

PROVERBELE ROMÂNILOR

CAPITOLU XIX

POVĂȚUIRÎ I CUVINTE ADEVĚRATE ¹⁾

*Cel ce prin scris povățuesce, și pē
cel dē acum și pē cel din urmă
folosesce.
Cine n'ascultă dē povățā nimit
nu învațā.
Când adevērul sē ivesce, atunci
minciuna sē risipește ca întu-
nerecul când sōrele rēsare.*

Pentru aer

Aerul curat, rēsufierea cea mai bună; acela să-l alegi, dacă
vei îndelungare dē viēță.

Aerul spurcat viēța țe-o moleșesce; dēparte de el.

Aerul cel bun întrēgă sănătate; iar cel puturos te vatamă
pân' la os. Dē unul să te ții și dē altul să te dēpărtezi.

Dē multe ori și aerul multe bōle vindecă.

Pentru aīduci

5 Ținerea dē minte dē aīduci, ne-aduce mai bunī aīduci.

¹⁾ Acest capitol nu coprinde de cât maximele adunate de Iordache Golescu, păstrându-se ordinea după care sunt așezate în manuscris.

Pentru auzire

Veđi *Vedere.*

- O mie să auđi și una numai să ȃic. Orice s'aude, pururea cu îndoelă până nu se ȃă ȃă față. Cu cât mai multe auđi, co-atât mai multe înveți. Multe, multe să auđi și puține să grăiesci, că urechi ȃă auđit ȃoă ai dobândit, iar gură ȃă grăit numai una.
- 10** Nu ȃă la cine auđi, ci ce auđi ȃă la acela, aceea să cercetezi.
- Să auđi, să veđi și să tac, ȃă vrei să petreci cu pace. Cele ȃin auđire, cam minciuni pe jumătate, ȃă nu și tóte d'aceea și curînd ne'nșală; cređemînt nici cum să ȃă așa 'ndată la câte auđi, ca să nu te 'nșeli.
- Cel ce urechile ș'astupă, ca pe săraci să nu-ı auđă, nici pe el el vor auđi la păsul lui vre-odată.
- Din câte tu auđi, nooă ȃă-le la o parte, și ȃă una să n'ai parte.
- 15** ȃăpărtază-ți auđirea ȃă vorbe urite, c'adesea auđirea la cercare te supune și cercarea la greșeli.

Pentru aur

- Aurul te orbesce cu mult mai mult ȃă cât ai fi tu orb. ȃăparte d'un asemenea vrăjmaș.
- Aurul, ȃă multe patemi ce suferă ȃă la vrăjmași, în galbenare a ȃăȃut. Păzeste-te, să nu ȃă și tu întru asemenea bółă.
- Aurul și argintul cum se iviră, ómenii lor se robiră. Fugi d'o asemenea robie.
- Aurul și argintul, cât ȃă mult să fie grămădit pe tine, nici frumusețe nici minte ȃă-ȃuce, ȃă cât te arată ca un măgar împodobit.

Pentru avere

Veđi *Minte, Muncă.*

- 20** Averea cu înțelepciune, cea mai mare bogăție. Asemenea avere să gonesci.
- Averea curînd se pierde și nici cum se mai vede, iar în vȃțătura în veci rȃmâne nemuritoare. Alege care 'ți place.
- Averea cȃnd se cheltuesce nu se bagă de sȃmă, iar cȃnd se dobȃndesce cu patru ochi se privesce.

- Averea la om, mare putere de om, când scie să o cârmuiască. 21
- Averea la om, mândrie i-aduce.
- 25** Averea mai lesne se dobândesce, decât se păzesce.
- Averea mare, grabnică cale la moleciune de desfînare. cea
- Averea mare de la noroc ești vine, că cu mintea puțin dobândesci. toți.
- Averea mișcătoare se 'nțelege muritoare, că astă-ți te 'ndestulază și mâine mori de fome; iar cea nemișcătoare pururea ești dă o îmbucătură în gură. D'aceea să schimbi pe cea mișcătoare în ne-mișcătoare. ăcut
- Averea nelegiuită mai mult te ne-cinstesce și sufletul țe-l topesce. Dăparte de ea. i le
ca
- 30** Averea să țe-o 'ntrebuințezi nu numai pentru tine, ci și pentru aceia ce alergă la tine. tos
ei.
- Averea să țe-o păstrezi pentru folos de obște, că'n obște și tu însu-ți te socotesci. ldă
- Averea să țe-o păstrezi pentru dooă întâmplări, ca să nu cați tu în lipsă și să ajuți pe cel ce are lipsă, iar la cele-l-alte să aibi mare minte. e¹⁾
- Averea ce-ți dă Domnul după a ta dreptă muncă, aceea se 'nțelege avere sfântă și dreptă. ite
- Avere mare, primejdie mare. te
- 35** Avere din munca ta, iar nu de l'altul d'a gata. a
- Avere din strîmbătăți, să nu bagi în casa ta.
- Avere din cele bune cu dreptate să-ți aduni, ca să nu lași prigonire la judecători nebuni. n
- Averile se cinstesc, nu pentru că au vre-o cinste, ci pentru trebuințele ce noi avem de prisos. i
- Ah! d'aș mai avea! de multe ori de vei dice, vieța țe-o rădică. Dăparte d'un asemenea glas.
- 40** Omul în lume, ca un epitrop p'a sa avere se socotesc, că când se duce, gol se duce, nimic cu el d'aici duce. .
- Om de nēm și făr' d'avere, n'are nici o putere.
- Or-câtă avere vei adună, cu tine nimic vei lua, ci tôte altora le vei lăsa.
- Unii pe mare, alții pe uscat, toți alergă dup'avere, fără saș îndestulat, pentru o puțină vreme.
- Unde averea omului acolo și inima lui zace.
- 45** Unde mai mult'avere, acolo dracu el sugrumă de gât. .
- Uriciunea de avere la om se 'nțelege un mijloc d'a dobândi cinstea cea mai mare. .
- Ca un muritor înveselesce-te cu averea ta; când însă nădejduesci în lume să mai trăiesci, păstrează din averea ta, c'acela mai înțelept de toți se socotesc, cel ce la amîndooă măsura o păzesce. .

Cu avere te aręți cel mai bun, cel mai învățat, cel mai cinstit și cel mai sfânt? păzeste-o să nu pierđi atâtea numiri.
Cu greu i se pare la cel ce móre, când vede averea lui c'o lasă în urma lui și nu póte luà nimic din ea.

50 Cu cât averea ți-se înmulțesce, co-atât și griji mai mari te topesce.

Cu cât mai mult ai, co-atât mai multe și mai dese vizite i să veđi.

Cu cât mai mult veí avé, atât mai mult cerí a avé, că omul e lacom, nu se mulțumesc, ci pururea mai mult dă ce are poftesce.

Cu mult mai anevoie avere a păstrà, decât a o câștigà.
Silesce-te să te dădai cu cea d'întâi.

Cu mult mai dă cinste cel ce pierde ceea ce are decât cel ce nu dobândesce ceea-ce să silesce. Păzește-te d'o asemenea necinste.

55 Când ai cu ce, tóte cu'nlesnire. Ingrijasce dă acésta.

Când averea nu-ți ajunge, ajunge tu averii tale.

Când al meu și al têu ar lipsi din lume, atunci lăcomie de avere nu s'ar mai pomeni pē lume. O asemine legiuire silesce-te să dobândesci.

Când unul are mai mult și altul mai puțin vrajbă, pizmă și zavistie pururea găsesci la ei. Ca să lipsescă acésta, averea de opotrivă.

Când începe a povesti de cele ce-a avut cu mult mai dă nainte, arată că acum nimic nu mai are.

60 Când ne-am mulțumí cu cele de trebuință, atunci la mare avere nici cum am mai gândi.

Când te trudesci mai mult să grămădesci avere, adu-ți aminte că mórtea nu zăbovesce și vieța ta pe cea-lantă lume nimic nu-ți folosesce.

Când toți dă-opotrivă, deobște la avere, nici sărac veí mai găsi să-ți fie milă dă el, nici bogat să-ți fie frică dă el; íată cea mai bună legiuire.

Cât dă multă avere te veí sili să aduní, vieța cu ea nu poți dobândi mai multă.

L'avere cu dreptate să doresci și să rîvnesci, iar de cea cu nedreptate fórte mult să te feresci.

65 La vreme când n'avem, să 'nțelege că nici odată nu avem.
La strein'avere nici cum să gândesci, ci cu munca ta avere să-ți dobândesci.

Lăcomia dă avere fără saț se întelege, că cu cât mai mult ai, cu-atât mai mult ceri să ai.

Mai întâiu să 'nveți cum averea să ți-o întrebunțezi, apoi să rîvnesci avere să dobândesci, că cel ce iubescce avere să aibă și nu scie cum s'o întrebunțeze, sémână cu

- acela, ce cal bun a dobândit, dar nu scie cum să'l încălece.
- Maî bine în casă să aîbî, decât p'afară să cerî.
- 70** Maî bine puțin și bune, decât multe și ne-plăcute.
- Maî bine puțin și 'n odihna ta, dē cāt maî multe, cu ne-voînța ta.
- Maî bine părinte tutulor de obște în urmă să te numescî, decât averea să ți-o îngropî cu numele dimpreună.
- Marea grijă dē avere, bóla cea maî grea, că și trupul țe-l topescî și mintea ți-o smintescî.
- 75** Nicî o avere maî cu temeîu, decât înțelepciunea la om.
- Nicî o avere maî bună, decât prietenul cel bun.
- Nicî la mare avere să rîvnescî, nicî iarăși la lipsă să te găsecî.
- Nu lăsă ce aî în mână, alergând după minciună, până nu vei găsi alta maî bună.
- Nu prea te fâli în averea ta, că piste puțin nu va maî fi a ta.
- Nu te rēzimă în avere, că aurul și argintul ceî maî mari înșelători, astăđi te mângâie și mâine te părăsec.
- 80** Nu-ți îngropă averea ta, că ca o mórtă se va socoti, fără nicî un folos.
- Nu-ți împrăștia averea, că nu cum-va în urmă la alții să cerî și nimenî să te asculte.
- Nu-ți risipi averea ta, că nu scîi dē o vei dobândî.
- Pururea să păstrezi óre-ce, cāt dē puțin, pentru ceî din urma ta, că pē nimenî nicî cum plânge dē nu va lăsă în urma lui ce-va.
- Păstréză-ți din avere și pentru bētrânețe, când nu maî poți munci.
- 85** Pē ceî ce rîvnesc la maî mare avere, ne-sațul i-a aruncat în cele maî mari neazurî.
- Pē cel ce n'are nimic, nimenî el pizmuesce.
- Până ce aî óre-ce toți te iubesc și te cinstesc; după ce tot risipești, nicî însuși aî tēi ceî maî dē aprópe.
- Prea puținî sunt aceîa, ce și avere îndestulă și frumusețe aû dobândit, dar cu mult maî puținî și prea rarî sunt aceîa, ce aû sciut să le păstreze după ce le-aû dobândit.
- Să iubescî avere bună, însă nu piste măsură.
- 90** *Stăpânul meu!* auđi până aî ce-va în pungă; iar în urmă: *«fugi la dracul!»* Alege cea maî bună.
- Toți alérgă dēobște într'o parte și într'alta, c'avere să dobândescă, una după alta; iar la cinste și 'nțelepciune nu maî gândesc nicî odată, nicî la una, nicî la alta.
- Ceea ce omului i-ajunge, aceea se 'nțelege averea cea maî mare; iar prisosul, lăcomie.

Cei mai mulți pe apă vieța și-o primejduiesc spre a do-
bândi avere; iar pentru învățatură, nici pe uscat vor să
calce.

Cei ce ei dobândesc, aceia mai mult averea lor iubesc,
decât cei ce-o moștenesc d'a gata.

- 95** Cel ce-averea lui eși o risipesce, chiar vieța lui eși o to-
pesce.

Cel ce averea sa ascunsă ș'o păstrează, muncesce pentru
altul; iar cel ce din ea și pe alții împărtășează, s'asemă
(sic) cu albină, ce și pentru ea și pentru alții muncesce.
Ia-tă-te după albină, și nici cum vei greși.

Cel ce cu munca lui ș'a câștigat avere, acela numai scie
cum să ș'o păstreze.

Cel ce mai mult are, acela cere ca mai mult să aibă,
pentru că lăcomia l'a încălecat.

Cel ce mult rîvnesc la avere, pururea ticălos și nici odată
sănătos, că grijile îl topesc.

- 100** Cel ce n'are, la cel ce n'are adăpost are; că cel ce are
mai multă stare numai pentru el ș'o are în păstrare.

Cel ce nimic are, nici o grijă are de nimic, dar și el se
socotesce cam om de nimic.

Cel ce se împărtășează din averea ta pururea se rógă pentru
vieța ta, iar cel ce așteptă după mórte să se folosescă,
pururea se rógă când mai curînd să te duci.

Cel ce se îmbogătesce cu averea altuia, acela năpăstuiesce,
și năpăstuirea păcat neiertat.

Cel ce strînge la avere, odihnă nici cum are de grija cea
mare.

- 105** Cine și împarte averea până a nu muri, să se gătescă
mult a suferi că nimeni de el va îngriji.

Boleşnița se nțelege cel ce și păstrează averea ascunsă în
pămînt și uitată ca într'un mormînt, că nici lui nici altuia
folosesc. Veđi să nu cađi într'o asemenea boleşniță.

Din năpăstuirii avere să nu poftesci nici odată, ca să nu
te căiesci îndată.

Dintr'o mie ce-ți grăiesce cel lacom la avere, nooē sute
nooē-deci și nooē privesc numai la el, cum să dobân-
descă mai multă avere, și una numai pentru tine, cum
să-ți pierđi și pe aceea.

De avere și de cinstă nici cum saș se pomenesce, nici în
cer nici pe pămînt.

- 110** Decât toți mai înțelept de vei fi și învățat, fórte prost te
socotesci, fără d'avere când trăiesci.

Départe de avere mare, că cu cât e mai mare, cu-atât și
grijă are mai mare, și grija ei te topesc.

Și când tu nu ai nimic, în lume să te arăți că decât toți
mai mult ai, c'atunci vrăjmașii tăi crapă de necaz.

21

Pentru Avocați

Avocatul drept să grăiescă, judecătorul drept să judece
și stăpânitorul drept să poruncască.

Condeiful avocatului să luptă pe descuiete.

115 Piste puțință un avocat șiret să nu încurce pricina, când
dă ea grăiesce.

Haina avocatului pururea muțată în lăcrămile săracilor.

cea

toți.

icuit

i le
ca

Pentru Ajutor

Vezi *Pedepsă*.

Ajutorul între oameni așa să închipuesce: Un orb duce pe
un schiop în cărcă ca o povară și unul ajută pe altul,
unul cu ochii și cel-lalt cu picerele, că ce lipsesce de
la unul se împlinesce de la cel-lalt. Cine are urechi de
audit, să audă și să înțelegă, pildă luând de la ei.

Ajutorul cel mai mare, punga ta se socotesce; păzescel
mai de aprópe.

Ajutorul bun către cel sărac mare cinste îți aduce și
numele cel mai mare; nu te depărtă de el.

120 «*Ajută-mă Domne!*» Țis-au ore-cine. «*Dă și tu din mâini*»
i-au Țis lui Domnul.

Ajută pe vrăjmași și pe dușmanii tăi din totă puterea ta,
însă nu spre vătămarea ta.

Ajută pe prietenii după datorie; ajută și pe vrăjmași ca
să-ți dobândesci prietenii.

Ajută celui slab, ca să nu ieși, în urmă, povara lui asupra ta.

Adu-ți aminte de pâinea și sarea ce ai mâncat de la cel
ce te-a ajutat și nu o uita în veci.

125 Unul de altul suntem legați după trebuințele noastre, d'aceea
împreună unul pe altul să ajutam la a lui trebuință,
după a noastră puțință.

Veți să ajutorezi? la vreme să te arăți, că, în urma vremii,
în zadar ajutorezi.

Grăbește-te a săvârși ajutorul ce poți face, că 'ndoit bine
face, cel ce la vreme Ți face.

Ca o mână pe alta, așa să vă ajutați unul pe altul, că
pentru acesta Domnul cu soție v'a lăsat.

Către cel ce cere ajutorul tău, mâna întinsă de grab să
Ți-o arăți.

tos
ei.
ldăa¹⁾

te

te

a

r

i

- 130** Când ajuți pe cât tu poți și pe orî-cine tu poți, ești afară de păcat.
 Când unul cu altul bine se ajută, atunci la toți de-o potrivă o dreptate se socotesce.
 Când ajuți pe sorman, cu a lui avere ăi ajuți, că dă la el ți-ai făcut tu averea ta; nu lipsi d'a-l ajuta.
 Când poți ajuta și nici cum ajuți, atunci în adevăr păcătuiesci.
 Când însuți tu ție-ți ești vei ajuta, atunci și de sus ți se va ajuta.
- 135** Când vei osteni în orî-ce lucrare, cere ajutor de la cel ce l'ăi ajutat.
 Când vei să ajuți, fie pe orî-cine, ajută-l cu chip ca paguba lui să nu se întorcă la tine.
 Când mijlocul ești lipsesce d'a ajuta pe ore-cine, răspunde-i cu vorbă dulce, că mulțumit se duce.
 Când mâna ta poate ajuta, nu te depărtă de a o întrebuința.
 Când poți ajuta, ajută tu cât poți, dar ajutor de la altul nici cum tu să aștepți.
- 140** Când poți ajuta, ajută fără' d'a mai cercetă cum i s'a întâmplat nenorocirea sa.
 Cât vei putea, să ajuți, măcar și cu paguba ta, că 'ndoit vei căpeta.
 Cât dă mare să fii și cât dă învățat, fără nici un ajutor nimic nu poți face. D'aceea pururea spre ajutor să iei pe cei mai cinstiți și pe cei mai drepți, la orî-ce slujbă vei să te slujesci.
 La orî-ce ajutor să-ți întrebuințezi și mâini și picere, și mai ales gura ta și limba ta.
 La vreme tu să ajuți, când vei să ajuți, că ajutorul cât dă mare, când la vreme nu s'arată, se nțelege vătămare; și iarăși, cât dă mic fie, la vreme când se urmăze s'arată cu mult mai mare de orî-ce fericire mare.
- 145** Mai toți vor să se ajute, iar să ajute, foarte puțin.
 Mai bine spune drept că nu poți ajuta, decât să fii pe om legat cu zadarnică nădejde, c'atunci pierde ș'ajutorul ce poate găsi la altul.
 Mult, mult să te mahnesci, când nu poți ajuta, după cum se cuvine, pe cel mai lipsit decât tine.
 Mână pe mână ajută, fiind născute ca nisce frați; așa și noi unul pe altul să ne-ajutăm, ca dintr'un tată fiind născuți.
 Nici unul singur, ci toți împreună, unul cu altul să se ajute, ca când ar fi toți unul.
- 150** Nu sgornî din casa ta p'acel ce alergă la ajutorința ta.

- Pě altul a ajutà dē grab să te silescī, iar pē tine a te-
ajutà la nimenī nicī să gāndescī.
- Pě vėduvã și pē sīrman și pē cel ne-putincios, nicī unu
sã-ī lași fără ajutor.
- Pě nimenī să nu dēpărtezī dē ajutorul ce poți face, fie
cât dē mic. cea
- Pě cēi ce sē 'nnecã dē marea sãrãcie, ajutã-le la vreme;
cã vremea dē o potrivã pē toți curīnd ēī 'nnecã. toți.
- 155** Rėdicã pē cel cãđut, cu ajutorul ce poți face, ca și altul
mãine, asemene pē tine, cãnd veī fi ca el cãđut. ıcut
- Sã nu ajutī pē altul cu nãdejde de dobãndã, ci fãrã nicī
un al tēu folos să daī lui cele dē folos. i le
ca
- Cēi cu putere datorī sūnt să ajute pē cēi slabī și fãrã putere.
Cel ce la nevoī ți-ajutã, acela frate și pãrinte ēși este;
cinstesce-ī ca pē nisce pãrinți. tos
eī.
- Cel ce nu pōte ajutã pē ore-cine, semn de slãbãciune; iar
cel ce pōte și nu va, semn dē rėutate. Pãzesce-te să
nu dobãndescī numele dē al doilea. ldã
- 160** Cel ce pē cel rēu ajutã la rėutãțile lui, acela mai rēu sē
socotesce. Feresce-te d'un asemene ponos. e¹⁾
- Cel ce ajutã pē sãrac, partea sãracului a luat-o cu el. ite
- Cel ce sē ajutã nu simte nicī o muncã, iar cel ce ajutã
cu munca sē luptã. te
- Cel ce sē ajutã, ce curīnd ēși uītã facerea dē bine, ori dē
unde-ī vine! a
- Cel ce târđiũ ajutã, la vreme nu ajutã și, dupã vreme, nu
sē mai înțelege cã ajutã n
- 165** Cãnd ce din fire ți-e împotrivor, nicī unu să cerī dē la
el ajutor. i
- Doī numãi dē sē vor ajutã, duc povarã dē dooē-đecī.
Și cēi micī daũ ajutor cãnd le vine vremea lor.

Pentru acoperiș

Pě cel fãrã acoperiș pune-l subt acoperișul tēu, ca și pē
tine Domnul să te acopere.

Pentru ale nōstre

- Orī-ce e al tēu, ca un strein lucru sã-l socotescī, ca cãnd
ēl veī perde să nu te întristezi.
- 170** Cãnd ți-a luat ore-ce ce socoteãī ale tale, nu te supērã dē
cel ce ți le-a luat cã ți le-a luat cel ce ți le-a dat, dar
prin cine ți le-a luat nu e trėba ta de a cercetã.

Pentru alergătură

Maî bine să te întorci, decât să alergi și în urmă să te căiești.

Pururea, când alergi, înainte să te uiți.

Pentru alegere

Când alegi, s'alegi pe cei vrednici de slujbă, și nici odată te vei rușina.

Mare ne-cinste se înțelege, când unul alege și altuia nu-î place; d'aceea lasă-l în alegerea lui.

175 Mulți sunt chemați și din cei fără simțire, dar puținii aleși și cu simțire din fire.

Pă cei ce alegi, întâiu să-î cercetezi.

Cine mult alege, anevoie nemesce, și pe lângă cel vrednic pierde și vremea.

Pentru alunițe

Alunițele negre, dar podoba muierilor.

Pentru albire

Ce cu greu se pare, când de jos în sus încep a albi, iar nu de sus în jos! Iar la muierî, din potrivă, că maî mult le pasă, când de sus în jos albesc.

Pentru amor

180 Amorul acest dar are, că nu te lasă să iubesci pe ceea ce te iubesc, ci când la una când la alta te face să gâdesci; lipsă d'un asemenea dar.

Amorul, așa de mic, pe om de tot îl topesc; dar când ar maî cresce! Nu-î dà pricină să crească.

Amorul, o aplecare înfocată de dragoste către orî-ce.

Amorul numaî o limbă grăiesce la amîndoî.

Amorul ăți grăiesce prea curat și luminat, dar tu nevoiașule, unele auți ș'altale înțelegi. Deșteptă-te la graiul lui.

185 Amorul între doi și numaî bine se păzesc. Cum trece la al treilea, d'amor nu se maî socotesce. Veți să nu o pați.

- Amorul în țirimoniă stă, că dragostea departe d'el. Si-
lesce-te tu împotrivă să-l arăți. 21
- Amorul, ca focul, atunci se stinge, când nu-l mai scor-
monesci; d'aceea să te feresci, să nu cum-va să-l scor-
monesci, dacă vei d'el să te izbăvesci.
- Amorul, cu legătura la ochi, arată că orbesce cade p'or-
cine cade; cu degetul la gură, poruncesce ca ceea ce
vedî să tacî; cu aripile arată ușurința minții, ca un sbur-
datic; cu arcul arată puterea sa, ce pătrunde ori-ce
inimă, și cu torța aprinsă arată că arde și pîrjolesce
d'ori-ce inimă se atinge. Dă care mai întâiu să te
feresci? cea
toți.
îcut
i le
ca
- Amorul, când începe, multă vorbă ești d'eschide; după ce
se aprinde, tace ca un mut, că îndată amortește.
- 190** Amorul cu dooă săgeți, c'una te aprinde și cu alta îndată
te stinge. tos
ei.
ldă
- Amorul cu săgeți otrăvite rău te săgetează, dar și cu corne
frumose înfricoșat te încornéză.
- Amorul cu dragoste începe, dar cu mare urăciune se sfir-
șasce. e¹)
- Amorul, când te iubesce, rău te chinuiesce, iar când te ar-
urî, în iad te-ar virî. D'eparte d'un asemenea tiran, ce, și
cu dragostea și cu urăciunea, d'o potrivă te căznesce.
- Amorul, când se jocă, inima ți-o t'ocă. Cam d'epărcior
d'ale lui jocuri. te
- 195** Amorul, când se lipesce, inima ți-o topesce. a
- Amorul, nebun, că nu simte nici ce face, nici ce grăiesce.
- Amorul lesne se 'ncrede în ceea-ce doresce, d'aceea mai
lesne și greșasce. i
i
- Amorul putere dobândesce, când m'ole te găsesce și mai
ușor la minte.
- Amorul nici la cînste nici la datorie nu se supune vre-o
dată, că t'ote subt picere le pune pentru al său interes.
- 200** Amorul nu simte dulc'eta dragostiî, d'aceea ne-statornic. "
- Amorul p' picior se vede f'orte ușor.
- Amorul p'arîntî n'are, decât fii ne-legiuitî.
- Amorul, p' cei bătrâni îi chinuiesce, iar p' cei tineri îi
îveselesce.
- Amorul p' cine rănesce, nu se mai t'ămăduesce. Feresc-te
d'o asemenea rană.
- 205** Amorul, până e mic, sare ca un purece dintr'un loc într'al-
tul, iar după ce se măresce și aripî dobândesce, sb'oră
și se duce și nici cum nu se mai vede.
- Amorul rău te chinuiesce și rău te căznesce, rău te mun-
cesce, fără a-ți ar'eta vina ta care este. Fugî d'un ase-
mene tiran.

- Amorul singur el te 'nvață, dă dascăl nu mai ai nici o trebuință.
- Amorul se înfășură și se îmbrobodesce ca gândacul de mătase, până ce te bagă în ghiócea lui. Păzesce-te să nu rămâi și tu înfășurat și îmbrobodit ca el.
- Amorul se înveselesce în fermece cu jucărei. Veđi să nu te fermece cū-ale lui jucărei.
- 210** Amorul se înveselesce, când dintr'un sîn într'altul sare și se lipesce. Ține-ți sînul cam strîns, să nu cum-va să-l pierđi.
- Amorul tóte le fágăduesce, la tóte se sírguesce și, după ce dobândesce ceea ce el doresce, îndată se risipesce. Nu te încrede în el.
- Amorul te turbézá atunci mai tare, când eți dá cea mai dulce sárutare. Fugí d'asemene sárutare.
- Amorul fiind orb, orbí voiesce să arate și pē ai lui supuși, ca vulpea când și a pērdut códa în cursă. Veđi să nu orbesci și tu.
- Amorul fără judecată, d'aceea lesne greșasce.
- 215** Amorul, ce cunósce orí-ce mai bine decât noi, el înfățișézá orb pē cel ce are miș și sute de ochi fórte pătrundători.
- Amorul cel adevérat, prea rar s'a arétat. Fericire de cine l'a căpétat.
- Amorul dulce plăcere eți aduce, dar și dērăpénare mare.
- Amorul, după ce de tot te sugé, atunci bate din aripí și fuge; fugí tu mai înainte de la el, până a nu fugi el de la tine.
- Amorul depártézá orí-ce altă dragoste, și chiar a însuși celui mai de aprópe.
- 220** Amorul, și când eși lépédă săgețile sale, el atunci mai înarmat s'arată, că focul el destéptă. Feresce-te de arma lui.
- Un amor și numai este, dar măsci după chipul lui miș și sute se găsesce. Veđi să nu cum-va să nemeresci o mască de amor în loc de amor.
- Graiu amorului, dulce ca mierea, dar și înșelător tocmai ca vulpea. Veđi să nu te înșale cu dulcéța lui.
- Grópa amorului, cununiile în cap, c'amorul mai bine va să móră decât să se însóre.
- Cu cât mai mult te împotrivesci la patima amorului, cu atât mai mult ea te supune, puindu-și în pizmă. D'aceea, umblă cu ea mai potrivit.
- 225** Cât de mare se socotesce dragostea de amor, dar cu mult mai mică de cel adevérat prieteșug. D'aceea, mai bine prieteșug decât dragoste de amor.
- La amor și la domnie nu se cere tovărășie. Dēparte d'un

- asemene tovarăș, ca să nu rămâi nici cu una nici cu alta.
- Când vei să scapi de amor, cât vei putea să fugi și în urmă nici să nu te mai uiți.
- Multe numiri amorului i-a dat ca să-l arate curat, dar numele cel adevărat încă nu s'a aflat.
- Patima amorului tocma atunci o simți când nu mai e vreme, dar nici o tămăduire. Veți să nu rămâi fără nici un leac.
- 230** Plăcerea amorului într'un minut se trece, iar întristarea lui totă viața ți-o petrece. Veți în ce necaz cați.
- Cine amor n'a simțit, acela fericit, dar cu mult mai fericit cine l'a simțit și'ndată l'a domolit.
- Cine cade la amor, prost de minte s'ențelege, că nu scie ce alege. Păzesce-te d'acastă numire.
- D'amor tu poți scăpa numai cu ruga ta.
- Dăparte d'acel cocon ce se dice amor. Când eți dice «mor de tine», nu-l crede ca p'un câine.
- 235** Dragostea amorului, de Joii până mai apoi. Bagă de sémă ce gonesci.

Pentru Amăgire și Amăgitori

Cei de pr'imprejurul tēu, cu amăgirile lor când te vor legă, nu mai poți scăpa. Feresce-te d'asemene împrejurători.

Cele dulci cu plăcerea lor lesne te amăgesc, când ușor te gălesc. Ține-te greu.

Și cel mai înțelept și cel mai isteț cu anevoie scapă din cursa amăgitorului.

Pentru Anevoie

Veți *Cele cu Anevoie.*

Pentru Antipatie și Simpatie

- Cât vei pute să te feresci, antipatie să nu dobândesci, că te topesce pe ne-simțite.
- 240** Simpatie să dobândesci, că milă și îndurare ți-aduce către toți. Simpatia și antipatia, bóle fără leac.

Pentru Apa uitării

Numai apa uitării când vei bé din ea, te curăță de orice păcat.

Ce sfânt lucru ar fi, când în loc de aiazmă să guști din apa uitării!

Pentru Ape

- Apa răcoresce, vinul înveșeșce și pâinea te întăreșce.
Cam cu tóte să te slujesci.
- 245** Iérna să te feresci, pe apă să nu te călătoresci, dacă veî să mai trăiesci.
Cu cât apa se apropie de buzele luntrei, cu atât mai mult și tu te apropii de mormînt. Dêparte d'o asemenea trăsură.
- Nu te bucurà de averea, când pe apă veî umblà, că vîntul o stăpânesce, precum el voiesce, și pe ea, și pe tine.
- Nu tótă averea să ți-o încredințezi în apă, că apa în adevêr d'avere te umple, dar și gol te lasă.
- Pe apă, mai câștigat, dar prea lesne dê'nneecat; iar pe uscat, la pungă cu mult mai ușurel, dar la vieță mai sigurel. Alege care-ți place.
- 250** Pe uscat cu siguréla, pe apă cu îndoială. Veđi din amîndooe care-ți folosesce.
Pe lină apă să te călătoresci, de furtunî să te feresci, dacă veî să mai trăiesci.

Pentru Apêrare

Cu mâna cea dréptă să aperi pe norod și cu cea din stînga să-l sprijinesci.
Cel ce apêră pe mai mulți, acela dobândeșce și prietenî mai mulți.

Pentru Aprópe și Apropiere și Ceî de aprópe

- Apropiere slobodă și blândețe la orî-cine să arêți în lume.
- 255** Intâiu pe ceî mai dê aprópe, apoi ceî mai dê dêparte să-î faci pe toți ai tîi, că dê toți să aibi parte.
- Nu te prea virî d'aprópe, ca să nu te scóț'afară; dar nici prea dêparte, ca să nu te uite.
- Pe ceî mai dê aprópe ție, să-î iubesci ca pe însuși tine și să-î scapi de orî-ce nevoință.
- Pe cel dê aprópe ție mult să-l dojênesci întru a lui îndreptare, dar piste mësura să nu-l necăjesci.

Pentru Arătate

- A vré să se arate óre-cine că este ceea ce nu este, cea
maí mare zădărnice, ce curge din mândrie.
- 260** Arată-te către toți, precum voiesci către tine să se arate toți.
Așa trebuie să și fim, precum vrem să ne arătăm.
Orî-ce-î face, cât de mare, să nu te arăți că tu ai făcut
acel lucru mare, că însuși lucru te arată.
Obrazul și mâinile adese-orî să le speli, unghiile să ți le
taí, capul să țe-l piepteni, ș'asa'n lume să te arăți, ca
la toți să plací.
- Intre ai tîi să te arăți ca unul dintre ei, precum și Hristos
s'a arătat între ucenicii sîi, ca să te înveselescí de ei.
- 265** Ca o oglindă să te arăți la cei maí micí ai tîi, spre pildă
de cele maí bune urmări.
Cînd vei să te arăți că escí ce-va fără a fi, arată-te¹⁾
numai la tine, dacă nu vei să rîdă de tine.
La toți dulce să te-arăți cu vorba și cu fapta, ca cinste
și dragoste de la toți să dobîndescí.
La dame să te arăți plăcut, la bărbați învêțat.
Mic cu cei micí și mare cu cei mari pururea să te
arăți.
- 270** Nu ca cel ce pè Lazăr a gonit, ci ca cel ce pè Lazăr a
chemat l'ai tîi frați să te arăți.
Să nu te arăți nici cum nici posomorît, nici cufundat în
gînduri, că una te arată de mîndru și alta fără minte.
Să nu te arăți tocma ca un lup la cei din casa ta, ci maí
bine ca o óie, ce la toți se lasă bine să o mulgă.
Cele ce nu se cade a se vedé de față, nici cum să le a-
răți la nimeni de față, că te face de ocară la toți de
față.
Dulce către toți tu să te arăți, nu numai cu graiul, dar și
cu fapta.
- 275** De opotrivă să te-arăți la mare și la mic, cînd de tine
trebuie să ai vor avé.

Pentru Arături

Arătură cu sudóre, și de te dóre, dar în urmă veselie are.
Nu te lăsă de ea.
Arătură bună pururea ęți dá în gură. N'o lăsă din mînă.
Nici o palmă de loc să rămăie ne-arată, dacă vei noro-
dul tîu în bilșugare să petrécă.

¹⁾ In manuscris se citește = arată-me.

Pentru Arme

Veđi *Minte*.

- Aurul și argintul pe arme să strălucescă, iar nu grămădit pe cap, că arma cere voinicie și capul minte întregă.
- 280** Acul, arma muierii, cum și al albinei. D'amîndooe să te feresci.
- Arma înțelepciunii, cuvîntul cel dulce. D'acésta să te ții. Arma la răsboiú mese mari ne 'ntinde pentru câini și pentru lupi. Dêparte d'asemene armă.
- Arma muierii, mai tare decât ori-ce altă armă. Dê ea mult să te feresci.
- Arma cere iscusință pe lângă voinicie.
- 285** Arma Domnului, dreptatea și legea. Acestea să le păzesci. Unde arma se cinstesce, acolo omul călare se găsește. Cu arma să 'nfricoșezi, iar nu spre rană s'o 'ntrebuințezi. Cu arma la răsboiú; cu cuvîntul după răsboiú. Când arma ți-e gata, frică dê vrăjmași nu ai. Dê ea să te îngrijesci.
- 290** Nicî cum armă să nu întrebuințezi, când cu cuvîntul isbutesci.
- Numai dê nevoie armă în mână să iei, ș'atunci cu mare mâhnire a sufletului.
- Cea mai mare armă, cuvîntul cel dulce. Cu-acésta să te înarmezî.
- Dêparte dê ori-ce armă când frica te biruiesce.
- Dragostea cum s'o ivi, arma jos să cađă.

Pentru Archierei

Veđi *Preoți*.

Pentru Argea

Veđi *Furcă*.

Pentru Argint

Veđi *Iubirea de argint*.

Pentru Asemănare

- 295** Asemănarea la vorbă, deslușirea cea mai bună. Cu-acésta la vreme să te slujesci.

Acelora să te asemeni, ce slavă au dobândit după ale lor isprăvi, urmări și fapte bune.

Om cu om prea anevoie să s'asemene întocma la față și la năravuri.

Cu trupul te asemeni cu toate dobitocele, iar cu cuvîntul numai cu Cel Prea Înalt Nu necinsti această asemănare de cuvînt.

Cu furnica la muncă, cu iepurele la somn, cu căinele la credință, mult mult să te asemeni.

300 Lupul, necredincios și cel mai cumplit vrăjmaș; leul, grol zav și furios; vulpea, viclenă și 'nșelătoare. Cu nici unul dintr'aceștia tu să nu te asemeni, ca să nu te numești ca ei.

Cine cu cine la năravuri se asemene, aceia se și iubesc.

Pentru Asuprire și Asupritori

Asupritorul pururea la pîri se socotesce. Feresce-te de asemenea socotință.

Asupritorul din sîn îți fură. Vezi să nu te numești fur.

305 Când te mulțumesci pe ceea ce ai, pe nimeni asupresci. Nici o asuprire mai rea ca asuprirea celui mai de aproape. Feresce-te d'o asemenea urmare.

Să nu asupresci pe cel sărac, că și tu, ca el, mâine vei fi sărac.

Pentru Ascultare și Ne-ascultare

O gură numai are omul și urechi două, dar d'impotrivă mai mult găiesce decât ascultă. Tu împotrivă să urmezi.

Ascultați pe cei mai mari și lor vă plecați, că ei priveghiază pentru voi, ca cei ce au să dea samă pentru voi.

Ascultă și nu te mânia; ca să te poți îndrepta.

310 Urechea să nu ți-o astupi, fața să nu ți-o întorci, ne-băgător de seamă nici cum tu să te arăți la cei ce-alergă la tine, ci pe toți să-i ascuți, ca și Domnul pe tine.

Urechile să ți le deschizi la toți de o potrivă, ca să nu găsești pe nimeni împotrivă.

Vai de acela ce nu-l ascultă sluga!

Cu vreme și fără vreme multe să ascuți, iar de grăit numai la vreme și mai puține să grăiesci.

Când ascuți ce-va, să nu ții că scii sau c'ai înțeles, până nu va isprăvi vorba ce va să-ți spuie.

- 315** Când nimeni te ascultă, ca când ai strigă într'o pustietate; mai bine tăcere.
 Când nu scii ce să grăiesci, ascultă pe altul, ca cu ascultarea mai multe să înveți.
 Când se vor ascultă toți pîrîții, nu se va mai afla nici un vinovat; și când se vor ascultă toți pîrîșii, nu se va mai afla nici un drept. Bagă de sémă la acésta.
 Când tóte vei auđi, atunci vei cunósce câte greșeli faci; d'aceea ascultă pe toți.
 Când din muncă contenesci și vrei să te odihnesci, atunci acea vreme l'ascultare s'o cheltuesci de cuvinte cinstite, că cu ascultarea dobândesci ceea ce la învățatură nu te îndeletnicesci.
- 320** Mai multe să ascuți decât să grăiesci, că urechi ai dooë, iar limbă numai una.
 Mai multe s'ascuți și mai puține să grăiesci de cât dimpotrivă, că una te-arată de înțelept, iar cea dimpotrivă, de mare flecar.
 Mai bine pe cei mai mulți să ascuți de cât numai pe tine.
 Nici să ascuți nici să grăiesci cele ce nu se cuvine nici ție, nici la cel ce te-ascultă.
 Nu te pripi să înțelegi până nu vei ascultă.
- 325** Nu cel ce învață, ci cel ce ascultă, acela va își dascăl ca dascălul său.
 Pururea să ascuți la cele de cređut, că mai multe să afli.
 Pururea să ascuți și cele dimpotrivă, ca să poți cunósce de ce să te feresci.
 Pe toți să-i ascuți, dar pe puținii să cređi.
 Pe cum vei ascultă pe supușii tēi, așa și pe tine Domnul te va ascultă.
- 330** Pre cei pentru folos obștesc pururea să-i ascuți, cu amîndooë urechile țuguite ca de iepure.
 Să te obișnuiesci mult a ascultă când alții grăiesc, ca să te înveți la vreme cum să grăiesci.
 Tóte să le ascuți și numai cele de cinste să nu le uiți.
 Cel ce ascultă de sfatul altuía, rare-orí greșasce.
 Cel ce n'ascultă de cuvînt, rău om se înțelege.
- 335** Cel ce n'ascultă de învățatura părintelui său, strein se înțelege.
 Cel ce n'ascultă la nici o vorbă, se n'țelege că n'are nici o urechie.
 Cel ce n'ascultă nici o sfātuire, curînd se căiesce. Veđi să nu te căiesci.
 Cine nu ascultă, nu pricepe.
 Cine nu va să asculte, nici să mai întrebe.

- 340** Dă grab să ascuți, târziu să grăiesci și la mânie cu totul să zăbovesci.
Și trecut fiind în vîrstă nu vei greși ascultând.

Pentru Ascundere și Cele ascunse

Orî-ce ascuns socotesci că ai în inima ta, din ochii altora nici cum va scăpă.
Nimic ascuns și să nu se afle.
Să nu te ascunzi, nici să tăgăduesci sau să ȳici ca Cain :
«ore strĳă sũnt eũ fratelui meu!» că Domnul te vede și în fundul mării.

Pentru Asprime

- 345** Asprimea omului multă urîcîune ȳ-aduce. Fugi d'o asemenea patimă.
Asprimea legii la om se ȳnțelege cea mai mare ȳubire dĳ omenire; iar a omului asprime, cea mai mare cruđime.
Dĳ una să te ții și dĳ alta să te feresci.
Asprimea dĳ obște mai mult stăpănesce dĳ căt blăndețele pĳ om.

Pentru Afumături

Afumăturile și bĳuturile cu totul dĳ tine să le dĳpărtezi, cele piste mĳsură.

Pentru Aflare

- Urît și fără minte cel ce va să afle ce găndesce orî-cine, unde se duce, ce aduce și ce face, și ce grăiesce și ce mănăncă. Dĳparte d'o asemenea urmare, ca să nu fi urît la toți.
350 Cănd nu-ți place ție orî-ce altul a aflat, arĳtăți a ta mai bună iscusință.
Nimeni nu pĳte afla orî-ce dĳsăvîrșit.
Cine află ore-ce, nu se 'nțelege că sĳnșală.

Pentru Afrodita

Afrodita, muma dragosteĩ. Fără minte ȳnsemneză.

Pentru Ah! și Vah! și Vai! și Văitat.

Astăzi Ah! mâine vah! poimâne nici ah! nici vah! că ah! și vah! adese-orî vieța ți-o ridică. Dăparte d'asemene văitături.

- 355** Ah! de-aș mai avea! vieța ți-o topesce. Apoi, ceea ce poftesci, ce-ți mai folosesce.

Ah! și vah! lasă la o parte și-ți caută de sănătate.

Când te vaiți înaintea altuia, ca când ți-ai da putere asupra ta. Feresce-te d'un asemenea văitat, ca pururea să biruiesci.

Nici odată să nu ții: *Vai de mine!* și *Săracul de mine!* și *Ah ce o să mă fac!* Ci mai bine să ții: *Ferice de mine, că n'am trebuință de tine.*

Pentru Abusuri.

- 360** Abusurile, cu cât mai vechi, cu atât mai sfinte se socotesc și drept legi se înțeleg, de nu mai poți scăpa de ele.

Pentru Adunări.

Iubit și plăcut te fă la adunări, cu purtarea ta cea bună, și cu vorbă cinstită și dulce.

În adunare când petreci, să nu flueri, să nu șueri ca cioabanul la oi.

În orî-ce adunare și la orî-ce întâmplare, să nu te atingi de nici un nume, vorbindu-l de rău în glume.

Când te afli l'adunare, de veți că se întâmplă vre-o gâlceavă mare sau vre-o desfrinare, încet încet fugi, te trage, ca să nu te molesesci sau să te gâlcevesci.

- 365** La adunări când te-aședii, alege-ți loc mai în jos, ca să nu auți: *«Poftim mai în jos!»*

La adunări cinstitute pururea să alergi, iar la cele desfrinate nici cum să îndrăsnesci, c'acelea cinste ți-duce, iar acestea defăimare.

La orî-ce adunare, să știi cum să furi vorbe și tu puține să grăiesci, iar pe cei-l-alți cât de multe să-ți lași să grăiescă, ca mai multe să afli.

L'acele adunări să mergi spre desfătare, de unde nădăduesci mai bun să ieși de cât cum ai intrat.

L'adunare când petreci, să nu te schimonosesci, nici suspinuri să scoți din tine, nici rîs mare și cu gura căscată, ca tăiată de blenderău.

- 370** L'adunare când te afli, să nu fii posomorît, că la toți vei fi urît.
 Mai bine singur în casă, decât în rea adunare.
 Pě la adunări cu cinste, pě la desfrînări cu depărtare.
 Fugi dę acele adunări, unde grăiesc pě toți dę rău.
 Fugi dę adunarea celor obraznici și rēi.
- 375** Fugi dę adunări cu chiote și bęturī, până a nu te îmbęta, că în urmă urît vei jucă.

Pentru Aducere aminte

Adese-orī să-ți aduci aminte dę cei vestiți bărbați, ca lor să te asemeni.
 Să-ți aduci aminte că și tu ești om, ca pě orī-cine săl cinstesci ca pě tine.

Pentru Adevěr

Veđi Minciunī, Dreptate.

- Anevoie a descoperi adevěrul, când toți strigă și nici unul ascultă.
 Atunci vei cunoșce adevěrul mai bine, când vei depărtă orī-ce patimă dę la tine.
- 380** Acea lege mai bună, ce te face să cunoscī adevěrul.
 Adevěrul a grăi nici cum să te sfiesci, măcar că la prea puținī vei fi plăcut ș'ascultat.
 Adevěrul anevoie să-l ghicesci, c'anevoie să-l pricepi; d'aceea la el cu mai mare băgare dę sémă.
 Adevěrul are-o fire, că cine el aude mult sę supără: Tu împotrivă să urmezī.
- Adevěrul a spune, vrăjmași dobândesci.
- 385** Adevěrul adevěrat n'arată în lume atâtea bunătăți, câte rēutăți arată adevěrul prefăcut.
 Adevěrul, ochiul cuvintului; fără el orb te socotesci la minte și la socotință.
 Adevěrul unul este, dar anevoie a-l nemeri, c'un drum și numai are spre a-l dobândi, iar spre a sę depărtă dę el, miī și sute dę cărări.
 Adevěrul unul este, dar omul ęl schimonisescē fieș-care după a lui părere.
 Adevěrul în adevěr atât dę mult să-l cinstesci, în cât ceea ce grăiesci cu mult mai adevěrat a fi să socotesci dę cât cel mai mare jurămīnt.
- 390** Adevěrul în adevěr ochiul vieții sę înțelege.
 Adevěrul în adevěr un chip numai are, iar minciuna sę

arată în mii și sute de chipuri; d'aceea și anevoie adevărul a se cunosce când minciuna îl acoperă cu mii, și sute de măști.

Adevărul în adevăr urît și supărător ni se pare, dar și folos ne-aduce mare.

Adevărul în veci rămâne tot ceea ce a fost, este și va fi.

Adevărul în adevăr sfânt lucru se 'nțelege, dar la puțin plăcut.

395 Adevărul într'un cuvânt, iar minciuna în mii și sute.

Adevărul greu, d'aceea la fund zace; iar minciuna ușoră, d'aceea pe d'asupra plutesce.

Adevărul cu minciuna, vrăjmași neînduplecați.

Adevărul cum se găiesce vatămă pe cel ce îl rostese.

Cine n'a pățit-o nu o crede.

Adevărul curînd se pierde, când se 'nnecă în potopul basnelor și al povestelor.

400 Adevărul cu dreptatea împreună lăcuiesc; la unul de te vei duce, dai și piste cel-lant.

Adevărul când gonesci, nici cum să ostenești, că mult te folosești.

Adevărul când găiesce, supărare ne aduce, că nu ne vorbesce după placul nostru.

Adevărul când nu-l cunoscî, în cea mai mare greșală te 'nnecă.

Adevărul când trece la urechea celui mai mare, firesce cum este, iar nu prefăcut, atunci cel mare se deșteptă.

405 Adevărul când cercetezi, pătînia s'o depărtezi.

Adevărul când l'aręți, curat s'aręți, ca ori-cine s'ar întelgă.

Adevărul când nu-l poți grăi, cu mare întristare rămâne la uitare.

Adevărul cât vei putea, în faptă s'ar cunoscî, iar nu după părerea ore-căruia.

Adevărul la vremea lui s'arată de față, când cu gândul nu gîndesci.

410 Adevărul la puțin place s'ar audă.

Adevărul la toți plăcut, dar puțin îl priimesc.

Adevărul la Domn nu putea intră, că pișpăitorii de departe îl proptea, până când a început pe toți a-i scuipă.

Adevărul, lumina minții. Cine ascuns îl ține sub masca amăgirii, ca când ț-ar împăiegina ochii, ca când ț-ar turburà mintea, ca vedënd să nu veđi, ca audînd să nu audă, ca pipăind să nu simți, ca socotînd să nu întelgă.

Adevărul, lumina cea mai strălucitoare; d'aceea, când trecem pe lângă el, ne închidem ochii, ca să nu ne orbé-

- să cu lumina lui, și așa nici cum îl vedem. Dar tu, ca să-l vezi mai bine, sgarăsește-ți ochii la el.
- 415** Adevărul mai iubit și cu mult mai dorit, dar nimeni îl nemeresce, că minciuna de departe mereu îl pândesce și rău îl sgornesce.
 Adevărul mai mare, când față de minciună n'are.
 Adevărul nicăiri lăcuință ș'a găsit, de cât acolo și numai unde minciuna a lipsit.
 Adevărul numai, avere neclintită, că nici se veștejesce, nici se istovesce, ci pururea înflorește, dar și te sărăcesce, când împotrivorii găsesce.
 Adevărul pururea înainte să mergică la ori-ce vei să grăesci, ca o călăuză bună.
- 420** Adevărul pe la sfirșit pururea se cunósce.
 Adevărul pe scurt, minciuna în vorbe îndelungate. Dintr'acéstă deosebire le poți cunósce în parte.
 Adevărul, sórele celor întelegători.
 Adevărul se vede, dar cam p'în sítă se záresce.
 Adevărul să-l iubesci, adevărul să grăiesci și nici cum să-l părăsesci și când tu socotesci cu-adevărul că greșesci, dacă vei să te cinstesci.
- 425** Adevărul să-l gonesci, minciuna s'o sgornesci, și la cele cu îndoială, pază și mai mare.
 Adevărul tare, minciuna mai încet, când vei să grăiesci.
 Adevărul fața lui nici odată o mai schimbă, iar minciuna pe tot minutul în felurimi de măsci se schimbă.
 Adevărul fără greșală nici o dată te înșală, când împotrivă minciuna nu se pune.
 Adevărul cine l'a aflat și nu l'a urmat, cumplit om se întelege.
- 430** Adevărul biruiesce, când minciuna se sgornesce.
 Adevărul, darul cel mai sfânt și cel mai cinstit și de Dumnezeu iubit. Un asemenea dar să te silesci să dobândesci.
 Adevărul, din gură 'n gură trecând, se schimbă și se întunecă, în cât nici că se mai cunósce c'a fost un adevăr în adevăr.
 Adevărul din minciună nu se póte cunósce, când mintea nu judecă.
 Adevărul de vei spune, puțin te vor ascultă și mai bine puțin te vor iubi, fiind la toți supărător.
- 435** Adevărul de vei spune, dușmani mulți vei dobândi; iar lingușiri de vei urmă, mulți prietenii vei avea.
 Adevărul de tot întunecat, până ce minciuna se dá de gol.
 Adevărul și virtutea, doă călăuze ca nisce surori premări,

- una-ți arată calea cea dréptă și alta te duce pe acea cale. Dă ele să te ții, dacă vei să nu te rătăcesci.
- Adăvărul și dă zabovesce a să ivi când minciuna ăl năpădesce, dar nici odată ascuns nu rămâne în veci, că cu vreme să ivesce.
- Adăvărul și dreptatea zăbovesce să s'arate, dar dă tot nu să îngropă.
- 440** Iubesce adăvărul, dar cu cinste să-l grăiesci.
- Iubesce adăvărul, deprinde-te cu el, ca să scapi dă minciună.
- Unul și numai a spus adăvărul, dîcînd *«văd cele bune și prea bine le cunosc, dar cele rele urmez»*.¹⁾
- Intăi adăvărul, apoi minciuna s'a născut, ca și omul întăi, apoi satana s'a vădut; însă cele din urmă pe cele d'intăi cu mult, cu mult le-a întrecut.
- Impotriva adăvărului nici cum și nici odată să vei să te puî.
- 445** Intăi adăvărul în adăvăr să-l înveți, apoi să înveți cum la toți să-l grăiesci.
- Indoială te înșală și nu te lasă să pricepi adăvărul în ființă.
- Descurcă indoiala și vei cunosce adăvărul.
- Ca adăvărul, nimic alt mai plăcut la Domnul din cer. Cu el ca cu un plocon în mână să mergi înaintea lui.
- Zădarnicia d'o parte, mândria dă alta, ne face să n'ascultăm nici un adăvăr. Dăparte dă ele, dacă vei să afli adăvărul.
- Ca adăvărul tu să afli, în inima omului trebuia tu să te afli. Acesta piste puțință, d'aceea și adăvărul stă 'n cunoscință.
- 450** Ca să afli adăvărul, trebuie pe unul să 'nvinovățesci, c'acela ții va spune pe cel vinovat.
- Ca să afli un adăvăr trebuie să întrebuițezi felurimi dă mijloce.
- Ca să poți sprijini adăvărul bine, trebuie pe toți șireții cu mult cu mult să-î întreci la iuțimea grafului.
- Ca să putem cunosce adăvărul din minciună, trebuia să avem dooă minți de odată, ca una pe alta să arate când greșasce.
- Cu adăvărul, cu blândețele și cu dreptatea, te asemeni cu Dumneđu.
- 455** Cu cât adăvărul să pare mai amar și greu la audire, cu atât mai sănătos și mai folositor.
- Cu cât mai mult vei pătimi pentru un adăvăr, cu atât mai mult tu să-l cuvîntezi.

¹⁾ Video meliora proboque, deteriora sequor.— Ovidiu, *Metamorfose*, Cart. VII.

Cu cât dă lesne minciuna, cu-atât dă anevoie adevărul a
să priimi.

Curățenia sufletului ți-arată adevărul.

Cu banul în gură pe toți prietenii ei dobândesci, iar cu
cuvinte adevărate pe cei mai mulți vrăjmași.

460 Cu bună cercetare și cu bună socotință poți afla adevărul în ființă.

Când ar fi cu putință să aflăm adevărul fără a cerceta,
nu ne-am rușina că n'am cercetat.

Când adevărul în adăvăr cunoscut se face, în altă față
tote îndată se preface.

Când adevărul lipsesce, «*așa mi-să pare*» s'apropie de a-
dăvăr.

Când credința mică, iar lingușirea mare și minciuna stă-
pânesce, atunci adevărul în temnița lăcuesce și drepta-
tea se îngropă.

465 Când spui un adăvăr și alții nu-l cunosc sau nu vor să-l
cunoscă, mulțumesce-te că-l cunoscce cel ce cunoscce ini-
mele tuturilor.

La adăvăr îndoiala nu încapce, dar până a-l pricepe la
multe te îndoesci.

Lucrul cel mai cinstit, adevărul a spune. D'acéstă cinstce
să te ții.

Mai toți se necăjesc când adevărul aud, dar tu împotriva
să urmezî.

Lingușitorii, pișpăitorii și fățarnicii, otrava adevărului.
Dăparte dă ei, ca să poți afla adevărul.

470 Mai bine cu frica Domnului și cu iubirea dă adăvăr, dă
cât cu sciințe multe și cu urmări urite.

Mai bine să cercetezi să afli adevărul, dă cât cu pizma să
te îșălî.

Mai bine tu să te supui la adăvăr dă bună voie, dă cât
adăvărul pe tine să te supue fără voie, c'atunci rămăi
rușinat cu voie și fără dă voie.

Mintea omenescă foarte mică și slabă, spre a puté cunoscce
adăvărul; d'aceea mult mult să te feresci și să te soco-
tesci, ca să nu te potcinesci.

Ne place vorba dulce, dar mai mult să ne placă ceea ce
adăvărul ne-aduce.

475 Nesciința adevărului dă o parte, orbirea minței dă alta,
ne ține în întunec, când nu ne e iertat să grăim
adăvărul spre deșteptarea minței omenesci.

Nici cum să ostenesci adevărul a grăi.

Nu călcă adevărul în picere, ca să nu cadă din picere.

Numai cuvîntul cel drept poté deosebi adevărul din min-
ciună.

Numai după ce pați ceea ce p'în gând nu-ți trece, atunci poți cunoște adevărul din minciună.

480 Nu după întâmplare, ci după isteciuinea ta adevărul să-l găsești.

Pentru adevăr când tu te omori, atunci de isnovă înviezi în veci.

Pentru adevăr pân la mörte să te lupți.

Până când rob muierilor tu vei fi, adevărul nici odată ël vei putea afla.

Sórele, de este sóre, la nópte se supune și tóte la întunec în taină le pune, iar lumina adevărului și la cel mai mare întunec descoperă dreptatea.

485 Să nu te rușinezi, când adevărul grăiesci, dar mai cu sfială, ca să nu cați în greșală.

Sfiala te popresce a spune adevărul, că la nimeni e plăcut și numai de cât ęți găsești beléoa.

Făgăduința către Domnul, ce o dai de dimineță, acesta să-ți fie: *«adevărul voii iubii, adevărul voii grăii, până când voii trăii»*.

Să iubesci înțelepciunea, să iubesci sciințele, dar cu mult mai mult să iubesci adevărul.

Slobodi pe toți să-ı lași să-ți spue adevărul curat, fără de a te supera, ca să te poți îndrepta.

490 Spre aflarea adevărului, avem trebuință de cugetul cel mai curat, că cugetul nu se póte odihni de cât numai în adevăr. Un asemenea cuget să dobândesci ca să te poți înlesni la aflarea adevărului.

Hoțul la întunec și adevărul la lumină.

E anevoie, și la cel mai învățat, adevărul a cunoște îndată și minciuna.

Cel ce ascunde adevărul nici odată se va îndrepta.

Cel ce se supune la lingușitorii și ascultă la pișpiș, nici nu vede nici cunoște unde zace adevărul. Nu te supune lor, ca să-ı afli culcușul.

495 Cel ce frică n'are, nici vre-o temere mare, acelaia i se cuvine adevărul a spune.

Cel ce de adevăr se depărtază și minciuna îmbrățișeză, d'amîndooe se căiesce după ce pătinesce. Mai departe ceva și de una și de alta, ca nici să pătinesci, nici să te căiesci.

Cel ce ți se împotrivesce, de la acela numai poți afla adevărul.

Cercarea la orice cere vreme îndelungată spre a afla adevărul, iar viața omului ce scurtă se vede!

Cine ascunde adevărul vinde pe om de față. Departe d'o asemenea yndare.

- 500** Cine ocrotesc adăvărul, pururea biruiesce când se ascultă.
Cine nu iubesc adăvărul, îndată se înșală.
Cine dă adăvăr fugă, la Satana ajunge.
Basnele și minciunile, amăgirile, înșelăciunile din vreme
în vreme a stăpănit ce mai tare minte omenescă, îndată
ce adăvărul a perit din ochii lor.
Din ne-scunța și ne-cunoscința adăvărului, s'a născut pe
lume cele mai multe idee greșite și mincinoase, ce chi-
nuesc pe ómenii până în zilele și cele după urmă.
- 505** Domnul este adăvărul; când păzesci adăvărul, te asemeni
cu Dumneđeul.
Domnul mărturie între ómenii este la câte se grăiesce.
D'aceea adăvărul nici cum să-l ascunđi.
Dă orii ce să te sfiesci, dar dă adăvăr cu mult mai mult
să îngrijesci.
Dă la cei mai proști Domnul află adăvărul.
Dă la cel nebun și dă la cel bét poți află adăvărul, și
fără voia lor.
- 510** Dă ne-ar fi iertat să grăim adăvărul, gol precum el este,
nu ne-ar trebui atâtea cuvinte întunecate, ce ne face
să nu-l pricepem.
Dă dohtor, dă duhovnic și dă avocat, adăvărul nici cum
să-l ascunđi, că-ți aduce căință.

Pentru „Așă voiă eă!”

- «*Așă voiă eă!*» întrece și stăpănesc orii ce lege și orii
ce pravilă.
«*Așă voiă eă!*» la greșalii te duce, că nu te iertă să cer-
cetezi.
«*Așă voiă eă!*» la nimic se supune, dar la marii greșalii te
supune.
- 515** «*Așă voiă eă!*» mintea îndată ți-o smintesc, că nu te
lasă să ascuți.
«*Așă voiă eă!*» te depărtéză dă orii-ce dréptă judecată.
Dăparte dă el, ca să poți judecà mai lesne.
Cel în putere și bogat pururea đice: «*Așă voiă eă!*»

Pentru Așezare

Intăiú cele de temeiú să te silesci să le așezi, apoi cele
ce se ating dă ele.

Pentru Așteptare

A să înșelă ore-cine când așteptă ore-ce, cea mai mare supărare.

520 Cu așteptarea nimeresci vremea la vremea ei. Nu te depărtă de ea.

Mai bine să aștepți de cât să te aștepte.

Cine așteptă nădejduesce, dar nădejdea înșală, și cam nimic se folosește.

Pentru Așternut și Inveliș

Așternut cel mai bun, ierba verde după pământ, și invelișul cel mai cald, lumina stelelor.

Șederea în așternut în îndelungată vreme trupul țe-l molesesce, sufletul țe-l slăbește, duhul țe-l topesce, inima țe-o înbolnăvesce.

Pentru Egoism

525 Egoismul a născut cele mai rele patimi pe lume. De el să te feresci, ca de cea mai rea cangrenă.

Egoismul la nici o lege nici unu se supune, că i-e frică să nu-l lege. Dar voi de lege să nu vă depărtați, ca să nu vă lege ca pe boii la jug.

Egoismul pe sineși se cinstește mai presus de ori-ce fință.

Mândria din egoism a născut pe «*Așa voiți eu!*» și plecătura din smerenie pe «*Cum poruncesci dumneta!*» și una și alta fi ne-legiuți; dar mintea din socotință pe «*Cum se cuvine*» fiul cel mai legiuit.

Egoismul din mândrie și mândria din Satana; d'aceea depărtază pe frate de frate, pe părinți de copii, pe prieten de prieten și de obște pe om de om, și la ucidere ei îndemnă către cel mai de aproape. Fugi cât vei putea d'o asemenea patimă diaboléscă.

530 Din mândria egoismului se nasce uricătura către însuși fratele nostru, care dărapenă fericirea obștii. Dăparte d'o asemenea patimă.

Pentru Eglengele

Cea mai bună eglengea, când ești cauți casa ta. Nu te lăsa de ea.

Pentru Epitropie

Dăparte dă epitropie, că și bine dă veți face, tot blesteme veți auzi.

Pentru Eresuri și Eretici

Eresurile, din prostă știință și neînțelegere a lezei s'au înmulțit.

Eresurile din drumul cel drept te abate și te depărtăză, rătăcindu-te cu totul.

535 Eresurile, cele mai mari vrăjbi între oameni au băgat fără nici un cuvânt.

Eresurile lumea au prăpădit cu răsbóiele și cruđimea lor. Eresurile, interesu călugăresc.

Eresurile mai mult s'au întemeiat prin mijlocirea muierilor fiind próste la minte.

Ereticii, ca pescarii cu plasa, înșală pe oameni cu felurimi dă numiri neînțelese.

540 Vai dă voi, ereticilor, când vă veți înfățișă înaintea Domnului, ce răspuns veți da pentru mulțimea dă oameni ce ați prăpădit pentru al vostru în parte interes?

Pentru Iernă

Iernă să nu te coprinđă fără pânză, fără brânză.

Pentru Iatac

Iatacul dă dormit cu chipuri frumoșe să-l aibi împodobit, ca să dobândesci și tu frumoși copii.

În iatac zac ascunse cele mai mari răutăți, dar fără iatac lumea s'ar sfirși.

Pentru Iad și Raiu

Iad în lume se 'nțelege, după ori ce lege, viața cea neticnită și raiu viața cea liniștită.

545 Iad se înțelege chinuirea sufletului, că a trupului se socotesc eglengéoa vremii.

Unde omul se mulțumesc, acolo raiul lui și-l găsește.

Nici ădădul, nici mușerea, nici pămîntul secetos nu ăice :
 «*Ajunge!*»
 Grozavă gura ădăduș, cãnd o cascã sã te 'nghițã.

Pentru Iertare, Iertãciune

Acela sã 'nțeleghe cã orĩ ce greșalã ăartã, cel ce pôte pe-
 depsi și nici cum pedepsesce.

550 Iartã pã cel ce te ne-cinstesce.

Iertarea în sîn slobodã s'o pãstrezi, ca mai lesne s'o în-
 trebuințezi.

Iertarea cãt de micã cu mult mai bunã dẽ cãt cãința cea
 mai mare. Iartã, ca sã nu te cãiescĩ.

Iertare dẽ pãcate c'o cerere gólã nu sã dobãndesce, pãnã
 ce nu veĩ îndestulã pã cel ce-ai nãpãstuit. Acãsta mai
 întãiu sã sãvırșescĩ, ș'apoi iertarea vine singurã fãrã
 a o mai cere.

Omul, supus la greșeli, cã greșala 'ĩ pentru om; d'aceea
 și tu sã ierți celor ce ție ești greșesc, cã și tu mãine
 lor i sã le greșascĩ.

555 Orĩ-ce greșalã sã o ierți cã nici unul firã greșalã, dẽ cãt
 numai unul Domnul.

Intãiu sã te cãiescĩ, apoi sã te pocãiescĩ și în urmã sã
 nãdãjduiescĩ iertare sã dobãndescĩ.

Vãi dẽ cel ce cere iertare dẽ greșale numai pãnã sã va
 cumenicã, socotind cã cu acãsta pã Domnul va înșelã!

Cu anevoie a cere iertãciune dẽ la cel ce-ĩ faci tu rãu, dar
 tu în pizmã sã-ți puĩ ca sã cerĩ iertãciune.

Cu iertarea ce tu faci, dobãndescĩ pã toți dẽ frați. D'a-
 cãsta sã te ții.

560 Cu iertarea dobãndescĩ și pã vrãjmaș prieten.

Cum ai isbãndit, peșin sã și ierți pã cel biruit, c'al tãu
 supus sã înțeleghe.

Cãnd ăici la 'nchinãciune: «*Iartã-ne noã, Dòmne, greșalele
 nòstre, precum și noĩ iertãm greșalele greșitilor noș-
 trii*» sã 'nțeleghe cã faci o legãturã cu Domnul, cã dẽ
 veĩ iertã tu mai întãiu pã ai tãĩ greșitĩ, așã și Domnul
 în urmã sã te ierte pã tine; iar de nu, nu. Veđĩ dar
 acum ce legãturã faci și cu cine o faci, cã și d'ar voi
 Domnul sã te ierte pã tine, n'ar putea sã te ierte mai
 nainte pãnã ce nu veĩ iertã tu celor ce ți-au greșit ție.
 D'a ceea, ca sã sã pãzescã acãstã legãturã ce însuși tu
 ai fãcut cu Domnul, dẽ bunã voia ta, ăartã tu mai în-
 tãiu și apoi rógã pã Domnul ca sã te ierte și el pã
 tine.

La ori-ce greșală să ceri iertăciune, fie și de la cel mai mic, că cinste mare ții face ție.

Lesne a iertă, anevoie a uită, până nu se va îndestulă de ceea ce l'ai păgubit,

- 565** Lesne iertăm greșalele ce nu privesc la noi, dar tu mai mult să ierți cele ce privesc la tine.

Lesne iertăm pe cei de care n'e frică, dar tu să ierți și fără nici o frică.

Lesne putem iertă pe cei ce ne supără, dar anevoie iertăm pe cei ce noi ăm supărăm.

Mai lesne a iertă celor ne greșesc nooă, de cât celor ce noi le greșim.

Mai lesne a pedepsi de cât a iertă, însă pedépsa, fire tâlhărescă, iar iertarea, fire dumnezeescă. Alege din amîndoă, care e mai bună.

- 570** Mai bine să ierți pe cel vinovat, de cât să pedepsesci pe cel ne-vinovat.

Mai bine să ierți, decât în urmă să te căiesci.

Nici o iertare de păcate până nu te vei îndreptă și părăsire lor nu vei dà.

Pă vrăjmaș curînd să-l ierți, ca prieten curînd să-l veđi.

Pă cei tari ăm iertăm, pă cei slabi ăm împilăm. Ghici tu acum pentru ce?

- 575** Până nu vei iertă nu cere iertăciune, că Domnul nu te va ascultă.

Cel în putere, când iartă, atunci vitéz s'arată. Pururea vitéz să te-arăți.

Cel mai rău se înțelege cel ce nu iartă nici cum. Fugi d'o asemenea numire.

Cel ce nu iartă pă altul, nu se înțelege de om, că omul firesce fiind supus patimilor, unul altuia trebuie să cređă.

Cine are iertăciune până a nu se osândi, ăși dovedesce greșala sa și scapă de păcăt. Asemenea și tu să urmeză.

- 580** Bland și lesne iertător către cei ce-ți greșesc ție de te vei arăta, cu Dumneđu te vei asemăna.

«Dumneđu să ierte (pururea să ăici) pă cel căđut și greșala și pă cel ce s'a sfirșit».

Pentru Iubire

Veđi Dragoste.

A iubi pă una mai mult de cât pă alta, pricina întrebă, pă însuși ochii tăi; dar a se iubi fără a se vedé, întrebă mîntea ta.

A iubi pă cel ce te iubesce, nu e lucru de mirare; iar pă

- cel ce te urasce, urmare dē suflet mare. Silesce-te să dobândesci un suflet așa dē mare.
- A iubi ș'a să n'frină; amîndooē dē odată la nimeni nu e dată. Silesce-te tu să te-arēți dēstoinic d'amîndooē.
- 585** Anevoie a iubi precum l'ai iubit pre cel ce odată tu l'ai oropsit. Silesce-te să te-arēți împotrivă.
- Anevoie să iubim pre cei ce nu-i cinstim, dar cu mult mai anevoie să iubim în adevēr pre cei ce-i cinstim cu mult mai mult decât pē noi. Dar tu la amîndooē dimpotrivă să urmezī.
- Iubim ca să ne iubescă, că unde dragostea ne aștéptă acolo ea se deștéptă.
- Iubiți-vē unul pē altul, ajutați-vē unul pē altul; acéstă legea, acéstă datoria omenirei.
- Omul nu se mai stăpânesce, când ne-vrînd iubesce. Dē parte d'o asemenea urmare.
- 590** Orī ce iubesce omul după datorie, nu iubesce cu sporire. Silesce-te ca să iubesci fără nici o datorie, ca să-ți sporescă dragostea.
- Ca să te iubescă orī-cine, trebuie să fii cinstit, trebuie să te socotesci pē tine d'opotrivă cu toți cei-l-alți cei mai mici.
- O ce grea pedépsă la cel ce iubesce, când pē el nu-l iubesce aceea pē care el iubesce. Feresce-te d'o asemenea pedépsă.
- Orī-ce iubesci și orī ce urăscī și dē orī ce te temī, pîn ascuns să le păzesci.
- «Unul pē altul să vē iubiți»* așa Domnul a đis, *«ca nisce frați ce sînteți, toți dintr'o mumă eșiți»*.
- 595** Vai dē ceea ce iubesce pē cel ce el n'o iubesce! Silesce-te să scapi d'un asemenea vai.
- Vai dē tine când te iubesce numai pentru interes; că dragoste adēvērată dē toți se socotesce cea fără dē interes. Dar unde o poți găsi?
- Ca să fii iubit trebuie să te-arēți vrednic dē iubit. Mijlōcele stau în vrednicia ta.
- Cu vorba și cu fapta să faci să te iubescă că într'alt chip eși întōrce fața dē la tine.
- Cu greū la cel ce iubesce să osîndescă pē cel ce el iubesce.
- 600** Cu cât veī să te iubescă, cu atâta și tu mai mult trebuie să iubesci, că dragostea temeiful omenirii.
- Cu cât mai mult iubesci, cu atât mai lesne cađi la uricūne când temerea te coprinde. Feresce-te d'o asemenea patimă, ca să-ți fie dragostea dragoste.
- Cu mult mai fericit cel ce se iubesce dē cât cel ce iubesce. Acéstă fericire să te silesci să dobândesci.

Cum te iubesc, mai mult să iubesci, și cum te cinstește, mai mult să cinstești, ca de toți să fii iubit și cinstit.

Pentru Iubire de avere.

Iubirea de avere, mumă bună celor rele, că pentru a dobandi piste a ta putere, la miș de netrebnicii la tot pasul te incurcă.

- 605** Marea iubire de avere, ce lăcomia ne-a îndopat, ne face să rătăcim pe mare și pe uscat.

Pentru Iubire de argint și Iubitori de argint.

Apa sêtea potolesce și pâinea fômea; dar iubirea de argint nici cu marea se potolesce.

Iubirea de argint, isvorul rêutăților. Dêparte d'un asemenea isvor, ca să nu te înnece în el.

Iubirea de argint chinuiesce pe om și trupesce și sufletesce. Păzesce-te să nu cađi în ispită.

Iubirea de argint nici îmbêtrânesce, nici vre-odată slăbesce nici se satură în veci; că cu cât omul la ea rivnesce, cu atât ea mai mult întineresce și se înmulțesce.

- 610** Iubirea de argint, păcat ne-legiuit și cea mai mare pedepsă la cel mai bogat.

Iubitorii de argint cu cuvînt de economi, urît vor să-și îndrepteze numele de lăcomie.

Iubitorul de argint atât te miluiesce, cât mortul ție grăiesce.

Iubitorul de argint plin de daruri se vede; în vis și aieve pururea argint vede. În pămînt ție îngropă tot argintul, ca după môrte să-l găsească. La argint se nchină și se plécă ca la însuși Domnul. Lege are pe însuși a sa dobandă; punga în veci și-o scormonesce, de i-a lipsit din argint, și argint piste argint în veci ție grămădesce; iar cel mai mare dar, că odihnă nicăeri ție găsesce, când vede în ochi că-î jôcă argintul.

Iubitorul de argint negreșit s'ar spînzurà, dacă ștreang, fără plată, altul ție va dà

- 615** Iubitorul de argint nu se supără de môrte, cât de al său argint, ce nu-l pôte luà cu el.

Iubitorul de argint sufletul său șe-l dá pentru o bucățică de argint.

Iubitorul de argint, de marea sa lăcomie și de marea sgârcie, de mai multe ori ție pierde cele mai mari ale lui interesuri.

Iubitorul dă argint, și argint dă va mânca, tot nu se va sătura.

Iubitorul dă argint și pe Domnul d'ar putea îndată l'ar înșelă, ca să dobândescă cât dă puțin argint.

620 Nu iubi argintul, ca să nu te supui Satani.

Feresce-te să nu rivnesci la aur și la argint, că face pe om unul pe altul să se omóre; unul pe altul să se ucigă și tâlhăresce să se despóie; fiul pe părinte rău să-l necăjască și frate pe frate rău să-l pismuiescă.

Feresce-te să nu te sugrume iubirea dă argint, ca să nu te bage dă viu în pământ.

Fugi cât vezi putea dă iubirea dă argint, ca dă cel mai mare rău, că patima acésta, pe cine 'n ghiare apucă, nici la ceasul morții póte scăpa dă ea.

Pentru Iubire dă omenire.

Iubirea dă omenire însuși Dumneđeire, că chipul Domnului omenirea pórtă. Dă ea să te ții.

625 Iubirea dă omenire mai presus dă orice dragoste ca un temeliu al soțietății.

Iubirea dă omenire cel mai mare dar al înțelepciunii. Un asemenea dar să te silesci să dobândesci.

Când iubesci omenirea, nici o greșală faci. Dă ea să te ții, ca să nu cađi în păcate.

Pentru Iubire dă sine sau Siniubire

A iubi óre-cine pe însuși sine cât nu i se cuvine, cea mai mare rușine.

Iubirea dă sine când privesce spre bine, întâmpină orice greșală i se întâmplă și îndată o îndrepteză; iar când spre rău privesce, împotrívă se ivesce și rău nooé ne vestescé. Bagă dă sémă când trebuie s'o păzesci.

630 Iubirea dă sine ne face să greșim pururea la cea mai mare cinste.

Iubirea dă sine cea piste fire vatămă pe sine, ca cel mai mare lingușitor.

Iubirea dă sine întrece orice dragoste, că nimeni pe altul iubesce mai mult dă cât pe sine.

Nimeni nu te va iubi, când pe tine numai te vezi iubi.

Tóte patimile cu vârsta se sting, iar siniubirea mórté n'are nici odată, că rob în veci ei te face.

635 Din iubirea dă sine se nasce pofta fericirii nóstre.

Pentru Iubire de slavă

Veți *Slavă*.

Pentru Iubire de cinste

Veți *Cinste*.

Pentru Iubire de bogăție

Veți *Bogăție*.

Pentru Iuțime și Iuțeală

Iuțea pistea fire te scote din fire.
Iuțimea și ne-răbdarea puțină dobândă ne-aduce, iar pagubă
cât de multă, că pe mulți i-a vătămă fără tămăduire.
Dăparte d'o asemenea patimă.
Cu iuțela greșesci, cu răbdarea te'ndreptezi și cu blânde-
țele te cinstesci. Alege care-ți place.

Pentru Iuda

- Iuda 'ntr'un minut cu-o sărutare te-a vîndut.
- 640** Iuda cu fățarnicul, frați gemeni, frați bunî, frați ne-dăspăr-
țiți. Dăsparte te de ei, ca să scapi d'amîndooe urite nu-
miri.
- Iuda când va dulce să te sărute, și-i lui să te sărute când
nu ești tu de față.
- Iuda se viră și subt însuși jertfelnicul Domnului.
- Sărutare de Iudă nici cum tu să dai, ca să nu te numesci
Iudă.
- Cel ce de față te slăvesce și p'în ascuns te pîresce, acela
în adevăr Iudă întregă este. Dăparte d'un asemenea om.

Pentru Isvode și Isvodiri

- 645** Orî-ce vei să isvodesci, pune-o mai întăiu de față, și de
mîi de orî s'o veți, de mîi de orî s'o socotesci, de
mîi de orî s'o prefaci, până ce vei ajunge la fața cea
mai bună.
- Cei vechi ai isvodit, cei noi ai împodobit, însă podoba
întrece pe isvod, dar cinstea la isvod merge.
- Cei ce în urmă lucrăză, după ale altora isvode, nu se 'n-
teleg de isvoditori.

Cel ce 'ntâiū el a isvodit 6re-ce, a ar6tat'o 6n lume ca o luminare st6nsă, iar cel din urmă i-a dat lumină, dându-i foc la feștilă.

Din mic6 isv6de sc6tem cele mai frumoșe ic6ne.

Pentru Ismene

- 650** Ismenele mu6erii cămara bărbatului și nădragi6 bărbatului cămara mu6erii. Cine d6șchide la cămară fără scirea stăpânului, fur s6 6nșelege. Fugi d'o asemenea numire.

Pentru Isbutire

Isbutirea la or6-ce s'o aștept6 d6 la silința ta, cu munca ta, iar nu d6 la altul, c'atunci te-arăți om d6 nimic.

Cu o bună 6ngrijare, cu ne-adormită priveghere, cu îndelungă răbdare și cu o stăruire cu silință, isbutesc6 la or6-ce.

Când nu poți isbuti, nu măhni p6 Domnul, că Domnul te-a 6mputernicit ca să isbutesc6 numai la cele prin putință.

Cine nu s6 bălăbănesce, nu isbutesce. D'aceea mai bine s6 suferi or6-ce luptă, ca să poți isbuti.

Pentru Isbândă

- 655** Isbândă cu vo6nicie și cu isteciune mare cinste dobăndesce când s6 r6sboesce. D'ac6sta să te 6ngrijesc6, dacă vei să te cinstesc6.

Isbândă nu stă 6n mulțime d6 ostași, ci 6n iscusința celor mai mari comandiri. Cu-astemene comandiri să te slujesc6, ca să isbăndesc6.

Isbândă d6 acum nu e semn d6 vo6nicie, că focul mistuesce or6-ce vo6nicie, ci mai mult d6 d6prindere cu isteciune.

Isbândă ne-cinstită la cel cinstit ne-cinste i-aduce. D6parte d'o asemenea isbândă.

Mică isbândă, mică cinste; mare isbândă, mare cinste. Si-lesce-te la care-ți place.

- 660** Nic6 o isbândă mai mare ca isbândă mu6erii. Feresce-te cât poți d'o asemenea isbândă.

Până n'ajungi la sfirșit, isbândă desăv6rșit nu te socoti c'ai dobăndit.

Pentru Icóne

Acele icóne sê pare mai bune, ce ne aratã ceea ce e dẽ rîs ale celor urîte fapte, cã ne face sã le urîm și noî. Icóna muierii, oglinda sê 'nțelege.

Pentru Iconomî și Iconomie

și

Risipitorî i Risipã

Iconomia curge dẽ fricã sã nu pîrdem ceea ce avem, dar piste fire la prostie te duce. Dẽparte d'o asemenea iconomie.

665 Iconomia s'o iubesci și pururea s'o pãzești, ca în lipsã nici odatã și nici cum sã te gãsești.

Iconomia sê înțelege fiica buneî orînduelî; d'aceea sã te silesci, asemenea fiice sã dobãndesci.

Iconomia te saturã, risipa te flãmãnzesc. Alege care-ți place.

Iconomia bunã, dar piste mësura te duce la urã, cã sê socotesce întregã sgãrciturã. Dẽparte d'o asemenea iconomie.

Iconom sê înțelege cel ce, cu puțin, din vreme sê ingrijasce. Așa și tu sê urmezî.

670 Iconom sê înțelege cel ce nici scump piste fire, nici slobod piste mësura. Acestuia sã te asemeni.

Iconom dẽ la iconom sê 'nvațã. Dẽ la ei și tu sã te 'nveți.

Intãiu casa ta sã 'nveți s'o iconomisești, apoi și noróde lesne veî iconomisi.

Ca sã nu te cãciulesci la cei mari și 'n putere, nici trebuința sã aibi dẽ ei, trebuie sã te iconomisești cu ceea ce Domnul ți a dat.

Marea sgãrciturã cu cheltuiala cea nebunã cãnd sê vor unî, atunci sê va nasce iconomia cea mai bunã. L'acesta sã rîvnesci.

675 Mai mult sã te iconomisești, ca sã nu te cãciulesci cãnd la unul cãnd la altul, ce'mî sînt urîți ca pecatul.

Pẽ la sîrșitul sacului în zadar te iconomisești, cãnd n'ai ce mai iconomisi. Feresce-te d'o asemenea întîmplare.

Sãracul cel mai iconom, cã n'are ce iconomisi.

Cele vechi spre iconomie, cele noi spre dẽrãpãnare. Alege care-ți place.

Cel ce pẽ sineși nu sê stãpãnesc, rẽu sê iconomisește!

680 Cine nu sê iconomisește, cu picãtura sê sfișesc. Feresce-te d'un asemenea sfișit.

Cines cie să le cheltuiescă la cele lui dă folos, acela se înțelege cel mai bun iconom.

Cel ce rău se economisește, să bage dă sémă, ca nu și mintea să și-o cheltuiescă.

Bilșugul să țe-l socotesci întru a ta economie, iar nu intru a ta mare avere.

Buna economie a casei, temelie casei. O asemenea temelie să faci și tu casei tale.

685 Omul risipitor nici odată stare are.

Pă risipitor, toți ți socotesc dă bun, dar nu pentru el.

Risipitorului totă marea dă-ți veți da-o, totă o scurge.

Risipitorul în urmă cunoște și se căiește.

Risipitorul, grópa a însuși averei sale.

690 Risipitorul la vieță călăuză are pă însuși a sa poftă.

Risipitorul la poftă numai se închină.

Risipitorul la cele din urmă nici cum mai gândesce, până ce tot nu istovesce.

Risipitorul nici prieten, nici dușman dăosebesce; că cu toți, dă o potrivă, în dăsfătări petrece.

Risipitorul pururea în lipsă.

695 Risipitorul până ce tot nu istovesce, nu se odihnesce.

Risipitorul se sfătuesce numai cu o a sa poftă.

Risipitorul stăpân cunoște pă însuși pofta sa, și ei se jertfesce.

Pentru Inimă și Inimoși.

Inima în adevăr după mórte se cunoște, că se vede precum este.

Inima înderétnicului, inimă dă drac. Dăparte d'o asemenea inimă.

700 Inima îndurată nici odată pismuesce. Asemene inimă să te silesce să dobândesci.

Inima cu bani nu se cumpără, ci se dă fără a se vinde.

Inima când svicnesce, dragostea o liniștesce. L'acésta să alergă spre tămăduire.

Inima când simte, sufletul pătimesce.

Inima când se dă, din tot sufletul se dă, dar nu cunoște la cine se dă.

705 Inima când se dă, singură se dă; nimeni o silesce.

Inima liniscită arată neprihană. L'asemenea inimă să rívnesce.

Inima mare găsesce răsufare. Asemene inimă să te silesce să dobândesci.

Inima mică, dar multe suferă.

Inima nu îmbătrânesce, dar vaî de ea! că lăcuesce în ziduri sfărâmate.

710 Inima, până nu se dă, plăcere nu dobândește, că ca o mórta se socotește.

Inima singură nu se 'nvesește, d'aceea pururea caută to-vărășie.

Inima se rănesce, când dragostea se ivesce.

Inima se topesce de ceea ce ea iubește.

Inima tare la pământ aruncă ori-ce mare întâmplare. O asemenea inimă să te silești să dobândești.

715 Inima când țe-o dai, socotește-te să țe-o dai pentru tótă vieța ta.

Inima necăjită, nu o mai supără, ci grăbesce-te a-î da órce mângâiere.

Inima rea pe om ăl omórá, d'aceea prea mult să te feresci de ea.

Inima simte ori-ce bine și ori-ce rău, că tóte într'insa se topesc.

Inima să țe-o dășchiđi numai la cel ce cunoscî că te iubește.

720 Inima ta dășchisă să țe-o ții, ca să se vađă ce hrănescî într'insa.

Inima fără curaj, zadarnică se 'nțelege.

Inima fără dragoste, întrégă pustietate.

Inima fricósă, pururea ticălosă.

Inima cea curată, jértfelnicul Domnului. Cu asemenea jértfelnic să te-arėți la Domnul.

725 Inima ceea ce vede aceea și crede; iar socotința bună cele din urmă.

Inima ce'n nimeni se 'ncrede, cumplită se vede.

Inima cere ceea ce ei ăi place, iar nu ceea ce ei cinste ăi face.

Inima dacă țe-aî dat'o, n'o mai luà înapoi așa îndată, c'anevofe vei găsi la cine s'o mai dai.

Inimile una cu alta, cu dragostea se 'nțeleg.

730 Inimă curată cam rar se găsește, dar și cine o are de nimeni se cunoște.

Inimă mare, ca să poți răbdà până te vei îndreptà.

Inimă mare, dacă vei să isbutescî la ori-ce întâmplare, fie cât de mare.

Unde comóra omului, acolo și inima lui,

In inimă tóte patimile, însă când inima curată, nici o patimă mai simți.

735 In cele mai mari primejđii s'arată inima cea mai mare.

Cu inima la dragoste și cu sufletul la 'ndurare.

Cu inimă mare să te-arėți la ori-ce întâmplare, ca să nu

- simți nici o supărare; că de te vei mătina, pe vrăjmași îi vei înveseli, și tu mai rău vei pătimi.
- Cu inimă tare biruești ori-ce pizmă și zavistie și ori-ce nevoie. D'asemenea inimă să te ții.
- Cu cât de anevoie a dobândi inima ore căruia, cu atât mai anevoie a o stăpâni, după ce a dobândit'o.
- 740** Când inima se schimbă, ochii nu te mai văd cum te vedeai mai înainte.
- Când inima departe, de dragoste nu mai ai parte.
- Când odată te-ai înșelat și a ta inimă țe-ai dat, anevoie tu când vei, înapoi să ți-o mai iei. Ingrijășce de acesta.
- La inimă să fii curat, că inima cumplită de sine se topește.
- La ori-ce inimă-ți poftesce, nu te plecă așa îndată; că în cap te pocnesce, fără veste și d'odată.
- 745** La tot omul și ori-când nu-ți arătă inima fa.
- Mult rabdă inima, ce cu curată dragoste iubește.
- Nici gândul să ți-l schimbi, nici să te schimbi în fețe; ci inima să ți-o arăți curată și fără de fețe, că inima viclenă îți deschide mare rană.
- Numai inima simte cât cu greu se pare, când de dragoste n'are parte.
- Numai Domnul știe ceea ce în inimă hrănesci. Păzesc-te, să nu gândești că l vei înșelă.
- 750** Silește-te să dobândești o inimă dragăstosă, dar cum vei dobândi-o, depărtăză cu totul temerea de la ea; că dimpotrivă o derapănă din rădăcină.
- Schimbă inima ta cu altă asemenea inimă, ca amîndooe deopotrivă să fie, că dimpotrivă te poticnesci.
- Ceea ce ai în inimă să aibi și în gură, dacă vrei să auzi de la toți urare bună.
- Cei la inimă curați, de toți sunt laudați.
- Cele mai mari gânduri din inimă isvorăsc; d'aceia urmările lor îți arată inima ta.
- 755** Cel inimos cu răbdare biruesce ori-ce întâmplare.
- Cel mai greu lucru 'n lume a cunoște inima omului.
- Delicateța inimii semn de suflet curat. Un asemenea semn la toți să arăți.
- Din inimă răsare și binele și răul, și limba le vestesc p'amîndooă d'o potrivă.
- După inima ta Domnul îți dă ție. Bagă de seamă la acesta.
- 760** De la toți să te șilești inima s'o dobândești.

Pentru Incuiziție.

Incuiziția, cea mai scârnavă, cea mai cumplită, cea mai ne-legiuită urmare împotriva omenirei, isvorită din marea disidemonie și ne-sățioasa lăcomie a călugărilor eretici. Dăparte de ea cât veți putea.

Pentru Interes.

Interesul a legiuit ca ne-dreptatea să stăpânească împreună cu cumplirea; d'aceea unde ne-dreptate, acolo și interes și cumplire mai mare. Fugi dintr'un asemenea loc.

Interesul amăgesce și pe cel mai iscusit. Feresce-te de el cât veți putea.

Interesul orbesce și pe cel cu patru ochi. Păzesce-ți ochii să nu cum-va să-ți pierdă, că numai doi ai.

765 Interesul în parte, cel mai mare vrăjmaș binelui obștesc. Interesul vrajbă bagă și între cei mai de aproape.

Interesul gura țe-o închide și iarăși el țe-o deschide, precum el voesce.

Interesul grăiesce ori ce limbă vroiesce și pe toți ne preface în ori-ce față ți place, în cât ne arată, ca când n'am pofti nimic nici odată.

Interesul când ți grăiesce, uiți și facerea de bine ce ți s'a făcut și ocările ce ți dă.

770 Interesul când te întunecă, mintea ta nu mai judecă.

Interesul ne deșteptă la cele nooțe de folos, fie și cu paguba altuia.

Interesul nu al tău, ci cel de obște să-l gonesci, și pentru el să te jertfesci, că și tu de el te folosești.

Interesul nu se 'nțelege dragoste, că dragostea adevărată fără nici un interes.

Interesul, putere dumnezeiescă, cam pe toți ți stăpânește.

775 Interesul puțină dobândă țe-aduce, iar orbire cât se poate și ne cinste cu mult mai mult.

Interesul pe om schimbă în felurimi de chipuri, tocma ca o mască.

Interesul pe călugări cu mult mai rău ți frământă, de la mic până la mare, fără nici o deosebire.

Interesul se 'nțelege în mai multe chipuri, de dragoste, sau de pizmă, de frică sau de hatir, de dobândă sau de cinste, și cel mai rău, mai scârnav și mai cumplit, fără nici o îndoială, cel de mituială. Feresce-te, de nu de tóte, măcar de cel mai cumplit.

Interesul se 'nțelege pravila judecătorului și cu mult mai mult a ocărmitorului.

- 780** Interesul te mișcă la orî-ce urmare.
 Interesul te face pururea să te plecî și la cine nu-ți place.
 Interesul te depărtază de orî-ce datorie. Departe de el, ca să-ți poți păzi datoriile tale.
 Interesul te depărtază de orî-ce plăcere, d'aceea îndată te și înșelă.
 Interesul, cel mai mare temeiū la orî-ce urmare.
- 785** Interesul și mândria, dooă patimi curioșe și ciudate; una poșteșce să afe ce e mai de folos și alta, mai nainte, să afe ce e de prisos.
 Interesul și d'amor îndată eși bate joc.
 Interesurile pline de greșeli; dar fără interes, mai nici un bine faci cui-va.
 Omul pentru interes eși părăsesce nu numai pe prietenī, ci și pe însuși părinții lui. Departe d'o asemenea patimă.
 Omul pentru interes și capul ș'el rēpune, că singur se aruncă în primejdiī și prăpăstiī, ce vede chīar înaintea ochilor lui. Mai bine ar fi să-ți păstrezi capul la locu lui.
- 790** Orī pe cine îndatorezi, la interes să nu gāndesci, ca mai bine să te cinstesci.
 Unde interes, acolo și năpăstuire, că năpăstuirea din interes s'a născut. Departe de una, ca să scapi și de cea-l-altă.
 Unde interesul s'amestecă, dreptatea d'acolo departe se isgonește.
 Zădărnicia la cei bogați, mândria la cei falnici, ticăloșia la cei săraci, blestemățiile la cei desfrīnați și interesul cam la toți.
 Cu rari prietenī să te sfătuesci la cele de interes, ca să nu-ți pierdi al tēu interes.
- 795** Călugărul și curva fără nici un interes, nici «*Bună dimineața*» eți dă vre-odată. La o parte să te dai când asemenea întâlnesci.
 Când interesul va lipsi dreptatea va înflori și c'o dragoste frățescă la toți se va păzi.
 Când cinstea te va birui, interesul va lipsi.
 Când interesul obștesc se socotesce, toți pentru el trebuie să ne sîrguim.
 La interesul tēu nici cum să gāndesci, când pentru folos obștesc tu te chipzuesci.
- 800** La cea mai mică greșală de interes, să depărtezi pe cel ce o urmăze, ca să nu-ți aducă mai mari greșeli.
 Pentru un mic interes, cel cumplit și nelegiuit și sângele fratelui său el sugē. Departe d'o asemenea urmare.
 Fără interes mai nimic în lume se mișcă.
 Cel mai mare interes al prietenului nostru întru nimic el

socotim pe lângă cel mai mic al nostru interes. Tu dimpotrivă la acesta să urmezi.

Cel ce numai la al său interes se socotesce, iar la folos obștească nici cum mai gândesce, cumplit om se socotesce.

805 Cel ce dulce la toți s'arată numai pentru interes, acela mai acru la minte se 'nțelege. Fugi d'o asemenea acrime, ca să nu-ți strizezești mintea.

Cel ce dragoste țe-arată numai pentru interes, acela se înțelege cel mai scârbos om pe lume. Spală-te bine d'o asemenea scârbă.

Din interes se naște vrajba cea mai mare, năpăstuirea cea mai cumplită și uriciunea cea mai grozavă între părinți și copii, între frați și prieteni și între cei ce mai mult se iubesc. Păzesce-te să nu se facă lăuzia lor în casa ta.

Dă când lumea s'a zidit, interesul n'a lipsit.

De când s'a ivit în lume interesul la ori-ce, cinstea, dragostea și omenirea cu totul a perit.

810 Și cel mai deștept la minte de un mic interes cu totul se întunecă. Cam mai departe de el.

Pentru Intrare în casă

Până nu vei bate la ușă, nu 'ndrăsnă să intri în casă.

Pentru Intriganți și Intrigi

Intrigantul într'un minut răstornă casa cu curul în sus.

Intrigantul nu se lasă până ce piste cap nu te vede dat.

Fugi d'un asemenea vrăjmaș.

Intrigantul, boldul Satanei.

815 Intrigantul de pismă, când nu isbutesce, crapă de necaz. Veți și tu să nu crapă.

Intrigile d'erăpână cea mai bună orînduială, că zugrăvesce pricina, nu precum este, ci precum nici odată a fost.

Departe de ele, ca să nu-ți pierzi orînduiala ta.

Omul intrigant, ca să isbutescă, aruncă în prăpăstii cea mai mare împărăție și însuși sufletul său. Departe de el, să nu pieri și tu.

Omul intrigant, sfredelul corăbiei. Veți să nu te sfredeliască și pe tine.

Vai de cel ce cade pe mână de intrigant! că se vede legat de mâini și de picioare cu lanțuri, ce nu le vede.

Pentru Iscodă, Iscodiri și Iscoditori

- 820** Iscodă de departe de război nu face parte și gâlcăvă nu împarte.
 Iscoditorul de departe cu ochiul te rănesce, ca un deochetor. Păzeste-te să nu te deochie și pe tine.
 Iscoditorul știe ori-ce se mișcă în casa ta. Departe de el și de a lui meserie
 Nici un gând să-ți trecă ca să iscodesci casă streină, iar a ta casă pe tot ceasul.
 Feresce-te de acela, ce pururea iscodesce, ale altora trebi, ca să nu cerceteze mai cu seamă ș'ale tale.
- 825** Departe de iscoditor, că inima țe-o vîneză.

Pentru Iscusință și Iscusii

- Acela mai iscusit, cel ce știe la vreme să-și ascundă iscusința sa. Acesta să înveți.
 Iscusința omenescă, ori-ce putere dobitocescă știe lesne s'o domolăscă.
 Iscusința stă întru a cunoște adevărul din minciună întru adevăr, iar nu cu greșală. La acesta să-ți arăți și tu iscusința ta.
 Iscusința bună, cea mai mare bogăție.
- 830** Iscusința și puterea la om privesce; iar la mușere supunerea și buna ascultare.
 Iscusința fără socotință, zadarnică știință.
 Mulțimea anilor nu ne face iscusii, când din fire nu suntem făcuți.
 Și cele mai mari isprăvi ale iscusinței tale pot avea greșeli.

Pentru Ispită

- Ispită sufletului tău adese-ori să faci, ca nici odată în greșală să cași.
- 835** Mai nici unul fără ispită, dar ispita cu răbdare îndată se biruesce. Ține-te de răbdare, ca s'o poți birui.
 Cei ce ispitesc și pândesc prin ascuns, când se vădesc, se fac că au glumit, dar rău nume au dobândit. Fugi d'o asemenea glumă.
 Cel ce nici o ispită a suferit, puține a învățat.

Pentru Isprăvi.

Agerimea minții ș'a duhului isteciune au născut pe lume cele mai mari isprăvi; dar ne-statornicia vremii le-a adus pe toate la cele mai mari schimbări.

Isprava, fie cât de mare, întru nimic se socotesce, când n'are și sfârșit mare; pentru că ori-ce omul urmează, pentru un sfârșit urmează.

840 Isprava, d'întâiu te silește la mai mari isbândi. Nu te lăsa de cea d'întâiu.

Isprăvile cele mari, nu cu puterea atât, cât cu stăruirea se săvârșesc mai curînd. Nu te depărta de stăruire.

Ori-ce ispravă din îndrăsnelă isvorește; că, fără îndrăsnelă, nici o ispravă bună.

Ca să săvârșești cele mai mari isprăvi trebuie să socotesci, ca când n'ai fi supus morții.

Cât de mare isprava fie, de nu o va pomeni-o nimeni, în zadar se duce, pînă pustii se pierde.

845 Cea mai mare ispravă de la noroc spînzură, că cu mintea, fără noroc, prea puțin isbutim.

Cele mai mari isprăvi prin taină se săvârșesc.

Cele mai mari isprăvi din patimi au isvorit.

După o ispravă te poți numi «*Om mare de ispravă*». Nu te lăsa măcar de una.

Pentru Isteciune și Isteți.

A duhului isteciune, a grăii, către ori-cine, cuvinte lingușitoare cu cele mai dulci mijloce. D'acésta să te ții.

850 Isteciunea omului, fără judecată și bună socotință, în cea mai mare prăpastie îndată l'aruncă. Dăparte d'o asemenea isteciune.

Isteciunea la bătrânețe cea piste fire, întrégă nebunie.

Isteciunea, cât de mare, nu poate ascunde a inimii sale poftă.

Isteciunea mai bogată de ori-ce altă dobândă.

Isteciunea minții atunci e sănătoasă, când are și delicatețe! Acésta să gonesci.

855 Isteciunea născocesc, duhul ghicesce și isprava săvârșesc. Isteciunea pe ori-cine la toate dăștept el ține.

Isteciunea cea mai mare a omului stă întru a cunoște bine ori-ce lucru pe lume, și a nemeri într'adevăr prețul și vremea lui, după cîntea lui. Acésta să gonesci.

Isteciunea duhului pătrunde ori-ce mișcare și îndată ne-o supune la judecata minții. Atunci să te veđ.

Isteciune se 'nțelege și când omul scie cum să-și ascundă cusurile sale. L'acésta mult să te silescî.

- 860** Isteț om cu învățatură acela se 'nțelege, cel ce cunoște mai 'nainte ce pôte să i se întimple, și din vreme le întimpină. L'acésta să te silescî să ghicescî.

Omul cu isteciunea minții a descoperit și cele mai ascunse taîne ale firii.

Vrënd să ne arătăm mai isteți de cât sîntem, pierdem și ceea ce am dobândit. Feresce-te d-o asemenea întimplare.

Cu isteciunea ta poți birui cele trecute și cele din urmă; iar cele de față, și pe tine și isteciunea ta, îndată le biru-esc. L'acésta să te vedî.

Nici o isteciune fără putere eți pôte sluji ce-va.

- 865** Pofta cea mare de a ne arătă, mai isteți de cât sîntem ne arată, fără greșelă, fôrte mult grețoși, Feresce-te d'o asemenea poftă grețosă.

Să-ți potrivesci isteciunea după cum cere înțelepciunea.

Cea mai mare greșelă a isteciunei se 'nțelege când nu pôte ajunge la ceea ce se socotesce.

Cel mai isteț, când va să se prefacă, el atunci se vedesce.

Păzesce-te să n'o pați.

Cel fără cătuși de mică isteciune nimic nu învață.

- 870** Cel ce se socotesce pe sineși mai isteț, acela mai lesne se înșală însuși el pe el. Vedî să nu te înșeli.

Cine nu se înșală nici cum, acela mai isteț la minte. Așa să te arêți.

Pentru Istorii și Istorici.

Istoria eți arată și cele bune și cele rele mai înainte urmate, ca o icónă adevărată de norociri și de ne-norociri.

Dă la ea te poți învăța cu o citanie numai.

Istoria fără adevăr și dovezi, zadarnică muncă.

La istorie basne și povești nu încape, ci adevărul curat fie și supărător. Cine n'arată adevărul, băsnitor se numesce.

- 875** Toți istoricii iubesc schimbările vremii, ca să pótă împodobî, istoriile lor.

Dăparte de ori-ce patimă și de ori-ce interes, când istorii vei să scrii, dacă vei adevărul să arêți fără nici o sfială, fie pentru mare fie pentru mic.

Pentru Idee.

Idea omului eî stăpânesce ori-ce plăcere, și din plăceri

să nasc năravurile. Îndreptăză-ți ideele, și plăcerile de sine se vor îndrepta; iar năravurile după ele vor urma. Idea omului nu ia dă cuvînt, fie cât de drept.

Idea omului, ce din copilărie ăi intră în cap, cu anevoie a i-o mai schimbă.

- 880** Idea vine la om cînd ea va, și precum ea va; dar tu s'o îndreptezi după cuviință.

Idea greșită te face să cați în cele mai mari greșeli. Bagă de seamă bine la acésta și feresce-te de ea.

Idea la om se înțelege ca o a șeselea simțire, isvorîta din cele-lalte cinci simțiri.

Idea pë om grozav ăl stăpănesce și mai tare de cât frîul pë cal.

Ideele întunecate, din duhul de prisos, fără nici un folos.

- 885** Ideele la om una după alta vine, cînd una mai bună, cînd alta mai rea, și nu-ți dă nici un prilej ca să deosebesci.

Ideele cele mai simple ęți arată adăvărul. Dă ele să te ții.

Ideele din auzire, cele mai multe greșite. Nu le cam crede.

Ideele și părerile ale fiesce-căruia, pîna nu le veți cunósce și nu le veți judeca bine, nu le hotărî.

O idee pë alta nasce și cea din urmă póte cea mai bună.

- 890** O idee te frămîntă ș'alta te mîngăe, ș'in nici una nu te poți astîmpără.

O idee dă ori-ce ține pîna ce alta se ivesce în lume, fie bună, fie rea; d'aceea și veacurile aci le veți luminóse, aci întunecóse.

Omul urmază după idea sa; însă nici odată nu va să și-o îndrepteze, nici să și-o cerceteze; d'aceea cade în cele mai mari greșali.

Cînd ideele se înmulțesc la ori-ce socotință, atunci greșalele mai mult se măresc.

Câte capete, îndoite idee.

- 895** Mijlocul cel mai înlesnitor de a îndrepta ideele privesce la crescerea și învățătura cea mai bună. D'acésta să te îngrijesci.

Nici o armă mai tare ca ideea omului, ce se întipăresce în mintea lui.

Deosebirea ideelor se nasce între ómenî din deosebirea duhului și al inimii curaj.

Pentru Óste, Ostași și Oștiri.

Óstea cât de bună, fără bun stăpân ca o heară fără cap.

- Óstea nu la vedere, ci la ispravă se cercetéză. Dintr'acésta să o cunoscî.
- 900** Ori-ce ostaş să s'arate întocma ca un împérat; ca când împératul la rězboiú va cădea, alt împérat să fie în loc. Ostaş pururea să aibî gata, nu ca să te rězboescî, ci ca la vreme să te aperi dè vrájmaşî.
- Ostaşul îndrăsneţ, mare armă la rězboiú. Asemenea să te-aréţî.
- Ostaşul voinic, iar comandirul iscusit, c'acum voinicia fără iscusinţă zadarnică se 'nţelege, dè când praful de puşcă s'a găsit.
- Ostaşul la rězboiú vrájmaş s'arată fără voia lui.
- 905** Ostaşul, la rězboiú când merge dè voia lui, unul drept mulţi se socotesc. Asemenea să te-aréţî.
- Ostaşul biruesce orî-ce moleşune găsesce.
- Ostaşul subt cel mai straşnic frîu trebuie să se ţie, şi frică să aibă mai multă dè comandirul lui.
- Ostaşul spre isbândă trebuinţă are dè îndrăsnélă cu minte, fără nici o sfială.
- Ostaşul fricos mai mare spaím'aduce. Dèparte dè el.
- 910** Ostaşul cel mai mare în fruntea taberii să s'arate.
- Ostaşul din rězboiú când fuge dè frică, cinstea lui dè jos nu se mai rídică.
- Necinstea cea mai mare la ostaşul ce-şi arată lovitura din rězboiú, în spate însemnată.
- Oştiri fără trebuinţă nici cum să adunî, cà cu totul te derapăni.
- Şi cel mai mic ostaş, ca Domnul cel mai mare, să-şi arate la rězboiú a sa voinică stare.

Pentru Oglindă

- 915** Oglindă să te-aréţî la supuşii tîi, ca uitându-se la tine să iea pildă dè la tine.
- Gătéla în oglindă la muierî este dată, iar la bărbaţi în voinicie.
- Să nu-ţi petrecî tótă ziua ca muierile în oglindă, cà firea nu te-a făcut pè tine dè oglindă.
- Tótă ziua la oglindă şi séra la gătélă, te lasă în cea mai próstă stare.
- Cel ce tótă ziua în oglindă se gătesce, orî nu-şi cunósce frumuseţea, şi la îndoială stă, orî nici o frumuseţea are.

Pentru Oglăsuire

- 920** Oglăsuirea vrajba departe o trimite.
Oglăsuirea ne păstrează cinstea, starea și puterea.
Unde oglăsuire, acolo și viață tinică.
Intr'o glăsuire toți trebuie să fim, dacă vrem frățesce toți
să trăim.

Pentru Ochi.

- Inima poți să țe-o cređi, dar ochii să nu țe-i cređi, că
înșelătorii sânt.
O uitătură de ochi frumoși te pătrunde până la ficiți.
Departe de ei, să nu te vatem.
- 925** Ochii nu cunosc că frumusețea ăi stăpănesce.
Ochii pătrunđetori și pe fier ăl pătrunde.
Ochii să nu țe-i sclipesci, nici genele să le joci, când cu
omeni stai de vorbă, că una te-arată de gură cască și
alta de viclén..
Ochii săgetéză cu mult mai rău de cât însuși săgéta.
Ochii ței spre cei năpăstuiți, ca să-ți scapi de năpăsti.
- 930** Ochii frumoși te robesc cu totă a ta putere. Veđi să nu
cađi rob, c'anevoe vei scăpa din robia lor.
Ochiul oglinđa inimii.
Ochiul viclén, cel mai cumplit. Departe de el.
Ochiul judecă frumusețea.
Ochiul cunósce frumusețea cea pe din afară, iar sufletul
cea pe din lăuntru.
- 935** Ochiul când ăți grăesce, însuși dragostea ăți vorbește;
d'aceea te și robesce.
Ochiul numai cunósce orí-ce frumusețe, dar mai de multe
orí te înșală.
Ochiul nu se supune la nici o lege pe lume.
Ochiul stăpânului îngrășă pe cine vede. Ferice de tine
când stăpânul te va vedea.
Ochiul trupului bine vede, dar al dragostii cu mult mai
bine.
- 940** Ochiul ce vede, precum vede așa și inima simte.
Ochiul Domnului, mântuirea norodului.
Ochiul Domnului pătrunde și pîn cele ne-vedute.
Ochiul dreptății tóte le vede și le privesce, dar rău se
măhnesce când nu isbutesce.
Acolo e gândul omului, acolo și ochiul vede.
- 945** Gura te-o poți sătura, dar ochiul nici odată.
Ca ochii la om nimic alt mai scump.

- Căutătura ochilor la multe patimi pricină ne-aduce.
Clipéla din ochi, iscoditor te-arată. Feresce-te d'un asemenea ponos.
La orî-ce ochiul se uîță mâna să nu țe-o întindî, că te-a rată dē obraznic.
- 950** Lesne se 'nșală ochiul, când sufletul se robesce.
Mângâierea ochiului, boldul dragostiî, ce la derăpēnare te duce, ca boldul Sataneî.
Norul după ochii tēi să te silesci să-l risipesci, ca măi bine să cunoscî ceea ce veđi.
Nu cu ochiî în jos, ca cel smerit fățarnic, ci cu ochiî drept în ochi, ca să cunoscî cu cine grăesci.
Rîdică-ți negura după ochi ș'atunci măi bine vei cunósce și pē om și pē Dumneđeū.
- 955** Să nu te smintéscă ochiul cu vederea lui, ca să nu te poticnesci.
Frumusețea ochilor tot trupul frumos l'arată.
Ce-î place ochiului aceea și măi frumos.
Cel ce face cu ochiul, cu ochiul grăesce și vicleniî meșteșugesce.
Cine odată ochiî ș'a închis la cel măi dulce cântec dē glas muîeresc, nicî cum i-a măi dēșchis. Dēparte d'asemenea cântece, ca să măi veđi lumină.
- 960** Cine dē la ochi se dēpărtéză, măi întăiū dē la inimă s'a dēpărtat.
Din căutătura ochilor cunoscî pē cel smerit, cum și pē cel îndrăcit.
Dēparte dē orî-ce când ochiul tēu se supēră.

Pentru Ocări și Injurături

- A s'ocări mojicesce, la muîerî privesce.
Ocară din gura ta nicî cum să ieasă, că ocară scárnă se 'nțelege.
- 965** Ocările când încep, dragostea se dēpărtéză.
Ocările mari și late la muîerî numai sînt date.
Orî-cine te ocărasce, peșin să-î mulțumesci cu căciula în mână, c'atunci ocară la el se mână.
Când óre-cine te ocărasce, orî urechile să ți le astupî, sau să grăbesci a te dēpărtà, ca să nu-l audî.
Când te 'njură óre-cine, mulțumesci-î că nu te bate.
- 970** Când te 'njură pē din dos, fă-te că nu audî, sau dî tu măi bine: «Când nu sînt dē față, lasă-î să mă și bată».
La cele dē ocară nicî să îndrănesci să le numesci, necum

să te joci cu ele, că cea mai mică deprindere te supune cât tu nu gândești.

Nu mai proștiți ocărăsc și necinstesc pe oricine ori-cum la gură le vine; d'aceea cel ce ocărăsca prost om se 'nțelege. Feresce-te d'un asemenea nume.

Precum tu vei ocări, așa te vor ocări, și mai mult te vor țiri. Feresce-te d'o asemenea întâmplare.

Feresce-te de ocări și de defăimări, ca cinste de la toți mai mare să dobândești.

975 Ceii ce ocărăsc d'a lor mânie se chinuesc.

Cel ce ocărăsca când nu-l bagă 'n sémă, însuși s'ocărăsca fără nici o sémă.

Cel ce ocărăsca crapă de necaz, când el te ocărăsca și tu cu ochii sclipiți te uști drept în ochii lui. Așa să urmezi ca să-i vii de hac.

Ce rău și urit la toți! cel ce de ocări se ține cu toți.

Départe de cel ce te ocărăsca, că singur el pe el atunci se ocărăsca.

Pentru Ocârmuire

Vezi Cârma.

Pentru Ocrotelă

980 P'ai tēi să-i ocrotesci și să-i înmulțesci, iar nu după alții, ca după iepuri să alergi.

Pentru Om și Omenire

Vezi la Iubire de omenire.

Aurul pe piétră eși arată curățenia sa, iar omul pe aur eși arată mintea sa.

Aurul și argintul prin foc se lămuréză, iar omul prin bătaia cugetului său. Nu te depărtă de ea, ca pururea să fii curat.

Anevoe să cunoscă firea și gândul omului, dar cu băgare de seamă toate le coprinđi.

Atunci cunósce omul, și cel mai tare, că nimic este 'n lume, când eși dá sufletul, ne-putându-l mai ținea.

985 A cunósce omenirea, cea mai mare ispravă. O asemenea ispravă să arēți.

Atunci te cunoscă că iubesci omenirea, când datoriiile ei

le urmezî, iar nu când pe alții povățuescî și tu nu le urmezî, ca fățarniciî smeriți.

Acela om mare se n'țelege, ce pôte suferi ori-ce rău i se întimplă.

Adăvărul și dreptatea, cele mai mari datorii ale omenirii.

Iubirea de slavă d'o parte și fățarnicia de alta, dărăpănarea omenirii. D'amîndooe să te feresci.

- 990** O cămașă și numai omul are în pântecul maicii sale, și pe aceea o lepădă cum ese în lume, arătând că de nimic mai are trebuință, iar în urmă dimpotrivă urmază. Omenirea s'o cinstesci mai mult de cât ori-ce alt pe lume, că fiesce-care în parte om și el este ca tine. Omenirea când o iubesci, greșalele le ierți, că nici un om fără greșală; în care categorie și însuși tu te socotesci.

Omul atunci se vede și se cunósce mai bine, când este desbrăcat de ceea ce poprea pe cei-lalți a-l vedea.

Omul anevoe se supune la cuvînt, iar opinia mai tare de ori-ce cuvînt; d'aceea cu o opinie mai lesne ël supui.

- 995** Omul, óre-ce mai puțin de cât ingerii, după cum zice proorocul, că tóte cele după pămînt lui i se supun¹⁾.

Omul ori-ce voesce, anevoe dobândește.

Omul ori-ce adună și strînge cu munca și truda sa, la mușterea sa aduce.

Omul orbesce merge la ori-ce poftesce, și tocma când se poticesce atunci se căesce. Feresce-te d'o asemenea poticnelă.

Omul orb la cele din urmă, d'aceea pururea în mintea lui se mângăe cu ceea ce lui ęi place.

- 1000** Omul odată și numai vede mórtea cu ochii, când nimeni nu-l mai cinstesce.

Omului, când gura i-o acoperă pămîntul, atunci i-se aude cuvîntul.

Omul în vis privesce la ceea ce el gândește.

Omul încă n'a dobândit nici putere nici mijloc ca să săvîrșască de dēplin ori-ce gândește în mintea sa, și el se socotesc mai presus cu mintea sa de cât cel ce i-a dat acéstă minte a sa. Dēparte d'o asemenea zadarnică socotință.

Omul în lume s'a născut, ca cu lumea să trăiescă, iar nu ca hîarele prin pustietăți. Dēparte de ori-ce pustietate.

- 1005** Omul în lume s'a născut ca lumea s'o înmulțescă, iar nu s'o pustiască, după cum i-a poruncit cel ce'n lume l'a

¹⁾ L'homme n'est ni ange ni bête; mais le malheur est que qui veut faire l'ange fait la bête.—B. Pascal.

zidit. «*Mulțiți-vă ca nisipul mării!*» După poruncă să urmeză.

Omul în necazuri curînd îmbătrînesce, când tot la ele gîndesce. Dăparte d'asemene gîndurî.

Omul în necazuri se cunósce om mare, când tóte le trece cu o răbdare mare. Ține-te d'acéstă răbdare.

Omul în necazuri se nasce, în necazuri crește, în necazuri se sfîrșasce; iar, după ce móre, se odihnesce fără nici un necaz în veci. Așa dar mai fericit cel ce a murit, dar cu mult mai fericit cel ce încă pe lume nici cum s'a născut.

Omul în ne sciință se nasce, în ne-sciință și móre, și de se socotesce c'a 'nvęțat óre-ce pe lume, când nu le scie dėsăvîrșit.

1010 Omul în slujbă se cunósce, când puterea ęi arată nă-ravurile din fire ¹⁾.

Omul în dureri se nasce, în dureri crește, în dureri vę-țuesce, în dureri se și sfîrșasce. Vai de el că s'a născut.

Omul îndată cade, când pe prieten pierde. Păzesce te d'o asemene cădere.

Omul îndrăsneț fără socotință, cel obraznic fără rușine, și cel semeț fără nici o sfială, iar cel dîrz nici o soco-tință, nici rușine nici sfială are de orî-cine. Cu nici unul să te asemeni.

Omul înșelător din fire s'a născut. Tu împotrivă să te-aręți.

1015 Omul înțelept, mai împărat de cât toți împărații, că nici o pată pe trup are. Asemene să te-aręți.

Omul vrednic și 'nvęțat nu se cinstesce până ce grăiesce de pisma dușmanilor

Omul, ca un vierme, pe pămînt cu trupul se tîrăsce, dar cu mintea lui mai presus și piste cer se întinde.

Omul ca vremea pe tot ceasul se schimbă.

Omul ca să suferă s'a născut în lume. D'aceea și tu trebuie să suferi.

1020 Omul chipzuesce, dar Domnul hotăresce.

Omul cu omenie de nimic alt se sfiesce de cât numai de rușine. Așa și tu să urmeză.

Omul cu cuvîntul întrece pe dobitoc; când însă cuvintele tóte ęi sunt próste, atunci dobitocul mai presus de cât omul în lume, se socotesce după a lui putere. Nu te arată mai jos d'un dobitoc.

Omul cu cuvînt din cer este căduț; iar cel fără cuvînt, ca cel în mocirlă crescut. Arată-te ca cel din cer.

¹⁾ Veđi No. 10607.

- Omul, cu cât are mai puțină minte, cu atât are mai multă mândrie.
- 1025** Omul, cu cât mai mult trăesce, cu atât mai mult și pătimește.
- Omul cu minte s'asemănă cu Dumneșă, iar cu cumplirea cu cea mai crudă hiară.
- Omul cu mintea sê sue a judecà pē însuși Domnul.
- Omul cu mintea și pē cele mai grozave hîare le supune subț picerele lui; iar pē sine nici cum sê pôte stâpâni. Vai dē el!
- Omul cu minte, ca să scape dē nevoi, eși dă și cămașa după el. Așa și tu să urmezî.
- 1030** Omul cu mincînî sē 'nșală și sē 'nvață la mica sa copilărie.
- Omul cu mult mai mult iubesce pē muiera sa dē cât pē însuși părinții sēi.
- Omul cumplit, hîarâ întregă, iar cel viclén, vulpe întregă. D'amîndooē numiri mult să te ferescî.
- Omul curat și drept crede pē orî-cine, socotind pē toți curați ca însuși pē sine.
- Omul când e să cađă, întâiu mândria ăl coprinde. Feresce-te d'o asemenea patimă.
- 1035** Omul, când laudă faptele cele rele arată că are și el o parte din ele. Păzesce-te să nu cađi într'acéstă osîndă.
- Omul, când nu pôte dobândi ceea ce el poftesce, sē face că n'o voesce. ¹⁾
- Omul, când sē satură dē binele ce are, caută alt ceva mai mare, dar dă piste mai rēu, ș'atunci suferă rēul, dē frică să nu dea piste alt mai mare rēu; adică, tocma atunci sē 'nvață minte, când nu-î mai slujasce mintea. Păzesce-te să nu cađi într'acéstă greșală.
- Omul, când sē socotesce că n'are nici o grijă, tocma atunci sē vede coprins d'a lui peire.
- Omul când sē dă cu totul la plăceri, tocma atunci eși pierde orî-ce curaj are. Păzesce-te să nu pierđi și tu curajul tēu.
- 1040** Omul, ca să placă dē obste la toți, trebuie să sē arate plecat, taînic și drăgăstos; pē nimeni să nu atingă, pē toți să-î cinstescă, și cu damele să jôce, fără a sē depărta dē loc.
- Omul, ca un suflet c'un mort în spinare, ce-l pörtă ca p'un orbeț.
- Omul ca să scape și să se apere dē năpăstuirî ș'a ales un stâpân ocrotitor; ocrotitorul dimpotrivă pē cel ce l'a ales, l'a făcut lui rob. O! ce nelegiuire!

¹⁾ Veđi No. 2661.

- Omul câte doresce, anevoe dobândesce.¹⁾
 Omul cât trăesce, nu-î cunoscem darul; după ce-l pierdem
 în zadar  l tânguim  i'n zadar  l l ud m, c nd numai
 simte nimic.
- 1045** Omul c t d  mic, aci  l ve i  mp rat, aci d  m n i legat
 ca cel mai mare vinovat.
 Omul la a lui putere să cunosce ce om este²⁾. Atunci  i
 tu să- i ar ti omenirea ta.
 Omul, la slujbă, cea mai mare credința  i cinste cu sârgu-
 in a către to i să arate.
 Omul la ce are d  fa a nici cum să mulţumesc , ci la cele
 ce- i lipsesc  pururea r vnesce.
 Omul la b tr ne e a a judec   i g ndesc , precum din
 copil rie a au it  'a  nv tat dă la cei mai mari ai lui.
- 1050** Omul la b tr ne e   i pl c  capul la p m nt, ar t nd că
 va să m rg  d  unde a  i venit.
 Omul lesne să încrede la cel ce- i povestesc  d  ceea ce
 el doresce.
 Omul l ng  muierea sa nici d  p rin i, nici d   ar , nici
 d  vre-un n caz   i mai aduce aminte.
 Omul mare să cunosce, c nd gresala  'o cunosce,  i cu
 mult cu mult mai mare c nd  i-o  ndrept z . A a  i
 tu să urmez .
- Omul mintea  i-o schimbă după ale vremii  nt mpl ri.
1055 Omul, muierea c nd  i ride, atunci să'nveselesce.
 Omul mult să nevoesce  i mai mult să  i m hnesce, c nd
 nu p te să arate cu condeul sau cu graul lucrurile
 precum le vede, sau precum le simte.
 Omul mult să strudesce ca să dob nd sc  numire d  ne-
 murire ca un Dumne  u. O! ce zădărnicie!
 Omul ne-mulţamitor să nu s'arate nici odată-pentru or -ce-
 a dob ndit dă la or -cine vre-odată.
- Omul, nimic alt p  p m nt d  c t  r n   i p m nt.
1060 Omul nu- i cunosc  nici fericirea sa, nici norocirea sa,
 p n  ce nu pate  re-ce.
 Omul, pentru a să ar t  după mândria sa mai presus
 d  c t este, a isvodit în lume mi   i sute d 'n  el ciuni,
 numindu-le minuni.
 Omul pururea r vnesce la ceea ce- i lipsesc .
 Omul p  lume s'a născut ca să suferi necontentit.
 Omul, p n  e copil, să socotesce d  fericit, că nimic nu
 simte, ne-av nd nici o grija; după ce să măresce,  i

¹⁾ Ve i la cuv ntul: *L conie*.

²⁾ ve i No. 10607.

încep necazurile, ce pe tot ceasul îl frământă în felurimi
de chipuri.

1065 Omul, până ce nu-l bagî în jugul legilor, nu se 'nvață
minte.

Omul, până nu dă piste-un rău, nu cunoște binele ce-l
are în mână.

Omul, până ce pòrtă masca, tot se mai cinstesce; după ce
și-o pierde rămâne dè rușine.

Omul, rece la adèver și fierbinte la minciuni. Tu împo-
trivă să te-arèți.

Omul, robul plăcerilor. Ca să scapi dè robie, lasă plăce-
rile la o parte.

1070 Omul s'a făcut unul pentru altul; d'aceea unul cu altul
să vè ajutați.

Omul se înduplecã mai lesne la cuvintele mușierii dè cât
la ale sale sau ale altora.

Omul singur dormind nu se pòte încãlđi.

Omul se lipesce dè ceea ce-i place din slăbiciunea sufle-
tului său.

Omul se mișcã ca ceasornicul, până ce zimbericuil lui
este sãnãtos.

1075 Omul să nu se fãlescã cã tóte le cunoște, când pe însuși
sine nu-l pòte cunoște.

Omul sãnãtos în haîne dè muncitor, iar în haîne dè palat
pururea bolnãvicios. Alege care-ți place.

Omul să placã la cei ce-el urasce, ca să dobândescã o
micã și zadarnicã cinste.

Omul se prinde din cuvintele gurii sale. Pãzesce-ți gura
cât vei putea.

Omul se silesce ca mai bine să dobândescã, dar nici cum
gãndesce ce o să nemerescã; cã cele de astãđi bune,
mãrne le luãm dè rele, și cele rele, îndatã dè bune ni
se aratã.

1080 Omul să se sîrgușcã spre a dobândi o desèvrșitã sci-
ință, cum să cunoșcã adicã adèverul din minciună.

Omul se schimbã pe tot ceasul, după vîrstã, după vreme
și dupi întâmplãri. Ferice dè cine se schimbã din rău
spre mai bine, ca gîndacul dè mătasă.

Omul, slab din fire; d'aceea lesne se 'nșalã.

Omul, sluga norocului.

Omul spre ostenełã în lume se nasce.

1085 Omul stãpãn se socotesce, dar pe însuși sine nu se stã-
pãnesce.

Omul cel tare dè suflet, în cea mai mare mișcare el stã
nemișcat.

Omul firesce supus înșelãcîunii.

- Omul fresce d'ale lui trebuințe mult mult se stăpânesce,
că sluga lor se stăpânesce.
- Omul, fresce lenes; d'aceea fără muncă nici cum să-l lasi.
- 1090** Omul fără smintelă în viața lui nici cum se poate pași.
Omul fără muieră rău la fire se'nțelege, că 'mpotriva frii
se arată. Dēparte d'o asemenea fire.
Omul fără muștrare, nici cum se 'nvață la ori-ce.
Omul fără nici o cinste, nici s'ascultă, nici se crede.
Omul fără nici un prieten, singur se 'nțelege în mijlocul lumii.
- 1095** Omul fără dușmani, nu-î plătesce pielea nici doi bani, că
ticălos se vede ¹⁾.
Omul fără rod, tocma ca un mort.
Omul ce adēvărul gonesce, adēvărul de el se ține.
Omul cel cinstit, cea mai cinstită zidire a Domnului.
Omul ce cercetéză firea omenescă mai presus d'a lui pu-
tere, mintea îndată ei pîere.
- 1100** Omul din vedere pē jumătate se cunósce, iar din vorbă
óre-ce mai mult și din fapte cam pē dēplin.
Omul din fire s'a născut cu altul împreună să petrecă pē
lume; cine d'acēsta se dēpărtéză, hîară sēlbatecă se'n-
țelege. Dēparte d'o asemenea numire.
Omul, dobitocul cel mai ne-înarmat din fire; dar cu is-
teciunea minții, ce-a dobândit din fire, întrece și stă-
pânesce și pē cea mai grozavă hîară.
Omul, după ce móre, atunci darul i se cunoasce ²⁾.
Omul, dē mândrie, pururea s'arată cu mult mai mare dē
cât ceea ce este.
- 1105** Omul după idea sa pururea se iea, fie bună fie rea; d'a-
ceea să se deprindă l'aceea ce căință nici cum va avea.
Omul după vremi adese-ori eși schimbă mintea, firea și
năravul; dar vaî dē cel ce se schimbă din bine în rău.
Omul dē care nimeni nimic grăesce se vede că n'are nici
o dēstoînicie.
Omul dē sineși spre ticăloșie mai lesne alunecă.
Omul dē tóte gol pē lume s'a născut, și cu necazuri s'a
îmbrăcat în tótă viața lui; iar, la sfîrșit, s'a vędut că
iarăși gol se duce, precum a și venit ³⁾.
- 1110** Omul, dē ceea ce-î place. d'aceea se îngrașă ⁴⁾.
Omul, și când dobândesce ceea ce el voesce, tot nu se
multumesce, ci la mai mult rîvnesce; iar când le lasă și se
duce, cu mâhnire le privesce, că nimic dē el se lipesce.

¹⁾ Veđi cuvîntul : *dușman*.

²⁾ Veđi No. 5564.

³⁾ Veđi No. 7115.

⁴⁾ Veđi No. 4320.

- Om c
pai
alt
să
- Om c
Om r
gra
- 1115** Om p
nir
Om f
tine
păz
Om f
tes
Om f
tuia
- Orî-ce
pă
- 1120** Orî c
ca
Orî-ce
dór
nire
și l
tótă
- Orî-ci
că
- Unii c
dar
cât
des
într
petr
ca
- Unii s
s'ar
s'ar
- 1125** Un or
num
Urît l
plit,
urît

1) Ve

2) Ve

Om cu om firesce unul cu altul să lăgă, pentru al lor în parte și dăobște interes; că trebuința ei face unul cu altul să se împreune, și într'o adunare toți împreună să petrecă.

Om că ești să socotesci și l'ale firii să gândesci.

Om mare să socotesce cel ce'n valuri a cădut ș'afară de grab din ele s'a vădut. Așa și tu să te-arăți.

1115 Om pe om să vîndă ca p'un dobitoc nu să nțelege omenire, ci întocma măcelărie.

Om fiind să nu gândesci mai presus de om, ci pe însuși tine să socotesci mai bine; și măsura la toate să țe-o și păzesci, ca să nu te poticnesci.

Om fiind și tu, pe ori-ce om ca pe însuși tine să-l socotesci de om.

Om fără nici-un cusur nici cum vei putea găsi, c'ale altuia toate nici odată ne place¹⁾.

Ori-ce om, fiind frate cu tine d'inceputul lumii, ca un frate pe toți să-î socotesci.

1120 Ori ce bine poți face la omenire, nu te lenevi a-l sevârși ca și tu în omenire te socotesci.

Ori-ce în parte, parte d'un tot să înțelege; că când te dore un deget. tot trupul simte durerea. Așa și la omenire, când unul pățimesce, totă omenirea trebuie să simță și la leac să alerge, ca să nu se întindă durerea la totă omenirea²⁾.

Ori-cine ești, și ori-unde ești și ori-cum ești, adu-ți aminte că om ești.

Unii omeni pururea caută, și cer, și pururea se strudesc, dar nimic folosesc, că nici pot găsi, nici pot afla pe cât ei voesc; alții găsesc d'a-gata, sau că lesne dobândesc, dar nu știu nici cum să păstreze, nici cum să întrebuințeze; iar alții cu mai puțin se mulțumesc, și petrec cu mult mai bine. Ghici cari sunt mai fericiți și ca aceia și tu să urmezi.

Unii s'arată omeni mari dar nu curați, iar alții dimpotrivă s'arată prea curați dar nu și mari. Ferice de cel ce s'arată și mare și curat! C' acesta și tu să te-arăți.

1125 Un om și numai poate-o lume izbăvi, și iarăși un om și numai poate-o lume prăpădi.

Urît lui Dumnezeu, omul viclén cu cruđime, omul cumplit, omul înșelător și cel năpăstuitor, dar cu mult mai urît cel ce vinde pe om tocma ca Iuda, fără temere de

¹⁾ Veđi No. 4334 b.

²⁾ Veđi No. 3144.

Dumneșă. Feresce-te cât vei putea d'o asemenea urmare, ca să scapi d'o asemenea numire.

Înaintarea omenirii după scăparea din robie, că temeul omenirii slobozenia din fire. Acésta să gonesci, ca mult mult să te slăvesci.

Înmulțiți-vă ca nisipul mării; acésta cinstea cea mai mare către Domnul ce te a zidit, dacă om te socotesci.

Un om, și numai, din ștreang de vei scăpa, cea mai mare slujbă la omenire vei arăta. D'asemene slujbe să te ții.

1130 În necazuri când tu cași, atunci cunoscî pe orî-ce om. Silesce-te să-î cunoscî cu mult mai înainte, ca să te poți feri de ei.

În norocire omul nici odată socotesce, că din ea va cădea; iar în ne-norocire pururea nădeșducesce că se va scăpa; însă l'amîndooe cu greșală. D'aceea și tu schimbă-ți socotința.

În slavă omul când ajunge, îndată se schimbă.

În furia omului să nu-l superi mai mult.

În ce mare greșală omul în adêvêr se află, când pe de o parte ne mirăm de prostia celor mai de nainte, și pe alta lăsăm pe cei din urmă tot în prostia celor mai de nainte. Feresce-te d'o asemenea greșală, ca să scapi pe cei din urmă de cea de mai nainte prostie.

1135 Imbrățișarea, semn de dragoste; dragostea, semn de îndurare, ș'îndurarea, semn de omenire, iar iubirea de omenire, temeul credinței. De temeul de te vei ținea, tôte cele-lalte le dobândesci.

Vai de acel om, ce nici pe el, nici pe altul folosesce!

Vai de omul acela: când mintea nu-l mai stăpânesc!

Vai de nêmul omenesc, când cei mai puternici vor stăpâni pe cei mai înțelepți!

Vai de cel ce fuge de mușere pe lume, că 'mpotriva poruncii Domnului urmêză!

1140 Vei să cunoscî pe om? rădică-î masca după obraz (adică slava și puterea ce a dobândit).

Vieța scurtă, învățatură lungă ¹⁾ ne-știința foarte mare, norocul ne statornic, patimile te 'nnecă, plăcerile scârbóse, că grêță țe-aduc, necazurile te cufundă; ce să facă omul? decât să se ticăloșască unul mai mult ș'altul mai puțin, sau mai cu răbdarea pe tôte să le sufere.

Gol ai venit pe pămînt, gol te vei duce înapoi; de ce dar atâtea nevoi pentru cele ce le lași înapoi?

Grozav omul cel dirz, urît cel flecar, spurcat cel ne-legiuit, crud cel cumplit; iar fășarnicul smerit pe toți ei întrece

¹⁾ Ars longa, vita brevis. — *Prov. Lat.*

- cu răutatea sufletului lui. Feresce-te de toate aceste nu miri.
- Jărtfesc-te pentru ori-ce bine obștesc și mai ales pentru omenire, că și obștea în omenire intră.
- 1145** Dilele omului, toate în necazuri, și la cel mai fericit.
Ca un muritor ce ești, pururea să gândești la cele din urma ta, în totă viața ta.
- Calul cu frîul, iar omul cu cuvîntul; iar când nici unul de cuvînt nici altul de frîu nici cum vor lua, atunci de biciu amîndoi vor lua. Feresce-te d'o asemenea întîmplare¹⁾.
- Ca să cunoști a omului dostoinicie, trebuie să te slujesci cu el, ca să vezi isprava lui.
- Ca să cunoști pe om mai bine, trebuie să cercetezi urmele lui, ca căinele urmele iepurelui.
- 1150** Cu anevoie omul să s'arate drept la cele streine; cine dimpotrivă s'a învrednicit, pe însuși sine a biruit, biruința cea mai mare. O asemenea biruință să gonesci.
Cu anevoie omul a fi tot-dauna tot acelaș.
- Cuvîntul și judecata anevoie vin la om; iar greșalele el năbușesc; d'aceea să-l dăștepti cum să se ferescă, ca să dobîndescă judecată bună și să pricépă ce e cuvîntul.
- Cu cât omul mai mult se cunoșce pe sine, cu atât mai mult se plăcă la îndurare. Acesta să te silescă să dobîndesci.
- Cu câtă mai mare putere te vei îmbrăcă, haîna omenirii nici cum o vei dăpărtă.
- 1155** Cu cât mai mare ești, cu atât mai îndatorat ești la omenire să slujesci.
Cu pîetra se cunoșce aurul și argintul, iar cu aurul și argintul cunoscă inimile ómenilor.
- Cu mult mai anevoie omul însuși el pe sine să se mântuiească de ori-ce rău pe lume, decât el pe altul.
- Cu ce fel de ómeni se amestecă ori-cine tocma ca aceia să află în sine. Bagă de sémă la acesta.²⁾
- Când omul ar judecă pe sine precum pe streini, mai nici odată ar greși. Acesta să urmeză.
- 1160** Când omul vrednic nu mai e a se cinsti, atunci începe a urí.
Când omul nici cum pătinesce, îndurare de altul nici cum dobîndesce. Nu te supără când pătinesci, c'atunci îndurare dobîndesci, cel mai mare dar.
- Când omul nu nemesce ceea ce el gândește, c'altul să se noroc să se certe, c'altul nimeni nu-i greșasce.

¹⁾ Vezi No. 5095 & 5098.

²⁾ Vezi No. 9495.

Când omul poate păzi prieteșug adevărat, dragoste curată, dreptate legiuită, omenire firască, îndurare către toți și un cuvânt drept la toate, ce alt ei mai lipsesce de cât o voință bună? D'acésta să te ții.

Când casa ta tu țe-o cauți atunci poți cunoște cât te costisese și un grăunte de grâu; și când pe copiii tăi tu ei crești, atunci poți cunoște cât ești dator la părinții tăi pentru creșterea ta. Acésta cunoștință să gonesci.

Al noi ne sîrguim pentru al obștii folos, atunci se înțelege că slujim omenirii.

Când mănâncă și bea omul, nu-î mahnii sufletul lui, că masa cere veselie.

Cât poți să te silești omenirea s'o luminezi cu știința ta, și să nu pizmuesci pe cel ce scie sau înainteză cu învătătura sa mai bine decât tine.

La omenire cu îndurare, la stăpânire cu supunere mare. La vrăjmași cu îndrăsnelă, la ostași cu dragoste, la stăpân cu credință, la supuși cu blândețe, la muieri cu mângâere, și la orî-ce mișcare cu minte și sfat mare, și la nici una piste măsură, ca să nu cași în ură.

1170 La copilărie cu jucărele, la tinerețe cu gusturi și plăcere, spre bătrânețe cu bună socotință și spre sfârșit cu cea mai bună pocăință.

La căderea lui, omul se cunoște când puterea ei lipsesce. Tu și atunci să te-arăți precum și mai nainte.

La câte și când se cade a te bucura, și la câte și când a te întrista, l'acele și atunci tu să te deprinzi, ca să te poți cu ele pururea lupta.

La cele piste fire și piste puțință nici cum să rîvnesci, nici să gîndesci, nici să te nevoesci, că în zadar muncesci.

Leu cu leu nu se mănâncă, cât de mare se arată; tigr (sic) pe tigr nu mușcă, cea mai grozava heară; și om pe om sfâșie, ființa cea mai sfântă! O! ce crușime! Dăparte d'o asemenea urmare.

Mai urit om și ne-legiuit, și Domnului ne-plăcut decât cel ce în viață de muieră se depărtază nu este altul pe lume. Dăparte d'o asemenea urmare.

Mai lesne omul a lăuda faptele cele bune decât a le urma. Tu împotrivă să urmezî. ¹⁾

Mai lesne omul defăimă decât cinstesce, când cuvîntul ei lipsesce.

Mai mult omul va să se arate vrednic de darurile ce nu le are, de cât de cele ce în ființă are.

¹⁾ Video meliora proboque, deteriora sequor. — Ovidiu, *Melam.* VII.

- Maî mult din fapte dē câț din graiũ pē om sã-l întelegi.
1180 Maî bine în mila Domnului dēcât în mâna omului, cã
 Domnul mult milostiv, iar omul nici cum sē 'ndurã.
 Maî bine s'alerge la tine dē câț sã fugã dē tine.
 Maî ticãlos dēcât omul nimic alt pē lume, cã cu tôte pa-
 timile sē luptã pē lume pentru o palmã dē loc, ce-î tre-
 bue maî pē urmã.
 Mare e omul când cu mintea în cer sē urcã, și nimic dē
 el când cu capul la pãmînt sē plēcã.
 Mare om sē întelege cel ce la omenire întelege. Acéstã
 întelegere sã te silescî sã dobãndesci.
- 1185** Muritor fiind pē lume, cele dē mórte sã nu le uîți.
 Nici un lucru maî urît ca omul cu dooē fețe, ce sē ðice
 fãțarnic ne-legiuit. Feresce-te d'o asemenea numire.
 Nici schimbarea numelui, nici schimbarea haînelor te face
 maî om, ci schimbarea minții spre urmãri cinstite. A-
 cestã schimbare sã gonescî.
 Nu e îndestul sã aibã omul daruri mari, ci trebue sã maî
 scie cum și când sã le arate.
 Nu uita omenirea în cea maî mare slavã ce veî fi, cã
 pierði numele dē om.
- 1190** Nu cu palavre, nici cu meșteșugiri sau fãțarnicii sã te a-
 reți om mare, cã tôte sē vèdesc și rēmãi dē ne-cinste.
 Nici un om cu tôte darurile.
 Nu tot omul ce nu face nedreptãți pē lume sē întelege
 dē drept, ci cel ce pôte face și nu face, acela în adē-
 vër omul cel maî drept; precum și cel ce pôte face bine
 și nu face, acela sē 'ntelege cel maî rēu și maî cumplit,
 la suflet, pē lume. Dē una sã te ții și dē alta sã te
 feresci.
 Nimeni pē sineși nu sē cunósce maî jos sau maî prost și
 dēcât acela, ce însuși el el are în cea maî mare cinste.
 Nici un om la tôte bun și la tôte rēu, ci unul maî mult
 și altul maî puțin și la una și la alta.
- 1195** Nici un om pē lume fãrã nici un cusur, dēcât cã unul
 are maî multe și altul maî puține, și unul maî mari și
 altul maî mici, și cã cele maî mici pē lângã cele maî
 mari nici cum sē bagã în sēmã.
 Nici un dobitoc ca omul maî lesne sē urcã ș'alunecã.
 Numãi norocul cu vrednicia îmbogãtesce pē om, și iarãși
 norocul cu lenevirea sãrãcesce pē om.
 Nu ceea ce ai fost tu sau ai tēi pãrinți, ci ceea ce esci
 acum, aceea sē cercetězã. Bagã dē sēmã la acéstã¹⁾.

¹⁾ Veđi No. 10844.

- Nu ce va omul, ci ce va Domnul.¹⁾
- 1200** Nu cele pe dinafară, ci cele pe dinlăuntru la om să cercetezi.²⁾
- Pentru urmări pe om pravila el poate osândi, iar pentru cuget și gândul său numai Dumnezeu. Nu te socoti că-l vei înșelă cu ceea ce tu gândești și cugetezi.
- Piste omenire nici cum să gândești, că te poticnesci.
- Poruncile omenirii «*Ceea ce ție nu-ți place altuia nu face*», «*Precum vei să-ți faci ție altul, fă și tu aceluia*», «*Iubesce pe vecinul tău ca pe însuși tine*», «*Muncesce pentru cel ce nu poate munci*», «*Scolă pe cel căzut*», «*Indură-te de ori-cine*».
- Pă om în lene și în moleșiune nici cum să-l lași să stea, ci pururea cu munca să-l dedași să se deprindă.
- 1205** Pă om ca pe pom, până ce e fraget, curăță-l și-l îndreptă, că de se va mări anevoe vei nemeri.³⁾
- Pă om cu cuvântul, iar nu cu boldul să-l faci să te înțeleagă.
- Pă om să-l îndreptezi pe calea cea dreaptă, ca să ajungă la viața curată.
- Pă om din vreme de cele rele d'apropo să-l popresci, că lesne cu ele se obicinuesce, când nici o poprelă la ele găsesce.
- Pă toți să-i socotesci de o potrivă cu tine, că toți suntem născuți dintr'o mumă ca tine.
- 1210** Pă cei de o potrivă ca nisce frați să-i iubesci, pe cei mai mari ca nisce părinți să-i cinstesci, și pe cei mai mici ca nisce copii ai tăi de ei să îngrijesci.
- Pă cel flămând să-l îndestulezi, pe cel secetos să-l adăpi, pe cel bolnav să-l cauți și pe cel mâhnit să-l mângâi, fapte de omenire și datorii se înțeleg. De ele să te ții.
- Până nu vei cerceta firea, mintea și năravul, nu-l băga în casa ta, fie măcar și împăratul.
- Până nu trăesci împreună cu ore-cine, nu-l poți cunoște de ce fire ție.⁴⁾
- Precum ai venit, așa te și duci și nicăiri te poți popri.
- 1215** Precum calul cu frîul, așa și omul cu cuvântul să se stăpănescă.⁵⁾
- Pretul omului stă în iscusința duhului său și în cinstea purtării sale. Una privesce la fire și alta la tine.

1) Veđi Cap. XII, c. Domn.

2) Veđi No. 7159.

3) Veđi No. 1041.

4) Veđi No. 6144.

5) Veđi No. 5095.

Rău, cumplit și spurcat, păgân ne-legiuit și Satană întregă cel împotriva omenirii se înțelege după lege. Feresce-te d'asemene numiri.

Rușine la om cu luxul să s'arate om, ci mai bine cu cinste să s'arate de cinste.

Ridică mintea și cuvântul de la om pe lume și-l vei găsi întocma ca p'un dobitoc. Nu te depărta de nici una, ca să nu te numesci întreg dobitoc.

1220 Să nu dea Domnul omului cât poate răbdă. Acesta la Domnul să te rogi.¹⁾

Sănătatea la om, dar al frii; bogăția, dar al norocului; iar înțelepciunea, dar al Dumitale. Ghici acum care dar e mai bun.

Să prețuiesc pe om după cinstea și vrednicia lui, iar nu după averea lui.

Să scopesci un om sau să te depărtezi de firea omenescă, ca când ai jertfi totă omenirea; cea mai mare neleguire, că și una și alta înmulțindu-se, la peire aduce tot nemul omenesc. Feresce-te cât vei putea d'amîndooe aceste ne-legiurii.

Să te ții după aceia, ce cinste țe-aduce ori unde te-î duce.

1225 Slavă și cinste unul de la altul rîvnim să dobîndim și cel adevărat de la Domnul nooș dat, numele de omenire, în pustie îl lăsăm. O ce ne omenire!

Slavă și cinste celui ce din nimic a ajuns mare și din sărac bogat, și dimpotrivă ne cinste și ocară celui ce din mare a ajuns mic și din bogat a scăpătat. La una să te silești și de alta să te ferești.

Slobod să lași pe om, iar nu rob și ca p'un boi în jug. Spune-mi cu cine viețuiesc ca să-ți ghicesc ce fel de om ești.²⁾

Tot omul după fapte se cunoște.

1230 Tote le lasă omul, ca de mușterea sa să se lipescă.

Totă lumea, o omenire; pentru ea să te strudesci, pentru ea să te jertfesci.

Tot omul eși iubesc bielele se firese.

Tot omul în greșală, și supus la ori-ce hulă, fără nici o îndoială.

Tot omul, la ori ce, gîndesce a isbuti.

1235 Tot omul muritor, după lume trecător.

Tot omul nici cum poate să s'asemene la tote, unul cu altul la fire, nici la minte, nici la vorbă, nici la față d'opotrivă; că cel mai urit la față pörtă minte mai frumoasă, și cel mai cumplit la fire, la vorbă poate fi mai dulce decât ori-cine.

¹⁾ Veđi Cap. XII. c. Domn.

²⁾ Veđi No. 9495 & 9602.

- Tot omul frate-ți este d'inceput până 'n sîrșît. Vai ție când vei vărsa sângele fratelui tîu.
- Tot omul, dacă móre, sê socotesce dē bun.
- Tot omul trebuință unul dē altul are; d'aceea nici odată să nu ȓici: «*Ce-mi pasă mie?*».
- 1240** Toți poftesc dē obște ale altora să afle, și nici unul poftesce c'ale sale altul să le afle.
- Trei ómenî la vedere scârboși și urîți de tot: sáracul mândru, bogatul sgârcit și bêtránul dêsfrínat. Feresce-te d'asemene numiri.¹⁾
- Trei tabieturi dē ómenî: unui ేశî țin închisă inima, alții gura, alții ușa; iar cei dē a patrulea, ce-și ținea închisă mánă, ca nimic să primescă, cu totul aũ perit și nici unul să mai gásesce.
- Trebuințele omenesci împreună om cu om; acéstă împreunare dragoste ne-aduce către omenire. Dē ea să te ții. Feresce-te dē cei fără dē omenire, că cu mult mai răi dēcát cele mai crude hîare.
- 1245** Fie-ce om cu náravul sēu, ce din creștere a dobândit. Fie-ce om cu slábiciunea sa, ce din fire a dobândit. Fie-ce om a făcut să s'ajute unul cu altul; cel mai mare pē cel mai mic, cel mai tare pē cel mai slab, ca o însoțire omenescă. Dē ea să te ții.
- Fiesce omul dē o potrivă este și sē socotesce unul cu altul. Nu pofti dēosebire.
- Fiesce omul și orî-ce dobitoac la cel asemenea lui, la cel dē o fire cu el alérgă și zoresce.
- 1250** Fugi dē omul cu dooē fețe, ce unele-ți grăesce și altele gândesce.
- Fără frică și nádejde, omul mai rău dēcát orî-ce fíară sē arată.
- Hearelor le este dat una cu alta să sē mánance, că nu cunosc, nici înțeleg, ce este dobitoacia; iar omul, ce cunosce ce este omenirea, vai dē el când cugeteză să frigă și să mánance pē însuși fratele sēu, cu felurimi dē chipuri. Feresce-te d'o asemenea cugetare.
- Cea mai mare rușine a omului și ticáloșie, când dē muíere el sē stăpânesce.
- Ce-ar pofti omul mai mult? dēcát a dobândi aripî sburătoare și vieță ne-muritoare.
- 1255** Ceea ce omul în inimă hrănesce, pururea în minte ేశ vine. Ce e mai ticálos dēcát omul pē lume? că dē orî-ce sē mánie, dē orî-ce sē întristeză, bogăția nu-í ajunge, sárăcia vai dē el! cinstea ేశ robesce, interesul ేశ orbesce,

¹⁾ Veđi No. Cap. X, c. Sárae.

temerea  l topesce, frica  l stăpânesce, nădejdea  l chinuesce, cugetul  l mustreză, veseliea lui la beție o găsește, când nimic mai simte.

Cei cu contoase și cu blane gróse se socotesc de ómeni numai pe însuși ei, ca curcanii când se umflă.

Cei mai mari vrăjmași ai omenirii se 'nțeleg lenea, lăcomia, d sfătarea, d sfrînarea, beția și iubirea de slavă. Feresce-te d'aceste numiri.

Cel cu coraj în ad v r de mare om se'nțelege, dar cu mult mai mult om mare se'nțelege cel ce mânia și-o stăpânesce și mai lesne iertă. Cu acesta să te asemeni.

1260 Cel pentru care lumea s'a zidit, nici țărina lui cum-va s'a mai găsit. Veđi ce este omul.

Cel mai mare curaj să țe-l ar ți spre ocrotirea omenirii, că și tu în omenire te socotesci.

Cel fără milă și îndurare de omenire, nu se cuvine de om să aibă nici măcar numire.

Cel fără de omenire, or  pe cine  ntilnesce, ne-cinstesce, oc rasc , clevesce și pe toți de obște  i bagiocoresce, că cinstea nici cum o cunoște.

Cel ce urasce fapta rea și de ea se d p rt z  de frica pedepsii, acela c nd va sc p  d'ac st  frică, atunci  și arată în faptă voința sa spre fapte rele; și cel ce s v rșasce fapte bune cu nădejde de r spl tire, acela arată că, c nd nădejdea  i va lipsi, nici cum la fapte bune ar mai g ndi; iar cel ce nici de frică, nici de vre-o nădejde, urm z  fapte bune, acela se'nțelege că din cugetul său cel bun urm z  ce urm z ; d'aceea se socotesc  omul cel mai bun. Acestuia să te asemeni.

1265 Cel ce la muier  se  chin , de muier  parte n'are.

Cel ce nu-și  fr nez  nici ochii, nici gura, nici pofta, tic los om se 'nțelege. Feresce-te d'o asemenea numire.

Cel ce frige și pîrlesce și pe însuși fratele său, fără 'ndurare de omenire, nici mai g ndesce la Dumneđ u, că nici un Dumneđ u are. D'aceea, după tot cuv ntul, Satană ne-legu it  se numesce. Fugi d'o asemenea numire.

Cercetăm firile ómenilor, ca c nd am  ncerc  inele pe degete, unul mai str mpt, altul mai larg, și nici unul ne vine bine, și nu cunoșcem că ceea ce noo  nu ne vine bine, la altul prea bine  i vine, p n  ce tóte se v nd. Așa și omul trece fieș-care după firea lui.

Ce-și face omul singur nu-ı p te face t t  lumea, ¹⁾ nici că-l p te sc p . Feresce-te d'o asemenea greșal .

¹⁾ Veđi No. 4374.

- 1270** Cine urasce némul omenesc, hulesce pe Dumneșeu. Feresce-te d'o asemenea hulă.
 Cine vremii se supune și suferă ori-ce împotrivire, acela om mare se înțelege. Silesce-te să dobândesci un asemenea nume. ¹⁾
 Cine pentru sine numai trăesce, de sine numai îngrijesce și pe sine numai iubesce, fără din omenire de obște se socotesce.
 Cine pe om iubesce, iubesce pe Dumneșeu, că omul chipul lui Dumneșeu este. Acestuia să te asemeni.
 Cine pe om supără, vrăjmaș omenirii se'nțelege. Feresce-te d'o asemenea numire.
- 1275** Cine biruesce ori-ce necaz și ori-ce plăcere, acela om mare se'nțelege. Silesce-te să dobândesci un asemenea nume.
 Boul fără cuvînt fiind se mână cu boldul, iar omul, cu cuvîntul fiind, cu cuvînt. Cuvîntului și tu să te supui, ca să scapi de bold. ²⁾
 Błagoslovit omul cel ce-și vede fiii seî împrejurul mesei sale, ca nisce odrasle pe lângă un pom roditor. Silesce-te să dobândesci un asemenea nume.
 Dacă omul ar dobândi ori-ce poftesce, nu s'ar mulțumi cu tótă lumea.
 Dacă omul n'ar mângâia pe însuși sine, nici o plăcere ar avea la ori-ce pe lume.
- 1280** Dacă nu-ți poți schimbă bētrânețele, în tinerete în zadar te fălescî că escî om mare și cu putere.
 Dacă tot omul n'ar avea lene, iar răbdare cât de multă, și dacă viclesugul, lăcomia și mândria ar lipsi din lume, toți de o potrivă s'ar socoti pe lume.
 Dacă firea omului nu e într'o glăsuire cu duhul și inima lui, piste puțință a se stăpâni.
 Din ți în ți omul are deosebire de însuși sine.
 Din cugetul seú omul bun se cunósce.
- 1285** Din câți ómenî veđi pe lume, mulți eți plac fără a sci de ce eți plac, și mulți din ei eți sînt uriti fără a ți dá pricină de vre-o uriciune, pentru că dragostea, încă până acum, nu și-a descoperit țafna sa.
 Din tóte câte sînt pe lume, omul cea mai de cinste și cea mai minunată ființă pe lume.
 Domnul pe om slobod l'a lăsat, și om pe om el face rob.
 O! ce ne-omenire! O! ce ne-legiuire! Vai ție omule!
 Domnul făcător de bine, tu icóna lui. Asémēnă-te lui.
 D'o potrivă fiind omul cel mare cu cel mic după fire, d'o

¹⁾ Nu sunt vremile sub cărna omului, ci bietul om sub vremi. — Miron Costin.

²⁾ Veđi No. 5095.

- potrivă să-l socotesci și pe cel mai mic cu tine la omenire.
- 1290** După patimi omul la multe se îndreptază, când cuget bun după patimă a dobândit, după ce s'a căit. Asemene să urmezi și tu după ori-ce patimă.
- Dăosebirea între oameni după dăstoinicie să o cercetezi și să o cinstesci.
- Dăosebire la omenire nici cum, că toți dă o potrivă sântem născuți.
- Dăcăt să cađi în mâinile ómenilor, măi bine în mâinile Domnului.
- Dă multe ori omul, ca să scape dă necaz, se arată fără haz.
- 1295** Dăparte dă acel om, ce milă nici cum are nici dă cei măi dă aprópe.
- Dăparte dă acel om, ce nici rușine are, nici la căință gândește la câte el greșese.
- Dăparte dă omul cel ne-mulțamitor, și dă cel ocăritor, și dă cel viclean, și dă cel zavistnic, și dă cel fătarnic, și dă cel pizmuitor, și dă cel pișpăitor, și dă cel șiret, și în sfirșit dă cel smerit și singuratic, dă cel fără soție, ce se dăpărtăză dă ori-ce soțietate și trăese ca un pustnic, ca să nu te smeruedesci și tu.
- Dă cinci lucruri măi cu sémă omul se fălesce, dă némul seú, dă cinul seú, d'averea sa, dă frumusețea sa și dă duhul seú, iar la cinste nici cum măi gândește, ce covirșase tóte acestea. Tu dă cea din urmă să te fălesc.
- Dragostea omenirii, cea măi mare firăscă datorie. Dă ea mereú să te ții.

Pentru Omor, Ucidere și Ucigași

- 1300** Nici să gândești, nici să cugetezi la omor vre-odată, că Satană te socotesci.
- Pe ucigaș ne-pedepsit Domnul în veci nu-l lasă. Feresce-te d'a Domnului pedepsă.
- Cel măi mare 'n lume rău, a omori om pe om. Feresce-te d'o asemene urmare.
- Cel ce ucide și căznesce spre a dobândi tâlhăresce, acela om nici cum se măi socotesce.
- Cel ce cu ucigașii la faptă s'a înclinat, ca un ucigaș și el se socotesce în faptă.
- 1305** Dă omor să te feresci ca dă cel măi mare păcat, că viéța omului, cel măi scump lucru 'n lume, și tu viéța nu poți dă.

Pentru Opinie

Greșita opinie, pravila și legea celor proști dă minte.
Cea mai mare armă spre înfrinare, opinia la om; d'aceea
dă mic copil dă-î opinii bune, ca să se pótă înfrina.

Pentru Oprire

Veđi *Poprive*.

Pentru Orașe

În orașele cele mai mari, mai mari blestemății găsești,
iar pe la sate tot mai găsești rămășițuri dă înfrinări;
d'aceea mai bine p'în sate dă cât p'în orașe.

Pentru Orînduială și Rînduială și Ne-Orînduială

Orînduiala casei, dobândă și podóbă casei, ce arată vred-
nicia stăpânului. Dă ea să te ții.

1310 Orînduiala la orî-ce lucru, temeii lui cel ne strămutat.
Acest temeii să-l păzesci.

Orînduiala bună, interesul tutulor.

Atunci rînduiala la tóte folosește, când Domnul însuși în
casa lui o păzesc.

Orî-ce piste orînduială, greșală aduce fără îndoială.

Unde veđi orînduială acolo să cređi că cuvîntul prinde loc.

1315 Unde veđi că mulți poruncesc, acolo orînduelile cu totul
lipsesc.

Unde nici o orînduială, tóte acolo le veđi pe dos; pe slugă
din stăpân n'o deosebesci, pe cel mare din cel mic nu l
poți alege; dă veși să ceri ce-va, nu scie dă unde să
țe-o dea, nici are cine să țe-o dea; cu cine veși să gră-
esci, nu scii unde să-l găsești; nimeni te ascultă, nimeni
te înțelege, nimeni se supune, că toți d'odată porun-
cesc, unul altuia ș'acela celui-l-alt; veđi o amestecătură
ca trențe d'adunătură. Feresce-te d'o asemenea întim-
plare în casa ta.

Unde nu scie când și cum și cuș să poruncescă, acolo
cea mai mare neorînduială.

Întîmplările vremii schimbă orî-ce orînduială.

Ca buna orînduială, în casa omului nimic alt mai dă folos.

Dă ea să te ții.

- 1320** Când puterea dreptății cu totul lipsește, atunci orînduiala în turburare se găsește.
 Ne-orînduiala cu turburare de multe-ori ne-aduce orînduiala cea mai dulce, când cade la dăsnădejduire.
 Până ce cel mai mare nu se poticnește la ore-ce, orînduială la acela în veci nu se pune.
 Cele mai multe orînduiele se ved bine întocmite, dar neîngrijite și ne-păzite. Bagă de seamă la acesta.
 Buna orînduială ca așa ce pe ore-cine lesne l'a scăpat din drumul cel împleticit al labirintului. Dă ea să te ții, ca la toate să isbutesci.
 Buna orînduială la ori-ce te înlesnește. Dă ea să te ții.
- 1325** Buna orînduială, cea mai dulce și mai ticnită vieță. Această să gonescă.

Pentru Orbi și Orbire

- Orbului când ții dai, dă-i cu ochii închiși.
 Înaintea orbului, piedică să nu puie.
 Nici o orbire mai rea ca orbirea minții, că îndată te aruncă în mocirla ne-trebniceii. Veți să nu o pați.
- 1330** Pe cel orb la casa lui să-l tragi și să-l aduci și cu îndestulare să l ajuți.
 Celui orb călăuză pururea să te arăți.

Pentru Osîndă

- A se osîndi ne-vinovat fiind, mahnire de morțe. Feresce-te să nu pricinuesci o asemenea mahnire, ca nu cum-va să vie și la capul tău.
 Vai de acel ce așteptă a lui osîndă sau scăpare de la judecătorii cumpliți!
 Vai de cel ce pe sărac fără vină-l osîndesce, iar pe cel bogat și'n reuțăți cufundat, fără nici o rușine și temere de Dumnezeu el desvinovățește!
- 1335** Cu mult mai rușine când osîndă o plătești decât când o săvârșești. Feresce-te de una, ca să scapi de cea-l-altă.
 Cu hație de îndurare să te îmbraci, când vei pe ore-cine să osîndești.
 Când vei să osîndești, cu mulți să te sfătuesci; iar când vei să ierți sau să miluesci, de sfat să te ferești.
 La osîndă cât de mult tu să zăbovesci, iar la iertare, milă și îndurare, cât poți să te pripesci.
 La osîndă să aștepți a minții hotărîre.

- 1340** Nu osîndi p  nimeni p n  nu vei au i dă la am ndoi cuvinte.
 Nu os ndi fără vină, ca să nu dai pildă asemenea p  tine să te os ndesc .
 P n  a nu cercet  pricina urmării, să nu os ndesci că rău a urmat, că cel d  nevoe nu să'n telege că rău a urmat.
 Pripa la os nd , cea mai ne-legiuit  urmare. Feresce-te d  ea c t vei putea.
 Cine os ndesce fără a asculta,  i drept d'a os ndit, s   n telege c'a păcătuit.
- 1345** După lege să os ndesci, dar după fire s - i fie milă de cel ce-l os ndesci.

Pentru Ospete

La ospete vesel pururea să te ar i, dar nu cu sbierete  i r cnete, ci  re-ce mai încet, ca să nu asur esci p  musafiri.
 La ospete nici odată iu el , c rt   i r utate, că 'ndat  te poticnesci.
 P  la ospete c nd te ch em , să nu  chin  cam des, ca
 «*D mne miluesce, D mne miluesce*».

Pentru Ostași

Ve i *Oste*.

Pentru Ostenel 

Ve i *Odihnă*.

Pentru Oftat, Ohtat

Mai mult d  cele p  din l untru să te silesci să nu oftezi, d c t d  cele p  din afară.

- 1350** Să oftezi, dar să nu te întristezi, că oftatul u ur z ,  ar întristarea vat m .

Pentru obicei 

Or -ce obicei   i modă dă la cei mai mari începe. D  pildă tu d  bun obicei .
 Or -ce să obi nuesce dimpotrivă nu să mai socotesce. Ur-

méză unui asemenea obiceiú, ca să nu te cunoscî împotrivor.

Obiceiú între cei proşti, ca o lene se 'nţelege.

Obiceiú vechiú cu anevoie se schimbă.

1355 Obiceiú pē tacute pravilă ajunge.

Obiceiú pē fire cu anevoie o schimbă.

Obiceiú tóte le stăpânesce.

Obiceiú din tinereţe cu anevoie să schimbă la bătrâneţe.

Obiceiú, după lege, a doa fire se 'nţelege.¹⁾

1360 Obiceiú ţerii drept pravilă se 'nţelege.

Obiceiú, şi cele mai grele, fórte uşore le arată.

Obiceiú şi dēprinderea, cele mai grozave şi cele dē spaimă
şi le dă în palmă. Cu ele să te dēprindî, ca să nu te
sperî dē orî-ce.

Un obiceiú, cu cât mai vechiú, fie cât dē rēu, lege se
socotesce.

Nimic alt mai cu putere decât a obiceiului poruncă.

1365 Să te obişnuescî, dar să nu te nărăvescî.

După al locului obiceiú, să te porţi şi tu în orî-ce bordeiú.

Pentru Oblăduire

Oblăduirea cea mai bună, o unire între toţi şi toţi împotriva aceluia ce va să supere o asemenea oblăduire.

Oblăduirea cea blândă supunere ţe-aduce bună. Dē ea să
te ţii.

Ca să poţi oblădui bine, trebuie mai întâiú să aşedî o
bună orînduială, dē care să te ţii nestrămutat.

1370 Ca bine să oblăduescî, cuget bun să arēţi şi rîvnă spre
îndreptare fără nici un interes.

Când supuşii eşî cunosc datoriile lor către cei mai mari
ai lor, şi cei mai mari, ale lor căre supuşii lor, atunci
oblăduirea se 'nţelege cea mai sfântă.

Nu cu biciul, ci cu blândeţe norodul să-l oblăduescî.

Pē toţi învăţaţi nici odată ei poţi face, iar pē toţi fericiţi
cu mare înlesnire, când voinţă vei avea la oblăduirea ta.

Din buna orînduială a casei sale, se cunósce omul cel
vrednic dē oblăduire.

Pentru Obraz

1375 Obrazul eşî arată veselia sufletului tēu; obrazul eşî arată

¹⁾ L'habitude est une seconde nature. — *Prov. Franç.*

ș'întristarea lui; nu te preface, că obrazul te vâdesce.

Obrazul subțire cu mare cheltuială se ține, și cel fără păr cu mare usturime. Dă nu-ți pasă de cheltuială, fi-ți milă de usturime.¹⁾

Cu obraz văpsit și cu murse împodobit, mască desăvârșit.

Pentru Obraznici și Obrăznicie

Vezi *Rușine, Sfală*.

Obrazniculuș cu dîrzia ăi dai în cap.

Obraznicul în ochi te ocăresce, că nu cunósce rușinea. Dêparte d'asemene om.

1380 Obrazniculuș nici cum tu să-î dai obraz, că pururea caută cum să te încalece pē grumazi.

Obrazniculuș să nu-î ȓici să șaȓă în pat, că numai dēcât să cacă în pat.²⁾

Obraznicul la toȓi urit, că scârbă, gręcă și plecate la toȓi ne aduce. Fugî d'o asemene numire.

Obraznicul lesne se póte cunósce, că până a nu auȓi bine până a nu ascultă saũ a-l întrebă, el rěspunde mai înainte.

Obraznicul nu pĕre, dar nici nume bun are.³⁾

1385 Obraznicul, și dē și-a luat numirea dē la obraz, dar fără obraz, și dē are obraz.

Obraznic nici cum, să te aręcî nici la mic, nici la mare, ca să dobândesci cinstea cea mai mare.

Obrăznicia vatămă întocma ca o armă, că semn dē zorbagiũ. Feresce-te d'un asemene nume.

Obrăznicia, bólă fără leac.

Obrăznicia, dobitocescă. Dē ea să te dēpărtezî. Blandețele dumneȓesci. De ele să te lipesci.

1390 Obrăznicia și bagĭocora, cele mai urite călăuze, că te duce la ne-cinste.

Gura cea obraznică capul ei șe-l perde. Păzesce-ȓi capul. Nu dă obraz celui fără obraz, c'al tēu obraz ȓe-l necinstesce.

Pē obraznicul fără minte numai nebuauul ăl învață minte.

Pē obraznic și pē dĭrz nici dē aprópe, nici dē dēparte să-î veȓi ca să nu te căesci.

1395 Pē cel mai mare vrăjmaș cu o vorbă numai dulce ăl faci

¹⁾ Veȓi No. 4131.

²⁾ Veȓi No. 7520.

³⁾ Veȓi Cap. XVI. c. Obraznic.

să te sărute, iar pe cel obraznic nici cu mii și sute nu-l poți întorce dulce la tine să se uite.
 Fugi de obraznicie, că n multe neazuri curînd și rău te bagă.
 Cel obraznic rușine n'are dar foarte lesne pe altul rușinează
 Dăparte de el, ca să nu te rușineze.
 Cel obraznic de dinainte-ți ȳea fără a cere ce-va. Feresce-te să nu-ți ȳea tot.
 Cel ce cu obraznicie către Domnul se ȳ grăesce, luiși eși greșesce.

Pentru Obște

- 1400** Obștea judecă pe stăpân de este bun sau rău. Ingrijesce-te d'o asemenea judecată.
 Ca ore-ce să fie bine pentru obște, trebuie să privescă la folosul obștii.
 Pe unul din obște de veți supără, totă obștea ai supărat'o că mădular obștii se înțelege. Feresce-te d'o asemenea urmare.
 Cea ce la obște folosesce și nooă în parte ne folosesce, că fieș-care în parte din obște se socotesce. Pentru obște să te silesci.
 Ceii cu avere mare, aceia pentru obște grijă se cuvine să aibă mai mare, ca și obștea să se folosescă și averea lor să n'o pierdă.
- 1405** Cele de obște nu cam supără pe nimeni, iar cele în parte pe toți de obște.
 Cel ce pentru obște mult se sîrguesce, pentru sineși muncesce, că și el parte din obște este.
 Cel ce de la obște mai puțin se folosesce, acela cinste mai mare dobândesce. Așa și tu să urmez, dacă veți cinste să dobândesci.
 Din cele de obște nici cel mai mic lucru să n-l însușesci pentru al tēu în parte interes.
 De obște trebuința cea mai mare dēmăncarea se socotesce și la obște privesce. D'aceea pentru îndestularea obștii mai mult să ne silim, că în obște și noi însine ne găsim.

Pentru Odihnă și Osteneală și Ne-Odihnă

- 1410** A sufletului odihnă cu mult mai bună decât a trupului.
 Dă aceea mai mult să te îngrijesci.
 O ȳi pe săptămână să fie de odihnă la ómenii și dobitoce, după cum s'a orînduit de cel ce lumea a zidit.

Omul firesce, cum și dobitocul, după muncă cere odihnă.
Să-î slobodî vremea de odihnă.

Odihna cea mai mare, când omul nici o poftă mai are.
Odihnă fără nici o ostenelă, vieță împutită. Veđi să nu te împuti.

1415 In cea mai mare casă nu găsesci odihnă, ca 'n cea mai próstă colibă.

Ca 'n casa ta nici în palat împărătesc nu te poți odihni.
Cu odihna de cu nópte se uítă munca trecută și se gătesce de munca viitoare.

Când unul zidesce și altul strică, ostenela în zadar.

Mai bine în odihnă decât în bilșiugare, că îmbilșiugarea fără odihnă, întristare și mai mare.

1420 Nóptea să ne odihnim, đioa să ne ostenim.

Pofta de odihnă țe-aduce trândăvie și moleșiune și trupesce și sufletesce. Dăparte d'o asemenea poftă.

Cel ce la tinerețe mult se odihnesce, la bătrânețe mai mult se ostenesce. Feresce-te d'o asemenea ostenelă mai din vreme.

După munca cea mai grea, nici o mahnire mai rea ca ne-odihna la om.

După muncă odihna plăcere dulce ne aduce.

1425 După muncă și odihna.

Pentru Odăi

Odaia mică te strînge de gât, iar cea mare te răsfață.

Alege care-ți place.

Odaia de culcat spre aer mai curat.

Pentru Oștiri

Veđi *Óste*.

Pentru Uitare

Uitare la toți de obște, la unul mai mult, la altul mai puțin, în cât pe lume toate se pun la uitare.

Uitarea nu e tagă; d'aceea când ești aduci aminte, dă nădejde celui ce l'ai uitat

1430 Uitarea de cele rele la cel ce pătinesce, cea mai bună tămăduire. Acéstă tămăduire să gonesci la orî-ce rea întîmplare.

Cu uitarea tămăduesci orî-ce necaz dobândesci. De ea să te ții, ca să nu simți nici un necaz.

Să nu ȕici c'ai uitat, că te uită și pe tine.

Tóte la uítare cu vreme se pun, dar rana la uítare pururea ęfi aduce aminte. Feresce-te să nu faci cum-va cuí-va vre-o rană.

Ce grabnică uítare nooę ne aduce cel ce după lume în veci în veci se duce!

- 1435** Ce curînd se uită cel ce în urmă nici cum se mai uítă!
Ce lesne se uítă cele de mai nainte, când de necazuri scapi.

Pentru Uítătură

Uítătura înapoi te-arată de temętor. Cam feresce-te d'acęsta.

Uítătura în jos te-arată de rușinos. Cam d'acęsta să te ții.

Uítătura în sus te-arată de mândru. Dępártéz'o de la tine.

- 1440** Uítătura într'o parte și într'alta de fudul. Cam dęparte de acęsta.

Uítătura pe subt ochi te-arată de furios. Fugí cât vei putea de ea.

Uítătura ta cu dulcętă să fie la a ta soție.

Uítătura c'o jucătură de ochi în cap te-arată de viclean.
Dęparte de ea.

Uítătura cu clipelă din ochi te-arată de somnoros. Mai bine du-te de te culcă.

- 1445** Uítătura cu îndurare te-arată de milos. Cu ea să te slujęsci.
Uítătura dulce fața ęe-o înveselesc. Dę ea să te ții.
Uítătura dręptă, a dragostii ságętă. Bagă de seamă bine la acęsta.

Uítându-te la cele frumoșe, pentru o mică plăcere vieța ęe-o primejduęsci. Feresce-te de ea.

Cu fața turbată și posomorítă nici cum să te aręți, ci uítătura ta dulce, veselă și blândă către toți să fie.

- 1450** Cu cel ce vorbesci, cu cinste la el să te uíți, când lui ęi grăęsci.

Când scrie óre-cine sau citește vre-o hártie, nu te uíta la acelea, fără voe ęie dată, că te căęsci numai îndată.

Pururea cu un ochiú să te uíți l'ale tale și cu cel-l-alt pe afară, ca unele și altele să le veđi însuși tu.

Dulcea uítătură a unei muierí frumusețe ei i-aduce, iar ęie orbire și mai multă robire. Cam mai dęparte, ca nu cum-va să rēmâi al ei rob-orb.

Pentru Umilința

Umilința de toți se cinstescę, dar nici unul ei se supune,

că toți vor să poruncască; așa dar umilința rămâne la toți plăcută, dar la toți supusă.

- 1455** Cu umilință și blândețe dobândesci cinste și dragoste de la toți, iar cu smerenie fățarnică scârbă și uriciune. Alege care-ți place.

La mărte numai se umilește și cel mai tare și mai puternic pe lume.

Cel ce de nevoe nu păcătuiesce, în veci nu se umilește.

Pentru Umblet

Umbletul încet te pune pe gânduri, cel mai iute te depărtează de ori-ce gând, și cel potrivit ții deșteptă ori-ce gând. Alege care-ți place.

Umbletul în trăsură te-arată de șchiop, și de multe ori te dă și în cap; umbletul călare îndată te ostenește. Ș'adese ori te poticnește; umbletul pe jos cel mai frumos, cel mai sănătos, cel mai folositor, că toate le vești, toate le cercetezi, toate le privești mai de aproape, care-ți aduce cea mai dulce plăcere și cea mai bună sănătate. Alege care-ți place.

- 1460** Umbletul tău în cale fără prihană să te-l păzesci pururea, fără nici o greșală

Când umbli, cu picerele să nu calci împleticit, că te-arată de om băt, fără a fi poți băt.

Când umbli, mâinele să nu ți le legeni în cocolo și în colo ca cel spînzurat, nici să te uiți pe sus ca astronomii la cer, ci mai bine să vești pe pământ unde calci, ca să nu te poticnesci ca cerbiu pînă gropi.

Când umbli pe drum, să nu umbli cocoșat, că te-arăți de cocoșat, fără d'a fi poți cocoșat.

Pentru Unire și Ne-unire

Unirea acolo lăcuesce, unde lăcomia lipsesce. Feresce-te d'acastă patimă, ca să te poți uni.

- 1465** Unirea aduce fericire de obște. Dă ea să te ții.

Unirea între oameni, cât de puțină fie, mai multă putere are decât ne-unire în cei mai mulți oameni. Dă ea să te ții ca să poți isbuti.

Unirea între oameni prieteșug și dragoste de obște se'nțelege. Nu fugi de ea.

Unirea între oameni, cea mai mare armă. C'o asemenea armă să te înarmezi.

Unirea între ómenî, cea mai dulce vieţã. O asemenea vieţã sã gonescã.

1470 Unirea între ómenî cel mai mare dar. La asemenea dar sã rîvnescã.

Unirea, ca funia cea întreitã, mai mult ţine. Dã ea sã te ţii.

Unirea, cât dẽ micã, puterea cea mai mare, fie şî fãr'dẽ armã. Dã ea sã te ţii cu mâini şî cu picere.

Unirea porcilor sã vã rugaţi sã dobãndiţi; cã toţi pentru unul sar şî sã împotrivesc.

Unirea sã vã fie voinţa cea mai mare, ca sã sã pótã ţinea.

1475 Unirea fãrã dragoste de ómenire nicî cum sã întocmesce. Iubiţi dar ómenirea, ş'îndatã vã veţi uni.

Unirea biruesce pẽ cel mai tare vrãjmaş. Ţinete dẽ ea, ca sã-l poţi birui.

Unirea şî dragostea între ómenî dẽ obşte, temeul vieţii lor. Dã ea sã vã ţineţi.

Unul, ca nicî unul, cã dẽ la doi încep cei mai mulţi. Unesce-te cu altul, ca sã te numesci mulţi, şî dẽ numai unul esci.¹⁾

Unde lipsesce unirea şî ne-unirea stãpãnesc, acolo turburarea împãrãtesce, cea mai grozavã stãpãnire, ce innótã în riuri dẽ sãnge, c'acolo cruđimea lãcuesce. Mult sã te îngrijesci d'o asemene întîmplare.

1480 Vaî dẽ cel ce sã trage din obşteasca unire! cã ca p'un bou ẽl trage şî dã cu boldul la jug. Feresce-te d'un asemenea bold.

Unde pizmã şî prigonire, acolo şî ne-unire.

Ca sã poţi face o unire mai mare şî mai tare, trebuie mai întãiu cu ai tãi sã te unesci, cã într'alt chip nu isbutesci.

Cãnd ne-unire între ómenî, unuia una-î lipsesce şî altuia alta, d'aceea pururea sã gãlcevesc pentru cele ce le lipsesc. Ingrijasce-te d'o asemene gãlcãvã, cã grozavã este.

Cãnd toţi sã vor uni între ei, fricã n'or mai avea dẽ ni-meni, c'atunci e pace între ei.

1485 Ne-unirea, urgia cea mai mare, cã necazuri aduce la toţi dẽ obşte. Dẽparte d'o asemene urgie.

Ne-unirea între fraţi numai îndatã ẽi dẽsparte şî pẽ uliţe ẽi împarte. Feriţi-vẽ, nu vã risipiţi ca puii dẽ potirniche.

Ne-unirea pẽ noróde curînd le risipesce iar unirea între ei în veci le împreunã în cea mai bunã împreunã vieţuire.

Cu cât mai sfãntã unirea, cu atãt şî greşala ei mai mare. Pururea la unire sã gãndesci, cã cu unirea te împuternicezi.

¹⁾ Veđi No. 9612.

- 1490** Păzesce-te de aceia, ce nici cu ai săi petrec într'o unire. Ne-unirea, războiū în veci între cei mai de aproape. Până ce ne-uniți și dēosebi viețuiți, taîne nu dobândiți. Până ce rîvnim unul de altul mai mult să avem, unire între ómenī nu vei găsi nici odată. Scărbă să ți fie de ne-unire, că pe toți ăi cufundă în ne-odihnire.
- 1495** Fugi de ne-unire ca de cel mai mare foc, că îndată te topesce.

Pentru Unghii.

Unghii ca de cal nici cum să aibi la mâini că degetele tale nu se potcovesc ca caii. Unghiile să nu ți le roți ca căniī la óse.

Pentru Unsul lui Dumneđeu.

Unsul lui Dumneđeu sfânt lucru se 'nțelege; cine pune mâna pe unsul lui Dumneđeu, vinovat de mórte este. Feresce-te d'o asemenea vină.

Pentru Urare.

Urarea cea mai bună acēsta se înțelege: la tinerete drăgăștos, la bătrânețe vesel, la orī-ce întâmplare cu îndelungă răbdare, în slavă cu smerenie, la bogăție cu cumpătate, către toți cu îndurare și de poftă pururea biruitor. Acēstă urare de la toți să ceri.

Pentru Urechī.

- 1500** Urechea să țe-o pleci la orī-ce pās de sărac și răspunsul dulce cât vei putea să i-el dai. Urechile să ți-le dēschidī la toți de o potrivă, ca să nu găsescī pe nimenī împotrivă. Urechile celor mari, mari ca de măgari ar trebui să fie, ca să pótă auđi jalele, tânguirile, vătăturile, gemetele celor cē se chinuesc sub jugul cumpliților. La vorbe de ne-cinste urechile să ți le astupi, iar la cele de cinste ca nisce porți să le dēschidī. Nu-ți astupă urechea, când cel slab strigă scăpare.
- 1505** Plécă-ți urechea la pāsul celei vėduve, că cu amar strigă.

Pentru Urîciune i cele Urîte

Orî-ce răsboiū eşî are sfîrşitul lui, iar răsboiul urîciunii până 'n sfîrşit fine.

Orb, surd şi mut să te-aręţi la cele urîte şi dę ne-cinste, că dę multe-orî greşęşci, când ęici c'ai vęđut şi ai auđit.

Urîciunea în adęvęr mai tare dęcăt dragostea, dar mult cu mult mai jos dęcăt orî-ce cinste.

Urîciunea în veci vrajbă între ómenî aduce, şi vrajba sę 'nşelege cea mai rea ticăloşie. Dęparte d'o asemenea patimă.

1510 Urîciunea către altul nu te lasă în odihnă, că-ţi aduce în minte pururea pę cel ce-l urăscî. Dęparte d'o asemenea patimă, ca să te poţi odihni.

Urîciunea, patimă vrăjmăşască, că pę cel ce-l urăscî ca p'un vrăjmaş ęl gonescî. Dęparte d'o asemenea patimă, ca să nu te numescî vrăjmaş.

Urîciunea lesne supune orî-ce dragoste, iar dragostea nu sę supune la nici o urîciune. Dę una să te dępărtezi şi dę cea-l-altă să te ęii.

Urîciunea n'are leac, că rană fără leac. Feresce-te d'o asemenea rană.

Urîciunea dę dęparte te sgornesce la o parte. Tu împotrivă să-ı staî.

1515 În urmă cunoşce cel ce urasce că greşasce. Păzesce-te d'o asemenea greşală.

Când uręscî pę óre-cine, urasce-l atăt ca când îndată mâine i să-l faci prieten.

Când dragostea órbă, dar urîciunea cu cât mai mult trebue să fie?

Lesne uręscî pę cel ce dę nevoe iubescî.

Mai bine urît şi înşelept, dęcăt frumos şi nebun.

1520 Mai bine să te înneći, dęcăt urîtă să-ţi alegî.

Ne-potrivirea ideelor, ne-domirirea înşelegerii şi ne-săţioşa lăcomie ne face să ne urîm unul pę altul.

Nicî pę cel mai nebun să uręscî, ci mai multă milă să-ţi fie dę el, că mintea i s'a smintit.

Nicî să ascultî la cele urîte, necum să le veđi sau să le urmezî.

Pę însuşi vrăjmaşul tęu aşa să-l uręscî, ca când mâine i să-l iubescî.

1525 Prieteşugul mai încet, iar urîciunea fórte tare alęrgă şi te ajunge.

Să uręscî moşicia, iar nu şi pę cel moşic, ci pę el să te silescî cilibiū să-l faci. Aşa şi la greşęli, să uręscî gre-

salele, iar nu și pe cel ce a greșit, ci pe el să-l îndreptezi.

Cel ce urasce nu cunósce dragostea ce este.

Dă cele urite și dă cele dă 'ntristare, mult mult să te feresci, ca să nu te smreduesci.

Pentru Urcare, Suire și Scoborire

Cu cât mai sus te vei urca cu-atât mai lesne jos tu vei aluneca. D'aceea oare-ce mai jos¹⁾.

1530 Când te sui, sărind în trépta cea mai naltă, ține-te bine, ca să nu dai piste cap.

Nu te urca prea sus, ca să nu te vatemî, când jos vei cădea.

Suirea în scaun, cu cât mai anevoe, cu atât mai dulce, iar scoborîrea din scaun, cu cât mai lesne, cu atât mai amară.

Cel ce piste a sa putere va să se urce la cele prea înalte, numai decât se vede căđut și din cele mai plecate. Feresce-te d'o asemenea întîmplare.

Dă vei fără primejdie să te sui în sus, pășasce din tréptă 'n tréptă, ca să nu te poticnesci.

Pentru Urmă i cele din Urmă, i cele Trecute, i cele Viitoare și cele dă Față

1535 Ingrijasce ca đioa cea din urmă, aceea să fie cea mai cinstită, că după aceea te vei judeca.

Veđi mai înainte cele din urmă, ca să nu te lase în urmă.

Đilele cele trecute nici cum să le mai socotesci, ci cele ce ai în urmă d'acelea să te îngrijesci.

Ca să te poți apăra dă cele viitoare, trebuie să te sfesci dă cele dă față.

Când tu te fei după o urmă bună, n'o lăsă în urmă, nici din ochi s'o pierđi.

Nu numai cele din nainte, ci mai virtos cele din urmă să le veđi mai bine, ca să te feresci dă ele.

1540 Relele ce au trecut, cât dă rele vor fi fost, nici să-ți mai aduci aminte dă ele, cum și în ce vreme au fost.

Tóte cele trecute, ca un basnu se povestesc.

Tóte cele trecute ni se pare mai plăcute, și cele viitoare cu mult mai doritoare; iar cele dă față aci ne înveselesc, aci ne întristéză.

¹⁾ Veđi No. 6032.

Trei urme anevoe a le cunósce óre-cine, a vulturului în vînt, a șerpelui pē pîatră ș'a corăbiei pē apă; iar cea d'a patra, a muierii, cu mult mai anevoe decât celelalte. Dēparte dē ea, ca să nu te rătăcescī.

1545 Filosofului nu-î pasă nicī dē cele trecute, nicī dē cele viitoare, iar cele dē față șī pē el ȳl apasă.

Cele mai dē'nainte c'o ținere dē minte, cele mai din urmă c'o nădejde nebună, șī cele dē față c'o vedere în față pē unii ȳi mângăe, iar la alții inima le o sfășie.

Cele trecute, o negură; cele viitoare, o nesciință; șī unele șī altele mintea țe-o întunecă, când tot la ele gîndescī; iar cele dē față slobod te lasă dē orī-ce gîndire, că le vedī dē față.

Cele trecute sē uită, cele dē față sē prospētéză.

Ce cu greū nī se pare, când cele din urmă nu le putem află.

1550 Cele trecute la orī-ce întelept, minte șī învęțatură.

Cele trecute să le uīți, dē cele dē față să te sfiescī șī cele din urmă să le ghicescī, ca să nu te căescī.

Cele trecute să le vedī, ca cele din urmă să le prevedī șī cele dē față să le îndreptezi.

Cele din urmă a cunósce nooē nu ne sînt date, decât a prevedea unele din óre-ce semne.

Cele din urmă, cu cât mai mult ne-sciute șī fără nicī o siguranță, cu atăt cu nădejdea mai mult ne hrănesce.

1555 Cele din urmă ne sînt ascunse, ca sē nu ne pierdem nădejdea.

Cele dē față să le iconomisescī, iar dē cele din urmă mult să te îngrijescī.

Cel ce-șī aduce aminte dē cele mai dē 'nainte, șī cele din urmă le vede mai înainte, acela scie cele dē față să le urmeze cu minte. Asemenea șī tu să urmezī.

Cine în urmă rēmâne, slugă sē întęlege, că cel ce în urmă vine, acela închide ușa.

Ținerea dē minte dē cele trecute la multe ne 'ndreptéză. Ține-te dē ea.¹⁾

Pentru Urmări

1560 Așa am pomenit, așa șī eū voiu urmă, nicī cum să ȳici vre-odată, ci orī-ce, cercetând dē este bun sau rēu, să îndreptezi numai îndată.

Așa tu să urmezī la câte tu urmezī ca căință să nu vedī.

¹⁾ Romănul e ține-minte. — *Prov. Magh.*

Orî-ce urmezî, așa să urmezî ca când ai urmà cu Domnul dè fațã.

Urmézã în ne-vîrsnicia ta ceea ce auđi dè la cei învêțați și dè la cei înțelepți, ca și alții, în urmã, să urmeze după povața ta.

Urmézã cu cuvînt la orî-ce gîndesci, și cuvîntézã cu urmarea orî-ce a grãl poftesci.

- 1565** Urmézã cele înțelepte și cele după dreptate, ș'atunci Domnul te miluesce, fãr' d'a-l mai supèrà cu miș și sute dè «*Dómnune miluesce!*»

Urmézã celui înțelept și te íea după cel drept.

Urmézã ce se cuvine ș'apoi nãdējduesce bine.

Urmézã bine, ca să auđi bine.

Íntãiu chipzuire ce trebuie să urmezî, apoi socotińã cum trebuie să urmezî, și în urmã cu mare silințã să urmezî, ș'asa nemerire bunã să aștepți.

- 1570** Íntãiu să ínveți cum bine să gîndesci, apoi să urmezî ceea ce în gînd tu te socotesci.

Ca o diétã bunã pururea să pãzesci urmãrile tale și nici odatã veș greși.

Cautã la cele din urmã când urmezî óre-ce, ca să nu te cãesci în urmã.

Ca dragoste dè la norod și slavã să dobândesci, să urmezî acelora, ce dè norod s'au cinstit.

Cu urmãri bune și cinstite dè Domnul ești pãzit. Dè ele să te ții.

- 1575** Cu mult mai bine veș urmã, când și pè altul veș ascultã, cã din dooè pãrerí una veș alege cea mai bunã.

Cu bunã chipzuire la cele dè urmare, și cu tãrie la sãvîrșire.

Când ai dè gînd să faci ce-va, sosotesce mai íntãiu dè ai cuvînt să faci, și apoi dè ai putere să sãvîrșesci ceea ce te socotesci, și în sfîrșit ce sfîrșit va avea ceea ce veș urmã.

Când alții vor lãudã ale tale urmãri, atunci se vor socoti dè bune, cinstite și plãcute. Acésta să vinezi.

Când urmezî fapte bune să nu đicî c'ai ostenit, íar la cele rele se'ncredințezi c'ai obosit.

- 1580** Când urmezî cele dè cinste, toți să veș să te vađã, íar la cele dè ne-cinste nici însuși tu pè tine.

Când tóte se urmézã după voința a unuía și numai, íar nu după orînduía la cea dè obște íntocmitã, anevoe a mai aflã atunci dreptate și îndurare, mãcar orî-unde.

Cãte ne-trebnice, cãte nu se cuvine, nici să le auđi, nici să le veđi, nici să le urmezî, dacã veș cinste dè la toți să dobândesci.

- La orî-ce urmare, mai bine nimeresci, când cu altul te sfătuesci. D'acésta să te ții.
- La orî-ce urmare, măsura dē mijloc cînste țe-duce și folos mare. Dē ea să te ții.
- 1585** La orî-ce urmare, primejdîa e mare când sfirșitul nu e sciut după cum s'a început. D'aceea la orî-ce urmare, sfirșitul să-l socotesci.
- La orî-ce urmare rea, nici dē față să fii, nici ajutor să dai că ca un următor și tu te vei socoti.
- La orî-ce vei să urmezî, să te uiți la cer, ca magnitul la pol, și nici-odată vei greși.
- La orî ce faci și urmezî, adu-ți aminte dē sfirșitul tēu, și nici cum vei greși.
- La lumină se cunósce a fieș-căruia urmare. In zadar te ascunđi.
- 1590** La tóte după lege să te silesci a urmă, și nici măcar la una greșală vei avea.
- Lucru murdar când urmezî, nici însuși tu să-l veđi.
- Lucru dē mirare, când omul laudă cele bune, și urméză cele rele.¹⁾
- Mai rușine să tăgăduesci ceea-ce ai urmat, dē cât a le urmă.
- Multe urmări dē ómenî se vėd a fi dē rîs, dar cu scumpătate cercetāndu-le le găseci cu drept cuvînt. Să nu rîđi dē ele până nu le vei cercetā.
- 1595** Nimic să nu urmezî după a ta trebuință, fără d'o bună socotință.
- Nimic tu să urmezî nici ce pē altul supēră c'urmarea ta.
- Nimic fără dreptate să urmezî în orî ce parte.
- Nici o urmare să socotesci că va stā ascunsă, măcar și în grópă dē te vei ascunde.
- Nici un lucru piste mēsură să urmezî până în urmă.
- 1600** Nici cum să urmezî cele pentru care pē altul dojenesci.
- Nici cea mai mică mișcare nici cum să se urmeze fără a ta scire, când dē la tine spînzură.
- Nici dē averea ta, nici dē cinstea ta, nici dē darul tēu, Domnul are trebuință, că tóte ale lui sînt, iar nu ale tale, ci Domnul cere dē la tine numai urmări și fapte bune, că cu acésta Domnul se cinstesce.
- Nici să rîđi, nici să grăesci dē urmări urite, ci mai bine să te rușinezî dē ele.
- Nu te luā după acela, ce-î dēfaimî urmarea lui.
- 1605** Nu te luā după mine, ci fă ce auđi dē la mine.
- Nu face altuia ceea-ce nu voesci să-ți facă ție altul, c'a-semene ție ți se va face.

¹⁾ Video meliora proboque, deteriora sequor.

Până nu vei cunoște bine ce sfârșit va avea, dă nici o urmăre te vei apucă.

Precum urmezi, așa să și aștepți.

Singur toate a urmă piste fire la ori-cine; d'aceea alege-ți tovarăș, la ori-ce, pre cel mai cinstit și pre cel mai drept.

- 1610** Să te deosebesci, nu prin haine cusute cu aur și cu argint și cu pietre scumpe, ci cu urmări cinstite, spre pilde împodobite.

Să cercetezi urmările casnicilor, ca să-î îndreptezi, iar nu ca să-î rușinezi.

Tóte de-odată a urmă, nevoiețe ne-aduce; d'aceea câte una pe rînd să săvîrșesci.

Ceea ce e dă rușine, nici cum să urmezi, nici pē ascuns nici pē față.

Ceea-ce gîndesci, nimeni póte judecá, cá nu se vede; iar ceea ce urmezi dē toți se judecá, cá dē toți se vede. In-grijasce-te dē acésta.

- 1615** Ceea-ce pentru sineși voesci a urmă, până a nu o săvîrși și bine a o cercetá, la nimeni n'o arétá.

Ceea ce pē altul él osîndesce la mórte fugi d'acea urmăre.

Ceea ce pē altul înveți să nu urmeze, nu urmă nici tu.

Ceea ce dē silá urmám, ne-plácere ne aduce. Nu silii nici tu pē altul.

Ceea ce pē altul smintesce, feresce-te tu dē a urmă, ca să nu dai fratelui tēu priciná dē smintélá.

- 1620** Ceea ce te vatamá și ne-cinste țe-aduce, nici s'o grăesci la cine-vá, nici s'o urmezi cum-va.

Cel cu urmări bune, nici o grijá va avea, ori-unde s'o duce. Dē ele să te ții, ca fără grijii să fii.

Cel ce laudá dobândesce după ale lui urmări, acelea se înțeleg urmări bune și cinstite. L'asemene laudá să rîvnesci.

Cel d'întâiu pas dē-l vei pázi bine la ori-ce urmăre, bine vei merge până în sfîrșit.

Cine se ascunde să nu-l vadá nimeni ceea ce urmézá, uríte fapte urmézá.

- 1625** Cine din drumul cel drept afará ese la ori-ce urmăre, pururea înapoi rēmâne, cá pururea greșasce. Nu te abate din drumul cel drept.

Din câte aí pățit 'ndreptéză-ți ale tale urmări și fapte uríte.

Dupá chipul Domnului te-ai zidit, urmézá după chipul lui. Dē urmări uríte cu totul să te feresci, iar dē cele cinstite tare să te lipesci, ca cinste, slavá și nume mare să dobândesci.

Pentru Ursitoare

Ceea ce e ursit dă la ursitoarea ta, anevoe a scăpă. Nu te supără.

Pentru Ursuzi

1630 Dă ursuzi să te feresci, că totă ȕioa ursuză ăȕi merge.

Pentru Urgie

Să te ferescă Dumneȕeii, de urgie domnescă ŕi dă pîră moȕicescă.¹⁾

Pentru Ucenici

Ucenicii p'ăi lor dascăli ca pē însuŕi părinȕii lor să-ȕ cins-tescă, ŕi dă ei să sē sfiască, însă nici pentru cinste sfială, nici pentru sfială cinstea dă la ei s'o dēpărteze. Indēstul la ucenic atāt măcar să înveȕe cât dascălul lui scie; că cele-lalte, în urmă, singur le va învăȕă.

Mulȕi din ucenici întrec la învăȕătură pē însuŕi ai lor dascăli.

1635 Nu te lenevi, cât dă dēparte va fi dascălul de casa ta, că mai mult mintea sē deŕteptă când dă dēparte aŕteptă. Scara dascălului tēu să se teŕască dă picerile tale, ŕi când eŕti ucenic ŕi după ce din ucenicie eŕi.

Pentru Ucidere ŕi Ucigaŕi

Veȕi *Omor.*

Pentru Uŕă

Uŕă dēŕchisă să ȕe-o ȕii la cei ce la tine alērgă.

Uŕă să nu ȕe-o închiȕi, când veȕi norodul că te coprinde.

Pentru Învierŕunare

Cel ce nici dă frică, nici de sfială, nici de ruŕine nu sē

¹⁾ Veȕi la Dumneȕeii.

- înfrîneză, acela ca un leu mai rău se înviersună. Dăparte d'un asemenea om.
- 1640** Din înviersunarea răsplătirii, i răsburării și lăcomiei se nasce urîcîunea, cumplirea, cruđimea, robirea, prădarea, răsboiele și cele mai urîte urmări și blestemății. Dăparte dă ea cât vei putea.

Pentru Invinovățire.

Veđi *Vină*.

Pentru Invoeli, Învoiri și Legături.

Tóte învoirile cele mai temeńnice la cei mai tari privesc. Invoirea ce vei face, dă ea tare să te ții, ca să nu te numesci ne-cinstit.

Dă voe cam dă nevoe ne învoim la o nevoe.

Legătura ce vei face nici cum să o calci, ca să nu dai pricină dă sfadă la răsboi.

Pentru Înveliș.

Veđi *Așternut*.

Pentru Învețare, Învețatură, Învesați și Ne-învesați.

- 1645** Apropie-te dă cei învesați ca dă la ei să te molevsesci, ca altoiul dă vĕrsat.
- Ascultă pĕ cel învețat, și vei își mai învețat.
- Iubirea dă învețatură, cinstea la tineri cea mai bună. A-cĕstă cinste să vĕnezĭ.
- Orĭ să dai învețatură cum se cuvine, orĭ să stai din învețatură.
- Orĭ-ce pĕ copil ĕl înveți, să-l puĭ să ghicĕscă ce folos póte dobândi din ceea ce învață, c'atunci mai bine să dĕștĕptă.
- 1650** Orĭ-ce plăcere nu se înțelege nici pentru tótă vremea, nici pentru tótă vĭrsta, nici pentru tot locul; numai plăcerea dă învețatură la tóte prinde loc. Dă ea să te ții.
- Una dă la dascăl și đece dă la tine să te silesci să înveți, daca vei să 'naintezi.
- Unde învețatura mult ea se lătesce și legea împĕrătesce, acolo dreptatea singură stăpănesce.
- Unde învețatura nici cum se cinstesce, acolo orbirea minții piste toți se lătesce.

Unde învățătura se ivesce, d'acolo ne-sciința de sineși se isgonesece.

- 1655** Învățat se înțelege cel ce 'nvață după lege.
Învață la tinerețe cele de bătrânețe, c'atunci anevoe înveți.¹⁾
Învățul are și dăsvet.²⁾
Învățătura ogindă la cei înțelepți. Intr'acésta să te gătesci.
Învățătura, comoră ne-sleită. Acésta să vinezi.
- 1660** Învățătura cu necaz și cu sudore se dobândesce, dar în urmă plăcerea cea mai dulce îți aduce.
Învățătura cu științe bune, mult folos țe-aduce, iar ne-sciința spre pagubă te duce.
Învățătura când se silesce, atunci ea înflorește.
Învățătura la om comoră, și munca cheia ei. Păzesce bine cheia, ca să nu perdi comora.
Învățătura la om cinste și slavă de el câștigată, fără a se căciuli la unul și la altul ca s'o dobândescă. De ea să te ții.
- 1665** Învățătura la început amară ni se pare, iar pe la sfârșit rod ne-aduce mare.³⁾
Învățătura la tiner, ca un odor de sin. Păzesce-l să nu pierdi din sinul tēu.
Învățătura la cei bogați podoba le aduce, iar la cei scăpetați mângăiere dulce. Ține-te de ea, la amindooe întâmplările.
Învățătura la cel înțelept tovarăș ne-dăslipit, că dioa noptea cu ea eși petrece viața. Veți să nu pierdi un asemenea tovarăș.
Învățătura, meșter a tuturilor științelor. Asemenea meșter să te-arēți.
- 1670** Învățătura n'are sârșit, că cu cât mai mult înveți, cu atât mai mult rîvnesci la ea.
Învățătura pe om cu patru ochi l'arată.
Învățătura pe om blând l'arată și înțelept. De ea să te ții, c'asemene nume să dobândesci.
Învățătura pătrunde și cunosce ori-ce mișcare.
Învățătura se deprime mai lesne cu pilda decât cu povața, Așa să înveți și tu pe ori-cine.
- 1675** Învățătura te 'nvață cum să grăiesci, de față fie cât de mulți și mari.
Învățătura te 'mpodobesce cu mult mai mult decât aurul și argintul și pietrele cele mai scumpe. Cu ea să te împodobesci, ca să strălucesci.

¹⁾ Veți Cap. X.

²⁾ Veți Cap. XVII.

³⁾ Veți Cap. X.

Învățătura bună, a sufletului sănătate, că duhul țe-l dăstăpă.
Învățătura bună covârșasce ori-ce preț, că cu bani nu se
cumpără ca o marfă pe tarabă, ci numai cu buna rîvnă
și silință.

Învățătura bună cinste și nume mare țe-aduce la ori-ce în-
tîmplare.

1680 Învățătura de nimic se socotesce, când mintea ne lipsesce.
Învățătura fără dojană nu se pôte căpeta.

Intrecerea la învățatură, cea mai bună luptă. Cu ea să te
lupți.

Intru zadar învățatură, fără minte bună.

Vai de cel ce nu se învață din câte a pățit!

1685 Veî să înveți mai mult, să scrii și mai mult.

Grijile cele multe nu te iertă să înveți, d'aceea la învăță-
tura, cu grijă cât mai puține, dacă vei să isbutesci.

Ca ore-ce să înveți, trebuie de lene cu totul să te depăr-
tezi, că ceea ce fără silință ș'împiedecându-ne gonim,
anevoe dobândim.

Ca mai curînd să înveți, pururea să grăiesci cu cei mai
învăsați.

Ca mai bine să înveți, pururea să ascuți la cei mai în-
văsați.

1690 Ca să îți minte ceea ce ai învățat, adese-ori să-ți aduci
aminte de ele.

Cu învățătura ta, averea țe-o poți păstră și vremea țe-o
petreci făr' de a o pricepe.

Cu vieță îndelungată multe învățăm, și fără vocea noastră.

Cuvintele celor învăsați către cei ne-învăsați, ca boldul la boi.

Cu cât mai bătrîn vei fi, ca atît mai mult să vei să înveți,
ca să nu te rușinezi.

1695 Cu cât de anevoe a învăța ore-cine pe sine, cu atît
de lesne a învăța pe ore-cine.

Cu mergerea pe la școle, nimic nu înveți, dacă și tu nu
te silești.

Cu cei învăsați mai mult vei învăța, iar cu cei proști vei
pîrde și ceea ce ai învățat.

Cu cei ce te învață nu te lenevi des a-î întîlni, cât de
departe vor fi.

Cu buna învățatură și cel fără minte s'arată c'are minte.

1700 Când înveți pe altul, tu atunci mai mult înveți.

Când înveți pe ore-cine, mai întîi cele sfinte să-î puî de
temeiu ș'apoî d'asupra să zidesci.

Când înveți pe ore-cine, trebuie să-î dai și pildă de învă-
țatură cu însuși purtarea ta.

Când înveți pe copil, să-l înveți după puterea lui și cu
cuvinte mai deslușite, ca să pricépa ceea ce dîci.

- Când înveți ce-va, n'arătă ce-ai învățat, ci ce rod scoți din învățătura ta, ca oia când mănâncă nu arată ierba ce mănâncă, ci lâna și laptele ce din pășune scote.
- 1705** Când învățătura slobodă nu va fi, cine din întunec va mai putea își? Silesce-te spre slobozenia ei.
- Când începi a învăța, nu te uita înapoi, ci pururea înainte, ca să ajungi mai nainte.
- Când vei să înveți, d'o sciință mai mult să te ții, că mai multe învățând, nici una bine scii.
- Când nu esci învățat, iubesce pe cei învăsați, ca să te arăți și tu învățat.
- Când te întreci cu ore-cine la ceea ce înveți, atunci mai bine înveți. Nu te depărtă de această întrecere.
- 1710** Când te silești la învățatură, cuvinte deșarte să nu-ți iasă din gură.
- Când cei mai mari s'arată proști la învățatură, cei mai mici în veci vor rămânea fără nici o învățatură.
- Câte puțin învățând ieși cel mai învățat, ca cel mai frumos ac de her, când câte puțin el pilești.
- Credința și rușinea, dreptatea și adevărul să-ți fie ție totă învățatura.
- La iubire de învățatură de mic copil omul să dedă, când părintii îl îndemnă cu mai bună seamă.
- 1715** La învățatură de ori-ce sciință să te slujesci cu cei mai dăstăpți, iar la meșteșug de mână cu cei mai tari în mână, și la cele de război cu cei mai îndrăzneți.
- La învățatură de mic copil să te nevoești, ca să te dedai cu ele și să aibi cu ce să te hrănesci.
- La copilărie mai mult să te silești la învățatură, c'acea vreme e pierdută.
- La toate cu iconomie, la învățatură fără nici o iconomie. Limba celui învățat, ca o cheie de comoră.
- 1720** Mai lesne firea decât cuvîntul ne învață, însă cuvîntul mai bine ne învață. D'aceea de cuvînt să te ții.
- Mai mult învață și cu mai mult folos, cel cu minte de la cel fără de minte, decât cel fără de minte de la cel cu minte.
- Mai mult să te îngrijesci d'a ta învățatură decât d'a ta adunătură, că învățătura mijloc de adunătură.
- Mai mult să te silești pe tine să te înveți decât pe altu.
- Mai mult de la vrăjmași decât de la prieteni să'nvață ore-cine.
- 1725** Mai bine mai puține și bine, decât mai multe și prost să'nveți.
- Mai bine ne-învățat, decât învățat și rătăcit.
- Multă vreme să ascuți, ca puține și bine să înveți.

Mult mult să înșală cel ce se socotesce mai învățat decât toți, și nici un cuvânt ascultă.

Mult folosese învățătura bună la cel ce are și năravuri bune. Dă ele să te ții.

1730 Mult citești, mult înveți, și de vei scri și ceea ce citești, cu mult mai bine înveți. Nu te lăsa de nici una.

Nici o învățatură la copii mai bună decât înțelepciune cu bună plecăciune.

Nici la bătrân, nici la tânăr, nici pagubă, nici ne-cinste aduce a învăța ceea ce știe.

Nici dascăl, nici meșter din cer învățat a căzut, ci după silința sa învățat s'a arătat.

Nu unde? când? și de la cine ai învățat? ci ce ai învățat? aceea să cercetezi.

1735 Nu cum să îndrepteze greșalele altora, ci cum să-și îndrepteze mai întâiu ale lor greșeli, p'ai tăi ucenici să-i înveți.

Nu cu cei mai mulți, ci cei mai învățați, dacă vei să înveți ore-ce mai mult.

Nu numai cum să grăiască bine, ci mai mult cum să facă bine p'ai tăi ucenici să-i înveți.

Nu numai pe altul să înveți, ci și tu așa să urmezi, ca și acela pildă să ție de la tine.

Nu cel ce cu cei învăsați grăiesce să înțelege de învățat, ci cel ce ascultă la cei învăsați.

1740 Puține de la dascăl, iar cele mai multe de sine-ți să le înveți.

Pă unii să-i înveți, cari țieau de învățatură; pe alții să-i îndemni, cari țieau de cuvânt și p'acea să-i șilești, cari de una nici de alta ascultă.

Pă cei ce rău știu, întâiu să-i desveți de ceea ce știu, apoi să-i înveți.

Pă cei d'întunec să-i scoți la lumină cu învățatură de științe.

Precum la mâncare toate d'odată nu le poți băga în gură, așa și la învățatură câte una una să le primești în minte, că multe de te vei sili d'odată să le înghiți, ori te vei îneca, ori le vei da afară, ca vasul cu țeva strîmptă, ce afară aruncă când el îmbulzesci cu câtă apă nu poți primi pe gură.

1745 Precum pe scară când vrem să ne suim de la cea mai jos treptă începem a ne sui, așa și la învățatură să începă a te sui de la cele mai mici în sus.

Rodul ce scoți din învățatura ta ești arată curat totă învățatura ta.

Să nu te rușinezi a învăța ce-va și de la cel mai mic.

Să te silescî a învăță întâiu câte scie dascălul ce te 'nvață, apoi a-l schimbă.

Streinii sē rătăcesc în drumuri ne-cunoscute, iar cei ne-învęsați în ori-ce urmare.

- 1750** Tóte pot să ți le ıea făcătorii dē rele, numai învățătura nici cum pot a dēslipi, nici într'un chip, dē la tine. Cu ea să te îmbraci.

Fără cuget bun și fără năravuri bune, învățătura ție nimic ęți folosesce. Acestea să te silescî să dobândesci pē lângă învățatură.

Cea mai mare învățatură, să scie óre-cine când să tacă din gură.

Cea mai bună la fete învățatură acesta sē înțelege, cinstea să și o păzescă, pē bărbat să-l cinstescă, casa, să și-o iconomisescă și pē copii bine să-ı crească; iar la copii, pentru țeră să sē jęrtfescă, pē părinți să-ı cinstescă, casa să și-o stăpânescă și mai bine să muncescă.

Ceea ce ai învățat, nu le uită cu lenea, ci le întemeiază mai mult cu dęprinderea; iar ceea ce încă bine n'ai învățat, silesce-te să le dobândesci cu silință ne-curmată.

- 1755** Ceea ce omul firesce învață cu mult mai bine ține minte, pentru că firea dascălul cel mai bun.

Ceea ce înveți în minte să o întemeezi, iar nu în carte s'o păstrezi.

Ceea ce omul, dē mic copil, învață ține minte până la bătrânețe.

Ceea ce la tinerețe n'ai putut învăță, nu te rușină la bătrânețe a le învăță; că mai bine pururea a învăță decât în nesciință a te afla.

Cei învăsați, când scriu, măresc lucrurile piste męsură, în cât sē pare că spun minciună.

- 1760** Cei învăsați, mai ticăloși când învățătura nu sē cinstesce.

Cei învăsați din veac în veac schimbă pãrerile celor vechi.

Cei mai mulți învăsați, mai toți din săraci, iar, din cei bogați mai nici un învățat, că sărăcia la silință ne 'indemnă, iar bogăția la lenevire.

Cei mai scãpãtați, aceia mai învăsați, că în învățatură nãdejdea lor și-o au.

Cel învățat pē cel ne-învățat slugă ęl dobândesce.

- 1765** Cel învățat rivnesce la buna învățatură mai mult decât orbul la lumină.

Cel învățat dē cel ne-învățat la anevoințe sē cunoșce.

Cel învățat și tãcend pē Domnul cinstesce, sciind cum și când și pentru ce ęl cinstesce.

Cel învățat și iscusit, cu iscusința lui și din piētră scóte lapte, la cea mai mare nenorocire.

- Cel învățat cele mai multe nu le scie; dar cel neînvățat?
- 1770** Cel cu bună învățatură anevoe dobândește cinste în țera lui.
 Cel ne-învățat între muierī numai s' nțelege de bărbat; iar între bărbați, muiere adăverat.
 Cel ne-învățat, și de vede nu vede; iar cel învățat îndoit d'acela vede, c'are ochi și înainte și napoi.
 Cel prost de'nvățatură orb se vede, măcar că vede.
 Cel ce la vreme nu învață, în zadar mai în urmă se silește să învețe, c'anevoe va învăța. Nu pierde vremea învățaturii.
- 1775** Cel ce mult a învățat, dar nebun s'a arătat, cu mult mai nebun de cât acel nebun ce nimic a învățat.
 Cel ce multe a pățimit și mai multe a suferit, acela mai multe în adevăr a învățat, că cu multe s'a dădat. Nu te supără când pățimesci, că mai multe înveți.
 Cel ce multe, și piste a sa putere, va să învețe, nimic nu învață. Fugi d'o asemenea rîvnă.
 Cel ce n puțin cuvinte eși arată știința lui, cu mult mai învățat s'a arătat decât cel ce se sfădește.
 Cel ce scie mai mult, aceluia îi place să învețe și mai mult.
- 1780** Cel de tot ne-învățat, de ori-ce dobitoc deosebire are numai după chip.
 Cine mult iubeste învățaturī și științe se nțelege de învățat și de nu e învățat.
 Cine pe la sfîrșit va să învețe, târziu se deșteptă când nu mai e vreme. Deșteptă-te tu mai din vreme, ca să nu o pierdi.
 Cine numai de la dascăl așteptă să învețe, nimic nu învață. Bine e să învățăm și din ale altora greșeli.
- 1785** Buna învățatură, cea mai frumoasă podobă la om. Cu ea să te împodobesci.
 Buna învățatură cere muncă nu prea puțină, vreme mai îndelungată, cheltuială mai lată, liniște sufletescă, virtute trupescă, rîvnă firăscă și o norocire cam piste fire. Ferice de cine a dobândit una măcar din tôte!
 Dacăr fi toți învăsăți, nu s'ar cunoște cel mai învățat. Din învățatura bună dobândesci cea mai bună înțelepciune. De ea să te ții.
 Dobânda învățaturii, cinstea se nțelege.
- 1790** De vei să înveți mai lesne și mai bine, pururea să citești și să scrii ceea ce citești.
 De la altul să te nveți când la ore-ce greșasce, că ca acela să nu faci.
 De la streini multe și bune și rele învățăm.

Țera celui învățat tot pământul se 'nțelege, că ca un folositor prătutindenea se priimesce.

Ține-te de 'nvățatură, dacă vei s'auđi de la toți: ura!

1795 Și c'un picior în grópă la 'nvățatură să nu te lenevesci, ca să scii la Haron ce se povestesci.

Și de nu ești învățat, socotesce-te că poți învăța; și te plăcă la acésta.

Pentru Îngrijire și Îngrijitori.

Veđi Griji.

Pentru Îngrășare, Grași și Grăsimi.

Ca să te îngrași, trebuie pururea să fii vesel.

Cu sudórea altora nici cum să te îngrași, ci cu mult mai bine cu a ta sudóre pe altul să îngrași.

Tot grasul e frumos și tot slabul ticălos. ¹⁾

1800 De ce se îngrașă omul? De ceea ce lui ții place. ²⁾

Pentru Înjurături.

Veđi Ocărt.

Pentru Închinăciune.

Omul cu gândul mai bine se închină decât cu cuvintul; că la închinăciune cuget bun se cere, iar nu cuvinte multe în zadar grăite.

Închinăciunea cea mai sfântă, fapta cea mai bună, cu gândul la Dumneđeu, ce te vede de aproape la orice urmare îndrăsnesce.

Închinăciunea cea mai bună, când Domnului ții mulțumesci de orice ți se întâmplă, fie bine, fie rău, că tu nici cum poți cunoște ce e bine și ce e rău.

Când urmeză bunătăți, atunci tu te închini; iar, dimpotrivă, gēba te închini.

1805 Când vei să te închini, până a nu iertă să nu începi a te închină, că Domnului i-aduci aminte de cele mai de 'nainte ale tale nelegiuiri.

¹⁾ Veđi No. 5321.

²⁾ Veđi No. 4320.

Când te închinî la Dumneșeu, să te rogi mai cu sémă
întăfu pentru minte, apoi pentru sănătate și în urmă
pentru pâinea cea din tóte țilele.

La închinăciune cu măsură, la fapte bune piste măsură,
că fapta bună însuși ea închinăciune.

La biserică când te 'nchinî, cu gândul la Dumneșeu să
fii, iar nu cu lăcrămî, pē ochi și în inimă cu fiere.

Maî mare închinăciune decât a sluji pentru obște alta nu
mai este.

1810 Maî bine un cuvînt dē 'nchinăciune din inimă curată, decât
mii și sute dē cuvinte din gură spurcată.

Să nu vē închinați ȡis'ău Domnul, ca cărturarîi și fariseîi,
ci închinăciunea vóstră să fie «*Tatăl nostru*», însă să
urmați lui «*Tatăl nostru*», adică întăfu să iertăți, apoi să
vē rugați, după legătura vóstră, ce în «*Tatăl nostru*» sē
cuprinde.

Să te plecî până la pămînt, să te 'nchinî ca la Dumneșeu
înainte a unui om născut din fire întocma ca tine, cea
mai mare ticăloșie, cea mai mare neroșie; că, cine la om
sē 'nchină, hulesce pē Dumneșeu. Feresce-te d'o ase-
mene hulă.

Să te ferescî d'acel om, ce ȡioa-nóptea sē 'nchină, că
spurcată inimă are.

Fapta bună, închinăciunea cea mai mare; că Domnul n'as-
cultă la hîrfiturî, ci vede ceea ce urmezî.

1815 Cine la dracul sē 'nchină, dē dracul are parte.

Cine pē drumurî sē închină, orî nebun este, orî prost dē
minte.

Cine sē plécă la om spre închinăciune, întocma ca calul,
ce sē plécă la traistă.

Daca, pē orî-cățî sē închină, dē sfinți i-am socoti, mai mulți
sfinți dē cât greșiți pē pămînt ar fi.

Dragostea, cinstea, mila și îndurarea să fie închinăciunea
ta.

1820 *Dă-ne nooș, Dómnne! pâinea nóstră cea din tóte țilele!*
călugării și dohtorii nu sē cuvine a ȡice; că unîi bóle
și alții mórte pururea ne uréză, ci numai lăutariî ce
cu acésta rugăciune veselie nooș dē la Domnul ne cere.

Pentru Închisóre

Inchisórea, fie și palat împērătesc, toți urîtă o gălesc.
Nici închisóre frumósă, nici dragoste urîtă.

Pentru Încoronație

Cel ce slujesce la obște mai bine și fără nici un interes, acela trebuie de obște să se încoroneze.

Pentru Încăpere

Apa, focul și mușterea încape prin orî-ce crepătură.

Pentru Încredințare și Încredere.

Veđi *Credemint.*

Pentru Înlesnire

1825 Când tóte de o potrivă una cu alta se prețuesc, atunci o înlesnire la tóte curînd găsesc.

Tóte sînt cu înlesnire, când voință vom avea; dar anevoe a le îmbinà, când voință n'om avea.

Pentru Înaintare

Înaintarea ta să țe-o, arêți nu cu graul ci cu fapta, ca cel ce alergă, după drumul ce face i să cunósce alergătura.

Nicí o înaintare fără împiedicare, și nici un bine fără împotrivire.

Pentru Înălțare

Cu cât mai mult te înalți, atît mai mult ęți pierđi dragostea și cinstea de la stăpânul têu.

Pentru Împiedecări

1830 Orî-ce împiedecare de multe-orî spre bine Nicí cum să gândesci la împiedecări; c'o împiedecare de vei dępártà, cele-l-alte întru nimic ți se vor părea.

Pentru Împotrivire

Vai de cel ce se împotrivesce la ceea ce Domnul voesce.

Când te împotrivesc, să vezi cui te împotrivesc și de poți să isbutesc.

La orî ce împotrivire omul firesce se mândresce și mai mult se învîrșunesce.

- 1835** La nici unul să nu te împotrivesc, când vremea nu te iertă. Lesne a se împotrivi, dar anevoe a grăi mai bine de cât cel-l-alt.

Cele împotrivotóre una pë alta tãmaduesc.

Cel ce cu cuvînt se împotrivesce, acela te iubesc, cã-ți arată adevêrul.

Cine la sine se împotrivesce, cu nimeni se mai învoesc.

- 1840** Cine se plëcă, lesne scapă, dar nici în veci s'aude; cine împotrivă stă, curind cade, dar în veci se pomenesc. Alege care-ți place.

Pentru Împërați și Împërație.

Împëratul cu dreptate eși întemeiează țera. Dë ea să te ții. Împëratul stăpân mai mare piste toți, dar și slugă la toți în parte se socotesce, cã tutulor le slujasc și împërația lui, întrégă robie. Dë vrei să te faci slugă, vîneză împërație.

Împërat nu se socotesce cel ce norodul șe-l risipesce, cã n'are ce împërați.

Împërat se te aręți al dreptății și al păcii.

- 1845** Împërația în adevêr se vede împodobită, însă cu cătuși dë aur și cu butuci dë argint.

Ca împërația nimic alt pë lume plin dë necazuri și dë nevoi primejdiöse. Cine a împërațit mai bine cunoșce.

Mai bine c'un sfat bun din inimă curată, decât cu miș și sute dë oștiri împërația încunjurată.

Mulți sau vëdut pë pãmînt lungiți din cei mai mari împërați și mulți din cei mai mici cu hlamidă îmbrăcați. Bagă dë sémă la acësta.

Mărimea împërației, norodul cel mai mare. Silesce-te să dobândesci un asemenea norod.

- 1850** Ca în odihnă să împërațesci, trebuie să dobândesci dragoste dë la toți supușii tãi.

Nu cu arma, ci cu dragostea supușilor tãi, scaunul têu să-l păstrezi.

Pentru cã numai împëratul pôte pedepsi și iertă cele mai mari greșeli, d'aceea împëratul trebuie să fie cel mai blând și mai îndurat.

Scaunul têu să țe-l împodobesci cu mila, cu îndurarea, cu

blândețele și cu dreptatea d'a dreapta, iar d'a stânga cu strășnicia.

Stăpânirea împărăției se vede a fi cea mai ticăloasă, că trebuie să se plece la mare și la mic.

1855 Ferice d'acel împărat, ce credemînt nu prea dă la curtezanii săi!

Ferice d'acel împărat, ce de sfetnicî bunî e încunjurat!

Cel mai rău împărat, acela se înțelege, de care cei cinstiți să sfiesc, iar cei cumpliți în el se bizuesc.

Cel ce e soldat bun, acela și împărat mai bun.

Cel ce urasce argintul, acela împărătește.

1860 Cel ce întemeiază împărăția, acela scie să o și păzescă.

Cel ce va să împărătească cu cea mai mare siguranță, vieța să ș'o incredințeze, nu în arme de ostași, ci în dragoste de supuși.

Cel ce nu scie norodul cum să-l păzescă, nu se cuvine să împărătească.

Cinstea, averea și vieța, de obște să le ocrotesci, dacă veî să împărătești.

Dacă veî să împărătești, fără sfat să nu pășesci.

1865 Dăcât să laudî pē un împărat, mai bine să-î arăți greșalele lui, ca să le îndrepteze.

Pentru Împăciuire.

Veđi Pace.

Pentru Împreunare.

Împreunarea piste măsură, sfișitul la ureche țe-l urlă. Veđi să nu o pați.

Când toți s'ar depărtà de împreunare, lumea îndată s'ar sfișî.

Trebuința împreunării, pricina dragostii între ómenî.

Dăparte d'o împreunare când ai slăbiciune, că-ți aduce slăbiciune.

Pentru Împrietenire.

Veđi Prietenî.

Pentru Împrumutare și Împrumutători.

1870 Orî prea rar să te împrumuți, orî nici odată, și mai ales

dă la prieten, că vrăjmaș ăi dobândesci, când nu-î plătesci.

Împrumutare dă ori-ce lesne s'ă p'óte face, iar dă muíere și dă bărbat nici odată și nici d'ecum.

Veí s'ă dormi f'ără odihnă, d'ă bani cu împrumutare.

Cu împrumutare mică, prietení dobândesci, iar cu mai mare, vrăjmași ne-înduplecați. Veđi s'ă nu o pați.

Cânele, dac'ă ăi dai cea mai mică îmbucătură, te linge și-ți mulțumesc, cu cea mai dulce uitătură; iar cel ce s'ă împrumută, cu cât mai mult ăi veí d'ă, cu atât mai mult el te va lătră. O! ce ne-omenire!

1875 Când ăi cu împrumutare, d'ă 'napoi p'ă d'epin, ca s'ă poți găsi cu înlesnire ș'altă dată.

Când împrumuți p'ă cel mai mare, hotărasc' c'ăi p'ierdut.

Când te împrumuți, socotesce mai întâiu cum i s'ă r'espunđi.

Când dai cu împrumut, dobândă s'ă nu ceri, c'acea dobândă facerea d'ă bine.

Mai bine la p'ămînt d'ă cât la ómeni s'ă dai averea cu împrumut, că p'ămîntul mai multă dobândă ăi d'ă, și f'ără nici o prigonire.

1880 Nu împrumută p'ă cel ce voesci prieten s'ă-l dobândesci.

Nu numai când te 'mprumuți s'ă-ți aduci aminte, ci și c'ă o țí s'ă c'éră s'ă-ți puí în minte.

P'ă cine veí s'ă-l faci vrăjmaș, d'ă-i lui bani cu împrumutare.

Cel ce împrumută, p'entru binele ce face în loc d'ă mulțumire sudalme aude.

Cel ce p'ă nesimțite te împrumută, t'ótă averea d'ă la tine la el o mută.

1885 Cel ce s'ă împrumută, p'ână s'ă împrumută, mult s'ă r'ógă, mult te s'ărută; dup'ă ce s'ă împrumută, îndată te uită, și când ăi ceri împrumutarea, órba ăi d'ă.

D'ă veí s'ă te învrăjbeci cu cel ce l'ăi împrumutat, cere-i banii la soroc.

D'ă veí s'ă dobândesci prietení cât d'ă mulți, d'ă-le bani îndestuli cu numire d'ă împrumutare și nici o n'ădejde d'ă plătít.

Pentru Însemnări.

Veđi *Senne*.

Pentru Însoțire.

Veđi *Insurare*.

Pentru Însurare, Însurați și Însotire.

Cui vei să-ți răsplătești, însoră-l de mic copil, că mai rău nu-ți poți face.

Când vei să te însori, caută din nămul tău, ca să nu spurci altoiul ce vei pune.

1890 Când te însori, să ieși fată iar nu învățată, ca s'o înveți, iar nu să te învețe.

Nici un însurat fără cel mai mic necaz; toți de obște o cunosc, dar de însurare nici unul se lasă.

Nici prea mic să te însori, nici piste a ta putere, ci să-ți alegi vremea ce-ți dă de potrivă putere, ca să nu te poticnesci.

Cea mai mare la om pedepsă, a să însură de mic copil. Feresce-te d'aceasta.

Départe de însurare când nu e de o potrivă, că e vătămătoare.

1895 Tot trupul să împreună cu cel de felul lui; așa și omul trebuie să se însotască cu cel de felul lui.

Pentru Însărcinare și Sarcină.

Piste măsură de te vei însărcina, ca pe ghéță vei alunecă. Sarcina unul altuia pururea să o purtăm, ca în ispită nici cum să cădem.

Sarcina cu cumpănă să o potrivesci, după a fieș-căruia putere.

Sarcina la mai mulți când de potrivă se împarte este mai ușoră și lesne a se purta. Acesta să o păzesci.

1900 Sarcina, potrivită după frésca putere la om și la vită, multă vreme o duce.

Să nu te însărcinezi piste a ta putere, ca să nu cași în cap cu sarcina împreună

Fieș-care cu sarcina sa.

Ce anevoe a purtă sarcină piste sarcină!

Pentru Înscrișuri.

Veți Scriere.

Pentru Înstreinare.

Veți Streini.

Pentru Întunec și cele Întunecate.

Întunecul la cîobani multă pagubă le-aduce, iar la hoți și la tâlhari folosul cel mai dulce.

1905 Întunecul, semnul ne-sciinții.

Cu cât mai dulce lumina, ca atât întunecul mai urit.

La întunec nici o față mai frumoasă, că toate dă o potrivă.

Nóptea să te feresci, la întunec să nu te călătoresci, ca să nu te poticnesci.

Până ce ochii sclipiți ăi poți ținea și dășchiși, nu trăi la întunec, că 'ntunecul ca mâine ăi vei dobândi în veci, iar lumina numai îndată o pierzi și nu o mai vezi.

1910 Cele întunecate să le dăslușesci, dar cu cele mai dă înțeles, că într'alt chip nimic folosești.

Pentru Întîlnire.

La întîlnire să fii slobod la ori-cine ce va să-ți vie, iar nu la ușă să păzescă, ceasuri și zile întregi, cel ce va să-ți grăiescă.

Cea mai rară întîlnire are cinste și iubire, iar cea prea dă să cinstea și dragostea curind le încetăză. Alege care-ți place. ¹⁾

Pentru Întîmplări.

Ale vremii întîmplări ne face să ne cunoască, nu numai cei-l-alti, dar și însuși noi pe noi

A ta întîmplare, mie dascal cel mai mare. D'un asemenea dascal să te ții d'apropo.

1915 Om fiind pe lume, așteptă să-ți vie ori-ce întîmplare, fie bună, fie rea; că 'ntîmplările pe lume pentru cei ce sînt pe lume.

Ori-ce întîmplare ăși are al seú sfîrșit, cum și al seú cu-vînt.

Ori-ce întîmplare s'o aibi dă trecătoare, făr' d'a te turbura. că multă vreme nu ține, ci ori piere, ori se uită.

Ori-ce întîmplare, fie cât dă mare, cū-a sufletului mărimie s'o suferi cu răbdare.

Ori-ce întîmplare, fie bună, fie rea, după vreme se judecă. D'aceea unul o ăea dă bună și altul dă rea.

¹⁾ Vezi No. 9537.

- 1920** Ori-ce ți se întâmplă, la mulți alți s'a întâmplat, cu mult mai înainte decât la tine. Acesta socotindu-o, cu vederea să le treci.
Ori-ce ți se întâmplă, de la Domnul ție-ți vine. La Domnul să le lași.
In cea mai mare întâmplare, nu te supără de ne-norocirea ta, ci caută în lături și vezi prea bine câți mai rău decât tine, se chinuesc pe lume, și te măgăie cu a lor stare la asemenea a ta stare.
Cu inimă mare să te arăți și tare, la ori-ce întâmplare.
Cu obraz vesel și voios să te arăți pururea, și la cea mai rea întâmplare, ca nu cum-va vrăjmașul tău să se bucure de tine, vedându-te în întristare.
- 1925** Cu mintea ta să te silești ori-ce întâmplare s'o biruesci.
Că i să pieri nici odată gândesci; dar, fără a gândi, peirea ești va veni. D'aceea să te îngrijesci de ori-ce întâmplare până a nu veni.
La ori ce întâmplare, «*Ajută-mă Dómnne!*» să strigi tu cu glas mare.
La ori-ce întâmplare, împotrivire mare și coraj și mai mare iar nu întristare.
La ori-ce întâmplare, caută să te folosești din ceea ce e de față, iar nu din ceea ce în urmă socotesci că o să iasă.
- 1930** La ori-ce întâmplare, cu veselie mare, dacă vei celor dimpotrivă să le răsplătesci.
La ori-ce întâmplare, nu te supără, ci păzesce-ți calea ta, fie pe jos sau călare.
La ori-ce întâmplare, plăcere sau întristare, c'amîndooe împreună nici într'un chip pot stă.
La ori-ce întâmplare, supărarea s'o sgornesci, dacă vei să te învoesci.
La ori-ce întâmplare, să ții cu glas mare «*și acesta trece*» și vei avea mare ușurare.
- 1935** La ori-ce întâmplare, să nu te supui la nici o întristare, ci să te arăți pururea călare.
La ori-ce întâmplare, să-ți arăți virtutea ta, iar nu răutatea ta.
La ori-ce întâmplare, fie cât de mare, cu statornicia, stăruirea, răbdarea și curajul, te poți îndreptă, iar cu întristarea, moleșiunea și dēsnađđuirea de tot te topesci.
Alege care-ți place.
La ori-ce întâmplare, Domnului să-ı mulțumesci.
La ori-ce rea întâmplare, așteptă cea mai mare, dar tu în lume să te-arăți ca în cea mai bună stare.
- 1940** La întâmplări grele să te pleci, dar nu de tot să te smeresci.

La cea d'intăiū întâmplare de te vei împotrivi, a dooa întâmplare nu se va mai ivi.

Mai bine să nu afli ceea ce o să ți se întâmple, dar cu mult mai bine să întâmpini să nu ți se întâmple.

Mulțumesc Domnului de ori-ce ți se întâmplă, că numai el scie pricina întâmplărilor.

Nici un temeiū să pui l'ale vremii întâmplări, că tóte curînd se trec ca ȝioa de ieri.

1945 Pururea să te silescî ca mai nainte să veđi ceea ce o ți se întâmplă.

Pururea să te supui l'ale vremii întâmplări, că 'mpotrivă cugetând te vei căi fórte curînd.

Precum pentru a ta rea întâmplare te întristezi, așa și pentru a altuia tu să te mahnescî, că 'ntîmplările de o potrivă și la unul și la altul.

Pricinile ne-cunoscînd a ori-ce întâmplări, tóte le aruncăm asupra altora și p'e Domnul ăl hulim.

Suferă cu răbdare, și răbdare fórte mare, ori-ce întâmplare, c'a suferi cu răbdare privesce la om mare.

1950 Să te uiți la cel din josul t'eu, iar nu la cel din susul t'eu, ca să te mîngâi l'ale tale ne-norocite întâmplări.

Să te deprinzi cât vei putea cu-ale vremii întâmplări, ca să le poți suferi când ele ești vor veni.

Cea mai mică întâmplare țe-aduce un necaz, ce te gonesce d'aprópe până la mórte. Ca să scapi de el arată-te cu coraj.

Ceea ce cu mesteșugul nu putem isbuti, din întâmplare mult se înlesnesce.

Cele mai mari întâmplări, mari prefaceri ne aduc sau spre bine, sau spre rău.

1955 Cel ce nu rabdă la cele mai grele și mai mari întâmplări, rău vatămă p'e însuși sine. Veđi să nu o pați.

Din cea mai mică întâmplare mult mult să te înveți, ca să nu greșesci și tu.

Dă la mână până la gură, miș și suc de 'ntîmplări. Bagă de seamă la acésta¹⁾.

Și pămîntul se cutremură la trei rele întâmplări, iar cea de a patra nici cum o póte suferi. Când adică sluga va porunci, când cel drept se va năpăstui, când domnului eî dăm, celui ce n'are trebuință, și cea de a patra, când muierea rea se va asculta. Dă tóte se te ferescî, dar mai cu seamă de cea de a patra.

¹⁾ Veđi No. 3769.

Pentru Întârziere.

Întârzierea la tóte nici cum este bună; dar mai bine în târzierea cu minte decât pripă nebunescă.

1960 Cu întârziere la cele ce cer pripă mai rău greșesci. Nu pierde vremea.

Cine mult întârziăza, nici cum nemeresce la orî-ce gîndesce. Cine târziu ajunge, prost conac găsesce. Silesce-te să apuci mai nainte ¹⁾.

Pentru Întreprindere.

O întreprindere, cât de mică și în mână, cu mult mai bună decât multe trecute. Nu te lăsă de ea.

Pentru Întregime.

Întregimea trupului, sănătatea; a sufletului, înțelepciunea și a duhului, știința. Silesce-te ca câte trele să le dobândesci.

1965 La orî-ce urmare, când ăi veî adăogă ceea ce-î lipsesce, curînd întregimea ăși o dobândesce.

Pentru Întrecere.

Întrecerea pe om ăl îndémná la orî-ce, a să arètà vrednic de orî-ce. Dă ea să te ții.

Întrecerea te dăstéptă la orî-ce învățatură mai bine decât orî-ce dascăl. Nu te lăsă de ea.

Cu cei drepti și cinștiți pururea să te întreci, ca mai drept și mai cinstit decât ei să te aręți.

La 'ndatorire să te întreci, ca pe toți cei-l-alți în urmă-ți să-î lași.

1970 Pe toți să-î întreci, nu cu cruđimea, ci cu blândețele, ca toți să te slăvescă.

Pe toți să te silesce cu nevoința să-î întreci, însă nu la dobândire de mai mare cinste, ci la urmare de fapte mai bune; că cinstea, după fapte, singură ș'indată ea de sine vine.

¹⁾ Tarde venientibus ossa.

Cei puțini pe cei mai mulți la oricare lucru ții întrec, când cu rîvnă se silesc. ¹⁾

Cel ce întrece pe oricine la oricare, acela de toți se caută și se cinstesc.

Cel din urmă de multe ori ajunge și întrece pe cel din nainte.

Pentru Întrebare

1975 Pentru cele ce odată îndestul tu ai aflat, nu te mai ținea de dășarte întrebări, că nu mică supărare aduci la adunări.

Să întrebî dar să aștepți și răspuns, dar nu tu să întrebî și tu iarăși să întrebî.

Să întrebî și după răspuns să te socotesci, iar nu să osîndesci până a nu ascultă răspunsul.

Cine la întrebare mult să pripește, la răspuns zăbovesce.

Pentru Întrebuințare

Relele întrebuințări cu totul să le depărtezi, ca de cele de prisos trebuință să nu aibi.

1980 Relele întrebuințări te-aduce lăcomie și lăcomia la greșeli te supune. Fugi de una ca să scapi de cea-l-altă.

Pentru Întristare

Inima la întristare și capul pe gânduri nici cum să ți le puî, că îndată la smintelă te supui.

O întristare cu alta se mîngăie una cu alta.

Omul muncitor anevoe se întristeză; că cu munca eși ușurează întristarea, cât de mare, când gândul pururea la muncă șe-l are. Lui să urmezî.

Intristarea are cele mai urite sfîrșituri. Dăparte de ea.

1985 Intristarea inimii slăbesce virtutea trupului, cât de tare fie. Dăparte de ea.

Intristarea oșele îndată te le usucă. Dăparte de ea.

Intristarea eși găsește odihnă iniștită la cel mai slab suflet. Nu-î dă odihnă în sufletul tîu.

Intristarea cu somnul se ușurează, ce după plîns o găsește.

¹⁾ Veși 9606.

Intristarea la p̃iept mai întău te lovesce. Păzescce-l să nu s̃e rănescă.

1990 Intristarea lene mai multă ne aduce, ca o slăbiciune a sufletului.

Intristarea p̃e om d'anpicerele ̃el topesce ș'îndată vieța i-o rîdică.

Intristarea s̃e măresce, când n'o supui la minte.

Intristarea sănătatea îndată țe-o d̃erap̃enă și în pămînt o îngropă.

Intristarea te slăbesce, veselia te îngrașă, și una și alta îndată te lasă. Nu băgă în s̃emă nici una nici alta, ca să n'aib̃i nici o sup̃erare.

1995 Intristarea, b̃olă fără leac, când pierđi din ochi ceea ce-ți este mai drag.

Intristarea după bucurie nu prea zăbovesce, iar bucuria după întristare cam anevoe s̃e ivesce.

Intristarea la gr̃opă curînd ne duce c'o tăcere dulce, când aminte des ne-aduce d̃e ceea ce ne întristăm. Uită una, ca s̃e scap̃i d̃e cea-laltă.

Intristare piste 'ntristare nici cum să grămădesci, nici la dușmanul t̃eu.

Intristare piste fire, într̃egă nebunie, că mintea îndată țe-o smintesce.

2000 Intristarea fără vreme îndată te îmbetrânesce.

Ca să petreci în vieța fără nici o întristare, t̃ote cele d̃e întristare ia-le d̃e trec̃ătoare.

Cât d̃e mare și cât d̃e tare, nici cum s̃e p̃ote fără nici o întristare, că vremea și când e dulce ore-ce împotrivă ne aduce.

La ori-ce întristare, cei ce d̃e o potrivă pătinesc, aceia și numai unul cu altul, s̃e pot mângâia.

La întristare s̃e cuñosce omul cel cu suflet mare. Așa și tu să te ar̃eți.

2005 La întristare, tu cel d'întău să fii spre ușurarea ei.

La veselie s'au găsit c̃ântări și jocuri multe, iar la întristare nici o t̃ămăduire are, d̃ecât să puî la uitare ori-ce întîmplare, fie cât d̃e mare.

Maî mult să ne întristăm când altuia facem r̃eu d̃ecât când însine pătîmim vre un r̃eu.

Maî mult te sup̃eră întristarea cea cu bănuială, d̃ecât cea ad̃evărată. D̃e ea mai mult să te feresci.

Maî bine la întristare să mergi spre mângăere, d̃ecât la b̃euturi și jocuri, când fratele t̃eu pătinesce.

2010 Maî bine să alergî la cei m̃ăhniți ș'intristați ca să-i ușurezî, d̃ecât la cei în d̃esfătări cufundați, ca să te cufundî și tu.

Munca depărtază ori-ce întristare că sufletul țe-l ușurează.
Mângâie inima ta la ori-ce întristare cu «*Și acésta trece*».
Nici o întristare așa de mare ș'în așa scurtă vreme, ca cea
când pierde mușerea pe al său bărbat, că ține de joi
până mai apoi, fie și cu șuróie de lăcrămi.

Nici o întristare în lume să nu fi suferit vre-unul pe lume.

2015 Nici o tămăduire mai lesne la întristare ca uitarea. Ține-
te de ea.

Nici o bôlă e mai rea ca întristarea cea mai grea.

Nici o bôlă ca 'ntristarea curînd te topesce, trupesce și
suffletesce. Fugî de ea cât vei putea.

Nici întristare mare, nici bucurie mare la ori-ce întîmplare,
c'amîndooe d'opotrivă vieța țe-o rîdică îndată și fără veste.

Nici cum să te întristezi pentru cele trecute, când și cele
dē astăđi mîne le veđi trecute; că binele după rēu și
rēul după bine, unul merge ș'altul vine.

2020 Numai cel ce n'are milă și îndurare, acela numai nu se
întristeză de cel ce pătîmesce.

Nu supără mai mult pe cel în întristări cufundat.

Nu te întristă piste fire pentru cei ce se duc după fire,
că toți p'un drum călătorim, unul după altul sosim, și
aici fórte puțin iar acolo în veci trăim.

Nu te supune întristării la cea mai rea întîmplare, ca să
nu cađi dintr'a ta stare.

Nu dà spre întristare sufletul tēu, că veselîa inimii vieța
îndelungată.

2025 Pē nimeni să nu întristezi, pē nimeni să nu mahnesci, pē
nimeni să nu necăjesci, pē nimeni să nu superi, ci dim-
potrivă mângâiere la toți cei ce pătînesc.

Să nu te întristezi de marea sărăcie, nici să te mândresci
de marea bogăție, că nici una nici alta are vre-o sta-
tornicie.

Să nu te supui întristării, că te dà de mal.

Sē te feresci cū-a ta 'ntristare să nu cum-va să 'nveselesci
pe cel mai mic al tēu vrăjmaș; că el când te vede ve-
sel, atunci crapă de necaz.

Să te feresci cât vei putea de întristarea sufletului, că te
suge pân'la os.

2030 Să-ți stăpânesci întristarea, ca pururea să fi sănătos.

Fugî de întristare, că 'ntristarea cât de mică, sănătatea
ne-o rîdică.

Fugî de întristare, socotind numai l'ale altora ne-norociri,
ce cu mult mai mari decât ale tale sînt.

Cea mai mare întristare, când interesul nu-l poți nemeri.

2035 Cea mai mare și mai amară întristare, când pierđi ceea
ce iubesci.

Cea mai mare și mai amară întristare, nădejdea morții se înțelege.

Dooă lucruri pe lume mai mult te întristeză, vrăjmașul când se înalță și prietenul când te lasă.

Doi întristați, unul cu altul mai lesne se mângâie.

Dulce întristare, când omul nici cum minte în cap are.

Dă orî-ce întristare să fugi ca de ciumă, ca să nu te smreduesci și în urmă să te smintesci

- 2040** Dă veselie să te lipesci, dă întristare să te deslipesci, că curînd te duce la cea mai prîstă stare, și trupesce și sufletesce.

Țara ești ușurază și ești depărtază orî-ce întristare. P'acolo să petreci.

Pentru Înfricoșare

Veți *Frică*.

Pentru Înfrinare și Înfrînați

Veți *Frîu*.

Pentru Începere.

Orî-ce începere cu anevoe se pare, dar cu cât te întîndi, cî-atât mai lesne se vede. Nu te lăsă de ea.

Inceputul la orî-ce se vede cu anevoință, iar pe la sfîrșit plăcere mare te-aduce. Silesce-te să săvîrșesci.

Cu Domnul să începî, cu Domnul să săvîrșesci, daca vei să nu greșesci.

- 2045** Lucru ce ai început, pe jumătate l'ai și săvîrșit. Nu te lăsă de el.

Cine la multe începe, nici una săvîrșasce. Ține-te de ceea ce ai început.

Pentru Încercare și Cercare.

Intâiu încercare, apoi urmare, ca să nu-ți aducă mare vătămare.

Încercarea te dășteptă la orî-ce, însă la cele bune te învață cele bune, iar la cele rele te face cu mult mai rău. Alege care-ți place.

Veî să încercî pe ore-cine, dă-i o slujbă s'o săvîrșască, și numai decăt el vei cunósce.

- 2050** Cu cea mai mare știință, cercarea nici odată s'o iei în zadar.
 Când se încercă unul cu altul, îndată unul cade la pizmă asupra celui ce l'a biruit. Mai bine să nu te încerci, ca să scapi d'această patimă.
 La cele ție ne-cuviințioase, nu te sili a le încerca.
 Nu te încercă la cele mai tari decât puterea ta, ca să nu te poticnesci.
 Cercarea la ori-ce, cel mai firesc dascăl. D'acest dascăl să te ții.
- 2055** Cercarea se înțelege cea mai adevărată lumină, însă de multe-ori și ea te înșală, pentru că nu-ți cuvînteză, ci te lasă să ghicesci.

Pentru Încet, Grabă și Pripă și Zăbavă.

- Cu încetul încetul departe ajungem și mai mult sporim, că când ne pripim îndată ne poticnim. Veți să nu te poticnesci.
 Nu te pripți, nu te grăbi la ori-ce și ori-unde te vei duce, că graba îndată înderēt te lasă.
 Cu cât pripa te înșală, cu atât și zăbava mai mult te vatămă, că n.l piste cuviință și una și alta se urmază. Mai mult zăbovesci când te pripesci, că îndată te poticnesci.
- 2060** Pripa fără socotință, mult vătămătoare, că n multe greșeli ne bagă.
 Cel ce la ori ce piste măsură zăbovesce, nimic isprăvesce și mai mult se căesce. Veți să nu o pați.
 Cel ce foarte se grăbesce și nici un sfat priimesce, nebun se socotesce.
 Cine să grăbesce, mai mult zăbovesce, că îndată obosesce și nimic folosesce.
 Cine se pripesce îndată se căesce, că nu nemesce.

Pentru Îmbuibare, Îndestulare, Flămânđi și Flămânđire, Sătul și Săturare.

- 2065** Imbuibarea ții îngreunază stomachul, flămânđia de tot țe-l slăbesce. Amîndooe dooe rele. Feresce-te și de una și de alta.
 Îndestulați pe cei flămânđi că flămânđul înainte ca o căleuză ții merge, cu felenarul în mână.

C'o rînduială bună și c'o lucrare de pămînt mai bună,
tótă lumea o îndestulezi. D'acésta să îngrijesci.

La flămînd și mămăliga prinde locul cel mai bun.

Pě cei flămânđi și secetoși când ęi îndestulezi, pě însuși
Domnul îndestuleđi, după a lui poruncă.

2070 Flămîndul orî-ce bucată bună și dulce o găsesce, iar sãtulul de nici una nici cum se mulțumescce.

Cel sãtul ęși bate joc și de faguri de miere, iar celui
flămînd și otrava i se pare dulce ca miera.

Cel flămînd numai cunosce dulcęta pãnei celei calde.

Cel ce purerea sãtul, dulcęta bucatelor nici cum o cunosce,
fie cãt de bune.

Din pãinea ce ții în mână, dă și celui ce flămîndescce și
cu haına ce-ți prisosescce încãlđescce pě cel gol, ca să nu
mergi la Domnul de fapte bune gol.

2075 De orî-ce pě lume se pôte îndestulã, iar de avere omul
nici cum se pôte sãturã.

De orî-ce pě lume te poți sãturã, iar de dragostea cea
dulce nici cum te poți îndestulã.

Pentru Îmbucãturã.

Îmbucãturã mare să nu îndeși în gurã, în cãt bucele să
și se umfle, ca burduful cãnd ęl umple.

Nu luã îmbucãtura din gura altuia, ca nu cum-va să pierđi
îndatã și pě a ta.

Pentru Îmbãieturã și Bãi.

Purerea în bãi nici cum să petreci, cã îmbãieturã piste-
mësurã țe-aduce slãbiciune și moleșiune.

2080 După îmbãieturã și o gustare bunã.

Pentru Îmbãlãturã.

Cãnd te îmbalã ore-cine, aratã-ți dosul ca să-l faci să crape.

Ce e mai dulce la vedere și mai supërãtor la cel ce ne
îmbalã? dęcãt noi să rîdem, cãnd el ne îmbalã. Așa se
mulțumesci celui ce te îmbalã.

Pentru Îmbrãcãminte.

La îmbrãcãminte cu mare curãțenie, la lux cu totul dępãrtare.

Pentru Îmbrățișare și Brațe.

- O îmbrățișare dulce, cu mult mai scumpă decât orî-ce sculă ne-stimată.
- 2085** O îmbrățișare dulce mințile din locul lor departe țî-le duce.
 Imbrățișarea te încălzește, ca cloșca când clocesce.
 Imbrățișare fără sărutare nici un dar are.
 Mai bine îmbrățișare decât dēsghinare; că una te înfrățește și cea-laltă te otrăvesce.
 Pururea să îmbrățișezi pe cel ce n'are nici o scăpare.
- 2090** Departe de brațele ce nu sînt ale tale, că brațul strein te strînge pînă ce ești ies ochii din cap.

Pentru Îndatorire.

- Orî-ce îndatorire vei dobîndi de la orî-cine să n'o treci cu vederea, ci la vreme să-l îndatorezi cu mai mari îndatoriri.
 Îndatorirea unuia către altul, o datorie firescă la toți de obște se'nțelege. Dă ea să te ții.
 Ca să scapi de'ndatorire, nici odată să nu ceri.
 Cu o mică'ndatorire biruesci fără îndoială și pe cel mai înderătnic. Dă ea să te ții.
- 2095** Mai bine să nu te îndatorezi decât să te îndatorezi și să nu împlinesci.
 Nu pentru al tîu folos să îndatorezi pe altul, ci pentru dragoste în dar să socotesci orî-ce e lui de folos.
 Pururea să îndatorezi, dar nici odată să te îndatorezi, ca să scapi de răspundere.
 Pe cel ce te îndatoréză, îndatoréză-l și tu pe el îndoit și întreit.
- 2100** Pînă a nu te îndatoră, tu mai nainte să îndatorezi.
 Să nu te îndatorezi nici la cele mai mici, ca să nu cađi în mai mari îndatoriri.
 Sfiala, rușinea și nădejdea, cele mai tari frîne ale îndatoririlor noastre. Cu ele să te înfrînezi.
 Celui ce cu o slujbă te îndatoréză să-î mulțumesci cu credință, după a lui sîrguință.
 Cel ce pe nimeni nu va să îndatoreze de om nu se înțelege, că îndatorirea firescă a omului datorie.
 Cine se pripesce îndată să răspundă la'ndatorirea ce-a dobîndit, arată cu aceasta că nu e mulțumit cu aceea ce-a dobîndit.

Pentru Îndoială, Bănuială și Bănuitori.

- 2105** Îndoiala la orî-ce și bănuială de orî-ce te face să cercezezi cu mult mai bine.
La cele cu'ndoială, bănuiala mare și greșala și mai mare, că nu scii la ce să dai creșemînt. D'aceea să nu te pripesci. La cele cu îndoială primesce fără îndoială pe cel ce-ți grăesce ție fără nici o șială.
Mai bine cu ce e în adêvăr, decăt cu îndoială, că ceea ce e de față întrece orî-ce nădejde.
Mari păcate ne aduce bănuială, cât de mică.
- 2110** Bănuiala, otrava prieteșugului.
Bănuiala în adêvăr greșală fără voe.
Bănuiala mai mult cade pe cei ne-vinovați.
Bănuiala și nădejdea, și cea cu cuvînt, mult te înșală fără nici un cuvînt.
Bănuitorul crede, că orî-ce se vorbesce pentru el se grăesce.
- 2115** Bănuitorul nu se încrede nici la însuși al său sîn.
Bănuitorul pe unul bănuiesce și pe altul cu vina găsesce.
Bănuitorul tremură de orî-ce șoptă vede
Dară și Nu la cele de îndoială nici un temeiu aū. D'aceea mai mult să cercetezi.
Din bănueli înțelegem un adêvăr cam ascuns.

Pentru Înduplecare.

- 2120** Nu numai cu cuvîntul, ci mai mult cu mijloc blând să îndupleci pe orî-cine.

Pentru Îndurare și Ne-îndurare.

Vezi Mită.

- A ne-socoti ca cel prea înalt, n'avem nici o împedecare; iar a ne îndurà de cel sărac, avem mare supărare. O! ce ne-potrivire! Tu împotrivă să urmeză.
Inima, rădęcina îndurării. In ea s'o păstrezi, ca să nu o pierđi, că cel mai bun rod eți aduce.
Îndurarea isvorasce din înduplecarea inimii. Nu te depărtă de ea, ca să dobândesci îndurare.
Îndurarea la un Domn, cel mai mare dar. Acest dar să doresci.
- 2125** Îndurarea, năravul cel mai blând. De el să te ții.

Indurarea sparge și cele mai tari legături de fer.

Indurarea, fapta cea mai sfântă; dar când pentru altul ea se înfățișază, mult mult ne întristeză, că pentru noi numai o vrem. Tu, împotriva să urmezi.

Indurarea, darul inimii, că din inimă curge ca un rîu.

Indurarea, mila și dreptatea pururea călăuze să le aibă, ca cea mai mare datorie.

2130 Indurare la cei mari cam anevoe se găsește.

Vai de cel fără îndurare, că nici el va avea scăpare!

Când cel mai puternic se va arăta și mai îndurat, atunci omenirea a dobândit stăpân Dumnezeu adevărat. Asemene stăpân să te-arăți.

Mai bine îndurare cu blândețe decât dragoste secă.

Mai bine cinste de'ndurare, decât bogăție mare.

2135 Ne-îndurarea, semn de împlire. Feresce-te d'o asemenea numire.

Nici un lucru ca'ndurarea să aibă cinste mare. Asemene cinste să vinezi.

Nici îndurarea fără dreptate, nici dreptatea fără'ndurare, una fără alta nimic folosesc. D'amîndooe să te ții.

Nu când ierți a ta greșală să'nțelege îndurare, ci când ale altora, atunci te socotesci de'ndurat. Așa tu să urmezi.

Numai la necazuri, când și noi pătimim, ne-aducem a-minte de îndurare. Tu împotriva să urmezi.

2140 Numai cel ce a pățimit și a suferit, cunoște la îndurare.

Sufletul să țe-l deaprinzi, de îndurări să țe-l aprinzi, că fără nici o îndurare fără crudă te socotesci.

Cel ne-îndurat spurcat la suflet să'nțelege și fără nici o lege.

Cel ce să îndură, cu milă și fără milă miluesce. Așa și tu să urmezi.

Cine pe nimeni ajută, de nimeni să îndură.

2145 Cine sărăcia nici cum a încercat'o, nu cunoște îndurarea.

Din îndurare se nasce mila, milostivirea, blândețele, dragostea și ori-ce facere de bine. Ține-te de ea, ca să dobândesci toate cele-l-alte.

Pentru Îndărătnicie și Îndărătnici.

Îndărătnic la minte nici cum să te-arăți, ci pururea să te sfătuesci și bine să chipzuesci ori-ce în minte ții vine. Omul îndărătnic la nimic să plăcă, că nimic ți place decât părerea sa.

Omul îndărătnic nici o slujbă săvârșasce, că nici la deal nici la vale scie să se plece.

- 2150** Îndărătnicia nu te iertă nici însuși folosul tău să-l dobândești. Feresce-te de ea.
 Omul îndărătnic nici cu însuși sine nu se învoesc.
 Cu cel cuvios de vei lăcuî, cuvios vei îşi; cu cel drept, drept și cu cel înțelept, înțelept; iar cu cel îndărătnic, cu mult mai îndărătnic. Dăparte d'o asemenea lăcuință. Mai lesne poți tămădui p'un nebun decât a înduplecà p'un îndărătnic, și cu mult mai anevoe a-l îndreptà.
 Scuipă-ți în sîn când îndărătnic întilnesci și-ți fă crucea când cu el grăesci, ca să nu te smreduesci, aū să te smintesci.
- 2155** Fugi de omul îndărătnic, că te dă de prăpastie.
 Cel îndărătnic cu anevoe eși mai întorçe mintea.
 Cel îndărătnic nici înainte nici înapoi se uită, că se cutremură de cea mai mică furnică.
 Cel îndărătnic pururea pagubă aduce ori-unde se duce.
 Dobitocul iewa de bicîu și omul de cuvînt, iar cel îndărătnic nici de una, nici de alta.

Pentru Îndestulare

Veți *Imbuibare*.

Pentru Îndreptare

- 2160** Ori-ce-or ȃice pentru tine, dintr'acelea să te îndreptezi.
 Îndreptarea e plăcută, când greșala adăverată.
 Când rid de tine, să te îndreptezi de ceea ce rid; că dimpotrivă cu mult mai mult de ris te vei face.
 La început când ne îndreptéză, ni se pare cu greu, iar mai în urmă mult le mulțumim.
 Nu cu Iadul, ci cu Raiul pe ómenî să-i îndreptezi.
- 2165** Nu după cum le-ai găsit, ci cum mai bine să le îndreptezi.
 Tu pe tine să te îndreptezi, iar nu altul pe tine.
 Cele trecute să le îndreptezi pentru cele din urmă.
 Cel ce pe sine nu se póte îndreptà, cum vre-odată pe altul va îndreptà.
 Cine va să se 'ndrepteze, trebuie mai întâi sufletul său să șe-l boteze.

Pentru Îndrăsnelă și Îndrăzneți, Dîrzi și Dîrzie, Semeți și Semeție

- 2170** O mică îndrăsnelă la vreme și după cuviință, mare isbândă aduce. De ea să te ții, când vei să isbândești.

Omul și de voesce să s'arate îndrăsneț, dar sfiala nu ȳl ȳertă, când rușinea ȳl cuprinde.

Indrăsnéla la primejdiș nici voesce să se uĩte.

Indrăsnéla la cele bune virtute se 'nșelege, iar la cele rele ȳnșregă nebunie.

Indrăsnéla pē om sue la cea mǎi ȳnaltă trēptă, dar când nu scie cum să se ție, alunecă ȳndatā. Păzesce-te să n'o pașĩ.

2175 Indrăsnéla fórte mǎndră, dar pē mulșĩ ȳĩ rușinėzā.

Indrăsnéla cea mǎi bună, ceea ce nici fără sémă, nici piste sémă. D'acēsta să te ții.

Indrăsnéla cea mare vrajbă aduce mare.

Indrăsnéla nebunescă țe-aduce cele mǎi mari greșēli.

Indrăsnēț să fĩ, dar nu piste fire, cā 'ndrăsnéla piste fire, obrăznicie din fire și ȳnșregă nebunie.

2180 Cu semeșia ta, să nu socotescĩ cā veĩ isbutĩ ceva.

Când nu țĩ-e fricā de nici o primejdie, atunci ȳndrăsnéla ȳșĩ pierde vieșa.

La multe a ȳndrăsnĩ ne face mult a greșĩ. Feresce-te d'acēsta.

Mǎi bine ȳndrăsnescă orĩ-cine la tine, dēcāt să se teme dē tine.

Norocul ajutā la cel ȳndrăsnēț, dar și ȳn primejdiș dē multe-orĩ l'aruncā. Bagă dē sémă la acēsta.

2185 Semeșia și trufia dēparte dēpărtēzā pē orĩ-cine dē la tine. Ferește-te d'amĩndooē.

Semeș și ȳndērătnic nici cum să te-arēșĩ, cā pierđĩ și ce poșĩ dobāndĩ cu blāndeșele mǎi bine.

Cel ȳndrăsnēț ȳmpiedecare la nici o nevointă n'are.

Cel ȳndrăsnēț cu nāvalā ȳndatā se mōie.

Cel ȳndrăsnēț la rēșboiũ ȳn pșept glonșul priĩmesce.

2190 Cel ȳndrăsnēț piste fire, dĩrz se 'nșelege dupā fire.

Cel ȳndrăsnēț fără socotinșā ȳndatā cade la cāinșā, cā 'ndatā se poticesce.

Cel fără ȳndrăsnélā pururea rēmāne ȳn urmā.

Cel semeș orbesce calcā ȳn cel mǎi mare foc.

Cel semeș nebun s'aratā la orĩ-ce mișcare.

2195 Cel semeș nici se uĩtā, nici nu vede unde calcā ș'unde plēcā.

Cel semeș nici dē mōrte fricā are vre-o datā.

Cel semeș pē ȳnsușĩ sine vatāmā mǎi bine.

Cel semeș se sfĩșasce ȳn cea mǎi mare cāinșā.

Cel dĩrz cu prostie ș'obraznicul cu mǎndrie, amĩndoi se socotesc rușinea omeniriĩ.

2200 Cel dĩrz și semeș, fără nici o sfialā, fără nici o rușine ; d'aceea și luĩ mǎi mult greșasce.

Cine n'are îndrăsnelă acela numai nici să împiedecă, nici să poticnesce, dar nici dobândește.

Cine pôte suferi mult, la multe și îndrăsnesc.

Bine e cu binele semeția ta să te-o tămăduesci, decât în urmă să te caesci.

Dirzia nu va să scie de nici o rușine, de nici o sfilă și de nici o primejdie. D'aceea, cea mai de bagiocoră.

2205 Dirzul ca un voinic s'arată, dar fără socotiță.

Pentru Înțelepciune și Înțelepți și Ne-înțelepciune

Arată cu fapta ta înțelepciunea ta, iar nu numai cu graiul.

Arătându-te pururea înțelept, te faci înțelept fără a simți.

Atunci omul se înțelepțește, când nici o plăcere ăl mai stăpânește. Tu mai întâiu să te înțelepțești, ca să te cinstesci.

Acela mai înțelept, cel ce nu se fălesce de înțelepciunea sa, dar cu mult mai înțelept cel ce se cunoște pe sineși.

2210 Acela mai înțelept cel ce și la bine și la rău d'opotrivă se arată. Așa și tu să te-arăți.

Acela de înțelept de toți se socotesce, cel ce se învață de la totă lumea.

Ia-tē-te după cel înțelept, și mai înțelept vei fi.

Omul înțelept iconomisește firea celui nebun.

Omul înțelept mai înainte vede și se socotesce cele ce pôte mai în urmă să i se întimple. D'aceea rare-orî greșasce. Așa și tu să urmezi.

2215 Omul înțelept îmblânșescce cu cuvîntul pe cel mai furios la mânia lui.

Omul înțelept comoiă de bunătați, iar cel nebun de răutătăți.

Omul înțelept cu greșala altuia a sa greșală îndreptéză.

Așa și tu să-ți îndreptezi greșala ta.

Omul înțelept, cu cât mai mult pate, cu atât mai mult se învață, că patimile la el învățături se fac.

Omul înțelept, și de greșasce vre-odată, nu se mahnescce, că 'ndată se pocăescce și se îndreptéză.

2220 Omul înțelept, în cea mai mare slavă, atunci el se smerescce.

Omul înțelept mult rabdă și fără nici o nădejde.

Omul înțelept în cele mai mari necazuri ș'arată înțelepciunea.

Orî-cine ar fi înțelept, daca năravurile sale le-ar putea preface.

Intre mulți nebuni și cel mai înțelept se pierde. Dēparte de ei.

- 2225** Intre cei înțelepți, pururea să fii, iar între cei ne-înțelegători vreme să păzesci.
 Inceperea înțelepciunii, temerea dă Dumneșă cu poftă dă învățături, iar învățătura cu silință să câștigă.
 Înțelept acela să înțelege, nu cel ce pe alții povățuesce la fapte bune, ci cel ce însuși el dă pildă altora cu ale lui fapte bune.
 Înțeleptul în cuvînt și cumplitul în putere să bizuesce.
 Înțeleptul are pentru ori-ce nponcinare însuși a sa răbdare.
- 2230** Înțeleptul, înțelept nu pentru el atît cît pentru cei-l-alți să s'arate.
 Înțeleptul cu tăcerea biruesce p'ori-ce nebun.
 Înțeleptul cu sfat vine unde și cum și la ce vreme să cuvine. Așa și tu să urmezî.
 Înțeleptul cu puțin să pôte iconomisi, iar lacomul cu mult la mai mult gîndesce.
 Înțeleptul cînd greșasce, mare rușine să nasce. Dă aceea o acoperă, pînă ce să îndrepteză. Așa și tu să urmezî.
- 2235** Înțeleptul, cînd să înalță, mai multă minte învață, iar nebunul pierde și ceea ce a avut.
 Înțeleptul, cînd să îmbată, cunosce numai îndată și, dă nu și pôte stăpâni mintea lui îndată, dar dă nebun nu s'arată.
 Înțeleptul la norod multă linisce aduce, iar cel lipsit dă minte turburare și necazuri.
 Înțeleptul la sîrșit pururea privesce; d'aceea nu prea greșasce. Așa și tu să urmezî.
 Înțeleptul mai întăiu pe sinesî cerceteză. Așa și tu să urmezî.
- 2240** Înțeleptul mai din vreme pururea întîmpină cele mai din urmă rele.
 Înțeleptul mânia curînd ș'o potolesce, cã scie suferi și binele și rēul, ori-ce-i dă Dumneșă. Așa și tu să urmezî.
 Înțeleptul pururea vremea eșî aștēptă.
 Înțeleptul, putere cînd eșî dobândesce, pe mulți foloscesce. iar nebunul și cumplitul, putere cînd dobândesce, pe toți eșî prăpădesce.
 Înțeleptul puțin grăesce, dar mult înțelegi; iar flecarul mult grăesce, dar puțin înțelegi.
- 2245** Înțeleptul să cunosce din vorbă și din fapte.
 Înțeleptul să mulțumesce pe cele ce-i trebucesce, cã cele dă prisos nu le cinstesce.
 Înțeleptul cere pace, iar vitēzul rēșboiū, unde viēța eșî rēpune. Alege care ți place.
 Înțelept ca șarpele și curat ca porumbița pururea să te arēți.

- Înțelept se socotesce cel ce mintea-și drămuiesce și cu alții se sfătuesce la ori-ce gândesce. Așa și tu să urinezi.
- 2250** Înțelept de vei ajunge, în totă vieța ta cinste mare vei avea.
- Înțelepciunea ogindă bunătăților pe lume. În ea să te gătesci.
- Înțelepciunea în adăvăr ea singură numai însuflețesce pe om, ăi întăresce inima și-l povățuesce ca cel mai bun părinte. Dă ea să te ții.
- Înțelepciunea înalță capul celui smerit.
- Înțelepciunea împreună cu tine pururea să șadă în scaunul împărătesc ca mirele cu mireasa, și dreptatea d'a drépta ta, iar strășnicia d'a stânga.
- 2255** Înțelepciunea vrăjmașul patimilor ne'nduplecat.
- Înțelepciunea judecă cele din urmă din cele mai de 'nainte.
- Înțelepciunea cu dăstoinicie și bună învățătură, ori-unde te-î duce, pe mare și pe uscat, îndestulare țe-aduce.
- Înțelepciunea la om, comoră ne-prețuită de daruri, de cinste, de fericire. Acésta să te silești să dobândesci.
- Înțelepciunea la ori-ce primejdie, fie cât de mare, găsesce mijloce de scăpare.
- 2260** Înțelepciunea la vreme noroc ne aduce, iar norocul înțelepciune nici cum și nici odată.
- Înțelepciunea la necazuri se cunósce mai bine.
- Înțelepciunea la tineri și la bătrâni, podóba cea mai mare. Cu ea să te îmbraci.
- Înțelepciunea la bătrâni și puterea la tineri. Când înțelepciunea cu puterea se va uni, atunci și unii și alții de primejdii vor scăpa.
- Înțelepciunea ne învață cum să stăpănim patimile nóstre. Dă ea să te ții, ca să scapi de ori-ce patimă.
- 2265** Înțelepciunea numai te sfătuesce la cele bune și cinstite. Pe ea s'o aibi de sfătuitor.
- Înțelepciunea numai te cinstesce între cei bătrâni, și tânăr fiind.
- Înțelepciunea nu se întină de nici o spurcăciune.
- Înțelepciunea nu stă în vîrstă trecută 'n dîle, nici în barbă lungă și în fire albe, ci în urmări și fapte cât să póte mai bune, fie cât de scurtă a omului vîrstă.
- Înțelepciunea părinților, mare pildă învățătură la copii în urmă. Asemene pildă să le lași.
- 2270** Înțelepciunea pe cel sărac ăl urcă sus în pat.
- Înțelepciunea privesce l'a omului fericire.
- Înțelepciunea se 'nțelege sănătatea minții iar nebunia cea mai rea bólă. Dă una să te ții, și de alta să te feresci.
- Înțelepciunea singură minte și sciință.

- Înțelepciunea, sórele dă cu ȡioă și luna dă cu nópte.
- 2275** Înțelepciunea sã caută la orî-ce stare și tréptă.
 Înțelepciunea sã cunósce, când mințea ș'o păstréză.
 Înțelepciunea sã 'nțelegé al sufletului dohtor.
 Înțelepciunea sã cercetéză, nu pã la copii, ci pã la cei
 mai în vîrstă.
 Înțelepciunea stă întru a priîmi ceea ce ne vine dă la sórta
 nóstră.
- 2280** Înțelepciunea sã dobândește cu cea mai bună învêțatură
 și dăprindere la cele bune.
 Înțelepciunea slavă ățî aduce, istecîunea nemerire, și nerozia
 poticnire. Alege care-țî place.
 Înțelepciunea te mângâie la orî-ce întîmplare.
 Înțelepciunea toțî o cunosc dă bună, dar prea rar o întrebun-
 téză.
 Înțelepciunea fără cîocoînicîi anevoe isbutesce, dar și cinste
 mare țe-aduce.
- 2285** Înțelepciunea cea mai statornică avere la om.
 Înțelepciunea cea mai bună, când sã socotesce pentru
 cele din urmă.
 Înțelepciunea celui înțelegt în față o veđî zugrăvită.
 Înțelepciunea din fire a dobândit sã urască ucíderea, strîmbă-
 tatea, năpăstuirea, fătárnicia, mândria, ne-credința, vicle-
 șugul, pișpăitul, pizma, zavistia, dăsfînarea, lingușirea,
 cîocoînicia, lăcomia, furțișagul, tâlhăria, tirania, jurămîn-
 tul, gâlcéva, ocările, înjurăturile, și cruđimea. O asemene
 urîciune sã te silesce cătră acestea sã dobândești și tu.
 Înțelepciunea dă are vre-un vrăjmaș, are pã obrăznicia.
- 2290** Înțelepciunea dă dăparte îndată sã cunósce că-î veđî că-
 rările, dă urmezî și fapte bune.
 Înțelepciunea, dă ce merge, înflorește și nicî odată îm-
 bêtrânesce.
 Înțelepciunea țe-aduce aminte dă cele trecute, ca pildă
 bună sã-țî fie pentru cele din urmă.
 Jocurile mai dă obște la copii privesc, patimile la cei
 tineri, puterea la bărbațî, frumusețea la muierî, și în-
 țelepciunea la bêtrâni.
 Caută înțelegt precum cauțî la comorî, că comóra în-
 țelegtunîi cu mult mai prețuită dăcât orî-ce bogăție.
- 2295** Ca sã judeci pã altul dă este înțelegt, trebuie tu sã fîi
 cu mult mai înțelegt.
 Cu înțelegtinea sã te sfătuesce, cu vitejia sã isbândești
 și cu dreptatea sã te odihnesci.
 Cu puține cuvinte pã cel înțelegt lesne ěl îndupleci, iar
 pã cel nebun nicî cu miî și sute.
 Cu cei înțelegțî vorbind, înțelegt veî își, că mințe veî

- dobândi și de n'ai avut, iar cu cei nebuni vei pierde și ceea ce ai avut.
 Cu cel înțelept să te înveselesc, iar de cel nebun mult să te feresci.
- 2300** Când cei nebuni se îmbogățesc, atunci cei înțelepți necinste dobândesc.
 Cât de puțin, la cel înțelept îndestul i se pare.
 Lauda celui înțelept prin răspântii urlă și slava lui până'n cer se urcă.
 La vorbă cinstit, la năravuri prea curat, la judecată mai drept și la slujbă cu credință de te vei arătă, cel mai înțelept în lume te vei afla.
 La tulpina înțelepciunii de te vei așeză, mult vei învăța.
- 2305** La tiner înțelepciunea, ca o cunună de aur.
 Mai mare dar decât înțelepciune să nu ceri de la Domnul l'a ta închinăciune.
 Mai mult să ascuți, ca mai înțelept să te arăți.
 Mai bine un dram de înțelepciune, decât cântare de bogăție mare; că bogăția fără înțelepciune te lasă în golăciune.
 Mai bine dojana celui înțelept, decât lauda celui nebun.
- 2310** Mare bogăție înțelepciunea la copii.
 Merinde de bătrânețe, înțelepciune să dobândesci.
 Mustrezi pe cel înțelept de greșala ce va face și mai înțelept va își.
 Ne-înțelepciunea supusă la cele mai mari greșeli.
 Nici cum să ne-cinstesci pe cei înțelepți; că înțelepciunea când se cinstesce, atunci nebunul se căesce, și minte dodândesce.
- 2315** Pe cel înțelept a-dese-orî să-l întâlnești, iar pe cel nebun nici măcar odată.
 Pe cel înțelept cu cât îl înveți, el cū-atât mai mult se înțeleptesce.
 Plecarea spre fapte bune, semn de înțelepciune.
 Să cinstesci și să îmbrățișezi pe cei înțelepți, ca, pildă luând unul de la altul, pe toți de obște să i dobândesci înțelepți.
 Temeiul înțelepciunii, a se cunosce pe sine. Acest temeiu să vînezî.¹⁾
- 2320** Cei înțelepți acoperă ale casei greșeli.
 Cei înțelepți când se socotesc, la cinste numai gândesc.
 Cei înțelepți la multe întâmplări vor să-i socotescă cam de ómeni proști, iar cei nebuni nici la una măcar.

¹⁾ Γνώσις σεαυτού.

- Cei înțelepți pururea o bună măsură la toate păzesc, d'aceea nu se prea poticnesc.
 Cei înțelepți pe părinți de Dumnezei îi socotesc.
- 2325** Cei înțelepți pe cei nebuni cu tăcerea îi biruiesc.
 Cei înțelepți slava de moștenire o au.
 Cei înțelepți și cuminte, până a nu flămânzi, eși gătesc lor merinde.¹⁾
 Cele de înțelepciune cu minte când le ascuți, mai înțelept decât esci la toți te arăți.
 Celor nebuni cei înțelepți îndată le răsplătesc, c'un: «*Mulțumim Dumitale!*» Așa și tu să urmezi.
- 2330** Cele puține la cel înțelept mai mult loc prinde, decât cele multe la cel nebun.
 Cel înțelept ori-ce supărare ascunsă o păzesc. Așa și tu să urmezi.
 Cel înțelept cu-al său cuvânt întrece pe cel cu cuțit.
 Cel înțelept mai întâiu poftete și le înfrânză. Așa și tu să urmezi.
 Cel înțelept până a nu bea, copil s'arată după ce bea.
- 2335** Cel înțelept se rușinează de vorba nebunului, iar nebunul nici visază.
 Cel înțelept fuge de ori-ce gâlcăvă.
 Cel înțelept de la cel nebun multe află și învață.
 Cel înțelept de sine lesne se supune la lege și la stăpân.
 Cel înțelept și iscusit la ori-ce înainteză.
- 2340** Cel înțelept și cu minte, când cade la dragoste, dragostea ș'o tănuiesc.
 Cel înțelept și cu minte lesne suferă ale vremii împlări.
 Cel înțelept și cu minte, nici în norocire se mândrește după fire, nici în nenorocire se mahnesc pe pistele fire.
 Cel înțelept și dulce, cinste aduce ori-unde se duce.
 Cel ce cu înțelepciunea odată s'a cununat, în veci nu se cuvine de ea să se depărteze.
- 2345** Cine pe sineși cunoște, acela mai înțelept.
 Cine râvnesc la jeful cel mai înalt, să se ție de înțelepciune, că cu acesta acela se dobândește.
 Cine gonesce înțelepciunea, mai înțelept se întorce.
 Cine s'arată de înțelept, și de nu ar fi, de înțelept se înțelege, că arătarea se vede mai înainte de ori-ce.
 Cine se socotesc de cel mai înțelept, nebun se înțelege.
- 2350** Bagă de seamă la cei înțelepți, de cele ce ei fug și cele ce ei gonesc, și ia-te-te după ei, dacă vei să fii ca ei.
 Darul înțelepciunii nici cu mărtea se poate pierde.

¹⁾ Vezi No. 8561.

După creștere și înțelepciunea; că năravurile, nu după fire, ci din a lor deprindere.

Dă veți își înțelept, pentru mulți veți fi bun; dă veți își împotriva pentru tine numai, te veți numi nebun.

Dă veți să fi înțelept, fugi dă cei nebuni.

2355 Dă la tinerețe până la bătrânețe, înțelepciune să gonesci, ca pururea să te cinstesci.

Dă la cel înțelept cu mult mai mult auzi din cele dă cinst și când el dă tot tace, decât dă la cel flecar și când gura lui nu-i tace.

Dă puține vorbe înțeleptul înțelege, iar cel nebun nici când urechile i le spargi.

Dă pricină celui înțelept și mai înțelept va fi.

Dă dobitoce să te deosebesci, nu cu mâncarea, ci cu înțelepciunea, că dă la Domnul cu cuvint te-ai înzestrat.

2360 Și cea mai mare înțelepciune dă multe-ori se înșală.

Și cea mai înțeleptă ajunge desfrînată în casele celor mari.

Pentru Înțelegere, Ne-înțelegere și Ne-înțelegători

Anevoe a înțelege cel ce nici o știință are.

Anevoe a te 'nțelege cu cel ce nu înțelege nici cuvintul lege.

Urită bôlă ne-înțelegerea la om.

2365 Urit când nu te poți înțelege cu cel ce grăesci.

Cu toîagul într'o mână și cu 'ndurarea într'alta la cel ce nu înțelege cele după lege.

Când cu ore-cine nu te înțelegi, mai bine să taci.

La cel ce înțelege, un cuvint îndestul, iar la ne-înțelegător miș și sute în zadar.

Nici un lucru la toți d'o potrivă se înțelege, că ceea ce la tine dă mare pare, aceea la altul dă mare rîs se pare.

Nici cel tréz cu cei beți, nici cei înțelepți cu cei nebuni se pot înțelege.

Ceea ce nu înțelegi, când veți să nu te pricépa, cu tăcerea s'o păzesci, ca să nu te rușinezi.

Cei ne-înțelegători, dă cuvint ne-ascultători.

Cu cel ce nici cum înțelege, nu-ți pierde vremea cu el, că pierdi și ceea ce poți dobândi când cu altul veți grăi.

Cel ce nici cum înțelege pre sine se socotesce mai presus dă orî-ce lege.

2375 Cel ce nu înțelege, pururea se chipzuesce, dar nici odată nemeresce.

Cel ce dă sineși tóte le înțelege, acela între ómenî cel mai sănătos la minte se înțelege; cu minte și acela, ce dă

altul ascultă și dă nu înțelege; iar cel ce nici el nimic înțelege, nici dă altul ascultă, acela ca un orb dă minte să înțelege. Asémănă-te cu care-ți place.

Pentru Înșelători și Înșelăciune

A înșelă pe un șiret, cea mai mare isteciuine și cea mai mare plăcere. Să te veđ.

Altul când te înșală, supărare mare; dar tu când te înșeli, socotesci ispravă mare.

A să înșelă ore-cine, cea mai mare greșală.

2380 O înșelăciune pe alta aduce, și cea din urmă tot mai rea să duce; iar când pe cea d'intăi o veđ tãmãdui, cele din urmă nici cum ești vor mai veni.

Omul mai lesne să înșală la cele sufletesci, când mintea i-o învîrtesci.

Orî-cine să pôte înșelă, dar pe altul nu să cuvina a înșelă. Unul pe altul înșelãm, și toți đicem că adêvêr cuvintãm.

Ghicî cine nu minte.

Înșelătorul în đioa ce nu înșală n'are poftă dă măncare.¹⁾

2385 Înșelătorul cu glume mintea, ochii țe-î întunecă.

Înșelătorul celui cu minte mai multă minte ești trimite cu a lui înșelatură.

Înșelăciunea călăuză pe minciuna o are; dă minciună dă te veđ feri la înșelăciune nu veđ mai veni, că nici unul ce nu s'a înșelat luând minciuna dă adêvêr.

Înșelăciunea pururea spre cea mai mare vătãmare. Fugî dă ea cât veđ putea.

Înșelăciunea din minciună și minciuna din viclenie, una pe alta nasce ș'amîndooe la interes privesc.

2390 Graiul muierii cel mai înșelător, când dă dragoste ești gră-esce. Cam dèparte dă el.

Cu cât esci mai mare cu atât mai lesne te înșeli; d'aceea cum te înșeli să te îndreptezi, ca la mai mare să nu greșesci.

La rêsboiũ înșelăciunea c'o mare isteciuine mult ne folosesce, dar și ne ne-cinstesce.

Lesne înșeli pe om, și pe cel mai iscusit, cum începî lui a-î grăi pentm al lui interes cu cel mai mare folos.

Lesne putem înșela pe însine noi, fără nici cum a pricepe; iar pe altul, anevoe sau el sau altul a nu o pricepe.

2395 Când altul ne înșală, supărarea cea mai mare a noastră este, dă ce altul să să arate mai isteț dècât noi.

¹⁾ Veđî Cap. XI. c. Ovrêiu.

Maî anevoe a învățà cum să nu ne înșelăm, decât cum pë altul să nu înșelăm.

Maî bine cu sila și dë față decât cu înșelăciune și prin ascuns; că cel cu sila după puterea ce norocul lui i-a dat dîce că are drept, iar cel cu înșelăciunea, după cugetul viclean ce dë la Satana a dobândit, te orbesce când te năpăstuesce cu cea maî mică înșelăciune.

Muîerea, cu tótă a eî slăbicîune, maî lesne înșală. Dë ea maî mult să te ferescî.

Maî mult să te rușinezî dë cel ce în tine së încrede pentru înșelăciunea, ce lui ęi facî.

2400 Ne-cinstit lucru la resboiü pë vrăjmaș să-l înșelî, ci pîept cu pîept să te lovescî, ca voinic să te numescî.

Nu veî înșelă pë Domnul, nicî urmând fapta rea, nicî gândind la ea. Bagă de seamă la acësta.

Nu vë înșelați unul pë altul; că ochiul neadormit, ce pë toți ne vede, nicî cum së înșală.

Nu cu înșelăciune, că înșelăciunea când së dă pë față, în rușine te rësfață.

Pë orî-cine veî înșelă cu fapta ta, îndată fapta te vëdesce, că nu zăbovesce.

2405 Pë vrăjmaș anevoe ęl poți înșelă, pentru că crędîmint nicî cum ęți va da; iar pë al tëü prietin curînd și fôrte lesne, pentru că së încrede în tine fôrte lesne. Ferescete d'o asemenea urmare.

Păzesc-te cât veî putea dë ceî înșelători, c'o înșelăciune dë veî păți, în multe greșelî te veî poticni.

Să nu rêmâi întru înșelăciune, că te aręți cu totul fără minte.

Să te ferescă Dumneđeu să nu dai piste înșelător, când veî să târguescî ce-va.

Să te ferescî dë înșelător, ca dë cel maî înveninat șarpe.

2410 Frică să-ți fie să nu te înșale; dar dë te veî înșelă, fără nicî o frică să-ți aręți greșala ta.

Ceî lacomi la avere muncesc să înșale și pë însuși Domnul. Ceî maî mulți së înșală după a lor plăcere, ce aü la ore-ce.

Ceî maî tinerî pururea maî lesne së înșală.

Ce cu greü së pare, când omul së înșală însuși el dë sine.

2415 Cel fără delicatete, cam anevoe së înșală.

Cel ce înșală së înțelege cam isteț, dar fără nicî o cinste.

Cel ce lesne së înșală, copil la minte, fără greșală.

Cel ce pë alțiü nu scie së înșale, acela maî lesne dë alțiü së înșală.

Cel ce socotesce că nicî cum së înșală, acela decât toți maî înșelat së vede.

- 2420** Cine pe altul caută să înșale, el mai întâiu să înșală.
D'ar cunósce omul ce lesne se înșală, anevoe ar crede.
Cel d'întâi înșelător muíerea s'a arêtat, când pe Adam l'a înșelat.
Deșertăciunile mai mult pe ómení eí înșală. Cam mai departe de ele.
Și cel mai înțelept, și cel mai învățat, și cel mai iscusit, lesne se înșală de lingușitorí, de pișpăitorí și de veri-gași. Departe de eí cât vei putea.

Pentru Vai și Văitat

Veđi *Ah!*

Pentru Vatră

- 2425** Mai bine la vatra ta cu pipa în gură, decât la palat împăratesc cu talerul în mână.

Pentru Veacurí

Tóte veacurile se înțeleg ca ȓioa de ieri.

Pentru Verese

Să nu te bucurí, când marfa ȓe-o dá în verese, că astă-ȓi cu verese, mâine cu verese, te pomenescí în lipsă de orí-ce.

Pentru Verigașe

Verigașă cu verigașă de mórte se pizmuesc, când vede la cea-l-altă tinere mai multe.
Muíerea dacă 'mbêtrânesce și nimení o mai privesce, la verigă gândesce.

Pentru Veselie

- 2430** Omul firesce cere veselie, că veselia hrana vieții. Să-í slobođi vremea veseliei.
Veselie fără muíere lângă tine, mórta se 'nțeleg.

¹⁾ Veđi No. 3931.

Vesel să grăesci cu orî-cine întîlnesci, ca să dobîndesci dragoste dă la toți.

Vesel să te-arăți la cel ce te zavistesce și te pizmuesce, c'a ta bucurie ș'a ta veselie întristare dă mórte la cel zavistnic aduce.

Vesel să te-arăți și când pătimești, ca nimeni să-ți cunoască rana ce pătimești.

2435 Ca jocuri și cu cântări să te înveselesc la vreme, că pe pămînt vei fi lungit piste puțină vreme.

Cu toți dă o potrivă să te înveselesc, ca mai mare veselie să dobîndesci.

Când grăesci cu cel ce-ți place, atunci sufletul tău se înveselesc.

Mai bine într'un bordei cu jocuri și veselii, decât în cel mai mare palat cu lacrimi pe obraz și din suflet cu suspinuri.

Nici prea vesel, nici prea trist, ci pururea potrivit.

2440 Tînăr cu tînăr și bătrîn cu bătrîn, mai bine să înveselesc. Cel ce nu știe cum să se înveselască, nu știe nici cum să trăiescă.

Dă vei veselia ta să ție mai multă vreme, să nu te prea superi dă orî-ce întîmplare.

Pentru Vestе și Vestitori

Vestea fórte plăcută și dulce, când scire dulce ne aduce. Vestea cea urită uriciune ne aduce și când dă la noi să ducе.

2445 Vestea bună dă dăparte ne înveselesc îndată.

Vestitorul plăcut și dulce, când veste dulce ne aduce.

Câte făr' dă veste ne vin și ne coprind, acelea mai grele ni se pare că sînt.

Când veste bun'aduce, cu mare îndrăsnelă întră pe ușă; iar cel dimpotrivă s'ascunde după ușă.

Pentru Vestiți

Aceia mai vestiți, ale cărora dreptăți nu se uita în veci. Asemenea să te-arăți.

2450 Ómenii cei vestiți, în tot pămîntul dă față și după mórtea lor.

Ómenii vestiți se găsesc nu numai în bunătăți ci și în rēutăți, că numele sbóră într'o parte și într'alta, fie bun, fie rēu.

Mulți din cei vestiți, pentru că nimeni de ei au scris, de nimeni nu se mai pomenesc.

Pentru Vecini și Vecinătate

Iubesc pe vecinul tău întocma ca sufletul tău.

Vecinul rău s'aude nu pociu spune până unde. Feresce-te d'un asemenea nume.

2455 Vecinul cel bun la cinste preț n'are, cum și cel rău cinste nici cum are. Alege-ți care-ți place.

Vecinul dimpotrivă și dinții din gură țe-î numără d'a rîndu.

Vecinătatea bună ridică prețul casei.

Vecin bun ai nemerit, mare bine-ai dobândit. Nu fugi de el.

Vecin la vecin rîvnesce, când el vede că sporesce, că pururea se socotesce, cum să dobîndescă ore-ce de la vecin său cum cu totul să-l înghiță.

2460 Cu vecinul tău, pururea în pace, fie cât de mic.

Când vei să cumperi pămînt sau casă, cercetază mai întăiu de are vecini buni.

Când vecinii te iubesc, vrăjmașii nu isbutesc. Silesce-te să dobîndesci dragoste de la vecini, ca nici o grijă de vrăjmași să aibi.

Nu lăsa pe vecin când el veđi în necazuri, că necazul ca pecinginea pe la toți se întinde.

Pe vecini când ocrotesci, frică de vrăjmași nici cum dobîndesci. Ține-te d'acésta.

2465 Pe vecinul tău ajută-l la păsul său, ca să-l aibi de ajutor și tu la păsul tău.

Pe vecinul tău nici cum să-l grăesci de reu, că mult te vei rușina când în ochi-ți el vei vedea.

Pe vecinul tău pururea să-l ocrotesci, ca mai mare putere să dobîndesci.

Pe vecin să-l socotesci ca o rudă de aproape, c'acela la nevoie d'escult alérgă și d'escins.

Pămîntul celui vecin feresce-te să nu-l calcî, ca pururea în pace cu el să petreci.

2470 Cea mai mare plăcere a vecinătății, a petrece împreună și într'o unire.

Cel ce nu-și vede pe vecinul său se uita cu ochi streini.

Cine vecin are pe însuși vrăjmașul lui nu-i mai trebuie lui alt mai mare reu. Fugi d'un asemenea vecin.

Cine calcă pe vecin, pururea în gâlcévă.

Pentru Vedere

Orî-ce rar se vede, mai dulce ni se pare. ¹⁾.

- 2475** Unul piste tot nici cum pôte vedea.
Vederea pururea e săracă, cu vederea te ușurezi. Alege care-ți place.
Vederea d'întâiu rău te spăimânteză, cea de a dooa ęți dă îndrăsnelă, iar la cea din urmă te dădai cu orî-ce hără.
Cu greu să spună ore-cine câte vede la orî-cine. Feresce-te d'acesta.
Cu cât mai rar ești vedut, cu atât mai mult ești plăcut, c'adese vedere cam plecate ne aduce.
- 2480** Câte cu ochii veți se înțeleg a fi cu mult mai adăverate, decât câte cu urechile auți. Alege care-ți place.
Mai bună vederea decât auđirea, însă și una și alta de multe-orî te înșală.
Mai bine vede un ochiu al stăpânului, decât patru ale slugii.
Nici Argos, cel cu o sută de ochi, pôte tóte să le vadă, câte o muiere urmază.
Nici o vedere mai dulce decât când veți pe muiere cu copilul în brațe.
- 2485** Nu cele de departe, ci cele de aprópe mai întâiu să le veți bine.
Pururea să te silescî să veți, nu numai cele trecute ci și cele din urmă, ca să nu te căescî în urmă.
Tóte să le veți, tóte să le auđi, dar nici cum să le dorescî, c'îndată te smintescî.
Fieș-care numai ale altora le vede înainte, dar ale sale pururea înapoi. Tu împotriva să urmezî.
Fugi de vedere dulce, că 'n prăpastie te duce.
- 2490** Cea mai urită la ochii tēi, cu mult mai plăcută la ochii mei; că ochii ved numai ceea ce lor le place, ca și urechile aud numai unde dau ascultare.
Cea mai frumósă vedere, obrazul cel frumos.
Cele ce de vedere se pot depărtă, cu auđirea mintea tóte le pot păstră.
Cel pe brânci numai la pămînt se uită, și cel pe spate numai în cer vede, iar cel în picere pătrunde tótă vederea.
Cel ce vede cu ochii altuia, după ochii aceluia se ieà; d'aceea și mai lesne greșasce.
- 2495** Din tóte câte veți și cu urechile auđi, ca albina să alegi ceea ce e mai bun, ca și tu miere ca și ea în minte-ți să roescî.

¹⁾ Veți No. 9636 & 9637.

Pentru Viéță și Viețuire.

Om bun și de cinste nu te poți arăta cu pășirea treptelor,
ci cu cinstita viețuire. Dă ea să te ții.

Or vieța ca un vis sau că omul pururea viséză.

Umbră vieța omului pe pământ se înțelege, că ca o umbră
se vede și pîere.

Un tac și numaî, al ceasornicului, vieța țe-o scurtéză, fără
a pricepe.

- 2500** Urîtă vieță cu tovarăș rēu în casă. Dăparte d'un asemenea
tovarăș.

Ingrijirea sănătății, înfrînarea poftelor și stăpînirea patimilor,
dieta vieții. D'acéstă diete să te ții.

În jug când veî cădea, atunci veî cunosce sôrta vieții tale.
Impreună viețuirea se sprijinesce dă toți, cu cea de o po-
trivă dragoste către toți. D'acésta să te ții.

Între vieță și între mórte, scurt drum ni s'arată fórte.

- 2505** Vieța omului o corcofélă dă dulcétă, plină dă amărăciuni.
Vieța e dulce și când necazuri ne-aduce, că nădejdea biru-
esce ori-ce necaz.

Vieța omului, comedie întregă: unul jócă ș'altul cântă,
unul ride ș'altul plânge cu amar.

Vieța omului luptă ne-contentită.

Vieța omului, ne-prețuită și de pietre scumpe cu mult
mai cinstită, că cu tótă lumea nu se póte schimbă.

- 2510** Vieța omului pururea încunjurată dă cele mai mari pri-
mejdii, fie și cea mai norocită.

Vieța omului sus se ridică, dar și îndată rēu dă sus pică,
că până a nu o pricepe o veđi că stă dă a începe.

Vieța omului se înțelege o preumblare scurtă.

Vieța omului din fire zace în ticăloșie și plină dă grijî.

Vieța omului legile o înfățișéză.

- 2515** Vieța omului, trecétóre, dar pomenirea ce va lăsă, în veci
ne-murítóre. D'acésta să te îngrijěscî.

Vieța îndelungată multe nenorociri încercă, dar și dulce
ni se pare.

Vieța, zestrea cea mai scumpă, cea mai sfântă, cea mai
cinstită, cea mai plăcută, cē te-a înzestrat Domnul.

Vieța, ca apa ce curge; pē tot minutul, în apă nooă te
scaldî. Păzesce-te să nu dai piste vre-o bolbócă, că în-
dată te cufundî.

Vieța cât dă lungă nici un minut se socotesce pē lângă
lumea cea lungă.

- 2520** Vieța liniștită, fericirea cea mai mare; d'aceea cu mult
mai dorită decât avuție îndoită.

Vieța lungă, grea ca plumbul, dar și dorită piste fire.

- Vięta lungă la cel sărac, scurtă se pare la cel bogat.
 Vięta lungă multe ne învață, dar și necazuri multe ne pune de față.
- Vięta lungă, ne-cazuri și chinuri, dar toate trecătoare. D'aceea nu e 'n prea te supăra, că 'ndată te dai cu ele.
- 2525** Vięta molatecă, răsfațată, dēsmerdată și dēsfrînată, întregă bolesniță și ticăloșie. Dēparte d'o asemenea vięta.
 Vięta nu e 'n mîna omului, ci în mîna Domnului.
 Vięta păstorăscă, cu mult mai presus decăt cea împărătescă și cu mult mai fericită, că de multe necazuri e ferită.
 Vięta plină de greotăți se 'nțelege, că din ceasul ce te nasci până ce te proslăvesci, din necazuri nu contenesci.
 Vięta risipitorului pē tot ceasul scade. Feresce-te să n'o pați.
- 2530** Vięta să nu țe-o vatēmî cu grijî multe și streine, ca d'ale tale să poți îngrijî tu mai bine.
 Vięta fără dragoste, mōrtă se socotesce.
 Vięta cea mai urită și la Domnul neplăcută a celui fără soție, ce singur va să fie. Dēparte d'o asemenea vięta.
 Vięta cea mai fericită a trăi liniștit și a muri cinstit. Acēsta să vînezî.
 Vięta cea mai bună la casnici se'nțelege, cînd unul de altul nici cum se mai supără.
- 2535** Vięta cea mai bună, cea fără nici o grijă, cea fără nici un necaz, cea fără nici o mîhnire, până cînd te 'nveselesci în pîntecele maicii tale.
 Vięta ce de vięta trebuință are, nu se'nțelege vięta.
 Vięta bună nici cum s'o superî, iar cea rea să te silesci a o dēpărtă.
 Vięta daca e scumpă, trebuie să-ți fie milă de ori-ce ființă, că o vięta la toate este.
- Vięta ți se lungesce cînd sufletul se 'nveselesce.
- 2540** Vięta ți se scurtéză, cînd sufletul se'ntristéză.
 Vięta liniștită, cea cu soție cinstită.
 Vięta ne-căsătorită, la bētrânețe cea mai urită.
 Vięta ne-ticnită, scurtare de vięta.
 Vięta soțială fără bună leguire nici cum se întocmesce.
- 2545** Vięta se socotesce, cînd vesel omul trăesce.
 Vięta se socotesce, ce cu munca se dobîndesce.
 Vięta ticnită, a celui slobod de stăpân.
 Vięta fericită, a celui ce nu se supără de nici o întimplare, ce se socotesce eel mai mare dar.
 Vięta fără necazuri la moleciune te duce.
- 2550** Vięta fără grijî, vięta de dobitoc. Veți să nu dobîndesci nume de dobitoc.
 Vięta fără muncă la rēutăți te-aruncă. Veți să nu o pați.

- Viéță fără 'ntristare dē veî tu să petrecî, cele ce-ți vin
să le ieî ca cele ce aũ trecut și la uîtare să le puî.
Viéță frățescă, cea mai sfântă vieță. Dē ea să te ții.
Viéță fără soțietate, o singură pustietate.
- 2555** Viéță bună, când ai pâine în gură.
Ca un bun corăbier ale vieții valuri dē vînt să le feresci.
Cu cât mai bătrân omul, cū-atât vieța mai dulce i sē pare,
când s'apropie să-i pîară.
Cu cât te-appropii dē mórte, cū-atât și vieța mai dulce fórte.
Cu cât dē dulce vieța cu muîere bună, cu-atât dē amară
cu muîere nebună.
- 2560** Ca să-ți ocrotescă altul vieța ta, cinstea ta, averea ta,
trebue și tu asemenea să urmezi pentru acela.
Cu cei proști împreună dē veî viețui, asemenea și tu ca
ei veî își, iar cu cei dē cinste cu mult mai dē cinste.
Cu cei dē o potrivă ție pururea să viețuesci, că cu cei
mai mari necazuri mai mari pururea dobândesci.
Când ȃci «*Când o să vie vara?*» te rogi să ți sē scur-
teze vieța.
Când muîerea mută și bărbatul surd, vieța cea mai bună
între amîndoi ¹⁾).
- 2565** Când te depărtezi de orî-ce grijă dulce lumii, atunci petreci
vieța mai fericită.
Cât va Domnul, atât trăesce omul.
Cât dē fericită și bună vieță socotesci că ai, dar plină sē
vede dē Ah! și dē Vai!
Cât departe buzele corăbiei dē apă, atât și vieța celor din
corăbie de al lor sfîrșit.
Cât dē dulce vieța în vîrsta ce n'o cunoșce omul!
La nimeni nu veî putea vieța a află plăcută dup'a lui stare
și fără întristare.
- 2570** La rēboiũ vieța nici o cinste are, că mórtea înainte ca
o călăuză merge.
La cei în norociri, vieța cât dē mare scurtă li sē pare;
iar la cei în ticăloșii, o nópte și numai lungă li sē pare.
Lungă vieță împreună aduce îndurare și milă bună.
Lungimea vieții, cea mai mare a omului pedépsă, dar pe-
dépsă dulce.
Mai grea vieță, dē cât din casă 'n casă și cu talerul în
mână, alta nu póte fi.
- 2575** Mai bine vieță bună în sărăcie, dē cât gîr-mîr în bogăție.
Mai bine mîncare próstă și slobod la vieță, dēcât mîn-
care împărătescă și cu lanțul dē gât.

¹⁾ Veđi No. 3957.

Maî bine mórte cinstită, decât vieța ne-cinstită.

Mică și scurtă vieța la om, dar la toți plăcută ș'în cele maî mari necazuri.

Mulți eși pierd vieța pentru a lor bogăție și a lor voi-nicie.

2580 Nimeni nu póte rídica vieța omului decât cel ce i-a dat'o. Nici o viețuire în lume fără mâhnire.

Nici o viețuire fără ocârmuire și fără legiuire nici cum póte stà.

Nu căuta numai la mâncare și la bere ca să dai vieții tale maî mare putere, ci cum maî bine să-i dai ș'o purtare cinstită.

Numaî la sfirșitul vieții cunoșcem dulcêta ei, când în zadar o 'nțelegem.

2585 Nu precum din vechime bătrâniî noștri aũ viețuit, ci precum maî bine să trăim se cuvine.

Nu după cum vrem, ci după cum putem vieța să ne-o petrecem, ca să nu ne poticnim.

Pê la sfirșitul vieții omul maî mult să se înveselêscă decât să se întristeze, că scapă de chinuri și de necazuri.

Până sórele apune, vieța ta jos se pune.

Până ce te vei sfirși cu cei bunî și înțelepți pururea să te rêsfeți, daca vei fără prihană vieța 'n lume să petreci.

2590 Silesce-te să dobândesci vieța dulce și plăcută, din cuget bun născută, că vieța dulce cinste ne aduce.

Să nu îndrâsnesci a rídica vieța altuîa, că nu poți a i-o maî dà.

Să nu-ți petreci vieța tot în gătelî și podóbe, că te-arêți ca o brezaie; nici tot în mâncări, că te-arêți ca un lup; nici tot în bêturi, că scoți din gură boriturî; nici tot în dêsfrînări, că te-arêți ca un porc, ce se tăvălesce 'n tină; nici tot în plăcere, că te scurge pân' la óse; ci să-ți petreci vieța ca un muritor, așteptând ceasul pê tot ceasul, iar la muncă să te silesce ca un ne-muritor, ca să dobândesci vieța maî îndelungată.

Să-ți petreci vieța astăzi, ca când ai muri mâine ș'atunci nici un rêu vei face în lume.

Scurtarea vieții nóstre nici de plăceri ne îndestulêză, nici de necazuri ne ușurêză.

2595 Spune-mi cau cine 'mpreună viețuesce, să-ți ghicesc ce fel de om ești ¹⁾.

Ticălósă vieța cea fără soție, că la orî-ce necaz n'are cine să te mângâie.

¹⁾ Veđi No. 6300.

Tót'a omului viéță (dis'aũ óre-cine) în necazuri cufundată, cá la orĩ-ce adunare, sfadă mare dē mirare; în casa ta, pururea grija cea mai mare; la câmp dē te vei duce, muncă mare ęți aduce; pē cea mai mică mare, cea mai mare turburare; în streinătate, întristare cât sē póte; dē ęști însurat grijile te-aũ cufundat; dē ęști fără soție, trăesci ca în pustie; copii de-aĩ dobândit, mai mari grijĩ te-aũ coprins; viéță fără copii, ca un om fără ochi; nebune sınt tinerețele, urite sınt bētrânețele, nici o plăcere la nici una gășesci. Una din dooē tu trebuie să alegi:

Orĩ lumea nici cum s'o veđi orĩ să te duci cum o veđi.

Impotriva la rēspuns, fără greșală la rēspuns.

2600 Tót'a omului viéță, plină dē dulcēță, cá orĩ-ce adunare cinste și veselie ne-aduce mare; în casa ta, pururea odihna cea mai mare; la câmp dē te vei duce, rod mare munca ta ęți aduce c'o vedere dulce; cea mai mică mare, dobânda ęți aduce mare; în streinătate, dēsfatare cât sē póte; dē ęști însurat, dulcēța te-a îndestulat, dē ęști fără soție, viéță trăesci mai vie; copii d'aĩ dobândit, dragostea lor te-a 'nveselit; viéță fără copii, fără nici o grijă; tinerețele plăcute, bētrânețele cinstite; tóte la vremea lor ęși aũ plăcerea lor. Nimic alt să mai alegi. cá cu greșală alegi.

Tóte la noi în viéță alunecă ca pē ghēță.

Tótă viéța omului, cât dē mult vei trăi, un minut sē so-cotesce, și acest minut în rēsboiũ neconținut dē patimĩ și dē necazuri, sufletesci și trupesci.

Tótă viéța omului dē plâns și de rıs sē 'nțelege. D'aceea la sfirșit nimic dē ea sē 'nțelege.

Tótă viéța omului dē 'ndreptare trebuință are.

2605 Tótă viéța omului, o luptă dē necazuri; astăđi un necaz, mâine altul și cel-lalt mai pē urmă, unul după altul vine, când unul mai nainte, când altul mai în urmă.

Tot omul are drept dē a-și apērà viéța împotriva celui ce va să i-o rídice.

Trupul sănătos să țe-l păzesci, mintea ne-smintită în întregimea ei, și inima fără nici o patimă, viéța cea mai fericită.

Feresce-te d'a cugetă împotriva vęșii, c'amară vedere la mort să te uif.

Fericită viéță are cel fără nici o întristare.

2610 Furtunile vęșii și după cea mai mică luptă lasă semne ne-vindecate.

Fugĩ dē cele ce osindă ție ęți aduce, daca vei să petreci viéță ticnită.

- Fără mișcare din loc, vieța omului ca o uimire se 'nțelege.
Cea mai bună vieță, dragostea la om i-aduce.
Cea mai bună viețuire se 'nțelege după fire, când tot omul are de o potrivă cinste, d'o potrivă stare.
- 2615** Cea mai dulce vieță, când ai pe soție în brațe.
Cea de o potrivă între omenii viețuire aduce și o dragoste întru toate împreună.
Ceasornicul ții arată trecerea vieții tale; un tac al lui ții scurtază vieța pe ne-simțite.
Ceii mai mari și vestiți trebuință au de vieță strălucită și în totă lumea vestită, iar nu de îndelungată.
Ce grea se pare cu adevărat vieța la om, când zace în pat!
- 2620** Cel ce odată a purces din limanul vieții, «*Rēmâz, rēmâz sănătos!*» în veci, în veci ne ȃice.
Cel ce d'a lui vieță nici cum ții pasă, cum o să-ți pese d'a ta vieță?
Ce scurtare de vieță la părinți aduce, când ved că copilul din brațul lor se duce!
Ce-ți folosește averea frate, când vieța slabă forțe?
Cine va să petrecă vieță mai îndelungată, să dormă mai puțin, că câtă vreme dormim, de morți ne socotim.
- 2625** Cine vieța lui pentru obște și-o chinuesce, cea mai mare cinste de la obște dobândește.
Cine nu pôte suferi vieța cea amărită, la răbdare să se plece și'ndată găsește mângâiere.
Cine vieța mai liniștită va să petrecă, să se depărteze de ori-ce plăcere și de ori-ce întristare.
Cine nu se turbură de ori-ce, și în norocire și în ne-norocire, tot aceea plăcere în vieță găsește.
Cine de a sa vieță nici cum îngrijasce, de a se numi om forțe mult tînjasce.
- 2630** Cine-și păzesce vieța mult piste măsură, pururea bolesce, că dieta mare, scurtare de vieță.
Buna viețuire se 'nțelege după fire cea mai bună fericire.
Fericite de cine a dobândit'o!
Din calea cea dréptă a vieței tale nici cum să te abați, ca nu cum-va să te rătăcesci și 'n prăpăstii să te poticnesci.
Dintr'o ȃi într'alta pururea trecând, ce am fost ieri astăzi nu mai sântem; așa dar din ȃi în ȃi începem a trăi, diminéța tineri, séra bătrâni; o ȃi și numai se 'nțelege vieța la om.
Dooe căi ale vieții se 'nțeleg în lume: una forțe nodorósă, ce cu mari nevoiște te duce la fericire, ș'alta forțe-alu-necósă, ce cu mare înlesnire te duc l'a ta peire; din

dooe acum alege, cea mai bună după lege, ce nu poate duce la nici o căință.

2635 Dureri și necazuri vieța pe lume.

Dă este vieța zădarnică pe lume, vieța celui bolnav să n'țelega a fi.

Dăosebesce noptile, ce se asemănă întocmai cu mórtea; dăosebesce copilăria, ce nu simte nici o plăcere; dăosebesce bătrânețile, ce-și pierd ori-ce putere; dăosebesce necazurile, ce pe tot ceasul și minutul, unul după altul, eți scurtéză vieța; apoi socotesce ce vreme eți mai rămâne s'o numesci vieța.

Dăcât vieța amărită, mai bine mórte ticnită.

Dăparte dă cei cu urită viețuire; că vieța ți-o mánjesc și curînd ți-o și topesc.

2640 Dăspărțirea cu greú, dar și vieța rea cu mult mai grea; alege care-ți place.

Dă cea mai subțire ață, ca firul dă păiangine, vieța stă spînzurată, ce o muscă cât dă mică îndată o pișcă.

Dă-ți iubesci vieța ta, fapte dă vină nu urmă.

Dă-ți veți petrece vieța cu cei ne-omeniți, rușinat veți fi între cei omeniți.

Dragostea, credința și slobozenia, cele mai trebuincioase la om spre bună viețuire.

Pentru Viie.

2645 Viia cere sapă adîncă și désă ca să ne dea nooe leac dă vieța.

La culesul viilor, ca la răsboiú, să te pripesci.

Pentru Viețuire.

Veți Vieța.

Pentru Viitoare.

Veți Urmă.

Pentru Visite.

Visita cu mâna gólă te dă dă ocară; mai bine cu mâna plină, ca să dobândesci cinste în loc dă ocară.

Visita la cel ce pătîmesce cere ajutorința spre tãmaduire: dă ești dăstoinic, nu te dăpártă dă ea.

Dă cel ce-ți face visite cam des, nici nasul poți să ți-l ștergi.

2650 Visite când faci, fă-le pentru dragoste, iar nu pentru iscódă.

**Pentru Vicleni, Viclenii, Viclesug și Fățarnici,
Fățarnicii și Prefăcuți.**

Atunci fățarnicul crapă de necaz, când te faci că te-ai prins în cursa ce ți-a intins fără a te vătëma.

Omului viclén ochii ei jócă în cap; după acesta să-l cunoscî.
Omul viclén nicî cum cunósce prieteșug curat; dêparte de el.

Omul viclén pë prietinî îndată ei dêsparte.

2655 Omul viclén și când dórme la 'nșelăciunî gândesce.

În sufletul tēu viclenie să te păzescî să nu-ți vie, nicî să vînezî pë cine-va ca Iuda nicî cum-va!

Intrégă fățarnicie când laudî pë unul dêfăimând pë altul.
Între heare, ursul, tigrlul, leul și iena, cele mai rele și mai grozave la crușime; iar între ómenî fățarnicul viclén întrece și pë cele între heare.

Venin dê aspidă subt buzele celui fățarnic.

2660 Viclénul anevoe dobândește vînatul ce vîneză fără vătëmăre.

Viclénul orî-ce face îndată le preface, dê n'ai încotro face.
Viclénul un dar are, să schimbe adevêrul în minciună și minciuna în adevêr; feresce-te d'un asemenea dar.

Viclénul într'un minut rēstórnă carul cu curul în sus.

Viclénul vrênd ca mai mult să dobândească, cu viclêna lui minte pîrde și ceea ce are.

2665 Viclénul cu vorbe dulci îndată înșală pë cei dê minte scurți.

Viclénul cu graiul sê pare că te apêră, iar cu semne dê dêparte în grópă te aruncă.

Viclénul, când cel rēu vede că sê pedepsesce, multă minte dobândește.

Viclénul la orî-ce multe mijlóce găsesce spre înșelăciune.

Viclénul la judecată legea o dêsfăce, o preface și cum va o întórce; feresce-te să nu cađî în mânilé lui.

2670 Viclénul piste puțință un cuvînt drept să-ți grăiescă.

Viclénul pururea curse întinde, însă întăiú el dá în cursa ce întinde.

Viclénul mult sê socotesce, dar pururea rēu gândesce.

Viclénul firesce cu minte ascunsă trăiesce și cu 'nșelăciunî sê hrănesce.

Viclénul ce rēu gândesce, dê grija lui sê topesce.

2675 Viclénul și fățarnicul altele pîn'ascuns gândesce, ș'altele dê față êți grăiesce; veđi să nu te înșale.

Viclénul și fățarnicul întrece pë Iuda ca sárutarea când

te vinde și de aproape te mângâie; că p'în ascuns te sapă; departe d'o asemenea sărutare.

Violenii și fățarnicii, nici să le iubesci, nici să le urmezi, nici să te asemeni lor; că urît nume dobândesci.

Ca violenția și ca fățarnicia, nimic alt mai rău ești schimbă firea.

Cu cât mai mult te depărtezi de fățarnicie, cu atât mai mult te apropii de Dumneșeire.

2680 Cu cât mai dulci și mai plăcute cuvintele celui violen, cu atât mai mult de ele să te feresci.

Cu mult mai nevoie a scâpa ore-cine de cumplita fățarnicie decât de morțe; d'aceea la morțe cu îndrăsnelă, iar la fățarnicie cu mare sfială.

Cu mâinile la piept, cu ochii plecați în jos și cu gândul a lua ceva din punga ta, fățarnicul cel smerit.

Cursa omului violen, mai rea și de cât cea de heare.

Când vești pe fățarnic că ți-arată milă, el atunci te-a otrăvit.

2685 Când cunoscî violenția a omului fățarnic, atunci și uscat de căință del veî vedea, nici cum creșemint să-i dai, că s'asemănă ca vulpea, când mortă se făcea.

La cea mai deșteptă, violenția încuibată; feresce-te de ea.

Meseria celui violen comora răutăților, iar a celui fățarnic, grópa ne-vinovaților; fugi d'amîndouă ca de cîumă.

Mii și sute de mușcături de țințari și de tăuni cu mult mai bine te-aduce decât de fățarnic o sărutare dulce.

Mult mult să te feresci de om fățarnic și violen, c'aci te mângâie, aci te sgârie; aci te înaltă, aci te trântesce; aci te îmbrățișează până ești ies ochii din cap și tot nu se lasă, ci grópa pe d'în dos te o sapă, până ce în ea te'ngropă.

2690 Nici cum și nici odată s'a pomenit cel fățarnic să grăiescă la orî-cine spre al aceluia folos.

Nu veî luați după cei ce cu vorbe dulci vi se pare că veî mângâie; că cu vorba dulce fățarnicia la prăpastie te duce.

Nu te încrede celui violen, că ca șarpele ține otrava ascunsă în vârful limbii sale.

Pișpăitorul cu piș-piș și lingușitorul cu lingi-lingi, grópa ție te-o sapă; iar fățarnicul cel mai cumplit, că c'o sărutare dulce la grópa te duce.

Păzesce-te de fățarnic ca de șarpele cel ascuns sub cea mai frumósă verdetă.

2695 Păzesce-te de cel violen, c'odată veî cădea în cursa lui cea rea și nu veî mai scâpa.

Pe fățarnic el cunoscî tocma după ce te mușcă, că când te sărută și se pare că te linge.

Să nu te arăți dă fățarnic, că nume dă Iuda dobândesci.
Feriți-vă dă cei fățarnici, ca dă nisce lupi și lei îmbrăcați
în piei dă miei.

Fiere găsesci pururea în cel măi dulce pahar ce fățarnicul
ești dă; veđi să nu o pați.

- 2700** Fugi dă cel fățarnic și când ești grăiesce măi dulce; c'a
fățarnicului vorbă dulce la vîndare te duce.

Fugi dă darul celui viclén, că înzecit țe-l ieà.

Fățarnicul aci laudă, aci dăfaimă și pē cel ce-l ține în
palmă.

Fățarnicul une-orî face și el cāte un bine, pentru ochii
ómenilor, ca să arate că nu este el pricina rēutăților.

Fățarnicul în adevăr dulce te sărută, dar unde te sărută
multă vreme te ustură.

- 2705** Fățarnicul vede și să face că nu vede, aude și țeice că
n'a audit, grăiesce și țeice c'a uítat, ca măi multe sē
afle.

Fățarnicul, vierme puturos, ce te vatēmă pân la os.

Fățarnicul vinde pē însuși tatăl sēu cu schimbarea feței lui.

Fățarnicul smerit s'arată, dar smerenia lui plină de venin.

Fățarnicul ca cănele cel turbat, ce dulce te linge, dar
rēu te smreduiesce.

- 2710** Fățarnicul ca țințarul, ce te pupă cu cāntare, dar ești lasă
rană mare.

Fățarnicul cu orî-cine sē schimbă în fețe, după plăcerea
aceluia cu care el grăiesce.

Fățarnicul c'o lingușire dă vorbe dulci ești fură gândul tēu.

Fățarnicul cu multe fețe, d'aceea nu-l poți cunosce.

Fățarnicul cu sărutarea cea măi dulce, tocma ca Iuda la
osindă te duce.

- 2715** Fățarnicul cu diavolul tot o meserie aū amîndoî împreună
d'aceea la nāscociri amîndoî sē împreună.

Fățarnicul cu dooē limbî; cu una te rānesce și cu alta te
linge.

Fățarnicul cu dooē fețe; cu una te vede și cu alta ochii
țe-î astupă.

Fățarnicul când ești zîmbesce, grópa începe a țe-o săpà,
și când ești ride, grópa țe-a săvirșit'o; iar când ești dă
māna și te 'mbrățișeză, în grópă te aședă.

Fățarnicul, când în palme ești plesnesce, atunci în cap te
plesnesce.

- 2720** Fățarnicul, când e să te cufunde, atunci ești arată cea măi
mare dragoste.

Fățarnicul, când te sfātuiesce, l'al tēu sfîrșit gāndesce.

Fățarnicul la față sē schimbă ca luna pē tótă ȓiua; să te
ferescă Dumnedēu când fața lui e plină.

- Fățarnicul într'un minut înșală și pe cel mai sfânt.
Fățarnicul mai rău vatemă cu graiul decât cu cuțitul.
- 2725** Fățarnicul pururea în lume s'a arătat la mâini curat, la minte viclén și la suflet spurcat.
Fățarnicul multă milă arată către tine, până ce pune ghia-rele pe tine.
Fățarnicul pururea țe-arată dragostea cea mai mare, până ce se pune pe tine călare.
Fățarnicul până te înșală, p'amîndooë obrazele dulce-dulce te sărută.
Fățarnicul plînge cu șuróe de lăcrămî, iar de sânge nici cum se satură.
- 2730** Fățarnicul se miră de ceea ce bine scie, ca să arate că nimic nu scie.
Fățarnicul se face că nimic pentru el voiesce, în vreme ce tóte pentru el, le privesce.
Fățarnicul un taler cu dooë fețe, când p'o parte, când pe alta s'arată pécum voiesce, și nimeni fața-î nemeresce.
Fățarnicul te mângâie cu cea mai mare dulcétă până te înșală și în urmă se sparge de ris de înșelăciunea ta.
Fățarnicul fără armă te lovesce, te rănesce cu mult mai rău decât vrăjmașul cel cu armă.
- 2735** Fățarnicul, d'ar putea, și pe tatăl său l'ar prădă.
Fățarnicul la ori-ce mórte cu fața în jos se pune și cu mâinile la urechi, ca să arate că de milă nici aude, nici nu vede.
Fățarnicul bine se 'nchipuiesce cu gură de miel și cu inimă de lup.
Fățarnicul și viclénul gură plină de dulcétă și inimă de otravă.
Fă-ți crucea și fugi curînd, când fățarnic întilnesci și la viclén nemeresci, că ne-curați sînt.
- 2740** Fățarnicia aluatul ne-leguiriilor și capul rėutăților.
Fățarnicia când ęți zimbescce, în mormînt te trăntescce.
Fățarnicia nasce cele mai mari vrăjbi între cei mai de aprópe.
Fățarnicia, prefăcută plecăciune cu smerenie spre supė-rare, că ascuns păstrėză mânia și pizma către ori-cine; feresce-te d'asemene patimă.
Fățarnicia s'arată cu faceri de bine, care îndată te dera-pănă.
- 2745** Ce anevoie a cunósce gîndul omului viclén.
Cele ce nu se pot cu puterea săvırși, viclesugul cu-a lui meserie, lesne le săvırșasce.
Cel viclén cu 'nșelăciuni, cel fățarnic cu prefaceri și cel cumplit cu cruđimea se hrănesce și se 'ngrașă.

- Cel viclén te isbesce furiş pē din 'apoî, când tu  l aștepti pē dinainte.
- Cel viclén ŝi prefăcut, unde va ŝi cum va, te trage dē nas; veđi să nu-ŝi pierđi nasul.
- 2750** Cel ce la vorbă vicl n  caută numai ŝi g ndesce, urme dē vulpe p ndesce.
- Cel ce pururea în viclenii petrece, acela ŝi c nd voiesce unele să le-acopere, la altele să v desce.
- Cel ce scie ŝi să face că nu scie, viclén s  înţelege, că cu ac sta voiesce s   nşale.
- Cine ca viclénul cu chichi te umbl , drac  mpeli at; fere-sce-te d'un asemenea nume.
- Cine d  f ţ rnicii s  ține, dracului i să  chin !
- 2755** D  omul viclén ŝi d  cel f ţ rnic, să te feresc  mai mult d c t d  şarpele cel mai înveninat; că p  şarpe  l veđi c nd vine să te musce, iar p  cel viclén ŝi f ţ rnic nu-l poţi cunosce nici c nd, nici cum te muşcă.
- Dulce s  pare s rutarea d  f ţ rnic, dar te otrăvesce, ca o muşcătură d  şarpe.
- D parte d  cel viclén ŝi d  cel f ţ rnic, c nd va să te sărute, că rău te muşcă p  furiş.
- D  cea mai rea her  te poţi păzi, v d ndu-  cruđimea ei, iar d  cel viclén ŝi f ţ rnic nici cum, nev d ndu-  g n-dul lui.
-  i p  cel mai voinic l'a ar tat d  nimic, viclesugul c nd s'a ivit.
- 2760** Anevoie a t m dui o femeie prefăcut , că una să preface, c nd alta să r sfa , ŝi cea d  a treilea, mai rea d'am n-doo .
- Nu c nd cele ce ai, ci c nd cele ce n'ai te faci că le ai, atunci te ar ţi d  prefăcut.
- Cel prefăcut cu vorba dulci te pişcă ŝi nu pricepi.
- Cel prefăcut c nd să 'nchin  şur e d  l cr mi  i curg p  obraz, numai ŝi numai ca să  nşale p  ori-ce obraz.
- Cel prefăcut c nd te 'ntilnesce dragoste  e-arată mai mult d c t el voiesce.
- 2765** Cel prefăcut r de 'n sine, c nd înşală p  ori-cine.
- Cel prefăcut s'arată cu mare zmerenie la ori-ce iconă.
- Cel prefăcut s  'nţelege taler cu doo  feţe.
- Cel prefăcut ŝi viclén  parte cu dramul ŝi str nge cu c n-tarul.

Pentru Vin

Apa mintea  e-o p str z , iar vinul  e-o d p rt z ; veđi să nu o pierđi.

- 2770** Vinul armă n'are în mână, dar mai rău de ori-ce armă;
c'o băutură dulce subt pământ te duce; veđi să nu o pați.
- 4 Vinul arma dăsfînării.
Vinul adormire și uimire țe-aduce la ori-ce întâmplare.
Vinul, oglinda minții, în ea să te uști, când pe băuturi te puși.
Vinul ori ce grijă de la om o depărtază, că-ți ridică ori-ce simțire.
- 2775** Vinul în urmă sărăcie ne-aduce; veđi să nu o pați.
Vinul înveselesce, apa răcoresce, pâinea te întăresce; alege care-ți place.
Vinul în pahar când fierbe, inima țe-o dăstăptă, veselia ne aștăptă; iar după veselie, uimire cât se pôte.
Vinul ești de drumul la ori-ce blestămăție, că 'ndată-ți scóte frul din capul minții tale; ține-ți frul mai tare.
Vinul ca să curgă la vale șuróc, trebuie să sapi via mai adânc.
- 2780** Vinul cu óla când se bea, mintea nu va să mai stea; veđi să nu-ți fugă mintea.
Vinul cu cât mai mult la limbă întepă, cu atât mai iute mintea ne-o pune 'n țepă; veđi să nu o pați.
Vinul cu cât mai dulce, cu atât a noastră minte mai de parte ne-o duce; veđi să nu o pați.
Vinul cu spumă când se varsă, mintea jos ne-o lasă; ține-o mai în sus.
Vinul când se bea c'o măsură fórtă grea și pe cel cu mare minte el lasă ușor de minte; feresce-te d'o asemenea măsură.
- 2785** Vinul când se bea cu gura căscată, mintea pe gură iese tot atunci îndată; ține-ți gura mai închisă.
- ✓ Vinul cârja bătrânețelor.
Vinul la cel ostenit, pururea-i dă de odihnit.
Vinul mintea țe-o ridică, socotința ești o strică, simțirea țe-o depărtază și la toți ca un idol te înfățișază ¹⁾.
Vinul mult înveselesce, dar și te ametește și la cele rele te silesce.
- 2790** Vinul mult folositor la cei ce-l béu cu minte, și mult vătămător la cei ce-l béu fără minte; alege care-ți place.
Vinul ne 'ndemnă la jocuri mai cu sémă, iar la chiote piste sémă.
Vinul ne face să ridem și de cel mai de aproape ș'în cușcug când el vedem; de parte d'un asemenea rîs.
Vinul noe ne ajută numai când noi năvălim asupra unui vrăjmaș, că orbesce pe noi ne bagă în văpaia cea de foc.
Vinul numai pe cel scump el arată de giomert.

¹⁾ În manuscris se citește: învățșeză.

- 2795** Vinul piste măsură ne-aduce urîciune, moleşiune, trândăvie, gâlcévă şi bóle cumplite; iar cu măsură, sănătate bună. Alege care-ţi place.
 Vinul piste măsură desfătările adese şi desfrînarea cea mare prea curînd ne-aduce veste nu prea dulce de vecinica călătorie; mai departe d'asemene călătorie.
 Vinul, puterea cât de mare, îndată o domóla, când se pune pe ea călare.
 Vinul, putere la om aduce, dar departe de voinţa lui îl duce.
 Vinul pe împăratul, cum şi pe robul lui, pe cel bogat, cum şi pe cel sărac, pe cel cuminte, cum şi pe cel fără de minte, d'opotrivă ei coprinde, că frică de nimeni are.
- 2800** Vinul pe cel bun lesne l'arată nebun, iar pe cel nebun anevoie bun.
 Vinul te amortşeste, dragostea te însufleţeste; alege care-ţi place.
 Vinul te 'nveselesce, dar în tină te tăvălesce tocma ca p'un porc. ✂
 Vinul fie cât de slab, mintea ţe-o biruesce, când lui te vei supune.
 Vinul fie cât de dulce, când se bea piste măsură, amărăciune sufletului tău ţe-aduce.
- 2805** Vinul tămăduire la cea mai mare mahnire.
 Vinul, fără a 'nvěţă, scie bine a cântă.
 Vinul cele acoperite tóte le-arată descoperite.
 Vinul ce 'n cap urlă, eşi aduce boritură.
 Vinul bun şi pâinea dulce, la ostaş putere aduce.
- 2810** Vinul după masă somn bun ne aduce.
 Vinul şi somnul piste măsură d'opotrivă mintea ţe-o sminţeste în urmă.
 Cu vinul uităm orî-ce întîmplare, dar îndată ajungem la cea mai próstă stare.
 Când vinul te coprinde, sărăcia se desprinde şi din scăpătat te veţi împărat.
 La vin vitejia nici cum să ţe o arăţi, că mai vitez de cât vinul nici cum tu vei fi.
- 2815** Mare şi 'nfricoşată a vinului putere că pe cel mai tare îl arată de tot móle, pe cel mai dęştept de tot admirat, pe cel mai învęţat ca p'un porc în tină, şi pe cel mai înţelept de tot fără minte.
 Mintea ce de la Domnul a dobândit omul, ca cel mai mare dar, cu vinul o întunecă şi 'n mormînt o aruncă.
 Nu pociu iubi, nici pociu urî vinul cel mai dulce, că şi bine şi rău nooă ne aduce după, cinstea ce mintea noastră lui ei aduce.

Nu te bizui în a vinului putere, că numai îndată ca un mort te arată.

Pururea la băuturi să te păzesci cât mai bine, ca tu să bei pe vin iar nu vinu pe tine.

2820 Păzeste-te cât vei putea cu mare strășnicie să nu te supue a vinului dulcătă, că te dă ca pe gheată.

Rob vinului să te păzesci nici cum să ajungi, că rău te chinuesce.

Sabia îndată pe ne-simțite te sfârșasce, iar vinul pe chinuite; alege care-ți place.

Setea cu vinul să nu țe-o stingi, că mai mult o aprinzi, ca varul cu apa.

Să te păzesci cât vei putea ca vinul să nu te bea; ear de te va bea, să te dai afund cât mai curînd.

2825 Trei daruri are vinul: să placă înveselindu-te, să amețescă îmbêtându-te și să căieșcă necinstindu-te, iar cel de a patrulea când după trezite nu 'ți mai poți veni în fire; pe cel d'întăiu de 'l vei priimi cele l'alte îndată te năbușesc, că unul după altul sosesc alergând.

Fără vin la masă n'are nici o dulcătă, dar când să bea piste măsură, rău și greu la capul lor le urlă.

Din lin vinul se scurge și în inimă curge, iar mintea afară țe-o scote ca un abur ușor când ferbe tare forte.

Pentru Vinii, Vinovați, Învinovățire, Ne-vinovați, Ne-vinovăție, Ne-învinovățire.

Anevoe ne-vinovatul să găsească atâta ocrotire cât cel vinovat.

Maî bine să mori decât să osîndesci pe cel ne-vinovat.

2830 Pe vinovat maî bine să 'l puî la muncă de cât să 'l osîndesci la mörte; că cu munca și folosește oare-ce și minte să învață, iar cu osînda la mörte umpli de sânge mâinile gâdilor.

A nu avea nici o patimă asupra öre căruia cea maî mare virtute a omului.

Acela maî vinovat ce de dooë öri cade tot într'aceea vină; veși să nu o pați.

Însuși acela de vină cel ce pe norod întru întunerec ël ține; feresce-te d'acésta.

Întăiu bine să cunoscî vina celui vinovat; apoi să 'l osîndesci.

2835 Când osîndesci pe öre-cine după vre-o vină, micșoréză 'i osînda după a ta îndurare.

La câte omul greșasce din ne-sciință vinovat este cel ce a putut să 'l scóță din ne-sciință și n'a vrut să 'l scóță. Lesne a urmă cele dē vină, dar anevoe a scăpă dē vină.

Bagă de sémă la acésta.

Maí vinovat cel ce îndemná pē alții la rēutăți, că omul lesne se înșală.

Ne-vinovatul când pătimesce pē bună dreptate, dē la Domnul s'aștepte dreptate.

2840 Ne-vinovăția multă vreme nu stă aseunsă.

Ne-vinovăția nici odată nu se rușinează, că n'are de ce.

Ne-vinovăția sănătatea sufletului.

Ne-vinovăția să țe-o arăți la cei ce te ascultă, iar la cei dimpotrivă maí bine să tací.

Ne-vinovăția, și în feare fiind pusă, se odihnesce în liniște.

2845 Ne-vinovăția, și când maí mult o apasă, ea atunci s'arată cu mult maí luminósă.

Numaí Domnul cunoșce nevinovăția omului, d'aceea nu prea 'și găsesce dreptatea.

Pē vinovat să 'l osîndescí ca să nu maí greșescă, iar nu să 'i eí vieța, așa îndată, fără nici o judecată.

Pē cel ne-vinovat Domnul l'a scăpat și omul l'a cufundat.

Cei vinovați apărare maí multă găsesc, pentru că fără vină puținí se găsesc.

2850 Cel vinovat dē ori-ce pururea se sfîesce, că cugetul él bate; ear cel fără vină nici o síelă are.

Cel cu vină fuge și când nimení él gonesce.

Toți pentru un ne-vinovat să móră, iar nu d'impotrivă un ne-vinovat pentru toți cei-l-alți.

Cel ne-vinovat și la mórte cu îndrăznélă s'arată.

Cel ne-vinovat, și în chinurí osîndit, pildă să iea dē la Socrat, de la Belisarie și dē la însuși Christos, și cu eí să se mângăe.

2855 Cel ne-vinovat, și la suflet curat, nici dē Domnul are frică; că Domnul dē drept se socotesce.

Cel ne-vinovat, și dē se osîndesce, nici cum să ne-cinstesce și în veci nu se uită.

Cel ce póte poprí faptele cele rele și nu le popresce, acela maí vinovat; bagă dē sémă la acésta.

Cel ce până a nu 'l întrebà va să se îndrepteze, dă bănuélă dē vinovat.

Cine 'n temniță bagă fără a judecà, acela maí vinovat.

Pentru Virtute

2860 Virtutea încoronéză pē cel ce o cinstesce.

Virtutea, înțelepciunea înțelepciunilor; dă ea să te ții.
Virtutea cu deprinderea lesne se dobândește; nu te lenevi
a te deprinde cu ea.

Virtutea la câștig nici odată privesce; c'acest, câștig ș'el
socotește, că s'a învrednicit d'a făcut un bine.

Virtutea numai tămăduiesce mustrarea cugetului tău.

2865 Virtutea nu se cumpără, să dai totă împărăția ta, dă cât
numai cu voința ta.

Virtutea năravul celui înțelept; acest nărav să vinezi.

Virtutea potolesce ori-ce patimă te stăpânește; dă ea să
te ții ca să scapi dă ori-ce patimă.

Virtutea pururea visterie dă bunătăți.

Virtutea se odihnesce în cugetul cel drept.

2870 Virtutea se cunoște după inima omului, când se aplecă la
cele drepte și nu se rușinează dă nici o faptă.

Virtutea se dobândește cu munca, cu strădania, cu chi-
nurile cele mai grele, ș'apoî te înveselesc dă ea.

Virtutea să 'ți fie ție temeul cugetului tău la ori-ce ur-
mare gândești, și nici odată veî greși.

Virtutea cinstește și în viață și după morțe, că nemuritoare
este; dă ea se te ții.

Virtutea dragoste frățească către toți dă obște cere.

2875 Virtutea se înțelege înfrinarea poftelor, depărtarea pati-
milor și cugetarea spre fapte bune; d'acestea să te ții.
Numai virtutea afară din hulă, că nici cum se smreduește.
Răsplătirea virtuței cu totul ne-prețuită; d'aceea și legile
nu o pot legui.

Tóte se schimbă și se prefac, numai virtutea în totă
vremea tot aceea ne-schimbată.

Slava, bogăția, puterea și plăcerile pe lângă virtute întru
nimic se socotesc, că toate trecătoare, iar virtutea stă-
tătoare.

2880 Cea mai mare virtute cinstea se înțelege; dă ea să te ții.
Cel mai mare dușman al virtuței zavistia se înțelege; dă-
parte d'un asemenea dușman.

Cinstește virtutea, că pe tine te cinstești.

Pentru Vise

Visul pe mulți întristeză și pe mulți înveselesc, însă și
la unii și la alții basne le povestește.

Visul pe cel prost dă minte el face să sbóre.

2885 Visul dă aur fie, folos dă el nici cum ai.

La vise creдемînt nici cum să dai, cu nici un cuvînt, că
cine în vise crede mintea ș'o smintesce.

Maî mincinos decât visul nimic alt pē lume, și la cine 'l vede și la cine 'l crede; nu 'i da creḑēmînt și dē 'l veḑi cu ochii tēi.

Și visul o mângâcare la cei dēsnaḑḑeḑduiṑi.

Pentru Vistierie

Vistieria bóla sārăcilor, cā dē la eî sē umple; silesce-te sã 'i tāmăduesci d'o asemenea bóla.

Pentru Vite i Dobitóce și Dobitocie

- 2890** Vaî dē dobitoc, când stăpânul nu eî vede.
 Vita cu căutare eṑi aduce dēmâncare; n'o dēpărtà dē căutarea ta.
 Vitele ce ne înlesnesc munca pāmîntului, acelea maî trebuincióse.
 Vitele ce ne dă lapte dē hrană și lână dē îmbrăcăminte, acelea maî dē cinste.
 Mulṑimea vitelor bilșiugarea țerii; l'acēsta sã te silesci.
- 2895** Dobitocia în adevēr, cea maî mare greotăte ce suferă pāmîntul.
 Dobitocia, fără îndoială starea cea maî próstă.

Pentru Viteji i Vitejie, Voinicii i Voinicie, Nevoiași și Ticăloși i Ticăloșie

- Acela maî voinic, ce nu sē supēră dē nimic.
 Acela maî voinic ce mânia 'ș birușasce și cele-l-alte patimî jos le trântesce; acestuia sã te asemeni.
 Omul cel voinic la norod mare scăpare, la orî-ce întîmplare; un asemenea voinic sã te arēṑi.
- 2900** În urma rēsboiului mulṑi voinicii s'arată.
 Între muferi și ciungul sē vede maî voinic.
 Voinicul în mâini sē bizuesce, iar nu în picere.
 Voinicul nu iértă, nici sē supune dē frică la silă.
 Voinicul, dē inimă rea, intră 'n cārçimă și bea.
- 2905** Voinicul dē muncă nici cum sē spăimântéză.
 Voinicia a căḑut dē când pușca s'a veḑut, cã pē cel maî voinic un glonṑ eî arată dē nimic.
 Voinicia omului s'arată maî mare, când frică dē mórte, omul nici cum are.

Voinicia cu 'ndrăznélă te bagă și te scóte din focul cel
maí mare.

Voinicia la ostaș, pâine cu primejdie.

- 2910** Voinicia pè om él rìdică până sus în cer, iar mândria él
trântesce jos, pè pămînt, din cer; alege care 'ți place.
Voinicia să țe-o arêți la vremea ei, cu cea maí mare în-
țelepciune.

Voinicia fără minte te-aruncă în dinte; veđi să nu o pați.

Voinicia fără minte cinstea ei nu 'ș-o 'ntinde.

Voinicia cea adēvărata, nu în arme, ci în mâini s'arată;
așa să 'ți arêți și tu voinicia ta.

- 2915** Cu apa când te veí luptă, n'are cine 'ți ajută, dē cât voi-
nicia; aci se te veđ.

Cu cele dē cinste să 'ți împodobesci semnele dē voinicie.
La voinicie pè copil, dē mic copil să 'l înveți, ca pè câine
la vînat.

Maí voinic se înțelege, cel ce la muierí biruesce, dēcât
la cel maí mare rēsboiú; că mulți la rēsboe au biruit
și dē muierí s'au biruit; bagă dē sémă la acésta, ca
să nu o pați.

Maí bine se greșesci cu voinicia ta dēcât să țe-o între-
bunțezi spre pierderea altuía.

- 2920** Mulți voinici se pot găsi și p'în cele maí micí bordee,
cum și suflète luminóse în cele maí uríte trupurí.

Nu se cuvine cel maí voinic peșin să se supue la cel maí
dē nimic.

Peptul dē voinic cel maí bun meterez la orí-ce rēsboiú.

Puterea celui voinic în tária mâinilor sale stă.

Pè cei voinici la lupte pè cei invesați la sfat, și pè cei
iscusiți la iscodirí pururea să 'i întrebuințezi, dacá veí
să isbutesci.

- 2925** Ceí maí vestiți voinici, și ceí maí mari împèrați, cenușe
și țerină si vèd astăđi pè pămînt.

Cel voinic, la luptă, prin ascuns nu se luptă.

Cel voinic la rēsboiú frică dē mórte nici cum are.

Cel voinic la rēsboiú, după a lui voinicie, unul se soco-
tesce în loc dē o mie. Așa și tu să te arêți.

Cel voinic nu primesce p'al sèu vrăjmaș, la rēsboiú, prin
ascuns să'l lovescă, ci, pept cu pept, să se isbescă;
așa și tu să urmezí.

- 2930** Cel voinic rușine í-este cu cel maí slab să se lupte.

Cel voinic sfiala, cel nevoiaș îndrăsnéla, și cel lenes
munca nici cum le cunósce.

Cel voinic și fără minte, ca un orb se poticnesce. Veđi
să nu o pați.

Cel voinic și după mórte spaímă lasă în rēsboiú.

Cel mai voinic la răsboiū, acela cu răni mai multe, acela și mai cinstit se vede după răsboiū.

2935 Cel mai voinic la răsboiū, la muierī ca un baboū; tu împotrīvā sā te-arēți.

Cel mai voinic la răsboiū piste mulți se pune, iar la o muierē numai îndatā se supune. Veđi sā nu o pați.

Cel mai voinic, la desfātārī muierē sā aratā. Veđi sā nu o pați.

Cel ce la vrājmaș pīeptul ș-ēl aratā, acela la răsboiū cel mai voinic s'aratā.

Cel ce pē sine-și biruiesce dē cāt toți mai voinic firesce se socotesce. Asemene voinicie și tu sā arēți.

2940 Cel ce se razimā numai în putere acela mai voinic în a-dēvēr se 'nțelege.

Cine-și stāpānesce poftēle cele trupescī, acela se 'nțelege cel mai voinic. Asemene voinicie sā arēți.

Și cel ce p-în ascuns pē vrājmaș biruiesce voinic se socotesce, însă voinic ne-cinstit, cel mai urit nume.

Vitezul atuncī mai mult se cinstesce cānd pentru folos obștesc se răsboiescē.

Vitezul până nu dā piste altul mai dīrz dēcāt el nu stā din drumul lui.

2945 Vitezul se socotesce fără cap și înțeleptul cu cap, însă cel fără cap apērā capul celui cu cap.

Vitejia, voinicia nu într'un noroc, ci întru a ta vīrtute și istecīune stā. Așa sā țe-o arēți.

Dē cānd pușca s'a ivit, voinicia a perit și norocul a 'nflorit.

Cel nevoiaș, norocul lui cānd nu întilnesce nicī un hoț pē drum, iar cel voinic și aiduc, al hoților noroc cānd pē el nu'l întilnesc.

Cel nevoiaș sā mōrā mai bine el voiesce dēcāt sā aibā cea mai micā muncā.

2950 Cel nevoiaș dē nevoie se 'nțelege înțelept.

Omul din copilārie se vede supus sā fie la orī-ce ticāloșie.

Unde ticāloșie acolo și mișēlie, și mai mare sārācie.

Nicī un ticālos ēși cunōsce ticāloșia sa, ci cu mult mai presus se socotesce dē ea.

Cānd veți cunōsce drepturile vōstre, și cānd veți urmā datoriile vōstre, atuncī veți scāpā dē orī-ce ticāloșie.

2955 Cel mai tare, lege pune, asupra celui mai slab, voința sa.

Ticālosul șade și numērā cāte musce se pun pē scārnā.

Ticāloșia mai mare dēcāt orī-ce alt cusur.

Cea mai mare ticāloșie a omului cānd nu se cunōsce el pē sine ¹⁾.

¹⁾. Γνωθι σεαυτον. — Prov. Elin.

- Cei ticăloși și nevoiași, și când scapă d'o mică primejdie,
dă piste cea mai mare.
- 2960** Cel ticălos, și când nu e sărac, s'arată de sărac.
Cel ce singur el eși face ne-norocirea sa, acela mai ticălos.
- Cel ce defaimă înțelepciunea acela mai ticălos, că ticălos
de minte se înțelege.
- Cine nu scie să sufere ori-ce necaz ăi vine, acela mai ticălos.

Pentru Voie, Voință și Vreere

- Orî ce e cu voia omului aceia mai sigur și mai plăcut. A-
cêsta să doresci.
- 2965** Voința ta să n-o faci lege altuia.
Voința bună să'ți fie, că neputința nimeni o cercetază.
Voința și de nu pôte, ca o faptă urmată de toți se soco-
tesce.
- Voințele nôstre pe tot ceasul se schimbă; d'aceia piste
putință a-le cunósce însuși noi.
- Voința cu cuget bun când vom avea, tóte cele bune și
nooă folositoare lesne le putem câștigă.
- 2970** Când la voința ore-căruia te împotrivesci, ăl faci ca mai
mult el să voiescă.
- Mai multe mijlóce decât voințe avem, d'aceia ori-ce ni se
pare cu greu.
- Mai bine piste voința ta să te supui, de cât ei să te
supui.
- Cele ne-cuvîntătoare nici o voință au, d'aceia și robii nici
cum ăic că voiesc înaintea stăpânului lor. O ce ticăloșie
omenescă!
- Cel ce nu voiesce multe pricinî găsesce.
- 2975** Buna voință semn de dragoste.

Pentru Voitori de bine.

Veđi, Facere de bine.

Pentru Vorbă, Graiü și Grăire, Grăitori de bine și de rău și Tăcere și Tăcuți.

Acela vorbesce mai bine, cel ce grăiesce spre apărarea
celui nevinovat. Așa și tu să grăiesci.

A sci omul să asculte și bine să răspundă, cel mai mare
dar al vorbeii. Asemene dar să vînezî.

Lubesce a vorbi mai des cu cei mai bătrâni ca pururea să înveți.

O vorbă, și numai, te face să pierzi tot. D'aceia să te păzesci ca, la vreme numai și precum se cade, pururea să grăiesci

2980 Ori cu cine vorbesci cu dulcetta să'i grăiesci, ca dragoste și cinste de la toți să dobândesci.

Ori-ce p' în ascuns să grăiesce pe ulițe se vorbesce, cum de la tine va trece la mine.

Unii grăiesc de tine bine ca să'ți facă rău, și alții te grăiesc de rău ca să'ți facă bine. Acesta stă la isteciunea ta, ca să cunoscă pe unii și pe alții, să scii de cine să te feresci.

Un ban cu mult mai bun decât mii de vorbe.

Unde auzi vorbă multă acolo spor puțin, că șiretlicul o înneacă.

2985 Unde vorbă multă, acolo ne-sciință cu mult mai multă.

Urta vorbă eți deschide drumul răutăților, că jos pune năravurile cele bune. Dăparte de ea cât vei putea.

Urât mult a vorbi dar cu mult mai urât de tot a tăce. Păzesc mijlocul.

În adunare când vorbesci limba obștescă s'o grăiesci, iar nu limba streină, ca să nu dai bănuielă de vre-o defăimare.

În oglindă veți cea ce'i puî în nainte, iar în vorbă veți și cugetul cel mai ascuns.

2990 Întâiu să procitesci în gură, cea ce vei să vorbesci, apoi să grăiesci.

Întru zadar cu vorba când urmarea nu e după vorbă.

Imbucătură mare poți băga în gură, iar vorbă mare să nu scoți din gură.

Vorba în zadar, mai multă pagubă țe-duce.

Vorba în zadar, pierdere de vreme, că n'are nici un dar.

2995 Vorba îndelungată mai mult te întunecă.

Vorba, cu cât mai mare, co-atât necaz mai mare ne-duce și întristare. Feresce-te de ea.

Vorba, cu cât de întunecată, inima omului țe-o arată.

Vorba, cu dulcetta, din gură-ți să iasă.

Vorba la vremea ieî, că 'mpotriva căință țe-duce.

3000 Vorba muferilor în biserică mai mult se întinde.

Vorba pentru țera ta, cea mai sfintă vorbă după datoria ta. Dă ea să te ții.

Vorba fiind ascunsă nici cum te va vătămă.

Vorba fără ban, în gură eți aduce ură și nici un rod pe urmă. Bagă de sémă la acesta.

Vorba cea urită ce curind schimbă și firea cea mai bună, dăparte de ea.

- 3005** Vorba cea mai bună, când grăiesci cele ce se cuvine și când tacî cele ce nu se cuvine a grăi.
 Vorba cea mai dulce dragoste ne-aduce.
 Vorba cea dulce lean la 'ntristare ne-aduce.
 Vorba cea dulce milă și îndurare ne-aduce, iar cea aspră p'amîndooe departe le duce. Dă una se te ții și dă alta să te depărtezi.
 Vorba cea dulce plăcere ne aduce.
- 3010** Vorba ce iese din gură nu se mai întorce în urmă, d'aceia să te păzesci ca nu cum-va să te căfesci dă ceia ce grăiesci.
 Vorba ce'ți scapă din gură, fără voia ta, adevărul, fără greșală îndată el arată.
 Vorba bună la vremea ei mult te-ajută cu graful ei.
 Vorba dulce ôse frânge.
 Vorba dulce te mîngăie, iar cea aspră te sgărie. Alege care'ți place.
- 3015** Vorba dulce cea mai mare armă; cu ea să te înarmezi.
 Vorba dulce cere, și un glas mai dulce și o uitătură cu mult mai dulce.
 Vorba dulce domólă mânia cea mai mare.
 Vorba dulce de muiere ca somnul te adorme.
 Vorba dulce și viclénă, și pē cei mai cu minte lesne ei înșală. Feresce-te dē ea.
- 3020** Vorba dulce și cinstită te-arată cu daruri mari, iar cea próstă și urită te-arată cusururi mari. Alege care-ți place.
 Vorba dē multe ori multe greșeli te-aduce, iar tăcerea prea puține sau nici una măcar. D'aceia bagă dē sémă să scii când să grăiesci și când să tacî.
 Vorba dēslușită mai adevēr ne-arată, iar cea încurcată mai rēu ne întunecă.
 În vorbă dē muiere nici cum să te încređi, și când va fi scăparea vieții tale.
 Cu vorbe dulci dobândesci ceia ce nu gândesci.
- 3025** Cu îndrăsnelă la vorbă, dar nu cu obrăznicie.
 C'o vorbă dulce îndupleci și pē cel mai mare vrăjmaș.
 Vorba dragostii cea dulce foc și pârjol la capul tēu te-aduce. Cam feresce-te dē ea.
 Vorbe mari plecate, scârbă și gréță aduce la cei ce te ascultă. Departe dē ele.
 Vorbe mari să nu grăiesci, când nu isbutesci, că rēmâi dē rușine.
- 3030** Vorbe dē ne-cinste nici cum se cuvine nici să auđi necum a grăi; și când auđi pē altul fă-te că nu auđi.
 Vorbă lungă la masă cam flămând te lasă. Veđi să nu o pați.

Vorbă lungă și-n zadar dă șiret și dă flecar să 'nțelege a fi dar. Dêparte d'un asemenea dar.

Vorbă multă în zadar când lucru e dă față.

Vorbă multă cu muiere ești aduce plăcere, dar năravurile cele bune cu totul ți-le strică.

3035 Vorbă multă la judecată dă șiret te-arată.

Vorbă multă la răsboiū nimic te folosese, ci mai mult te smintese.

Vorbă piste măsură te innécă în gură, că gréță și plecate țe-aduce.

Vorba bună și 'nțeleptă, când grăiesci ceia ce se cuvine și tacî ceia ce nu se cuvine ție a grăi.

Vorba blândă semn dă întelepciune.

3040 Vorba dulce, dă muiere dulce, la 'nșelăciune te duce.

Veđi să nu o pați.

Vorbă dă om sărac nimeni n'o ascultă, fie cât dă scumpă.

Grăind numai d'ale dreptății mulți se vor năpstui, iar urmând ale dreptății nimeni nu se va osândi. Daceia mai bine cu fapta dă cât cu vorba.

Zadarnică vorba celor proști, că nimeni o ascultă, fie cât dă bună.

Cu vorba mult greșăsci când nu te socotesci.

3045 Ca nici odată și nici cum temere să aibî, vorbe mai puține și fapte mai multe și bune.

Ca să poți fi primit la ori-ce adunare potrivește'ți vorba după a ei plăcere.

Cu o vorbă dulce și pē cel mai cumplit el îmblândește curînd.

Cu ori-cine când vorbești, cu cinste să'î grăiesci, că cinstea cinste aduce.

Cu vorbe dulci mai multă pâine mănânci.

3050 Cu vorbe dulci și blânde poți stinge, fără îndoielă, ori-ce mânie mare.

Cu vorbă dulce și ușă dă fier dēschidî.

Cu vorbă dulce și cu dare mare, poți înduplecà și pē cel mai îndărătnic.

Cu cât mai mare vorbește omul co-atât mai mare ești aduce supărare.

Cu tăcerea la vreme nici cum te vei căi, iar cu vorba piste vreme mult te vei osândi.

3055 Cu cei mari puțină vorbă, că mai multă te innécă.

Când altul grăiesce nu'î luà vorba din gură, ci așteptă mai pē urmă.

Când vorbești cu ore-cine nu'î vorbi întunecat, că nimic înțelege cele ce te-ascultat.

Când vorbești c'o muġere, întâiu să'ți faci crucea de trei orġ, și să'ți scuġpi în sġn, apoi să'ġ grăiescġ.

Când vorbești cu ôre-cine, să dai rġnd și aceluġa ca și el să grăiescă.

3060 Când vorbim pentru noi, mult mult să ne ferim să nu aducem plecate la cei ce ne ascultă.

Când nimenġ nimic nu vor mai vorbi de tine, mai bine să te înneceġ.

Când povestesc lucruri însemnate, puġine vorbe sġnt adevĒrate.

Câte la masă se vorbesc nu prind loc după masă, d'aceġa nici să ne mai aducem aminte de ele.

La o vorbă un rġspuns se dă, mai mult de te veġ întinde mare rană se dġschide.

3065 La vorbe obștescġ mult mult să te ferescġ că, ișind spre bine cinstea la cei-l-âlġi se întinde, iar dimpotrivă asupra ta vor arunca greșala altora.

La vorbă nu te-asemġna cu cicala rġndurea.

La vorbă să nu te sfiescġ, dar nici să te pripescġ, nici să te obrăznicescġ.

La vorbă fără viclenie, la urmare cu strășnicie.

La cel înțelept și de înțelegere, puġine vorbe îndġstul.

3070 Mai înțelept se înțelege cel ce vorbind ostenesce decât cel ce nici cum contenesce.

Mai mult se căiesce cel ce vorbește decât cel ce nu grăiesce.

Mai bine audește multă și vorbă mai scurtă.

Mai bine o vorbă bună și vrednică de audește decât miġ și sute și urġte la audește.

Mai bine multe în vorbe scurte decât puġine în vorbe îndelungate.

3075 Mai bine să tacġ și să ascuġți la toġi de cât să vorbești și să ne-cinstescġ.

Mare dar la om vorba dulce cu-n glas și mai dulce. Asemene dar să vġnezġ.

Mișcările trupului și schimonisiturile gurii, în vorbă când te afli, te-arată de măscăricġu. Feresce-te du-n asemene nume.

Multă vorbă cu cei proști, năravuri și idee mai proște dobăndescġ. Cam deġparte de vorba lor.

Nicġ somn lung fără visuri, nicġ vorbă lungă fără mincġunġ.

3080 Nicġ să tacġ tu ca un mut când trebuie să vorbești, mult nici iarăși să tot grăiescġ când trebuie să nu vorbești. Număi de dragoste când vorbești, cât de mult veġ grăi mai bine veġ nemerġ.

- Nu te lungi la vorbă cu cel mai mare ca să nu'ți dea piste nas.
 Nu te pripi la vorbă că cu încetul mai bine te ascultă.
 Nu te speria când auți vorbe mari c'acolo inimă mică.
 Nu trece cu vederea vorbele celor înțelepți, că de la ei ieși cea mai bună 'nvătătură.
- 3085** Nu trece cu vederea vorbele celor bătrâni, că de la ei ieși înțelegere mai bună.
 Partea femeiească rar se cade să vorbească, că pururea o să greșască.
 Pentru ori-ce te sfiesci slobod a vorbi, găiesce ca d'o pricină de tot streină de la tine.
 Pentru cele ce se vorbesce găiesce și tu ca de nisce taie din audire; că de nu vei nemeri, pe nimeni nu vei supera, iar de vei nemeri, mult te vei folosi.
- 3090** Pofta de a vorbi mai mult poftă cam de flecar.
 Puțină și scurtă vorbă semn de înțelepciune.
 Păzeste-te cât vei putea de vorbă viclână și rea.
 Păzeste-ți vorba a nu sbură din gură, că nu o vei mai prinde cu nici o alergătură.
 Pân a nu grăi tu vorba, socotesce-te mai întâiu ce răspuns vei primi.
- 3095** Până altul vorba sa nu o va isprăvi, nu'i tăia cu vorba ta a lui vorbă mai'nainte.
 Schimbarea vorbelor întrégă minciună.
 Fără vreme nici cum nici o vorbă să găiesci, că mult în urmă te căiesci.
 Ceia ce țe-a scăpat din gură nu se mai întorce în urmă; d'aceia să te păzesci să nu cum-va să'ți scape vorbă ce te vatemă.
 Ceii mai mulți mult vorbesc, că puținii tăcuți,
- 3100** Cele mai multe vorbe cu greșală se găiesc.
 Cel greșos la vorbă sufletul țe-l scote.
 Cel ce ești vorbesce d'aie altora fapte, asemenea va vorbi și d'ale tale fapte.
 Cel ce înainte-ți de alții vorbesce rău, și pe tine către alții te va grăi de rău, c'acésta este meseria lui.
 Cel ce vorbesce cu cei mai mari ai lui, să nu se socotască nici să se fălască că este și el între cei mai mari, că și cel sărac cu mulți bogați găiesce, dar iel săracul tot sărac este.
- 3105** Cel ce vorbesce fără socotință, și de va grăi numai un cuvânt, mult se 'nțelege c'a grăit, și piste trebuință; iar cel ce găiesce cu socotință bună, acela puțin vorbesce și când gura nu'i mai tace.

Cel ce cu îndrăsnelă vorbește se pare că drept găiește, iar cel ce cu sfială dă bănuielă.

Cel ce la a lui vorbă nici un dar plăcut are, acela se înțelege că minte prostă are.

Cel ce lesne eși întorče vorba sa, nici un temeiū să puī la ea.

Cel ce plăcere în vorbe dă cinste nici cum găsește în cele dē ne-cinste lesne se poticnesce.

3110 Cine cu glonțul vorbește, acela mai bine găiește că 'ndată isbutesce.

Cine la vorbă mult se silește mai mult păgubesce c'adese-orī greșesce.

Cine mult vorbește puțin folosesce.

Cine 'ți spune vorbe auđite dē la altul, și nu'ți spune dē la cine, să scii că din sīnul sēu le scōte.

Dar dē vorbă dulce la blāndețe te duce. Ține-te dē el.

3115 Din vorbă multă sfadă și gālcēvā mare se aprinde.

Dulce și plăcută se pare la toți vorba cea viclēnā, cea fățarnicā, cea înșelātōre, și cea vīnđētōre, dar pē nesimțite grōpa eși țe-o sapā, și în ea te-aruncā cu mângāieri și sārūtāturi ai ei slujitorī. Dēparte dē ei.

Dē vei să afii ce dē tine vorbește lumea pē din dos, bagā dē seamā la cele ce pentru alții vorbesc către tine.

Dē vorbā mare să nu te sperii, că ca un vīnt trece curīnd și nici urma i'o mai veđi.

Dē la cei bunī și 'nțelepți cele bune vei aflā, iar cu cei nebunī vorbind vei pierde curīnd și însuși mīntea ta.

3120 Dēspre partea celor mulți l'adunare cānd vorbesci, dē cāt toți mai bine să te silesci să găiesci.

Dē tine nici odatā să nu vorbesci înaintea celor-l'alți; cā dē vei vorbi dē bine nu te vor crede, iar dē vei vorbi dē rēu mai multe vor crede dē cāt cāte tu le vei spune.

Dē șapte orī să 'ți învīrtesci limba ta, în gura ta, până a scōte vorba din gura ta. Ține-te dē vorbā ca să nu rēmāi dē rușine.

Și vorba și tăcerea, și una și alta, la vremea lor, mult folosesce. Pāzesce vremea lor.

Și la masā cānd petreci cu vorbe dulci să te 'ntreci.

3125 Și binele și rēul din vorbā isvorēsc.

A grāi multe și bune te-arată dē invēțat, a grāi puține și bune te-arată dē înțelept, a grāi multe ș'urite te-arată dē flecar. Alege care numire eși place.

A grāi bine și drept ce cu greū se pare cānd grāiul aduce ore-ce supērare.

A grāi dē bine, semn dē înțelepciune, cum și a grāi dē rēu, semn dē om rēu. Alege care 'ți place.

Ascultă ce grăiesce unul către altul, și din graiul lor poți cunoște gândul lor.

Ascultă de mișcările și d'abea să grăiesci unele.

3130 Ori adevărul pururea către cel mai mare tu să grăiesci, sau nimic lui să-i grăiesci.

Ori să grăiesci mai frumos ceia ce e de grăit, ori să tacă mai bine.

Ori ce nu vezi să auzi nici cum să grăiesci, și ori-ce nu vezi să grăiesci nici cum să auzi, că urechile și gura mari primejdii ne aduc când, la vreme și cum se cade, nu și urmăzează al lor rost.

Ori cine nu se socotesc la cuvântul ce grăiesce îndată se căiesc. Vezi să nu o pați.

3135 O ce mare ticăloșie când omul nu știe când, și cum, și ce să grăiescă, și când, și cum, și ce să tacă; feresce-te d'o asemenea ticăloșie.

Obicinuiesce-te, de mic copil, cu cei mai mari și învățați să te dădăi să grăiesci, ca și tu, la vremea ta, să ajungi ca ei.

În zadar grăiesce cel ce multe vorbește, și verzi și uscate, că scârbă și grătă ca un flecar ne-aduce. Vezi să nu o pați.

În toate câte grăiesci adevărul să-l tălmăcesci.

Întâiu să te socotesci apoi să grăiesci.

3140 Întâiu să te deprinzi bine a grăi apoi să urmezi cu fapta, că pururea cuvântului înainte merge și urmarea după el. Vai de cel ce nu știe nici când să grăiescă, nici când să tacă; dar cu mult cu mult mai vai de cel ce nu știe nici ce să grăiescă, nici ce să tacă. Feresce-te d'un asemenea vai.

Graiul arată învățătura ta și buna orânduieală, înțelepciunea ta.

Graiul cu sială cinste îți aduce, iar cu măsură și bună socotință când la toți rostesc, cel mai mare dar îți îți hărăzesc. Un asemenea dar să vinezi.

Graiul fără socotință aduce mare câință. Vezi să nu o pați.

3145 Graiul, ce să grăiesce fără băgare de seamă, multe case prăpădesc.

Graiul, din gură îți când iese, să isvorască din inimă curată.

Grabnic la auzire și zăbavnic la grăire.

Grăiesce cu ton curat, ca să te pricepă cel ce te a ascultat.

Grăitorul de rău în gură ține otravă. Ține-te d'o asemenea gură.

- 3150** Grăitorul dă rău întâiu dă la rude începe a le grăi dă rău.
 Grăitorul dă rău lauda n'o cunósce.
 Grăitorul dă rău pē însuși Satana are dă părinte; veđi-să
 nu dobândesci un asemenea părinte.
 Omul din fire dooă urechi a dobândit și limbă numai
 una, ca mai multe să audă și mai puține să grăiescă;
 iar muierile, din potrivă, mai mult grăiesc dă cât aud,
 ca când ar avea dooă limbi ș'o ureche numai.
 Grăitorul dă rău pē însuși Dumneđu el grăiesce dă rău
 ca un hulitor.
- 3155** Grăitorul dă rău pē nici unul lasă fără dăfăimare. Fugți
 d'o asemenea urmare.
 Grăitorul dă rău plata ș-o găsesce dă la Dumneđu. Veđi
 să nu o pați.
 Grăitorul dă rău dă viu te îngropă. Cam dăparte dă el.
 Grăitorul dă rău și pē morți ăi judecă.
 Grăiți dă bine pē cei ce vă grăiesc dă rău, ca și dă la
 ăi graiū bun să ađuți.
- 3160** Ca un cinstit și dă nēm bun cu cei ție d'o potrivă pu-
 rurea să grăiesci, dăca vei cinste să dobândesci.
 Cam dă obște toți grăiesc ca cei mai învăsați, iar urmă-
 rile lor le este ca dă nebuni înarmați.
 Ca să poți grăi bine, trebuie să te înveți a ađu mai
 întâiu bine.
 Cu graiuri urite toți să scărbesc dă tine și dă flecar te
 numesc. Feresce-te d'un asemenea nume.
 Cu anevoie se găsesce în adăvăr credința la câte să grăiesce
 când inima plină dă diavolescă chichițe. Dăparte d'ase-
 mene chichițe.
- 3165** Cu un dulce graiū supui și pē cel mai șelbatic.
 Cu graiul uciđi cu mult mai rău dă cât cu fapta. Dăparte
 d'o asemenea urmare.
 Cu cei învăsați mult mult să grăiesci, iar dă cei proști
 să te feresci, ca când n'ai sci să grăiesci, daa vei ce-va
 să înveți.
 Cu cei mai mici ai tēi așa să grăiesci precum cei mai
 mari cu tine voiesci.
 Când ai îmbucătura 'n gură să nu începă ș-a grăi, că 'n-
 dată ăți sare îmbucătura din gură.
- 3170** Când ai sciința bună să grăiesci fără șială și când trebu-
 ința cere, iar la cele-l-alte vremi, și la ne-sciința, tăcerea
 mai bună.
 Când altul grăiesce așteptă să isprăvescă ș'apoi începă și
 tu; că, când toți d'odată grăiesc, nimeni pricepe ce-va
 că nimeni n'ascultă.

- Când veî să grăiesci să te sfătuiesci cu cel ce tace, ca să te înveți și tu a tăcé.
- Când grăiesce cel mai mare ascultă cu tăcere mare.
- Când grăiesci întunecat ca când n'ai grăi nimic, că nimeni te înțelege, iar când grăiesci cu deslușire mai mult te înțelege cel ce te ascultă de cât câte de la tine aude.
- 3175** Când grăiesci grăiesce graurii adăverate, din inimă curată, cu bună deslușire, iar nu plăsmuirii, cu vircoliciturii întunecate, că bagii pe ómenii în lavirintul ne-sciinței în loc să 'i luminezi.
- Când grăiesci cu óre-cine nu strîmba din gură ca cei damblalii; nici dinții să țe-î scârșnesci ca căiniî când se mănâncă; nici limba să țe-o scoți ca șarpele și s'o joci; nici degetele în gură să le bagii și să le lingi ca pisicele când se ling; nici din mâinii să dai, ca când te-ai da în légân; nici din picere să dai ca un armăsar; nici ochii să țe-î arunci încóce și încolo ca bălaurul când se ridică; nici trupul să țe-l frângi ca pehlivaniî când jócă; nici să te virii într'insul; nici să îndrăsnesci la glume cu mâna ca mojicii când să 'mbatã, c'asemene urmării te-arată de tot prost.
- Când grăiesci cu óre-cine nu'ți plânge ale tale necazurii, că și scârbă ții aduci și slăbiciunea ta țe-o află.
- Când grăiesci și nu te-ascultă, socotesce-te că ești la mórã. D'aceia nu te aud ¹⁾).
- Când nu e slobod a rosti ceia ce omul gândesce, pururea, de nevoie, împotrivã grăiesce.
- 3180** Când nu scii ce să grăiesci mai bine să taci, că cu tăcerea nimeni te cunoșce de scii ce va saũ nu.
- Când pentru noi grăim patimile ne dăstéptã.
- Când réu grăiesci de alții socotesce-te că aceia cu mult mai mult, mai réu vor grăi și ei de tine.
- Când bine grăiesci, adese-orii să vorbesci.
- Când de sine-ne grăim de alții să ne ferim să nu ne-audã ce grăim.
- 3185** Câte se cade, și când, și cum, și pentru ce, acelea numai să grăiesci ca nici cum cu graiul tu să greșesci.
- La adunãri de chipzuirii în urmă să grăiesci că, auzind de la alții, mai bine chipzuiesci.
- La orii ce adunare de ómenii mai mari nici cum să grăiesci împotriva lor că pe tine te vatemi.
- La vreme 'ndatã să grăiesci că, piste vreme, în zadar vorbesci.

¹⁾ Veđi No. 7362.

La vreme să grăiesci, la vreme să și tacă, dimpotrivă, una te-arată de flecar, și alta de mut și de nerod.

- 3190** La vreme de mântuire nu 'ți ascunde graiul tău.
La dooă, și numai întâmplări de vreme să te silești să grăiesci adică: la cea ce bine știi și la cea ce de nevoie trebuința cere, că l'acestea, și numai, cuvântarea mai bună de cât a ta tăcere, iar la cele-l-alte mai bine să tacă decât să grăiesci, ca să nu'ți arăți a ta neștiință.
- La științe adevărul cu mult mai trebuincios, iar la graiul înțelepciunea întrece ori-ce folos.
- Mai lesne te căiesci de cea ce ai grăit decât de cea ce ai făcut.
- Mai multe să auzim și mai puține să grăim, c'o limbă numai am dobândit, iar urechi dooă.
- 3195** Mai mult să 'nveți a tăce decât a grăi.
Mai bine o piétră s'aruncă într'un noroc decât un grai în zadar.
Mai bine puține și curat să grăiesci decât multe și în-tunecat.
- Mare cu mare mare grăiesce, și mic cu mic mai de nimic. Melcul până nu se umple bine nimic din el scóte afară.
Așa și tu să urmezi cu graiul tău.
- 3200** Multe multe să ascuți și puține, și la vreme numai, să grăiesci, și la nimeni să nu te 'mpotrivesci dacă vei să nu greșesci.
Multe și bine a grăi prea rar se găsi.
Mulți s'aú cãit de vorba ce aú grăit. Veđi să nu o pați și tu.
Nici ca câinii tot să latră, nici ca melcul să tot tacă, ci ca privighetórea la vreme bună și frumos ca ea să grăiesci.
Nici cum să grăiesci până nu te socotesci.
- 3205** Nu să grăiesci ci cum grăiesci să te silești a învăța.
Nu tot de rís să grăiesci că măscăriciú te socotesci.
Când după planul ómenilor tu le grăiesci mai la tóte greșesci.
Mai rău și mai ne-cinstit nici că s'a pomenit decât a grăi de rău pe însuși părinții lui. Feresce-te d'o asemenea urmare.
Ce-ai grăit odată nu poți a-o mai ascunde; d'aceia întâiú să te socotesci apoi să grăiesci, ca să nu te căiesci.
- 3210** Pentru ori-ce țe rușine să arăți asupra ta grăiesce de ele ca de lucruri streine; c'atunci și sfat mai bun vei afla, și pe tine întru nimic vei vătămă.
Pentru cei morți și cei mari ori bine să grăiesci, ori mai bine să tacă.

Pururea să poftesci să auđi pe tođi că grăiesc de tine,
însă nu de rău ci de bine.

Puține și bune pururea să grăiesci dacă vei să te cinstesci.

Puțin omul grăiesce când mândria la vorbă nu 'l silesce.

3215 Pe cel ce 'ți face bine nici cum să'l grăiesci de rău, fie
măcar cel mai rău.

Până a nu grăi și până a nu urmă mai 'nainte să te so-
cotesci, că în urmă nici una nici alta nu se mai pot
întorce.

Până ce altul grăiesce nu 'i tăia vorba lui.

Precum tu vei grăi de alții așa vei și auđi de tine de la
alții.

Rostul graiului tău arată năravul tău.

3220 Rău vei grăi, rău vei auđi; păzesce-te de una ca să nu
auđi ceia-l-altă.

Să nu începi a grăi până altul nu va isprăvi.

Să nu grăiesci nici odată cu față veselă și cu inimă cum-
plită, ci ceia ce ai în inimă aceia și în față să se arate
la tođi de față.

Să nu grăiesci de rău nici pe vrăjmașul tău.

Să nu grăiesci de rău pe cel ce din viață odată s'a de-
părtat.

3225 Să nu te pripesci ore cum să grăiesci înaintea minții tale.
Să stăm strîmb și să grăim drept ¹⁾.

Feresce-te să nu grăiesci de cele ce nu scii, ca să te so-
cotesci că ore-ce scii.

Ceia ce urît altul a grăi, nu grăi tu mai 'nainte, ca să nu
iei ocară în dinte.

Cei tineri grăiesc ceia ce fac, cei bătrâni povestesc ceia
ce-au făcut, iar cei nebuni ceia ce vor să facă până a
nu face.

3230 Cele bune și de cinste de multe ori să le rostesci l'adu-
nare când grăiesci.

Cel cu minte copilărescă, ori să tacă ori prea puțin să
grăiescă.

Cel ce cu cei de cinste nu scie să grăiescă acela cu cei
proști mai bine cuvîntază.

Cel ce mult grăiesce puțin se socotesce și mai puțin ju-
decă. Tu în potrivă să urmez.

Cel ce mult grăiesce scârbă aduce la cel ce 'l ascultă. Veđi
să nu o pați.

3235 Cel ce întunecat grăiesce, gând rău și vicién hrănesce.

¹⁾ Veđi No. 6005.

Cel ce pentru obște grăiesce, acela și pentru sine grăiesce că și el în obște se socotesc.

Cel ce rău grăiesce scăpare de rău nici cum va avea.

Cel ce îți grăiesce fără nici un interes, acela îți vorbește din inimă curată.

Ce să grăiesci, cum să grăiesci, când să grăiesci și cu cine să grăiesci, mult mult să te socotesci ca să nu greșesci.

3240 Cine va să audă să grăiescă de el bine, să grăiescă și el de alții cu mult mai bine.

Cine mult grăiesce puțin sporesce.

Cine nu grăiesce, arată că primesce.

Cine ce grăiesce pentru al său folos, mai mult grăiesce.

Din graiul fără vreme și nepotrivit, multe greșeli s'au ivit; feresce-te de el.

3245 De vei grai până a nu te gândi, vei auzi cele ce la auzire urite îți vor fi.

De vei să nu te grăiescă de rău, nu grai nici tu de nimănui nici un rău.

De la grăitor de rău cuvânt bun nici cum auzi.

Și când altul pe tine te va grai de rău tu de el tot bine în lume să grăiesci, dacă vei să îi răsplătesci.

Și când dojânesci cu blândețe să grăiesci.

3250 Ascultă, vezi și tacă, când trebuie să tacă, că cu tăcerea nimeni de ceia ce nu s'a graiit nici cum s'a căit, iar cu graiul ceia mai multă. Că ceia ce nu s'a țin, lesne a țină îndată, iar ceia ce s'a țin, anevoie înapoi a se lua vre-o dată. Alege una din două ca să îți placă și ție și noo.

Înțelept, cel ce tace însă la cele ce nu se cuvine a grai.

Acésta să păzesci.

Cu tăcerea acoperi ori-ce ne-sciință ai.

Cu tăcerea arăți că primesci cea ce auzi. Dar și că i să te socotesci la ceea ce auzi.

Cu tăcerea mult aduni, când și ascuți cu băgare de seamă, iar cu graiul risipești și pe tine te smintesci. Alege care îți place.

3255 Cu tăcerea multe întâmpini ce cu graiul nu poți popri.

Cu tăcerea răsplătesci pe cât tu nici cum gândesci.

Cu tăcerea să te obișnuiesci la câte nu se cuvine să grăiesci.

La cele mai mari întâmplări tăcerea înțelepciune când graiul vătămător.

Mai mult tăcerea folosește când vorbe proste se grăiesce.

3260 Tăcerea la muiere cea mai frumoasă podoba, că cea mai mare cinste ei aduce.

Tăcerea la prepus cel mai mare răspuns când nimeni te ascultă.

Tăcerea la fată podóba cinstei sale.

Tăcerea răspuns la cel ce te ne-cinstește; iar de vei mai mult ș'un: *Mulfumim dumitale.*

Tăcerea răspunsul celor înțelepți către cei nebuni.

3265 Cele urite și fără plăcere mai bine la tăcere, că nici o vătămăre țe-adece.

Cel ne-învățat între cei învățați mai bine să tacă precum și cel treaz între cei beți c'atunci unul învață de la cel-l-alti, și cel-l-alt scapă de ocară.

Cel ce limba ne-cioplită ș-o are, și ne 'npodobită cu nici o sciință, cu tăcerea eși acoperă a limbii sale greșală.

Cel ce nu scie la vreme să tacă, acela nu scie nici la vreme ce să grăiescă.

Cel ce scie să grăiescă să se 'nvețe să și tacă, când vremea o va cere.

3270 Cel ce e tăcut darul lui ne-cunoscut.

Cel ce tace la vreme și la vreme grăiesce, acela mai înțelept.

Cel ce tace pentru că nu scie ce să răspundă se 'nțelege de neghîob.

Cine tace în mijlocul strigărilor acela mai 'nțelept.

Din tăcere nici cum m'am căit, iar de vorbă rău m'am osîndit, dis-au ore cine. Alege și tu acum ceea ce cunosci din amîndooe mai bună.

Dă cât nimic să grăiesci mai bine tăcere să păzesci.

Și tăcerea un răspuns la vreme cuviincîosă¹⁾.

Tăcerea graiul cel mai dulce între cei ce se iubesc când rămân amuțiți.

Pentru Vulpe

Vulpea cu fățarnicul pereche din fire. Veđi să nu te înfrățesci cu ei.

3275 Vulpea cu cel viclén să întrec la a lor fire unul cu altul cine pe cine să biruiască. Veđi să nu 'i întreci tu.

Pentru Văitat

Veđi *Vaz.*

¹⁾ Veđi No. 6089.

Pentru Vătămare și Vătămătore

Trei prea mult și trei prea puțin vatemă pe om: prea mult să vorbescă și puțin să scie; prea mult să cheltuiescă și puțin să aibă; prea mult preț să ceră și puțin să facă.

Dă departe să te ferești de cele vătămătore ca să nu 'ți aducă necazuri și chinuri.

Pentru Văduve

Veți *Sirman*.

Vai de văduva aceea ce fără bărbat să chinuesce în pat!¹⁾
Visurile pe văduve rău le cam frământă.

3280 Văduva cam fără somn, că n'are cine s'o adorme.

Văduva se jălea, și cu amar ȳicea: «o ce lege făr' dă lege! cine-o póte numi lege? Văduva să fie fără nici un bărbat, nici prin ascuns, nici de față; iar cea măritată cu doi și trei d'odată șade și se răsfață, cu bărbatul ei de față». Iar cea din potrivă ei ȳi rȳspundea: «Jălesce-te cât veї vrea că legea nu se va schimba, ci mai bine mărită-te ca să fiї și tu ca noi, precum eraї mai 'nainte. Văduva fără bărbat rău se tăvălesce 'n pat²⁾).

Mai bine văduva să se căsătorȳescă decât în foc să se chinuiescă.

Muirea văduvă tot castraveți visȳză³⁾.

3285 Pe văduve și pe sirmanı cu deosibire să 'ı imbrățișezi la pȳsurile lor.

Pe văduve și pe sirmanı de ne-dreptăți să 'ı ocrotescı.

Să nu trecı cu vederea pe văduva când varsă lȳcrămı.

Dȳ văduvă să 'ți fie milă, că și a ta nevȳstă mȳine va fi văduvă ca ea.

Pentru Vȳșminte

Veți *Haine*.

Pentru Vină

Bȳtaȳa vineı semn de viȳtȳ.

¹⁾ Veți No. 10934.

²⁾ Veți No. 10934.

³⁾ Veți No. 10935.

Pentru Vinat, Vînătore și Vinători

- 3290** Vînătorea te învață cum să te păzesci de vrăjmaș.
Vînătorul, căine când vede, la vînătore gândește și la vînat rîvnește.
Vînătorul fără armă singur el se face vînat.
Din vînatul ce-a vînat întăiu vînătorul se cuvine să iea parte.

Pentru Vinđare și Vinđetori de ómeni ca Iuda

- Vinđarea la toți plăcută, dar pe vinđetor  l urasce c t se p te și cel ce dintr'acea vinđare mai mult se folosește.
Fug  d'o asemenea urmare.
- 3295** Vinđetorul de ómeni, următorul Iudei, c'o sărutare dulce la temnița te duce. D parte d'o asemenea urmare.
Vinđetorul de ómeni ucigaș întreg, că pe cine vinde de m rte  l vinde. Feresce-te d'un asemenea nume.
Vinđetorul de ómeni  dat  se c fesce, dar în zadar c ința lui, că nu se pocăiesce.
Vinđetorul de ómeni m ntuirea lui ca Iuda ș-o găsesce numai la sp zur tore. Feresce-te d'o asemenea m ntuire.
Cu greu și f rte greu c nd cel ce te p zesce acela te și vinde.
- 3300** Pe vinđetor  l poți cunósce tocma ca pe Iuda după dulcea sărutare ce ți d  dumitale.
Să te feresc  de vinđetori ca de cea mai grozava h r .
Celui ca Iuda vinđetor de ómeni «*órba!*» cinste   se dă!
Feresce-te d'o asemenea cinste.
Cel mai urât și mai spurcat, și Domnului nesuferit ca un nelegiuit, vinđetorul de ómeni de toți se socotesce. Feresce-te d'un asemenea nume.

Pentru Vinđare și Vinđetori de robi

- A vinde pe rob ca p'un dobitoc cea mai ur t , scârnavă și ne-legiuit  vinđare. Fug  d'o asemenea urmare.
- 3305** Ca vinđarea de robi nici o vinđare mai ne-legiuit ; că și cel ce vinde c t și celce cumpără, d'o potrivă nelegiuiți se 'nțeleg. Feresce-te d'o asemenea numire.
Nici cum și nici într'un chip pe altul de rob s  vinđi, că și acela ca tine, dintr'o mumă, din ceput frați am ndoi slobod  pe lume v'at  născut, ș-atunci se 'nțelege că vinđi pe însuși fratele tău.

Să te feresci să nu vinzi nici măcar un om de rob, c'atunci te socotesci că vinzi însuși chipul lui Dumnezeu.

Pentru Vinzare și Vinzători de marfă și cele-l-alte

Omul cumpără de voie și vinde de nevoie.

Orî ce pe bani se vinde, lesne se dobîndesce, când dai cu mîna de bani.

- 3310** Lesne vinzi anevoie cumperi, bagă de sémă la acésta.
Cine vinde pe réboj curînd în adévr și multă marfă vinde, dar și pe mușterii ei pierde și banii lui nu'i mai vede.

Pentru Vîrstă

Orî ce vîrstă cu plăcerile ei.

Vîrsta la orî cine la suiș mai bine se cunósce de orî-cine.

Vîrsta nu ne-arată socotînța bună, ci ale ei urmări ne-arată socotînța de este rea sau bună

- 3315** Vîrsta cea d'opotrivă și creșterea împreună multă dragoste ne adună.

Sbîrciturile pe obraz ții arată vîrsta ta.

Păstréză'ti cât mai bine flórea vîrstei tale ca să te 'nveselescî de ea și la bêtrînețe.

Până la vîrstă d'o sêptemână de anî omul se 'nțelege cu minte pruncescă până la dooë; de la o sêptemână ții schimbă mintea și dinții împreună și copilăria de față i se arată în față, la trei sêptămâni de anî barba i se împlinesce, fața i se deosêbesce: la patru și la cincî putere dobîndesce ca copii să lase în urmă; la a șaselea și a șaptelea sêptemână bun de vorbă și de sfat cu mult mai bun la a optulea; Îar la a nooëlea vîrtutea 'ncepe a se slăbi, însă mintea întrégă și fără nici o smintélă; la a decelea sêptemână cine-și are viața 'n mână sfîrșitul să'și privescă cum vine să'l cînstescă.

Cei d'opotrivă la vîrstă între ei se 'nveselesc.

Pentru Virtute

- 3320** Virtutea cea mai tare a trupului cînte mare.

Virtutea sufletului te-arată de îndrăsneț

Dé când s'a ivit feluri de mijlóce la orî-ce îndeletnicire vîrtutea omului cu totul a perit.

Pentru Vrajbă și Vrăjmaș și Dușmani i Dușmănie

Al omenirii vrăjmaș cel mai cumplit om.

Ascunde de vrăjmași ceia ce ai de gând să faci că, neputându-le săvârși, asupra'ți se vor săvârși.

3325 Atunci poți dice că nici un vrăjmaș mai ai, când nimic nu mai ai.

Adu-ți aminte de sfirșitul tău și nu te mai învrăjbi cu vecinul tău.

Adu-ți aminte de dragostea de mai înainte și numai îndată vei uita vrajba cea din urmă.

Urit și piste fire să te arēți vrăjmășește la cele ce te iubesc. Înaintea vrăjmașului cu sabia în mână pururea să te arēți, numai ca să'l înfricoșezi.

3330 În rēșboiū vrăjmaș cumplit, iar afară de rēșboiū prieten ne-dēslipt.

Între vrăjmași mai primejdios cel cu care te împrietenesci. Vrajbă și sfada de parte de tine să-le depărtezi ori-cum iar dragostea și prieteșugul nici cum, ca cu toți frățește să petreci.

Vrăjmașii între ei numai atunci să unesc când alții mai mari pe ei ăi gonesc.

Vrăjmașul când ăți uréză, răul tău ăți vîneză.

3335 Vrăjmașul când te vede în cea mai mare cinste crapă de necaz, tocma ca un zăcaș.

Vrăjmașului tău întru necazul lui să'i ajuți lui, ca să te cunoască în urmă.

Vrăjmașul când te mângăie cursă ție ăți întinde. Dēparte d'o asemenea mângăiere.

Vrăjmașul mult să întristeză când vre-un bine ție ăți vine.

Vrăjmașul tău în pteptul tău se uita ca la semn; cam mai la o parte de el să nu te lovescă drept în ptept.

3340 Vrăjmașul tău când va cădea să nu rîdi de el, ci peșin tu să'l rîdică ca și pe tine altul când tu vei cădea.

Vrăjmașul din prieten, cel mai cumplit dușman; mult să te feresci de el.

Vrăjmașul de tine anevoie se înșală, iar al tău prieten curînd și fōrte lesne; unul pentru credința ce are în tine, și cel-l-alt pentru că nu se încrede în tine.

Vrăjibile cele mai mari între rude se ivesc.

Vrăjibile cele mai multe din muferi isvoresc.

Ca să rēsplătesci vrăjmașului tău trebuie nici cum tu să te întristezi.

3345 Cu greū, și rușine mare, să lăsăm pe vrăjmaș să fugă din rēsboiū fără nici o bătăie.

- Cu cel ce nu poți să te apuci de p^{er} păzesce-te nici cum să te învrăjbesci.
 Când vrăjmașii t^{ei} se gâlcevesc între ei, atunci grăiesce fără grije, iar cum s'or împăcui atunci să te îngrijesci de ei.
 Când vrăjmașul ăți cade în mână nu mai gânde la osînda lui ci la odihna lui.
 Când grăiesci pentru vrăjmaș, așa grăiesce de el ca când mâine i să 'l dobândesci cel mai tare prieten.
- 3350** Când supui p^e un vrăjmaș iertă'i îndată greșala, c'atunci nu mai e vrăjmaș ci al t^{eu} supus.
 Cât veî putea, să te păzesci a nu te învrăjbi cu cei mai mari ai t^{ei}, ca să'i aibi ai t^{ei}.
 La vrăjmaș și pizmătareț nici cum crețemînt să dai, și când ei ăți vor ar^{et}ă cea mai mare dragoste.
 La cuvîntul vrăjmașului nici cum să puî temeiu, că 'n vîclenie te pîndesce.
 Mai cumplit dușmanul de cât vrăjmașul; că vrăjmașul de față te sup^{er}ă, iar dușmanul prin ascuns te sapă și te calcă. Bagă de seamă de cine mai mult trebuie să te feresci.
- 3355** Mai mult să 'ți fie frică de vrăjmașul din lăuntru de cât de cel din afară; că cel din lăuntru și dinții din gură te-î scie.
 Mai sus când te veđi de vrăjmașul t^{eu} dă mulțumită lui Dumnez^{eu} fără de a face lui cel mai mic r^{eu}.
 Mai bine mort de cât viu la vrăjmaș să te supui.
 Mult mult să te păzesci ca vrăjmași nici cum să dobândesci, că la vreme de nevoie nici un prieten veî află.
 Ne împăcăm cu vrăjmașul cam de frică să nu pătîm ore-ce mai r^{eu}.
- 3360** Nici în casă, nici la masă, nici la vre-o călătorie p^e vrăjmaș să'l ieî soție.
 Nici p^e vrăjmașul t^{eu} să nu'l necăjesci ca p'un căine, piste fire, că p^ote prieten mâine să veî să 'l dobândesci.
 Nu iubi vrajba ca să nu dobândesci uricîune și ocări.
 Pacea firesce cere să fie vecinică, dar dimpotrivă vrajba se vede mai vecinică.
 Pururea să te silesci ca p^e vrăjmașii t^{ei} prietenii să'i dobândesci
- 3365** P^e vrăjmașii ț^{er}ii tale, ai tăi vrăjmași să'i socotesci.
 P^e vrăjmașul t^{eu} atunci numai ăi poți întristă când vesel te veî ar^{et}ă.
 P^e vrăjmașul ăi cunoscî când cele rele ăți vîn, că r^{eu} piste r^{eu} ăți adaogă cât p^ote.

Pě vrăjmaş când ěl biruiescî averea norodului nu o hrăpî,
că norodul nimic nu țe-a greşit.

Pě vrăjmaş când tu 'l aştepți, să 'l aştepți cu voinicie ca
împotrivă să nu 'ți vie.

3370 Pě vrăjmaş să 'l iubescî, însă lui să nu te plecî.

Pě vrăjmaş, să te silescî prieten să 'l dobândescî, ca dē
nimeni să te sfiescî.

Până ce ore-ce ai, mulți vrăjmași și prieteni ai; după ce
nimic mai ai, nici vrăjmași nici prieteni mai ai. ¹⁾

Pě vrăjmaş să 'l faci să se căiescă, c'atunci ేశi cunosce
greşala.

Până ce pricinile vrăjbiî stau dē față anevoie pace între
ómenî a se face, că lesne a iertă dar anevoie a uita.

3375 Să nu ăici vrăjmaşului tēu «*pociu murî să nu țe-o fac*»
ci mai bine «*pociu murî să nu te fac al meu prieten
prea iubit*» c'atunci ěl faci să se căiescă.

Să nu te învrăjbescî cu cei bunî că te socotescî dē nebun.

Să nu blestemî pē duşman, ci să te rogi lui Dumnedēu
pentru iertarea lui, și Domnul scie ce'i va dă lui.

Feresce-te dē vrăjmăşia celor mai dē-aprópe, c'a rudelor
vrăjmăşie nici mórtea o potolesce.

Fără duşmanî nu socoti că vei fi, cât dē mic vei fi; însă
cu ne-băgarea în sémă ేశi faci să crape dē necaz.

3380 Cei mai mari vrăjmași ai stăpânirii se 'nțeleg linguşitorii
și fățarniciî. Dēparte dē iei.

Cel mai mare vrăjmaş, ruda se înțelege, când cade la
interes.

Cel mai mic vrăjmaş cumplit tiran se 'nțelege. Feresce-te
d'un asemenea nume.

Dē vei duşman să dobândescî pē cel cu care grăiescî,
laudă înaintea lui pē altul mai dē cinste.

Dē la vrăjmaşii tēi poți afla năravurile tale, că prietenii le
ascund; d'aceia, ca să le afli, vorbesce și cu vrăjmaşii
tēi.

3385 Și vrăjmaşului tēu, când i-e fóme, să 'i dai să mănânce,
și, când i-e sete, să 'i dai să bea, pildă luând de la
Domnul ce d'o potrivă plooē și la pécătoși.

Pentru Vreme și Pierderea dē Vreme

Ale vremii întâmplări cele mai mari isbândi și isprăvi ne-
prețuite, dar și cele mai mari nenorociri.

¹⁾ Donec eris felix multos numerabis amicos,
Tempora si fuerint nubila, solus eris.

- O vreme la toți d-opotrivă, nici place nici folos face.
Orî-ce vreme a scos și scôte ale sale isvodiri, bune sau rele fie.
Orî-ce vreme co-ale ei întimplări.
- 3390** Orî-ce vreme, la fieș-care, vremea lui se înțelege.
Orî-ce, la vremea sa, prinde locul cel mai bun.
Orî-ce lucru la vremea lui.
Orî-ce piste vreme nici un dar are că nici un folos ne aduce, fie cât de bun.
O! ce rece nădușală când vești vremea că te 'nșală!
- 3395** Un minut dē vreme să nu cum-va să pierdți că nu scii ce scump este.
Urmarea omului schimbarea vremii.
Intăiu bine să te socotesci vremea când ești vine, apoi să te silesți la ceia ce vremea țe-arată.
Vięta scurtă; nu lăsă vremea pierdută ca să nu 'ți rămâie lucru ne-isprăvit.
Vremea anevoie vine și fuge numai îndată; îngrijesce-te dē ea.
- 3400** Vremea arată mintea cea curată.
Vremea arată pē om dē este bun sau rău.
Vremea arată pē cel bun prieten precum și pē vrăjmaș.
Vremea arată pē cel drept precum și pē cel ne-drept.
Vremea are aripī, dar aripī ascunse, d'aceia nu o vedem când fuge. Ține-te după ea, n'o lăsă din ochii tēi.
- 3405** Vremea aduce ce prin gând nu 'ți trece; d'aceia dē ea mult mult să te îngrijesci.
Vremea e oglindă prin care s'arată bine sau rău dē este al omului nărav.
Vremea e cu mult mai mare dē orî-ce legiuire mare.
Vremea ești arată a ta sōrtă.
Vremea învață pē orî-cine la orî-ce.
- 3410** Vremea judecătorul cel mai bun că, când p'în gând nu'ți trece, atunci ești dēscopere năpatea ta.
Vremea cu vreme tōte le schimbă, tōte le preface, față, fire și noroc.
Vremea când ești vine, nu mai așteptă altă vreme să 'ți vie că pē amîndooē le pierdți.
Vremea când ești rīde, nu te prea mândri, că numai dē cât rīnjasce, ca un căine, și 'ți arată dinții sēi.
Vremea când ești stă împotrivă trebuie să te supui ei, ca să nu te supui ea.
- 3415** Vremea, când prea mult o cauți, dē tot o pierdți; îngrijasce-te dē ea.
Vremea când te silesce, sbiară și tu ca măgariī.
Vremea, cât dē rea, curīnd ești rīde când va ea.

- Vremea la orî-ce întîmplare dascâl nooë cel mai mare ;
învată-te dē la ea.
- Vremea la pămînt trântesce pē cel ce rēu gāndesce ; fe-
resce-te d'o asemenea întîmplare.
- 3420** Vremea meșter ne-plăcut, că strîmbî din dreptî ne-a făcut.
Vremea multe ne aduce cē, prin putere, nu s'aduce.
Vremea ne arată adevērul îndată cānd minciuna la o parte.
Vremea ne 'nvață mai bine la tōte dēcāt orî-cine.
Vremea numai arată adēvēru!, în adēvēr, dar cam zābo-
vesce.
- 3425** Vremea nu 'ți mai dā ceia ce odată din vîrstă ai pîrdut.
Vremea poruncesce, vremea rabdă, vremea săvîrșasce ceea
ce noi nici cum gāndim.
Vremea pē vreme a născut.
Vremea pē prieten vrājmaș l-arată, cum și pē vrājmaș
prieten curînd și 'ndată.
Vremea pē slugă călare-l pune și pē stăpîn pē jos ȕl lasă.
Veđi să nu o pați cānd stăpân te afli.
- 3430** Vremea pē cei nevoiași ȕi arată dē bărbați.
Vremea singurā 'ți grăiesce cānd bagî seama l-ale ȕi.
Vremea s'o gonesci ia orî-ce s'o nemeresci, dacā vei
să isbutesci.
Vremea să n'o lași cu «astă-dî» cu «măine» că curînd sē
duce și nici cum mai vine.
Vremea să n'o pîrđi tōtă la gătēlă, ca să nu 'ți aducā
îndată căiēlă.
- 3435** Vremea sē schimbă 'ndată, cānd mumă bună cānd vitregā
s'arată, dupā omul ce nemeresce.
Vremea să ȕe-o întrebuiȕezî la cele dē folos, saũ ȕie saũ
la obște.
Vremea scapā p'în crēpătură cānd n'o strîngî bine în mână.
N'o lāsă să fugă.
Vremea stăpānescce tōte, vremea le supune tōte.
Vremea ȕe face, cāt de mare vei fi, să suferî ne-cinste și
dē la cel mai mic. Îngrijasce-te d'o asemenea întîmplare.
- 3440** Vremea tōte îndată le schimbă.
Vremea tōte le găsescce și tōte le topescce.
Vremea tōte le preface, p'altă parte le întōrce.
Vremea tōte ne aduce și'ndată le și duce.
Vreme a tăcē și vreme a grăi, că tōte cāte pē lume, ȕși
aũ vremea lor. Bagă dē sēmă la acēsta.
- 3445** Vremea ce a trecut, pē lāngă cea d'acum și ceea ce va
să fie, întru nimic sē socotesce.
Vremea fără trēbă n'o lāsă să trecā, că numai îndată te
înnēcă.
Vremea hotar n'are.

- Vremea ce-a trecut nu o mai găsești; nu pierde și pe cea din urmă.
- Vremea biruiesce cele mai mari întâmplări.
- 3450** Vremea bună curînd trece, iar cea rea mai mult ține; îngrijasce-te de ea.
- Vremea dascăl cel mai bun.
- Vremea din urmă se socotesce mai bună, că cea trecută se uită.
- Vremea de astăzi n'o lăsa pentru mâine că nu știi până mâine ce o să se întîmple.
- Vremea de astăzi nu ca cea de ieri, nici ca cea de mâine, dar toți nădăjduiesc mai bine.
- 3455** Vremea deopotrivă în țerină schimbă, și bordeiul săracului și palatul împăratului.
- Vremea de 'ntristare nu când ai tu necaz, ci când tu altuia eî pricinuiesci necaz. Feresce-te d'o asemenea urmare.
- Vremea descoperă ori-ce ascuns se vede.
- Vremea și norocul toate 'n lume le 'nvîrtesc.
- Vremea, și pe cei mai tari, cu mult mai jos eî arată de cât pe cei mai slabi.
- 3460** Vreme la ori-ce; iar când tu o pierzi n'o mai vezi. Îngrijasce-te de ea.
- Vreme la toate când Domnul voiesce. Lui să te rogi.
- Vreme pe vreme scurtéză; d'aceea și viața noastră curînd trece.
- Vremii să știi să'i slujesci cât de mare tu vei fi.
- Cu «*astă-zi*» cu «*mâine*» trecînd piste vreme, vremea o pierzi și nimic săvîrșesci. N'o lăsa să fugă.
- 3465** Cu vreme multe se descoperă ce nu eră știute.
- Cu vreme și cu răbdare dobîndesci cât nu gîndesci. Ține-te d'amîndooe.
- Cu trebă petreci vremea și n'o pricepi cum trece. Nu te departă de ori-ce trebă.
- Cu trecerea de vreme cea îndelungată s'au descoperit cele mai multe științe după ale noastre trebuințe.
- Când vremea nu'ți slujasce dă'i vremii drum.
- 3470** Cât de mare și puternic tu vei fi nici măcar un minut de vreme poți stăpîni, că 'ntr'o clipă fuge și nu te ascultă; d'aceia nu lăsa vremea pierdută.
- Cât de bune ale vremii să nu te încrezi în ele.
- La ori-ce furtună a vremii măsură, să te silești s'o cunoscî, ca să te păzesci în urmă.
- La vremea cea caldă din mijlocul iernii să nu te încrezi.
- La vreme ori-ce ne pică, mare s'arată cât de mică.
- 3475** La cele de prisos vremea să nu țe-o pierzi, iar la cele de trebuință îndoită să pui silință.

- Mergînd mai nainte nimeresci la vreme, iar mai târziu rîmîi în urmă. Nu te lenevi a o întîmpinî.
- Multe acoperite vremea le dîscoperî.
- Mulți, multe și bune cugetînd, sî urmeze vremea nu'î eî iertî sî le îndeplineze.
- Nici o vreme mai pierdutî ca ceea ce cheltuim la jocuri dî cîrți. Dîparte acîstî meserie.
- 3480** Nici un lucru și nici o ființî fîrî vremea eî.
- Nici un ceas mîcar vremea sî țe-o pierdî, cî nici cum în urmă o mai vedî.
- Nu pierde vremea ca sî nu te pierdî și ea pî tine.
- Nu te încrede vremii cî ne-statornicî este.
- Nimic alt mai ne-statornic ca vremea, pî lume.
- 3485** Nu te bucurî cînd vremea ție'-țî ride, nici te îtristî cînd stî împotriva ta, c'ale eî întîmplîrî dup'a eî ne-statornicie, în felurimî dî chipurî pî ceas sî schimbî.
- «*Pierde vreme*» sî nu te numescî ci mai bine «*prinde vreme*».
- Sî nu așteptî vreme a te îndreptî cî, pînî în dîoa dî mîine, nu scii ce țî se va întîmplî.
- Sî țî fie milî și dî vremea ce pierdî la somn.
- Tôte vremii sî supun și la uitare sî pun.
- 3490** Tôte la vremea lor și vremea la vremea eî ¹⁾.
- Tôte la vreme sî fac, la vreme sî și prefac.
- Tôte bune sî socotesc, însî la vremea lor și dupî mî-sura lor.
- Tôte sî le așteptî dî la vremea lor, fie bine, fie rîu și dî tôte sî te temî cî nu poți cunîsce binele din rîu.
- Tot sî alergî, la vreme cînd nu plecî, dî vreme cînd nu te țîi nimic nu isbutescî. Bagî dî sîmî la acîsta.
- 3495** Fie ce vreme cu întîmplarea eî și obiceiul eî.
- Fie-țî milî dî vreme cînd trece în zadar.
- Cea anevoie a nimerî vremea la vremea eî!
- Ceea ce și cei mai micî lesne pot împlini nu'țî pierde la ea vremea ta, ci la cele mai anevoie tîtî silințî sî țe-o puî, ca sî țî poți arîtî dîstîoincîia ta.
- Cel ce nu ia în bîgare dî seamî vremea cea mai bunî dî orî-ce lucru, acela eșî pierde binele ce'î vine dina-intea ușii sale. Ingrijasce-te dî acîsta.
- 3500** Ce ne statornicî vremea la orî-ce s'aratî!
- Ce rar și anevoie vremea nooî ne scîte îmenî marî și învîsațî. Dar cînd lor norocul le stî împotrivî, ce curînd eî pierdem și pe eî și folosul dî la eî!

¹⁾ Tôte la vremea lor și la Pasce ouî roșii.

Cine vremea a nemerit și de ea nu s'a lenevit mult a do bândit.

Cine tot caută vreme pierde vremea.

Cine târziu se culcă și de vreme se scólă, acela câștigă vreme. D'acésta să te ții.

3505 Bine e să nimeresci vremea la vremea ei, dar când nu e prin putință, mai bine mai 'nainte decât mai în urmă, ca tu pe alții să aștepți iar nu alții pe tine.

Dă nimic alt să-ți pae rău decât de vremea ce pierdi fără a lucră ce-va.

Vai de vremea ce se pierde la cel ce pe cel nebun va să'l facă bun!

Pierde vreme se 'nțelege leneșul cu trândăvie.

Pierdere de vreme fără nici o trebă în blestemății te bagă.

3510 Sărbătórea se 'nțelege pierdere de vreme.

Cea mai pierdută vreme ceea ce se cheltuiesce când ascultți la remurii, la vise și la babe, și când se dă cu cărtile, și mai ales cu bobii.

Pentru Vreere

Veđi *Voie*.

Pentru Vrednici i Vrednicie și Dăstoinicii i Dăstoinicie

Arată-ți vrednicia ta și când alții n'o cunosc, că va veni vremea s'o cunóscă, și se vor căi că n'au cunoscut-o la vreme.

Omul vrednic und-s'o duce cinste lui 'și aduce, iar cel mișel și nevoiaș se pustiéșce de tot, și chiar în casa sa. Omul vrednic în sus se uita, iar cel ticălos pe jos numai vede.

3515 Omul vrednic se cunóscce din a casei sale bună orânduială. Omul vrednic și voinic și cu vinturile se luptă.

Omul vrednic și voinic și din piétra scóte lapte. Asemene vrednicie să aréți și tu.

Omul vrednic și de cinste lesne se cunóscce, că și vrăjmașii lui el cinstesc, el măresc fără voiea lui.

Omul cu vrednicia lui din mic ajunge mare, iar cel cu mișelie ajunge mic din mare.

3520 Ori-ce dăstoinicie fără a o avé cu banii lesne o dobândesci. Inceperea arată dăstoinicia ta. Să te veđ.

Vrednic lucru de mirare, din cea mai mică stare să se suie óre-cine în cea mai înaltă; dar cu mult, cu mult mai vrednic cel ce se statornicesce în trépta cea mai înaltă.

Vrednic dă ori-ce póte omul să s'arate, dar anevoie a îndeplini datoria sa.

Vrednicia omului fără voiea noastră bine o cunoşcem, dar la cinstea ei pururea ne împotrivism pentru că cinstea numai pentru noi o vrem.

- 3525** Vrednicia noastră când nimeni o cunoşce nimic ne foloseşte. Fă-o cunoscută la toţi.

Vrednicia cam dă toţi pururea să pizmuiesce, dar nici-cum să se ne-cinstească.

Vrednicia singură eşti dă jetul cel mai înalt. Dă ea să te ții.

Vrednicia să cinstescă, dar tot mai în urmă să dovedescă.

Vrednicia fără înțelepciune, ca o frumusețe fără ochi.

- 3530** Vrednicia fără putere nici o ispravă țe arată.

Vrednicia și duhul cel mai mare rar se vede în lume când nerođia stăpănescă pe lume.

Co-atăta bună vrednicie să te silești să întreci pe cei asemenea ție.

Când omul dă pizmă va să supere pe cel mai vrednic dă cât el, se face că 'i găsește miș și sute dă greșeli, și dă rușine se arată că mult 'i-e milă dă el.

Lauda și slava celor dăstoinici te dăștăptă la dăstoinicie.

- 3535** La dăstoinicie cel mai d'întăiu să te arăți; la înțelepciune pe toți să 'i întreci.

Nimeni pe altul judecă mai dăstoinic dă cât pe sine.

Nici vrednicia, nici rocirea la toți dă-o-potrivă.

Nu neam și moștenitor ci mai bine dăstoinicie să te silești să dobândesci.

Nădejdea pe mulți înșală, iar vrednicia pe nici unul.

- 3540** Piste puțință a fi vrednic și să nu te pizmuiești; nu te supără tu dă pizmătareți, că nici vîlvore fără fum nici vrednicie fără pizmă.

Pe cel vrednic să nu 'l lași dăparte dă tine dacă vei să înaintezi.

Pe cel vrednic toți el pizmuiesc, că ei ne-vrednici se găsește.

Pe cel mai dăstoinic până ce trăiesce toți el pizmuiesc, iar după al lui sfîrșit toți cu laude el cinstesc.

Pe cel dăstoinic dă 'l vei cinsti toți dăstoinici vor fi.

- 3545** Plată la cel dăstoinic și milă la cel nevoiaș.

Singur tu poți cunoște dăstoinicia ta, și piste ea să nu te încarci ca în necinste să nu cađi.

Să laudă și să cinstesci pe cel mai vrednic la ori-ce, ca și altul să se ție cu pilda după el.

Tot omul se socotesce dă cea mai mare slujbă vrednic, dar la cercare se vede cam dă tot pe jos.

Firea mult ajută la vrednicia omului și norocul o cinstescă.

- 3550** Ceî mai vrednici mai săraci, că toți ăi pizmuiesc, dar cinstea nu o pierd.
 Ceî mai dostoînici pururea se vrăjmășesc de ceî mai neghîobi.
 Ce urît a gîndi la cele mai mari cînd nici de cele mai mici nu sîntem dostoînici.
 Cel vrednic nu se prea cinstesce pînă nu vine vremea să aibă trebuință de vrednicia lui.
 Cel vrednic nu se înspăimînteză de nici o întîmplare.
- 3555** Cel vrednic de slujbă singur se cinstesce, că munca cu nevoiță cinste ăi aduce.
 Cel vrednic și înțelept cu încetul, încetul ajunge îndată la trépta cea mai înaltă.
 Cel mai vrednic pururea și parte mai bună are.
 Cel fără nici o dostoînicie acela în adevăr mai mult greșasce la orî-ce; dar cînd dostoînicia nici cum să cinstesce atuncî acela mai mult se cinstesce și se socotesce că nici cum greșasce.
 Cel ce altă vrednicie asupra lui nu are de cât a purtă un samar de caftan, tocmai ca un măgar, acela la grădinar s'alege mai bine.
- 3560** Cel ce vrednicia în faptă ăși-o arată, cinstea dobîndă lui i se arată. Asemene dobîndă să vînezî.
 Cine intră pînă 'n gât, și innótă cât se pôte, și afară va iși, acela se 'nțelege cel mai vrednic și mai voînic a fi.
 Cine nu cunósce darul vrednicei nu e vrednic de nici o cinste.
 După mórte vrednicia mai mult se cunósce, cînd în zadar o cunóschem.
 Dostoînicia omului vremea ne o arată.
- 3565** Dostoînicia cînd va să se odihnésca în sinul leneșului să culcă; nu 'i dà tu sinul tîu.
 Dostoînicia, la toți plăcută, pentru că mult folosesce, dar nu se prea cinstesce că fieșcare, în parte, pentru sine o socotesce fără a-o avea.
 Dostoînicia se caută unde trebuința cere.
 Dostoînicia ta pururea se va chemà la orî-ce slujbă și la orî-ce sfat.
 Dostoînicia ta să țe-o arêți la faceri de bine, iar nu la cele dimpotrivă.
- 3570** Dostoînicia ta dreptul tîu cel mai legîuit.
 Dostoîniciile cele mai multe după întîmplări, că cele adevărate fórte puține.

Pentru Vrăjitori i Dăscântători și Vrăjitori i Dăscântături

Vrăjiturile și dăscântăturile ca visurile tóte o față au, și aceea mincinosă. Nu da creșemînt nici măcar la una. La vrăjitoare și la dăscântătoare când te duci, ca să 'ți bați joc dă ea să te duci la ea.

Pentru Vrăjmași

Veđi *Vrăjbd.*

Pentru Gasdă dă hoți.

Maı vinovată gasda dă hoți dă cât însuși hoții; că hoții fără gasdă nimic nu pot urmă. Dăparte d'o asemenea meserie.

Pentru Ghicire și Ghicitori i Prooroci

- 3575** Ghicitorul înainte iar nu în urmă ghicesce; acela ghicitor. Cele ce-au trecut lesne le poți ghici, iar cele din urmă numai în urmă.
Cel ce crede în ghicitori ca cel ce crede în visuri. D'aceea pururea înșelat.
Cele din urmă ne-vedute, cine maı 'nainte le vede, prooroc să înțelege.

Pentru Golăciune

- Gol ai venit, gol te duci. Cu tine d'aici, nimic duci. Bagă dă sémă la acesta.¹⁾
3580 Golăciunea când s'arată dobitocia omului ne arată.

Pentru Gură

Invață-ți gura bine să grăiescă ca cinste mare să dobândăscă.
In tot locul și tot-dé-una să 'ți păzesci cu totul gura.

¹⁾ Veđi No. 7115.

- Infrinarea gurei cea mai de lipsă și cea mai trebuincioasă.
- 3585** Gura adevărul și nevrînd l-arată la vorbă când greșasce.
 Gura omului numai pămîntul o astupă. ¹⁾
 Gura în adevăr lesne a jurat dar mintea ș-a vătămă.
 Gura înaintea minții nici cum să alege.
 Gura mai mult să țe-o păstrezi de cât orî-ce alt pe lume.
 Gura mincinosă cea mai ticălosă. Feresce-te d'o asemenea ticăioșite.
- 3590** Gura ne-înfrînată, nici frică nici rușine are, ca gura de măgar.
 Gura piste putință a ținea pururea ascuns ce în inimă omul hrănesce.
 Gura pe afară scie bine să sfatuiescă, iar ea pe ea nu scie cum să se stăpănescă.
 Gura pe mulți 'i-a stricat și 'n primejdiă 'i-a aruncat.
 Gura pe mulți vătămă și la pămînt d'erapenă.
- 3595** Gura rea mai rea și de cât cel mai ascuțit cuțit; de-
 parte de ea. ²⁾
 Gura să n'o cascî pe la adunări, că urît te-arată și scîrbă aduce la orî-cine te vede.
 Gura să țe-o astupî la urîte graiuri și fără de vreme.
 Gura să țe-o stăpănesci și mai ales pe la bături.
 Gura să țe-o d'eprindî cu graiuri de cinste, ca să 'ți aducă ție cinste.
- 3600** Gura să 'ți mai rabde până a mai grăi și altul.
 Gura fără minte sufletul ei ș-ël junghe.
 Gura ce nici cum se pôte stăpăni mare primejdie ei va veni. Veđi să nu o pați.
 Gura ce de rău grăiesce, pururea de toți gură de flecar cu drept cuvînt se socotesce. Feresce-te d'un asemenea nume.
 Gura de tot să nu țe o înfrînezî, nici iarăși de tot slobodă să țe-o lași la orî-ce, și orî-cînd, și orî-cum, ci mai bine, la vreme să grăiesci cât și cum ți se cuvine.
- 3605** Gura dreptului înțelepciune grăiesce. D'ea să te lipesci.
 Gura cască semn de minte próstă. ³⁾
 Cu gura căscată nici cum să te plimbî ca să n'auđi de la toți *gură cască*.
 Cu minte gura ta tare să țe-o păzesci ca să nu te căiesci de ceia ce grăiesci.
 Cu cel bun de gură nici cum să te apuci, că te face de ocară.

¹⁾ Veđi No. 3455.

²⁾ Veđi No. 3503.

³⁾ Veđi No. 3523.

- 3610** La gură mai zăbavnic și la slujbă mai pripelnic.
 Mai mult cu urechea de cât cu gura să te slujești.
 Mai bine pe pământ să cați de cât în gura ómenilor.
 Mare pagubă la om gura ții aduce, când n'o póte stăpáni.
 Nu căută ceea ce iese din gură ci mai bine ceea ce chio-
 răiesce în inimă, când durerea te supără.
- 3615** Nu ceea ce bagî în gură ci ceea ce'ți iese din gură, Dom-
 nul cercetéză, c'aceea numai supără pe om. Bagă de
 seamă bine la acésta.
 Pecetea gurii tăcerea și a tăcerii vremea. Asemene pecete
 să dobândesci.
 Să nu lași să 'ți trecă gura înainte socotinței.
 Streață să puî la gura ta, pe însuși mintea ta, ca să nu
 grăiescă după voia sa.
 Cel ce nu-și păzesce gura pururea grășasce.
- 3620** Cel bun de gură lasă legea în urmă.
 Cine póte astupă gura la tótă lumea?
 Cine-și păzesce gura nici o vătămă la orî-ce interes are.
 Cinstită e gura ce taînă 'ș-o păzesce bine și tot-dé-una.
 Dă veî suflă într'un scânteie foc mare să aprinde, iar de
 veî scuipă în el îndată să va stinge. Amindooe dintr'o
 gură; alege tu cea mai bună ¹⁾).

Pentru Gust

- 3625** Orî-ce gust să nu țe-l țieți că te topesce d'a-npicerele.
 Orî-ce lucru cu gustul său.
 Gustul omului se măresce cu cât de puțin se dobândește.
 Gustul omului se schimbă după a lui plăcere, fie bună,
 fie rea; d'aceea și orî-ce îndată le prefacem după a nós-
 tră plăcere.
 Gustul, plăcerile și luxul d'erăpênarea omenirii, fericirii,
 sănătății și sfîrșire de vieță. Dêparte d'asemene patimi.
- 3630** Gustul pe toți stăpânesce; tu pe el să'l stăpânesci.
 Gustul te face la cele mai multe îndată să gresesci. Cam
 mai dêparte de el.
 Gustul și ochii nici un ȳasac au ²⁾.
 Gustul și plăcerea, și mai virtos interesul, te îndemnă la
 orî-ce.
 Gustul dispută n'are.
- 3635** Gusturile lesne de schimbat, dar dragostea cam anevoie.

¹⁾ Veđi No. 3473.

²⁾ Veđi No. 4169.

Ca să poți ajuta pe scăpătați trebuie să'ți înpuținezi gusturile tale, c'atunci ești prisosescce ore-ce cu care poți ajuta.

Mai bine cu gust și plin de cusururi, de cât fără gust și plin de merite.

Când omul are gust mare de ore-ce atunci cu mult mai bine săvârșasce aceea.

Lesne a dobândi la gusturi, dar anevoie a te bucura de ele.

3640 Pentru gustul omului nimeni poate hotări, că câte firii de oameni atâtea și gusturi.

Rob gusturilor și al plăcerilor nici-cum să te faci că nu te mai înalți.

Schimbarea gusturilor la peire te duce; departe de ele ca să nu pieri cu ele.

Fieș-care cu gustul său

Pentru Gustare

Gustarea poftă deschide.

Pentru Gătela

3645 Omul la bătrânețe trebuie să se gătască, că la tinerețe, din fire gătit s'arată.

Gătela c'o mulțime de flori pe cap, te-arată de păpărudă și de brezaie. Feresce-te d'asemene numiri.

Gătela cu felurimi de dresuri pe obraz pute ca un stîrv; cam departe, să nu îmbeți pe oameni cu putorea.

Gătela mai mică ca să te poți ține în stare mai bună.

Gătela muierii pentru înșelăciune.

3650 Gătela s'a scornit de muierii ca să nu se dăoche.

Gătela simplă și potrivită foarte mult măresce a muierii frumusețe.

Gătela sufletască cu mult întrece pe cea trupască; pe ea mai mult s'o cinstesci.

Gătela cea mai mică lege, dar de toți se păzesce ca cea mai mare lege.

Zulufi, și percele, și per lasat pe spate, sau chică la cefă și în urechi cercei la muierii numai sunt date. D'aceea de ele tu să fugi departe.

3655 Când te laudă de gătela ta să nu te mândresci, că nu te laudă pe tine ci gătela ta, ce-o găsesce pe la chipuri zugrăvite cu mult mai frumoasă, iar de fața ta ești întorce ochii.

Ceea ce mult iubesce în oglindă a se găti nici o patimă cunósce, nici vre-un necaz o chinuiesce, că tot gândul ei la gătélă privesce.

Cine în oglindă, spre gătélă, tótă đioa ș-o petrece, să'și schimbe firea voiesce din bărbat muiere în lume să s'arate.

Cine din fire gătítă, n'are trebuință de nici o gătélă. Șí gătéla capului nu puțin măresce frumusețea fetei.

Pentru Gâlcevurí.

3660 Atuncí gâlcevurile s'ar potoli când cel ce greșasce ș'ar cunósce greșala; l'acésta pē toți să te silescí să'i inveți. Aduți-amine de cele mai din urmă să nu lași gâlcevă la cei din urmă.

Unde gâlcevă acolo și ne-cinste.

Gâlcevă nici-cum și nici odată s'o sgânderi că cu cât mai mult o întăriți cu atât mai mult se aprinde, ca focul ce, cu cât mai mult el scormonesci cu atât mai mult se aprinde.

Gâlcevă din gír-mír se aprinde, ca scânteele cu cloc-cloc din piétră și din amnar, de vei pune între scăpērători o páslă móle scântee nu vei mai vedea; așa și, între gír-mír de vei pune mângăierea, gâlcevă nu vei mai vedea.

3665 Gâlcevă din interes cât de mic fie; depártéză interesul și gâlcevă nu vei mai vedea.

Gâlcevurile între ómení multă vreme n'ar ținea când numai o parte n'ar avea dreptate.

Gâlcevurile cele mai mari între rude se ivesc.

Cu cel îndrásneț să nu mergi la gâlcevă ca să nu cađă pricina asupra ta, ci mai bine cu cel înțelept ca gâlcevă s'o potolesci.

Când doi se gâlcevesc și unul din ei se mâníe, cel ce nu se împotrivesce mai înțelept se socotesce.

3670 Nici o gâlcevă mai urítă de cât cea între rude. Feresce-te de ea.

Nu dá pricină celui nebun că se aprinde gâlcevă.

Pricina gâlcevii mai mare gâlcevă. Depártéză-o de la tine.

Fugi de gâlcevă ca să cađă beleaoa asupra ta.

Cel ce gâlcevă cu lumínarea caută, de capul lui în veci gâlcevă se ține.

3675 De gâlcevă ca să scapi cu tăcerea o biruiesci.

De cât să intri în gâlcevă mai bine să te dai la o parte ca să fii scăpat de tóte.

De gâlcevă să fugi, la pace să alergi.

Dăparte să fugi și mult să te feresci de cele ce fără pricină intră în gâlcévă.
Dăparte de gâlcévă când veți că o să începă.

Pentru Gând

- 3680** Inima te duce la cele mai urite gânduri, dar cu virtutea să le popresci.
Orî-ce puî în gândul tău, socotesce mai întâiu puterea ta și cele din urmă, ca să nu te căiesci în urmă.
Unele gândește omul ș'alta face Domnul.
Un gând nasce pe altul, ș'aducerea aminte multe'ți pune înainte.
Unde ne este gândul acolo și urechea.
- 3685** Unde'ți este avuția acolo și gândul tău.
In pustietate tóte se pierd ale omului gânduri.
Gândul omului nu se supune la nici o lege.
Gândul omului se plimbă, și din ceas în ceas se schimbă.
Gândul împărțit când țe-l ai nici o ispravă dēsăvirșit să-virșesci. D'aceea mărginesce'ți gândul la o îndeletnicire numai ca să o poți dēsăvirși.
- 3690** Gândul rēsbate și'nconjură în cer și pe pămînt, și se întorțe, iarăși la om, jos pe pămînt.
Gândul să țe-l stăpănesci daca vei să isbutesci.
Gândul tău să nu'l dēscoveri că, de nu vei nemeri, întru nimic te vei rușinā; însă sfat pentru el să ceri, ca d'o pricinā streinā.
Gândul tău să nu'l dēscoveri, nici măcar la un prieten, îndată și fără vreme, că prea puțini sunt, ș'anevoie să cunosc, cei credincioși, în adēvēr, în carii să te încređi.
Gândurile, în tăcere, sufletul țe-l sécă, și munca mare, cu post mare, trupul țe-'l topesce. D'amîndooē să te feresci.
- 3695** Gândurile c'o fandasie rēu te frămîntă când le lași slobode, în voia lor, și în cele mai mari prăpăstii dē patimī te-aruncă. Dăparte dē ele ca să nu pățimesci.
Gândurile cele mari, fórte lesne ne înșală, că ne dēsmiérdă, fără greșală.
Gândurile și nóptea ochii dēschiși ne'î țin.
Gând bun cu mijlóce rele nu te-arată dē'nțept. Dăparte d'un asemenea gând.
Ca să poți aflā gandul altuia trebuie să'l prindī asupra unei urmări.
- 3700** Când gândul tău este greșit, sîrșitul lui mai vinovat. Feresc-te dē una ca să nu cađi în ceia-l-altă.
La orî-ce te gândești, bine să te socotesci daca dē trebuință este ceea ce te gândești.

La cele din urmă pururea să gândim, ca nici-cum, în urmă
de toate să ne căim.

Maî bine în casă de cât afară să gândim.

Nimeni vede ce gândesci de cât ceea ce sporesci. Arată
'ți sporul din gândul tău.

- 3705** Nimic tu vei păți când bine te vei gândi; d'acésta să te ții.
Nici cum tu să gândesci rău celui ce, în adevăr, voiesce
binele tău.

Nóptea, și când dormi, gândul să țe-l arunci la ușă ca
cânele.

Nu te bizui după al tău gând, c'altele gândesce omul
ș'altele urmază Domnul. Să nu rămâi în gândul tău ca
într'o închisóre, ci după cel maî bun să ieși din închisóre.

- 3710** Toți la un gând de ar fi, sfadă nici cum s'ar ivi.
Ceea ce gândesci anevoie a simți; că gândul se preumblă
și pe unde nu poți pipâi.

Cel ce afară, iar nu în casă, pururea gândesce se cufundă
în greșeli. Departe d'un asemenea gând.

Cel ce pe gânduri cade sufletul lui de gânduri scade. Veđi
să nu o pați.

Cel ce tot se gândesce l'ale lumii întîmplări de grija lumii
se topesce. Veđi să nu te topecsi.

- 3715** Cine pe gânduri stă somn în ochii lui nici cum vede. Veđi
să nu 'ți pierđi somnul.

După graiú și după semne se póte întelege gândul cel
maî de taină.

Dé multe ori se întîmplă ca gândul să te ducă la o parte
și inima să te tragă într'altă parte. Veđi să nu te rătăcesci.

Pentru Gîr-mîr

Gîr-mîr unul, gîr-mîr altul, de pîr se ieau unul cu altul.
Veđi să nu o pați.

Gîr-mîr la muere privesce ce ca gâsca gîrîesce, și mîr-mîr
la bărbat ce ca cânele mîrîesce. Amîndooe dooe priciní
gata de gâlcévă. D'amîndooe să te feresci.

- 3720** Maî bine în pustie te lasă, de cât cu gîr-mîr în casă.
Pe gîr-gîr și pe mîr-mîr ei despartí cu pîrț-pîrț, că p'amîndoi
ei faci de rîs. Cam așa să urmezí la asemenea întîmplare.
Cea maî mare ne-odihnă ș'a sufletului supărare când de
gîr-mîr depărtare nu poți află în casa ta.
Dé gîr-mîr să te feresci ca de cel maî rău vrăjmaș.

Pentru Glume

- Gluma piste măsură bătaie de joc ne urlă. Dăparte dă ea.
- 3725** Gluma piste fire, fie cât dă dulce, plecate ne aduce. Veđi să nu ți să plece.
- Glumele aduce plăcere dar piste măsură rău te înjură. Dăparte dă ele.
- Glumesce numai cu ce d'opotrivă ție.
- Glumă cu sila nici un dar are.
- Glumă din mână glumă nebună. Dăparte dă ea.
- 3730** Când vei să glumesci gluma potrivită cu vorba ce să grăiesce s'o începă la vremea ei.
- Când glumesci cu prieten să te feresci d'al supără, iar când glumesci cu muiere să te feresci d'a-te supără.
- La vorbe delicate și fôrte însemnate glume nu să cade.
- Păzesc-te să nu atingi ver pă cine-va, când vei să glumesci, cu vorbe próste și dă ne-cinste.
- Cel ce mult glumesce obraznic să socotesce. Fugi d'un asemenea nume.
- 3735** Cel ce mult glumesce curînd să căiesce. Veđi să nu o pați.

Pentru Graiă, Grăire și Grăitoră dă bine și dă rău

Veđi *Vorbă*

Pentru Grabă

Veđi *Încet*.

Pentru Grași și Grăsime

Veđi *Îngrășare*.

Ca să te îngrași trebuie pururea să fii vesel.
Tot grasul e frumos și tot slabul ticălos ¹⁾.

Pentru Gréță și Grețoși

Gréța curge din moleșiunea sufletului; dăpărtéz-o dă la tine ca pururea să aibi gust.

Gréța o bôlă ce nu să vindecă dă cât numai cu munca; ține-te dă muncă, ca nici odată să ți mai vie gréță.

- 3740** Grețos omul flecar.

¹⁾ Veđi No. 5321.

Pentru Greotăți

Cea mai mare greotate pe pământ omui cel zadarnic se 'nțelege, că nici pământul ël poate suferi.

Cei mai mari pe cei mici când ęi împovăreză piste a lor putere, îndată greotatea cade chiar pe însuși ęi; iar când dę-o-potrivă unul cu altul se ajută, atunci nici o greotate, la nici o parte. Bagă dę sémă la acesta.

Pentru Greșoși

Veđi *Grăfă*.

Pentru Greșeli

A arătã ale altora greșeli, numaiãa prietenĩ este dat acesta; d'aceea nu te supără când prietenul tãu ęți aratã greșala ta.

Aĩ vrut și aĩ pățit, cã singur ție țe-ai greșit; d'aceea nu mai învinovăți pe altul.

3745 Aĩ cunoscut greșala? îndată pãrãsire și nu vei mai avea nici o rea numire.

Ale tale greșeli mai mult sã cerceteđi tot-dę-una.

Ale celor mari greșeli nici se ved nici se aud, iar ale celor mai mici dę departe ne put.

A mea greșalã vei sã dregi, dar a ta nu țe-o îndreptezi?

Anevoie a cunósce greșala ce face, dar cu mult mai anevoie a o îndreptã când o cunósce. Tu împotrivã sã urmezĩ.

3750 Anevoie se stinge urmele greșeliĩ, cã pata ël vãdesce.

A nu greși nici-dę-cum piste puținã se 'nțelege, cã numai Domnului acesta este datã. Dar a se îndreptã dę greșala sa, la cel înțelept privesce. Acestuia sã te asemeni.

Acela dę laudã cel ce-și cunósce greșala, și 'ndatã ș-o îndreptézã. Acestuia sã te asemeni.

Acelui în parte greșalã puținĩ o cunosc, iar a Domnului greșalã dę toți se vede, cã la toți privesce.

Acelui mai mic greșalã subt caznã se pune mare, pãnã ce ël dęșalã; iar celui mai mare, șade pe cal cãlare fãrã nici o cercetare. O ce ne-leguire!

3755 Adese ori a greși te-aruncã în prãpãstie. Feresce-te dę ea.

A dooa și a treia greșalã dę mare mirare; dar cu mult mai mult dę mirare este când noi, și atunci nu ne îndreptãm greșalele nóstre. Tu nu așteptã a dooa greșalã.

- Aduți-aminte d'ale tale greșeli și nu mai cercetă ale altora mai mici greșeli.
- O greșală, și numai, surpă toate darurile ce ai avut mai înainte. Bagă de seamă la acesta.
- O greșală, și numai, tu de vei ierta fără înfrinare, miș și sute te 'ncunjură.
- 3760** Omul greșalele sale nici-cum le vede, că le poartă în spinare; iar ale altora toate, că le vede înainte.
- Omul ca să nu se rușineze trebuie să și ascundă și cea mai mică a sa greșală.
- Omul, cu cât mai mare cu atât mai mare greșasce.
- Omul la greșalele lui, orb se înțelege, iar la cele streine cu miș și sute de ochi. Tu împotriva să te arăți.
- Omul la césul morții atunci se socotesce la câte a greșit, dar vaș de césul acela când vremea nu l mai iertă să le îndrepteze. Feresce-te d'un asemenea ceas.
- 3765** Omul nu cunoșce în câte greșeli se află, d'aceea pe toate le numesce bărbății și isprăvi mari.
- Omul nu cunoșce ale sale greșeli. D'aceea judecă numai cele streine. Tu împotriva să urmez.
- Omul din neștiință la cele mai multe alunecă greșeli; d'aceea și Domnul pururea ți iertă asemenea greșeli. Așa și tu să urmez.
- Omul, și cel mai înțelept, d'ar avea greșalele sale scrise în frunte, nu ș'ar luă căciula nici odată după frunte.
- Orice greșală va face supusul tēu, a ta greșală se socotesce când nu l înfrinezi. Ingrijasce-te de acesta.
- 3770** Orice greșală cu rēsplătirea se iertă, să nu 'i o mai aduci aminte.
- Orice greșală, cât de mică rușine să-ți aducă, și nu vei mai greși.
- Orice greșală numai cu căință mai mult te vatēmă fără pocăință. Ține-te d'amîndooe.
- Orice greșală din neștiință și din ne-cunoștință supusă la iertare.
- Orice greșală faci către ori-cine ne-dreptate și nepăstuire se înțelege.
- 3775** Orice-cine greșasce, dar cine după greșală se căiesce se vede om înțelept, și cine după căință se pocăiesce acela de sfânt se socotesce.
- O bunătate și numai omul de vede'n sine socotesce că are miș și sute de bunătăți; iar greșeli o mie de cunoșce că are, nici una nu ș-o vede către tine, însă, cu totul împotriva, c'o greșală și numai d'o vedea în tine, miș și sute de greșeli socotesce că ai în tine.

- Odată de două-ori poți greși fără voia ta, și nu e de mirare; iar de mai multe ori de mare mirare, că firăscă răutate sau întrégă prostie te-arată că ai.
- Unul pe altul înșelăm, unul pe altul defăimăm, unul pe altul judecăm, unul de altul ridem, și nici unul cunoștem ale noastre mai mari greșeli, că nici unul fără greșală.
- Unul de altul se plânge că unul de altul se năpăstuiesce, pentru că nu și cunoște fieș-care greșala sa.
- 3780** Un pas de vei greși d'a berbeleacul te vei rostogoli.
Unde ne-sciință acolo și greșeli mai multe.
In unele greșim și'n altele ne osindim; d'aceea și ne mahnim ne-sciind pentru ce ne osindim.
In multe greșeli cade cel ce fără lucru șade. Bagă de seamă la acesta.
- Inaintea greșelii să te socotesci, apoi cum să nu greșesci; iar după greșală cum să te îndreptezi.
- 3785** Insuși greșala ta, tu când vei cunoște, te face să ierți greșala altuia.
Intâiu ale tale greșeli să îndreptezi, apoi ale altora, ca și aceia pildă să ție, de la tine.
Intâiu să înveți pe om cum să nu greșască, apoi să te socotesci cum să îndreptezi greșala ce-a făcut, și așa vei scăpa de multe pedepși.
Vai de acela ce, ale altora greșeli, lesne și dăgrab le vede, iar l'ale sale nici măcar gândesce.
Vai de tine când vei spune greșalele altuia înaintea lui.
- 3790** Veți înaintea ochilor tăi pururea cele din urmă și nici odată vei greși.
Greșala altuia l'acela să o lași, iar nu și tu după ea să te iei.
Greșala iertată nu se mai pomenesce; d'aceea nici să 'ndrăsnesci de ea să mai grăiesci.
Greșala în parte, pentru el în parte, iar a unui Domn pentru toți de obște. Bagă de seamă la acesta.
Greșala guriî cea mai mare greșală. Feresce-te de ea.
- 3795** Greșala cu cât mai în grab o întâmpini cu atât mai mică se arată. Nu te lenevi a o întâmpina.
Greșala către altul cu mult mai mare de cât cca către tine; d'aceea și nu se iertă până nu se va îndestulă, cel ce s'a năpăstuit, la cele ce-a păgubit. Bagă de seamă la acesta.
Greșala, cât de veche, când eți aduci aminte de ea, rușine eți aduce, și mai mare șfială, că cugetul te bate.
Greșala, cât de mică, pe cel mare mai mult îl ne-cinstesce, că mai mare se socotesce. Feresce-te d'o asemenea necinste.

- Greșala lesne se urmăzește fiind alunecătoare, dar foarte primejdiosă că cu greu se îndreptăzește.
- 3800** Greșala părinților la creșterea de copii, supt jug bagă pe copii. Ingrijasce-te de aceștia.
- Greșala până a nu se face să te socotesce cum s'o popresce; după ce s'a făcut să te socotesce cum s'o îndrepteze.
- Greșala ta să țe-o mărturisesci ca să te îndrepteze.
- Greșala ta țe-o poți cunoșce când o vezi judecă ca când altul ar fi făcut-o.
- Greșala fără voie cursa ne-vinovaților; anevoie a te feri de ea.
- 3805** Greșala cea mai mare când vezi să treci pite puterea ta. Feresce-te de ea.
- Greșala cea din urmă cu mult mai rea și mai grea de cât cea d'întăiu. D'aceia să te păzesci a dooa oră să nu mai greșesci.
- Greșala celui băt la însuși el privește; iar nu la bătura ce în cap-ël lovesce.
- Greșala ce nu vatămă bună de iertat.
- Greșala ce nu se poate ascunde, aceia se socotesce cu mult mai mare, că de toți se vede.
- 3810** Greșala din mintea ta, iar nu dintr'a altuia; d'aceia nu mai blestemă pe sorță și pe noroc, aruncându-o asupra lor.
- Greșala d'întăiu din mușere s'a ivit; d'aceia pentru mușere ne jertfim.
- Greșala fiesce ca mușerea, se rudesce cu oră-cine; d'aceia de ea se lipesce oră-cine.
- Greșalele altuia, ce nu privesc la noi, lesne le iertăm; iar cele către noi nici cu mórtea le uităm. În potrivă să urmeză.
- Greșalele cu cuvinte și lacrimi multe, la rugăciunea de închinăciune nici cum se pot spăla, de cât numai cu căința și cu pocăința de părăsire fără a te ruga, așa și tu să urmeză.
- 3815** Greșalele către prieteșug, anevoie se tãmușesc. Feresce-te de ele.
- Greșalele când se mărturisesc de sine se iertă.
- Greșalele ne învață când însuși noi le cunoșcem; de la ele să te înveți.
- Greșalele noastre le aruncăm asupra altora, ca să ne arătăm pururea curați și ne-vinovați.
- Greșalele noastre lesne le iertăm, iar ale celor-l'alți cu mare nevointă. Tu împotriva să urmeză.
- 3820** Greșalele noastre lesne se uită când numai de noi sânt ele cunoscute.

Greșalele sufletesci, ca rănile trupesci, cât dă bine le vei vindeca semnul lor rămâne în suflet tipărit. D'aceea să te feresci să nu cum-va să se mai deschidă acele răni învechite.

Greșalele se iertă când omul se pocăiește.

Greșalele să ți-le ștergi, ca cum te ștergi când mănânci, că, dimpotrivă, mânăjura te vedește.

Greșalele tale cu a ta dojană să ți-le îndreptezi.

3825 Greșalele tale, când tu le audî, să între în capul tîu p'amîndooe urechile; iar ale altora greșeli p'o ureche să între și p'e alta să iésă.

Greșalele tale la suflet ușurință, când dă față le mărturisesci.

Greșalele tale mult mult să ți-le ascundî, ca nu cum-va să'ți vatămî cinstea ta și nîmul tîu.

Greșalele tale să le mărturisesci la însuși tine, și însuși tu să ți-le judeci și să le pedepsesci.

Greșalele cele mai mari numai pentru cei mai mari.

3830 Greșalele mai mari mai lesne se cunosc, pentru că cei mai mulți ăi judecă. Feresc-te d'o asemenea judecată.

Greșalele celor ce ție ăți greșesc, ca o apă curgătoare tu să le socotesci.

Greșalele celor ție greșiți, dă șapte-șeci dă ori câte șapte tu să le ierți, și așa să ăici că ai iertat.

Greșalele ce ne aduc pagubă și necinste acelea să înțeleg greșeli mari și necinstite. Dăparte d'asemene greșeli.

Greșalele dă ce le lași ne-îndreptate d'aceea mai mult se măresc; nu te lenevi a le îndreptă.

3835 Greșală p'iste greșală în adăvăr să înțelege când cel ce greșasce va să'și apere greșala sa.

Ca să poți îndreptă ale altora greșeli, trebuie tu să fii curat dă ori-ce greșală.

Ca să scapi tu dă greșeli, socotesce-te bine câte la altul să întîmplă din asemenea greșeli.

Cuî e frică dă Domnul nu'î e frică dă greșeli, că nici o dată greșasce. Acéstă frică s'o păzesci.

Cu gândul la mórte anevoie greșesci. Nu te dăpártă d'acést gând.

3840 Cu cuvînt la tóte pășînd nu vei greși urmând.

Cu cât mai mare ești co atăt și greșala ta mai mare se arată, fie cât dă mică, că, ceea ce la cei mai mici se póte iertă, la cel mai mare este ne-iertat. Bagă dă sémă la acésta.

Cu cât mai mare greșala co atăt și răsplătirea ei mai grea, când mai mult zăbovesce.

Cu cât dă lesne a nu cunósce greșalele tale către tine, cu

atât de anevoie a nu cunósce ale tale greșeli către cei-l'altî. Feresce-te de ele.

Cum veđi că te tãmãduiesci, feresce-te sã nu mai greșesci ca bine sã viețuiesci.

3845 Cum greșesci cere iertãciune, cã cu acêsta pẽ tine te cinstesci.

Cãința îndatã dupã greșalã se aratã, dar pocãința cam anevoie: d'aceea adese-orî greșim. Nu depãrtã pẽ pocãința de cãința ca sã te înbrãțișeze pãrãsirea.

Cãnd ale nóstre greșeli nu vrem sã le îndreptãm, ne nevoim sã le arõtãm de urmãri de cinste.

Cãnd ore-cine ęti aratã greșalele tale nu te mãhni asupra lui, ci mai bine asupra ta, cãci le ai și nu vei sã le îndreptezi.

Cãnd vei greșala ta sã țe-o aperi n'ai cu ce sã țe-o îndreptezi de cât cu minciuni, ș-așa, dintr'o greșalã înti'alta mai mare cađi; mai bine sã țe-o mãrturisesci.

3850 Cãnd vei sã nu mai greșesci, singur tu mustrezã-te pẽ tine, Cãnd veđi pẽ altul greșind nu te asemenã lui, iar cãnd bine urmãnd pune-te în locul lui.

Cãnd greșesci sã te rușinezi de însuși tine, dar sã nu te sfiesci a te îndreptã.

Cãnd rãmãi singur socotesc-te la greșalele tale, cãnd ęști în lume uitã greșalele altora.

Cãnd te rogî la Dumnezeu sã ți ierte tóte greșalele tale, trebuie și tu, mai întãiu, sã ierți mãcar o greșalã a altuia cãtre tine, dupã cum te fãgãduiesci cãnd citești «tatãl nostru».

3855 Cãnd tu greșesci pẽ tine sã te învinovãțesci; iar nu s'arunci greșala ta asupra altuia.

Cãnd cei dupã 'mprejurul țe greșesc necinstea cade asupra ta; îngrijasce-te de acêsta.

Cãnd de greșalã țe fricã, de nimic alt țe mai fricã. Acêstã fricã s'o pãzesci.

La orî-ce greșalã iertarea tãmãduire. De ea sã te ții.

La orî-ce greșalã, cãnd cugetul te bate, îndatã o îndreptezi.

3860 La orî-ce greșalã pricina s'o descoperi, și pẽ pricinuitor la rãspundere sã'l osîndesci, ș'atunci toți de greșeli nevrînd se vor depãrtã.

La orî-ce te socotesci pune înainte l'ãtaia de cuget ș'anevoie vei greși.

La greșeli cãnd se întimplã, sã nu mai gãndesci la ele ore cum s'au întimplat, ci cum sã le îndreptezi a nu se mai întimplã.

La greșeli sã nu te lași sã te supuie pẽ tine, ci tu pẽ ele sã le supui.

La mórte numai omul ęși cunósce greșalele sale, d'aceea

atunci numai cere iertare de greșale, când în zadar cere, că de nevoie le cere. N'asteptă tu acest ceas zadarnic.

- 3865** La cele mai mari greșeli blestemăm pe diavolul, că el ne-a îndemnat, în vreme ce mintea noastră cea proastă ne-a învățat că Domnul în lume nici un diavol zidit a lăsat. D'aceea mai bine mintea ta să țe-o blestemi.

Lesne se uită greșalele noastre când numai noi le scim; d'aceea să ne ferim ca altul să nu le afle.

Maî grea greșala din urmă de cât cea d'întâiu; d'aceea de ea cu mult mai mult să te feresci.

Maî mult ale tale de cât ale mele greșeli tu să cercetezi.

Maî mult greșasce cel ce un bine ce'l poate face și nu 'l face, de cât cel ce nici odată n'a făcut nici un bine.

Bagă de seamă la acesta.

- 3870** Maî mult să te rușinezi când faci vre-o greșală de cât când o îndreptezi și de ea te depărtezi.

Maî mult să ți fie rușine de însuși tine de cât de altul când la ore-ce greșesci, ș'atunci numai nu mai greșesci.

Maî nimeni voiesce să 'l vadă când greșasce, d'aceea și mai lesne greșasce. Tu de față să urmezi ca să nu greșesci.

Maî bine asupra ta să te necăjesci, când tu altuia greșesci, de cât asupra aceluia; că vina ta este iar nu a aceluia.

Maî bine mărte de cât pete de greșeli.

- 3875** Maî bine să îngrijesci ca greșeli să nu se facă, de cât în urmă să osîndesci pe unul și pe altul.

Maî bine să mărturisești greșala ce greșesci, și s'o îndreptezi, de cât să ții că n'ai greșit și în greșeli să rămâi.

Maî bine d'ale tale de cât d'ale mele să îngrijesci greșale.

Multe le numim greșeli ca nici una să ne placă.

Multe din greșeli le numim fapte bune și după lege urmate când au putere mare, că puterea pururea biruiesce pe dreptate.

- 3880** Mulți au bănuială și la cele fără greșală, d'aceea și greșim la cele ce nu voim.

N'aruncă greșala ta asupra altuia, ci mai bine îndreptez-o ca să nu te ne-cinstesci.

Nevoia și dăsnădejduirea te face să cași în cele mai mari greșeli; nu lăsa pe om să cașă în asemenea necazuri, și 'l veți scăpa de cele mai mari greșeli.

Nimeni eși cunósce ale sale greșeli, și când și-le cunósce se face că nu le pricepe.

Nimeni nu se plângă de greșalele sale, că pururea asupra altora le aruncă.

- 3885** Nimic mai lesne dă cât a da greșala asupra altuia. Dăparte d'o asemenea urmare.
 Nicî eû, nicî tu, nicî altul a greșît dă cât ne-sciința. Vai dă cel ce dă ea nicî cum a scăpat, că pururea în greșeli se află.
 Nicî o greșală mai mare dă cât când inima se înșală.
 Nicî o greșală, fie cât dă mică, nu e fără vătămăre, și din potrivă nicî o facere dă bine, fie cât dă mică, nu e fără folos mare. Alege care ți place.
 Nicî un om fără greșală, după orî-ce lege, c'asemene om Dumneșeu se înțelege.
- 3890** Nicî către vrăjmaș, nicî către prieten greșala ta să nu țe-o dăscoperî, ci, până a nu se află, stinge-o să nu se mai vadă.
 Nu în urma greșelii să te socotescî ce osîndă se cuvine, ci înaintea ei pē om să 'l înveți cum să nu greșască.
 Nu greșalele să le înșîrî, ci faptele cele bune să le numerî.
 Numai când cađî din mărimea ta atunci cunoscî greșala ta.
 Tu mai 'nainte s'o cunoscî ca să nu o pați.
 Nu numai ale altora greșeli să le ținem minte, ci mai mult ale năstre ca să nu mai greșim.
- 3895** Nu pentru greșală să te întristezi, ci pentru că nu vei să te îndreptezi.
 Nu pē cel ce-a greșît să te puî să-l chinuiescî, ci greșala s'o 'ndreptezi, ca nimenî să mai greșască.
 Nu te mânia când greșala țe-o arată, ci când dă ea nu te vei îndrepta.
 Pentru că piste puțință a pătrunde adăvărul la orî-ce, d'aceea omul adese-orî cade, fără voia lui, în cele mai mari greșeli.
 Pentru facerile dă bine cele mai dă 'nainte să uiți greșalele ce în urmă ți să întimplă.
- 3900** Pururea mai rău greșesc cei ce stăpănesc dă cât cei ce se stăpănesc, și, din potrivă, mai greu se pedepsesc cei ce se stăpănesc dă cât cei ce stăpănesc. O nelegiuire!
 Pē alții lesne ți dojănim pentru orî-ce greșală, și noi înși-ne cădem tot într'aceeași greșală.
 Pē mine mă dojănescî pentru a mea greșală, dar dă tine nu îngrijescî când mîntea ta te înșală.
 Până a cunosce ore-cine ore-ce mai bine la multe greșasce, dar cu cât mai mult cercetăză cu atât mai mult dă greșală se dăpărtăză. Așa și tu să urmezî.
 Până a nu păți rușine dăpărtăză dă la tine orî-ce greșală ți aduce rușine.
- 3905** Până când vei trăi și pē pămînt te vei uită, greșala ta nu o vei uită.

Pravila ce ai pus în potriva celor ce greșesc, tot cu acea pravilă să te judeci și pe tine când asemenea greșesci. Să nu ții că n'ai știut, când la ore-ce greșesci, ci mai bine iertăciune cere cu plecăciune ca cu toți în pace să petreci.

Să nu te sfiesci a'ți mărturisi greșalele tale, că acesta te arată de înțelept.

Sărăcia muma greșalelor și nesciința tata-l lor.

3910 Să te rușinezi de Domnul pentru greșala ta cum și mai mult de omul căruia 'i-ai greșit.

Să cindestești și să iubești pe cei ce 'ți arată greșalele tale, c'aceștia sunt cei adevărați prieteni ai tăi, iar nu pe cei ce le laudă ca nisce isprăvi mari, c'aceia sunt vrăjmașii și dușmanii tăi.

Să 'ți fie milă de greșala altuia și cât poți să 'i-o acoperi. Slăbiciunea sufletului ne face să greșim, d'aceea muferile mai lesne greșesc.

Spre a cunoște bine greșalele tale fă-te-te tu, întâiu, piriș greșalei tale s'apoți judecător.

3915 Spală 'ți mai bine greșalele tale de cât obrazul tău când te scoli după somn.

Strașnic către tine când greșesci să te arăți, cu pedepsa ce pe altul osîndesci, ca să nu mai greșesci.

Tocma la bătrânețe cunoșcem c'am greșit; cine la tinerete acest'a cunoscut nume de om mare luiși ș-a dobândit Silesce-te asemenea nume să dobândesci.

Toți țin că ș'aū uitat dar nici unul c'a greșit, tu împotriva să urmez.

Feresce-te să nu greșesci l'al tău stăpân nici-dē-cum, c'o greșală de vei face toate slujbele se uită.

3920 Feresce-te de cel ce ale altora greșeli stă și e'ți povestesc c'atunci el ale tale mai mult le iscodesce.

Ferice de cel ce n'a greșit, dar piste putintă a nu greși. Ferice de cine 'și cunoște greșala sa și ș-o îndreptăză.

Cam așa să urmez.

Fieș-care după mintea sa greșasce, d'aceea ore-ce mai mult să te socotesci când ore-ce urmez.

Fugi de ori-ce greșală că 'ndată temerea te coprinde și însuși cugetul tău te bate.

3925 Fără a greși une-orî greșesci și faci rău socotind că faci bine, pentru că ori-ce face omul unul de bine o iea și altul de rău.

Cea mai mare greșală a nu se căi ore-cine de greșala sa, și a nu se rușina de ea, ci în ea a se fali.

Ce e din greșală nu supără așa tare, iar din cugetare să te feresci foarte tare.

Cei mai mulți din nesciință greșesc la cele de cuviință.
Cei fără greșală grăiesc cu îndrăsnélă, fără nici o sfială,
dar cine eî ascultă.

3930 Cei ce nu mustréză pē cei ce greșesc vinovați și ei c'aceia
sē socotesc.

Cei ce nu pot suferi nici o greșală, mai mult greșesc cā
nesuferirea întrégă greșală

Cei din 'nainte mai lesne greșesc dē cāt cei mai din urmă,
cā cei din urmă, dē la cei d'întăiu, la o'i-ce sē învață.
D'aceea mai bine mai în urmă.

Ce cunoscī cā ai greșit nu'ți fie rușine să le îndreptezi,
ca să nu te căfesci.

Cele mai mari greșeli la cei mai mari privesc pentru cā
mândria și egoismul pē cei mai mari stăpānesc. Feres-
ce-te d'asemene patimi ca să nu greșesci.

3935 Cele mai mari greșeli și rēutāți din mândrie isvorēsc.
Dēpārtéză'ți mândria ca să scapi dē ele.

Cele trecute nu-le cam socotim, la cele viitoare nici cum
mai gândim, cele dē față nu ne învață. D'aceea la cele
mai multe greșim.

Cele dē nevoie nici cum să'nțeleg greșeli dē bună voie,
d'aceea să și iertă.

Cel mai mare când greșasce toți el vēd dē dēparte.

Cel mare mare greșasce și cel mic mai mic, cā greșalele
din trēptă 'n trēptă să urcă până unde 'și găsește pē
stăpānul sēu.

3940 Cel mic fără a greși cere iertăciune, iar cel mare când
greșasce greșala nu i sē socotescē, cā dīce c'āșa i sē
cuvine ¹⁾.

Cel fără nici o greșală acela mai întăiu să dē în cel ce a
greșit.

Cel ce arată a altuia greșală acela, mai întăiu, p'a s'a gre-
șală a uitat-o fără greșală.

Cel ce ascultă la orī-ce aude, fără nici o cercetare, puru-
rea greșasce fōrte tare. Feresce-te d'o asemenea întim-
plare.

Cel ce eși arată greșalele sale și părăsire face semn dē
înțelepciune. Asemene înțelepciune să vīnezī.

3945 Cel ce greșasce acela să și mānie pē cel ce el 'i-a greșit.
Lucru cu totul dē mirare.

Cel ce cu graiul sēu greșasce eși arată nāravul sēu.

Cel ce mai mult greșasce acela mai mult învață, când
eși iea greșalele în băgare dē seamă.

¹⁾ Veđi Cap. X, c. Bogat.

Cel ce nu'și cunoșce greșala nici odată se îndrepteză; de vei dar să te îndreptezi pururea, mai întâiu, greșala ta s'o cercetezi.

Cel ce ți adevereză toate câte tu ții acela răul tău voiesce, iar cel ce ți arată la câte tu greșesci acela în adevăr cinstea ta iubesc. Primesce pe care ți place.

- 3950** Cel ce din ne-sciință greșasce la ore-ce lesne se iertă, că ca un orb se socotesce ce nu vede unde calcă; iar cel prin sciință, cam anevoie, că cu ochii deschși s'abate din drum afară.

Cel ce greșasce, când ți iertă îndată prieten ți dobândesci, că cugetul ți bate.

Cine ale altora greșeli ți ți spune, acela ș'ale tale la alții le va spune. Feresce-te d'un asemenea om.

Cine-o face ca mine ca mine să pată, de vei ți tu la orî-ce greșală puțin vei greși. că singur tu te osîndesci.

Cine greșasce, pentru sine greșasce, dar la altul mult tînjasce.

- 3955** Cine la porunci ne-legiuite se supune, mai mult el greșasce de cât cel ce ți poruncesce.

Cine nu greșasce nici de Domnul frică are, că Domnul pe nimeni fără greșală pedepsesce.

Cine 'și cunoșce greșalele sale și să pocăiesce, cel mai cinstit de toți se socotesce.

Cine pôte popri pe cel ce greșasce și nu'l popresce, curat se înțelege că și el într'aceea greșală pătaș se socotesce.

Cinstea s'o puî înainte la orî-ce te gândesci și nici odată vei greși.

- 3960** Blagoslovit cel ce acoperă greșalele vecinului său; asemenea blagoslovenie se vinezi.

Dacă n'am avea greșeli n'am cunoșce ale altora greșeli. Din întâmplare tot omul pôte greși cu mintea, însă trebuie să se îndrepteze.

Din câte greșesci să cauți să te înveți că, din potrivă, pururea greșesci.

Din toate greșalele noastre cea mai cumplită și mai urită lenca se înțelege, c'acésta ne popresce de orî-ce muncă pe lume. Feresce-te de ea din totă virtutea ta

- 3965** Din cele ce ți omeni pentru tine să te încredințezi de greșalele tale.

Din doi înși ce vor alunecă tot într'o greșală, cel mai bleot, mai mic, rău va urmă.

Dooe greșeli se ved cam mari: a rîvni la cele piste puțință și a nu se îndură de cel necăjit. Feresce-te d'amîndooe.

Dohtorii când se îmbolnăvesc alți dohtori chemă de ți tă-

măduiesc, ca să nu greșască ei la patima ce pătimesc; așa și noi, când greșim, pe alții să chemăm, greșalele noastre să ni-le îndrepteze ca nu mai mult noi să greșim. După greșală ietă temerea aci ce rău te frământă.

3970 După ce te îndreptezi de greșale să te depărtezi ca să nu mai ai nici o grijă.

Dă alții ne mirăm când greșesc la óre-ce, iar de noi nici dă-cum și când îndoit greșim.

Dă cât se căsnesc un norod pentru greșalele lui mai bine să'l înveți să nu greșască nici dă cum, c'atunci nu vei avea trebuință dă nici o pedepsă.

Dăparte dă greșeli, nu dă frică ci dă rușine.

Dă rís lucru este greșala ta să nu o cunoscí ci a altuía să o cercetezi.

3975 Dă dooé orí a pásí tot într'acea greșală nu te-arată dă 'nțelept, cu cât la mai mari?

Și cel mai fericit cu greșala lui.

Și din greșală une-orí omul neneresce cu mult mai bine.

Și dă greșescí cu gura dar cu mintea să te ferescí nici cum să greșescí.

Pentru Griji, Îngrijire, Îngrijitori și Neîngrijire

Omul însuși d'ale sale singur el se îngrijască dacă va pururea în casă să le găsescă.

3980 Orí-ce e dă trebuință, din vreme se îngrijescí ca să nu te zăticnescí.

Îngrijirea din 'nainte în lipsă nu te lasă. Dă ea să te ții.

Îngrijirea pentru toți, dar nu mai puțină și pentru tine.

Înainte primejdií, iar nu în urma ei, pururea să te'ngrijescí.

Intâiu pentru obște, apoi pentru tine, să îngrijescí mai bine de orí-ce, se cuvine, că și tu în obște bine te socotescí.

3985 Vaí dă cel ce îngrijasce mai mult dă dobitoce dă cât dă copiií lui. Feresce-te d'un asemenea vaí.

Vaí dă cel ce pururea trăesce și se hrănesce cu griji streine, fără nici un folos, că nici o odihnă are¹⁾.

Grija stăpânului mult dăstéptă pe slugă. Ține-te dă ea.

Grija cea mai mare a gâlcevitorului când n'are cu cine să se gâlcevescă.

Grija cea mare la cele zadarnice nimic éți folosesce și i-nima țe-o topesce. Dăparte dă ea.

3990 Grija dă cele streine, rană fără léc, și scurtare dă víetă. Dăparte dă ea.

1) Veđí Cap. XIII, c. Nebun.

- Grijile lumii curînd îmbătrînesc p  om fără vreme. D -
parte d  ele.
- Grija  i paza piste fire a comorilor tale,  i mintea  i tru-
pul d  tot  e-l usucă.
- Ca grija p r n ilor d  copii nici o grije mai mare  i mai
folositoare, că din ea sp nzur  totă fericirea copiilor,  i
 n urmare a t teii lumii.
- Ca muma d  copii nimeni  ngrijasce mai bine, precum  i
d  bărbat ca nevasta cea bună.
- Cu c t mai pu ine griji vei av , cu at t mai odihnită vie  
vei av .
- 3995** C nd unul d  altul, ca d   nsu i sine, va îngriji atunci
nici unul în lipsă va fi.
- La vreme c nd nu te îngrijesci,  ndecit în urmă plătesci.
Ve i să nu o pa i.
- La cele mai mici grija cea mai mare să nu cum-va să ne
 n el m, iar la cele mai mari nici o grijă mai avem. Tu
Împotrivă s  urmez .
- Ma  înainte d  vreme să îngrijesci d'ale vremii.
- 4000** Ma  bine cu puțin  i fără nici o grijă, d  c t cu mult  i
 n griji mari cufundat.
- Marea grij  d  ore-ce cea mai mare b l .
- Ne-îngrijirea d  ori-ce lungire d  vie  , dar fără nici o dul-
c   , că cine reul nu l'a încercat binele nu'l cunósce.
- Nimic fără grije că te bag  în lipsă.
- Nu numai pentru tine ci  i pentru cel aprópe d  tine să
 ngrijesci mai bine.
- 4005** Pentru ori-ce trebuință din vreme să îngrijesci p n  vre-
mea a nu sosi, c'atunci mai bine la ori-ce te  nlesnesci.
- P r n ii d  copii  i copiii d  p r n i firea a or nduit s  în-
grijas  unii d  alții, unii la tinerețe  i cei-l-alți la b -
tr ne e.
- Precum vei îngriji d  cei ce 'n lipsă se află, a a vor în-
griji  i alții d  tine c nd în lipsă  i tu te vei afl .
- Sa  ngrijesci d  altul precum îngrijesci d  tine, că  i cel-
l-alt este altul ca tine.
- F rte mult să te 'ngrijesci c nd te afli 'n norocire, c'atunci
ai tăi du mani cursele lor  i-le 'ntind, iar c nd  ie  i
s  'nt mpl  vre-o ne-norocire nici o grije să mai aibă, că
nimeni atunci nici în s m  te mai bag .
- 4010** Fieși-care cu grija sa.
- Cel cu multe griji în visur  se chinuiesce.
- Cel ce pentru ob te  ngrijasce mai mult pentru sine  ngri-
jasce, că  i el în parte, parte are din ob te.
- Cel ce d'ale lui nici cum  ngrijasce, ci d  cele streine pu-
rerea se ține, cur nd nu va av  nici ale lui nici cele streine.

Cine d'a lui casă nu pôte îngrijî cum dē strēină casă va putē îngrijî?

4015 Buna îngrijire facere dē bine; dē ea să te ții.

Dē cele dē trebuință pururea să îngrijesci, iar dē cele dē prisos nici să gîndesci la ele, c'acelea te înnecă în plăceri, în dēsmierdări, în dēsfătări și în dēsfrînări, și nici un minut măcar eți lasă să te odihnesci în vieță.

Dē vecin, și dē prieten, și dē al tēu frate, nici-cum și nici odată să fii fără grijă.

Dē lucru strēin mai mult dē cât dē al tēu să îngrijesci dē el.

Pentru Grópă

Veđi *Mornînt*.

Pentru Grozăvie

Cine grozav sē uită într'o parte și într'alta dē dragoste n'are parte. Feresce-te d'o asemenea uîtătură.

Pentru Grăire și Grăitori dē reū, dē bine

Veđi *Vorbă*.

Pentru Grāsime

Veđi *Grași*.

Pentru Grădini

4020 Grădina va muncitorii ca albinele la uleiū.

Pentru Jale

Jalele la cel ce móre cinstea lui cea mai mare. Nu'l lipsi d'asemene cinste.

La ori-ce întimplare dē jale marșandele dē modă să în-tristeză mai mult, că le lipsesce alișveriușul.

Șapte ȝile dē jale la cel drept când móre, iar la cel ne-legiuit tótă vieța dē jale.

Pentru Jafuri i Jěfuitori

Unde veđi mai mulți acolo jafurile ne-contentit sē urměză.
Bagă dē sēmă la acēsta

- 4025** Vai de cel ce jefuiesc și din jafuri zidesce biserică și mânăstiri, căci pe tot ceasul, când el pomenesce, Domnului aduce aminte de jafurile ce-a făcut. Feresce-te d'o asemenea pomenire.
- Cu dulcătă jefuiesci, cu amar le răsplătesci când cu gândul nu gândești. Feresce-te d'o asemenea întâmplare.
- Jăfuitorul lup întreg că ca lupul pân' la os te jupoaie, te rupe și te sfâșie. Feresce-te d'un asemenea nume.
- Fieș-care, în parte, cam așa rostesce, după puterea ce dobândește: «Acésta este partea mea; acésta mi-să cuvine și de ceia-l-altă am mare trebuință». Iétă jafurile cum încep. Dăparte d'o asemenea rostire.
- Dă la cel slab la cel în putere când trece óre-ce, jaf se înțelege; iar de la cel în putere către cel slab dimpotrivă dar se înțelege.

Pentru Jocuri i Danțuri

- 4030** Jocul din mână, ca o glumă, joc de mojițe. Dăparte d'un asemenea nume.
- Pururea în jocuri și veselii rămâi fără 'mbucătură în gură. Veđi să nu o pați.
- Plăcerile jocurilor schimonosirea trupului.
- Ceea ce la unul de jucărie se pare, la altul se 'nțelege de primejdie mare.
- Cel ce jôcă se fălesce că nimeni ca el mai măreț este, și nici cum pricepe că de păpușă se socotesce, iar cel ce cântă mascaraoa păpușii.
- 4035** Danțurile de păpușe te arată, iar minaveturile de plimbă-tariță.

Pentru Jocuri de cărți și la noroc

- Jocul la noroc te-aruncă în foc. Păzesc-te să nu te arđi.
- Jocul de cărți, dărăpănare c'o zadarnică nădejde.
- Plăcerea jocurilor de cărți curge din lenevire, când de tóte cele-l-alte ți se plécă.
- Cine jôcă pe dăspuiete în urmă cântă cu drîngul. Veđi să nu o pați.

Pentru Jug

- 4040** Orî-ce jug, cât de ușor, nu se pörtă cu voință, dar fără jug cu totul te-ai stîns.

Jugul la început se pare cu greu; odată dacă te dedași cu el lesne în urmă ți suferi.

Jugul după gât se pune, dar vai de acela la care se pune. Feresce-te, cât vei pute, d'o asemenea întâmplare.

Numai cine poartă jugul cunoște ce e jugul; nu pune pe nimeni în jug până nu 'l vei încerca tu.

Cel ce poartă jug, după grumazi se cunoște, că 'i sînt tociți ca opinea.

Pentru Jurămînt i Călcare și Călcători de jurămînt

4045 Graiul să te 'l adeverezi cu cel mai bun cuvînt iar nu cu jurămînt.

Jurămîntul la răsboi cea mai mare credință.

Jurămîntul potolesce ori-ce prigonire și cea mai dulce pace ne aduce, iar călcarea lui cea mai mare vrajbă.

Jurămîntul când ți calci asupra ta cade. Vezi să nu o pați.

Jurămîntul cu mult mai jos de cât cinstea omului.

4050 Jurămîntul, pe cine 'l calcă în picere ți calcă. Feresce-te să n'o pați.

Jurămîntul pe Domnul de martor l'aduce; cine dar strîmb jură pe Domnul înjură. Dăparte d'o asemenea urmare.

Jurămîntul tău cel mai mare cinstea ta să fie, care nici odată să o calci, că ne cinstit rămîi.

Jurămîntul dragostii nici cum se crede.

Jurămînt peste jurămînt mincinos se înțelege.

4055 Jurămînt când tu faci, în numele Domnului ți faci, d'aceea adevărul pururea să arăți, că Domnul adevărul se 'nțelege.

Jurămînt nici cum să faci; de vei face, să nu 'l calci, că pe însuși Domnul vinzi.

Jurămînt spre a iubi sau a urî în veci, nici se poate nici se crede.

Jurămînt strîmb nici cum să faci, că cel pe care tu juri cunoște al tău gând, și nici vei pute vre-odată a 'l înșelă c'o a ta faptă.

Jurămînt de curvă nici cum se ascultă.

4060 Cuvîntul adevărat acela să 'ți fie cel mai mare jurămînt.

Cu jurămîntul pe om ți poți înșelă, iar de Domnul nici cum vei scăpa, că el cunoște ce în inimă tu hrănesci.

Cu jurămîntul să greșesci numai când cu muierile grăiesci.

Curvarul, bețivul și cărturarul nu se țin de jurămînt.

Cugetul omului cel mai mare jurămînt. De el să te ții.

4065 Călcarea de jurămînt cea mai mare ne-cinste, cea mai mare ne-legiuire, cea mai spurcată faptă și cea mai

- primejdiosă îndrăsnelă, că foc bagî în casa ta. Fugî de ea cât vei pute.
- Când te duce la mormînt, să fîi curat d  jur m nt.
- Mai mult cre em nt să dai la cugetul cel bun, d  c t la cel mai mare jur m nt.
- Mai bine cuget bun  i suflet curat, d  c t or -ce jur m nt.
- Mai bun un «da»  i un «nu» al omului cinstit, d  c t cel mai mare jur m nt al omului ne-cinstit. D'aceea nici pe bună sciin , nici pe nesciin , jur m nt să nu urmez , ci răspunsul t u să fie «da, da» la cele ce  ci   i «nu, nu» la cele ce nu  ci .
- 4070** Nimic alt mai ur t d  c t a se jură, pentru or -ce, p  tot ceasul.
- Nici darurile, nici rugăciunea, pot ajut  ce-va celui ce calc  jur m ntul ce-a făcut.
- Nu te d d  cu jur m nt ca să po i avea cre em nt.
- Pentru or -ce interes, fie c t d  mare, de jur m nt să te feresc .
- Să nu ia  întru zadar numele Domnului când juri, că Domnul, fără jur m nt cunósce cugetul t u.
- 4075** Să fugă d  jur m nt ca d'un cuptor aprins.
- Cea mai mare ru ine c nd cu jur m nt vei s  dovedesc  or -ce gr iesc , c'atunci ar  i că fără jur m nt n'ai nici un cre em nt, ca un ne-cinstit.
- Celui cinstit cuv ntul  i este drept jur m nt, iar celui ne-cinstit nu'i ajunge spre dovadă mi   i sute d  jur m nturi.
- Cel mai mare vr jma  al adăvărului s  'n lege cel ce jur m nt în loc d  cuv nt alege.
- Cel mai mare jur m nt nici cum să p te păzi, nici în cer nici p  p m nt, între lei  i între miei (adică între cumpli i  i cei bl n i).
- 4080** Cel mai mare jur m nt cinstea la om a  ice «da, da» la cele ce scie,  i «nu, nu» la cele ce nu scie. Asemenea jur m nt s  urmez .
- Cel ce adese-or  jură, legea  'o tăgăduiesce  i nici cum să mai crede.
- Cel ce jură  i s  prinde, mai bine d  vi  în gr p  s  între.
- Cel ce lesne jură vorba lui minciună, că minciunii  i ies din gură.
- Cel ce nu să ține d  cuv ntul s u,  i la jur m nt al rg , ne-cinstit  i ne-leg uit s  'n lege.
- 4085** Cel ce să jură p  tot c sul  i minutul cre em nt lui nici cum să'i dai,  i d  s  jură p   nsu i copiii lui.
- Cine d  jur m nt frică nici cum are, nici d  Domnul frică are. D parte d'un asemenea om.

Dă veî să năpăstuiescî, nu te jură în potrivă că în mîna ta stă și una și alta, fără nici un jurămînt.

Dă jurămînt să te ferescî, și cînd este drept, că te arde pîn' la os.

Dăparte dă jurămînt, că Domnul urasce și pē cel ce drept îl face.

4090 Și drept dă veî jură, dă d făimare tot nu veî sc p ; d'a ceea fugi de jurămînt p n  la mormînt.

Pentru Judecători și Judec ți

Averea, cinstea și vieța st  in m na judecătorului. C t d  sf nt  trebuie să fie!

Atunci judec  și te socotesc  mai bine, c nd greșalele tale ca nisce greșeli streine le pui înainte'ți.

Atunci poți judec  drept c nd dreptatea o pui d  fața și str mb tatea după spate.

Omul după sine judec  p  cei-l- lți.

4095 Ori-ce nu sci  bine nu'l poți judec  bine. D'aceea lasă'l la cei ce sci  să'l judece mai bine.

Unde ne-dreptatea st p nesce și str mb tatea poruncesce, fugi de judecat  și dă ai dreptate.e

In judecata lumii cađi după faptele ce ți s  văd în lume. Ingrijasce-te d'ac sta.

In m nie nici odată p  nimeni să nu judec .

Insuși tu, p  tine să judec  ca pă mine, și aș  te  ndreptezi.

4100 Vai d  cel ce cade în ispită d  judecat . Mult să te feresc  d'ac sta.

Judecata călăuză p  dreptate are.

Judecata, la dreptate iar nu la milă caută, că milă nu cunósce.

Judecata să 'nțelege al Domnului grai  din cer. Bag  d  s m  c t d  sf nt este.

Judecata str mb  în foc te-aruncă. Veđi să nu te arđi.

4105 Judecata hotărasce dar nu i rt , că cel ce i rt  e slobod, iar cel ce judec  e mărginit.

Judecata cea mai dr pt  după legea, cea mai bună d'o potrivă, c nd ori-care, fie mic, fie mare, os nda lui ș'a luat, după cum el a urmat.

Cea mai dr pt  judecat  după m rte s  hotărasce.

Judecata dr pt  însuși Dumneđeire; c nd dar d  ea te d p rtezi d  însuși Dumneđeu te d p rtezi.

Judecat  bună ceea-ce nemeresce ad v rul în ad v r. Ac sta s  v nez .

4110 Judec  p  om după al lui cuget.

- Judecă pe străin ca pe însuși tine.
 Judecă-te întâiu pe tine apoi pe mine.
 Judecătorul avocatul dreptății. D'aceea dreptatea s'o sprijinescî.
- Judecătorul ascultă un.le banul mai mult sună. Dēparte tu d'o asemenea ascultare.
- 4115** Judecătorul, ca să facă dréptă judecată, nici pe însuși al său tată, la ori-ce judecată, să'l cunoscă de tată.
 Judecătorul cu mită désă, dreptatea o strîmbéză. Dēparte d'o asemenea urmare.
 Judecătorul legea păzesce, legiuitorul lege alege, ostașul țera păzesce, plugarul țera hrănesce, neguțătorul țera îmbogătesce, meșterul țera împodobesce și dascălul la toți mintea ne-o deștéptă și ne-o îndreptéză.
 Judecătorul mitatic, pentru o bucătică de pâine, osîndesce și pe însuși al său părinte. Dēparte d'o asemenea urmare.
 Judecătorul trebuie să aibă urechi mai mari, ca să audă mai bine.
- 4120** Judecătorul tată nu se mai numesce vre-o dată.
 Judecătorul cel bun lesne aude, dar cam anevoie crede.
 Judecătorul cel drept, însuși el dreptate, dar pururea sărac.
 Judecătorul ne-drept, suflet murdar și spurcat are. Păzesc-ți sufletul tēu curat.
 Judecător prietenului tēu nici cum să te faci, că'l dobândescî de vrăjmaș.
- 4125** Judecător să nu te faci până ce judecată nu vei încercă și tu măcar o dată, ca să poți cunósce cel ce se năpăstuiesce ce necaz pățimesce.
 Judecător fără mită și preot fără plată anevoie găsescî îndată.
 Ca la judecăți gâlcévă nicăiri mai mare.
 Ca să judece ore-cine de este înțelept ori-cine, trebuie el să fie cu mult mai înțelept de cât cel pe care judecă.
 Ca să judeci p'un norod trebuie să aibî mai bună sciință de cât tot norodul.
- 4130** Ca să judeci bine trebuie să scîi ore-ce mai bine de cât cel pe care judeci.
 Ca să judeci bine, după dreptate, pe ori-cine pune-te pe tine sub asemenea judecată către însuși tine.
 Ca să judeci drept trebuie adēvărul să'l aibî de călăuză.
 Ca să poți judecă bine ori-ce pricină ești vine, să audî cam des și cam rar să cređi.
 Cu anevoie omul se potă să cunoscă a lui greșită judecată, și de ea să se căiescă ca s'o îndrepteze.
- 4135** Cu greu a judecă ore-cine pe al său prieten.
 Cu greu suferă bētrânul când vede pe cel tînăr că judecă mai bine.

- Cumpănă dréptá la judecatá s'o păzesci, ca cinste mare
dê la toți să dobândesci.
- Când un judecător dice: «ăiți!» și cel-l-alt «cea» atunci
grafierul răspunde deciu cu pîrț!
- Când judecătorul ęți este și pîrîtor dá și cămașa după
tine, și scapá dê judecatá cá mai folosit esci.
- 4140** Când judeci la față nici cum să te uiți ci dreptatea ca
oglindea înainte-ți să țe o puí.
- Când judeci pē óre-cine gol dê patimí să te aręti, cá pa-
tima peste putința a nu 'ți întunecá mintea la socotiņa.
- Când judeci pē óre-cine, d'o potrivá judecá pē rudá și
pē strein, fie și prieten.
- Când judeci pē cine-va nu te mânia, și când osîndesci la
mórte nu zîmbi din gurá.
- Când judeci să ascuți c'o ureche pē unul și cu alta pē
cel-l-alt, ca să înțelegi mai bine pē fieș-care în parte.
- 4145** Când judeci să nu judeci obrazul ce-a greșit ci fapta ce-a
urmat dê este viná dê vinovat.
- Când judeci să nu judeci după fețele ce vedí, ci pricina
s'o judeci după firea ei.
- Când lupii judecá pē miei și vulpele pē găini ce dreptate
mai aștepti dê la ei?
- Când martorii spun minciuni atunci judecătorul mijlóce
caută dê 'nșeláciuni.
- Când tatá-těu a judecat strîmb îndreptézá judecata ca să
scapi sufletul lui dê osîndá.
- 4150** Când te 'nșeli la judecatá și strîmb hotăręcsci vina cu bani
s'o plătesci ca iertare să dobândesci.
- La judecáți să te păzesci dreptatea ce hotăręcsci să n'o
schimbí mai în urmă, iar nedreptatea ce cunoscí s'o
dépártezí cu totul în urmă.
- La judecatá când osîndesci, dê și din greșalá hotăręcsci osîn-
da mai micá, să nu te căiesci.
- La judecatá când ęti cere haína după tine dá'i lui și că-
mașa după tine ca să scapi dê judecatá.
- La judecatá când se prigonesc, cel ce pierde iese în pře-
lea gólá iar cel ce dobândescce numai în cămașe.
- 4155** Lesne judecám pē altul dar anevoie a'í prețul cinstea lui,
cá cinstea altuía pentru noi o păstrám.
- Lesne pē altul a judecá iar pē sine cu totul anevoie.
- Mai bine o învoielá strîmbá dê cât o judecatá dréptá.¹⁾
- Mai bine să te ocárască cel ce-a pierdut judecata când
hotăręcsci drept dê cât să te ocárască dreptatea când
n'o păzesci.

¹⁾ Veđi Cap. X. c. Invoielá.

Maî bine să nu judecî dē câț judecătōr să te faci la cei ce nu înteleg, că dē dēfăimare nici odată vei scăpă.

4160 Maî bine dreptatea să țe-o pîerdî dē câț în judecătî să te pîerdî.

Multe pricinî dē judecătî pot cādē când legile le va prevedē.

Nu judecà pē altul când într'o osindă amîndoî vē aflațî.

Nu judecà pē om după graul lui ci după faptele lui.

Nu judecà pē cel tēnēr după mintea celui bētrân, ci punete în locul lui ș'atunci să'l judecî.

4165 Nu judecà cele trecute după vremea dē acum ci după vremea dē atunci, ca să cunoscî a lor orînduieală dē eră bună sau nu.

Nu la față ci la viețā să te uîțî când vei pē om să judecî.

Nu sē cuvine cel pîrîtor să fie șî judecătōr.

Nu după față ci după faptā să judecî cu dreptate, fie față cea maî mare fie șî cea maî mică.

Nu te sfa să judecî pē cel mare ca șî pē cel mic, că legea d'o potrivă sē 'ntelege pentru mare șî pentru mic.

4170 Nu după frumusețea șî podóba dē afară să judecî pē om, ci după ale sufletului darurî.

Purerea după dreptate să judecî șî să 'ndreptezi, dē hatir să te ferescî, dē milă nici cum să te lipescî, dē interes să nu te împărtășescî.

Pē ómenî ęî judecām nu după a nóstră către ei urmare, ci numaî după a lor către noi purtare; d'aceea șî la maî multe purerea greșîm. Tu împotrivă să urmezî.

Pē orî-cine să judecî ca când ai fi tu pus în locul lui.

Păzesce-te să nu judecî pē cel în putere după a lui putere.

4175 Pē mic șî pē mare d'o potrivă să'î judecî, că judecata nici o dēosebire are.

Pē cel ce te iubesce nici cum tu să'l judecî, iar pē cel ce te judecā mult tu să'l iubescî.

Pē doî vrājmașî poțî judecà că pē unul din amîndoî ; să'l dobândescî prieten; iar dē doî prietenî mult să te ferescî că pē unul din amîndoî i să'l dobândescî vrājmaș.

Rușine să'țî fie ție când, judecătōr fiind, d'altîi să te judecî iar nu tu dē tine.

Să judecî pē om după necazul sēu la vremea ce i sē întimplă.

4180 Să nu judecî căutând numaî la fața omului, ci maî mult să cercetezi ce în inimă hrănesce când dulce ęți grăiesce.

Să nu judecî pē om după darurile lui ci după întrebuintărea darurilor lui.

Să nu'țî fie frică d'acel judecătōr ce'și întinde mâna când nu ai dreptate, nici dē acela ce pân'a nu te judecà intră în tocmelă pentru judecata ta.

Străinii, când ne judecă, mai bine nemeresc de cât când noi pe noi.

Toți vrem pe cei-l-alți pururea să'i judecăm, iar pe noi nici unul nici cum să ne judece.

4185 Fugi de acela ce pe toți cei-l-alți judecă, iar pe însuși el nici cum îl judecă nici el, nici altul va să'l judece.

Fără frică de Dumnezeu nimeni bine judecă când cugetul ei lipsesce.

Ce e cu mult mai ne-cinstit de cât cel ce s'a 'nvrednicit judecător a se numi și pe toți a'i năpăstui, din daruri a se hrăni, fără nici cum a munci.

Cei proști judecă după frîsca judecată, iar cei învăsați după pravilnică judecată, fie și întrégă strîmbătate.

Ce câștigă din judecată nu'ți ajunge să plătesci ceea ce făgăduiesci până câștigă judecata.

4190 Cele mai mari lucruri, când le veți mai de departe, mai bine le judeci.

Cel cu bună judecată ori-ce dobîndesce păstrează și sporcesce.

Cel ce'i place pururea să judece pe alții, prost de minte se 'nțelege.

Cel ce cu dreptatea voiesce să judece, să se facă însuși pîrîș și pîrît.

Cel ce pe toți judecă, și nici unul îi place, facă el o judecată, ce la toți să placă.

4195 Cine adese-ori merge pe la judecăți, acela mai adese-ori, să și căesce. Feresce-te de asemenea căință.

Cine va să dobîndescă, și pe însuși ai lui prieten, vrăjmăși ne-înduplecați, judecător să se facă.

Cine judecată, nici cum a încercat, judecător bun nici cum s'a arătat.

Cine nimic n'are, frică de judecată n'are. Ca să scapi de judecăți, asemănă-te cu acela.

Cine nu cunósce bine pricina ce judecă, pururea greșesce; d'aceea întăi să pricepi bine, apoi să dai hotărîre.

4200 Cine nu scie să judece lesne greșesce. Ca să nu greșesci învață mai nainte cum mai bine să judeci, ori-ce veți și ori-ce auți.

Cine puțin judecă, ori-ce aude crede.

Cine pe sineși judecă, acela mai bine judecă.

Cine drept va judecă, în drépta va ședeă când Domnul pe el, îl va judecă.

D'opotrivă pe prieten și pe vrăjmaș să judeci, că d'opotrivă ne-cinste, ție ți se socotesce, când dai dreptate celui ce n'are, fie și prieten, și când osîndesci, și pe cel nevinovat, fie și vrăjmaș.

- 4205** După a sa putere și după a sa slăbiciune, judecătorul c'o minciună, ori te poleiesce, ori te mânjase.
- Dă defăimarea judecății nici odată vei scăpa, că unul din amîndoi negreșit că va pierde, și acela te va defăima.
- Dă nimeni să nu te sfiesci, când judecător esci, și dreptatea s'o păzesci, ca cinste să dobîndesci.
- Desbaterea la judecată, deșteptă pe judecător.
- Dă și pielea după tine ca să scapi de judecată, fie strîmbă, fie dréptă; că judecata ca o riie, tot trupul țe-l sfășie.
- 4210** Și cei tineri de multe ori, întrec pe cei bătrîni, cu a lor bună judecată.

Pentru Jâlbi

Insuși tu să audî jâlbile celor săraci, că jalba ții arată, păsul lor ce nici 'l-ai audî de la altul, nici alții.

Jalba ca o oglindă; în ea veți ce norodul pătîmesce.

Pentru Jertfe

- Acea jertfă primită, când din munca ta jertfesci.
- Inimă curată, jertfa lui Dumnezeu, dar nu daruri încărcate.
- 4215** Ori-ce jertfă pentru țera ta.
- Ori-ce jertfă fără 'ndurare, ții aduce vătămăre.
- Implinirea dreptății, mai bună la Domnul, de cât ori-ce jertfă. Dă ea să te ții.
- Jertfa ne-legiuiților, uriciunea Domnului.
- Jertfa cea mai bună, când te desparți de strîmbătăți și de ne-dreptăți.
- 4220** Jertfa ce faci pentru țera ta, pururea să fie mai presus de ori-ce preț.
- Jertfa de la jerfuitor, Domnul o 'nțelege, nu de la cel ce a făptuit, ci de la cel ce s'a făurit.
- Jertfe vei să faci? nu cu bucata să le faci, ci cu fapte bune, din inimă curată, la dréptă judecată.
- Ca un rob să te jertfesci pentru binele obștesc.
- Mai bine dreptate și adevăr a spune, de cât jertfe a aduce din nelegiuirii cumplit.
- 4225** Mai bună jertfa săracului, fie cât de mică, de cât darul cumplitului fie cât de mare.
- Milă și 'ndurare cere Domnul de la noi, iar nu jertfă mare.
- Cu acesta să te 'nfățîșezi.
- Nu ca Cain, ci ca Abel, jertfa ta să țe-o 'mplinesci.
- Nu numai pentru ai tăi și pentru țera ta să te jertfesci,

ci și pentru cei ce 'ți ajută și ție și țerii tale, că și aceia ai tăi se înțeleg.
Cine jertfă aduce din sudorea săracilor, mai mult pe Domnul asupră-i întărită, cu aducerea aminte.

Pentru Jăfuitori

Vedî Jăfuri.

Pentru Jîngășie

4230 Jîngășia la muiere, iar nu la bărbat privesce.

Pentru Zavistie și Zavistnici și Pizmă, Pizmuire Pizmași i Pizmătareți

Omul zavistnic, firesce se topesce. Vedî să nu o pați.

Unul pe altul zavistnic, ca cinstea lui s'o dobândim.

Unde averea lipsesce, zavistie nu se găsește.

Unde zavistie, acolo reutatea stă încuibată.

4235 Ochiul zavistnicul, ca ochiul de șarpe.

Intre rude și prietenî, nici cum zavistie să bagî.

Veî să faci pe zavistnic să crape de necaz? cinstesce
înaintea lui pe altul mai mult de cât pe el.

Zavistia are o fire, ca și când tu o veî tăia, din rădăcină
pe ea, ea tot poate odrăslî. Dăparte de-o asemenea patimă.

Zavistia o lume îndată prăpădesce, dar și grópa ei singură
ea și o sapă. Vedî să nu 'ți sapi și tu grópa ta.

4240 Zavistia îndată, după pizmă se arată.

Zavistia cu cât va să se ascundă, de dăparte se cunoște
din turburarea ochilor, și din a lor mișcare.

Zavistia cu mórtea numai pe om el tãmãduiesce, c'atunci
numai de la el să dăpãrtézã.

Zavistia, muina reutãților; n'o primî în casa ta.

Zavistia nici cum poate să cinstescã vrednicia.

4245 Zavistia nu ostenesce, că de ce merge se măresce.

Zavistia nu cunoște nici o facere de bine.

Zavistia nu scade, nici după ce scade acela pe care noi
el zavistim.

Zavistia pizmuiesce numele cel mare, când el vede călare.

Zavistia până la os róde pe cel ce o pórtã în sínul seú.

Pãzesce-te să nu te róđã și pe tine.

4250 Zavistia pricinî găsește și la cel ne-vinovat.

Zavistia singurã pírasce, singurã judecã, singurã osíndesce,
cã într'alt fel nu isbutesce.

- Zavistia se închipuiesce, o grozavă fiară, cu ochii întorși, cu față turbată, cu limbă înveninată, cu unghii de-un cot, și cu labe de urs. Feresce-te se nu dobândesci un asemenea chip.
- Zavistia tace, când va să răsplătască.
- Zavistia cel mai ascuțit al sufletului cuțit. Feresce-te să nu te atingă.
- 4255** Zavistia cel mai cumplit vrăjmaș al prieteșugului și fățarnicia al dragostii.
- Zavistia din fire, vrăjmaș omului s'a născut. Dăparte d'un asemenea vrăjmaș.
- Zavistia dă pizmă, crapă când nu isbutesc. N'o lăsa să isbutască, ca să crape dă necaz.
- Zavistia și pizma începură, cum einstea se mări.
- Zavistia și pizma, șerpî înveninați în sufletul lor păstrază. Veđi să nu te musce.
- 4260** Zavistnicul cu mult mai rău, dă cât ori-ce fiară rea; că fiarele, cu dă mâncare, lesne se îmblândesc, dar zavistnicul cu cea mai dulce îmbucătură mai rău se nverșunază.
- Zavistnicul cumplit și spurcat suflet a dobândit, din necuratul zămislit. Feresce-te d'un asemenea suflet.
- Zavistnicul când grăiesce, fiere varsă cu gălăta, din graiul cel mai dulce.
- Zavistnicul crapă când vecinul se înalță. Veđi să nu o pați.
- Zavistnicul la el nici odată gândește, că grija lui tótă pentru alții o păsește.
- 4265** Zavistnicul nici odată pôte suferi binele celui-l-alt; tu împotriva să urmezi.
- Zavistnicul nici în grópă, odihnă bună are.
- Zavistnicul mult se supără și d'a omului bunătate.
- Zavistnicul nu se mahnesc d'ale sale necazuri, fie cât dă mari, cât se supără d'ale altora fericiri, fie cât dă mici.
- Zavistnicul pizmuiesce pē cel ce 'n stare privesce, fie și al său părinte.
- 4270** Zavistnicul rău se mânia, când vecinului său vre un bine ăi vine. Tu împotriva să urmezi.
- Zavistnicul se îngrópă, când vecinul său se înveselesce.
- Zavistnicul se îmbolnăvesce, când vecinul său se îmbogătesce. Veđi să nu o pați.
- Zavistnicul tôte le pôte suferi, afară de numele tēu cel bun.
- Zavistnicul cea mai mică greșală, o arată în vina cea mai mare.
- 4275** Zavistnicul și pizmătărețul, atunci crapă dă necaz când te vede fără nici un necaz. Arată-te fără necaz, și când ai necaz, ca să 'l veđi crăpând.

- Zavistnicul și cel mai mare al său interes, lesne îl jertfesc, numai și numai să isbutescă.
- Zavistnicul după nas mai lesne se cunoște, că veninul din nas, pic, pic, auzi că curge.
- Când Domnul ne ajută, zavistnicul se îngropă de viu.
- Patimă cam de obște, unul pe altul să zavistim, dar tu să fugi d'o asemenea patimă.
- 4280** Pe zavistnic și pe pizmătare, cu nimic alt îi biruiesci de cât când le răsplătesci cu obraz vesel și mândru.
- Să nu zavistesci nici pe cel mai de departe, ca d'a lor dragoste pururea să ai parte.
- Să nu zavistesci numele cel bun, ci să te ție după el, ca să ajungi ca el.
- Să nu zavistesci pe cel mai vrednic de cât tine, ci pururea să te silești, cu destoinicia ta, pe el să 'l întreci.
- Feresce-te de câte la zavistie privesc, ca să nu dobândesci pe toți, cei mai cumpliți vrăjmași.
- 4285** Fugi de zavistie, că frate cu Satana zavistnicul se socotesc.
- Cei ce se uresc se pot împacă, dar cei ce se zavistesc, mai nici odată.
- Cele de întristare la toți aduc întristare, afară de cei zavistnici, că zavistnicul atunci se înveselește când altul se întristeză.
- Cel mai mare vrăjmaș se poate îmblândi, dar zavistnicul nici cum la pace poate gândi.
- Cine de zavistie nu s'a smreduit cel mai mare dar a dobândit. Un asemenea dar să vinezi.
- 4290** Din pizmă se nasce zavistia, însă fiica mai rea de cât muma.
- Departă de om zavistnic, ca să nu te smreduesci.
- Departă de zavistie, că zavistia pe om ca focul îl topesc.
- Omul firesc, unul pe altul pizmuiesc, când zavistia îl stăpânesce; feresce-te de una, ca să scapi de ceea-l-altă.
- Omul firesc pizmuiesc pe cel ce îl stăpânesce.
- 4295** Unul pe altul pizmuim, din ușurința minții, că nu ne iertă să cunoștem prețul celui-l-alt.
- În pizmă 'ți-ai pus, ochiul ți 'l-ai împuns.
- Vai de cel ce lichiesc, când pizma îl pirasce.
- Ca pizma nici o patimă topesc pe om mai rău. Departă de ea.
- Cumplită mânia, gróznică urgia, urită cruđimea, iar pizma pe câte trei le întrece.
- 4300** Când te pizmuiesc óre-cine, semn de vrednicia ta.
- Mai bine să te 'mpăciuesci, de cât cu pizma să trăiesci.
- Mai bine să te pizmuiescă de cât să le fie milă de tine :

că pizma privesce împotriva celui vrednic, iar mila la cel ticălos.

Meșter pe meșter, cântăreț pe cântăreț, și calic pe calic d'opotrivă pizmuiesce, că pizma la zavistie pururea gândește, împotriva celui mai vrednic.

Nu pizmuie pe cel bogat, că domnul din cer lui 'i-a dat.

4305 Pizma o înderătnicie la cele ce nu pricepem, când nu vrem să ascultăm.

Pizma îndată s'o doborî, iar prieteșugul îndelungat să 'l păstrezi, ca pe toți să-'i dobândesci.

Pizma veninul ș'el varsă chiar asupra ei.

Pizma vină găsește și celui ce face bine.

Pizma o grozăvie, că ne strânge de gât.

4310 Pizma, zavistia și lăcomia, în lume s'au născut din cumplitul Satana, îndată ce pe om, Dumnezeu 'l-a făcut.

Pizma când va ajunge ciumă, nici un om va rămâne pe lume.

Pizma lui Cain, întâiași dată, pe pământ a vărsat, numai îndată, sângele lui Abel, celui mai ne-vinovat. Dăparte de asemenea patimă ca să nu te numesci Cain.

Pizma muma defăimărilor. Vezi să nu te faci fiu al ei.

Pizma nici cum se împuținează, ci de ce merge, se învierșunează, c'asa e firea ei. Ferice de cine a biruit'o.

4315 Pizma nu cunoște nici o îndurare.

Pizma, patimă în veci ne-lcuită. Dăparte de ea.

Pizma pizmuiesce, nu pe om, ci pe vrednicia lui, că pe cel ne-vrednic nimeni îl pizmuiesce. Va-i dar de acela la care se găsește ore-ce vrednicie, că pe lângă ea și el pătimește.

Pizma pe pizmătareț, în cea mai mare prăpastie 'l aruncă. Vezi să nu o pați.

Pizma sus în jēt îl pune, pe cel ce ei nu se supune; iar pe cel ce ea supune, în cele mai tari obeși îl pune. Alege care 'ți place.

4320 Pizma se mărește când omul se mârhește, de norocirea altuia.

Pizma cea mai urâtă, și mai grozavă patimă că din om te face fiară. Vezi să nu o pați.

Pizma din mândrie, cea mai cumplită patimă.

Pizma dăparte de tine, ca să nu se încuibeze în tine.

Pizma și zavistia, pururea născocesc năpăstii și asupriri.

4325 Pizma și zavistia te sgîrie la inimă cu ghîare de leu.

Pizma 'ți aduce întristare, când alții au bucurie mare.

Pizmătarețul în veci nici cum odihnă are.

Pizmătarețul în veci voiesce să te vadă înecat în necazuri.

- Pizmătarețul, ca rău să facă altuia, primesce a pătimi însuși el, numai să vadă pe cel-l-alt înneecat.
- 4330** Pizmătarețul mai mult se 'ntristeză de binele vecinului de cât de răul ce lui i se întâmplă.
- Pizmătarețul multă vreme, nu 'și poate ține răutatea sa ascunsă.
- Pizmătarețul nici cum se odihnesce, până nu vede căduț pe cel ce el pizmuiesce.
- Pizmătarețul peșin crapă, când te vede în slavă.
- Pizmătarețul pe însuși părinții lui n'are ochi să-î vadă.
- 4335** Pizmătarețul, prieten nici unul a dobândit, pe lume cât a trăit.
- Pizmătarețul primesce întâiu el să pierdă, ca pe cel ce pizmuiesce să-l facă să se stingă.
- Pizmătarețul sufletul său și-l chinuiesce până când și-l topesce.
- Pizmătarețul se 'ntristeză când te vede 'n norocire, iar la ne-norocire se bucură și crește.
- Pă nimeni să nu pizmuiesci, ci pe toți să te silești cu slujba să-î îndatorezi.
- 4340** Pă cel ce n'are nimic, nici este vrednic de nimic, nimeni îl pizmuiesce, că n'are de ce.
- Pizmătarețul de pizmă se topesce, când nu poate isbuti.
- Pă cel ce sporesce în fericirile lui, după destoinicia lui, să nu-l pizmuiesci, ci mai bine după el și tu să te pilduiesci.
- Pă cel ce te pizmuiesce, răsplătesce-î cu bine ca, fără d'a lui voință, să-l aduci la pocăință.
- Pă cine pizmuiesce omul? pă cel mai vrednic de cât el.
- 4345** Fieși-care pizmuiesce pe orî-cine i să pare că mai multă cinste, și mai mare stare de cât el are.
- Cel ce 'î pare rău de binele altuia, ca cel ce se bucură de răul altuia, amîndoi d'opotrivă, într'o cumpenă stau, și pizmătareți se socotesc. Veđi să nu te asemeni lor.
- Dă cât să pizmuiesci pe cei mai buni de cât tine, mai bine să te silești, să-î întreci pe ei, cu destoinicia ta.
- Dăparte de cei ce pizmuiesc, că pururea rău ție îți gâdesc.
- Drac pă drac nu pizmuiesce, iar frate pă frate rău pizmuiesce. Vai de ticăloșia omului.

Pentru Zarafî

- 4350** Zaraful cu banul te despóie, pă ne-simțite. Dăparte de el.

Pentru Zadarnici i Zădărnicie sau Deșărtăciune

Orî-ce nu e în zadar, folos ne aduce, ca un mare dar.

Pentru cele în zadar, nici un minut să pierđi, că nici un folos veđi.

Zădărnicia vatëmă șî pë cel cu mare duh. Dëparte dë ea. Zădărnicia pururea în ne-astîmpërare së află, gândind când la cinste, când la slavă, când la dobândă mai mare, pofind omul tôte pentru el, șî nimic lăsând pentru altul; d'aceea pururea te frămintă.

4355 Zădărnicia din ne-sciință, d'aceea nu te iértă să te cunoscî. Lucru în zadar, n'are nici un dar.

Mândrul së plimbă cu ochiî pë sus, umflându-se ca un curcan; desfrînatul së topesce în plăceri, ca cëra în foc; iubitul dë argint nu së satură dë 'l veî îndopă șî pë gură șî pë cur; iubitul dë slavă, în cer dë 'l veî înălță, cere să së suie mai presus de cât Domnul; o ce zădărnicie, când tôte într'un minut, le lasă pë pămînt.

Tôte o deșărtăciune, că câte vin în lume, cum vin așa së duc.

Tôte în lume, zadarnice la om, așa a đis Solomon, afară dë 'nțelepciune. Dë ea să te ții.

4360 Cine nu së turbură dë orî-ce pë lume, acela numai cunosce, că tôte în lume zadarnice së 'nțeleg.

Dacă e mórte pë lume, tôte în zadar în lume; că când veî să te 'nveselescî, atunci veđi pë mórte la casa eî că te poftesce.

Dacă mórtea dë noi së ține, tôte în zadar ne vine.

Deșărtăciunea din om în om, până la cel din urmă.

Șî ceea ce a trecut, șî ceea ce va să vie, tôte o zădărnicie.

Pentru Zestre

Veđi Fete.

4365 Mai bine nevastă ticnită, dë cât zestre cumplită.

Nu la zestre mare să te uîți, ci mai bine la mintea feteî cu care i să trăiescî.

Năravurile cele bune, cea mai mare zestre ce trebuie să dorescî.

Tineriî mai nainte puțină zestre luà, uîtându-se la cinste, iar nu la mare zestre; d'aceea, șî mai bine, cu nevestele lor trăià. Iar acum, cu zestre mare, șî grijă aî mai mare, șî necazuri nu puține înghit, pë nesimțite, până ce së șî innécă. Alege care 'ți place.

Filosofii cu cuvîntul lor, cei voinicî cu 'slava lor, șî cei

învęțați cu înțelepciunea, s'aũ înzestrat din fire, iar fetele cu zestre peste fire.

- 4370** Ce cu greu sę pare la acest bărbat, ce cu zestre mare, este încãrcat, cãnd aude necurmat «*Nu te mai voiu dę bărbat!*» Feresce-te cãt veți putę, d'o asemenea în-timplare.

Cine la zestre privesce, cu zestre sę cãsãtoresce, d'aceia și îndatã sę smintesce.

Cinstea fetei cea mai mare zestre. Acęsta sã vinezi.

Pentru Ȑiuã și Nópte

Ȑiua dę astã-Ȑi, cea dę ieri trecutã, și cea dę mâine, ceea ce astã-Ȑi trece; așã dar în lume, o Ȑi numai este, și nici o Ȑi nouę este.

Cele din urmã Ȑile, mai grele sę aratã, cã cele trecute sę uita.

- 4375** Nóptea cea mai bunã, spre socotința bunã.
Nóptea odihnã cere, dę muncã dę cu Ȑiua.
Nóptea mai mult te 'ntristęzã, cãnd pę gânduri caȐi.
Nóptea pentru odihnã, și Ȑiua pentru muncã.
Nóptea, somnul cel mai dulce, c'odihnã bunã ne aduce.
- 4380** Nóptea sę nu te cãlãtoresci, ca sã nu te poticnesci.
Cele dę cu nópte, a doua Ȑi le veȐi schimbate, cã nóptea clocesce ceea-ce Ȑiua isbovesce
Nóptea mai drãgostosã, cã dragostea nóptea sę cam îndescesce.

Pentru Zimbire

Zimbirea cãt dę micã, semn dę dragoste cã începe.

Zimbirea 'ți aratã dragoste mai mare dę cãt rîsul cel mai mare.

Pentru Ȑicere și Cele ce sę Ȑic

- 4385** A Ȑice de a face, cãt cerul dę pãmînt.
În zadar Ȑici și strigi, cãnd nimeni nu te ascultã.
Ȑicerea rãmãne jos, cãnd fapta nu sę urmęzã.
Ȑicerea se 'ntemeięzã cãnd fapta trece 'nainte.
Chelului sã nu-'i Ȑici chel, orbului sã nu-'i Ȑici orb, și celui beȐiv nici cum sã-'i pomenesci dę beȐie, cã numai îndatã te pomenesci, cîoc în cap cu cîomagul.

- 4390** Când ȃic i Ńi nu faci, mai bine s a tac i.
 Mii Ńi sute d e ȃiceri, cu mult mai uŐore, d e c at o fapt a
 Ńi numai, fie c at d e mic a.
 Din ȃece ce se ȃic nou e Ńi jum atate s a le dai la o parte,
 Ńi pentru jum atate s a fii la  ndoiel a, cu bun a b anuiel a,
 f ar a nici o  ncredinȃare.
 S a faci p e om s a pric ep a ceea-ce  i ȃici, iar nu s a cre d a
 numai precum tu  i ȃici.

Pentru Zidari, Zidiri Ńi Lemnari, i Cl adiri

- Zidarul Ńi lemnarul atunci se înveselesc, c and casele se
 pr ap adesc d e foc Ńi d e cutremur.
- 4395** M an nc a ca un muritor Ńi cl adesce ca un ne-muritor.
 Pielra dup a sf ora s a aŐeđi la zid, iar nu sf ora dup a pielra,
 c a te  nŐal a  ndat a.
 Cel ce cl adesce, cl adesce pentru cei din urm a, c ac i el se
 pripesce s a se duc a.

Pentru Zugravii

- Zugravul chipul  i-l nimeresce iar nu Ńi g andul.
 Zugravul chip d e muier e, anevoie nimeresce, c a nu'l vede
 tot  intr'un fel, de c ate ori il vede.
- 4400** Zugravul p e cel mort viu  i-l arat a, c and e zugrav bun.
 Zugravul faȃa  e-o zugr avesce, iar la minte se  ndoiesce.

Pentru Zule

Zulea se nasce d'odat a cu cununiile.

Pentru Zulufi

Zulufi, plete Ńi percele la muier i se cere.

Pentru Z alog

- Z alogul dac a z abovesce, nu se mai ivesce. Ved i s a nu o
 pađi.
- 4405** Dob anda z alogului, primejdia lui. Feresce-te d e ea.
 Ori-ce z aticnire spre bine se  nȃelege.

Pentru Zăbavă

Veđi *Încet*.

Pentru Zădărnicie

Veđi *Zadarnici*.Pentru Sgârcitură i Sgârciți și Scumpi i Scumpete,
și Giumerți și Slobodi la mână

Sgârcitul când copil dobândește, mai mult se mâhnesce, gândind la cheltuieală. Tu împotriva să urmezi.

Sgârcitul lăgă, strînge și îngropă, nu pentru el ci pentru cei din urmă. Nu te asemănă lui.

Sgârcitul pururea trist. Veđi să nu cađi și tu la întristare.

4410 Sgârcitul se înțelege cel mai sărac de toți, că nu se întrebuințază din averea lui.

Sgârcitura din ce merge întineresce și nici odată îmbătrânesc.

Cheia, sufletul sgârcitului. Feresce-te d'un asemenea suflet. Mai lesne giumertul se iconomisește, decât cel sgârcit.

Maî bine giumert și fără bani, de cât sgârcit și cu bani; că giumertul pentru toți este bun, iar sgârcitul nici pentru însuși el.

4415 Mare nebulie, să trăiesci sărac și să mori bogat, cu sgârcitura ta.

Numai curva sgârcitului îi dă de cap. Veđi să nu o pați. Nu te sgârci piste fire că, bogat, sărac, ori-cine nimic d'aici cu el duce, când în veci se duce.

Nici sgârcit, nici giumert peste fire, că și una și alta întrégă nebulie.

Păzesce-te de sgârcitură, c'avea la cel sgârcit de suflet vătămătoare.

4420 Păzesce-te de cel sgârcit, când încercă cea mai mică pagubă, la al său interes, c'asupra ta aruncă pricina de interes.

Părinte sgârcitor, dobândește copil risipitor spre a sa pedepsă.

Firea celui sgârcit, patimă fără lec. Feresce-te de o asemenea patimă.

Cel sgârcit cu cel giumert, nici o înclinare are.

Cel sgârcit haîna singur 'și-o șterge, și basmaoa 'și-o frică, ca să nu plătască.

4425 Cel bolnav la sănătate mai mult rîvnesce, iar la bogăție

- nicî că mai gîndesce; iar sgîrcitul și la bôlă mai bine va să móră, decât c'o para să scape.
- Cine légă are, iar sgîrcitul, și când légă, și când nu légă, . nicî odată are, că ceea ce are, nu se 'nțelege ale lui, ci a celor din urma lui.
- Dă sgîrcitura cea mare, dă multe ori pierdem norocul ce ne vine. Veđi să nu o pați.
- Averea scumpului, mórta se socotesce, câtă vreme el trăiesce, că când el se îngropă atunci ea se desgrópă.
- Aurul și argintul Domn și Dumneđeu se 'nțelege celui scump și sgîrcit, că la el se închină ca la un Dumneđeu.
- 4430** Veí să dobîndesci dragoste dă la cel scump? să nu'l lași să cheltuiescă nimic dă la el.
- Maí lesne mortul va grăi dă cât scumpul va dărui.
- Maí lesne cel legat dă picere va puté alerga, dă cât cel scump a înaintă.
- Nicí un lucru maí scump dă cât acela ce 'l cumperi cu marí rugăciuni.
- Scumpetea la om cea maí mare bôlă, și bôlă fără léc. Dăparte d'o asemenea bôlă.
- 4435** Scumpetea la om cel maí mare cusur.
- Scumpul averea în pămînt și-o ascunde ca nicî cei din urmă să se 'nveseléscă dă ea.
- Scumpul alérgă la sárăcie, ca dă viéță să íea povată.
- Scumpul a-'și îngropă averea, mult, mult se înveselesce, iar a dă dă pomană pécat mare socotesce.
- Scumpul odihnă nicî odată are, dă cât poftă dă baní mare.
- 4440** Scumpul în vis când cheltuiesce, tótă đíua se tînguiesce.
- Scumpul în casă cu toți se gâlcesce.
- Scumpul cu înșelătorul, lesne se învoesc.
- Scumpul cu dracul, d'o fire se 'nțelege.
- Scumpul la căștig cu gîndul se topesce.
- 4445** Scumpul la 'ndurare, imponcișat se uítă.
- Scumpul la cei din urmă bogat, iar la cel din cap sárac.
- Scumpul la baní se închină maí mult ca la Dumneđeu.
- Scumpul lintea o cumpără câte un bob, un bob.
- Scumpul maí mult págubesce, și leneșul maí mult alérgă.
- 4450** Scumpul maí lesne se înșală.
- Scumpul maí bine va să móră, dă cât un ban să dé spre tîmăduirea sa.
- Scumpul maí mult se supără, când vede pe gîmert că nicî o supărare are dă cea maí mare cheltuiélă.
- Scumpul pentru un ban perde înđecit, și nicî cum simte.
- Scumpul poftă nicî cum are, că nu'l lasă scumpetea la óre-ce să poftéscă.

- 4455** Scumpul pururea trăiesce, în grijă, frică și bănușeli.
 Scumpul pe Domnul învinovățește, de ce a făcut săraci,
 iar nu pe sine, de ce nu se 'ndură de săraci.
 Scumpul până la mormint ȋiuă bună n'a văduț.
 Scumpul saș n'are, dar nici rod din averea lui vede.
 Scumpul se ródé, însuși pe el, că n'are ce mândă.
- 4460** Scumpul scóte dintr'un pozănar și bagă în cel-l-alt, ȋicénd
 că a mândat.
 Scumpul batjocura lumii.
 Scumpul bogat nici cum va să se numéscă.
 Scumpul dușman săracilor.
 Scumpul, de 'i-ar dà ștreang fără plată, lesne s'ar spînzurà.
- 4465** Scumpul de bani se stăpânesce, iar nu el pe bani.
 Scumpul de șóreci pace are, că n'aú ce ródé.
 Scumpul și sgârcitul, sătui de la masa lor nici odată se
 scólă că n'aú ce mândă.
 Scumpul și când socotescă că dobândescă, mai mult pîerde
 că, în urmă, mai scump cumpără.
 Scumpul, și de mult are, dar nici odată are, că și ce are
 nu se 'nșelege că are, când de averea lui nu se înve-
 selesce.
- 4470** Cel slobod la mândă, gândul lui ăl mândă, la cele mai mari.
 Cel slobod la mândă mai mult iubesce cinștea ce i-sé dà,
 de cât ceea-ce el din mândă dá.
 Cel slobod la mândă pe alții îndestuléză, și pe sine flământ
 sé lasă.
 Cel slobod la mândă pe sine mândăncă, dând altora de mândă-
 care.
 Tóte cele-l-alte se învechesc cu vreme, iar scumpetea pu-
 rurea spre înnoire merge.
- 4475** Cel scump și cel sgârcit, nici pentru însuși a lui gură chel-
 tuiesce.
 Cel peste fire scump, învață pe slugă hóță ¹⁾.
 D'ar fi cu puțință să dé omul óre-ce, și nimic să scađă
 din averea lui, și atunci scumpul ne milostiv ar fi.
 Omul gîmert la toți este plăcut, iar cel sgârcit chîar lui
 este urit.
 Omul gîmert pentru toți este bun, iar petru sine nebun.
- 4480** Cel gîmert pururea în lipsă se află.
 Cel gîmert pe mulți ajută, și la mulți folosesce, iar cel
 scump și sgârcit, nici pe însuși sine.
 Cel gîmert d'ale sale nici cum îngrijasce.

¹⁾ Veđi Stăpân.

Giumerți petrec ca când ar avé puțin să trăiască, iar scum-
pi petrec ca când ar fi ne-muritori.

Pentru Smerenie și Smeriți, i Plecați și Plecăciune

- Atunci mai mult să te smeresci când mai mult te laudă.
- 4485** Smerenia arată o mare plecăciune ca mai mult să se cin-
stescă, d'aceea smerenia întregă înșelăciune.
Smerenia adevărată, cugetul cel bun arată. O asemenea
smerenie să vinezi.
Smerenia viclenă, cu plecăciune te înșală. Dăparte dē ea.
Smerenia cunósce întâiū pē sineși. D'aceea sē și cinstesce.
Smerenia cu plecăciunea, mândria cu slava și mărirea cu ză-
dărnicia sē înveslesc.
- 4490** Smerenia cu fățarnicie, întregă viclenie, și ferice dē cine
a cunoscut-o și 'ndată a desfăcut-o!
Smerenia cât sē cuvine, datorie la orī-cine. D'acēsta sã
te ții.
Smerenia mincinósã, cu ochiī la pãmīnt, cu mâinele în
piept, și cu gândul la dobândã. Dăparte dē ea.
Smerenia mincinósã, cea mai grozavã tâlhãrie, cã dē față
te despóie cu cele mai sīnte cuvīnte. Feresce-te dē ea,
cât vei putē.
Smerenia peste fire, întrece diivolie. Dăparte dē ea.
- 4495** Smerenia peste măsurã 'țī-arată neghīobia, saū rēutatea
cea ascunsã. Dăparte dē ea.
Smerenia prefăcutã întrece fățarnicia. Dăparte dē ea.
Smerenia sē ascunde sub cea mai mare fățarnicie, ca mai
mult sã dobândescã.
Smerenia sã țe-o arēți, nu pē din afarã, ci pē din lãuntru.
Smerenia cea mai mare și dē tot ascunsã, curge din mân-
drie, și din lãcomie, ca sã dobândescã pē tãinuīte ceea-ce
dē față nu i-sē cuvine. Cam dăparte dē ea.
- 4500** Smerenia cea mai plăcutã, cea dupã vremī prefăcutã.
Smerenia cea mai mare, o pofțã d'a dobândi cīnstea cea
mai mare.
Smerenia își are, la orī-ce adunare, locul ei la o parte,
dar tot cel dupã spate.
Smerenia cu suflet curat, iar nu cu viclén, cã te arată dē
fățarnic.
Smeritul viclén, cel mai cumplit fățarnic, cã surd și orb
sē face, pãnã ce prinde pē om în plasã. Feresce-te dē el.
- 4505** Smerit dar nu prefăcut, și cucernic dar nu viclén, cã scãrbã
aducī la toți.

- Cu smerenie mai mult te înalți, când cu fățarnicie nu o faci.
- Cu smerenia dobândesci cea mai mare cinste, când după cuviință o arăți.
- Cu cât mai mult te măresci cu atât mai mult să te smeresci, ca cinste și slavă de la toți să dobândesci.
- Cu cât mai mult cel smerit se plăcă și se închină, cu atât mai mult de el să te sfiesci, c'atunci dracul l-a 'ncălecat.
- 4510** Mult, mult să te feresci de cei ce, cu smerenia lor, se fac că le pare rău d'ale tale nenorociri, c'atunci ei se 'nveselesc ca nisce fățarnici.
- Mulți cu smerenia au dobândit ceea-ce n'au gândit, că smerenia pe mulți înșală.
- Nu cu ochii la pământ și cu gândul la satana, nici cu mâinile la piept și cu ochii p'impjur, tocma ca un fur, a ta smerenie să țe-o arăți.
- Pururea să te arăți cu mult mai mic de cât ești, ca în adevăr smerit.
- Pă cel smerit, din gunoii să l ridici și din noroi.
- 4515** Să te înveți a te smeri și a te mări, la vreme și după vreme.
- Feresce-te de cel ce, în numele Domnului, ăți arată ție smerenie mare, că ca un șarpe 'nveninat, cu dintele te pișcă și din limbă își varsă otrava unde te mușcă.
- Fii smerit la toți, iar nu și fățarnic; că smerenia la om, cea din suflet curat, o bună mijlocire spre a dobândi dragoste de la toți, iar fățarnicia uriciune de la toți.
- Cei smeriți și prefăcuți, mai mult rîvnesc la înșelăciuni, de cât cei flămânzi la pâine.
- Cel smerit când se preface lesne îl poți cunoște, că ochii în jos și-i țintuiesce, capul până la pământ și l plăcă, rasa prin prejur și-o șterge, și mâinile în piept și le crucește, dar într'însul Domnul scie ce hrănesce. Departe d'o asemenea smerenie.
- 4520** Cel smerit când se preface, arată că i pare rău, când de omeni se cinstește, ca mai mult să l cinstescă.
- Cel smerit mult se scârbesce de cel mândru când el înțilnesce.
- Cel smerit cu cel mândru nu pot să se vadă unul pe altul, că unul se uită la pământ, și cel-l-alt în cer.
- Cel smerit cu cel mândru, d'adrepul se 'mpotrivesc.
- Cel smerit se mulțumesc în starea ce se găsește, când nu isbutesc la ceea-ce gândesc.
- 4525** Cel smerit se sfiesce a necinsti pe orî-cine, că i dă peste nas, orî-cine.

Cel smerit dă toți iubit, când fără chichite s'a ivit. Așa și tu să te arăți.

Cel smerit și plecat, la oricine va să slujască, ca cu orice mijloc să dobândească.

Cel ce se înalță se va smeri, și cel ce se smeresce se va înalța. Așa cel mai înțelept, în legile lui a grăit.

Dragoste și credință, din inimă curată și fără fățarnicie, cea mai sfântă și mai plăcută Domnului smerenie. Dă ea să te ții.

4530 Și smerenia și plecaciunea, la vremea lor, și cui și cum se cuvine.

A se plecă la stăpânire, semn de înțelepciune.

În cea mai mare slavă când tu te vei afla, atunci mai plecat să te arăți la toți, ca să dobândești pe toți.

Capul celui mai plecat nu se taie de gîlat.

Ca să poți trăi în lume cu dragoste de la toți, trebuie să te arăți plecat la toți.

4535 Cu smerenie plecată dobândești dragoste îndată.

Cu mare și cu mic ori când tu te întâlnești, să-l cinstesci c'o 'nchinăciune, plecând capul către el, și căciula din capu-ți cu dragoste să țe-o scoți.

Cu plecaciunea inimii, către oricine necaz, mare mângăiere dobândești.

Cu plecaciunea înblânzești inima cea mai crudă.

Cu plecaciunea, cu mult mai bine dă cât cu mândria, dobândești dragoste și cinste.

4540 Cu plecaciunea biruesci pe cel mai mare tiran.

Cu plecaciunea dobândești ceea-ce tu gîndesci, iar cu mândria și artagul îți aprinzi și însuși capul.

Plecă-te vremii dă vei să isbutesci.

Plecă-te la cei-ce întind mâinile către tine.

Plecat dă te vei arăta puțin te vor supăra.

4545 Plecaciunea, muma faptelor celor bune. Dă ea să te ții.

Plecaciunea ne depărtază de cele mai multe greșeli ce mândria ni le înmulțesce.

Plecaciunea, cea dintâi către înțelepciune tréptă.

Plecaciunea ce arătăm, către cei mai mari, se 'nțelege pe tăcute, o tainică poftă de-a dobândi orice mai mult de la ei.

Cel plecat, pururea nevătămat.

4550 Cel ce va la toți să placă, cu plecaciune către toți să se porțe.

Cel-ce 'ți dă: «*Cu plecaciune*», te înșală c'o minciună; nu-ți dă credemint la vorbă dă nimic.

Cel-ce scie să se plece, se plecă și când ajunge în jēt împărătesc.

Cine scie cum șî când să se plece vremii, acela mai bine nimeresce.

Dă mic copil să te dădăi a te plecà la altul, că plecăciunea cinste șî dragoste 'ți-aduce, iar mândria uricîune.

Pentru Sbierete

- 4555** Sbieretele te arată dă boū saū dă măgar. Feresce-te de asemenea nume.

Pentru Cal

Veđi *Credință*.

Cal ne învățat nicî cum tu să încalecî, că te aruncă 'n cap.

Pentru Cale, Călători șî Călătorie

Inaintea domnului, calea ta să țe-o 'ndreptezi.

Căile cele strîmbe, curse ómenilor să 'nțeleg.

Pe calea cea dréptă a umblà să te silescî, ca să nu te poticnescî.

- 4560** Pe cale neumblată să nu te călătorescî, ca nu mai mult să zăbovescî.

Apă șî pâine la călători să dai, ca dă la toți «*bogda-proste*» s'audî.

Đia cu lumină să te călătorescî ca să nu te rătăcescî.

Mai bine pē jos, c'un tovarăș vesel, la orî-ce călătorie, dă cât în cea mai bună trăsură c'un tovarăș posomorît.

Pē orî-ce călător cu dragoste să'l priimescî, dacā vei șî tu asemenea să te 'nvrednicescî.

- 4565** Pē mare când vei să te călătorescî, saū călare pē uscat, caută vremea cea mai bună ca să nu te primejduiescî.

Pē mare șî pē uscat când tu te călătorescî, cu vrăjmașul tēu nicî cum să te însoțescî.

Dēparte la călătorie, dă omul cel nebun.

Pentru Cantaragii șî Cântar

Cantaragiul c'un dram dă te va asupra sufletul lui șî 'l încarcă, șî vaî dă el când va intrà în luntrea călătoriei,

că nu va avea cu ce plăti a lui mare greutate! Veđi să nu o pați.

Cantaragiul cu cântarul de gât, se va înfățișa la cel prea înalt. Feresce-te de o asemenea înfățișare.

4570 Cântarul mincinos, și măsurile îndoite, urite sunt înaintea Domnului. Feresce-te de ele.

Cine strîmb cântăresce cu cântarul de gât se trântesce. Veđi să nu o pați.

Pentru Cap

Capul în sus să nu țe-l ții că te arată de mândru, nici de tot în jos, că te-arată de smerit mincinos.

Capul când te dore tot trupul bolesce.

Capul să țe-l ferești de mare căldură, cum și de răcelă.

4575 Mai bine în tivgă, adică în cap, să te silești să dobândesci.

Unii cu capul gol, alții cu căciula în cap, toți d'opotrivă rógă pe Dumnezeu, și Domnul pe toți d'opotrivă ții primesc și îi ascultă; iar noi, înaintea noastră, pe toți îi vrem cu capul gol, și cu căciula în mână, să ni se plece.

O ce deosebire între om și Dumnezeu!

Pentru Capriții

Omul fără capriție fie cât de mică, mai nu poți găsi.

Capriția neschimbată, pururea întinată.

Feresce-te de capriții, că te-arată de îndărătnic și de om sanchiü.

Pentru Car

4580 Carul să nu 'l încarci peste a lui încărcare, că te pune să ridici cu însuși a ta spinare.

Pentru Caraghioși

Veđi *Mucaliți*.

Pentru Carte

Veđi *Cărți*.

Pentru Casă

A casei greutate, d'o potrivă apasă pe toți în parte.
Adapă tu mai întâiu a ta casă îndestul, apoi dintr'al tău pri-
sos dă și la alții cât poți.

În casă pururea, cele dă trebuință, să îngrijesci a avé,
iar cele dă prisos, afară din casă, departe să le sgor-
nesci, ca să te economisesci.

Întăiu casă, apoi nevastă, și în urmă boi bunți de arătură.

4585 Vai dă casa aceea unde pantofi nu calcă.

Vai dă casa aceea ce 'i lipsesce mușierea.

Vai dă casa aceea, când mușierea se sfădesce cu al său
bărbat, mai mult pentru pat!

Ca casa fără tropăituri dă mușieresci conduri uimic alt
mai urât, în cer și pe pământ.

Casa unde nici cum miróse a mușiere, cea mai spurcată
casă, după lege se 'nțelege.

4590 Casa cu mușiere, nici odată piere.

Casa căldurósă, cu mult mai drăgăstósă, când vîntul ne
bate în față și 'n spate.

Casa, mușiere a încălđesce; n'o lăsa să rēcescă.

Casa nemăturată nici cum să lași vre-o dată, nici rufele
aruncate, încóce și încolo, că una te-arată dă murdar,
și alta dă blendărău.

Casa ta ca să sporéscă, pururea să îngrijesci a se afla
necurmat în cea mai bună orînduială, în cea mai plă-
cută supunere, în necurmată sirguintă, în curățenia
năravurilor, și în cea mai plăcută cucernicie.

4595 Casa ta să țe-o 'mpodobesci cu cele mai curate, iar nu
cu cele mai bogate.

Casa fără grijă nici cum să țe-o lași, nici ăiua, nici nóptea,
nici la vremea mesei.

Casa fără conduri, adică fără mușiere, întrégă pustietate.

Casa scumpului pururea pustie.

Casa fără mușiere, ca un trup fără suflet.

4600 Casa ce se îngrijasce, pururea plină se găsesce.

Casa ce se împarte, dă stare n'are parte.

Casa Domnului, lumea ce însuși el a zidit, și slujitorii lui,
ómenii ce în lume, însuși el 'i-a sălășluit.

Casa grea și fără orînduială, spre scădere te scobórá.
Veđi să nu o pați.

Casă când zidesci, scara mai întâiu, cu cea mai bună odihnă
s'o clădesci, și umblátórea să nu puță, iar odaia de
dormit s'o puți spre rėsărit.

4605 Cu icóne să împodobesci casa ta pe din lăuntru, ale celor

- mai învățați, iar pe din afară cu chipurile celor mai vestiți, la voinicie și la vitejie.
- Chelarului mai întâiu casă de locuință, pe unde intră și iese orî-ce de trebuință.
- Cu mult, cu mult mai mari valurile casei de cât ale celei mai mare mări; că în ale mării odată te 'nneci și scapi, iar în ale casei, cât trăiesci te nevoiesci, că pururea înnoți în ele.
- Mai bine în mic acoperemînt și în casa ta, de cât în palaturî mari, și streine de tine.
- Mai bine cu puțin și 'n casa ta, de cât cu mai mult și 'n casă streină.
- 4610** Precum lupul cu câinele, așa și lingușitorul și pișpăitorul și fătarnicul cu prietenul său; feresce-te ca nu cum-vă, în loc de câini, să'ți umpli casa ta cu lupi nesățioși.
- Fugî de casă 'ntunecósă, și de cea frigurósă, și de cea pitulată, și de cea fără aer, ce vine de la răsărit, dar cu mai mult mai mult să fugî de casă fără muiere, că muierea casa te o îndestulează, muierea te-o însufleșce, cu cel mai dulce aer.
- Cea mai bună casă, ceea-ce n'are trebuință de cele de prisos.
- Cine are casă trebuie să îngrijască d'ale casei, ca de pieptene cel-ce are barbă.
- Cine casă își clădesce, cu-ale altora sudorî, mormîntul său și'l gătesce. Veđi să nu o pați.
- 4615** Cine de mic copil casa 'și-o risipesce, la bătrânețe slugă altora se găsește. Veđi să n'o pați.
- Dacă casa ți-e urită, bagă mărăcinî în ea, și n'o dà cu chirie.

Pentru Casnici

Veđi Căsătorie.

Pentru Cheie

Cheile de lângă tine nu le dăpărtă, ca pururea în cămară să mai aibi ce-va.

Pentru Chezași și Chezășie

Ai bani? fă-te chezaș; n'ai trebă? fă-te martur.
In césul ce te faci chezaș, socotesce-te la plată.

- 4620** Chezaș nici cum să te pui, dacă vei să dormi fără nici o grijă.

Chezaș te-ai pus, ai pierdut, ceea-ce ai avut.

Chezășia pentru fapte, anevoie a să păzi fórte.

Chezășia celor mari, pentru cei mici cu opinci, nici o tãrie are.

Când te faci chezaș, baniî în casă gata să ți-'i aibi, când te faci martor, de cizme cam multe să te îngrijesci.

4625 Cine chezaș să pune, din punga sa pune.

Cine chezaș să face, punga să și deslege.

Binele ce 'ți-a făcut chezașul tãu să nu'l puî la uitare, că sufletul seû și-a pus pentru tine.

Pentru Cheltuieii

Cheltuiala cu măsură pururea îți dă în gură, iar cea peste măsură și bucătura țe-o scóte din gură. Veđi să n'o pați.

Cheltuiala cea mare, sãrãcie în casă ți-aduce mare. Feresce-te de ea.

4630 Cheltuielele când le micșorezi, atunci vistieria țerii se 'mbogățesce, și sãracii birnicii mai rãsuflă ore-ce. D'acesta să te îngrijesci.

Cheltuiesce cu măsură, de vei să mai aibi ceva în urmă. Cheltuindu'ți averea la cele ce nu să cade, lipsă vei avé la cele ce să cade. Veđi să nu cađi în lipsă.

Cu măsură bună când vei cheltui nici cum eți va lipsi.

Când înveți pã copil la miî și sute de cheltuieii zadarnice, îl înveți cum mai curînd să sãrãcescã.

4635 Când vei însoți cheltuiala cu sgîrcirea atunci vei merge mai bine.

La cheltuieii cu mare sémã, la dãjdiî cu mai mare, ca să nu întrécã dajdia cheltuiala, c'atunci unul să dẽspóie, și-altul să umflã în blane.

Mai lesne omul cheltuiesce de cât dobândesce.

Mai puțin să cheltuiesci de ceea-ce dobândesci, ca la nimeni să nu te căciulesci.

Nu cheltui peste măsură dacã vei să nu aibi lipsă în urmă.

4640 Nu 'ți cheltui averea ta pã trepte mai înalte, că 'n cea mai mare tréptã, de te vei sui, nimeni îți va da ceva, când nu vei avé acolo ce mãnca.

Pururea ore-ce, din cheltuieii să pãstrezî, pentru vreme de nevoie.

Nici să cheltuiesci, nici să te sgîrcesci la tóte peste măsură, ci o cumpënë bună și dréptã să pãzesci, ca să nu te căiesci în urmă.

Cel-ce peste măsură la cheltuieii să silesce, spre scãderea lui mai bine să 'nlesnesce.

- Cel-ce fără măsură, cheltuiesce, fără măsură și sărăcesce.
- 4645** Cine cheltuiesce mai mult de cât îi vine, curînd sărăcia în casa lui îi vine. Veđi să nu o pați.
- Cine cheltuiesce peste orînduială, curînd începe cu talerul să cêră. Veđi să nu o pați.
- Cine cheltuiesce tot venitul sêu, se 'nțelege pē jumătate nebun; cine cheltuiesce peste venitul sêu, întrece pē cel întreg nebun; cine cheltuiesce tot capitalul sêu, ajunge în dōga după urmă, și rêmâne să cante pururea cu drîngul. Veđi să nu o pați.
- Cine se întrece unul cu altul la cheltuieți, ca cei ce se bat la duel. Ghici cine o să nimerescă?
- De veți cheltui la cele dē prisos lipsă veți avē la cele dē trebuință. Veđi să nu te găsești în lipsă.
- 4650** Și cînd banii te vor scōte din casă afară, nici atunci tu nu cheltui peste măsură, cā curînd veți rêmâne fără nici o măsură.

Pentru Chemare

Chemarea cu: «tată! mamă! fătul meu!» și «bădiță!» ne arată cea mai mare dragoste; cu aceste numiri să te întrebuițezi la orî-ce vorbă.

Pentru Chef

- Cheful omului se schimbă în felurimi de chipuri, după a sufletului molecîune.
- Cheful o patimă din cele mai zădarnice.
- Cheful îngrașă pē om.
- 4655** Cheful cu noroc, te ridică pē loc.
- Cheful la om cînd i-l strici, tōtă pofta 'i-o ridică.
- Cheful la om cea mai mare fericire.
- Cheful ni se strică, cînd supērare ne pică, fie cāt dē mică.
- Cheful din plăcere, plăcerea din zădărnicie, și zădărnicia din îmuștinarea minții.
- 4660** Nici odată în lume să nu te-arēți fără chef, c'atunci dușmanul se bucură, cînd te vede fără chef, c'atunci crapă dē necaz, cînd te vede fără nici un necaz.
- Fără chef, mai nimic, bine se săvîrșasce.

Pentru Chiori

Chiorul între orbî, împērat se socotesce.

Pentru Chinuri

La cei întristați mângăietor, la cei năpăstuiți apărător, și la cei în chinuri izbăvitor de chinuri.

Când chinurile peste măsură, dăsnădējduirea vine în urmă, și după ea vărsare de sânge.

4665 Pe cel în chinuri să-l mângâi, iar nu în mai mari chinuri să-l cufunđi.

Dă chinuri atunci numai veți scăpa când slobođi veți rămâne. D'acésta să vă îngrijiți.

Pentru Chipzuire

La orī-ce chipzuire, doī de cât unul, cu mult mai bine, ca ceea-ce unul nici-cum a gândit, cel-l-alt mai bine a nimerit.

Nu cel-ce, cele trecute, cu ochii a văđut, ci cel-ce, cele din urmă, cu mintea a prevăđut, acela mai bună chipzuire a născut.

Cel-ce pentru ale sale rău se chipzuesce, pentru cele străine mai rău se socotesce.

4670 Buna chipzuire, de cele din urmă îngrijasce mai bine. Dă ea să te ți.

Pentru Cojoc

Cojocul căutare, numai la iernă are.

Cojocul din spinare nici cum să-l lepeđi iernă, că de căldură mort nici cum ai văđut.

Dă cu vară pentru iarnă, de cojoc să te 'ngrijesci.

Pentru Cochetărie

Veđi Muțere cochetă.

Pentru Cocoșai

Cei cocoșai cu duh, cei orbi cu simțire, și cei șchiopi cu putere.

Pentru Colivă

4675 Inimă curată, iar nu colivă lată, cere Domnul de la tine, că el n'are trebuință de mănăcări și bături.

Vai de cel-ce socotesce, că cu coliva, pe Domnul îmblândește, când Domnul faptul și gândul țe-l drămuesce, iar nu darul de la tine, ce socotesci că dobândește, de care nici o trebuință are.

Coliva cât de dulce, la gura celui mort nici o viață îi aduce.

Cu coliva poți da, o bună de mâncare, dar de păcate nici cum ai scăpare până nu vei dăsnăpăstui pe cel ce-î năpăstuit. Păzesce această urmare ca porunca cea mai mare.

Mai bine la săraci cu milă de cât la Domnul cu colivă, că Domnul trebuință n'are d'a ta colivă.

Pentru Comandiri

4680 Podoba și cinstea unui comandir, îndrăsnelă la răsboi și îndurarea după răsboi; d'acésta să te ții.

Pentru Comedii

Comedia, c'o plăcere de vedere, punga-ți țe o scutură.

Comedia te 'nvață și bune și rele, cam îngrijasce-te de ea.

Cea mai urită comedie, și scârnavă la vedere, când câinii mîrâiesc, și cu dinții rînjiți, se mușcă și se mănâncă, pentru o cătea și numai. Dăparte de-o asemenea comedie, băgând de sémă la pilda și înțelegerea lor.

Cea mai frumoasă comedie și mai dulce la vedere, când găinele se gâlcesc pentru cocoșelul lor, și cocoșii se bat pentru puiculița lor, la asemenea comedie să mergi, băgând de sémă, la pilda și înțelegerea lor.

Pentru Comorii

4685 La comori când numai gândesci atunci te aręți de milos-tiv. Așa să urmezî.

Pentru Condeiu

Nu te uita la condeiu ce ține totă ziua în mână, ci la ceea-ce iese din acel condeiu.

Pentru Copii, Copilărie și Fii, Fete, Feciorie,
Fetie și Părinți

Orî nici cum să faci copii, sau dă-î faci dă ei să îngrijesci.

Unde mulți copii, acolo blagoslovenia Domnului.

Unde nu ajunge copilul ajută-î, unde ajunge lasă 'l pe el să se siléscă, ca să se deprindă singur să și le înlesnescă.

- 4690** Invață pe copilul tîu, întâi la năravuri bune apoi la cele-lalte sciințe, că năravurile pentru toți iar sciința numai pentru el.

Invață pe copil, să iubească pe tot omul ca pe fratele său, c'acésta estedatoria omenéscă.

Invață pe copil să cunóscă orî ce lucru, apoi pune-l să le judece și să le îndrepteze, c'atunci i se deșteptă mintea.

Invătătura ce dai copilului tîu, pe genuchiî tîi și pe brațele tale, nu o uita până 'n veci, d'aceea bagă dă sémă la cele ce'l desmierđi.

Vai dă copilul acela ce n'ascultă dă părinți, că blestemat iese.

- 4695** Vai dă cei ce necinstesc pe ai lor părinți, când îmbetrănesc și nu-î mai stăpănesc, că ne-omeniți se socotesc! Ca să faci un copil să învețe ore-ce, trebuie mai întâi, să-î faci să-î placă aceea, cu ore-ce jucărele.

Copii întemeiesc căsătoria.

Copii cu crescere bună, și năravuri și mai bune, vor stinge necinstea némului lor, dă vor fi dă ném prost, iar dă vor fi de ném bun, cu mult mai mult, îl vor cinsti.

Copii la casă, stîlp dă viétă.

- 4700** Copii la căsătorie, cea mai mare și mai tare a dragostii tărie.

Copii lume nouă, ni se arată nouă.

Copii nici cum cunosc ce este lor dă folos.

Copii nu cunosc cât părinți îi iubesc până-ce, și ei, copii nu 'și dobândesc.

Copii pe la școle toți d'opotrivă să se socotéscă, ca nisce frați între ei, ca să pótă dobândi și frăție între ei.

- 4705** Copii pe părinți, ca nisce Dumneđei, pururea să-î cinstéscă.

Copii pe părinți, pururea să 'i asculte, ca să dobândéscă minte.

Copii părinților, datori sînt să le mulțuméscă, că 'n lume 'i-a scos, să-î lase întru al lor loc.

- Copiii cei înțelepți, mare bucurie la părinți, iar cei nebuni și desfrînați, mahnire și durere.
- Copiii cei mulți, cinste și veselie la părinți aduc, și bogăție și mai mare.
- 4710** Copiii de mici copii se 'nvață, după dascălul ce au de față. Copiii de multe ori sémănă părinților lor. D'aceia copii când vei dobândesci, să nu îndrăsnesci când ești bêt, sau când ești spurcat, ca să nu te pomenesci cu asemenea copii.
- Copii voinicî de vei să dobândesci, mușere voinică tu să-ți alegi.
- Copii buni să te silescî în urma ta să lași, dacă vei să te pomenesci.
- Copii dacă dobândesci, pentru ei să îngrijesci, și mai mult să te strudesci.
- 4715** Copii de copii, cinstea părinților, iar părinții lauda copiilor. Copilul, ori-ce-î place aceia cere, fără a cunosce de-î folosesce sau nu.
- Copilul oftéză când din rele îl înfrinéză.
- Copilul ca un vas ce ica miros de la ceea ce mai întău bagî într'însul, d'aceia să te păzesci, ca la copil să nu-î bagî mai întău năravuri rele.
- Copilul ca un bou, după-ce îl puî în jug, pē ce drum îl ducî, p'acolo și el merge; arată copilului tēu, drumul cel mai bun, ca nici odată să se poticnescă.
- 4720** Copilul cum se măresce, nu pré se supune, gonind firesce slobođenia lui; d'aceia de mic copil să-î deprinđi cu bune învățături.
- Copilul cum se nasce, plăcere dobândesce, de 'i-o vei ierta la ori-ce peste fire, îndată ei prăpădesci. D'aceia de vreme, depărtéză-î cu măsură, ca să nu te căesci în urmă.
- Copilul cum trece din vîrsta copilăriei, atunci are trebuință, de mai mare îngrijire, c'atunci tôte patimile îl cuprind, Îngrijasce-te de acesta.
- Copilul când se măresce, pune-î singur să judece, ce e bun și ce e rău, ca să se deprindă, cu ori-ce judecată, iar nu să aștepte judecata de la altul.
- Copilul cu pilda, mai lesne se învață de cât cu povața, și pilda împotrivă. Îngrijasce-te de acesta.
- 4725** Copilului să-î lași vreme de jocuri, ca să se deprindă la alergături și lupte, ce mult îi întăresce trupul și virtutea. Copilului să-î dai să citescă ceea-ce îi aduce plăcere, ca să se dēdea cu citania, apoi singur va citi cele-lalte.
- Copilului, de mic copil, să-î bagî în mintea lui ceea-ce 'î trebuie să urmeze când se va mări.

Copilul nu în oglindă să se gătescă, ci în sfatul cel mai bun.

Copilul pe mumă mai mult s'o iubescă, că pe mumă numai, firesce o cunósce, iar pe tată-sëu cinstesce, după a mumei încredințare.

4730 Copilul pe tine ori-ce faci dë va vedé, ca o maĩmuțã së ȳa după tine. Feresce-te dë urmări rele ca să nu 'l înveți cu ele.

Copilul prea lesne și îndatã së cunósce din ce părinți së trage, după a lui creștere și după ale lui nãravuri.

Copilul ríde, ne-sciind dë ce ríde.

Copilul cu mare cu mic, d'opotrivã grãfcesce, socotind pe toți d'o potrivã cu el.

Copilul mai mult ȳubesce, pe cel ce 'l hrãnesce, cã-'i dã dë mãncare și fãrã a cere.

4735 Copilul së ȳa după virsta sa, când după cei-l-ãlți ai lui frați și tovarãși și dë la toți së adapã, după ale lor nãravuri, vedeți dar cãtã grijã la ori-ce virstã trebuie sã aveți d'ai voștri copii.

Copilul sã poruncescã nicĩ cum së cuvine, dë cãt sã asculte.

Copilul ce-a 'nvãțat dë micã copilãrie, d'aceia së ține cãt trãfcesce și când îmbetrãnesce. Ingrijasce-te dë creșterea lui.

Copilul cel înțelept, dë mic copil dë semne dë om mare.

Copilul ce së rãtãcesce necinste aduce la părinți și lui peirea cea mai mare. Veđi sã nu o pați.

4740 Copilul după ce ȳese din casa părintescã, atunci mai mult sã së îngrijascã, ca sã nu greșascã.

Copilul desmierdat varvar ȳese și blestemat, cã dë mic copil së dedã cu strigãri, cu sbierete, cu rãcnete, cu certe, cu înjurãturi, cu ocãri și mai ales cu bãtãi și cele mai mari blãstãmãții, ce 'i-së ȳartã, la desmierdarea ce 'i-së face. Dãparte dë asemenea desmierdare la copilul tãu.

Copilul dë mic copil când së desmierdã, môle la tóte s'aratã.

Copilãria cea mai fericitã, cã nicĩ un necaz simte pe lume.

Copil cu copil së ȳveselesce și bẽtrãn cu bẽtrãn.

4745 Copil së înțelege, nu numai cel dë puțini ani ci și cel mai dë mulți, când minte puținã are.

Copil dë la copil nimic nu ȳnvãțã.

Cununiile, iar nu adevẽrul, bãrbatului ȳi cãntã cã copiii lui sũnt ai lui.

Cu ceea-ce din copilãrie së dedã copilul, anevoie a së

- desbărâ, și la vîrsta cea mai grea. Ingrijasce-te de acesta ca să nu o pați.
- Când te veți învrednici, să crești și tu copii, atunci vei cunoște, cât ești tu dator, la părinții tăi.
- 4750** Cu o deprindere mică, la cel mai mare sunet, copilul nu se sperie, nici de tunete, nici de fulgere. Așa să-l deprinzi.
- Cu bătași și certe, și răcnete mari să nu sperii pe copii, ci cu mult mai bine cu blîndețe și mîngăieri să le îndreptezi greșelile lor.
- Când înveți pe copil, urmăzează și tu după învățătura ce ți dai, că vorba se uită, iar cu fapta se dedă.
- La un copil nebun și risipitor, în zădar ești lași cea mai mare stare.
- La milă și milostenie, milostivire și îndurare, să înveți pe copil de mic copil, cu însuși pilda ta, ca să te întrecă cât va putea.
- 4755** La copii de mici copii să le întipăresci, iubirea de patrie, iubirea de cinste, iubirea de credință.
- La dragoste părintescă, frățescă și prietenescă, pe copil de mic copil să-l deprinzi, c'atunci i-se întipăresce în sufletul său.
- La tinerete, iar nu la bătrînețe pe copil să-l înveți, la ce ai de învățat, că cal bătrîn nu mai învață să umble în buestru.
- Mai bine învățați, de cât bogați, pe copii să-ți lași, că învățătura bună, bogăția cea mai bună.
- Mai bine copii să nu faci, de cât să faci, și de ei să nu îngrijesci.
- 4760** Mai bine copiii să móră de cât să trăiescă, și părinții de ei să nu îngrijască.
- Mai bine fără copii, de cât cu reii copii.
- Mai bine cinste bună, de cât avere mare, la copiii tăi să lași, că cinstea în veci nu pierde, iar averea într'o clipă, nici cum se mai vede.
- Muma răsfață pe copii, iar tata ești învață.
- Mustrează pe copilul tău, dacă el iubesci și ți vei binele lui.
- 4765** Nimeni cunoște copilul lui, de cât numai muma lui.
- Nici un lucru mai cinstit, după fire și dorit, nici mai sfânt poate fi, de cât copii a dobândi.
- Nici să răsfeți, nici să desmierzi, pe copilul tău, că curînd îl pierzi.
- Norocul copilului spînzură de la purtarea părinților, că ce vede la părinți, aceea și el urmăzează. Ingrijasce-te de acesta.

Nu încredința cuțitul în mâna copilului, nici în mâna ne-
bunului.

- 4770** Nu ca boul ce trage la plug, pentru hrana altuia, nici ca greerele ce totă sera cântă necurmat, ci ca furnica, ce singură 'și adună hrană pentru iernă, de cu primăvară, și ca albina, ce mîncarea cea mai dulce, în căsuțe eși aduce, pe copil să-'l înveți, ca de el să te bucuri.

Nu numai pentru hrana trupului să îngrijesci de copil, ci cu mult mai mult pentru hrana minții lui, ce el deosebesce de boul tîu.

Nu rîsfăța pe copil, ca să nu 'l plîngi cu amar.

Nu frică ci rușine să însuflești la copii, că rușinea cea mai mare, de ori-ce pedepsă.

Nu ceea-ce va, ci ceea-ce i-să cuvine, copilului să-'i ȳerți.

- 4775** Nu desmierdă pe copil, că bolnav și fără minte în veci el vei avea.

P'al tîu copil să-'l iubesci, ca însuși pe tine, și cu mult mai mult de cît el pe tine.

Pune pe copil adeseori să judece, la cele mai lesne, ca să se dedea mintea lui și la cele mai anevoie.

Păzescce 'ți pe copii de ori-ce rea urmare, ca de focul cel mai mare.

Pe copii învață-'i ca nu de-a gata să mănânce, ci din sudorea lor.

- 4780** Pe copii când cântă, să-'i înveți să cante faptele celor cinstiți.

Pe copii la bărbăție, la muncă și înfrinare iar nu la molecuine, desfătări și lenevire, să-'i deprinđi de micii copii.

Pe copii nici cum, să-'i sperii vre-odată, nici să-'i înfricoșezi, cu stafii și pricolici, cu goga și cu strigoii, și alte bazagonii, că până la bîtrânețe, pîlea lor de frică, de ori-ce li-se 'nfurnică.

Pe copii să-'i înveți cu însuși pilda ta, că când copilul gîndesce, la părinții lor necinste, ca un rob să socotesce, cu totă a lui mărime.

Pe copii să-'i înveți să-'și cunoscă dreptul lor, din mică copilărie, ca să nu cađă în urmă, în sfadă cu ori-cine.

- 4785** Pe copii să-'i înveți ceea cu care o să se hrînescă, când vor ajunge bărbați.

Pe copii să-'i deprinđi pururea veselii să fie, c'asa pot scăpa de ori-ce mînie.

Pe copii să nu-'i înveți a se sfi de ori-cine nici ȳarăși obrznici, a s'arătă la ori-cine, că și una și alta le aduce vătămare.

Pe copii de micii copii, să-'i înveți să urască minciunile, nedreptățile, molecuinea, lenevirea.

- Pē copii dē micī copii, să'ī dēdai și să'ī dēprinđi cu ne-
cazurī, cu curaj, fără frică dē primejdii.
- 4790** Pē copil când ăl dēsmierđi, atunci ăl pērdi.
Pē copil când se măresce, mintea să 'i-o întărescī, că cu
ea o să se slujască.
- Pē copil la tinerețele lui, lasă'l să se bucure dē tinerețele
lui, însă fără a pricinui vătēmare, și necinste altuia.
- Pē copil pururea să-l cercetezi, la ale sufletului și la ale
trupului, ca să 'i poți îndreptă greșala ce'l póte vătēmă,
și trupesce și sufletesce.
- Pē copil până e copil, să'l plimbī pē unde 'i place, după
ce se măresce, pē unde cunoscī că lui i-sē cuvine.
- 4795** Pē copil să'l înveți întâiu l'ale credinții, ca să cunoscă pē
Domnul, apoi l'ale înțelepciunii, ca să șcie cum să se pórtē
și l'ale dreptății, ca să șcie cum să judece, și la ale în-
frînării, ca să nu se plece la nici o poftă, ci pururea
ca un Domn, slobod să fie dē orī-ce patimă, și în
urmă l'ale voiniciei, ca să nu se témă nici să se sperie
dē nici o întâmplare, fie cât dē mare, și în sfirșit, la
muncă necurmată, ca să n'aibă lipsă nici odată.
- Pē copil să'l judeci ca p'un copil, iar nu ca p'un bătrân.
- Pē copil să'l luminezi, iar nu să'l întuneci, cu învățaturī
peste puterea lui
- Pē copil să'l ferescī dē orī-ce minciună, fie și în glumă, ca
să nu se dēdea cu ea, în tótă vieța sa.
- Pē copil să nu'l împovărezi, cu muncă peste puterea lui,
că și mintea și sănătatea 'i-o vatemī.
- 4800** Pē copil dē mic copil să'l înveți, cum să cunoscă greșă-
lele sale singur el, și cum să se dēpărteze dē ele.
- Pē copil să'l dēprinđi cu ghicitorī, ca să i se dēștepte mintea.
- Pē copil dē mic copil să'l înveți la muncă mai multă, și
odihnă mai puțină, ca la orī-ce întâmplare, singur să se
înlesnescă, fără nici un ajutor.
- Pē copil dē mic copil să'l înveți mult să rabde și mai
mult să sufere, ca să nu i-sē pară cu greu, când ăi va
veni vre-un necaz rău.
- Pē copil dē mic copil, să'l înveți să deosebescă binele
din rău, și dă unul să se lipescă, iar dē cel-l-alt să se
dēslipescă.
- 4805** Pē copil dē mic copil, să'l dēsberī dē năravurile rele, că
în urmă în zadar te necăjescī cu el.
- Pē copil dē mic copil lângă tine să'l ții, ca să se învețe
dē la tine cu pilde cuviinciose.
- Pē copil dē mic copil să'l dēdai și să'l înveți, cu dragostea
dē omenire, cu supunere la legī, și cinstea ce i-sē cuvine.
- Pē lângă cel-l-alte învățaturi, să înveți pē copii și cu

meșteșugurî, că nu scii mâine cu ce va putea căpeta pâinea cea din tôte zilele.

Pê părinții tîi pururea să-î iubesci și să îngrijasci dă ei spre răsplătire dă cele ce ei aū urmat cu tine.

4810 Până estî copil toți te ascultă cu dulceta, toți ți se plcă ție, cum te măresci, tu trebuie să ascuți pē ce-i-l-ai și lor să te plecî.

Până estî copil nici o patimă simți, cum te măresci, tôte patimile dă tine se ține, atunci trebuie să te păzesci.

Precum voiesci să se porțe copiii tîi către tine, așa și tu arată-te către părinții tîi.

Precum părinții voștri când erați copii, v'a hrănit în sînul lor, așa și voi pē părinții voștri la bătrânețe să-î hrăniți, când ca nisce copii ai voștri se socotesc.

Să ieî copilul din brațele mamei sale ca când 'i-ai fi ridicat viața. Dăparte dă o asemenea nelegiuire, neomenire și cumplire.

4815 Schimonositurî pē la copii nici cum să le arēți, că se deprind și ei dă micî copii cu cele mai urite.

Fără părinte copil nici cum se pōte nasce.

Fericirea copiilor în creșterea cea bună a părinților stă. Îngrijasce-te dă acesta.

Firea o poți îndreptă, dar nu și a o schimbă, dă aceea pē copil, după a lui fire, dă mic copil să-l îndrepteze.

Ceea-ce bagî în capul copilului, dă mic copil, acelea le ține minte în tōtă viața lui. Feresce-te să nu'l smintesci, la învățatura lui.

4820 Cel-ce nu îndrepteză pē copii, ei învață netrebnicî. Vedî să nu o pați.

Cel-ce pē părinții lui dă rēu îi grăiesce, blestemat se socotesc. Feresce-te dă un asemenea nume.

Cine are mulți copii, mult la muncă se 'nlesnesce.

Cine pē ai sēi părinți necinstesc, ocară lui își dobândește, că batjocura lumii se socotesc. Feresce-te d'o asemenea numire.

Cine ridică mîna asupra părinților lui, ucigaș se înțelege. Feresce-te d'un asemenea nume.

4825 Cine dojana părinților cu smerenie o primesce, acela blagoslovenie dă la Domnul dobândește. Acesta să vinezi.

Cinstea și grija, ce vei să-ți dea copiii tîi ție, aceea și tu să dai părinților tîi.

Bucuria părinților a petrece copiii în linisce și pace, cu toții între ei; într'acastă mîngăiere silesce-te și tu ca tatăl tēu să se sfirșescă.

Bătaia dă joc către cei mai micî, nesupunerea către cei mai mari, reaoa purtarea către celui dă o potrivă, cele

- mai vătămătoare rele la omenire. Dăparte de ele p'ai
tăi copii să-î păzesci.
- Blestemat de Domnul este cel-ce mânia pe părinții lui.
Feresce-te d'o asemenea urmare.
- 4830** După tine ca după tipar ese și copilul tău, că ce 'i vĕrsă
în mintea lui aceia va ieși, ca ceia-ce tornă în tipar ;
d'aceea bagă de sémă bine la graiurile tale, când în-
veți pe copil.
- Dă părinții tăi să îngrijesci la bătrânețele lor, precum ei
au îngrijit de tine la tinerețele tale, ca să le ei blagos-
lovenia lor.
- Dă la părinți copilul nascerea sa a dobândit, iar de la un
dascăl bun vieța cea mai bună.
- Îubesc pe fiul tău cu mult mai mult de cât el pe tine.
- 4835** Greșala fiului tău să n'o treci cu vederea, că se face obiceiū.
Moliile și viermi moștenesc pe fiul pericuniū.
Pe fiu tăi să te silesci a'î arĕtă în lume cu mult mai în-
vĕțați la ori-ce de cât tine.
- Până-ce omul fii nu dobândește nu cunoște dragostea de
copii, nici datoria sa către părinții lui.
- Rușine la părinți fiul fără minte.
- 4840** Fiul înțelept veselia părinților, iar cel nebun întristare și
măhnire la părinți.
- Fiul nebun se cunoște când își bate joc de părinții lui.
Fiul pericuniū, a părinților necinste.
- Fiul pericuniū după ce starea 'și-o istovesce, cu drângul
se înveselesce. Veți să nu o pați.
- A fetei frumusețe multă îngrijire cere, că fără pază bună
cinstea ei ăi pĕre.
- 4845** Vai de fată fără părinți!
Ca cinstea fetei, nimic alt mai sfânt.
Cu voie cam de nevoie fata se înșală.
Cu tăcere fata mai multă cinste dobândește.
Când ajunge fata să-'și alégă bărbat întârđiază la măritiș,
că unul îi pute (dice) și altul nu 'i place.
- 4850** La fată nu te uita cu gând să 'i smintesci cinstea ei cum-va.
La fată să nu ndrăsnesci nici de ea să te lipesci.
Mai bine cu cinste și naravuri bune pe fată s'o înzestreză,
de cât cu avere mare.
- Mai bine mumă cu copii de cât pururea fată și fără copii.
Mai bine fata mórta, de cât necinste să porțe.
- 4855** Mai bine fată cinstită, de cât zestre grămădită.
Mărită-ți fata până nu 'ți trântesc șa.
Nimic alt la fete, spre învățatură, de cât dopia scriptură
și pentru creștere, de copii, o bună învățatură.

- Nici o vorbă de rușine înaintea fetei mari nici cum să grăiesci.
 Nu depărtă pe fată de lângă sînul tîu ca mai mult să te iubească, că deprinderea de mic copil dragoste aduce.
- 4860** Roșata fetei multă cinste însemnăză.
 Rușinea fetei, flórea frumuseței.
 Fata arată ale mumei năravuri.
 Fata înțeleptă cinstea părinților ei.
 Fata când vorbește să se rușineze, să nu cum-vă să gră iască ce nu i-să cuvine.
- 4865** Fata când se rușineză ochii în jos îi așază.
 Fata la casa părinților musafir se înțelege.
 Fata mai drăgălașă la părinți se arată dar d'avere ei deșartă.
 Fata neîmpodobită din cămară afară nici cum să iasă.
 Fata, până e fată, slobodă pe la plimbări, după ce se mărită numai l'ale casei să se mărgineze.
- 4870** Fata până la vremea ei, să nu se depărteze din sînul maicii ei ca cinstea să și-o păstreze.
 Fata până ce fetesce în sînul mumei sale să se încăldească și 'n brațele ei cinstea să și-o păzescă.
 Fata, până ce fetesce, la unul numai gîndesce să 'și alégă după lege iar, cum după bărbat merge, din grămadă își alege.
 Fata se rușineză însă numai odată când ea începe a se numi nevastă.
 Fata fără rușine pe părinți rușineză.
- 4875** Fata fără rușine de toți necinstită.
 Fata ce nu găsesce în țara ei să se mărite se vede cam necinstită.
 Fata din sînul maicii sale, până nu se mărită, nici cum să se depărteze.
 Fata de fată s'arată cu minte curată, după-ce se mărită mîntea i-să întărită.
 Fata drac înzovonit.
- 4880** Fată mare, grijă mare.
 Fericită fata ce muma ei îi dă pilda cea mai bună.
 Fetele nu se cuvine celor măritate să le găsescă vină că nu știu, când se vor mărită, în ce vină vor cădea.
 Firesce fata mai mult pe mumă de cât pe tată iubesce, că mai mult lângă mumă este și cu ea se dedă.
 Cine are fete multe se închină la orî-cine.
- 4885** Cinstea fetei preț mare.
 Cinstea fetei să se plece, la acela numai ce va să îl iea de soție.
 De cinstea fetei să te feresci, nici cum să te atingi de ea, că cinstea fetei mai mare ca orî-ce cinste mare.

Cât de cinstită fecioria ! și după-ce o pierdî, nici cum o mai veđi, dar dē toți dē s'ar păzi, lumea s'ar prăpădi, d'aceea după lege lasă și tu în urma ta precum altul pē tine în urma lui te-a lăsat, după a Domnului poruncă.

4890 Fecioria în lume, cel mai sfințit lucru.

Fecioria când se pierde, rușine în obraz se vede.

Fecioria mai presus dē orî-ce preț în lume.

Fecioria mai cinstită și dē cât însuși cinstea.

Fecioria podóba cea mai frumósă.

Fecioria cinstea fetei, cine-o pierde n'o mai vede.

4895 Cinstea fecioriei tare să țe-o păzesci, ca cea mai mare cinste, corónă 'n cap s'o dobândesci.

Brîul fecioriei cinstea ei se 'nțelege, cu acésta s'o încingi.

Ajutorul ce vei dá părinților tēi, acela așteptă și tu dē la copiii tēi.

A părinților înțelepciune cea mai bună învățatură, la copii se înțelege.

Așa urmăză cu părinții tēi, precum voiesci să urmeze și copiii tēi cu tine.

4900 Așteptă dē la fiii tēi la bētrânețele tale, ceea-ce ai făcut și tu părinților tēi, l'ale lor bētrânețe.

Iubesc p'ai tēi părinți mai mult dē cât pē tine.

Un părinte pē toți copiii ęi hrănesc, iar copiii toți p'un părinte nu'l pot hrăni.

Invață p'ai tēi copii la cele bune numai să se ęea după tine.

Vulturii pē părinți dē aripi ęi golesc, când îmbētrānesc, și 'i hrănesc până când aripi dobānesc. Așa și tu să hrănesci p'ai tēi părinți, la bētrânețele lor.

4905 Cui îi ęe milă dē copil la vremea învățaturii, pierde pē acel copil.

Cusururile părinților în taínă să le păzesci, ca să nu te necinstesci și tu.

Când frații se gâlcesc pē părinți să-ı dojenesci, dē ce nu 'i a învățat să fie mai înțelepți.

La ai tēi părinți și dē 'ți sânt urți, întocma ca la Domnul să te închină la ei.

Mai mult părinților dē copii, decât copiilor dē părinți, le este milă la nevoi.

4910 Nimic părinții ar voi, dē cât copii buni a dobāndi.

Nici o lipsă vei avea, când pē părinții tēi îi vei căută.

Nici într'un chip să superi pē părinții tēi, ci mai virtos să le ajuți la neputințele lor, ca să dobādesci blagoslovenia lor.

Nu vē mâniați pē copiii voștri, ci mai bine îndreptați-ı cu blāndețe părintesci.

Nu necinsti pē părinții tēi, că cađi sub blestemul lor.

- 4915** Nu strigă asupra părinților tăi, că hulitor te socotesci.
 Pórtă-te către părinții tăi, precum veî să se pórté copiii tăi către tine.
 Povața părinților ție să-ți grăiască și când tu te culci și când tu te scoli.
 Pě părinți să-î cinstesci, că cinstea părinților a ta se în-telege; pě frați să-î iubesci, că dragostea frățescă în lume împărătesce; pě nevestă s'o mângăi, că cu mângăierea de tine se lipesce; pě copii să-î înveți, că cu învățatura pâine o să găsească; pě slujă să-î cauți, ca să te póta slujă; pě prietenă să-î ajuți, că cu ajutorul prietenul se cunoște
- Pě părinți să nu-î mahnesci, nici vre-un rău lor să le gâdesci, ci bine să-î odihnesci, ca blagoslovenie de la ei să dobândesci.
- 4920** Părinte d'o familie se cinstescé ca un sfânt.
 Părinții către copii cu blândețe să s'arate și de grabă să-î depărteze de cele urite fapte.
 Părinții pentru copii datoră sânt să îngrijască; d'aceia când nici cum de ei îngrijesc, muma vitregă se înțelege și tatăl cumplit.
 Părinții pě copii nu se cuvine să-î năpăstuiască.
 Părinții după fire la copii poruncesc, iar nu copiii la părinți.
- 4925** Precum veî căută de ai tăi părinți, așa așteptă și tu de la ai tăi copii.
 Să nu gâdesci rău părinților tăi, că însuși vieța ta lor le-o esti dator.
 Fericé de cine a dobândit copii bună și înțeleptă.
 Fericit părintele ce n'a văduț mórte de nici un copil.
 Firesce, mai mult părinții pě copii iubesce de cât copiii pě părinți.
- 4930** Cea mai mare nevointă, a dovedi în adevăr, pě cel adăvêrat părinte al copilului.
 Cel mai ticălos și de jale părinte cel-ce trăiesce în urma copiilor.
 Cel-ce copii dobândescé, și de se proslăvesce, în veci se pomenesce.
 Cel-ce mustréază pě copil acela îl iubesce, iar cel-ce 'l desmiérdă, urasce pě el.
 Cine se sfiesce a certă pě copil la nelegiuiri, părinte nu se mai numesce.
- 4935** Blagoslovenia părinților d'a-î îngropă pě ei copiii lor, iar nu ei pě copii.
 Dacă copii ai dobândit, de ei mai mult să îngrijesci, ca în locu-ți să-î lași.

Dojana părinților cea mai dulce mușcătură.

După Dumneșă părinții către copii, alți Dumneșă să so-
cotesc.

Dă pildă copiilor ca mai bine să urmeze.

4940 Dă părinți să te rușinezi ca de însuși Dumneșă.

Pentru Copilărie

Vezi Copii.

Pentru Coraj, Curaj

Omul cu curaj mare la orî-ce întîmplare, fie bună, fie rea,
nu 'și schimbă firea sa.

Omul cu coraj suferă orî-ce necaz, fără a se plînge vre-o
dată de el.

Cu curaj și cu silință isbutesci la orî-ce te îndeletnicesci.

Curajul nădejdea sărăciei, nu te depărtă de el.

4945 La nenorociri curajul te mîngăie. Dă el să te ții.

La cele grele iar nu la cele mai ușore, să te arăți cu
curaj ca să le poți birui.

Fără curaj nu poți scăpa de nici un necaz.

Fără curaj pururea în primejdii te găsesci.

Cel fără curaj de cea mai mică frică se pierde și se to-
pesce.

Pentru Coronă

4950 Corona, cinstea cea mai mare, dar și tu să o cinstesci
cu purtarea ce ei i-se cuvine.

Cine ar cunósce cât de grea ie corona, anevoie ar purta-o
și mai lesne de ea s'ar depărtă.

Pentru Corăbii

Urma corăbiei nici cum se vede, că în apă văgaș nici cum
se vede.

În corabie când ești atât departe de mórte ești, cât apa
se depărtéză de bucele corăbiei.

Corabia ce nu poți bine a o cârmui curînd o perđi din
ochii tîi.

Pentru Cuviință

- 4955** Nu numai să cunoscî, ceea-ce se cuvine, ci și să urmezî după cum se cuvine.
Până unde se cuvine mai mult să nu te întinđi.
Precum după trup umbra nedespărțită umblă, așa și după cuviință mintea să'ți umble.

Pentru Cuvinte, Cuvintare și Cuvintători

- Atât dē tare la cuvîntul tēu să fîi în cāt să ȃci, ca cel-ce a ȃs: «Cerul și pămîntul curînd se vor trece iar cuvîntul meū nicî cum nu va trece».
Acela se înțelege cel mai curat cuvînt, ce și la cele cu îndoială tot aceeași înțelegere are.
- 4960** Iar cu cuvînt să supui pē cel-ce cu cuvînt te-a supus.
Orî-ce 'î face, și orî-ce 'î ȃce, și orî-ce 'î gāndî din cuvîntul cel drept nicî cum veî ieși.
Orî-ce cuvînt în zădar cānd nu-'și are temeinic dar.
Un cuvînt și numai, peste orînduială, ȃ-duce mare supērare. Veđi să nu o pați.
Gura 'ȃ-o îndulcesci cu mîerea, darul albinelor, și cuvîntul, darul Domnului, 'ȃ'l amārēscî cu otrava limbii șar-pelui. O ce dobitocie!
- 4965** Ca să cunoscî cuvîntul, dē este drept saū nu, să nu te întemeiezî în ceea-ce tu socotescî, ci să cercetezî ce în urmă va ieși din ceea-ce tu gādescî.
Cu orî-cine grāescî, dē este mai bun să te supui la cuvintele lui, dē este mai prost să te silesci să'l supui l'ale tale cuvinte, dē este dē-o potrivă să te unescî cu el.
Cuvinte urîte să nu scoți din gură, că scārbă aduci la cel-ce te aude.
Cuvinte urîte cea mai mare rană îndată eți deschide. Fersece-te dē ele.
Cuvintele celor înțelepți cei mari nu le ascultă, cei mici nu le 'nșleg, de aceea nicî unî nicî alții nu se pot îndreptă.
- 4970** Cuvinte mai puține și lucrări mai multe, că cuvîntul fără îndeplinire mort se înțelege, iar lucrarea de sine-și singură grāesce.
Cuvîntarea cea mai bună, ceea-ce arată patimile firesce.
Cuvîntarea bună să n'o contenezi, dar și cuvîntării întocmai să urmezî.
Cuvîntarea arată ceea-ce în suflet tu ascuns hrānescî.

- Cuvîntul arma celui ne-înarmat, iar arma întrece orî-ce cuvînt dar și la căință îndată te duce.
- 4975** Cuvîntul aspru scârbă aduce, iar cel dulce dragoste 'ți-aduce. Alege care 'ți place.
Cuvîntului dă te vei supune, greșeli mai puține și întristare nici cum vei afla.
Cuvîntul va să afle adevărul, iar patima s'acopere adevărul. Fugi de una și ține-te de ceea-l-altă, dacă vei să afli adevărul.
Cuvîntul viclean, limbă de șarpe înveninată. Dăparte de el.
Cuvîntul cum iese din gură nici cum se mai întorțe, de-aceea să bagi de sémă când, cu cine și ce grăiesci, ca nici cum să greșesci.
- 4980** Cuvîntul cu mintea se sfătuiesc împreună, și unul altuia se plécă; cine ascultă numai una din dooă, îndată se poticnesce. Ține-te tu d'amîndooă.
Cuvîntul când își va pierde credința sa din totă lumea, în inima Domnului trebuie să 'și afle scăparea sa.
Cuvîntul când stăpânesce, atunci dreptatea se găsește.
Cuvîntul cât de drept, nu póte îndreptă tóte relele pe lume, dacă vremea la vremea lui nu-'i va ajuta.
Cuvîntul la om icóna gândului său și faptele lui icóna sufletului său.
- 4985** Cuvîntul la om dascál la tóte s'arată.
Cuvîntul la vreme leac, la orî-ce patimă.
Cuvîntul la cel înțelept cea mai mare armă.
Cuvîntul la cel ce înțelege prinde locul cel mai bun.
Cuvîntul nimic alt mai bine a izbovit, de cât legile pe lume, ca însuși a lui putere, slobodă din fire, de aprópe să o lege.
- 4990** Cuvîntul numai, cunósce ce estí și cât drămuiesci, și pe el numai să-'l întrebí pentru tine.
Cuvîntul numai, supune pe cel înțelept, cum și pe cel drept. Dă el să te ții.
Cuvîntul pe om dăramă, ca cea mai mare armă.
Cuvîntul s'a răpus când biciul te-a supus. Dăparte d'unde biciul stăpânesce.
Cuvîntul singur să-ți póruncescă, ca nici odată să greșesci.
- 4995** Cuvîntul să nu țe-l pripesci așa de grab, și fórté, și íute ca vîntul, că pe toți îi stropesci cu bale din gură'ți; ci vorba ta să 'ți fie pururea potrivită, nici prea pri-pită, nici de tot zăbovită.
Cuvîntul mult se rușinează, când nu póte da cuvînt de greșalele sale.
Cuvîntul tēu să ți'l păzesci, ca toți în tine să cređă.

- Cuvîntul fără vreme te vatemă de vreme și nici un folos
'ți-aduce. Păzeste vremea lui.
- Cuvîntul fără cuvînt nu se 'nțelege de cuvînt.
- 5000** Cuvîntul ce-ai dat odată nici să'l uiți, nici să'l întorci,
că totă credința ta singur tu o storci.
Cuvîntul ce auți, cu tine să se 'ngrópe.
Cuvîntul cea mai bună, la viéță, cărmă. Dă ea să te ții.
Cuvîntul ce vei să grăiesci să'l păstrezi în starea sa, ca
ca să nu cați din cinstea ta.
Cuvîntul cel aspru aprinde mânia, iar cel dulce o stînge.
Alege care 'ți place.
- 5005** Cuvîntul celui înțelept, cu plăcere se ascultă.
Cuvîntul celui mai mare de al celui mai mic, mare deo-
sebite are.
Cuvîntul celor slabî, nici o putere are.
Cuvîntul cel curat, te-arată ne'ncurcat.
Cuvîntul cel mai dulce la 'ntristare leac aduce.
- 5010** Cuvîntul cel bun nici o necinste țe-aduce
Cuvîntul cel dulce, mângăiere ne aduce la orî-ce necaz.
Cuvîntul de multe orî urît ne cam vatemă, dar cinstea
ne-o păzesc.
Cuvîntul cu cuvînt se bate, până-re unul pe altul rěsbate.
Cuvînt de cuvînt se deosebesce cu depărtarea slomnilor;
cine se departeză de cuvînt rămăne cu vînt. Vedî să
nu o pați.
- 5015** Cu cuvîntul pe toți îi tragî, cu mult mai lesne de cât cu
ciomagul. Dă una să te ții și de ceea-l-altă să te de-
părtezî.
Cu cuvîntul se înduplecă, iar nu se poruncesce.
Cu cuvîntul să biruesci pe cel-ce cu cuvîntul te supune.
Către un norod nărod, nu poți da nici un cuvînt, iar
către puținî înțelepți, cel mai mic cuvînt prinde locul
cel mai mare.
Când ai cuvînt de îndreptare și te vor ascultă, grăiesce
spre a ta scăpare, iar când nu vor să te asculte mai
bine astupăți gura, până când dreptatea singură ea va
grăi.
- 5020** Când cuvîntul își va dobândi dreptățile sale, atunci și
cinstea nu 'și va pierde p'ale sale.
Când cuvînt în loc de aripî tu ai dobândit, nu sbură
făr'de aripî ca să nu cați în cap.
Când cuvîntul Domnului lesne înapoi se întorce, la ce
alt norodul să se mai încredă?
Câtă putere are fierul la rěsboi, atăta și cuvîntul la sfat
după rěsboi.
Cât cușitul la rěsboi, atăt cuvîntul la nevoi.

- 5025** La ori-ce vorbă, cuvîntul cu bună măsură să-ți iasă din gură.
 La ori-ce, cuvînt să dai, până a nu te apucă de lucru.
 La ori-ce povestesci, cuvinte dă la tine să nu adaugi mai multe, că când te vei vădi, nimeni te mai crede.
 La cuvînt cu cuvînt, să te supui cât mai curînd.
 La cuvînt nici cum aspru să te arăți, că toți dă tine vor fugi.
- 5030** La cel-ce ție dă cuvînt, arma lui iarăș cuvînt.
 Mai întăiu cuvînt în tine să primesci, apoi spor din cuvînt a scote să te silesci, ca și pămîntul ce mai întăiu sēmîntă primesce apoi din ea rodesce.
 Mai rău rănesce cuvîntul dă cât cuțitul, că cuțitul inima ț-o împunge, iar cuvîntul sufletul și 'l pătrunde, și rana dă cuțit se pôte vindecă, iar cea dă cuvînt peste putință, d'acesta mai mult să te feresci.
 Mai bine un cuvînt și bun, dă cât miș și sute proste și nebune.
 Mai bine tăcere dă cât în zadar cuvinte.
- 5035** Mai bine fără cuvînt, dă cât cu cuvînt cumplit.
 Mai bine d'ale tale, dă cât d'ale altora să îngrijesci cuvinte.
 Mai bună buna cuvîntare, dă cât sciința cea mare fără cuvîntare.
 Mai bun sfîrșitul cuvîntului să fie, dă cât începutul lui.
 Nici un cuvînt fără împotrivre, până nu se unesc doi la o părere.
- 5040** Nici ceea-ce au văduț ochii tēi să nu cuvintezî necum ceea-ce n'au văduț.
 Nu numai ascultător cuvîntului, ci și următor lui, c'ascultarea fără urmare mórte se înțelege.
 Puțina cunoscință ce dă cuvînt avem, ne face să ne plecăm la cea mai greșită sciință.
 Puține cuvinte și ispravă bună.
 Scărbóse cuvinte să nu iasă din gura ta, că cuvîntul cum sbóră, tótă scárba lui rămâne în gura ta.
- 5045** Săruierea îndată se schimbă în pizmă, blândetele în moleciune, temerea și sfială în dășartă credință și vitejia în crușime, când cuvîntul va lipsi.
 Tóte cele trecute, fie cât dă vestite, la uitare se pun, iar cuvîntul cel bun, în veci se pomenesce. Ține-te dă el.
 Tot acelaș cuvînt n'are tot aceeași putere, dă la cel mai mic, cum dă la cel mai mare.
 Tot acele cuvinte, dă multe ori să nu le poftăresci, că gréță și plecate aducî la cei-ce te ascultă.
 Tot dintr'o gură ese și cuvîntul bun, și cel mai urit; însă unul te cinstesce și cel'lalt te necinstesce. Alege care-ți place.
- 5050** Faptele ție arată cuvintele cele mari; d'aceea să nu te fălescî până nu vei arăta și fapte ceea-ce grăiesci.

- Frumoșa cuvîntare mult împodobesce și cel mai urît cuvînt, iar prostia ei te face dă rîs.
 Cele mai mari cuvinte, acele isbutesc.
 Cel cu glas mai mare, acela biruesce cînd cuvîntul lipsesce.
 Cel cu cuvinte dulci, mai lesne sî ascultă.
- 5055** Cel-ce mult e supărat, dă cuvinte e ertat.
 Cel-ce bine pricepe, puține cuvinte cere.
 Cel-ce 'n puține cuvinte, mult și mari isprăvi arată, acela în adevăr cel mai bun cuvîntător.
 Cine nu iew dă cuvînt, nici dă cîomag iewa.
 Cine nu sî supune la cuvînt pururea sî poticnesce. Vedei sî nu o pați.
- 5060** Darul buneî cuvîntării stă între a mari cele mici și a împodobi cele urite. Asemene dar sî vinezi.
 Dă ai cuvînt rîspunde, iar dă nu, mîna la gură pune.
 Dă multe ori cuvîntul mai mare putere are dă cît ori-ce armă, în mîna celui mai tare.
 Și cître vrăjmașul tîu cuvîntul ce dai, bine sî țil pîzesci.
 Și dă la cei proști auți cuvinte bune și mai adevărate.

Pentru Culcare

- 5065** Pîna a nu cercetă, dă trei ori cu mîntea ta, ce-ai făcut, ce-ai greșit, și ce datoric nu ai împlinit, nici cum în pat sî te culci.
 Mai pî urmă dă cît toți tu sî te culci și mai 'nainte dă cît toți tu sî te scoli, dacă vei sî înaintezi la ori-ce te îndeletnicezi.

Pentru Cumpîna

- Unde cumpîna lipsesce, rea întocmire sî pîzesce.
 Cumpîna sî n'o isbesci, ca sî nu nîpîstuesci, cî nîpîstuirea eți iewa și ceea-ce mai nainte ai avut.
 Cumpîna strîmbă, strîmb te duce după lume.
- 5070** Cumpîna ce ții în mîna, la nici o parte sî atîrne, nici în drépta nici în stînga, cî și pî tine te atîrnă cu ea împreună.
 Cumpîna dréptă priimită dă la Domnul, cî dreptatea pîzesce precum Domnul voiesce.
 Cumpîna strîmbă și drumuri mincinose, urite și scîrbose înaientea Domnului.
 Cînd la unii sî ridică și la alții sî cobóra, cumpîna la toți dă ocară.

La toate urmările cumpena dréptă s'o păzesci, ca nici odată să greşesci.

5075 Nu cumpenă strîmb, ca nu, şi pè tine, Domnul să te cumpeneze strîmb.

Cel-ce să păzescce la toate cu cumpena, peste cuviinţă, toate le aduce la mare nevoie.

Pentru Cumpétare

Cumpétarea îţi aduce cea mai mare bogăţie, că cu cât mai cumpétat cu atât mai îmbelşugat.

Cumpétarea cel mai mare dar celui înţept.

Pentru Cumplire i Cumpliţi şi Cruşime

Veđi RZ.

Omul cumplit pururea la vèrsare de sânge îşi are gândul său. Dèparte de o asemenea patimă.

5080 Impotriva cumplirii, nici cea mai mică lenevire.

Cumplirea cum se ivi, chinurile şi muncile în felurimi de chipuri să înmulţiră peste măsură.

Cumplirea rău vatămă, chiar pè cel cumplit fără a o simţi. Cumplirea d'inceput, lumea a prăpădit p'unde îndurarea a lipsit şi cruşimea.

Cumplirea şi cruşimea la dèsnădejduirea pè norod 'l aduce. Feresce-te de ele ca de cel mai rău vrăjmaş.

5085 Cumplirea şi cruşimea din nesaţ isvorèsc, nesaţul din mândrie. De una de te 'i feri, scapi şi de cele-lalte.

Cumplitul când n'are ce mai face, carnea după el 'şi-o rupe. Veđi să nu o paţi.

Cumplitulul când se căfescce, singur el să înjunghie dar la pocăinţă nici cum gândescce.

Cumplitul nici cum cunósce mila şi îndurarea, năpăstui-torul dreptatea, nebunul înţelepciunea, lacomul cumpétarea şi sgârcitul milostenia.

Cumplitul până nu dă peste împotrivor, nu 'şi stăpânesce cruşimea lui.

5090 Cumplitul şi când alérgă după pace, pacea de el fuge.

Cumplitul şi când dórme la cruşimi gândescce.

Cumplit şi tiran la nimeni să te aréţi, că toţi de o potrivă dintr'o mumă eşi sînt fraţi.

Când grăiesci cu cel cumplit feresce-te de friguri, că îndată te prind.

Când cei cumpliţi să îmbrăţişază feresce-te şi de cele bune.

- 5095** Când cei cumpliți și nelegiuți se vor înfrîna, toți cei-l-alți se vor înveseli, c'atunci numai vor scăpa de chinuri.
Mila și îndurarea începe când te dore și pe tine, când suferi și tu, când îți pasă și ție, că din potrivă totul ar lipsi; cine dar pătimește, suferă și l' dore și nu crede nici să' ndură, acela cel mai cumplit om pe lume se socotesce.
P'unde proști de minte și fără nici o știință într'un întunec petrec, acolo cumplirea, crușimea și muma lor tirănia, pe toți de obsce rău îi chinuiesc. Dășteptă-ți norodul ca să nu cadă întru asemenea chinuri.
Pe cei cumpliți și înderătici, vrăjmași de obște să-î socotesci.
Pre rar se găsesc cei piste fire cumpliți, pentru că multă vreme nu o duc pe lume.
- 5100** Să nu dai putere omului cumplit, pentru-că urmează ca un nelegiuit.
Să te feresci de cumplit și la césul morții lui.
Cea mai rea fiară se poate îmblândi, iar omul cumplit nici prin gând îi trece.
Cei cumpliți când cad în premejdii de viață să nu se roge Domnului pentru a lor scăpare, că mai mult îl întărită, aducându-î aminte d'ale lor nelegiurii.
Cei cumpliți nu pot dormi, cei fățarnici nu se pot astîmpără, cei mari cu grijă mari, cei săraci fără nici o grijă. Alege care-ți place.
- 5105** Cei mai cumpliți în lume, se cinstesc ca nisce Dumneșei, în cât și numele-au dat mai presus de Dumneșei.
Cei cumpliți pedepsesc întâiu pe cei-ce cu credință lor le slujesc.
Cei cumpliți se nchipuiesc o iazmă, cu cioc în loc de nas și cu ghiare în loc de mâini. Feresce-te sănu cași în ghiarele ei.
Cei cumpliți fără rușine
Cel cumplit ca leul nu cunoște la blândețe.
- 5110** Cel cumplit cu crușime, când cugetul îl bate se trântesc necurmat în cur și în cap de mare necaz.
Cel cumplit c'un biciu bate și pe prieteni și pe vrăjmași.
Cel cumplit când scapătă, începe de la ai săi prieteni și rude mai de-aprope a jăfui și a hrăpi.
Cel cumplit la inimă, în veci se chinuiesc.
Cel cumplit nici cum dórme și când dórme, nelegiurii visază.
- 5115** Cel cumplit piste fire, face pe orî-cine să 'și iésă din fire.
Cel cumplit piste fire la mórte numai se căiesce, că mórtea ei dă de cap.

Cel cumplit p e norod, d e batjocur a  el socotesce.

Cel cumplit d e mic copil a 'nceput a fi r eu.

Cel cumplit  i f ar' d e lege, c and putere dob andescce lumea o pr ap adescce.

- 5120** Cel cumplit  i f ar' d e lege s ange n'are în obraz, c a fa a d e fric a p e c es, p e c es i-s e schimb a.

Cel-ce f ar' d'a s e m ania bate  i oc arascce, c aznescce  i chinuiescce, acela în adev er cel mai cumplit s e socotesce.

D eparte d'un asemene om.

Cine s e uita posomorit, cine gr aiescce r astit, cine fruntea 'si-o ridic a  i sprincenile  i le mi c a, semn d e om cumplit.

Cinstea celor cumpliti cu c at mai mare, cu at at mai curind s e stinge.

D e cel cumplit s a te feresci, ca d e cea mai crud a f ar a, iar d e cel f atarnic ca d e cea mai vicl en a.

- 5125** Vr ajma i p e toti  i dob andesci, c and cu cru ime  i pedepseci. D eparte d e cruzime, ca în pace s a te odihnesci.

Cru imea la om  i cea d e mare nevoie, cea mai mare vin a dup a lege s e'n telege. D eparte d'o asemenea vin a.

Cru imea te asem en a cu fiarele ce m an nc a numai carne vie. D eparte d e ea.

Nu pr e cumplit în cru ime, ca s a nu te s f r esci f ar a vreme.

**Pentru Cunoscin a i Cunosc etori,  i Necunosc etori
 i Nemul amire i Nemul amitori,  i Nerecunoscin a
i Nerecunosc etori,  i Recunoscin a i
Recunosc etori.**

- 5130** A cunoscce  re-cine ori-ce mai bine, trebuie cu ochi  i lui s a vad a mai d e apr ope.

A cunoscce  re-cine p e  nsu i sine cu greu ne vine. I.a tine cu înlesnire s a fie.

Anevoie a cunoscce ceea-ce altul g andesce.

Atunci vei cunoscce p e tine mai bine, c and vei judec a p e tine tocma ca p e un str ein.

Omul cunoscce darul frumuse ii, urechea al c ant arii  i g atlejul al gust arii.

Omul lesne s e cunoscce la ce mai mult a aplecare are, dup a cele ce p astr e a într'a lui c amar a.

- 5135** Calul dup a dinți, pescele dup a urechi,  ia dup a cod a, boul dup a c orne, b arbatul dup a vin a  i muierca dup a gur a s e cunoscce mai cu s em a.

Ca s a cunosc în parte p e fieși-care, trebuie s a te slujesci cu el la cele ce s'a d eprius.

- Ca să cunoscî pĕ ore-cine cu mult mai bine, încercă'l la orî-ce slujbă.
- Ca să cunoscî ceea-ce estî, trebuie mai întăi să cunoscî ceea-ce trebuie să fî.
- Ca să cunoscî dĕstoinicia altuia, trebuie să fî tu, cu mult mai dĕstoinic dĕ căt acela, la cea ce el se îndeletnicesce.
- 5140** Cu greū a se cunósce ore-cine pĕ sine, dar cine acĕsta s'a învrednicit acela se socotesce cel mai fericit. Acĕstă fericire să vinezi.
- Către mare și către mic, d'o potrivă cunoscĕtor, pentru cel mai mic ajutor, ce dĕ la el ai vĕdut.
- Când pĕ tine veî cunósce, atunci veî sci cum către toți să te porți.
- Când cele trecute veî cercetă, și cele dĕ acum veî privi, atunci veî putĕ cunósce și cele din urmă.
- Mai întăi pĕ tine să te cunoscî bine, apoi pĕ cel-l-alt, tocma ca pĕ tine.
- 5145** Mai lesne poți cunósce un norod întreg, dĕ căt un om în parte.
- Multe pôte cunósce omul, dar fórte puține cunósce bine; d'acea și lesne se înșală.
- Nimeni pôte cunósce đia cea dĕ mâine ce o să ne aducă, d'acea pururea să te îngrijĕsci.
- Nimeni pĕ sineși cunósce, dĕ căt dĕ la altul află; d'acea ascultă ce grăiesc pentru tine.
- Nimeni cele din urmă, cunósce fără greșală.
- 5150** Nu numai ca să te cunósacă, ci mai mult ca să cunoscî tu pĕ alții, silesce-te la 'nvățetură.
- Prea puține și cam nimic cunóschem desăvîrșit.
- Ce anevoie și peste fire, a cunósce pĕ orî-cine! dar cu mult mai anevoie, a se supune ore-cine, la a altuia cunoscînță.
- Ce e mai anevoie dĕ căt a cunósce ore-cine pĕ însu-și sine? La acĕsta să te vĕd.
- Cei dup'împrejurul tĕu pururea cu mască; de-aceea cu anevoie a-î cunósce.
- 5155** Cei dĕ dĕparte cunosc mai bine pĕ cei după lîngă sine. Ce cu anevoie a cunósce ore-cine pĕ cel mai cîstit și pĕ cel mai credincîos.
- Cele ce nu sînt în mâna noastră să le dĕpărtăm, mai bine să nu le cunóschem, că cunoscĕndu-le ne-aduce la desnă-dăjduire, cea mai cumplită patimă.
- Cele dĕ astă-đi mai toți le cunóschem, iar cele dĕ mâine mai nicî unul.
- Cel-ce cunósce mai bine, acela prețuiesce și mai bine.
- 5160** Și cel orb cunósce mai bine, când cu mâna pipăie.

- Nerecunoscătorului nici să-î aduci aminte, dă cele ce î-ai făcut că destul ăi este bătaia cugetului șeu.
- Nerecunoscătorului și nemulțămătorului, plata lui dă la Domnul.
- Nerecunoscător și nemulțămător nici cum să te-arăți, nici la cea mai mică îndatorire.
- Orî-ce bine tu vei face la nemulțămător, el tot te va pizmui, că firea lui așa este.
- 5165** Cu cât mai mult ajuți pē nemulțămător, cu atât mai lesne ăi faci să se căiească.
- Căinele necunoscător, întrece la cinste pē omul nerecunoscător.
- Mai lesne mortul va grăi, dă cât nerecunoscătorul ăți va mulțami.
- Nemulțămirea la cei proști și barbari se 'ncuibéază mai cu sémă.
- Nemulțămirea ocară ăți va aduce, iar mulțămirea cinste peste cinste.
- 5170** Nemulțămătorul atunci crapă dē necaz, când făcătorul lui dă bine cu alt mai mare bine ăi rēsplătesce nemulțămirea lui, că cugetul rēu îl mustréază.
- Nemulțămătorul urită javră 'n lume.
- Nemulțămătorul mai rēu suflet are și dē cât Ūda.
- Nemulțămătorul nici părinților lui mulțamesce, că 'l-aū făcut pē lume.
- Nemulțămătorul cel mai necinstit om.
- 5175** Nerecunoscința la om, cea mai mare greșală.
- Să îndatorezi pē cel nemulțămător, nu se pare așa cu greū, dar tu să te îndatorezi la cel nemulțămător cel mai mare rēu.
- Cine nu sē mulțamesce pē ceea-ce Domnul pē pămînt îi dărucesce, urit om sē socotesce, când nici însuși Domnului nu-î mulțamesce.
- Pentru cel mai mic ajutor, pentru cea mai mică cinste, pentru cea mai mică îndatorire, pentru cea mai mică bună-voință, către tine să fii recunoscător, ca și-altă dată, la păsul tēu, asemenea să te 'nvrednicesci.
- Recunoscința sē 'nțelege temeul dragosteî omenirii. Dă ea să te ții.
- 5180** Recunoscința îndatorire sē 'nțelege către cel-ce țe-a făcut un bine, către cel-ce țe-a slujit. Dă ea să nu te depărtezi.
- Recunoscința, datoria cea mai mare.

Pentru Cununii

Cununiiile la om acest dar numai aū, că cum sē pun în

capul tău dragostea țe-o depărtază, temerea țe o întemeiază.

Prelungirea cununiilor, cel mai mare păcat.

Dulci sunt cununiile, dar în greu jug te bagă; toți o cunoșcem și o urmă, lucru de mirare.

Pentru Curaj

Veđi Coraj.

Pentru Curățenie

5185 Curat, curat la haîne, dar mai curat la suflet.

Curățenia la muîere cea mai frumoasă gătelă, iar nu aur și argint și pietrele cele mai scumpe, ca p'o hașa de cal grămădite, nici pene ca de păun cu felurimi de pete.

Curățenia sufletului, cel mai mare dar.

Curățenia temeiul sănătăței, d'aceea adese-orî trupul să 'ți speli.

Până ce nu 'ți vei spăla petele după tine, și trupesce și sufletesce, curat nici cum te vei socoti.

Pentru Curve, Curvie, și Curvari și Prea-curve

5190 Curva ca musca te iubesce, d'aceea dragostea ei cu supărare. Dăparte d'o asemenea dragoste.

Curva ca băiașul pe toți d'o potrivă îndată ei despöie și 'ntr'o baie ei priimesce.

Curva cu ochiul te frige și te pîrlesce. Veđi să nu o pați.

Curva cu lingușitorul, veri primari.

Curva când eți zîmbesce, atunci eți dă nădejde, dar nădejde de peire.

5195 Curva până ce eți ıea ceva eți sărută mâna ta, după-ce ıea, scuipă în ea. Veđi să nu te scuıpe și în obraz.

Curva după ce scöte și inima din tine atunci te tânguiesce.

Curvia la tinerețe greșală se 'nțelege póte și de nevoıe, iar la bătrînețe întrégă nebunie.

Curvia și beția mintea țe-o mișcă, ochii ți-ı întunecă. Veđi să nu rămăi și orb și smintit.

Nici să curvesci, nici să preacurvesci, nici peste fire să te silesci, că tóte la peire te duce.

5200 Pe curve pururea trebuie să le înșelăm.

Până-ce ai în pungă curva piciorul ıl întinde la tine, după-ce tot istovesci dă cu piciorul în tine. Veđi să nu o pați.

Cine e mai bun să dea cu pîatra 'n curvă.

Cine curve hrănesce viața și-o topesce. Veđi să nu o pați.

Cinstea curvii cât o lăscaie.

5205 Buzele curvii cursă adevărată, că te 'nșală numai îndată.
Dăparte dă ele.

Din gura curvii mîiere pică dar în urmă de cât fiera mai amară.

Dă câte orî cu curvele grăiescî, dă-atâtea orî averea țe-o cheltuiescî. Veđi să nu o pați.

Și pē cel mai sgârcit curva lesne l-a dăspuiat, cu cât mai vîrtos pe cel mai galant. Veđi să nu o pați.

Preacurvia în veci nu sē iértă, că batjocura lumii sē arată.

5210 Să nu preacurvesci, că să nu'ți spargî casa.

Să te rușinezî dă soțul tēu pentru preacurvia ta.

Dacă odată mîana ta țe-ai dat, dăparte să fugî dă orî-ce preacurvie.

Dăparte dă curvie și dă preacurvie, ci muîere ție să 'ți fie cea blagostovită prin legîuire.

Pentru Cursari

Veđi *Furî*.

Pentru Curse

Ca să scapi dă orî-ce cursă, trebuie să te arēți cu mult mai isteț dă cel ce țe-o întinde.

5215 Cursă să nu puî nici vrăjmașului tēu, că p'în ascuns sē 'nțelege că'l vînezî împotriva vitejieî.

Să sări piste ori-ce cursă, tocmai ca căpîióra.

Să te ferescî a nu cădē în cursă vre-o dată, că nu vei scăpă dă ea lesne și curat îndată.

Frică să-ți fie dă cursa ce tu altuîa puî, că cei mai mulți ca tine întău ei aū căđut în cursa ce-aū pus.

Pentru Curte și Curtezanî

Curtea sē asemēnă ca un jertfelnic. Domnul, idolul după jertfelnic. Miniștrii, jertfitorii și ticăloșii, prinosurile. Păzesce-te să nu cađi în sórta prinosurilor.

5220 Curtezanul vedēndu'l numai, te face să'l urăscî.

Curtezanii sē cunosc după năravurile Domnului, că după acelea toți ేశi schimbă ale lor năravuri.

La curte să slujescî și slugă să nu te numescî, piste pu-

tință că când la nuntă pe măgar ël poftesce orî apa saü lemnele lipsesce. Veđi să nu o pați.

Mila și îndurarea cam departe de la curte se ved isgonite. Nerođia, curvăsăria și cumplirea, cam pe la curte se 'ncuibéză.

5225 Pe la curte când te duci, trebuie să 'ți deschidî ochii și urechile mai bine ca nu cum-va să greșesci.

Pe la curte și curtezanî, unele se grăiesc și l'altele gâdesc și altele se săvîrșesc.

Darurile curții multe și nemărginite, ȃis-a un filosof, că nu poți grăi p'acolo, ceea-ce de bine tu te gîndesci; că nu poți săvîrși îndată orî-ce făr' de interes; că nici prin gînd 'ți trece netrebnițiile ce p'acolo se urméză; că nu poți dobândi ceea-ce eți făgăduesce; că nu 'ți răspunde ceea-ce eți este datóre; că dęstoinicia nu se cinstesce că cinstea nu se păzesce; că slujba nu se cunósce; și în sfîrșit că te miri și te înspăimântezi de ceea-ce p'acolo veđi. Departe de asemenea daruri, că de tóte poți scăpa cum de curte te vei depărtă.

Pentru Cusururi

Orî-ce cusur la om se póte îndreptă, când bine ne vom purtă.

Unele cu mari cusururi dar pline de nuri și altele fără nici un cusur, dar și fără nici un nur. Alege care 'ți place.

5230 Cu vorbă dulce și cu purtare cinstită, acoperi orî-ce cusururi din fire ai dobândit.

Cu cusururi dobîndim și cu daruri păgubim, când darurile nu le cinstim.

Cusurul cât de mic la nimeni să te'l arėti, de cât numai la cel ce te încređi ca să'l îndepărtezi.

Cusururile omului până nu se dau de față, îl arată curat la față. Cam ascunse să ți-le păzesci.

Cusururile obrazului, cu gătélă se 'ndreptéză.

5235 Cusururile pentru ómenî, d'aceea fără cusur om pe lume nu găsesci.

Cusururile tale mare înaintare, când stăpânul tęu nici un dar are.

Cusururile ce noi le iubim, de daruri le socotim.

Mai multe cusururi, de cât daruri la ómenî, d'aceea cei fără cusururi fórte rari și scumpi.

Multe cusururi norocul ni le șterge ce cuvîntul nu le póte șterge.

- 5240** Mândria ne împiedică să ne cunoştem cusururile noastre; zavistia ne îndemnă să le aruncăm asupra altora. Feresce-te de amîndooe.
 Cel-ce va să 'şi ascundă cusururile duhului, greu la vorbă să s'arate.
 Dă nu am avea cusururi, în destul nu ne-ar plăcea să cercetăm ale altora cusururi.

Pentru Cutremur

Cutremurul pe pămînt, ceea-ce clădesci în sumă de ani într'un minut ți le face de nici că le mai cunoscî.
 Cine pe mare n'a umblat, în răsboi n'a intrat, pe mâini de ómenî cumpliți n'a căđut, muġere rea n'a nimerit, acela nici cum cunoşce cutremurul lui Cain.

Pentru Cuget și Cugetare

- 5245** Om fără cuget cea mai grozavă fiară, d'aceea numire de om nu i se cuvine.
 Dă cât cugetul nimic alt pe lume se schimbă mai lesne.
 Ca cugetul pe om nimic alt mai bine îl póte muștră, când el nu se va căi de ceea ce a urmat. Ține-te de el.
 Ca bătaia cugetului nici o pedepsă mai grea, că d'a 'npi-cerele te topesce, când eți aduci aminte de ceea-ce ai urmat. Feresce-te de ea.
 Cuvîntul te-arată de om, iar cugetul de bun om. Ține-te de el.
- 5250** Ca cugetul cel bun, nimic alt mai bun.
 Cu cuget curat de orî-ce păcat, sfânt te-arăți adevărat.
 Ține-te de el.
 Cugetul omului, cea mai mare înțelepciune. Nu'l depărtă de lângă tine.
 Cugetul gura sufletului, iar patimile gura trupului.
 Cugetul cum lipsi, cruđimea se ivi. Nu te depărtă de el ca să cađi în cruđime.
- 5255** Cugetul când te bate, rușinea când nu te'nfrîneză ai căđut din omenire, că cumplirea te-a cuprins. Ingrijasce-te de-acesta.
 Cugetul, cârma sufletului încotro o veġ cârmi acolo te duce.
 Cugetul ne stăpănesce, cugetul ne poruncesce, cugetul ne topesce.
 Cugetul nici odată te bate de ceea-ce dobândesci după dreptate.
 Cugetul până e sănătos nu te depărtă de el, că numai ndată aluneci.

- 5260** Cugetul să'ți fie judecătorul tĕu.
 Cugetul slobod și curat, dĕ orĭ-ce patimă să'l ții.
 Cugetul temeul omenirii, dĕ ei să nu te dĕpărtezi.
 Cugetul tĕu să'ți fie mângăierea ta la orĭ-ce întimplare,
 fie cât dĕ rea.
 Cugetul sĕ cunósce după a lui urmă.
- 5265** Cugetul tĕu să'ți fie frĭul cel mai bun.
 Cugetul cel mai bun dascăl și povățuitor, dar nimenĭ ăl
 întrebă la orĭ-ce trebă.
 Cugetul cel mai bun doctor al sufletului și al inimii. Nu
 te dĕpărtă de el, ca pururea să fie sănătos și sufletesce
 și trupesce.
 Cugetul cel mai bun duhovnic, la el să te spovedescĭ ca
 să te îndreptezi.
 Cugetul cel rău întocma necuratul. Fugi dĕ el cât vei
 puté.
- 5270** Cugetul cel rău, pururea în ispită.
 Cugetul cel rău 'ți-aduce frică, spaĭmă și cutremur. Veđi
 să nu o pați.
 Cugetul cel bun când dobândescĭ, nicĭ cum te lasă vre-o
 dată să greșescĭ.
 Cugetul cel bun, mai mare, după lege, ca orĭ-ce lege.
 Cugetul cel bun, frică dĕ nimenĭ are.
- 5275** Cugetul cel bun, 'ți arată adevĕrul.
 Cugetul cel bun, ca o călăuză 'ți-arată cel mai drept și
 neted drum; dĕ el dĕ te vei ține nicĭ odată vei rătăci.
 Cugetul cel bun sfătuitorul cel mai bun; dĕ-aceea cu el
 pururea să te sfătuescĭ ca nicĭ odată să greșescĭ.
 Cugetul cel bun, temeul tuturor darurilor.
 Cugetul cel bun și cuvĭntul drept, din orĭ-ce întimplare
 te scóte afară. D'amĭndooĕ să te ții.
- 5280** Cugetul și cuvĭntul întrece orĭ-ce lege.
 Cugetul, și cuvĭntul, și buna judecată, temeul înțelepciunii.
 Dĕ ele să te ții.
 Cugetul bun și curat, ține pĕ om nevătemat Ține-te dĕ el.
 Când cugetul te bate, nicĭ o lege te mai bate.
 La orĭ-ce te socotescĭ, pune mai întăiu pĕ cuget să te mus-
 treze și nicĭ odată vei greși.
- 5285** Mai înțelept gâdea dĕ cât cel cu cuget rău; că gâdea dĕ
 nevoie, iar cel-l-alt dĕ bună voie, cugetéză la rău.
 Mai bine cu durerĭ, dĕ cât cuget cu muștrări.
 Muștréză 'ți cugetul tĕu, când la rele te gândescĭ.
 Nicĭ postul, nicĭ sĕrbătórea, la Domnul te 'nfățișéză, dĕ cât
 cugetul cel curat spre dréptă judecată.
 Nicĭ dĕpărtarea dĕ lume, nicĭ cele multe mătăniĭ, sfințenie
 îți aduce până ce cugetul la dracul te duce.

- 5290** Nu la cele dă jos, ci la cele dă sus, tu să te gândești când la óre-ce cugetezi.
 Numai cu cugetul cel bun poți afla scăpare, la orî-ce întîmplare.
 Numai cugetul, când te va cuprinde, te face să te căiești dă orî-ce rěu altuía gândești.
 Numai Domnul cunoșce cugetul omului.
 Păzesc-te dă cuget să nu plece spre rele, că în veci nu veí scăpà dă ele.
- 5295** Pě cel-ce cugetul îl bate, pururea sě sfiesce.
 Strașnic să fii întru cugetul cel bun, ca nici un interes, fie cât dă mare, să nu pótă să țe-l strămute.
 Fugi cât veí putea dă cugetarea rea că te duce în prăpăstii.
 Fără cel mai mic cuget, omul orb sě înțelege.
 Frică și rușine să'ți fie ție dă însuși mărturia cugetului těu.
- 5300** Cel cu cuget curat, nici dă Domnul frică are.
 Cine bătăie dă cuget nici cum are, cel mai cumplit și spurcat om sě înțelege, după orî-ce lege.
 Bătaia cugetului mai mare rană 'ți face dă cât orî-ce sabie mare; că sabia îndată te sfirșesc ȳar cugetul în veci te chinuesce.
 Bataia cugetului te supune la căință.
 Dintr'un cuget bun, bune fapte ni se arată, ȳar din cel rěu, cele rele ne așteptă.
- 5305** Dăparte dă rea cugetare și 'ndată te-ai isbăvit.
 Dă bătaia cugetului mai mult să te 'nfricoșezi, dă cât dă cel mai grozav tartor din iad.
 Și înaintea faptei și după faptă, să'ți întrebí cugetul těu, ca să'ți poți îndreptă fapta cea nedreptă.

Pentru Cucernici

Cucernic să te arěți, ȳar nu smerit piste fire, că ȳeși din cucernicie.

Pentru Cuțit

Cel-ce cuțit va înfige în óre-cine cuțitul în el sě va frânge.
 Ferește-te cât poți ca nici pe dreptate, nici pe nedreptate, la nimeni să nu'l scoți.

Pentru Coșciug

5310 Un mic coșciug cuprinde pe cel ce lumea nu l-a putut cuprinde.

Pentru Căi

Vezi Cale

Pentru Căință, Căire și Pocăință

În zadar te mai căești când nimic nu mai folosesci.

Vai de cel ce se căește când sfârșitul l găsește, că nimic nu-î folosesc ne-având vreme de pocăință.

Ca pocăința la păcătos nimic alt mai în grab ăi aduce iertare. Dă ea să te ții.

Ca să scapi de amărăciunea căirii, se te căești până a nu greși.

5315 Cui 'e rușine să se căiească, să se păzească să nu greșască.

Căința fără pocăință murtă se înțelege. Urméză-le p'a-mindooă.

Căința și pocăința, la césul morții în zadar se socotesc, că de nevoie se înțeleg iar nu de voie bună; d'aceea tu din vreme se le urmezî ca sufletul să nu te l pierdî.

Căința și pocăința din bătaia cugetului te scapă de ori ce ispită. Dă ele să te ții.

Când ne căim, nu ne căim pentru rēul ce am făcut, ci pentru-că ni-î frică să nu ne ajungă alt rēu și mai rēu; iar când ne pocăim cunoscem rēul ce am făcut, d'aceea dă el ne părăsim.

5320 La ori-ce întâmplare să te feresci să nu dai pricină de căință.

La pocăință să nu dai vreme piste vreme, că nu știi când și cum va da piste tine césul cel din urmă.

Mult mult să te căești de vremea ce o pierdî.

Nimic alt spre pocăință, dă cât părăsire, că bună rēsplă-tire la cel-ce ai năpăstuit.

Nici o căință fără mângăiere, după pocăință.

5325 Nu înfruptă pē cel ce se pocăește, că toți vinovați păcatu-lui sūntem.

Pocăința te duce în cer după pămînt, când la vreme o săvîrșesci.

Pē la sfârșitul vieții în zadar te căești, că n'ai vreme să

te mai pocăiesci. Ingrijasce-te mai din vreme, ca după căință să ai vreme și de pocăință.

Prin păcate ne bolnăvim și prin pocăință, ne lecuim. Alergă la lec, ca să scapi de bolă.

Cea mai mică căință, c'o bună pocăință îți-aduce la suflet bună fericire. Dă ea să te ții.

- 5330** Cel-ce nu se pocăiesce, de câte ori se închină, de-atâtea ori aminte aduce lui Dumnezeu d'ale lui nelegiuri, d'aceea tu întâiu să te pocăiesci, apoi la Domnu să îndrăsnesci. Cel-ce se căiesce își cunoște greșela, iar cel ce se pocăiesce mai înțelept se socotesce, că de ea se părăsesce Tu acestuia să te asemeni.

Cel ce se căiesce târziu se deșteptă, când vremea nu'l mai așteptă. Deșteptă-te mai din vreme ca să nu te căiesci.

Pentru Căutare.

Cel-ce caută, va afla.

Pentru Căutătură

Căutătura dulce lat de dragoste ne aduce. Dă ea să te ții.

- 5335** Căutătură grozavă și frunte posomorită, urât la toți te-arată.

Pentru Călugări și Călugărițe

vezi Doctori.

Vai de călugări, când din chelar, igumen vor dobândi.

Ca să scape omul de ori-ce muncă pe lume, la călugărie de olac a alergat.

Călugăr de ai întâlnit, faci crucea c'ai pierit.

Călugăr de ai întâlnit, cele rele îți-au venit. Dăparte de el.

- 5340** Călugăr ai văzut cât de dăparte, dă-te la o parte, că 'ndată te poticnesci.

Călugăr te deșteptă, cele rele te așteptă. Vezi să nu o pați.

Călugării cu cât de mult de muieri s'au dăpărtat, cu atât mai mult de aur și de argint, c'o lăcomie mare, s'au apropiat.

- Călugării se rógă pentru a doctorilor sănătate, iar doctorii se rógă pentru a sănătății împuținătate. Ghici pentru ce? Călugării doctorilor mult să le mulțămescă pentru morții ce le trimit și doctorii bólelor pentru pânea ce le dau.
- 5345** Călugării și ovreii, cei mai murdari și mai puturoși în lume. Călugării și babele, când nu pot isbuti, alérgă unii la blestemeși cele-l-alte la ocări, ca câinii când latră séra la lună.
- Călugării cu milă trăiesc, dar mila ce dobândesc întrece comorile împératesci.
- Călugării și doctorii cu paraua, pē tot ceasul, comorī mari adună și cu mare mulțămire acelora ce le dă. O, ce meserie bună!
- Călugărul când putere dobândesce, măi rău dē cât dracul se pornesce dē pizmă că n'are muiere.
- 5350** Călugărițele cu mătăniile lor cad la tembelic, că deși se cinstesc, nimic nu folosesc.
- Călugărul în veci pē lume cerșetor.
- Călugăr să miluiescă nici cum pē lume s'a auđit, dar să se miluiescă nici cum a lipsit.
- Când călugării vor lipsi draciū n'au la ce măi gândi.
- Masa călugărilor în sínul bogăților, iar masa doctorilor în sínul celor bolnavi.
- 5355** Mórtea, nascerea și cununia, hrana călugărilor.
- Nimic alt ca călugărul măi urit lui Dumneđeū, că fuge d'a sa soție, darul cel măi sfânt ce 'i-a dăruit însuși Dumneđeū.
- Haznaoa călugărilor, gropnița se n'țelege.
- Dacă doctorii pē toți 'i-ar vindecă dē bóle, călugării ar muri dē fóme.

Pentru Călăuză

- Călăuza când te duce pē drumul cel drept, dē el să te ții.
- 5360** Călăuza la orī-ce, cea măi bună deșteptare. Să n'o pierđi din ochi
- Călăuză spre cele rele nici cum să te-arēți, iar spre cele bune să nu contenezī.
- Fă-te călăuză celor ce nu vĕd, deschide ușa ta celui ne-mernic.

Pentru Călători, călătorie

Pentru Călcare și Călcători de jurământ

Vezi *Jurământ*.

Pentru Cămașă

Cămașa cârpită cinste muierii face, că o arată de iconómă, dar și ne-cinste mai mare că nu'și pune pânză. Alege care 'ți place.

- 5365** Schimbarea cămășii, curățenia trupului. Ține-te de ea.
Cel fără cămașă de leneș se arată.

Pentru Căpuire.

Mai bine din vreme să te căpuiești, de cât în urmă să te căiești că mai mult cheltuiești.

Cine din vreme se căpuiește mai nici odată lipsă are.

Pentru Căruntețe.

Inaintea celui cărunt să te scolii cu cinstea ta.

Căruntețele să ți le cinstesci cu fapte de căruntețe, iar nu de tinerețe.

- 5370** Căruntețele sînt cinstite nu cele de mulți ani, ci cele de fapte bune urmînd după cinstea căruntețelor.

Căruntețele de rîs, când copilăresce de obște urmază.

Să necinstesci căruntețele, cea mai mare ocară. Feresce-te de acésta.

După căruntețe și purtarea ta.

Căruntețele, ochii tăi să'i vėdesc.

- 5375** Căruntețele ne-arată o trecere de vreme, iar nu și înțelepciune.

Pentru Cărți, adică Scrisori și Cărți de Citit, de învățături, de sciințe.

Vezi *Sciere*.

Pentru Căsătorie, Căsnicie și Casnici

A se luà din cea mai mare dragoste nebunie întregă, c'amorul multă vreme nu ține.

- A doua căsătorie se 'nțelege că mai bună o să fie, când cea d'întăiu a fost rea. Nu te depărtă de ea.
- Orî să nu te mai căsătorești sau de te căsătorești, amîndoi la un jug împreună voi să trageți.
- Odată, de dooă ori, sau de mai multe ori, de face trebuință negreșit să te căsătorești, ca să scapi de hula omenescă și mai ales de nazurile muierilor.
- 5380** Ori-ce căsătorie de bună se privesce, dar nici una ne mulțumescă că omul firește să schimbe poftă rîvnescă. Întăiu să 'ți depărtezi de la tine mânia, furia, temerea, neastîmpărarea, necredința și să îmbrățișezi dragostea, liniștea și unirea, apoi să te căsătorești ca să bine viețuiești, că din potrivă și pe tine și pe soția ta ve faceți nenorociți și vai de copiii voștri!
- Ca să petreceți bine în căsătorie, trebuie și unul și altul să umblați după placul unul altuia.
- Cu mai mari de cât tine când tu te vei căsători în loc de rude, stăpâni vei dobândi. Veți să nu o pați.
- Căsătoria cât de dulce multe necazuri ne aduce, când unirea lipsescă. N'o pierde din casa ta.
- 5385** Căsătoria la om mare greutate, dar și o datorie după fire, cu mai mare dreptate. Nu te depărtă de această datorie.
- Căsătoria la om, și când rea se socotesce, cu plăcere se privesce.
- Căsătoria plină de ghimpă, dar de ghimpă cu trandafir. Suferă ghimpii pentru mirosul trandafirilor.
- Căsătoria rînduiea cea mai bună de Domnul întocmită. De ea să te ții.
- Căsătoria la cei blăstemați o vieță ticăloasă, că de gâlcevi și de ocări nici un minut scapi, de nu și de băta mai de multe ori, iar la cei buni un rău desăvîrșit.
- 5390** Căsătoria se 'nțelege o 'mpreunare după lege, după voința și porunca Domnului, că din'ceput doi și numai a făcut al treilea n'a mijlocit; cine s'atinge de căsătoria altuia de însuși porunca Domnului s'atinge.
- Căsătoria se pare a fi cel mai supărător lucru, că unul altuia trebuie să sufere ori-ce cusur să va întimplă să aibă.
- Căsătoria, să te rogi la Dumnezeu cu ferbințelă, ca să 'ți fie ție spre a ta fericire.
- Căsătoria te arată că ești om, iar nu dobitoac. Nu te depărtă de ea.
- Căsătoria cea mai firească datorie omenescă, de Domnul întocmită. Cine de ea se depărtăză nu se mai numescă om, ci proclat și satană, că satana pururea voiesce să te vadă cufundat în păcate.

- 5395** Când vrei să te căsătorești mai bine din grămadă să 'ți alegi, că cu cât mai mult alegi, cu atât mai mult culegi. Când sócra din sócră în mumă s'ar schimbă, și nora, gura mai mult și-ar păzi-o iar bărbatul răbdarea mai mult ar suferi-o, atunci căsătoria, în pace și în linisce mai mult ar petrece.
Câți din dragoste s'aũ luat spre căsătorie, n'aũ dus-o până la sfirșit.
Credința la căsătorie cum se smintesce, tótă dragostea lipsește. D'acésta mai mult să te îngrijesci.
Cresceți și vă înmulțiți dis'a Domnul către omul, când pe el l-a zidit, semenția vóstră fie ca nisipul mării, celui-ce acésta nu-'i place, ca pomul ce rod nu face se taie și 'n foc s'aruncă dup'a Domnului poruncă. D'acésta să te îngrijesci.
- 5400** La căsătorie, unire sufletéscă, dragoste frățéscă și pungă obștéscă.
La căsătorie, ca la lotărie, o mie perd și unul d'abia nemeresce.
La căsătorie, ca mai bine să placă, ar trebui să se urmeze ca la închiriere, pe câtă vreme se vor putea tocni.
La căsătorie curat și voinic să te-aréți, ca sănătoși copii să scoți.
La căsătorie credința cum vei călca-o, tóte cele-l-alte daruri întru nimic se socotesc. Veđi să nu o pați.
- 5405** La căsătorie mai mult mintea să cercetezi dă cât frumusețea, că mintea dă ce merge se sporesce și înflorește, iar frumusețea dă ce merge se veștejesce.
La căsătorie părinții să alégă norocirea tinerilor ca nisce pătimași, că tinerii nu o pot cunoște în furia tinerețelor, socotind că orí-ce sbóra se mánăncă, d'aceea pururea se înșală.
La credința căsătoriei, cu turturica să te asemeni ce pe créngă uscată șade când dă soție se desparte.
Mai nainte din vechime cu «*nene*» și cu «*leliță*» cu «*mamă*» și cu «*tată*» ne căsătoriam îndată, iar acum cu «*domnule*» și «*domnișorul meu*» cu «*dómna mea*» și «*domnișóra mea*» ne uítăm unul la altul și mâna nicicum nimenuia o mai dăm.
- 5410** Mare jug la om, jugul căsătoriei, dar cu dulcéță îl purtăm. Nici cum să nu rămăi necăsătorit, ca să nu pei nepomenit. Parola de căsătorie se dă prin sărutare.
Pentru gustul tēu să'ți alegi pe cea mai frumósă, fie și nebună, iar pentru căsătorie pe cea mai înțeléptă.
Pe cea săracă o depărtăm, cât dă cinstită fie, iar pe cea bogată o rugăm cât dă împotrivită fie, că băbații sa

cunună nu cu ale lor neveste, ci cu ale lor mari zestre, căindu-se mai în urmă când le dă cu piciorul. Veđi să nu o pați.

- 5415** Tinerii se cuvine până a nu-și vătămă năravurile cele bune să se căsătorască, ca bine să trăiescă.

Tóte ڃilele căsătoriei tale să te rogă să-ți fie ca ڃiua nunții tale.

Fericirea căsătoriei, unirea casnicilor. Acésta să vîneză.

Fericită căsătoria la toți se socotesce, când dragostea la amîndoi d'opotrivă se păzesce.

Cei căsătoriți când dintr'o unire bine vor petrece amîndoi până la sîrșit, cum unul móre îndată cel-l-alt se duce după el.

- 5420** Cei-ce aú nemerit la căsătorie, la aceia vieța dulce o să fie, iar la cei din potrivă dureri și necazuri lor o să le vie.

Cei-ce se căsătoresc nepotriviti la vîrstă, nu pe séma lor se căsătoresc pē séma celor d'o potrivă la vîrstă. Veđi să nu o pați.

Cine s'a ars la cea d'întăru căsătorie și merge spre a doua căsătorie, acelaș numai cunosce în adevăr dulcéta căsătoriei. Acestuia să te asemeni.

Cine de trei ori s'a însurat acela a aréat că căsătoria cea mai dulce viețuire. Iea pildă de la acesta.

Cinstită căsătoria, când patul ne spurcat. Acésta să păzescă.

- 5425** Cine va să se căsătorască, soție d'o potrivă să poftescă, ca să nu se căiescă.

Bărbatul neînsurat ca cel mai spurcat, și mușerea nemăritată ca o róbă a tuturor.

Bărbatul surd și nevasta orbă, cea mai ticnită căsătorie. Daruri și năravuri bune, iar nu frumusețe să gonescă, când vei să te căsătorească, c'acelea sînt statornice, iar acésta trecătoare.

Din rea căsătorie, răi copii se așteptă.

- 5430** Dooă tagme de ómeni nu se căsătoresc: filosofii și călugării. Filosofii ca să petrecă în odihnă, iar călugării ca să adune avere dracilor.

Dulcéta căsătoriei să-ți veđi pē copii împrejurul mesei tale. Și mușerea și bărbatul uriti ne sînt ca păcatul, când peste lege calcă și 'n pat strein s'aruncă.

Pentru Căscat, Căscătură și Tușit

Căscatul dooă lucruri înseamnă, ori că ți-e somn sau că nu-ți place vorba.

Când tușesci și când cască mâna la gură să țe-o pui și la o parte să te dai.

5435 Tusea la cântăreț îți arată nesciința.

Pentru Căciulă

Căciula mare nu îți arată mintea mare, de cât o spaimă face mare.

Căciula, paza capului, n'o cam lepădă din cap.

Căciula drăpăță să țe-o ții în cap, iar nu la o parte sau pe urechi lăsată; că una de mândru te arată și alta de urit și posomorit.

Cine nu va să se căciulască la unul și altul, acela din vreme trebuie să se căpuiescă.

Pentru Cădere și Scădere

5440 În cădere numai cel mare și tare cunoște că e om, că mai înainte se socotea mai presus de cât om.

Vai de cel-ce va cădea, când n'are cine 'l va sculă.

Cu greu la cel-ce cade dintr'o mare stare, când nu mai are nici de mâncare.

Când de mai jos cași lesne te poți sculă, iar de mai sus mai anevoie. D'aceea feresce-te să nu te urci prea sus, nici cu mintea nici cu trupul.

Maî bine în mâna Domnului, de cât în mâinile ómenilor să cași.

5445 Sprijinesce pe cel-ce cade până a nu cădea, iar după cădere, ajută-i să se scóle.

Feresce-te cât vei putea de scăderea ta, că la scădere, ca la vale, lesne aluneci iar, la dobândă ca la suiș, lesne te urci.

Ceea-ce nu se cade, nici să faci să gândești.

Ceea-ce Domnul ție dă, aceea ți-se cade și atunci ți-se cade, când Domnul ție ție dă.

Cel-ce cele mai sus, de ceea-ce i-se cade gonesce, îndată în scădere se găsește și din ceea-ce este. Vedși să nu o pați.

Pentru Căini

5450 Căine spre pază să păzesci în casă, că ca căinele slugă nici una credincioasă, că se jerftesce pentru stăpânul său.

Cănele strajă neadormită, n'o depărtă din casa ta.

Pentru Cântar

Veđi *Cantaragiđ.*

Pentru Căntece, Cântări și Cântăreți

Astupă-ți urechile cu cĂră și cu bumbac, cĂnd muierea
sĂ pune pĂ cĂntece dĂ dor.

OrĂ-ce cĂntec noĂ, aduce dĂosebitĂ plĂcere.

OrĂ-ce cĂntare din gura muierii mĂ dulce s'Aude.

5455 Ca cĂntecul nimic alt te Ănveselesce mĂ bine. Cu el sĂ
te ĂnveselescĂ.

Ca cĂntecul dĂ dor nici un cĂntec mĂ dulce, iar cĂntecul
dĂ zori și pĂ cĂntecul dĂ dor Ăntrece.

CĂntarea cea dulce, multĂ poftĂ ne aduce.

CĂntarea cea dulce, nici cum Ăntristare aduce.

CĂntecul dĂ zori deșteptarea plĂcerilor, cĂntecul dĂ dor
amortĂrea lor. Alege care Ăți place.

5460 CĂntecul de dor Ăți-aduce somn ușor cu uĂmire dulce.

CĂntecele cu masa, prietenĂ nedĂspĂrțĂți.

CĂntecele cu dĂsfĂtĂri sufletul ți-l adĂrme. Veđi sĂ nu o pați.

CĂntecele la dragoste bĂlĂ fĂrĂ lĂc. Cam dĂparte dĂ ele.

CĂntecele mĂ mult aprind durerile din dragoste, cĂnd
fĂr'dĂ veste te cuprind. Veđi sĂ nu o pați.

5465 CĂntecele dĂ hĂiduci sufletul țe-l Ănveselesce, trupul țe'l ĂntĂrește,
minteĂ țe-o ĂnvĂcrșunĂzĂ.

CĂntece dĂ dor la masĂ sĂ nu cĂnți, cĂ masa cere veselie,
iar cĂntecul dĂ dor ne-aduce uĂmire.

CĂntĂrețĂ cĂntecele lor pline dĂ minciunĂ le-aratĂ.

CĂntĂrețĂ și șĂrețĂ cei mĂ bețivi sĂ socotesc cĂ cĂnd
sĂ ĂmbatĂ omul, atunci cĂntĂ mĂ frumos și-atunci grĂește
și mĂ mult.

CĂntĂrețĂ cu nĂdejdea, dĂ multe ori Ăși pĂrde vremea.
Veđi sĂ nu o pați.

5470 CĂntĂrețĂ cĂnd nu cĂntĂ, punga i sĂ scuturĂ.

CĂntĂrețĂ cu cĂntĂrețĂ sĂ Ăntrece, nu numaĂ la cĂntare, ci
și la pĂzmĂ mare.

CĂntĂrețĂ cĂnd sĂ 'nnĂcĂ, nesciința lui 'și aratĂ.

CĂntĂrețĂ pururea dĂ toți sĂ Ăubesc, cĂ cĂntarea pĂ toți
dĂ obște Ănveselesce.

CĂnd cĂnți vre-o cĂntare Ăngrijasce-te fĂrte tare, Ăngrijasce-te,
ca nu cum-va sĂ aducĂ grĂĂ și plecate la cei-ce
te ascultĂ.

- 5475** Când te puî pe cântece, nu strigă cu glas mare, ca un sbîeret de măgar, nici îrași ca pisicile să miorlăesci, în cât nimeni să te-auđă.
La orî-ce întristare, cântarea mîngăiere mare. Dă ea să te ții la asemenea întîmplare.
La veselii cu cântări, fără muieri și bături, cam gēba alergî.
Nici o cântare mai dulce, ca cântecul de zori. Ce dulce ne înveselesce: «*Până ieri cu fetele, astă-đi cu nevestele*», și nici un cântec mai amar, ca cântecul de mórte, ce urit ne povestesc: «*Până astă-đi cu cei vii, mîne cu cei morți*». Alege care 'ți place.
Nici o cântare dulce, fără vin bun și dulce.
- 5480** Pururea să cânti cântări de veselie.
Ce veselie dulce cântecele ne-aduce c'o bătură dulce!
Cel mai urit cântec, tot îți aduce, oare-ce plăcere dulce.
Cel-ce cântă, desmiardă și pe el, și pe cei-l-alți; d'aceea și plata lui, îndoită se 'nțelege.
Și când pe Domnul ăl slăbesci, cu cântări tu să 'l cinstesci.

Pentru Căștig, Dobândă și Dobândi.

- 5485** Atunci căștigă unul, când altul pierde.
Ca mai mult să căștigi să nu te uți la cheltuieii, că cine cu sfială cheltuesce, nimic nu dobândesce.
Căștigul cel mai drept, cel-ce din muncă iese drept. La acesta să rîvnesci.
Căștigul din cele rele, necazuri ne-aduce rele. Dăparte dă ele.
Căștig rēu să nu iubesci, c'acela nu adaos ci foc la avere 'ți pune.
- 5490** Căștig bun să socotesci, ce cu dreptate dobândesci.
Când doi se bat pe ore-ce, cel d'al treilea căștigă.
Mai lesne a căștigă, dă cât a păstră, d'aceea să te silesc
mai mult spre păstrarea celor căștigate, dă cât spre căștigul lor.
Nu numai la căștig să te socotesci, ci și la cele dă folos să întrebunțezi ceea-ce căștigi.
Nădejdea dă-a căștiga te bagă în rēșboiul necazurilor, că lăcomia cea mare dă orî-ce necaz mai mare. Veđi să nu o pați.
- 5495** Cel-ce nu se satură dă orî-ce căștig, nici un căștig are drept.
Cel-ce piste măsură voiesce să căștigue, pierde și ceea-ce are.
Cel-ce scie averea sa cum să și-o întrebunțeze, acela mai lesne căștigă. La acesta să te silescî.

- Cine dă grab' va să câștige, mai dă grab' se primejduesce.
Dobândă și câștig, aceea să socotesci, cu care și pe alții folosesci, iar nu care tu pe tine numai, înbogățesci.
- 5500** Dăparte dă câștiguri cu primejdii și cu chinuri, că nu te 'nveselesc dă ele.
Atât să te 'nveselesc, dă cele-ce dobândesci, ca nici o trebuință să ai dă ele, când te vei pierde.
Iubirea de-a dobândi, cu încetul se începe, și pe la sfârșit, rîvna de-a dobândi mai mult se măresce.
Orî-ce ai dobândit cu sudórea altuia, nu se 'nțelege al tîu.
Orî-ce prin putere dobândesci, cu blândețe să le stăpânesci, ca să nu le pierđi.
- 5505** Orî-ce rar se dobândesce, aceea și mai dorit.
Orî-ce cu anevoie se dobândesce, l'aceea omul mai mult rîvnesce și se silesc.
- Unii se bat și ostenesce, și-alții de a gata dobândesc.
Ca să găsesci, trebuie să cauți, ca să dovedesci, trebuie să muncesci.
Ca să poți dobândi pe toți, să te porți cu toți, cum voiesci, cu tine, să se porțe toți.
- 5510** Când poți să dobândesci, arată în faptă, că nu voiesci, ca să te cunosc, că nu din neputință, ci dintr'a ta bună voință, acesta urmez.
- La cele drepte să rîvnesci, la cele strîmbe nici să gândesci, că dobânda strîmbă, cinste 'ți-aduce strîmbă.
Mai mare frica pierđării dă ceea-ce am dobândit, dă cât pofta ce aveam, când am dobândit.
Mai mult dobândesci cu blândețele, dă cât cu cruđimea, că blândețele te 'mbrățișeză, iar cruđimea te depărtéză.
N'aștepta a dobândi, până a nu munci.
- 5515** Nici dă prisos, nici dă lipsă, ci numai dă trebuință, să poftesci să dobândesci.
Nu se pare așa cu greu a nu dobândi, óre-cine óre ce, cât e cu mult mai greu a i-se hrăpi, ceea-ce el a dobândit.
Nădejdea de-a dobândi, la muncă ne îndemnă, când dobânda rămâne a noastră.
Pentru o urită dobândă, slugi spurcate ne facem, lăcomiei cei mai mari.
Pofta de-a dobândi óre-ce, mai mult vatemă și pe cel mai curat suflet. Dăparte de-o asemenea poftă, ca să te călătorești cu suflet curat.
- 5520** Pururea să te silesci a dobândi, dă la toți, cinste, dragoste și slavă.
Pururea să te silesci óre-ce să dobândesci, însă fără a păgubi pe altul.

Pē negândite, multe omul dobândește, când necurmat muncesce.

Până nu muncesci, nimic nu dobândesci.

Să te silești la dobândă, ca când îndată vei muri, și să-ți păstrezi averea, ca când în veci vei trăi

5525 Tot uscatul lumii de 'l vei dobândi, trebuința vei avea, la mórtea ta, numai de-o palmă de pămînt.

Toți ómenii doresc a dobândi óre-ce, și trebuința de nu aú, măcar de óri-ce.

Toți voiesc să dobândească, dar nu pot să nimerescă.

Ceea-ce astă-đi dobândești, mâine cu aceea te hrănesci.

Dobânda muncitorului, acesta se înțelege.

Ceea-ce omul doresce, anevoie dobândește.

5530 Ceea-ce cu munca noastră, după dreptate dobândim, aceea la noi rămâne, iar ceea ce din jafuri și prăđi, una peste alta grămădim, cu-acelea și cele drepte, până 'n sfirșit le prăpădim.

Ceea-ce cu munca ta dobândești, aceea numai al tēu să socotesci.

Ceea-ce dobândești cu sudórea muncii tale, aceea mai plăcut.

Ceea-ce de bună voie de la altul dobândești, aceea și mai drept.

Cel-ce la mari dobândiri, fórte mult rívnesce, curînd se primejduiesce.

5535 Cel-ce mult se silește spre a dobândi ceea-ce nu i-se cuvine, pierde și ceea-ce i-se cuvine.

Cel-ce nu póte dobândi ceea-ce el voiesce, în potrivă stă și celui ce-o póte dobândi, și-asa, cel d'al treilea se vede mai folosit.

Cel-ce, fără socotința, se pripesce-a dobândi, în grele nevoie îndată căđut se vede.

Ce te silești să dobândești așa de mult pe pămînt, când gol d'aici de tóte, te duci sub pămînt?

Cine pe puțin se mulțumesc, curînd mai mult dobândește.

5540 Cine se teme să nu piérđă nimic, nu va dobândi nimic.

Cine datoría 'și-o plătesce, curînd capital dobândește.

Cine din vreme se căpuesce, acela mai mult dobândește.

Dacă omul ar dobândi de câte óri cere, și cerșetorul pașă s'ar socoti.

Din jēt împērătesc, când jos pe pămînt cađi tu lungit, cu mâinile pe piept, care te mai socotesci la câte ai dobândit, când trăiai pe pămînt?

5545 Dobânda la 'mprumutător, nici odată s'o popresci, când capetele le plătesci, ca și altă-dată să-'ți mai dea, când trebuința vei avea.

- Dobânda mare sparge punga. Vedî să nu o pați.
- Dobânda ce ne vine din chiar munca noastră, aceea se în-
telege cea mai dréptă bogăție.
- Dobânda din munca ta, întrégă cinstea ta, că nu te mai
căciulesci la orî-cine cât trăiesci.
- Dobânda din cele rele, mică plăcere și căință mare.
- 5550** Dobânda nelegiuită, cea mai urîtă și mai spurcată dobândă.
Dobândă peste dobândă nici cum să ceî, nici dē la vrăj-
mașul tēu.
- Dobândă să gonesci, dar nu cu strîmbătate.
- Dobândă să socotesci, când pē altul folosesci, cu binele
ce'i dăruiesci.
- Dē multe orî se întîmplă că, ceea-ce dobîndim, după a
noastră rîvnă, să ne aducă mare scârbă.
- 5555** Dē multe orî și adese, pentru o mică dobândă, cădem în
cea mai mare primejdie dē viêtă.

Pentru Cîrmă, Cîrmuire, Ocîrmuire

- A învêța óre-cine cum să ocîrmuiescă, cea mai grea în-
vêtătură.
- Cîrma din mână când scapă, mormîntul țîl sapă. Vedî să
nu o pați.
- Cîrma din mână la orî-ce slujbă, nici cum să o lași, ca să
nu te lase și ea.
- Cîrma din mână nici cum să-ți scape, ca să nu te cufunđi
în ape.
- 5560** Nici o cîrmuire fără dreptate, póte stă vre-o dată întē-
meiată.
- Nici un lucru mai cu greū, dē cât a ocîrmui; cine-o scóte
la cãpêtăiu, i-sē cuvine celenghîu, aceluî mai destoînic.
Rēsboiul ocîrmuirii cu mult mai mare, dē cât al bătăliei,
și numai ocîrmuitorul, acēsta o cunósce.
- Tóte dē cel mai mare să sē ocîrmuiescă, ca să nu sē dea
pricină dē greșală la urmare.
- Cine scie cum să 'și ocîrmuiescă casa sa, cu liniște și
îndestulare, acela póte asemenea ocîrmui și un norod
întreg.

Pentru Cârpituri

- 5565** Mai bine din nou dē cât tot să cãrpesci, că cãrpitura în-
dată sē rupe.

Pentru Cártelă și Cártitori

Cártela, patima cea mai spurcată, ce nici odată te lasă în odihnă. Dăparte de ea.

Cártitorul sufletul ți 'l mânjasce. Dăparte de el, ca să nu te spurci.

Cártitorul cu nămulțumitorul, veri primari și frați de cruce. Dăparte de rudenia lor.

Cártitorul și către Domnul rău cârtesce, când óre-ce ăi lipsesce, că nu se mulțumesc, de ori-ce Domnul ăi dăruiesce. Să nu te asemeni lui.

5570 Dă cât pâine cu cártelă, mai bine corcofelă, în liniște și pace.

Pentru Clevetire, Clevetitori i Batjocora, Batjocoritori și Bataie de joc

Cel-ce clevetesce, 'și-a pierdut rușinea. Veđi să nu 'ți-o pierđi și tu.

Cel-ce se sparge de ris, când pe altul clevetesce, spurcat și păgân se înțelege, ca satana când de om 'și-a bătut joc.

Dă clevetire să te feresci, nici cum s'o 'ntrebuințezi, că cea mai spurcată faptă, după lege, se 'nțelege.

Batjocora s'o dăpărtezi cu totul din casa ta, că însuși pe tine te face de batjocoră.

5575 Dăparte de batjocoritori, ca să nu te smreduiesci de ei. Omul mai urit în lume de cât ori-ce dobitoc, când de om își bate joc.

Uriciunea, dușmănia și pizma, se pot iertă ca nisce patimi vremelnicesci, iar bătaia de joc nici odată, ca cea mai mare necinste ce se face însuși Domnului, că omul iconă după chipul Domnului.

În cea mai mare putere, nici cum să-ți bați joc, nici de cel mai mic, că mâine poți fi și tu, de cât el mai mic.

Nu se cuvine să 'ți bați joc, de cel ticălos, când el veđi pe jos.

5580 Nu'ți bate joc de nimeni, ca nu mai mult să te necinstescă. Nu'ți bate joc de cel sărac, că norocul cam de obște, pe la toți vizite face.

Nu'ți bate joc de cei sërmani, că póte până mâine, ori tu, ori copiii tăi, să fiți ca ei sërmani.

Nu'ți bate joc de cel d'un chip cu tine, că însuși chipul tău țe'l batjocoresci.

Poți să ierți, poți să pedepsesci, după cum legea ăți poruncesce, iar să 'ți bați joc de óre cine, sau să'l necinstesci, nu 'ți este iertat

- 5585** Cel-ce 'și bate joc dē cel lipsit dē minte, întâiu el 'și-a perdut însuși a luī minte.
 Cel-ce 'și bate joc dē ómenī, nu miroasă a om, ci a bēșină dē om.
 Cine ajunge bătaie dē joc, prost dē tot sē înțelege.
 Cine 'și bate joc dē cele mai înalte, îndată sē plécă la cele mai dē jos.
 Batjocoritorul, nici cuvînt dē cinste, nici omenirea nici cum cunósce.
- 5590** Bun și rēu ęși bate joc, când te vede arđend în foc.
 Bătaia dē joc, nebunie întrégă.

Pentru Clădiri

Veđi *Zidirī*.

Pentru Cređemînt, Credincióși, Credință și Încredințare, Încredere și Necredința, Necredincióși.

- A crede orī ce auđi, sau a nu crede nici una, d'o potrivă te arată că nu înțelegi nici una.
 A nu crede pē nici unul, sau pē toți a 'i crede, cea mai mare greșală.
 Acela numai lesne crede, cel ce nu póte pricepe c'adevărul stă ascuns.
- 5595** Órba credință, în numele Domnului, injunghie și belesce pē însuși chipul Domnului. Vai dē omenire!
 Órba credință, întocma necredință, și óre-ce mai mult.
 Órba credință la om, cea mai rea lege sē'nțelege. Feresce-te dē ea.
 Órba credință ne ține în nesciință dē orī-ce credință.
 Órba credință, sufletul țe-l veștejesce, inima țe-o oflesce, îndrăsnéla țe-o topesce.
- 5600** Órba credință te orbesce piste fire. Dēparte dē ea.
 Órba credință, frică și sfială dē orī-ce țe-aduce. Dēparte dē ea.
 Órba credință, bólă fără léc. Feresce-te dē ea, că în veci bolesci.
 Órba credință din slăbiciunea sufletului.
 Órba credință și 'ntréga nesciință, cea mai mare negură la ochii omului sē arată. Feresce-te dē amîndooé.
- 5605** O credință ce orī-cine arată către tine, cinstesce-o ca și pē tine.
 Omul mai lesne crede cele ce sē grăiesc, dē cât cele cu cuvînt; d'aceea pururea înótăm în negura nesciinței.
 Omul fără réutate sē încrede în orī-cine, că pē toți ęi so-cotesce ca pē însuși sine.

- Orî-ce 'ți pișpăiesc la ureche, ca o șoptă de taină, îndată să nu crești, că pîră și defăimare, de obște se socotesc. În cine mai mult te încrești, d'acolo te primejduiesci. Cine a pățit-o, o cunoște mai bine. Vești să nu o pați și tu.
- 5610** Calul, pușca și mușerea, nici cum să te încrești la mână străină, că nici cum le mai vești în starea ce le-ai dat. Cu vederea te înșeli, cu auzirea și mai mult; ce mai rămâne de creșut de cât adevărul, când el vei pute afla? Cu smerenie umilită și cu inimă împietrită, cel cu deșartă și orbă credință. Feresce-te de-asmene patimă. Cu credința, dobândesci cheia tainelor celor mai mari. Dă ea să te ții.
- Cu totă cercarea ta, să nu dai creșemînt așa de curînd, la câte vești și auzi, c'auzirea și vederea de multe ori te înșală, tocma ca mușerea.
- 5615** Cu bună credință, de la toți dobândesci cinste, laudă, și slavă și dragoste mai multă. Dă ea să te ții. Când la nimeni n'ai credință, nimic nu mai poți urni. Când Domnul credința și-o pierde, în cine altul să te mai încrești?
- Creșemînt dând la orî-cine, mult rău și-a venit și și vine, iar necreșend pe orî-cine, mai mult bine vești că și vine. Credincios în adevăr p'acela să'l socotesci, nu pe cel ce și laudă orî-ce a ta faptă, ci pe cel-ce te cêrtă l'ale tale rele fapte.
- 5620** Credincios să fii până 'n ceasul după urmă, ca să nu rămâi în urmă. Credința, inima țe-o arată, cea de cuget bun. Dă ea să te ții. Credința în inimă să și-să încușbeze, și adevărul în buze. Credința cu slujba se măresce. Nu te depărtă de ea. Credința cu fapta, iar nu din grai, se cunoște. Așa și tu să țe-o arêți.
- 5625** Credința către Dumneșeu, nu și aduce nici un rău, nu te 'nvață nici un rău, ci mai ales și aduce îndurare, blândețe, milă și dragostea cea mai dulce. Dă ea să te ții. Credința câinelui către stăpânul său este neasemănată. O asemene credință să arêți. Credința la om, cel mai mare dar, d'aceea la tôte să țe-o păzesci fôrte, ca de la toți s'auzi: «frate». Credința mușerii către bărbat și a bărbatului către mușere, cinstea căsătoriei. Asemene cinste să vînași. Credința numai, nu te smintesc.
- 5630** Credința pe om el scapă de orî-ce mare nevoie. Credința se măresce, când dragostea o 'nsufleșesc. Credința să nu țe-o calci, rușinea să nu țe-o pierdi, cinstea

să nu țe-o mănâs-ci, dacă vei să dobândesc-i numele cel mai mare.

Credința să nu țe-o întin-i cu o minciună, ca să nu rămâi tu d-e minciună.

Credința să nu țe-o dai fără a cercet-a mai întâi, la cine țe-o dai.

5635 Credința să țe-o păzesc-i ca cea mai mare lege, ca d-e toți să te lege cu dragoste nestinsă,

Credința să 'ți fie teme-iul cinstei tale.

Credința stă întru a gândi la Domnul, dar nu întru a bombăi fără nici o înțelegere.

Credința ta să nu țe-o pierd-i, ca pururea să o găse-sc-i, când în lipsă te afli.

Credința făr' d-e fapte, mórta se înțelege, că sufletul ei fapta se înțelege.

5640 Credința cea mai bună s'ar-ți către stăpânire, dacă vei să petrec-i în bună odihnire.

Credința d-e la noi cu totul se d-șprinde, când interesul tare d-e noi se prinde. Cam d-șparte d-e el.

Credința d-e prieten nici mórtea o stinge.

Credința să ar-ți cu slujba către stăpân, ca să dobândesc-i cinstea cea mai mare.

Credința bună, socotința și mai bună, și cump-țare la tóte să păzesc-i, cât se póte.

5645 La ómeni fără d-e lege, nici o credința să dai

La cal, pușcă și muiere, cređemint nici cum să dai.

Mai bine cu cinstea ta, d-e cât cu jurămint, să încredințezi p-e óri-cine.

Mai bine să te abați din credința și să nu te pric-șpă, d-e cât să nu te abați și bănuielă să dai, că bănuielă patimă nelecuită.

Mai bine să te căiesc-i, d-e cât să nu dai cređemint la nici un om p-e lume.

5650 Multe, multe să aud-i, și pré puține să cređi, din câte aud-i.

Ne dând la dușman cređemint, nici cum tu te vei căi.

Nici cum să dai cređemint la un om necunoscut, nici la vrăjmașul t-șu, ce în urmă cu tine s'a împrietenit.

Nici cum să dai cređemint la ceea-ce fățarnicul ți d-șce cu jurămint.

Nici p-e prieten să 'l cređi când tot laudă, nici p-e vrăjmaș când defaimă.

5655 Nu încredința muierii punga ta și mintea ta, și cu mult mai mult taina ta.

Nu pré mult cređemint la gura muierii, că cel dintăi p-șcat, când bărbatul p-e muiere a ascultat.

Nu te pré încrede la óri-cine, că îndată te căiesc-i.

Nu da creĊemînt așà dē curînd, la ori-ce cuvînt fărà o întrégă și bună dovadă.

Nu din gură, ci din inimă credința să țe-o arēți.

5660 Puțină credință să dai la cel-ce cercetēză ale tale interesuri, iar ale lui ți-le ascunde.

Pē nevēdute cam rar să creĊi.

Pē nimeni sē nu doĊeșesci pentru credința lui, cā Domnul pē toți d'opotrivă priimesce, ca un păriante al tuturilor.

Pē toți să-ți ascuți, dar pē puținii să creĊi.

Pē toți să-ți încerci, dar în puținii sē te încreĊi.

5665 Rar să te încreĊi în ori-cine și ori-cum.

Să nu te încreĊi pré lesne la cel ce îndată prieteșug ți-arată.

Să nu dai creĊemînt la vorba dē om mare, nici la o mare liniște dē mare.

Să nu dai creĊemînt la ori-ce jurămînt.

Să nu dai creĊemînt la al celui viclén cuvînt, cā în inimă hrănesce nu d'opotrivă gând.

5670 Să nu dai creĊemînt la cel-ce lesne făgăduiesce, și mai lesne fură.

Temeiul credinței să-ți fie, mila, îndurarea și dragostea către supușii tăi.

Trei lucruri n'au credință nici în cer, nici pē pămînt, calul, pușca și mușerea. Dē câte treile să te feresci.

Cea-ce sē vede, aceea sē și crede, când adevărul dē față nu sē vede.

Cea ce ți-sē încredințēză, cu credința s'o păstrezi, și dē ea să îngrijesci.

5675 Ceii cu credință pré puținii, în cât d'abia gășesci dē poftă.

Cei-ce credința au schimonisit-o, aceia mai mult până în cer s'au cinstit, cā din slăbiciunea noastră și din neșciința noastră, deșertăciune sē nasce, când adevărul nu sē cunoșce.

Cele piste puțință n'arētă cā le-ai vēĊut, cā și la cele cu puțință vei fi creĊut.

Cele dē creĊut, precum le-ai vēĊut, nu precum le-ai audit.

Cel cu credință orbă, ascultă la coțofană, cum lui o să-ți cânte.

5680 Cel cu credință orbă, ții este frică și dē furnică.

Cel cu credință orbă, vremea și-o pierde, la tâlcuirea viselor ce el a vēĊut.

Cel cu credință orbă, pentru cā a lucrat în Ȋ dē sērbătore, plânge și sē tânguiesce și mult sē cășcesce, iar pentru cā a năpăstuit în Ȋ dē lucrătore, nici cum la pēcat gândesce. Vai dē omenire!

Cel cu credință orbă rēu semn eșii socotesce, când călugăr întâlneșce.

- Cel cu credință orbă, de ori-ce ești face crucea, și 'ndată de trei ori ești scui-pă în sîn. O ce neghîobie!
- 5685** Cel cu credință orbă și la șerpî se 'nchină.
 Cel cu credință întru puțin, tot aceea credință și în mai mult va avé.
 Cel cu credință, de nici o bănuielă, frică are.
 Cel ce în nimenî nu se încrede, nici în însuși sine nu se mai încrede.
 Cel ce calcă credința, cu necinste se sfișește, iar cel ce o păzesce, în slavă se proslăvesce. Alege, care 'ți place.
- 5690** Cel ce curînd crede, ușor de inimă se vede.
 Cel ce credința și-a pierdut și-a pierdut tot ce a avut și 'n necinste a căduț.
 Cel ce l'ale sale credință nici cum are, cum la cele străine credință va avé?
 Cel ce nimic a pățit, mai lesne va să cređă de cât să se ostenească cu ochii lui să vadă.
 Cel ce piste puține va fi credincios, piste mai multe se va pune, că credința sus te pune.
- 5695** Cine lesne crede, cade în orbă credință.
 Cine credința nu 'și-o păzesce către cel ce 'l-a zidit, satană se înțelege. Feresce-te d'un asemenea nume.
 Cine nu se încrede în drăguța lui, mare dreptate are, iar în nevasta lui, mare porc de căine este. Feresce-te d'un asemenea nume.
 Dă orba credință, departe cât vei puté, că rău te chinușce, și trupesce și sufletesce.
 Dă frică omul cam credincios s'arată.
- 5700** Dând cređemînt, începi a pricepe.
 Cu sunet și sgomot mare, se duce după lume necredinciosul subt lume.
 Când nu ne încredem la nici un prieten. nu ne încredem la însuși noi, că prietenul altul ca noi.
 Când nu ne încredem la ore-cine, arătăm că ne înșală.
 Vai de acela!
 Mai bine să te înșeli, de cât să nu te încređi la nici unul pe lume.
- 5705** Necredința curge din prostia minții, că nu ne iértă să cunoșcem adevărul din minciună.
 Necredinciosul cu frica în sîn trăiesce.
 Necredinciosul pururea în bănuială, cât de adevăr ăi vei spune.
 Necredința și orba credință, dintr'o prăpastie într'alta te aruncă, fără nici o nădejde.
 Necredința cu orba credință, cam d'opotrivă se socotesc, la cîntea lor amîndooe, că d'opotrivă te duc la cele mai urîte greșeli.

- 5710** Necredința la temere te duce.
Pomenirea celui necredincios în veci se pierde.
Să te rușinezi de prietenul tău, când nu te încrezi în el.

Pentru Crescere de copii

- A cresce pe fete în cele mari desfășurări, se 'nțelege că pregătim dărăpănări de case, în care ele vor să intre.
Atunci crescerea se ȳice bună, când și trupul și mintea le ȳii sănătose.
- 5715** Când cei învățați, și cei înțelepți, și cei drepți, și cei cinstiți, zac uitați și necăutați de nimeni, iar cei mai proști, și cumpliți și cei mai necinstiți, strălucesc în lume, ce pilde de crescere vei mai da la copii?
Crescerea împreună, dragoste ne aduce.
Crescerea la copii, temeiul năravurilor. D'acesta să te îngrijesci.
Crescerea pe om 'l-arată bun sau rău, precum se 'nvață.
Crescerea cea bună, bune năravuri ne-aduce, că cea mai bună 'nvățatură.
- 5720** Crescerea cea mai bună, se dădăi pe copil cu cele drepte și sfinte.
Crescerea bună la copii, cea mai mare bogăție.
Crescerea după lege, a doua fire se 'nțelege.
Crescerea de copii, datoria părinților.
Crescere bună se 'nțelege, când dobândesci năravuri după lege.
- 5725** La crescerea de copii, întâiu tu, pildă bună să le dai.
La crescerea de copii, ȳița cea mai bună să dai să o sugă, adică a munei sale.
Mai bine crescerea bună, de cât bogăție mare, la copiii tăi să lași, c'avuția supusă se 'nțelege pierdării, iar năravurile cele bune, daruri nemuritoare.
Fără a crește bine, nici o fericire în viață la tine.
Cea mai rea creștere, la copii se 'nțelege, adunarea cea mai rea; d'aceea de ea, cu totul să depărtezi pe ai tăi copii.
- 5730** Buna creștere, întrece și pe fire.

Pentru Creștinii

Nu numai cu credința, ci și cu fapta credinței să te arăți de creștin.

Pentru Critică

Lesne a critică, dar anevoie a alcătuî. Până nu veî alcătuî
și tu, nu critică pē altul.

Pentru Crușime

Veđi *Cumpline.*

Pentru Laudă i Lăudători

Altul sē te laude, iar nu tu pē tine.

Acela vrednic dē laudă, anevoie a sē află, cel ce pōte sã
nãpãstuiescã și nu nãpãstuiesce.

5735 Omul când sē face cã lauda nu-î place, cere laudă mai
mare ce lui ęi place.

Omul și când cunōsce lauda mincinōsã, piste fire o ıu-
besce.

Orı-ce sē laudă, nu simte, dar spre fapte bune, a lor
laudă ne îndemnã.

Uritã laudă ce iese din gura ta, pentru fapta ta, fie bunã,
fie rea. Feresce-te dē ea.

Cu cea mai mare laudă, nici cum poți lãudã, pē nici o
muıere, atãt cãt ea singurã sē laudã.

5740 Când alții te laudă, fã-te însuși tu judecãtorul ıeu, dē
ıi-sē cuvine, și urmēzã dupã lauda ce aceia ęți fãc.

Când veî sã laudı pē ore cine, trebuie sē ınșiri calitãțile și
darurile lui cele adevãrate, iar nu cele cu totul strēine
dē el, cã din potrivã urmãnd, semenı ca zugravul, ce
'ıi va arēta, cel mai frumos chip, đicēnd cã 'ıi sēmēnã
ıie, fãrã a avē cea mai micã asēmēnare cu tine.

Când laudı pē om dē fațã, ca cãnd 'l-ãi ocãri, și dē ęti
mulțumesc.

Când laudı pē cei spurcați, necinste ıie ęti aducı.

Când lãudãm pē ore-cine, sē 'nșelege cã defaimãm, altuıa
cusur.

5745 Când lãudãm și cinstim pē orı-cine, cãt lui i-sē cuvine, o
ıea drept rușine, cã omul pururea cere cinste și laudã,
cu mult mai mult dē cãt lui i-sē cuvine.

Când pē altul laudı d'o faptã bunã, urmēzã și tu dupã
acea faptã, ca asemene laudã sã dobãndescı și tu.

Când te laudã ore-cine, ınveselesce-ıi fruntea, ca nu cum-va
lauda sã'ıi smintēscã mintea.

Când te laudã orı-cine, nu te bucurã ın tine, cã astã-đı

te laudă și mâine te defaimă, ci te bucură mai bine, când vor lauda, ale tale fapte bune, care nu se pot defăima.

Când te laudă să te rușinezi, ca când n'ai făcut nimic de laudă.

5750 Când tu pe tine singur te lauți, și la cei-ce te ascultă, să nu te credea.

Lauți ca să te laude, dar dai ca să n'ai.

Lauda altuia atunci o putem suferi, când mai mică de cât a noastră ni-se pare a fi.

Lauda omului, faptele sale. Dă ele să te îngrijesci.

Lauda către prieten, cu ajutorul se face. Așa să urmez.

5755 Lauda la cel înțelept el îndemna la mai mare înțelepciune, iar la cel nebun el nebunesce de tot.

Lauda lingusitorului și a ciociului, cea mai mare defăimare. Dăparte de ea.

Lauda norodului, cea mai mare cinste. Acesta să vinezi.

Lauda pentru fapte bune, cinstea cea mai mare. Acesta să vinezi.

Lauda piste cuviință, întrégă necinste.

5760 Lauda semn de dragoste, dar zavistnicul cu lauda eți sapă grópa.

Lauda s'o cunóscă însuși cel-ce se laudă, dacă i-se cuvine, că din potrivă necinste i-se 'nțelege.

Lauda se 'nțelege o mângăiere ascunsă, ce d'o potrivă mulțumesc și pe cel-ce laudă, și pe cel-ce se laudă.

Lauda se cuvine celor drepti și cinstiți, și óre-ce mai mult celor virtuóși.

Lauda se pare dulce, dar în prăpastie se duce, că zavistie eți aduce de la cei-ce o aud.

5765 Lauda cea adevărată după mórte se ivesce, că până când omul trăiesce, de frică sau de interes, multe minciuni aréți pentru el.

Lauda cea mai bună și adevărată, ce'ti aduce cinstea mare, când cei slobódi te laudă, iar nu cei robi și în-teresați. Asemene laudă să vinezi.

Lauda ce dobândesci de la un norod întreg anevoie se mai uită, că în veci te pomenesci. Asemene laudă să vinezi.

Lauda de față, întrégă ocară. Nu rívni la ea.

Lauda de frică mare, cea mai mare defăimare. Dăparte de ea.

5770 Lauda adevărată, ceia ce'ti dá, când nu ești de față.

Laudă poți căpeta, pentru avuția ta și puterea ta, dar cinstea adevărată. fără vrednicie, nici cum și nici odată.

Lăudătorii cei mai mari mincinoși se înțeleg.

Lucru ce dă față se vede de toți, n'are trebuință d'a se mai laudă, că însuși mirarea îndestulă laudă.

Lăudăm pe alții, nu pentru cinstea lor, ci ca să dobândim noi cinste de la ei.

5775 Mai bine după mórte, de cât în vieță, să te laude orî-cine, c'atunci numai lauda este adevărată.

Multe laude spre defăimare, cu viclenie mare. Ingrijasce-te de-acésta.

Mulți la multe se laudă și se fălesc, dar urmările lor ăi arată de nevoiași.

Nimeni pe altul laudă fără interes, orî de față, sau în taînă. Nicî înaintea lui tu pe om să'l lauđi, nicî pe din dos să'l hulesci.

5780 Nicî pe bărbat, nicî pe slugă, fórte mult să nu-'i lauđi, înaintea altora că numai îndată ăi pierđi.

Nicî să lauđi, nicî să defăimi, până ce bine nu vei cunoște.

Nu e de laudă cel de mare ném, ci cel-ce e vrednic de mare ném.

Nu cu gura să te lauđi, ci fapta ta să te laude mai mult de cât gura ta.

Nu laudă la început, ci pururea la sfîrșit.

5785 Nu laudă pe cel rău, că pricină ăi daî la alt mai mare rău.

Nu mai când ești singur, te poți laudă, însuși tu pe tine, fără nicî o șfală, iar înaintea altora, urît și greșos te-aręți.

Nu mai lauda fără interes, celui ce nu e de față, se face fără nicî o fățarnicie.

Nu numai pe altul să lauđi de isprăvile lui, ci mai mult însuși tu, să te-aręți destoinic de orî-ce ispravă, spre a ta laudă.

Nu te pripi a laudă, până ce sciință bună vei luă.

5790 Pofta de laudă ne îndemnă spre facere de bine, și face-rea de bine ne măresce lauda.

Puțini se găsec să laude pe cei vrednici de laudă, că lauda fieș-care pentru sine o păstrează.

Puțină socotim lauda de la altul, fie cât de mare, pentru că noi ne socotim mai presus de orî-ce laudă.

Păzesce-te cât vei pute de lauda viclenă, că spre vătămarea ta pururea se fac ele.

Până a nu te aręta vrednic de laudă, la vre-o slujbă, nu cere mai 'nainte, nicî o laudă de slujbă.

5795 Să nu lauđi pe orî-cine, după cum el sau tu voiesci, ci după cum cei mai mulți ăi găsec destoinic.

Cei-ce laudă pe cei răi, ăi popresc din pocăință.

Cele trupesci toți ómenii le laudă, iar cele sufletesci măi
nici unul. Tu împotrivă să urmezî.

Cel ce cu ciócoinicii laudă, necinstesce și pe sine însuși
și pe cel ce laudă.

Cel-ce laudă pe óre-cine pentru ceea-ce altul a lucrat, ca
când 'l ar necinsti în vilég adevărat.

5800 Cel-ce nu priimesce laudă, acela măi vrednic de laudă.

Cine ascultă l'ale vulpei laude, se căiesce când căința ni-
mic ăi măi folosesce.

Cine se face că nu-'i place lauda, va să o măi audă încă
odată.

Cine te laudă piste măsură, sau te-a 'nșelat, sau va să te
'nșele; cine adevărul ăți spune, acela te încunună.

După laudele ce ăți fac, să te silesci să le împlinesci, ca
să le arăți de adevărate.

5805 De veî laudă să audî, grăesce frumos și urméză după graiü.

De multe orî lăudăm greșalele altora, neputënd de față,
să le defăimăm.

De rîs și de ocară cel-ce pe sine laudă. Veđi să nu rē-
măi de rîs.

Și lauda cu măsură, că cea piste măsură, se 'nșlege
urîtă gură.

Pentru Lacomî

Veđi *Lacomie*.

Pentru Légăn

Légănul și mormîntul ne arată pămîntul; însă unul că ne
dépărtăm de el și cel-l-alt că ne apropiem de el.

Pentru Legătură

Veđi *Încovărlî*.

Pentru Lemnari

Veđi *Zidari*.

Pentru Lene, Lenevire, Leneși i Trândăvie și Molecîune

5810 Atât marea lenevire și trândăvie, cât și marea muncă și

- trudă piste fire, d'o potrivă te vatemă. Tu cu măsură să te porți și la una și la alta.
- Omul leneș și zadarnic curînd casa și-o deșartă. Veți să nu o pați.
- Omul leneș și nevoiaș, cea mai grea sarcină pe pămînt să înțelege.
- Omul mai lesne se lenevesce la cele sufletesci, de cât la cele trupesci. Tu împotrivă să urmezî.
- Orî-ce nu e bun, din lene s'a născut.
- 5815** Unde mai multă lene, acolo și sărăcie și blestemății și mai multe. Dăparte de ea.
- Gândirea la cele rele, isvorasce din lene. Dăparte de ea, ca să scapi de cele-l-alte.
- Ca lenea nici o bôlă topesce mai rău pe om, și ca munca nici o dămăncare îngrășă mai mult pe om. Dă una să te feresci, și de ceea-l-altă să te lipesci.
- Căile celor leneși așternute ca cu spinî; d'aceea pe ele nici cum vor să calce.
- Când cu tótă silința nu ne putem noroci, dar cu lenevirea ce vom putea dobândi?
- 5820** Lenea a isvodit felurimi de mijlôce, ca să bé și să mănânce, fără nici cum a munci.
- Lenea încet pășesce, d'aceea sărăcia curînd o ajunge.
- Lenea cu siința, pururea împotrivă; una te trage în pat, și-alta te scólă din pat; una picerele ți-le frînge, și-alta ți le înțepenesce; una te lasă să mori de fôme, și-alta te îmbuibéză peste măsură. Alege din amîndooe pe cea mai bună.
- Lenea când se va pedepsi, belșugarea va înflori.
- Lenea când te stăpânesce, orî-ce gînd și interes și orî-ce plăcere cade jos la picere.
- 5825** Lenea lesne eți aduce molecîiunea cea mai dulce, ce la peire te duce. Dăparte de ea.
- Lenea, liniște vătămătore.
- Lenea, luesul și prada, trei cangrene ale lumii. Dăparte de câte trele.
- Lenea, muma rëutăților și a celor mai mari blestemății. Dăparte de ea, ca să scapi de cele-l-alte.
- Lenea ne popresce din orî-ce mișcare, fără a cunósce pricina mișcării.
- 5830** Lenea, păcatul cel mai mare, și trupesce și sufletesce. Dăparte d'un asemenea păcat
- Lenea pe nesimțite, te lasă ușor de minte că somnul duhului să nțelege. Veți să nu o pați.
- Lenea nici cum lîngă tine s'o primesci să vie ca nu cumva să vie cu-a ei lingușire, de fôme tu să piei.

- Lenea, senin cel mai primejdios.
Lenea somn dulce ne aduce, și somnul la sărăcie ne duce.
Dăparte d'amîndooe.
- 5835** Lenea sufletul la adormire el duce.
Lenea, sărăcia omului. Dăparte de ea cât vei puté.
Lenea, stînjinare la ori-ce îndeletnicire.
Lenea te omoră, când cu totul te cuprinde.
Lenea te duce la cele mai mari greșeli, că vrei să dobân-
desci fără a munci.
- 5840** Lenea trupul țe'l îngreunéză și mintea țe-o ușuréză, amîn-
dooe dooe rele. Dăparte de ele.
Lenea, cea mai cumplită patimă pe lume și nimeni o cu-
nósce.
Lenea, cea mai mare greșală, ce la tóte te înșală.
Lenea, cel mai mare vrăjmaș al muncii.
Lenea d'abia, d'abia se mișcă, d'aceea sărăcia de grab' de
grab' o cuprinde. Veđi să nu o pați.
- 5845** Lenea te depărtéză de lume, și depărtarea de lume cel
mai mare păcat, și de Domnul neiertat. Dăparte d'un
asemene păcat.
Lenea și trândăvia ne aduce sărăcie, iar silința mare, bo-
găție mare. Alege care 'ți place.
Lenea și desfătările, d'o potrivă pe om, curînd el despóie,
Veđi să nu o pați.
Lenevirea tóte la nevoiță le-aduce.
Leneșul ochiul până și'l deșchide, poștașul o poștă întrégă
săvîrșasce.
- 5850** Lenevirea pe ori-cine, când se pune călare, el ține așa de
tare, până când móre de fóme. Veđi să nu o pați.
Lenevirea să se pedepsescă și să se osîndescă, ca cea
mai mare greșelá.
Lenevirea dulce, dar lipsă în casă 'ți-aduce.
Leneșul unde calcă mărăcinii cresc din pămînt, iar mun-
citorul unde calcă rod piste rod scóte. Alege care 'ți
place.
Leneșul în lipsă pururea se află.
- 5855** Leneșul în pat se topesce, zăcînd fără nici o bólă. Veđi
să nu o pați.
Leneșul în trândăvie, cu somnul și numai, eși petrece vieța.
Leneșul ȓice: «*N'am putere*», scumpul ȓice: «*N'am ce
mânca*» și lacomul ȓice: «*Nu mă satur*», iar cumplitul
ȓice: «*Nu știu ce rău să mă fac*». Tu ca nici unul să
nu ȓici.

- Leneșul ca mămuțele ce nu vor să grăiescă, ca să nu-l pue să muncască.
- Leneșul cu lenea din pânțele s'a născut.
- 5860** Leneșul lungit vremea 'și-o petrece.
Leneșul mai bine va în închisóre să zacă, fără nici o muncă, de cât a-casă cu muncă.
Leneșul móre de fóme și donița la gură, nu póte să o ridice.
Leneșul móre de fóme și nici gura eși deschide, să cêră de mâncare.
Leneșul nici o griją are, că nimic are de care să îngrijască.
- 5865** Leneșul nici mâna o póte aduce la gură.
Leneșul nici numirea de «muncă» o cunósce, și nici că o înțelege.
Leneșul nu ڊice «aide», muncitorul nu ڊice «stai», lacomul nu ڊice «ajunge», sgârcitul nu ڊice «na», călugărul nu ڊice «ba» și înderétnicul nu ڊice «da», iar cumplitul nu ڊice «iert». Tu cu nici unul să te asemeni.
Leneșul nu se 'ntristéză, că nimic simte.
Leneșul nu dórme, ci zace în adevér.
- 5870** Leneșul «*pierde vreme*» de obște se numesce. Feresce-te d'un asemenea nume.
Leneșul pururea la sêrbători gândesce.
Leneșul pururea lipit de sârăcie.
Leneșul pe nimeni cu slujbă îndatoréză, că nici de loc se póte mișca.
Leneșul simțire n'are.
- 5875** Leneșul suferă cele mai rele, fără a simți nici una din ele.
Leneșul se 'nțelege greutatea lui-'și.
Leneșul dooë daruri din trândăvie dobândesce, lipsă mare și pânțele umflat. Dêparte de asemenea daruri.
Leneșul de viū putredesce pe pămînt, că tótă ڊiua zace, nemișcat în pat zăcênd, și cu mare neodihnă așteptă când să 'nsereze, să pótă dormi mai mult.
Leneșul destoînicie și de are, n'o cunósce.
- 5880** Leneșul de somn în veci nu se satură.
Leneșul și în vis tremurâ de muncă.
Leneșul și de însuși al sêu graiū, ca de mórte se supêră.
Mai lesne morții vor înviâ, de cât leneșul va grâi ceva.
Mâini leneșe și genuchi slăbănóge te lasă să mori de fóme.
Ingrijasce-te d'amîndooë.
- 5885** Nimic alt mai rêu, de cât lenea la om. Dêparte de ea.
Nimic fără mișcare póte stâ pe lume, de aceea și leneșul ce nici cum se mișcă, de mort se socotesce.
Nici o bôlă mai grea, de cât bôla ta. Feresce-te de ea.
Nu te lenevi, că vremea ce pierđi odată n'o mai găsesci altă dată.

- Nu te da lenevirii că te dă dē mal.
- 5890** Nu te da lenevirii ce e muma trândăvirii, n'asteptă d'a gata să mănânci plăcintă, ci în chinuri și necazuri și sudore vei mânca tu pâinea ta, în totă viața ta. Așa Domnul a poruncit când din pământ te-a zămislit.
- Să nu te aręți cu lenevire la lucruri străine, ca l'ale tale să se înțelegă, mai multă îngrijire.
- Pē cel leneș numai biciul ęl mișcă din loc. Veđi să nu o pați.
- Tămăduirea lenei munca se 'nțelege. D'acēsta să te ții ca să scapi dē cea-l-altă.
- Fugī dē lenevire ca dē cea mai rea, năpraznică bólă.
- 5895** Fugī dē lenevire că te duce la peire.
- Cei leneși se 'nveselesc în trândăvia lor.
- Cel leneș și moleșit pururea ticălos, cel inimos pururea vesel și cel muncitor, pururea sănătos și îndestulat. Alege care'ți place.
- Cel leneș și nevoiaș pururea bolesce, fără a fi bolnav.
- Cel-ce dē lene dē nimic s'apucă, în lipsă mare se 'ncurcă.
- Veđi să nu o pați.
- 5900** Cinstea leneșului sărăcia.
- Dē nu vei nimeri odată, nu te lenevi așa îndată, ci mai încercă și-altă dată.
- Dēparte dē lenevire, dēparte dē trândăvie, și dē orī-ce molecūne, ca să nu piei fără vreme, avēnd dē la Domnul îndelungă viață.
- Cu trândăvia nimic dobândesci, ci mai mult te topesci.
- Veđi să nu o pați.
- Trândăvia adorme sufletul celui mai deștept.
- 5905** Trândăvia zace în sīnul celui leneș.
- Trândăvia cu mișcarea îndată piere.
- Trândăvia, molecūnea, muma rēutăților.
- Trândăvia pfelea țe-o buhăvesce.
- Trândăvia și buhăvia, dooē surorī bune, amīndooē născute din lene și din somn. Vai dē cel-ce p'amīndooē le are dē soții.
- 5910** Molecūnea omului la robie ęl supune, iar voīnicia lui piste vrăjmaș ęl pune. Alege care 'ți place.
- Molecūnea la om, sfișirea vieții.
- Molecūnea dulce se pare, dar urmările ei urite.
- Molecūnea și trândăvia picióarele țe-le amortesc, trupul țe-l topesc și mintea țe-o smintesc.
- Să nu te lași móle că te bagă în fóle.
- 5915** Cine se lasă móle, cel mai tare ęl dēspóie.

Pentru Lepedare de lume

Lepedarea de lume, îndemnare diaboléscă, în potriwa poruncii Domnului.

Lepedarea de lume, păcat nelegiuit, păcat neiertat, când veî fi judecat pe ceea-l-altă lume. Veđi să nu mergi cu păcatul în spinare.

Domnul în lume te-a lăsat pentru a înmulți lumea, și tu de lume te-ai lepădat în potriwa voinții Domnului. Vai de tine ticălosule, ce răspuns veî da, când te va judeca?

Pentru Lege, adică Crediță către Domnul și Ceî fără-dē-lege

Acea lege se socotesce mai bună și mai sfintă ce te face să cunoscî adevărul de minciună.

5920 Omul fără de lege, curat la graiū se vede, dar spurcat la suflet, blând la gură, dar cumplit la inimă.

Vai de cel fără-dē-lege, cine pôte să'l deslege de drépta judecată ce va să vie după lege.

Legea cu vėrsare de sange nu se cuvine să se ție.

Legea se 'nțelege pravila în potriwa greșalelor; acea lege mai bună, ce ne depărtéză de ori-ce greșală.

Legea friul reuțăților. Nu te depărtă de ea, ca nici un reu să pați.

5925 Nu legea lui s'o cercetezi, ci cu mult mai bine năravul lui, cugetul lui și purtarea lui către toți.

Legea ce te face blând și îndurat la omenire, d'aceea să te ții. Pe cei fără-dē-lege, însuși fără-de-legile lor ei vor judeca și-i vor muștră.

Pe Domnul să'l iubesci și pe vecinul tēu ca pe însuși tine, temeul legii.

Fugi de cei fără-dē-lege, de călcători de lege, de batjocoritori de lege, că nu închid ochii până nu fac vre-un reu.

5930 Ceî fără-dē-lege, nici cunosc, nici pricep bătaie de cuget. Ceî fără-dē-lege din blestem în peire trec.

Cel-ce schimbă multe legi, ca cel-ce schimbă multe muieri și pururea piste mai rea dă.

Pentru Legi i Legiurî, adică Prăvili, și Legiuitori și Nelegiurî i Nelegiuiți și Ceî fără-dē-lege

Acea lege să 'nțelege mai dréptă și mai sfintă, ce nu face deosebire unuia de altul.

Acea și numai lege, mai bună se 'nțelege, la care însuși Domnul, se supune după lege. Așa să urmezî.

5935 Omului de mic copil să-'i îndreptezi năravurile, dacă vei mai puține legi să ai.

Omul din fire slobod s'a născut, dar însuși el pe el cu legi s'a legat; d'aceea acele legi trebuie să se păzescă, că în potrivă nu se mai numesc legi.

Ori-ce om în țera lui, dator e să păzescă, legea acelei țeri și ei a se supune.

Ori-ce lege vei pune, omul o s'o urmeze, când omul cumplit, ți că n'ai nici o lege; d'aceea legea s'o întemeezi în inima omului cu deprinderea de năravuri bune și depărtarea de cele rele.

Ori-ce lege vei pune, pe un cuvînt o vei pune.

5940 Ori-ce lege vei pune, de nu o vei păzi, nu se 'nțelege lege, ori tu nelegiuit te vei numi, sau călcător de lege. Alege numirea ce ție 'ți place.

Ori-ce legiuire, fără îngrijire și de bună creștere, nimic folosește.

Ori-ce spre dreptate nu privesce, pravilă nu se socotesce, și ceea-ce de pravilă nu se socotesce, pe nimeni nu poate supune.

Unde legea pe cei mari tare ei stăpânesce, acolo norodul foarte mult sporesce, iar din potrivă unde de cei mari ea se stăpânesce, acolo norodul curînd se risipește. Ghici, care mai bună din amîndooe?

Unde legea se necinstesce, acolo vrajbă mare se ivesce. Feresce-te de-o asemenea întîmplare.

5945 Unde legea se păzesce, acolo dobândește fieși-care dreptul său, ce în parte are.

Unde legea se cinstesce, acolo pururea liniște se găsește. Acésta să urmezî.

Unde legile eși au drépta lor putere, tóte nedreptățile de-acolo pîere.

Unde legile nu se păzesc, acolo jafurile, chinurile, năpăstuirile și nedreptățile, ca nisipul mării se înmulțesc.

Unde legi multe se pun și nici una se păzesce, acolo se 'nțelege că nici o lege este.

5950 Unde lipsesce cugetul și rușinea, acolo pravila întru nimic se 'nțelege.

Unde pravilă nu este și nici un doctor se găsește, tuși de-acolo cât mai de grab' ca să nu te primejduesci.

În zadar pu legi, dacă mai 'nainte, pe om nu 'l înveți cum să se porțe după lege.

Vai de acela ce nu poate cere nici un ajutor de la legi!

- Ca legea să se păzescă, de la orî-cine să lipsescă acel nelegiuit cuvînt: «*așa voi eu*».
- 5955** Ca să n'ai frică să te lege, urmază după lege.
 Ca să se păzescă pravila întocma, urmază și tu ca cel-ce și-a scos un ochiu al său și altul al fiului său, ca să nu piardă fiul său pe-amîndoi pentru greșala ce-a făcut.
 Ca să scape fie-cine de cea mai mare silă, trebuie să se supue și să se lege sub o lege, pentru-că sila ne arată cât e de trebuință legea ce ne lîgă.
 Ca fără grijă să petreci, la pravilă să te supui, tocma ca un rob.
 C'o lege d'o potrivă pe toți supușii tăi să-'i legi.
- 5960** Cu «*așa voi eu*», pravilă și lege nici cum se alege.
 Cu legea ce-ai pus, cu aceea te-ai supus la orî-ce lege ai pus. Dă ea să te ții.
 Cu pravila înainte poruncesci, și nu greșesci. Așa să urmezi.
 Când veți ajunge la o desăvîrșită cunoștință, la o dréptă judecată și la o bună cugetare a minții tale, nu mai ai trebuință de nici o pravilă și lege. Acésta să vinezi.
 Când legea nu se păzesc, lumea se prăpădesc. D'acésta să te îngrijesci.
- 5965** Când lege legiuesci, nu te depărtă de legea firéscă, ce cu mult mai presus este, de orî-ce lege pe lume.
 Când legile își pierd puterea lor, dreptatea se îngropă. Ingrijasce-te de acésta.
 Când legile se păzesc, năravuri bune se dobândesc, iar la 'mpotrivă întîmplare, cele bune se prăpădesc și cele rele înfloreșc.
 Când legiuesci, să nu ȳici «*afară de...*» ci mai bine să îndreptezi acel «*afară de*».
 Când un norod nu pôte urmă o lege, întru zadar se legiuesce acea lege.
- 5970** Când toți drepti d'opotrivă sau când nimic mai avem, atunci de nici o lege trebuință mai avem. Una frumósă, dar ceea-l-altă de tot urită.
 Când fieși-care în parte își va urmă datoria sa, atunci pravila se va odihni.
 La pravilă d'o potrivă toți trebuie să se supue, fie mic, fie mare.
 La cei supuși nevoia, lege se 'nțelege, iar la cei-ce poruncesc, voia, lege se 'nțelege.
 La dooă pravilă numai lumea lesne se supune, la acelu mai tare și la acelu mai dibaciú.
- 5975** Legea asprime, iar omul îndurare trebuie să aibă mare.

Legea unesce pe ómeni, dar anevoie  i  imbl ndesce fără voia firii.

Legea cam grea ni-s  pare, dar d  multe rele ne ap r  f rte tare.

Legea ca să se  n el g , trebuie să fie pe scurt  i luminos , că vorba lungă se încurcă  i unde ve   i cum ve , tu o t lcuesci,  i unde nici cum ea se potrivește, tu acolo o lipesci. Ingrijasce-te d'ac sta.

Legea c nd se legiuesce,   i cere cuv ntul s u, că fără cuv nt nu se 'n telege lege. Acel cuv nt s  v nez , c nd ve  s  legiuesci.

5980 Legea c t d  tare fie, piste putința a se popri din ori-ce greșal , c nd cugetul te înșală.

Legea la n ravur i bune pururea privesce, adev rul mult te lumin z , dragostea la omenire îndată te duce  i rușinea la d p rtare d  ori-ce rău. D'ac sta să te  ii.

Legea la cei sc p ta i, cea mai mare m ng iere, iar la cei bogați cea mai mare putere.

Legea lege alege pentru ori-ce trebuința  i  ar șii legea slobo e, după a ei trebuința.

Legea, lege se'n telege, c nd pe to i d'o potrivă p te  i ea ca să-i lege. Asemene lege să v nez .

5985 Legea plină d  nodur i; cine scie s  l  deslege, acela scie lege.

Legea s'a izvodit spre  nfr narea celui rău nărăvit.

Legea se 'n telege isvorul tămăduirii. D  ea să te  ii.

Legea se cinstește, c nd st p n bun dob ndesce.

Legea st p nului cel mai mare.

5990 Legea ta să fie dragostea norodului.

Legea fiind pentru obște, d  obște trebuie să se  i  ntocm sc .

Legea fără cuv nt, nu se 'n telege lege.

Legea friul cel mai bun. Nu'l slobo i din mână.

Legea cea mai mare, să  ubesci pe frate t u ca  nsușii pe tine.

5995 Legea cea mai bună atunci în lume se va ivi, c nd interesul va lipsi.

Legea cea mai bună, cugetul cel bun. D  el să te  ii.

Legea cea mai bună ceea-ce împarte, la fieș-care în parte, d'o potrivă dreptate.

Legea cea mai bună, ceea-ce ne  nv a dragoste, dreptate  i adev rul d  fa a. Asemene lege să legiuesci.

Legea cea mai bună, ceea-ce pe to i d'o potrivă  i l g , iar nu cu deosebire între mari  i între mici, că Domnul pe to i d'opotriv  ne-a născut. Asemene lege să p zesci.

- 6000** Legea cea mai bună, ceea-ce depărtază pe ori-cine în parte, de răul ce cugetază. La asemenea lege să rîvnesci.
 Legea cea mai bună, ceea-ce de nimeni să îndură, ci de-o potrivă pe toți ăi înfrîneză. Dă ea să te ții.
 Legea cea mai bună, ce ori-ce greșală întîmpină mai nainte, până a nu să întîmplă. Asemene lege să te silescî să întocmesci.
 Legea ce vei pune, să aibă trei temeîuri, unul al dreptății, altul cel d'o potrivă pentru toți, fără nici o dăosebire, și al treilea, cel mai temeînic, al omenirii.
 Legea bine să cinstesce, când și asupra celor mari, cu strășnicie să păzesce, iar la 'n potrivă urmare, dă lege nume nu mai are.
- 6005** Legea dă vei păzi-o, nici o grijă vei avea, că cel-ce păzesce legea, frică dă omenî n'are.
 Lege în potrivă legii cei firesci, ce Domnul a orînduit, nu să 'nțelege lege, că legea firii întrece ori-ce lege.
 Lege, voința obștei și folosul ei. Asemene lege să vinezi.
 Lege cu «afară dă...», nu să 'nțelege lege, că legea d'o potrivă pentru toți să înțelege.
 Lege mai mică și pază mai mare.
- 6010** Lege să 'nțelege, ceea-ce privesce spre folos dă obște, că când folosul lipsesce legea jos să trântesce.
 Lege să 'nțelege ce dă obște să alege și la toți de-o potrivă, întocmai să păzesce.
 Lege bună să 'nțelege ceea-ce începe dă la creșterea dă copii.
 Legii să te supui, și pe Domnul să'l cinstesci, că una fără alta nu ți slujasce dă ajuns.
 Legi când pui, să pui, nu numai spre înfrînarea celor rele, ci și spre răsplătirea faptelor celor bune, c'acesta pe om învață mult mai bine dă cînt dascălul cel mai bun.
- 6015** Legile, ochiul Domnului, cu cînt mai bune, cu atît mai bine vede, pîndesce și să păzesce.
 Legile ce orînduesci, întăiu tu să le păzesci, ca ceia-l alți cu înlesnire să ăea pildă dă la tine.
 Legile cele multe mai mult să întunecă, d'aceea mai puține și bune.
 Legile să legiuesc după vremi și după locuri.
 Legile țera să țe-o ocârmuiescă, iar nu voia ta.
- 6020** Legi să pui nu numai pentru cei mari, ci și pentru cei mici copii, că cu ele să să dedea.
 Legile când să păzesc, ocrotitorul noródelor să 'nțeleg.
 Legile să 'nțeleg o tocmire c'o unire, între toți dă obște, după voința tuturilor, spre ocrotirea tuturilor dă obște și fieș-căruia în parte. Asemene legi să tocmesci.

- Legiuirea cea mai bună, ce pe toți adună, într'o societate, cu purtarea cea mai bună.
- Legiuirile cele bune anevoie se'ntocmesc, până ce cei mai cumpliți, cruți și nesățioși tirani, pe norode stăpânesc.
- 6025** Legiuitorul să legiuiescă mai mult năravurile cum să se păzescă, că când năravurile vor fi bune, trebuință de legi, n'am avé.
- Legiuitorul să legiuiescă, domnul să poruncescă, după legile ce s'au întocmit și norodul să se supue legilor ce s'au pus.
- Mai întâiu cei mari apoi cei mici, de lege să se lege.
- Mai bine morțe, de cât împotriva legii.
- Mai bine próstă pravilă și cu bună pază, de cât bună pravilă și fără nici o pază.
- 6030** Mai bine temeinică, de cât împodobită, legea ta să țe-o aréți.
- Mare putere la lege, când stăpân bun se alege. D'acésta să vé îngrijiti.
- Mâna ce pravila o taie, nu simte nici o durere.
- Nesupunerea la legi, cele mai urite și mai cumplite reutăți. Dêparte de ea.
- Nici mulți să poruncescă, nici iarăși unul singur, ci legea să cârmuiescă pe toți de obște ca pe unul.
- 6035** Nici o lege bună fără voia obștei, nici temeinică până în sfrșit.
- Nu e îndestul numai să poruncesci, legile să se păzescă, ci trebuie să le întemeiezi, tu cu pilda ta, că din potrivă toți se iewă după tine.
- Nu spre folosul celui-ce stăpânesce, pravili să orinduesci, ci cu mult mai bine spre folosul celor ce se stăpânesc.
- Nu legea să te lege, ci cu mult mai bine, bună-voința ta.
- Nu de frică, ci de rușine, pravila să o păzesci, că să nu te necinstesci.
- 6040** Paza legii, interes obștesc. Dê ea să te ții.
- Patimile la legi anevoie se supun, d'aceea legile anevoie se păzesc.
- Pê nimeni nu veî supune, la legea ce veî pune, dacă pe tine mai întâiu, subt acea lege, nu 'l veî pune.
- Pê cei fără sciință de pravili și de legi, nu-i lâsa să frâminte pe cei ce alérgă la legi.
- Pravila când d'o potrivă la toți se păzesc, nu e cu supêrare, fie cât de tare.
- 6045** Pravila cea mai bună, ceea-ce pôte orî-cine a o purta. Asemene pravili să întocmesci.
- Pravila cea mai bună, ceea-ce păzesc cinstea, viéța și ceea-ce cu munca sa omul éși dobândește. Asemene pravili să întocmesci.

Pravila, pentru toți, mic și mare, se socotesce. D'aceea de către toți, să se orînduiescă, ca pe toți d'o potrivă, în veci să-i folosescă.

Pravila cu cât mai scurtă, mai deslușită și mai folositore, cu atât mai bună. Asemene prăvilii să întocmesci.

Pravila să fie pusă asupra capului, iar nu subț picere, ca să pótă izbuti.

6050 Pravila se face pentru cei nebuni, că cei înțelepți însuși ei sînt pravilă.

Pravilă ai pus? tu mai întău ei să te supui.

Pravile cînd se întocmesc, după voința Domnilor, cam urîte es. Dăparte de asemenea prăvilii.

Pravilile, meterezurile stăpînirii, cu ele să te proptezi, cu ele să te aperi.

Pravilile țin pe ómenii; d'aceea cînd prăvilile vor fi rele, ómenii vor fi cu mult mai răi.

6055 Pravililor să urmezii, nu din poruncă, nici de frică, ci din bun cugetul tău.

Prin lege tóte să se începă, prin lege tóte să se și sfirșescă.

Supunerea la legi, depărtare de orice rău. De ea să te ții. Subt o bună legiuire, și iérna și vara înfloresce omenirea.

De ea să te ții.

Sufletul oblăduirii, legea se 'nțelege. Păzesce-te să nu pierđi.

6060 Fieș-care în parte și toți împreună, trebuie să ne supunem la legile ce de obște se pun pentru toți.

Ce e poprit și ce e slobod, legea să ți-le arate.

Cei înțelepți, trebuință de pravilă nu cam aú, că însuși ei sînt pravilă, iar cei cumpliți cu nici o pravilă se îndreptéza. D'aceștia să te îngrijesci.

Cei mici se supun la orice lege le pun, iar cei mari vor să fie mai presus de orice lege; d'aceea și legile nu se păzesc.

Cei-ce păzesc cu strășnicie prăvilile lor cele vechi, aceia mai folosiți.

6065 Cei-ce l'e frică de cei mai mari, alérgă la lege ca să-'i lege, dar unde o gădesc?

Cel-ce legea păzesce, pe norod păzesce.

Cel-ce nimic are, trebuință de nici o lege are.

Cel-ce păzesce legea, de pedépsa legii nici o frică are.

Cel-ce legea calcă, vrednic de spînzurat, ca să scape o lume de un om spurcat. Dăparte d'o asemenea vrednicie.

6070 Cine legile păzesce, nici de Domnul frică are.

Cine pe norod la lege va să 'l supue, întău el, la acea lege, îndată să se supue.

Cine din legi se abate, nelegiuit se 'nțelege. Feresce-te d'un asemenea nume.

Bine e să ne silim, prăvilile să le păzim, ca toți să se odihnască.

Bună legiuire întâi bagă în obezi pe toți cei nedrepti, apoi la toate pune lege cum trebuie să se lege.

- 6075** Dacă omul s'ar mulțumi pe ceea-ce este, și n'ar cere să fie mai presus de ceea-ce este, dacă omul ar judecă, întâi el pe el, apoi pe cei-l-alti, în tocma ca pe el, dacă felurim de 'nchipuiri spre a înșela pe cei întunecați, dacă tot omul, în sfârșit, un cuget ar avé, nici o trebuintă am mai avé de nici o pravilă și lege.

Domnul lege nu poate pune, ci după lege trebuie să urmeze. După slugi se 'nțelege, a Domnului bună lege. D'acésta să te îngrijesci.

Dă cât o rea legiuire, mai bine ne legiuire.

Dă mare mirare este, că cel-ce lege pune, ei nu se su-pune.

- 6080** Dă nevoie mare și legii ei facem schimbare.

Dă pravilă să te temi, iar nu dă stăpânire, când stăpânirea pravila păzesce; iar la împotriva întâmplare, de-parte de ori-ce pravilă.

Pentru Limbă și Limbuți.

Asprimea limbii în cap te lovesce, și rușinea în față țe-o lipesce. Feresce-te de ea.

Întâi limba să țe-o întinzi, ca s'o poți vedé, și în minte să țe-o întinzi ca să poți simți, apoi cuvîntul să-l grăiesci, cum mai bine socotesci, ca să nu greșesci.

Limba în gură ca într'o temniță s'o socotesci, când vei ceva să grăiesci.

- 6085** ✓ Limba înaintea minții tale nici odată să alerge.

✓ Limba grăiesce după al inimii cuget.

Limba când alérgă înaintea socotinței, pe om el duce la mare căință. Ingrijasce-te de acésta.

✓ Limba când greșasce, adevărul grăiesce.

✓ Limba muierii, cuțit cu dooă ascuțituri.

- 6090** Limba, marturul cel mai mincinos al inimii, că nici-odată eți spune adevărul.

Limba nebunului în buze se razimă, iar a înțeleptului în inimă se întemeiază.

Limba slobodă mult te vatemă. Feresce-te de ea.

Limba taler cu dooă fețe, că cu ea laudi pe ori-cine, și iarăși cu ea defaimi și blăstemi piste fire.

- Limba cea mai dulce și mai frumoasă, ceea-ce damele o grăiesc și lor le place.
- 6095** Limba dulce, limba amară, că și cele bune, și cele rele prin ea se săvârșesc.
Limba și bune și rele grăiesce, d'aceea și greșasce.
Mult, mult să te feresci de cel-ce 'ți grăiesce o limbă cu dooă înțelegeri.
Nici o limbă mai dulce, ca limba țerii noastre. De ea să te ții.
Nu fi de tot tăcut, nici de tot limbut, că una de prost te-arată, și alta de flecar.
- 6100** Feresc-te cât vei pute de limba ascuțită, c'ascuțitura limbii mai rea de cât a cuțitului; cuțitul trupul țe-l rănesce, iar limba sufletul țe-l pătrunde.
Tóte limbile să le înveți, dar a ta limbă mai mult să o cinstesci.
Ceea-ce limba ta nu póte grăi, condeiful tēu le zugrăvesce.
Din limbī străine să înveți și în limba ta să scrii, ca némul tēu să ți l luminezi.
Aducerea aminte nelegiuirilor tale, cu povestirea lor, ești frământă sufletul. D'aceea la uitare mai bine să le puī.
- 6105** Orī-ce nelegiuire, cumplire se 'nțelege, după orī-ce lege.
Orī-ce nelegiuită urmare în marī nevoi te bagă și de lanțuri te légă.
Intru zadar cel nelegiuit ia Domnul nădăjduiesce, până ce nu se pocăiesce.
Viéța celui nelegiuit cu mult mai grea de cât mórtea cea mai rea.
Viéța celui nelegiuit, pururea în griji.
- 6110** Când vei să nu se afe nelegiuirile tale, nu le pune în urmare.
Când nelegiuiti se risipesc, drepti se înmulțesc.
La o parte să te dai din calea nelegiuitilor, ca să nu te smreduesci.
La orī-ce nelegiuire cugetul te mustreză, însă nici cum sufletul țe-l ușurează până nu vei îndepărta nelegiuirea ta.
Nelegiuirea, sabie cu dooă ascuțituri; de unde vei apuca-o, degetele țe-le taie.
- 6115** Nelegiuirea, cel mai mare păcat.
Nelegiuitul, om fără îndurare.
Nelegiuitul când nu nimeresce, pe Domnul învinovătesce.
Nelegiuitul nici de Domnul frică are.
Nelegiuitul pururea păcătuiesce.
- 6120** Nelegiuitul, fără crudă.
Nelegiuit în adevăr și fără omenire, cel-ce rîvnesc la rășboi cu neodihnire
Nu numai obrazul, când te scolī, să țe-l spelī, ci mai mult nelegiuirile ce ai urmat până ieri.

Postul și sărbătorile și praznicele și jertfele celor nelegiuiți, urite și scîrbóse înaintea Domnului; așa ȃice Domnul prin proorocul Isaia.

Să te rușinezi de cel Pré Inalt pentru nelegiuirile tale.

- 6125** Cei nelegiuiți, fără milă sînt născuți și 'n păcate vor peri.
Cel mort în șapte ȃile, îndestul se jălesce, iar cel nelegiuit, tótă viața lui, jale se înțelege.

Cel nelegiuit pîere nespovedit.

Cel nelegiuit, pururé în răsboi.

Cel nelegiuit, pe Satana când bléstémă, sufletul său și'l bléstémă.

- 6130** Cel nelegiuit, spurcat suflet are.

Cel nelegiuit, frate cu Satana.

Cel-ce va să răsplătéscă, cu blésteme și afurisenii, nelegiuit se 'nțelege.

Cel-ce la orî-ce nu urmăzează după lege, acela, cu drept cuvînt, nelegiuit se 'nțelege.

Cel-ce la nelegiuire pururea gîndesce la nici o lege se mai socotesce.

- 6135** Domnul pe cel nelegiuit ȃl ține ca să se pocăiescă, și lui nici prin gînd ȃi trece, nici măcar să se căiescă. Vai de el ticălosul!

Pentru Liniște și Turburări

Orî-ce turburare, în urmă aduce mai bună orînduială și mai bună liniștire.

Unde 'n pușcă și 'n cuțit crede și nădăjduiesce, acolo liniște nici cum se mai găsesce.

Liniștea se păzesce, când supărarea lipsesce.

Liniștea înfioresce, când legea se păzesce.

- 6140** Liniștea și din piétră scóte rod folositor, iar răsboiul și pe cîmp usucă, arde și pîrlesce rodul cel mai hrănit.

Dă una să te lipsesci și dă ceea-l-altă să te feresci.

Mintea să nu țe-o pierdî în cea mai mare turburare, că să poți să isbutesci.

Cine nu să turbură, și 'n robie să cadă, n'are nici o grijă.

Pentru Lingușire și Lingușitori, i Piș-piș și Pișpăitori, Pișpăituri și Ciocoi i Ciocoinicii și Șópte

Omul cu lingușirea pré lesne se înșală. Vedî să nu o pați. Corbiî ȃți scot ochii și te ciugulesc după-ce mori, când

nu mai ai dĕ ei nici o trebuință, iar lingușitorii și pișpăitorii, sufletul dĕ viu te-l sfășie, tocma când ai dĕ el cea mai mare trebuință Ghicî carii din ei sînt mai buni?

- 6145** Cuvintele lingușitorului: *«toți la tine nădăjduiesc, toți dĕ tine vorbesc, toți pĕ tine te laudă dĕ la mic până la mare, așa boțerule, așa dumnĕta, o ce masă bună!»* După acestea să'l cunoscî.

La lingușitori și la pișpăitori nici cum să te încređi, că nu mai îndată te pierđi.

La drum cu mult mai bine cu vrăjmașul tĕu, dĕ cât cu lingușitorul tĕu.

Lingușirea, jigania cea mai smreduișă. Dĕparte dĕ ea.

Lingușirea ca un șarpe, intră în sînul tĕu, pișpăitura ca un cântec dĕ dor îndată te adorme, și fățărnicia ca o mască se schimbă, pĕ tot cĕsul și minutul, d'aceea dĕ nici una, așa îndată, te poți feri vre-o odată, fără numai cu dĕpărtarea lor dĕ la tine.

- 6150** Lingușirea miere dulce, dar otravă ne aduce. Cam dĕparte dĕ ea.

Lingușirea la ori-cine, cu cât mai vătĕmătore, la cel ce-o ascultă, cu-atât mai folositoare la cel-ce-o urmĕză.

Lingușirea, necinstită, dar dĕ mare folos la cel scăpĕtat.

Lingușirea și ciocoinicia cea mai urită meserie pĕ lume. Dĕparte dĕ ele.

Lingușitorii cei mai mari vrăjmași ai averii tale, că asta-đi te 'ncunjură până ești în stare bună, și mâine te lasă ca într'o pustie, după-ce dĕ tot te scurg. Feresce-te să nu o pați.

- 6155** Lingușitorul, ori-ce te înveselesce, aceea nu mai ęți grăiesce. Lingușitorul, un dar numai are, că ori-ce grăiesce, spre plăcere grăiesce.

Lingușitorul, întăiu dĕ la vin începe a 'ți lauda masa, fie cât dĕ próstă.

Lingușitorul începe întăiu dĕ la copii, cu cofeturi, a-'i mângăia.

Lingușitorul cu ori-cine grăiesce, în cer ęl rĕdică și 'n slavă ęl privesce, până-ce jos ęl trîntesce. Veđi să nu o pați.

- 6160** Lingușitorul când vede un fulg în barba ta, țe'l ciugulesce đicĕnd: «o đi nu te-am veđut, și iată cum ai îmbĕtrănit». Lingușitorul când te slăvesce, la a ta avere se gândește. Veđi să nu o pierđi.

Lingușitorul la ori-ce tipesie, o ce bună măncare! đice, până a nu gusta din ea. După acĕsta să'l cunoscî.

Lingușitorul mănăncă și bea, până când ai să-'i dai dĕ măncare, iar pișpăitorul surpă și îngropă până când ęi dai ascultare. Ghicî, care e mai bun din amîndoi?

Lingușitorul nu 'ți lasă nici țărîna în casă, pișpăitorul nu te lasă să judeci după dreptate, zavistnicul nu te iértă să petreci în pace, și fațarnicul ții dá brânci în cea mai mare prăpastie. Ghici, care e mai bun, c'o călugăriță a dis : «*tofă ca unul*», iar un turc : «*e bir boc*».

- 6165** Lingușitorul pentru el numai gîndesce, ori-cînd și ori-ce ții grăiesce.

Lingușitorul, picerele cînd ți-le linge, i-se pare mai dulci și de cât mîierea.

Lingușitorul pē săraci nici cum ții cunósce.

Lingușitorul te slăvesce, pîna-ce te topesce.

Lingușitorul cea mai viclénă cursă.

- 6170** Lingușitorul ce mai mult te laudă și te slăvesce, acela mai lesne te înșală.

Lingușitorul, cel mai mare prieten de masă și de hai hui.

Lingușitorul dulce țe-se pare, pîna ce a linge are.

Lingușitorul de viermi atâta dēosebire are, că viermi după-ce mori, iar lingușitorul de viu te róde. Vedí să nu o pați.

Lingușitorul, dragoste multă în adevēr țe-arată, dar și o pîerđi d'o dată, cum nu veí mai da îndată.

- 6175** Lingușitorul și pișpăitorul, calea cea mai dréptă, strimbă țe-o arată.

Lingușitorul și ciocoiul, la al sēu folos și numai, gîndesce, că de-al tēu cu totul sē deslipesce.

Mai mult să te temi dē lingușitori, dē cât dē cei mai mari tâlhari, că tâlharul odată te dēspóie, iar lingușitorul pē tot ceasul și minutul.

Mai bine în ghîară dē corb, dē cât dē lingușitor, că unul după mórte, iar cela-l-alt dē viu te ciugulesce.

Mai bine în ghîare dē gaie, dē cât dē pișpăitor, că gaia ții scóte ochii, iar pișpăitorul și sufletul țe-l răpune.

- 6180** Mult, mult să te ferescí dē cele măglisitoare și înșelátore cuvinte ale lingușitorilor, și-ale pișpăitorilor, că orí laudă cele rele, sau dēfaimă cele bune ; acésta este meseria lor.

Fugí dē lingușitor, că cu limba dulce te linge, iar cu unghiile rēu te sfășie.

Fugí dē pișpăitor ca și dē înșelátor, că amindoi ții gîndesc rēu la capul tēu.

Cel mai mare vrăjmaș al iepurelui sē 'nțelege, căînele ce-'i dic ogar, iar al bogatului, cela ce-'i dic lingușitor. Feresce-te d'un asemenea nume.

Cel-ce pē lîngă el mulți lingușitori adună, rămáne cu nici unul, după-ce ei, tot 'i-adună. Vedí să nu o pați.

- 6185** Cel-ce sē înalță 'și pîerde ai sēi prieteni, iar lingușitori mii și sute dobândesce.

Cine credemînt a dat la lingușitorî și pișpăitorî, mult mult s'a căit, dar târziu a cunoscut. Vedî să nu o pați.

Cine pe lingușitorî mângăfe, averea sa 'și-o sfășie. Vedî să nu o pați.

Iea aminte bine, ca nu cum-va urechile tale s'alunece îndată la gura pișpăitorului c'o ureche și numai dă veî întinde, la gura lui, în veci te veî căi.

Veninul pișpăitorului când intră în ureche-'ți, tótă mintea țe-o turbéză. Dăparte dă el.

- 6190** Gura pișpăitorului pē nici unul lasă afară, că pē doi d'odată rănesce, pē cel-ce 'l ascultă, și pē cel-ce pîrēsce. Corbul și gaia, ochiul țe-l scóte, iar pișpăitorul mintea. Ghici, care te vatēmă mai rēu?

Cu mult mai bun tâlharul dă cât pișpăitorul; că tâlharul dă față, iar pișpăitorul prin ascuns, unul te dēspóie, iar cel-l-alt vieța țe-o ridică.

Cu pișpiș poți dobândi, dar numai vătēmare, la stăpânirea ta. Dăparte d'o asemenea dobândă.

Limba pișpăitorului cu mult mai rēu taie, dă cât cuțitul cel cu dooș ascuțiturî. Dăparte dă ea.

- 6195** Mai mult să 'ți fie frică dă pișpăitorî, dă cât dă lei și palei; că dă fiare te poți feri, vedēndu-le dă dăparte, iar pișpăitorul fórte dă-aprópe, te sfășie pē nesimțite. Mai mult dă pișpăitor, dă cât dă ciupitor, să te feresci cât veî puté, că ciupitorul pielea țe-o ciupesce, iar pișpăitorul sufletul țe-l topesce.

Pișpăitorîi spre înșelăciune și numai privesc.

Pișpăitorîi cei mai mari vrăjmași ai oblăduirii.

Pișpăitorul anevoie prieten.

- 6200** Pișpăitorul înșală pē cel-ce minte n'are, fără nici o greșală. Pișpăitorul venin, fiere și otravă în ureche ęți bagă. Vedî să nu te otrăvesci.

Pișpăitorul c'o poveste, mintea țe-o schimbă fără veste.

Pișpăitorul cu pișpiș la urechie sē hrănesce.

Pișpăitorul cu pișpiș surpă cetatea cea mai mare.

- 6205** Pișpăitorul cu pișpiș sufletul țe-l pângăresce, mintea țe-o turbéză și cînstea țe-o dēpártéză.

Pișpăitorul cu pișpiș te-asurdeză la ureche cu pîri mincinoșe.

Pișpăitorul cu pișpiș dulce pē ghiétă te duce.

Pișpăitorul cu pișpiș dă vrăjmași te umple. Dăparte dă urechea ta, cât sē póte la tóte.

Pișpăitorul când ęți șoptesce, 'și-aruncă ochii p'împrejur, nu cum-va să-'l vadă alții, că tremură dă frică când alții ęl daū dă față.

- 6210** Pișpăitorul ție șoptesce, să-ți arate că te iubesce, dar rău te chinuesci și 'n tartar te trântesce când isbutesce.
 Pișpăitorul nici un adevăr ție spune, că minciuna ție supune.
 Pișpăitorul nu merge la ureche surdă, lingușitorul nu se lipesce de inimă aspră, săracul nu așteptă la ușa sgâr-citului și fățarnicul nu cunósce inimă curată.
 Pișpăitorul pururea la ureche ție șoptesce, ceea-ce el în capul lui, de sine-și plázmuiesce.
 Pișpăitorul samենă neunire și vrajbă, și la vreme culege cruđime și cumprire.
- 6215** Pișpăitorul fără greșală mintea țe-o deșală.
 Pișpăitorul de pișpiș urechea țe-o îndópă.
 Pișpăitorul de la cei mai de aprópe începe a 'ți șopti, ca să 'i depărteze cu totul de la tine.
 Pișpăitorul și când adevărul ție spune, la mánie te supune.
 Pișpăitorul și fățarnicul, amândoi de-o potrivă, de față te vînd, unul cu pișpiș și cel-l-alt cu pup pup, al cei mai dulci sărutări, ca Iuda pe Christos.
- 6220** Pișpăitorul și fățarnicul, pentru pace și 'ndurare, nici cum ție grăiesce, că nici cum le cunósce.
 Pișpăitorul și fățarnicul, doi Iuđi gemeni.
 Pișpăitorul și fățarnicul, doi gâđi de-o potrivă.
 Pișpăitorul te zugrăvesce, zavistnicul te pândesce și fățar-nicul te sdrobesce.
 Pișpăitorul te îndestuleză și de cele ce în pat nóptea se urméză.
- 6225** Pe nesimțite pișpăitorul în prăpăstii te aruncă, cu cele mai dulci vorbe.
 Pe pișpăitor odată de 'l vei ascultă, în veci de el nu vei mai scăpă.
 Rana pișpăitorului fără nici un leac.
 Pe lingușitori cam departe de interesurile tale, că de tot te despóie și în urmă rîd de tine.
 Pe pișpiș să 'l ascultă, dar cređemînt nici cum să-ți dai.
- 6230** Pe cei cu pișpiș, departe să-ți isgonesci ca odihnă să do-bândesci și adevărul mai lesne să 'l poți afla.
 Cel-ce pișpăiesce, otravă din gură-ți țîșnesce, și cel-ce 'l ascultă, în ureche-ți o primesce.
 Cel-ce de altul ție ție pișpăiesce, și de tine acela altuia șoptesce.
 Cine pe pișpăitor crede sufletul și'l pierde. Veđi să nu o pați.
 Din gura pișpăitorului nici un adevăr.
- 6235** Departe de casa ta omul pișpăitor și lingușitor, că unul cu lincă lincă te linge pân' la óse, și cel-l-alt cu pișpiș ție pișcă inima tótă.

Départe d  pișpăitor că ochiul sufletului  e-l întunecă, în c t nu mai po i cunosce adev rul din minciună.

D parte d  pișpăitor ș  lingușitor, c' m ndoi d'opotriv  te mușcă fără îndurare, c nd le dai unuia ascultare ș  celui-l-alt d  m ncare.

Ciocoi  cu ciocoinicia lor mai bine isbutesc, dar tot ciocoi  s  numesc. Feresce-te d'un asemenea nume.

Ciocoi  lingușirea fir sc  o socotesc, d'aceea d  ea nici cum să d slipesc.

6240 D parte d  ciocoinicii ș  d  umilință piste fire, cum ș  d  smerenie minciнос , ca să nu   i scađ  cinstea.

Șopta, otrava pișpăitorului.

Pentru Lingăi

Nici măcar o pic tur  lingăii lasă p  masă.

Firimiturile mesei la lingăi masă mare.

Cel mai bun otrep ling ul s  'n telege.

Pentru Lipsă

6245 In lipsă ne  trist m pentru-că nimic avem, în avere ne mâhnim d  ce mai mult nu dob ndim, aș  dar ne-duce nou  ș  una ș  alta d'o potrivă neplăcere.

C nd ai d  prisos, adu-  i aminte d  cel-ce să află în lipsă.

C nd copiii vor av  lipsă d  părinti, tinerii d  b tr ni, b tr ni d  minte, nevestele d  bărbați, bărbații d  st p ni bunii, st p nii d  pr vili bune, pr viliile d  legiuitorii, legiuitorii d  cuget bun, dă la cine să mai așteptăm ș  mici ș  mari fericire în vieță! că una d  alta să ține.

La o mare ș  d  obște lipsă, mai bine cu toți în lipsă d  c t singur fără lipsă.

La m r  ș  la muier  pururea le lipsesce  re-ce dă la ele.

6250 Lipsa d  hrană în vieță multe netrebniciei ne învață. Ingrijasce-te d  ac sta.

Lipsa ș  s r cia îndată smeresce ș  mândria cea mai mare. Lucru ce'  lipsesce cu mult mai dorit d  c t ce 'l ai în mână.

P  ori-cine ce-are lipsă nu'l lăsa în întristare, nici  l trece cu vederea c nd te  ert  puterea.

Să n'aștepti să te róge cel-ce în lipsă să află, că   i aduce m hnire, iar c nd d  voie dai, cu veselie dai.

6255 Să te p d esci să nu cađi ș  'n cea mai mică lipsă ca să nu te c ciulesci la cel mai mic guno .

Tótă lipsa omului din lene isvorasce saú din neputință ;
 una ertată și vrednică de milă, ceea-l-altă neertată și
 vrednică de uriciune.

Cel-ce-a găsit de a gata nu cunósce ce bólă grea e lipsa,
 d'aceea averea lui mai lesne 'și-o cheltuiesce. Ingrijasce-te
 de acésta.

Cel-ce în casă aduce óre-ce, fie cât de mic, lipsă de tot
 nu va avé. Acésta să urmeđi.

«*Fieș-care pentru sine*» nici cum tu să ȃici, ci mai bine
 să ȃici: «*fieș-care pentru altul, iar nu pentru sine numai
 să îngrijască*» și atunci nici unul va avé lipsă când în
 urmare veí pune-o.

- 6260** Cel-ce mâna 'și o întrebuintéază la orí-ce lipsă, nu va avé
 nici o lipsă, ca la orí-ce lipsă mâna cu munca isvorasce.
 D'acésta să te ȃii, ca nici-odată în lipsă să fii.

Pentru Logodná

Logodna lungă nu cam bună, că vorbe multe adună. In-
 grijasce te de acésta.

Logodna scurtă veselia tinerilor. Dă ea să te ȃii.

Logodna te légă ca și cununiile. Nu te abate din datoria
 lor.

Pentru Loc

În adunare să ai cea mai mare grijă, ca unde ȃi-se cade
 acolo să'ȃi alegi loc.

- 6265** Locul cel mai din jos pururea să'ȃi alegi la orí-ce adunare
 ca să n'auđi de la altul: «*poftim mai în jos*».

Fă loc celui mai bătrân și celui mai mare, la orí ce adu-
 nare, că să dobândesci cinste mai mare.

Pentru Luare

Când veí să ei ceea-ce nu e al tău, daí cu capul de rėu.
 Veđi să nu o pați.

Luare cu blagoslovenie fie cât de mică casa ȃe-o umple.

Acésta să urmeđi.

Nu luà ce nu poți dà, că mult te veí căi.

- 6270** Să ei și să daí cu mijloc cuvincios.

Pentru Lucrarea de pământ

Instrumenturi și mașine, mai bine pentru lucrarea pământului, de cât pentru podóbe să te silești să înmulțesci ca să poți ușurá pe muncitor de sudórea muncilor.

Ușurează pe cel-ce lucrédă necontentit la pământ d'ale lui nevoiețe ca să n'ai mai pe urmă mari nevoiețe.

Intâiu lucrédă la pământ și 'l udă după cuviință, apoi cere de la Domnul rod bun de la cel pământ.

Ca lucrarea pământului nimic alt mai de folos, la orí-ce norod. De ea să te ții.

6275 Cu cât mai mult vei lucrà la pământ, cu atât mai mult rod de la el să aștepți.

Lucrarea pământului, isvorul bogăției. De ea să te ții.

Lucrarea pământului, îndestularea săracului. De ea să te ții.

Lucrarea pământului, vieța, hrana și îmbrăcămintea omului, cea mai cinstită de orí-ce meserie. De ea să te ții.

Lucrarea pământului și prásila vitelor, dooè țíte curgétóre ce îndestulédă tótá lumea. D'amíndooè să te ții.

6280 Lucrătorul de pământ, cu cât mai mulți copii are, cu atât mai folosit.

Lucrătorul de pământ, cel mai fericit pe lume, că nici o patimă cunósce din cele ce curínd sufletul ni'l topesc.

Pământul să'l lucređi ca să te îmbogățesci, drumurile să le dregi și să le îndreptezi, ca să te înlesnesci la orí-ce trebuință.

Cinstesce lucrarea pământului ca să nu piei de fóme.

Pentru Lucrare, Lucrări și Lucruri

Orí-ce lucru vei să săvírșesci la vremea lui să'l lucređi, dacă vei să isbutesci.

6285 Orí-ce lucru cu gustul seú.

Orí-ce lucru, când se pune la al seú loc cuviincios, mai bine se păstrează și mai lesne el găsesci. Așa să urmedți.

Orí-ce lucru la orí-cine d'o potrivă nu s'arată, că ceea-ce la tine de mirare mare, la altul de rís se pare.

Orí-ce lucru la vremea lui.

Orí-ce lucru de folos fórté scump se socotesce, fie și de cel mai mic preț.

6290 Unul la un lucru și altul la altul, ăi place să se depríndă și acela numai nimeresce ce de-un lucru mereú se ține.

Așa și tu să urmedți ca să nimeresci mai bine.

Un lucru când ai început, cam pe jumătate 'l-ai și făcut, d'aceea nu'l lása din mână ta până la sfírșit.

Întrebuințarea cea rea a lucrurilor și fără vreme, aceea este rea iar nu lucrurile cu care ne întrebuințăm.

Ca să scoți un lucru bun afară la lumină, trebuie întâiu să ai deprindere la lucrare, apoi cele trebuincioase la acea lucrare și în sfârșit gustul cel mai bun; una dintr'acestea dă 'ți va lipsi, la nici una nu vei nimeri.

Cu Domnul să începi dă ori-ce lucru te apuci, și cu Domnul să sfârșesci, ori-ce lucru săvârșesci.

6295 Când la un lucru numai te vei îndeletnici cu stăruire, atunci numai vei isbuti la dăsavârșirea lui.

La ori-ce lucru începerea cu anevoie, iar pē la sfârșit cu mare înlesnire. Nu te lenevi pē la început.

La lucru muieresc bărbatul să nu se amestece, că mai mult încurcă, precum și la lucru bărbătesc muieria să nu se amestece, că mai rău strică, umblând și unul și altul ca racii d'andăratele.

La lucruri mici nu te sluji cu ómenii voinicii ca să-ți ai pē ei la cele ce cer a lor voinicie.

La lucruri próste, cu cei mai próști, la cele mai dă cinste, cu cei mai dă cinste, la cele mai grele, cu cei mai dăstoinicii pururea să te slujesci ca mai bine să isbutesci.

6300 La ce lucru te folosești l'acela mai mult să te silesci.

Lesne a judecà a altuia lucrare, dar anevoie altul acea lucrare a o lucrà.

Lucruri însemnate fără siluire și fără năpăstuire, anevoie sē săvârșesc.

Lucruri mari să săvârșesci fără a-le făgădui.

Lucruri mari lesne a face dar nu și bune.

6305 Lucru străin mai cu poftă, dar nu te 'ncălđesce.

Lucru străin mai plăcut, dar nu ține multă vreme.

Lucru ce-ai luat în mână nu'l lăsa din mână, până nu'l vei săvârși.

Lucru cel mai folositor obști, acela și mai cinstit. D'acela să te ții.

Lucruri ce d'început spre bine sē îndreptéză, spre bine sē și sfârșesc.

6310 Lucru bun nu stă în grabnica sa săvârșire, ci în cea dăsavârșit a lui bună întregime.

Lucru bun cere nevoie multă și vreme mai lungă.

Mai grea lucrarea cu mintea dă cât cu mâna.

Nici un lucru póte fi așa dă temeinic, în cât să nu póta primi nici o schimbare după vremi.

Nici-un lucru pē lume, fie cât dă prost, să nu folosescă nici cum la óre-ce.

6315 Nici-un lucru fără muncă are vre-un gust că, cu cât mai mult muncesci cu atât acel lucru mai mult ăl iubesce.

Nici un lucru dēsăvîrșit sē pōte înțelege, ci unul numai dē cāt altul, mai bun sē socotesce.

Nu stā din lucrare, ca sǎ ai dē māncare.

Patru lucruri mai anevoie, taīna a o pādī, necinstea a o uīta, dē nimic a nu sē supērǎ și vremea a n'o pierde. Tu la tōte sǎ te înlesnescī.

Patru lucruri ne aștéptǎ dupǎ ce venim în lume, mōrtea, judecata, raīul și iadul.

6320 Patru lucruri dē vīețǎ, a mānca, a bé, a dormi și a munci; cele trei pré lesne, iar cei de-a patrulea, cu mare nevoīnțǎ.

Piste starea ta și puterea ta lucruri mari sǎ nu poftescī, cǎ mai mult necaz țe-duce.

Pānǎ a nu isprǎvi lucrul dē care te-ai apucat, nu pāndi la altul cǎ nici un lucru sāvîrșescī.

Pānǎ a nu începe lucru mai întāiu sǎ te 'ngrijescī dē cele ce acel lucru cere dē trebuīnțǎ.

Pānǎ a nu sāvîrși nu sē 'nțelege cǎ faci ceva, fie lucru cāt dē bun aceea ce veī sǎ faci. Silesce-te la sāvîrșire.

6325 Precum dē jocuri te ții necurmat așǎ și dē lucru sǎ te ții ne încetat.

Sufletul lucrului munca; dē ea sǎ te ții ca sǎ nu pierdī lucru.

Trei lucruri înfricoșate, pīra mincinōsǎ, rǎzvala norodului și asuprēla nǎpāstiosǎ, iar cea de-a patra, zavistia pis-mătǎrețǎ pē cāte trele întrece. Feresce-te dē ele.

Trei lucruri mai scārbōse, sǎracul māndru, bogatul nemilostiv și bētrānul pré curvar, iar cel de-al patrulea mincinosul pē toți ei întrece. Feresce-te dē tōte.

Trei lucruri mai frumoșe, judecata cāruntețelor, sfatul bētrānilor și fala celor mǎreți, iar cea de-a patrulea, înțelepciunea pē tōte le întrece. Dē ea sǎ te ții.

6330 Trei lucruri mai dē trēbǎ și-anevoie a-le pādī, înfrīnarea gurii, mēsura la orī-ce urmare și dēpǎrtarea poftelor. La tōte cu dēstoīnicie sǎ te arēți.

Trei lucruri mai dē cinste, unirea între frați, prieteșugul între vecini și înțelegerea bunǎ între bǎrbat și muīere. Acēsta sǎ vīnezī.

Trei lucruri nesuferite, sluga cānd împērătesce, nebunul cānd poruncesce și muīerea cānd nu sē supune. Ingrijasce-te dē acestea.

Trei lucruri pān' la mōrte sǎ aștépti și sǎ nu vie, sǎ te culci în pat și sǎ nu poți dormi, sǎ slujescī și sǎ nu 'ți plătēscǎ. Pǎzesce-te sǎ nu le pați.

Trei lucruri rele 'n lume și nici cum sē pot popri, apa, focul și pornirea norodului, iar cea de-a patrulea, rēutatea muīerii pē tōte ie întrece. Dē tōte sǎ te ferescī.

- 6335** Trei lucruri sînt în lume vrednice d'a sê dori, minte bună dragoste dulce și somn ușor lângă soție. Ferice de tine când le vei dobîndi.
- Trei lucruri sînt în lume bune de dobîndit, uitare de cele trecute, răbdare la cele de față și plecaciune la cele din urmă. L'acestea să rîvnesci.
- Trei lucruri te sgornesc afară din casa ta, picătura, fumul și mușerea rea. Păzesce-te să nu le pați.
- Trei lucruri fără frîu nici cum sê pot domoli, calul, nebunul și mușerea rea. Ingrijesce-te de cîte trele.
- Feresce-te de lucruri mari, ca pururea să fii în odihnă.
- 6340** Ceea-ce e prin puțința ta, aceea numai să încerci a lucra. Cea mai mare nevoință a orî-ce lucru este a cunósce mai nainte dacá acel lucru prin puțință este. L'acésta să te silescí.
- Cele mai mari și de mirare lucruri sînt numai ale fantasiei urmări.
- Cel mai dulce lucru 'n lume, să dobîndesci ceea-ce poftesci.
- Cine piste altul vine să lucreze pierde munca sa.
- 6345** Cine s'apucă de lucru străin, pe lângă lucru pierde și vremea. Nu te depártă de-al tîu lucru.
- Diminéța când te scolí de nici un lucru să te-apuci, până-ce mai întăiú, mulțumita nu vei da Domnului celui din cer.
- Dooe lucruri de dorit și mai bune de dobîndit, un cuget curat și-o putere tare spre-a pune în lucrare acel cuget curat. L'acestea să rîvnesci.
- Dê multe lucruri când d'odată te apuci, nici unul bine săvîrșesci.
- Dê orî-ce lucru te-apuci să te gîndesci mai întăiú la cele din urmă întîmplátore și-asa să veđi de trebuie de acel lucru să te-apuci.
- 6350** Dê diminéța când te scolí de lucru să te apuci, ca să-ți îndestulezi casa de avere, precum și albina eși umple căsuța de miere și furnica de nuiele și paianjinul de pânză.
- Drumul cel mai scurt la orî-ce lucru să gonesci, ca de multe primejdii să te feresci.

Pentru Lume.

O intrare în lume și o eșire din ea la toți de obște și fără nici o dēosebire.

Orî cîte pe lume, în cer și pe pămînt și în adîncul mării,

când le vei cerceta, mintea ți se 'ntunecă și cuvîntul
 ții amorțesce.

Ori-ce e în lume se preface și se schimbă și cu schim-
 barea lor lumea se întinde.

6355 Unul plînge și altul rîde, că lumea să înțelege comedie
 și tragedie.

Vai de cei-ce stînjinesc înmulțirea lumii cu felurimi de
 chipuri împotriva poruncii Domnului! ce cuvînt vor da
 la cel Pré Inalt când ții va judeca? Fugi d'o asemenea
 urmare ca să nu cađi în osîndă.

Ca să strălucesci în lume, trebuie să te lupți cu lumea.

Când vei să eși în lume, întăi limba damelor s'o înveți,
 ca să scii cum să grăiesci.

Câte pe lume vin tóte ca o umbră trec.

6360 Lasă-te de lume pân' a nu te va lăsa ea, dacă vei să fii
 mai înțelept de cât ea.

Lumea întregă băjănărie, că unul într'o parte și-altul în-
 tr'alta se împarte pentru o parte.

Lumea veche de tot, dar cu tótă a ei vechime trebuie să
 ne jucăm cu ea, tocma ca cu un copil.

Lumea vreme trecătoare, c'astă-đi unul, mâine altul, toți se
 duc de unde-aū venit. unul după altul.

6365 Lumea minciună întregă, că în ea nu te poți întemeia.
 Lumea nemuritoare în veci rămâne și va fi, că cele ce nouē
 ni-sē pare că pier, ele nu pier, ci se prefac într'alt fel.

Lumea nu se schimbă, ci ceea-ce a fost aceea este și va
 fi, dar ale vremii întimplări arată că se schimbă.

Lumea pentru cei bunī cel mai mare iad, iar pentru cei
 răi un raū înfricoșat.

Lumea se învîrtesce, ochiul nu se satură de ceea-ce vede,
 urechea nu se 'ndestuleză de câte minuni aude și gura
 nu póte spune, câte ochiul vede și câte urechea aude.

Lumea se vede cu totul ciudată, unul rîde, altul plînge,
 unul cîntă, altul jócă, unul se nasce și altul móre;
 tóte d'odată și d'o potrivă se urméză.

6370 Lumea se cârmuiesce, nu după cuviință, ci după a omului
 voință.

Lumea se ține, ajutând unul pe altul, cu ceea-ce fieș-care
 póte ajutā, că într'alt chip toți ar perī.

Lumea se ține cu glumele de cu nópte, c'acelea d'ar lipsi
 nicī eū nicī tu pe lume am fi.

Lumea tótă, biserica Domnului.

Lumea fiind trecătoare mai bine să nu te fi născut. Treci-o
 și tu ca o trecătoare.

6375 Lumea fire d'o potrivă la cei-ce s'aū dus, la cei de acum
 și la cei ce vor să vie.

Lumea dă grab' ne lasă, iar când ea zăbovesce noi pē ea o lăsăm.

Mântuirea lumii când mulți înțelepți sē vor găsi în lume. Nimic al nimēnuia, nici tu însuși al tēu, tōte străine pē lume că astăđi le avem și mâine le lăsăm și nimic din ele cu noi mai luăm.

Nici când te bucuri, nici când te întristezi, lumea să nu te scie, că la bucurie mulți te vor supēră și la întristare mulți sē vor bucura.

6380 Norocul și cugetul tōtă lumea cârmuiesce.

Nu te plānge când ale lumii pē tine te lasă, ci când tu pē ele le lași.

Precum pē ghiēță te ții unul dē altul, ca să nu aluneci, așa și în lume să ne ținem unul dē altul, ca să nu ne poticnim.

Tōte în lume din țērînă și 'n țērînă sē preface, d'aceea dē ele în veci nu te poți bucura.

Tōte vin, tōte sē duc, tōte trec într'un minut, ȡis'a unul pentru lume.

6385 Tōte cele din lume, trecētōre dē le vei luà, dē nimic și nici cum tu te vei supēră și sănătate vei avē.

Tōtă lumea întrégă, o familie sē înțelege, dintr'un om înmulțită, d'aceea străin și pāmîntén d'opotrivă sē 'nțeleg și trebuie să sē iubēscă ca nisce frați d'o familie.

Firea sē silesce spre înmulțirea lumii și tu ridici vieță dē om! o ce neomenire, o ce nelegiuire, o ce spurcată fire!

Fără plăcere muierēscă, lumea ar peri. Nu te dēpărtà dē ea.

Cele din urmă după cele trecute, îndată sē istovesc și altele după ele sē ivesc, d'aceea lumea în veci nu sē mai istovesce.

6390 Cele din lume tōte, nici cum sânt plăcute la tot omul d'o potrivă, nici tōte urite, d'aceea ni-sē pare unele bune și-altele rele.

Cel-ce se dēpărtēză dē lume, cel mai spurcat și nelegiuit, după lege sē 'nțeleg, că Domnul în lume, pentru lume 'l-a făcut.

Din câte pier pē lume, altele sē nasc din ele, d'aceea nimic pē lume pēre, dē cât o schimbare la tōte sē pare.

D'inceputul lumii până 'n ȡilele tale, dē vei socoti tōte cele trecute, cele dē față ca un nimic le vei vedē.

Dē nu s'ar preface și nu s'ar schimbà una într'alta, lumea n'ar sta.

Pentru Lumină.

- 6395** Umblați până e lumină, ca să nu vă poticniți în întunecul cel mare.
Lumina e credința celui înțelept.
Lumina credinței, lumina minții.
Lumina la viață cea mai bună dulcătă.
Lumina lumii însuși Dumneșeirea.
- 6400** Lumina lumînării și pe cel mai urît el arată de frumos.
Lumina strică vederea ochilor.
Lumina dulce dar ce curînd se duce!
Mare prăpastie între lumină și 'ntre întunerec.

Pentru Lumînare.

Nici pânză, nici mușere să nu cumperi la lumînare, că și una și alta la față te înșală.

Pentru Lupte.

- 6405** Cu vrăjmașul tău, când te lupți, față la față să te lupți.
Când te lupți cu ore-cine, păzeste-te bine de pîdeca ce 'ți pune.
La lupte să deprinzi pe norodul tău, ca unul pe altul să întrécă cu dostoînicia lor.
Lupta la toți în răsboi, genuchile le moie și la pămînt le 'ncovoie.
Luptă mare, cinste mare.
- 6410** Mulți alergă la lupte, dar cel-ce întrece acela numai culege.
Cel-ce se luptă cu norocul din potrivă, acela se înțelege cel mai voinic la lupte.
Cel-ce se luptă după ce se umple de țerină, atunci dobândește.

Pentru Lux.

- Isteciuena și iscusința meșterilor ne-a născut luxul cel mai mare și luxul ne-a despuiat.
Orî-ce lux aduce și orî-ce spre moleciune te duce departe de țara ta.
- 6415** Unde luxul lipsesce, acolo averea sporesce.
Cu luxul odată dacă te dedai, anevoie te mai desberî de el, că modele curg ca fulgii de ninsore.

Când luxul va lipsi, atunci vistieria se va îmbogăți.
Când luxul se înmulțese, plugarul sărăcesce, că n'are cu ce ținea cheltuiala celor mari.

Luxul îți scurge și măduva din oase.

6420 Luxul în adevăr împodobesce pe om, dar și îndată îl lasă în pielea goală. Veđi să nu o pați.

Luxul când se 'ntinde, altă tămăduire n'are de cât să fugi de el, cum fugi de ciumă.

Luxul lucru de prisos.

Luxul moleciunea omului ce-î topesce sănătatea. Dăparte de ea

Luxul când de tot te sleșese, la dēsădăjduire te duce.
Veđi ce rău dobândesci.

6425 Luxul muma lacomie, muma răutăților, muma moleciunei, muma sărăciei. Fugă de muma, ca să scapi de puia ei.

Luxul risipesce ori-ce avere 'ți sporesce.

Luxul rău topesce pe cel ce 'l doresce.

Luxul se mărește alergând de olac, când unul de cât altul va să se arate mai împodobit.

Luxul sărăcia omului, iar simplitatea bogăția lui. Alege care 'ți place.

6430 Luxul se ține cu munca altuia, iar nu cu a celui ce întrebuințază luxul.

Luxul te înghite c'o plăcere dulce. Veđi să nu o pați.

Luxul te lasă numai în cămașă. Veđi să nu o pați.

Luxul te lasă fără pâine pe masă. Veđi să nu o pați.

Luxul te face pe supușii tăi de tot să-ți dēspoi.

6435 Luxul, dajdia cea mai grea ce însuși noi o aruncăm asupra-ne.

Luxul după gusturi merge și gustul după năravurile cele mai rele. Fugă de una ca să scapi de cele-lalte.

Luxul și moleciunea dăpărtăză-le de la tine, simplitatea și virtutea lipesce-le de tine, ca să trăiesci mai bine.

Luxul și pe bogat și pe sărac d'o potrivă ăi dēspoie.

Firesce, tóte le avem, dar luxul și pofta ne face să fim pururea în lipsă rívnind la mai multe. Stăpănesce-ți aceste dooă patimi și nu vei mai cere nimic.

6440 Cel-ce se întrebuințază numai cu ceea-ce ăi este de trebuință nu cunósce nici un lux.

Cine pe lux sus ăl pune, averea sa jos ș'o pune.

Cine s'a învățat cu luxul după modă, mai bine va să móră de fóme de cât să umble cu haïne făr' de fir.

Dă-am dăpărtă luxul de la noi cu puțin ne-am mulțumi, că cel mai puțin ne-ar ajunge.

Dă lux să te feresci dacă vei să nu sărăcesci.

- 6445** Dă te-î socoti numai la cele ce 'ți trebuie, n'ai întrebuința nici un lux.

Pentru Lăută și Lăutari

Vezi *Doctori*.

- Lăuta ori-ce grije departe o sgornesce.
 Lăuta întristarea îndată o risipesce.
 Lăuta te 'nveselesce dar désă te sleiesce.
 Lăuta deșteptă ori-ce minte adormită.
- 6450** Lăuta la masă, întrégă viétă.
 Lăutar și măgar d'o potrivă te deșteptă.

Pentru Lăcomie și Lacomii la avere și măncare și Saț, i Nesaț, Nesățioși

- A omului lăcomie cine-o pôte sătură? că cel-ce mai mult are, acela cere mai mult a avé.
 Ochiul lacomului nu se satură până nu te vede de tóte cu totul lipsit.
 Unde vezi lăcomie, acolo cei răi și cei asupritori chinuiesc și necinstesc pe cei bunii și înțelepți.
- 6455** Unde multă lăcomie, acolo făr' de măsură dăjdiile ne 'ncunjură.
 Cu înfrinare la măncare și bături, lacomia se biruesce și sănătatea se întemeiază.
 Cât de mică dobândă vei avé, cu ea să te mulțumesci, iar nu să te lăcomesci, că și pe aceea o prapădesci.
 Cumplita lăcomie, dumneđească urgie. Ferescă-te Dumneđu de ea!
 Lacom să nu te aréți nici cum și nici o dată, ca să nu te 'neci cu 'mbucătură în gură.
- 6460** Lacomia cu mult mai mult de cât fómetea omórá la ómenii
 Lacomia mare să țe-o stăpânesci, ca să nu te 'mbolnăvesci și trupesce și sufletesce.
 Lacomia la măncare, pântecelul ți-l umflă tare, bólă ęți aduce mare.
 Lacomia, mândria și moleciunea, noróde prăpădesc.
 Lacomul pierde și cel puțin ce are când mai mult să lăcomesce. Vezi să nu o pați.
- 6465** Lacomul piste fire și la césul morții tot la dobândă gândește, oftând și suspinând.
 Lacomul făr' de rușine, pentru o 'mbucătură de pâne, te vinde ca p'un câine.

Lacomul dă lăcomie, sufletul și'l topesce fără a simți. Veđi să nu o pați.

Lăcomia cu cât mai mare, cu-atât necazuri mai mari țe-aduce.

Lăcomia cu nesațul te îndopă până crăpî. Veđi să nu o pați.

6470 Lăcomia când se pornesce, vieța ni o istovesce.

Lăcomia la avere, saț n'are nici cum vere.

Lăcomia ne înșală și mintea ne-o deșală.

Lăcomia ne silește ȓiua nóptea s'alergăm și pē cele mai mari ape să ne cufundăm.

Lăcomia ne silește dăjdiî mari să aruncăm și piste puțința cu sila să le-adunăm.

6475 Lăcomia pierde omenia.

Lăcomia pē cei lacomi, în mari necazuri 'i-a cufundat.

Lăcomia pofta pântecului, greșala cea d'întăiū la care Adam a 'ndrăsnit și noi ne am topit.

Lăcomia te asemănă cu lupul ce nemestecat înghite.

Lăcomia te face să trăiesci numai ca să mănânci ca dobitocele.

6480 Lăcomia cea mai mare, la călugări s'a 'ndopat.

Lăcomia celor mari, necazuri ne-aduce mari.

Lăcomia celor mari, noróde fericite la cea mai próstă stare îndată le trimite.

Lăcomia dă avere, dă slavă și dă cinste ne desparte dē părinți, dē frați și dē prieteni. Dēparte dē ea, ca să fii în casa ta.

Lăcomie mare, pedepsă mare.

6485 Marea lăcomie, dēparte dē dreptate.

Nu te lacomi că rău ęți va fi.

Firea lăcomiei, ca nici odată să se sature.

Fugi dē lăcomie, că lăcomia mintea țe-o întunecă, sângerle-țe și'l strică, lumina țe-o dēpărtéză, vieța țe-o scurtéză.

Cele mai mari greșeli și réutăți, din lăcomia dē avere și dē slavă se nasc pē lume. Dēparte dē ea ca să nu te osîndesci nici în ispită să cađi.

6490 Banul, sufletul celui lacom.

Din lăcomie se născură jafurile, siluirile, asupririle, năpăstuirile și cea mai scârnăvă și nelegiuită poftă dē robire.

Dintr'acestea se ivi dēosebirea stărilor cea nepotrivită, din nepotrivirea lor se vedură unii bogați, și alții săraci.

Dēparte dē lăcomie ca să pieră tóte cele-l-alte.

Din marea lăcomie gâlcévă și bătălie.

Dē nu te-ar împunge ghimpele lăcomiei de-a dobândi pururea mai mult, pururea ai fi cinstit.

Dēprinde-te a stăpâni lăcomia, somnul, desfrînarea și mânia ca să scapi dē mari necazuri.

- 6495** Unde nesațul cu lăcomia împreună legiuiesc și singure ele poruncesc, acolo veți pe ulițe strigând: «Cine dă mai mult?» că slujbele cu toba acolo se vînd.
 Vai de cel ce nu se satură în viêtă și cere și după mórte, nesațul stăpînindu-'l!
 Multe sînt în lume, de care omul nici cum se póte saturà, cum averea, cinstea, slava, sciința și bēutura. Că cel bogat pururea la mai mult rîvnesce, cel-ce e în cinste mai mare cinste cere, cel în slavă va să suie în slava celui pré înalt și cel învētat va mai mult să învețe, iar cel-ce bé, va mai mult să bé; d'aceea acestea nici-cum saș pot avé.
 Nesațul lacom ne vatēmă ori-ce interes, d'aceea de multe ori pîrdem cel mai bun folos ce avem în mână.
 Nesațul la cei mai mulți viēta le aũ ridicat, iar înfrînarea viēta le aũ adăugat. Alege care-ți place.
- 6500** Nesațul te supune la cele mai mari grēseli. Dēparte de el ca să nu cađi în ispită.
 Nesațul bóla lăcomiei.
 Nesățiosul nu se mähnesce când nu se póte saturà, cât se mähnesce când nu găsesce ce să mai ieà.
 Nesățiosul firesce la furtișag gâdnesce.
 Spre pedēpsa cea mai mare, celui-ce mai mult cere, Domnul lui 'i-a dărui nesațul de avere.
- 6505** Cea mai grea bóla și mai primejdiosă nesațul la om, că nici un leac are.
 Cel nesățios nici-cum đice: ajunge.
 Din cele mai grele, nesațul la om.
 Omul fără saș tótă lumea să dobândescă, tot cere să-'i mai dăruiescă.
 Sașul aduce grēțã.
- 6510** Sașul sfânt, nesațul cumplit.
 Cei ce saș nici-cum aũ, la nedreptăți, asupririi și jafurii gândul lor ęl aũ.
 Din saș să nasc ocările, că cel flãmând pururea cere.

Pentru Lăcuință.

Cu ce om veți lăcui cu acela veți sãmui.
 Lăcuință curată și spre rēsărit, sãnătatea țe-a 'ntărit.

Pentru Lăcrămi.

- 6515** Lăcrămile ușurézã a sufletului întristare.

Lăcrămile ușurează orî-ce necaz sê 'nfățișează.

Lăcrămile la 'ntristare mângăiere mare.

Lăcrămile muierile din sîn le scot cu pumnul.

Lăcrămile mult alină orî-ce durere dē inimă.

6520 Lăcrămile ne înșală și cînd sînt nevinovate.

Lăcrămile pentru muierî, iar nu pentru voînici bărbați.

Lăcrămile potolesc, iar dorul aprinde focul dē amor.

Lăcrămile să le popresci, iar nu să le pornesci.

Lăcrămile dē muiere te pătrunde la ficați.

6525 Lăcrămile și acul, arma muierilor ce întrece orî-ce armă.

Piste măsură să nu-te 'ndurî dē muierea ce lăcrămiază,
cā lacrăma dē muiere amēțire și otravă.

Cine clădesce cu lăcrămile altuîa clădirea pē el cade.

Pentru Mare.

Veți *Mări*.

Pentru Mari.

Veți *Cer mari*.

Pentru Marturî i Mărturii.

Cu gura ta să mărturisesci ceea-ce cu inima ta cređi.

Marturî mincinoși dē n'ar fi pē lume, adevărul dē toți s'ar vedē în lume.

6530 Marturul mincinos dreptatea o aruncă jos.

Martur nici cum să te-arēți, iar dē te vei arētă, mincinos să nu te-arēți, ci adevărul curat precum tu ăl sciî, întocma să 'l arēți, că cu a ta mărturie tai puterea judecătii.

Martur nici cum să te faci dacă vei la suflet pururea să fî curat.

Martur să nu te faci că pē unul din amîndoi vrăjmaș o să 'l faci.

Mărturia mincinosă în grópă te lasă.

6535 Mărturia strîmbă pē multî în temniță bagă.

Mărturia tótă dē-ar fi adevărată, adevărul în adevēr s'ar cunósce îndată.

Mărturia dē multe orî și la o parte și la alta sē crede, însă adevărul nici la una nici la alta sē vede.

Mărturia dréptă te scapă din pēcate.

Mărturia strîmbă nici-cum să grăesci, că asupra-'ți cade.

6540 Cine va al sēu suflet să și-'l îngreuieze, atunci numai să sē facă cam de nevoie martur.

Cine n'are trebă să se facă martur, ca tótă ziua să alerge din judecată în judecată.

Pentru Marfă

Marfa să țe-o păstrezi pururea curată, ca mușterii să dobândesci pururea mai mulți.

Marfa ce se caută prețul el și'l măresce.

Marfa s'o vinđi la vremea ei, că piste vreme și prețul și marfa o pierđi.

6545 Cine mult cercetěză marfa o cumpără mai scump.

Pentru Masă

Ómenı de cinste și înțelepți pururea să ai la masă.

Óse la masă să nu rođi nici să le lingi ca căniı.

Ósele de la masă să nu le arunci prin casă.

Imbucătura din gură să n'o scoți la masă, că scărbă și grěză aduci îndată celor de la masă.

6550 Vai de cel-ce așteptă la masă străină!

Cu cantece și băturı masa se 'nveselesc.

Când la masă te poftesc, caută să te așezi lângă cel-ce te iubește.

Când te puı la masă să nu strigi cu gura mare: «să mâncăm, să ne 'ndopăm» că te arată lup leșinat.

Când toți cei-lalți de la masă încetěză d'a mânca atunci și tu la masă nu mai rămânea.

6555 Când șezi la masă să mănânci, nu 'ți deschide gătlejul ca tóte să le înghiți.

La masa celui galant nepoftit să alergi, iar la a celui sgărcit nici când te chiémă să mergi.

La masă în bucate nici cum să suflı cu gura că tóte de scuipat să umple cu un suflat.

La masă cu veselie, la pat cu îndrăsnelă și la biserică cu umilință.

La masă cu graul pe nimeni să nu mahnesci, că masa cere veselie și tichire la mănecare.

6560 La masă când închini, să nu dai din mâni, nici paharele să le arunci pân' pareți ca cei beți.

La masă când vei să șezi și de la masă când te scoli, pururea mânil să ți-le speli.

La masă când mănânci, nu te plecă pe bucate ca când să le mănânci tóte, nici pe cel de lângă tine să'l îmboldesci p'ın coste sau să'l tragi de veștıminte, ca un om fără de minte.

- La masă când te așești, lacom să nu te aręți, ca când nici cum ai avę îndestulare și saț.
- La masă când te așești să nu ęți întinđi mâna în bucate mai înainte dę cel mai mare.
- 6565** La masă când te 'nveselescı cu dulcęța să grăiescı, cã vorba asprã sgãrie la gât.
- La masă când te puı îmbucãturã mare să nu bagı în gurã, cã te aręți dę lup.
- La masă nici odatã să nu laudı bucate strãine, cã necinstescı masa, nici să încercı bęturile care mai bune sânt, cã te aręți dę bețiv.
- La masă nu sę sfãdesc, numai sę înveselesc. Așã și tu să urmezı.
- La masă să nu te 'ntrecı cu bęturi adese, cã numai îndatã cađı dupã masã.
- 6570** La masă să nu te întrecı pentru mai sus ședere, ci pururea să'ți alegı ședere mai jos ca să nu audı: *«poftim mai jos»*.
- La masă pę orı-cine, când ęl așești cu tine, în veselıi să'l desmierđi întocma ca pę tine.
- La masă când închini, să 'ncepı a închina dę la cel mai mare ca cinste lui să-'ı faci mare.
- La masă să te înveselescı cu cãntece frumoșe, la pat să te slujescı cu fete drãgostose.
- La masă strãinã nici cum să aștepți, ci mai bine din munca ta să te 'nveselescı, ca să nu te necinstescı.
- 6575** La masă strãinã să nu poruncescı, ci pę ce ęți dã să te mulțumescı.
- La mese cu bęturi cât vei putę mai puțin să beı și să grăiescı, ca să nu te scolı cum va vãțemat.
- La strãinã masă când te-așești la masă, să aruncı dupã tine nãravul ce ai în tine.
- Mai bine masă próstã cu mare veselie dę cât masă 'mpodobitã și cu sudalme și imputãri.
- Sfadă la masă nu sę cuvine, ci veselie cu mult mai bine.
- 6580** Dę la masă să te scolı pururea cam flãmând, ca stomacul sãnãtos pururea să țe-'l pãzescı.
- Cel nepoftit la masă locul lui dupã masã.
- Cel-ce la masă strãinã așteptã, pururea flãmând.
- Dulcęța meseı sę pierde când sfadă la masă sę vede.

Pentru Mascã

Veđi *Mãscã*.

Pentru Mașine

Mașinele cele mai trebuincioase unelte, la orî-ce meserie, că cu una numai lucrezi cât nu poți lucrà c'o mulțime de ómeni. Asemene mașini să întrebuițezi ca să te îmbogățesci.

Pentru Merinde

- 6585** La drum când te călătorești, fără merinde să nu pleci. Păstrează-ți merinde cu mult mai din vreme pentru din potrivă vreme.

Pentru Merit

- Ca să ȃci că ai și tu un merit trebuie să placî la toți. Cât plătesce meritul anevoie a'l ghici dar c'o mulțumire, fie cât de mică, îndată ȃl ghicesci.
- Meritul altuia anevoie ȃl vedem, iar al nostru, și de nu'l avem, mai presus ȃl numim că la el numai gîndim.
- 6590** Meritul omului, după a sa destoinicie și după a sa slujbă, se cuvine să-ȃ vie.
- Meritul nu se cam cinstește când interesul stăpînesce.
- Meritul tȃu destoinicia ta.
- Meritul fără noroc te-aruncă în foc.
- Meritul de toți se vede dar nu se pré cinstește.
- 6595** Merit, merit cu glas mare să strigi și să grăiesci când în punga ta ceva găsești.
- Numai nebunii n'au nici un merit nicăiri.

Pentru Mergere

Când mergi adese ori la óre-cine se 'nțeleghe că'l cinstești mai presus de cât tine. Feresce-te ca nu cum-va să te calce în picíóre.

Mai bine să te întorci de cât rȃu să mergi.

Pentru Meserii

Veđi Meșteșug.

Pentru Meșteri, Meșteșugari și Meserii i Meșteșugiri

- Ori-ce meșteșug, în zadar se înțelege, când dobândă nu 'ți alege.
- 6600** Ori-ce meșteșug, folositor obștei, acela mai cinstit, d'acela să te ții.
Unde firea ne biruesce meșteșugul ne înlesnesce.
Ca meșter să te faci de ori-ce, trebuie să bagi de sémă la cel-ce te învață; și să-î dai ascultare la ceea-ce 'ți grăiesce.
La ori-ce meserie ți să nu trecă fără a lucră ore-ce, ca să nu'ți uți meseria ta și în lipsă să cați.
La meșteșug să te dădai și să'l înveți cât mai bine că cele-l-alte tóte cum vin așa se duc, iar meșteșugul nu-mai rămâne la tine.
- 6605** Mai bine c'o uneltă de meșteșug în mână de cât cu mâ-nile la ptept să te închini la altul.
Mai bine c'un meșteșug de cât mâna să țe-o întinzi când la unul când la altul.
Mai bine c'un meșteșug de cât cu pandahuza să deschizi ușa.
Meșteșugul ori-unde s'o duce eși găsesce pâinea sa, că mâna sa plugul lui este și pâinea nu-î lipsesce.
Meșter pe meșter cu meșteșug înșală.
- 6610** Meșter pe meșter reu pizmuiesce.
Meșteșugul c'o mână bună, multă avere adună.
Meșteșugul la om, liman de norocire.
Meșteșugul la nici o poruncă, ci numai la sciință se supune.
Meșteșugul noroc țe-aduce, iar norocul nici un meșteșug te 'nvață.
- 6615** Meșteșugul și norocul unul pe-altul îndestulează.
Meșteșuguri cât de multe, în țara ta să dobândesci, dacă vei s'o 'mbogățesci și să o împodobesci.
Meșteșuguri viclene nici cum să întrebuințezi, c'asupra ta îndată le veți.
Pe lângă tóte cele-l-alte sciințe, învață și-un meșteșug că, la o întimplare de nevoie, meșteșugul te hrănesce.
Trebuința ne face să găsim ori-ce meșteșug spre înlesnire.
- 6620** Cele mai bune meșteșuguri, acelea ce ne dau cele de tre-buință.
Din ori-ce meșteșug, cu mână muncitoare multă pâine do-bândesci de vieță hrănitore.
Din tóte meseriile, ceea-ce ne scóte pâinea din pământ, aceea mai bună, că ne hrănesce când fómea ne topesce.

Dă acel meșteșug să te apucî, ce te socotescî că te folosescî mai bine și pē tine și pē obște.

Pentru Mijlocitori și Mijloce.

Orî-ce e bun pentru toți, aceea se înțelege mijlocul cel mai bun.

6625 Mai bine mijlocitor, dă cât vrăjmaș să te arēți c'atunci poți afla și puterea și gîndul vrăjmașului tēu.

Mijlocele cu cari acoperim cusururile nōstre, acelea se înțeleg cele mai dē cinste.

Mijlocele cele mai înlesnitōre, acelea și mai folositōre.

Mijlocitor să intri spre împăciuire iar nu spre învrăjbire.

Mijlocitor să te-arēți la faceri dē bine.

6630 Nicî locul, nicî numele, nicî haîna dē pē tine, ci mijlocul năravurilor să te silescî să 'ți 'l schimbî dacā vei să te cinstescî.

Dă poți găsi mijloce mai bune dē cât cele vechî, slujasce-te cu acelea, iar dē nu alege cele mai bune din cele mai vechî.

Pentru Milostenie, Milostivi, Milostivire și Milă și Nemilostivi, Nemilostivire.

Anevoie pășim către milă și 'ndurare, iar către năpăstuirî alergăm călare.

O ce folos obștesc, când cei milostivi avere dobândesc!

Unde milă și 'ndurare acolo și dragostea dē ele se ține.

6635 Intăiu să despăgubescî pē cel-ce-ai jăfuit, apoi pē altul să miluescî, că din potrivă urmând, nu miluescî tu, ci cel pē care ai jăfuit.

Cuî e milă dē cei rēi, năpăstuiesce pē cei bunî.

Cu cât mai mult se ascunde cel milostiv dē lume, cu atāt mai lesne se cunōsce dē cei săraci în lume.

Cu mila către cel sărac, cinste aducî lui Dumneđeu, iar cu ocara către el, ocărescî pē cel-ce 'l-a zidit pē el.

Cu mila și cu 'ndurarea te-asemeni cu Dumneđeu.

6640 Cu milostenia dobândescî suflet curat, blând și cinstit. Dē ea să nu te dēpărtezi.

Cu mult mai mult se folosesc cel-ce miluesce dē cât cel-ce mila primesce; că cel ce se miluesce, numai ceea-ce i-sē dăruesc aceea dobândesc, iar cel-ce miluesce, îndoit și îndejit dē la Domnul dobândesc.

Cu mâna plină și voioasă să miluesci pe cel sărac, c'asemenea și tu să dobândesci, când vei fi ca el sărac

Cu mâna deschisă, iar nu cu ea închisă la milostenie când gândesci.

Cu ceea-ce pe sărac miluesci, jertfă mie ămî dăruesci, ȳice Domnul Dumneȳeu.

6645 Când eȳi cere ore cine și poȳi astăȳi să-'i dai să nu-'i ȳici: «*dute și vino mâine*», că nu scii mâine de vei pute să'i dai.

Când vei să miluesci să nu ascultȳi pe nimeni altul, de cât numai pe însuși îndurarea ta.

Când miluesci cu ochii închiși să miluesci, ca să nu veȳi pe cine miluesci.

Când miluesci pe ore-cine să nu scie stânga ta ce face drépta ta, și de la toȳi vei dobândi slava cea mai dréptă.

Când miluesci să nu ȳici că ostenesci.

6650 Când miluesci să nu miluesci cu trîmbiȳe și cu surle, că cei-ce se miluiesc, aceia eȳi vor cânta cu trîmbiȳe și surle mulȳumită de la Domnul.

Când miluesci să nu cercetezi cui se cuvine să dai, ci de-a rîndu pe toȳi să-'i împărtășesci, că mai bine nimeresci pe cel vrednic de milă între cei nevrednici.

Când miluesci să nu 'ȳi paie rėu de ceea-ce dăruiesci, ci mai mult să te mulȳumesci, că te-ai învrednicit pe ore-cine să miluesci.

Când pe nimeni, nici cum tu ai miluit, n'așteptă nici tu milă de la altul.

Când toȳi milostivi vor fi nici un bogat va mai fi dar nici un sărac. Lucru cel mai sfânt.

6655 Câte puȳin, câte puȳin adăogând la milă, dobândesci de cînste, întrėgă o chilă.

Maî bine milostenie, argîntul tėu să-'l dai, de cât să-'ȳi 'l-îngropi, ascuns în pămînt, ca altul să 'l găsescă.

Maî bine să adaogi de cât să mai scaȳi la mila ce vei să faci. Mare greșală și neiertată a milui ore cine pe cel bogat și sgărcit.

Mila cînȳta n'are, d'aceea greșală nici cum se socotesce.

6660 Mila se dă la cel-ce nu pôte munci, că cel-ce pôte, singur pâinea 'și-o scôte.

Mila firesce pe om îmblăndesce.

Mila și îndurarea asupra-'ȳi să le primesci, iar cumplirea și mânia altora să le dăruiesci.

Mila și îndurarea, podóbă la un Domn.

Mila și îndurarea, răbdarea și blăndeȳele să nu lipsescă nici cum de lângă tine; iar asprimea, cruȳimea și cumplirea departe de tine.

- 6665** Mila și îndurarea cel mai mare dar al firii. La asemenea dar să rîvnesci.
 Mila și îndurarea, dreptatea și adevărul te sărută în gură, când cu cuget bun tu le întîmpini pe ele.
 Mila și dreptatea, slugile slavei tale.
 Milostenia să o păstrezi nu în sînul tîu ci într'al săracilor.
 Milostenia și îndurarea ușa raifului, iar cumplirea și crușimea ușa iadului. Alege care'ți place.
- 6670** Milostenie să faci cu cel-ce tu ai năpăstuit, că, până ce înapoi nu-î vei da ceea-ce 'i-ai luat, dă Domnul nu vei fi iertat.
 Milostivirea către săraci, doctor dă săraci.
 Milostiv se înțelege, nu cel ce averea 'și-o risipește, ci cel-ce pururea miluesce după puterea sa.
 Milă să 'ți fie cu deosebire dă acel sărac ce nu pôte însuși să se hrănescă singur.
 Milă să 'ți fie dă cel-ce pătîmesce, că patimile dă obște, pē toți ăi lovesce.
- 6675** Milă să 'ți fie dă acel sărac, ce pē la ușile celor bogăți zăbovesce și innopteză, dar și dă acel bogat ce nici o noapte dörme, socotind și numărînd bogățiile lumii.
 Milă să 'ți fie dă cel-ce se 'nstrăineză dintr'aluî țeră și se depărtéză.
 Milă și îndurare pururea să arēți și către cel mai dă dē parte.
 Măcar cu cele dă prisos să miluesci pē cei pē jos, că pē Domnul îndatorezi când pē sărac îndestulezi.
 Nici o milă săracii nădăjduiesc, când cei cumpliți și cei sgârçii în lume stăpănesc.
- 6680** Nu lăsă pē cel sărac să se întorcă cu mână golă, că Domnul nu cere mult cu gura săracului, ci cāt este cu putință.
 Nu numai când ai dă prisos, ci și când te afli în cea mai mare lipsă pē cāt poți să miluesci, dacā vei sufletul să nu 'l osândesci.
 Nu te lenevi pē altul a milui, ca nu cum-va să găsesci asemenea lenevire, și tu, dă la altul, când tu te vei afla în lipsă.
 Pururea să te silesci ca mai mult să miluesci, dă cāt ție-ți să-ți opresci, când ăți prisosesce.
 Puțin ai, puțin să dai, că Domnul piste putință nu cere dă la tine.
- 6685** Precum te miluesce altul miluesce și tu pē altul.
 Pre cel-ce miluesce Domnul ăi iubesce.
 Să 'ți fie milă dă cel-ce suferă piste a lui putere.
 Scump la milostenie nici cum să te-arēți, că cu cāt mai

- mult vei dà, cu-atât mai mult și tu dê la Domnul vei așteptà.
- 6690** Fii milostiv fără îndoială și nici o-dată vei avé greșală.
Fă milă și în zadar că vei avé mare dar.
Cel-ce miluesce în veci se pomenesce.
Cel-ce miluesce jertfă Domnului aduce și pe Domnul îndatoréză.
Cel-ce dê săraci nici o milă are acela nici dê Domnul nici o frică are. Dêparte d'un asemenea om.
Dê milă ce vei face, fie cu orî-cinc, nici odată să te că-iesci că mila căință n'are.
- 6695** Dêparte curtezanii tîi dê tine când vei să miluiesci, că fôrte mult greșesci avêndu-î lângă tine.
Și pe cel rêu când miluesci, nu pe om miluesci, ci ome-nirea o cinstesci.
Blagosloviți cei milostivi că pe mulți întîmpină.
Nemilostivirea, ne'ndurarea și cumplirea cu cruđime către orî cine, la dêsnađajduire aduce pe orî-cine.
Nemilostivului nici cum ăi pare rêu dê al altuia rêu.
- 6700** Nemilostivul iertare nu cunósce.
Nemilostivul, fără milostivire, pedepsesce pe orî-cine.

Pentru Miniștri.

- Ministrii, gura Domnului, d'aceea să n'o pângărescă cu fapte dê necinste.
Miniștrii măcelari, nici cum să aibi lângă tine, că tótă turma țe-o înjunghie.
Nu te încrede, așa îndată la cel mai dê aprópe ministru fie și ruda ta, ci cercetéză-l adese-orî ca și pe un străin.

Pentru Minuni.

- 6705** Câte minuni și năsdrăvăni fac muierile pe lume, când daū peste ómenî orbî, neghîobi și nêrođi! întrec și minunile diavolesci.
Orî-ce minune până 'n trei đile d'abia ține, mai mult nu se grăiesce dê ea.
Cele mai multe minuni nu 'și aū cređămîntul lor când sînt plăsmuite.
Cele mai dê minune întru nimic se socotesc când trebunță dê ele nici cum avem.
Dê minune se đice, ceea-ce se pare a fi piste puterea firii.

Pentru Minte.

- 6710** Aurul și argintul prin foc se lămuréză, iar mintea omului prin fumul vinului se uiméză.
 Iscusința minții atunci se cunósce, când noi ne luptăm cu orî-ce întîmplare.
 Istecîunea minții stă întru a te ferî mai 'nainte, dē cele ce în urmă pot a ți-se întîmplă.
 Omul cu mintea tóte le supune și subt ale lui picere le pune.
 Omul cu minte, și la bine și la rău statornică își are mintea.
- 6715** Omul cu minte socotesce mai 'nainte la orî-ce începe, cum o să și sfirșescă.
 † Omul mintea când și-o pîerde, om nu se mai înțelege.
 Unul cu mintea, și altul cu arma dē-o potrivă isbutesc, unul în rēsboiū și altul la sfat, după rēsboiū.
 Unde e un car dē minte rógă-te să dobândesci și o picătură dē noroc.
 Invățătura bună póte dobândi omul, dar minte cam anevoie.
- 6720** În minte se întipăresc și bune și rele, precum la tipar orî-ce tipăresci, d'aceea dē nu vei să dobândesci cele rele nu le pune înaintea minții tale.
 În norocire mēsura la tóte fórte mult ęți folosesce, iar la nenorociri numai mintea cea mai tare.
 În cea mai mare slavă nici cum să te sui cu mintea mai presus, ca să nu cadî ca Satana.
 Înțelepciunea e lumină, și mintea unt-de-lemnul luminii; dacă unt-de-lemnul se va isprăvi lumina îndată va peri.
 Vederea ne înșală, auđul și mai mult, mirosul supērator, gustul se schimbă, pipăirea orbă, numai simțirea minții cea mai desăvirșită.
- 6725** Ca să poți cunósce pē cel fără dē minte, trebuie ca tu să ai mai multă minte.
 Ca bastonul la un orb, să 'ți aibi tu călăuză mintea ta cea bună.
 Cheia minții tale, nu o da în mâna veri căruia.
 Cu arme și cu ostași, la rēsboiū te aręți voinic, iar la porunci fără minte te aręți om dē nimic.
 Cu cât cel cu mare minte se 'nvață dē la cel fără dē minte, cu atât cel fără dē minte nimic va să învețe dē la cel cu minte.
- 6730** Cu minte se 'nțelege cel-ce nu ascultă la nici o greșelă, și cu mult mai mult însuși sine, bine să 'l sfātuiescă.
 Cu minte să te porți, cu minte să bei la masă, cu minte să joci în casă, dacă vei să te cinstesci.

- Cu mult cu mintea la orî-ce, măi lesne dă cât cu zorul.
Cu rēutatea prunc să te-arēți, iar cu mintea bărbat întreg.
Căderea minții, atāt dē rea încāt cānd te trāntesce nu te măi poți sculā.
- 6735** Cānd sbirciturile s'aratā pē obraz, atuncī mintea d'abia ne vine la cap cam tārđiū dē tot.
Cānd mintea împārțitā, ochiul orb sē înțelege.
Cānd mintea nu pōte grāi, semn dē netrebnicie.
Cānd mintea nu țī-e bunā ce 'țī măi este viēța bunā?
Cānd mintea din fire rea și cumplitā orî-ce greșālā netā-măduitā.
- 6740** Cānd mintea țe-sē turburā multe greșēli te 'ncunjurā.
Cānd poți suferi pē cei fără dē minte mare minte sē vede cā ai.
Cānd trupul fără prihanā, mintea măi sātōsā.
Cānd cei tinerī cu cei bētrāni și cei bētrāni cu cei tinerī sē vor asemēnā la minte, atuncī anevoie vom îmbētrāni la minte.
La orî-ce urmare mintea cālāuzā s'o puī înainte.
- 6745** La masā în mijloc, la rēsboi înapoi, la fugā înainte, cine e cuminte.
La minte înainte cu mult măi bine dē cât în urmă să te plecī.
La trup frumusețe, la suflet curātenie, la inimā blāndețe și la minte mārime.
La cei proșți dē minte averea nu le dā minte.
La cele bune și drepte Domnul mintea să nī-o deștepte, iar la cele fără dē lege Domnul mintea să nī-o lege.
Acēsta să cei la închināciunea ta.
- 6750** Lipsa minții la om cea măi grea pedēpsā și cea măi mare sārācie.
Lipsa minții la om bōlā fără leac.
Lumina minții sē 'nțelege cunoscīnța adevērului.
Măi bine inima dē cât mintea să te dōrā.
Măi bine o para dē ștrēng dē cât fără minte dē leac.
- 6755** Măi bine o picăturā dē minte dē cât nādejde în noroc și minte dē loc.
Măi bine un cēs și numai cu un deștept la minte dē cât miī și sute cu un ușor dē minte.
Măi bine în cap minte dē cât în gurā dinte.
Măi bine la vreme o picăturā dē minte dē cât în urmă un sac dē minte.
Măi bine minte cu platā dē cât ștrēngul fără platā.
- 6760** Măi bine minte măi micā și cu temere dē Dumneđēū, dē cât minte măi mare și dē Dumneđēū depārțare
Măi bine răbdare pānā în sfīrșit dē cât mintea să țe-o simintescī.

- Mai bine sărac d' avere d' e cât d' e minte, vere.
 Mentea iar nu norocul țe- aduce înțelepciune.
 Mentea omenescă cu mult mai tare d' e cât ori-ce putere
 dobitocescă.
- 6765** Mentea omului în cap sălăjuiesce, d' aceea la cap el lovesce
 când ea se smintesce.
 Mentea omului închipuiesce lucruri neînființate, și pe cele
 înființate încă nu le cunósce tóte.
 Mentea omului mult pătrunde, dar puțin coprinde și ceea-ce
 coprinde nu le póte ține.
 Mentea omului norocul lui.
 Mentea omului nemărginită, d' aceea se și schimbă pe ceasuri
 și minaturi în felurimi d' patimi, după ale vremii întâm-
 plări. Ferice d' e cine se schimbă fără nici o patimă!
- 6770** Mentea omului din fire la 'nșelăciuni fiind supusă, și d' e
 patimi mult coprinsă, nici cum póte cunósce adevărul
 din minciună până-ce nu va depărtă ori-ce patimă d' e la ea.
 Mentea ușoră la ori-ce când nici o sciință are.
 Mentea în amorțire rămâne când n' o d' eștepți cu ori-ce
 mișcare; d' aceea n' o lăsă să zacă în trândăvie.
 Mentea întemeiată s' o păstreți pe dreptate.
 Mentea întrece ori-ce putere.
- 6775** Mentea vede, mentea aude dar la tóte cu îndoială.
 Mentea viclenă curind se 'nșală.
 Mentea cóptă la tinerete nasce la bătrânețe cele mai mari
 isprăvi.
 Mentea copilărescă pururea se socotesce că, la ori-ce se
 gândesce la tóte nimeresce.
 Mentea cu învățatură ne aduce cinste bună.
- 6780** Mentea călăuză la ori-ce întâmplare, dacă vei să fi pururea
 călare.
 Mentea când este întrégă, departe cele rele d' e tine se légă.
 Mentea când se 'ntunecă omul nu mai judecă.
 Mentea când se 'mbolnăvesce tot trupul pătimesce și sufle-
 tul mai mult.
 Mentea ne vine când nu mai e vreme d' e ore-ce. Ferice
 d' e cine a nimerit-o la vremea ei.
- 6785** Mentea noastră când slăbesce în greșeli ne trântesce.
 Mentea numai la mânia se cunósce mai bine, că cine mai
 bine scie să o înfrineze acela și numai cu minte se 'n-
 țeleg.
- Mentea pe om 'la d' eșteptat și tot lucru 'la 'nvățat.
 Mentea pe om stăpânesce precum ea voiesce.
 Mentea prósta îndată se înșală, că nu cunósce la cinste.
- 6790** Mentea supusă fiind la înșelăciuni, judecata ei plină d' e
 greșeli.

Mintea să nu țe-o întinzi numai pân' la nas ci cu mult
mai departe, ca să aibi dē ea parte.

Mintea sănătósă pururea se păzesce când nici o patimă
nu ne mai stăpânesce.

Mintea se desprinde când interesul ne coprinde.

Mintea slujii pururea slabă, próstă și nevoiașă se chinuiesce

6795 Mintea când se preface greșeli mari face.

Mintea, cârmaciū bun când este sănătósă.

Mintea la om, mare friū.

Mintea la om, cel mai bun dē la Domnul dar.

Mintea la fată mare, cinstea cea mai mare.

6800 Mintea la cele bune, cinste eți va aduce bună, iar la cele
rēle, necinste și ocară.

Mintea la cei mari, cumpētarea la Domn, dreptatea la ju-
decători, îndrasnēla la cei vitezi, iar înțelepciunea la toți
dē obște privesce.

Mintea la cel înțelept, o simțire în loc dē tóte, că cu ea
vede. cu ea aude, cu ea se depărtēzā dē cele cu miros
greū, cu ea și grăiesce și cu ea pipăie pē toți dē o
potrivă.

Mintea la bătrânețe târđiū se ivesce, când puterea ne lipsesce.

Mintea mare când vei avé-o tot-dé-una vei fi mare.

6805 Mintea muierescă ce curind ne 'nșală!

Mintea mult coprinde dar fără deprindere dē nimic se prinde.

Mintea ne arată cum mai bine să ochim, dar patimile ne
face să nu nimerim.

Mintea ta, ca un Dumneđeū, să te ferescă dē orī-ce rēū.

Mintea ta, ca raza sórelui să intre prin cel mai mare în-
tunerec, și acolo mai mult să lumineze.

6810 Mintea ta ca busola să caute tot la Domnul.

Mintea ta, lumina ta; d'aceea dē ea mai mult să îngrijesci
ca să nu se 'ntunece.

Mintea ta să țe-o deprindzi cu ceea-ce póte coprinde, și a
înțelege că din potrivă mai mult o întuneci.

Mintea fără noroc cam zadarnică se înțelege, dar mult te
mângâie.

Mintea celor înțelepți pré lesne se întorce când vre-o gre-
șală face și 'ndreptare ei-și face.

6815 Mintea celor tineri, firesce mai iute, dar mai slab se arată,
d'aceea și mai lesne alunecă la orī-ce.

Mintea celui mai bătrân vede înainte și 'napoi.

Mintea bărbătescă la bărbați privesce, și vai dē bărbatul
ce n'o dobândesce.

Mintea din urnă cu mult mai bună.

Mintea și înfrinarea gurii amîndooē daruri mari. Ferice
dē cel-ce păstrēzā pē amîndooē neclintite.

- 6820** Mîntea și înțelepciunea, sănătatea sufletului.
 Mîntea și înțelepciunea nu se supun la noroc.
 Mîntea și cugetul bun pe om împodobesce.
 Mîntea și rușinea, ce curînd se pierde, când omul pe sine
 nici cum se vede.
 Mîntea și pe cel sărac îl face să-ți fie drag
- 6825** Mîntea și sănătatea cea mai mare avuție.
 Mîntea, și cea mai tare, nici cum poate suferi când sufletul
 pre mult pătîmesce de ore-ce.
 Mîntea, și cea mai țepănă, de dragoste se dărapană.
 Mîntea ușoră ori-ce patimă o domolă.
 Mîntea viclenă nici cum să aveți ca nu cum-va, ca vulpea,
 în cursă să cădeți și coda să v'o pierdeți.
- 6830** Mîntea, mîntea unde-ai fost mai înainte? Dis-au ore cine la
 bătrânețe iar ea 'i-a răspuns: «dacă nici acum nu m'ai
 primit dar de veneam mai înainte negreșit că m'ai fi
 bătut».
 Mîntea pătrundătoare și de toate născătoare ce cu anevoie și
 rar se vede în lume.
 Mîntea fără cusur mai la nimeni veți găsi.
 Moleciunea sufletului și orbirea minții ne aduce cele mai
 grele greșeli. Dăparte de ele.
 Mulți din cei norociți, la mîntea sunt mult smintiți.
- 6835** Nici-o avere împodobesce pe om ca mîntea cea înțeleptă.
 Nici să te înalți cu mîntea, nici de tot pe jos să te-arăți,
 ci o măsură să păzesci, mijlocul nici cum să'l părăsesci.
 Nici bogăția, nici slava mîntea spre bine țe-o schimbă, ci
 numai buna socotință.
 Nu la obraz să te uiți ci la a obrazului mîntea.
 Nu după suma anilor, ci după suma științelor, se drămu-
 iesce mîntea.
- 6840** Pentru obraz să păstrezi fața cea mai bună, iar pentru fe-
 ricire mîntea cea mai bună.
 Pentru mușere, cât de frumoasă, mîntea nici cum să țe-o pierdă.
 Pururea să te păzesci ca mîntea să nu țe-o pierdă, când
 te fălescă cu vorbe mari.
 Putere poți dobândi dar mîntea cam anevoie.
 Păzescă-te de mîntea mușerescă, că rău pe tine va să te
 stăpînescă.
- 6845** Pe cel fără de mîntea, ca un bolnav să'l socotescă și de el
 să îngrijescă.
 Pe cel fără de mîntea mândria îl topesce.
 Precum cu anghera stai la vînturi împotriva, așa și cu mîntea
 ta, la turburarea ta să stai.
 Precum trupul țe'l deprimă la ori-ce mișcare, așa și mîntea
 să țe-o dedați cu ori-ce deșteptare.

Precum cei schiopî pururea sê poticnesce, ciontâng-ciontâng mergînd, așă și cei șchiopî dē minte pururea greșesc, smintind-smintind pășind.

- 6850** Prost la minte sē arată cel-ce târziū sē deșteptă.
Rógă-te Domnului să nu 'ți ȳea mintea ta până nu veĳ rēposa.
Rușine să'ți fie ție cînd mintea ta nu te va învăța.
Să nu te răpesci cu mintea ta mai presus dē firea ta, cā
ca Satana veĳ aluneca.

Sănătatea minții te dēpărtéză dē ori-ce greșelă. D'acēsta sã îngrijēsĳ.

- 6855** Sã dai ce stăpānesci, numai minte sã dobāndesci.
Slābicūnea minții, cusur nevindecat.
Tóte bune și sfinte, minte numai sã te silesci cāt dē mică
sã dobāndesci.

Tótă bogăția ta și tótă puterea ta nu te face om cu minte,
fără numai buna socotință.

Trei lucruri mai cu sēmă curînd dēpărtéză mintea dē la tine, zadarnica trufie, ȳubirea dē argint și desfātarea pof-telor. Dē ele sã te feresci dacā veĳ mintea întrégă sã
țe o păzesci.

- 6860** Fār' dē veste a sārāci sau a sē 'mbogăți, smintelă cu voĳe
dulce la minte ne aduce.

Cea mai mare minte atunci sã țe-o întrebuintezi cînd cu
un nebun ai sã cuvîntezi.

Cei ușori dē minte pururea cumpliți, iar cei cumpliți pu-
terea drept lege țe-o socotesc.

Cei ușori dē minte cînd vor sã sē asemene cu cei mai
mari ai lor, atunci li se vede ușurința minții lor.

Cei cu minte așă dē mulți, în cāt cu anevoĳe d'abea gā-
sesci dē poftă.

- 6865** Cei cu minte, ca pietrele cele scumpe, cu cāt mai rare cu
atāt mai scumpe.

Cei slabi dē minte, cînd sē socotesc mai mult greșesc.

Cei fără dē minte anevoĳe înteleg graĳurile celor cu minte.

Celor fără dē minte falanga le dā minte.

Celui fără dē minte cu jugul sã-ȳ puĳ minte.

- 6870** Cel cu minte vede mai 'nainte ori-ce rēu va sã-ȳ vie.
Cel cu minte 'ntunecată în urmă sē deșteptă, cînd vremea
nu 'l mai ȳertă.

Cel cu minte, cu cuvîntul s'aduce la îndreptare la ori-ce
greșală.

Cel cu minte sē învața din cāte altul greșesce.

Cel cu minte, dē muncă nici cum sē dēpărtéză, cā simte
folosul ce din muncă urméză.

- 6875** Cel mai dēștept la minte adeseori sē prinde în pĳedeca
ce-ȳ întinde.

- Cel sănătos la trup se împotrivesce la ori-ce frig și căldură și suferă ori-ce muncă, cel sănătos la minte să împotrivesce la ori-ce întristare și la ori-ce veselie și suferă ori-ce patimă sufletescă. Așa și tu să te-aręți.
- Cel turbat la minte, pe însuși sine nu pöte suferi.
- Cel turbat la minte, la judecată fără minte.
- Cel fără minte, pierde o sută pentru-că n'a știut să pierdă la vreme numai una.
- 6880** Cel fără nici un cusur, dar și fără nici un dar, ușor și nesărat se vede la minte.
- Cel fără de minte la un nerod norod, destoinice are cuvinte.
- Cel fără de minte nici cum vede 'n urmă.
- Cel fără de minte, rușine și necinste lui-și eși cunösce, a învăța ceva de la cel cu minte.
- Cel fără de minte după grai și după mâini, cum și după picere, lesne se pöte cunösce, că töte le schimonosesc.
- 6885** Cel ce cu unul se gâlcevesce, pe altul ocărasce și cu altul se bate, curind eși găsesce cine să-'l învețe minte.
- Cel-ce până la căruntețe nu mai învață minte, anevoie d'aci înainte să mai prindă minte.
- Cel-ce se miră de ori-ce bagatelă, semn de minte próstă.
- Cel-ce după o greșală dice că se mai înșală, și tot face urmare, acela minte ușoră are.
- Cel-ce de mic copil dascăl nu găsesce, minte nu mai dobăndesce.
- 6890** Cel de minte prost, la cel iscusit pururea slujasce.
- Cine a pierdut a lui minte, ca să poți găsi tu minte?
- Cine a putut pune minte la cel mai nebun și pe cel rău 'la făcut bun, acela mai presus de ori-ce om se socotesce.
- Cine cu mîntea sa mai presus de cât sine se urcă, cade pe negândite. Veđi să nu o pați.
- Cine mîntea nu 'și-o păzesce curind se rătăcesce.
- 6895** Ciumă la om se 'nțelege scăderea minții sale.
- Bucuria și 'ntristarea făr' de veste la ori-cine când se înfățișeză ori mîntea, ori vieța îndată 'i-o scurtéză.
- Dě-ai avé atăta minte, măcar cât un dinte, nu te-ai căi de nici o urmare.
- Dacă firea ar fi dat minte celui mai tare, ai vedé pe leu călare pe omul ce minte are.
- Darul minții să țe'l păzesci ca lumina ochiului tēu.
- 6900** Dieta bună la ori-ce mișcare pădesce, pădesce mîntea tare.
- Dě ea să te ții.
- Din câte vedem și auđim, mîntea îndată ni-se schimbă, fiind ticălósă; d'aceea n'avem nici o statornicie.

Din rătăcirea minții, cele mai rele isvoresc. Dăparte de ea. Dintr'o sută de bărbați, pe cei mai mulți ții poți găsi de minte adăpați, iar dintr'o mie de muieri, nici una măcar stropită.

După-ce scurtți în țile toți pe lume ne-am născut, trebuia mai din vreme mintea întrégă să fi avut.

6905 Dă vei dăpărta din mintea ta ceea-ce o supără, atunci vei cunósce fericirea ta, darul minții tale.

Dă cât tóte mai mult dă minte să îngrijesci, cá mintea cât dă mică întrece tóte pe lume.

Dă multe ori și putința nu ne lasă să urmăm după a noastră minte.

Dă și cămașa după tine, numai minte să bagı în tine.

Și acela în adevăr cu mult mai cu minte, ce și, dă nu mai nainte, dar după greșală, ții cunósce a sa greșală.

6910 Și dă la cel nebun poți învăța minte, când vei pune înainte ale lui greșeli, spre învățare dă minte.

Pentru Minciuni și Mincinoși.

Veđi *Adevăr*

Acéstă cinste, minciunii este dată, a nu se crede nici cum și nici odată.

O minciună întórece casa cu curul în sus.

Omul cu minciuna ții pierde dreptatea.

Vremea arată minciuna dă față.

6915 Odată numai dă vei minți te dăprinđi cu minciuna, și 'n veci nu vei scăpa dă ea. Veđi cât trebuie dă ea să te feresci!

Ca să scapi dă minciunii lipesc-te dă adevăr, curățindu ți mai nainte cugetul tđu dă ori-ce spurcăciune.

Gura mincinosului în primejdii te bagă.

Gura mincinosului pute ca un leș.

Gura mincinosului te dă dă rípă.

6920 Gura mincinosului dă dăparte te îmbată.

Cu minciuna, măi dă multe ori, mai mult pe tine însuși vatemı dă cât pe cel-l-alt Veđi să nu o pați.

Când adevărul dă față stă, minciuna după spate se dă.

Când începı la vre-o minciună puțin haz găsesci, iar pe la sfirșit urıt nume dobândesci.

Când minciunile se înmulțesc, tóte adevărate se socotesc.

6925 Limba celui mut, cu mult, cu mult mai bună dă cât a celui mincinos.

Mai lesne a spune o minciună nouă dă cât a îndreptă minciuna ce ai spus.

Maî lesne minciuna dă cât adevărul te înduplecă la orî-ce.
Maî bine c'o minciună să scapi pē om dē nevoie, dē cât
cu un adevēr să'l bagî în nevoie.

Maî bine minciună spre împăciuire dă cât adevărul spre
învărbire.

- 6930** Maî bine mut să te arēți dē cât minciunî să grăiesci.
Maî bine sărac și adevērat dē cât bogat și cu minciunî
îndopat.

Minciuna îute, adevērul zăbavnic.

Minciuna urîtă la cel ce-o ascultă.

Minciuna ēți strică cinstea, adevērul o întemeiează.

- 6935** Minciuna în adevēr așa dē frumos sē schimbă încât piste
putință omul a o cunōsce.

Minciuna în felurini dē chipuri sē schimbă, ca măscile la
clup, iar adevērul un chip numai are, ce sē cunōsce nu-
mai cu buna socotință a minții.

Minciuna îndată mintea ni-o întunecă, iar adevērul când sē
ivesce mintea ne-o deștéptă.

Minciuna vreme multă nu stă ca o mută.

Minciuna jos pune pē cel-ce o spune.

- 6940** Minciuna cu mult maî lesne dă cât adevērul dē ómeni sē
crede, că minciuna mângâie, iar adevērul sgârie.

Minciuna când o spuî, cu cât ēți pare maî dulce cu atât
necinste maî mare ēți aduce.

Minciuna când sē vėdesce, atunci sfirșitul ei, urît sē ivesce.

Minciuna la înșelăciune privesce iar adevērul la dreptate.

Minciuna la cel bētrân cam puțin loc prinde, că lesne o
cunōsce din câte a pățit.

- 6945** Minciuna multă vreme nu pré ține, că îndată te dă dē
gol.

Minciuna muma înșelăciunii.

Minciuna merge înaintea înșelăciunii; dē una dē te vei
feri, scapi și dē ceea l-altă

Minciuna nu zăbovesce a sē vėdî dē față, când adevērul o
dă dē față.

Minciuna potrivită prinde loc dē adevēr, d'aceea și 'ndată
te înșală.

- 6950** Minciuna place la cei ce o face până ce adevērul dē față
o desface.

Minciuna pré lesne să crede când adevērul dē față nici
cum nu sē maî vede.

Minciuna să o ascuți, dar cređēmînt nici cum să-î dai.

Minciuna spre a te folosi, înșelăciune și furtișag sē înțelege,
iar spre a vătēmă pē altul întrégă cruđime.

Minciuna te dă dē mal, dar adevērul te feresce. Alege care
'ți place.

- 6955** Minciuna fără șiretlic nici cum pôte isbuti.
Minciuna, hrana pișpăitorului.
Minciuna ce din sîn o scótem, însuși noi o credem, și ca
pé cei-l-alți să-î înșelăm, ne facem și noi că ne înșelăm.
Minciuna din faptă se cunósce îndată, iar din graiú cam
mult zăbovesce.
Minciuna din fire 'și-a dobândit uriciune, iar adevêrul cinste
și laudă îndestulă.
- 6960** Minciuna dulce dar necinste ne-aduce.
Minciuna de sineși greșită se socotesce și fórté slabă la
cel-ce n'o crede.
Minciunile când prisosesc adevêrul ni'l nebunesc.
Minciunile numai la poesie sînt slobode, și cu cât mai mari
cu atât mai mare loc prind.
Minciunile sparg cetățî.
- 6965** Mulți se fac că urâsc cea mai mică minciună, ca să adevê-
reze minciuna ce ei grăiesc.
Mincinosul, în adevêr, un dar numai are, ca și când va spune
întreg adevêrul, nimeni să nu'l cređă.
Mincinosul în adevêr cam isteț s'arată, d'aceea și înșală
numai îndată.
Mincinosul, cu tótă a lui isteciune, în códa tutulor rămâne.
Mincinosul cu șiretul verî primari și frați de cruce.
- 6970** Mincinosul la jurămînt scăparea lui, dar și jurămîntul min-
cinos.
Mincinosul pururé vré să înșale, dar mai de multe ori
însuși el se înșală.
Mincinosul se 'nțelege afară din firea omenescă.
Mincinosul, din minciună, trei daruri dobândește: rușine în-
destulă, necinstea cea mai mare și necredemînt la tóte.
Nici în cea mai mică glumă minciuni nici cum să grăiesci,
că, și când adevêrul vei spune, nimeni te va crede.
- 6975** Nici un folos din minciună de cât, când o spuî, nimeni să
te cređă.
Nici la cel spurcat curățenie găsești, nici la cel mincinos
din minciună vre-un folos.
Nu ertă buzei tale nici măcar o vorbă când e minciună,
că te dedăi cu ea și nu mai scapi de ea.
Năravul celui mincinos, a înșelă cu a lui ocară.
Pururea minciuna merge înainte și apucă locul adevêrului,
și adevêrul în urmă negăsind locul seú, rêu se chinuiesce
până-ce găsește scăpare la óre-cine.
- 6980** Să te rușinezi când auđi minciuna necum să o și urmezî.
Cea mai urită ocară minciuna se 'nțelege. Veđi să nu o pați.
Ce e minciuna, și că nu trebuie să spuî minciuni, de la cel-ce
din minciună s'a înșelat și a pătimit poți mai bine să aflî.

- Cei mincinoși, rușinea nici cum o cunosc.
 Cel-ce ascultă la o minciună când frumos 'i-o spune, numai
 îndată la căință se pune.
- 6985** Cel mai mare mincinos, cel-ce pe sineși laudă și pentru sine
 grăiesce.
 Cel-ce minte, va să înșale, iar cel-ce ascultă minciuna, lui
 eși greșasce.
 Cel-ce minte, cu înșelăciune năpăstuiesce.
 Din gura mincinosului nici adevărul se crede.
 Dăparte de minciuni, că 'ți aduce uriciuni, iar de adevăr
 cât de aprópe, că cu Domnul te asemeni.
- 6990** Și o minciună numai, de vei începe a spune, necinstea cea
 mai mare pe capu'ți se pune.
 Și minciuna este vorbă, dar vorbă de necinste.
 Și minciuna une-orî prinde loc de vorbă bună când spre
 folos privesce la cel-ce ascultă și 'ntru nimic vatemă pe
 cel-ce o spune.

Pentru Misanropie

Misanropia patimă diaboléscă, ce te-arată ca cea mai gro-
 zavă fiară împotriva omenirii, că urăsci însuși chipul Dom-
 nului. Dăparte de ea din tótă virtutea ta.
 Filantropia patimă ceréscă iar misanropia patimă drăcéscă.

Pentru Mirare

- 6995** Zădărnicia ne face să ne mirăm și de cele-ce nu sânt de
 mirare.
 Când omul în sine are multă lumină, pré puțin se miră,
 asemenea și când n'are nici de cum lumină. Mirarea dar
 nouă ne-arată, câtă în duhul nostru avem noi lumină.
 Mai mare mirare aduc cele de față de cât cele trecute,
 iar cele din urmă nici o mirare, că nu le vedem.
 Mirarea cum vine așa se și duce, și nici o urmă ne mai
 lasă ca o umbră trecătoare.
 Mirarea cea mai mare, isbânda la răsboi, că d'o potrivă
 amîndoi se măresc și se fălesc de 'njungherea ce-au făcut.
- 7000** Nu e de mirare să îndatorezi tu, pe un nemulțămitor, cât
 e de mirare să te îndatorezi tu, la un necinstit om.
 Să nu te miri de orî-ce, ci adevărul să'l cercetezi, ca să
 veđi în adevăr de este de mirare.
 Tóte zadarnice fiind, tóte trecătoare, de nimic să te miri.
 Cea mai mare mirare din ne-sciință.

Ceea-ce astă-dî de mirare sê pare, mâine sê pune cu totul la uitate.

7005 Ceea-ce întâiaș-dată ție face mare mirare, mai în urmă rămâne de nici o mirare.

Ceea-ce la tine de mare mirare, la altul sê pare de ris mare.

Cee-ce de mirare la cel prost și gură-cască, la cei mai în-vęțați pare a fi cam de clacă.

Cel mai mic scântefe, de mare mirare și nepriceput și la cel cu minte mare.

Cel-ce tot sê miră de tot ce vede și aude rămâne în urmă cu gura căscată.

Pentru Miros

7010 Mirosul greu te îmbată și ți-aduce ametelă, iar cel dulce te deșteptă.

Mirosul, firesce cel mai simțitor.

Mirosul de mușere, întrece ori-ce miros.

Cele-ce miros urit scote și nesuferit, nici-cum să le mai sgândări, nici să le mai amesteci, ca să nu te îmbeți de al lor miros.

Pentru Misidii

Când misidiile nu sânt potrivite cea mai mare uricune la față ție aduc.

7015 Misidii fără nuri, nici o dulceta la față ne arată.

Pentru Mită

Unde e mită, acolo și nedreptate.

Cât de mult să te feresci mită să nu primesci ci, cele după dreptate, la toți să dai în parte.

Mita întunecă ochiul cel luminos și pe dreptatea o aruncă jos.

Mita, cinstea de tot te-o derapănă. Dăparte de ea.

7020 Mita birușce ori-ce dréptă judecată.

Piste puțință, cel-ce mitușce să nu să vădescă.

Păzesce-te să nu te înșale mita vîndetóre și de suflet vătămátóre.

Feresce-te de mită, că ochii ți-î întunecă și 'n tartar te aruncă.

- Cel-ce mită priimesce, foc bagă în casa sa.
7025 Cel-ce lesne se mituiesce pururea la bani gândesce.
 Dē mită să'ți spelī mână, ca când ai fi făcut scârbă în
 mână.
 Dē mită să'ți spelī mână, ca când ai fi luat foc în mână.

Pentru Mici

Veđi *Ceț mici*.

Pentru Mișelie

Maī bine cu un vrednic la pagubă, dē cât cu un mișel la
 câștig.

Pentru Mórte, Morți, Reposați și Muritori i Mortăciuni

Veđi *Vieță*.

- A muri și-a nu se nasce, d'o potrivă se 'ntelege.
7030 Adu-'ți aminte dē multe-orī, că ești om muritor, dē pē
 lume trecător, iar nu în veci viețuitor.
 Adu-'ți aminte dē mórte, la orī-ce mișcare, și nicī-cum tu
 vei greși.
 Inima să te dóră, când veđi pē altul că móre.
 Omul cu mórtea anevoie se 'nvoiesce.
 Omul cât dē tare fie, la mórte lesne se plécă.
7035 Omul se nasce ca să móră.
 Omul tînēr când móre, mult se mâhnesce, dē ce n'a trăit
 și el, în necazuri chinuit, iar cel bătrân se mulțumesc
 că dē necazuri s'a isbăvit.
 Omul dacā móre în jeț sau pē pămînt tot acelaș folos are.
 Omul după mórte, zăcënd se odihnesce.
 Omul după-ce móre, țērîna nesimțitoare.
7040 Orī astă-đi, orī mâine, tu dē vei muri, tot o mórte vei
 muri, dar mórtea să ești fie cinstită, ca să nu đică 'n
 urmă: «*Bine că s'a dus*».
 Orī-ce mórte urîtă, iar cea dē fóme, cea maī cumplită, și
 cea în ștréng, cea maī necinstită.
 O ce mâhnire nemângăiată, când mórtea omul 'și-o așteptă
 Odată móre omul, și după mórte, îndată judecata.
 In potrivă morții, nicī o putere póte stă.
7045 Vei să mori cinstit? pórtă-te maī cinstit.

Cui 'i-e frică de mórte, acela mai lesne suferă mórtea, și când nu e în primejdie de mórte.

Cui de mórte nu 'i-e frică, vieța sa jos și-o pune.

Cu gândul la mórte tot-dé-una, nu mai poți gândi că ești în vieța.

Cu mórtea omul dobândește tămăduire la tóte, dar astfel de tămăduire departe de tine.

7050 Cu mórtea se culcă tóte ale nóstre gânduri.

Cu mórtea de grab' scapi de orî-ce bólă și orî-ce necaz, dar de defăimare pentru netrebnicii, nici după mórte în veci nu vei scăpa.

Cu mult mai bine, mórte cinstită de cât vieța necinstită. Cum te nasci, învoiélă faci cu mórtea ca când va vré ea, să te íea fără voia ta.

Când osândesci la mórte pe óre-cine, pune-te în locul lui și numai de cât te vei căi.

7055 Când plângem pe mort, plângem mai mult pe noi, că plângem interesul ce noi am pierdut cu mórtea aceluî mort.

Când te-ai născut, tu plângeai și cei-l-alti rídeau și se 'nveseliău; acum, când e să mori, tu să ríđi, cât vei puté, c'o veselie dulce, iar pe cei-l-alti, să-'i faci să te plângă necurmat.

Când hotărăesci la mórte, fie și după lege, în lácrămi condeul să țe-l întinđi.

Când hotărăesci de mórte, să-ți paie réu ca de-a ta vieța. Când ceasul morții vine, cine ca să te scape, póte veni la tine?

7060 Când de mórte te poți scăpa, cu mare îndrăsnélă să mergi către ea.

Câte lácrămi ai vërsat, când în lume ai venit, atâtea la mórtea ta să lași la cei din urma ta.

La orî-ce îngropare de mort, pururea tu să mergi, cât de mare tu vei fi, c'atunci numai réutatea țe-o depărtezi de la tine, când ești aduci aminte și de al têu sfirșit, vëđënd mórtea înainte.

La mórte, fără jale, nici-cum tu să rívnesci, ca și după mórte, cinste să dobâdesci.

La tóte omul gândesce, și la tóte poftesce, iar la mórte, care e cu mult mai sigură de orî ce pe lume, nici odată gândesce, nici prin cap eî plesnesce; d'aceea și făr' de veste tocmai în cap eî pocnesce.

7065 La toți de obște mórtea se 'nțelege, în tot ceasul și minutul; d'aceea pururea să te înveselesc, dar și gata să te găsesci, că nu scii ceasul, când mirele va veni.

La hotărîre de mórte, să te păzesci fórte, pravila să n'o calci, că vieța omului, cel mai scump lucru pe lume.

- La ceasul morții, cine 'și aduce aminte de vre-o facere de bine, acela numai nu se mâhnesce.
- La cel mort de-o potrivă covore scumpe și scorțe próste, că nici una, nici alta, folosese l'a lui stare.
- Maí urít de cât mórtea, ce póte fi alt-ceva în lume? dar și scăpare maí bună de orí-ce necaz nu se póte găsi alta maí bună pe lume.
- 7070** Maí 'nainte de ceasul morții să te îndreptezi, că la ceasul morții nu este tãmaduire.
- Maí bine odatã mórte, de cât pe tot ceasul necazurí de mórte.
- Maí bine odatã mórte, de cât pe tot ceasul cu ștréngul de gât.
- Maí bine maí ades să-'ți aduci aminte de mórte, de cât să te căiesci la mórte.
- Maí bine viú pe pat mojicesc, de cât mort pe pat împărătesc.
- 7075** Maí bine mórte, de cât víețã amãritã.
- Maí bine mórte, de cât cu mintea smintitã.
- Maí bine mórte, de cât cu talerul în mână ca un cerșetor.
- Maí bine mórte, de cât ne-cinste.
- Maí bine să mori jos pe pãmînt, de cât ore-ce maí sus de pãmînt.
- 7080** Maí bine să mori, de cât ne-cinstit de toți să te numesci.
- Mórtea o visitã numai ții face, și c'un hap te scapã de ori-ce bólã sufletescã și trupescã.
- Mórtea omul o simte numai când móre, iar cui 'i-e fricã de ea, móre pe tot ceasul, de câte orí gândește la ea.
- Mórtea, odihna sufletului.
- Mórtea, un rëu ce nu'l maí simți, iar vieța un necaz, ce pe tot minutul ël simți.
- 7085** Mórtea în mâna Domnului, iar nu în voia omului.
- Mórtea întâiú la tine vine, când tu te rogi, pentru altul să mórã. Veđi să nu o pați.
- Mórtea vindecã îndatã orí-ce durere sufletescã și trupescã.
- Mórtea ca olacul, alérgã dupã tine. Veđi că te ajunge și tu nu o cređi.
- Mórtea códa bólelor.
- 7090** Mórtea cu o secere, pe mic și pe mare secerã.
- Mórtea culege, iar nu alege.
- Mórtea cu mult maí tare de cât orí ce armã tare.
- Mórtea cu trãsnet să nu-'ți vie, că te-aratã de cumplit.
- Mórtea, când ea va, iar nu când tu vei, c'asã nici odatã nu o maí veđi.
- 7095** Mórtea când este să vie, cine póte să țe-o ție?
- Mórtea când o veđi, mintea țe-o pïerđi.

Mórtea când lipsesce, cu necazuri te chinuesce, iar cum soscesce, de necazuri te izbăvesce.

Mórtea, când nu gândesci la ea, nu'ți pasă de ea; cum eți aduci aminte, eți pierdi tot curajul ce-aveai mai înainte.

Mórtea cât de amară, când pe copii omórá.

7100 Mórtea cât de mică de nimeni are frică.

Mórtea la om, necunoscută, dar și cunoscută lui de 'iar fi, tot n'ar putea scăpa de ea.

Mórtea lesne și voios o poți suferi, când la sfârșitul vieții eți aduci aminte, de cele mai frumoase ale tale fapte.

Mórtea cât de grozavă și înfricoșată, dar către cinste întru nimic se socotesce.

Mórtea mai mult se bucură, când pe copii ei îmbucă.

7105 Mórtea mumei, mórtea copiilor.

Mórtea necazul cel mai din urmă, dar și cel mai amar.

Mórtea ne scapă de orî-ce necaz, dar fără nici un haz.

Mórtea nici odată nici cum se mai întórece.

Mórtea numai, eți aduce în veci odihnă, dar odihnă cam neplăcută.

7110 Mórtea numai, la om odată se ivesce, iar cele-l-alte tóte, pe ceas pe ceas te lovesce.

Mórtea numai, cel din urmă drept judecător, că la nici o mită nici cum se uita.

Mórtea numai, daruri nici cum priimesce, că de grab' te ăea, orî cum te găsesce.

Mórtea numai, d'opotrivă, pe mic și pe mare strigă, și ei toți se supun.

Mórtea numai, de orî-cine, nici se îmblândește, nici se biruiesce, de aceea și orî-cine, o urasce vrăjmășesce

7115 Mórtea potolesce orî-ce patimă pe lume, sufletescă și trupescă.

Mórtea, puterea cât de mare jos la pămînt o dobórá.

Mórtea păcătoșului, urit ăl întîmpină.

Mórtea, pe toți d'o potrivă ăi cinstesce.

Mórtea, rēul cel mai rēu.

7120 Mórtea să o lași să vie, ea pe drumul ăi, iar nu tu să-î inlesnesci alt drum, din drumul ăi.

Mórtea surdă se arată la orî-ce rugăciune, la orî-ce putere, la orî-ce dare, fie cât de mare, și cum ea te chiamă, te duci, de olac făr' de-a te mai împiedica.

Mórtea se privesce, o datorie de obște.

Mórtea te scapă de orî-ce necaz, mórtea te odihnesce, mórtea lécul patimilor, dar bine-ar fi să mai zăbovescă.

Mórtea tóte potolesce, dureri mari și necazuri curînd le istovesce.

- 7125** Mórtea te scapă dē orî-ce necaz, dar vaî dē cel-ce cu mórte scapă dē necaz!
 Mórtea fără jale, ce urîtă sē pare!
 Mórtea frică nicî cum are, nicî dē mic, nicî dē mare.
 Mórtea fără mahnire când veđi pē lîngă tine, pē tođi copii în fericire.
 Mórtea cea mai amară, când fără vină te omóră.
- 7130** Mórtea cea mai ieftină, că numai odată pentru tot-dé-una, te-apucă să-î plătesci, dar plata cam grea, măcar că numai o para.
 Mórtea cea mai dulce, când la grópă te duce, pentru țeră și pentru copii.
 Mórtea cel mai bun doctor și duhovnic, unul la cele trucesci și-altul la cele sufletesci.
 Mórtea bogașilor, bucuria săracilor.
 Mórtea de-o potrivă, și 'n cel mai 'nalt palat, și 'n cel mai adînc bordei, intră, sē plimbă, iewa cu ea, orî pē cine va.
- 7135** Mórtea dē muncă te scapă, dē fόμε și dē sete, și dē orî-ce alt necaz, bine te odihnesce.
 Mórtea dē doctor prost lesne sē lipesce.
 Mórtea și điuva și nóptea, tot: «*bună diminéța*», te pomenesci că ești dă, și dē este cea mai urîtă diminéță.
 Mórte fără bănuială, și nuntă fără vorbe, anevoie sē găscesce.
 Mortul ca un sfânt sē socotesce; nu 'l mai necinsti și după mórtea lui.
- 7140** Mortul nu sē mai îndreptéză, d'aceea îndreptéză-te dē viu, ca să poți merge drept.
 Mortul după mórte cu condeiful mușcă.
 Mortăciune nicî cum, nicî măcar să guști, ne-cum să și mănânci, că necurată este și îndată te spurci.
 Mulți la multe socotind, până mâine n'au ajuns, că mórtea mai 'nainte 'i-a ajuns.
 Muritor fiind și tu, dē cel mort nicî cum să riđi, nicî dē mórtea lui să te bucuri vre-o dată.
- 7145** Ne sciind ceasul morții, pururea gata dē mórte să fi.
 Nimic alt mai sigur și fără îndoială, din câte sînt pē lume, ca mórtea ce-o să-'ți vie.
 Nicî odată să rîvnesci la mort împodobit.
 Nóptea mori și điuva înviezi; iată că cunoscî și mórtea și vieța. Ce odihnă ai când dormi!
 Nicî vom merge la cei morți, iar morții la noi în veci nu se vor mai vedé.
- 7150** Nu călcă țerîna celor rēposați, că precum noi călcăm țerîna lor, așa și cei din urma noastră, vor călcă țerîna noastră.

Nu pe cel-ce a murit, ci pe cel-ce s'a născut, plângeți și tânguiți, că unul de necazurî a scapat, iar cel-lalt în ne-cazurî a intrat.

Nu te lenevi să scapi pe cei ce-î duc la mórte, când tu ții poți scăpa.

Nu te bucură de mórtea vrăjmașului tău, că toți muritorii sântem.

Piste-un ceas i să mori și la mórte tu, nici cum mai gândesci?

7155 Puțin gândim la cei morți, când de cei vii îngrijim.

Pē om până e bolnav, să'l plângi și să'l jălesc, iar după-ce móre, mult să'l feresci.

Pē cei morți cu cinste să-î ducem la grópă, că cést'a lor cinste, cea din urmă cinste.

Pē cel mort să nu'l lași de 'ngropare fără parte, că și tu la mórtea ta, d'asemene să ai parte.

Sórta morții la ori-cine, după cum e rînduită de la Dom-nul, așa vine.

7160 Sórta morții, d'o potrivă, pentru toți s'a zemislit.

Să nu'ți fie frică de cel-ce 'ți omórá trupul tău pe lume, că nici pomenirea ta, nici ocara lui, în veci a o stinge nu o va puté.

Să te păzesci de mórte din tótă vîrtutea ta, iar când nu vei puté scăpa, mai bine cinstit să mori, de cât în ne-cinste; că a muri ori-cine la toți de obște este dat, iar a muri cinstit, numaî la cei de cinste s'a dat.

Săgețile morții, cele mai nesmintite.

Scăpare de mórte, nicăiri poți afla, d'aceea în zadar te codesci, când vrei să te feresci.

7165 Toți de sórta morții, cu un lanț sântem legați, d'aceea unul după altul mergem.

Frica morții la rēsboiú, și pe cel mai voinic el arată de nimic, că-î nimicézá cea mai mare îndrăsnélă.

Frica morții, mai mare de cât însuși bóla. Dēparté de ea, ca să te poți însănătoșà.

Frica morții și mintea țe-o smintesce. Vedî să nu o pați.

Frica și 'ndrăsnéla morții curge din a sufletului tare sau slabă putere.

7170 Cea mai urită mórte, ceea-ce se hotărasce de pravilă, pentru vină. Vedî să nu o pați.

Cea mai cinstită mórte se 'nțelege, când móre óre-cine, în săvirșirea datoriei sale.

Ceasul morții ții aduce, înaintea ochilor tăi, și binele și réul ce ai făcut pe lume, unul te 'uveselesce, și cel-lalt te chinuesce. Gh cí cum i să te sfirșesci?

Cei osîndiți la mórte, nu pré li-e frică de mórte, c'au vėdut-o mai nainte, când pe cei-lalți i-au ucis.

Cei morți cu mult mai mulți de cât cei vii pe pământ;
când și aceia ar învia, în lume n'ar mai încăpea.

7175 Cei morți mai bine grăiesc și fără frică vorbesc prin ale
lor înscrisuri.

Cei morți se cinstesc cu lăcrămile ce varsă cei ce-aū ră-
mas în urmă.

Cel mai grozav lucru 'n lume, la vedere și la fire, mórtea
se 'nțelege.

Cel muritor, la cele de mórte, pururea să gândescă, ca
nici odată să greșască.

Cel-ce-a trăit pururea tot în norociri, mai bine să móră,
de cât să se vadă cădut în nenorociri.

7180 Cel-ce móre, atunci móre, când după mórte numele lui ăi
móre.

Cel-ce móre, în tot pământul ăși găsește mormîntul.

Cel-ce nimic lasă 'n urmă, nimeni de el la mórte îngrijasce,
iar cel-ce mai mult lasă, d'a lui mórte mai mulți se
bucură.

Cel-ce 'n pământ a intrat, vîermii de el s'aū îndestulat.

Cel-ce suferă mórtea, numai acela ăși bate joc de mórte.

7185 Cel-ce se lasă să móră, ticălos se înțelege, iar cel-ce se
împotrivesce, voinic după lege.

Cel-ce de mic se duce, scapă de necazuri și de orî-ce chi-
nuri, ce eră să sufere, orî el, sau alții de la el.

Cel-ce 'și bate joc de mórte, acela mai cu minte.

Ce frică mai are, cel-ce vede că móre?

Cine a murit, în veci a murit.

7190 Cine ăși aduce-aminte adeseori de mórte, puțin păcătuesce.
N'o depărtă din mintea ta.

Cine, lumea a vędut, și mórtea pe el nici cum a cădut?

Cine s'a născut și mórte n'a vędut?

Cine s'a dus după lume, și s'a 'ntors iarăși în lume.

Cine după lume se duce curînd se uită, dacă nu lasă 'n
urmă ore-ce de pomenire.

7195 Cine? și-unde? póte scăpă de mórte, când ceasul sosese
și orî-unde te găsește.

Cinste celui mort să-'i dai la îngropare, ca și tu să do-
bândesci asemenea cinste, la a ta îngropare.

D'o potrivă se cinstesci, d'opotrivă se privești, cel mare
cu cel mai mic, când amîndoi după mórte, rămân ca
un nimic.

După mórtea ore-căruia, orî-ce dicit, prinde loc de minciună
că și n'are cine dovedî; iar după mórtea unui Domn,
prinde loc de adevăr, că nu puteai grăi, când el trăia.

După mórte, cine se mai cunósce, de-a fost împărat, sau
cel mai scăpătat?

- 7200** Dă cât vieță amărită și bolă neconținută, mai bine morțe ticnită
 Dă morțe nici cum te sperii, că nici o veđi, nici gândesci
 la ea, iar dă închipuirea ei, tremuri dă frică când o veđi.
 Dă morțe nu poți scăpa, dar să mori cinstit, că în mâna
 ta acésta stă.
 Dă morțe să'ți fie frică numai când vieța ta tu ți-ai pe-
 trecut-o tot în rēutăți.
 Dă morțe să nu te temi, ci cu îndrăsnelă să pășesci, că
 cea din urmă datorie morțea se înțelege.
- 7205** Dă morțe să te feresci, dar din ochii tăi să nu o pierđi.

Pentru Mojici și Mojicie

- Ori unde mojicie, acolo sfadă și vrajbă.
 Unde mojicia stăpănesce, d'acolo întunerecul nici cum lip-
 sesce.
 Mojicul ori-ce aude dă la cei mai mari, la cei asemenea lui,
 ca nisce basme, le povestesc.
 Mojicul întâiu la cărciumă merge, apoi la biserică.
- 7210** Mojicul, când ei dai mirésmă, i-să pare scárnă.
 Mojicul când se înalță, pierde numai îndată ori-ce rude și
 ori-ce prieten.
 Mojicul când se îmbolnăvesce, la beături gândesc.
 Mojicul când șade jos, tóte haínele în sus și-le ridică.
 Mojicul mult mănâncă, dar și mai mult bé.
- 7215** Mojicul mândru, mai prost la minte și dă cât măgarul.
 Mojicul pururea strigă și când la ureche eți șoptesc.
 Mojicul taína la cel mai prost o dá, că cređemínt la rude,
 nici la prietení, nici l'ai casei lui, nu dá.
 Mojic pē mojie iubesce și cu el se 'nveselesce.
 Nici porc curat, nici mojie învățat.
- 7220** Dăparte dă mojie, ca să nu te smreduiesci.

Pentru Molecíune

Veđi *Lené*.

Pentru Monopol

Monopolul scumpescé ori-ce marfă piste fire. Ridică mo-
 nopolul, și marfa se va íeftini.

Pentru Mormînt și Grópă.

În mormînt toți d'o potrivă.

În mormînt căință nu e.

Casa celui muritor, mormîntul se 'nțelege.

7225 Lesne a intra în grópă, anevoie a eși.

Mormînturile celor-ce în răsboiú au cădút, pentru a lor țără, pentru ai lor copii, pentru a lor cinste, pentru a lor din robie scăpare, să le împodobesci spre pomenire, cu aur și cu argint, că toți au murit cinstit.

Pentru Mortăciuni.

Veđi *Mórte*.

Pentru Morți.

Veđi *Mórte*.

Pentru Mode.

Orî-ce lucru, cu moda lui.

Orî-ce după modă, fie cât dē prost, prinde locul cel mai bun, că moda, gustul omului.

Una după alta, la mode se 'ntrece, și una pē alta cu moda întrece.

7230 Ca să placă mușerea la orî-cine, a scos înainte mijlocul modelor.

Cu moda te împodobesci, dar și punga îndată țe-o istovesci.

La mode să nu te arēți nici cel d'întăiú nici cel din urmă, că amîndoi sînt dē ris.

Moda năravurile îndată ți-le schimbă.

Moda stăpânesce, moda poruncesce, moda slugă ei te face.

7235 Moda cea veche se pare mai frumósă, iar cea nooă, îndată se trece, ca o ticălósă.

Moda dē la cap a ajuns la cur, când și'l umflă cu perne pē subt póle.

Moda, bólă lipiciósă, mai rea și dē cât cîuma. Dēparte dē ea, ca să nu te smreduesci.

Modele gătelií, cu felurimí dē dresurí, fața-'ți țe-o 'mpute ca e putóre dē stîrv; mai bine fața să țe-o arēți curată, dē cât sulemenită ca o tingire spoită.

Modele se învechesc, dar podóbele pururea se înnoiesc.

7240 Cine se ține dē mode, cade ca o modă.

- Cine după mode nooă umblă, nici una ăi place, că astă-đi una și mâine alta, le schimbă de urite.
 După modă la port, iar nu și la năravuri.
 După mode cam rar să te ăei, dar nici cum să te supui ăi.
 După mode cine se ăea, îndată se împiedecă la odihna sa.
7245 Dă când modele aă ăeșit, mintea ni s'a smintit.

Pentru Moștenire și Moștenitori.

- Unde veđi mese 'mpodobite și adunări cam dese, acolo moștenire cam puțină se așteptă.
 Invătătură bună cu minte bună, moștenirea cea mai bună.
 Moștenirea la dăsrînați, pricină de pericune.
 Moștenirea cea mai bună la copii, se înțelege pilda de fapte bune și nume cinstit.
7250 Moștenirea cea mai bună, înțelepciunea dobândită de la un părinte cu minte.
 Moștenirea cea mai bună, năravurile cele bune.
 Moștenirea după mórte înviază.
 Moștenitorul te iubesce, dar din ceas în ceas așteptă, când să te călătorești mult mai curînd. Dăparte de asemenea dragoste, că nu scii care din amîndoi se va călători mai 'nainte.
 Ceea-ce se moștenesce, curînd se cheltuiesce, iar ceea-ce omul, cu mari nevoînțe, însuși dobăndesce, anevoie se risipesce. Alege care 'ți place.
7255 Cine așteptă la moștenire, târđiu se 'nveselesce.

Pentru Muieră urită.

- Muieră urită, și de se 'mpodobesce și la obraz se spoiesce, nimeni de ea se lipesce, iar bărbatul ăi, mórte mai bine voiesce.
 Mai bine muieră urită și cu năravuri bune, de cât frumósă și cu fire scărbósă.
 Muieră cu față urită tot la lumînare să s'arate, ca s'o vadă mai frumósă.

Pentru Muieră înțeléptă.

- Muieră înțeléptă, aceea mai frumósă.
7260 Muieră înțeléptă casa țe-o împodobesce cu însuși a ăi cinste.

Muiera înțeleptă casa 'și-a întemeiat-o, iar cea fără de minte, în trei păreți 'și-a lăsat-o.

Muiera înțeleptă, coróna bărbatului.

Muiera înțeleptă, cu mult mai înțelept pe bărbat ăl arată.

Muiera înțeleptă, când eși cunósce greșala sa, îndată 'și-o 'ndreptéză.

- 7265** Muiera înțeleptă de la bărbat porunc'ăștéptă.
Darul muierii înțelepte, cu mult mai scump ca ori-ce pié-tră scumpă.

Muiera fără nici o pată, aceea mai înțeleptă.

Pe muiera înțeleptă, rușinea o înfrinézá.

Pentru Muiere viclénă

Muiera viclénă cu dragostea te 'nșală.

- 7270** Muiera cu chichițe, mai viclénă de cât vulpea.

Muiera se 'nțelege din fire viclénă.

Fugi de muiere viclénă, că pe cel mai înțelept om, pe 'mpêratul Solomon, muiera ce-a avut, la furcă să tórcă 'la făcut.

Dêparte de muiera viclénă, ca să nu cađi în lanțurile ei.

Pentru Muiere vrednică și bărbată.

Muiera vrednică casa 'și-o păstréză 'și-o sporesce și 'și-o îndêstuléză.

- 7275** Muiera vrednică de casă, cu gândul la furcă, din somn se deștéptă, des de diminéță.

Muiera vrednică și 'n somn, fuse, furci și mosóre viséză.

Muiera bărbată, avuția casei.

Muiera bărbată, cu mult mai sus ca ori-ce pié-tră scumpă, iar de bărbat cu mult mai jos.

Muiera bărbată, mult tort ne arată.

- 7280** Muiera bărbată, cu furca în briu, cu fusul în mână, c'un copil la țită și cu altul în brațe.

Muiera bărbată, scóte pânză lată.

Muiera bărbată, ce nu sporesce îndată?

Muiera bărbată, de și muiere, dar cu minte bărbătéscă.

Nu păpușe să te arêți, ci muiere bărbată, cu mult mai bine.

Pentru Muiere grasă

- 7285** Muiera grasă eți umple brațul, iar cea subțire, printre degete se pierde.

Pentru Muiere casnică

Muiera casnică când se deșteptă, gândul la furcă o așteptă.
Muiera casnică, rar dă plimbări se frică.

Pentru Muiere cochetă și cochetărie

Cochetăria, întrégă înșelăciune.

Cochetăria muierilor, purtare prefăcută, dă a plăcea la orî cine.

7290 Muiera cochetă, aci zîmbesce la unul, aci șoptesce la altul, aci se razemă dă al treilea, aci face cu ochiul la al patrulea, aci pe-a al cincilea ăl calcă pē picior, și pē toți ăi poftesce să mērgă după ea.

Muiera cochetă, taler cu dooă fețe, are trebuință dă dooă bețe.

Muiera cochetă, la toți ai ei drăguți, pîrșce pē unul la altul, ca să nu se vadescă că pē toți ăi are drăguți și mai mult să-î scurgă.

Muiera cochetă, o plăcere întrupată.

Vulpea, cea mai viclénă, dar muiera cochetă și dă cât vulpea mai viclénă.

7295 Muiera cochetă, pentru toți bună, afară dă bărbatul ei.

Pentru Muiere credincioasă

Muiera credincioasă, jertfelnicul cel mai sfânt.

Muiera credincioasă, copii adevărați scôte.

Muiera credincioasă, cinstea casei.

Pentru Muiera leneșă

Muiera leneșă, pagubă aduce, că nici o ață în casă aduce.

Pentru Muiera limbută, și cicală i cea tăcută

7300 Mai bine cu mută, dă cât cu limbută.

Muiera cicală, te scôte din cas' afară.

Muiera limbută să nu bagî în casa ta, ca să ți aiбі odihna ta.

Muiera tăcută, înțelepciune arată.

Muiera tăcută, cel mai mare dar.

7305 Muierea tăcută anevoie a găsi.

Pentru Muieră mândră

Muieră mândră trebuie să fie, ca cinstea ei întrégă să
pótă să 'și o ție.

Muieră mândră, cinste la muierii aduce.

Pentru Muieră nesățioasă

Muieră nesățioasă, pē nimeni lasă, din casă se ieasă.

Pentru Muieră rea

A ȃis óre-cine pentru muieră rea, cuvintul cel mai drept:
«ești nebun până 'n cur și bună de ștréng».

7310 Orice lucru, cât de grozav, la vederea d'intăiu te sperii de
el, și mai în urmă ęți bați joc de el, iar muieră rea,
în veci grozavă, și la césul morții.

La muieră rea, bărbat și mai rău, cu mult mai bine i-sē
cuvine; c'acela numai ei dă de cap.

Lei și balauri, cu mult mai mult mai blândi, de cât mu-
ieră rea.

Mai lesne cerul se va schimba, de cât muieră rea ęși va
schimba firea sa.

Mai bine cu lei și cu balauri la masă, de cât cu muieră
rea în casă; cā fiarele cu máncaarea se îmblândesc, iar
muieră rea, nici de máncaare, nici de cuvint iea.

7315 Muieră rea, isvorul rēutășilor

Muieră rea în casă, turburare și ocară.

Muieră rea, întrégă cățea.

Muieră rea când gândesce, la rēutăși se socotesce.

Muieră rea, carnea după ea 'și-o rupe de necaz, când
nimeni ęi de obraz.

7320 Muieră rea, la bărbat scurtare de vițēta.

Muieră rea, lăcașul dracului.

Muieră rea, mai rea de cât fiara cea mai rea, cā fiara
într'un minut te srișie, iar muieră rea, în tótă vițēta ta.

Muieră rea piste fire, nici de bărbat plăcere, inima ei
cere, ci mai ales plecate ęi aduce de păcate.

Muieră rea, rană nevindecată.

7325 Muieră rea, rēsboiu în casa ta.

Muieră rea, cūma casei.

- Mușiera cea rea, un vifor în casa ta.
 Mușiera cea rea, ca să trăieșcă, nici cum se cuvenea.
 Mușiera cea rea, puterea d'ar avé, dē viū te-ar înghiți.
7330 Mușiera cea mai rea, cea cu totul la inimă împietrită.
 Mușiere rea, să te păzesci să nu bagi în casa ta, ca să nu te tânguiești.
 Nimic alt cu mult mai greu, dē cât a locui împreună cu mușiere rea.
 Numai cel-ce-a pățimit dē mușiere rea, cunoșce pré bine ce e mușiera rea.
 Rele și grozave, valurile mării și potópele dē apă, când te 'ncunjură; rău și foc când te cuprinde și fierul când te pătrunde; rău și vîntul când te bate, și sárăcia când te topesce și necazul când te chinuiesce, dar nici una mai rea dē cât mușiera rea.
7335 Rău, mai rău dē ori-ce rău, mușiera cea rea pē lume s'a ivit.
 Fugi cât veți puté dē mușiera rea, că ori în foc dē veți cădé, ori în mâna ei d'o potrivă te topesci.
 Fugi dē mușiera rea ca d'o cășea.
 Dē mușiere rea, și dracul fuge dē ea.
 Să fugi dē mușiere rea, ca dracul dē tãmâie.
7340 Și cei mai tari dē suflet, rău se spăimîntéază dē mușiere rea.

Pentru Mușiere rușinosă și cea fără dē rușine

Mușiera fără rușine, se légă dē ori-cine.
 Nimic alt mai urit în lume, ca mușiera fără rușine.
 Dar piste dar, mușiera rușinosă, scârbă piste scârbă mușiera fără rușine.

Pentru Mușiere tăcută

Veđi *Mușiere limbută*.

Pentru Mușiere temetóre

- Mușiera cum se mărită întâi dē temere se coprinde.
7345 Mușiera teme pē bărbat, dar dē bărbat nu va să se témă.
 Mușiera temetóre, învață pē bărbat curvar.
 Mușiera temetóre, vieța ei 'și-o pierde.

Pentru Muiere fermecătoare

Muierea fermecătoare, cu cât îmbetrânesce, cu atât la diavoli mai mult gândește.

Pentru Muiere fără rușine

Vezi Muiere rușinosă.

Pentru Muiere frumoasă

În zadar la muiere frumusețe fără minte.

7350 Întorce-ți capul când vezi muiere frumoasă, că îndată te săgetează.

Cu cât muierea mai frumoasă, cu atât mai păcătoasă.

Muierea frumoasă, ea împodobesce haïna, iar cea urîtă, haïna pë ea o împodobesce.

Muierea frumoasă în bănuïeli te bagă.

Muierea frumoasă mai drăgostosă.

7355 Muierea frumoasă n'are trebuință de nici o gătelă, că din fire e gătită.

Muierea frumoasă nimeni și nici cum în pace o lasă.

Muierea frumoasă, rudă cu toți se socotesce, că unul ęi dice suriöră, altul verișöră, altul leliță și de obște puiculiță.

Muierea frumoasă ce mândră se pare.

Muierea frumoasă de toți va să se vadă.

7360 Pë muierea frumoasă multe, de necaz, rëu o defaimă.

Frumosă cu frumoasă, rëu se pismuesc, de ce să fie alta mai frumoasă.

Frumosă de vei lua, de obște o vei avé, urîtă de vei lua mörtea în casă-ți vei avé. Alege din dooë una, ca să nu rămâi cu nici una.

Pentru Muiere cicală

Vezi Muiere limbută.

Pentru Muiere cinstită

Muierea cinstită, între cele mai mari cocóne, de ocară se socotesce.

Muierea cinstită, piétră neprețuită.

7365 Muierea cinstită, podóba casei sale.

Nimic alt mai bine prinde la ori-ce muiere, ca purtarea ei de cinste.

Nici aurul, nici argintul, nici pietre scumpe grămădite, pe muiere 'npodobesce ca purtarea ei de cinste.

Pentru Muiere bună

Ca muiera bună, nici un lucru pe lume mai bun, dar și ca muiera rea, nici o fiară mai rea.

Leac la rană, muiera cea bună.

7370 Muiera cea mai bună, ceea-ce vieța bună cu bărbatul ei petrece, până-ce din lume trece.

Muiera bună, a casei cărmă bună.

Muiera bună, vieța sufletului, iar cea rea, mórtea sufletului.

Muiera bună, partea cea mai bună.

Muiera bună, fericirea casei, iar cea neună, dărăpănarea ei.

7375 Muiera și cea mai bună, are fire cam ciudată.

Muiera bună, anevoie a nimeri, iar de cele rele, pré lesne a găsi.

Nimic alt mai bun în lume de cât o muiera bună, și nimic alt mai rău de cât o muiera rea.

Pentru Muiera bărbată

Veți *Muiera vrednică*.

Pentru Muiera bătrână

Muiera cât de bătrână, îndată se mânia când ei dicit: «*bătrână ești*».

Muiera la bătrânețe, pe ghicitori se pune, la farmece cade, de verigă se apucă, și la mătăni se plăcă.

7380 Muiera la bătrânețe să se îngrope de vie, ca poftă de tinerețe nici cum să-î mai vie.

Muiera bătrână și de vînă bună, somn urit aduce, dar mâncare bună.

Muiera bătrână nici cum să bagî în casa ta, că numai îndată eți strică și pe-a ta.

Pentru Muiera blagoslovită

Muiera blagoslovită, ceea-ce mai mulți copii în lume ne aduce.

Pentru Muiere dulce

- O uitătură dulce, de muiere dulce, și pe cel mai învățat
ca pe gheta 'l-a alunecat.
- 7385** O tabără de ostași cu mult mai lesne o învingi, de cât
o vedere de muiere dulce.
O ce privelă dulce, muieră cea dulce!
Ca să afli mai bine, ce muiere-î mai dulce, întreabă 'ți ochii tăi.
Muierea cea dulce, veselie la suflet ne-aduce.
Muierea dulce, veselă și voiosă la bărbat să se arate, ca
pe bărbat să-l înveselască, și bărbatul la muiere voinic
să se arate, ca pe muiere s'o mulțumască.
- 7390** Muieră dulce, vieță 'ți aduce.
Muierea dulce «*vino, vino la mine*» dăce, iar cea urită
«*fugi de la mine*» aude.
Muierea dulce, c'o vorbă leac la rană ne-aduce.
Muierea dulce, c'o căutătură dulce când te cercetează, la
ficiați te săgetează.
Muierea dulce, la nevoi te duce.
- 7395** Muieră dulce, pe toți după ea ei duce.
Muierea dulce, robirea vieții tale.
Muierea dulce, de cât muieră cea mai dulce.
Muiere dulce, ceea-ce mie îmi place.
Muiere dulce, ceea-ce plăcere aduce, ori unde te duce.
- 7400** La ori ce întristare, muieră dulce, mângăiere mare.
Nimic alt mai dulce, ca muieră dulce.
Nimic alt supune ca muieră dulce, pe ori ce bărbat, fie
și împărat.
Podoba cea mai mare a unei muieri este dulcea ei, că
'ntrece ori-ce frumusețe; d'aceea dulce, pururea să te arăți.
Pe cei mai mulți, c'o vorbă dulce, la 'nșelăciune 'i aduce,
muierea cea dulce.
- 7405** Plină de daruri, muieră cea dulce, că și cusururile ei da-
ruri se înțeleg.
Tiner cu tiner se 'nveselesce și bătrân cu bătrân, iar mu-
iere dulce, la toți plăcere aduce.
Fluerul glas dulce, dar cu mult mai dulce glasul de mu-
iere dulce.
Dulcea muierii, la pat mai mult se 'nțelege.

Pentru Muiere desfrînată

Muierea desfrînată, până nu se satură de altul, nu 'și ju
besce bărbatul.

- 7410** Mușerea desfrînată, dărăpênarea și necinstea casei sale.
 Mușerea desfrînată, dragoste scârbôsă.
 Mușerea desfrînată și pē cel mai înșelept ăl înșală îndată.
 Veđi să nu o pați.

Pentru Mușerea drăgălașă

Mușerea drăgălașă în pace nu te lasă.

Dē obște pentru mușeri

Veđi *Cal, Rēsboiă, Bărbați.*

- Alegerea mușerii, nu după frumusețe, ci după năravurile ei cele bune; că frumusețea curînd se pierde, iar năravurile în veci rēmân.
- 7415** Altă mușere să nu lași să intre în cămara ta, dacă veđ p'al tēu bărbat să'l aibi pē sēma ta.
 Al treilea obraz, între bărbat și mușere, cum va aluneca, liniștea lor se va tulbura.
 Icóna mușerii, oglinda, și a bărbatului, mușerea.
 Orī-ce mai urită, în casă întimplare, mușerea cu minte, singură ea s'o scie.
 Orī-ce mușere, firesce va să placă la bărbați, d'aceea orī-ce gâlcévă între ele, pentru bărbați se ivesce.
- 7420** O ce anevoie, a dobândi óre-cine, dē mușere bună fire.
 Odată mușerea, l'al doilea bărbat, dacă craciș 'și-a ridicat, pentru al treilea, al patrilea și mai nainte nici o înpie-decare găsese.
 Unde se cercetéză mintea și înșelepciunea, mușerea dē-acolo cu totul lipsese.
 Unde sînt multe mușeri, acolo cele mai multe și mai urite dēfăimări.
 Urită e mușerea ce des eși schimbă patul, sārînd când la unul când la altul.
- 7425** In zadar arată mușerea că iubesce, când nimeni n'o mai cinstese.
 Înșelepciunea mușerii curge din rușine și mai mult din mândrie. D'amîndooē tare să te ții.
 Vađ dē acea mușere ce'și pierde rodul pântecelui său. Ce rēspons va da la cel Pré Inalt?
 Vađ dē mușerea aceea, ce frumusețea ei lipsese și uricūnea ei prisosese, iar a trupului ursire, pocită piste fire.
 Vađ dē mușerea fără bărbat când singură se urcă 'n pat!

- 7430** Veî p'o muîere s'o superî? Laudă pë alta înaintea ei.
 Veselia muîerîi, bărbatul ei să-'i fie.
 Vîrsta muîerilor după obraz se cunósce; d'aceea, muîerilor,
 păstrați-vë obrazul, ca să puteți lustra mai multă vreme
 și mai lesne a înșela.
 Grija cea mai mare a muîerîi stă întru a nu-'și pierde pë
 cel-ce iubesce, și necazul cel mai mare, când dë tot el
 pierde.
 Care e mai fericită din muîeri pë lume? dë cât cea cu
 doi bărbați, unul dë nópte, și altul dë ziua.
- 7435** Cu obraz vesel și vioiú și pururea împodobită l'al têu bărbat
 să te arëți, ca să nu-'i alunece ochiul în altă parte.
 Cu împotrivire nici cum să te-arëți, ci cu mângăiere pë
 bărbat să'l îmblândesci.
 Cu greú și fórté greú, una cu doi bărbați și alta cu nici
 unul.
 Cu cât o muîere, mai multe daruri are, cu atât mai în
 primejdie, când vîntorul după ea alérgă.
 Cu cât mai puțin ne socotim, cu atât mai mult grăim;
 d'aceea muîerile, mai mult dë cât bărbații, pururea grăiesc.
- 7440** Cu mândrie către bărbați te poți arëta, iar nu și către
 muîeri, că rămâi dë ris, când te vor ocări.
 Curată la bărbat, pururea să te-arëți, ca nu cum-va să'l
 scârbesci, că 'ndată el pierđi.
 Cu bărbatul têu în brațe să te culci, în brațe să te scolî,
 dacă veî să'l aibi numai pentru tine.
 Cămașa bărbatului, muîerea se 'nțelege.
 Către bărbatul têu, pururea să te întorcî și lui cu plecă-
 cîune să te supui, că așa Domnul a poruncit, când pë
 tine din cósta lui te-a zidit.
- 7445** Când bărbatul te va urî, socotesce-te c'ai căđut în cea
 mai mare ticăloșie.
 La ori-ce întîmplare, brațul muîerîi mângăiere mare.
 La câte privesc dë capul muierilor, nu le poți da cuvînt.
 La muîere frumusețe, la bărbat voînicie.
 La ori-ce turburare, muîerea, c'o lingușire, liniște ne-aduce.
- 7450** La frumusețe muîerile când gîndesc, nu se îngăduiesc, ci
 una pë alta rëu se pismuiesc.
 La bărbat să nu te-arëți cu față posomorită, ci pururea
 să-'i vorbesci cu veselie și 'mpodobită.
 Lingușirea, mângăierea și dulcëța muîerîi, mai tarî ca ori-ce
 putere omenescă.
 Lăcrămile muîerîi biruiesce ori-ce fîară.
 Mai adese-ori muîerile dë cât bărbații vor să se dëspartă,
 ca să scape dë supunerea ce sînt datóre la bărbați.
- 7455** Mai lesne o fîară dë cât o muîere o poți îmblândi.

Maî lesne poţi împreună sute şi miî de bărbaţi, de cât
muierî numai dooë.

Maî nici o muiere, fără nici o plăcere de cântece şi jocuri.
Maî bine prefăcută, de cât adormită; că cea prefăcută,
maî mult te deşteptă, iar cea adormită, în adormire te
lasă.

Maî bine bărbat sacagîu, de cât muiere împărătesă, a şi
împărătesă.

7460 Maî bună răntatea bărbatului, de cât bunătatea muierii.

Maî dulce de cât muierea, nimic alt pē lume.

Mare venin, muierea la om.

Mintea muierii se 'nvirtesce ca sfîrîitorea de orî-ce vînt,
ce de departe se aude, şi te sperie cu orî-ce vînt.

Mare dar, să fii muiere.

7465 Marî şi tarî obeşi, muierea la om.

Muierea ajutorul bărbatului, iar nu poruncitor de Domnul
s'a zidit.

Muierea anevoie, patimile să şi-le stăpînescă.

Muierea ocările din pozănar le scôte.

Muierea, orînduîela casei.

7470 Muierea, orî-ce se face afară din casa sa, tôte le află şi
tôte le scie, iară bărbatul ticălosul, nici ceea-ce se în-
timplă chîar în casa sa.

Muierea, odată dacă 'şi pierde ruşinea, nu se maî pôte
popri.

Muierea, în adevăr, maî dulce de cât mierea, dar la vîreţa
ei, maî amară de cât fierea.

Muierea în adevăr, partea cea maî slabă, dar maî iute taie,
de orî-ce maî ascutit cuşit.

Muierea în adevăr, bucata cea maî dulce, dar în urmă,
amară otravă eşi aduce.

7475 Muierea în ochii bărbatului nici cum să se uite, dar băr-
batul drept la ea să se uite.

Muierea îngHITE o mare întrégă.

Muierea în lume, englengeaoa lumii, cine cu ea nu en-
glendiscesce de om nu se socotesce.

Muierea în lume, lucru cel maî de folos, dar cu totul
supărăcios.

Muierea în mânia sa, maî rea de cât leoica.

7480 Muierea în pat să nu se suie fără bărbat.

Muierea îngerul lui Dumneşeu, când te întrece şi te pătrunde
cu amorul său.

Muierea îmbetrânesce, dar pofta nu-'i contenesce.

Muierea veselă, inima ţe-o inveselesce.

Muierea vre-un bine nici cum pôte ghici, iar la cele rele,
la tôte pôte nimeri.

- 7485** Mușerea, jucăreia lumii.
 Mușerea ca un foc, foc pörtă cu ea, dar mai mult mușerea dă cât focul te arde.
 Mușerea ca vinul, în ori-ce mână dă chelar ăl vei încredința, piste puțință a nu gusta din el. Ingrijasce-te dă acêsta.
 Mușerea ca cămașa, pē trup trebuie s'o puî.
 Mușerea casa țe-o luminéză, casa țe-o înfrumusețéză, casa țe-o împodobesce, casa țe-o încăldește, când pē casă sē aședă.
- 7490** Mușerea ca să placă bărbatului, iar bărbatul ca să mulțumescă pē mușere.
 Mușerea ca să sē odihnescă bine în patul ei, trebuie să aibă un bărbat în patul ei.
 Mușerea cu-a ei dulcetză și pē leu ăl îmblândește.
 Mușerea c'o uitătură numai, dulce, dobóră la pămînt și pē cel mai tare 'n putere.
 Mușerea c'o vorbă dulce, și pē cel mai rău, și pē cel mai cumplit bărbat, la blândețe ăl duce.
- 7495** Mușerea c'o limbă numai, și gura 'i tócă ca o tócă, dar când ar avé mai multe?
 Mușerea c'o mângâiere, mintea omului 'i-o schimbă.
 Mușerea cu ochii săgetéză, dar vai dă cel-ce sē săgetéză.
 Mușerea cu ochi frumoși, pē toți ei face voioși.
 Mușerea cu vorbă urită, mai pē jos să grăiască ca pē toți să-'i facă să sē spargă dă rîs.
- 7500** Mușerea cu zestre mare, necazuri mai întăi, apoi peire 'ți aduce mare.
 Mușerea cu cât îmbetrânesce, cu-atât mai mult pē tinere pizmuiesce.
 Mușerea cu cât mai curată, cu-atât mai mult te 'mbată dă miros frumos și dulce.
 Mușerea cu cât mai mult sē uită în oglindă, cu-atât mai mult sē mândresce, și cu cât mai mult sē mândresce, cu atât mai mult cinstea 'și-o păzesce.
 Mușerea cu lingușirea poruncesce pē nesimțite.
- 7505** Mușerea cu lăcrămile pē obraz, lesne înșală ori-ce obraz.
 Mușerea cu molecînea ei, biruiesce pē bărbat, cu tótă virtutea lui.
 Mușerea, cu nimic alt o biruiesce dă cât când dragoste ei dăruiesci.
 Mușerea cu póle lungi, și cu minte scurtă.
 Mușerea, curată pururea să sē arate, că curățenia podóba ei.
- 7510** Mușerea curată, dă miros te îmbată.
 Mușerea, cu tótă slăbiciunea ei, supune ori-ce putere, cu dulcetză ei.

Mușerea curind dē dragoste sē satură, d'aceea și adese-orī,
încercă la gusturī noi.

Mușerea cu baniī eī, ciocan eși cumpēră la capul eī.

Mușerea cu bărbatul, un trup sē socotesce; când o parte
greașce, ceea-l-altă pătinesce, și-acestă patimă numai
cu fertarea sē tāmăduiescē.

7515 Mușerea cu bărbatul nici o sfadă să nu aibă, ci pururea
într'o unire, dacā vieța le este dragă.

Mușerea cu bărbat, împērătēsa împērătēselor, iar cea fără
bărbat, sluga slugilor.

Mușerea cu dinți urīți, să rīdă cu ochiī, ca să nu i-sē vadă
dintīi.

Mușerea, cu dooē fețe, cu una te mângâie, și cu alta te
sfișīie.

Mușerea, cu dulcēța, iar bărbatul cu virtutea, unul cu altul
sē întrec.

7520 Mușerea cu dragostea, sângele ți'l sugē.

Mușerea cu drăguțul mai mare plăcere are, dē cât cu bār-
batul.

Mușerea, cămașa bărbatului; cel-ce n'are mușere, gol dē
camașă sē 'ntelege.

Mușerea când are pat, la nimic alt mai gândesce.

Mușerea când eși zîmbesce, mai rēu dē cât săgēta la inimă
te rănesce și mintea țe-o smintesce.

7525 Mușerea când eși alege bărbat eī după lege, trebuie să
proorocēscă, ca bine s'o nimerēscă.

Mușerea când eși va da inima eī la altul, nici cum mai
gândesce la al sēu bărbat.

Mușerea când cade la dragoste înfocată, nici mórtea n'o
desparte dē ceea-ce ea iubesce.

Mușerea când lipsesce, casa sē risipesce.

Mușerea, când s'atinge altul dē patul eī, leóicā sē arată
la însuși copiiī sēi.

7530 Mușerea când sē află în furia dragostiī nici la cărmă sē
supune, nici anghera în loc o ține.

Mușerea când sē mănīe, mai rea sē arată dē cât fiara cea
mai rea.

Mușerea când sē deșteptă, gândul la furcă să și'l înfigă.

Mușerea când te cértă, atunci al eī te-arată.

Mușerea cât dē mândră, în pat sē molesesce.

7535 Mușerea cât dē puternică, bărbat pē jumătate.

Mușerea credință n'are.

Mușerea la unul numai place, până-ce altul găsesce.

Mușerea la întristare, mângăferea cea mai mare.

Mușerea la mânia sa, întrece orī-ce fiară rea.

- 7540 Mușiera la pat când se năpăstușce, la îndurare nici cum
mai gândesce.
Mușiera la bărbat, cuculeț de nópte.
Mușiera la bărbat să se uite cu ochiū plecat.
Mușiera la duh mai adormită să fie ca să te poți odihni.
Mușiera liniște și rēșboiū, plăcere și întristare în casă eși
aduce. Alege care 'ți place.
- 7545 Mușiera, lécul cel mai bun la ori-ce patimă, dar și otrava
cea mai grozavă.
Mușiera, magnetul bărbatului.
Mușiera, mai dulce de cât însuși mērea, dar și fierea bār-
batului.
Mușiera, minte ușoră.
Mușiera, minte viclénă.
- 7550 Mușiera, minte nici cum are întrégă.
Mușiera, móra casei.
Mușiera, molecūne.
Mușiera mușierii rēū eși gândesce, când pē bărbați se sfā-
desce.
Mușiera multe face, și bărbatul vede și tace.
- 7555 Mușiera, neapērată trebuință a vieți.
Mușiera nici cum se bate, pentru-că se înțelege fără minte.
Mușiera nu cunósce ce e prieteșugul.
Mușiera nu'si pērde dulcēța ei în tótă vieța ei, dar bār-
batul virtutea lui îndată 'și-o pērde.
Mușiera numai la cele femeesci, iar la cele bārbatesci nici
cum să se amestece, nici de ele să se frece.
- 7560 Mușiera, nu se cuvine, mult să cerceteze de cele străine.
Mușiera parte slabă, din fire s'a zemislit.
Mușiera patru lucruri pērde lesne și curind: vremea, cin-
stea, frumusețea și averea, iar de minte nici cum se mai
cercetéză că nici cum are.
Mușiera pentru bărbat se bate necurmat.
Mușiera, pisică cu ghiare de mēre.
- 7565 Mușiera, piste puțință a păstra vre-o taînă.
Mușiera pólele când eși ridică, mai întâi rúșinea și-a ri-
dicat-o.
Mușiera pururea mai lesne grăiesce, d'aceea și mai lesne
greșesce.
Mușiera pururea să se plece la bărbat, ca să nu alunece
la nici un pēcat.
Mușiera pururea birușce, când bărbat mai slab gāsesce.
- 7570 Mușiera, pē copii, fără nici o îndoiálă, ai sēi eși cunósce,
iar bărbatul cam cu îndoiélă.
Mușiera, pāmintul cel mai roditor, dar fără udătură nimic
rodesce.

- Mușiera, păpușă de zahăr făcută.
 Mușiera, pe bărbat, când târziu îl vede, dragostea i-să pierde.
 Mușiera, pe bărbat, cu lingușiri și măglășiri, lesne îl înșală, când cade însuși ea în vre o greșală.
- 7575** Mușiera până în sfârșit, nu te iubesce desăvârșit.
 Mușiera până nu dă de mai rău bărbat, nu'și aduce aminte de cel d'intăiu bărbat.
 Mușiera plecată la al său bărbat, cinste mușierilor multă le-a dat.
 Mușiera, rău de bărbat când pățimesce, numai de cât să cadă 'n pat și să s'arate că bolesce, c'asa îndată se tă-mădușce.
- Mușiera rănesce, dar și tă-mădușce, ori-ce patimă găsesce.
- 7580** Mușiera, sufletul bărbatului.
 Mușiera se înduplecă cu mângăieri, dragoste și cu plăcere.
 Mușiera, se cuvine s'acopere cât de mult, ori-ce greșală de mușiere, că și ea mușiere este.
 Mușiera se nasce a fi supusă bărbatului său, fie și cel mai ticălos.
 Mușiera se 'nveselesce, când bărbat dobândesce d'esmierdat și fermecat.
- 7585** Mușiera se pare icônă zugrăvită.
 Mușiera să poruncască, firea nici cum a voit.
 Mușiera să păzescă taina bărbatului său.
 Mușiera să se arate ca o vie roditoare.
 Mușiera slabă din fire, dar și dulce piste fire, și cu dulceta ei supune pe bărbat, pe cel din fire cu putere înzestrat.
- 7590** Mușiera spre ajutor bărbatului i-s'a dat, de la cel Pré Inalt, d'aceea de el nici cum să se depărteze.
 Mușiera, taina sa de și-ar păzi-o, mai rar ar greși.
 Mușiera te iubesce, până ce altul găsesce.
 Mușiera te odihnesce l'ale tale bêtrânețe.
 Mușiera te 'ncăldește mai multe de cât cămașa.
- 7595** Mușiera tot are ore-ce sfială, iar bărbatii cam obraznici.
 Mușiera tot-dé-una veselă trebuie să fie, ca să placă la bărbatii.
- Mușiera, iag de mîiere.
 Mușiera, fie cât de mică, marî rele din ea pică.
 Mușiera, fire slabă, dar sfărîmă ori-ce pîetră.
- 7600** Mușiera, firesce, în patimi se sfîrșasce.
 Mușiera, firesce, la viceniî gândesce.
 Mușiera, firesce, mângăiere postesce.
 Mușiera, firesce, piste fire cheltușce.
 Mușiera, firesce, dulce, dar dulceta ei la peire te duce.

- 7605** Mușiera, foc în adevăr se înșelege, însă focul se pôte stinge,
iar mușiera când vei să o stingi mai mult s'aprinde.
Mușiera, foc se înșelege, dar fără foc, ce pôte sta în lume?
Mușiera fără copii, mult pizmușește pe cea cu copii.
Mușiera fără rușine, ca o mușere de obște se înșelege.
Mușiera fără prihană, lecuire de ori-ce rană.
- 7610** Mușiera fără statornicie, dragostea n'o cunôșce.
Mușiera fără bărbat rău se tăvălește în pat.
Mușiera fără bărbat, cam stêrpă va să fie, ca să nu se
dea de rușine.
Mușiera fără friu, alunecă ca pe ghiță.
Mușiera fără bărbat, cel mai mare păcat.
- 7615** Mușiera fără bărbat, sare ca mincea piste cap, când într'un
pat, când într'altul.
Mușiera ce gândește la străin bărbat, nici cum mai iubește
pe al său bărbat.
Mușiera cele din lăuntru ale casei să 'ngrijască, și bār-
batul, de afară, pururea s'aducă 'n casă.
Mușiera ce un drăguș are, socotește că nici unul are,
după vorba ce se țice, unul ca nici unul.
Mușiera ce nu se culcă într'un pat cu-al său bărbat, pu-
rurea gândește la străin pat.
- 7620** Mușiera ce nu se mulțumescce cu cel d'intăiu bărbat, cu-
rînd se cășește și de cel de-al doilea bărbat.
Mușiera ce nu se spală, spurcată se scolă.
Mușiera ce 'ntrece pe bărbat, corôna mușierilor adevărat.
Mușiera ce pe bani se dă, lesne se dedă cu prețul cel
mai mic.
Mușiera ce se spoiesce, alta aș, alta mâine s'arată precum
voiesce.
- 7625** Mușiera ce se depărtăză de datoriile sale, blestemată se
'nșelege.
Mușiera ce se drege, nici odată față alege.
Mușiera ce cinștește pe al său bărbat, cinște dobândește
ca un împărat.
Mușiera ce 'și cinștește pe al său bărbat, de el nu se des-
lipescce.
Mușiera ce 'și lasă pe al său bărbat, în grôpă a și intrat,
că ocară ei în veci nu se stinge; d'aceea mai bine să se
proslăvescă, de cât necinștită în lume să trăiescă.
- 7630** Mușiera, cinștea și mărimea bărbatului.
Mușiera, biserica bărbatului.
Mușiera bărbată, liniștită și cinștită, veselie casei și a bār-
batului vieță.
Mușiera dacă îmbêtrânescce, la verigă gândește.
Mușiera dacă se mărîtă, atunci necazurile o coprinde.

- 7635** Mușerea dacă se mărită, la trebile casei trebuie să se supuie. Mușerea dulce, bărbatul aspru, așa firea 'i-a făcut ca să se pótă cumpeta, frile amindurora ca vinul cu apa. Mușerea de cât tóte cele-l-alte, trebuie să învețe mai mult economia casei. Mușerea de la bărbat, și când cu cuvint fuge, mai bine să se spînzure. Mușerea de pismă, câte misidiu frumóse la alta găsește, de cusururi le numește.
- 7640** Mușerea desfătarea casei. Mușerea de departe mirósă. Mușerea dragostea, în inimă și-o frămîntă, și cu chinuri 'și-o dospesce. Mușerea drac împelițat. Mușerea și la bine și la rău să cređă bărbatului său.
- 7645** Mușerea și bărbatul, un trup fiind amîndoi, când unul pe altul bate, se bate însuși el pe el. Mușerea de și e rea, dar un rău neapérat și trebuincios. Mușerea și de piétră de va fi, tot plăcere eți aduce. Mușerea cu mușere la antipatie cade, iar cu bărbat la simpatie. Mușere cu mușere pentru nimic alt mai rău se gálcevesc și urit se gálcevesc, de cât când pentru bărbați între ele se sfădesc.
- 7650** Mușere cu mușere anevoie se învoiesc la un loc să locuiescă. Mușere cu mușere rău se pizmuiesc când dooë pe unul d'o potrivă el iubesc. Mușere pe mușere lesne o desfrîneză. Mușere pe mușere lesne defălméză, iar bărbat pe mușere cu mare nevoie.
- Mușere să nu îndrăsnesci nici măcar să gândești, ca cum-va să smintesci ceea-ce ai dobândit și 'n pântece ți-sa zemislit, nici după ce el vei nasce să nu'l lapedi ca p'un câine; că cine și lapedă copilul, ucigaș se înțelege după ori-ce lege.
- 7655** Mușere să te aréți Penelopei și Alcistei, ce pentru dragostea către ai lor bărbați în cer s'au înălțat, și coróne la mușeri d'acolo au aruncat la câte lor s'au asemănat. Mușere tu nu te depărta de al tēu bărbat, nici te furișă ci te întorče l'al tēu bărbat ce Domnul ție 'ți-a dat, când din cósta lui pe tine te-a zidit; și tu bărbate iubesc pe-a ta nevestă frățesce că Domnul ți a dat-o ție, nedespărțită soție. Mușere tînără, vin vechiu, prieten și mai vechiu să dobândesci. Mușere de laudă, cea vrednică de casă și curată la pat, fără nici o prihană.

Muieră dă muieră nici o deosebire are, dă cât când o plăcere una dă alta mai dulce are.

7660 Muierii este dată știința de torcătură.

Muierile în adevăr lesne se înșală, d'aceea și creșemînt dau numai la cele ce lor le place.

Muierile în adevăr, cinste lor o socotesc, să témă p'ai lor bărbați, d'aceea una pe alta pururea se pizmuiesc.

Muierile în gătélă tótă nădejdea lor; însă gătéla cea mai bună, cinstea la ele se 'nțelege.

Muierile în gătélă eși arată a lor greșală, strigând una către alta: «*Când fleorțo tu mai vedut? ca mine și tu n'ai făcut!*»

7665 Muierile în necazuri la lăcrămî alérgă.

Muierile între ele când staū și vorbesc, dă gătélă saū dă dăfăimare pururea grăfesc, iar cu bărbații dă dragoste și numai.

Muierile vor să afle ori-ce se mișcă între muierii și bărbații cu mult mai mult dă cât a'e casei lor.

Muierile vor firesce să s'arate frumoșe și mai mult drăgostose, și când firea nu le iértă.

Muierile cu ghicitorii, la ale lor nenorocirii dă dragoste vieța și-o petrec.

7670 Muierile cu lingușirea la toți drăgostose s'arată.

Muierile când iubesc, mai lesne pot iértă, temerea bărbaților, dă cât ne statornicia și cea mai mică a lor necredință.

Muierile cum se 'mbată, la ocării încep îndată.

Muierile când jălesc pe bărbații lor, vor s'arate către bărbații lor statornicie dă dragoste, iar bărbații când jălesc pe muierile lor, se tânguiesc dă ce mai dă dă mult acéstă nenorocire n'au avut.

Muierile când cad întâiaș dată la dragoste, mult iubesc în adevăr pe drăgălașii lor, iar la a dooa întîmplare iubesc numai dragostea.

7675 Muierile la vorbă, mai mult gust au dă cât bărbații că caută să placă cam la toți.

Muierile la glume și la mângăierii firesce sînt date.

Muierile la tinerete mult ne dăsmiárdă, la mai în vîrstă ne ușuréză dă muncă și la bătrănețe ne hrănesc ca pe nisce copii; d'aceea muieră la ori-ce vîrstă ne este dă mare trebuință. Vai dă cel-ce n'a dobândit muieră!

Muierile la toți lesne se înduplecă, iar la cei înțelepți cam cu anevoie.

Muierile la bunătăți pe jos dă tot se arată, iar la réutăți dă cât toți mai învățate.

- 7680** Muşerile lesne găsesc ori-ce mijlóce când voiesc pę bårbaşî sã-î înşale.
 Muşerile lacrãmile în pozãnar le aũ, când vor şî câte vor cu pumnul le scot.
 Muşerile maî credincióse l'ale legiî sę aratã, pentru-cã ju-decatã maî slabã aratã.
 Muşerile maî lesne alunecã la dragoste.
 Muşerile maî lesne dę cõt toşî aflã tóte, însă cele maî multe greşite.
- 7685** Muşerile maî supuse, la patimî nespuse.
 Muşerile ne-credincióse şî maî ne-statornice la dragoste, firesce s'aratã.
 Muşerile nu vor sã scie nici dę minuni, nici dę drãciî, la focul lor când le coprinde.
 Muşerile nu pot cunósce cõt dę înşelãtóre sũnt.
 Muşerile nu pot crede cã sę gãsesc bårbaşî sã nu le bage în sémã.
- 7690** Muşerile nu sę cam supërã dę dragoste, pentru-cã curînd sę saturã dę ea.
 Muşerile nãpãstuiesc pentru patimî nespuse şî pę însuşi copiiî lor.
 Muşerile pentru bårbaşî una p'alta pizmuiesc, una cu-alta sę sfãdesc, una p'alta ocãrãsc şî nici odatã sę nvoiesc, iar bårbaşii pentru ele la duel îndatã ies.
 Muşerile pururea iubesc, maî mult pę cei ageamiî, dę cõt pę cei învęţãî.
 Muşerile pę cine iubesc maî lesne le iértã a lor neghïobie dę cõt a lor ne-statornicie.
- 7695** Muşerile pę bårbaşî, iar nu bårbaşii pę muşerî stãpãnesc precum voiesc.
 Muşerile pę bårbaşî pururea ęi dęfãimézã, iar bårbaşii cei maî mulşî bine le cuvintézã.
 Muşerile plãcerea o socotesc hrana vieşii lor.
 Muşerile plãcere aũ sã vorbescã, sã nu tacã dę ori-ce sę întimplã la ori-cine în casã.
 Muşerile sã sę 'mpodobescã cu ruşinea şî cu înşelpciunea.
- 7700** Muşerile tot vorbesc iar bårbaşii sãvirşesc.
 Muşerile dibace a sę peface.
 Muşerile şî 'n vis la 'nşelãciunii gãndesc.
 Muşerilor li-s'a dat în oglindã sã privescã, ca maî frumos sã sę gãtescã, iar bårbaşilor în arme, ca maî bine sã isbutescã.
 Multe muşerî maî înşlepte şî cu mult maî bãrbate dę cõt bårbaşii lor s'aũ arętãt.
- 7705** Multã plãcere muşerile aũ, ca una pę alta, dę faşã sã atingã.

Mulți multe pentru muierii bârfesc, dar fără de ele nici-cum pot trăi.

Negătită la bărbat și ne-curată, nici cum să te-arăți, ca nu cum-va să-ți aduci scârba cea mai mică.

Ne-fericesc pe muierii, că trăim fără grijă, și nu știu ce mare grijă, de bărbați avem, când de noi departe, în brațele altora ei vedem.

Nimic alt mai plăcut, de cât când muieria, cu bărbatul petrec amîndoi într'o unire și 'ntr'o glăsuire.

7710 Nimic alt mai lesne, de cât a afla o muierie pe alta ce face în casa sa.

Nimic alt mai rău, de cât a gândi rău bărbatului tău.

Nici o muierie fără fiere.

Nici o supărare la muierie mai mare, de cât când vede cu ochii ei pe alta în patul ei.

Nici o mahnire la muierie mai mare, de cât când depărtare de la bărbat are.

7715 Nici o bucurie mai mare, nici o veselie mai tare, de cât când muieria, copil vede în ochii ei, rod din pantecele ei.

Nici-cum să ridici mâna asupra muierii când ea este grea, ca să nu rămâi în răspundere grea.

Nici muieria fără bărbat, nici bărbatul fără muierie nu plătesc nici o cépă; că pururea în ne-odihnă sînt, fiind făcuți unul pentru altul.

Nici pânză, nici muierie, să nu alegi la lumînare.

Nici toporul fără codă, nici muieria fără bărbat este bună de vre-o trebă.

7720 Nici frumusețea, nici podoba trage pe muierie la tine, de n'ar ave dulceta ei firască.

Nici bărbații la un loc pot locui, iar două muierii într'o casă nu pot trăi.

Nu bărbatul pentru muierie, ci muieria pentru bărbat de Domnul s'a zidit, că muieria din bărbat, iar nu bărbatul din muierie.

Numirea de dulce la muierie s'a dat, iar nu și la bărbat. P'al tău bărbat să-l iubești și nici cum rău lui să-ți gîndesci.

7725 Nu-ți lăuda bărbatul către altă muierie, că numai îndată el pierd.

Pentru a lor frumusețe, muierie cu muierie pururea se pizmuesc de ce alta mai frumoasă de cât ea.

Pentru muierii să te păzesci, nici cum rău să grăiesci; mai bine să te faci că nimic nu ști, cât de multe vei ști.

Piste puțință muieria ce iubesce să nu mărescă dragostea când de ea grăiesce.

Pe muierie s'o cercetezi după brănișor, ca pe pesce după ureche.

- 7730** Pě muřere s'o cinstesei tocma ca pe-o sfântă, dar friul din gură ei nici cum să'l slăbesci; acesta de toți de s'ar urma, ori nici una s'ar mai mărita, ori casă spartă nu s'ar mai vedé.
- Pě muřere s'o cinstesci, dar mult să te feresci de lingușirile ei.
- Pě muřere să te silesci, cu mângăiere s'o biruiesci.
- Pě muřere, fără trebă nici într'un minut s'o lași, nici că să'i dai pas dacă vei, să nu greșască.
- Pě muřeri nu se cuvine a le grăi de rău, ca să nu dai din rău piste mai rău.
- 7735** Rușine la muřere, să mērgă la bărbat, ci bărbatul s'o pofțescă l'al său pat.
- Să nu cređi p'acea muřere ce lesne se jură, că nici un adevăr ție eți spune.
- Să nu te închină la muřere pentru multa ei avere.
- Să nu cercetezi, nici să întrebă pē bărbat de câte privesc numai la bărbat.
- Să nu dai muřerii sufletul tău ca să nu să suie sus pē capul tău.
- 7740** Să fii blândă la bărbat și când palme el țe-a dat.
- Slăbiciunea omului către muřere, arată pē muřere cu mult mai tare de cât ori-ce putere mare.
- Sfânt lucru e muřerea ăis'a unul din cei mai sfinți; cine de ea se depărtează, de sfințenie nu se mai împărtaşeză.
- Totă lumea se stăpânesce de bărbați dar muřerile stăpânesc pē acești bărbați.
- Pě muřere cât de mult să o cinstesci dar și frică de ea se dobândesci.
- 7745** Pě muřere s'o olasticesci, dacă vei s'o dobândesci.
- Feresce-te de muřere ca iasca de foc.
- Ferice d'acea muřere ce-a dobândit tiner bărbat.
- Fie-ce muřere cu darul ei.
- Fie-ce muřere cere mângăiere.
- 7750** Firea a scos pē muřere spre pedepsa bărbatului ca închinându-se ei, să scađă din mândria lui.
- Firea așa a ordonat ca muřerea până e fată să se arate la toți ca să potă dobândi bărbat; după-ce se mărită să se-arate la al său bărbat și de casă să îngrijască.
- Firea muřerii saț n'are.
- Firea muřerii la înșelăciune privesce.
- Firesce muřerea cere să te 'nchină la ea și tu de nevoie, fără voia ta, te 'nchină la ea.
- 7755** Fugi de-acea muřere ce astă-đi în lăcrămi te înecă, și mâine nici că te întrebă.

Fugi de față de muieră când cu dragoste la tine se uită,
dacă vei să scapi cu suflet nevătămat.

Făgăduielile și jurămînturile muierilor întregă minciună.

Frēcă'ți ochii bine când cu lumînarea la muieră te uîți.

Cea mai laudată 'ntre muieri se 'nțelege ceea-ce a dobândit copii mai mulți din pantecele ei.

7760 Cea mai mare poftă și plăcere a muierii, ca ea pururea să poruncască.

Cea mai mare și neiertată vină, a urî muieră pe bărbatul său.

Cea mai mare rușine la ori-ce muieră, al său bărbat a 'și lasă și la altul a alerga.

Cea mai mare rușine, muieră bărbatului când va porunci.

Cea mai sfântă muieră ceea-ce a dobândit mai mulți copii.

7765 Ceea-ce va muieră, aceea va și Domnul cu tine.

Ceea-ce 'i lipsesce muierii din putere, i-s'a adăogat la dulceta ei.

Cele mai multe muieri arată că te iubesc, dar fără interes la tine nu gîndesc; d'aceea la interes, dragostea lor privesce, iar' la tine nici de cum.

Cel mai mare cusur al muierilor, când nu se țin de dragoste.

Cel-ce-o lume stăpînesce, cu gura căscată la muieră se uită.

7770 Cel-ce muieră și-o depărtază, sufletul lui și'l depărtază. Ce ticălosă firea muierescă! astă-đi vieța țe-o pierđi pentru ea, și mâine îndată te scârbesci de ea.

Cine se încrede la vorbe de muieră, curînd se căiesce că muieră e viclénă, și pe cel mai învățat lesne 'l-a 'nșelat.

Cine de muieri se depărtază, nu înainteză.

Cine 'și lapedă copilul ucigașă se 'nțelege.

7775 Cine 'și ridică cracii la al doilea bărbat, de obște se înțelege la ori ce bărbat.

Cinstea muierii stă în mândria sa.

Bărbatului têu, fie bun fie rău, nici cum tu să-'i poruncesci, iar sfatul cel mai bun lui să-'i dăruiesci.

Bărbatul către muieră dragoste arată, iar muieră către bărbat lipsa cea mai mare.

Bărbatul lingușitor, muieră prefăcută.

7780 Bărbatul têu când te iubesc, indoit tu să'l iubesci.

Bărbat piste bărbat să nu primesci în pat.

Dacă muierile n'ar fi găsit mijlôce târđiș bărbații ar fi 'n-vățat să jôce.

Darul cel mai mare, rușinea la muieră.

Datoria muierii, să mângăie la 'ntristare

7785 Din cósta lui Adam Eva a eșit, d'aceea muieră de bărbat s'a lipit.

Din buzele muşierii curge lapte şi mîere, dar vaî d  cel-ce linge buzele muşierii!

Doo  muşieri ce să înteleg cam r u g ndesc la  re-cine. Doo  c sur i şi numai muşierea are bune, unul la aşternut şi cel-l-alt c nd intră în mormînt.

Domnul numai p  muşiere a împodobit cu ceea-ce e mult mai dorit.

7790 Dulc ta muşierii te îuşal  în tocma ca mom la la undi a şi la cursă.

Dumne eul muşierii, bărbatul ei să întelege; la el să să îchine, la el să să róge, la el să n d jduiesc .

Duh rea muşierii, sănătatea bărbatului.

D  este lucru 'n lume, ca să să îchine la el or -cine, muşierea s'a ivit.

D  vrei să te invr jbesc  cu or -ce muşiere, laud  înaintea ei p  altă muşiere.

7795 Dă la muşieri multe inva a omul, când bag  d  s m  la vorba lor.

D  casă noo  să te feresc , d  muşiere t n r  să te lipesc .

D  n'ai trebuința d  muşiere, nu te uita la ea; dă n'ai trebuința d  ea îchin -te la ea.

D parte să te trag  d  muşiere c nd glumesce.

D parte d  muşiere, c nd dragostea te biruiesce, că 'ndata te st p nesce.

7800 D parte d  muşiere c nd între ele să g lcevesc ca să nu cadă beleaua p  tine.

Şi p  cel mai cumplit şi la inimă împietrit muşierile 'l-au biruit.

Şi cel mai mare filosof, şi cel mai mare împ rat, şi cel mai mare vitéz, la muşiere s  îchin .

Pentru Mucaliţi şi Caragh oşi

Mucalit d  caraghios at ta d osebire are că unul cu gura şi altul cu m na te imbal .

Pentru Mulţumire

A să multumi omul p  ceea-ce 'l-a dat Domnul, cel mai mare dar să întelege.

7805 In sus să te u i, c nd vei s  mulţumesc  Domnului, ca găina c nd b  apă, mulţumind lui Dumne e .

Cu anev ie s  mulţumesc , p  cel-ce nu cuno ce nici binele nici r ul.

Cu inimă bună tu să mulțumesci celui-ce bine ție ți-a făcut.
Cu o dulce mulțumire, îndată îndatorezi pe făcătorul tău
de bine la mai mare îndatorire.

Când mulțumesci făcătorilor de bine, îndemni pe cei-l-alti
la asemenea faceri de bine.

7810 Când nu te mulțumesci pe ceea-ce ești, multe greșeli do-
bândesci.

Cât de bine să faci, cât de mult să te silești spre folo-
sul altora, nu poți mulțumi pe toți.

Mulțumesc-te pe al tău, la lucru străin nici cum să rîvnesci.
Mulțumesc Domnului bine sau rău ție de 'ți dă, că tu
nici binele tău cunosc, nici răul în adevăr.

Mulțumirea facerii de bine ești mai aduce și alt bine.

7815 Mulțumire se dă la cel-ce ne dă, iar nu și la cel-ce făgă-
duință numai ne dă.

Mulțumita pentru slujbă, nu numai prin grai dar și cu
mâna plină.

Nimeni nu se mulțumesc în ceea-ce se găsește.

Nici de însuși Domnul toți de o potrivă se pot mulțumi,
că unul cere plôie și altul uscăciune.

Puțin cei-ce se mulțumesc de Domni lor când nu le dă
tota averea lor.

7820 Pe însuși Domnul mulți se mânie, pe însuși Domnul mulți
hulesc, către însuși Domnul mulți cârtesc, și tu vei de
tine toți să se mulțumescă.

Pe cât de puțin, tu să te mulțumesci, ca mai mult să do-
bândesci.

Pe nimeni nu poți mulțumi, de nu vei nimeri la vremea lui.
Să te mulțumesci pe ceea-ce dobândesci, de unde tu o-
stenesci.

Fără nici o mulțumită, nici o pildă dai, de ori-ce faptă
bună.

7825 Cel-ce pe puțin nu se mulțumesc, pierde și acel puțin.
Cine se mulțumesc pe ale sale, nici o mahnire are.

Din tota inima Domnului să mulțumim, de ceea-ce de la
el noi ne miluim, ca mai mult să dobândim.

Domnului mulțumire, în loc de rugăciune, mai bine să-ți
faci, că el scie ce să îți dea, fără tu a 'l ruga.

Și bine și rău făcând nu poți mulțumi pe toți de rînd, că
ori-ce urmare d'o-potrivă la toți nu place de rînd.

Pentru Mume.

7830 Vai de acele mume ce 'și lapedă copiii lor, ca când n'ar
fi sânge al lor.

Vai de acele mume ce 'și dau copii lor pe mâinile altora,
ca când nu le-ar fi dat lor Domnul lapte îndestul!

Ca o mumă către tine, să cinstesci și pe aceea-ce, ca o
mumă bună, îngrijasce de tine.

Cu mult mai bine, copil să nu faci de cât să 'l lepești după-
ce îl faci.

Muma vitregă mai rea, de cât ori-ce fiară rea.

7835 Muma mai lesne pe copii ei învață; d'aceea mumele să
fie mai învățate.

Muma mai mult în adevăr, iubește pe copil, că 'l cunoște
că e al ei, și cu dureri 'a dobândit.

Muma 'n pânțelele ei ne-a zemislit, în pânțelele ei ne-a
încăldit, în pânțelele ei ne-a crescut, în pânțelele ei ne-a
hrănit cu însuși sângele ei; cum din pânțelele ei am ieșit,
de pieptul ei ne-am lipit, țigă ei nă-a dat-o, de am supt-o
tota până ne-am îndopat ca o lipitoare, în lume când ne-a
arătat, mâna cu mărtea a dat. Pentru ea să ne silim,
pentru ea să îngrijim, pentru ea să ne jertfim, precum
și ea s'a jertfit, când în lume ne-a născut.

Muma, petrecerea ei, plimbarea ei, jocurile ei, cu fetele ei
să le facă, ca să le deprindă la urmări cinstite.

Muma din fire, lapte în țigă a dobândit pentru al ei copil,
d'aceea însuși ea, pe al său copil cu-al său lapte, trebuie
să-'l hrănească, după-cum firea a orînduit.

7840 Muma după-ce naște, mult, mult se 'nveselesce dar nu scie
că d'aci încep necazurile ei.

Nu mai muma cunoște pe copilul său că este în adevăr
al său.

Sinul mumei la copil, liman de mântuire.

Feresce-te să nu mâhnesci pe muma ta întru nimic, ca să
nu te blesteme, că numai blestemul ei îndată se lipesce.

Fugi cât vei pute de vitrega muma ta, încât și de moștele
ei departe să ocolesc, când le întîlnesc.

7845 Ce e mai frumos la vedere? de cât a vedea pe mumă cu
copilul în brațe și cu furca la brâu.

Dacă două mume ai, una bună și alta vitregă, pe cea vi-
tregă s'o cinstesci, și pe cea-l-altă s'o iubești și pentru
ea să te jertfesci.

De la mumă spînzură cele d'întăiu năravuri ale copiilor.

Pentru Muncă și Muncitori.

Vezi Lenc, Nemuncitorii.

A fugi ore-cine de cele-ce cer muncă, se 'nțelege lenevire
și întrégă ticăloșie.

- Iubesc munca, ca să întâmpini cele trebuincioase ale trupului tău și învățătura spre odihna sufletului tău.
- 7850** Iubirea de muncă, avere 'ți bagă 'n pungă.
Iubitorul de muncă, nici cum în lipsă se află.
Omul ca să dobândească, trebuie să muncească.
Omul cu munca când se obișnuiește, i-se pare în adevăr că are ce ții lipsese când nu muncesce.
Omul fără muncă, ca trântorul fără miere, d'aceea pururea la muncă să'l silești.
- 7855** Omul fără muncă mai lesne se 'mbolnăvesce.
Omul din munca sa când se folosește, cu mai mare silință la muncă se sîrguiește.
Omul după muncă, se bucură de muncă.
Ori-ce sîmîntă să o udi cu sudorea muncii tale, dacă vei să-'ți dé rod mai mare.
O, ce mulțumire la cel-ce muncesce, când din munca sa el se folosește!
- 7860** Unul cu munca altuia se îngrașă și se umflă, și pré puțini cu munca lor.
Unde toți de obște muncesc, cerșetorii nu se găesc.
Unde de silă și de frică muncesc, rodirile acolo nici cum sporesc.
În di de vară să te-asemeni cu furnica la muncă, ce până nu'și umple mușuroiul de bucate, nu stă din muncă.
În revărsatul zorilor să fii cu sapa 'n mână și să n'o lași din mână până la săptămână, dacă vei să ai pururea ceva în mână.
- 7865** În sudore și în chinuri vei mânca pâinea ta, din munca ta, că așa Domnul a poruncit, când din țărîna te-a zemislit.
În toate dîilele să muncesci, afară de Duminecă, c'o di și numai Domnul pe săptămână a lăsat spre odihnă.
Vremea muncii să n'o pierdi la bături și jocuri, ca nu cumva să ajungi să ceri pe alocuri.
Gol la sapă, gol la cósă, l'arătură cu sudore, secerea cu nădușală, la strîngere fără preget, să alergi cât vei pute, ca toate la vremea lor să le aibi fără smintelă ori-când tu vei vré.
- 7870** Diua, în care nimic n'ai muncit, di că în zadar ai trăit
Diua totă să muncesci, nóptea să te odihnesci.
Ca să înaintezi la munca ta, trebuie să găsești mijlóce înlesnitóre.
Cu apusul sórelui să apuie și munca, ca și vita și omul să se odihnescă pentru a doua di.
Cu cât mai mult vei munci, atât mai mult vei dobânda.

- Cu cât mai mult muncesci, cu atât mai mult te 'nveselescî,
când din munca ta și pe tine și pe altul folosești.
- 7875** Cu cât mai mult dobândesci din munca ce jertfesci, cu
atât mai mult pofta muncii se deschide.
Cu munca omul, pe negândite, a dobândit pe chiuite.
Cu munca să te întreci la ori-ce dăprindere.
Cu munca frate și din piétră scoți lapte.
Cu munca trece vremea și nici c'o pricepi.
- 7880** Cu munca necurmată, mănânci plăciută lată.
Când nimic muncesci atunci păcătuesci, că la răutăți
gândesci.
La muncă înainte, la somn mai în urmă.
La muncă cu sîrguință, la slujbă cu credință.
La muncă când te strudesci, mai mult pentru slăbănogi
să te silești tu cât poți.
- 7885** La muncă după albină să te ieși și să urmezî, ce, câte
puțin adunând, umple uleful de mâncarea cea mai dulce.
La muncă de la furnică, să ești pildă cât de mică, ce cu
cât mică este, ea mai mult muncesce și fără a-î porunci,
singură ești strînge de mâncare pentru iernă, de cu pri-
măvara.
La muncă și strudă toate se supun, și cele piste puțință
se ved cu înlesnire.
Mai bine în muncă să primesci să mori, de cât, când la
unul când la altul, cu talerul să ceri, că aceea mai de
cinste, iar acesta ești aduce mare necinste.
- 7890** Mai bine cu muncă și îndestulat, de cât cu cinste mare
și de tot leșinat, fără de mâncare.
Mai bine să muncesci cu mâna ta, de cât la mila altuia
să aștepți.
Mare rușine să-ți fie ție altul a te hrăni, când tu poți
munci.
Mai bine să muncesci, de cât la avere străină să gân-
desci, ca să i-o hrăpesci.
Mai bine să te străduiesci cu totă puterea ta, la ori-ce
muncă, de cât la altul să te căciulesci și mila lui să
aștepți.
Munca ar peri, când leneșii ar împărăți.
- 7895** Munca omului noroc ești aduce.
Munca în urmă odihnă cere ca să ție putere.
Munca ești înveselesc sufletul, iar trândăvia ți 'l frămîntă;
de una să te lipesci de ceea-l-alta să te depărtezi.
Munca viéță și lenea mórte.
Munca cu măsură trupul țe-l întăresce.
- 7900** Munca cu nădușală, sărăcia dă afară.
Munca cu silință, preface ori-ce ființă.

- Munca cu sudóre, pë om ël îngrășă.
 Munca cât e dë dulce, când rod nooë ne aduce.
 Munca la început ęți arată nevoie, iar pë la sfîrșit plăcere și bucurie, ca muncile dë facere.
- 7905** Munca la început grozavă së pare și lenea fôrte dulce, iar pë la sfîrșit, una 'ți aduce bogăție și ceea-l-altă calicie. Munca, lécul întristării. Dë ea sã te ții și pururea veți fi vesel. Munca mare te slăbesce, dar pururea și te slăvesce. Munca minții, cu mult mai mult te dăulă dë cât a mâinii. Munca mulțumirea ta sã 'ți fie tot-dé-una.
- 7910** Munca, mumă bună, iar lenea mumă vitregă. Munca mâinii nici odată te lasă fără bucată. Munca, mâna cea dréptă și lenea, cea stângă a norocului têu. Munca ne-arată odihna, că este mai dulce. Munca nici odată nu së vestejesce, d'aceea pururea înfloresce și rodesce.
- 7915** Munca pë muncitor nu'l lasă fără ajutor. Munca pãmîntului sã'ți fie ție bogăția vistieriei tale. Munca plugului, vięta omului, d'aceea și mai cinstită. Munca pãmîntului cu cât mai grea cu atât mai folositoare. Munca sã te adórmă, munca sã te deștepte, ca nici odată sã aibi lipsă, că singurã ea întrégă bogăție.
- 7920** Munca spre folosul têu poftă și plăcere ęti aduce, spre mai mare muncă, iar trândăvia, grétă și plecate. Alege care 'ți place. Munca fără preget pë om îmbogătesce. Dë ea së te ții. Munca cea mai folositoare, că 'ndoită dobândă ne-aduce și dëparte dë noi duce ori-ce grétă și ori-ce greșală. Munca, cinste dulce, iar lenea necinste ne aduce. Munca din mână'ți nici cum sã scape, ca îmbucătura în gură'ți cu dulcétă sã 'ncapă.
- 7925** Munca dureri aduce, dar și dobândă dulce. Munca dëpártéză ori-ce rêu și ori-ce lipsă. Munca mică, dobândă mică. Muncă, muncă sã cheltuesci, iar nu dïle sã sərbătoresci, că cu acéstă și pë Domnul cinstesci și pe tine mai mult te folosesci. Muncă peste muncă dë veți adăoga, lipsă în casă nici că veți avé.
- 7930** Muncă së înțelege, la ori-ce omul së îndeletnicesce. Muncesce nu spre cinstea ta, ci spre folosul altuia; că folosul obștesc, cea mai mare cinste ęti aduce. Muncesce după puțință, că cu muncă bună și sănătatea te-o păstrezi și avere dobândesci. Muncitorii dobândesc, cu munca mâinilor lor, iar boierii, cu munca altora, ședënd pë saltele.

- Muncitorul, când adună atunci se 'nveselesce, și muncii sale mulțumesc.
- 7935** Muncitorul, și de se socotesce să facă vre-un rău, n'are vreme să facă acel rău.
N'ai muncit la tinerete, pățimesci la bătrânețe.
N'aștepta să te'mboldescă ca pe bou la muncă, c'atunci și muncesci și pățimesci.
Nemuncitorul, pururea în dureri de mâini și de picere petrece.
Nici o ți fără muncă, afară de Duminecă, ce nimic nu ducă.
- 7940** Nici un lucru te 'nveselesce, ca ceea-ce odrăslesce din bună munca ta.
Nici un lucru așa de dulce, ca ceea-ce ție munca ta 'ți-aduce.
Nici pré multă muncă, nici de tot în lenevire, că și una și alta d'opotrivă te vatemă, ci măsura de mijloc la toate să păzesci.
Nóptea să te deștepți, ca cocoșii să și cânti, și de muncă să te-apuci.
Numai o ți pe săptămână să te odihnesci din mână, dacă voesci să nu sărăcesci.
- 7945** Nu te pleca la mila altuia, ci mai bine la munca ta.
Nu toate de la altul d'a gata aștepta, ci mișcă și tu din mână la ori-ce cum-va.
Petrecerea fără muncă, muma sărăciei și sora hoției.
Piste puțință la muncă pe nimeni să nu silesci, ca tot-de-una la muncă gata să'l găsești.
Pururea să ostenești cu ore-ce muncă, nu numai pentru tine, ci pentru altul ca tine.
- 7950** Puțin, muncind împreună, mult folos aduc, iar fieș-care în parte, nici pentru a sa trebuință; d'aceea țiea'ți un tovarăș la ori-ce muncă.
Rodul muncii mai dulce, de ori-ce plăcere pe lume.
Silește-te la muncă ca să nu cați în lipsă.
Sórele să te ardă la lucru de câmp, ca bun rod să dobândesci, din munca ce cheltuiesci.
Să te deprinzi la muncă de bună voie a ta ca s'o poți suferi și când va veni fără voia ta.
- 7955** Slavă se cuvine celor ce muncesc pentru folos obștesc.
Tótă ziua să muncesci, dar să te și odihnesci.
Fírescă datorie a omului se 'nțelege a munci necurmat.
Ceasornicul muncitorului, cocoșul se 'nțelege.
Ceea-ce muncesci, să fie spre folosul tău, și spre folosul obștesc, c'atunci te numesci om mare.
- 7960** Ceii crescuți la mindire, la pământ nu pot munci.

Cel-ce a muncit, acela are drept d'a să și folosi din munca lui.

Cel în slujbă, și când se odihnesce, léfa lui ăi merge, iar muncitorul, munca lui, léfa lui.

Cel-ce ăiua nu muncesce n'are dreptate nóptea să se odihnescă.

Cel-ce la vreme de muncă se pune la cântări, la vreme de fóme trebuie să jóce.

7965 Cel ce mult muncesce, lui i-să cuvine cinste și plată bună, ca și altul de la el pildă să ăea bună.

Cel-ce mult muncesce, mult și dobândesce.

Cel-ce mult muncesce, de multe greșeli se feresce.

Cel-ce mult muncesce, pururea sătul este că nimic ăi lipsește.

Cel-ce nu muncesce, în trândăvie se topesce.

7970 Cel-ce nu muncesce, în visuri se chinuesce.

Cel ce nu muncesce. la furtisag gândesce, că d'aci se hrănesce.

Cel-ce nu muncesce, slugă altuia de nevoie se găsesce; iar cel-ce muncesce, n'are trebuință de nici un stăpân. Păzesce-te să nu ajungă slugă altuia că vaă de tine.

Ce somn ușor și dulce, munca pământului ne aduce.

Cine cu munca petrece, depărtéză de la sine orî-ce întristare și orî-ce zădărnicie.

7975 Cine măi mult muncesce, măi mult și dobândesce.

Cine muncesce, pâinea nu-î lipsește, iar cine se lenevesce, sărăcia de el se ipesce.

Cine muncesce bine, mănăncă măi cu poftă.

Cine n'a învățat nici o meserie, póte munci cu mâna mult măi bine.

Bărbatul tare, țapăn și voinic, mușerea slabă și neputinciosă. D'aceea munca la bărbat.

7980 Bășici pe mâini cine scóte din muncă, acela pâinea cu dulcetză o mănăncă.

Dě-ai munci măi adese-orî, prisos ai avé în casa ta de multe orî.

Domnul avere dá celui ce muncesce.

Domnul, omului parte ă-a făcut, să muncescă tótă ăiua.

După muncă, pâinea măi dulce ni-să pare.

7985 După muncă și dobândă.

După dreptate munca când vei s'o împarți, ăea pildă de la albină, că unele aduc miere, și altele fac căsuțe de miere, tóte cu mare supunere către stăpâna lor.

Dě n'ai învățat nici un meșteșug, alérgă la cel obștesc și la cel măi de folos, adică la plug, și la o sapă bună, ce'ți dá îmbucătura cea măi bună.

Dă nu veî munci, în veci sărac veî fi.
 Și când mai mare avere dobândesci, munca să nu țe-o
 părăsesci.

Pentru Muncitori

Veđi *Muncă*.

Pentru Muritori

Veđi *Môrte*.

Pentru Muștrare

- 7990** Când muștrezi pe ore-cine, cu dragoste să-l îndemni, iar
 nu să-l înfrunzezi.
 Când muștrezi pe ore-cine, socotesce-te în tine, nu cum-va
 și tu asemenea ai urmat? și te muștrăză și pe tine.
 Muștrăză pe cel înțelept precum i-să cuvine, la neprevăduță
 greșală, și mai înțelept va eși.
 Să te feresci să nu te-arăți vrednic de muștrări, dar ne-
 vrednic de-a-le suferi când ele ți-se vor cuveni.
 Cel-ce urasce muștrarea, nici odată se 'ndreptăză.
- 7995** Dă ori-ce pe altul, cu cuvînt ăl muștrezi, tu de aceea, cu
 totul să te depărtezi.

Pentru Mucii

Când mucii 'ți-'i suflă, nu trîmbița din nări, că pe toți ei
 sperii.
 Când mucii 'ți-'i suflă, dă-te la o parte, ca să nu suflă asu-
 pra celor dinainte.

Pentru Mănăstiri

- La mănăstire mănânci d'a gata, fără a munci, ca când n'ai
 avé mâini.
- 8000** La mănăstire, tembelicul cel mai mare, despre ale muncii.
 La mănăstire, bogăție mare, dar milă nici-dè-cum.
 Cel-ce o lume despóite ca să facă mănăstiri, se 'nțelege
 că le face pentru a aceluora pomenire, iar nu pentru
 a lui.

Pentru Măreți

Când faptele ții sînt mici, urît sã te arêți măreț.
Mărețul pururea se bagã între cei mai mari, ca sã se arate
și el mare.

Pentru Mări

- Cu cât dē frumósã marea, când dē dēparte o veđi, cu
atât dē uritã, când în ea te înneçi.
- 8005** Mai bine pē uscat cu vînt, dē cât pē mare fãrã vînt.
Marea, cu înneçarea ei o lume prãpãdesce, și toți dē ea sē
țin. O ce nerođie!
Marea, frumósã, dar primejdiósã.
Marea dē dēparte bine s'o veđi, iar în ea vre-o datã nici
cum sã te încređi.
Pē cel mai bogat, marea 'l-a arêtat cel mai scãpêtat.
- 8010** Scãparea celui pē mare, mórtea sē înțelege.
Ce turburare dē mare, mare, când val piste val vine cãlare.
Cine pē mare umblã, vieța și-o scurtézá fãrã vremea ei.
Dē mare sã te miri, cã este dē mirare, iar dē umblat sã
umbli pē uscat.

Pentru Mărinimie adicã Inimã mare, Curaj

- Orî-ce împotrivre a norocului tēu, sã nu pótã micșorã mă-
rinimia ta.
- 8015** Cu mărinimia dobãndesci, ceea-ce nu gãndesci.
Mărinimia iértã cele mai mari greșeli.
Mărinimia urasce, orî-ce micșorare în fapte și în cuvinte.
Mărinimia uítã îndatã orî-ce rēu dē la altul 'l-a venit.
Mărinimia, îndrãsnéla cea mai mare.
- 8020** Mărinimia nici o fricã dē primejdie are.
Mărinimia nici odatã grãiesce dē rēu.
Mărinimia nici sē uítã la cele mai mici lucrãri, nici le
bagã în sémã.
Mărinimia numai, iubesce adevêrul.
Mărinimia, podóba sufletului.
- 8025** Mărinimia cu bine rēsplãtesce, cât nu face slujba ce i-sē face.
Mărinimia sē rușinézá sã facã cel mai mic rēu.
Fãrã mărinimie nimic nu poți folosi, și în zadar te stru-
desci.

Pentru Mărire

Mărirea n'o poți cunoște, de cât numai când o pierdți.
Mărirea ce ai în mână, numai îndată o pierdți, când pré
mult rivnesci către alta mai bună.

8030 Mărirea celor mari, după fapte se cunoște.

Mărirea ce se dobândește cu cumpănire, 'ți-aduce ne-cinste,
iar nu fericire.

Pentru Măritiș

Cu măritișul norodul ți înmulțesci, dragostea o întăresci
și pe Domnul îndatorezi, că porunca lui urmezi.

Când vei să te măriti, caută la om iar nu la nēm și a-
vere, că din prost se face de nēm, și din sărac bogat,
iar din ne-om, om cu mare ne-voință.

Mai bine măritată, fie și cu prost, de cât ne-măritată și
dăfăimată; că măritișul cinste ți aduce, iar ne-măritișul,
la mari greșeli te duce.

8035 Cea mai mare greutate, fata ne-măritată.

Pentru Mărturie

Vezi Marturie.

Pentru Măsură

Ori ce măsură, îndestulare bună.

Ori-ce piste măsură, vătămă în urmă.

Ori-ce piste măsură, greșală se 'nțelege după ori-ce lege.

Ori-ce piste măsură, căință aduce în urmă.

8040 Ori-ce piste măsură, nu ține multă vreme.

Ori-ce pré mult, și ori-ce pré puțin, 'ți-aduc vătămă, iar
măsură de mijloc, folosul cel mai mare.

Ori-ce fără măsură, scade din cinstea lui.

Cu anevoie forte, o măsură de mijloc să se păzescă la
tote.

Cu măsură să mănânci, cu măsură să și bei, cu măsură
să grăiesci, cu măsură să urmezi la ori-ce vei să să-
virșesci, că măsura la tote, unelta cea mai bună.

8045 Cu ce măsură vei măsură, cu aceea și-se va măsură.

La ori-ce urmare, când vei păzi măsura, nici o greșală ți
aduce.

La ori-ce mai cu măsură, ca când ęți va lipsi să nu-'ți
paie mai cu greu.

La ori-ce dai și la ori-ce ieți, măsura din ochi să nu o
pierđi.

La cele piste măsură, nici o orînduiele.

8050 Mănăncă, bé și jócă, dar tóte cu măsură și la vremea lor.
Măsura la tóte, cea mai bună dreptate.

Măsura cea mai bună, ce nici la o parte, nici la alta nu
atîruiă.

Măsurile și schimburile, cât se póte de înlesnitóre să fie.
Nimic piste măsură, ca să nu te căiesci în urmă.

8055 Precum munca piste măsură la asternut te-aruncă, așa și
lenea cea mare te lasă ca un puf móle; d'aceea la nici
una să treci piste măsură.

Tóte cu măsură bună, că piste măsură ęți aduce căință
nebună.

Ce anevoie și piste puțină a păzi óre-cine o măsură, când
slava, averea și puterea, piste tot ęl încunjură.

Cel-ce la tóte, măsura de mijloc bine o păzesce, acela
numai nu se căiesce.

Cel-ce se păzesce de ori-ce piste măsură, mai mult bo-
lesce și de sănătos se socotesce.

8060 Bucuria și 'ntristarea când vine piste măsură, de coșciug
ęți ieă îndată măsură.

Și căștigul cu măsură să doresci să-'l dobândesci, la cele
de trebuință.

Și multa strădanie și marea desfătare, d'o potrivă amîn-
doe trupul țe-l topesce, mintea țe-o întunecă și în uî-
mire te aruncă; d'aceea la amîndooe cu mare măsură.

Și de mult și de puțin mult să te feresci, ci măsura de
mijloc la tóte să păzesci, dacă vei să nu te nevoiesci;
că ori-ce piste măsură te lasă în urmă, fără nici o
măsură.

Pentru Măsci

Cu masca pę obraz, întreg măscăriciu.

8065 Masca chip frumos, dar fără creeri într'insa.

Masca după obraz, când grăiesci serióse, pururea să țe-o
ridici.

Pentru Mătăni

O pocăință cât de mică, cu părăsire de cele rele, biruiesce
mii și sute de mătăni.

Mătâniile multe în zadar, când pocăința ești lipsesce.
Mătâniile multe, întregă dobitocie, viclenie și răutate arată,
că va să înșale pe cei ce-l ved făcând la mătâniile.

8070 Jocul mătâniilor în mână lenevire arată.

Nici măcar o mătânie, ci îndurare mare.

Nu mătâniile cere Domnul, ca să'ți frângi mijlocul, tocma
ca pehlivanii, ci căință și pocăință, cu depărtare de
orice rea urmare.

Dă cât mătâniile cu capul până la pământ, și cu suflet spurcat,
mai bine cu suflet curat, când intri în mormânt.

Pentru Mâini

În adunare când te afli, la părțile de rușine mâna nici
cum să țe-o 'ntinzi.

8075 Când mergi la ore-cine, cu mâinile pline, ușile ți-să deschid
de sine.

Cu mâinile la piept, cu ochii în jos te arată de smerit,
ce-ți dic ipocrit.

Mâinile încețate, la genuche și la spate, nici cum să le
ții înaintea altora, că te-arată ca un tâlhar legat.

Mâinile curate de sânge să ți-le păzesci, ca bună chemare
de la Domnul să dobândesci.

Mâinile cele mai multe, aduc și rodurii mai multe.

8080 Mâinile celui-ce 'nnotă, lopeții de luntre se socotesc.

Mâini țepene la brutarii, picere țepene la boricenii se cuvine
să aibă.

Mână aspră, semn de muncă.

Mâna călugărului și a cerșetorului, o pantahuză pururea
plină

Mâna să țe-o arăți mai lungă la dare și mai scurtă la
luare.

8085 Mâna să țe-o sărute, să n'o dai la nimeni, că semnu de
mândrie, cu mare neroție.

Mâna slobodă la cele bune, iară la cele rele, legată și 'n
cătuși băgată.

Mâna ce se taie după pravilă, nici o durere simte; dar
vedii să n'o pați, fie și fără durere.

Mâna deschisă să țe-o ai la cel sărac și scăpătat.

Nici mâinile, nici fața, nici dinții, nici cum să-ți lași, ca de
câine, nespălați și necurățați.

8090 Nu cu o mână să tragi și cu alta să zgornesci, ci cu a-
mîndooe să îmbrățișezi.

Cu mâna golă de te-ți duce la oricine, «ești afară», ești vor
dica, iar cu mâna plină «poftim, poftim», de la toți audii.

Și fierul și pîetra, dă mână se tocesce.

Pentru Mânie și Mânioși

Asupra celor nevinovați nici o mânie să aibă, fie și vrăjmași.

Acela mai mare se poate socoti ce mânia și-o poate stăpâni.

8095 Acela mare dă suflet, ce la mânia nici cum se supune.

Omul în mânia la gâlcăvă gîndesce, iar cu răbdarea în-tîmpină ori-ce gâlcăvă.

Omul cu minte nici cum se mânia.

Omul când se mânia, inima i-se aprinde și cu nimic alt o poate stinge, dă cât cu blîndețele.

Omul când se mânia, te sperie cu vederea, că grozav se uită.

8100 Om cu om când se mânia, d'ar puté s'ar sfișia.

Ori-ce mânia multă vreme să nu ție, iar dragostea în veci să fie.

Ori-ce mânia dobîndesci, cu rușinea s'o înveselesc.

Urît, să te mânii pe cei mai mare dă cât tine.

Invață-te să'ți stăpînesci mânia ta că om ești.

8105 În loc dă mânia, să te silesc blîndețe să dobîndesci.

În mânia când te afli, nici însuși să urmez, nici ce-va să poruncesc, că d'amîndcoe în urmă te călesc.

Ca cărmaciul dă pietre, dă mânia să te feresc.

Cu o nebăgare în sémă, ori-ce mânia dă la tine depărtezi.

Cu mult mai voinic, cel-ce mânia 'și-o stăpînesce, dă cât cel-ce la răsboi biruiesce.

8110 Cu mânia către alții așa să te arēți, cum vei către tine alții să se porțe.

Cu mânia pierdă ori-ce îndrăsnelă.

Cu mânia ta nimic alt folosesc, dă cât inima ta țe-o todesc.

Cu mânia dă nevoie numai să începă cu ea, iar nu să și sfișesc cu ea.

Cu răbdarea ori-ce mânia, fie cât dă mare, îndată o potolesc.

8115 Cu cel mânios nici cum să te sfădesc, până nu-ți va trece mânia.

Când omul în mânia. nu'l supără mai mult.

Când în mânia te afli, stai din ori-ce lucrare.

Când se ȳea în gâlcăvă prieten cu prieten, și rudă cu rudă, atunci se aprinde mânia cea mai mare.

Când te mânii pe ore cine, ridică pricina pentru care te mânii și nu te vei mai mânia pe el.

- 8120** Când te mâniî să te păzescî, ca nu cum-va cu mânia la
 ore-ce să greşescî.
 Când te mâniî, să te ruşinezi d' însuşi tine, şi nici cum
 te vei mai mânia.
 Când te mâniî, să ții până când te vei socoti ore-ce mai bine.
 Când te mâniî d' ore-ce, mîntea d' tot ți-se întunecă şi
 nici cum mai judecă, d' aceea atunci, lasă p' altii să ho-
 tărăscă.
 Când nu te mâniî p' orî-cine, uîtă-te la altul ce să mînie
 p' altul, şi îndată te vei căi.
- 8125** La iconă, d' mînie, să te uîți tu când te mâniî şi nici
 cum mai mult în mînie vei fi.
 La mînie cu zăbavă, la 'ndurare cu grabă, la blîndețe
 cu tărie şi la cuvînt cu statornicie.
 Mai rău pătînescî, când d' mînie te stăpînescî.
 Mai tiran d' cît omul, în mânia lui, nici o fiară p' lume.
 Mai bine descoperē mânia ta, d' cît s'o ții ascunsă, că
 cu arētarea ei, d' pēcat tu vei scăpa.
- 8130** Mult vatēmă p' om mânia când ēl coprinde.
 Muritor fiind lume, nu păstra în tine vecinică mînie.
 Mânia arată p' cel slab d' suflet.
 Mânia ațița vrajbă, vrajba te duce la greşeli, gresala la
 pēcate.
 Mânia, o furie ce la mōrte te duce, p' cel-ce nu scie cum
 s'o înfrîneze.
- 8135** Mânia împēratului, cālăuză mōrții.
 Mânia în sînul nebunului, acolo sē odihnesce, că în veci
 nebunul mînios.
 Mânia, întregă nebunie, că din furie curge, şi când ea te
 coprinde, din ochii tēi scānteie scoți, sângerile tēu îndată
 în cap ți-sē urcă, obrazul ți-sē aprinde, gura plină d'ē
 spume, ca d' epilepsie, buzele tare 'ți tremură, dinții
 în gură rău ēți scrişnesc, trupul ți-sē cutremură, glasul
 ți-sē curmă, sufletul d'abia ți'l tragî, şi din picere ca caii
 bați. O ce grozăvie la vedere urită! când omul s'ar uita
 în ceasul acela, în oglinda sa, atunci s'ar spăimînta însuşi
 el d' el. Acēstă boleşniță, cu răbdarea numai sē pōte
 tāmădui, aducēnd inimii odihnă şi sufletului mângăfere.
 Mânia între cei-ce sē iubesc cam puțină vreme ține.
 Mânia îndelungată, aduce cāința lată. Dēparte d' ea.
- 8140** Mânia vrăjmăşesce inima țe-o îndrăcesce, d' nu pōți cu-
 nōsce binele din rău.
 Mânia gura nu și-o stăpînesce.
 Mânia jos aruncă orî-ce dar sufletesc.
 Mânia cu încetul ēți mănâncă pieptul.
 Mânia cu cāt mai mare, cu-atāt cāința mai mare.

- 8145** Mânia cu nimic alt să potolesce, dă cât cu îndelunga răbdare.
 Mânia când e înverșunată, să n'o superi așa îndată.
 Mânia când ne coprinde, mintea să desprinde.
 Mânia când prididesce, numai cuvîntul o potolesce.
 Mânia când biruesce, rău și rău te chinuesce și trupesce și sufletesce.
- 8150** Mânia când te-o stăpânesci, greșalele lesne le ierți.
 Mânia cât mai puțin pe tine te stăpânesce, atât mai mult ție ești folosesc.
 Mânia cât de mică, la inimă te pișcă.
 Mânia la om, scurtare de viață.
 Mânia la pîept lovesce, pe cine ea biruesce.
- 8155** Mânia lungă, bôlă îndelungată.
 Mânia mai mare de ori-ce întîmplare.
 Mânia mult d'ar țină, lumea rău s'ar împiedeca.
 Mânia, muma răutăților.
 Mânia, mândria și zavistia, d'o potrivă te mistuiesc, până a nu te sfîrși.
- 8160** Mânia nici cum cunósce la nici o dreptate.
 Mânia norodului, urgia Domnului.
 Mânia nu scie a judeca, beția nu scie a grăi, prostia nu scie a porunci, zavistia nu scie a iubi.
 Mânia pe apă s'o slobodî să mERGă, iar dragostea în piétră s'o sapi cât de adînc, ca stornică să fie.
 Mânia pe om în gâlcEVă el stufundă.
- 8165** Mânia pe om în cap el lovesce și mintea mai întău îndată 'i-o smintesce.
 Mânia pe nesimțite, în primejdie te trimite.
 Mânia pe cel înțelept, nici cum el stăpânesce.
 Mânia rece, curînd să trece.
 Mânia rudelor cu mult mai cumplită de cât a străinilor.
- 8170** Mânia rău vatEMă mintea cea mai bună, și mare căință ne-aduce în urmă.
 Mânia semn de marea slăbiciune a sufletului tău.
 Mânia singură, întrEGă greșală, fără a greși ore-cine în mânia.
 Mânia s'o ocăresci și departe de tine să o și osîndesci.
 Mânia se zemislesce, când ore-cine pe noi ne năpustuesce.
- 8175** Mânia să n'o păstrezi în vreme îndelungată, nici s'o arEți cumplită la nimeni nici odată.
 Mânia se potolesce, când cel-ce a dat pricină de mânia se umilesce.
 Mânia să se frângă ca acul albinei ce, cum mușcă, se frînge.
 Mânia să țe-o arEți, nu către cel mai mic, ci către cel mai mare, dacă poți să fii călare.
 Mânia să țe-o înfrînezi, mânia să țe-o stăpânesci, ca căință

- să nu veđi, că până la căință te și pierđi, când ei te supui.
- 8180** Mânia să țe-o depărtezi, până a nu te supune că, în urmă, rău piste rău ți-să pune.
 Mânia te asemănă cu cea mai grozavă fiară, dar tu până ești mánios, nu urma ca nici o fiară.
 Mânia, firesce, la multe rele ne silesce.
 Mânia, cel mai lesne lucru 'n lume, că dă orî-ce să mánie și mic, și mare orî cine.
 Mânia, din om te face ne-om.
- 8185** Mânia dă la cel înțelept, curînd să risipesce, iar dă la cel nebun, d'abea-d'abea să mișcă.
 Mânia dă tot urită că la nimeni să mai uită.
 Mânia țe-o stăpânesci, când bine te socotesci.
 Mânia și iuțela multă vreme să nu te stăpânescă.
 Mânia și 'ntristarea vieța țe-o scurtézá.
- 8190** Mânia și 'ntristarea la nimeni să ți-le aréți, că cu acesta éți aréți slábiciunea sufletului téu.
 Mânia și sgârcitura nici cum sfat primesce.
 Mânia și fómee d'opotrivă te frămîntă.
 Mânia, și cea cu cuvînt, te-arată fără cuvînt.
 Mânia și beția, mintea pe loc țe-o mușcă și te-arată dobitoc.
- 8195** Mânia și beția dooè rele fără leac
 Mânia și dă aude, dar nici cum înțelege.
 Mânia și dă te-a coprins, dar nimeni s'o cunóscă.
 Mânia dréptă, nici cum să pomenesce.
 Mândru către mánie pururea să te aréți, și nici cum s'o primesci.
- 8200** Nici cum mâna să țe-o ridicî, cu cea mai mică mánie, că și nevrînd, dă multe-orî a omorît cel-ce a lovit.
 Nici cum să osîndesci când în mánie te găsesci, ca nu rău să te căiesci.
 Nici cu pricină, nici fără pricină, să te mánii vre-odată.
 Nici până înserat, mánia să țe-o păstrezi.
 Nici să te mánii, nici rău să gândesci, nici pizmă să do-bândesci, pe orî-cine și orî-cum, după pîra altora, ce din sîn éși scot minciuna.
- 8205** Numai cei ticăloși dă minte să mánie și să turbură pentru orî-ce bagatelă.
 Nume bun dă vei s'auđi, să-ți cheltuiesci mánia cât mai curînd și dă grabă.
 Nu supèrà mai mult pe cel în mánie căđut, că mai rău să 'nvierșunézá, ca focul când el sgândări.
 Nu te mánia pe cel-ce nu te înțelege, că duhul lui prost să vede.
 Pe cel furios în mánie, lesne el supui, când dulce vei grăi

lui, sau când vei tăcea de tot, sau când vei fugi dinaintea lui.

8210 Precum pe supușii tăi te mâniî când ești greșesc, așa și tu pe tine, să te mâniî când greșesci, ca mai puțin să greșesci.

Pripa mâniei, căderea omului.

Rodul mâniei, vătămarea sufletului.

Rău cu rău când se mânie, mânia se 'ndoiesce, iar când unul se supune, pe jumătate rămâne.

Să nu 'nvierșunezi la mânie pe cel cu putere mare, că 'n-tăiu tu o vei cerca-o.

8215 Să nu te supui mâniei, ca să nu te dai urgiei.

Pă cel-ce mintea nici cum ăi potolesce a lui mânie, îndată ăl veđi căduť în cea mai mare drăcie.

Stăpânesce-ți mânia ta, în totă vieța ta, și te vei socoti cel mai mare împărat.

Târđiū să te deștepți, când vei către mânie să te arăți.

Fugi de mânia Domnului până îi va trece necazul.

8220 Fugi de cel-ce se mânie, până în mânie se află.

Cea-ce în mânie socotesci să faci, să nu urmezi, până când te afli coprins de mânie.

Celui mânios, fiere din nas ăi curge.

Cel mai mare vrăjmaș, mânia la om.

Cel mai mare dar la om se înțelege a 'și stăpâni mânia.

8225 Cel mânios în mânie orî-ce poruncesce, în urmă se căiesce.

Veđi să nu o pați.

Cel slab din fire când se mânie, mai sêlbatec se arată.

Cel-ce un norod întreg stăpânesci, o mică mânie cum nu țe-o îmblândesci?

Cel-ce se mânie, ești varsă mânia și pe cel nevinovat.

Cel-ce se mânie întru a lui vină, îmi mărturisesce însuși a lui vină.

8230 Cel-ce se mânie pe cei mai de-aprope lui, vinovat va fi în totă vieța lui.

Cel-ce nu se mânie, acela mai înțelept.

Cel-ce fuge de mânie, scapă de greșala ce din mânie lui va să-'i vie.

Cel-ce de mânie se stăpânesce, nici o greșală ăi mai lipsește.

Cine la rele nici cum se deprinde, mânia pe el nici cum ăl cuprinde.

8235 Cine 'n mânie bate, mai mult pe sineși bate.

Dă multe orî ne mâniem și fără voia noastră, când pe óre-cine vedem că pătimesce.

Dăparte de orî-cine, când mânia ăl cuprinde.

Dăparte de cele ce ție ești aduc mânie.

Départe cât vei puté dè cel-ce sè mânie, fără pricină dè mânie.

8240 Dèprinde-te să-ți stăpânesci mânia când te coprînde, ca să te arêți cel mai blând stăpân.

Și bărbatul și femeea, d'o potrivă sè mânie, când la pat sè supără.

Pentru Mânioși

Veți *Mânie*.

Pentru Mân

Veți *Mân*.

Pentru Mângăiere

O mângăiere dulce omului să-î dai la ori-ce întâmplare, ca să i-sè ușureze sufletul dè necazuri.

Un câine dè vei mângăia, te linge, te sărută, saltă, sare, alérgă și jócă p'împrejurul tēu, iar dè 'l vei certă, îndată te mușcă, ne cum un om. Ia bagă dè sémă bine la acésta.

Ca mângăierea, pè muîere, nimic alt o supune.

8245 Mângăierea ușuréză ori-ce necaz pătimesci.

Mângăierea în pat dulce, la supunere aduce și pè cea mai tare 'n minte și pè cea cu nici un dinte.

Mângăierea la 'ntristare, cea mai mare îndurare.

Mângăierea patului pè mulți éi adórne.

Mângăierea poftă aduce, și pofta plăcere, iar plăcerea dragoste.

8250 Mângăierea cea mai mare, la cel-ce cade în cea mai mare nenorocire, este a sè odihni dèparte dè ori-cine.

Mângăierea dè prieten, ce dulce ni-sè pare! dar când este vîclénă, ne vatēmă pân' la os.

Mângăierea dragostiî, a buzelor apropiere.

Mângăierile dè cu nópte ține lumea în ființă că, dacă ele ar lipsi, lumea s'ar sfîrși.

Pè nici unul să nu lași să ȳsă din casa ta nemângăiat cu ori-ce mijloc vei puté, c'acésta te cînstesce și te măresce mai mult dè cât o împărăție.

8255 Cea mai mare mângăiere, când împreună sè jelesc.

Cea mai slabă și mai tristă mângăiere, când plânge pè cel mort, când la mormînt ăl petrece, și când lui éi dă sărutarea cea din urmă.

Cel-ce de față te mângăie și pe din dos te sfășie, te mângăie ca pisica.

Dacă omul, unul cu altul nu s'ar mângăia, dragoste pe lume nici cum s'ar afla.

Pentru Mâncare

- 8260 Omul când vede pe altul că mănâncă, poftă i-să deschide. Atât să mănânci în cât, de la masă când te scoli, să poftești să mai mănânci, și-așa stomacul va fi mai ușor. Ori-când mănânci, și bei să mulțumesci lui Dumnezeu, ca găina ce 'n cer se uită, de câte ori din apă gustă. Cu cât mâncarea mai simplă, cu atât sănătatea mai tare. Când mănânci la masă, mai lasă ceva pe masă, pentru sluga ce ți slujesce și pentru câinele ce te păzesce. La țerani, în adevăr, próstă mâncare găsesci, dar cu mai mare gust, că țe-o dá cu mare gust.
- 8265 Lângă Domn ori-ce mâncare, fórte dulce ni-să pare. Mai puțin când mănânci, mănânci mai cu poftă, că pururea de mâncare ai mai mare poftă. Mai bine cheltuieți mai mare, la ale mâncărilor, de cât la ale podóbelor, că una pe din afară eți slujasce, iar alta pe din láuntru te hrănesce. Mai bine mămăligă în casa ta cu odihnă, de cât pandeș-pane și pișcoturi la masă împărătescă, cu chinuri și ne-cazurí. Mai bine próstă mâncare cu dragoste și îndurare, de cât masă mai mare și de inimă sfărâmare.
- 8270 Mănâncă pe cât muncesci că, mai mult mănâcând, pururea în lipsă te găsesci. Mănâncă după gust și îmbracă-te după mode. Mâncarea la suflet nu strică de cât numai la stomac. Mâncarea piste măsură, stomacul țe'l dărímă. D'acésta să te feresci, dacă nu vei să pătimesci. Mâncarea singuratică și pe tăcute, mâncare de lup, că mâncarea cere veselie, veselia cere adunare și vorbă mai multă.
- 8275 Mâncarea fără beútură nici cum se pare bună, însă beútură cu măsură. Mâncare adese-ori și câte puțin eți ține stomacul sănátos. Mâncarea d'un fel numai de bucate, te ține mai sănátos, iar felurimea de bucate, te frămíntă și te dărímă până ce te trântesce jos. Alege care 'ți place. Mâncarea țeránescă, puținé bóle încércă. Mâncarea simplă, spre ímputernicire, iar nu ímpodobită, spre dărápénare.

- 8280** Măncarea și băutura cu multă cumpătate, că piste măsură,
și una și alta ești aduce mare vătămă.
Măncarea și băutura ta, dreptatea și pacea să se înțeleagă.
Măncare bună și băutura bună de vei căpeta, și singur le
vei mânca, mult te vor vătăma.
Numai bolnavii se întrebă, de au poftă de mâncare.
Nu te întrebă, ce-ai mâncat? ci ce fapte ai urmat? așa ne
cântă Sfânta Evanghelie.
- 8285** Paza mare de mâncare, mai mare vătămă.
Până a nu munci, nu te pune la mâncare, că ți face greu-
tate mare.
Să mănânci atâta, ca când i să mai mănânci și mâine.
Să mănânci mai puțin, ca să poți da și pe la săraci.
Să nu te socotesci că ca să mănânci trăiesci, ci mănânci
ca să trăiesci.
- 8290** Cel-ce acasă nu mănâncă, pururea cu griji mănâncă.
Cel-ce mănâncă, pe cel-ce nu mănâncă să nu'l dojanască,
nici cel-ce nu mănâncă pe cel-ce mănâncă să nu'l ju-
dece. Așa Domnul poruncește.
Cel-ce d'a gata mănâncă, nici cum de muncă s'apucă.
Cel-ce d'a gata mănâncă fără a munci, nici cum cunósce
dulcéța mănăririi.
Cine mănâncă ca un porc, și bé ca un boú, trebuie să
și alerge ca un cal de poște.
- 8295** După mâncare vin ușor să bei, ca și putere mai bună să ție.
După mâncare, cere plimbare, la cel-ce nu muncesce, iar
cel-ce muncesce, munca destulă plimbare.
De unde slujesci, d'acolo să și mănânci.
De dooé și de trei ori păzesce-te să nu te bată, iar de
mâncare să ți dé și de mai multe-ori.
Și mîere mai mult de vei mîncă, te vei căi, că mult te va
vătămă.

Pentru Mântuire

- 8300** Atunci te poți mîntui, când recunoscându-ți greșala, nu
numai te vei căi, dar și te vei pocăi.
La vreme de mîntuire, și cel d'întăiu și cel din urmă d'o
potrivă se înțeleg.
Bucuria și fericirea celor mîntuiți, a se iubi în veci.

Pentru Mândri și Mândrie

Adu-ți aminte că ești muritor și nu te mândri ca un ne-
muritor.

Ochii mândrului ăi smeresce Domnul.

8305 Omul mândru minte n'are, că întâiu mintea și-o pierde, apoi mândrie dobândește.

Omul mândru se făleşce și pentru cele mai urite ale lui fapte.

Omul, născut în cel mai mare întunerec al minții, născut să sufere ori-ce necazuri pe lume, născut pentru o puțină vreme, cât clipesci din ochi; pentru acestea tu te mândresci? ori pentru-că ochii nu țe-ți deschidi, după-ce odată ăi închiși.

Omul de mândrie atât se întunecă, încât se socotesce a fi d'opotrivă cu Domnul.

Ori-ce patină și ori-ce bôlă, fie cât de grea, tot mai ne dă răgaz, dar mândria nici-dă-cum.

8310 In cea mai mare norocire să-ți aduci aminte de prôsta stare a ta, cea mai dinainte și, socotind că poți iarăși să mai vie, nici cum să te mândresci.

Inceperea păcatelor, mândria la om, că din mândrie în necazuri ca Satana a cădut.

Smeritul în sus și mândrul în jos nici cum se uită vreodată, d'aceea după uitătură, lesne să cunosc amîndoi îndată.

Cu numele altuia să nu te fălesc, ca cîora ce și-a împrumutat pene frumoșe de la alte păsări, ci cu ale tale fapte să te fudulesci.

Cu cât de mult te măresci, nici cum să te mândresci, că mândrului Domnul ăi stă împotrivă.

8315 Când mândrul ajunge Domn, pămîntul se cutremură.

Lăsați mândria la o parte, dacă vreți să dobândiți cinste și dragoste, de la toți în parte.

Maî lesue poți albi p'un arap cât de negru, de cât pe cel mândru să'l faci să'și plece capul în jos.

Când mândria merge înainte, rușinea după ea se ține.

Urît piste fire și nesuferit, și omului și Domnului, săracul mândru.

8320 Mult, mult să te păzesci, în mândrie să nu cați, ca să nu pați ca Satana, ce din cerescă slavă în pămînt s'a confundat.

Mândria atât de mult se înalță, în cât făcù pe ômeni să se numiască de Dumneșei. Dêparte d'o asemene patimă, c'asemene numire la ômeni nu e dată.

Mândria în urma ei, rușine și greșeli lasă.

Mândria gonesce slavă mincinosă, zavistia, necinste, pișpăitura d'erăpênare și lingușirea bună mâncare. Ghici acum, care vinéză mai bine?

Mândria curînd eși ia rêsplătirea sa.

8325 Mândria curge din marea prostie.

- Mândria la om, ochii minții ei orbesce.
 Mândria la om cel mai d'întâiu păcat, din care s'a pricinuit cele mai mari rele 'n lume.
- Mândria la om, depărtare de Dumnezeu.
 Mândria la muiere, cea mai mare frumusețe.
- 8330** Mândria la muiere, din fire i s'a dat.
 Mândria la muieri numai este dată, și fala la bărbați fermecați.
 Mândria mai ciudată de cât ori-ce altă patimă, că cu mintea te urcă mai presus de cât poți, iar cu fapta te arată mai în jos de cât ești.
 Mândria la muiere atunci mai bine se potrivește, când are și frumusețe.
- Mândria ne face să ne-arătăm mai presus de cât sîntem.
- 8335** Mândria nici cum se poate curăți de soitura hainii ei.
 Mândria nici cum scade, ci de ce merge se măresce.
 Mândria pururea la cinste și slavă gîndesce și rîvnesce.
 Mândria pe om, la cele mai mari greșeli îl duce.
 Mândria pe om de tot îl topesce.
- 8340** Mândria se măresce, când pe înșine nu ne cunoșcem.
 Mândria se nasce din lipsa socotinții.
 Mândria să țe-o arăți la întrecere de dostoinicie.
 Mândria departe să țe-o surghîunesce și din casa ta s'o isgonesci, că cea mai mare scârbă țe-duce de la toți.
- Mândria stăpînului, pe norod prăpădesce.
- 8345** Mândria stăpînesce cu totul înaintarea.
 Mândria turburare și mânia turbare.
 Mândria celor-l-alți ni-se pare foarte grea, pentru-că ne supără la a noastră mândrie.
 Mândria celui prost și a celui sărac, cea mai mare greutate ce suferă pămîntul.
 Mândria celui ce dă cu acelaia ce țiea, una alteia în potrivă se 'nțeleg, că unul va să se laude, și cela-l-alt socotesce că i-să cuvine să-i dea.
- 8350** Mândria bunătățile toate ți le mișcă de loc.
 Mândria din barbarism, și barbarismul ocară lumii.
 Mândria din cer pe îngerii i-a scoborît și jos la pămînt în veci i-a trântit.
 Mândria de o potrivă, și la mare și la mic, d'aceea și nu o cunoșcem.
 Mândria, de mare zavistie și piznă, ne face să nu băgăm pe nimeni în seamă.
- 8355** Mândria derăpănă ori-ce dar de la om.
 Mândria și interesul, amîndouă dooșe pricină de ori-ce ne-
 caz ne vine.

- Mândria și lenevirea ne face să credem, fără nici o cercetare, ori-ce rău ni-să arată.
- Mândria și rușinea, cea mai mare înfrînare la muierî se socotese.
- Mândrului ăi place cam mult să te rogi de el.
- 8360** Mândrul unde merge dă de știre, ca cu alaiū să-î iese înainte.
- Mândrul în minutul când va să ajungă în vârful mândriei, atunci cade jos.
- Mândrul voiesce ca numai el să se cinstescă.
- Mândrul ăice c'a pierdut câte nici odată a avut.
- Mândrul ăice că n'are vreme mai nici odată.
- 8365** Mândrul cu mândria și chîar norocul seū și'l pierde.
- Mândrul când miluiesce cu toba vestese.
- Mândrul crapă de necaz, când nu'l bagî în sémă.
- Mândrul la nimic nu voiesce să se plece.
- Mândrul lesne se poticesce, că nici cum pe pămînt vede.
- 8370** Mândrul mult zăbovesce la ori-ce 'ți făgăduesce, ca mai mult lui să te rogi.
- Mândrul nu pré va să fie, și sgârcitul îndērētnic nu pré va să plătescă.
- Mândrul nu pré 'i place să muncescă, d'aceea capul nu și'l plécă nici cum în jos.
- Mândrul povață nici cum primesce.
- Mândrul pururea tot mai sus va să șadă.
- 8375** Mândrul se socotese a fi deosebit de firea omenescă, și d'o potrivă cu firea dumnezeescă.
- Mândrul se face că pătimesce, și mai mult că se căiesce, când vre-un bine cui-va face.
- Mândrul firesce cu paf puf se hrănesce.
- Mândrul d'ar puté, în cer s'ar urcă.
- Mândrul din câte a avut, numai mintea și-a pierdut.
- 8380** Mândrul și în cer de s'ar fi suit, tot nu s'ar fi mulțumit.
- Mândrul și când n'are ce mîncă, atunci mai mulți la masă poftese.
- Mândrul și când te ajută, mult te scârbese cu mijlócele ajutorinței.
- Mândrul și la ai seî părinți, cu scârbă se privesce.
- Mândru nici cum să te-arēți, ca cinste mai multă să dobândesci.
- 8385** Neghiobia măresce mândria.
- Nimic alt mai urit Domnului, ca săracul mândru.
- Nici un mândru în viétă scapă de pedepsă.
- Nici un mândru de mândrie cresce mai mult de cât este.
- Nici mândru de tot, nici plecat piste fire, ci o măsură să păzesci ce ți-să cuvine ție mai bine.

- 8390** Nicî pentru bogăție, nicî pentru minte mare să te mândrești vre-odată, că mândrul scade numai îndată.
 Nicî cea mai mare sărăcie nu poate da mândrului de cap.
 Nicî de mare putere, nicî de mare slavă, nicî de mare avere să nu te mândrești, că toate 'ntr'un minut te lasă, și rămâi gol precum te-ai născut.
 Norocul mândrului, când ești pierde mândria.
 Nu cu deștiniciile tatălui tău, nicî cu ale moșului tău, tu să te mândrești, ci cu ale tale pururea să te fălești.
- 8395** Numai la césul morții mândrul cunoșce că este și el om, când cunoștința nimic ești mai folosesce.
 Nu te mândri piste fire la cea mai mare norocire, c'ave-rea, cât de mare, statornicie n'are.
 Nu te da mândriei, ce e mumă trufiei, ce pe îngeri 'i-a aruncat, din cer jos i-a cufundat, că pămînt ești și țărînă, și 'n pămînt și în țărînă îndată te vei preface, și acolo te vei întorce.
 Să nu ne mândrim către cei-ce norocul le stă împotrivă, ci către cei ce norocul le este d'o potrivă, dacă și atunci vom pute.
 Să nu te mândrești când lingușitorii te laudă și te mângăie, că prin ascuns te sfășie.
- 8400** Să nu te deșmierdi pré mult în mândrie, că nu scii ce astăzi sau mâine va ție să'ți vie.
 Scaunul să te'l deșpoi de mândrie, de trufie cum și de sgărcitură și să te'l împodobesci cu blândețe, și cu galantomie.
 Tot omul mândru, dar mândria și-o arată, unul într'un chip și altul într'alt chip.
 Tot calicul mândru.
 Fala celor mândri te strînge de gât.
- 8405** Firea ne-a dat mândria ca să nu ne mahnim d'ale noastre cusururi.
 Cea mai mare greutate ce ține pămîntul, este omul cel mai mândru.
 Cel mai urît și de suflet vătămător, mândria la om. Dăparte de ea.
 Cel mai mare dar al mândrului, se 'nțelege când nu va să fie dator.
 Cel mândru se socotesce că din cer, cu cosul, pe pămînt este cădut, și nu scie că din cer și îngerii lui Dumnezeu de mândrie au cădut.
- 8410** Cel-ce de mândrie se umflă ca curcanul, și pe nas suflă ca calul, umple aierul de putore.
 Cine, când umblă, 'și-arată mijlocul, și capul în sus el ține, de mândru se socotesce.

Cine mândria și-o stăpânesce acela ca un împărat se socotese.

Dacă omul ar cunósce din ce țărână e făcut, nici odată s'ar mândri.

Din marea mândrie, socotim că nici o greșală avem, și iarăși ea ne face să urîm darurile ce nu avem.

8415 Dă mândrie zavistia, ce inima țe-o sfășie fără a simți. Dă parte dă mumă ca să scapi dă fiica ei.

Din mândria ta și din zădărnicia ta, te socotesci mai sus și nu scii că, 'ndată cași ca Satana, când din cer dă mândrie a cădut.

Domnul mândrilor le stă împotrivă, iar celor smeriți le dă dar.

Dă-ai cunósce trufia cea dă tot deșartă, nu te-ai mândri piste fire cu mintea ta cea próstă.

Dă vei să te mândresci, să te mândresci nu pentru cele-ce pē din afară te înfrumusețază, ci pentru cele-ce pē din lăuntru te luminează

8420 Dă mare mândrie, nu putem suferi a ne socoti nevrednici dă orī-ce.

Dă n'am fi însuși noi mândri, nu ne-ar pásă dă mândria altora.

Dă cinste să te-arēți mândru către tine, iar către cei-l-alti plecat la toți, că din potrivă rămâi dă rīs.

Și când nici o altă patimă avem, dă patima mândriei nici cum putem scāpā.

Și bine și rēu urmând, nu vei mulțumi pē cel-ce e mândru.

Pentru Măhnire

8425 Orī-ce di, s'o socotesci ca diua din urmă și nici odată te vei măhni.

Ca mórtea, măhnire nimic alt eți aduce mai mare și dă te scapā dă orī-ce pătımire.

Măhnirea omului, otrava vieții. Fugi dă ea cât vei putē. Nici un om póte fi în veci fără nici o măhnire.

Pentru Nazuri

Nazurile la muīere, temeīul cinstei ei.

Pentru Nas

- 8430** Cu nasul în sus nici cum să umbli, că te lovesci de mândrie, ce pe sus o găsești.
 Când nasul veși să țe'l ștergi, la o parte să te dai, ca să n'aduci scârbă la cei de p'împrejur
 Nasul cu unghiile mult să te ferești, înainte de alții, nici să țe'l curăți, nici să țe'l scobesci.
 Pe cel-ce va pururea să te porțe de nas, dă-î bobîrnac piste nas.
 Să nu te lași să te tragă, nici într'un chip de nas, cei dup'împrejurul tîu, ca pe cal cu frîul.
- 8435** Domnul nasul țe l-a dat mai lung de cât mîntea ta, ca să miroși de dêparte ce e bun și ce e rîu.

Pentru Nascere și Facere de copii

- Muîerea, când nasce, dă mîna cu mórtea, și după nascere, veselie nespusă.
 Precum pe tine altul te-a născut nasce și tu pe altul ca lumea să se ție.
 Cel-ce nasce, se nasce ca să móră.
 Cu cât nascerea mai grea cu-atât bucuria după nascere mai mare.
- 8440** Cu bucuria c'a dobândit copil din pântecele ei, uîță muîerea cele mai mari și mai înfricoșate de nascere dureri.
 Când tu te dêpărtezi prin pustietăți, de facere de copii, împotriva firii, socotesce-te că te dêpărtezi de porunca Domnului ce însuși el a orînduit facerea de copii prin urmarea firii, pentru cîntea lui, o taină Dumneđeîescă.
 Mai bine voiî de trei orî să intru în rîsboiî, de cât numai odată să dau mîna cu mórtea, la facere de copii, đis-a una după o facere grea, dar în urmă iarăși a rîmas grea, de buna voie a ei.
 Nici o durere mai 'nainte sciută și bine cunoscută, ca ale facerii dureri, dar cu mare bucurie le așteptă ca să vie pentru a dobândi cel mai dulce nume de «*mumă de copil*».

Pentru Ném și Némuri

Veđi *Cinste*.

O ce ticălos némul muritor.

- 8445** Un ném de la Adam toți pe pămînt sîntem, ca când am

fi toți Adamiști; d'aceea nu te mai făli de némul tēu, ci mai bine numesce-te Adamist, ca nici odată némul să țe'l pierdă.

Vorba dulce, mișcarea potrivită, purtarea cinstită, arată pe om de ném.

Maî bine începere némului tēu să-î dai, de cât sfârșitul lui, îndată să te arēți; că nu cel-ce și sfârșesce al sēu ném ce a moștenit, ci cel-ce începe a'și mări némul sēu, acela se 'nțelege a fi mai vrednic de ném.

Maî bine din prost se ajungă de ném, de cât din om de ném să ajungă prost.

Némul în adevăr de cinste, dar năravurile bune întrece ori-ce ném, că cu mult mai prețiose.

8450 Némul să nu te sperie, că nimic însemnăză fără nici un dar. Némul stă în vrednicie, că némul nu face pe om, ci omul pe ném; d'aceea nu de némul tēu să te fălescă, ci de dēstoînicia ta.

Némul la cel mort nu prinde nici un loc, că după mórte toți d'opotrivă, cel cu opinca ca vlădica și soldatul ca împăratul.

Némul cel omenesc, pe-acela mai mult să'l cinstescă, că pe tine te cinstescă.

Némul cel împrumutat, fără urmări bune, a dobândit numai nume.

8455 Némurile tóte la Domnul se socotesc, nici cât cel mai mic grăunte de muștar.

Nu amesteca pe cei morți cu cei vii, când vei să te arēți din ce ném te tragă, ci mai bine arată-ți cinstea némului tēu după ale tale fapte bune și cinstite.

Nu némul să te arate, ci tu pe ném să'l arēți.

Nu némul, ci urmările tale cele bune să te deosebiască de cei-'l-alti.

Nu te făli pentru a némului tēu cinste, ci cu mult mai bine pentru ale tale urmări bune și de cinste.

8460 Nu din ce ném te tragă, ci de ești vrednic de ném, acésta se cercetăză.

Rupeți și sfărîmați ceea-ce vă deosebește pe unul de altul, ca toți un ném să fiți, un ném să vă socotiți, o familie și numai a celui d'intău om din care toți ne tragem, ca nisce frați firesci.

Semne de ném bun acestea se înțeleg: slobod a fi omul de ori-ce patimă rea, facerile de bine nici cum ale uita, către toți a s'arētă cu convenită smerenie, milă și îndurare de toți a avé, cinstea și înțelepciunea cu deosebire a le iubi, de ori-ce urită fapte mult mult a se rușina și, în sfârșit, cuget bun pururea a păstră.

Slujba cinstită și credincioasă mai mare ca ori-ce nēm.
Tot nēmul omenesc o familie se înțelege dintr'un părinte eșită.

- 8465** Fapta bună, ești arată al tău nēm că e de cinste.
Fieș-care nēm cu tabieturile lui.
Cei din părinți de nēm, atunci ei se pot socoti de nēm,
când vrednici se vor arăta de nēmul părintesc.
Cel cu daruri bune, acela se înțelege a fi de nēm bun.
Cel mai mare nēm cinstea se socotesce.
- 8470** Cel mai d'intăiu părinte fiind născut din țerină, toți noi
cei din urmă, mari și mici de-o potrivă, nēm avem pe
țerină; nu te mândri dar de-un nēm ieșit dintr'o țerină
ce în picere o calci, ci mai bine de fapte bune, ce ca
o verdéță bună, plină de flori frumoșe, împodobesce pe
țerină.
Cel-ce năravurile i-se vęd de față, nu trebuie să se laude,
că este de nēm bun, că nēm bun să înțelege năravurile
cele bune.
Cel-ce săvîrșasce ori-ce bine póte face, acela se înțelege
om mare și de nēm.
Cel-ce se fălesce în nēmul său, să 'și aducă aminte că Adam
nici un nēm a avut și toți acum din nēmul lui ne tragem.
Cel-ce cere după cuviința nēmului, iar nu după dęstoinicia
sa, acela se înțelege că nici o dęstoinicie are.
- 8475** Cel-ce din mic se măresce și ajunge la cinuri mari, acela
mare și de nēm se înțelege.
Cel de mai mare nēm, acela și mai cumplit.
Cel de nēm prost cam necinstit la fire.
Cel de nēm bun, la cele de necinste, cu rușinea în obraz.
Cine 'mpotriva nēmului său urméză netrebnicii, eși necin-
stesce nēmul său și numai e vrednic de el.
- 8480** Cine după nēmul său se mândresce, arată că el nimic nu
plătesce.
Cinstea, lauda și slava, a nēmurilor după vremi, a stăzut
și stă, în mâna celor-ce știu să scrie și au scris, spre
pomenirea lor; că dacă nimeni n'ar fi scris, nimeni s'ar
pomeni. Acelora dar să mulțumim pentru nēmurile nóstre.
Cinstea nēmului tău nu privesce la tine, ci la cel-ce-a do-
bândit-o cu a lui vrednicie, de la care tu ai moștenit-o.
Cinstea nēmului tău să țe-o aręți cu cuvântul și cu fapta,
iar nu cu a ta moștenire.
Cinstea nēmurilor și fericirea lor, pururea a stăzut și stă
în deșeptarea noródelor și 'n buna oblăduire a căpe-
teniilor lor.
- 8485** Din câți filosofi au stăzut, nici un moștenitor a luat nume
de nēm a celui filosof, că nici unul a vrut să se nu-

măscă filosof, ori-că numele de filosof  l  ea  de necinste
sau mai bine a  ice, cunosc ndu- si nedestoinicia sa.
De n m mare să 'n lege cel-ce slujasce ob te  fără nici
un interes.

De n m mare să 'n lege cel d stoinic de  re-ce, iar nu
cel bogat în avere.

De n m cinstit te socotesci, c nd faptele te dovedesc.

D stoinicia ta, n mul t u.

8490  i cinstea n mului p  om, de multe-ori  l bag  în pri-
mejdii de v c t .

Pentru Ne-ascultare

Ve i *Ascultare*.

Pentru Ne-or nduial 

Ve i *Orînduială*.

Pentru Ne-odihnă

Ve i *Odihnă*.

Pentru Ne-unire

Ve i *Unire*.

Pentru Ne- nvinov tire

Ve i *Vini*.

Pentru Ne- nv c a i

Ve i * nv c tur *.

Pentru Ne- ngrijire

Ve i *Grijă*.

Pentru Ne- ndurare

Ve i * ndurare*.

Pentru Ne- n elep iune

Ve i * n elep iune*.

Pentru Ne-înțelegere și Ne-înțelegători

Vezi *Înțelegere*.

Pentru Neveste

Alege-ți pânză după probă și nevastă după mumă.

Iubesc-ți nevasta și pentru ea să te jertfesci.

Vai de cel-ce a nimerit nevastă leneșă și puturosă!

Caî și boi când vei s'alegi la soiū bun atunci alergî, iar nevastă când eți alegî, la sume de banî alergî. Vai de alegerea și alergătura ce faci!

8495 Când ai nevastă urită, mai bine să-ți scoți ochii ca să n'o mai veți.

Legea muierii bărbatul, credința muierii bărbatul, desfătarea muierii bărbatul; cine nu păzesce acestea, nu e vrednică de a se numi nevastă, adică de-a dobândi numele cel mai cinstit.

Maî lesne un bărbat poate păzi credința sa către nevasta sa de cât nevasta către bărbatul său; d'aceea cine a nimerit nevastă cinstită, acela mai fericit.

Nevastă cam d'opotrivă la vîrstă să-ți dobîndesci, ca să nu te 'nvrednicesci, la verigă să păzesci.

Nevastă piste nevastă nici cum să-ți aduci în casă, că rău piste rău eți sporesce.

8500 Nevastă în casă să-ți alegi pe cea maîcinstită, iar nu pe cea cu scumpe scule împodobită.

Nimic alt maî anevoie de cât a-și păzi ore-cine nevasta; cui prin gând acesta 'i-a trecut, rău s'a înșelat.

Nu la față ci la minte să te uiți maî bine, când nevastă eți alegî.

Toți, pentru neveste, la interes au alergat, d'aceea bun cu rău s'a amestecat.

Cel cu dooē neveste lesne închide ochii că una d'o parte, și alta de alta eî trage ștréngul de gât.

8505 Cine caută nevastă frumoasă, bogată și de nēm mare, stăpân eși iea în capul lui, iar nu nevastă de viētă.

Dē vei să te iūbescă nevasta, trebuie și tu maî mult să o iūbesci și pururea s'o cinstesci.

Dē câte ori te închinî, să te rogi la Dumneđeu, să dea minte nevăstii tale.

Pentru Nevinovați i Nevinovății

Vezi *Vinî*.

Pentru Nevoi i Nevoințe

- Orî-ce meșteșugiri și orî-ce vicleșugiri, la nevoie se supun. Inainte de nevoie, să te gătesci de nevoie.
- 8510** Vai de acela ce se nevoiește în valurile lumii!
Jugul nevoilor cine 'l poate suferi, înțelept se înțelege.
Cu greu a suferi, cea mai mică nevoieță, cel-ce s'a învățat în desfătări să trăiească.
Când nevoia te silește, rabdă și tu pe cât poți, că de te vei împotrivi, și nevoia te va sili și tu mai rău vei pătimi.
La vreme de nevoi mari, cei proști se 'nveselesc și cei mari se necăjesc.
- 8515** La nevoie n'ai cu ce să-ți stai împotriva, de cât cu depărtarea și cu răbdarea.
La nevoi însemnate, să chemi spre ajutor pe orî-cine, iar la lucruri de nimic, nici cum pe nimeni să strigi că 'i vei pierde în adevăr, și la cea mai mare nevoie.
Mai mare de cât nevoia, nimic alt pe lume, că te face rob din slobod, în potriwa firii ce slobod te-a născut.
Nevoia, anevoie să scapi de ea, d'aceea nici cum să te mahnesci, când de ea tebiruiesci.
Nevoia găsește mijlouce cuviinciose la orî-ce trebuință, că ea ne învață la orî-ce în viață.
- 8520** Nevoia, când va ea, și pe cel cu mare minte el arată far' de minte.
Nevoia când vine, nu poți scăpa nici cum bine, nici o poți depărtă, cât de mult te vei lupta; d'aceea, mai bine suferă pe tăcute, până se va schimba vremea spre bine.
Nevoia când te coprinde, te învață cu mult mai bine și la câte n'ai gândit.
Nevoia când te silește, mintea ții pătimește.
Nevoia la muncă pe om el silește, că nevoile de-ar lipsi, nimeni ar mai munci.
- 8525** Nevoia mai mare, nevoia mai tare de orî-ce lege mare, că la nici o lege nici cum se supune.
Nevoia ne stăpânesce, nevoia ne poruncesce, nevoia ne silește, nevoia ne bagă în cele mai mari necazuri, precum ea voiesce; că toate ei se supun, subt porunca ei se pun; d'aceea și nevrînd, nici prin gându-ne trecînd, la multe noi și greșim, la multe rele și pășim.
Nevoia ne face să ne lepădăm și de ceea-ce nu voim.
Nevoia nu ne iertă a urma la toate după dreptate.
Nevoia ne silește la orî-ce interes, fie cât de mic.
- 8530** Nevoia supune și pe cel mai mare, când pe el se pune călare.
Nevoia te învață și la câte socotesci că sînt cu anevoie.

- Nevoia te silesce, ori-ce pravila sa calci.
 Nevoia te duce unde nu-ti este voia.
 Nevoia de fata, multe netrebnicii te 'nvaata.
- 8535** Nevoia te face sa rabdi ceea-ce nici prin gand eti trece.
 Nevoia te face sa te-areti cum tie nu ti place.
 Nevoia te face sa treci piste rescole.
 Nevoia te face sluga. Sufera si tu, pana-ce ea va stapani.
 Nevoile ce ti-se intimpla arata p'al teu prieten.
- 8540** Sub jugul nevoiei, cine 'n lume n'a cadut?
 Tote nevoile in lume, pentru omeni sunt lasate.
 Feresce-te, cat vei pute, sa nu cadii in nevoi, ca te duce
 la desnadajduire, si desnadajduirea la cele mai urite
 urmari.
 Ceea-ce noue usurinta ne-aduce, la altii nevointa le-aduce.
 Cele mai mari nevoi, din lene vin la noi.
- 8545** Cele de nevoie in primejdie te baga.
 Cele de nevoie, cu frica si intristare, iar cele de buna
 voie, c'o placere forte mare. Alege care 'ti place.
 Cele de nevoie le numim de buna voie, cand sila ne bi-
 ruiesce.
 Cel-ce pote a se 'mpotrivi la nevoi, cand vor veni, cel mai
 tare de minte se socotesce.
 Cel-ce piste nevoi da, mintea sa si-o stapanescă, ca sa nu
 si-o prapadescă.
- 8550** De este nevoia inainte, te grabesci de-o ajungi, de este
 in urma, remai de-o astepti.
 De nevoie dicem-ca «asa ni se cuvina», la ori-ce intimplare.

Pentru Nevoiasi

Vezi *Viteji*.

Pentru Neghibi, Nerozi i Nerozie

- Infricosat lucru a cade in maini de om neghib.
 C'o multime de neghibi, nici o gresala eti scapa. Departe
 de ei.
- 8555** Neghibul cu naravuri rele cel mai cumplit om pe lume.
 Sa te feresca Dumnedeu de om neghib in mania lui, ca
 orbesce te lovesce.
 Flecarul graiesce ori-ce i vine in gura, si ce scie, si ce
 nu scie, iar neghibul te lovesce cu vorba ca cu parul
 in cap.
 Cei neghibi si nesimtorii, cu inselaciune primesc si as-
 culta adevrul, ca de cuvint nu iea.

Cu greū suferă omul nerođia altuia, iar a sa nici cum o simte.

Cât e omul dē nerod, atât va să se arate dē isteț.

8560 Nerođii pē flecarī, și pē cei deșerți ęi socotesc dē ómeni mari.

Nerodul dintr'o greșală într'alta te aruncă. Dēparte dē el. Toți nerođii norociți.

Cel-ce 'și cunoșce a sa nerođie și scie cum să șe-o acopere, acela se înțelege cu mult mai deștept.

Pentru Negoț, Negustorie și Negustori

Ori-ce negustorie, cu mari chinuri și primejdii, iar a muierii negustorie nici un chin, nici o primejdie cunoșce, ci din potrivă, cu mare plăcere se săvîrșasce, dar și necinstea cea mai mare covîrșasce.

8565 Negustoria pē apă, dobândă piste dobândă aduce, când vinturile ți-se plécă, c'o suflare dulce, iar la 'mpotrivă întâmplare, cea mai mare sărăcie ție ęți aduce și primejdie dē viéța cam mare are.

Negustoria slobodă, țara țe-o umple dē mare avuție. Așa s'o păzesci.

Negoțul cu mult mai bun, dē cât ori-ce altă meserie, dar trebuie să aibi óre-ce capital, c'aminterea cu munca mai bine te hrănesci.

Negoțul, cât dē mic, mare folos ne-aduce, când la mare lăcomie cu gîndul nu ne duce.

Negoțul ne 'mbogățesce și luxul ne dēspóie.

8570 Neguțătorul se 'nveselesce când luxul se înmulțesce și musafirii se 'mbogățesc, ca să-'și pótă trece marfa, iar musafirul se 'nveselesce, când neguțătorul mufluzesce, ca să pótă lua marfa mai ieftină.

Neguțătorul se ține cu cinstea ce păzesc.

Neguțătorul lacom, la ori-ce aude că dă cât dē mică dobândă.

Neguțătorul fricos, móre dē fóme.

Tot negoțul neguțătorului dē înșelăciune spînzurá.

8575 Cei-ce cu ale credinței în lume se neguțătoresc aceia, cu drept cuvînt, fiii Satani se socotesc.

Pentru Necazuri și Necăjiți

Omul în lume se nășce ca să se lupte cu felurimi dē necazuri, în tótă viéța lui, și numai cu mórtea scapă dē ele.

Om fără nici un necaz pe lume nu poți afla.

Ori-ce necaz îți vine, ispita diavolului este, d'aceea să te silești a birui ori-ce necaz întocma ca Iov.

Unul cu un necaz, altul cu alt necaz, nici unul fără necaz.

- 8580** Un necaz pe unul, și altul pe altul, apasă pân' la mörte. In cât de mari necazuri tu te vei afla, la mörte tu nici cum să gâdesci, că nu ști cum vremea, îndată se va schimba.

In cele mai mari necazuri inima să te-o 'ntăresci, dacă vei să biruiesci.

In cel mai mare necaz răbdarea te ușurează cu mângăierea ei.

- 8585** Incet-încet te dedai cu ori-ce necaz și în urmă nu 'l mai simți.

Vremea trece pe nesimțite, necazul vine pe simțite.

Ca să cunosc necazurile altora, trebuie să cați în asemenea necazuri.

Cu îndeletnicire la ori-ce lucrare, uști ori-că necaz.

Cu cât vârsta se mărește, cu atât necazul se înmulțese.

- 8590** Cu cât mai mare ești, cu atât și necazuri mai mari dobândesci.

Cu lacrimile tale să speli necazurile celor necăjiți.

Cum te nasci dai de necazuri cum mori scapi de ele; dar mai bine viu și plin de necazuri, că mult te mângâi când privești la ale altora mai mari necazuri.

Cu cele mai mari necazuri să te dedai, ca să le poți suferi, când ele îți vor veni, la vreme de nevoie.

Când omul în necazuri, nu 'l apăsa mai mult.

- 8595** Când vei suferi ori-ce necaz, și ori-ce păs, ca când n'ai avé nici un necaz și nici un păs, că toate trecătoare sunt și la uitare supuse.

Când mai nainte vești ceea-ce o să îți-se întimple, atunci și necazul mai ușor i să 'l vești.

Când nici un necaz tu ai încercat, nici cum tu poți cunoște a vieții fericire.

Când te necăjesci, să nu pui în lucrare ceea-ce gâdesci, până nu îți va trece necazul ce te necăjesce.

Câte și mai câte necazuri se schimbă unul după altul, când la unul, când la altul!

- 8600** Cât de mult bine vei avé, de cel mai mic necaz nici cum vei scăpa.

Cât de norocit vei fi, fără necaz nu poți fi.

La ori-ce necaz, uită-te la cei-l-alti, ce în mai mari necazuri se află de cât tine și, cu aceia împreună, mângăie-te pe tine.

La ori-ce necaz mare, Domnul lângă tine șade călare când te vede cu curaj mare.

- La orî-ce necaz, s'alergî ca să 'l ușurezi.
- 8605** La orî-ce necaz, să te plângî numai la acela ce pôte și va să te ajute, că cei-l-altî aflând unde 'ți pasă, acolo mai rău te apasă,
La necazurî cu curaj, că 'ntristarea ne dărîmă.
La nici un necaz să nu te dēsădējduiescî, dar și la nici o norocire, fie cât dē mare, să nu te bizuescî.
Lapēdă'ți masca dē pē obraz, ca orî-cine să te ajute, la orî-ce necaz.
Mai marî necazurile dē cât orî-ce bólă, că pē tot ceasul te omóră.
- 8610** Mai marî sînt necazurile ce noi înșine ni-le pricinuim, dē cât cele ce dē la altîi pătîmim.
Mai multe necazurî, dē cât fericirî pē lume.
Mai bine un ceas în odihnă, dē cât miî și sute în ostelă și necazurî.
Necazul cât dē mare, la o inimă mare ăi dă curajul cel mai mare.
Necazul neconținut, scurtarea vieții.
- 8615** Necazul ce ai, să țe 'l ascunđi dē toți, ca să nu se bucure vrăjmașii ce ai.
Necazul dîn urmă, cu mult mai amar se vede, dē cât cele a trecut, că cele trecute lesne le uităm, când nu ne mai lasă nici un semn.
Necazurile în lume la toți dē obște ne vine, când la unul mai multe, când la altul mai puține.
Necazurile în lume englegiaua lumei.
Necazurile în lume, multe și neconținute; d'aceea și tu din unul nu scapi, și într'altul peșin cađi.
- 8620** Necazurile în lume se socotesc dē glume.
Necazurile la răbdare ne duce, și răbdarea nădejde ne aduce.
Necazurile la prietenî, dē obște se socotesc, d'aceea când unul pătîmesce, dē obște trebuie să ne necăjim.
Necazurile la tinerete se pare ușore, iar la bătrănețe fórte amare.
- 8625** Necazurile mai rele dē cât orî-ce bólă, că dē boală îndată scapi, orî cu tāmăduirea ei, orî cu petrecerea din vietă, iar necazurile în veci te chinufesc.
Necazurile n'au sfîrșit și la cel mai bun stăpân.
Necazurile ne mângâie când cu ele ne dedăm.
Necazurile pē om, curînd și fără vreme, rău ěl îmbetrănesc.
Necazurile pân' la sfîrșit nu ștaū la toți desăvirșit, ci când un necaz la un obraz, când altul la alt obraz.
Necazurile te omóră pân' a nu muri dē mórte.

- 8630** Necazurile trupesci nimic, nimic pe lângă cele sufletesci.
Necazurile dē la tinerețe, pe lângă cele dē la bătrânețe
întu nimic sē socotesc.
Necazurile d'o parte, patimile dē alta, ne duce la mânăire
și mânăirea la dēsnađeđuire, iar dēsnađeđuirea la cele
mai urîte urmări.
Necaz piște necaz nici cum să adaogī, la cel-ce a căđut
odată în necazuri.
Nici unul până în sfirșit fără necazuri s'a veđut.
- 8635** Nici un necaz pe lume, să nu'l suferē omul.
Nici în necazuri să te mânănesci, nici în fericiri să te mână-
dresci.
Nici măcar un obraz, fără cel mai mic necaz.
Nu apăsă mai mult pe cel-ce odată în necazuri a căđut.
Numai când cađi în necazuri, atunci cunoscī ce e necazul.
- 8640** Numai la necazuri la cel din cer alergăm, când nici o scă-
pare pe pământ mai avem.
Nu ride dē cel-ce sē află necăjit, întu amărăciunea sufle-
tului sēu, că nu scii până mâine în ce amărăciune și
tu te veī află.
Povestind necazurile tale, sē pare că te ușurezi dē ele.
Pe negândite necazurile te cuprind.
Pe cei în necazuri, fără ajutor nici cum ęi lăsă când poți
a-ī ajuta.
- 8645** Să te necăjesci dē ceea-ce tu greșesci, te-arată dē om
prost, iar să te îndreptezi dē ceea-ce tu greșesci, te a-
rată dē om mare.
Să te ferescă Dumneđu dē cel-ce vreme gândește să te
necăjască
Să te dedaī cu necazuri, ca să le poți suferi, când din
nenorocire ęți vor veni.
Scapă dē nevoie pe cel înneecat în valurile necazului.
Tot în necazuri trăind, vieță lungă ți se pare, fie cât dē
scurtă.
- 8650** Fie-ce obraz, cu deosebit necaz.
Cele mai mari necazuri pe la Domni sē găsesc.
Cele mai mari necazuri ce pătimesci dē năpaste, lesne le
poți suferi cu aducerea aminte dē caznele ce pe cruce
Domnul a pătitit fără nici o greșală.
Cel mai mare necaz, și când veđi cuțitul că'ți vine la gât,
să'l suferi cu curaj, că ce aduce ceasul, nu aduce anul.
Cel-ce în casă sē necăjește, afară inima și-o rēcoresce și
dē necazuri și-o isbăvesce.
- 8655** Cel dēprins cu necazuri, aci cade, aci sē scólă.
Cine mai mult necăjește pe cel căđut în necazuri, sē 'n-
telege că nici mila nici îndurare are.

Cine nici un necaz a suferit, nu'și cunoște vrednicia sa.
Cine fată n'a măritat, casă n'a clădit, norod n'a stăpănit,
nu cunoște ce e necazul.

Bêtrânețe pline de necazuri, dar fără necazuri ôre poți
trăi în lume? de cât când numai, tôte le vei socoti de
trecetóre ca și noi înși-ne. Acesta numai te mângăie
la ori-ce necaz.

8660 Dacă nici un necaz ai avé, cum ai cunoște odihna de
mai bună?

După cele mai mari necazuri, când eți aduci aminte, inima
se 'nveselesce, după-ce le biruiesce.

Dé vei să cunosci necazul celui sărac, pune-te în locul lui.
Dé multe ori un necaz a depărtat alt necaz, dar tot în
necaz ai rămas.

Pentru Necuratul

Veđi *Cel necurat.*

Pentru Necunoscetóri

Veđi *Cunoscință.*

Pentru Necredincioși i Necredință

Veđi *Cređemint.*

Pentru Ne-legiuirii și Nelegiuiți

Veđi *Legi.*

Pentru Nemerire

Unde? cum? și când? ce anevoie a nemeri!

8665 Ca să nemeresci, trebuie să rabđi.

Maí lesne a nu nemeri, de cât bine a nemeri.

Dé multe ori pe negândite poți nemeri la mari lucrări,
însă cu anevoie este a le păstră în urmă.

Pentru Nemernici

Pé nemernic, pé sërman și pé vëduvă să nu treci cu ve-
derea, c'aceștia cei vrednici de milă și de 'ndurare.

Pé cel nemernic să nu'l depărtezi de casa ta, pé sërman
și pé vëduvă să-'i îmbrățișezi.

Pentru Ne-milostivi, Nemilostivire*Veđi Milostenie.***Pentru Ne-mulțămire i Ne-mulțămitori***Veđi Cunoșcință***Pentru Ne-muncitori***Veđi Muncă.***Pentru Nenorocire i Nenorociți***Veđi Noroc.***Pentru Ne-potrivire***Veđi Cei de-o potrivă.***Pentru Neputință i Neputincioși***Veđi Putere.***Pentru Neplăceri***Veđi Plăceri.***Pentru Ne-pricepere***Veđi Pricepere***Pentru Ne-recunoștință i Ne-recunoscători***Veđi Cunoștință.***Pentru Nerođi și Nerođie***Veđi Neghiobi.***Pentru Ne-răbdare***Veđi Răbdare.***Pentru Nesaț i Nesățioși***Veđi Lăcomie.*

Pentru Nesimțire i Nesimțitori

Veđi *Simfiri*.

Pentru Nesocotință

Veđi *Socotință*.

Pentru Nesomn

Veđi *Somn*.

Pentru Neschimbătore

Veđi *Schimbare*.

Pentru Ne-statornic i Ne-statornicie

Veđi *Statornicie*.

Pentru Ne-temere

Veđi *Temere*.

Pentru Netrebnic i Netrebnicii

8670 Anevoie a cunoșce omul netrebnicia lui, când pe el el vătămă, dar cu mult mai anevoie a urmă netrebnicii, fără nici cum a'l vătămă.

Să fugi de netrebnicii, până a nu te sminti și-asa să te socotesci de înțelept.

Trei netrebnicii curind te lasă gol în pielea goală, pofta nesățioasă, bețură piste măsură, și cărțile de joc, iar cea d'a patra, jocul la noroc, peșin te lasă în loc.

Ceea ce pe altul popresci să nu faci, ca lucru netrebnic, nu te-arătă tu că vei să le urmez.

Cele netrebnice nici să le audă, nici să le urmez.

8675 Cel întru toate netrebnic, nu se mai poate îndrepta. Cel-ce pentru sine numai la toate îngrijasce cu totul netrebnic, la obște se socotesc.

Pentru Necinste i Necinști

Veđi *Cinste*.

Pentru Nebuni i Nebunii

Veđi *Buni*.

Pentru Nedreptate i Nedreptăți

Veđi *Dreptate*.

Pentru Ne-sciință

Veđi *Sciință*.

Pentru Nimic i Nimicuri

Cu nimicuri nici cum să te mai încurci, că mai rău te strici.
Cel-ce la nimicuri pururea se silesce, la cele mai mari nici
cum se mai învrednicește.
Din nimic nimic se vede, că nimic nimic nu nasce.

Pentru Nópte

Veđi *Dinuă*.

Pentru Noróde

- 8680** Adunarea norodului spre folos obștesc, nu se 'nțelege răs-vrătire.
Adună pe lângă tine pe norodul tău ca ciobanul pe oi,
când nu veți să se sfășie de lupi.
Atunci norodul se odihnesce, când împăratul străjuesce.
Ori-ce se cheltuiesce pentru al tău norod, socotesce-le toate
ca pentru a ta casă, iar ceea-ce se adună, pentru al lui
folos s'adună.
Un om numai de veți pierde, tot norodul se pierde. Bagă
de sémă la acesta.
- 8685** Un norod se înțelege o familie întrégă; precum dar de
familia ta, așa și de-al tău norod pururea să îngrijesci.
Unde norodul orb și slab, iar stăpânul mândru și cumplit,
acolo cea mai mare sărăcie, ticăloșie și robie.
Invierșunarea norodului, armă nebiruită.
Indrăsnélă, voinicie și muncă necurmată, la norod să 'n-
suflețesci, dacă veți să te slăvesci.
Vați de norodul acela unde cei mai răi și cei mai cumpliți
stăpânesc și poruncesc!
- 8690** Vați de norodul acela unde cel prost și ne'nvățat, cleve-

tesce și birfesece, iar cel învățat și cinstit, de frică, tace ca un mut.

Vai de norodul acela unde sila poruncesce.

Vai de norodul acela când ore-cine va să-l ajute, cu ore-ce, spre luminare, și nu-î este slobod nici iertat, sau n'are mijloce înlesnitore spre a le da această luminare!

Vai de norodul acela, când cei buni și cinstiți nici o deosebire au de cei răi și necinstiți!

Vai de norodul acela când sluga poruncesce.

8695 Vai de norodul acela ce cade pe mâini de mulți stăpâni. Vai de cel-ce risipesce, în loc să adune, norodul său asuprit!

Glasul norodului, pururea pentru obște.

Glasul norodului cea mai mare putere. Dă el să te ții.

Ca cloșca cu unghiile pe cei cumpliți să-î sfășii, ca pe norod să-l mântuiesci dintr'ale lor ghăre.

8700 Ca norodul să se deștepte, cinstesce pe cei cu științe și cu cuget bun spre luminarea lui.

Ca să aibă norod bun, nici unul fără cuget bun să fie pe lângă tine.

Ca să cunoscă un norod, trebuie să ascuți toate patimile acelui norod.

Cu cât mai mare norodul, cu atât mai anevoie a-l ocărui, când n'ai dregători vrednici de credință.

Cu cât mai mult un norod se civilizează, cu atât mai mult se înmulțesce.

8705 Cu mult mai greu a ocărui un norod de cât a-l dobândi. Când omul nu e slobod s'arate adevărul, norodele viețuesc în cea mai mare negură.

Când norodul nu te va iubi, trebuie să-ți fie frică de el.

Când norodul se necinstesce, stăpânul scade din putere.

Când norodul te urasce, cinstea și puterea ta îndată se sfirșesce.

8710 Când norodul tău se supără, însuși tu te superi.

Când norodul se despoeie, statul îndată scapătă, că n'are ce și de unde să mai ia la trebuințele sale.

Când norodul fericit, atunci și stăpânul cu mult mai fericit.

Când patimile celor mari și răutățile lor se varsă pe norod, atunci norodul cade în cea mai mare dăsnădejduire spre a sa mântuire.

Când puterea Domnilor cu înțelepciunea filosofilor împreună se vor uni, atunci fericire de norod va fi.

8715 Când pe norod nu-l vei asculta, nu vei găsi nici un ajutor, când în potriva ta se va scula.

Când toți de-o potrivă pentru norod ar munci, nici unul din norod în lipsă s'ar găsi.

Când cei înțelepți și cei învățați, vor ajunge Domni sau
că Domnii vor ajunge înțelepți și învățați, atunci noró-
dele vor înflori și fericire vor dobândi.

Când cei buni de cei răi nici o deosebire aú, atunci no-
ródele cad în cele mai mari blestemății că pildă unii
de la alții iewă.

Când cei buni și înțelepți vor stăpâni noróde, atunci no-
ródele vor dobândi coróne.

8720 La un norod nerod pururea găsești de ce să te ferești,
iar la cel învățat de ce să te înveselesc.

La neróde să alegi ómenii cei mai drepți, ca să-í în-
drepteze.

La întregimea norodului mult să te silești, că cu acésta
te măresci.

Mai bine norodul să te iubească, de cât cei după împrejurul
tău să te cinstescă.

Mai mult rușine, de cât sfială, să aibă de tine norodul tău,
când ăi poruncesc.

8725 Mai mult să-ți fie frică de lacrămile norodului, de cât de
cuțitul vrăjmașului tău.

Mai bine pentru norod unul, de cât norodul pentru unul.

Mai bine p'un norod, de cât pe tine, să te scapi la vreme
de nevoie.

Mare fericire la acel norod unde stăpânirea, cu supușii săi,
pururea petrec cu dragoste într'o unire.

Mintea norodului cam próstă, dar trebuie ei să te supui,
când pe el nu'l supui.

8730 Mânia cu cugetare a norodului, mai bine cu cuvântul de cât
cu biciul să o potolesci, ca să nu te căiesci.

Nici cum pe norod să'l superi de tot, ca să nu'l pierđi de tot.

Nici cu postul, nici cu jertfa, nici cu închinăciunea ta,
Domnul se îmblândește, când norodul pătimește și de
toți să jăfuesce.

Nici pe norod să'l lași să necinstescă pe óre-cine, dar
nici el să se necinstescă de óre-cine.

Noródele înaintéază, unde cei buni se cinstesc și cei răi
nu poruncesc.

8735 Noródele cele mai mari se prăpădesc de cei mai mari.

Noródele cele bune, lesne se ocărmuiesc.

Norocit și fericit acel norod se 'nțelege, unde cei mai mari
se străduiesc, spre folosul celor mai mici.

Norodul ori-ce vede la stăpânul său, aceea și el urméză,
că cel mic de la cel mare, pildă iewa la orí-ce urmare.

Norodului să-í dai putere, ca să te ție în putere.

8740 Norodul ăți dá orí-cât de cheltuieála; de el mai mult să
îngrijesci, ce te ține de cheltuieála.

Norodul în bună stare, când stăpânul pentru el, se jertfescе fôrte tare.

Norodul la minte cu stăpânul se asemănă, că după el să ȳea. Norodul cu liniște, când cei răi se isgoncesc.

Norodul când alérgă și scăpare nu găsesce, la dэsnădэjduire cade.

8745 Norodul când împreună cu legile se rэsfață, atunci și mulțumire ne-arată dэ față.

Norodul când se apasă cu multe cereri, atunci stăpânirea se plécă spre scădere, că n'are dэ unde ce a mai cere.

Norodul când se 'nvierșunéză, nu ȳea dэ cuvint.

Norodul când se 'nmulțescе, cinste Domnul dobândescе, iar când se risipescе, atunci și stăpânul pătimescе.

Norodul când se 'mputernicéză, puterea sa se întemeiază.

8750 Norodul când sărăcescе, dэ mare dэsnădэjduire cade la bэături, la rэsvrătiri, cele mai mari blestemății.

Norodul când te ȳubesce, dэ nici o stréjă mai ai trebuință.

Norodul când flămândescе, dэ nimeni nu se mai sfiescе.

Norodul mai lesne se supune la ceea-ce vede, dэ cât la ceea-ce aude.

Norodul mult se bucură când ȳea pildă dэ la Domnul.

8755 Norodul pentru un bun stăpân, sângele și'l varsă.

Norodul putere mare, dar minte nici cum are.

Norodul pătimescе, când stăpânul potiescе.

Norodul se îndreptéză cu pilda stăpânului sэu.

Norodul se jertfescе când stăpânul ęl ȳubesce.

8760 Norodul se mărescе, când ȳnvéțătura sporescе.

Norodul să te'l păzesci, nu cu armă dэ omor, ci cu dragoste dэ amor.

Norodul stăpănescе, când legile se păzesc, că norodul le alcătuiescе.

Norodul te cinstescе, norodul te ȳubesce când ęl ocrotesci cu cea mai bună oblăduire.

Norodul tot o familie, ȳnainte Domnului, și Domnul părintele tuturor.

8765 Norodul tэu ca o turmă, dэ lupi să'l feresci, dacă vei ȳmulțirea lui să o dobândesci.

Norodul tэu la tine, ca ȳntr'o oglindă, pururea să se ȳite.

Norodul ce n'ascultă dэ nici o leguire, mai rэu dэ ori-ce rэu, la a lui viețuire.

Norodul bine când petrece, cinstea la stăpân trece, iar când pătimescе, stăpânul se 'nvinovătescе.

Norodul dэ la fire a dobândit putere să schimbe legile cele lor vătэmătore.

8770 Nu cum să stăpănesci un străin norod, să te silesci, ci cum bine să cărmuiesci p'al tэu norod, să te socotesci.

Numai când dórme Domnul, norodului 'i-e frică de orî-ce sê mișcă.

Numai dragostea norodului te ține în tron, pe tótă víeța ta. Nu pámînt să dobândești, ci dragoste de la norod, pentru binele ce lui ții faci.

8775 Pentru un nebun, multe noróde pătinesc.

Pentru liniștea norodului, sângele tîu să țe'l verși.

Pentru mántuirea și folosul norodului tîu și víeța ta să țe-o puí.

Piste puțința lui pe norod nici cum sál încarcí, cá numai de cáte veđi orî singur în scaun, ca un cuc, saú jos din scaun ca Satana.

Pe unde proști de mînte și fără nici o sciința într'un întunec petrec, acolo cumplirea, cruđimea și muma lor, tirania, pe toți de obște rîu ții chinuiesc. Destéptá'ți norodul, ca să nu cađă întru asemenea chinurí.

8780 Pe un Domn lesne elli îndupleci și elli îmblândești, cu un cuvînt, cá te ascultá, iar pe un norod nerod și furios nici cu mií și sute de cuvinte, cá nici unul ascultá.

Pe norod cáte veí puté, în rîpaos sál pázesci, ca la orî-ce pás al tîu să te poți cu el ajuta.

Pe norod sál ocrotesci, cá Domnul ție te l'a încredințat ca cuvînt să daí pentru el.

Pe norod să te silești, cáte veí puté, sál deprinđi l'ale moralului, l'ale muncii, l'ale cinstei, și la urmări bune de voie bună iar nu de vre-o frică, și atunci veí avé norod sfânt, cinstit și blagoslovit.

Párinte al norodului, iar nu vrájmașul lui tu să te aréți, cá norodul copilul tîu.

8785 Risipirea norodului, scăderea Domnului.

Rîu suspiná noródele, cánd cei nelegiuíți lor le poruncesc. Rîsuflare la norod, iar nu ímpilare.

Subt umbra numelui tîu, pe norodul tîu sál adăpostesci, ca să póta rîsufla la necazurile lor.

Să te ferescá Dumneđeu sá ai grijá, și mare, de un nerod norod, cá peșin te cuprinde hula lumii cea mái mare.

8790 Să fericesci un norod, pururea să te silești, iar sál sárăcesci, de loc nici să gândești.

Slujbași, cei mái buní cáini, pe lângá norodul tîu, pururea sá ai, ca să nu se risipescá, cánd cei cumplíți, ca nisce lupi, elli vor cuprinde.

Strigarea norodului, urgia Domnului.

Ferice de acel norod, unde mîntea 'mpărătesce saú ímpératul, după mînte poruncesce.

Ferice d'acel norod, cánd se străduiesce la munca pámîntului.

- 8795** Ferice de acel norod, când dragostea îl cuprinde iar uriciunea se desprinde.
 Ferice de acel norod, ce va dobândi stăpân să-î ridice după ochii lui negura nesciinții.
 Fericirea norodului în adevăr stă, în buna învățătură, de mică copilărie.
 Fericit norodul, ce din mică copilărie s'a învățat și s'a datat subț o bună leguire!
 Fă pe norod să te iubescă, dacă vei să dormi fără nici o grijă.
- 8800** Cea mai mare nevoință a ocârmui norode nerode.
 Cea mai mare nenorocire și dărăpănare a norodelor, când stăpânul pizmătareț și neîndurat.
 Cu anevoie a scăpa din mâinile unui norod nerod.
 Cel mai mare rău la un norod se 'nțelege, când fieș-care ȳice: «*C'e'mi pasă mie de tine?*» iar când unul pentru altul d'o potrivă se 'ntristeză, d'o potrivă se bucură, atunci tot norodul un suflet, și numai, se 'nțelege că are.
 Cel nebun și făr'de minte, la un norod nerod mai bine le grăiesce.
- 8805** Ce bôla mare la un norod, când poruncesce cel mai nerod.
 Cîuma, fômetea, rêsboiul, secerea norodului, dar cruđimea cumplitelui întrece pe tôte.
 Cine norodul și'l înmulțesce, acela de părinte se socotesce.
 Cine pôte sta în potriva unui norod nerod, când acel norod putere dobândește.
 Cînstea norodului nici cum tu să o smintesci, și de răul lui cu totul să te feresci, dacă vei să isbutesci.
- 8810** Cînstesce pe cei-ce norodul têu țe'l înmulțesce, slujasce-te cu cei-ce norodul têu țe'l ușurază, ajută celor-ce norodul têu țe'l ocrotesce.
 Buna orînduieală ce veđi la un norod, nici cum tu s'o turburi, când el e nerod.
 Din ghiarele tálharilor, jăfuitorilor și năpăstuitorilor pe norod să'l mântuiesci, ca adevărat părinte al lui să te numesci.
 De la norod să cei supunere și putere, ca să ocrotesci dreptățile lor.
 De norod să îngrijesci, ca un părinte de copiii.
- 8815** Dragostea norodului, cu mult mai tare de cât ori-ce cetate tare.
 Dragostea norodului, cea mai mare chezașie către stăpânire.
 Dragostea norodului, cea mai mare putere a unui stăpânitor.

**Pentru Noroc i Norocire și Norociți și
Nenorocire i Nenorociți**

Omul a isvodit norocul, c'asupra lui să arunce ori-ce a lui greșală.

Omul ce n'are noroc, fuge de noroc și când norocul la el vine.

- 8820** Omul și când se află în cea mai mare norocire, și-atunci cere mai mare norocire, necunoscând că ajuns în norocire, sau mai bine a dice, de mare lăcomie.

Ori-ce norocire, fie cât de mare, o fiere ascunsă într'insa are. O ce dulce viață, cu norocirea în casă!

Unul se smeresce și altul se înalță, după cum norocul lui îl învață.

În vreme de norocire, adu-ți aminte și de nenorocire, că vremea bună multă vreme nu ține, ci de dimineța până de cu seara în miș de chipuri se schimbă.

- 8825** În potriva norocului nici o știință ești folosesce.

În cea mai mare norocire un vierme te pișcă până ce te usucă.

În cea mai mare norocire nici cum să te razim, iar după nenorocire să aștepți și fericire, că după plote pururea vreme bună?

În cea mai mare norocire să-ți fie frică de sărăcie, că norocul nestatornic.

Ca să nădăjduiesci la noroc, trebuie să te arăți vrednic de noroc.

- 8830** Cu greu, pe mare, norocul țe-l găsești, iar peirea cu mare înlesnire.

Cu cât mai mare noroc ai, cu atât mai mult să te temi de el, că cu cât mai mare norocirea noastră, cu atât mai lesne alunecă spre peire.

Cu mult mai bine de noroc o picătură, de cât burdușe pline de minte golă.

Când ești în norocire, atunci mai mult să te porți cu cea mai mare măsură, ca să nu te căiești în urmă.

Când omul, norocului ei dă cu piciorul, anevoie el mai găsește când la el rîvnesce.

- 8835** Când omul nu știe cum să se slujască cu norocul său, atunci norocul intră pe ușă și iese pe ferăstră.

Când cu gândul nu gîndesci, atunci norocul țe-l găsești.

Când norocul ar sta înfipt, lumea s'ar fi prăpădit.

Când norocul împotriva, nici un dar ești folosesce.

Când norocul va cu noi, atunci, și cea mai rea întîmplare, spre bine vine la noi.

- 8840** Când norocul nu'ți ajută, nu te sili piste fire, c'atunci și nădejdea îndată țe-o pierdi.
 Când norocul va cu noi atunci, fără 'ndoială, și cusururile noastre mai mult ne cinstesc.
 Când norocul pentru tine îngrijasce 'n locul tău, nici o grijă să mai aibi, că el îți aduce, ceea-ce p'în gând nu'ți trece, iar când el vei vedé că se depărtéză, păzesce-te tare, că te aruncă în rîpă.
 Când norocul te lasă, atunci numai la Domnul alergî.
 Când norocul te ocrotesc, săgéta nu te lovesce.
- 8845** Când norocu 'ți merge bine, să te 'nveselescî cu el, când îți merge în potrivă, cu răbdarea el biruescî pe el.
 Când Domnul va cu tine, curge norocul după tine.
 Câtă prefacere norocul la om în vieță face!
 La mulți mari norociri le vin, dar unde găsesc feréstră deschisă, cum intră pe ușă ies pe feréstră.
 La noroc credința nici cum să dai vre-o dată, că noroc statornic nici că s'a pomenit vre-odată.
- 8850** La noroc temeiū nici cum tu să pui, c'aci în cer te urcă, aci jos te aruncă.
 La norocirea ta toți dē rude se arată, și dă prieteni se fălesc a fi ai tăi, iar la nenorocire nici însuși copiii tăi.
 La cel fără socotință, precum vine norocirea așa curînd se și duce, când nu scie cum s'o ție.
 Mai lesne a se noroci, dē cât norocirea a o păzi.
 Mare norocire a dobândi óre-cine slugă bună și credinciosă, dar cu mult mai mare când sluga va dobândi stăpân blând și bun.
- 8855** Mare deosebire între norociri pe lume, că norocul, să împartă la toți dē-o potrivă, nici cum a învățat.
 Mult mult să te păzescî, când veți norocul lângă tine, că te isbesce piste vine, dar cu mult mai mult să te păzescî dē el, când el veți înainte, să nu cum-va, tu să-l isbescî, c'atunci în cap te poticnescî.
 Mult mult să te temi dē norocul tău, când începe a 'ți zimbi, că tocma atunci el îți sapî grópa.
 Mulți în lume sînt săraci, dar dē minte pré bogați, precum și mulți sînt bogați dar dē minte pré săraci, că norocul vine orbesce, și pe toți ei miluesce cu bine sau cu rău precum el nu voiesee.
- Munca, norocul omului cel mai mare și mai sigur.
- 8860** Nici la mare norocire, să te bucurî piste fire, nici la 'mpotrivă întimplare să ai mahnire mare, c'ale vremii nici cum are vre-o statornicie mare, ci astă-dî bine, mâine rău, poimâine bine după rău.

Nici la norocire să te mândresci, nici la nenorocire să te umilești, că una te-arată fără minte, și-alta fără curaj.
Nici săracul norocit, nici bogatul fericit, când norocul nu le-ajută la vreme cuviincioasă.

Norocul alérgă după cel-ce la el nici cum gândesce.

Norocul orbesce, dar orbesce te miluiesce.

8865 Norocul orb, dar cu mult mai orb la cel-ce nici-un bine face.

Norocul orb se 'nchipuiesce, și pe sferă șade, ca mai lesne să aluneca, și unde cade să nu vadă.

Norocul multora le dă mult și altora la ȳea și ccea-ce aveà mai dē dē mult.

Norocul într'un minut în miș dē fețe se schimbă, cu jocurile lui, că 'n nestatornicii pururea se plimbă.

Norocul îndată fuge, cum socotesci că 'l-ai prins.

8870 Norocul vine, unde lui ȳi vine, fără a vedé bine.

Norocul vine pe negândite, dar și se duce pe pripite.

Norocul, vrăjmaș, când nu e după plac.

Norocul cuī dăruiesce, grijă mare dobândesce, că la avere mare, și frică mai mare.

Norocul cum ȳți dă, «*bună diminēța*», ȳși întorce fața.

8875 Norocul cu nestatornicia, și numai se fălesce.

Norocul cu sănătate, cel mai bun dintre tóte.

Norocul când ȳți vine, după el ce mai alergī? iar când el nici cum ȳți vine, ce în zadar alergī?

Norocul când în sus te urcă, tot în jos să te uiți, ca când dē sus veī aluneca să veđi pe ce cađi.

Norocul când vine, vine cu fiare în picere, iar când fuge, fuge dē olac.

8880 Norocul când voiesce, ce poftesce dăruiesce.

Norocul când la unul, când la altul merge, însă nici pe unul, nici pe altul alege.

Norocul, când ne deschide ușa, ȳi dăm și noi «*bună diminēța*», dīcându-i: «*bine-ai venit sănătos*», dar îndată auđi dē la el «*séra bună*» și «*rēmăi sănătos*».

Norocul când te iubesc, orī-ce mișcare ȳți folosesce.

Norocul când te ajută, nu-'i urma în potrivă, că îndată se mânia.

8885 Norocul cât dē mic, tóte le-arată dē nimic.

Norocul la acela să vede numai că e orb, la cel-ce încă el nici cum s'a arētat.

Norocul stă la om cât flórea la un pom.

Norocul la om stă dē cea mai subțire ață atīrnat.

Norocul la cine vine, tot după el se ține, când scie cum să 'l ție.

8890 Norocul pré lesne în potrivă alunecă.

Norocul merge orbesce, și pă cine  ntilnesce p  acela cinstesce.

Norocul ne-aduce cel mai bun chef și fericire d  cine scie cum să 'l oc rmiuiesc .

Norocul nici o schimbare  ti face, ci numai  ti ridică masca după ochi.

Norocul nóptea clocesce, și  iua s  v desce.

8895 Norocul numai ne scap  d  multe necazuri, și p  mare și p  uscat.

Norocul nu să 'nva , nici să prinde vre-o dată, ci singur el vine, la cine nici el singur scie.

Norocul nu 'ti d  minte, nici măcar c t pui p'un dinte.

Norocul piste fire c nd să urc  cu d osebire, atunci mai lesne te tr ntesce.

Norocul p  la mulți cam mult le și dă, dar la nici unul însă p  c t acela poftesce, d'aceea îndată le  ea și ce le-a dat și ce nu le-a dat.

8900 Norocul p  cine mai mult  ubesce, p  acela mai mult el și c fesce.

Norocul p n  e cu tine, te slăvesce p n  'n cer, cum să duce dă la tine, șade și 'și r de de tine.

Norocul plin d  prieteni, dar numai la nenorocire să pot cunoșce.

Norocul să țe 'l m ng i cu însuși curajul t u ; c nd e bun să țe 'l p zesci, c nd e rău să te dedai cu el ca cu o doftorie, ce c t d  rea fie  ti aduce lecuire.

Norocul fere p str z  sub cea mai dulce a ei miere.

8905 Norocul fără vrednicie întru nimic să socotesce.

Norocul fără greșal , ce cur nd te 'nșal !

Norocul ce ai dob ndit, nu 'ti bate joc d  el.

Norocul și p  cei fără d  minte,  i arată cu minte.

Norocul și plăcerea, st p nesc o lume 'ntr g .

8910 Noroc vei s  dob ndesci, necontenit s  muncesci.

Norocirea zădărnicie, fericirea statornicie.

Fericirea c nd țe-o pierđi, d  țe-ai pierde și ținerea ei d  minte atunci ai fi fericit.

Norocirea la ori-cine, c nd vine d  grab d  grab să și duce, pentru-că nu vine după cuviință.

Norocire piste norocire la cel norocit  i vine, și norocit ar fi în veci, dacă nu s'ar poticni.

8915 Nu dă norocirea cea trecut , ci d  cea d  față mai mult să te  ngrijesci.

Pentru a nóstră nevrednicie și a nóstră lenevire, norocul ne st p nesce precum el voiesce.

Pentru-că nu cunoșcem pricinele din ce curg, d'aceea le

aruncăm toate la noroc, ce nu pricepem nici ce este, nici ce face, nici cum face.

Pă lângă un car de mînt cere și-o picătură de noroc.

Să nu te lași la noroc, ci după noroc să alergi, cu munca ta să isbutesci.

8920 Să nu dai norocului cu piciorul, că în veci nu-l mai vezi
Să te rogi pentru noroc, la cel-ce ne dă noroc.

Tot cad la pămînt. tot se plăcă ție, când norocul te ajunge.

Tot stau la un noroc și lui se plăcă pe loc, că mai la tot o nestatornicie.

Cea mai mare norocire cât o umbră numai ține.

8925 Cea mai mare și fără' de veste norocire când vine, îndată schimbă firea și mîntea omului.

Cei în norocire bună de prietenii se 'nconjură.

Cele mai mari norociri pururea vin la om după ale lui urmări.

Cele mai mici norociri se dobîndesc cu mare muncă, iar cele mai mari cu mare cheltuielă.

Celui slobod la mână, de multe ori și norocul mai mult îi ajută, iar celui de tot sgărcit îi stă în potrivă.

8930 Cel cu noroc und' s'o duce, norocul după el se duce.

Cel-ce umblă cu măsură, în norocirile lui, acela la nenorociri nu cam alunecă.

Cel-ce în norocire necinstesce pe orî-cine, acela în nenorocire tremură de orî-cine.

Cel ce pururea în norociri petrece, să se roge Domnului să-î dea și o nenorocire, ca să pótă cunósce binele din rău.

Cel-ce de tot se sgărcesce, la noroc nu se înlesnesce.

8935 Ce-ți vine din întîmplare, aceea norocul tîu.

Cine alérgă după multe norociri, nici una nemeresce.

Cine n'a încercat nici o nenorocire, nu cunósce binele din rău.

Cine pururea rîvnesce la mai mare norocire, nici odată ajunge la cea desăvirșită norocire, pe cât el voiesce, că nici odată se mulțumesc.

Cine cere mai mare norocire, pierde ca un ticălos și ceea ce are.

8940 Dacă nu scii să 'mbrățișezi norocul când ții vine, întru zadar alergi după el, când spatele ții arată.

Dulce e norocirea, urită sărăcia.

De unde nu nădăjduesci, d'acolo ții vine norocul.

De la noroc poți aștepta și cinste, și avere, și dragoste de prisos, afară de mînt, ce se dobîndesce numai cu înțelepciunea.

- Dăstoinicia ta, norocirea ta.
- 8945** Dă cea mai mare norocire omul nici cum să mulțumesce, ci pururea la mai mare doresce.
Și norocirea cea mai mare, dă multe ori țe-a-duce pri-mejdie mare.
Și'n cea mai mare norocire se află ore-ce mâhnire.
Omul nici odată atât dă norocit sau nenorocit este, pe cât el se socotese.
- La toate omul d'o potrivă nu poate fi norocit.
- 8950** La cel norocit, toate cu înlesnire 'i vine.
La cel norocit toți dă prietenii s'arată, iar la cel nenorocit nici bună diminătă ei dă.
Mulți sunt nenorociți, dar nu și la minte împliniți.
Tot cel fericit poate fi și norocit, iar tot cel norocit nu poate fi și fericit.
Ceii în mari norociri, socotesc că norocul, după datorie, lor li-se cuvine, ci nu cunosc că vine ca să-'i ispitéască.
- 8955** Cel-ce nu știe cum să se slujască cu norocirea lui, nu se 'nțelege dă norocit.
Cine și-a dobândit aicea pe pământ, mușiere, Dumneșdău a-cela mai norocit.
Omul lesne suferă a altuia nenorocire, iar a lui nenorocire lesne el duce la dăsnădăjduire.
Omul nenorocit adese-ori greșasce.
Ori-ce nenorocire, cu un prieten bun ușoră ni se pare.
- 8960** Ori-ce nenorocire ție ți-se va întâmplă, ascunsă să o ții, ca nu cum-va aflându-o dușmanii să se bucure.
In cea mai mare fericire un ceas al nenorocirii, te-arată fără simțire.
In cea mai mare fericire mult să te sfiesci d'a ta nenorocire.
Veii să te lupți cu ori-ce nenorocire? Țea pe răbdarea spre ajutor.
In cea mai mare fericire pururea să gândesci și la nenorocire.
- 8965** Vântul nenorocirii unde bate, rău usucă.
Corăbierul în vreme bună se îngrijasce dă cele din urmă; așa și tu în fericire să te îngrijesci dă nenorocire.
Cu cât mai mult iubim pe inși-ne noi, cu atât mai mult simțim ale noastre nenorociri.
Cu ceii ce plâng, să plângem nenorocirile lor, că întâmplările în lume cam dă obște se socotesc.
La ori-ce nenorocire răbdarea să nu țe-o pierdi, c'acelea-ce s'era le vești, a dooa di nu le mai vești.
- 8970** La ori-ce nenorocire, să te uști la ceii nenorociți ca să te poți mângâia.

La nenorociri tare să te ții, ca să nu te supui uritei în-
tristării.

La nenorociri, tu să te arăți cu cel mai mare curaj, ca
să nu caști în mai mare necaz că, la ori-ce nenorocire,
numai curajul te 'nsuflețese.

La nenorociri ce ni se întâmplă, din nesocotința noastră,
pe înși-ne noi să ne dojenim, și de pocăință să ne în-
grijim.

Mai bine să ne învățăm a suferi nenorocirile cele de față,
de cât a ne păzi de cele viitoare.

8975 Mai bine să ne dădăm cu ale nenorocirilor, de cât în urmă
să ne chinuim cu nerăbdarea lor.

Mai bine să-ți iei tu pildă de la alții, la ori ce nenorocire.
de cât alții de la tine.

Nenorocirea omului nebunia lui, și înțelepciunea norocirea
lui.

Nenorocirea la om, puțin prieten i-aduce, însă acel puțin,
cel mai dulce.

Nenorocirea nu e atât de mare, cât fericire mare e, a suferi
nenorocirea.

8980 Nenorocirea cea mai mare, la om atunci ăi vine când o-
mul cade în nelegiuire.

Nenorocirea de năpăstuire și de are deosebire, dar amîn-
doe d'opotrivă să le suferi ca să te poți odihni.

Nenorocirile tale pururea să le ascunzi subț față veselă
și voiosă, c'atunci vrăjmașii tăi crapă de necaz când te
ved cu vesel obraz.

Nenorocit e acela, cel-ce nenorocirea nu o poate suferi.

Nici o nenorocire singură vine, fie cât de mică, ci una
după alta alergă și pică.

8985 Nici la nenorocire să te dăsnădejduesci, nici la norocire
să te bizuesci, că și una și alta nestatornice întâmplări.

Norocirea și nenorocirea nu stau înpironite, d'aceea nici
să te bucuri d'a altuia nenorocire, că nu scii până mâine
la cine va să vie.

Nu te întristă d'a ta nenorocire, ce la alții o vezi cu mult
piste fire.

Nu te mâhni, nici te supăra asupra ver-cuiva, când vre-o
nenorocire ție ăți vine, cunoscând pre bine că, ori-ce
ăți vine, dintr'a ta nenorocire ăți vine.

Cea mai mare mângăiere la nenorocire este o inimă de
prieten ce 'npreună pătimesce.

8990 Cea mai mare nenorocire, a se nasce omul om mare când
minte nici cum are.

Cele mai mari nenorociri, ale omului se'nțeleg, cele din
blestemații.

Cel mai nenorocit acela se înțelege, ce se socotesce de nenorocit.

Cel nenorocit, și când ăi vine norocirea nu scie cum s'o păstreze.

Cel-ce a încercat multe nenorociri, și nici cum s'a învățat, în veci nenorocit va fi, iar cel-ce dintr'o nenorocire nu-mai mult s'a învățat, acela în veci fericit va fi.

8995 Cel-ce la nenorocire nu va să se împărtășeze, nici la norocire nu e priimit.

Cel-ce nu poate suferi nenorocirea sa, mic de suflet se 'n-țelege

Cel-ce scie să se lupte cu valurile nenorocirii, numai de cât ăi veți d'asupra apei, cât de mare fie.

Cine nenorocirea înainte o pune, mai lesne o suferă când ea va veni.

Dacă te vei deda cu nenorociri, lesne vei suferi orî-ce întâmplare, și atunci vei fi cel mai fericit, că nici o nenorocire nu vei mai simți.

9000 Dă-o potrivă nenorociți și stăpâniți și supuși, când cei vrednici și cinstiți nu se bagă 'n sémă și cei mai neleguiți, aceia poruncesc.

Pentru Nu și Da

Nici pe *nu* nici pe *da*, să nu le întrebuințezi fără nici un cuvînt, ci cuvîntul să țe-le arate de sunt bune sau nu.

Pentru Noră

Orî-ce greșală sócra, asupra norii o aruncă, dar nora mai bună de cât sócra.

Nora fără zestre n'are îndrăsnelă.

Pentru Nobili

Nobil este cel de cinste.

Pentru Nume

9005 Intăi nume să dobândesci, apoi la avere să gîndesci.

Ca numele bun la om nimic alt mai frumos, nici mai de folos. La acésta să te silesc.

Ca să dobândesci un nume mai mare, ții trebuie o silință la toate mai mare.

Cu schimbarea numelui năravul nu ți poți schimba, dar cu schimbarea năravului mare nume dobândesci.

La nimeni, până în veci, puterea le rămâne, iar numele cel bun și după moarte rămâne.

9010 La numele cel bun al părinților tăi să nu poți temeți, că nimeni te ntrăbă ce au fost părinții tăi ci ce ești tu acum. Mai bine ochiul să ți iasă, de cât numele pe masă.

Mai bine nume cinstit, de cât aur și argint să lași în urina ta.

Mai bine nume bun, de cât funtă de brâu.

Mare ne-cinste ne aduce numele cel bun când de la noi se duce.

9015 Mulți nume mincinoase dobândesc de față, dar vremea le scote rușinea pe față.

Nici un nume mai plăcut, de cât făcător de bine, să auzi că te cheamă toți din lume pe tine.

Nici un nume mai dulce de cât numele de *mumă*. Ferice de ceea-ce dobândește acest nume.

Nume mare-ai dobândit? Arată și slujba ta după numirea ta.

Nume mare să dobândesci cu facerea de bine.

9020 Numele cel mare mai mult apasă de cât înaltă pe cel ce nu știe cum să și-l păstreze.

Numele cel mare mare putere are, dar și belea mare, că ne-odihnește și aduce mare.

Numele cel mare mult ajută la orî-ce stare.

Numele cel mare primejdie are mare.

Numele cel mare, cel mai mare dar la om se nțelege, când cele mai mari daruri alege

9025 Numele cel mincinos nu o duce multă vreme, că îndată se vedește.

Numele cel rău viața te-o ridică.

Numele cel rău, moștenire va lăsa ne-cinste și ocară.

Numele cel bun, la om cel mai mare dar, că în veci se pomenește și uitare nici cum are.

Numele cel bun mai mult te nvesește, de orî-ce veselie mare.

9030 Numele cel bun s'aude de departe și orî-unde.

Numele cel bun cinste te-aduce mare și în viață și după viață.

Numele ce dobândesci, fie bun fie rău, în veci nu ți pierdă. Alege care îți place.

Nume bun se dobândește cu slujbă dreptă și cinstită.

Nume bun să dobândesci, pururea să te silesci, c'al omului nume bun, moarte n'are nici de cum.

- 9035** Nume dă om întâiu să dobândesci, frate, apoi dă țera ta și în urmă numele ce-ți dă vrednicia ta.
Nu te mândri de-al tău nume, că cei-ce se duc după lume, toți se 'nțeleg d'o potrivă pe cea-l-altă lume, săracul cu bogatul și 'mpăratul cu soldatul.
Piste puțință numele să țe-l depărtezi, când dă cele rele nu te depărtezi.
Să nu te falescă cu numele altuia, ci cu fapta ta cea bună.
Spre dobândire dă nume mare, omul eși jertfescă și vieța sa.
- 9040** Frică să-ți fie mai mult dă nume rău, dă cât dă ori-ce alt rău.
Cine va să n'auză nume rău, să nu facă rău.
Cei-ce vor să dobândescă nume nemuritor, să plătescă ca să le scrie faptele lor.
Dă nume mare nu te speria, că când te vei apropiă și tu însuși te vei miră dă greșala ta.

Pentru Nunți

- Amar celor ce calcă datoriile nunții.
9045 Cu cât nunta mai mică, cu-atât folos mai mare ți aduce.
La nuntă ne-chiemat nici-cum să te duci, că 'ndată auți: poftim după uși.

Pentru Nuri

- Mai bine nuri dă cât frumusețe; că frumusețea ca o flóre 'ndată se trece, iar nuri cu ei te 'ngropi.
Nuri 'nvoltéză, nuri 'nviéză, nuri 'ndulcesc, nuri 'ncăl-desc frumusețea cea mai próstă.
Nuri cât dă mică, pururea strigă dîcînd: *vino, vino la mine*.
- 9050** Nuri mórte n'au nici-cum.
Nuri nu staú în tinerețe, ci într'a lor frumósă dulcétă.
Nuri lipiciú se socotesc, că te lipescă dă ei fără voia ta.
Nuri, flórea frumuseții.
Puține muieri sînt ce-și păstréză nuri lor, după-ce 'și-au pîerdut frumusețea lor.
- 9055** Pe cea cu nuri muere, firea a născut-o pentru tot-dé-una frumósă.
Frumusețile îmbetrânesc, dar nuri 'ntineresc și pururea 'nfloresc.
Frumusețea cu nuri, în veci nu se vestejesce.
Cea mai mare frumusețe nuri se 'nțeleg.

Ce poate dice óre-cine de nurií frumuseíi? de cât cá te trage ca magnetul, fárá voía ta.

- 9060** Darul nurilor cu mult mái mare de cât al frumuseíelor, cá frumuseíea fárá nurií rece se socotesce.

Pentru Nurori

Veđi *Noră*.

Pentru Năpaste, Năpăstuire, și Năpăstuiți i Năpăstuitori

A năpăstui și a se năpustui, amîndooe dooe rele, dar cu mult mái réu a suferi pe cel-ce năpăstuieste.

A se năpăstui omul, firesce urít lucru, iar a năpăstui, cel mái scárnav lucru.

Infricoșat lucru năpăstea la om.

Orí-ce cu minciuni arunci asupra altuía, năpaste se 'nțelege.

- 9065** Orí-ce fárá voie ei, năpăstuire se 'nțelege.

Urim năpăstuirea ca să nu cadă și asupra nóstră; dacă d'acésta n'am avé frică, năpăstuirea ar împărăți.

Vai de cel-ce năpăstuieste la bani să íea când gândește, necunoscënd ce foc bagă în casa sa.

Ca să nu te năpăstuiesci, saú mái puțin să te năpăstuiesci, trebuie să fi orí mái mare orí departe de cel mái mare.

Cu cât mái slab ești, cu atât năpaste mái tare cade asupra-ți.

- 9070** Cu cât de urít a se năpăstui, cu atât mái cumplit a năpăstui.

Cu mái mult năpăstuim pe cei de aprópe nooe, de cât pe vrăjmașií noștri.

Cugetul omului nimeni el póte cunoște, d'aceea năpastea cade pe cel nevinovat.

Când cugetul te va bate, nu vei urma nici o năpaste.

Când năpăstuiesci să te puí în locul celui-ce năpăstuiesci, și nu vei mái năpăstui.

- 9075** Când te scolí de diminéță, fá'ți cruce de trei orí, și te rógă lui Dumneđeu să te scape de năpaste.

Cát vei poté, să te feresci de cea mái mică năpaste, cá 'n primejdie te bagă

La cáți aí putut face bine, și nici cum le-ai făcut, pe toți aceia 'i-ai năpăstuit.

Mái iesne a năpăstui de cât dreptate a dáruí, d'aceea adese-orí năpăstuim.

Mái mult supără năpăstuirea de cât siluirea, cá la siluire,

trupul numai se chinuesce, iar la năpăstuire și sufletul și cinstea pătinesce.

9080 Mai bine mórte dē cât năpaste.

Mai bine tu să pătinesci dē cât pē altul să năpăstuiesci.
Mare nedreptate a sē năpăstui óre-cine, dar mai mare nedreptate și mai înfricoșată, a nu se învinováți și a nu sē osíndi cel-ce te năpăstuiesce.

Mai mult să te feresci să nu napăstuiesci, c'orí ce năpăstuire altuía veí face, la tine sē va întórce.

Mângăie pē cei năpăstuiți, ca să nu rămăie mähniți.

9085 Nici-un necaz ca năpatea te supēră mai rēu.

Nu pē cel-ce a descoperit năpatea ce s'a făcut, ci pē cel-ce a făcut-o să'l osíndesci, ca să numai îndrăsnescă și altul ca acela, că din potrivă pē toți ei înveți să năpăstuiescă.

Nu te dēpărta dē cel-ce sē năpăstuiesce, ci cât poți luptă, dē năpaste să'l mântuiesci.

Năpatea îndată cade și pē cei mai drepti.

Năpatea pē om cade, iar nu pē pietro.

9090 Năpatea pē cine cade, rabdă pē cât nu sē cade.

Pē nimeni să te feresci, nici cum să năpăstuiesci, că și dē nevoie tot tu pécătuesci.

Până nu veí dēspágubi și nu veí desvinováți pē cel-ce ai năpăstuit, iertare dē pécac nu veí dobândi.

Rugăciunea celor năpăstuiți la Domnul mult s'ascultă.

Să asculti pē cel năpăstuit, să te 'ndurí dē cel năpăstuit, să ajuți pē cel năpăstuit, ca milă și dar dē la Domnul să dobândesci.

9095 Să te rușinezi dē omenire pentru năpăstuire.

Să te ferescă Dumnedēu dē năpatea celor mai dē aprópe.

Să te feresci dē năpaste ca dē cea mai rea cursă.

Firea năpăstii să cadă pē cel nevinovat.

Cei-ce năpăstuiesc, dē s'ar întrista ca cei-ce sē năpăstuiesc, năpaste n'ar fi pē lume.

9100 Cel-ce năpăstuiesce, pururea sē sfiesce dē cel pē care năpăstuiesce, când cugetul ěl bate.

Cel rēu nărăvit, pricină caută să năpăstuiescă, și când nici una găsesce, și fără vină năpăstuiesce, dīce c'asa i-sē cuvine.

Cel-ce 'n năpaste a căđut, ca să scape dē osíndă, primesce orí-ce 'i dīci cu cea mai mare rușine.

Cel-ce sē năpăstuiesce, în dreptate sē bizuesce, dar nicăiri o găsesce.

Cine sē năpăstuesce, pē nedreptate să osíndesce.

9105 Cine dē nevoie pē altul năpăstuiesce, pécacul acela tot la el privesce.

Dacă în stare fiind, năpăstuirii urmezi, dar când vei săraci, ce nu vei urma?
 Datoria judecătorului să descopere năpăstuirea, și a Domnului să o îndrepteze despăgubind pe cel năpăstuit.
 Dă cât să năpăstuiești, mai bine să te îngropi de viu.
 Dăparte de năpăstuirii, dăparte de nelegiurii, dăparte de nedreptăți, ca să nu te cufunzi în tartarul cel mai mare.

Pentru Năravurii și Rău nărauiți

- 9110** Ale omului năravurii, după ale vremii întâmplării, se dau de față.
 Al omului nărav nici cum îl poți cunoște, până nu vei intra cu el odată în jug.
 Atunci cele bune năravurii le înfloresc, când cu pilda ta le întâresc.
 Omul când se obișnuiește cu năravurile rele, nu mai poate scăpa de ele, nici când în adevăr ar vrea să scape de ele.
 Un nărav la toți de obște, pe cei bogați a-i cinsti, pe cei săraci a-i necinsti.
- 9115** Unde năravurii bune, acolo prăvilii nu mai încap; acestea să te silești pe oameni să-ți înveți, ca să scapi d'o mulțime de legi.
 Imbrăcăminte omului, rostul graiului lui, râsul lui și mișcarea picioarelor lui îi arată năravul lui.
 Vremea toate le prăpădesce, iar năravurile cele rele mai tară de ori-ce vreme.
 Cu învățătura și deprinderea, ori-ce nărav se dobândește, fie bun, fie rău.
 Cu ce năravurii vei trăi, asemenea vei dobândi, feresce-te dar de cei rău nărauiți.
- 9120** Când vei lua stăpânire în mână, atunci se va cunoște năravul tău.
 Când năravurile cele rele le popresc, totă înțelepciunea copiilor au învățat-o.
 Când cel slab se năpăstuește, și cel drept se necinstesce așteptă dărapenarea năravurilor celor bune.
 Câți oameni în lume, atâtea și năravurii.
 La cărți, la drum și la beție se cunoște întreg năravul.
- 9125** La cel din fire rău nărauit, în zadar alergă când necazul țe-a venit.
 La țără năravurile mai puține rele, iar pe la orașe cele mai multe rele.
 Mai întâiu năravurii bune, apoi științe și mai bune.
 Mai lesne omul se țiea după năravurii rele, d'aceia cei mai mulți rău nărauiți, dăparte de cei mai mulți.

Nici a numelui, nici a locului, nici a hañnelor schimbare, minte ęți aduce, cãnd nãravurile nici cum le mai schimbi; d'aceea mai bine schimbare dę nãravurii.

9130 Nici o lege ęti folosesce, dacã nãravuri bune norodul nu dobãndesce.

Nu numai sę înveți pę altii la nãravuri bune, ci sã le și urmezii, ca pildã sã le dai cu urmarea ta.

Nu sę necinstesce omul dę nãravurile ce din fire are, atãt cãt dę cele ce însuși el dobãndesce.

Nãravul la om din obiceiii sę prinde.

Nãravul celui înțelept, blãndetele și 'ndurarea, iar al celui cumplit, asuprimea și crușimea.

9135 Nãravul cel rãu cãnd sę înrãdãcinęzã nici cu fierul plugului ęl poți dęsrãdãcina.

Nãravul cel rãu cãnd dę la noi sę duce, cinste nooę ne aduce.

Nãravul cel rãu cãnd dę fațã nu sę dã, pę nimenii nu supără.

Nãravul cel rãu și pę fire o preface.

Nãravul cu slujba sę dau dę fațã la om.

9140 Nãravurile cãnd sę potrivesc lesne sę învoiesc.

Nãravurile prin cafenele sę vînd cu mãrungeaaua.

Nãravurile prin cãrciumii cu ocaua sę dobãndesc.

Nãravurile sę dobãndesc din deprinderea noștrã cu cele bune sau cu cele rele.

Nãravurile cele mai rele, cele ce sę asēmënë cu ale fiarelor cele mai crude.

9145 Nãravurile cele rele îndatã sã le îndreptezi ca sã poți sã le dępãrtezi.

Nãravurile cele rele nici cum pot propti scaunul împărătesc.

Nãravurile cele rele, la bętrãnețe mai mari dę cãt la tinerete.

Nãravurile cele rele pę la cei mici sę cam pierd cãte-odatã, iar pę la cei mari mai nici odatã.

Nãravurile cele rele scãrbã aduc uritã și la cel ce la ele numai sę uitã.

9150 Nãravurile cele rele, stãpãnire cer mai grea, ca sã sę potã îndreptã.

Nãravurile cele rele, bõla cea mai grea a societãtii.

Nãravurile cele rele durerii mari 'ți-aduce iar cele bune le îndulcesce.

Nãravurile cele bune lesne sę cunosc dupã rușinea ce în obraz sę vede.

Nãravurile cele bune pę la curții mai mari nu sę cam cercețezã.

9155 Nãravurile cele bune toți ómenii le cinstesc, dar pę cel ce le are toți ęl pizmuiesc, pentru-cã la ei nici un nãrav bun gãsesc.

Năravurile cele bune din copilărie să se dobândescă, c'atunci rămân întemeiate până la bătrânețe.

Năravurile bune sau rele din creștere se dobândesc. Vai de cel ce a căzut pe mâini de rău năraviți.

Pă cel rău nărauit, mai bine vrăjmaș de cât prieten să'l dobândesci, că cel rău pe prieten gonesce, să-î facă rău.

Până nu puî în jug pe muîere cu bărbatul, nu le poți cunoșce năravurile ce au în parte.

9160 Să fugi de năravuri rele, ca de cele mai grele bóle.

Slobod să ți pazesci și să ți'l feresci norodul tău de cele rele.

Tóte năravurile, fie bune, fie rele, după ale vremii întîmplări se pot preface și schimbă.

Fugi de cei cu năravuri rele, că orî te mânjasce ca cărbunele cel stîns orî te arde ca cel aprins.

Cel mai mult învętat și ascuțit la minte, însă rău nărauit, cu mult mai rău te pișcă, de cât scorpia cea mai rea.

9165 Cine de mică copilărie cu cele mai rele năravuri se deprinde, anevoie de ele se mai desprinde; d'aceea și tu cu cele mai bune pururea să te deșprindî, ca nici cum de ele să te mai deșprindî.

Dă vei să afii, orî-cine, ce năravuri are, cercetéză cum petrece cu cei din casa lui.

Pentru Nădejde

O nădejde și numai, cu totul în zadar, a nemulțămitorului. În grijă străină, nădejde puțină.

Vai de cel-ce nădăjduiesce l'ale celor mari făgăduieli.

9170 Cam anevoie nădejdea se împlinesce și când este sigură.

Cam greșit vede, cine nădăjduiesce la cele nevędute.

Ca nădejdea nici un lucru mai prost, dar cu tóte acestea ne înveselesce, și de este în zadar.

Cu nădejdea unul și în foc s'aruncă.

Cu nădejdea, orî-ce necaz lesne ęl petreci.

9175 Cu nădejde de mai mari, pe cele mici de față nu le deșpártă de la tine ci, pe lângă cele mici, nădăjduiesce și mai mari.

Cu tóte că nădejdea se socotesce a fi de tot înșelátore, dar în adevęr la sfirșitul vieții, ne duce p'un drum fórte plăcut la toți.

Cu ce plăcere dulce nădejdea pe om, în zădărnicie 'l aduce! Când cei răi și blęstemați nici cum se pedepsesc, cei bunî și înțelepți nici o nădejde dobândesc.

Cât vei pute (să mă crești) nădejdea să nu țe-o pierdi, că vremea se întorce, când încolo când încóce.

9180 La orî-ce întîmplare, fie cât de mare, nădejdea la om mângăierea cea mai mare, ca o mare răsufulare.

La zădarnică nădejde nici cum să te încrești.

La nenorociri nădejdea, hrana cea mai bună.

La Domnul să-ți aibî nădejdea, iar nu la om muritor.

Mai mult să te bucuri de ceea-ce ai în mână, de cât de cea mai mare nădejde.

9185 Mare mângăiere la om nădejdea.

Nimic alt ca nădejdea mai înșelător pe lume, dar fără nădejde, nici un om gasesci pe lume.

Nimic alt ca nădejdea, hrănesce pe om mai bine.

Nimic să nu nădăjduesci de la cei ce între ei se gâlcevesc.

Nici o nădejde fără cel mai mic necaz.

9190 Nu lăsă cele de față cu nădejde de cele ce nu se ved de față.

Numai și numai nădejdea s'arată la noi dulce, că numai ea ne-aduce mângăierea cea mai dulce.

Nu te luă nici cum după acelora vorbe, ce trăiesc numai cu o nădejde sécă.

Nădejdea, acest dar are, pe mare și pe mic el ține tare 'n frîu ca pe un om de nimic.

Nădejdea este bună, când semne bune are.

9195 Nădejdea, o viêtă amărită cu tótă dulcêța ei.

Nădejdea un vis, ce vede omul, pe neașteptate cu ochii deschiși.

Nădejdea un vînt, ce de nimeni se vede, dar de toți se crede.

Nădejdea ușurință ne aduce mare la orî-ce întîmplare.

Nădejdea ești închipuesce cele mai mari norociri.

9200 Nădejdea, în adevăr, este cea mai ușoră, dar de la noi nici cum sboră.

Nădejdea în trândăvie și 'n sărăcie îndată te aruncă, când nu te apuci de nici o muncă.

Nădejdea însuflețeză și pe cel căduț în cea mai mare primedie.

Nădejdea viêtă dēsnađejduiriî.

Nădejdea zădarnică, dar depărtarea de la ea, cea mai mare greșală, că te face să greșesci fără voia ta, când cași la dēsnađejduire.

9205 Nădejdea zădarnică de toți se socotesce, dar de toți se cinstesce.

Nădejdea cu răbdare se póte dobândi.

Nădejdea când țe-o pierdi, la Iov tu să gândesci.

Nădejdea cât de 'nșelătóre, dar cu mare dulcêța ne ține în viêtă.

- Nădejdea cât de deșartă, dar pe mulți înșală îndată.
- 9210** Nădejdea la bolnav, lucrul cel mai mare, cu o mare mângăiere.
 Nădejdea mai în urma tuturilor celor l-alte pîere de la om.
 Nădejdea mai mult te topesce când nu 'i dai nici un cre-demînt.
 Nădejdea mai bătrână de cât ori-ce alt pe lume, d'aceea și nici mai pôte a mai sluji pe lume.
 Nădejdea mult hrănesce pe om și când omul nu nemesce.
- 9215** Nădejdea mângăiere mare la ori ce întîmp are.
 Nădejdea ne 'nveselesce, când se vede că 'nfloresce.
 Nădejdea ne hrănesce, când averea ne lipsesce.
 Nădejdea ne dă putere, nădejdea ne dă curaj, cu ceea-ce ea ne fâgăduiesce.
 Nădejdea pe om mângăie și la cel din urmă ceas.
- 9220** Nădejdea rază încălditoare.
 Nădejdea se 'nțelege o umbră de vis, ce cum te deștepti nici cum o mai veđi.
 Nădejdea să nu țe-o aibî la ómenî muritorî, ca în ceasul ce-o aștepti, ei peșin se duc ca nisce muritorî, ci în munca mîinilor tale ce nici cum te înșală.
 Nădejdea să nu țe-o pierđi și 'n scăderea cea mai mare, că starea curînd se schimbă la cel mic și la cel mare.
 Nădejdea se sfîrșasce cu vieța împreună, în diua cea după urmă.
- 9225** Nădejdea se cinstesce sus în cer și pe pămînt, fără folos după cuvînt.
 Nădejdea ta în munca ta, cea fără nici o greșală, și fără nici o smintelă.
 Nădejdea ta în munca ta, numai și numai să țe-o aibî, dacă vei la altul să nu te căcifulsci.
 Nădejdea te 'nsuflețesce când nu pré zăbovesce.
 Nădejdea te ține până la mórte, și cu mórtea numai scapi și de ea.
- 9230** Nădejdea te ține de nu 'ți ridicî vieța la dēs-nădējduire.
 Nădejdea hrana celor scăpați.
 Nădejdea hrănesce pe cel cu minte scurtă.
 Nădejdea cea mare, mare îndemnare are.
 Nădejdea ceea-ce nu vede, prin răbdare așteptă.
- 9235** Nădejdea cele din urmă le-arată mai plăcute.
 Nădejdea celor din urmă și de se vede minciună, dar mult ne mângăie la césul din urmă.
 Nădejdea cel mai bun pat de odihnă, pe care se odihnesc necazurile nóstre, dar ce folos? că neastîpărarea nu le lasă să se odihnescă.
 Nădejdea din légăn și până la coșciug, de om nu să dēs-

- lipesce, că légănul cu coșciugul cam d'opotrivă se în-
teleg.
- Nădejdea d'o parte, și frica de altă parte te face să intri
'n foc și în apă. Fugi și de una și de alta și pururea
vei fi slobod.
- 9240** Nădejdea doftorie la depărtarea dragostii.
Nădejdea dulce multă răbdare ne-aduce.
Nădejdea dulce ni se pare, dar de mai multe ori pe toți
ne înșală.
Nădejdea dulce ni se pare și când nici o ispravă are.
Nădejdea dulce, dăsnădejduirea amară.
- 9245** Nădejdea de multe ori nimic nu ne aduce, dar de lângă
noi nici cum se duce.
Nădejdea de multe ori te face să pierzi și ceea-ce ai în
mână.
Nădejdea și în zadar, de și o așteptăm și cu gura căscată
după ea alergăm, însă vieța nu ni-o vatămă nici cum și
nici odată.
Nădejdea și de se socotesce zădarnică, dar temeul vieții
se 'nțelege, că de când te nasci până când te sfârșesci,
cu nădejdea te înveselesc.
Nădejde de nădejde atâta deosebire are, că cei buni cele
bune nădejduesc, iar cei răi cele rele.
- 9250** Pe la bêtănete nădejdea se cam sfârșasce.
Felurimi de nădejdi la felurimi de 'ntimplări, însă cele mai
marî, cu greșeli mai marî.
Singură nădejdea ta în dragostea norodului, ca nădejdea
pruncului în țita maicii sale.
Cei marî fâgăduiesc și cei mici nădejduiesc.
Cei marî de către cei mici, pentru o nădejde numai, se
cinstesc de către ei.
- 9255** Cel-ce cu cele de față nici cum se 'nveselesc, în zadar nă-
dejduiesc la cele ce-'i lipsesce.
Cel-ce mai mult nădejduiesce, acela mai puțin dobândesce.
Cel-ce nădejduiesce ceea-ce el poftesce, rob se socotesce
poștei ce nădejduiesce.
Cel-ce 'n nădejde se bizuiesce și nici cum muncesce, în
veci cu sărăcia se chinuiesce.
Cel-ce 'n răsboi nădejduiesce, nici îndurare nici credință
are.
- 9260** Ce-l-ce 'n dragoste de muîere nădejduiesce, curînd nădejdea
și-o istovesce.
Cine alérgă neînfrînat, puînd nădejdea înainte, curînd în-
tîmpină ceasul cel de pe urmă.
Cine la nădejde a cădut, nenorocirea pe el a cădut.
Cine nădăjduiesce, rabdă, și cu răbdarea se mângâie.

- Cine 'n nădejde se razimă, dē tot se înșală, c'orī-ce nădejde cu greșală.
- 9265** Cine pōte suferi mai mult, mai mult și nădējduēsece.
Cine tōtă nădejdea în simbrie și-o are, rob simbriei se 'nțelege.
Cine trăiesce nădējduindu-se, mōre căcându-se.
D'aī vedē deștept cea-ce în vis veđi, nădejdea ți-ar lipsi.
Dacă nădejdea ar peri, viēța s'ar primejdi.
- 9270** Dē cât să nădājduēscī, mai bine să muncescī, că munca nicī cum te 'nșală.
Șeđēnd și așteptānd, nicī o nădejde veī afla, iar mișcāndu-te, pē loc veī dobāndi mare noroc.

Pentru Nădușală

Nădușala scōte bóla.
Nădușala și sudórea pāinea ta cea nelipsită

Pentru Pagubă

Veđi Păgubași.

Pentru Pază

- Ca dragostea unuī norod nimic alt te păzesce mai bine.
Acēsta să te silescī să dobāndescī.
- 9275** Când păzescī pē norod să nu dormitezī, că numai îndată ēl pierđi.
Mult mult să te păzescī, nu dē cel ce vine dē față asupra ta, ci dē cel-ce te păzesce cu cursa prin ascuns.
Paza bună trece primejdia rea, iar cea piste fire întrégă nebunie.
Pază bună la tóte a avé să îngrijescī ca să nu te poticnescī.
Feresce-te cât veī puté dē cel-ce păzesce la tóte cu cumpēna, c'orī dobāndă dē'ī veī da, orī pagubă dē'ī veī aduce, tótă la mare nevointă le aduce
- 9280** Frica să nu pierdem însuși ale nōstre, ne face să păzim și ale celor-l-altī.
Cele micī dē veī păzi, mai marī veī dobāndi.
Dacă la cele trecute nu le-ai putut păzi, păzesce-te acum dē cele din urmă.

Pentru Palaturi

În cele mai mari palaturi, chinuri și necazuri și grija cea mai mare, fără nici o odihnă.

Cele mai mari palaturi se clădesc din munca celor mai săraci.

Pentru Palmă

9285 Palma cu bășici te arată dă muncitor.

Celui-ce-ți dă o palmă întinde-ți și cel-l-alt obraz și-ți mulțumesc, dă nu-ți va da o a dooa palmă.

Pentru Parte

Când fieș-care în parte eși are a lui parte, atunci toți împreună se bat cu cei ce vor să le ia a lor parte.

Pentru Pat

Vezi *Masă*.

În pat te urci ostenit, să te culci, că dormi pe nesimțite și cum te deștepți, îndată din pat să te scoli, că din potrivă iarăși adormi.

În pat străin să nu te urci că nu cum-va să te spurci, ci te mulțumesc pe-al tău pat, ce Domnul ție ți-l a dat.

9290 La pat și la masă cu îndrăsnelă se lasă.

La toate cele-l alte poți să te arăți către mușere ca un prunc, iar la pat ca un bărbat.

Nici să rîvnesci la pat străin, ne cum să și îndrăsnesci. Patul cât mai môle, mai multă moleciune țe-duce, când mai multă vreme în el te desmierdi.

Patul căsătoriei dragoste dulce ne-duce, iar depărtarea lui cea mai mare răcelă.

9295 Sorele când el ese din pat, să nu te găsiască în pat, nici la vreme dă muncă.

Să nu-ți deosebesci patul, că ți pierdi bărbatul.

Pentru Patimi și Pătimași

A urî, a pismui și a se mâniă, cele mai urite și mai cum-

- plite patimi d'avolescî; d'aceea d'ele cu totul să te ferescî.
- Ale tale patimi când le veî potoli, lesne ale altora le poî domoli.
- Adu-ți aminte că ești om, și om fiind, supus ești la ori-ce patimă d'om.
- 9300** Inima când nu 'și vindecă patima cea veche, îndată do-bândesce și altă patimă mai rea.
- Inima p' tot ceasul patimi nasce necontentit, d'aceea pu-rurea ne-odihnită.
- O patimă alta nasce, și tot déuna în potrivă.
- O patimă alta nasce cu omul împreună: iubirea d' sine și un drept: slobod'enia. Dreptul d' sine omul 'l-a în-frînat, iar patima a lăsat-o slobodă, neput'nd'o înfrîna. Ferice d' cine o va puté stăpâni!
- Ori-ce patimă, cumplită, că mintea țe-o întunecă și 'n neca-zuri te aruncă.
- 9305** Ori-ce patimă la cel înțelept, învățatură 'i aduce.
- Ori-ce patimă p' lume, cu slăbiciunea ei.
- Ori-ce patimă se 'nfrîneză, afară d' nesațul.
- Ori-ce din patimi urmăm, anevoie le cunoscem.
- Uitarea d' ori-ce, cea mai bună tămăduire la ori-ce patimă.
- 9310** Urmând pururea patimilor n'ostre nici cum vom cunósce bi-nele d' rău.
- Infrînarea patimilor, cea mai mare bărbăție. D'ea să te ții.
- In cea mai mare slavă și 'n cea mai mare putere, pati-mile d' la tine, d'eparte să le surghînesci, ca fără sfială la ori-ce să poruncesci.
- Cam p' la sfîrșit cunoscî că, cele mai multe ce ai pățit, d' la prietenî le-ai pățit.
- Ca patima d' amor nici o patimă d' mórte.
- 9315** Ca pătimașul mai bine nimenî altul póte sci.
- Ca să afli patimile supușilor t'ei, să n'aștepți d' la mi-niștrii t'ei, ci chiar d' la supușii t'ei.
- Ca să poî trăi mai ticnit trebuie să te d'epărtezi d' ori-ce patimă.
- Cu cât omul se silesce să-'și ascundă din lume patima ce'l stăpânesce, cu-atât patima, din potrivă, în vileag el vă-desce.
- Cu mult mai anevoie la patimile sufletesci, d' cât la cele trupesci, găsesci tamăduire.
- 9320** Când o lume pătimesce și tu atunci pătimesci, că și tu parte din lume ești; d'aceea p'ntu o lume și tu să te jertfesci.
- Când uiți tóte patimile ce-ai pățit, atunci petreci vieța cea mai dulce.

Câte patimi pătimim, de la noi ne vin. Nu mai blestemă
'n zadar norocul cel nevinovat!

Credemînt la patimi nici cum să dai vre-o dată, că nici
o patimă pe lume, fără cea mai mică vătămăre.

Maî mult cu patimile tale să te lupți de cât cu vrăjmașii
tăi.

9325 Maî bine trupul de cât sufletul să-ți pătimească.

Mintea să țe-o puî ca cea mai bună armă, în potrivă la
orî-ce patimă.

Nimeni altul mai luminat, pôte o patimă a o arêta, de cât
cel-ce o pătimește.

Numai patima sufletescă topesce pe om, fără nici o bôlă,
până ce de tot el usucă. Dêparte de ea, cât vei puté.

Nu după patimă, ci înainte patimii să te socotesci, ca
să nu o dobândești.

9330 Patima cât de dréptă ți-sé pare, la mari grêseli te duce.

Patima sufletescă, atunci sé ușuréză, când ajunge la cel
mai mare punt, c'atunci te sfîrșasce.

Patima sufletescă, vierme neadormit.

Patima sufletescă pe nesimțite, pe dedesubt te sapă.

Patima te 'nvață să grăiesci, cât tu nu socotesci.

9335 Patima ce te stăpânesce, când altul o cunoșce, al têu stă-
pân sé socotesce.

Patima și pe cel mai blând el arată de urît.

Patimile une-orî te face să iubesci pe cel-ce 'ți face rău;
și să urâschi pe cel-ce 'ți face bine.

Patimile, în lume, una cu alta sé luptă

Patimile în lume, un labirint sé 'nțeleg, și ferice de cine
a găsit mijloc de scăpare!

9340 Patimile cu cuvîntul și norocul cu bătaia de joc le poți
stăpâni.

Patimile, când nu le înfrînezî, te duce în prăpăstii și-acolo
te trântesce.

Patimile când ți-le stăpâneschi, împêratul lumii te socoteschi.

Patimile la om, isvor necontentit, că una trece și alta vine.

Patimile la om, cel mai mare vrăjmaș.

9345 Patimile ne dêpártéză dê orî-ce societate, că ele cer sin-
gurătate.

Patimile nu cunosc nici la rude, nici la prietenî.

Patimile pentru ómenî, și ómenii supușii lor.

Patimile pe la sfîrșit încep a sé nasce.

Patimile prefac pe om din bun rău, cu mare înlesnire, iar
din rău bun, cam anevoie.

9350 Patimile sufletesci, dê multe orî sé întorc tocma ca nisce
figurî; d'aceea să te feresci dê cele-ce le dê pricină dê
întórcere.

Patimile ție să le supui, dar nu tu lor să te supui.
 Patimele se schimbă și se prefac după masca ce în obraz
 pörtă, d'aceea te înșală precum tu nu vei.
 Patimile tale întâi să le judeci, apoi în lucrare să le puî.
 Patimile tale când le vei supune lesne înblânțesci patimile
 unui norod.

9355 Patimile te învață cu mult mai bine de ori-ce, că rămân
 în minte cu totul întipărite.

Patimile te popresc a cunósce cuvîntul cel drept. Dêparte
 de ele, ca să te supui cuvîntului.

Patimile te supără, iar cuvîntul te mângâie, d'aceea cu
 cuvîntul ori-ce patimă să te silesci s'o domolî.

Patimile cele trupesci, pē lângă cele sufletesci, întru nimic
 se socotesc; că cele mai grele, ale sufletului se 'nțeleg.

Patimile cele trupesci, după a vinei bătaie, îndată se 'n-
 țeleg, iar cele sufletesci, după a inimii bătaie.

9360 Patimile celor-lalți la cei înțelepți, învățaturî se fac.

Patimile celor dup'împrejurul tēu, mintea-ți țe-o 'ntunecă,
 pentru al lor interes.

Patimile dē mic copil să te silesci a le dēpărtă, ca să nu
 se înrădăcineze în tine, că în urmă în zadar te vei munci,
 când vreme nu va mai fi.

Patimile și când se tāmăduiesc, lasă semne netāmăduite.

Patimile sciū mai bine să greșască ca ori-cine.

9365 Patimă fără interes nici cum se pôte pē lume; cine dar
 se dēpărtéză dē ori-ce interes, acela s'arată mai presus
 dē ori-ce patimă.

Piste puțință să ascunđi patima ce pătimesci, cât dē as-
 cunsă vei s'o păstrezi.

Pune-te în locul celui ce pătimesce, și-atunci vei cunósce
 cum acela pătimesce.

Pătimașul pururea în bănuielei se află.

Pē cel-ce pătimesce, mângâie'l cu vorbe dulci.

9370 Până nu pătimesci și tu, nu credi celui ce pătimesce.

Până ce patimile în parte ne stăpânesc, dragoste curată
 nu vei găsi nici odată.

Plăcerile patimilor cu mult mai rele dē cât însuși mórtea;
 că cu mórtea scapî dē ele, iar ele dē miî dē miî dē ori,
 pē ceas, pē ceas te chinuiesc dē mórte.

Récéla la bētrânețe, patimile la tinerețe.

Setea patimilor, în cea mai mare belșugare, ea mai mult
 se aprinde.

9375 Să te ferescă Dumneđeu dē patimi sufletesci, că tāmăduire
 nici cum aū.

Să te feresci cât vei puté, să nu te 'ntunece patimile, că
 orbescce vei cădē în cele mai mari prăpăstii.

Slobod de ori-ce patimă de vei fi, fără grijă vei trăi.
Tóte patimile întru nimic se socotesc, pe lângă supărarea
de bărbat.

Tóte, pe toți d'a rîndu, patimile pe ómenii ții întîmpină de
obște, pe unul una astăđi, pe altul alta mâine și nici
unul din ghiărele lor póte scăpa vre-odată.

9380 Trupul supus la ori-ce patimă, iar sufletul bate ori-ce pa-
timă, când cugetului te vei pleca.

Feresce-te de ori-ce patimă, că cel supus la patimă, mai
rău ca robul la cel mai cumplit tiran.

Fără a fi îndemnat de patimi la ori-ce, nimic nu poți săvîrși.
Cea mai dulce desfătare supără urechea celui coprins de
patimi.

Ceea-ce e scris să pați, te-așteptă la vremea ei; d'aceea
nici să'ți paie rău când pățimesci, nici să te desnădej-
duesci când o aștepți.

9385 Cei d'o potrivă pățimași, unul cu altul se mîngăie.

Cele mai mari patimi, plăcerea și întristarea, mânia și za-
vistia, mândria și cumplirea, nesațul și interesul.

Cel-ce a pățimit, acela numai se îndură că bine cunoște
necazul patimilor.

Cel-ce odată a pățimit vai de el de va căde iarăși într'acea
patimă!

Cel-ce nu pățimesce, nu crede celui ce pățimesce.

9390 Cel-ce mai puțin pățimesce, acela mai mult trăiesce, că
đilele fără patimi acelea se 'nțeleg vieță.

Cel-ce multe pate, nu pré de credemînt la tóte.

Cel-ce de ori-ce în casă pățimesce, nu se 'nțelege că să-
nătos trăiesce.

Cel-ce de patimi se biruiesce, în veci nu se satură d'a pa-
timilor poște.

Cel-ce 'și pățimesce patimile sale, acela mai voinic. Silesce-
te să dobândesci o asemenea voinicie.

9395 Cine la patimi se jertfesc, acela mai rău păcătuiesce.

Cine nu să supără, și nici cum să turbură, acela stăpân
patimilor se 'nțelege.

Biruința patimilor, fericirea omului.

Din tóte patimile cele mai cumplite, patima amorului, însă
la mușere se 'nțelege cea mai ușoră, că și mușerea mai
ușoră.

Din cele ce pățim trebuie să ne 'ndreptăm, însă cu mult
mai bine din cele ce alții pat ca nici cum să greșim.

De ori-ce patimă, mult să te feresci, iar după ce o do-
bândesci, cum s'o îndreptezi să te socotesci.

9400 De unde nu te feresci, d'acolo mai rău pățimesci.

Dē multe ori patimile ne fac să ne arētăm precum nu sūntem.

Dēpărtarea patimilor fericire ești aduce și sufletesce și trupesce. D'acēsta să te ții.

Pentru Patrie și Patrioți i Patrihoți

Vezi *Țără.*

Pentru Pahare

Veselia stă în buzele paharului, gluma cam pē la mijloc, și la fund zace gâlcēva.

Paharul mai mic, ca să nu 'ți bé și nasul.

- 9405** Paharul masa iubesce și pē cel ce pē el mult ēl cinstesce, iar pē cel-ce adese ori ēl suge cu fiori, multă boritură ēi scōte din gură.

Pururea cu ocaua în mână și cu paharul la gură, gol și dēspoiat te vei vedē în urmă.

Trei pahare în destul, unul pentru sănătate, altul pentru dēsfiatere și cel-l-alt pentru odihnă, că cel d'al patrulea ocară și necinste ne aduce și cel după el sbierete multe, iar cel mai din urmă, întrégă nebunie.

Dooē pahare numai la bētură rele, unul al nesațului și cel-l-alt al beției. D'amindooē să te feresci, ori-unde le întilnesci, ca mintea întrégă pururea să țe-o păstrezi.

Pentru Pace, Împăcăciune și pentru Rēsboiū i Bătălii

Ori-ce dai pentru împăciuire, nu se 'nțelege dē pierdut.

- 9410** Unde nu e pace și dragoste, acolo blestemul lui Dumnedēu. În pace belșugare, în rēsboiū dērăpēnare.

Împăciuirea cu anevoie, când sfada cu mare voie.

Intăiū la pace apoi la rēsboiū să gândesci.

Cu mult mai bine pace, fie și cu pagubă, dē cât un rēsboiū c'o zadarnică nădejde.

- 9415** Cu pace norodul ēl înmulțesci, cu rēsboiul ēl istovesci.

Când vei să te bați în rēsboiū, nu pentru tine să te bați, ci pentru ai tēi d'o potrivă frați.

La pace să privesci, la pace să te silesci, la rēsboiū nici să gândesci.

Mai mult pacea folosesce, fie și cu pagubă, dē cât rēsboiul cu dobândă.

- Pacea, unirea și dragostea, temeiurile omenirii, ca cea mai mare datorie a omenirii.
- 9420** Pacea între vrăjmași, osteneța rășboiului, și frica de cele din urmă nesciute întâmplări.
Pacea viclenă mai mult te vatemă, de cât rășboiul cel de față.
Pacea la om, odihna vieții.
Pacea, mila și îndurarea și dragostea frățească, urmări Dumneșcesci; cine de ele se ține, de Dumneșcu se socotesce.
Pacea mai dulce se pare după o îndelungată desbinare.
- 9425** Pacea, muma bunătaților.
Pacea ne-aduce de obște fericire, iar vrajba ne întunecă de la mic până la mare și 'n cea mai mică mare.
Pacea pururea s'o vînezî ca cel mai bun vînat.
Pacea, rodul dragostii.
Pacea, rîvna celor înțelepți și vrajba a celor nebuni.
- 9430** Pacea, sufletul omenirii. De ea să te ții, ca să nu 'ți pierdî sufletul.
Pacea să'ți fie gîndul tîu, pacea cuvîntul tîu, pacea cinstea cea mai mare,
Pacea stîlp neclintit al casei de obște.
Pacea, fîca dragostii.
Pacea folos de obște.
- 9435** Pacea cea mai mare fericire a noródelor.
Pace piste pace dice Domnul prin Isaia.
Pacea și odihna inimii, neprețuită fericire.
Pacea și rășboiul stă în mîna celor mai mari.
Pace în casă pururea să iubescî, iar la rășboiul casei nici cum să gîndescî,
- 9440** Pace între dooă firî împotrivotóre, anevoie se găsesc.
Pace veșnică, pace obștăscă, fericirea noródelor.
Cine cunósce ce dar are pacea, cu nimenî se sfădesce.
Cel-ce împacă pe altul, pacea de el se ține.
După o pace, d'ar ținea pacea în veci, dreptate ar avé rășboiul, dar din potrivă vedem că după o pace, ale mai mult rășboie se ivesc.
- 9445** Arme piste arme, și morți piste morți ne arată rășboiul cel cumplit.
Acela mai voinic la rășboi, nu cel-ce varsă sînge, ci cel-ce împacă fără nici o picătură de sînge.
Isprava rășboiului, a cerni o lume.
O ce mare necinste la tineri aduce, când cel bătrîn la rășboi în naintea lor se duce.
Un singur bărbat mai bine la rășboi să fie de cât muieri o mie.
- 9450** In orî-ce rășboi veî isbândi, mai mult pierdî de cât do-

bândesci; că pentru un puțin loc, pierđi o mulțime de omeni.

În răsboiū când intri, curajul să nu țe'l pierđi, la cel mai mare foc, că c'o strigare a ta, isbânda a ta.

În răsboiū se cunoșce voinicia, moleciunea, îndrăsnéla, sfiala și isteciunea.

Întâi să-ți măsori puterea, apoi să intri în răsboiū.

Vremea răsboiului, la vremea lui s'o întîmpini.

9455 Gata de răsboiū, pururea să fi, dar nici odată la el să gândesci, ci numai să înfricoșezi, ca trebuință de el nici cum să ai.

Cu arma la răsboiū cu graiul după răsboiū.

Cu răsboiul unul pe altul supune și din supunere se ivesce robia, cel mai mare rău; d'aceea cumplit și nelegiuit a fi se socotesce, cel-ce la răsboiū pururea gândesce.

Când în răsboiū te afli, dă putere mijlocitorilor ca îndată pace să scóță.

Când pacea rămâne înapoi, atunci numai, tu, să gândesci la răsboiū.

9460 Când primejdia de față și la cel-ce fuge și la cel-ce stă în răsboiū, atunci mai bine să mori în răsboiū, că cinste lași la cei din urmă.

Cât de mult pămînt vei dobândi cu răsboiul, nimic folosești, când la robie gândesci.

La răsboiū acela, cu mult mai folositor, cel-ce stă cu pieptul înainte de cuțit.

La răsboiū înainte să mergi, ca ostașii după tine să se ıea, și așa vei isbuti.

La răsboiū întâi cu cuvîntul, apoi cu arma.

9465 La răsboiū vrăjmașul cade, când împăratul în caps'arată.

La răsboiū, vrăjmaș, după răsboiū, prieten nedespărțit.

La răsboiū cu arma, la oblăduire cu blândețe.

La răsboiū cu îndrăsnéla lesne isbutesci, la dragoste cu fuga mai bine nimeresci, că curînd te mîntuiesci.

La răsboiū cuvinte multe nu încape, nici zăbavă.

9470 La răsboiū cu voinicie, iar nu cu viclenie.

La răsboiū când te înfigi, și la ceasul din urmă cu sulița să împungi.

La răsboiū când te duci, cu pușca în mână să te lupți.

La răsboiū nu se sfădesc pe picere mai frumoșe, ci pe mâni mai tari în óse.

La răsboiū să nu întrebî căți vrăjmași sînt? ci unde sînt?

9475 La răsboiū să te silești, fără sînge să biruesci.

La răsboiū să te slujesci cu cei mai îndrăsneți, și după răsboiū cu cei mai înțelepți.

Locul, vremea și 'ndrăsnéla, isteciunea și virtutea cele mai
de temeiu, la răsboi spre isbîndă.
Mai bine răsboi cinstit, de cât pace necinstită.
Mai bine să cați în răsboi, de cât să fugi din răsboi;
că una țe-aduce cinste némului tēu, iar ceea-l-altă necin-
stea cea mai mare.

- 9480** Mai bun fiul decât tata la răsboi să se arate.
Mare necinste la țera lui aduce, cel-ce din răsboi curînd
și 'ndată fuge.
Mare cinste la cel-ce vede, pe cei-ce cade în răsboi și
nici cum se 'nspăimântéază, ci 'nainte el urmăzează călcînd
pe morți ca pe trepte.
Minte de bătrîn, putere de tînér și 'ndrăsnéla de nebun
la răsboi se cere.
Nesfiala la răsboi, în slavă te ridică.
- 9485** Norocul răsboiului necunoscut până în sfîrșit.
Nu mulțimea săgeților, ci drépta lor lovire, la răsboi
isbutesce.
Pentru cinste în răsboi omul se jertfesce, dar puțin aceia
ce până în sfîrșit rabdă la răsboi.
Pururea cei înțelepți de răsboi se depărtéază, când cei
rēi și cumpliti învitéază.
- 9490** Puterea și isprava răsboiului mai nainte, în virtute se privia,
iar acum în tun numai stă.
Pe cel cădut în răsboi, să nu'l lași necinstit, ca să mai
găsesci și altul să mérgă ne poftit.
Precum în tron te-arēți, înaintea tuturor, așa și la răsboi
să te arēți, fie și în cea mai mare primejdie.
Răsbóiele în pustietate de ómenii te lasă. Ce ai stăpâni,
când pe toți ții vei isprăvi?
Răsbóiele cu cheltuieála pe ómenii ții dēspóie. Dē ele să te
feresci, dacă vei în pungă ceva ce să mai găsești.
Răsbóiele pururea din patimile celor mai mari, iar noródele
nevinovate merg spre jertfire și fără voia lor.
- 9495** Răsbóiele se încep cu socotința celor mai mari, și se sfir-
șesc cu ticăloșia celor mai mici.
Răsboi atunci numai să propui, când pentru țara ta, pentru
a ții slobodenie, pentru a ții dēsrobire, pentru a ții cinste,
vorbă pu. Răsboi pentru slava ta, nu, iar pentru folosul și cinstea
țării tale, da.
Răsboi să faci numai ca să dobândesci pace mai bună.
Răsboiul într'un minut prăpădesce mii și sute, și sute și
mii de ani ții trebuie să pu la loc, ceea-ce răsboiul
într'un minut a istovit.

- 9500** Răsboiul în cea mai mare biruință, c'o mică spaimă te dă în mâna vrăjmașului.
 Răsboiul, cósă, secerea cea mai doborâtore a vieții omenesci.
 Răsboiul cumplit, pacea cu fericire.
 Răsboiul când se prelungește, norocul și'l prăpădesce.
 Răsboiul la unii, pâinea din gură le-o iewa, iar pe alții iewă îndopă și pe sus și pe jos.
- 9505** Răsboiul, lup nesățios.
 Răsboiul n'are răgaz.
 Răsboiul numai hotărasce sórta țerilor celor mai mari.
 Răsboiul nume mare iewă aduce, dar și dărăpénare de tot mai mare, că pierđi o mulțime de ómeni, pentru o numire zadarnică. Dēparte d'un asemenea nume cu vârsare de sânge.
 Răsboiul, năravurile cele bune cu totul le schimbă, iar de cele rele te umple ca un cârnat.
- 9510** Răsboiul pentru slobođenie, cel mai sfânt răsboiú; răsboiul pentru cinste, cel mai sângerós, răsboiul pentru lăcomie, cel mai urit și scârbós.
 Răsboiul pentru țera ta, acela numai, sfânt se socotesce, ca să nu cađi rob subț mâna altuía.
 Răsboiul pâmîntul țe'l arde, norodul țe'l prăpădesce, legile țe-le topesce.
 Răsboiul pe cel mic mare iewă face, iar pe cel mare mic.
 Răsboiul pe cel mai bogat, îndată 'l arată de sărac.
- 9515** Răsboiul răspândește pe cei mai aleși din țeră, că 'ndată cei mai bogați se vęd legați ca nisce vinovați, iar cei mai birbanți îndată bogați, și cei mai vestiți curînd biruiți, și cei mai cînștiți de toți necînștiți, și tinerimea cea mai multă, numai de cât din viेतă se mută.
 Răsboiul rîvnesce mai mult la sânge, de cât la orî-ce bogăție.
 Răsboiul seceră pe bunî și pe rēi d'opotrivă, fără nici o deósebie.
 Răsboiul se razimă, nu în mulțimea ómenilor, ci în iste-ciunea celor-ce le poruncesc.
 Răsboiul se săvîrșasce cu ale celor mai tari mâini, iar sfatul după răsboiú, cu ale celor mai înțelepți graiú.
- 9520** Răsboiul sânge cere cât de mult, că cu puțin nu se satură, Vaí de cel-ce la el rîvnesce, că sfișitul sēu doresce!
 Răsboiul topesce, orî-ce înaintea lui i se ivesce.
 Răsboiul, ciuma ómenilor de obște.
 Răsboiul, bucatele praf și țerínă pe câmp le arată.
 Răsboiul d'opotrivă prăpădesce, și pe cel-ce biruiesce.
- 9525** Răsboiul de muferi, cu mult mai grozav de cât orî-ce alt răsboiú.

Răsboiul dă multe ori mai mult isbutesce cu mintea decât cu arma.

Răsboiul țara țe-o ocrotesce, pacea țe-o odihnesce.

Să te feresci de răsboi, să nu dai pricină de gâlcăvă.

Frica morții la răsboi, te face să pierzi cinstea cea mai mare.

9530 Cea mai mare rușine când se închină ore-cine, la răsboi, nevrând să sté.

Ce urit și necinstit și la vedere nesuferit, a căde la răsboi cei bătrâni neputincioși înaintea celor tineri!

Cel-ce are îndrăsnelă acela, și numai, să intre în răsboi, iar cel fricos și sfios, nici să mai gândescă să se-arate la răsboi.

Cel-ce în răsboi până 'n sfârșit luptă, aceluia și numai cinste i se cuvine multă.

Cel-ce în răsboi rob vede c'o să cadă, mai bine să moră, decât la vrăjmaș să dormă.

9535 Cel-ce în răsboi se bate, fără frică și sfială, acela biruiesce fără nici o îndoielă.

Cel-ce la răsboi se bate, pentru de obște pace se bate.

Cel-ce mai bine cunoscce necazurile, primejdiile, nevointele răsboiului, acela vrednic de răsboi.

Cel-ce merge la răsboi, frică de morțe să nu aibă, ca să potă isbândi.

Cel-ce din răsboi, pe jafuri se pune, biruința jos și-o pune.

9540 Cel-ce fuge din răsboi, cel mai necinstit a fi se nțelege după răsboi.

Cine fără nici o gătire, la răsboi se înfinge, decât cel mai mic se frânge.

Cine îndrăsnelă la răsboi și-o pierde, cinstea lui și-o pierde.

Cine la răsboi rîvnescce, sfârșitul vieții sale doresce.

Cine răsboi propune, pe om la morțe îl supune.

9545 Cine răsboi doresce, să puie înainte iubirea de oameni, și buna judecată și-apoi la răsboi să gândescă.

Cine se bate pe dăsnădejduite, acela mai lesne biruiesce.

Cinstea răsboiului, să omoră la oameni, iar a păcii, să-î înmulțescă. Alege cea mai bună.

Cinstea răsboiului cu ostași s'o împarți, că ei pentru tine vieța și-au răpus-o.

Bărbați voinicii la răsboi, iar nu zidiri împotriva de vrăjmaș.

9550 Din ori-ce răsboi, să te sîrguesci cu cinstea ta să ieși, sau cu cinstea ta să mori, că morțea firesce este o datorie, iar morțea cinstită este dată numai la cei cu daruri.

Doi inși când se răsboiesc, amîndoi rógă pē Dumneđeū și-amîndoi după rēsboiū daū slavă luī Dumneđeū, pentru că aū vārsat sânge dē om. Ghici acum pē care din amîndoi ascultă Dumneđeū?

Dulce la tinerī li se pare rēsboiul, până a nu priimi nicī un glonț în pīept.

După ori-ce rēsboiū, și biruitorul și cel biruit, în dē-o potrivă sārăcie sē gāsesce, din care anevoie pōte scāpa.

După rēsboiū intră în spital, saū privesce la gropnițe ca să cunoscī ce ispravă ai făcut.

9555 După rēsboiū mulțumim luī Dumneđeū cu cāntece și veseliī că ne-a ajutat să înjunghiem la ómenī ca vite la măcelărie, în loc să ne tânguim. O ce grozavă neomenire!

Și cel cuminte viciénă, măcar și fără armă, la rēsboiū mult folosesce.

Și cel-ce la rēsboiū a biruit, și cel-ce s'a biruit, daū slavă luī Dumneđeū, pentru omorul ce-aū făcut, când Domnul pē-amîndoi dē-o potrivă ăi urasce, că fără milă aū ucis, pē cei-ce Domnul în lume 'i-a lāsat pentru a luī slavă.

Pentru Pene

Pana mică armă, dar rēu rānesce când ca un condeiū grāiesce.

Penele în cap te-arată dē cocoș, când nu urmezī ca un cocoș te-arată dē clapon.

9560 Penele în cap, fără suliță în mână la grópă te mână.

Pentru Petrecere împreună

Petrecerea împreună țe-duce dragoste mai bună

Pentru Petrecerile de vreme

Petrecerea la țēră cu mai puține griji, cea mai dulce a sufletului mulțumire, iar cea p'în orașe cu marī necazuri și chinuri. Alege care 'ți place.

Cine nu scie cum să și petrécă vremea, el cu sine împreună, acela numai alérgă după străinī adunări.

Pentru Pedepsi

- Ca să poți pedepsi pe cel vinovat, fără frică de păcat, să aibă pururea lângă tine pravila și îndurarea.
- 9565** Cu pedepsă celor-ce năpăstuiesc, popresci năpasta de la toți cei l-alți.
- Cu prisos să pedepsesci, cu mult mai bine, pe cei minci-noși piriși, de cât pe cei în adevăr greșiți.
- Cu ce pedepsă vei pedepsi, cu aceea în adevăr te vei pedepsi.
- Către cei-ce greșesc, pururea să te arăți cu străjnicie mare, iar către a lor pedepsă, cu mare îndurare.
- Când vei să pedepsesci pe ore cine, di mai întâiu «blândetele nu mă lasă» și nici odată te vei căi.
- 9570** Când vei să pedepsesci, d'abia să te misci de loc, iar când vei să ierți de olac să alergi.
- Când la pedepsă pré mult te pripesci, curînd te căiesci.
- La orî-ce greșală, întâiu cu sfatul să încerci, apoi cu dojana și în urmă cu înfricoșări, iar în sfîrșit când nici de una va lua, atunci cu pedepsă să'l înfrînezî.
- La orî-ce greșală, cea mai mare pedepsă să-ți fie ție bătaia de cuget și rușinea de defăimarea cinstei tale ce pôte să 'ți vie ție.
- 9575** La pedepsă cu zabavă, la 'ndurare cu grabă.
- La pedepsă mai încet, la iertare de tot tare.
- Mai bine să nu'ți mulțumescă de binele ce ai făcut, de cât să nu'ți pedepsescă greșela ce ai făcut.
- Mare se te arăți la cunoscînța greșalelor și cu mare blândete la hotărîrea pedepselor.
- Mult mult să te mîlnesci, când și de nevoie pedepsesci.
- Nici o pedepsă mai mare de cât bătaia inimii, de dragoste când pătînesci.
- 9580** Nici cum să osîndesci la orî-ce pedepsă, până nu vei dovedi bine vina de față.
- Nu e de mirare a se pedepsi, cât a se face vrednic de a se pedepsi.
- Nu cu mörte să pedepsesci, ci cu mult mai bine cu o muncă necontenită, că vieța e scumpă.
- Nu cele trecute să cauți cum să le pedepsesci, ci cele viitoare cum să le îndreptezi.
- Pentru orî-ce vei greși, să te rogi lui Dumneșeu, ca pedepsă să țe-o ieși de la însuși Dumneșeu, iar nu de la om.
- 9585** Pedepsă cu măsură, ca să nu 'ți aducă ură.
- Pedepsă cea mai bună la orî-ce vinovat, cea cu bună sfătuire, de întrégă părăsire.

Pedépsa dē la unu', spre pildă, la altul merge.
 Pedépsa fără pricină, cea mai scârnavă urmare.
 Pedépsă dulce, creșterea copiilor.

9590 Pē nimeni să nu pedepsesci pentru a altuia greșală, în pofta aceluia.

Să pedepsesci după judecată, după pravilă ție dată, iar nu cu mânia și fără nici o vină.

Cea mai urită la om pedépsă, a învățaturii lipsă.

Cea mai supărătoare la om pedépsă, când ar sci mai înainte ceea-ce o să i-sē întimple.

Cea mai grea pedépsă, când nimeni te ascultă.

9595 Cel mai slab sē pedepsesce, spre pilda celor mai tari.
 O ce nelegiuită pildă?

Désnădējduirea pedépsă grozavă.

Dē s'ar pedepsi dē Domnul, câți ómeni greșesc pē lume,
 puțini ómeni s'ar află în lume.

Pentru Pĕept

În adunare când tu ești, nici pĕeptul nici burta să țe-le dēsvălesc, ci mai bine cu haīna să țe-le învĕlesc, până la încălțăminte, ca să nu te rușinezi.

La vrăjmaș cu pĕeptul, iar nu cu spatele să te arĕți.

9600 Pĕeptul dē frig mult să țe'l feresc, ca să nu te 'mbolnăvesc.

Pentru Pĕerdere dē vreme

Veđi *Vreme*.

Pentru Pizmă, Pizmuire și Pizmași i Pizmătăreți

Veđi *Zavistie*.

Pentru Picătură

Picătura, fumul și muīerea rea, scóte pē om afară din casa sa.

Pentru Pilde

Iea pildă dē la cei ce greșesc și te învață tu ca să nu mai greșesc.

- Cu o pildă rea, pē mai mulți învitezi la rēutățî, dē cāt cu o pildă bună în bunățățî. D'aceea feresce-te dē una și te ține dē ceea-l-altă.
- Cu un cuvînt bun poți face bine, iar cu o pildă bună, miș și sute dē bunățățî.
- 9605** Cu pilda mai bine înfrînezi pē cei dēsfrînați.
 Cu pilda mai bine poruncesci și înveți pē altul, dē cāt cu orî-ce poruncă, lui ăi veș da.
 Cu pilde bune să te înpodobesci, și pē tótă đioa să le înnoiesci, iar nu cu haîne scumpe, ce te despóie pē nesimțite.
 Când cei bunî sē cinstesc și cei rēi sē necinstesc, atunci dē la aceia toți pildă dobândesc, iar din potrivă când sē urméză, toți cumpliți sē nărăveză.
 La orî-ce întîmplare, pildă sē dă dē la cel mai mare.
- 9610** La un norod cāt dē nerod, învેțătură mare, pilda celui mai mare.
 Lei și paralei, urși și tigri, cele mai urite și mai crude fiare, ling cu mângăiere mâna celui făcētor lor dē bine. Pildă dē la ei să luăm.
 Nu porunci altuia bine să sē pórte, și tu din potrivă să te-arēți la tóte, că pilda către altul cea mai mare poruncă.
 Pilda altuia pē orî-cine ăl învață cu mult mai bine.
 Pilda unuî stăpân, cea mai mare poruncă către supușii sēi, fără cea mai mică înfricoșare.
- 9615** Pilda cu cuvinte scurte, și la vreme potrivite, multă dulcēță la vorbe ne-aduce, iar pistē vreme și mēsură, plecate ne aduce.
 Pilda la vremea ei prinde loc dē dascāl bun.
 Pilda rea, mai rea dē cāt însuși pēcatul; că pēcatul la unul și numai privesce, iar pilda la toți dē obște.
 Pilda rēutățîlor mult mai rea dē cāt însuși rēutatea; că cel-ce sē ăa după altul, cu mult mai rēu dē cāt acela urméză.
 Pilda stăpānului tóte năravurile curînd le preface, fără nici o silă.
- 9620** Pilda, temeul năravurilor tutulor, că cei mai mulți sē ăeau după pilda altora.
 Pilda celor marî, la cele dē laudă, mult dēștēptă pē cei micî.
 Pilda, dascālu! cel mai bun.
 Pildă norodului să daș, ca toți după tine să sē ăea.
 Pildă pururea cei micî dē la cei mai marî ăși ăeau, că toți cu ochiul la aceia privesc, dē unde năravuri bune sau rele dobândesc.

- 9625** Pildă se ieși pururea de la cei mai învățați și cu mult mai înțelepți.
 Pildele cele mai mari, pururea pentru cele din urmă în-
 timplări.
 Pilda de la tine să începă, dacă vei să se păzescă.
 Pildele din toate ȳilele să le puși înainte ca o oglindă și cu
 ele să te îndreptezi.
 Pildă să ieși pururea de la cel-ce merge înainte, iar nu de
 la cel-ce în urmă rămâne.
- 9630** Pildă bună să luăm, după bunele urmări ale celor ce s'au
 dus, ca și noi la cei din urmă asemenea să lăsăm.
 Pildă de la albine și de la furnici să ieși, ce nici cum se
 odihnesc în vreme de muncă.
 Păzesc-te cât vei pute de pilde urite, că după o pildă ce
 vei da, toți după ea se vor lua.
 Saul s'a omorît singur el, cu al său cuțit, și sluga lui după
 el asemenea a urmat. Veși pilda celui mai mare câtă
 putere are.
 Cei mai mari, ca nisce Domni, pildă să dea la cei mai
 mici, de fapte bune și înțelepte.
- 9635** Cele trecute, ca nisce pilde, să le puși înainte la cele viitoare.
 Cele rele staū ascunse, de frica rușinii, până ce pilda le
 slobode din închisore, când luminază ca un sore.
 Cel-ce va să învețe pe alții năravuri bune, întâiu el să dea
 pildă de năravuri bune.
 Cel din urmă pururea mai bine înainteză, pildă luând de
 la cel d'intăiu.
 După pilda celor răi s'arată și cei buni, răi, când pe cei
 ce era mai nainte în cinste ei ved acum în necinste,
 și pe cei necinstiți de către toți cinstiți.
- 9640** Dă pildă bună la ai tăi supuși, că norodul mai lesne crede
 ceea-ce la stăpân vede, de cât ceea-ce aude. D'aceea și
 urmază dupa pilda celor mari.

Pentru Pipăire

Pipăirea te deșteptă și la cele ce nu gândești.
 Pipăitura de cu nopte, la plăceri te-duce.

Pentru Picere

Picioarele grose te-arată de dropicos, iar cele de tot subțiri
 te-arată de ofticos.

Picerele calde când veți să le aibă, ori să ședă pe ele sau să umbli cu ele.

- 9645** Picior pite picior să nu arunci la adunare, nici să te razimi de altul sau cu cotul să atingi pe altul.
Să nu 'ți trântesci picioarele, că te arăți de olog, nici să le ridică presus sau să tropăiesci ca caii, că și una și alta te arată de nebun.

Pentru Piș piș și Pișpăitori i Pișpăituri

Vezi *Lingușire*.

Pentru Poieți

Poieții mai lesne alunecă la pôlele mușierilor.
Poieții pe mușieri, ori că le laudă ca nisce deite, sau că le calcă în picioare, însă la amîndooe cu greșală.

Pentru Povară

- Când veți să te încarci cu vre-o povară mare, sfătuesce-te cu a ta cărcă de pôte să o porțe
- 9650** Povara cea mare și necurmată cu apăsare ne aduce mare muncă, mare strudă, mare obosire; munca grea și necentenită ne-aduce mari chinuri, mari greutăți; și greutățile ne duce ori la trîndăvie sau la dîsnădejduire din marea dăulare, ne mai putînd suferi. Bagă de sîmă la acestea ca să nu 'ți aducă rană ne-lecuită.

Pentru Povățuire, i Povățuitori și Sfat, Sfātuire i Sfātuitori i Sfătoși

- Amar ție, când vor dice: «*povățuiesce-te mai bine întău pe tine, apoi pe mine*», că lesne a povățui și anevoie a se povățui.
- În zadar povățuiesci pe altul la bunătăți, când tu, povățuitor, ca să ieși tu din păcat povățuiesce bine, ori te ascultă, ori nu te-ascultă.
- Când ai vre-o îndoieală, alergă la cel mai bun al tău povățuitor, ca bolnavul la cel mai bun doctor.
- 9655** Când te sfătuesce de bine nu întrebă de ce, că sfatul n'are întrebare.

Povața se dă mai mult cu pilda ta de cât cu graiul tău.
Cel mai bun povățuitor vremea se arată, și cel ce 'ți dăce:
fă bine și la al tău vrăjmaș.

Cel mai bun povățuitor, cel-ce mai multe a pățit și din
ele s'a înțeleptit.

Cel sfătos cu ori cine lesne se gâlcevesce, că la minte și la
cinste nici cum mai gândesce.

9660 Cel-ce prin înscris povățuiesce, și pe cel de acum, și pe
cel din urmă, cu povața folosesce.

Cine n'ascultă de povață, nimic învață.

Dojana de prieten, cea mai bună povață.

A te sfătuî din gură, pe mulți gata vei găsi, iar din
inimă curată, foarte puțin și mai nici odată: d'aceea
după ori-ce sfat, socotesce-te și tu cu mult mai bine.

Omul pe sine nici cum se vede, d'aceea pentru tine, ca
să nu greșesci cu altul să te sfătuiesc.

9665 Ori-ce vei ca să urmez, sfătuesce-te mai cu mulți, iar
când vei să săvârșesci, singur tu să împlinesc.

Ori-ce cu sfat bun, are și sfârșit bun.

Ori-ce socotesci să faci dă-o mai întâiu în sfat, la cel
mai învățat bărbat și prieten adevărat.

Unul cu altul ne întrecem cum să sfătuim pe alții, iar pe
noi, când greșim, nu scim cum să ne îndreptăm.

Un sfat bun la răsboi, mai tare și mai bun de cât o
îmbulzélă de mii și sute de ostași.

9670 Unde sfatul lipsesce, cugetul de viu în gropă se topesce.
Unde sfat de călugări, acolo interesul mai mare s'arată.
In zadar te silești ca să sfătuiesc pe cel ce se socotesce
că mai de'nainte scie, ce vei să'l sfătuiesc.

Incepere la ori ce lucrare, sfatul cel bun să-ți fie ție.

Vai de sfatul acela, când cei nebuni și cumpliti intră între
cei înțelepți și blânzi!

9675 Vai de cel-ce ascultă numai de al său sfat!

Cu ori-cine vei să te sfătuiesc, cercetéză mai întâiu la
ale sale întimplări: cum s'a sfătuit cu însuși sine, că
precum la ale sale, așa și la ale tale se va chipzui.

Cu sfatul mult folosesc, dar cu porunca greșesc, d'aceea
să te silești pururea să sfătuiesc, și nici cum să poruncesc.

Cu sfat bun îndreptezi cele mai multe greșeli.

Cu cei mai înțelepți pururea să te sfătuiesc; că cei-ce
de departe pe tine te privesc, ca aceia te socotesc cu
cară tu te sfătuiesc.

9680 Când vei pe ore-cine să sfătuiesc la ore-ce, să nu ndrăs-
nesci a'l sfătuî de față cu ori-cine, și până a nu te ruga
însuși el pe tine.

- Când vei să te sfătuiești, la prietină să gândești.
 Când sfătuiești pe ore-cine sfătuiește-l cele de folos, iar nu ceea-ce lui ăi place.
- Când te sfătuiești cu ore-cine, nu-ți da mai întâiu părerea ta, că rămâi fără sfat.
- Când te poftesce la masă, zăbovesce cât vei vré, iar la sfat când te chiémă, alérgă de olac.
- 9685** Când tu te sfătuiești, pune de pildă înainte cele trecute, pentru cele din urmă, că cele nevădute, din cele vădute, pré lesne se pot ghici.
- Când dai sfat la ore-cine, încercă-i mai nainte mintea lui de póte să înțelégă ce 'i spuî.
- La ori-ce urmare, să nu te rușinezî a cere un sfat și de la cei mai micî.
- La ori-ce vei să săvîrșescî, întâiu să te sfătuiești, și-apoi să nu te mai întorcî.
- La ori-ce cu sfătuire, iar la milă și 'ndurare nicî cea mai mică sfătuire.
- 9690** La ori-ce sfătuire întâiu pe cei-alți să ascultî; apoi tu să grăiescî ca să nu greșescî.
- La lupte și la răsboiú, mâini de voinic să aibî voiu, iar la sfatul cel mai bun, cuvinte de om bun.
- La sfat ascultă cele-ce toți dîc și alege cele-ce nu 'ți pot aduce nicî o rușine.
- La sfat cu întârziere, la săvîrșire cu grabă.
- La sfat când te duci, nu cele mai dulci ci cele mai de cinste, cu tine să le duci.
- 9695** La sfat, cu cel mai învățat și cu cuget mai curat; la răsboiú cu cel mai tare și cu îndrăsnélă mare și la pat cu cea mai dulce ce plăcere ăți aduce, dacă vei să nimerescî și la tóte să isbutescî.
- Lesne a sfătui, anevoie a însufleți pe cel-ce sfătuiești la ceea-ce 'l sfătuiești.
- Luați sfat și de la slugî, când sînt înțelepte.
- Maî întâiu de te vei sfătui, nicî odată vei greși, sau de vei greși, greșescî mai ușor.
- Maî lesne sfătuim, de cât urmăm ceea-ce pe altul sfătuim.
- 9700** Maî bine la început de cât la sfîrșit să îndreptezi pe ori-cine, cu sfatul ce gândești.
- Maî bine să sfătuescî de cât să dojănescî, că una arată dragoste și alta ocară.
- Nimic alt mai lesne de cât pe altul a sfătui, iar pe însine noi cu mare nevoie.
- Nicî sare, nicî sfat să nu dai cuiva, până a nu te ruga.
- Numai cu sfatul altuia nicî cum poți săvîrși lucrări mari și însemnate, fără a ta mișcare și o cheltuie-lă mai mare.

- 9705** Nu te sfătui cu vrăjmașul tău. despre folosul tău, nici cu cel fricos despre rășboi, nici cu cel-ce se negustoresce, despre schimburi și vînderi, nici cu cel pizmătăreț despre mulțumire, nici cu cel fățarnic despre adevăr, nici cu cel cumplit despre milă și îndurare, nici cu drăguța ta despre mușerea ta, ci te sfătuesce cu cel-ce suflet și cuget are mai bun de cît al tău.
 Pē toți să-ți ascultî, dar sfat de la cei mai învățați.
 Pē cei-ce mintea nu le ajută, nici un sfat nu le folosește.
 Pē Domn cînd vei să-ți sfătuiesci, să-ți ieși bine măsurile cînd lui ții grăiesci. că de va ieși spre bine, pentru el va fi bine, iar de va ieși spre rău, pentru tine va fi rău.
 Până a nu urma ceva să te sfătuiesci ca să nu greșesci, iar în urmă cum să te îndreptezi.
- 9710** Precum la bôlă pē cel mai bun doctor chîemi, și la păcat pē cel mai bun duhovnic, așa și la sfat pē cel mai bun sfătuitor să chîemi; că doctorul și duhovnicul cele-ce rău ai urmat, le cercetéză, iar sfătuitorul, cele ce i să urmezî, ca nu rău să le urmezî și în urmă doctorul și duhovnicul te tîmăduiesce de cele ce ai pățit, iar sfătuitorul te apără, ca nimic să nu pățî.
 Să nu-ți pierdî vremea să sfătuiesci pē cel-ce nu înțelege, că în zadar te strudesci.
 Să te ferescă Dumneșeu să nu dai piste fățarnic, cînd vei să ceri sfat.
 Statul rău de la ori-cine, rău te vatemă pē tine.
 Sfatul celor mai bătrîni se vede fără greșală, că mai multe au pățit.
- 9715** Sfatul celui înțelept, izvor de vieță, de-aceea de el să te tii în vieță.
 Sfatul cel mai bun, sprijinirea Domnilor.
 Sfatul cel nebun nu numai te păgubesc, ci și în prăpăstii, cu totul te trîntesc.
 Sfatul cel rău ce pē altul sfătuiesci, tu mai întîiu el dobîndesci.
 Sfatul ce se pripesc, curind se căfesc.
- 9720** Sfatul bun cu îndemnare, cea mai bună de mîncare.
 Sfatul, bun la început iar nu după sfîrșit
 Sfatul și povata la vremea lor, că piste vreme în zadar.
 Sfatul de prieten, fie și cu dojană, bun la ori-ce greșală.
 Sfatul să ieși de la acela ce temere de Domnul are.
- 9725** Sfat să primesci la ori-ce întîmplare de la cel-ce minte are.
 Sfat bun să dăruiesci, ca dragoste și cinste mai mare să dobîndesci.
 Sfătuirea cea mai bună. înainte nevoii, prinde locul cel mai bun, iar după nevoie, îndreptare la nevoie.

Sfătuitoarii cei buni, apărătorii de cele rele.

Sfătuitoar să te arăți, însă de cele bune, că sfatul în adevăr sfânt lucru se socotesce.

- 9730** Tóte în lume eși aú al lor sfiřșit, iar sfatul nicí cum are vre-un sfiřșit, că la ori-ce întimplare, pururea în urmă mai bine sfātuiești.

Toți gata spre sfat sântem, dar când noi înșine greșim, nu scim cum să ne sfātuim.

Toți pe alții sfātuim, și noi înșine mai mult greșim.

Fugi de sfatul celui rău ca d'o cursă înșelătoare.

Cei mari cu mult mai mare trebuință aú de sfatul celor înțelepți, de cât aceștia de al acelora folos.

- 9735** Cel mai anevoie lucru, a primi óre-cine sfat de la altul, fie de la ori-cine.

Cel mai bun sfat și 'nțelept în zadar ni se dá, când nu se dá la vremea lui.

Cel mai bun sfat și 'nțelept poți lua în adevăr de la cel ce cunoște ce e în adevăr rușinea.

Cel-ce pe altul sfātuiește, și pe sine nu sfātuiește, cel mai nerod se socotesce.

Cel-ce pe sine nu scie să sfātuiească, rău pe altul va sfātuí.

- 9740** Cel-ce singur se sfātuiește, pururea greșește, că nicí o-dată nemeresce.

Cel-ce cere sfat, cere cu suflet curat, iar cel-ce sfātuiește l'al seú folos gândesce.

Cine povățuiește pe altul la ori-ce, acela trebuie să se depărteze de ori-ce greșală, ca pildă să íea de la el cel-ce se povățuiește.

Cine singur se sfātuiește, pe sine trântesce.

Cine sfat cere de la mânie și de la mândrie, în cap se poticnesce.

- 9745** Cine de sfat n'ascultă, nicí tréba pe el 'l-ascultă.

După-ce óre-cine óre ce săvârșasce, fie-cine mai bine sfātuiește

De la slugă înțeleptă și credincioasă să íei sfat fără 'ndoíelă, că binele teú voiesce.

De mare nevoie să dai sfat de la tine celui mai mare de cât tine, că ori-ce rău ți va veni, de la tine ți va socoti, iar vre un bine de 'i va veni, pe séma lui ți va privi.

Și de la cei mai mici să íei sfat când te frigí, ca și p'în gunoie găina când rícăiesce, óre-ce găsesce.

Pentru Poveste

- 9750** Când povestesci óre-ce, să nu dici: deú așa este, că cele mai multe povești, întregă minciună, ca din halima.

Când cele nooă nu ne place, la poveste alergăm, de cele mai vechi.

Povestea ne-aduce aminte de cele mai de-nainte.

Povestea și când se pare mai ciudată, mai multă plăcere ne-aduce îndată.

Pentru Pocăință

Veđi *Căința*.

Pentru Politică

Politica, minciună întrégă, dar mult pe om îndatoréză.

9755 Politica cea mai mare stă întru a cinsti pe orî-cine.

Pentru Pomeni

Orî-ce la pomană de la noi jertfim, Domnului le dăruim. Unde veđi mai mulți sgârçiți și pre puțină giumerți, pomană p'acolo nici cum să mai aștepti.

Cu ce dai pe la săraci pomană din sînul tēu, cinste aduci lui Dumneđeu.

Pomana curăță orî-ce păcat de la om; d'aceea din pomeni nici cum să contenesci.

9760 Până ce trăiesci, dă de pomana ta, că după mórtea ta nu mai poruncesci.

Cine face pomană cu bani de la săraci, cu sila adunați, a săracilor pomană a fi se înțelege, iar nu a celui a ce-o face.

Pentru Pomenire

Pomenirea, cea mai mare cinste la om, și în vieță și după vieță.

Pomenirea, cea mai bună (pentru cei ce s'au dus din lume), faptele bune, cinstite și plăcute ale acelora ce-au rămas în urnă.

Pomenirea, cinstea cea mai mare, a celui ce a slujit țerii sale cu orî-ce slujbă.

9765 Pomenirea dreptilor, cu laudă se proslăvesce, iar a celor nedrepti, cu blesteme și ocări.

Să lași în urma ta, pomenirea de bun patriot și de om cinstit.

Pentru Pomî

Ca pomî bunî să dobîndescî trebue să-'î altuiescî.

Pentru Popî și Preoți

Numai mórtea când vedem, că se apropie dă noi, atunci alergăm la preoți și'î chiemăm. O ce zădărnice!

Nu precum vor popii nooë, ci precum ne vor lăutariî, așa se ne dé Domnul nooă.

9770 Popa pè tăcute și nimic cerënd ęți iewa paraua din punga ta dę bună voie a ta.

Preot și archiereu să fii după orînduieîa lui Melchisedec, fără nici o spurcăciune, fără nici o ręutate și fără nici un interes.

Cine pę preot necinstesce, pę Domnul necinstesce, căruia el slujasce.

Datoria preotului, a cunósce bine credința și ale credințiî.

Pentru Poprire și Oprire

Orî-ce poprit, mai mult se doresce și mai mult se cinstesce.

9775 Să nu poprescî gura bouluî când se odihnesce.

Pentru Porocleîa

Pę nimenî nici cum să nu poroclescî, cu mucaiîtlicurî, că te-aręți dę flecar.

Pentru Poruncî, Poruncitori și Călcare dę Poruncă

Anevoie a porunci celuî ce nu'î plătescî.

Odată dę 'ți va porunci, tu dę dooë ori să audî.

Unul în numele Domnului poruncesce să omóre, ca un diavol nelegiuit, altul tot în numele Domnului poruncesce să se îndure, ca un om milostiv. Ghicî, care din amîndoî poruncesce mai bine? și după acela să te iew.

9780 Unde vor toți să poruncescă, acolo lupii se îngrașă.

Unde toți poruncesc acolo turburarea cea mai mare, și fără nici o ispravă.

Intău să 'nveți să te supui, apoi să 'nveți să poruncescî. Vai dę cel-ce poruncesce dę silă și dę nevoie!

- Greșală, să te supui la porunci nelegiuite ne cum să le și urmezi.
- 9785** Cu porunca către altul, mai mult ție tine te înveți, când după cum poruncesci, așa și urmezi.
Călcarea poruncii în mare vină te bagă cu a diavolului învitare. Veđi să n'o pați.
Nu porunca slugii, ci a stăpânului tu să ascuți, ca sa nu te învinovătești.
Porunca nu se înțelege lege, ci legea poruncă, că legea poruncesce, și porunca legii urmăze.
- Porunca se înțelege când poruncesci ceea-ce se poate urmă.
9790 Toți gata a porunci și mai nici unul a săvârși.
Cel ce păzește porunca, acela slugă dréptă și credincioasă.
Cine porunca Domnului calcă și-o necinstesce, de cinste se lipsesce.
La porunci când te socotesci, să nu dai astă-dî una, și mâine alta împotriva, ca să nu necinstesci însuși tu ție sine.
Ceea-ce la supușii tăi, poruncesci prin grai, tu mai întâi în faptă să dai pildă îndată, ca să arăți către supuși, că cu fapta poruncesci și cu cuvântul urmezi.
- 9795** Cel-ce poruncesce, să bage de sémă la ceea-ce poruncesce, că porunca lui în locul lui istovesce.
Cine nu scie să poruncescă, la altul să se plece, ca să nu se poticnescă.

Pentru Posomorire

Unde veđi sprincénă posomorită, acolo pizmă și mánie.
Posomorirea, semn de mánie, ca o furie întrégă.
Posomorit nici cum și nici odată la nimeni să te arăți, ci în potrivă vesel și la cea mai mare mánie, că posomorirea uriciune de la toți țe-aduce, iar veselia țe-arată sufletul cel mai dulce.

Pentru Post

Veđi Sêrbători.

- 9800** Varza și fasolea, bucate de post, dar la suflet fără nici un rost.
Judecata dréptă, mila și înlurarea, postul cel mai mare.
Carne de vită nu mâncăm în post iar sângele din om ca o lipitoare îl sugem. O ce frumos post!
Cu fasole și cu linte și cu varză acra la dila de post nu înseși pe Dumneđeu la dioa de judecată.

Nu posti de bucate, ci de fapte rele, că ceea-ce mănânci la nimeni nu privesce, iar ceea-ce rău urmezi pe toți ți prăpădesce.

9805 Post adevărat postesce, cel din fapte rele iar nu din mâncare contenesce.

Postesce în adevăr cel-ce în sărăcie trăiesce.

Postesce robul lui Dumnezeu când n'are ce mânca.

Postul cu stomacul anevoie se 'nvoiesc.

Postul mare, barba lungă, și pletele cele late, nu te face bun creștin, ci fapta creștină te arată de creștin.

9810 Postul cel mai mare, a mânca puțin și ceea-ce stomacul ți priimesce, ca să nu dai pricină de vătămă, c'atunci însuși tu pe tine te uciți.

Postul ce cere Domnul, (dăce Isaia) să depărtezi de la tine cu totul nedreptatea, să frângi pâine celui flămând, să bagi în casa ta pe cel sărac, să nu treci cu vederea pe cel nemernic și pe cel gol să 'l îmbraci, pe cel bolnav să 'l cauți, acestea este post, iar nu frângerea grumazilor până la pământ, nici cenușa subț picerile tale, nici șuróiele de lacrimi pe obraz la închinăciune

Pe veduvă să n'o asupresci, pe sorman să nu'l năpăstuiesci, pe nemernic și pe sărac să nu-'i depărtezi, pe părinți tăi să nu-'i necăjesci, greșalele fratelui tău, nici cum să le ții minte, vecinului tău nici cum să-'i gândesci rău, adevărul să grăiesci, de minciuni să te feresci, unul pe altul să vă iubiți, pacea între voi să împărătescă. Cu acestea se săvîrșasce postul cel mai mare, așa dăce de la Domnul proorocul Zaharia.

Ce e c'ai postit, și pe fratele tău l'ai năpăstuit? mai bine să nu năpăstuiesci de cât să postesci, dăce Domnul prin Isaia.

Cel-ce în pustie singur locuiesce, de mare nevoie, de toate postesce și nimenuia folosesce.

9815 Cel-ce postesce spre spășenia sufletului, și de fapte rele nici cum se lasă, mai mult păcătuiesce, socotind că cu postul pe Domnul va înșelă.

De nevoie și lupul de multe ori postesce, dar postul în semă nu i-se socotesce.

Pentru Poticnire

Cea mai mică poticnire ne-aduce nenorocire. Păzesce-te cât vei pute.

Cel-ce adese-ori se poticnesce, de înțelept nici cum se mai socotesce.

Cine alérgă neconținut, lesne se poticesce.

Pentru Pofte

- 9820** Anevoie a dobândi, ce mult omul ar pofti.
Acea poftă să urmeză, ce și ție 'ți folosesce, și obștii aduce cea mai mare fericire.
Ori-ce e dulce, poftă ne aduce.
Vai de cel-ce se chinuiesce de ori-ce poftă se gândesce!
Infrinarea poftelor trupesci, îndelungare și sănătate de vieță.
- 9825** Cu cât mai mult ușurezi poftele tale, cu atât mai lesne scapi de chinuri și necazuri.
Cu cât mai mult poftesci la cele de prisos, cu atât mai mult la răutăți te pornesci.
Cu mult mai anevoie pofta țe o biruiesci, de cât pe cel mai mare al tău vrăjmaș.
Către tóte cu cea mai mică poftă să te aręți, c'atunci le biruiesci și de om mare te socotesci.
Când poftele pe noi de tot ne scurg și ne sécă, atunci noi socotim că de ele ne-am lăsat, când nu mai avem cu ce umple inima noastră cea sécă.
- 9830** La pofte și plăceri pururea biruitor, iar nu supus să te aręți.
La cele poprite numai, pofta mai mult se deschide, că dacă n'ar fi óre-ce poprit, n'am pofti la aceia, fiind sãtuț de aceia.
La bętrãnețe pofta se deschide, că e cam pe sfirșit.
Mai lesne interesul, de cât pofta țe o poți depãrtã.
Mai rea pofta de cât mãnia, că mãnia se astîmpără iar pofta nici de cum, că la ori-ce plăcere pofta se pune subț ale ei picere.
- 9835** Mai bine tu poftele tale să țe-le pedepsesci, de cât tu în urmă să te pedepsesci.
Mare lucru în adevăr a dobândi óre cine ceea-ce poftesce, dar cu mult mai mare a nu pofti nici cum la ceea-ce nu se cade.
Mintea ca un cãrmãciũ bun poftele sã țe-le 'ntórcã unde vede vînt mai bun.
Muierea când poftesce, numai cu saramurã se tãmãduiesce.
Nimeni poftesce la ceea-ce nu gândesce.
- 9840** Nu pofti mai mult piste a ta trebuință.
Nu te supune poftelor, ca să nu te cufunđi în valurile lor.
Nu te depřinde la pofte că în veci nu vei scãpã.
Nu ceea ce voim, nici ceea-ce dorim, ci ceea-ce ni se cuvine și ne folosesce mai bine, aceea să poftim.

- Pofta omului la ori-ce, lăcomie se 'nțelege.
- 9845** Pofta cărare n'are, când va atunci vine.
 Pofta nasce interes, și interesul dĕrăpĕnare.
 Pofta ne vine la tóte mai mult din slăbicĭune.
 Pofta nici dĕ cum nu ȳea dĕ cuvĭnt.
 Pofta nu lasă nimic pĕ masă.
- 9850** Pofta nădejde ne-aduce, cea mai bună și mai dulce.
 Pofta ne arată sănătate, iar grĕța bólă întrĕgă la cele tru-
 pesci, iar la cele sufletesci cu totul împotrĭvă; că grĕța
 patimilor ne-aduce cea mai dulce a sufletului odihnă, iar
 pofta lor ne-aruncă în grópa cea mai adincă.
 Pofta piste mĕsură urmare dĕ nebun, iar cu puțin a te
 mulțumi, te arată dĕ om bun.
 Pofta pĕ om căsnesce cu ceea-ce 'i lipsesce.
 Pofta se dĕschide, cum veđi lucru bun înainte.
- 9855** Pofta să țe o înfrĭnezĭ cu cuvĭntul cel mai bun, ca pĕ cal
 cu frĭul.
 Pofta să țe-o cărmuĭescĭ după a ta stare și atunci te odih-
 nescĭ.
 Pofta să țe-o țĭi pentru trebuință, iar nu piste trebuință.
 Pofta și gustul la multe te dĕștĕptă, dar și la dĕrăpĕnare
 te duce.
 Pofta fórt? mult gustósă dar și înveninosă.
- 9860** Pofta fără chef, cea mai mare bólă.
 Pofta cea mare ęți aduce încurcare mare.
 Pofta cea trupĕscă, bólă din ȳele.
 Pofta cere să 'mplinim ceea ce ne lipsesce.
 Pofta bună se 'nțelege, când cu mintea se légă după lege.
- 9865** Pofta și nădejdea nu se mărgĭnesc, d'aceea și mai mult
 greșesc.
 Poftetele întru zadar inima țe-o chinuĭesc când puterile cu
 totul ęți lipsesc.
 Poftetele cu judecata minții, anevoĭe se unesc.
 Poftetele cu dĕsfătări, molecĭune ne-aduce.
 Poftetele când se 'nfrĭneză, puterile mai mult se 'ntemeięză.
- 9870** Poftetele la om, cel mai mare vrăjmaș.
 Poftetele să le judecĭ după ce le săvĭrșescĭ, ca să veđi din
 ele ce rod dobândescĭ.
 Poftetele să țe-le înfrĭnezĭ și frĭul dĕ aprópe să țe'l păstrezi,
 că dĕ'l vei slobodĭ, în prăpastie te vei găsi.
 Poftetele fără pedĕpsă nici cum să țe-le lași dacă vei mai
 puține necazurĭ să rabđi.
 Plăcerea poftei dulce ni-se pare, dar rău ne otrăvesce.
- 9875** Pré puține am pofti, când am cunósce bine ceea-ce poftim.
 Sănătate, bunătate, veselie tutulor să le poftescĭ, iar măt-
 nire nimĕnuia.

Să te depărtezi de pofte până a nu se departă ele de tine. Tinerii schimbă la pofte, pentru-că inima lor le cere, iar bătrânii se feresc, pentru-că multe pentru ele au pătitit. Tóte 'și au sațul lor, iar poftetele saț nici cum au.

9880 Tóte cu vreme îmbetrânesc îndată, iar pofta nici odată. Tóte cele-l-alte pofte pe la bătrânețe scad și se împuținesc, iar pofta lacomului de avere, de ce merge, crește, se mărește și se înmulțește.

Fugi de ori-ce poftă că pofta poftă naște.

Ceea-ce omul mai mult poftesce, nu 'i vine la vremea ce el doresce.

Ceea-ce rar ni se aduce, poftă mare ne-aduce.

9885 Cel cu bună socotință, înfrîneză ori-ce poftă.

Cel supus la pofte, dobitoc se 'nțelege.

Cel-ce tóte poftesce, nici o poftă ăl mulțumesce.

Cel-ce poftetele și le stăpânesce, acela mai voinic se socotesce.

Cel-ce poftesce óre-ce, lesne crede pe ori-cine ce 'i grăiesce lui, cele spre înlesnire.

9890 Cel-ce poftesce la străine, pierde și pe-ale sale.

Cel-ce se închină poftelor trupesci, pururea în ocară.

Cine pofta și-o stăpânesce, acela de împărat se socotesce.

Départe de ori-ce poftă c'a poftelor greșală, și de mică ni se pare, dar necinste aduce mare.

Départe de poftă, départe de plăceri, départe de desfătări, că și punga țe-o deșartă și mintea țe-o pierdă îndată.

9895 De pofte să te feresci, ca corăbierii de pietro, dacă vei să nu te spargi.

De ce mănânci pofta ți-se deschide.

Și când puterea te lasă, pofta tot nu te iértă.

Pentru Podóbe

Om fără cusur trupesc sau sufletesc nu se póte afla, d'aceea ne 'mpodobit în lume să nu ieși, că podóba acoperă ori-ce cusur la om.

Ori-ce podóbă, molecúne și prăpădenie ne-aduce, dar și mângăiere dulce.

9900 Ghíordanele și brățelele, inelele și cerceii, podóbă de muíere, iar pușca într'o mână și sabia într'alta, podóbă de bărbat.

Gătul și pieptul, podóba muíerilor, iar mâna vîrtósă, podóba bărbaților.

Ca să te împodobesci tu, un'il singur, pe câți alți săraci ăi despoi! Départe d'o asemenea podóbă!

Câtă deosebire are sufletul de trup, atâta și podoba sufletească, de cea trupescă; d'aceea mai bine pe din lăuntru să te împodobesci de cât pe din afară.

Când te împodobesci, în oglindă să te uiți, ca să nu pui haïna pe dos și 'ntr'o parte ca cei beți.

9905 La mirésă, se cuvine podoba cea mai frumoasă, când din fire nu e frumoasă.

Nu în haïne scumpe podoba să țe-o întemeiezi, ci în haïne curate, fie și mai scăpătate.

Nu împodobită cu diamanturi și brilianturi, întocmai ca vasilca, ci cu frumusețea ta ce întrece orî-ce podobă. Trupul împodobit și sufletul mânjit nu te-arată de om frumos.

Trupul cu hlamida, sufletul cu mintea, și obrazul cu rușinea să țe-le împodobesci.

9910 Podoba la om, lege fără poruncă, ce de toți de obște strașnic se păzesce.

Podoba muierilor rușinea se 'nțelege.

Podoba nu stă în aur și argint, nici în pietre scumpe, nici în stofe și catifele, ci în marea curățenie, fie și de cel mai mic preț.

Podoba te-arată de bogată iar nu de frumoasă, d'aceea, cele mai urite, acelea scot modele, ca cu strălucirea podobelor să amăgiească ochii celor ticăloși și fără nici un gust.

Podoba trupului, gătela potrivită, iar a sufletului, cugetul cel bun.

9915 Podoba frumusețelor, năravurile cele bune.

Podoba, cea mai mare dulcătă are numai la vedere.

Cine mult se fălesce în podobe de preț mare, să se uite la cocoș ce din fire este mult mai frumos.

Pentru Pungă.

Ca doctorii, călugării și cerșetorii cu câte puțin nimeni altul nu umple punga.

Mai bine rochia să se clocască de cât punga să nu clocască.

9920 Punga nici deschisă, nici închisă, pururea să țe-o păzesci, că una te-arată de risipitor, și alta dracului păstrător. Punga ta, în mâna ta, iar nu într'a altuia, dacă vrei să mai găsești ce-va în ea.

Punga de la gură să țe-o păstrezi, iar nu în fund să țe-o scormonesci.

Cine are pungă mare, facă-se chezaș, și cine n'are trebă,
facă-se martur.

Cine punga și-o îngropă, dă viū sē îngropă.

9925 Cine eși scutură punga, cerșetor rămâne.

Pentru Pureci și Păduchi.

Pureci și păduchi, nici să prindă, nici să ucidă în dē față
cu alții, că scărbă și plecate tuturor le-aduc.

Păduchele dē trup te-arată dē murdar, păduchele dē cap
te-arată soios în cap, păduchele dē lemn te-arată că ai
vechituri în casă, iar purecile te face să rîdi, că sare
jucând și când alergă după el.

Păduchiū ca blānda eți umple trupul dē bēșici, iar purecii
te-arată ca un păstrāv peștriș.

Pentru Purtare.

Așā să te porți ca cānd marturi ai avē, pe toți căți te
ved și-așa să cugetezi, cu inima ta, ca cānd lumea ar
vedē ce e în inima ta.

9930 Cu purtare cinstită și cu vorbe dulci dragoste îndată dē
la toți eți aduci.

Cu toți așā să te porți, cum ai putē dobāndi cinste dē
la toți.

Cātre toți să te porți, cum vei către tine cei-l-alți să se
pórte.

Nici locul, nici numele nici veșmīntul tēu, ci mijlócele să
te le schimbă, cu care tu te porți împotriva cinstei tale.

Nu precum vei, ci precum va vremea, așā să te porți.

9935 Purtarea omului cea bună, cinste aduce la cei din urmă.

Purtarea cea mai bună, a arētā bună voință către orī-cine.

Purtarea cea bună, multe cusururi acopere.

Purtarea bună cu mult mai bună dē cāt orī-ce frumusețe,
sē pare la bărbați ce nu sūnt fermecați.

Purtarea bună către toți, martur dē înțelepciune.

9940 Precum cu tine te porți, așā și cu cei-l-alți să te porți.

Cine cu ai sēi rēu sē pórtă în viētă, cu cei străini nici
odată va avē bună viētă.

Dacă la acele dē acum te vei purtā bine, și cele din urmă
eți vor veni mai bine.

Dupā ale vremii întâmplări, purtarea ta potrivită.

Pentru Pustietate

A se depărta omul în pustietăți spre a nu fi folositor, către cei asemenea lui, s'arată împotrivor însuși ziditorului lui ce în lume l-a născut slujitor al omenirii.

9945 Cel-ce în pustietate trăiesce, departe de lume, de Dumnezeu se urasce, ce s'a născut în lume.

Cel-ce de muiere în pustietate se depărtază nici de-un cocoș minte are, ce după găină pururea se ține.

Pentru Putere i Putință și Puternici, Putincioși și Neputință i Neputincioși

Ori-ce putere, slabă se înțelege, când nu e într'o unire. Unde firea nu te iertă, nu îți încercă puterea ta.

Intăiu pentru mine și-apoi pentru tine, ȳice cel cu putere.

Feresce-te d'o asemenea aȳdare că rămăi cel dăspuiat.

9950 Intăiu puterile să ȳe le măsori, apoi să te apuci de ori-ce gândesci, ca să nu te căiesci.

Înțelept te vei arăta când te vei depărta de cele piste putința ta.

Voința tuturilor, puterea cea mai mare; o asemenea putere tu să vinezi.

Ca să îți aibi puterea ta întrégă, să te silesci să dobândesci dragoste de la norod.

Cu mult puterea mai tare de cât dreptatea, însă când toți omenii ar fi drepti, nici o trebuință de putere am avé.

9955 Când ai putere mai mare, atunci mai blând să te arăți, ca nu de frică, ci de rușine, toți să te cinstescă.

Când puterea se pierde, veselia nu se mai vede.

Când cei în putere vor ajuta celor în duh mare, mari minuni se vor ivi.

La cele prin putință să te silesci cât de mult, iar la cele din potrivă nici cum să gândesci, că în zadar muncesci, și mintea ȳe-o smintesci.

Mai mult puterea ta să ȳe-o cinstesci de cât frumuseȳea ta; că frumuseȳea, cât de mare, se trece îndată, iar puterea mai mult rabdă.

9960 Mai mult puterea ta și averea ta, și cinstea ta se întemeiează, când de obște se ocrotéză.

Nici o putere mai mare ca unirea și frăȳia între toți de obște.

Nu'ți da puterea ta în mâna altuia, că numai îndată o pierđi.

Puterea în mâini se cunósce la rêsboiú, iar cea în cuvinte,
la sfatul dupá rêsboiú.

Puterea împêrâtéscá mare și înfricoșată, cum și a vinului
putere nu mai pë jos s'aratá, iar a muierii putere cu
mult cu mult întrece p'acestea amîndooé.

9965 Puterea îndată al têu nárav arată.

Putere avem dar voință nu avem d'aceea când nu avem
dicem că e piste puțință.

Puterea cu voinicia c'am rude dë aprópe, d'aceea una cu
alta împreună se arată.

Puterea cu cuviința împreună să se lege, ca împreună să
dë lege.

Puterea cumplită, o lume chinuiesce și vaí dë cel-ce cade
în ghiarele ei!

Puterea când se urcă în vârful ei, atunci să 'ți fie frică dë
scáderea ei.

9970 Puterea cât dë mare, fără cea mai mică isteciune și cel
mai mic sfat, mórtá se înțelege, că la nimic isbutesce.

Puterea la orí-ce dupá faptá se cunósce.

Puterea la timp, când dë tot slăbesce, mult se umilesce,
iar la minte când slăbesce, rêu te chinuiesce.

Puterea la cei bolnavi se 'nțelege nebunie, iar la cei sănătoși
întrégá virtute.

Putere la acela se găsesce, ce din vreme mai bine se în-
grijasce.

9975 Puterea pururea și pretutindenea dobândesce, stăpânesce și
poruncesce.

Puterea se surpá când sfat bun n'ascultá.

Puterea ta s'o supui întâiú la cuvînt, apoi în lucrare s'o puí.

Puterea fără minte te-aruncá în dinte.

Puterea când se înalță, dë va alunecá, îndată se va cufundá.

9980 Puterea cea mai tare, pururea mai mare.

Puterea celui mai voinic la lupte și 'n rêsboiú mai bine
se cunósce.

Puterea celui mai mare, nu te iértá să 'ți aréți dreptățile
tale, d'aceea în robie pururea te afli, și în ticáloșie.

Puterea dë sineși și-a dobândit un drept d'a stăpâni orí-ce
va, și cum va, iar nu dupá lege, că legea o mărginesce
cum și ce să stăpânéscá.

Putere firesce, putem căștiga, dar înțelepciune fără învèțaturá
nici cum vom căpétá.

9985 Putere dë la tineri, povață dë la cãrunt, și blagoslovenie
dë la cel mai bêtrân.

Putere dë la Domnul mai bine să cérá omul.

Să nu te bizuesci în orí-ce și orí-cum, când puterea ta
nu te iértá, că îndată te poticnesci.

Tot cel-ce va să saie mai sus de cât puterea sa, îndată piste cap se va vedé.

Trei lucruri piste puțință, taia să se păziască, vremea fără muncă să foloséscă și cel năpăstuit să potă suferi.

9990 Cea mai mare putere acum stă în avere.

Cei puternici cu cei învățați, împreună trebuie să lucreze, ca ceea-ce cel învățat va găsi cu cale, cel cu putere s'o puie în lucrare.

Cel în putere se sfădesce, dar adevărul a afla nici cum voiesce.

Cel-ce simte puterea sa, mai mult și-o măresce, când cu înțelepciunea se sfătuiesce.

Neputința la om, cel mai mare cusur, ce nu poate omul nici cum s'o tămăduiască.

9995 Neputință se 'nțelege, când cele mai mari lăsăm și de cele mai mici ne apucăm.

Nu atât răutatea, cât neputința de multe ori ne stăpânesce, din cele mai bune urmări.

Slăbiciunile celor neputincioși, cei în putere asupra-le să le porțe.

Ceea-ce la tine cu neputință se crede, la altul cu mare înlesnire se vede.

Pentru Puturoși

Mai bine trențaros, de cât puturos.

10000 Puturos nici cum să fi, nici soios la haîne că scârbă aduci mare la cel-ce te vede.

Pentru Puțin

Mai bine cu puțin și vesel, de cât cu mult și necăjit.

Mai bine puține și bune, de cât multe și nimic de ele.

Puțin piste puțin și adese ori de vei pune, câtă grămadă va eși, n'are cine 'ți spune.

Cel-ce se mulțumesc pe puțin acela mai bogat.

10005 Cine nu se mulțumesc pe puțin, pierde și acel puțin.

Dă mic copil să te dădai, cu cele mai puține, ca când vei avé lipsă, să nu ți-se pară cu greu.

Pentru Pușcă

Veđi *Credință*.

Pentru Păgubași și Păgubi

Maî bine pagubă cu dreptate, de cât dobândă cu strimbătate.

Nici cum să îndrăsnesci, pe altul să păgubesci.

Paguba maî simțitoare la cel bogat, de cât la cel sărac, că săracul s'a dădat cu sărăcia.

10010 Păgubașul în adevăr maî mult păcătuiesce, fără voia sa, că și pe cel nevinovat de vinovat îl socotesce cu bănușela ce'l găsește.

Hoțul cu un păcat și păgubașul cu dooă, pentru-că păgubașul și pe cel drept bănușește.

Pentru Păgâni și Păgânătate

Păgânătatea după lege, nebunie se 'nțelege.

Dăparte de calea păgânilor, ca să nu te smredușeci.

Pentru Păcate și Păcătoși

Ori-ce supărare pe altul, să dăpărtezi de la tine, c'aceea se înțelege cel maî mare păcat.

10015 Calea păcatului netedă și frumoasă, iar la sfirșitul ei, gura iadului.

Ca de fața șarpelui să fugi de păcate, că cum te vei apropia, rău te va mușca.

Cu pocăință după căință păcatul 'l ai spălat, fără a maî supăra pe Domnul cu miș și sute de rugăcuni, iar din potrivă, maî mult îl întăriți, că-'i aduci aminte de relele ce-ai urmat.

Pedepsa păcătosului cugetul se 'nțelege, ce neconținut îl bate. Când un bine, ce poți face, nici cum vei să'l faci atunci în adevăr maî mult păcătușeci; că nu când nu faci, ci când poți să faci și nu faci nici un bine, atunci păcat se socotesce și tu la păcat nici cum gândești.

10020 Câte lacrimi de săraci, vei șterge cu mâna ta, atâtea păcate din sufletul tău vei spăla.

Multe și 'n multe chipuri pedepsele celui păcătos, și când la ele nu gândește.

Nici bărbatul fără mușere, nici mușerea fără bărbat, că și unul și altul deoseb, amîndoi păcătușec.

Nu înfruntă pe păcătosul ce Domnul 'l-a iertat.

Nu rîvni la slava păcătosului, că nu va avé sfirșitul său bun.

- 10025** Căința și pocăința, cea mai mare cinste a păcătosului.
 Păcatul acoperit, tot-dé-una suferit.
 Păcatul ascuns nu te necinstește.
 Păcatul îndată se uită, când îndată se îndreptază.
 Păcatul cu pomene nici cum se curată, ci numai cu despăgubirea celui ce 'l-ai năpăstuit.
- 10030** Păcatul cu dinți de șarpe, unde mușcă anevoie se mai vindecă.
 Păcatul mărturisit și îndată părăsit, vrednic de iertare, când pocăință are.
 Păcatul netămăduit cu noi în pământ se îngropă, ca să se arate la dreptul judecător.
 Păcatul până-ce se urmăze, mare placere ne aduce, iar după săvârșire la 'ntristare și căință îndată ne duce.
 Păcatul fără-de lege se 'nțelege, d'aceea morțe se înțelege.
- 10035** Păcătosul când se pocăiește, sufletul ăi înflorește.
 Feresce-te de păcate, că cel-ce mai puțin gresasce, mai puțină întristare la ceasul morții are.
 Ceasul care 'l pierdă fără nici o muncă, să'l socotesci de cel mai mare păcat.
 Cel mai mare păcat în lume, a nu săvârși binele ce poți altuia săvârși.
 Cel păcătos cunosce pră bine gresala sa, dar de mândrie s'arată ca când nici o sciință ar avé.
- 10040** Cel mai mare păcat a ține tu minte gresala ce ție altul a greșit.
 Cel-ce va îndrepta pe un păcătos, suflet din morțe va mântui.
 Cel-ce păcătuiesce, rob păcatului se socotesce.

Pentru Pământ

- Orî-ce din pământ, țerînă se înțelege și în țerînă se preface.
- Intăiu să lucrezi pământul, apoi să'l semenî, și să'l udi, și în urmă să ceri de la Domnul bun seceriș.
- 10045** Cu cât mai mult lucrezi pământul, cu atât mai mult și el te mulțumesc.
- Mai lesne vei ajunge în fundul pământului, de cât a cunosce o parte și numai a pământului.
- Ném de ném vine și trece, iar pământul rămâne în veci neclintit.
- Nici-un pământ să nu dîci c'al tîu este până 'n veci, că nu scii în ce pământ tu vei zăcé până 'n veci.
- Nu mai pământul nu s'arată de nemulțumitor, că mult îndestuléză pe cel-ce cu sudóre ăi frămîntă și 'l lucréză.

- 10050** Pămîntul vieța nî-o dă, pămîntul vieța nî-o ține, pămîntul vieța nî-o îngHITE.
Pămîntul comoră în veci ne istovită, la cel-ce scie cum să'l lucreze.
Pămîntul la leneș tare i-să împotrivesce.
Pămîntul munca țe-o plătesce, cu cît tu nu poți gîndi.
Pămîntul până nu'l veî căzni, până nu'l veî cîupi, până nu'l veî smulge, până nu'l veî îndopa dă apă, nici un rod ęți dă.
- 10055** Pămîntul rodesce, unde mîna muncesce.
Pămîntul să 'l lucrezi pentru a ta hrană, iar nu să'l des-fundezi pentru aur și argint și pentru pîetre scumpe, ce rēu te chinuesc fără a-ți da o 'mbucătură 'n gură.
Pămîntul sînul și 'l dēschide, cînd plugul brazde marî dēschide.
Pămîntul te nasce, pămîntul te cresce, pămîntul te mistuiesce.
Pămîntul cel mai credincios, că te păstrēză în veci.
- 10060** Pămîntul ce se lucrēză, acela ne 'ndestulēză.
Pămîntul geme subt mîna muncitōre.
Pămîntul și rēu cînd este, dacă sapă nemeresce, rod bun ne dăruiesce.
Până nu veî satura mai întăiū tu pămîntul să nu ceri dē la el să te îndestuleze.
Tōte cîte intră în pămînt, îdată se topesc și se mistuiesc, că din potrivă pămîntul nu le-ar mai cuprinde.
- 10065** Tōte pē pămînt, pămîntul ni le dă și iarăși pămîntul înapoi ni-le iewa.
Trebue să îngrași pămîntul ce lucrezi, c'atunci și el mai mult te îngrașă.
Dē vom bine cercetă, în adevēr vom află, că tōtă fața pămîntului este a trupurilor cenușă.
Dē pămînt mai mult toți să îngrijim și pē el mai frumos să'l împodobim, că el pē noi ne-a născut, el pē noi ne-a crescut și în el în sfișit o să ne odihnim.

Pentru Pămîntenî

Vai dē pămîntenî cînd străinul se 'ncuibēză.

Pentru Pēr

- 10070** Pērul capului cel alb, cînd nimic nu scii și tacî, ęți aduce ceva cinste, iar cînd veî grăi rēu te va osîndi.

Părul capului cel alb te încredințază de grabnica călătorie,
cea piste puțină vreme.

Părul chelului, de cea mai mare laudă, că nu va să crească
întru asemenea cap.

Părul când albesce, inima se topesce.

Părul când se ivesce, ție dă bună veste că te-ai apropii de
vîrstă.

10075 Părul negru la bătrânețe arată că nici o grijă ai avut la
tinerețe.

Părul negru, tinerețe însemnă, cel alb bătrânețe, iar cel
galbin după cel alb, sfîrșitul vieții.

Părul cel alb să 'l cinstesci, ca cinste și tu să dobîndesci,
când păr alb vei dobîndi.

Pentru Păreră

Anevoie a găsi doi de o păreră.

Greșita păreră când putere dobîndesce, o lume prăpădesce.

10080 *Mi-se pare cu nu știu* multă asemănare are.

Păreră noastră la ori-ce, cu mare bănuielă, iar cercetarea
cu 'ncercare, dovadă fără greșală.

Pentru Părinți

Vezi Copii.

Pentru Părtinire

Părtinire cu interes nici cum să îți cui-va, ci d'o potrivă
pe toți cu ochiul dreptății să-'i vești.

Cine va să fie în partea tuturilor, de la toți adună uriciune
și ocări.

Pentru Păs

Când ai vre-un pas, să ții: *și acesta trece*, și nici odată
te vei mâhni.

10085 Nici odată să nu ții: *ce-mi pasă mie d'acesta*, că una
piste alta grămădindu-se mai multe, atunci în zadar vei
ține: *ce voi face acum?*

Nu deschide ușa la cei-ce le pasă, ca și tu pururea des-
chisă s'o găsești când ție ție ție.

Pentru Păstrare

Ori-ce e la păstrare vătămare nici cum are.

Lesne a câştiga, anevoie a păstra.

Tóte singur să le veđi, tóte singur să le aşeđi dacă vei să le păstrezi.

10090 Cele micí când nu le păstrezi, şî pė cele mari le pierđi.
Maí bine cele dē faţă să le păstrezi, dē cât la cele din urmă să gândeşti.

Cel-ce găsesce d'a gata nu scie cum să păstreze.

Cine nu scie cum să păstreze ale sale, câte una una dē ele sē dēspóie.

Pentru Pătimaşi şi Pătimi

Veđi *Patimş.*

Pentru Păhare

Veđi *Pahare.*

Pentru Păduchi

Veđi *Furec.*

Pentru Pâine

Veđi *Apa, Vin.*

În necazurî şî în sudorî pâinea ta o vei mânca, aşà Domnul țe-a poruncit, când din țină te-a zemislit.

10095 În sudórea obrazului tēu, pâinea ta să țe-o câştigî, ca să nu te căciulesci, când la unul când la altul.

Maí bine pâine négră cu dragoste curată, dē cât albă ca zăpada şî plină dē sudalmă.

Pâinea dē la cel cumplit, țină în gura ta.

Cei tari cu puterea lor, cei slabi cu înşelăciunea lor vî-néză pâinea lor. Urîtă meserie.

Doctoriî cu bólele, călugăriî cu mórtea, rēsvrătitoriî cu rēscólele, precupeđiî cu fómatea, şî lăutariî cu cântece eşi dobândesc pâinea lor. Ghici, care meserie maí bună.

Pentru Pântece

10100 Când pântecele flămândeşte, şî cele maí amari fórte dulci le găsesce, iar când este îndestulat, nici mîerea ęi place.

Pentru a mulțumi un pântece și numai, la câte netrebnicii
sântem supuși în lume.
Pântecelul gras mintea țe-o îngrașă, dar și cel slab dă tot
mintea țe-o topesce.
Pântecelul frică are numai dă fόμε.
Blagoslovit pântecelul ce mai mulți copii în lume a scos.

Pentru Pîră și Pîrîtorî, Pîrîși

Veđi *Urzite*.

- 10105** Orî-ce pîră, urmare dă Iudă.
Când ești verși otrava prin pîră către altul, nici o deosebire ai dă cumplitul diavol.
Când pîrile sê vor priimi dă adevĚrate, fără nici o dovadă, nici unul va rêmânea nevinovat, ci toți ne vom socoti dă vinovați.
Când pē altul pîrăscî, pē tine te laudî, dacā te vor crede.
Mai mult pē cel pîrît dă cāt pē cel pîrîș sã ascultî, cānd sē jăluesc, iar osîndā sã nu dai pânā p'amîndoi nu-î vei asculta.
- 10110** Mai bine pē ucigaș sã iertî dă cāt pē pîrîtor și pē năpăstuitor; cā ucigașul odată și nu mai te omorā, iar pîrîtorul și năpăstuitorul dă miî și sute dă ori, pē ceas te sugrumā.
Nici un om pē pămînt fără cea mai mică pîră; cā cāt dă multe vei face în lume bunătăți, nici cum pē toți d'ο potrivā poți tu sã-î mulțumescî; d'aceea și pē tine unul te slăvesce și altul te dĚfaîmā.
Nu cu pîrî și dĚfăimări, c'asupra-ți vor cădea.
Nu pîrî, nu năpăstul, ca sã nu aibi frică nici dă DumneđĚu ce pē cel drept nici cum el pedepsece.
Pē nimenî sã nu pîrăscî, nici rĚu cui-va sã gāndescî, ci pē toți frătesce pururea sã iubesce, ca dă toți sã fiî iubit și cînstit.
- 10115** Pânā nu vei cerceta și bine te vei încredința, nici o pîră n'asculta ce pișpăitorîi, lingușitorîi și dĚfăimătorîi obișnuiesc sã facā.
Pîra minciносă te lasă singur în casă, cā te dĚpărtĚzā dă orî-ce rudă și prieten.
Pîra pururea biruiesce, dar în vecî nu sē uitā nici cā sē mai iertā.
Pîra s'ο ascultî, dar pē pîrîtor cu ocarā sã 'l sgornescî.
Pîra s'ο dĚpărtezi, ca otrava, dă la tine.
- 10120** Pîră, fie cāt dă mică, temere dă mōrte țe-aduce îndată.

Pîra ce 'ți face zavistnicul, nici marea țăi ajunge ca s'o poți spăla.

Pîra bine priimită, dar pîrîtorul dē tot uricîos.

Pîra din zavistie, zavistia din pizmă, pizma din spurcăciunea sufletului; pîra dar strănepotă sufletului celui spurcat.

Pîri mincinoșe nici să ascuți, necum să urmezî.

10125 Feresce-te d'a pîrî, că pîra cu mult mai vătămătoare dē cāt bucatele cele otrăvitoare.

Cel-ce îndată ascultă și primesce pîrile ce se fac, fără nici o cercetare, ori că însuși el este rēu la fire, sau că are mînte cāt puî pē un dinte.

Cel-ce pîrasce, pururea năpăstuiesce.

Cel-ce se pîrasce până ce pîra dē față, nu se 'nțelege nevinovat și cel-ce pîrasce până ce pîra se tăgăduiesce, nu se socotesce dē adevărat.

Diavolul e pîră, și tu cînd pîrăscî, diavol te socotescî.

10130 Dēparte dē pîrături, dēparte dē dēfăimări, dēparte dē piș piș, ca să nu 'ți dea cu *uideo*!

Pentru Plată

Plata faptelor bune, cinstea și slava.

Plata bună după muncă te mai ridică la muncă.

Plata dē o potrivă cu a omului slujbă, iar cinstea mai presus dē ori-ce plată se 'nțelege.

Cînd cel-ce mai puțin muncesce, mai mult 'i se plătesce, și cel ce mai mult, cu mult mai puțin, ore-ce lege făr'-dē lege se 'nțelege.

10135 Fieș-care să-și iea plata sa după ostenéla sa.

Cine lesne se tocmesce, acela anevoie plătesce, iar cine cu sfadă, acela numai îndată.

Cine 'nainte plătesce, în urmă se căiesce.

Pentru Plecare

Fii gata cînd vei să pleci, că vremea nu te iértă să te gătescî așa îndată.

Pentru Plecați și Plecăciune.

Veđi *Smerenie*.

Pentru Plimbare

Plimbare mai puțină și slujbă mai multă, dacă vei să dobândesci pâine mai multă.

- 10140** După orice mâncare să faci ore-ce plimbare, că mișcarea ții aduce folos mare după mâncare.

Pentru Ploi

Cât uscăciunea strică, atât și ploia, când piste măsură plouă.

La ploi să nădăjduiesci, dar de udătură nici cum să te lași, dacă vei îmbelșugare de la pământ mai mare.

Nici ploia, nici uscăciunea, la toți este d'o potrivă plăcută Ploile de cu primăvară, bogăția lumii.

Pentru Plug i Plugari și Plugărie

Vezi Judecător, Sapă.

- 10145** Vremea plugului când vine, să nu te găsiască 'n pat, ci cu mâna de cornele plugului legat.
Nu la plug, ci la arie plugarul se 'nveselesce, când ore-ce dobândesce.
Pe plugar să'l cinstesci, că de la el hrana țe-o dobândesci.
Pe cei mai mulți din norod, la plugărie să-'i dădai, ca lipsă de bucate nici odată să ai.
Plugarul plugul să nu 'l lase de corne dacă va la bucate să fie călare.
- 10150** Plugarul se înțelege cel mai mare folositor.
Plugul adânc când taie, pământul sinul și 'l deschide.
Plugul muma vieții, că hrana omului se socotesce.
Plugul bogăția ta.
Plugul din vreme să țe'l gătesci, ca la vremea lui să nu te poticnesci.
- 10155** Plugul și meșteșugul isvórele comorii
Plugul și pășunea, dooă țite ale țerii. De acestea să îngrijesci, ca lipsă să nu încerci.
Plugăria cel mai folositor meșteșug la vieța omului; acesta mai întâiu să înveți și de ea să te ții.
Brazde mari să tai cu plugul, dacă vei să-'ți umpli ambarul.
De multe ori și plugarul, mai bine chipzuiesce la ceea-ce la el privesce.

Pentru Plăceri și Neplăceri

- 10160** Aplecarea la plăceri, dragoste mincinosă.
 Icoana plăcerilor, la față frumoasă, dar în lăuntru plină de otravă.
 O plăcere d'un minut te duce la mormînt.
 Ori-ce ne aduce plăcere, cam fără temeiu să înțelege.
 Ori-ce plăcere după gust să cere.
- 10165** Ori-ce plăcere, fără a împărtăși-o cu altul, nu se 'nțelege plăcere.
 Unde mai multe plăceri, acolo întristarea mai lesne se ivesce.
 În potrivirile plăcerii și plăcerii, fără voia ta, ești cuprind inima ta.
 În plăceri să nu te cufunđi, dar pe lângă ele să te plimbă, ca pe țermurile mării.
 În felurimi de chipuri plăcerile te schimb și mai nici un chip ești place, că de nici unul te saturi.
- 10170** Ca să placă omul, trebuie să petrecă cu mângăieri între muieri.
 Ca să placă în lume, trebuie să priimesci ceea-ce place la o lume, și de te supără pe tine.
 Ca să placă la o adunare, trebuie să schimbă felurimi de vorbe și toate după placul adunării, ca comedianul ce se schimbă în felurimi de haîne.
 Câte sînt cu înlesnire, nici una ne place, iar câte mai anevoie, la acela mai mult rîvnim.
 La ómeni să placă dar lauda lor să nu'ți placă, că'ți aduce cea mai grozavă zavistie.
- 10175** La ori-ce adunare să te arăți cu plăcere, ca să dobândesci dragoste de la toți.
 La nimeni nu mai placă, când de minuni și de minciuni nu te mai lași.
 La cele de plăcere, cu înfrinare, la cele de muncă, cu răbdare, și la cele de poruncă, cu blăndețe.
 Neplăcerea gréță ești aduce, d'aceea n'o poți îndestulă.
 Neplăcerea te arată cel mai urît om, și împotriva omenirii că te face să urască însuși zemislirea Domnului, adică și pe însuși tine.
- 10180** Neplăcerea de ori-ce, curge din slăbiciumea poștei.
 Nimic în lume mai plăcut, de cât unde s'a născut și unde bine a petrecut.
 Nimic la ómeni d'o potrivă plăcut, că ceea ce ție ți-se pare dulce, mie amărăciune și uriciume 'mă aduce.
 Nici o plăcere în lume, viéță ne aduce, fără o dragoste dulce.
 Nici-un om pe lume care să placă la toți d'opotrivă.

- 10185** Nimic alt mai rău ca plăcerile pe lume, de care omul
nici nu poate scăpa.
Pofta se satură, dar plăcerile nici odată.
Piste puțință a plăcé ore-cine la toți d'o potrivă.
Până nu vei depărta poftele de la tine, nu vei pute cu-
nósce nici-o dulce plăcere.
Plăcerea atât de slabă este, încât cu o suflare numai în-
dată piere, iar neplăcerea vieța țe-o ridică.
- 10190** Plăcerea într'un minut trece iar virtutea nemuritoare.
Plăcerea vine fără a gândi la ea.
Plăcerea ca o flóre ce trebuie să o miroși mai rărișor, ca
să ție mirosul mai răișor.
Plăcerea cu dulcétă cele rele n' învață.
Plăcerea când se depărtéză, dragostea nu se mai înfăți-
șéză.
- 10195** Plăcerea la om undița rēutăților.
Plăcerea la orî-ce și neplăcerea de orî-ce, la obiceiū stă,
d'aceea silesce te să te obișnuesci cu cele bune și drepte,
ca să nu te scârbesci de ele.
Plăcerea la voință nu se supune, ci voința la plăcere.
Plăcerea plăcere, până o dobândesci, iar în urmă grétă 'ți
aduce.
Plăcerea se mulțumesc cam cu singurătate.
- 10200** Plăcerea ta să fie îndurarea, milostivirea, și facerea de
bine la orî-cine.
Plăcerea te duce la cele mai vătēmătoare.
Plăcerea te despóie, dulcétă te otrăvesce.
Plăcerea fuge în césul cel mai dulce când împotrivire 'i
aduce.
Plăcerea cel mai bun tovarăș al omului 'n vieță.
- 10205** Plăcerea cinstită, dar se înțelege, iar cea necinstită scârbă
și ocară.
Plăcerea bărbatului, muiera.
Plăcerea de obște pe toți stăpânesce.
Plăcerea de deminétă până séra nu cam ține.
Plăcerea și uricúnea, la multe greșéli ne duce, nu scim
nici cum se cuvine să le întrebuintăm.
- 10210** Plăcerea și uricúnea se fálesc amîndooe, dar numai cu
una, nici una s'ar cunosce care e mai bună.
Plăcerea și cea mai mică, cu mult cu mult întrece și pe
cel mai drept cuvint.
Plăcerile atât de scetóse și nesățiose, în cât piste puțință
a le săturà nici cu totă marea. Păzesce-te să nu te
înneci, vrénd să le saturi.
Plăcerile, ca valurile mării, aci te răcoresc, aci te spăi-
mintéză. Păzesce-te să nu te înneci în rēcorile lor.

- Plăcerile când mintea țe-o biruesc, sufletul țe'l răcoesc.
- 10215** Plăcerile la om cel mai mare vrăjmaș; cine le pôte birui, coróna i sê cuvine.
Plăcerile la curtezanî mai cu sémă sê găsesc, că p'acolo isbândesc.
Petrecerea cu plăcere, mai mult la țeră privesce.
Plăcerile mult neîncăldesc, dar cu căldura lor la peire ne duc.
Plăcerile ne deștéptă, fără voia nóstră.
- 10220** Plăcerile ne înșală, când lor ne supunem.
Plăcerile piste măsură, căință ęți urlă 'n urmă.
Plăcerile să le mângâi, dar nu cu dêsfrînarea.
Plăcerile țe mișcă, te turbură, te întunecă până ce te dă dē mal.
Plăcerile bune, cele cu măsură, că firea ni le-a dăruit, și la cel mai mic viermuș.
- 10225** Plăcerile din munca sa, sănătatea ta.
Rēsboiul și vînătórea și gătéla muierilor, pentru o mică plăcere, pline dē necazuri.
Să te silesci să placî la cei mai cinstiți, că la toți piste putința.
Trebue să ți placă óre-ce în víeță, că víețta fără nici o plăcere, mórte sê înțelege.
Cea mai dulce plăcere, cu cel mai mare necaz.
- 10230** Ceea-ce nooē ne place aceea voioși ne face.
Ceea-ce numai la unul place, sê socotesce fără nici o plăcere
Ceea-ce ție ęți place, altuía scârbă ęi face.
Cē e mai dulce la vedere? ceea-ce mie 'mî place? ceea ce ție 'ți place? ceea-ce 'mî mângâie ochii. Ce e ceea-ce 'ți mângâie ochii? întrebă pē ochiu.
Cele trecute și cele viitóre, pururea sê pare cu mult mai plăcute dē cât cele dē față.
- 10235** Cele dē plăcere cu mult mai cinstite, dē cât cele dē sciința, la cei mari sê privesc.
Cel cu gust, mai mult dē cât cel cu duh, aduce plăcere la óri-ce vorbă în adunare.
Cel-ce alérgă după plăceri, munca dē la el o dēpártéză, cel-ce dē muncă sê dēpártéză, rămâne fără pâine în casă.
Cel-ce voiesce la toți să placă, cu cei-ce grăiesce, basme lor să le povestéscă.
Cel-ce nici o plăcere are, dē cel-ce e cu patru picere, nici o dēosebire are
- 10240** Cel-ce sê silesce ca numai lui el să placă, anevoie va găsi dē la altul plăcere.
Dragoste fără plăcere, nici să pôte, nici s'aude, că plăcerea ne face să iúbim unul pē altul.

Și plăcerea pe lângă interes jos rămâne, că nestatornică se înțelege.

Pentru Plângere

Cu plânsul nici cum și nimic folosim, ci mai rău pe înși-ne ne topim.

Cu plânsul pe mort nici cum îl înviezi, nici folos ții pricinuiesci, dar cinste lui îndestulă ții dăruiesci.

- 10245** Mai bine către tine de cât pentru tine, să se plângă ori-cine. Pe tot césul și minutul pururea să cercetezi, cine plânge și de ce? și ce mângăiere la plângerea lui poți face. Plângerea necazul țe-l răcoresce, dar sufletul rău țe-l chinuiesce.

Pentru Pravilă

Veți *Lege*.

Pentru Praznice

La praznice să cinstească pe cei vestiți adormiți, ca tinerii să se îndemne acelora să se asemene.

Pentru Précurvie

Veți *Curve*.

Pentru Preoți

Veți *Poți*.

Pentru Prevedere

Să te deprinzi a prevedea ceea-ce te vătămă, și trupesce și sufletesce, până a nu te vătămă.

- 10250** Cele nesciute și nici cum vădute, din cele mai din 'nainte, după a vremii întâmplări, lesne se fac prevădute, când luăm în băgare de seamă.

Pentru Prejudicare

Prejudcățile nu ne iertă să judecăm mai drept; d'aceea de parte de ele, ca slobod să fim la ori-ce judecată.

Prejudecățile trec de la unul la altul, după învățăturile ce
 leaă unii de la alții.

Pentru Prepunere

Cum prepunerea se ivi, năpăstuirea începu asupra nevinovaților.

Departe de prepunere ca să nu cađi în osîndă.

Pentru Precupeți

10255 Precupeții urcă prețul, dar fără ei, cei scăpătați, n'ar găsi
 ce să mănânce.

Precupeții și 'ndecit de vor vinde, tot dic că ieftin țe-a
 vîndut și tu de nevoie ți cređi.

Pentru Prefacere și Prefăcuți

Veđi Vicleni.

Pentru Preg

Omul fără preget, mult spor aduce.

Cei fără preget, gîndul lor la muncă.

Pentru Preț

Puțin de vei tăia tai prețul pe jumătate.

10260 Până nu vei probălu una cu alta, nu poți cunoște prețul
 în adevăr.

Pentru Prieteni, Imprietenire și Prieteșug.

Avuția dobîndesce prieteni mai mulți, iar sărăcia pierde
 și pe cel-ce are.

Ale prietenului tēu necazuri, c'ale tale să le socotesci.

Alege prieteni cu mare scumpătate, iubesce-ți de-o potrivă,
 dar după meritul lor să-ți dēosebesci.

A prietenului datorie, ajutor la toți să fie și mai ales la
 cei în mare sărăcie.

- 10265** A să numi prieten, lesne la orî-cine, dar a fi prieten cu mare nevoie.
- Acela prieten, în adevăr se 'nțelege, nu cel-ce tóte ale tale le laudă, ci cel-ce 'ți arată, la câte ai greșală.
- Acela bun de prieten, ce cu tine se potrivește.
- Adu'ți aminte de des de cei depărtați prietenî și le ajută lor ca când ar fi de față.
- Adevărat prieten acela se 'nțelege, cel-ce la vreme se împărtășeză d'ale tale nevoie.
- 10270** Iubesc pe prieten cu tóte ale lui cusurî.
- Ochiul prietenului nu se cam înșală, dar al tîu pré lesne.
- Omul când scade de tot, toți prietenii el lasă.
- Om fără dor de prieten, nici cum să 'l primesci al tîu prieten.
- Orî prieten cum se cade, saú mai bine vrăjmaș, că vrăjmașul te poprește la réul ce vei să faci, iar prietenul prefăcut te învață cum să 'l faci.
- 10275** O ce anevoi a dobândi prieten, curat la inimă și adevărat.
- Unul prieten la doi vrăjmași nu póte fi, că pe unul va urî, și pe cel-l-alt va íubi.
- Un prieten la necazuri mai bun de cât miî de rude.
- Un prieten bun, mai scump de cât tótă lumea.
- Un suflet, și numai, la doi prietenî bunî.
- 10280** Urît la mese să alergăm, când prietenul plânge.
- În câtă vreme bogat ești, plin de prietenî ești, după cu scăpătezi, în ochii tîi nu-î mai veđi.
- Înainte celui de față, al tîu prieten, adu-'ți aminte de cel ce lipsesce ca să înțelegă, că și el când va lipsi, așa tu de el ești vei aduce aminte.
- În necazuri când te afli, nici cum să te temî de cel adevărat prieten.
- Înprietenirea nimic alt de cât unirea inimilor și a sufletelor.
- 10285** Însuși ai mei prietenî fără șială mă vînd, când de sus jos mă ved cădînd.
- Între prietenii cei bunî o dreptate se înțelege.
- În cea mai mare slavă și 'n cea mai mare scădere, pe prietenii tîi d'opotrivă să-î cinstesci.
- Încercă pe prieten la cele mai rele întîmplări; că precum aurul și argintul în foc se cercetéză, așa și prietenul în cele mai mari primejdii.
- Înșală pe prieten, însă spre însuși al seú folos.
- 10290** Vai de cel-ce n'a dobândit nici un prieten pe lume.
- Jertfesc'e'ți averea ta pentru prietenul tîu, c'ale prietenilor tóte de obște se socotesc.
- Ca un prieten către prieten, să grăiesci fără șială, și adevărat.

vărul lui să-î spuî, că cu tăcerea în mai mari greșeli el puî.

Ca prietenî să dobândesci, trei lucruri să păzesci : să-î cinstesci când sînt de față, să-î laudî când lipsesc, și să-î ajuți la necazurile lor.

Ca să cunoscî p  prieten, d  este adev rat și la inimă curat, incerc 'l la vre-un necaz, că eu 'l am incercat, și unde 'l-am ajutat, c nd era el sc p tat, după ce s'a in lțat, p  mine m'a cufundat, ins  Dumneđ u nu m'a lăsat.

10295 Ca să fierbi bucate prietenului t u, arde'ti dichisurile din casă, c nd lemne nu vei av .

Cu anevoie a cunoc ce cugetul sufletesc, d'aceea si adeseori, schimbăm la prieten .

Cu e frică pentru mine, iar nu dă mine, acela 'm  e prieten.

Cu greu să pierđi un prieten, c nd odată 'l-ai dob ndit.

Cu greșal  eși alege, cine eși alege prieten din cei mari sau din cei blestemați.

10300 Cu c t mai mult p  prieten  ajuți, cu at t mai mult bine tie  ti aduci.

Cu c t mai puțini prieten  dob ndesci, cu at t mai mult d  ei te inveselesc .

Cu mare nevoință a dob ndi prieten după a ta voință.

Cu nici un lucru, c t d  mare si c t d  scump va fi, prietenul cel bun nu să p te cumpăni.

Cu prietenul să te intreci la faceri d  bine, ca să nu te biruiesc  el mai int iu p  tine.

10305 Cu prietenul tău nici cum să te cert .

Cur nd să te d sfaci d  acel prieten ce cur nd să m nie si fără nici o pricin .

Cu cei d p rtați prieten  pururea poți gr i av nd in mână condei , h rtie si cernel  si slove d  gr ial .

Cu cine te potrivesci la fire, cuget si n ravuri, p'acela să'l faci prieten, d  va av  si credință.

Către prieten c nd grăiesci, cu g nd curat să-i vorbesci.

10310 C nd ai in pungă, p  toți ei ai d  prieten , iar c nd n'ai nimic, nici p  cel-ce te-a născut.

C nd ai doi prieten , s  ințeleg  că ai la cine si de cine tu să te pl ngi, c nd d  unul c nd d  altul, la cel-l-alt din am ndoi.

C nd ești in fericire si 'n mai mare norocire mulți prieten   ti vine, iar la nenorocire nici unul măcar r m ne.

C nd omul e 'n pr st  stare, nici un prieten are.

C nd ur sc  p  un prieten, urasce'l aș  d  mult, ca c nd m ine iar si să 'l dob ndesci d  prieten.

- 10315** Când ești versși averea ta, mulți prieteni te 'nconjură, iar când te-o păstrezi toți pe uliță te 'njură.
 Când vești pe prieten că nu 'ți vorbesce curat, cunoște că 'l-ai pierdut și te feresce de el.
 Când prietenii ai dobândit, ca când ai fi dobândit cea mai mare bogăție.
 Când prietenii de față, tot răul să ni 'l uităm, că binele n'e de față.
- 10320** Când prietenul te roagă nu 'l lua în bătaie de joc.
 Când prietenul tău ești móre, atunci vieța ta de vie se 'n-gropă.
 Când bogatul va săraci, atunci se vor cunoște prietenii din lingușitori.
 Când trupul ești pătimesce alérgă la doctor, iar când sufletul pătimesce chiémă pe prieten, că dulcele glas al prietenului tău cel mai bun léc la ori-ce mâhnire.
 Cât vei puté, să te feresci de prieten nerod.
 La ori-ce întristare, multă mângăiere a prietenului vedere.
- 10325** La vreme de primejdie prieten tu să te aréști.
 L'ale prietenilor necazuri, tu să te aréști ca cea mai bună fântână, la vreme de uscăciune.
 La nevoie, iar nu la fericiri, s'alergi l'al tău prieten, c'a-tunci se cunoște prietenul din lingușitor.
 La nimic alt să rávnesci, de cât a te aréta prieten bun și adevărat.
 La prieten a cere nu este iertat, că dator ești a 'l ajuta, fără el a cere.
- 10330** La prieten așa îndată, nu 'ți încredința nici cum taína ta, până nu 'l vei încercá.
 La prietenii tu când faci, să nu te pripesci, iar după ce eí faci, în veci de la tine să nu-í depărtezi.
 La prietenii buní, tóte d'o potrivă și de obște se înțeleg.
 La prieten cu sfat bun, la muierí cu dragoste, la Domn cu plecăciune și la stăpân cu credință.
 La prieten când te duci, trebuință de ce are, aceea să-í duci.
- 10335** La prieten când te duci, dragostea s'o prospétezi cu faceri de bine.
 La prieten mai rar și numai l'ale lui necazuri, ca nu cum-va săturându-se, în urmă să te urască pe tine, când se va supéra.
 La toți ai tēi prietenii să te-aréști cu bun suflet, întocma după al lor către tine cuget.
 La cele mai mari primejdii tu să te aréști de prieten, ca la norociri mií și sute pe drumuri.
 Mai mult să te feresci de prietenul ce te pizmuiesce, de cât de vrăjmașul ce te urasce.

- 10340** Mai mulți prieteni de masă de cât cu dragoste în casă.
 Mai bine averea ta totă se țe-o pierdi, de cât un prieten bun.
 Mai bine un prieten și bun, de cât o mie și nebuni.
 Mai bine un prieten bun ce la vreme te ajută, de cât rude urite o mie și o sută, că și eu cele mai mari necazuri ce-am pățimit, de la rude mi-a venit.
- 10345** Mai bine în bordeiul de prieten de cât în palat de vrăjmaș.
 Mai bine vrăjmaș c'o față, de cât prieten cu dooă fețe.
 Mai bine cu pâine prăstă pe prieten să 'l cinstesci, de cât cu cea mai bună, și vrăjmășie în urmă.
 Mai bine să te dojenescă de cât să te lingușescă prietenul tău.
 Mai bine fără prieten, de cât cu prieten de față și prin ascuns dușman.
- 10350** Mai bine de la prieten dojană, de cât sfat de la vrăjmaș.
 Mai des să veți pe prieten l'ale lui nenorociri de cât l'ale lui norociri.
 Mare mângăiere, când prietenul tău, împreună se ntristeză.
 Mulți la prietenii rîvnesc, însă nu la cei mai buni ci la cei mai bogați.
 Mulți prietenii când mergi bine, iar când te poticnesci nici unul măcar să te scole ții vine.
 Mulți prietenii se găsesc la mâncare și la bere, iar la vre-un necaz, nici unul cu haz.
- 10355** Mulți se numesc prietenii, dar puțini în adevăr.
 Mulți din prietenii se pot întrista la nenorocirea ta, iar după-ce te ved mai norocit de cât ei, îndată te pismuesc.
 Mulți din prietenii de față nu s'arată, și aceia cei mai buni, iar din cei de față cei mai mulți se cunosc, fără față de prieten.
 Mustreză pe prieten, ca mai mult să nu greșescă.
 Nimic alt mai amar, între prietenii cei buni, de cât când se pierde unul dintre ei.
- 10360** Nimic alt mai bun pe lume, de cât un prieten bun.
 Nici odată să urăsci pe-al tău prieten pentru ale lui cururii.
 Nici-odată să nu lași semn de supărare în sufletul prietenului tău.
 Nici cum să te depărtezi, de prietenul tău când în necazuri îl veți.
 Nici mulți prietenii, dar nici iarăși nici unul, că cei mai mulți te innecă, iar fără nici unul ca un orb te socotesc.
- 10365** Nici pe curvă s'o cinstesci mai mult de cât pe nevastă, nici pe lingușitor și pe pișpăitor, mai mult de cât pe prieten.

Nu vei dobândi prietenî bunî și adevărați, până nu vei depărtă pe cei răi și blestemați.

Nu cu viclenii, ci în adevăr să suferi ori-ce împotrivire pentru al tîu prieten.

Numai după căderea ta cunoscî pe cel adevărat prieten.

Nu ne pr e place acel prieten care numai ale n stre greșale ne arată.

10370 Nu numai la masă, ci și la necazuri, prieten să te-ar ți ca să nu  ei nume d  lingușitor.

Nu numai din gură, ci mai mult cu fapta pe prieten să'l iubesci, că dragostea, din gură numai,  ntreg  f t rnicie.

Nu p rasi nici cum și nici odată pe prietenul cel vechiu pentru cel nou, că cel nou, ca vinul nou, plecate  ți aduce, iar cel vechiu ca vinul vechiu, cu c t mai vechiu, cu at t mai bun la b tur .

Nu pe cel-ce te  nd mn  la blestemății, ci pe cel-ce te popresce, p'acela să'l cunosc  d  prieten bun.

Nu primi d  prieten, pe cel la care credință nici cum ai.

10375 Nu să cuvine, ca vulpea, viclen să te ar ți la al tău prieten.

Nu să cuvine pe prieten, p n  ce e în stare bună, cinste și laud  să'i dăm lui bună, și după-ce a sc p tat să'l lăsăm d  lepădat.

Nu să'ți faci prieten, ci tu altuia să te faci prieten.

Nu te împrieteni aș  lesne cu ori-cine, că cel-ce lesne îmbrățișeză și lesne sărută, mai lesne te  mbr ncesce și mai lesne te scuipă.

Nu te împrieteni cu ai prietenului t u vrăjmași, că îndată vei dob ndi pe însuși al tău prieten ne înduplecat vrăjmaș.

10380 Nu te pripri a te împrieteni, iar după ce te  mprietinezi, nu te pripri pe prieten să 'l pierdi.

Nu te bucur  c nd veđi că a c duť prietenul t u în vre-un necaz.

Nu te dep rt  a nu  ndrept  pe prietenul t u, c nd nu te va ascultă.

Nu fugi d  prietenul t u, când îl veđi în r ul se .

Nu cinste ci ajutor prietenului t u să 'i dai, că cinste g l  nici un folos 'i aduce.

10385 P'acel prieten, ce nu-'i dăruiesci, mare vrăjmaș  l dob ndesci.

Pentru prietenul t u să te jertfesci, iar nu și la nele giururile lui să te unesci.

Pentru prietenul t u să-'ți jertfesci ori-ce interes al tău.

Pentru prietenul t u, cele mai mari necazuri, cu dragoste să le suferi.

Pentru prietenul cel nou, pe cel vechiu să nu 'l pierdi, că un prieten vechiu, ca o mie noi.

- 10390** Pě mulți prietenî 'i-a orbit, interesul și 'i-a învrăjbit.
Pămîntul pě tot anul ęți dă rodul sęu, iar prietenul cel bun, pě tot ceasul și minutul.
Pě prietenî sã-î iubesci din inimã curatã, dacã vei sã-î aibi la pãsul tęu curați.
Pě prieten cãnd scapętã, dę 'l vei ajuta, sã nu socotesci cã 'l miluiesci. ci cã-î dai înapoi ceea-ce te-a îndatorat și el la vremea lui.
Pě prieten la nevoie, nici cum tu sã 'l lași fãrã sprijinire și dę are drept și dę n'are.
- 10395** Pě prieten mai dę-aprópe sã 'l veđi la pãsul lui.
Pě prieten nici dę cum sã 'l mãhnesci tu ori-cum.
Pě prieten sã 'l ajuți la vreme dę ajutor, cãnd mai mult lui ęi pasã.
Pě prieten sã 'l iubesci mai mult cu fapta dę cãt cu gura.
Pě prieten sã 'l iubesci, nu numai cãnd el e dę fața, ci și cãnd el lipsesce.
- 10400** Pě prieten sã 'l încercî, ca argintul pě piętrã, și atunci lui sã 'l dai cinstea cea mai dręptã.
Pě prieten sã 'l mãngãi și cãnd n'ai dę el nici o trebuință, ca sã 'l veđi mai des la a ta trebuință.
Pě prieten sã 'l socotesci ca cea mai mare avere, ca cea mai mare comórá.
Pě prieten sã 'l cinstesci, ca pę însuși Domnul tęu.
- 10405** Pě prieten dę 'l iubesci, nici cum lui ręu sã 'l gãndesci.
Pě prieten dę 'l iubesci, sã 'l îndreptezi p'în ascuns și cãnd el nu e în mãnie.
Pě cei adevęrați prietenî, ca nisce frați sã-î socotesci.
Pě cel cu urite și scãrbóse nãravuri, nici cum prieten sã 'l faci, ca sã nu te smreduiesci și tu dę el.
Pě cel-ce te mustręzã dę ori-ce greșalã, p'acela dę adevęrat prieten sã 'l socotesci.
- 10410** Pě cel bun prieten sã nu 'l urãsci vre-o datã, pentru o micã greșalã, așã curînd și 'ndatã.
Pãnã a nu te împrietenî, cercetęzã mai întãiu ce cuget cãtre tine are acela ce vei sã 'l faci prieten.
Pãnã a nu te rugã prietenul tęu, tu mai 'nainte alęrgã la pãsul sęu.
Pãnã bine a cunósce pę prietenul tęu, mult sã te feresci dę el.
Precum pę albinã, nu pentru acul ei, ci pentru a ei mïere, pę ea o pãstrezi, așã și pę prietenul tęu, nu pentru al lui cusur, ci pentru ale lui sfaturi bune, sã 'l iubesci și aprópe-ți sã 'l pãstrezi.
- 10415** Prieten alege pę cel cu bunã lege.
Prieten adevęrat, avere neprețuitã.

Prieten adevărat, cel până 'n sfârșit cu suflet curat.
 Prieten adevărat, cel-ce alérgă necurmat, la ori-ce rău ți
 s'a 'ntîmplat.

Prieten adevărat, cel-ce ale tale greutăți asupra lui le pórta.

10420 Prieten adevărat, cine a nimerit, mare bine a dobândit.
 Prietenii amîndoi o inimă numai aú ; d'aceea să se iúbescă
 din tótă inima lor.

Prietenii se cunosc la vreme dē nevoie, că la vreme bună
 nici o trebuința mai ai dē ei.

Prietenii să se sfádescă, ca unul pentru altul vieța să
 și-o jertfescă.

Prietenii să se sfádescă, ca cine pē cine să întrecă c'o
 dragoste întregă.

10425 Prietenii cei adevărați, d'o potrivă dragoste amîndoi sînt
 legați.

Prietenii cei mai buni, mușerea cu bărbatul, când unul
 altuia întîmpină cele rele.

Prietenii cei buni, un suflet în dooē trupuri.

Prietenii cei buni, și când unul dē altul departe se depăr-
 tēză, sufletul lor și inima nici cum li-se dēsbineză.

Prietenii dē lume pănă-ce se 'ndestulēză, p'în prejuruți
 toți alérgă, iar în urma 'ndestulării, spatele țe 'l arată.

10430 Prietenii o sută nu 'ți sînt dē-ajuns, iar vrăjmaș numai unul,
 cu mult dē prisos.

Prietenii vei să dobîndesci? Cu mâna 'n pungă să trăiesci.

Prietenii cu bani, mi și sute poți găsi, dar fără bani nici
 măcar un sfert.

Prietenii la bētură mulți pē uliță urlă, iar la vre-un pās
 și necaz, nici unul întîlnesci.

Prietenii mai toți se dīc, dar prieteșug mai la nici unul
 găsesci.

10435 Prietenii din gură mai toți se arată, iar cu fapta prin ascuns,
 cu totul te sapă.

Prietenul adevărat pân' la grópă prieten.

Prietenul adevărat, scăpare și mântuire celor-ce în necazuri
 aú călcat.

Prietenul adevărat, și prin ascuns te-ajută fără a ta scire.

Prietenul adevărat, nici în cea mai mare slavă, prieteșugul
 seú nici cum 'la uítat.

10440 Prietenului tēu atunci ei slujesci, când fără a te chemà,
 tu dē voia ta la a lui scăpare vei alergă.

Prietenului tēu să-ı vei binele lui, ca pentru tine să se
 jertfescă, și vrăjmașului tēu să-ı vei binele lui, ca prieten
 să'l dobîndesci.

Prietenul viclén, cursă ascunsă.

Prietenul viclén, cu cea mai dulce vorbă, cursa eți întinde.

- Prietenul cu credință la vreme să s'arate, iar nu cu vorbe dășarte.
- 10445** Prietenul când se necăjesce, să-'i dai lui ascultare, iar după necaz, o bună muștrare.
 Prietenul când se schimbă din prieten în vrăjmaș, acela se face cel mai cumplit vrăjmaș.
 Prietenul carî te lovesce, scie unde te rănesce.
 Prietenul când te supără, te vatămă cu mult mai rău de cât vrăjmașul tău.
 Prietenul cât de bun, pân'a nu 'l încercă, să nu-'i dai lui taina ta.
- 10450** Prietenul credincios cel mai presus de cât toți.
 Prietenul credință de câine să aibă.
 Prietenul la vreme când nu se ajută, nu se 'nțelege de prieten.
 Prietenul la suflet când nu e curat, un drac împelițat.
 Prietenul la fericire nici cum să se ducă și de 'l va chemă, iar la nenorocire, de olac să alerge, și de nu 'l va chemă.
- 10455** Prietenul lesne se 'nșală, iar vrăjmașul anevoie, unul că lesne se încrede, altul că anevoie.
 Prietenul meū alt eū se înțelege.
 Prietenul și drăguța nu se schimbă nici se cumpără cu bani, ci numai cu dragoste curată, că dragostea preț n'are.
 Prietenul prieten la necaz să se arate, iar la veselie fie și vrăjmaș.
 Prietenul tău când pătimește, sufletul tău mai mult să pătimească.
- 10460** Prietenul fără credință, cea mai rea javră în lume.
 Prietenul cel mai bun, banul când el ai în sin.
 Prietenul cel nou mai bun ni-se pare până ce credință are.
 Prietenul cel bun, l'ale tale întristări mai mult el de cât tine se 'ntristeză pentru tine.
 Prietenul cel bun, cea mai bună răzēmătore la ori-ce alunecare.
- 10465** Prietenul cel bun, cea mai bună ancoră la cea mai mare furtună.
 Prietenul cel bun și 'n a lui nenorocire, trebuie să ne placă.
 Prietenul ce nu ne arată greșalele nōstre, mai jos se arată de cât vrăjmașul ce ni-le dēfaimă.
 Prietenul ce te iscodesce, vrăjmaș nelegiuit cu drept cuvint se socotesce.
 Prietenul ce ți alegi, trebuie să fie ca o soție pentru totă vieța ta.
- 10470** Prietenul de masă peșin te lasă, cum ești va vedē că masa ta se va împuțina.
 Prietenul dēparte fuge când norocirea de la tine fuge.

Prietenul dă ce se învechese, mai mult te înveselesce, că
mai mult ții folosește.

Prieten vechi să nu pierdă, că pe cel nou anevoie la ne-
cazură el mai vede.

Prieten cu-a lui pagubă nici cum să 'ți ceri ție, iar spre
al lui folos, să te ții mai bine.

10475 Prieten cu interes, nu se 'nțelege prieten.

Prieten cu prieten când se vor mânia, unul cu altul la ochi
să se dea, și cele cu greșală la uitare să le dea.

Prieten cu prieten, d'o potrivă se 'nțeleg; nici unul mai
mare, nici altul mai mic.

Prieten cu prieten, să sufere împreună ori-ce necaz rău la
unul să vîră.

Prieten cu prieten, să se 'ntrecă la ajutor.

10480 Prieten când ții alegi, nici pré sus, nici pré jos dă cât
tine să-ți alegi.

Prieten la doi vrăjmași piste puțință a te numi, ne-cum
și a fi

Prieten nici cum să faci pe cel-ce prietenii nici cum a avut.

Prieten nici cum să faci până nu vei cercetă, cum cu-ai
lui prietenii mai nainte s'a purtat.

Prieten nou ai dobândit, pe cel vechi să nu 'l uiți.

10485 Prieten pururea pe cel tare să 'ți alegi, ca la ori-ce
întîmplare să găsești la el scăpare.

Prieten pe cel nebun să nu 'l primesci nici cum.

Prieten pe cel rău dă vei dobândi, însuși el te va urî.

Prieten să te arăți ca Orest și ca Pilad, ce unul pentru
altul vieța sa și-a dat.

Prieten să-ți faci, nu pe cel cu care la desfătări te 'ndul-
cesci, ci pe cel cu care mai bine te sfătuiești.

10490 Prieten să-ți faci pe cel-ce are credință mai mare.

Prieten fără interes mai nici unul dobândesci.

Prieten fără cusur dă vei căută, nici odată vei află, și nici
unul vei avé.

Prieten bun se socotesce, cel-ce pentru tine sufletul său
și 'l jertfese.

Prieten bun să te arăți până la sfîrșit, c'asemenea să do-
bândesci și tu până la al tău sfîrșit.

10495 Prieten și lingușitor nu poți fi d'odată.

Rar să întîlnesci pe prietenul tău și numai la necazul tău.

Rău a nu avé nici un prieten cine-va, dar cu mult mai
rău pe tot ceasul a 'i schimbă.

Să nu întîrziezi cât vei, prieten a te arăta, după-ce te-ai
arătat, în veci să fii adevărat.

Să n'aștepți să te întrecă prietenul tău cu facerile dă
bine.

- 10500** Să n'aștepți de la prieten să afli tu ceva, ci tu să ghicesci ceea-ce el va.
 Să nu glumesci cu prietenul tău spre supărarea lui.
 Să nu cunoscî de prieten pe cel-ce 'ți laudă ori-ce cuvînt și ori-ce faptă, ci pe cel-ce te popresce de ori-ce netrebnică faptă.
 Să nu pierdi pe cel mai vechiu, alergînd la cel mai nou prieten, că pe cel-ce n'ai încercat nu 'l cunoscî d'adevêrat.
 Să te feresci, cât vei pute, p'ai tîi prietenî a-'i judecà.
- 10505** Să te feresci să nu pierdi prieten bun și adevêrat, din pîri mincinose, ce cei rîi 'l-au încàrcat.
 Să te feresci de acel prieten ce după ce se înalță, ăi e rușine să te vadă.
 Slujasce la vreme, dacă vei să slujesci, prietenului tău, că după vreme în zadar te silescî.
 Spre a încercà p'al tău prieten, fă-te că ai trebuință fără a avé nici o trebuință.
 Toți prietenî, celor ce au în destul în pungă.
- 10510** Târziu, târziu să te împrietenesci, iar după-ce te-ai împrietenit, să fii prieten nedespărțit.
 Trei feluri de prietenî: unul s'arată că te iubesce, altul în adevêr te iubesce, iar cel d'al treilea te sapă pe din dos; d'acela mai mult să te păzesci, de cât de cel mai cumplit vrăjmaș.
 Frică să 'ți fie ție de prieten fățarnic.
 Fie-cine póte dice că el e prieten bun, dar nebun cine 'l va crede.
 Fieș-care voiesce să aibă un prieten, dar nici unul voiesce să fie prietenul altuia fără interes.
- 10515** E anevoie și piste puțină a cunósce inima prietenului celui viclén.
 Ceea-ce nu se potrivește, nici cum se împrietenesce.
 Ceî mai mulți prietenî din gură numai prietenî.
 Ceî-ce nu te pizmuiesc în fericirile tale, aceia de prietenî în adevêr se socotesc.
 Cel adevêrat prieten fără preț se socotesc.
- 10520** Cele rele când ăi vin, ție numai în parte, prietenul de îndată se desparte.
 Cel mai cumplit vrăjmaș cu mult mai bun de cât prietenul cel viclén, că vrăjmașul de față se luptă cu tine, la care tu te poți împotrivi, iar cel viclén prieten de față te mângăie, te sărută și prin ascuns cu tine se luptă, de care tu nu te poți feri.
 Cel sărac nici un prieten, iar cel bogat plin de prietenî până e bogat.

- Cel-ce are bunî prietenî, acela e îndestulat, că prietenul cel bun, avere nestrămutată și dă tôte îndestulată.
- Cel-ce iubesce pē al sēu prieten, iubesce pē însuși sine, că amîndoi prietenii un suflet sē socotesc.
- 10525** Cel-ce iubesce pē prieten, numai în norocire, nu iubesce pē prieten ci numai a lui norocire.
- Cel-ce greșala cunosce a prietenului sēu, și tace și nu 'i-o arată, acela nu prieten, ci cel mai mare dușman.
- Cel-ce caută prieten fără nici un cusur, în veci va fi fără prieten.
- Cel-ce la tôte ții răspunde: «*dară, așa, fôrte bine*», nu 'ți este prieten, iar cel-ce la tôte cu cuvînt ți-sē 'impo-trivesce, acela dă adevărat prieten sē socotesc.
- Cel-ce pururea în vrăjmășie cu toți trăiesce, prieten la ne-voie nici unul va găsi.
- 10530** Cel-ce prieten s'arată la doi inși ce sē sfădesc, pururea în bănuielă va fi la amîndoi.
- Cel-ce schimbă la prietenî, nici un prieten va avē.
- Cel-ce stare mare are, acela numai lesne prietenî dobân-desce.
- Cel-ce stă cu p̃reptul pentru prietenul sēu, acela sē 'nțelege prieten adevărat.
- Cel-ce bine ții vroiesce și mai bine ții poftescce, acela în adevăr prieten nepretuit.
- 10535** Cercetěză pē prieten la pāsul sēu, când ȳ sugrumă, iar nu la veselia lui, când n'are dē tine nici o trebuință.
- Cine e prieten cu vrăjmașul meū, al meū prieten nu sē mai socotescce.
- Cine n'are prietenî, strēin sē socotescce, ori-unde s'o duce.
- Cine pē prietenî curînd sē mânîe, nici odată prieten în casă o să-'i vie.
- Cine s'arată prieten celui în norocire, lingușitor sē 'nțelege.
- 10540** Cînstescce pē prieten că însuși te veî cînsti.
- Bine-ar fi, dē s'ar putē, ca inima mai întău omului s'o dēschiđi, și apoi prieten ție să ți'l dîci.
- Bogatul prietenî îndestulî are, iar sārăcul p̃erde și pē unul dē 'l are.
- Bucuria ce dobândim pentru norocirea prietenilor noștri, curge din nădejdea ce avem că ne vom împărtăși și noi dintr'acea.
- Datoria prietenului, a iubi și a sē jertfi pentru al sēu prieten.
- 10545** D'opotrivă necinste nooē ne aduce, nici un prieten să avem, sau pē tōtă đioa prietenî să schimbăm.
- Dē veî socoti pururea cusururile prietenilor, nu veî avē nici odată nici un prieten.

Dă la prieten să cere din inimă credință, din suflet povățuire, din cuget ajutorință iar nu din gură vorbe deșarte.

Dă la prieten bun și dojana s'o săruți.

Dăparte de-acel prieten ce cu-al tău vrăjmaș prieten.

10550 Dăparte de-acel prieten ce de răul tău râde și se bucură.

Dă prieten cu chichițe dăparte să fugi, ca de cel mai rău dușman.

Dă prieten cu dooă fețe grijă mare să aibi tu, când mai multă dragoste el îți arată.

Dă prieten mângâiere, mult alină la durere.

Dă prieten să-ți aducă pururea aminte, nu numai când e de față, ci și când el lipsesce.

10555 Dă prieten bun să socotesci, pe cel-ce sufletesce mai mult de cât trupesce te sfătuiesce.

Dă cel ascuns prieten mult mult să te feresci, tocma ca cârmaciul de pietrele mării.

Dă cel rău să te feresci, nici cum prieten să'l dobândesci. Și când prietenii ne lasă, de ei să ne îndurăm, când în nevoi ei aflăm.

Și când te înșală prietenul tău, tu să te arăți că nu 'ți pare rău.

10560 Și când te mână pe-al tău prieten, și-atunci în necazuri nici cum să'l lași.

Și la bine și la rău cu prietenul tău.

Și 'n cea mai mare cinste când te vei afla, pe prietenul tău nici cum îl vei uita.

Și cei mai fericiți trebuință au mare de prieteni.

Aprecarea la orî-ce uricîune mare mai în urmă îți aduce, iar de prieteșug nici odată te scârbesci, că cea mai sfântă învoire de toți se socotesce.

10565 Unde suflet curat acolo și prieteșug curat, și unde suflet spurcat acolo prieteșugul încurcat.

Între lupi și între miei prieteșug nu încape.

Între cei de-o potrivă, al lor prieteșug multă vreme se păzesce.

Inceperea prieteșugului lauda se 'nțelege, iar a vrăjmașiei grăirea de rău.

Îndată după dragoste prieteșug se nasce.

10570 Conglăsuirea semn de prieteșug.

Căsătoria din vechime, cel mai mare prieteșug, iar acum se înțelege cea mai mare desbinare.

Când dragostea lipsesce, prieteșug nu se mai socotesce.

Îndemnă pe prieteni la faceri de bine, c'acésta este datoría celui adevărat și bun prieteșug.

Cu cei fără de minte și fără de lege prieteșug să nu faci, ca să nu te înțelegi și tu fără de minte și fără de lege.

- 10575** Cât dē mare veī fi, prieteșugul dē lângă tine nici cum să'l dēpărtezi.
 La prieteșugul celor fățarnici, celor violenī și celor rēi nici cum să puī temeiu.
 Mai bine muștrare dē față dē cât prieteșug prefăcut.
 Numai prieteșugul dragoste curată.
 Nume dē prieten pré lesne a dobândi, dar prieteșug cu mare nevointă.
- 10580** Nu numai din gură, ci mai mult din mână, prieteșugul să te'l arēți.
 Pē la ceī proșți prieteșug anevoie cam găsesci.
 Pămîntul pē an odată rodesce, iar prieteșugul pē tot ceasul necontentit.
 Precum moștenirile merg din ném în ném, dacă și prieteșugul ar merge așa, ce fericire ar fi! și mai ales când sē gâlcevesc pentru moșteniri, dē s'ar gâlcevi și pentru prieteșug.
 Prieteșug adevērat, când te împărtășezi dē necazurile prietenului tēu și când tu ții ajuți la păsul sēu.
- 10585** Prieteșug adevērat cine a aflat, sē 'nțelege împērat.
 Prieteșugul ómenilor din slobođenie a isvorît, și vrajba lor din robie.
 Prieteșugul în adevēr la orī-ce societate dē folos dă sănătate.
 Prieteșugul în înteres nici odată să nu 'l prefaci.
 Prieteșugul împreunăză inimī și suflete bune.
- 10590** Prieteșugul împreunăză némurile cele mai mari.
 Prieteșugul între ómenī, sē nasce și sē măresce din face-rea dē bine a unuia către altul, și din nădejdea ce aștēptă unul dē la altul.
 Prieteșugul între puținī mai multă vreme ține.
 Prieteșugul sgornesce orī-ce sfadă dintre ómenī.
 Prieteșugul când sē vinde vrăjmășia te coprinde.
- 10595** Prieteșugul la om stă întru a face pē prieten a pricepe și-a-și cunósce ale sale greșēli, iar nu ale altora.
 Prieteșugul mai bun, dē cât orī ce altă avere.
 Prieteșugul sē ivesce când dragostea sē zămislește.
 Prieteșugul din zemislesce din asemēnarea năravurilor, din frēsca bunătate și din dragostea frățescă.
 Prieteșugul sē înțelege o aplecare spre binele altuīa.
- 10600** Prieteșugul să te silesci a'l păzi îndelungat, iar vrăjmășia cât dē scurtă.
 Prieteșugul stă întru a face bine prietenului tēu.
 Prieteșugul te face să te înduri dē necazurile prietenului tēu, dragostea să le simți, și îndurarea să i-le ușurezi; câte treile neapărate datorii prietenesci. Ferice cine le urmēză!

- Prieteşugul frăţie se înţelege, d'aceea dragoste frăţescă se socotesce.
- Prieteşugul cel adevărat, lucru cel mai scump în lume.
- 10605** Prieteşugul cel adevărat precum a fost aşă şi este, aşă şi va fi pururea neschimbat.
- Prieteşugul cel adevărat nici de morţe se sfiesce.
- Prieteşugul celor mari, nici cum la el să rîvnesci, ci cu cei de-o potrivă tu să te înveselesc.
- Prieteşugul de-al doilea, o mînjitură de dragoste.
- Prieteşugul de lume, nu ca să ajuţi, ci ca să te ajute. Vai de prietenul tău!
- 10610** Prieteşug în veci, iar vrajbă nici într'o di.
- Preteşug de vulpe, cursă ascunsă.
- Prieteşug dēsăvirşit cel-ce ţine până 'nsfirşit, fără alt dē-osebit sfirşit de cât numai spre binele prietenului.
- Fugî de acel prieteşug ce umblă cu meşeşug.
- Ceea-ce la bōlă doctorul cel mai bun, aceea şi la orî-ce necaz şi 'ntristare prietenul cel bun.
- 10615** Cei-ce împreună cresc, prieteşug dobîndesc.
- Cel fericit, cu fericirea lui, şi cel ticălos cu ticăloşia lui, d'o potrivă petrec, când cu prieteşugul amîndoi se unesc.
- Cine n'a gustat dulcēta prieteşugului, nu pōte cunōsca rodul lui.
- Datoria prietenului stă întru a face să cunōscă prietenul sēu, cusururile sale.
- Dovadă de prieteşug, când nu putem pricepe nici o rē-cēlă de la prietenul nostru.
- 10620** Dē vei să aibî prieteşug statornic şi mai lung, iubescē mai potrivit, că dragostea cea mare alunecă.
- Dēparte de prieteşugul celor mai mari de cât tine, că prélesne te suie ei în sus, aşă şi mai lesnete-aruncă în jos de sus.
- Dēpărtarea din robie ű-aduce űie, cel mai mare prieteşug de la cei-ce se dēsrobesc.
- Dragoste adevărată cu anevoie se găsesce dar cu mult mai anevoie prieteşugul curat.

Pentru Prieteşug

Veűi *Prietenű*.

Pentru Primire

Cu primire bună şi ascultare la vreme, tōte le poűi află fără a le cercetă.

- 10625** La primire ușa deschisă să'ți fie, ca să afli păsul și dorul ce are fieș-care.
 Mai mult pe cei-ce așteptă ore-ce dă la tine, dă cât pe cei ce'ți aduc ore-ce ție, că darea la om mai dulce dă cât luarea dă la el.
 Pă nimeni să nu sgornesci ci pe toți să'ți primesci, cu vreme și fără vreme, dacă vreți să împărățesci.
 Pă cel-ce te-a primit, și tu să'l primesci în casă și să'l cinstesci.
 Primesce ori-ce, fie cât dă prost, că cele mai mari după cele mai mici vin.
- 10630** Primesce pe ori-cine ca să afli dă la ori-cine, ce păti-mesce ori-cine.
 Primirea cu blândețe, cinste la tinerețe cât și la bătrânețe.
 Primirea dulce, dragoste țe-aduce.
 Primirea dă străin n'o depărtă dă la tine că sfânt lucru se înțelege.
 Să nu ȃici că n'ai vreme când alérgă la tine, ci pe toți să-ți primesci la ori-ce vreme ești vine, că vremea lui nu așteptă, până ești va veni vremea ta la tine.
- 10635** Să primesci și pe bun și pe rău ca să poți afla, și de la unul și dă la altul, adevărul și minciuna.
 Cel-ce greu s'arată a primi pe altul, cu anevoie a vedé, folos dă la altul.

Pentru Privighere

- Ochii nici cum să ți'ți închiȃi când privighezi pentru altul, ca să'l poți scăpă dă cursă și dă lanțul ce alții ȃi pun.
 Cu o privighere bună somnul se depărtézá.
 Cu greu a ședé tótă nóptea și privighea, dar cine nu póte privighea nu póte nici stăpáni.
- 10640** Nu depărtă privigherea ta nici dăla cel mai credincios, că îndată te veȃi jos.
 Privigherea cu credință ridică ori-ce nevoință.
 Privigherea Domnului, mântuirea norodului.
 Privighere bună să aȃbi la norod, ca Argos cel cu mulți ochi și înțelepciune ca înțeleptul Solomon.
 Și la cel mai mic lucru privigherea ta nici cum să lip-séscă, dacă veȃi să sporéscă.

Pentru Privilegiuri

- 10645** Unde privilegiurile stăpânesc, acolo mai mulți săraci.

Privilegiurile împiedecare la orî-ce înlesnire.

Privilegiurile lumea a prăpădit cu pretențiile lor, și mai ales cele călugăresci

Privilegiurile pricină de orî-ce deosebire și neunire, între omenî să face. De ele să ve depărtați, ca nici o pricină să mai căpătați.

Pentru Primejdii

Când primejdia de față ia tine se ivesce, atunci inima ți-se întăresce.

- 10650** La primejdii cu curaj ca să n'aibî nici un necaz.
La primejdii pururea mai ușor să fii, că mai lesne poți scăpa cu fuga orî-unde vei vré.
Nu intră în foc de primejdii, fără numai când focul țe-aduce cinste.
Pă cel în primejdii, nici cum să'l treci cu vederea.
Ce primejdie mai mare, de cât când marea cu vînturile se luptă.
- 10655** Cine intră în cele mai mari primejdii, fără nici o sfială, acela isbutesce.

Pentru Primăvară

Primăvara uităm necazurile de cu iernă.

Primăvara ne aduce cîntare de păseri dulce.

Primăvara să nu-ți trecă a nu pune în pămînt, orî-ce pôte aduce rod.

Primăvara mai mult la plug să te silescî, ca pentru tot anul hrană să dobîndescî.

- 10660** Primăvara se nveselesc câte pe pămînt se ivesc.

Pentru Pripă

Veți Grabă.

Pentru Prisos i Cele de prisos și Trebuințe i Cele de trebuință

Acela mai bogat, cel ce are mai puține tebuințe, că cât de puțin va avé îi ajunge l'ale lui trebuințe; iar cel cu multe trebuințe, cel mai sărac se socotesce, că cât de mult va avé, tot nu-î ajunge l'ale lui trebuințe, și cele mai mari trebuințe, din cele de prisos se nasc,

d'aceea depărtéază-te de cele de prisos, ca să aibă mai puține trebuințe.

Orî-ce de prisos, te mănâncă pân' la os, iar cele de trebuință te îngrașă cu prisos.

Gol ieși în lume, gol te duci din lume? ce te strudesci pentru cele de prisos?

Când nu poți isbuti la cele de prisos, mulțumesc-te pe cele de trebuință.

10665 Cât de mic la preț, scump se socotesce când e de prisos. Mulțumesc-te pe ceea-ce 'ți ajunge, iar de prisos să te feresci, că prisosul cere și saț n'are nici de cum.

Nici odată la prisos, ci ceea-ce 'ți este de ajuns, la aceea să poftesci.

Cel ce n'are trebuință de cele de prisos, acela împărătesce. De cele de prisos cu totul mai departe, iar de cele de trebuință pururea să 'ți faci parte.

10670 Orî-ce de trebuință, cu mare cuviință.

Orî-ce de trebuință, cu munca ta să le dobândesci, iar nu d'a gata să le gădesci.

Vai de cel ce are de altul trebuință.

Cu anevoie omul pôte sa cunoscă de cine are trebuință, până nu va căde într'acea trebuință.

Cu cât mai puține trebuințe ai, cu cât mai puține griji ai, cu atât mai mult te odihnesci și cu atât mai puțin te mulțumesci și scapi de lăcomia cea nesățioasă, iar din potrivă cați în cele mai mari necazuri, că nimic te mulțumesc.

10675 Cu cât trebuințele mai puține cu atât omul mai bogat și cu cât mai multe, atât mai sărac.

Când te mulțumesci numai pe ceea-ce 'ți este de trebuință, iar nu și de prisos, atunci te socotesci cel mai fericit.

La orî-ce lucrare, socotesce-te mai nainte, de ce ai trebuință, ca să nu stai din lucrare

Lucrurile de prisos să le depărtăm și-atunci vom avé mai puține trebuințe.

Mai puține trebuințe ca să nu muncesci mai mult.

10680 Multele trebuințe nesăț de interes la toți ne deschide.

Piste putință, omul să nu aibă trebuință și de cel mai mic lucru, d'aceea să nu ții: *ce'mî pasă mic*.

Pururea să îngrijesci mai nainte de ceea-ce 'ți trebuie, și nici odată vei avé lipsă

Să te ferescă Dumnezeu să n'aibă trebuință de altul.

Trebuința omenescă ne face să ne iubim unul cu altul, iar prisosul, rēcělă și zavistie ne-aduce de la unul către altul, d'aceea și ne depărtéază pe unul de altul. Alege care-'ți place.

- 10685** Trebuința multe mijlôce te învață și bune și rele.
 Trebuința muma isvodirilor.
 Trebuința te face să muncesci și la ce tu nu vei.
 Trebuința te face să te-arăți cum tu nu vei.
 Trebuința te face să te plecî la ori-cine, d'aceea dêparte
 dê cele netrebuinciose și dê prisos, ca la mai puținî să
 te plecî sau la nici unul.
- 10690** Trebuința celui sărac a descoperit cele mai bune meserii.
 Trebuințele omenesci, plăcerile și interesul, ne-adună pē
 toți într'o locuință ca într'o familie; d'aceea fieș-care
 trebuie d'o potrivă, să ajute l'ale lor trebuințe, că din
 potrivă sfada se deschide între toți dê obște.
 Trebuințele când se 'nmulțesc, casele se prăpădesc.
 Trebuințele când se 'nmulțesc, la interesurî ne silesc.
 Trebuințele ne légă unul dê altul ca un lanț, d'aceea unul
 pentru altul trebuie să ne sîrguim.
- 10695** Trebuințele cele multe și lucrul piste fire, rob te face lă-
 comiei.
 Ferice dê cel ce n'are dê altul trebuință.
 Ceea-ce astă-đî dê mare trebuință, mâine n'avem dê ea
 nici o trebuință.
 Ceea-ce dê nevoie ne cere o trebuință, multă supărare ne
 aduce cu nevoință.
 Cele dê trebuință le numim tôte bune, însă firea acestor
 bune nici cum o cunôscem.

Pentru Prihană

- 10700** Cel-ce fuge dê cele rele și dê cele bune se lîpesc, acela
 pururea fără prihană se găsește.
 Cine până la bêtrânețe petrece fără nici o prihană, sfir-
 situl lui îi vine fără nici o supărare.

Pentru Pricepere și Nepricepere

- Orî-ce vei să pricepi mai bine, dêosebesce părțile lui, apoi
 te socotesc cum mai bine să le împreună.
 Ca să pricepi mai bine, trebuie să dai ascultare mai bună.
 Mai bine să đici că n'ai priceput, dê cât că ai priceput
 și să greșesci.
- 10705** Multă vreme trebuie să trecă până-ce omul bine să pri-
 cêpă.
 Nu se pare mare greșală a nu pricepe ôre-cine ôre-ce
 cât dê mare greșală se socotesc, când nu întrêbă să

afle ceea ce nu pricepe, și cu mult cu mult mai mare,
când defăimă ceea-ce nu pricepe.

Nepriceperea cu neroșia rude de aproape.

Puține am scote din cele ce s'au scris, când le-am pri-
cepe ca cel-ce le-a scris.

Până nu te veți îndestulă de curgerea pricinii, să nu ții c'ai
priceput.

10710 Ceea-ce omul nu crede, anevoie a pricepe.

Pentru Pricini

În pricină cu nimeni nici cum să te puți, ci mai bine luă
cu voie bună să te supui.

Ca să cunoști bine pricina ta, trebuie să o judeci ca o
pricină străină.

Cu anevoie a cunoște și a pricepe pricina la orî-ce, d'a-
ceea și mai lesne greșim.

La pricină cu îndoielă, departe de ele.

10715 Nu cel-ce se împotrivesce, ci cel ce vine asupra ta, acela
de pricină.

Pricina de veți tăia, tot răul va cădea.

Pricină se înțelege orî-ce mișcă ore-ce la orî-ce.

Tuturor pricină ne silim să găsim, iar pe noi mai presus
de orî-ce pricină ne socotim.

Fără pricină pe lume, nimic se poate naște.

10720 Departe de orî-ce pricină fie cât de mică, că cea mai mare
gâlcăvă din cea mai mică pricină se aprinde, ca focul
în pădure din cea mai mică scânteie.

Pentru Prooroci

Vezi Ghicitori.

Pentru Provisie

Nici o-dată să rămâi fără provisie nici de cum, ca să nu
alergi la altul ore-cum.

Provisie de orî-ce să îngrijesci a ave, pentru orî-ce întim-
plare ca pururea să aiți a ta îndestulare.

Pentru Proprietate

Proprietatea lesne te-o pot lua, d'aceea mai mult să în-
grijesci de ea.

Ceea-ce câștigî cu munca ta, aceea se 'nțelege proprieta-tea ta.

- 10725** Dreptul proprietății cel mai sfânt lucru, când cu munca lui l-a dobândit, d'aceea proprietatea omului nici cum să i-o superi, că'l aduci la dăsnădăjduire, și-atunci nici el se mai folosește de ea nici tu.

Pentru Prostie și Proști.

Ómenii cei proști, murdari și sofoși orî-ce miróse frumos, lor li-să pare că pute și ceea-ce pute, din potrivă, lor li-să pare că miróse frumos.

Ómenii proști, minte ușoră se găsește pē la țēră.

Ómul prost orî-ce aude pē dos le înțelege și 'n potriva lui le și tîlcuiesce, d'aceea să te feresci, în potrivă-î să nu grăiesci, ca să nu te căiesci.

Ómul prost se încrede la orî-ce cuvînt, iar cel învățat nu-mai la cuvînt cu cuvînt.

- 10730** Ómul prost dē orî-ce lesne se spăimântēză.

Intre proști și învățați atăta dēosebire, cât între morți și între vii.

Cu cei proști să nu trăiesci, nici cu ei să te sfātuiesci.

Când ascuți la cele próste, pē-o ureche să între și pē ceea-l-altă să iēsă.

Când lucruri dēosebite nu se vēd dē față, atunci cele mai próste ni-să pare dē mirare.

- 10735** Când mărăciniî vor scóte rodii, atunci și prostul cuvinte dē ispravă.

Mai mare greutate dē cât pē omul prost nu pórtă pămîntul.

Mai bine mai prost și cu dréptă judecată, dē cât învățat și plin dē strîmbătăți.

Mintea celui prost anevoie o întorcî.

Multe, în adevēr, dar tóte pē dos le scie cel prost.

- 10740** Mult mult să te feresci să nu cum-va să cađi în mâinele celor proști, că nici cum cunosc nici cinste nici omenie. Mulți din cei proști multă avere dobândesc, când cei învățați în sărăcie se chinuesc.

Nu glumi cu cel prost, că nu cunósce gluma.

Pururea la țēră omul se prostesce.

Pururea cei mai proști supēră pē cei dē cinste.

- 10745** Pē cel prost să'l judeci ca pē-un prost, iar nu ca pē-un învățat.

Prostia când nu s'arată, minte se 'nțelege.

Prostimea prost urmēză.

Prost om se 'nțelege cel-ce nu se rușinéză dē cei mari ai lui.

- Prostul în somn când viséză de traistă 'și aduce aminte.
10750 Prostul în baie când cântă, i-să pare că ingeresce cântă.
 Prostul cu gură-cască, frați gemeni s'au născut.
 Prostul când se 'mbogătesce nevêsta și-o sgornesce.
 Prostul nu simte nici ce mănâncă nici când mănâncă.
 Prostul pietrele și lemnele le blestemă când se mânîe.
10755 Prostul când se mânîe, și pe Domnul injură. .
 Prostul pururea cu gura căscată după musce alérgă.
 Prostul se cunósce după gură cască.
 Prostul fără chichițe, c'adevêrul în buze 'l are.
 Prostul cinstea n'o cunósce, d'aceea pururea în ocară.
10760 Prostul banul când el vede, i-să pare de mic preț și în-
 dată el schimbă cu alt ban mai mic la preț.
 Prostul de nimic alt se miră, cât de mirare lucru să fie,
 de cât când aude vre-un măgar ce tare sbîeră.
 Prostul și când dórme, cu gura căscată.
 Prostul, și fără de minte, de griji străîne se topesce.
 Prost de minte se 'nțelege cel-ce 'ncepe a grăi până a nu
 isprăvi cel-ce a 'nceput a vorbi.
10765 Prost și nebun se înțelege cel-ce ascultă pe la uși, să afle
 ce se grăiesce.
 Să te ferescă Dumneđeșu de om prost și nerod, că te dă
 de mal.
 Cei proști, în ocări, cu mult mai mult, mai bogati, de
 cât cei în bani bogati.
 Cei proști îmbală, cei învățați laudă.
 Cei proști pe cei mari pururea pizmuesc și 'n necazuri
 să-'i vadă, pururea doresc, c'atunci óre-ce și ei nădêj-
 duiesc.
10770 Cei proști, dragostea nici o cunosc nici o 'nțeleg.
 Cei proști și săraci, cu bêtura dēdați.
 Cei proști și făr' de minte rēu rēsplătesc când putere
 dobândesc.
 Cel prost când rîde în pustie se aude, iar cel învățat
 d'abia el aude.
 Cel prost când se pornesce anevoie se popresce.
10775 Dēparte de cei proști, cum și de cei moșici, că nici lege
 nici dreptate cunosc la nici o parte.
 Dragostea celor proști mai rea de cât vrăjmășia lor.

Pentru Protecție

Protecția întocma domnie.

Unde protecție, acolo și năpăstuire.

Protecția cam dēparte, de dreptate face parte.

Pentru Probăluire

10780 Ca probăluirea nimic alt măi supărător, că unul din doi rămâne măi ușor.

Pentru Prăvili

Vezi *Lege*.

Pentru Prânz

Când omul prânzesce? bogatul când voiesce și săracul când găsesce.

Pentru Raiu

Vezi *laț*.

Pentru Razim

În putere și 'n avere nici cum să te razimî, că ca pe ghîeță alunecî, ci măi bine 'n mintea ta ce te sprijinesce la orî-ce alunecare.

Să nu te razimî vre-o dată în inimă de muieră și când ții arată cea măi mare dragoste.

Pentru Rană

Vezi *Rău*

Pentru Raritate

Orî-ce măi rar, măi dulce ni sê pare.

Pentru Recunoștință, i Recunoșcători

Vezi *Cunoștință*.

Pentru Rele

Vezi *Rău*.

Pentru Risipitori i Risipă

Vezi *Iconomi*.

Pentru Robi, i Robie și Desrobire

- 10785** A robi, la ómenī ca la dobitoce, cea mai grozavă și mai cumplită neomenire.
 A se depărta de slobodēnia sa, ca când s'ar depărta de omenirea sa, dar ce să faci nevoiei, când te face rob și fără voia ta? Nevoia s'o depărtezi, și rob nu vei mai vedé.
 Atunci rob, să dīci, al tēu, când vei fi zidit pe om și tu vei fi Dumneđeú.
 A desrobi pe om te semenī lui Dumneđeú ce a desrobit pe ovrei din nēmul lui Faraon.
- 10790** A ține pe om în robie, cea mai spurcată cruđime.
 Om spre robie nici să cumperi, nici să vinđi, că omul slobod de la Domnul s'a zidit.
 În nescunța și orbirea celor din vechime robia nu se pomenea, acum cu atâtea sciințe și atâta luminare de minte' robia nelipsită. O ce neomenire!
 Ca desrobirea nici o dragoste mai dulce, ce numai slobodēnia ni o aduce.
 Când vei iubi pe frate-tēu întocmai ca pe tine, atunci va lipsi robia din lume, pentru că nu vei vré să veđi pe frate-tēu în robie.
 Când la stăpān va privi, orī-ce robul va căpēta, cu munca sa, pentru-ce va mai munci? că nici un drept va mai avé.
- 10795** Cât de amar la om, când se nasce slobod și se vede rob!
 Mai bine mórte în rēsboiú, de cât viețā în robie.
 Mai bine mórte, de cât robie în veci, așa dīce desnădejdūirea, că mórtea odatā și 'ndatā te sfirșesce, iar robia de mī de mī de ori pe ceas pe ceas te chinuiesce.
 Mare rușine ție să fī pururea sub jugul robiei
 Mai bine prin pustietăți ca un sēlbatec să trăiesci, de cât în veci să te chinuiesci în jugul robiei.
- 10800** Numele de rob nici să se auđā, ne-cum în ființă după a ta voință.
 Pentru altul să trăiescă, pentru altul să muncescă, pentru sine nemic să dobândescă, robie întrégā.
 Prețul robiei rușinea se 'nțelege.
 Robia isvorul celei mai tarī ticāloșii.
 Robia s'a născut din puterea celui mai tare spre mai mult a stăpāni.
- 10805** Robia fără léc.
 Robia se risipesce când cumplirea se potolesce.
 Robia nu te iértā nimic să înveți d'aceea rămāi în veci ca un rob. Muncesce să înveți ceva, ca să scapi de ea.

- Robii din răsboi nu ı socoti d  robii, că d  voia lor n'au ieşit la răsboi.
- Robirea cel mai grozav şi cel mai înfricoşat lucru at t la vedere c t şi la auzire, dar cu c t mai mult, la urmarea ei!
- 10810** Robul capul pururea plecat şi strimb  l ţine.
Robul la slobodenie pururea vis z .
Robul p n' a dob ndi o mică m ng aire, dă la al său st p n, vieţa şi o sfirşasce ın sarcina robiei.
Robul p n' ce e ın robie, dragoste curată către st p nul său nici-cum arată.
Robul ca porcul ce aşt pt  muchea toporului ın cap. Fe resce-te d'o asemenea ınt mplare.
- 10815** Rob cu slobod nici odată prieteşug dob ndesce.
Robul cu slobod nici odată casă-masă p te face.
Rob la orı-ce să 'nţelege cel-ce fără saş la mai mult r vnesce.
Rob muierii să nu te faci, fie măcar c t d  bl nd .
Rob nici-cum să te ar ţi poftelor trupesci.
- 10820** Rob cel-ce s'a robit pentru vre-o greşală a sa sa  d  vre-o mare nevoie, iar nu şi copilul lui, ce nimic a greşit.
Răbdarea robului scăparea lui.
Silesce-te să scapă din robia ta ca din ghiarele celor mai grozave fiare.
Slobod din robie tu p  om să-l laşi, precum Domnul p  el ca p  tine 'l-a lăsat.
Cel-ce să vinde ca un rob p  sineş numai vinde, iar nu şi copiii lui ce ınc  p n  atunci nu erau născuţi sa  şi dă era ıns  părintele n'avea putere să 'ı v nd .
- 10825** Firea robie nici-cum cunósce.
Ce cu greu a să numi omul robul altuia, ne-cum a şi o suferi!
Cel ın robie, pururea cu duh slab.
Ce mare sup rare numele d  rob are!
Cel-ce p te sc p  p  om din robie şi nici-cum voiesce, acela mai mult păcătuiesce, d  c t acela ce robesce.
- 10830** Cine pentru d srobire s  lupt , d  sf nt să socotesce.
Domnul p  om după fire slobod p  el 'l-a născut, şi tu nelegiuitule rob ţie ţe 'l-  făcut?
Domnul robia n'o cunósce, că rob p  lume n'a lăsat.

Pentru Rodurı şi Rodire

Orı-ce fără rădăcină, nu dă rodurı c t d  puţine.
Ca rod bun să dob ndesci, dă cu sapa mai ad nc.

- 10835** Când ai trebuință de rod bun și lăudat, alege cel mai gras pământ și mai hrănit ce e bun de semănat.
Pământul rodesce pâine hrănitore, pomi røde răcoritoare, dobitocele slujbă folositoare, oile lapte dulce și marea pește ne-aduce.
Rodul osteneților tale, dreptul tău cel mai firesc.
Rodul la vremea lui de grab' să-l alegi, la vremea lui să-l și culegi.
Rodul pământului nici-cum să îndrăsnesci a-l vătămă, că mâine trebuință de el tu vei avea.
- 10840** Cel-ce fără nici un rod în lume trăiesce, ca un mort se socotesce.
După muncă și rodul.

Pentru Rugăciune

- A sluji pentru norod, cea mai mare către Domnul rugăciune.
O mulțumită către Domnul, de ori-ce ți-să întâmplă, cea mai mare rugăciune.
Întăiu cu frate-tău să te împaci, apoi la Domnul cu rugăciunea ta să cași.
- 10845** Cu umilință mare pururea să te rogi, ca mila Domnului spre tine s'o întorcă.
Cu fapte bune, cu mult mai bine te rogi la Domnul Dumneșeu, de cât cu multe și zadarnice cuvinte.
Când unul se roagă și altul blestemă, pe care din amândoi va ascultă Domnul?
Când te rogi la Dumneșeu, să te ferescă de vre-un rău, să te rogi să te ferescă nu de cei de față, când vin să se bată cu tine, ci de cei-ce prin ascuns te bate și tu nici nu scii.
Când te rogi lui Dumneșeu, să stai înfipt ca un par, și cu ochii sticliți, drept la iconă.
- 10850** La Dumneșeu când te rogi, la o parte să te dai, iar nu în lume să stai.
Când te rogi la Dumneșeu, buzele tale să se miște iar glasul tău să nu s'auză.
Mai bine cu gândul la Domnul să te rogi, de cât cu glas mare și gândul într'altă parte.
Mai bine credință, de cât plecăciune la a ta rugăciune.
Mai bine de tine să se roge altul, de cât tu de altul.
- 10855** Mijlocitorul cel mai bun către Domnul când te rogi să înțelege a fi mila și îndurarea.
Nu pentru tine să rogi ci pururea pentru vecinul tău.

- Nu ruga pe Domnul de ori-ce vatemă pe altul, c'ascultare nu 'ți va da.
 Pe cel-ce se rógă ție, cu mâinile ridicate, nu-îridica vieța.
 Rugați-vé Domnului pentru cei-ce v'asupresc.
- 10860** Rugăciunea când se face și aude mângăierea, sufletul se ușurează.
 Rugăciunea nu în multe și deșarte cuvinte, ci în puține și drepte, precum Domnul ne poruncesce.
 Rugăciunea nu din gură, ci din inimă se lasă.
 Rugăciunea cea mai bună, o mulțumire către Domnul pentru-că ne-a scos în lume, pentru-că ne hrănesce și pentru-că cu mórtea ne scapă de cele mai grele necazuri, după care o rugăciune, ca cu foc să prăpădescă pe cel-ce cunoște că se abate din datoriile omenesci.
 Cele bune, Dómne, dá-ni-le, nooé și când nu le cerem, iar cele rele nici când ne rugăm. Acésta pururea să te rogí.
- 10865** Cel-ce 'și întórce urechea ca să n'audă legea, însuși el eși defaimă rugăciunea sa.
 Cel ce se rógă, n'aduce necinste la cel pe care rógă, cu rugăciunea ce-î face.
 Cel ce face milostenii, și păzesce dreptatea, acela pe tăcute să rógă cea mai sfântă către Domnul rugăciune.

Pentru Rude și Rudenie

- Cu rude să te 'nveselesc, iar în alișveriș să nu te 'ntovărășezi.
 Mai mult să te feresci de rude și de prieni când ei te pizmuiesc, de cât de cel mai mare și mai cumplit al tēu vrājmaș.
- 10870** Nici pe rudă nici pe prieten, vătaf pe capul tēu să nu cum-va să'l faci.
 Prieten și rudă, punga ta cea lungă.
 Rudă cea mai de aproape, cel-ce te ajută la pāsul tēu.
 Rudă cea mai bună, banul ce'l ai în mână.
 Rudenia, dragoste nu 'ți aduce, ci împotrivă, dragostea te umple de rudeni.
- 10875** Rudă de la Dumneđeu, cel-ce 'ți va binele tēu.
 Să te ferescă Dumneđeu de vrājmașia rudelor, că rudă când te pișcă ca scorpia te mușcă.
 Să te feresci de rude ca de cărbune, că aprins te arde și stins te mânjesce.
 Toți o rudenie avem, dintr'un om fiind născuți, d'aceea toți ca nisce frați unul cu altul să ne iubim.
 Banul din pungă, cea mai bună rudă.

- 10880** Dragostea rudelor cu mult mai jos de cât a cănelui, iar a prietenului mai presus și de cât chiar a părintelui.

Pentru Rușine și Rușinoși

- A lipsit rușine, toate darurile cad jos.
 Omul cu rușine, dar nu și cu sfială piste orînduie-lă.
 Omul rușinos este și fricos, omul obraznic nici frică, nici rușine are.
 Omul fără rușine, rușinea ómenilor.
- 10885** Omul fără rușine, cel mai scârbos în lume.
 Orî-ce neobicînit, aceea și rușine.
 Unde lipsește rușinea, cinstea d'acolo mai înainte a lipsit.
 Unde rușine, acolo și sfială și credință mai bună.
 În lume când ieși, cu rușinea în obraz să ieși.
- 10890** Cum cade omul în păcate, rușinea peșin și-o pierde.
 Cu rușinea ca cu o haină pururea să te îmbraci.
 La cele de rușine nici o vreme să dai, nici să-ți aduci aminte de ele.
 La tineri rușinea cea mai mare podóba.
 Mai mult rușinea, de cât porunca să te depărteze de cele netrebnice
- 10895** Mai bine să te rușinezi de cât frica să dobîndesci.
 Mai bine fără vieță de cât fără rușine.
 Mai bine de tine să se rușineze, de cât să le fie frică, că rușinea cinste aduce, iar frica uriciune.
 Numai rușinea te supune la orî-ce cîintă.
 Părțile de rușine nici cum să ți le arêți că te socotesci de cărne.
- 10900** Rușinea a lipsit, cinstea s'a prăpădit.
 Rușinea ascunde orî-ce e urît la vedere.
 Rușinea iar nu frica să te stăpînescă și de cele rele să te depărteze.
 Rușinea înainte la orî-ce urmare s'o puî călăuză, ca să-ți facă carare.
 Rușinea cu cât mai mare atît și cinstea ei mai mare.
- 10905** Rușinea când s'arată în obraz, te arată de om cu minte.
 Rușinea călăuză s'o puî înainte, ca să poți dobîndi minte.
 Rușinea când te stăpînesce, de multe greșeli te feresce.
 Rușinea la om, nu e 'n bună stare, când de demîncare trebuință are.
 Rușinea la om semn de 'nțelepciune.
- 10910** Rușinea la om cea mai mare înfrinare.
 Rușinea la greșelă, semn de îndreptare.

- Ruşinea la muşere îndoită se cuvine, că darul şi cinstea
cea mai mare se 'nţeleg.
- Ruşinea la cel sărac nu-î aduce nici un rac.
- Ruşinea la fapte rele, te depărtază de ele.
- 10915** Ruşinea mai grea de ori-ce pedepsă la cel înţelept.
Ruşinea mult, mult să te-o păzesci, că de vei pierde-o,
te-ai pierdut totă cinstea.
Ruşinea podóba muşerii.
Ruşinea semn adevărat de suflet bun şi curat.
Ruşinea se nascu, cum sfială se ivi.
- 10920** Ruşinea să te-o acoperi, ca să nu te arăţi ca o căţea.
Ruşinea să te poprască de ori-ce cuget rău.
Ruşinea pe muşere la ori-ce s'o înfrîneze, ca să nu se so-
cotască ruşinea lumii.
Ruşinea preţul cinstei.
Ruşinea să te departeze de ori-ce blestemăţie, că ea este
cel mai tare frîu.
- 10925** Ruşinea să-ţi fie ţie legea ta şi pravila ta.
Ruşinea temeul cinstei.
Ruşinea te depărtază de cele mai rele fapte, d'aceea de
la tine nici cum să o depărtezi.
Ruşinea te îndemna la căinţă şi căinţa la pocăinţă; de
ea să te ţii.
Ruşinea faţa înţelepciunii.
- 10930** Ruşinea fresce, frică de necinste.
Ruşinea ce ai pătimit să te îndrepteze de-acî înainte, ca
să dobîndesci mai mare cinste.
Ruşinea cele de necinste le dă după spate.
Ruşinea cine o pierde, nici-cum o mai vede.
Ruşinea, cinstea fetei.
- 10935** Ruşinea de la ómenî cu totul se fură, când obrăznicia pe
toţi ei încunjură.
Ruşine la părinţi, copiii necinstiţi.
Ruşine la cel bătrân să cadă de beţie.
Ruşine mare la vînător să se întorcă fără vînat.
Ruşine mare la bărbat să caute, când se 'nsoră, numai la
banî de zestre, iar nu şi la daruri de neveste.
- 10940** Ruşine mare la bărbat să-si petrecă ziua nóptea în oglindă
la gătélă.
Ruşine să-ţi fie ţie, când vina o urmezî, iar nu când pen-
tru ea te pedepsesci.
Ruşine să-ţi fie ţie de cele ce nu ţi-se cuvine.
Cea mai mare ruşine, a-şi arăta óre-cine ruşinea sa la
ori-cine.
Ceea-ce e de ruşine tu a grăi, nu se cuvine nici a gândi.

- 10945** Ce e de rușine de-a urmă, cu mult mai rușine, de a le și grai.
 Ceî fără rușine, bóla noródelor.
 Cele urite la ceî înțelepți, de mare cinste, când rușinea va peri și ocara va împărăți.
 Cele de rușine nici-cum să te stăpânescă.
 Cele de rușine nu ți-să cuvine, nici în ochi să le veđi, nici să le ascuți, nici să le cuvintezi ne-cum să le și urmezî.
- 10950** Cel tréz se rușinezá de orî-ce urită faptă, iar cel bét și amețit nici o rușine simte.
 Cel fără rușine, obraznic din fire.
 Cel fără rușine vine, mănâncă și se duce, fără a'ți mulțumi.
 Cel fără rușine, cu cât se măresce, rușinea ăi lipsesce.
 Cel fără rușine n'are omenire.
- 10955** Cel fără rușine nu cunósce cinstea.
 Cel fără rușine pe cel-ce el rușinezá, cinste însemnézá.
 Cel-ce nu se rușinezá, acela nu se mai îndreptézá.
 Cel-ce rușine iar nu frică are, acela mai înțelept.
 Cel-ce se rușinezá, anevoie gresasce.
- 10960** Cel-ce se rușinezá anevoie dobândesce, dar laudă și cinste pururea găsesce.
 Cel-ce se rușinezá, de orî-ce rău se depărtézá.
 Cine rușinea și-a pierdut, d'omenire și de cinste, cu totul s'a desfăcut.
 Cine de sineși rușine n'are, nici temere de Domnul are.
 De cât tóte mai bine, de însuși tine să-ți fie rușine, c'a-tunci numai pe nimeni te vei mai rușină.

Pentru Răi

Veđi *Răi*.

Pentru Rău, Rele i Răi, Reutăcioși și Răutăți

Veđi *Bunî, Bune, Bunătăți*.

- 10965** Adu-ți aminte de relele de mai nainte ca să te îndreptezi la cele din urmă.
 Orî-ce rău face omul, pururea gândesce, după a lui socotintă, că cu cuvînt urméză; d'aceea ca să nu greșesci, întreabă și pe altul la orî-ce vei să urmezî.
 Orî-ce rău veđi mai nainte, depărtézá-l de la tine, ca fără frică să fii.

Orî-ce rău cu pricina lui. Dăpărtéză pricina, și vei scăpa de orî-ce rău.

Orî-ce rău de sine póte veni, însă tu să nu dai pricină de venire.

10970 Orî-ce rău ți-să întîmplă de multe orî spre folos privesce, că te învață minte.

Orî-ce rău și orî-ce necaz, astădî la mine mâine la tine. Un rău când vine, singur nu vine, ci unul după altul se ține. Ferice de cel-ce va scăpa de răul d'întăiu.

Un rău scóte și scornesce pe alt rău cu mult mai mare. În urma celor rele, cele bune mai bine se cunosc.

10975 În potriva celor rele, pân'a nu se întîmplă, trebuie să se pue stavila cea mai mare, că într'alt chip scăpare nici cum vei avé, ca omul de rîie între cei rîioși.

Întăiu tu să contenesci de cele rele, apoi să judeci pe altul d'acele rele.

Între cele rele și aceste se socotesc de frunte : făgăduíela cea sécă, nădejdea cea zadarnică, bogăția cea ascunsă, milostenia cea de mare silă, ajutorul piste vreme, sciința cea bună, cu năravuri rele și viéța cea îndelungată fără nici-o sănătate.

Cu greú, mai întăiu cele rele a povesti.

Cu mult mai mari sînt relele ce pătîmim unul de la altul, de cât cele ce pătîmim din întîmplare firéscă.

10980 Cu rău de vei începe, cu rău te vei și sfirși.

Când vei să dăpărtezî orî-ce rău de la tine, trebuie să te socotesci cu mult mai bine.

Când Domnul cu tine, nici un rău ęți vine.

Câte rele mai 'nainte se pot vedé, se pot și întîmpinà când tu vei vré.

La orî-ce rău ęți va veni, pururea să ęici : «*Nu mai rău Dómnne*» ; și cu acésta te mângâi.

10985 La cele rele ocrotjre nici cum tu să aręți, că te înțelegi și tu ca un pártaș la ele.

La cele rele când te înveți, de ce mergi, le înmulțesci.

Mai lesne alunecăm la rele de cât la cele bune, că rêu tătjle la vale ne duce, iar bunătătjle sus ne urcă.

Mai bine cu un rău, de cât cu dooę rele, când nu se póte fără nici unul.

Mai bine să îngrijesci de cele rele să nu vie de cât să le aștepti să vie, și în urmă să te socotesci cum să le îndreptezi.

10990 Mai bine cele rele întăiu cu înfricoșări să le dăpărtezî, de cât la cazne îndată să te așezi.

Mult, mult să te temi de rêu ce însuși tu ție-ți ęți aduci.

Mutarea unui rău, fără părăsire, ne duce la mai mare peire.

N'asteptă ca neputința ta să te depărteze de cele rele ci în cea mai mare putere să depărtezi de la tine orice rău și necinstit, ca să arăți că de voia ta le depărtezi.

Nici unul cunósce câte rele urmăză, că tóte le socotesc de bine urmate.

10995 Nici un rău mai rău de cât să învinovătesci pe cel fără prihană.

Nici un rău ăți va veni, când tu rău nu veți urmă.

Nici norocul tēu nici pe diavolul să'l osindesci, când vre-un rău dobândesci, ci pe însuși mintea ta, că din ea le dobândesci când bine nu te socotesci.

Nici de frică, nici de vre-o nădejde, ci de însuși al tēu cuget să te depărtezi de cele rele și strimbe.

Nu la césul morții, ci în césul când faci răul, într'acel cés și minut să te depărtezi de el.

11000 Nu te miră atât de cei ce fac rele, cât să te miri de cei ce nu fac nici un bine.

Pururea se îngrijesci, ca mai înainte să întâmpini orice rău póte veni, că mai în urmă cu mare nevoieță el depărtezi.

Puțini și fórte puținii cei ce cunosc răul și de el se părăsesc.

Până a nu încercă să depărtezi vre-un rău trebuie mai întâi să socotesci la al lui temeiu, cum să-l sfărâmi din rădăcină.

Până a nu se întâmpla cele rele în lume, la cei înțelepți privesce a le prevedé, după-ce se întâmplă lasă pe cei puternici a le depărta.

11005 Precum cele bune, așa și cele rele primesce-le când vin ele, că cele rele cu cele bune împreună sânt legate.

Relele altora lesne le suferim, iar d'ale noastre pururea ne tânguim.

Relele când ne lasă din neputința noastră, noi atunci dicem că noi pe ele le lăsăm.

Relele ce nici de cum nu putem scăpa de ele, să socotesc între noi ca nisce legi firesci.

Relele din lume nici cum vor lipsi, până-ce dreptatea nu va împărăți.

11010 Rău veți urmă, rău veți afla.

Rău veți sēmēnă, rău veți adună.

Rău cu rău se întrece, la cei ce din slava în necazuri trece.

Rău la obște cât de mic, nici cum tu să gândesci, ne-

cum să şî urmezî, că răul cel de obşte pe toţi cade în parte, de care nici tu însuşi vei scăpa, ori unde te vei afla.

Răul isbesce, pe cel-ce la el, pentru altul gândesce.

11015 Răul îndată vine, iar binele cam zăbovesce.

Răul ca cangrena, până n'o tai nu se vindecă.

Răul ca pecinginea, de ce merge se întinde.

Răul ca scânteile de foc, ce cât de mic aprinde o pădure întrégă, d'aceea să te feresci de cel mai mic rău, că cât de mic va fi, foc mare aprinde la capul tēu.

Răul cu cât mai mult se apropie cu atât cel în slavă, nici cum ël pricepe.

11020 Răul când ël faci, nu simţi nici o supărare, de cât numai când 'ţi-aduci aminte de el, c'atunci cugetul te bate.

Bine ar fi să te bată până a nu-'l face.

Răul lesne se urmază, dar în prăpastie te aruncă, iar binele cu mari nevoinţe, dar în slavă te ridică.

Răul mai bine să-'l popresci, de cât în urmă să-'l depărtezi.

Răul mai bine să-'l suferi, de cât să'l urmezî.

Răul nu când vine să te socotesci cum să'l popresci, ci cu mult mai din vreme să'l întâmpini să nu vie.

11025 Răul pe tine să nu te biruiescă, ci tu pe el cu faceri de bine.

Răul să'l depărtezi până a nu te suga, ca purecele ce'l uciđi numai pentru-că te pişcă.

Răul se 'nmulţesce, când ştăpânul greşesce.

Răul ce auđi nici cum să-'i dai cređemint până a nu se va vădi.

Răul ce altuă gândim, la noi se întorce când la el nici cum gândim.

11030 Răul ce vei face, nici cum te va odihni, cá cugetul în veci te va chinui.

Răul ce vei face, nici cum se póte tăinui, că cel-ce pătimesce nu'l póte tăinui.

Răul ce voiu vré l'al meu frate şî prieten, îndoit Domnul mie să mi'l dé.

Răul cel din urmă, cu mult mai greu, de cât cel d'intău.

Răul ce de obşte, pe fieş-care, în parte cade.

11035 Răul ce'l dobândesci, cum ël dobândesci, aşă să'l şî uţi.

Răul din rădăcină trebuie să'l tăiem, ca nici o odraslă din el să mai aşteptăm, şî aşă de el să scăpăm.

Răul d'inceput să te silesci să'l sgornesci, ca a dooa óră nici cum să'l mai veđi.

Răul de loc, cât de mic, să'l depărtezi de la tine, îndată ce vine, ca să nu se înrădăcineze ca un obicei în tine.

- Rău mai rău de ori-ce rău, mușterea a-și cumpără cîocan
la capul său, bun sau rău cu banii săi.
- 11040** Rău pentru rău nici cum să gîndesci, nici să îndrăsnesci,
ci cu bine pentru rău tu să răsplătesci.
Rău piste rău ne vine, când Domnul cu noi nu ține.
Rău piste rău nici cum să adaogi, nici la vrăjmașul tău.
Rău pe rău întîmpină.
Răutățile întrec pe bunătați, că bunătațile cam cu anevoie.
- 11045** Rău de vei urma, rău vei aștepta.
Suferă și te depărtază de ori-ce rău, ca să n'aibă frică nici
de Dumnezeu.
Să nu gîndesci rău nici vrăjmașului tău.
Să nu te supui celor rele, ci cu cele bune să biruiesci
pe ele.
Să nu te bucuri de răul altuia, c'acésta este dată numai
la cel pizmătăreț.
- 11050** Tóte relele la bătrînețe mai grele se 'nțeleg.
Tóte cele rele, de la cei mai mari încep.
Cei-ce la rele gîndesc, pe prietenii ei sgornesc.
Cele mai urite rele în lume pot veni, dar vai de acela
prin care ele vor veni!
Cele mai multe rele din nesciință isvoresc.
- 11055** Cele mai rele să le pui înainte și nici odată te vei supăra
de ele.
Cele mai din urmă rele, te fac să uii pe cele mai dinainte.
Cele rele când le urmă, dulci nooă ni-să pare, dar amare
în urmă le cunoscem din cercare.
Cele rele când ne vine, una după alta vine.
Cele rele și urite, nici să le vezi, nici să le auzi, ne cum
să le și urmeză.
- 11060** Cele bune când îți vin uii tóte cele rele, iar un rău de
'ți va veni pururea țe-aduci aminte de cele bune de
mai 'nainte.
Celui ce 'ți face rău, cu bine să-ți răsplătesci, ca și de la
el cinste să dobîndesci.
Cel mai mare rău, nu când omul năpăstuiesce, ci când
nu se osîndesc cel-ce năpăstuiesce.
Cel mai mare rău ce ni-să pare cu greu, de multe ori ne
scapă de cele mai mari necazuri.
Cel-ce răul vede și póte popri, și nici cum el popresce, se
'nțelege că însuși el îl săvîrșesc.
- 11065** Cel-ce îți face ție rău, să te rogi pentru el și răul va
căde pe el.
Cine la rele gîndesc, întăiu el le dobîndesc.
Cine n'a 'ncercat cele rele, cele bune nu le cunósce.
Binele cam târziu, iar răul îndată s'aude.

Dacă și la bătrânețe nu te depărtezi de cele rele, nu mă așteptă nici o izbăvire.

- 11070** Dimineța când te scoli, cu gândul la Dumnezeu și apoi la lucrul tău, ca să scapi de ori-ce rău.

Din două rele, alege cea mai bună.

Din două rele cel mai ușor cel mai bun.

După un rău când ne vine, rău după rău ne vine, iar bine după bine cam anevoie ne vine.

Dă ori-ce rău atunci numai poți scăpa, când de el te vei depărta.

- 11075** Dă vei rele să nu pați, dragoste de la toți pururea să cauți.

Dă nici un rău în lume să te superi peste fire, că toate într'un minut se prefac după fire.

Departe de cele rele, să nu îți vie cele grele.

Depărtază cele rele la ori-ce rău îți vine, și nici cum răul îl vei mai vedea la tine.

Dă toate cele rele ca să poți scăpa omul, trebuie să asculte cugetul lui cel bun.

- 11080** Dă cele rele să te depărtezi, cele bune să le îmbrățișezi, că cele rele rău te sună, iar cele bune te încunună.

Dă cele rele să fugi de ele, nu pentru ele, ci ca să nu te dedați cu ele.

Omul, năravul cel rău, de la cei răi l-a dobândit, d'aceia să te feresci de-a lor tovarășie.

Omul rău nu primesce nici un sfat și de voiesce

Omul rău nu se îmbălbândește, ci mai mult se înviersunesc.

- 11085** Omul rău și în fericire sărac de minte se socotesce.

Omul rău și fără de lege, când putere dobândește, atunci răutatea i-se dovedește.

Omul cel rău și cumplit, acesta dobândește când în necazuri va cădea, nici un ajutor de la nimeni va vedea.

Unde vești mai rău om șilesce-te să l faci d'o potrivă cu tine, unde vești mai bun șilesce-te să l ajuți, și-așa toți d'o potrivă omeni buni vom fi.

Unde cei răi în norocire, acolo cei buni în cea mai mare sărăcie.

- 11090** Urât, și pre urât, după cei răi să te ești, că mai rău de cât ești tu în lume vei ieși.

În loc de bine cu rău răsplătesc cei rău năraviți.

Într'un norod nerod cel mai rău și mai nebun isbutesc.

Cu om rău și fără de lege nici odată să grăiesc, nici să te împrietenesc, ca nu rău să te smreduesc.

Cum se taie cangrena ca trupul mai mult să nu pătimescă, așa și cel rău să se isgonescă, ca norodul mai mult să nu pătimescă.

- 11095** Cum tu vei scăpa d'n mâinile celui rău, dă slavă lui Dumnezeu.
 Cu cei răi nu te 'mpreuna, că osîndă vei căpeta.
 Cu cel-ce 'ți face rău să te lupți cât vei pute, el cu rău și tu cu bine, până ce'l vei birui.
 Către cei răi să te-arăți cu cea mai mare strășnicie când aceia dă cuvînt nici cum vor să se ție.
 Când cei răi vor urî ale lor răutăți, atunci și cei buni se vor bucura d'ale lor bunătăți.
- 11100** Când cei răi nu se pedepsesc, cei buni se năpăstuiesc.
 La cei răi și cumpliti mai bine să te supui lor decît să-'i stăpînesci pe ei.
 Mai lesne a face un om rău din cel bun, dă cât din rău bun.
 Mai lesne a face gândacul mîiere și țînțarul lapte, dă cât omul rău vre-un bine pe lume.
 Mai lesne cei răi pe cei buni ăi biruiesc, că cei buni cu cei răi nici cum să sfădesc.
- 11105** Mai bine boă dă cât rău.
 Nu alergă spre scăpare la cel rău și cumplit, că mai rău te încurci.
 Numai bóla celor răi le dă dă cap.
 Pă cei răi când ăi înfrînezî, scapi pe cei buni din gîluarele lor.
 Pă cei răi și cumpliti dăparte să-'i isgonesci, că strică și pe cei buni.
- 11110** Pă cel rău și cumplit cu cât ăi înfrînezî mai greu, slujbă arăți lui Dumnezeu.
 Pă cel-ce rele urmază, când cugetul nu'l mustréază, nici un cuvînt nu'l mai înfrîneză, dă cât biciul pe spinare.
 Rău om se înțelege, cel-ce supără pe altul spre al său însuși folos, rău și cel-ce acésta urmază spre folosul altuia; dar cu mult cu mult mai rău, cel-ce rău te chinuiesc nici pentru folosul său, nici pentru al altuia, ci numai și numai ca să facă rău.
 Rău cu rău se potrivesc, și 'mpreună se 'nveselesce, că unul cu altul se înțelege, însă unul pe altul va să'l lege.
 Rău pe rău înțelepțesc când unul pe altul biruiesc.
- 11115** Răutăciosul nici cum, nici înainte nici în urmă, cunósce fapta cea bună.
 Răutăciosul pă toți dă răi, ca pă el, ăi socotesce.
 Rău și cumplit om te socotesci, când poți face un bine și nu numai că nu'l faci, dar nici pă altul ăi lași să-'l facă.
 Să te păzesci dă cel rău, să nu cum-va să-'i arăți că nu'l bagi în sémă.

Să te ferescă Dumnezeu de om rău în puterea lui.

- 11120** Să te feresci cât vezi putere de cel rău și cumplit, că rău te gândește și rău îți gândește ori unde te găsește.
Frică să-ți fie ție când cei răi la un norod singuri ei poruncesc după cum ei voiesc.
Cei mai mulți, răi pe lume, că răutatea mai lesne la urmare.
Cei mai răi și mai cumpliți, de însuși ei se osîndesc când rău altora gândesc.
Cei porniți spre răutăți, crapă de necaz când vreme și mijloc nici cum mai găsesc.
- 11125** Cei răi între ei nu se cam pot uni, când unul putere mai mare are.
Cei răi cam pretutindenți stăpânesc pe cei buni.
Cei răi când îi răsfată, mai răi s'arată de față.
Cei răi mai lesne dobândesc, iar cei buni păgubesc; dar tu să nu schimbi paguba cu dobânda, că fapta bună pururea cîstește-adeuce, iar banul curînd când la unul când la altul se duce.
Cei răi mai mult se bucură când alții pătimesc, de cât când însuși ei ceva dobândesc.
- 11130** Cei răi dobândesc, când cei buni se năpăstuiesc.
Cei răi de obște vrăjmași omenirii.
Cei răi și cumpliți atunci crapă de necaz, când ved pe cei buni în cea mai mare slavă.
Cei răi și cumpliți atunci vor peri, când cei buni vor stăpâni.
Cei răi și cumpliți, facerea ta de bine, în mânia și urgie, chiar asupra ta o schimbă și-o aruncă.
- 11135** Celui rău de inimă răsplătirea lui nici-cum îi zăbovesce.
Cel rău și cumplit, când inima i-se împietresce, mai rău și mai grozav de cât ori-ce fiară.
Cel rău și cumplit când se mânia, d'întâiu ca un mistreț eși ascute, și din măsele ca câinii scârșnesce, cu gura rînjită.
Cel rău și cumplit, crușimea când și-o 'ntrebuințază, începe de la vecini, de la rude și de la prietenii.
Cel rău și cumplit, putere când a dobândit, lumea a prăpădit.
- 11140** Cel rău și cumplit de Domnul când se roagă, mai mult îl mânia, că-l aduce aminte d'ale lui nelegiuiri, dintr'a lui crușime.
Cel rău și cumplit, și de se vede în norocire, dar fericire nici-cum are.
Cel rău și nebun, de dimineța până seara nu stă într-o stare.

Cel rău și fără minte când se 'mbogătesce, a necinsti se pornesce.

Cel rău și fără lege și după viață, de necinste nici cum scapă.

- 11145** Cel-ce cu cei rei împreună viețuiesce, una din dooe dobândește, ori-că învață ori-că pate ceva de la acela.

Cel-ce fără nădejde, de nici un folos al său, urmează orice rău, acela se înțelege omul cel mai rău.

Cel din fire rău, nici un nărav bun are, nici va căpeta.

Din dragostea celor rei cele mai rele vei învăța, și cele mai urite vei aduna.

Dă om rău să te feresci ca de-un câine turbat, mai mult când tace, de cât când latră.

- 11150** Dă om rău și îndrăcit de departe să te păzesci, că ori tu pe el sau el pe tine de te va întâlni, în primejdie vei fi. Dă la cei rei nici o plată, pentru ori-ce slujbă, să nu ceri vre-odată, că mai rău te vatemă.

Dă la cei rei să n'astepti nici măcar o 'mbucătură, și tu când mai mult ei vei îndopa pe gură.

De departe de cei rei, nici vorbă să faci cu ei, nici să te lipești de ei, ca să nu ajungi ca ei.

Dă cel rău ce arde și tot pîrjolesce, toți se miră de el, de isprava lui, iar la cel ce înmulțesce roduri piste roduri, nici că gândesc la el.

- 11155** Vei să depărtezi ori-ce rătăcite? întâiu tu să începi a te depărta de acea faptă, și toți după tine, ca oile după capră, ei se vor lua și întocmai vor urma.

Calea spre rătăți, largă și alunecósă, iar cea spre bunătați, strîmtă și nodurósă; d'aceea la rătăți, mai lesne alunecăm, dar și rău ne încurcăm.

Cui nu ei e frică de Dumnezeu, urite îi sînt rătățile.

Cu cât mai ascunsă rătăcitea vrăjmașului, cu atât mai mult se te feresci de ea.

Când rătățile ajung obiceiū nici o nădejde mai este de îndreptare.

- 11160** Când rătățile ne lasă, atunci și noi ne fălim, că noi pe ele le lăsăm.

Mulți cu-ale lor rătăți s'arată mai dostoینici, pentru-că rătățile întrec pe bunătați.

Nesuferită rătăcitea când se laudă și se fălesce.

Nu-te mândri piste fire în rătățile tale, că nu vei găsi scăpare la nelegiuirile tale.

Pentru-că sîntem înnecați în rătăți, toate le socotim de bunătați.

- 11165** Plecarea spre rătăți, cel mai mare rău; dar răul când el faci?

Răutatea omului cât de ascunsă fie, cu vreme se vădesce.
Răutatea în om când se 'ncuibézá, nici cu cleştele n'o
poţi trage afară.

Răutatea curge ca plumbul cel topit, prin pielea celui cumplit.
Răutatea cu fericirea nici cum se pot întocmi, că d'a drep-
tul se împotrivesc una alteia.

- 11170** Răutatea când ajunge la desăvîrşirea ei, nici cum se mai
îmbunézá, prin ori-ce mijlocire.

Răutatea la om când obiceiú se face, tãmãduire ei nici
cum se mai face.

Răutatea la om, cel mai spurcat suflet.

Răutatea la cel réu, deprindere s'a făcut de la început.

Răutatea nu ne iértã sã ne socoim vre-o datã.

- 11175** Răutatea pretutindenea şi-a găsit intrarea ei.

Răutatea se măresce, când fapta bună nu se cinstesce.

Răutatea se 'nveselesce, când altuia rãsplãtesce.

Răutatea fără rãsplãtire de la Domnul nici cum rãmâne.

Răutatea celor mari, de n'ar da pildã celor mici, nu s'ar
socoii aşã de grea, când la aceea numai ar privi.

- 11180** Răutatea din început cu réu gând a început.

Răutatea de la om se depãrtãm, iar nu pe om sã'l lã-
pédãm.

Răutãþile isvoresc din lene şi trãndãvie, pentru-cã la muncã
nici odatã mai gândesc.

Sã'ti laşi răutatea pãnã a nu te lãsã însuşi ea pe tine.

Tóte pe lume se vestejesc, numai răutãþile pururea înfloresc.

- 11185** Ceea-ce ne popresce sã nu urmãm tot-dé-una tot aceea
răutate, aratã cã nu avem numai o răutate.

Cel ameiþit de răutãþi, anevoie se deşteþtã.

Cel plin de răutate, nici cum gândesce la dreptate.

Cel ce în răutãþi pururea se tãvãlesce, nici o nãdejde de
mãntuire pe lume mai hrãnesce.

Cine răutãþile nule pedepsesce, se 'nþelege cã el le slo-
boðesce.

- 11190** Din răutatea minþii pururea alergãm la piri şi nelegiúiri.
Din răutatea celor mari, cei mai mici pãtimesce şi réu se
chinuiesc.

De tóte răutãþile sã te deşpoi îndatã, şi când te culci şi
când te scolii, ca de haïne la baie.

Drumul la răutãþi fórte iute se aratã, iar la bunãþãþi fórte
încet.

Pentru Rãsvrãtire

Cugetele rãsvrãtitóre risipesc noródele.

- 11195** Răsvrătirea în adevăr, mult pe lume o răscolesce, dar și mult în urma ei ăi folosesce.

Pentru Răsboiū.

Veđi *Pace.*

Pentru Răni.

- Maī lesne pe morți ăi poți înviā, dē cāt cānd muīerea dulce ęți va grāi și tu dē ea a nu te rāni.
 Pānā cānd ajunge pānā la ficați, nici un lēc maī are.
 Rana peșin sā tāmăduīesce sā se mārēscā sā n'o îngăduīesci, ca nu maī mult sā pătinescī.
 Rana pānā e micā sā 'ngrijesci d'a ei tāmăduire, cā dacā se mārēscē, cangrena te sfișesce.
- 11200** Rana și dē se vindecā, dar semnul ei țe-aduce aminte dē cel-ce te a rānit.
 Rānile trupuluī pe lāngā ale sufletuluī, întru nimic se socotesc.
 Cea maī mare ranā îndatā se dēschide, dē prietenī și dē rude, cānd nu scii dē ei cum sā te pāzesci.
 Cel-ce rănesce prin graiū, cu mult maī rău te rănesce, dē cāt cel maī ascuțit cuțit.

Pentru Rēposați

Veđi *Morte.*

Pentru Rēspunsuri

- Grabnic la auđire și zābavnic la rēspuns.
- 11205** Maī lesne a întreba, dē cāt a rēspunde.
 Pānā nu veī auđi, nu te pripi a rēspunde.
 Rēspunsul tēu sā fie cu blāndețe și dulcētā, la ori-cine te întrebā, cā la toți plăcut te face.
 Rēspuns cu împotrivire, și dē ți-sē pare cā te ușurēzā, maī rău te întārītā.
 Rēspuns la rēspuns odatā se dā.
- 11210** Rēspuns fār' da te socoti, nici cum tu se dāi.
 Sā nu rēspunđi în locul altuīa pānā a nu te va întreba pe tine, ca sā nu te rușinezī și în urmă sā te căiescī.
 Cel grabnic la rēspunsuri nici odatā judecā.
 Cel ce nu rēspunde, aratā 'nvinovățire.

Cel-ce nu scie să răspundă, încurcă vorba și mai nimic pricepi.

- 11215** Cine scie să asculte, acela scie să și răspundă.
Dă scii bine, așa răspunde, iar dă nu, pune-ți mâna la gură.

Pentru Răsplătire

Omul când nu poate răsplăti alérgá, mojicul la ocări, cá-lugáru la blesteme, și mușerea la lácrámi.

Veí vrájmașuluí téeú sá-í răsplátesci mai réú? fá-í bine pentru réú.

Veí sá răsplátesci cuí-va, sá nu te asemení luí, ci din potrivá bine pentru réú sá-í faci luí.

- 11220** Veí sá răsplátesci celuí ce te ocárásce, dá-í mulțumitá cu cáciula în máná.

Veí sá răsplátesci celuí ce te înșalá? fá-te cá-í 'daí cređe-mínt la ceea-ce te înșalá.

Veí sá răsplátesci orí-cuí? dă mic copil sá-l însorí.

Ca sá răsplátesci celuí ce sé sfádesce cu tine, sá te sílescí a'l întrece la orí-ce depríndere.

Cu réú pentru réú nici odatá cuí-va sá răsplátesci.

- 11225** Cu răsplátirea sá alergí tocma ca omida și dă are sute și míí dă picere, iar cu facerea dă bine tocma ca ogáru, și dă are numai patru picere.

Cu bine sá răsplátesci și celor ce țe-aú făcut ție réú piste réú, ca sá cunóscá și sá sé cáféscă.

Când ești în fericire, nici cum sé máí cuvine dușmanuluí și vrájmașuluí téeú sá-í faci răsplátire, cá îndestulá lor pedépsá, a te vedé pė tine în cea máí mare slavá și fericire.

Când veí sá răsplátesci orí-cuí și pentru orí-ce, întâú sá guști din apa uítárii, apoi luí sá-í răsplátesci.

La orí-ce urmare răsplátirea vine pė negándite.

- 11230** La răsplátire cu îndurare, la mánje cu umílință máí mare. Máí bine nici cum sá răsplátesci, dă cât după dreptate sá răsplátesci.

Nu máí cei máí și 'n putere, cumpliții și neleguíții nu cred nici cum răsplátirea Domnuluí, socotínd cá vor scápa dă veșnica muncá. Vái dă eí când vor páți-o!

Nu fi grabnic la răsplátire către supuși téeú, pentru orí-ce greșélá, cá și tu la cel máí mare cerí ertare dă greșélá.

Réú cu bine sá-l răsplátesci, ca bine și tu sá dobândesci.

- 11235** Răsplátescce cu bine celuí ce-ți face réú.

Răsplátire cu bine pentru orí-ce slujbá, pentru orí-ce vred-

nicie, pentru ori-ce ispravă, însuflețeză cu pilda și pe cel mai nevoiaș.

Răsplătirea cu rău cea mai mare vină.

Răsplătirea de la Domnul, cu cât mai mult zăbovesce, cu atât mai rău te lovesce.

Mulți cu rîvnă bună, să răsplătescă cu bine, dar neputința ei împiedecă.

- 11240** Nicî pentru bunătățile părinților noștri, nicî pentru reutățile lor, ne răsplătesce nooă Domnul, ci pentru însuși ale noastre bune sau rele urmări.

Sărmanul nu poate răsplăti, dar Domnul în locul lui răsplătesce mult mai bine.

Fieș-care după faptele sale ascéptă de la Domnul a lui răsplătire.

Celor-ce vè urăsc, cu dragoste să le răsplătiți, ca și ei să vè iubească.

Celui ce te ocărăsce, cu tăcerea mai bine ăi ocărăsăi lui, și cu mult mai bine cu un «*mulțumim dumitale*» c'atunci se 'nțelege că'ți bați joc de el.

- 11245** Celui-ce 'ți face rău, răsplătesce-î tu cu bine, c'atunci cu-gețul ăi bate.

Cel pornit spre răsplătiri, odihnă nicî-cum are.

Cel-ce cu rău răsplătesce, asemenea și el dobăndesce.

Cel-ce răsplătesce binele cu rău, răul din casa lui nu va lipsi în veci.

Cel-ce suflet mare are, nicî odată mai gândesce la vre-o răsplătire pentru câte pătimesce.

- 11250** Cel-ce bine urmază, cu bine să se răsplătescă, ca pildă de la el toți să dobăndescă.

Cine poate răsplăti pentru ori-ce rău, și nicî-cum răsplătesce, acela într'adevăr omul cel mai bun.

Dacă nu poți răsplăti binele ce-ai dobăndit, fă măcar o mulțumire.

De s'ar răsplăti îndată celui-ce face rău, altul la rău n'ar mai gândi, și de s'ar răsplăti îndată celui-ce face bine, altul îndată s'ar luă după el cu facerea de bine, că pilda dascălul cel mai bun.

Și chiar vrăjmașului tău cu bine să-î răsplătescă, ca prieten să-l dobăndescă.

- 11255** Și cel mai mic poate răsplăti cu bine și cu rău. Și de veî să răsplătescă, cu cruțime nicî cum și nicî odată să răsplătescă, și mai ales când în mânia te găsescă.

Pentru Răstriște

Răstriștea când te supune, numai cu inimă mare o poți
și tu pe ea supune.

Pentru Răsfățare și Răsfățați

Răsfățarea cât de dulce, plecate ne-aduce.
Cel răsfățat nimic nu-î place ci toate după spate le aruncă.

Pentru Rătăcire

- 11260** Când omul se rătăcesce, învață minte óre-ce mai bună.
Pe cel rătăcit, rîvna, pofța și dorul  l chinuiesce.
Pe cel rătăcit să nu-îl treci cu vederea, ci lu  s -  ar ți
calea cea mai dr pt .

Pentru R c l 

Cine mu't se cocoloșesce, mai lesne r cesce.
D  r c l  să te feresci ca b l  să nu dob ndesci, că d 
căldură mai nici unul n' i vădu't c'  pătimit.

Pentru Răbdare, Suferire și Nerăbdare

- 11265** Omul îndelung răbdător, s m n  cu Dumned u.
Omul d  nevoie multe și grele rabdă.
Inva't -te a suferi, ca să nu- 'ti pară cu greu c nd  'ti va
veni vre-un necaz r u.
 ndelunga răbdare, darul cel mai mare, d'aceea mai mare
d  or -ce putere mare.
 ndelunga răbdare d  multe or  te duce la d sn d jduire.
- 11270** Va  celor ce pierd răbdarea, că r u s  vor c i.
Gonirea din casă și  mputarea datornicului cele mai grele
d -a suferi.
Jugul d  g t  e- i pus, sufer  d  voia ta ca la un st p n
supus.
Ca p timile lu  Iov, nici un pătimaș pe lume mai mult a
pătimit și cu buna răbdare toate le-a biruit.
Cu îndelunga răbdare și cu dulc ța bl ndețelor pe toți  i
supu  sub ale tale picere.

- 11275** Cu cât mai mult răbdăi, cu atât mai bun te arăți și sănătatea te-o păstrezi.
 Cu nerăbdare nimic isbutesci, ci mai mult te smintesci.
 Cunoscându-ți sorta ta să suferi cât vei pute.
 Cu puținică răbdare, ori-ce necaz trece. D'acésta să te ții.
 Cu răbdare uiți ori-ce necaz ăți vine.
- 11280** Cu răbdare întâmpini ori-ce rău poți să-ți vie.
 Cu răbdare norocul vine la loc
 Cu răbdarea să răspunzi la ori-ce întâmplare, ca să biruesci ori-ce în potrivă întâlnești.
 Cu răbdarea dobândesci ceea ce tu nu gândești, că vremea nestatornică, când la mine, când la tine sare ca o mince.
 Când nu ești de față, să suferi fără sfială, nu numai ocări ci și mari bătăi.
- 11285** Când nu poți răbda, ăi în gândul tău: «și acesta trece ca apa ce curge» și lesne te vei mângăia.
 Cât de multe nevoițe se vor grămădi pe tine, toate cu răbdarea le poți birui, și pe d'asupra lor vei pluti.
 La răbdare să-ți aduci aminte de Iov și îndată vei isbuti.
 Nerăbdarea te-aruncă în cea mai mare prăpastie.
 Răbdă și tu ca Iov, ca să dobândesci și tu ca Iov.
- 11290** Rău după rău vine dar răbdarea toate le biruiesce. Dă ea să te ții ca s'a nu simți nici un rău.
 Răbdarea, ori în ce s'a pus peșin a plesnit, numai la om în inimă mai mult a ținut.
 Răbdarea, calea veseliei.
 Răbdarea cam amară, dar rodul ei foarte dulce.
 Răbdarea cu nădejdea amîndooe surorii bune, una te mângăie și alta te întărește.
- 11295** Răbdarea la mânie cea mai bună doftorie.
 Răbdarea la pace privesce.
 Răbdarea nicăiri și-a găsit ei locuință, de cât în inimă la om și fără a lui voință.
 Răbdarea piste fire, aduce dăsnădejduire.
 Răbdarea potolesce, gâlcéva ce din mânie isvorasce.
- 11300** Răbdarea semn de nădejde.
 Răbdarea se înțelege liniștirea inimii, cea mai bună odihnă a sufletului.
 Răbdarea toate le biruiesce, și jos le trântesce.
 Răbdarea fără nădejde amară se socotesce.
 Răbdarea cea mai mare la om mângăiere.
- 11305** Răbdarea celor săraci nu va fi întru zadar.
 Răbdare cât de multă, dacă vei sufletul să nu 'ți pătămescă.
 Suferă cât vei pute, când nu poți să dobândesci, ceea ce tu doresci, ca să nu te sfirșesci.

Suferă și tu acum și nu te necăji nici cum pentru câte
 ție 'ți vine de la sórtă către tine, că ea pururea se
 plimbă de la unul pân' la altul.

Să te înveți să rabdi, ca înainte să mergi, și în necazuri
 să nu pătimești.

11310 Să te silești a suferi, c'atunci inima nu ți se mai bate.
 Grea tămăduire, dar sănătósă.

Cei-ce 'și pierd dreptatea, cu răbdarea se mângăie.

Cel îndelung răbdător, cu vremi dobândește.

Cel îndelung răbdător cu mult mai voinic de cât cel la
 rășboi voinic.

Cel mic rabdă ca un mic, până ce vremea a-'i rîde va
 începe.

11315 Cel mult răbdător mai înțelept se 'nțelege.

Cel-ce va răbdă până în sfîrșit, acela mai fericit că s'a
 mântuit.

Cel-ce mai mult a suferit și mai mult a răbdat, acela și
 mai mult s'a învățat.

Cel-ce mai puțin rabdă, acela mai puțin se necăjește.

Cel-ce mult rabdă la nenorocirile sale, bărbat la suflet se
 arată.

11320 Cine a suferit, acela a isbândit.

Cine nu scie nici să rabde nici să sufere, pururea păti-
 mesce, că mic de suflet se socotesce.

Cine póte răbdă, acela înaintéază.

Cine răbdare n'are, în urmă se căește.

Cine scie să rabde, acela mai sănătos și la trup și la
 suflet.

11325 Buna răbdare, bună săvîrșire are.

După răbdare, bucurie mare.

De nevoie, suferim orî-ce 'n potrivă întîlnim.

Pentru Rîvnă

Vai de cel-ce la orî-ce pururea rîvnesce că n'are vreme
 să se odîhnescă!

Când rîvnesci la cele străine, mîhnire și necaz mare ęți
 vine, că nu le poți dobîndi, iar l'ale tale nici o su-
 pĕrare.

11330 La lucru străin mai mult rîvnesce omul, că-'l vede de de-
 parte, când de el n'are parte.

La puține am rîvni, când nu ne-am lăcomi.

La cele de folos și de trebuință mult tu să rîvnesci, iar
 la cele de prisos nici să gîndesci.

Pururea omul rîvnesce la cele ce sufletul lui poftesce, dar nici odată dobîndesce ceea-ce el voiesce.

Rîvna și pofta să ți-le stăpînesci, ca să nu greșesci.

11335 Rîvna și pofta din dragoste isvorîesc, d'aceea cît dragostea zăbovesce.

Rîvnă și poftă piste mîsură nici să doresci, nici să gîndesci, că nu în urmă să te căiesci.

Să rîvnesci, dar nu cu rîvna să te topesci.

Cel-ce piste fire rîvnesce la mai mult, pierde și cel puțin ce mai nainte a avut.

Pentru Rîgăitură i Strănutat și Bêșină

Cu strănutatul auđi «*vivat!*», cu bêșina faci să rîdă, iar cu rîgăitura scîrbă la ómeni aduci. Alege care ți place.

11340 Când dē nevoie veți rîgăi, basmaua la gură ți îndată să țe o puî și la o parte să te dai ca scîrbă să nu dai. Mai bine să te beși, dē cît să rîgăiesci, că bêșina ȃice: «*rîdeți Dumniavóstre!*» iar rîgăitura «*fugi porcule d'aci*». Mult mult să te feresci, să nu rîgăiesci în adunare cînd ești că rîgăitura în adevăr se 'nțelege ca o bêșină pē gură.

Rîgăitura scîrbă la toți aduce, bêșina rîsul cel mai dulce, și strănutatul dēșteptarea cea mai mare. Ghici, care e mai plăcută

Rîgăitura bêșină pē gură, bêșina ușurare dē stomac, léc dē sănătate, și strănutătura rēsuflare pē nas.

11345 Rîgăitura tótă delicatețea jos țe-o aruncă, bêșina în sus te mișcă și strănutătura la nas te pișcă.

Strănutatul ȃice «*să trăiesci*», bêșina «*să te 'nveselesc*», și rîgăitul «*fugi d'aci*».

Strănutatul cît dē mic, îndată te dēșteptă, bêșina cît dē ascunsă te umple dē miros și rîgăitul dē tot te arată scîrbos.

Ceea-ce aduce rîgăitură nici-cum la masă să puî, ca să nu auđi bêșini pē gură.

Cel-ce rîgăiesce, ca porcul grohăiesce.

Pentru Rînduială

Veđi *Orînduială*.

Pentru Rîs

11350 Unul dē altul rîdem și dracul dē noi toți.

Când alții plâng și se jălesc, nu te pune tu pe risuri.
 Când riți pot să te vadă, dar risul tău să nu s'auză.
 La ris să nu te pornesci cu hohote nebunesci că prost
 la minte te arăți.

Nebunul când râde de departe se aude, iar înțeleptul nici
 însuși el aude.

- 11355** Nicî ris cu hohote, nicî vorbă cu obrăznicie să nu 'ți
 placă ție, că una te-arăți gură cască și alta de dirz piste
 fire.

Nicî să riți nicî să plângi, când nu e vreme nicî de una
 nicî de alta, că și una și alta, piste vremea lor, ticălos
 te-arată.

Risul piste orînduială, aduce plâns mai în urmă.

Risul piste măsură te arată de om prost.

Risul fără vreme, trei frați gemeni are: pe nebunul, pe
 neghiobul, și pe tine cel mai ticălos.

- 11360** Risul de ris se socotesce, când la vreme nu se neme-
 resce.

Să nu riți fără vreme și piste măsură, de ori-ce și ori-
 când, c'asemene ris te face de ris.

Să nu riți de altul când vremea lui nu 'i râde, că nu scii
 pentru tine când și cum vremea va râde.

Să nu riți de ciungi, nicî de ologi, nicî de morți, nicî
 de cei smintiți la minte cum nicî de cei șchiopi, nicî
 de cei orbi, nicî de ori-ce sluit ori-cum, că toate sînt
 întîmplătoare la ori-cine, și ori-cum, și nu scii și tu la
 care i să ajungi.

Să nu riți de cel betég, ci să te rogi lui Dumnezeu să
 n'ajungi și tu mai rău.

- 11365** Să nu riți de cel-ce plînge, că și tu ca el mâine póte
 că veți plînge.

Cei-ce petrec cu risuri, la vreme de slujbă, de ris rămân
 și fără slujbă.

Cele de ris ne necinstesc cu mult mai mult de cât cele
 de necinste.

Cel-ce pururea râde, cu gura rînjită rămâne.

Cine de toate pe lume râde, nicî un necaz de el nu se
 prinde.

- 11370** Cine astă-đi râde, mâine plînge, că vremea nestatornică.

Pentru Salată

Salata cere sare cam multă, unt-de-lemn și mai mult, iar
 oțet cât de puțin.

Pentru Sapa și Săpătură

La cântecul cocoșului cu sapa în mână să te afli, dacă
vei să nu'ți lipsescă îmbucătura din gură.

Maî bine cu sapa în mână, dă cât cu mâna întinsă la
milă.

Maî bine să sapi, dă cât să te căciulesci la unul și la
altul.

11375 Pământul să geme subt sapa ta, când dai cu ea, c'atunci
rod maî mult eți dă.

Sapa și plugul, hrana ta. Din mână nu le lăsă.

Cine nici un meșteșug nici cum a învățat, ȃice, ȃi-ȃi și tu
lui că sapa pȃte cu mâna s'o ridice.

Dă cât să sapi pȃ subt pământ pentru aur și argint, unde
vieța ȃe-o primejduiesce, maî bine să sapi pȃ fața pământului
unde găsesce, cu înlesnire, pâinea tă ce ȃi dă
vieță.

Pentru Sarcină

Veȃi *Insărcinare*.

Pentru Satana

La câte rele urmăm ca să nu arȃtăm, că noi la greșeli
alunecăm, asupra Satanei pricina o aruncăm, strigând cu
glas mare «*bată 'l Dumnezeu să 'l bată, că el m'a în-*
demnat!»

11380 Satana locuesce unde cuget nu găsesce.

Satana cel maî mare dușman al omenirii; cine 'n potriva
omenirii s'arată satană se înȃlege.

Dă nevoie câte odată și Satanei ei aprindem faclia spre
înbândire.

Pentru Sabie

Sabia să n'o scoȃi cu gând dă ucidere, ci numai spre
înfrișare.

Sabia să ȃe-o încingă, nu spre vre o ucidere, ci spre
întâmpinare rȃului ce ȃie 'ȃi vine.

Pentru Saț

Veȃi *Lăcomie*.

Pentru Semeți i Semeție

Veđi *In trăsniță*.

Pentru Semne i Cei însemnați

- 11385** Când cel-ce dă la semn nici cum nemeresce, la semn dă te veți pune cu mult mai sigur ești.
Cel însemnat pe din afară, și pe din lăuntru se 'nțelege însemnat. Departe dă el că rău dă inimă se înțelege.

Pentru Sete i Secetoși

Veđi *Fomete*.

Pentru Seceriș

- Secerișul la vremea lui să nu'l pierđi din mână ta, că rămâi cu mână gólă.
Secerișul munca cea mai dulce, că hrană ne aduce.
Cel-ce la vinturi nu mai socotesce, câte și când și dă unde bate, și câți nori se ridică, în veci nu va secera.
- 11390** Cine la seceriș nu se lenevesce, pâinea din gură nu-ți lipsesce.

Pentru Siguranță

- Atunci numai sigur ești, când te supui la 'nțelepciune și atunci mai fericit ești, când ești mai sigur.
Unde omul trăiesce după cum el voiesce, fără a se supune la nici o legiuire, acolo viața lui n'are nici o siguranță.
Mai bine mai puțin și cu siguranță, dă cât ore-ce mai mult și cu primejdie dă viață.
Nimic mai sigur dă cât ceea-ce ai în mână.
- 11395** Răsbóiele, hránirile și jafurile, orí ce siguranță jos la pământ o aruncă.

Pentru Silință

- Cu silința tóte le săvîrșesci, frate.
Cu silința, tóte subt ale tale picere lesne le supui.
Cu silința dobândesci ceea-ce cu gândul nu gândesci.

Cu bună silință dă te vei sili, și pîetra în sus o vei rostogoli.

- 11400** Când omul se silește, și Domnul atunci îl ajută, iar când se lenește, Domnul de el se deslăsește.

La multe d'odată să nu te silești; că la nici una nemești.

Mai mult dă cât se cuvine să nu te silești la orî-ce îndeletnicire, ca să nu contenești îndată.

Nici pré mult, nici pré puțin la orî-ce să te silești, ci o măsură dă mijloc la tôte să păzesci, că prisosul d'o potrivă cu lipsa te vatămă.

Nu te sili piste puterea ta, ca nu cum-va să cadî din puterea ta.

- 11405** Puterea silinței, cea mai mare înlesnire la orî-ce.

Silința se înțelege muma rodurilor.

Silința cea bună, tôte le supune subt ale ei picîore.

Silința țe-aduce rodu cel mai dulce.

Silință bună dă vei pune, dă dooă orî pē an secerea vei pune.

- 11410** Silință cu sudóre te pune în picîore.

Cel-ce se silește cinste dobândește.

Buna silință mumă la orî-ce învățături.

Pentru Silă și Siluire

Orî-ce cu silă, cu greu ni-să pare.

Orî-ce fără voie, siluire se 'nțelege după orî-ce lege.

- 11415** Orî-ce dă silă, multă vreme nu ține.

Unde sila poruncesce, cuvîntul și legea nu se înțelege.

Unde sila stăpânesce, norodul hrănesce pē cel-ce'l chinuiesce.

Cu sila tu să nu pui pē nimeni subt jug, fie jugul cât dă ușor.

Cu siluirea către norod, cumplit tiran te-arēți, cu blândețe și îndurare stăpân ce n'are preț.

- 11420** Cînd sila poruncesce pravila contenește.

La silă, dă socotință nici o trebuință.

Mai bine 'ntr'un bordei și acela ne 'nvelit, dar slobod dă siluirii, dă cât în palat împărătesc cu chinuri și suspinuri.

Nu sili mai mult pē cel-ce a cerut odată iertăciune, că-î aduci aminte greșala dă mai nainte.

Nu silui mai mult pē orî-cine, orî-cum vei, că omul slobod s'a născut.

- 11425** Pē nimeni cu sila să nu ții în casa ta, dar nici să sgornesci pē cel-ce cere mila ta.

Pē nimeni sã nu silesçi cu vre-o rēutate, nici asupra-ï sã arunci cãt dē micã greutate, cã sila c'o mână te 'n-coronézã și cu alta te săgetézã.

Sila, asuprimea și dârzia, la haiduci privesce și la cel cumplit, iar mila, blãndețele și îndurarea la cel înțelept.

Sila când te biruiesce, la ce nu vei te silesce.

Sila nevoie mare.

11430 Sila dulcētã n'are.

Sila dreptate n'are.

Sila și necinstea, pē mulți din cei bunii ei arată dē nebuni când pē ei sē grãmãdesce.

Sila din fire s'a nãscut legea cea mai cumplitã.

Pentru Simpatie

Veđi *Antipatie*.

Pentru Simbria

Simbria slugii nu e dar, nici milã dē la tine, ci datorie întrēgã pentru a lui slujbã; d'aceea sã n'o poporesçi, ci peșin sã 'i-o împlinesçi.

11435 Simbria slugii nici pãnã mãine sã nu zãbovescã la tine. Cel-ce simbria opresce dē la cel-ce'ï slujasce, foc bagã în casa sa.

Pentru Simțiri și Nesimțiri i Nesimțitori

Mult învațã și sē deștēptã cel cu simțiri temeñice.

Nesimțirea cea mai grea patimã la om, cã te arată mai jos dē cãt ori-ce dobitoc ce simte mai mult dē cãt tine.

Nesimțirea și slava cea mare, nu gãndesce la mórte, d'aceea nici cã-ï pasã dē mórte.

11440 Nesimțitorul uitã și ceea ce mãnãncã în ceasul ce mãnãncã. Nesimțitorul dē dobitoc nici o dēosebire are, ba și mai jos sē socotesce.

Simțirea nu te înșalã, dar judecata cu totul, când nu e dupã firea simțirii.

Simțirile omului arată pē om dulce sau greșos dupã a lor dulce sau uritã mișcare.

Simțirile nóstre tóte întunecate când adevãrul nu'l cunosc.

11445 Simțirile sã ți le obișnuiesçi la cele cinstite, dacã vei sã nu greșesci.

Fie-ce simțire dupã plãcerea ei sē mișcã.

Cea mai mică simțire pe cel mai mare duh, zadarnic 'l arată.

Pentru Siniubire

Veđi Iubire de sine.

Pentru Sinucidere

Ca sinuciderea nici un păcat mai grozav. Cu totul de ea să te depărtezi.

Sinuciderea furie turbată, din cumplirea inimii isvorită, d'aceea nu simte omul ce face.

11450 Cel-ce pe sineș singur se ucide, aceluia mai întâiu creerii din cap cu totul s'a smintit, și mintea i-s'a clătit.

Dăparte de sinucidere, nici prin gând să'ți trecă, ca o patimă de nebunie.

Pentru Singurătate

Mai bine să mori de cât singur să trăiești, că ca un mort te socotesci și de viu tu ești.

Numai nebunul petrece singur că nimeni de el nu se apropie. Singurătatea urită, glóta supărătoare, mijlocul lor foarte folositor.

11455 Singurătatea, mórtea desfătărilor.

Singurătatea cu totul în potriva firii, și voinței Dumneșeesci, că Domnul singur nu te-a lăsat.

Singurătatea de tot te prostesce.

Pentru Sihastru și Sihastrie

Sihastria semn de potolirea poftelor trupesci; când dar sihastrul nu face părăsire nu se mai ție sihastru ci blăstămatu.

Pentru Sórta

Anevoie a cunoște sórta unde te trage.

11460 Când sórta 'ți poruncesce, te supui orbesce.

Nimeni va pute scăpa de sórta ce-'i va căde.

Nimeni nici cum póte sta dăparte de a lui sórtă, cea de a lui sórtă, cea de la Domnul lui dată.

- Nimeni nu p^ote sc^ăpa nici cum va nici unde va, d^e s^orta mor^țiⁱ sale, c^ănd șⁱ cum ea va.
- 11465** P^ăn^ă 'n c^esul dup^ă urm^ă, doo^e, cele m^ăi urⁱte, s^orte ne'n-cungⁱur^ă, una a b^etr^ânețelor șⁱ alta a muⁱerilor.
S^orta adese-orⁱ ne înșal^ă f^ăr^ă greșal^ă.
S^orta omului e r^ot^ă ce s^e învⁱrtesce d'odat^ă, c^ănd d^e jos în sus, c^ănd în jos d^e sus.
S^orta omului într'un minut s^e schimb^ă.
S^orta nici cum ascult^ă la rug^ăciuni șⁱ l^ăc^rămⁱ.
- 11470** S^orta n^ostr^ă s^ă pl^ângem p^e c^ei r^eposatⁱ șⁱ c^ei din urm^ă p^e noⁱ.
S^orta p^e cel slab ęl supune la robie.
S^orta sfinților ne-arat^ă c^ă drumul la cer nu e cu florⁱ împodobit ci cu ghimpⁱ acoperit.
S^orta ce 'șⁱ e hot^ărⁱt^ă nici cum poțⁱ sc^ăp^ă d^e ea.
Cea m^ăi grozav^ă s^or^tă, c^ănd daⁱ piste muⁱere rea.
- 11475** Cine în potriva s^orteⁱ sale s^e lupt^ă acela m^ăi tic^ălos.

Pentru Socotelⁱ

Registrul șⁱ budgetul, socotel^ă bun^ă șⁱ dr^ept^ă nici o dat^ă ęșⁱ arat^ă, iar dreg^ătorul cel cinstit acela te d^eșt^ept^ă.
Socotel^ă bun^ă ęșⁱ ține banⁱ în pung^ă.
Socotel^ă piste m^esur^ă te duce la ur^ă.
Cine ęea socotel^ă adese-orⁱ, nu s^e cam c^ăiesce.

Pentru Socotinț^ă i Nesocotinț^ă

- 11480** Aurul șⁱ argintul unul cu altul s^e întrec^e, iar socotinț^ă bun^ă p'amⁱndoo^e le întrec^e.
Altele omul socotesce șⁱ altele Domnul s^ăvⁱrșasce.
A te socoti m^ăi presus d^e c^ăt toțⁱ, începⁱ a'șⁱ bate joc d^e toțⁱ șⁱ în urm^ă dob^ăndescⁱ urⁱcⁱune d^e la toțⁱ ca Satana ce din cer a c^ăđut pentru asemenea urm^ă.
Interesul p^e d'o parte, z^ăd^ărnicia p^e d^e alta, nu te las^ă s^ă te socotescⁱ.
Omul f^ăr^ă socotinț^ă în z^ădar s^e ostenesce, c^ă nimic s^e folosesc^e.
- 11485** Orⁱ-ce veⁱ urma f^ăr^ă socotinț^ă, are trebuinț^ă d^e mare c^ă-inț^ă.
Orⁱ-ce f^ăr^ă socotinț^ă, în primejdⁱe vie te bag^ă.
Înt^ău bine s^ă te socotescⁱ apoi s^ă te hot^ăr^escⁱ, șⁱ îndat^ă hot^ărⁱrea în lucr^ăe s^ă o puⁱ.
Com^ora înțep^eciunii buna socotinț^ă.

- Cum se 'nvață d'inceput, așa merge până 'n sfârșit cel fără socotință.
- 11490** Cu buna socotință pururea veđi mai nainte ceea-ce o să se 'ntîmple.
Când vei să te socotesci, dă calabalic să te feresci.
Când te depărtezi dă orî-ce interes atunci mai bine te socotesci.
La orî-ce urmare, socotința înainte pururea s'o pui călare.
La orî-ce te socotesci, trebuie să cercetezi dă este spre folosul tîu, fără paguba altuia.
- 11495** La socotință cu zăbavă, la săvîrșire cu mare grabă, că și la una și la alta îndată greșesci când la una te pripesci, și la alta mai mult zăbovesci.
Mai bine te socotesci când cu altul te sfătuesci.
Mîntea slobodă și 'n odihnă trebuie să țe-o aibi, când vei să te socotesci.
Multe omul se socotesce, dar nici una ese precum el gîndesce.
Mult mult să te socotesci, și dă grab se săvîrșesci.
- 11500** Muritor fiind din fire, nu socoti piste fire.
Nesocotința în lume muma rîutășilor.
Nesocotința pē lume mulți ómenî prăpădesce.
Nimenî nu greșasce așa dă mult, ca cel-ce se socotesce fôrte mult piste măsură.
Nimic alt mai cu temeiū dă cât buna socotință.
- 11505** Nici-odată în urmă, ci pururea înainte să te socotesci ca să nu te căiesci.
Nóptea mai mult să te socotesci, când cu mîntea mai mult te odihnesci.
Nu câte te socotesci să ȃici, ci la cele ce ȃici bine să te socotesci.
Numai socotința și cugetul cel bun te învață să cunosci binele din rēu.
Nu numai la cele dă față, ci mai mult la cele din urmă, bine se te socotesci, la orî-ce urmare gîndesci.
- 11510** Pururea să te socotesci la orî-ce gîndesci, dar nu cu zăbavă piste măsură, ca vremea să n'o pîrđi.
Până bine a nu te socoti, dă nimic să nu te apuci.
Socotința omului slobodă dă orî-ce împiedecare.
Socotința bună, ochîl înțelepciunii.
Socotința bună întîmpină primejdiile cele mai mari.
- 11515** Socotința bună în fapte se cunósce.
Socotința bună ridică orî-ce greutate din capul tēu.
Socotința bună se vede a fi acelor bētrâni, că mai multe au pătîm't.

- Socotința bună cere singurătate, lucrarea glotă, și săvîrșirea grabă.
- Socotința bună depărtază cele rele.
- 11520** Slava și averea, fără bună socotință, nici cum se statornicizează.
- Tóte se supun la buna socotință.
- Cea mai mare sărăcie, lipsa de socotință.
- Ceea-ce în gând ești vine, nu o pune în lucrare până n'o vei socoti de două și de trei ori bine.
- Ceea-ce te socotesci, să nu o ții până la vremea ei.
- 11525** Ce fără socotință la nici un lucru sporesc.
- Cei-ce mai puțin se socotesc, mai mult greșesc.
- Cel cu bună socotință dintr'ale vremii semne, cu mult mai înainte, vede cele din urmă.
- Cel cu bună socotință știința și-o măresce, iar cel fără socotință greșalele ești măresce.
- Cel fără socotință, în cele mai mari prăpastii îndată alunecă.
- 11530** Cel-ce nu se socotesc la cele din urmă, mult se căiesce mai în urmă.
- Cel-ce nu se socotesc, nebun se socotesc.
- Cel-ce tot se socotesc, numai gîndesc, dar nimic săvîrșesc.
- Cel ce fără socotință s'apucă de cele piste puțință, curînd pierde și cele cu puțință.
- Cel-ce bine socotesc, viața de viață nu o socotesc, când dragostea ei lipsește.
- 11535** Buna socotință, cea mai mare fericire la om se socotesc.
- Buna socotință depărtază pururea orî-ce greșală de la tine.
- De cu noapte să socotesci, ceea-ce la ziua vei tu să urmezi.
- Și nebunul se socotesc, dar pururea în urmă.

Pentru Socrii

Cinstesc pe socrii tîi, că ei sînt părinții tîi.

Pentru Soli

- 11540** Capul solului nu se taie.
- Solul grăiesce numai cât i-se poruncește.

Pentru Somn i Nesomn și Dormire

Omul fără somn nici cum poate trăi.

Viეტა sე 'ntჲlege cატ omul este viუ, somnul pე om ეl arატა
ca cანდ nu ar fi viუ, d'aceea somn maი puტin, ca maი
mult sატ trაიმ, cატ cატა vreme nu dormim, viეტა o socotim.
Ca nesomnul cატ dე mic, nimic alt maი rეუ trupul ჲ'l
sdrumicა.

- 11545** Cu somnul sატ te luტჲ ca sატ nu te supuჲe, cატ din viეტა
ეჲი taჲe pე cატ lumina nu o vedჲ.
Cu somn ინდელungat, pაჲne nu dobანდესცი.
Cანდ აჲteჲჲი pე ჲre-cine, somnul fugე dე la tine.
Cანდ n'აჲ nimic, dormი fარა გრიჲ.
Cანდ dორme omul, ინფრიცოჲat dე bun.
- 11550** Cანდ dormი, sატ dormი იეპuresce, c'atunci tოტე ეჲი sporesce.
Maი nainte dე toჲი sატ te scolი, ჲი ინ urma tutulor sატ te
culცი, ca sატ poჲი dე tოტე ინგრიჲ.
Nesomnul la om cea maი mare bოლა, ჲი pე cel maი tare
curინდ ეl domოლა.
Nesomnul la uიმire te cufundა ჲი te duce.
Nesomnul la dor, cel maი გrozav omor.
- 11555** Nesomnul nu te იერთა sატ uიჲი ceea-ce doresცი.
Nesomnul te duce unde minტea nu ajunge.
Nesomnul ჲe-ადuce o გrozავie dulce.
Nesomnul, bოლა vედუvelor cატ singure dorm.
Nu იუბი somnul prე mult ca sატ nu te biruიესცა ინdatა
sარაცია.
- 11560** Puტin sატ dormი pე acეტა lume, cატ pე ceea-l-altა ინ vecი
veი dormი.
Puტin sატ dormი ჲი maი puტin sატ te odihnesცი, ca nu cum-
va ინ somn lipsa sატ te cuprinდა.
Somnul alინა orჲ-ce ინტristare.
Somnul ოსეჲe ჲe le 'nგრაჲა ჲი curul ჲe'l dესპოჲe.
Somnul odihnesce orჲ-ce ინტristare, iar ბატაჲa cugetului
nici o odihnა are.
- 11565** Somnul uჲor ადuce sანატate la viეტა.
Somnul uჲor ჲი dulce, cანდ mანა pე subt mანა ჲი braჲe
piste braჲe te strინგე ინ braჲe.
Somnul uჲurეzა orჲ-ce durere აჲ, iar dragostea maი mult
აპრინდე cატ tot la ea viseჲი.
Somnul usurინტა dე patimi ne-ადuce.
Somnul ინdat'astimpერა setea ჲი fოmea la om.
- 11570** Somnul, vinul ჲი muჲierea curინდ la იad te trimete.
Somnul cu vise ინdestulეzა pე om.
Somnul cu cატ ინგრაჲე trupul, cu atატ maი mult slაბესce
minტea.
Somnul cu mორტea fraჲი gemenი s'აუ nაცსუტ.
Somnul cu mესურა, sანატateა viეტჲი.
- 11575** Somnul cu trანდავie ეჲი ადuce sარაცie.

- Somnul cât dă mic, la bôlă mare léc.
 Somnul la uitare tóte le pune.
 Somnul la slugă mai dulce i-se pare, că el mai mult os-
 tenesce.
 Somnul pilda morții.
- 11580** Somnul păsărilor, într'un picior, ca să se deștepte mai
 adese-orî, al iepurelui cu ochii deșchiși, ca să se ferescă
 dă vinătorî, al câinelui cu mintea deșteptă, ca să pă-
 zescă pē stăpân, iar al bietului om, cu ochii închiși, ca
 să se dăprindă cu somnul cel din veci.
 Somnul soldătesc, cel mai dulce somn.
 Somnul fumul vinului îndată  l risipesce.
 Somnul cea mai bună odihnă după muncă, și cel mai bun
 léc la orî ce bôlă.
 Somnul dulce vieța ne aduce.
- 11585** Somnul și trândăvia, desfrinarea și desfătarea, molecîunea
 și beția, ce curînd și dulce la mormînt ne duce!
 Stăpânul mai întâiu dă cât sluga din somn să se scóte,
 și mai în urmă cu mult dă cât ea să se culce, ca la
 tóte să pótă priveghia.
 Fără bărbat singură în pat, nici cum să te culci, dacă
 veî dulce somn să dormi.
 Cel-ce mai puțin dórme, trăiesce mai multă vreme, că vede
 lumina în mai multă vreme.
 Cel-ce tótă  ioa dórme, în bună odihnă nici cum să se
 împrumute, măcar și de'i va da, fără nici o dobândă.
- 11590** Cine va să dórme somn ușor și dulce, mai inult să mun-
 cescă și mai puțin să mănânce.

Pentru Somnoroși

Somnorosul în trândăvie vieța lui și-o petrece.
 Cel somnoros se cunósce după buhăvia lui.

Pentru Soróce

Când mergi înaintea sorocului, tot-dé-una nimeresci, iar
 în urmă, nici odată.
 Sorocul după vreme, după depărtare și după orî-ce întîm-
 plare să se socotescă.

Pentru Sodomiți

- 11595** Sodomiții în veci neiertati, ca o nelegiuire din fire.

Pentru Soție

Alege-ți soție din cei asemenea ție, că din cei mai mari,
pe toți stăpâni ei ai.

Alege-ți soție după starea ta, că de mai mare stare te lasă
fără stare.

Iubesc pe a ta soție, că nimic alt mai plăcut, și mai dorit
în lume de cât viața ticină până 'n césul după urmă.

Cine acesta s'a 'nvrednicit, corónă a dobândit și fericit
s'a socotit.

Omul singur nu s'a zidit, ci împreună cu soție, d'aceea
fără soție nu se cuvine să fie.

11600 Omul fără soție, o casă pustie.

Omul din fire așa s'a urzit, ca fără soție nici cum să fie;
cine 'mpotrivă urmăză de omenire se depărtază.

Orî-cine cu mult mai mult iubesc pe a sa soție, când
dragoste vede de la ea să-i vie.

O ce dulce viață cu soția în brațe!

Un bărbat și o muieră Domnul numai a făcut, vrënd ca să
arête că și bărbatul și mueria un soț trebuie să aibă
pururea nelipsit. Urmază și tu după porunca Domnului,
că de te vei depărta, în grea osîndă vei căde.

11605 Vai de acela ce suferă de soție; ce cuvînt va da la cel-ce
'-la zidit împreună cu soție!

Ziditorul lumii cu soție te-a făcut și tu fugi de soție, o
ce nelegiure!

Când ești alegi soție, alege-o ca un prieten ce vei să 'l
aibi în veci.

Când vei muieră pentru vremelnică plăcere, alege pe cea
mai frumoasă, iar când vei soție pentru totă viața ta,
alege pe cea mai înțeleptă.

Muieră bună și iconómă, ca o albină roditóre, ce rod
nooë din puțin mult și dulce ne aduce. O asemenea soție
să te rogi să ți vie ție.

11610 Nu numai la frumusețe tu să te uști, când vei să 'ți ieși
ție soție, ce se trece ca o flóre ci cu mult mai mult
la cînste și 'nțelepciune, că i să petreci cu ea totă
viața ta.

Pentru a ta soție și sufletul să țe'l puî.

Pē soția ta nici cum să o dai în streine brațe că n'o vei
mai avé într'ale tale brațe.

Să ieși pildă cât de mică de la turturică, ce când eși pierde
soția, nici mai vede, nici aude, nici mai calcă pe cracă
verde.

Fericit vei fi când vei dobândi dragoste de la aceea ce
vei s'o aibi soție.

- 11615** Cea mai mare isteciuine și cea mai grea știință a cunoșce
 ore-cine cum să-și ocârmuiască a sa iubită soție.
 Cel fără soție se 'nțelege că n'are nici casă nici masă.
 Cel-ce în veci fără soție nelegiuit se 'nțelege că firea după
 lege 'i-a rînduit soție.
 Cel-ce fără soție vieța și-o petrece, ucigaș de omeni cu
 drept cuvînt se 'nțelege, că va să desrădăcineze firea
 omenască.
 Cine pe soție, iubesce, pe însuși sine iubesce, că soția sa
 din însuși trupul său.
- 11620** Cine făptura lui Dumnezeu de soție n'o primesce, acela
 nelegiuit de Domnul se socotesce, că la porunca lui se
 împotrivesce.
 Dacă soție ți-ai ales după o ta plăcere, cu ea să te mul-
 țămesci, la alta să nu mai gîndesci.
 Domnul pe om d'inceput cu soție 'l-a făcut d'aceea fără
 soție în potriua Domnului nici cum să fie.
 Domnul pe muere cu bărbat a însoțit-o, d'aceea fără băr-
 bat nici cum să rămăie.

Pentru Societate

- Omul cu soție s'a făcut ca pururea să fie în societate.
- 11625** Omul firesce, societate gonesce; cel-ce de acesta se depăr-
 tază de fire nu se împărtășeză.
 Ori-ce ce nu privesce la folosul și ocrotirea societății nu
 se 'nțelege lege.
 Ori-ce societate pentru folos de obște, se 'nțelege la tôte.
 În societate fiind, trebuie să te îndeletnicesci cu toți de-o
 potrivă, la trebuințele societății.
 Vieța, cinstea și averea, cele mai mari temeuri ale societății.
- 11630** Vrajmaș ne înduplecat al societății cel-ce fuge de societate.
 Societatea între omeni, temeiul omenirii.
 Societatea se întocmesce cu o de bună voie schimbare de
 cele trebuincioase a unuia cu altul.
 Societatea se ține cu a fieș-căruia bună îndeletnicire.
 Societatea cea mai bună, când de-o potrivă au vieța cea
 mai bună.
- 11635** Societatea cere de-o potrivă cinste.
 Firea pe om 'l-a făcut pentru societate.
 Firescile trebuințe tuturilor ne arată că omul trebuie pururea
 în societate să trăiască.
 Dreptatea și îndurarea, datoriile societății.
 Cel-ce cu nimeni n'are societate, vrednic se 'nțelege de
 pustietate.

Pentru Suire

Veđi *Urcare*.

Pentru Suvenir

11640 Suvenirul anevoie se pierde.

Pentru Sughit și Suspinuri

Suspinurile, oftăturile și lăcrămile, semn de dorul dragostii,
iar sughitul pe toate le potolesce.
Suspinul arată patima sufletescă, iar gemetul trupescă.

Pentru Superstiție

Superstiția mai tare de ori-ce lege.
Superstiția te întunecă în cea mai mare lumină. Dăparte
de ea.

Pentru Supunere și Supuși

Veđi *Stăpân*.

- 11645** A se supune altuia cu greu la om se pare, iar prăvililor
a se supune, cu mare plăcere.
Atunci supușii petrec în odihnă când Domnul priveghiează.
Atunci tu să aștepti de la supușii tăi urmări bune și 'nțelepte,
când și tu lor le vei da cinstite pilde și drepte.
Așa tu să te arăți către supușii tăi, precum și tu voiesci
ca Domnul către tine să se arate mai bine.
Cu-ai tăi supuși să urmezi ca sórele ce pe toți d'opotrivă
încăldesce, fie buni, fie răi, că pe toți ai săi, d'opotrivă
ei socotesce.
- 11650** Cu cuvint când supui, sub al tĂu picior pe toți ei puı,
iar cu «*așă voii eı*» pe toți ei risipescı.
Cu pilda pe norod lesne  l supui la ori ce lege puı.
Cu supunere și credință la stăp nului tĂu, ca cocorii să te
ar ti ce  ioa și nóptea în mijlocul lor pe-al lor mai
mare  l păzesc.
Cu dreptatea  nmulțescı, cu str mb tatea risipescı pe toți
ai tĂi supuși. Alege care'ți place.
C nd piste fire pe supușii tĂi  i superı, la d sn d jduire

- ’i aducă și dăsnădăjduirea țe-aduce vătămăre fără léc.
Dăparte d’o asemenea urmăre.
- 11655** La cuvînt cînd nu te supui, greșala înainte o puî.
Măi bine Domnului tîu să te supui, dă căt asupra lui să
te puî.
Melcul pînă nu’l pune pē foc nu ’ncepe a grăi, așă și
supusu: pînă nu ajunge la dăsnădăjduire, nu începe a
cărți.
- Nici unul sē supune la jug dē bună voie.
Nu cu sabia ci cu cuvîntul să supui pē ori-cine.
- 11660** Nu ceea-ce veî, ci ceea-ce pot și sē cuvine să dea su-
pușii tîi, aceea să ceri dē la ei.
Nu cînte mare, ci dragoste măi mare, dē la supușii tîi
să te silescă să dobăndescă.
P’ăi tîi supuși, să ’i îndatorezi la cele lor dē folos, iar
nu pentru alții să ’i silescă.
Piste trebuință și ce e dē prisos, nici cum să măi ceri
dē la supușii tîi.
Pururea să cauți la fericirea supușilor tîi.
- 11665** Pururea să te supui la a locului stăpănire.
Pē supușii tîi cu cereri și marî greutăți nici cum să-’i
îngreunezi, ca nu cumva să-’i pierdi.
Pē supușii tîi nici cum să ’i asupresci, ci dē a ta milă
pē toți să-’i împărțescă.
Pē supușii tîi să nu-’i socotescă dē ai tîi robî, ci pē unii
dē ai tîi copii, și pē alții d’ăi tîi frați.
Pē supuși să-’i socotescă că sînt zidiți dē Domnul ca și
însuși tu.
- 11670** Pē toți supușii tîi să-’i iubescă ca pē însuși fii tîi.
Supunerea nu e datorie ci îndatorire; d’aceea întăiu să
îndatorezi pē ore-cine, cu ore-ce, apoi să ceri supunere
dē la el.
Supunerea dē dragoste cu mult măi bună dē căt cea dē frică.
Supusul pē stăpân trebuie să’l asculte, și stăpânul să în-
grijescă dē el ca dē al sîu stăpân.
Să te supui îndată la cel cu cuvînt, și la acel lucru ce
folos la obște aduce.
- 11675** Supușii pururea măi lesne sē lăgă cu lanțurile blăndețelor.
Tôte îndată sē supun la cel măi tare și la cel măi cu
putere.
Supușii tîi dē la tine pildă să ăea la ori-ce urmăre.
Firesce supusul la stăpân sē ’mpotrivesce, cînd piste mē-
sură ăl silescă.
Fă pē supușii tîi măi mult să sē rușineze dē căt să sē
înfricoșeze dē tine, că rușinea lor smerenie le-aduce,
iar frica uricîune.

- 11680** Frică la supușii tăi, nici cum să le puî, ci cu dragoste și blândețe la tine să-î supuî.
 Ceî mai mulți în lume la silă se supun de cât la cuvîntul bun.
 Cele nooë, când cele vechi se uîtă, pururea la supuși mai grele se pare.
 Cel mai slab la cel mai tare se supune după fire.
 Cel tare pe cel slab pururea îl supune la legea ce el pune.
- 11685** Cine la cuvînt se supune acela mai sus se pune.
 Cine la Domnul se supune, Domnul pe el sus îl pune.
 Cine nu se supune la nevoie, de nevoie?
 Dă voie să te supuî la cele piste a ta putință, că și tu lor de nu te veî supune, ele pe tine te vor supune
 Dă voie bună, cu mult mai bine, se supune ori-cine la o bună stăpânire, de cât de silă.
- 11690** Dă la supușii tăi dragoste să ceri, ca de la nisce prietenî adevărați ai tăi.
 Dă supuși să îngrijesci ca de însuși casa ta, că o casă către tine ale lor case se 'nțeleg.

Pentru Supărare

- Omul atunci mai mult se supără, când se află de nevoie între cei-ce nu e slobod a se supăra de ei.
 Omul se supără nu de cele după cuviință, ci de cele din potrivă.
 Omul de nēm și de cinste, uîtă ori-ce supărare de la altul a pățit.
- 11695** Ori-ce nu se urmază când și cum se cade, supărare ne aduce.
 Ori-ce te supără dă-o la o parte ca cizua ce te strînge, fie cât de frumoasă, la o parte se lasă.
 Invață-te de la furnică să nu superi nici pe cel mai mic, cât de mare veî fi, care spre răsplătirea gândacului, ce o supărase, luă în gură un păiuș aprins și suindu-se în cuibul lui ei dete foc și arse toți puii, cum și de la albină, pentru facere de bine, ce pentru un ulei ce-î dai, spre adăpostire, te umple de miere.
 Viéța fiind scurtă, nu trebuie să te superi de ori-ce, așa îndată, că n'ai vreme de 'ntristare, când nu 'ți mai rămâne nici un minut de desfătare.
 Când nu bagi în sémă ceea-ce te supără, atunci sufletul ți-se înveselesce.
- 11700** Când supărarea ar lipsi, uriciunea și răsplătirea nici cum s'ar mai ivi.

- Câte supărări de la orî-cine ai pătimit mai 'nainte de puterea ce în urmă ai dobândit, tóte îndată să le puî la uitare, în vremea puterii tale.
- Maî mare supărare pe lume nu póte fi de cât când omul pătîmesce chiar de însuşi ai sîi.
- Maî bine pâine uscată, cu puţintică sare şi cu bună rîsuflare, de cât bucate scumpe şi cu mare supărare.
- Multa supărare, fie cât de dulce, plecate ne aduce.
- 11705** Nimenî pe sineşi supără de cât când nu maî are nici o nădejde sau când se turbură mintea lui în cap.
- Nici cum să adaugî maî multă supărare celui cădut în rea stare, că tristeza d'o potrivă vine, când la mine când tine.
- Piste puţină unul cu altul împreună a petrece fără cea maî mică supărare.
- Pricina supărării de mijloc s'o ridicî, ca supărare nici cum tu să maî cercî.
- Pe cel maî mic frate d'el veî supără, pe toţi de obste i-ai supărat, că toţi ca nisce părţi ale unui frate sîntem.
- 11710** Până ce semnul supărării nu se stînge, anevoie dragostea a se maî înnoi.
- Supărarea piste fire ţe-aduce dîsnădîjduire.
- Supărarea prin ascuns cu mult maî rea de cât cea de faţă.
- Supărarea celor rele, ne dîpărtéză de ele.
- Supărarea dragostii o suferî cu plăcere.
- 11715** Să aşteptî şi să nu 'ţi vie, în pat să te puî şi să nu poţi dormi, să slujescî şi să nu 'ţi plătescă supărare de mórte ţie eţi aduce.
- Să nu superî atâta în cât să audî «*ajunge!*» c'atunci supărarea pe tine te-ajunge.
- Să dîpărtezî de la tine tot ceea-ce supărare póte să'ţi aducă ţie.
- Cea d'întăiu supărare, fie cât de mică, d'o veî întîmpina, cea din urmă nu va maî încerca a te vătîma.
- Ceea-ce cunosci că te supără dîpărteză de la tine, ca să nu te încalece şi să te pórté după cum tu nu veî.
- 11720** Ceî supăraţi pururea cîrtesc până când la supărare gîndesc. Dîpărteză supărarea ca să scapi de cîrtélă.
- Cele trecute şi cele din urmă puţin te supără iar cele de faţă mult şi piste fire.
- Cel ce pe alţii a supărat, să sufere şi el când alţii pe el el înfruntéză.
- Cel-ce supără pe făcătorul lui de bine nu întârziáză a-'şi lua rîsplătirea.
- Şi cea maî mică supărare de multe orî ne-aduce cea maî mare turburare.

Pentru Surdî

- 11725** Vai d  cel-ce strigă la urechea celui surd!
Nici un surd mai surd ca cel-ce nu ascultă.

Pentru Suspineri

Vezi Sughit.

Pentru Suferire

Vezi Răbdare.

Pentru Suflet

Vezi Trup.

A sufletului sfin enie, a trupului cur tenie.
Acel suflet se vede mai bun ce sufer  or -ce intâmplare
ca o trec tore.

Ur t, să te duci cu suflet inc rcat d  neleg uir , d  bles-
tem  ii  i d  netrebnicii.

- 11730** In sufletul tău locuin a Domnului, d'aceea să nu'l superi
cu plăceri necinstite.

Smerenia molec une iar mândria m rime a sufletului s 
'n telege.

Cu anevoie dob ndesce, sufletul or -ce doresce.

Cui sufletul nu-i se turbur , inima nu se bate, aceiuia somnul
nu se ticesce.

Cuvintul la suflet ca o ha n  la trup, ins  int u d  trup
s  ingrijesci apoi d  ha na lui.

- 11735** Curat la suflet să tr iesci, la porunci cu bl nde e, la pur-
tare cu cinste, la muncă cu răbdare, dacă vrei să do-
bândesci darul cel mai mare.

Cu frică  i grij  mare, pentru curătenia sufletului tău, ca
să nu adaugi p cate piste p cate.

Cu suflet curat intri p  u a raiului, cu m nele în  olduri.

C nd sufletul întristat, tot trupul bolesce.

C nd sufletul p timesce, trupul nu se odihnesce.

- 11740** La cele sufletesci cu curaj să te ar i, ca un nemuritor,
iar la cele trupesci cu cea mai mare grijă, ca un mu-
ritor, ca nici o c in   i urmă să dob ndesci.

Lini tea sufletului fericirea omului.

Lini tea  i turburarea a sufletului curge din reoa sa  bună
a cugetului urmare.

- Lumina trupului, Domnul se înțelege, iar a sufletului înțelepciunea.
- Maî mult sufletul dă cât trupul să țe-l împodobesci, dacă vei să te cinstesci.
- 11745** Maî mult sufletul dă cât pânțele să țe-l împodobesci, că pânțele ori ce bagî într'insul tôte afară le scôte, iar sufletul tôte în el le păstrază.
- Maî bine într'un bordei și vesel la suflet, dă cât în cel maî frumos palat și cu lacrimi pe obraz.
- Maî mult să te silescî pentru a sufletului liniștire dă cât pentru a trupului tămăduire că sufletul, când pătinesce, trupul se topesce iar trupul când pătinesce, sufletul nici se simte.
- Maî bine trupul să'ți pătinescă, dă cât sufletul să se chinuiescă.
- Mulțumirea sufletului dă răsplătire un minut numai ține, iar cea dă îndurare în veci rămâne.
- 11750** Neturburarea sufletului, sănătatea minții.
- Nimic alt maî scump ca sufletul pe lume, să nu te atingi dă el, că nu'l maî poți pune la loc.
- Nimic alt maî tare ca sufletul la om.
- Nu numai trupul slobod să țe-l păzesci, ci cu mult maî mult sufletul dă ori-ce, că sufletul blând se robesce, trupul maî mult pătinesce.
- Nu numai trupul ci maî mult sufletul să țe-l dăprindî cu virtute și virtute.
- 11755** Nu numai dă trup, ci maî mult dă suflet, tu să îngrijesci, că sufletul când se depărtază, trupul nici cum ești maî slujasce.
- Nu trupul când se chinuiesce, ci sufletul când pătinesce atunci maî mult să te întristezi.
- Nu te uita în obraz ci la sufletul cel de subt obraz.
- Pizma, zavistia, mânia, urgia, ș'o voi a răsplăti, sufletul țe-l topesce: fugi dă tôte acestea ca sufletul sănătos pururea să'ți fie.
- Piste puțință a nu dori, sufletul la ore-ce.
- 11760** Sufletul atunci se odihnesce, când nu bagî în sémă ori-ce pôte să-l supere.
- Sufletului îi dă putere cuvîntul cel maî drept, iar trupului vinul cel maî vechiu.
- Sufletul un abur al sângelui s'ntelege, că cum sângele se răcesce, sufletul te părăsesce.
- Sufletul curat cel fără chichițe.
- Sufletul curat, când nici o pată dă patimi dobândesce.
- 11765** Sufletul când pătinesce, cuvîntul el lecuesce.
- Sufletul când pătinesce, tot trupul el topesce.

- Sufletul mai presus să țe-l ții, de ori-ce spurcăciune, ca să nu cați în uriciune.
- Sufletul mult pătimesce când mintea se smintesce.
- Sufletul nevinovat, vătămare nici cum are.
- 11770** Sufletul neturburat, liniște trupului aduce.
- Sufletul nu se mântine când cu cugetare greșasce.
- Sufletul se odihnesce când din rele contenesce.
- Sufletul se ușurează când om-îl greșala lui o înfățișază.
- Sufletul se înveselesce când cu dragoste se cinstesce.
- 11775** Sufletul se înțelege lucru Dumneșcesc; cine suflet vatemă pe Dumneșeu supără.
- Sufletul sănătos când țe-l ai, de nici o patimă frică ai.
- Sufletul se înveselesce când cugetul ții mărturisesce nevinovăția lui.
- Sufletul să țe-l deprinzi cu înfrinare și stăpânire patemilor lui.
- Sufletul fără trup anevoie se înveselesce.
- 11780** Sufletul cel tare morțe întru nimic o are.
- Sufletul de multe ori cunósce ce o să pață.
- Sufletul de sine, fără nici o împrejurare, nici nu cântă nici nu plânge, ci ca un mort se înțelege.
- Suflet bun cide ori-cine vrășmășesce și hoșesce, nici cum se dobândesce.
- Suflet de om să nu vatemi, că nu'l mai poți vindecă.
- 11785** Slăbiciunea sufletului ne face să poftim la cele de prisos, și dintr'aceste poște se nasce lăcomia.
- Slăbiciunea sufletului te face să crezi la ori-ce gândesci.
- Turburarea sufletului la tinerete să sgândără, atunci cât vei pute să o înfrinezi.
- Trupul privesce la cele de acum, iar sufletul și la cele de acum, și la cele trecute, și la cele din urmă; d'aceia mai mult de suflet să îngrijesci, ca o slugă ce ești.
- 11790** Trupul tui nu'l poți cunósce, ce'l vezi totă ziua, și sufletul e să-l cunosci ce nu'l vezi nici odată.
- Trupul firesce se hrănesce cu cele mai bune bucate, iar sufletul în adevăr cu cele mai bune învățături.
- Hăinele, cât de curate, cu purtarea lor îndată se tăvălesc, iar sufletul, odată de se va curăți, în veci rămâne curat.
- Hrana sufletului, depărtarea patimilor.
- Hrana trupului măncarea, iar a sufletului fapta cea mai bună.
- 11795** Cele ce mai mult sufletul tui țe-l îngreunază, minciuna se socotesce, fățarnicia, mândria și năpăstuirea; d'aceia d'acestea mai ușor să pleci, când după lume te călătorești.

Cel urît la suflet, inima îndrăcită i s'e socotesce.
 Cel curat la suflet, cu cugetul său mai mult se sfătuesce.
 Cel curat la suflet lesne crede pe orî-cine, că pe toți ăi so-
 cotesce ca pe însuși sine.

Cel curat la suflet nici odată jură.

11800 Cel curat la suflet pe toți ăi iubește mai mult de cât pe sine.

Cel cu suflet mare, n'are supărare de nici o întâmplare,
 fie cât de mare.

Cel cu suflet mare nici de cele rele mult se întristeză,
 nici de cele bune mult se 'nveselesce.

Cel cu suflet mare se cunósce din facerea de bine către cei ce
 l'au supêrat.

Cel cu suflet bun, orî-unde s'o duce, primire dulce pe la
 toți găsesce.

11805 Cel cu suflet bun mai bine va să se năpăstuiescă, de cât
 el pe altul să năpăstuiescă.

Cel cu rana 'n suflet orî-ce se grăiesce, de ăi socotesce că
 se vorbește.

Cel mai tare suflet acela se 'nțelege ce nenorocirele nici
 cum ăi supune.

Cel mic de suflet, pururea mai în urmă, că 'ndrăsnéla nici
 cum o cunósce.

Cel mic de suflet de nimic bun.

11810 Cel slab de suflet de orî-ce se spăimânteză și 'ndată se
 'ntristeză.

Cel tare de suflet pururea slobod se socotesce de orî-ce
 patimă.

Cel tare de suflet suferă până la mórte.

Cel tare de suflet de multe necazuri și nenorociri se póte
 ispiti dar de nici una se póte birui.

Cel tare de suflet de nimic are frică, iar cel slab de suflet
 și de furnică 'i-e frică.

11815 Cine mare de suflet va să se arate, să-și stăpânéscă dirzia
 a sufletului său.

Cine nu se supêră suflet sănătos are.

Din pămînt am íșit, în pămînt vom și intră, iar sufletul
 nostru în cer va sburà c'acela închipuiesce, a celui pré
 înalt, icónă tăinuită.

Dé suflet se îngrijesci ca d'un Domn și d'un stăpân, iar
 de trupul têu ca d'un ostaș bun.

Pentru Săvîrșire

Vrednicia, dęstoinicia și voinicia cu istețime și socotința
 bună săvîrșasce orî-ce lucru, iar nu mulțimea de mână.

- 11820** Ca să poți săvârși bine, ori-ce lucru ție în mână, trei lucruri mai cu semă trebuie să dobândești: plăcere bună, materie și dăprindere.
La cele de săvârșire, trebuie silință ore ce mai bună.
Nu multe d'odată să te silesci a săvârși că nici una vei săvârși.
Pururea așteptând ca mai târziu să hotărăesci, nici odată săvârșesci.
Până a nu săvârși cea-ce trebuie să faci nu te laudă mai înainte cu ea, ca nu lumea să nu nemeresci, și apoi de toți să te necinestesci.
- 11825** Cel ce de multe s'apucă, nici una săvârșase.

Pentru Sămănat, Sămînță și Sămănaturi

- Orî-ce vei sămăna aceia vei și seceră; d'aceia păstrădă-le de sămînța cea mai bună.
Una de vei sămăna și mai mult d'o vei lucra, îndecit vei lua.
Unul samăna și altul mănăncă.
În pămînt de vei pune cea mai bună sămînță, atunci se nădăjduesci rod bun după silință.
- 11830** La vreme de vei sămăna, mai mult vei căpăta.
Sămînța de arătură nici cum să te atingi de ea, ci s'o lași la cel ce ară, ca în vreme să ție și tu din ea.
Cel ce puțin samăna, puțin ș'adună.
Cine ea de la plugar sămînță de arătură, ca când ție-ar lua bucătura din gură.
Cine cu sudore va sămăna, cu veselie va seceră.
- 11835** Dacă din vreme vei sămăna, din vreme vei și adună.

Pentru Sănătate și Sănătoși

- Întăiu sănătate, apoi urmări bune și în urmă avere fără năpăstuire, iar în sfîrșit învățatură bună. Că ca sănătatea nimic alt mai de folos, și ca urmările bune nimic alt mai cinstit, iar fără avere, te socotesci fără mâini și fără picere, și fără învățatură ca fără ochi, rămăi în urnă.
Cu capul rece, cu picerele calde, și cu pantecele ușor nu vei ave trebuință de nici un dohtor, pentru sănătatea ta.
Cu muncă după putere și cu mănăcare bună, cu o beătură după măsură sănătatea se 'ntărește și pré bine se păzește.
Când auți: *mă-e fôme* semn bun de sănătate.
- 11840** La vorbă, la mănăcare, la beătură și la ori-ce altă plăcere

cu mare cumpătate, dacă vei sănătatea ta să'și aibă mai bună stare.

La un trup sănătos și suflet sănătos mai cuviincios.

Mai mult de sănătate de cât d'avea să 'ngrijesci, că cu sănătatea avere dobândesci, iar cu averea sănătate nu găsești.

Mai bine obraz gros și om sănătos.

Mai bine sărac și cu trupul sănătos de cât bogat și cu rănii în pat.

- 11845** Mult mult să 'ngrijesci d'a trupului sănătate, dar cu mult mai mult d'a sufletului și d'a minții.

Nimeni cunósce sănătatea, fără numai când e bolnav.

Nimic mai bun în vieță de cât sănătatea bună.

Până nu ne 'mbolnăvim de sănătate nu 'ngrijim, c'atunci numai sănătatea se cunósce cât de scumpă.

Sănătatea la om cea mai scumpă, cea mai dorită și cea mai plăcută dar acesta a o păzi.

- 11850** Sănătatea minții, depărtarea patimilor.

Sănătatea trupului, întregimea sufletului.

Sănătatea trupului stă în puterea stomahului, și în curățenia sângelui, iar a sufletului în cea mai bună cugetare.

Sănătatea să țe-o păzesci, cu mult mai mult de cât comóra din pământ, că sănătatea la om cea mai mare bogăție.

Sănătatea fiica osteneții.

- 11855** Sănătos făcându te 'ngrijesce-te să numai greșesci.

Cea mai mare fericire sănătatea se 'nțelege.

Ce e mai greu? de cât a'și păstră ore-cine sănătatea sa.

Cine muncesce mai sănătos este.

D'ale sănătății pururea să 'ngrijesci, și lenevirii nici cum să te dai, ca să nu o perđi.

- 11860** Dă ris vei fi, când tu te vei ruga pentru sănătatea ta, și dėsfătării nici cum vei încetă.

Pentru Săpături

Veđi *Sapă.*

Pentru Săraci i Sărăcie și Bogați i Bogăție

A se 'ntimplă omul sărac, nu e nici o rușine, ci rușine este a căde în sărăcie dintr'a lui blestemăție.

A sărăciei tale bólă cu nimic alt se domólă de cât cu munca ta, când tu cu ea te vei luptă.

Adu-ți aminte de cel sărac, când dai piste norocire, că póte și tu măine, ca el să fi sărac.

Omul cel sărac, la pământ să muncască ca să nu se mai numască nici odată sărac.

11865 O ce grea povară, sărăcia golă!

Unde noródele nu se asupresc, acolo săraci nu se pré găsesc.

Imparte și pe la săraci, din cea-ce Domnul, de prisós, ție ții dá.

Indrăsnéla săracului să nu i-o popresci ci să i-o slobođi și când tu nu voiesci.

Vai de acela ce, cu numele Domnului, pe norod el sărăcesce.

11870 Vai de tine când sărăcia șade călare pe tine!

Vai de cei săraci, fie și învățați, când cei răi și ne 'nvęțați, poruncesc și chinuiesc!

Ca sărăcia pe om nimic alt mai rău, îndată ce se pune, că de mâini și de picere, ca p'un vinovat el légă, gura i-o astupă, mintea i-o întunecă, îndrăsnéla i-o popresce; d'aceea cât vei puté, din tótă vîrtutea ta, să te silesci, să te pripesci, sărăcia când ții vine, s'o depărtezi de la tine cu munca din tóte ȓilele.

Ca cel sărac nici unul nu e mai sigur l'avere.

Cu sărăcia dacă te 'nveți, când pierđi ceea ce dobândesci nu 'ți se pare cu greu.

11875 Cu cât de lesne a săraci, cu atât anevoie a purtă sărăcia.

Cu mult mai mult sărăcia, de cât bóla, te usucă când de tine se lipesce.

Cu mult mai de rușine, să nu scapi de sărăcie, cu însuși munca ta, de cât să-ți mărturisesci sărăcia ta.

Cu ceea ce dai săracului însuși tu, cu aceea d'aici te duci, iar ceea ce se dá, după călătoria ta, la urmașii ții privesce, iar nu la tine.

Către cel sărac să nu te-aręți ca un drac.

11880 Când ajuți pe cel sărac, ca când ai da bani cu dobândă la cel Pré Inalt.

Când omul se mulțumesc, cu ceea-ce are ęși mângăie sărăcia.

Când toți se vor iubi întocma ca nisce frați, și unul pe altul vor ajutá, nici un sărac se va mai aflá.

La cel sărac să dai, și când el nu 'ți mulțumesc, că 'ți mulțumesc în capul lui cel-ce ție țe-a dat.

La starea săracului, nimeni nici cum rîvnesc; o ce stare înfricoșată! Că de hoți nu se sfiesce.

11885 La cel sărac nici un ochiú dęschis, iar la cel bogat toți ochii sgâiți.

La cel sărac și scápėtat, toți spatele ș'aratá, iar la cel bogat ș'indėstulat, față la față s'aratá.

Leneșul pururea sărac; d'aceia de lenevire pururea să te feresci.

Maî multe drumurî spre sârăcie, dē cât cărări spre norocire.
Maî bine milă multă dē cât vorbă multă cu sâracul.

- 11890** Maî bine sârăc într'o eșitóre, dē cât bogat în spînzurătóre.
Maî bine sârăc cu vivat! dē cât bogat și cu ah! și vai!
Maî bine sârăc și în odihnă, dē cât bogat și în chinurî.
Maî bine sârăc și fără nici o grijă, dē cât bogat și în turburări înneecat.

Maî bine sârăc și blând, dē cât bogat și cumplit; că cu una dobândesci dragoste dē la toți, iar cu ceea-l-altă vrăjmași pē toți.

- 11895** Mult cercetaiū pē sârăci dē cele maî mici grēșeli, iar la sârăcia lor puțină milă arētaiū
Mulți rēmân sârăci când muierile ęi stăpânesc.
N'așteptă sâracul să-ți dică *mi-e fόμε* ci dăi să mănânce până a nu cere.

Nimic alt maî rēu pē lume, ca sârăcia când te coprinde; cine a pățit-o maî bine cunoșce.

Nimic maî urît la Domnul, ca sârăcul mândru.

- 11900** Nicî o povară și nicî o bôlă, e maî grea, dē cât sârăcia mea.
Numai nenorocirea te face să cunoscî ce e sârăcia.
Nu supēră maî mult pē cel sârăc, ci milă să-ți fie ție dē a lui sârăcie, ce pē la toți ea va să vie.

Nu sē 'nțelege sârăc cel-ce are maî puțin, ci cel-ce nu sē mulțumescē pē puțin și rivnescē la maî mult.

Nu sârăcia te întristéză, ci pofta ce ai d'a dobândi maî mult și nu poți dobândi.

- 11905** Nu te supēră dē sârăcia ta, când veți pē altul dē cât tine cu mult maî sârăc.

Nu-ți plânge sârăcia ta, ci maî bine isgonescē-o cu munca ta.

Pē sârăcul cum ęl veți, cu dēmâncare să'l îndestulezi.

Pē cei sârăci dē opotrivă să'i cinstesci ca și pē noi, că sârăcia d'opotrivă vine îndată și la noi.

Pē cel sârăc când vine, să nu'l maî întrebî ce va, că bine scie ce el va.

- 11910** Pē cel sârăc să'l miluiesci, pē cel întristat să-l mângâi, și pē cel în necazurî mult să'l ușurezi, c'asemene și tu la vreme să dobândesci.

Pē cel sârăc sē nu'l întorcî nicî odată cu mâna golă.

Pē cel sârăc și fără d'acoperēmînt să'l ęi sub al tēu acoperēmînt, că și unul și altul întocma și d'opotrivă suntu-teți amîndoî frați născuți dintr'un pămînt.

Până e în sârăcie, sârăcul cu omenie, după ce sē 'mbogățescē îndată sē îndrăcescē.

Până ęști sârăc nimenî în samă te bagă, după ce te 'mbogățesci, toți după tine alérgă.

- 11915** Pre cel bogat, când se clatină, mulți la el alergă cu rezin și'l sprijinesc, iar pe cel sărac, când cade, nici unul de loc îl ridică.
 Rușine a nu pute răbdă sărăcia ta, dar cu mult mai rușine a nu o depărta cu munca ta.
 Rău lucru sărăcia, dar rău a urmă pentru sărăcie, mai rău lucru se socotesce.
 Să nu se întorcă săracul de la tine măhnit piste fire.
 Săracului să nu-i ȳici *du-te și vino mâine*, că nu știi până mâine de vei pute să'l miluiești.
- 11920** Săracul este cel mai fericit pe lume, că nici o schimbare spre rău nădăjduiesce 'n lume.
 Săracului în adevăr multe ȳi trebuiesce, iar nesăȳiosului tȳte ȳi lipsesce.
 Săracul, în tot locul unde s'o duce, la toți slugă se 'nȳtelege, slobod nici cum se mai socotesce.
 Săracul cu răbdarea nici odată pĳere.
 Săracul cu sărăcia mai mult se 'nveselesce, de cât sgărcitul cu bogăȳia.
- 11925** Săracul cu față próstă dar cu dēsagii plini.
 Săracul la cel sărac scăpare găsesce.
 Săracul mai lesne miluiesce din cea ce dobăndesce, că-i lipsesc cămărilor ce ar vré să le umple.
 Săracul neavând ce face, cu un ochiū în cer și cu altul pe pămĳnt se uita ședĳnd.
 Săracul nici odată să nu se întristeze, că nădejdea la om cea mai mare mângăfere.
- 11930** Săracul nici frate nici prietenĳ are.
 Săracul numai pe la morți se 'nveselesce c'atunci pe la pomeni a mână ce va găsesce.
 Săracul numai din prețul pâineĳ cunósce timpul cel roditor.
 Săracul nu se 'mprumută că nimeni nu-i dá.
 Săracul pururea vesel, că n'are ce pĳerde ca să'l întristeze.
- 11935** Săracul pururea postesce, că n'are ce mână.
 Săracul pururea departe se isgonesce, și de nimeni se primesce, iar bogatul de toți prietenĳ se numesce.
 Săracul pe prietenĳ curĳnd ȳi pierde, iar bogatul ȳi înmulȳesce.
 Săracul, cât de ticălos, de cât bogatul mai cu mult milos.
 Săracul prisosul nici cum ȳl cunósce, că pururea ȳi lipsesce.
- 11940** Săracul nu cere podóbe ci mai mult dēmăncare.
 Săracul sdrĳntăros pururea și sfios, dar mai sánatos.
 Săracul, cel mai slobod de orĳ-ce griȳă și necáz.
 Săracul din nădejde óre-ce dobăndesce.

- Săracul dintr'odată când se vede 'n bogăție se miră și el
dă el.
- 11945** Săracul dă va grăi vorba cea mai bună nimeni o bagă în
sémă, iar bogatul cât dă próstă la mare mirare o urcă.
Săracul dă hoți nicî o frică are, că nicî lui 'i ajunge ceia
ce el are, dar grijă dă mîncare mai mult are.
Săracul, și dă nu-î prisosesc, dar tot nu-î lipsesc, când
bine muncesc, iar leneșul vaî dă el când pē nimic mîna
pune.
Sărac pē sărac pizmuiesce, când cel-l-alt ce-va dobîndesc.
Sărac să nu te numescî când ai mîini dă muncă că mîna, cu
munca ei, bogăție'n casă-ți bagă.
- 11950** Sărac se 'nțelege cel ce nu pôte munci.
Sărac tu dă vei fi, puțini te vor pizmuî.
Sărac, cel ce nu muncesc când pôte munci.
Sărac dă la sărac mai multă milă vede, și bogat dă la bo-
gat mai multă pizmă vede.
Sărac dă te-ai născut să nu mori cerșetor ci dă pămînt
muncitor sau dă ori-ce lucrător ca un al firii slujitor.
- 11955** Sărăcia iubesce pē cel ce-o iubesce.
Sărăcia ești ridică ori-ce îndrăsnělă, până ce te duce la
dēsnađeđuire.
Sărăcia în adevăr cel mai mare rēu la om, dar celui mîn-
dru eî dă dă cap.
Sărăcia în adevăr din lenevire iese, dar când omul obo-
sesce muncind pentru altul unde-i mai rēmâne vreme să
muncescă pentru el, ca să scape din săracie.
- Sărăcia vrăjmaș are pē cel ce a lui dă soție o are.
- 11960** Sărăcia gólă la om mare bólă.
Sărăcia lenevesce pē om; d'aceea dă ea să te ferescî cât
vei putē.
Sărăcia și ticăloșia surorî nedeslipite, că unde una merge,
acolo și ceia-l-altă îndată se lipesce.
Sărăcia cu datoria împreună se preumblă.
Sărăcia când o lași în voia ei te încalecă pē grumazi.
- 11965** Sărăcia cât dă mică la inimă rēu te pișcă.
Sărăcia lăcuesce unde lene găsesce.
Sărăcia mai grea bólă dă cât ori ce altă bólă.
Sărăcia nunței cea mai mare săracie.
Sărăcia nu se isgonesc dă cât numai cu munca.
- 11970** Sărăcia nu te înșală, iar nerăbdarea e mare greșală.
Sărăcia pē om la muncă el dēșteptă cu mîna cea drēptă.
Sărăcia pē om până la pămînt eî plécă.
Sărăcia pē om plecat și supus 'l arată.
Sărăcia pē ori-cine silesce și fără voie, să supere pē ore-
cine.

- 11975** Sărăcia pe orî-cine, fie și cel mai de cinste, el arată fără cinste.
 Sărăcia pe mulți în vină ei bagă și fără minte ei arată.
 Sărăcia tot mai jos și-o ales ei ședere că 'ndrăsnelă nici cum are.
 Sărăcia fie-cine nu o poate suferi, de cât numai acela ce înțelept va fi.
 Sărăcia firesce necinste se socotesce.
- 11980** Sărăcia cea lungă vieța țe-o face pungă.
 Sărăcia cea mai mare întăfu din lenevire apoi din risipire.
 Sărăcia cea mare și pe cel mai învățat 'l arată prost și ne 'nvățat.
 Sărăcia cel mai ușor din câte daruri la om, că nimeni nici cum rîvnesc l'a lui stare.
 Sărăcia din lene 'n lume s'a născut și la ticăloșie pururea a crescut.
- 11985** Sărăcia din fire la om nici o rușine, iar cea din desfrî-nare rușine mare are.
 Sărăcia din tôte mai supusă la năpăstuirii pentru lipsa ei.
 Sărăcia de nevoie te face 'ndrăsneț, dar fără nici un preț.
 Fericit săracul când milostivi întâlnește.
 Fie-ce sărac, la al său bordei, împărat se socotesce.
- 11990** Tótă greșala noastră, ce ne aduce săracie, cheltuțelile ce facem piste venitul nostru.
 Ceii săraci mai veseli că nici o grijă, cei bogați mai întristați că în grijii sînt cufundați; d'acea mai cu cumpătare la góna bogăției.
 Ceii săraci pe cei bogați pururea ei pizmuiesc, și cei bogați pe cei săraci pururea ei necinstesc.
 Cel mai sărac acela și mai vesel, c'acela mai mult vinul iubesce
 Cel mai sărac în adevăr acela mai fericit, că nici o grijă are ne avînd de ce îngrijii: frica de hoți la el nici pîn gînd ei trece că n'are ce lua; rîspuns la ceva n'are cui se de că n'are pentru ce; stomahul lui nici odată nici cum se strică că n'are ce mîncă; beția nu'l turbură că n'are ce bé; de bir nu se supără ca n'are ce da; de foc, de apă și de cutremur și de cel mai mare vifor nici cum se spăimînteză că nici casă are, să-î fie frică să o pierdă și cea mai mare a lui fericire în sfîrșit se 'nțelege, că nici o temere are, de prăvilii și de legi, când n'are pentru ce să'l tragă prin judecări.
- 11995** Cel sărac mai milostiv că 'i e milă de cel asemenea lui.
 Cel sărac cu nădejdea în vis să 'nveselesce.
 Cel sărac, nu se 'nțelege că móre, că nici odată a trăit,

- că, și când trăia, ca și mort se socotea, iar cel bogat, cu mórtea eși pierde și averea ce era viéța lui.
- Cel sărac pururea cu minciuni dobândește.
- Cel sărac și scăpătat bolesce fără a fi bolnav.
- 12000** Cel sărac și ticălos cu mórtea mai sănătos.
- Cel ce și lasă meseria lui și s'apucă de cele împotriva curînd sărăcesce.
- Bogatul când a grăit, toți cei-l-alți au tăcut, că glasul lui până la cer s'a suit, iar săracul când grăiesce toți țin că birfesc și de mai bine vorbesce.
- Dacă ar alerga la faceri de bine, precum alérgă la marșande și la lipscană, puțină săraci ai vedé.
- Dacă săracii nu s'ar sili să muncéscă în locul celor bogăți, cine ar fi bogat? și dacă săracii nu s'ar însărcină cu greșalele celor mari, cine ar fi mare?
- 12005** Domnul scăparea săracilor.
- Dumică celui sărac ca sa'l ai îndatorat.
- Anevoie a cunoșce că marea bogăție întru zadar ne mângăie.
- Acela mai bogat cel ce póte suferi orî-ce sărăcie, că omul sărac se 'nțelege. nu pentru că nu are, ci pentru că rivnesce pururea mai mult să aibă.
- Acela bogat după lege se 'nțelege cel ce scie cum și când averea lui să și-o întrebuinteze, iar cel din potrivă pururea sărac, cât de bogat va fi, că pururea óre-ce eși lipsesce.
- 12010** Iubirea de bogăție cu mult mai mare de cât setea cea mai mare.
- Vai de cel ce se 'nbogătesce din sudórea altuia.
- Vrednică de laudă ar fi bogăția când ar avé împreună și a sufletului mulțumire.
- Cu cât mai puține trebuinte ai, cu atât mai bogat te găsesci.
- Cu cât mai bogat ești cu atât mai mult să îngrijesci de cel sărac și scăpătat.
- 12015** Cu cât mai bogat ești cu atât mai mulți dușmani dobândesci, încât și viéța țe-o primejduesci.
- Că cât mai bogată soția ta, cu atât mai lesne te lasă; feresce-te d'o asemenea bogăție.
- Când ești bogat să nu te mândresci, când ești sărac să nu te umilești, dacă vei să te cinstesci.
- Când veđi pe cel bogat la pórtă celui sărac, fericesce p'acel bogat că l'a lipsit grija și dórme în odihnă.
- 12020** Când cel bogat strigă *ah!* și *vai de mine* dar cel sărac ce a mai rămas să țină?
- Când bogatul grăiesce lumea amuțesce.
- Cât de bogat să fi, la mórte cu tine nimic poți lua.

- Cât dē bogat să fii, făr'o mică ajutorință dē la cel mai mic, nici cum poți trăi.
 La mare bogăție nici cum să rîvnesci, ci numai la câte în trebuință te găsești, că cu cele dē prisos mai mult te topesci.
 Lupul vîneză la miei și bogatul la sărac.
- 12025** Credința, cinstea, munca, bogăția ta.
 Mai mult bogatul la cele lui dē prisos poftesce și rîvnesc, dē cât săracul la cele lui dē lipsă.
 Mai bine o pârțică, fie cât dē mică, cu blagoslovenie dē cât bogăție mare cu blestēmuri și ocări.
 Mai bine în sărăcie dē cât în rea bogăție.
 Mai bine nume bun, dē cât bogăție cu nume necinstit.
- 12030** Mai bine sărac pē uscat, dē cât bogat și pē mare înneecat,
 Mai bine sărac din sine, dē cât bogat din sudórea altuia.
 Mai bine sărac și pē curat, dē cât bogat și încurcat.
 Mai bine sărac și pē picere, dē cât bogat și să zacī în pat.
 Mai bine sărac și cinstit, dē cât bogat și necinstit.
- 12035** Mai bine sărac și drept, dē cât bogat și cumplit; că una ești aduce cinste și alta necinste.
 Mai bine să te cinstesci dē cât să te 'mbogățesci; că cinstea la om cea mai mare bogăție, iar bogăția fără cinste, întrégă ticăloșie.
 Multe mijlóce d'a să 'mbogăți omul, dar fórtē puține cinstite, d'aceea cei cinstiți mai săraci.
 Mulți din cei bogați dar sgârciți piste fire, nici mîncarea lor eși dau îndestulă după fire, și mulți din cei săraci, dar slobođi la mână se dēsfat piste fire.
 Nici o bogăție cu statornicie, iar sărăcia cu cât mai mică cu atāt mai statornică.
- 12040** Nici o bogăție la copii mai bună dē cât rușinea, înțelepciunea și creșterea cea bună.
 Nici unul bogat firesce, nici sărac sē socotesce dē cât când unul cu altul l'avere sē cercetéză, unul un nume dobandesce și cel-l alt pē cel-l alt.
 Nici pré bogat nici pré sărac ci dē mijloc să poftesci, ca să te învrednicesci.
 Nu te pripi la bogăție ca să nu cađi în sărăcie.
 Nu din jafuri să te îmbogățesci ci din dreptul tēu să te îmbelșugesci.
- 12045** Pē cel dē astăđi bogat mâine el veđi scăpētat, cum și pē cel scăpētat, pē mâine el veđi împērat.
 Până unul nu sărăcesce, altul nu sē îmbogățesce.
 Până nu asupresci nu te îmbogățesci. Veđi ce bogăție bagī în casa ta.

Plasa bogăția pescarului, sapa bogăția plugarului, barda bogăția lemnarului și înțelepciunea bogăția sufletului.

Să te ferescă Dumnezeu de cel bogat când sărăcesce și de cel sărac când se 'mbogătesce.

12050 Tote 'n lume se supun l'a bogăției putere.

Tot bogatul se pare că minte are.

Cea mai mare bogăție cu mult mai nestatornică.

Cei mai mulți se 'mbogătesc din hrăpîri și hoții.

Cei bogați pe cei săraci pururea ei împilează.

12055 Cei bogați răutatea subț avere o ascund, iar bunătatea celor săraci subț a lor ticăloșie zace acoperită.

Cei bogați pe cei săraci îndată ei uită, iar cel sărac pe cel bogat nici după mörte el uită.

Cei bogați cer de la săraci, că de la ei se 'mbogătesc, și cei săraci de la cei bogați, că cu ei trăiesc. Ghici ghicitoarea mea care din amîndoi cere cu mai drept cuvînt.

Cela ce e mai bogat acela și mai cinstit, iar cel sărac și scăpătat pururea necinstit, că averea mare cinste aduce mare, iar sărăcia depărtată și de cea mai mică cinste.

Cel în avere bogat și în vrăjmași bogat, iar cel sărac scăpătat nici d'un vrăjmaș bogat.

12060 Cel cumpătat acela mai bogat

Cel-ce la bogăție cu nesaț rîvnesc, îndată cadă în cele mai mari ispite.

Cel-ce mai puține trebuințe are, acela se 'nțelege bogatul cel mai mare.

Cel-ce poftesc și le 'mputîneză și strădăniile și le înmulțesc, curînd se 'mbogătesc.

Cel-ce pré mult se silesc spre bogăție scapătă de tot.

12065 Cel-ce se mulțumesc pe ceea-ce i se găsesce, acela mai bogat se socotesce.

Cel-ce scie cum să se iconomisască cu cel puțin ce are, acela mai bogat se înțelege.

Cel bogat în avere și sgărcit la mână cu mult mai sărac de cât cel în adevăr sărac, că nici el se 'ndestulează, nici scie cui păstréază.

Cel bogat nu cunósce ce prieten el iubesce.

Cel bogat piste măsură la nici o lege se supune, cel sărac piste măsură ocăresce și înjură; cea mai bună dar întocmire, după fire, când ar avé toți de obște d'opotrivă stare fie și cel mai mare.

12070 Cel bogat pururea leneș, că-i vine d'a gata.

Cel bogat pe cel sărac să 'l caute la păsul său, și cel sărac la cel bogat s'alerge la păsul său.

Cel bogat prânzesce când el voiesce, iar cel sărac când găsesce.

Cel bogat de multe ori cu mult mai sgârțit de cât cel scăpătat s'arătat.

Cel bogat de toți cinstit, cel sărac batjocorit.

12075 Bogat acela se 'nțelege ce la nimic poftesce ci pe ce are se mulțumesc.

Bogatul i e frică să piérdă ce are, iar săracul nici o frică are că nimic are.

Bogatul când sărăcesce, anevoie prieten mai găsește, iar săracul nici un prieten pierde că nici unul are.

Bogatul la toate învățat, iar săracul în cea mai mare neștiință se socotesce că este, și de va scie ceva.

Bogatul nemilostiv, urit la fire se arată și la viețuire cu totul nesuferit.

12080 Bogatul pe lume cu atât se folosește, că de lingușitorii foarte mult se slăbește.

Bogatul scump, mai sărac de cât cel mai scăpătat, că nici odată în destul a mâncat.

Bogatul cel mai mare d'a lui bogăție nici cum se bucură, când sgârțitura de gât îl sugrumă.

Bogatul de la săracul se 'mbogățește, că muncesce cel sărac pentru cel bogat până ce se topește.

Bogatul, și când cu graiul alunecă, tot cu un glas strigă că bine a grăit.

12085 Bogatul și de are, pe ceea ce are nici cum se mulțumesc, ci pururea mai mult rîvnesce, iar săracul din potrivă foarte mult se mulțumesc pe puțin ce dobândește.

Bogat cinstit se 'nțelege, cel-ce din munca sa se 'mbogățește, iar nu din a altuia.

Bogat și sărac nimeni singur se socotesce, ci pe lângă altul unul mai bogat și altul mai sărac se 'nțelege.

Bogăția cu sărăcia, una cu alta împreună nici cum pot lăcui.

Bogăția la om, avere nestatornică, iar înțelepciunea, comoră neistovită.

12090 Bogăția la cel-ce de viétă se istovesce, întru nimic ei folosește.

Bogăția mare, grijă are mare, iar sărăcia pe grijă stă călare.

Bogăția nu stă în avere mare ci în buna întrebuintare a averii tale.

Bogăția să 'ți fie în cele de hrană, iar nu în cele de podobă.

Bogăția slugă celor mai rele în lume.

12095 Bogăția toate te le înlesnesce afară de dragostea patriei tale, iar sărăcia te-arată cel mai bun patriot la orice întâmplare.

Bogăția ta din munca ta, iar nu din a altuia.

Bogăția fără nici un copil nici un dar are.

Bogăția cea mare cinste ești aduce mare, când ea să chel-
tuesce la cei ce în lipsă se găsește.

Bogăția cea mare ne-aduce lenea cea mai mare, că pururea
găsește d'agata de mâncare.

- 12100** Bogăția ce ești vine de grab fără muncă. de grab se și duce,
iar cea ce cu încetul și cu sudore dobândesci rămâne
în veci.

Bogăția cele grele departe le duce, iar sărăcia cât de
mică aprópe le aduce.

Bogăția ce pe nici un sărac împărtășește ticălósă se so-
cotesce.

Bogăția desfrínare, sărăcia înfrínare de nevoie mare.

Bogăția 'ți folosește când scii s'o întrebuințezi, iar la 'm-
potrivă întâmplare mult și rău te vatămă sufletesce și
trupesce.

- 12105** Bogăție ori-ce om póte dobândi, iar năravuri bune numai
cel înțelept.

Bogăție îndestulă poți să dobândesci, iar fericire anevoie
poți să nemeresci.

Bogăție cu nedreptate nici cum să doresci, ci din cele
drepte pururea să te hrănesci.

Bogăție dréptă cea din munca ta, cu sudórea ta.

Bogățiile de hrană ce ne dá pământul, acelea sânt comóra
cea adevărată; ferice de cel ce-o dobândește.

- 12110** Dorul bogăției în nesaț se sfirșasce.

Dé ești bogat cere vieță îndelungată, iar dé ești sărac ce
vei să te cinstesci?

Dé la săraci a te îmbogăți, foc bați în casa ta, iar din
munca ta dé te vei îmbogăți, casa ta o vei înmulți.

Și cel bogat se sfiesce, la sărăcie când gândesce.

Pentru Săritură

Cine a sărit și nu s'a poticnit voinic mare s'a numit.

- 12115** Când te puî pe sărituri, veđi să nu 'ți sară și bóșele în
nădragi.

Pentru Sărutare

Intru zadar sărutare când nu-î dai demâncare.

Mai bine dé la prietenî mușcătură dé cât dé la dușman
sărutătură.

Nici un ceas mai dulce dé cât când ești dá sărutare dulce.

- Pě cel-ce săruți cu glumă acela te sugrumă.
- 12120** Sărutarea numai la copii și la drăguți se dă.
Sărutarea se îngrópă cu dragostea împreună.
Sărutarea cea mai dulce foc mare ne-aduce.
Sărutarea cea mai dulce ceea-ce din inimă curge.
Sărutarea cea mai dulce ceea-ce buzele ții suge.
- 12125** Sărutarea dē Iudă ce curînd înșală pē cel fără prihană.
Sărutarea și mai dulce când d'opotrivă sărutare ne aduce.
Sărutarea și în zadar tot ęși are al sēu dar.
Cea mai uritā sărutare cea cu fățărnicie.
Próstă sărutare muiere cu muiere, iar muiere cu bărbat cea
mai dulce sărutare; dē nu mē cređi întrébă.
- 12130** Sărutare nici odată să nu dai ca Iuda ca să nu auđi *lată Iudă*.
Sărutare dulce dar nu cu fățărnicie, că în tartar te duce.
Cea mai dulce sărutare a celui cu îndurare.
Cine va ca toți mână să'i sărute, orī călugăr să se facă orī
în muiere să se prefacă.
Dulcea sărutare la dragoste léc n'are.
- 12135** Dulcea sărutare la dragoste saț n'are.
Dulcea sărutare la dragoste fericire mare.
Dulcea sărutare dragoste mare ęți aprinde.

Pentru Sărăcie

Veđi *Sărăci*.

Pentru Sērbători

- O ți și numai Domnul a poruncit pē săptămână să sērbătorim
și dē muncă să ne odihnim, iar noi din potrivă acea
și am făcut-o întrégă sēptēmână ca mai mult să nu muncim.
Omul cu plată bună și voie bună n'are sērbătóre.
- 12140** Ȋioa dē sērbătóre cu scădere te gătesce iar cea dē lucră-
tóre, cu multe bucate masa țe-o împodobesce.
Cu sērbătóre piste sērbătóre móre omul dē fóme.
Cu sērbătóre pē tótă Ȋioa te 'ncunjură sărăcia.
Nu pré multe sērbători ca dē fóme să nu mori.
Lenevirea a născut cele mai multe sērbători și beția cele
mai multe comori.
- 12145** Mirenii aū isvodit o mulțime dē sērbători spre dēsfătări,
dēsfrînări și tembelic, iar călugării spre folosul lor ca mai
mult să dobândescă, cu banii ce strîng cu discul la bi-
serică, și unii și alții, împotriva poruncii Domnului, ce o
Ȋi numai a orînduit spre odihnă pē sēptēmână. Vai dē

voi ce răspuns veți da înaintea Domnului de neleguirile vóstre.

Săracul și plugarul la sărbători să nu privescă că nu scie mâine ce vreme o să'l lovescă.

Săracă sărbătórea postul uscațiv, urită lenevirea așa ȕice Isaia.

Sărbătórea în adevăr, semn de lenevire.

Sărbătórea sfântului, sărăcia omului.

12150 Sărbătórea, cel mai bun tovară; al sărăciei.

Sărbătórea bună numai de bėutură.

Cel ce se dă la sărbători hrana și-o pierde, de multe ori, că de muncă se depărtéză, de cel mai sfânt lucru.

Cine în sărbători trăiesce, în sărăcie să sfirșesce.

Cine muncesce nu pėcătuesce că urméză poruncii lui Dumnezeu, ce numai o ȕi pė săptămână i-a dat spre odihnă; iar cine des sărbătóresce, acela în adevăr pėcătuesce, că n'ascultă porunca lui Dumnezeu.

12155 Cine de sărbători se ține, sărăcia de el se ține.

Pentru Sătulí și Săturare

Veți *Înbărbare*.

Pentru Sânge

Cu totul să te feresci sânge de om să n'i sugi, ca țințarul când te pupă.

Măinele în sânge nici cum să ți le văpsesci.

Să tremuri ca Cain când sânge de om să varsă pentru tine.

Sângele cel mai rece, la dragoste când cade, s'aprinde și arde.

12160 Sânge de om nici să'l veți ne cum tu să'l verși.

Pentru Sírmani

Veți *Săraci*.

Interesurile sírmanilor ca însuși ale tale să le socotesci.

Vai de sírmani când judecătorul cu patimă ھی judecă.

Vai de sírmanul ce cade pė mâinile năpăstuitorului, când la nimeni scăpare are.

Copilul sírman când mai mult îndrăsnescce, *fugí d'aci* aude de la cel ce'l hrănesce.

12165 Copilul sírman când cere ceva mai mult, *tată tēi cu noi* (ھی ȕice) *nu mănâncă mai mult*.

Copilul sîrman când cere dămîncare cu bătăi el îndopă.
Copilul sîrman, tocma ca un dușman, de toți se sgornesce
și de toți se necinestesce.

Copilul sîrman de unul se rógă și altuia elli sárutá póla,
ca o iconă.

Copilul ce rămâne de părinți sîrman și pe cel mai de aproape
mare dușman are.

12170 Cum voi veți urmă cu copiii sîrmani, așa vor urma și cu
copiii vostri când vor rămânea și ei sîrmani.

Când te uîți la cel sîrman ochii tîi drept să caute, și genele
tale deschise.

La sîrman părinte, la veduve ocrotitor, la străini bună
gasă, la orbi călăuză, la schiopă ca un baston și la
ciungă mână de ajutor pururea să te-arăți.

Nu numai cel-ce n'are părinți se înțelege sîrman, ci cu mult
mai mult cel-ce n'are crescere și 'nvătătură bună.

Nu rîvni l'averea sîrmanilor că și copiii tîi, ca mâine, vor
fi sîrmani.

12175 Pe sîrman să elli feresci, nici cum să'i năpăstuiesci.

Pe sîrmani din mâinele năpăstuiitorului, ca din ghiarele gaii
să muncesci să-i scapi.

Să îngrijesci de sîrmani ca de însuși ai tîi copii.

Sîrmanul când se năpăstuiesce, la Domnul scăparea lui o
găsesce.

Cel sîrman se duce unde vîntul el duce.

12180 Cel sîrman de minte cu mult mai sîrman de cât cel fără
părinte.

De către sîrman și de către veduvă nu-ți întorce ochiul tîu.

Pentru Scară

Pe scara care te urci păzesc să nu te încurci că tot
p'aceea d'odată, să te scobori îndată.

Scara, pe care te urci în slavă, este dréptă mare și repede,
d'aceea să te păzesci când te urci ca nu cumva s'aluneci
când te urci.

Pentru Schimbare i Cele neschimbătore

Nu numai pentru vremea de acum să faci schimbări la
orice ci mai mult pentru cea din urmă, ca să pótă folosi
și la cei din urmă.

12185 Prefacerea și schimbarea la orice, plăcere ne aduce.

Schimbarea la orice, dulce ni se pare, dar și supărare are
cam mare.

Schimbarea domnilor bucuria nebunilor.
 Schimbare la ori-ce poftesci să faci spre mai bine, însă
 nu cu cumplire și cu chinuiri.
 Cele schimbătoare supuse la nici o cercetare.

Pentru Scoborire

Veđi *Urcare*.

Pentru Scuipat

- 12190** Scuipatul să nu'l arunci drept în obrazul altuia, ci mai bine în basma, dându-te la o parte.
 Când te scuipă, să șici că te-a scuipat ca să nu te dăochi, și așa și răsplătesci.

Pentru Scumpete și Scumpi i Sgârciți

Pentru Scurte

Mușerea scurtă, cu haîne scurte arată și mai scurtă, d'aceea fugi de haîne scurte când ești la trup scurtă.

Pentru Scăpare

Pă toți cu îndurare să-ș priinesci la tine, și tare să-ș ocrotesci când alergă spre scăpare.

Pentru Scăpătați

Veđi *Săracș*, *Bogași*.

- In fericirele tale nici cum să uși pă cei scăpătați.
12195 Când morții vor învia atunci cei vii vor scăpăta, că fieșce care al său pămînt vor lua.
 Mâna ta pururea deschisă s'o șii la cel scăpătat.
 Cei scăpătați cu nădejdea se 'nvesolesc.
 Cei scăpătați la turburări așteptă să se îmbogășescă.

Pentru Scărpinat

Inaintea adunării nici cum să te scarpini că te-arși de păduchios.

Pentru Scădere

Veđi *Cădere*.

Pentru Scărbă

Veđi *Scărboș*.

- 12200** Nimic alt în adevăr mai scărboș pē lume dē cât lingușitorul, înșelătorul și flecarul și nimic alta mai urît dē cât zavistnicul și fățarnicul.
 Cel scărboș te face să verși când ăl veđi.
 Dēparte dē cele scărbe, că scărba plecate la toți aduce.

Pentru Scriere, Scriitori, Înscrișuri, Scrisori i Cărți

- Orî-cine a scris, orî-ce a scris, din vechime, a scris în limba ce sē grăia pē vremea ce a scris; d'aceea și mulți s'au luminat din cele ce s'au scris, pentru că pricepea cele ce citea; așa și noi trebuie să urmăm ca să ne luminăm.
 Cartea cum o lași îndată și ea te lasă, dar cu mult mai greu când ea te va lăsa dē cât când tu o vei lăsa.
- 12205** Cartea, până a nu citi-o, n'o porni din mâna ta.
 Ca să scrii bine, scrie necurmat.
 Nici un scriitor n'a scăpat dē critica celor zădarnici, dar nici unul dintr'aceștia s'a arētat mai dēstoinic dē cât acel scriitor.
 Nu critica pē cel-ce a scris, ci mai bine fă și tu ceva mai bun dē cât acela ce a scris.
 Până nu vei învăța să scrii, nu poți judecā ceea-ce altul a scris.
- 12210** Cel ce scrie, și după mōrte cu toți grăiesce; d'aceea nemuritor sē socotesce.

Pentru Slavă

- Iubirea mare dē slavă aduce la norōde norocirea cea mai mare, însă cu primejdie mare.
 Iubirea dē slavă pē om ăl orbesce, cât nu pōte cunōsce ce e lui dē folos.
 Iubirea dē slavă patimă fără lēc.
 Iubirea dē slavă cea mai rea otravă.

- 12215** Iubitor de slavă, acest dar numai are că, slobod la mână, la toți se arată, și cu pșteptul ocrotesc pe cel ce la el alérgă.
 Iubitorul de slavă în veci bolesce, de dorul mărireî.
 Iubitorul de slavă cum se urcă în slavă așa cade din slavă.
 Iubitorul de slavă ca să dobândescă slavă și la cel mai mic se plécă și picerile-î sărută.
 Iubitorul de slavă pururea sécetos él veđi.
- 12220** Vai de cel ce prăpădesce noróde întregi pentru a'și dobândi o slavă zadarnică.
 Zavistim pe cei în slavă, de pizmă că nu sântem și noi ca ei în slavă.
 Nici slava nici bogăția, cât de mari vor fi, cu ele d'aici nu te duci, unde tu te duci.
 Nesățiosul de slavă nu se odihnesce până nu va stăpâni totă lumea, până va sugrumă și pe cei nevinovați. Dăparte d'asemenea slavă.
 Nu rîni la cele de mare slavă că nestatornice sânt.
- 12225** Nu te jâli pentru slavă, c'ale vremii întâmplări fórte grabnice schimbări: cel slab lesne se întăresce, cel tare lesne slăbesce, cel olog lesne se scólă și cel țépân în picere cărja să se ție cere, cel de toți veđut curînd se face nevěđut și cel în pustie nesciut curînd în lume s'a veđut.
 Razele slavei, cât de dăparte fie, mai dulci și mai frumoase la toți ni se pare, și de cât cele din revărsatul zorilor.
 Slava, moméla nerođiei, și némul, masca nerođief.
 Slava nóstră se măresce când se impuțineză cele-l-alte cusururi.
 Slava cea adevărată, dăpărtarea zădărniceî.
- 12230** Slava după faptă iar nu fapta după slavă.
 Slava și norocul de un lanț sânt legate, când d'una n'aî tu parte cea l-altă stă dăparte.
 Slavă nu poți dobândi fără nimic a munci.
 Ceea-ce tu acum măresci sau slăvesci, piste puțină vreme la pămînt le veđi culcate pîn gunoiu.
 Cel ce mai puțin iubesce slava între ómenî, acela de la ómenî mai mare o dobândesce.
- 12235** Cine iubesce slava semn de suflet mare.
 Cei în slavă mare să se uite la rótă cum spița de sus îndată cade jos.
 De vei să dobândesci cea mai mare slavă supune-te, de voia ta, la pravili și la legi.
 De cât în slavă, mare pentru puțină vreme, mai bine în mică, în mai multă vreme.
 Dăstoinicie să gonesci, credință să aręți, cinstea să o îmbrățișezi dacă vei să te slăvesci.

Pentru Slabi i Slăbiciune

Vedî *Grași*.

- 12240** Pē cei slabi și nevoiași să-î îmbrățișezi împotriva celor tari. Slăbiciunea mult ne stă împotriva îndrăsnelei și al dreptului cuvînt.
Slăbiciunea sufletului ții aduce frica cea mai mare, întristarea cea mai grea și mânia cea mai mare.
Cei slabi, dē multe ori rușineză pē cei mai tari.
Cei slabi, la nevoie se arată ómeni bunî.
- 12245** Cel slab, când va să se ȳea după cel tare, va rămănea dē rușine.
Cel slab și neputincios vrënd nevrënd se mulțumesc cu puțin, iar cel tare și puternic pururea la cele mari rēutăți gāndesc și rīvnesce.
Și cel slab la vremea lui ții întăresce puterea lui.
Să nu afe vrăjmașul tēu dē a ta slăbiciune că numai îndată încalecă pē grumajii tēi.
Slăbiciunea ta n'o arēta altuia, că mai mult ții folosecse când ascunsă se păzesce.

Pentru Slove

- 12250** Prin al slovelor bun graiū și cu morții vorbă ai.
Slova vorbă mōrtă, dar mai mult grăiesce ca cea vie.
Slovele, și dē și nu ai nici un glas, nici un cuvînt, dar nooē ne dau cuvînt pentru cuvînt.
Dē nu poți grai cu glasul tēu, grăiesce cu slova ce mai bine dēslușasce orice cuvînt.

Pentru Slobodēnie și Slobodī

- Atunci te socotesci slobod când te supui la legi, că n'ai dē ce să-ți fie frică.
- 12255** A fi slobod óre cine atāt dē scump se 'nțelege cât nu se póte prețui cu tóte ale lumii avuții.
Om slobod dē ori-ce nu se vede, măcar cum iar sluga la óre-ce se cunósce ori-cum.
Cu plată dē slugă slobodēnia ta însuși tu țe-o robesci.
Mai bine cu un slobod, slobod să trăiesci, dē cât cu mai mulți în robie.
Nici unul slobod când pē sine nu se stăpănescē.
- 12260** Norodul slobod se 'nțelege când se supune la lege.

Pě nimeni legat să nu-l ții, ca p'un boi, ci slobod să'l socotesci ca p'un firesc om.

Pě cel ce slobod Domnul l'a lăsat, cum tu în robie l'ai cufundat?

Precum slobod te-ai născut așa slobod să trăiesci, dar precum ȳarăși tu mai bine te-ai legat cu friul legelor așa să urmezi.

Să nu împedici slobodenia că și tu cađi în cursă.

12265 Slobodenia numai atunci ęi cunosci darul și dulcęta ei când o pierđi.

Slobodenia cu înfringerea împotriva una alteia se privesc.

Slobodenia la om vieța cea mai plăcută.

Slobodenia la om lucrul cel mai scump.

Slobodenia la tóte cele mai mari greșeli ne aduce.

12270 Slobodenia muma deșteptării și a fericirei, ȳar robia muma întunecului și a ticăloșiei.

Slobodenia noastră supunerea la legi.

Slobodenia prin plată cea mai spurcată faptă, ȳar cea de bună voie cea mai sfântă se 'nțelege după ori-ce lege.

Slobodenia s'o ȳubesci dar nu cu ea să jăfuiesci.

Slobodenia s'o socotesci ca cel mai scump și mai sfânt lucru 'n lume.

12275 Slobodenia te urcă la cea mai mare cinste, ȳar robia la cea mai mare necinste.

Slobodenia temeul omenirei.

Slobodenia din robia, cea mai mare a omului datorie.

Slobodenia și robia una te cinstesce și alta te necinstesce.

Fugi de necinste și alergică după cinste.

Slobodenia când gonesce la cele de trebuință trebuie să te silesci ca s'o dobândesci cu munca ta.

12280 Slobodenia se 'nțelege, nu să faci ori-ce vrei ci ceia ce pravila ție ęți slobode.

Slobod unul s'a născut, dar însuși el pe el s'a legat cu o lege, d'aceia slobod se 'nțelege cel ce se supune la legi.

Slobod se 'nțelege, cel ce nici cum greșasce împotriva d'ori-ce lege.

Slobod se 'nțelege, împotriva d'ori-ce patimă nici cum se stăpânesce.

Slobod de ori-ce acela se 'nțelege cel ce cu puțin se mulțumesc pe sine.

12285 Cel-ce nimic poftescce acela de cât toți mai slobod se socotescce.

Cine va să fie slobod să se păzască să n'aibă de altul trebuință, că din potrivă de nevoie slugă te faci la ori-cine.

Cine la slobodenie se împotrivesce, de mare vrăjmaș al omenirii se privesce.

Dă cât cu friul în gură și în grajd împărătesc, mai bine slobod pe câmp să trăiesc, strigă și ȕice cel mai ticălos cal.

Dă cât să mă hrănescă pentru înjunghiere mai bine slobod prin pustietăți fără nici o hrană, strigă boul cel mai slab.

12290 Și când trupul va fi rob, sufletul să ȕi fie slobod.

Pentru Slugă

Veȕi *Sluȕă*.

Pentru Slujitori

Veȕi *Slujbe*.

Pentru Slujbe i Slujbași și Slujitori

Atunci vei nemeri slujbași buni de slujbă, când vei alege dintre cei-ce nu te rógă.

Om desăvîrșit la tóte nici cum vei puté găsi ; d'aceea să te slujesci la slujbă cu acela la care el s'a învățat.

Om de slujbă în adevér cel-ce după putere muncesce.

Orî să nu intri în nici o slujbă saũ, dacá ai intrat, să te sílesci să înaintezi cu dęstóinicia ta cea d'intăũ cu huzur, cea din urmă cu marî strude și necazuri.

12295 Orî-ce slujbă cu datoriile ei ca să nu să pótă abate nici unul.

Orî-ce slujbă, fie cât de mică, îndatorire se 'nșelege.

Orî-ce slujbă cere cinstea ei.

Unul altuia slujim și Domnul tuturor, când e supus legilor.

Unde slujbele pe tobă (cine dă mai mult) se dau, acolo jafurile de față se dau.

12300 Unde slujbele se vînd, acolo hoștile în mare cinste sũnt. În slujbă omul se cunósce de este bun saũ de e réu.

În slujbă când ești să te porți cu chip cuvîncios, către toți, ca și după slujbă toți să te cinstescă, ca când ai fi în slujbă.

În slujbă când te afli, pe ai tãi supuși să nu cum-va să-ȕi ții multă vreme după uși.

În slujbă când te afli să te socotesci că pentru folos obștesc slujesci, iar nu pentru al tãu în parte folos.

12305 În cea mai mare slujbă așă tu să urmezî, ca după aceea slujbă să nu te rușinezî.

Vai de acela ce 'și lasă munca sa și alérgă după slujbe

- d'ale curții, și dă să socotesce fericit, că dă slugă nici odată el pierde pe lângă alte multe sudalme.
 Vai dă norodul acela unde slujba nu se cinstește.
 Vai dă țera aceea unde slujbele se vind pe bani gata ca la țirg.
 Cu ómenii rēi când te slujesci, tot împiedicării găsesci la orī-ce bine gândesci.
- 12310** Cu orī-ce slujbă cât dă mare când vei să arēți că îndatorești necinste dobândesci, d'aceea slujba datorie, iar nu îndatorire s'o socotesci.
 C'un «*mulțumim dumitale*» prin graiū și numai pentru slujbă nici odată se 'nțelege.
 Cu schimbarea slujbașilor multe află un domn ce mai înainte nu le scia.
 Cu slujbă credincioasă cinste dobândesci, și la cele mai mari piste alții te numesci.
 Cu cei rēi și cu cei dă minte proști nici cum să te slujasci, c'ale unora greșeli ș'ale altora rēle numai asupra ta le vor aruncă.
- 12315** Cu ceea-ce te-ai dēprins, cu aceea să te slujesci, la străin lucru să nu gândesci, că pierđi și ceea ce ai în mână.
 Cu cel mai dēstoinic pururea se te slujesci, ca meșterul cu lemnul cel mai sănătos.
 Când eși din slujbă să te cinstescă ca când ai fi în slujbă.
 Când în trebă dă slujbă te afli, trēba din mâna ta nici cum să scape.
 Când cunósce óre-cine dēstoincia sa, nici cum greșasce la slujba sa.
- 12320** Când piste putința ta te însărcinezi cu slujbe, cere ajutor ca să nu te rușinezi.
 Când pui cumpliți în slujbă, colții din gură trebuie mai întâi să le scoți.
 Când pe cel-ce s'a învățat și s'a dēprins cu o slujbă sau cu un meșteșug el pui să slujască la altă slujbă, nici o trebă dēstoinică vei vedé dă la el.
 La orī-ce slujbă să alegi pe cel-ce aduce el cinste la slujbă, iar nu pe cel-ce slujba ăi aduce cinste.
 Cât vei puté, să șilescí să cunoscí năravurile acelora cu carí vei să te slujasci, ca să nu 'ți aducă vre-o rușine.
- 12325** La slujbe să te slujesci cu cei silitori la slujbă, ca slujba s'i nu sté.
 La slujbe să slujască fiesce-care la rîndul seū fără nici o plată așa a dīs cel dă sus, iar cel dă jos i-a rēspuns: «Când cu plată mare lumea se jăfuiesce, iar fără nici o plată óre-ce va urma?»

La tóte nici unul vrednic pē deplin, d'aceea cu alții tu să te slujasci la câte tu ne îndelctnicesci.

La toți după a lor slujbă li se cuvine și plata și mai bună. Mai bine singur să te depărtezi de orice slujbă, când nu te cunosci dăstoinic, de cât altul să te depărteze pentru nedăstoinicia ta.

12330 Mai bine cu pămînteni tēi să te slujesci de cât cu străinii. Mai bine să trăiesci mare la o slujbă cât de mică, de cât să trăiesci cât mai mic la o slujbă mai mare.

Mii și sute de slujbe de vei arētă, și numai la cea din urmă de te vei depărtă după greșala ta, tóte cele-lalte la uitare se pun.

Nici o slujbă mai mare de cât a sluji orī-cine la omenire fără nici o smintelă.

Nu cu cei de nēm mare ci cu cei mai cinstiți, cu cei mai dăstoinici și cu bune sciințe să te slujesci la slujbe, ca pururea să isbutesci și de toți să te slăvesci.

12335 Nu slujba face pē om mare, ci slujba se măresce după dăstoinicia celui ce o cărmuesce.

Nu te depărtă de slujba ta, că schimbarea slujbelor ții risipesce punga ta.

Putere piste putere și piste măsură nici cum să dai la slujbașii tēi.

Pē orī-cine să primesci la cea mai mare slujbă dacă asupra lui cunosci dăstoinicie.

Pē slujitorii tēi să-i însufleșeci cu cinstea ce i se cuvine, ca și alții de la ei pildă să ıea bine.

12340 Pē slujitorii tēi să-i întrebuintezi după deprinderea lor ca să isbutescă la isprăvile lor.

Pē slujitorii tēi de aprópe să-i privești, ca să nu se întindă piste mēsură lor.

Pē toți de opótrivă să-i ıubesci, dar la slujbă cu cei mai dăstoinici și cei mai cinstiți să te slujesci, ca cinste ție să 'ți aducă.

Pē bani nici o slujbă să dai că prăpădesc lumea.

Precum lemnarul lemnul cel mai sănătos ıi pune la temelie, ca să ție casa mai bine, așa și tu cu cel mai vrednic să te slujasci, ca să nu 'ți cadă 'mpărăția.

12345 Silesce-te să dobândesci cu a ta plăcută slujbă dragostea cea mai bună de la stăpânul tēu.

Slujba cu care te ınsărcinezi să nu aștepti să 'ți poruncescă ca să o săvırșesci, ci ca o datorie să o socotesci și să o ımplinesci.

Slujba către țēră mare dar are, ca cea mai mare datorie. Slujba nu precum ții place ție ci precum se cuvine așa să o ceri de la cei-ce 'ți slujesc ție.

- Slujba ta p  d plin  nsu i tu să  e-o s v r esci, că altul  e-o  nponci ez .
- 12350** Slujba ta să nu  e-o la i pentru plăceri  i d sf t ri ci  i una  i alta la vremea lor.
Slujba ce ai în m n  n'  l s  din m n  pentru alta mai bună că p'am ndoo  le p r i din m n , ca c inele  m-bucătura ce av  în gură c nd în apă să uită  i mai mare o ved .
- Slujba ce ai în m n  s'  sco i la căpătăiŭ, ca să dob ndesci alta mai bună.
- Slujba cea mai mare o po i da tu la cel mai dă aprópe  ie, iar cea mai grea la cel mai vrednic d  ea.
- Slujba cere putere în m ini  i în picere.
- 12355** Slujba d  frică nic  bună nic  statornic .
Slujba c rc  d sto nicia ta.
Slujba ul să nu scie c nd din slujbă vei s l d p rtezi, ca să po i s l cercetezi.
Slujbele să nu le vin i ca la mezat, cu toba, cine dă mai mult, că cine dă mai mult acela  ea  i mai mult.
Slujbele  i cinstea la to i s  cuvine după ale lor destoinic i iar nu după ale lor copo nic i.
- 12360** Slujbă c nd  ei în m n  nu numai cum să n'  p r i ci cum s'   nv rtesci mai bine tu să te socotesci.
Slujbă mare să gonesci ca p  alți s  folosesci  i a a să te cinstesci.
Slujbă dă la cei tineri, sfat dă la cei c run i  i blagoslovenie dă la cei b tr ni.
Slujba dr pt  c nd cunosc  n'  l s  fără plată.
T te singur unul să le facă, la om piste putin  ; d'aceea cu cei mai dă credința pururea să te slujesci la c te tu nu te  ndeletnicesci.
- 12365** Temelul alegerei celor d  slujbă să fie cinstea, credința  i buna silin a.
T te spre bine   i merg c nd slujba ta  e-o cauți bine.
Fiesce-care în slujba sa, după d sto nicia sa.
Fără banul în gură, anevoie nemeresci c nd pentru slujbe mijlocesci.
Fără dare d  bani nic  o slujbă ai.
- 12370** Cea mai mare slujbă cere să primesci p  to i în tot c sul  i minutul.
Cea ce ai învățat,  i cu ceea ce te-ai d dat, cu aceea să te  i slujesci iar nu să sară dintr'una în alta, că numai îndată te poticnesci.
Cel în slujbă slugă la to i d opotriv .
Cel fără nicĭ o slujbă,  i fără nicĭ o meserie, la cele rele  i urite pururea g ndesce.

- Cel ce nădăjdușce cinste dē la slujba sa, acela păzesc dreptatea la slujba sa.
- 12375** Cel ce des sē împedică și cu capul sē lovesce, când d'un prag când dē altul, acela să slujască mai bine sē învață. Cel ce dē interes s'arată cu slujbă dē precupeț sē socotesce, iar cel dē frică rob sē n'țelege și cel dē dragoste mare om sē vede.
- Cere slujbă dē la slugă la ceea ce el sē îndeletnicesce ca și dē la meșter meseria ce el lucrăză.
- Din orī-ce slujbă să ieși mai mult cu cinste dē cât cu bogăție, că cinstea întrece orī-ce bogăție.
- Din slujbă când te dēpărtezi, cu laudă să ieși.
- 12380** Dēparte dē orī-ce slujbă când slujba ta nu sē cunōsce.

Pentru Slutire

Slutirele din fire nici o dēfăimare aduc, iar cele dobândite din netrebniči urmări acelea necinstite.

Pentru Slugi

- Orī slugă orī stăpân dator e să fie bun.
Unul la doi stăpâni nici cum pōte sluji.
Unul pentru altul datorī sūntem să slujim, iar nu să luăm unul dē la altul îmbucătura din gură.
- 12385** Unul singur nici cum pōte a'și căpēta luī-și tōte câte luī dē trebuință; d'aceea sē cuvine unul altuīa la vreme să slujim după putere.
- Unde veđi slugī mai multe, acolo slujbă puțină.
Impreună cu sluga ta să te slujescī și tu, ca să te mai ușurezi l'ale casei trebuinți.
- Vai dē cel ce ajunge slugă altuīa că, dē nevoie, urmēză și cel ce el nu va.
- Cu greū, și fōrte greū, slugă să fi la cel mai rēu.
- 12390** Cu cât mai mult slujescī la cel fără milostivire, cu atât mai mare și primejdia ęți vine.
- Cu credință să slujescī la ceea ce-ți s'a încredințat dē la al tēu stăpân, ca la mai mare să te învrednicesci.
- Cu mulțumita să plătesci, și cât mai curind, celuī ce țe-a slujit.
- Cu slugele, ca cu căni, cuvinte scurte, ca să le înțelēgă.
- Cu slugī înțelepte tu să te slujescī dacă vei să te cinstesci.
- 12395** Mai bine să bolescī dē cât să slujescī la om neînțelegētor.
Nu după fudulie ci după destoinicie să-ți alegī slugă ție.

Pē slugă s'o miluescī iar nu s'o chinuiescī.

Pē slugă s'o socotescī ca pē tine însuși om.

Pē slugă să n'o bați ci cu vorbă dulce din greșeli să o abați.

12400 Pē slugă pē cât pôte s'o însărcinezī la slujbă, ca nu tu în locul ei să te împovărezi cu slujba.

Pē slugi la muncă să le deștepți, în lenea somnului să nu le îngăduesci.

Plata celui ce'ți slujasce, să nu zăbovescă la tine nici până mâine.

Precum pē copiii tēi așa și pē slugi bine să le înveți, că sluga înțeleptă pē stăpân deșteptă.

Să n'aștepți de dooe ori stăpânul tēu să'ți poruncescă, când slugă te-ai făcut.

12405 Sluga ale stăpânului tôte le cunosce și bune și rele.

Sluga smerită și plăcută mânia stăpânului curind o potolescī, iar cea înderetică cu mult mai măresce.

Sluga cu stăpânul să nu să sfădescă.

Sluga când va stăpâni, oara norodului.

Sluga credinciosă către al seū stăpân, de cât ori-ce preț mai pre sus se socotesce.

12410 Sluga la stăpân cu credință să slujască ca mulțumită să dobândescă.

Sluga mai mult se silește, când vorbă dulce aude de la stăpânul seū.

Sluga multe trebuie de la stăpân să sufere, ca slugă dreptă să se numescă.

Sluga să nu răspundă împotriva stăpânului seū, că cu tăcerea dragoste mai multă dobândește.

Sluga împotriva stăpânului când gândesce de ucigaș se socotesce.

12415 Sluga firesce urit nume dobândește.

Sluga fără lucru nici cum să șadă, că lenevirea la reutăți el bagă.

Sluga fără plată nici cum s'o silescī la slujbă.

Sluga cea credinciosă din mică mare ajunge și din sărac bogat

Sluga cea bună, cu stăpânul împreună, la ori-ce întimplare pătinesce cu 'ndurare.

12420 Sluga ce te iubesce și binele tēu voesce, nici cum din casa ta s'o depărtezi cum-va.

Sluga bună se mahnescă când stăpânul pătinesce.

Sluga și boul la vreme să se odihnescă ca iarăși la vreme să pôtă să-ți mai slujască.

Sluga veche și bătrână n'o depărtă din casa ta, că mai bine cu cea veche să slujesce casa ta.

Slugă se înțelege mai mult cel ce stăpânesce, că de toți îngrijesce.

- 12425** Slugi tale cât de mult să-ți dai lui să mănânce, că 'n locul tău se luptă și s'aruncă ca o mince.

Slugile mult pătimesc când tinerii stăpâniilor lor le poruncesc. Slugile de nevoie iar stăpâniilor de bună voie urmăresc ce urmăresc.

Slugi mai puține la stăpâni mai mulți, ca aceștia să se economisască și aceia mai mult să se folosească.

Tuturor slugă să te faci ca pe toți să-ți dobândești.

- 12430** Să nu vinzi pe stăpânul tău că rău îți vine la capul tău. Să nu presci pe stăpânul tău că Iudă te numesci.

Feresc-te de a te mai împotrivi stăpânului tău, și de-ți vor face jurământ pe însuși viul Dumnezeu.

Ferice d'acele slugi ce stăpânul, când va veni, în slujbă ei va găsi.

Fericită sluga pe care Domnul venind o va găsi veghind.

- 12435** Ce cu greu se pare slugă să fie cu duh mai mare de cât stăpânul său.

Cel ce cu credință ție îți slujesce, când stăpânul îl mulțumesc după a lui slujbă, el îndoită sîrguință la slujbă dobândește.

Cine nu slujesce când bine să răsplătescă?

Dacă slugă te-ai făcut rabdă și tu până 'n piele.

După stăpân și slugă.

- 12440** De cât slugă împodobită și pe tot césul să audă ciocoile! și porc de câine, mai bine pe vatră la cenușă cu ciubucul în gură fără nici o dojană.

De multe ori sluga cu mult mai vrednică de cât stăpânul său. Și pe slugă s'o socotesci ca însuși pe tine, c'amîndoi dintr'o mumă născuți sînteți după fire.

Pentru Slăbiciune

Vedî *Slăbî*.

Pentru Spaîmă și Speriat

Cu cele de speriat se te dedai de mic copil ca de nimic să te sperii în totă viața ta.

- 12445** Numaî copii cu stafia se sperie.

Spaîma fără de veste rămăi cu gura căscată.

Pentru Spate

Când stai cu alții de vorbă spatele la ei să nu țe-l întorci ci cu fața să-ți privești, și de nu le grăiesci ceva.

Pentru Speriat

Vezi Spaimă.

Pentru Spovedanie

Cu spovedania și cu buna mărturisire la multe greșeli te îndreptezi; d'acésta să te ții.

Spovedania bicul greșalelor și mijlocul cel mai înlesnitor spre spăsanie și împăciuire.

Pentru Spurcați

Omul spurcat ocară ómenilor.

12450 Cel spurcat în spurcăciuni se 'nveselesc.

Cine dă ocări nici cum se rușinează semn de om spurcat.

Pentru Spăsanie

Cu depărtarea de cele rele te spășesei numai îndată.

Când depărtezi de la tine ori-ce poftă ție-ți vine la spăsanie privesce.

Pentru Sprincene

Păzesce-te să nu te vîneze sprincena îmbinată.

12455 Sprincenele înainte frumusețea te o măresce.

Sprincenele în jos pogorite și posomorite nici cum să le ții, că te arăți de mánios și de cel mai urît.

Sprincenele îmbinate cele mai frumoșe, buzele rumene cele mai dulci, gâtul alb cel mai mánghaios, iar ochii cei negrii cei mai pătrunđetori; ferice de cine le-a dobândit.

Pentru Stare

Ori în ce stare te vei află ale ei greutăți, cu răbdare să le porți, că norocirea și nenorocirea la ori-ce stare vine când cu gândul nu gîndesci.

Unul cade ș'altul se scólă că starea nestatornică,

12460 În ori-ce stare te afli mulțumesc-te p'a ta sórtă ce din fire ai dobândit, ca sufletul tđu să și potă află a sa mánghăiere.

În cea mai mare stare când tu vei ajunge, nici să ascunđi

nicî să uîți starea ta dă mai înainte, c'acésta cinste a-
duce dăstoîniciei tale.

Jicnițele tale cu cele drepte să ți le umpli, că cele strîmbe
și pē cele drepte le scóte afară.

Cu multă sudóre dobândim multă stare.

Cât veî puté, să te silescî starea ta să țe-o sporescî, însă
cu dréptă dobândă, că cea piste mēsură ęți aduce urită
piră.

12465 La orîce stare te veî află uîtă-te la cel din jos și lesne
te veî mângăia.

Nimeni te întrebă în ce stare eî fost? ci în ce stare ești
acum.

Nume mare, nēm mare, cin mare și o norocire bună pururea
te ține în stare bună: fericé dă cine d'acestea s'a 'n-
vrednicit.

Starea în mânia Domnului și în mintea omului.

Starea cea mai înaltă milos pē om să'l arate.

12470 Starea cea mică firesce la cea mare sē 'mpotrivesce, iar
cea d'opotrivă dă toți sē priimesce; fericé unde acésta
sē păzesce.

Starea stărilor d'opotrivă întocmită sē pare mai fericită.

Fiesce-care stare a sa sarcină are.

Fiesce-care stare cu greșalele sale.

Cei cu stare la cinste gîndesc, iar cei scăpętați l'avere
rivnesc

12475 Ce curînd și lesne scade cea mai mare stare, când nicî
o înfrîmare nicî orînduîelă are!

Cel cu mare stare n'are minte mi se pare.

Cel cu mare stare pē toți dă rude și dă prietin are.

Și în cea mai próstă stare tu să te ții fórte tare că no-
rocul sē 'ntórece când încolo când încóce.

Pentru Stat

Atuncî staturile sē prăpădesc când dăstoîniciile nu sē cin-
stesc și cumplirele sē înmulțesc.

12480 Ca să te ocrotéscă statul trebuesce să ajuți la cheltuelile
statului.

Statul al obștei sē numesce, d'acéia obștea trebuesce să
îngrijéscă dă el.

Pentru Statornicî i Statornicie și Nestatornicî i Nestatornicie

Vara poftim ierna și cum vine ierna la vară gîndim; acésta
ne arată nestatornicia nóstră.

- Mare dar la om buna statornicie.
Nestatornicul tóte la noroc le lasă.
- 12485** Nestatornicia la om se ivesce orî din ușurința minții saú din neplăcere.
Nestatornicia nu cunósce nici un prieteșug.
Nestatornicia semn de nebunie ce schimbă mintea omului pe césuri și pe minaturi.
Nestatornicia te face să nu mai aibi nici un fel de caracter, nici să te mai créđă óre-cine, nici să mai nădējduiescá in tine.
- 12490** Nimeni statornic până 'n veci în acéstă lume fără veci.
Numai mórtea de obște la toți statornică este, iar averea și neaverea când la unul când la altul privesce.
Nimic din ale lumii socotind de statornic, nici la norocire te vei bucurá, nici la nenorocire te vei întristá.
Statornicul la nici o întimplare supărare nici schimbare are.
Statornic la cuvînt pururea de vei fi, cinste de la toți vei dobândi.
Statornic să fii, că statornicia cinste țe-duce mare, iar nestatornicia necinstea cea mai mare.
- 12495** Statornicia arată pe cel adevărat prietin.
Statornicia cu răbdare orî-ce nēcaz biruesce, și cu cât chinurile mai mari, cu atát și biruința mai strălucitóre.
Statornicia la cele bune cel mai bun temeiu.
Statornicia muma mumií ei mari.
Statornicia sprijină scaunul împărătesc.
- 12500** Statornicia temeiu virtutei.
Statornicia hotărîre temeinică și neclintită.
Cele din fire dobândite cu mult mai statornice de cât cele din noroc, fie bune fie rele.
Cel nestatornic nici un temeiu la vorba lui are.
Cel ce pururea cu gândul se îndofesce, nestatornic este.
- 12505** De cu séră până 'n ți cele de jos sus se ved și cele de sus jos se calc; acésta arată a vremii nestatornicie.
Și plăcerile și dragostea și cinstea tóte după modă d'acéstă nestatornicie.

Pentru Stomah

- Stomahul ușor pururea cere mîncare fără nici o vătémare.
Stomahul vre-o dată nici cum să'l încarcí, nici cu mîncare multă nici cu bēturí piste mēsurá, că tóte le scoți pe gurá.
Stomahul chiorăesce când la demîncare gândesce.
- 12510** Stomahul când pătimesce, tot trupul se topesce.

Stomahul mai ușor, ca să poți dormi și mai ușor.
 Stomahul mai cald, că rece colică îți-aduce.
 Bucătarii cu dresurile lor, plăcintarii cu unsoarele lor, cofetarii cu zaharicalele lor și spițerii cu doftoriile lor stomahul cu otrava țe-o frământă și cu totul țe-l dărapână cu cea mai mare a ta plăcere; departe d'o asemenea plăcere ca să îți aibă stomahul pururea sănătos.
 Dămâncarea cea mai simplă, sănătatea stomahului.

Pentru Stăpâni i Stăpânitori și Stăpânire

- 12515** A intrat stăpânul în trebă, slugele nici cum se rămân fără trebă.
 A vré ore-cine să stăpânescă, cea mai mare greșală omnescă.
 A stăpâni ore-cine pe însuși sine, cea mai mare nevoiță. Acea stăpânire mai bună se numesce ce pe toți dă obște, și pe fiesce care 'n parte, d'opotrivă folosesce.
 Acelor mai proști stăpânire pe toți dă necazuri împărtaşeză, iar cele dă folos pentru ei le păstrază.
- 12520** Acela bun stăpân și dă norod ocrotit cel ce se ține dă cele lui prin legi orînduite.
 O unire între toți, stăpânirea cea mai bună.
 Ori nici cum să ȃici că n'am acum vreme sau nici cum să mai stăpânesci.
 Ori-ce nu vede stăpânul înainte nu sporesce.
 Ori-ce stăpânire, cât dă mare fie, va să se mai mărescă d'aceia răsbóife între stăpânitori s'aprinde.
- 12525** Una este sluga casei, însuși stăpânul casei, că dă tóte trebuie ca o slugă să 'ngrijască.
 Unul după altul stăpânesce după isteciunea lui.
 Un stăpân drept judecător icónă se 'nțelege Dumneȃeirii, după lege.
 Unde veȃi pe unul să slujască rob altuȃ, cumplită stăpânire acea se 'nțelege.
 Unde stăpâni mulți, acolo stăpânirea lipsesce, că toți poruncesc și nici unul ascultă.
- 12530** Unde stăpân nu este, d'acolo Dumneȃeu se vede că lipsesce.
 Unde cei bunȃ și cinstiți să cinstesc, acolo și stăpânirea cinstită se socotesce.
 Impărțela unei stăpâniri dărapênarea ei.
 In tot locul și pământul să afli cu ochii tȃi, ca să veȃi ca un stăpân pe dreptătorii tȃi cum urméză cu supușii tȃi.

Întâiu patimile apoi poftete să ți le stăpânesci și în urmă norode să ceri să ocârmuiesci.

12535 Întâiu pe tine să 'nveți a stăpâni, apoi la altul a gândi. Vaî de cel ce cere a stăpâni, că nu scie ce cere.

Țioa bărbatul stăpânesce iar noptea muierea.

Vrednic de stăpân acela se 'nțelege, cel ce pôte stăpâni fără biciu în mână.

Ca o mumă să 'mbrățișezi și ca un tată să dobândesci pe supușii tăi, dacă vei se te numesci părinte și stăpân bun.

12540 Ca calul să cunoscă pe cel ce te încalică că este bun sau rău stăpân.

Ca să ajungi stăpân bun trebuie și tu mai întâiu să slujesci la un stăpân și mai bun.

Ca să poți stăpâni după părerea ta, începă a stăpâni însăși părerea ta.

Ca să stăpânesci mai bine să 'nveți să stăpânesci pe cei ce 'n locul tău stăpânesc norodul tău.

Ca să stăpânesci mai bine, trebuie să aședă legile ce pot urmă supușii tăi mai bine.

12545 Ca bine să stăpânesci, trebuie să te slujesci cu cei mai dostoînici și cu cei mai cinstiți.

Cu anevoie a stăpâni un norod stricat, dar cu mult mai anevoie a îndreptă un norod pe un stăpân stricat și a' l suferi.

Cu obraz vesel, cu vorbă dulce și cu purtare plăcută la toți să te arăți, când stăpânesci.

Cu greu a se depărtă ore-cine de stăpânirea ce are, dar cu mult mai greu a stăpâni cum se cuvine.

Cu greu să te stăpânesci de cel mai prost ca tine.

12550 Cu greu și nesuferit, cel înțelept și cu daruri să se stăpânescă de cel rău și blestemat.

Cu cât mai mult norod stăpânesci, cu atât mai mult te chinuiesci și vieța țe-o scurteză.

Cu mânia în sîn nu te poți numi stăpân.

Cu sila de vei stăpâni puțină vreme te vei înveseli ; că silnica stăpânire 'ți aduce turburare, când vreme va găsi.

Cu bunătatea și cu blândețele poți stăpâni o lume.

12555 Cu dragoste mai lesne de cât cu înfricoșări pe norod îl stăpânesci.

Cătră slugă să nu te-arăți cu totul rău și cumplit stăpân, că mai bine te slujesci când de ei tu ești iubit.

Câinii ne apără de cei ce ne vin asupra-ne, pisica ne izbăvesce de cei ce casa ne-o istovesce, stăpân bun ca să te-arăți trebuie se desmerduescă d'amîndoror năravurii.

Când muiera ar stăpâni lumea s'ar prăpădi.

- Când pe stăpânire ómenii se bat cea stăpânire multă vreme nu ține.
- 12560** Când stăpânesci, să îngrijesci să nu cumva să ȃică supușii tēi «*Dómne scapă-ne dē el!*».
- Când stăpânirea la legi nu se supune și supușii la stăpânire, atunci stăpânirea se plécă spre scădere.
- Când stăpânul poruncesce cu cumplire, norodul geme în cruđime.
- Când stăpânul scump, sluga hóță se învață.
- La supușii tēi nici cum să 'ți arēți nici mândria ta, nici mânia ta, că și una și alta cinstea țe-o dērapēnă.
- 12565** Cu cât cu stăpânirea mai mare te-arēți, cu atât cu fapte bune pe toți să-i întreci.
- Cu cumpēna în mâna dréptă și cu sabia în mâna stângă tu să stăpânesci, dacā vei să te slăvesci.
- Cu cât mai mult silescī să te stăpânesci, cu atât mai mare putere dobândesci.
- Cu pravila ce vei pe norod să stăpânesci, întâi pe tine, cu ea, să te stăpânesci.
- Cu stăpânirea împērat la toți să te-arēți, și cu munca necurmat la toți să slujesci, dacā vei să te slăvesci.
- 12570** Când stăpânesci, trebuie să socotesci c'or ce greșală a supușilor tēi asupră-ți se descarcă.
- Când stăpânesci un norod, socotesce pe toți ca o familie, și numai a ta, nedēspărțită.
- Când stăpânirea slobodă să vadă fără nici o mǎrginire, nici un slobod vei mai vedé, că toți în fiare vor zăcea.
- Când tóte stăpânirile într'o frăție se vor uni, atunci tóte stăpânirile o stăpânire se va înțelege, ca d'un păstor numai, și tóte noródele o turmă numai, cea mai sfântă stăpânire.
- La stăpânirea celui cumplit mai mulți lupi dē cât ómenī, că toți fug dē lupii ce gonesc.
- 12575** La Domnul cu tenere, la părinți cu cinste, la cei bētrâni cu rușine. la cei dē aprópe cu dragoste, iar la stăpânire cu supunere, cu credință și mare sfială.
- Mai lesne stăpânesce óre-cine un norod întreg dē cât numai pe sine.
- Mai mult stăpânul să se témă dē supușii sēi, dē cât supușii dē stăpân, când nici unul nici altul nu și urmēză datoriile lor.
- Mai bine pe tine cei nebunī să te stăpânescă, dē cât tu pe ei.
- Mai bine tu să stăpânesci norod plin dē aur și dē argint, dē cât tu să te 'mpodobesci cu aur și argint și poporul se gémă, înneecat în sǎrăcie.

- 12580** Mai bine să fii stăpân pe munca ta, de cât altul să-ți poruncască.
 Multe și de multe ori trebuie să suferi ca stăpân bun să te-arăți.
 Mult pămînt stăpînesc omul cât trăiește, dar la mörte se 'nvoiesce c'o pröstă palmă de loc.
 Mărimea stăpînirii să n'o socotesci numai pentru tine, ci cu mult mai mult pentru supușii tîi.
 Necinste la bărbat, muierea să'l stăpînescă.
- 12585** Norodul când te iubesce, ș'a lui fericire de la tine o socotesc atuncî și tu să te socotesci părinte stăpînitor.
 Nicî o vätămare la norod mai mare de cât stăpînire de tiran mare.
 Nicî o stăpînire, până în veci statornică.
 Nicî o bölă e mai grea, și la cel mai mic norod, de cât un stăpân nerod.
 Nicî cum să îngăduesci ca cei răi pe cei buni să-î stăpînescă, și cei proști de minte celor cu minte bună să le poruncască. Că cu cât nesciința și rütatea le vei necinsti, cu atät sciiința și bunätatea mai mult va înflori, te va împodobî și te va cinsti.
- 12590** Nu ca un stăpân să te-arăți către supușii tîi, ci, cu mult mai bine, ca un părinte către copiii sîi.
 Nu te lua după cei ce noröde mari au stăpânit, ci după cei ce din micî mari le-au făcut, că nu te socotesci mare, când de frică ție ți se vor supune, ci când se vor supune de bună voia lor la legea ce vei pune.
 Pentru stăpînire nicî cum nicî bine nicî rău să grăiesci, dacă vei bine să te odihnesci.
 Pofa de a stăpîni mai mult te cufundă în cele mai mari greșeli, că nicî temere de Dumnedeu, nicî de ömeni îndurare, iar nelegiurii mii și sute în urmare; că frate de frate departe se depärtază, fiul pe tată îndată el pizmuiesce și toți de obște unul cu altul räu să gälcesce.
 Puterea stăpînirii neimpärtită să fie, dacă va să se ție.
- 12595** Pe la stăpîniri cumplete, leul, lupul și ursul se iertă pentru ori-ce cruđime, iar mielul cel nevinovat să osîndesce pentru puțina ierbă ce pasce. Departe de tine o asemenea urmare.
 Pe moštenitorul unei stăpîniri obșteea să'l crească, cu sciiință de ocärmuire.
 Pe sine-și a stăpîni arată cea mai mare putere.
 Pe sine-și să te stăpînesci dacă vei să 'mpărătesci și nicî cum să greșesci.
 Pe stăpînul tîu ca pe însuși Dumnedeu trebuie să'l cinstesci.

- 12600** Până nu te vei face slugă altuia să nu te silești a te face stăpân, că cine n'a fost slugă nu scie să fie stăpân bun. Precum pe alții vei să stăpânesci, așa și pe tine mai întâiu să stăpânesci.
 Robul un stăpân numai are, iar stăpânul mii și sute de stăpâni, că fie-care îi poruncesce de el să îngrijască.
 Semn de bună stăpânire când dai pildă altuia cu a ta urmare.
 Să vezi și să auzi, în tot césul și minutul, ori-ce se urmază sub stăpânirea ta.
- 12605** Să faci norodul să te iubească iar nu cumplit să te urască, de vei ca să stăpânescă puterea ta cea 'mpărătescă și'n veci să se pomenescă.
 Stăpânii să îngrijască de odihna supușilor lor, și supuși cu credință să slujască stăpânilor lor.
 Stăpânirea îmbinată cu monarchie, aristocrație și democrație supusă la legi, cea mai sfântă stăpânire când democrația o ocrotesece.
 Stăpânirea, ca o clădire ce din bucățele mici mare se face, dar, când o desparți de bucățelele ei, numai de cât o vezi cădută la pământ; d'aceea păzesce-o în întregimea ei, ca să nu o pierdi.
 Stăpânirea cu legea nu se cam învoiesc, c'una va să poruncescă, după a ei voință; și alta va să povățuiescă după a ei datorie.
- 12610** Stăpânirea când se 'mparte, spre scădere privesce.
 Stăpânirea ta la nimic alt mai mult, de cât la lipsă, o supui.
 Stăpânirea ta să nu țe-o încredințezi la ori-cine și ori-cum, nici în vreme îndelungată, fără de a cercetă urmările lui adese-orii.
 Stăpânirea ta să țe-o dobândesci cu vrednicia ta, și cu blândețele să țe-o măresci, iar de întemeerea ei să te îngrijesci de bune străjuiri.
 Stăpânirea, cea mai mare legii urmare.
- 12615** Stăpânirea cea mai bună, unde pravilele poruncesc și omenirea se cinstesece, ca o familie obștească.
 Stăpânirea cea mai bună unde sunt năravuri bune.
 Stăpânirea cea mai bună, ceea-ce păzesce pe toți slobozi de robie și pe toți de o potrivă.
 Stăpânirea cea mai bună, proptéoa cea mai mare împotriva celor răi.
 Stăpânirea de mijloc mă bine se ocărnuiesce, că cea mare te întuneacă și mai mult te încurcă, iar cea mică de tot n'are cu ce să se ție.
- 12620** Stăpânirea de tiran se nasce din lăcomie.

- Stăpânirea cumplită și lux piste fire, prăpastia noródelor.
 Stăpânirea silnică nu pré ține multă vreme.
 Stăpânire silnică, stăpânire de Satană.
 Stăpânirea bună, când cumpena dréptă la toți o măsură.
- 12625** Stăpânul atunci se socotesce bun când bunătatea, la toți d'opotrivă, ș'o arată.
 Stăpânul, iar nu sluga, mai înțelept să fie.
 Stăpânul pururea ochii deschiși să-î aibă dacă va să nu se rătăcescă.
 Stăpânul ochiul casei.
 Stăpânul capul ocârmuirei.
- 12630** Stăpânul cu mult norod, el mai mare părinte cu drept cuvînt se socotesce.
 Stăpânul, căinele casei, că căinele păzesce casa.
 Stăpânul când va să necăjască pe slugă nu mai cunoște care greșală e mare și care e mică.
 Stăpânul leneș, leneși pe slugi le 'nvață.
 Stăpânul cărma, ca vizitiul friul, din mână să nu lase.
- 12635** Stăpânul mult să îngrijască de creșterea copiilor, că de la ei așteptă înaintare la orî-ce.
 Stăpânul nu se cuvine de slugi să se stăpânescă.
 Stăpânul nebun lesne stăpânesce pe supușii săi.
 Stăpânul slugă și sluga stăpân la vreme de răsvrătire făr' indoifelă ajunge.
 Stăpânul te iubesce, nu pentru al tîu și pentru al lui folos.
- 12640** Stăpânul când se lasă pe mâinele celor răi norodul său se chinuiesce.
 Stăpânul scump curind eși pierde sluga cea mai credincioasă.
 Stăpânul cu norodul său un trup de om se 'nțelege; nici un om n'ar voi să vateme o parte a trupului său.
 Stăpânul cel înțelept, fericirea norodului.
 Stăpânul ce pururea căznesce, biciul norodului se socotesce.
- 12645** Stăpânul ce suferă jafurile, chinurile, năpăstuirile și cele-l-alte réutăți ce fac dregătorii lui, el se 'nțelege că le face.
 Stăpânul bun când cade în óre-care întîmplare, slugele lui se jertfesc pentru a lui scăpare.
 Stăpânul bun se cunoște când sluga lui de bună voce îi slujasce.
 Stăpânul domnul slugilor, domnul cu blîndețe, cu îndurare și cu milă, așa și tu să te-arăți la supușii tăi.
 Stăpânul casei numai el să poruncască ca casa bine să se ocârmuiescă.
- 12650** Stăpân fără slugă și slugă fără stăpân nici cum se póte numi.
 Stăpân când vei să-ți alegi, alege-ți pe cel mai vrednic, ca la orî-ce necaz să póta să-ți ajute.

Stăpân bun se 'nțelege cel ce îngrijasce de cei flămânzi și goli copii ai muncitorului de pământ, când sirmanî rămân.

Stăpân bun te socotescî când mânia țe-o stăpânescî.

Stăpân bun de vei să fiî, nu numai folosul tîu ci, cu mult mai mult, al norodului tîu să te silescî să'l dobîndescî.

- 12655** Toți așteptă de la tine, ca de la un părinte, să le dai dreapta lor parte; nu-î depărtă de acesta, când Domnul stăpân, ca un părinte, tutulor te-a făcut.

Trei stăpâni în lume se socotesc: după fire, după lege și după siluire.

Fericirea buneî stăpîniri atuncî se 'nțelege, când legile ce se pun, priesc spre folos obșteșc, și stăpânul le păzesce, după cum se legiuiesc, iar supușii ascultă pe stăpân după acele legi.

Fie cel mai bun stăpân, numai stăpân la capul tîu să nu fie. Folosul obștei, fericirea norodului și cinstea nîmului, cele mai mari datoriî a unui stăpân.

- 12660** Fugi de cea stăpînire unde veđi că poruncesce după *«ay»* *voii ei»*.

Friul din mână cînd stăpînescî, nici cum să'l slăbescî, nici de la pîeptul tîu să'l depărtezî.

Cea mai cumplită stăpînire anarhia se 'nțelege după ori-ce lege.

Cea mai mare necinste la un norod cît de prost, de muierc să se stăpînescă.

Cea mai mare greșală a unui stăpân, cînd nu rîsplătesce celui ce slujasce, după slujba lui.

- 12665** Cea mai bună stăpînire acesta se 'nțelege, norodul să'și alegă pe stăpânul seü, stăpânul să'și alegă pe slujbașii seî și toți, de o potrivă, să se supuie la legele ce se pun.

Cea mai bună stăpînire, unde legea poruncesce.

Cea mai bună stăpînire, unde toți pot dobîndi vieța cu liniștire.

Ce e mai anevoie de cît a stăpîni pe însuși sine?

Cei-ce norode stăpînesc, de muierc se stăpînesc; vai de ticăloșala lor.

- 12670** Cele mai de aprópe și mai temeînice datoriî ale stăpîniriî sînt: ca supușii nici să se năpăstuiescă, nici să se necinstescă, nici în lipsă să se afe; acestea le dobîndesce cînd cu cei mai cinstiți și cu cei mai vrednici la ori-ce se slujasce.

Cele mai de trebuința ale lumeî stăpîniriî, școle să întemeiezî, spitale și orfanotrofii că pîntr'acestea, și numai, mila și îndurarea eși găsesce locul lor, și învățatura deșteptă ochii celor întunecați.

Celui rău, cumplit, nelegiuit și neînvățat, stăpânire să nu-
daș, cătuși de mică, că pe tine te-arată mai prost și mai
rău de cât el.

Cei mai tari la monarhie rîvnesc, cei mai deopotrivă la
aristocrație și cei mai de omenire la democrație: iar să-
racii robii tuturor rămăseră.

Cel mai anevoiie lucru în lume a stăpâni un norod.

12675 Cel mai bun stăpân, legea se 'nțelege.

Cel mai bun stăpân, cel ce de toți se iubește.

Cel ce voiesce pe alții să stăpînescă întâiu pe sine-și să
se învețe să se stăpînescă, ca să scie cum pe alții să
stăpînescă.

Cel ce o lume stăpînesce de muiere se biruiesce.

Cel ce n'a slujit la nici un stăpân nu e bun stăpân.

12680 Cel-ce pe sine nu se poate stăpâni, acela se 'nțelege cel
mai rău stăpân.

Cel-ce se alege de obște, acela stăpân legiuit se socotesce.

Cel-ce se silește piste mai mulți a stăpâni, piste a lui
putință, din stăpân slugă ajunge.

Cel-ce stăpînesce obrazul Domnului aduce, d'aceea Dom-
nului la toate să se asemene.

Cel-ce de muiere se stăpînesce rob ei se socotesce, și la
obște cel mai de necinste.

12685 Cine cu pravila poruncesce, acela stăpân mai bine se so-
cotesce.

Cine scie să poruncască acela scie să și stăpînescă.

Cine scie să se stăpînescă acela scie să împărătescă.

Bun stăpân se înțelege, nu cel ce pe alții stăpînesce, ci cel
ce pe sine-și mai întâiu stăpînesce.

Dacă la ori-ce greșală te vei arêta fără milă, puțină vreme
vei stăpâni.

12690 Dacă stăpînirea ar pași legea numai pentru dreptate, de
el mai rău stăpân n'am avé nici o frică.

Datoria stăpînirii de a îngriji de folosurile obștesci.

Datorie și mare a stăpînirii este, a îngriji de sirmanii și
a ajutà pe véduvele necăjite.

Doi stăpâni pe un pămînt pururea se gâlcesc.

Dé mare rușine, cel-ce pe alții va să stăpînescă, el de des-
frînări să se stăpînescă.

12695 Dé stăpînire să nu fugi când poți stăpâni, că mai bine
tu să stăpînesci, de cât de altul rău să te stăpînesci.

Dragostea de la norod, cea mai mare tãrie a unei stăpîniri.

Dragostea și bunătatea la o bună stăpînire, cele mai tari
cetății, iar cumplirea și strîmbătatea, dësărădăcinarea ei.

Dreptul de a stăpâni nu se 'nțelege și a robii.

Și plugarul stăpân în casa sa.

12700 Și cea mai mică ființă fără stăpânire nu poate sta pe lume.

Pentru Strașnici

Veđi *Strașnicie*.

Pentru Stréja

La cele de străjuire cu mare privighere, ca să nu te calce
cei din potrivă.

Stréja ta dragostea norodului să-ți fie.

Pentru Străini i Străinătate și Înstrăinare

Ca un părinte să te-aréți la străini când ei vin.

Cu primirea unui străin nici o scădere casei facem, cum
și cu a lui sgornire nici un folos mare facem.

12705 Când ai tēi te vor lāsă alérgă la străin că-i găsești pe ei
cu mult mai voioși de cât pe ai tēi.

Când dintr'un părinte toți suntem născuți, toți de frați ne
socotim, cum putem numi pe altul străin? nici unul străin
în omenire pe lume.

Mai bun e străinul cel ce te iubesce, de cât ruda ce te
pizmuiesce.

Nici odată pe străin din casa ta să nu'l sgornesci la orice
vreme ęți va veni.

Nici mulți străini să primesci, nici iarăși pe nici unul, că
una necinste țe-aduce și alta risipă.

12710 Nu 'ți întorce ochii tēi de la străinul ce 'ntilnesci.

Pe străin când ęl primesci la masă să'l cinstesci, întru
mic să nu'l întristezi.

Pe străin din casa ta, până nu'l veđi îndestulă, să nu'l de-
părtezi cum-va.

Pe cel ce s'a înstrăinat din țera sa, când ęl veđi lângă tine,
trebuie să'l primesci ca pe însuși tine.

Plimbarea pîn țări străine mult te deșteptă, și patimile pîn
locuri străine mult te învață.

12715 Străinii în țera noastră cu mult mai bine isbutesc de cât
insuși pămîntenii.

Străin, la noi, în orice adunare, cinstea cea mai mare de
la toți dobândesc, dar pămîntenii tot cam în códă.

Străinii la noi în ori-ce înaintéază, iar pămîntenii pururea
în urma lor.

Străinii la noi în adevăr împărătesc, iar pămîntenii tică-
loșesc.

Străinii d'opotrivă să se cinstescă cu noi, c'asemene și noi să ne cinstim, când vom fi străini și noi.

- 12720** Străinului i se cuvine ca mai mult să tacă de cât să grăiească.

Străinului i se cuvine cinstit și plecat să fie.

Străinul când se mânie, lui 'și face peire.

Străinul când se supune la ale țerii pravile, atunci după lege pămîntén se 'nțelege.

Străinul la tine, ca 'n casa sa, să 'și găsească scăparea.

- 12725** Străinul nici parte nici îndrăsnélă are.

Străinătatea pe om la multe îl dēstéptă.

Străin când veđi, nu'l trece cu vederea.

Străin se 'nțelege, cel-ce va rēul omenirei.

Străin se 'nțelege, cel ce nu ajută pe fratele său.

- 12730** Străin fiind, nu te-amestecă unde nu te vor chemà.

Ce străin vine la noi și nu isbutesce ceea-ce gândește?

Ce străin a venit la noi, de tot lipsit, și nu s'a vēđut mi-lionist?

Dē nu pōte mulți străini să priimescă casa ta, măcar numai unul să nu lipsescă din casa ta.

Pentru Strigare

Cu strigări și crăncănări nu dobândesci nume bun.

- 12735** Nu te spăimântă forțe de cel-ce strigă tare, că și toba, când o bate, șgomot face mare, dar nimic alt găsesci într'insa de cât un vînt mare.

Cel-ce strigă cu strigarea, să 'și acopere greșala.

Cel-ce strigă mai tare, acela mai mare.

Pentru Strănutat

Veđi Rîgăitură.

Pentru Strășnicie i Strașnici

Unde strășnicie acolo, îndurarea lipsesce.

Strașnic la poruncă și drept la urmare, ca să te arēți om mare.

- 12740** Strașnic să fii dar nu și cumplit.

Strașnicia la bărbat și blăndețele la muiere, cinstea cea mai mare.

Strașnicia bună, dar piste fire, se 'nțelege îndērētnicie.

Pentru Strîmbătate și Strîmbi

Când cei strîmbi și cumpliți se vor da spre pedepsă, atunci dreptatea ne va îmbrățișa pe toți.

Să te rușinezi de adevăr când gîndesci la strîmbătate.

12745 Strîmbătatea în tot chipul va săpese pe dreptate.

Strîmbătatea la o parte să țe-o lași, frate, ca de Domnul să aibî parte.

Strîmbătatea s'o urăscî, dacă veî să te slăvescî.

Strîmbătatea, soția Satanei, născu nooë fete: întâi mândria, ce o dete după cei mai mari; a dooa scumpătea ce o dete după cei mai proști; a treia înșelăciunea ce o dete după cei mai săraci; a patra pizma ce o dete după cei mai meșteri; a cincea fățarnicia ce o dete după cei mai smeriți; a șesa zavistia ce o dete după cei mai îndrăciți; a șeptea cruđimea ce o dete după cei mai cumpliți; a optulea slava ce o dăm muferilor róbă și a nooëlea curvia ce o ține lângă ea, ca cel ce o va dobîndi să fie ei moștenitor.

Cei strîmbi și nedrepti, când se socotesc, la nelegiurî pururea gîndesc.

12750 Cine strîmbătatea iubesce de ea se topesce.

Pentru Sfat, Sfătuire i Sfătuitori

Veđi *Povață*.

Pentru Sfadă

Anevoie a depărtă sfadă celor mai mari.

Unde sfadă de călugări, acolo blesteme și afurisăni.

În sfadă urită acel ce biruiesce, acela mai ticălos, c'acela se găsește în greșala cea mai mare.

Cu greu și foarte greu când intră sfadă între prietin și rude.

12755 Când unul cu altul se sfădesc pentru ore-ce, cel de al treilea, ce numai privesce, acela dobîndesce.

Când te sfădesci așa să urmezî ca cu sfada ta ore-ce să folosesci.

Când doi se sfădesc tu să nu hotărăscî, că pe unul din amîndoi vrășmaș dobîndesci; bine să te silesci să-i împăciuiesci c'amîndoi prietini să-i dobîndesci.

Când doi se sfădesc, cel mai cu puține vorbe, acela mai înțelept.

Nu te pripi la sfadă ca să nu te căiesci în urmă.

12760 Nu te sfădi cu ai ței părinți, și când tu ai dreptate.

Nu te sfădi cu cel mai mare ca să nu te nădușesci.

Pentru orî-ce la tine nici cum privesce cu nimeni nu te sfădi.

Pentru cele ce nu înțelegi nici cum să te sfădesci.

Pentru cel-ce te iubesce la sfadă să nu'l silești.

12765 Să nu te sfădesci, ci adevărul numai să'l arăți, lăsând sfada la cei-l-alți.

Sfada unde intră, și pe cei mai de aproape departe ăi depărtéză.

Sfada nasce uiciune și uriciunea vrăjmășie, iar acésta se-virșesce tóte cele rele.

Sfada sfadă ne aduce, iar vorba dulce folos mare aduce.

Sfada și mânia și pe cel mai bun ăl aruncă în dinte.

12770 Sfadă la Domn nu se cuvine.

Sfada, și în zădar, mult ăți smintesce mintea; departe de ea că să-'ți aibî mintea întrégă.

Sfadă mare, supărare mare.

Sfada să te păzesci a nu băgă în casa ta.

Toți se sfădesc de óre-ce, dar nici unul cu cuvîntul că, ceea-ce ție te se pare cu cuvînt, mie mi se pare fără cuvînt.

12775 Frica ca să nu ne învinovățescă la orî-ce greșală, ne face să intrăm în cea mai mare sfadă.

Cel-ce să sfădesce pe însuși sine, supără fără a o pricepe.

Dă sfadă unde veți curînd să te depărtezî.

Pentru Sfetnicî

Sfetnicî tēi să fie unul dintr'o mie.

Pentru Sfială i Sfioși și Frică i Fricoși și Înfricoșări

Arată că te sfiesci și mai mult te vor chemà.

12780 Atunci să'ți fie frică de norod când te vor urî și se vor dēsnađjđui.

Atunci să'ți fie frică de norod când ăl asupresci.

Omul sfios și fricos pururea schimbă la prietinî.

Orî-ce greu aștepți, frică să nu'ți fie, ca să nu te biruiescă.

Vremea când te cere nu trebuie să te sfiesci.

12785 Ca frică tu să n'aibî de nimeni, nici un rău să faci.

Cui e frică de mórte îndată se îmbolnăvesce.

Cu sfială pășind nu vei înaintă curînd.

Cu frică și sfială nici odată isbutesci.

Clătînd din cap să înfricoșezi, dar nu cu cruđime.

- 12790** Cu mult mai mare frica de cât însuși primejdia.
 Muierile numai, și cei proști de minte, înfricoșază cu ocări
 când nu pot într'alt chip cuiva să răsplătescă.
 Nică de tot fricos, nică de tot dirz să fii, că și una și alta
 în primejdie te bagă.
 Scăparea celui fricos cu fuga se dobândește.
 Sfiala cam bună însă nu tot-dé-una.
- 12795** Sfiala cu măsură, cel mai mare, dar iar piste măsură, urit
 de urlă.
 Sfiala la săraci, îndrăsnéla la bogați iar obrăsnicia la cei
 mai nebuni.
 Sfiala la cel cu științe, cea mai mare greșală, iar îndrăsnéla,
 fără obrăsnicie, cea mai mare virtute.
 Sfiala fără măsură cea mai mare greșală că tot curajul
 el topesce.
 Sfiala te face să te rușinezi de cele netrebnice.
- 12800** Sfiala celui fricos, mult măresce îndrăsnéla celui inimos.
 Frica îți aduce cele mai grozave gânduri.
 Frica la noi ne vine din réul ce vedem, iar îndrăsnéla din
 binele ce așteptăm.
 Frica la dăsnădejduire mult întăresce pe om.
 Frica se nasce din slăbicăunea sufletului.
- 12805** Frica de cele mai réle, lesne unesce pe cei mai neîndu-
 plecați vrăjmași.
 Frica, și mîntea țe-o smintesce.
 Frica și nădejdea, cam de voie cam de nevoie, pe toți îi
 supune.
 Frica și temerea te face să vezi și ce nu e în ființă.
 Fricosul, când umblă pe mare, puțină nădejde are.
- 12810** Frică să'ți fie de rușine, iar nu de pedépsă, că rușinea mult
 mai mare de cât orî-ce pedépsă.
 Frică și cutremur mare cel în vină cădută are.
 Cei întinați la ore-ce, pururea se sfiesc, că cugetul îi mus-
 tréză.
 Cei fricoși piste fire nică o răbdare au.
 Cei fricoși și sfioși un dar numai au, că nică cum greșesc
 cu sfiala ce o au.
- 12815** Cei fricoși și sfioși nică cum pot înaintă la nică o ispravă.
 Cei fricoși puțin pier în răsboi, dar cinste nică cum do-
 bândesc după răsboi.
 Cel sfios pururea mai în jos.
 Cel sfios și fricos numai îndată crede orî-ce aude.
 Cel sfios și fricos de orî-ce ce se mișcă tremură ca Cain.
- 12820** Cel fricos asupra lui arme nică cum să porțe, că le va avé
 împotriva lui.
 Cel fricos și sfios lesne se cunoște, că fața pe tot minutul

- 'și-o schimbă; de ori-ce ochi, se întunecă, inima i se bate.
dinții 'n gură clănțesc, picerele nici cum îl mai pot
ținé trupul tot să clatină, că tremură ca Cain.
- Frica și nădejdea, firesce le dobândește omul și pe nesimțite.
Cel fricos cam blând s'arată, și de n'ar fi în adevăr.
Cel fricos fuge fără d'al goni cine-va.
- 12825** Cel fricos și nevoiaș, și când vede că-l ucide, capul și'el
plécă la cel ce-l ucide.
Cel fricos și sfios pururea mai în jos de ori-ce cinste și
slavă, dar și mai sus de ori-ce primejdie.
Cel fricos și sfios cu minte próstă se 'nțelege.
Cel fricos și sfios cu inimă de iepure.
Cel fricos și sfios nici la bine nici la rău îndrăsnélă are;
d'aceea și în urmă pururea rămâne.
- 12830** Cel fricos și sfios pururea fricos.
Cel fricos și sfios pururea 'n bănueli.
Cel-ce se sfiesce înapoi rămâne.
Cel-ce frică are fórte nici cu bine nici cu rău scie să se
pórte.
Cine cu frică și cu temere trăiesce, în veci numele lui nu
se pomenesce.
- 12835** Și cel mai tare are frică când împotrivă altul strigă.
Și cel mândru la frică se supună făr' de nevoie.
Dă nimic alt să te sfiesci mai mult, ca de mușerea ce'și dá
pólele piste cap.
Dèparte de cei sfioși ca să nu te smreduesci.

Pentru Sfințenie i Sfinți și Cele sfinte

- Sfânt să te-aręți însă cu fapte albe, iar nu cu pâine neagră
și smerenie viclénă.
- 12840** Sfânt să te-aręți până ce trăiesci, că după mórte nimic nu
mai folosesci.
Din vedere pe mulți de sfinți ęi socotesci, iar după ce ęi
cercetezi, dę cât însuși Satana mai rău ęi găsești.
Dę cele sfinte să te păzesci ca dę cărbunele aprins.

Pentru Sfătoși

Veđi *Sfat*.

Pentru Sfirșitul vieții

A se sîrși óre-cine nici urît nici piste fire, ci urît a se
sfirși, este urît și piste fire.

- Cu nădejdea ca să mai trăiesci, pururea te 'nveselesc și la ore-ce muncesci. Iar când ai cunosce sfârșitul vieții tale, în cea mai mare întristare și lenevire și mai mare ai petrece 'n lume.
- 12845** Când limba pe la sfârșit se arată cine te mai deșteptă.
 Mai bine sărac și cu bun sfârșit, decât domn bogat și cu hulă la sfârșit.
 Pururea să mergi la pogribanie de mort, ca să îți aduci aminte și de al tău sfârșit.
 Sfârșitul vieții tale să ți-l puși înainte, la ori-ce urmare.
 Ce e mai dorit în lume decât sfârșit bun a da omul pe lume?
- 12850** Ce-i-ce să sevrșesc adevărul mărturisesc, că de nimeni să mai sfiesc.
 Ce-i drepti cu slavă să proslăvesc, iar ce-i nelegiuți în necinste să sfârșesc.
 Cel-ce să sfârșescă nici o durere mai simte.
 Ce supărare și întristare în adevăr are când cunosce ore-cine sfârșitul vieții sale.
 Cine poate cunosce sfârșitul vieții sale!

Pentru Sfârșitul lucrurilor

- 12855** Când la început cu bine, la sfârșit cu mult mai bine.
 La ori-ce început sfârșitul să-l privești.
 Cine poate ști ce sfârșit va fi la ori-ce început, când taia nu o pricepi.
 De ori-ce vei să te apuci, socotescă mai întâiu ce sfârșit va lua.

Pentru Taie

- Ale prietinelui tău taie să nu le descoperi nici când te mănii pe el, că puste puțină vreme i să aibă trebuință de el.
- 12860** Ale stăpânului tău taie cu credință să le păstrezi, ca cinste să dobândesci.
 Ale Domnului taie cine le poate cunosce?
 Unul de va afla taia ta nu te mai poți ascunde.
 Unde mulți ascultă, taia nu se păzesce.
 Înaintea celui străin nu grăi cele de taia.
- 12865** Între bărbat și muieră taia nu se socotescă.
 Ca un miez de ceară, în cea mai dinăuntru foie, taia ta să ți-o păstrezi.

Cu vorbă dulce, după plăcerea lui, poți afla taina lui.

Cu greu a păstra cele ce nu se cade la altul a spune.

Când taina noi nu o păzim, nu trebuie să ne mâhnim când
dă la altul o aușim.

12870 Credință mare dobândim cu paza celor de taină.

La cele de taină gura și țe-o pecetluiesci, că mai bine
graful, de cât averea, să țe-l păzesci.

La cele de taină cheia la tine să țe o păstrezi.

Lucruri de taină nu pré multe, ci mai puține și bune.

Mai bine capul să țe-l pierdă de cât taina ta, la altul, să
țe-o încredă.

12875 Nică o taină până 'n veci ascunsă se păzesc, când cu bani
o cercetezi.

Nu spune taina ta la oră-cine se va întâmplă până nu vei
cercetă credința lui către tine.

Sufletul cel slab anevoie ține taina, cât de mică; d'aceea
muierile taina n'o cunosc.

Să nu 'ți dai taina ta la muieria ta, dacă nu vei să aiți
grijă de ea.

Să te rușinezi de însuși obrazul tău pentru descoperirea
tainelor.

12880 Să 'ți ascunzi taina ta de ceea-ce o iubesci că numai îndată
o pierdă.

Taina între doi o pot sci numai amândoi, iar între trei totă
lunea.

Taina cum trece de la o gură la alta nu se mai ține taină.

Taina ta n'o încredință la nică o muier, că nică un minut
o poți ține.

Taina ta nică în perete să n'o arunci fără frică.

12885 Taina ce ai aușit cu tine împreună să se îngrope în pământ.

Ceă-ce în casă grăiesci pe ulițe să nu le dăstăinuiesci.

Ceă-ce noi ascuns de alții ținem, pe ulițe, îndată, toate le
găsim, când gura nu ne-o păzim.

Cele de taină la nimeni nică cum să le spuă, de cât când
d'opotriva de folos vor fi, la tine ce le spuă și la cel-ce
le vor aușă, fără vătămăre stăpânului tainei.

Cel sfios, taina puste puțință a o păzi.

12890 Cel-ce nu păzesc taina și-a pierdut credința.

Cel-ce taina n'o păzesc, acela flecar sau Iudă se soco-
tesce, că unul pentru interes ș'altul pentru rău nărav,
amândoi d'opotriva ș'arată meseria.

Bine e să aușă și să veđă cele de taină, dar nimenuia
să le spuă.

Dă vei să nu scie nimeni taina ta, singur tu s'o scii.

Dă mare trebuință să ții ascuns bine, ca o taină nespūsă,
ceă-ce vei să faci, până a o săvârși.

Pentru Tagă și Tăgăduire

- 12895** Cu taga, că nu scii ale cui ore sunt ceea-ce tu ai luat, nici cum te poți îndreptă, că pré bine scii c'ale tale nici cum sânt.
 Cel-ce tăgăduiesce, cu taga numai nu se tămăduiesce, precum și cel-ce pîrasce, cu pîra numai nu dobândesce.

Pentru Talanturi

- Nu 'ți ascunde talantul tēu ca ori ție cinste să 'ți aduci saū pē alții să-î ajuți.
 Talantul sciinței nici cum să'l ascunđi, că mai bine să nu scii și să te-arēți că scii, dē cât din potrivă.
 Cel cu sciința dē ori-ce al sēu talant să nu'l ascunđă, ca dē la Domnul să auđă: *«piste puține te-am fost pus, piste multe te voi pune»*.
12900 Cel mai bun ocrotitor, al tēu talant se socotesce.

Pentru Tari

Veđi *Cer tari*.

Pentru Tată

Adeverirea dē tată bun într'o ideie numai stă.
 Nimeni cunosce pē tată-sēu firesce dē cât, după a mumei numai încredințare, el cinstesce.

Pentru Teatre

Veđi *Baluri*.

Pentru Temere adică Frică, Sfială și Netemere

- Omul cu minte próstă nu se cam teme dē nimic.
 Grozavă temere, temerea dē om neghîob.
12905 Când temere ai dē Dumneđeu nu îndrăsnesci la nici un rēu.
 Mai mult să te temi dē cei-ce pricină dē temere nu 'ți daū.
 Mai mult să te temi dē cei-ce'i socotesci ai tēi.
 Mai mult dē năpastii și dē defăimării să te temi, pē lume,

dă cât de cele mai mari primejdii de viața necinstită,
mai rea de cât morțea.

Netemerea de Dumneșeu cel mai mare păcat.

12910 Să te temi de însuși tine să nu 'ți greșesci.

Sfârșitul temerei de Dumneșeu înțelepciunea se 'nțelege.

Temerea cu bănușela împreună se nasc, ș'împreună cresc.

Temerea când ar lipsi, cea mai bună viață între ómeni
s'ar ivi.

Temerea la om, cea mai mare greșală.

12915 Temerea pururea la răsplătiri gândește.

Temerea, frica și necredința, viața țe-o scurtază.

Temerea se 'nțelege slăbiciunea sufletului.

Temerea din bănușeli și bunătatea din greșeli.

Temerea depărtază ori-ce plăcere de la om, ca numai ea
singură să stăpânescă pe om.

12920 Temerea de Dumneșeu începerea înțelepciunii.

Temerea de Dumneșeu te păzeste de ori-ce rău.

Temerea de Dumneșeu și buna credință, nici odată să
lipsască de la tine.

Teme-te d'ar tui părinți ca de însuși Dumneșeu.

Teme-te de Dumneșeu, dar mai mult să te temi de cel ce
n'are temere de Dumneșeu.

12925 Teme-te de Domnul tui și lui să te supui, ca să nu mai
aibă nici o grijă.

Fugi de cel ce n'are temere de Dumneșeu, că blăstemat
este.

Cel ce nu se teme de nici o rușine adese-ori se potic-
nesce.

Cel ce se socotesce că nu i se cuvine să aibă temere de
nimeni pe lume, mult este înșălat; dar cu mult mai mult
înșălat se înțelege cel ce se socotesce că lumea are mare
temere de el.

Cel ce se teme de rușine semn de înțelepciune.

12930 Cel ce se teme de Domnul îndată la pocăință cade.

Pentru Temere între casnici adică Zule și Netemere i Temători și Temători

Omul căduț la dragoste, se teme de bănușelă, și de cel
mai credincios, al lui.

Unde dragostea mai mare acolo despărțirea mai lesne, că
temerea ei coprinde, îndată ei desprinde.

Cum te alegi la una mai mult de cât la alta temerea te
coprinde numai îndată.

Mai grea bôlă de cât temerea nici că mai e pe lume.

- 12935 Mai bine mórte dē cāt temere în veci.
 Muíerea sē ruşineză să dīcă că teme, dē cinste însă o so-
 cotesce să teme pē bărbat.
 Netemerea, semn dē dēpártarea dragosteí.
 Să te ferescă Dumnedēu dē muíere temētóre.
 Patima cea mai grea, temerea sē 'nţelegē.
- 12940 Până nu íubesci nu începí a teme.
 Temerea arată o dragoste cătră tine.
 Temerea astîmpérare nici cum are.
 Temerea atunci sē nasce când cununiile în cap sē pun.
 Temerea o grozăvie ce la inimă te sgârie.
- 12945 Temerea ochií dē tot ţe-í întunecă în cāt, şi cele drepte,
 strímbe le veđí.
 Temerea în adevēr semn mare dē dragoste, dar Domnul
 să te ferescă d'o asemenea dragoste.
 Temerea víeţa îndată ţe-o scurtéză; dacă víeţa ţe-o íu-
 besci, temerea dá-o Satanií.
 Temerea, víerme neadormit.
 Temerea cu mórtea numai sē sfişasce.
- 12950 Temerea cu dragostea împreună s'a născut, ca nisce su-
 rorí gemene, dar până la sfişit împreună nu s'a vėđut;
 că cum una sē dēpártéză cea-l-altă singură te lasă.
 Temerea când ar lipsi dintre bărbat şi muíere, atunci sē
 vor socoti în cea mai mare fericire.
 Temerea la un obraz cel mai mare necaz, iar cel-l-alt cel
 mai mare haz; d'aceia sē înţelegē soldul Satanií.
 Temerea la căsătorie cea mai mare dēsghinare.
 Temerea la toţi dē faţă sē arată, ca să sē cunóscă că
 fórte mult íubesce.
- 12955 Temerea petrece în bănuíelí şi numai până ce adevērul sē
 dá dē faţă.
 Temerea privesce mai mult la cei însuraţi.
 Temerea, scurtarea víeţei tale.
 Temerea, semn dē dragoste.
 Temerea, stîngerea dragosteí.
- 12960 Temerea, cel mai mare vrăjmaş al dragostií.
 Temerea, rană fără léc, dē cāt când dē ea te veí dēpártă,
 atunci numai sē va vindecă.
 Temerea din dragoste sē nasce; unde dragostea lipsesce
 temere nu sē ivesce.
 Temerea dēpártéză pē însuşi muma dē fica sa.
 Temerea, dragoste vătēmătóre dar şi adevērată.
- 12965 Temētóruí crede ceea ce în gândul lui vede.
 Temētóruí pururea una vede şi alta crede.
 Tot traíul rēu între bărbat şi nevastă din temere sē nasce;

lăsați temerea la o parte ca să aveți parte de viața cea mai bună.

Fugi de muiere când de temere mânia o cuprinde.

Cine n'are credință l'a dragostii plăcere, acela și numai, de temere a scăpat.

- 12970** Dăparte de temere ca de fiara cea mai rea, că inima te o sfirșește.

Pentru Ticăloși i Ticăloși

Veți *Viteji*.

Pentru Timpuri

Primăvara ne 'nveselesc cu verdéța ei, vara ne pîrjolesc cu arsura ei, iérna ne înghéță cu frigul cel mai grozav, și tómnă ne îndestuléză cu strîngerea bunătăților. Timpul cel mai roditor aruncă jos prețul bucatelor, că ne îndestuléză de orî-ce roduri.

Pentru Tinerețe i Tineri

Ascultă pe cei bătrâni când te afli mai tîner.

Aduți aminte la tinerețe că'i s'ajungi la bătrînețe.

- 12975** Ostenesce-te în vara tinerețelor ca să te poți odihni în iérna bătrînețelor, când puterile te lasă.

Înainte nevinovății tinereților, celor fără prihană, nu pomeni de blăstemații, ca să nu se smerduiescă.

În tinerețe să te căpuiesci de cele pentru bătrînețe.

Când veți tinerețele că te lasă pe jos, și bătrînețele că te încalecă pe gât, amar să te tînguiesci, c'alte tinerețe nici cum mai dobîndesci.

La tinerețe cu 'nfrînare, ca la bătrînețe să dobîndesci cînste mare.

- 12980** La tinerețe lesne se 'nvață cele rele.

La tinerețe să te deprinzi cu munca și cu struda, ca și la bătrînețe să le poți răbdă.

La tinerețe să te deprinzi cu cele bune și drepte, ca și la bătrînețe să le poți urmă.

La tineri să cuvine cu mult mai bine să tacă de cât să grăiescă cele ce nu se cuvine.

Mintea celor tineri pururea în mișcare, că nici înainte nici în urmă ved; iar a celor bătrâni în mare statornicie, că ved cele din urmă din cele de mai dênainte.

- 12985** Nu te uită l'ale mele tinerețe, ci dă grăiesc vorbe dă bătrânețe.
 Piste puțință să potolescă furia tinerețelor, la vremea lor.
 Puterea la tinerețe lucru primejdios; d'aceia tinerimea subț mai dă aproape privighere trebuie să fie.
 Părul și obrazul ăl poți vopsi, dar tinerețe nu poți dobândi.
 Până ești tînăr ascultă pē cei bătrâni, ca și pē tine să te asculte, când vei fi bătrân.
- 12990** Să te silești, cât vei pute, să'ți păzesci nesmintite ale tale tinerețe, ca să dobândesci și bune bătrânețe.
 Tinerețele iubesc cu mult mai mult gustul lor, dă cât cinstea lor.
 Tinerețele eși pierd a lor bună vîrtute, cu ale lor urmări urite, mai mult dă cât cu trecerea vremii.
 Tinerețele, vremea nebuniilor.
 Tinerețele cunosc cu mult mai bine la dragoste dă cât la frumusețe, că dragostea covîrșasce ori ce frumusețe.
- 12995** Tinerețele la om, putere și frumusețe iar bătrânețele, flórea înțelepciunii.
 Tinerețele la om, ce curînd se trec, iar cu bătrânețele ce urît petrec.
 Tinerețele, în flórea, lor și cea mai mare furtună o socotesc dă dioa cea mai bună.
 Tinerețele nu cunosc nici cele trecute, nici cele viitoare, nici cele dă față știu cum să le iconomisescă.
 Tinerețele, în flórea, lor atunci eși au puterea lor.
- 13000** Tinerețele supuse la ori-ce înșelăciune, că ne-a păzit la bătrânețe.
 Tinerețele se încred, fără nici o șfală, la ori-ce greșelă.
 Tinerețele biruiesc, mîntea cea mai mare, dă aceia și greșesc cu mîntea cea mai mare.
 Tinerețele ferbinte d'aceia lesne te aprinde.
 Tinerețele fără bătrânețe, nimic bine nu urmază, ci amîndooe împreună ne-arată urma cea mai bună.
- 13005** Tinerețele bôlă urîtă, și tîmăduirea ei înțelepciunea.
 Tinerii în răsboi pentru cinste se omor.
 Tinerii, în flórea lor, pururea socotesc c'ori-ce sbórá se mînîncă.
 Tinerii cu tineri să se întrécă, și bătrînii cu bătrîni să se sfātuiescă.
 Tinerii nu fac nici o dēosebire între cinstea lor și între gustul lor.
- 13010** Tinerii se supără, cu mult mai puțin, dă greșalele lor, dă cât dă înțelepciunea celor bătrîni.
 Tinerii să se însóre la vremea tinerețelor, iar nu la bătrânețe, c'atunci mult se vor căi.

- Tinerii să se 'mpodobescă cu darul 'nvătării, iar a capului podóbă s'o lase pentru muieri.
- Tinerii să și alégă neveste fete de cinste, fete iconóme, fete cu năvurii bune dacă vor să ție casă bună.
- Tinerimea înflorosec când roduri odrăslesce, de ori-ce folos bărbătesce.
- 13015** Tinerimea se socotese că cea mai delicată este, și nu cunósce ce grosime în mintea ei se găsesce.
- Tinérul alt nărav nici cum dobândesce de cât cel cu care trăiesce.
- Tinérul să se siléscă trei lucruri mai cu sémă să păzască : minte la cap, înfrinare la gură și rușine în obraz.
- Tinérul de muncă nici cum să fugă.
- Tinérul de câte ori se uítă în oglindă, de se va vedé frumos să se arate vrednic de frumusețele sale cu cele mai de cinste, iar de se va vedé urit să și acopere urîciunea cu 'nvătăturii și purtare și mai bună.
- 13020** Tînără cu bėtrán nici cum se potrivește, că tînăra va s'alerge iar bėtránul se lungesce.
- Tinér cu minte bėtránéscă nu se 'ntelege tînér, iar bėtránul cu minte copilăréscă pururea copil.
- Tinér să graiescă dar cu cuvinte de bėtrán.
- Frumuseța la muieri fără tinerețe tot merge și vine, iar tinerețele fără frumusețe întru nimic se socotesc.
- Furia tinerețelor mintea țe-o întunecă.
- 13025** Cel tînér celui bėtrán să-í slujască cu puterea, și cel bėtrán celui tînér să 'í slujască cu povața.
- Cine mult se silesce la tinerețe, la bėtránețe lesne se poticesce.
- Dulci sint tinerețele dar fără socotință.
- De am fi putut fi de dooé ori tineri și de dooé ori bėtráni, multe netrebniții am fi îndreptat pe lume.

Pentru Tirani și Tiranie

- Cumplirea de tiran pe la 'nceput mult te 'nalță, iar pe la sfirșit rău te trântesce la pămînt.
- 13030** Când tiranul ca un leu răcnesece, cine nu se cutremură de frică.
- Cât de bună și de dulce stăpânirea unei țeri, nici o lege p'un tiran póte de réutăți să 'l lege.
- Tirania, biciul omenirii, stingerea lumii.
- Tirani cei cumpliți de sânge numai se satură.
- Tiranul l'al său folos numai și numai gândesce.
- 13035** Tiranul lege are voia sa, d'aceia lesne se cunósce.

Tiranul firesce curînd să prăpădesce.
 Tiranul cel cumplit tóte le are pentru al lui sfișit.
 Cel ce pedepsește împotriva legii, dē tiran sē socotesc.
 Cine urmēzā în silā, dupā a sa voință, tiran cumplit sē în-
 țelege, dupā orī-ce lege.

- 13040** Cine la tiran slujasce, pē nicī unul îndatorēzā.
 Cine s'aratā mai mare dē orī-ce lege acela sē 'nțelegē cel
 mai mare tiran.

Pentru Tipar

Tiparul viēță veșnicā a orī-ce întîmplāri.
 Tiparul slobod deștēptā mintea omului, tiparul slobod te
 luminēzā, tiparul slobod te învață ca dascālul cel mai bun;
 nu-ī mārġini slobodēnia lui.

Pentru Titluri

- Titlurile cele mari sufletul țe-l spurcā, cā te-aratā mai
 presus dē omenire.
13045 Titluri mari dē cinste sā nu priimescī, cā te-aratā nesim-
 țitor, cānd nu simți cāt drāmuiescī.

Pentru Toiag

Intāi cu cuvîntul, fiind-cā ești cu cuvînt, apoi cu înfrico-
 șāri cānd nu ieā dē cuvînt, și în urmă cu toiagul cānd nu
 ieā nicī dē una nicī dē alta.

Pentru Tóletā

Tóleta muierii grija casei sā'i fie, cā pentru acēsta, a dat'o
 tovarăș bārbatului sēu.

Pentru Tovarăș i Tovarășie

Orī-ce nenorocire, și orī-ce rea întîmplare, c'o tovarășie
 bună, tóte întru nimic le ai.
 Mai bine singur într'un coșar, dē cāt în cel mai mare pa-
 lat cu rea tovarășie.

- 13050** Tovarăș cu cel mai mare nici cum să te faci ca să nu dai de pagubă, și la câștigul cel mai mare.
Tovărășie la soție, precum și la Domnie, nici cum încape.

Pentru Tocmélă

Veđi *Tîrg.*

Pentru Turburări

Veđi *Limște.*

Pentru Tușit

Veđi *Căscat.*

Pentru Tăgăduire

Veđi *Tagă.*

Pentru Tăcuți

Veđi *Vorbă.*

Pentru Tăcere

Veđi *Vorbă.*

Pentru Tălmăcire

La tălmăcire dooă lucruri se cere care trebuie să le păzești: întâi să știi bine limba din care și cea în care tălmăcești, apoi în limba ce tălmăcești să alcătuesci după înțelegerea ei.

Pentru Tâlhari și Furi i Furțișag și Hoți i Hoții și Cursari

Grozavă vederea tâlharului, când el întâlnești și nu poți să te feresci.

Tâlharii numai prin pustii locuesc fără frică, c'acolo își găsesc a lor scăpare.

- 13055** Cu furul împreună dă te vei închină, spre osîndă însuși tu te vei dă.
 Pururea cu priveghere tu să te păzesci, că nu scii ceasul când furul va veni.
 Cursarul pe mare la jafuri și hoții gândul lui eși are.
 Furul, când fură, ca un mut tace.
 Furul până la spânzurătoare nu crede c'o să móră.
- 13060** Furul într'un minut te lasă 'n pîlea gólă.
 Cel ce o dată fură, fură și iarăși fură.
 Cel ce pe subt haîne mân'ascuns'o are, acela, fără greșală, cu furtișag te înșală.
 Cine nu intră pe ușă, ci pe ațurea sare, fur și tâlhar se 'nțelege.
 Cine pe altul iértă sau ajută să fure, fur și el se 'nțelege.
- 13065** Când ieși pe hoț să'l prinđi, veđi bine că nu cumva tu dă el să te prinđi.
 Când jefuitoarii țerii prind ei vre un hoț atunci se 'nțelege că cei mai mari hoți prind pe cei mai mici.
 Mii și sute dă hoți fie, săracul dă nici unul frică n'are nici cum, că n'are ce-i luă.
 Să te ferescă Dumneđeu dă hoțul din casa ta.
 Hoțiile, nu pentru cei săraci, ci pentru cei bogăți, că dă la sărac n'are ce-i lua; d'aceia săracul păzesc averea celui bogat, ce dă la sărac a luat.
- 13070** Hoțul jură și iarăși fură.
 Hoțul c'un păcat și păgubașul cu dooă, că pe mulți bănuiesce.
 Hoțul când nu se prinde cel mai vrednic om.
 Hoțul spre scăpare la jurămînt alérgă.
 Cel ce pe hoț priimesce, și multe lui eși înlesnesce, dă hoț și el se socotesce.

Pentru Tîrg adică Tocmélă

- 13075** La tîrg cu gálcévă, la plată cu grabă.
 La tîrg să nu te máníi, că tîrgul mánie n'are.
 Mai bine la tîrg să ne sfădim, dă cât la plată să ne împotrivim.

Pentru Tîrg dă Vinđare

In spartul tîrgului nici odată să nu mergi, că te întorci cu mâinele góle.
 Tîrgul plin d'ale vinđerii, pe cel îndestulat curînd l'a săturat, iar pe cel scăpătat cu răbdare la 'ndopat.

- 13080** Tîrgul punga cât dē grea, îndată țe-o ușurēzā.
Tîrgul precupețului ęi dā dē cap.
Tîrgul sē dēschide ca unul pē altul sā înșale.

Pentru Traiū

- A trāi fără 'ntristare nu privesce la orī-ce stare.
Omul trāiesce, nu după cum el poftesce ci după cum vremea lui ęi grāiesce.
- 13085** Nu numai ca dobitocele sā trāiesci tu sā îngrijesci, ci cum sā trāiesci ca dē dobitoce sā te dēosebesci.
Cu greu o suferi pē pāmînt a sē lungi, cel ce s'a obicinuit pē mōle a trāi.
Cu cât mai mult trāiesci cu atāt mai mult vei sā trāiesci.
Puțin sau mult dē vei trāi, odatā vei peri, însă necazul acesta este că, ceia ce odatā vei pierde în veci nu o vei mai gāsī.
Sā trāiesci ca un muritor și sā muncesci ca un nemuritor ca sā ai ce māncā și cu ce te îngropā.
- 13090** Traiul urît, scurtare dē viētā.
Traiul fără dulcētā, grozav piste fire fie cât dē bun.
Ceī ce din fire nici cum sē potrivesc, cu mare nevointă în preună trāiesc.
Cel ce în pace trāiesce viētā îndelungatā dobāndesce.
Cel ce mai mult trāiesce, acela mai mult pătinesce și mai mult sē întristēzā.
- 13095** Cel ce mai puțin sē căiesce, acela mai bine trāiesce.
Cine în liniște purureā va sā trāiescā, mut, surd și orb la tōte sā sē brodēscā.
Cine sē gāndesce numai cum el sā trāiescā, piste putință pē altul a folosi.
D'oīū trāi ce-o sā mai trag! d'oīū muri ce-o sā mai zac!
Dē vei mult ca sā trāiesci lasā'n urma ta nume nemuritor, și cu toți vei grāi, și pus fiind în mormînt.
- 13100** Dē vei sā trāiesci, mai bine trāiesce cu ceī mai micī dē cât tine.
Dē vei sā trāiesci cinstit, dēpārtēzā-te mai mult dē cele dē dēfāimare.
Și cel mai bētrān, și cānd ticālos este, tot mai mult sā trāiascā pururea voiesce.

Pentru Treaz

Pentru Trezi i Trezite

Vezi *Băuturi și Beți.*

Pentru Trecut

Vezi *Cele trecute.*

Pentru Trepte de cinste

Vezi *Cinste.*

Pentru Trecere

Cel de al doilea rîvnesc în locul celui d'întăiu, iar cel din urmă înaintea tuturor.

Pentru Trebi

- 13105 Omul dăstéptă pe trebă și tréba pe om.
 Mai mult greșesci când lași tréba din mână, de cât când te socotesci că n'o poți săvîrși.
 Nu te amestecă unde nu e tréba ta.
 Până ce cel mai mare nu va păți ceva din neorînduială, treburile nu se pun la orînduială.
 Tréba ce o poți tu săvîrși n'o lăsă din mîna ta.
 Tréba de ați n'o lăsă pe mîne, că nu scii ce împiedecare ești va veni de astăzi până mîne.
- 13110 Cel cufundat în trebă, nici aude, nici vede, nici simte cele după dinafară.

Pentru Trebuiețe

Vezi *Prisos.*

Pentru Trișta omului

Nimeni nu cunoște trișta lui cea ursită.
 Ceea-ce e scris în frunte de la trișta, aceea te ajunge ori unde vei ajunge.

Pentru Tron

Pe tron când te urci, cu cumpena în mîna dréptă și cu sabîia în mîna stîngă să voiesci să te urci.

Voïnicia, istecia și urmarea cu purtări cinstite în tron te urcă.

13115 Dăparte de tronul tău, lingușirea, fățarnicia și cumplirea.

Pentru Trup

Vezi *Suflet*.

Gata din tot sufletul la ori-ce te găsești, dar trupul ne-voiaș.

Nu îți îngărășă trupul ca când l'ai duce la măcelărie, ci cât se cuvine l'a lui mângăiere.

Să nu te temi de cel ce îți vatămă trupul, că sufletul tău atunci împărătește.

Trupul cu darul lui, duhul cu talantul lui și inima cu plăcerea ei.

13120 Trupul sluga sufletului.

Trupul cel mare nimic folosește la cel-ce se sfiește.

Trupul cere îngrijire de cele lui trebuincioase, iar nu de cele lui de prisos.

Trupul drept pururea să țe'l ții, fie pe jos sau călare.

Pentru Trudă

Vezi *Muncă*.

Truda poftă de mâncare multă ne-aduce.

13125 Truda trupul îl îngărășă și sănătos îl ține.

Truda cel mai dulce somn îți aduce

Pentru Trăsnet

Trăsnetul cea mai mare înfricoșare, în cer și pe pământ.

Pentru Favor

Maî bine favor de cât meritul cel mai mare.

Pentru Fală, Falnic și Făleți

În zadar ne fălim când în lume nimic scim.

- 13130** Cu fala și semeția dragoste nu dobândesci; d'aceea de acestea mult să te feresci.
 Cât de mare duh vei ave și cât de mare putere, pe cealaltă lume nimic ești folosesc, d'aceea nu te pré fali cu ele.
 Nu ceea-ce au fost ai tēi părinți, ci ceea-ce ești tu însuși acum, d'aceea să te fălesc.
- Să nu te fălesc întru a ta frumusețe, nici întru a ta multă avere, că într'un minut se trec și se duc.
 Să nu te fălesc întru a ta putere, nici întru a ta știință, nici întru a ta iscusință, că nimic ești folosesc când dreptatea n'o păzesci, ci numai în fapte bune cu care te asemeni cu însuși Dumneșeu.
- 13135** Să nu te fălesc că ești cetățen, pentru că în cetate lăcuiesci, că acolo se găsec și musce cam multe, ci pentru că vrednic ești a te numi cetățen.
 Fălețul inelul și-l arată la toți socotind că cu el se spérie pe toți.
 Fălețul când jócă, bate din mâini și din picere ca să arate că ore-ce scie, și nu înțelege că numai sgomot mare face.
 Fălețul giobenu la toți și-l arată socotindu-l de podóbă.
 Fălețul povestesc c'a făcut isprăvi câte pîn gând nici că i-a trecut.
- 13140** Fălețul în urmă pururea merge, ca alții să-i facă lui alași.
 Fălețul va sabia să ș'o tîrască după el, ca de departe să s'auđă.
 Cel-ce se fălesc între cei măi mic, între cei mari pe jos se găsec.
 Cine mult se fălesc și nimic săvîrșesc, în bătaie de joc se sfîrșesc.

Pentru Fantasie

- Orice fantasie ești aduce în ochii tēi pune-le înaintea minții tale să le judece cuvîntul.
- 13145** Cuvîntul unde nu póte, acolo fantasia slujasc.
 Fantasia o iasmă de curse, de ele să te feresci ca de cea măi grozavă fiară.
 Fantasia multe idei nasce, dar măi tóte próste.

Pentru Fapte

Veđi *Urmări*.

Ale celor-lalți fapte rele învață pe cel cuminte.

- Ale celor răposai fapte rele și urite, pe cei din urma lor
nici cum învinovătează.
- 13150** Anevoie fapta bună, că cu greu se urmază.
Acele fapte rele ni se par urite, de care înșine noi ne
ferim să nu le păzim.
Orî-ce faptă rea răsplătire cere.
Orî-ce faptă de rușine vei tu să urmezi, d'ar fi cu puțință
nici tu să o vești.
Orî-ce face omul aceea și-l așteptă.
- 13155** Orî-ce faci, cu drag să faci, ca să iese spre bine.
Orî-ce faci; fă de față cu toți, și de va fi de rușine însuși
tu te vei rușina de tine.
Unde fapta bună se cinstesce, acolo ómeni de cinste mai
mulți se găsesc.
Urmază fapte bune, c'a omului înțelepciune, după însuși a
lui faptă, se cunoște îndată.
Urmând tu la tóte bine nici cum să te socotesci cine va
povesti, cine va socoti fapta ta cea bună, că fapta bună
singură bună.
- 13160** In unele greșim și 'n altele ne osândim; d'aceia să nu so-
cotesci că o faptă vre odată va rămânea fără plată, că
răsplătirea vine când cu gândul nu gândesci.
Insuși a ta faptă de sineși te cinstesce sau te necinstesce
a ei urmare.
Caută faptele tale tocma ca într'o oglindă, și p'acele bune
să le aręți în lume, iar pe cele rële să le speli ca însuși
obrazul tãu.
Cu al căruia nume, neam și cinste te fălesc, ale acelora
fapte să urmezi, c'asemenea să te cinstesci.
Cu anevoie a cunoște ce sfirșit va lua orî-ce faptă vei urmã.
- 13165** Curvia, pré curvia și necurăția fapte de rușine; fermecăto-
ria, vrăjitoria fapte de înșelăciune; fățarnicia, viclenia fapte
de Iudă; smerenia faptă de prefăcut; lingușirea faptă
de legumăret; pișpăitura faptă de pirîtor; mânia, pizma,
zavistia, uciderea, pîra fapte de neomenire; sfada, gâl-
céva fapte de nebuni, cumplirea, tirania fapte de cruđime;
trufia, mândria, fudulia fapte de Satană; îndărătnicia,
dîrzia fapte de neghîob; obrăznicia faptă de căine; căl-
carea de credință faptă de necinste, iar dragostea și pacea
fapte Dumneđeiesci.
Când urmezi vre-o urită faptă, uită-te în oglindă și te ruși-
néză de însuși obrazul tãu.
Când urmezi fapte bune atunci cinstesci pé Domnul.
Când faptele cele rële nu se înfrînéză cine de lege mai are
vre-o grijă.

L'ale celor cinstite fapte, ca într'o oglindă pururea să te uiți, și după ele să te și gătesci.

13170 La orî-ce faptă rea cum și dē rușine să nu te vađă altul, și când tu dē nevoie urmezi acea faptă.

La fapte bune să te-arēți măreț când tu te nevoiesci ca pē toți să-î întreci, iar la cele rele nici măcar să gândesci.

Maî mult să cinstesci fapta cea bună, dē cât averea cea mare.

Maî bine mórte dē cât o faptă, și numai cu totul necinstită.

Mișcarea spre faptă rea, întrégă nebunie.

13175 Nimeni nu sē supără când fapte rele dēfăimezi, dē cât numai când întru acea faptă el este căđut.

Nici o faptă pē lume sē póte ascunde, că și altul dē n'o scie dar cugetul tēu te bate, că o scie fórte bine.

Nici o faptă să urmezi ce póte aduce lacrămi, măcar și la al tēu vrăjmaș.

Nici o faptă fără plată; îndată saú maî pē urmă.

Nici pătimaș dē fapte rele, nici slujitor lor să fii.

13180 Nu ne vom putē ascunde dēpártându-ne dē dreptate, că fapta ne vădesce cu cât vom fi maî dēparte.

Nu norocul să te dēosebescă dē cei-l-alti pē lume, ci faptele cele bune.

Nu fapta după slavă, ci slava după faptă.

Nu 'ți lăudă însuși tu faptele tale, fie cât dē mari, ci lasă-le la alții c'aceia să le laude, după ce le vor judeca.

Pururea să cercetezi însuși tu ale tale fapte ș'ale tale graiuri ca maî puțin să greșesci.

13185 Până a nu te culcā cercetéză ce ai făcut, și pentru cele bune și drepte bucură-te, iar pentru cele strimbe și rele muștréză-te pē tine.

Până a nu cercetă, ce ai făcut? ce ai greșit? și ce îndatorire nici cum ai săvîrșit, odihnă pentru Dumneđeu să nu dai trupului tēu.

Plata faptei bune, lauda sē înțelege.

Precum în oglindă eți veđi fața ta, așa și 'n suflet să'ți veđi fapta ta.

Precum vreți voi să vă facă alții vooe, asemenea și voi să faceți acelora.

13190 Rodul faptelor celor bune, cinstea cea maî mare.

Să nu socotesci nici să gândesci vre-odată că 'n lume nu sē vede a omului orî-ce faptă, fie d'ascuns urmată acea faptă.

Tóte ale nóstre fapte în judecată ne deștéptă.

Tóte ale nóstre fapte scrise sînt tocma în spate: d'aceia

- și unul ale altuia le vedem, iar ale noastre nici cum ale vedé putem.
- Fapta arată dragostea.
- 13195** Fapta adevereză vorba.
Fapta cu tăcerea te duce la osindă.
Fapta pë om dovedesce că este precum dë el să grăiesce.
Fapta rea, cât de mică, urmată dë cel mai mic mult, mult së cercetéză și së învinovățéză, iar dë cel mai mare, fie fapta cât dë mare, nimene o bagă în samă.
Fapta te zugrăvesce, fapta te vădesce.
- 13200** Fapta cea mai bună, a urmă dreptății.
Fapta bună cu tăcere cinstea țe-o pune în picere.
Fapta bună când së cinstește atunci ea rodesce.
Fapta bună dë astăzi n'o lasă pentru mâine, că nu scii dë vei puté s'o mai urmezî mâine.
Faptele arată cugetul și mîntea ta.
- 13205** Faptele tale, nu după judecata ta, ci după a celor-l-alți să le socotesci.
Faptele tale urîte al tëu nume ël negresc.
Faptele bune în veci së pomenesc, că nemuritoare sînt.
Faptele celor mai mari pildă s'arată la cei mai mici.
Faptele după om urméză.
- 13210** Fapte bune să gonesci ca cinste să dobândesci.
Fapta rea și urîtă nici cum tu să urmezî, nici singur, nici cu altul împreună.
Feresce-te dë rele fapte, ca și dë nedreptate, că cea-ce vei urmă aceia vei căpëtă.
Fiesce-care ేశi aștéptă după a lui faptă plata.
Fiesce-care fapta sa dë sfântă o socotesce; d'aceea când vrem să judecăm a noastre fapte, nu c'ale noastre, ci ca nisce străine fapte să le cercetăm, ca fără smintélă să le judecăm.
- 13215** Fă și nu ęi ceea ce vei să faci, dacă poți să faci.
Frica și nădejdea, cel mai mare rău la ori-ce faptă.
Cea mai spurcată și necinstită faptă să gonesci muiere măritată. Dëparte d'asemene faptă.
Ceea ce nu vei dë la altul să pați nu face tu altuia.
Cei mai puținî cei-ce urméză cele dë fapte bune.
- 13220** Cei mari și vestiți cu faptele lor, și după ce mor, în mari adunări cu cei vii povestesc, iar cei ticăloși, și când ei trăiesc, dë morți së socotesc.
Cei din vechime, pentru ale lor fapte bune, s'aũ numit eroi, sfinți și Dumneęei ca să luãm și noi pildă dë la ei.
Cele urîte fapte dë te vei umblă ore-cum ale urmă, rușine să'ți aducă ție și 'n taină ascunsă dë toți să le păzesci.

- Cele mai rele și urite fapte a celor mai mari, numai îndată cad pe cei drepti și nevinovați.
- Celui bun cele bune, celui rău cele rele le și dă Dumnezeu c'ale celui bun fapte tu să le rivneseși și nu te bate; urmază celui înțelept și te țiea după cel drept.
- 13225** Cel cu fapta varvar cu mult mai urit de cât cel cu cuvântul.
- Cel-ce fapte bune urmază, acela de cinste se îndestulează. Bănuielă să nu dai nici odată de faptă rea, și de ai făcut'o, că greșala ascunsă nici cum se cunoște.
- Din mica ta copilărie să te deprinzi la fapte bune ca să dobândești cel mai bun nume.
- După faptele noastre și mila Domnului cu noi.
- 13230** După fapte bune să urmezi ca maimuța, ce ori-ce vede aceea și face, iar de cele rele să fugi ca iepurile de ogar.
- Dă ori-ce faptă pe altul popresci tu mai întâiu, d'aceea să te păzesci.
- Dă tine eră mult mai bine de ori-ce faptă rea să te rușinezi, ca în urmă să nu te întristezi.

Pentru Facere de copii

Vezi Nascere.

Pentru Facere de bine i Făcători de bine și Voitori de bine și Făcători de rele

- A voi binele altuia nu se 'nțelege facere de bine, iar a face binele altuia se 'nțelege și voința și fapta.
- Aducerea aminte de facere de bine, sufletul țe-l înveselesce.
- 13235** Așteptă să'ți vie bine, de-ai făcut și tu vre-un bine.
- Omul curînd uită facerea de bine, însă și urasce pe făcătorul lui de bine, că cu greu lui i se pare a mulțumi celui ce i-a făcut bine.
- Ori-ce bine vei să faci, de nu poți tu să'l faci, nu împedecă pe altul să nu'l facă, c'atunci te înțelegi ca când ai fi făcut însuși tu acel bine, cum și din potrivă ca când ai fi făcut răul cel mai rău.
- Ori-ce bine vei face vecinului tău, îndoit să'l aștepti de la Dumnezeu.
- O facere de bine, fie cât de mică, la vremea ei când se face, plătesce mai mult de cât mii și sute piste a lor vreme.
- 13240** În pămînt când puî sēmîntă alegi pe cea mai bună, așă ș'un bine când vei să faci, alege binele cel mai bun ca mai bun rod să culegi.

- Insuși vieța ta să țe-o răpuși spre a săvârși un bine măcar și numai.
- Intăiu bine să faci, apoi să aștepți bine, de la altul, că până nu muncesci nu dobândesci.
- Voința și plăcerea spre facere de bine, și de nu poți săvârși, acel bine facere de bine se 'nțelege.
- Di piste di să nu dai când vei un bine să faci.
- 13245** Ca să faci un bine, lasă la o parte și însuși închinăciunea, că facerea de bine închinăciune din fire.
- Ca facerea de bine, la vreme când ne vine, nici o îndatorire mai mare se 'nțelege.
- Ca facerea de bine, nimic alt mai lesne îmbetrânesce, că îndată se uită.
- Cu facerea de bine, nici odată te înșeli, că te asemeni cu Dumneșu ce pururea face bine.
- Cu dragoste, și mare, să iubești pe cel ce-ți face bine.
- 13250** Când ai făcut un bine nu mai cere răsplătire, că facerea de bine dăstulă răsplătire cu cinstea ce țe-aduce.
- Când vei să faci vre-un bine nici o vreme să aștepți, nici darul să-l drămuiesci, nici la obraz să cauți mai ales și când nimeni ție 'ți mulțumesc.
- Când poți să faci vre-un bine, să nu ții «*dute și vino mâine*», că nu scii ce ne aduce dioa de mâine.
- Când poți face vre-un bine și nu săvârșesci acel bine, atunci săvârșesci cel mai mare păcat.
- Când faci un bine ore-cu-va uită-l din césul acela, iar când dobândesci un bine de la altul nu-l uită în veci, că nemulțumitorul și nerecunoscătorul cel mai scârnav om în lume și fără omenire.
- 13255** Când faci cu-va vre-un bine nu-l vesti la orî-cine, dăstul acela să-l scie, nici lui nu-î mai pomeni orî unde-l vei întâlni, c'o asemenea urmare, ca când 'i ai da de față palme piste obraz.
- La orî-ce facere de bine, fie și de la vrăjmaș, cu mare mulțumită tu să te-arăți
- Mai mult iubesc făcătorii de bine pe cei care le fac ei bine, de cât cei ce dobândesc facerea de bine pe făcătorii de bine.
- Nici o facere de bine fără răsplătire.
- Nimic alt la suflet mai folositor de cât facerea de bine, și când în zădar o faci.
- 13260** Nici un nume mai dulce ca făcătorul de bine.
- Nu lăsă nici o di să trecă de la tine fără facere de bine.
- Pentru un nemulțamitor să nu te împedici a face altuia bine.
- Pentru facere de bine, fie cât de mică, mult, mult să mulțumesci, ca și altă-dată să mai dobândesci.

- Pē voitorul tēū dē bine nici o cheltuielă ăl ține, iar pē făcătorul tēū dē bine multă și la toți plăcută, d'acea voi-tori dē bine mulți poți găsi, iar făcători dē bine pré rar și puțin.
- 13265** Să n'aștepți să te róge, nici să-ți plătescă ție, pentru orí-ce bine vei să faci la orí-cine.
Să nu ostenesci la facerea dē bine, ci pururea să te sîr-guiesci.
Să nu dai ți piste ți când vei să faci un bine, ci peșin să-l săvîrșesci în gând cum ęți vine.
Facerea dē bine acéstă mulțumită are, o cinste mare c'a făcut un bine.
Facerea dē bine isvorasce din iúbirea dē omenire.
- 13270** Facerea dē bine te urcă în cea mai înaltă a cinstei tréptă.
Facerea dē bine îndērēt nu se mai uítă.
Facerea dē bine, când la vreme nu se face, mórtă se în-țelege.
Facerea dē bine, când l'al sēū folos privesce, ęși pierde darul ei.
Facerea dē bine nici cum să o uíți, și din víeță când te duci.
- 13275** Facerea dē bine, singura avere ce nimene țe-o póte lua.
Facerea dē bine, slujba ta să-ți fie cea dē tóte țiile.
Facerea dē bine, ce dē la altul dobândesci, nici odată să o uíți, iar ceea ce tu faci altuía, într'acei minut să o uíți.
Facerea dē bine, datorie a omenirei.
Facerea dē bine, când dē toți s'ar urmà, numa ea ar puté face pē toți fericiți.
- 13280** Facerea dē bine dē toți se vestesce, și prin pustietăți.
Făcătorului tēū dē bine cu cinste să-ı mulțumesci, cá cin-stea, darul cel mai mare, ce nici o pagubă țe-aduce.
Făcător dē bine pururea să te-aréți, ca toți să te cin-stéscă tocmai ca pē cel din cer, făcător dē bine.
Fără cum a te rugà, facerea dē bine să o săvîrșesci, ca sórele ce n'așteptă nici o rugăciune să se arate în lume, la toți dē o potrivă.
Fă bine dacă voiesci ca, și tu, dē la altul să dobân-desci.
- 13285** Fă bine și 'l aruncă în apă.
Ceí mai mulți dē față ęți arată, prin graiū, cele mai mari faceri dē bine, iar prin ascuns, cu fapta, te sapă cu mult mai bine.
In curînd se uítă facerea dē bine.
Cele trecute faceri dē bine, mií și sute fie, întru zădar se socotesc când pē cea din urmă nu o săvîrșesci.
Celui ce bine țe-a făcut cu bine să-ı răsplătesci.

- 13290** Cine în tine aruncă cu piétră, tu în el să aruncî cu pâine, spre facere dē bine.
 Binele ce veî să faci fă-l'ăî la vremea lui, că în urmă ca o nulă.
 Binele ce veî să faci fă-l'ăî prin ascuns, că el în urmă, când se vēdesce, măi mult te cinstesce.
 Binele ce-ți face altul nicî odată tu să-l uîți, iar cel ce tu faci altuîa îndată să'l uîți.
 Bine să faci, și chiar vrăjmașului tēu, ca și el să te iu-bescă.
- 13295** Dacă fiesce-care ar face bine altuîa, pē cât puterea el iértă, nu s'ar măi găsi nicî un nenorocit pē lume.
 Dă pildă altora spre facere dē bine, ca toți să se ȳea după tine.
 Dē cel ce ȳea făcut bine în nenorocirea ta, adu-ți aminte la norocirea ta dē binele ce ȳea făcut.
 Și pē vrăjmașul tēu, când flămândește, îndestuléză'l cu pâine, și, când însetéză, dă-î apă să bé, că cu facerea dē bine el faci să se căiescă.
 Făcētorii dē rēle nu cunosc dulcēța cinstei.
- 13300** Pē făcētorii dē rēle să-î dēpărtezî dē cinste, ca făcētorii de bine să dobândescă cinste.
 Făcētorii dē rēle pier până a nu se pocăi.
 Făcētorii dē rēle nicî o încredințare au dē a nu fi dēscoperiți, că nicî o faptă vr'odată, fie bună fie rea, nu stă acoperită.
 Cea măi mare pēdică a făcētorului dē rēle, muștrarea cugetului sēu.
 Dē cel ce ȳea făcut un rēu să te păzescî dē măi rēu, iar dē la cel ce ai cunoscut bine să măi aștepți și alt bine.

Pentru Fabrică

Veđi *Fabrică*.

Pentru Față

Veđi *Fete*.

Pentru Ferelă

- 13305** Ferela cam bună la ori-ce, că dē multe rēle te scapă.
 Când te ferescî, să nu te pricēpă că te ferescî, că măi bine nemerescî.

Feresce-te, cât vei pute, de om rău și de cel mândru, de cel scump și de cel nebun, de viclen și de fățarnic, de clevetitor și de lingușitor, de pișpăitor și de asupritor, ca de cele mai rele fiare și de cele mai urite bóle. Bine e să ne ferim până a nu păți orî-ce, iar după ce am pățit, să ne socotim mai bine cum să scăpăm, mai curînd, de ceea-ce am pățit.

Din cea mai mică scântee, mare foc se aprinde, d'aceia să te feresci să nu fii aci când focul s'aprinde.

- 13310** Dē patru lucruri trebuie mai mult să te feresci: dē fața unei frumoșe, dē dorul unui catîr, dē orî-ce trăsură despre o parte și dē călugăr despre tóte părțile.

Pentru Fericire și Fericite i Fericiti

Veđi *Necazuri*.

A cunósce omul și a se mulțumi numai cu cele dē trebuința lui, acela se 'nțelege cel mai fericit.

Ascundeți fericirea ta ca nu cumva zavistnicii să țe-o afle, că numai îndată o pierđi.

Atunci vei cunósce fericirea ta, când te vei dēdà cu cele dē cinste.

Atunci norodul fericit, când stăpânirei se supune, și stăpânirea urmăzà la tóte după lege.

- 13315** Acea fericire tu să aștepți ce însuși fericirea ta ęți va găti ție.

Acela mai fericit, cel ce nici un necaz pē lume a nemerit.

Acela mai fericit, cel ce póte suferi orî-ce nenorocire.

Acela mai fericit, cel ce se mulțumesc cu ceea-ce în casă i se găsesce.

Acela mai fericit, cel ce dórme fără nici o bătaie dē cuget.

- 13320** Acela mai fericit, cel ce dē nimeni trebuință are.

Acela numai fericit, cel ce scie să potrivescă sfirșitul vieții sale cu începerea ei.

Iubirea dē ostenélă, dragostea dē omenire, cuget curat, înțelptă purtare, tóte dē taină se înțeleg ale lumei fericiri.

Orî-ce fericire are a ei nemulțumire.

Odată și numai dē vei dobândi ceea-ce poftesci, fericit te socotesci.

- 13325** Unde cei mai bunî se cinstesc și cei răî se necinstesc, acolo fericire noródele dobândesc.

In cea mai mare fericire adese-orî se ivesce o întristare, pē negândite.

- Ca să te socotesci între cei fericiți, să păzesci la toate o măsură drăptă, și de muncă nici odată să te lași.
- Cu cât mai mult fericit ești, cu atât mai multe fericiri gonesci.
- Curat la gânduri, cuvinte și la fapte să te-arăți, frate, dacă vrei să fii pururea fericit.
- 13330** Când alții ar porunci l'ale noastre îndeletniciri și l'ale lor plăceri, puțin s'ar socoti în adevăr fericiți.
- Când inima ți-e slobodă de ori-ce deșartă poftă, atunci în adevăr te afli în cea mai mare fericire.
- Când omul rîvnesce numai la ceea-ce trebuie, atunci poți dice: ferice de el.
- Când vei ajunge a cunoște pe tine, atunci să știi c'ai ajuns la cea mai mare fericire.
- Când mușterea cu bărbatul nici cum se gălcevesc, cea mai mare fericire la ei se găsește.
- 13335** Când te mulțumesci pe ceea-ce ești, atunci te socotesci cel mai fericit, că de nimeni trebuință ai.
- Când cei bogați pe cei săraci ajută, cât se poate și cei săraci pe cei bogați cinstesc cât se cuvine, atunci la norod fericire ei vine.
- Maî 'nainte de sfârșit pe nimene să nu fericesci, că mai nici unul, până 'n sfârșit, se vede în lume fericit.
- Maî fericit cel ce dă, de cât cel ce prîimesce, că cel ce dă îndatoréză pe cel ce prîimesce, iar cel ce prîimesce se îndatoréză cătră cel ce-î dă.
- Maî fericit cel din bordei că dórme fără grijă, de cât cel din palat ce nu poate închide ochii, de mari grijă cel cuprind.
- 13340** Maî bine fericit de cât norocit, că norocirea o împrumutare vremelnică, când țe-o cere înapoi, de tot te dăspoî, iar fericirea, mulțumirea sufletului ce nimenea țe-o poate lua.
- Nicăiri poate omul fi mai fericit ca în sînul familiei sale.
- Nimeni poate fi nici cum la toate cu fericire că, ore-ce smin-telă, toate au din fire.
- Nici o fericire așa de curată fără o amărăciune în ea amestecată.
- Nici o fericire desăvîrșită fără nici o mahnire până în sfârșit.
- 13345** Nici o fericire fără virtute.
- Nici odată nu te vei socoti fericit dacă nu te vei purta cinstit.
- Nici unul, până 'n sfârșit, se vede fericit, că norocul nestatornic când la unul când la altul sare necontentit.
- Nici cum fără sănătate, fericire se 'nțelege.

Nu ferici pe orî-cine, dă orî-ce bine eî vine, până a nu vedé ce sfîrșit va dà.

13350 Nu hrănirea dă la altul, ci dobânda din munca ta te face fericit.

Nu cel bogat, ci cel sărac mai fericit sê vede că n'are nici o grijă.

Puținî, și fôrte puținî, ceî ce sê 'nveselesc în fericiri și norocî.

Precum iubesce cînd te vor iubi atunci fericit veî fi.

Subt cea mai mare fericire zace ascuns un ghimpe, ce 'î dice temere după fire, și 'î smintesce tótă fericirea.

13355 Trei obraze în lume cu mult mai fericite: dohtorul, călugărul și lăutarul; că unul pe mulți omoră și nimeni el osîndesce, încă eî și plătesce; cel-l alt cu trei degete încrucite te dăspóie pân' la piele, dă bună voia ta, cînd te blagoslovesce; și cel dă al treilea din veselie în veselie merge și sê 'nveselesce, fără a plăti ceva încă sê întórce și cu ceva acasă.

Ferice dă acela ce dă dăparte, în linisce, privesce valurile lumii!

Ferice dă tine cînd tinera eî zîmbesce.

Ferice dă ceea ce a dobândit frumusețe cu minte.

Ferice dă cel ce póte, fără zăbavă, a trece puntea sărăciei.

13360 Ferice dă cel ce a scăpat din ghiarêles temereî.

Ferice dă cel ce n'a vėđut mórte dă copii.

Ferice dă cel ce birușesce poftesle și dorul seű.

Ferice dă cel ce șade la masă, încunjurat dă copii, cînd sê înveselesce cu eî.

Ferice dă cine a nemerit vremea la vremea eî.

13365 Ferice dă cine n'are trebuință dă altul!

Fericirea omului în minte și în cinste.

Fericirea omului în dragoste sê cunósce cu mult mai lesne, dar pré puțin ține.

Fericirea omului stă în a face bine la orî-ce.

Fericirea în adevăr cea mai bună avere, dar nimene o cunosce cînd lângă el sê află, ci tocma după ce o pierde.

13370 Fericirea omului stă întru a fi sănătos, slobod și a nu avé trebuință dă cele dă prisos. Sănătatea o poți dobândi cu înfrînarea mîncării, și a blestemățiilor ș'o pază bună dă rēcélă; slobodenia cu munca și cele trebuincióse cu cumpătatea la tóte, d'acestea mai mult să te îngrijesci.

Fericirea unei fete să dobândescă un bun bărbat, că d'acolo spînzură vieța și cinstea eî; și a bărbatului să dobândescă cu mult mai bună nevastă, că d'acolo spînzură traiful cel mai bun și sporirea casei; d'acestea sê va îngrijî.

- Fericirea în adevăr cea mai bună avere, dar nimeni o cunósce când lângă el se află.
- Fericirea cu cât e mai mare cu atât mai slabă la viața ei.
- Fericirea mai lesne o putem găsi într'altă parte de cât între noi.
- 13375** Fericirea multă vreme nici că stă nici că ține la orî-cine.
- Fericirea stă în cea ce nooă ne place; de aceea fericiți ne socotim când dobândim ceea ce poftim.
- Fericirea stă, firesce, în orî-ce omul se mulțumesc.
- Fericirea toți o caută dar mai nimeni o găsește, că nimeni o cunósce.
- Fericirea ta, unde te trage inima ta.
- 13380** Fericirea trupului sănătatea, iar a sufletului știința.
- Fericirea bună, când pururea ea după tine umblă.
- Fericirea la om se socotesce când nu cunósce cele din urmă.
- Fericire se 'nțelege a sufletului mulțumire.
- Fericire se 'nțelege când omul, într'o unire, petrece cu a lui soție.
- 13385** Fericirea se 'nțelege când cei ce se iubesc împreună trăiesc.
- Fericit acel bărbat ce în urmă și-a lăsat nume bun și neuitat.
- Fericit omul ce nu cunósce mânia.
- Fericită aceea ce a nemerit bărbat ca s'o iubească.
- Fericită aceea ce n'a cunoscut pat spurcat cu păcat.
- 13390** Fericită viața copilărescă, ce nu simte în suflet necazul ce pătimește.
- Fericită viața celui ce nu cercetază nici o pricină străină.
- Fericit se 'nțelege nu cel ce dobândește orî-ce poftesce, ci cel ce nu poftesce la ceea ce lipsesce.
- Fericit se 'nțelege cel ce pe sine mai mult cunósce.
- Fericit se 'nțelege cel ce n'are desăvîrșit fericirea până 'n sfîrșit.
- 13395** Fericit se socotesce cel ce bine trăiesce și pe alții folosesce.
- Fericit fără virtute nici cum pöte fi.
- Fericit stăpânul ce a dobândit norod mulțumitor, dar cu mult mai fericit norodul ce a dobândit părinte stăpânitor.
- Fericit cel ce are stare când are și minte mare.
- Fericit cel ce a dobândit copii buni și înțelepți.
- 13400** Fericit cel ce a dobândit prieten bun și cinsüt.
- Fericit cel ce iubescce când d'opotrivă se iubescce.
- Fericit cel ce viclenie în gândul lui nici cum a intrat.
- Fericit cel ce gândescce pururea l'al său sfîrșit, dar cu mult mai fericit cel ce se află în tot minutul gata spre al său sfîrșit.
- Fericit cel ce grăiesce la cei ce 'l ascultă.

- 13405** Fericit cel ce n'alunecă nici cu graul nici cu fapta.
 Fericit cel ce mănâncă și bé din sudórea sa.
 Fericit cel ce n'are nici o bătaie de inimă.
 Fericit cel ce nădejdea în munca sa și-o are.
 Fericit cel ce póte trăi cu toți în pace.
- 13410** Fericit cel ce pe lume nici un necaz a dobândit.
 Fericit cel ce s'a învrednicit cugetul său să-l mustreze.
 Fericit cel ce s'a căit după ce a păcătuit, și mai fericit
 cel ce după a sa căință s'a și pocăit; dar cu mult mai
 fericit cel ce nici cum a greșit, iar cel ce nici căință
 nici pocăință a săvârșit, vai de acela până în sfârșit.
 Fericit cel ce se mulțumesc pe ceea ce are, și nici cum
 se întristeză de ceea ce n'are.
 Fericit cel ce se sfirșase când dragostea  l urasce.
- 13415** Fericit cel ce dobândesce ceea ce el doresce, iar cu mult
 mai fericit cel ce nimic doresce.
 Fericit cel ce dobândesce dragoste de la Domnul.
 Fericit cel ce 'și are odihna sufletului său.
 Fericit cine a scăpat cu totul nevătămat din valurile lumii.
 Fericiti făc torii de bine că de toți s nt iubiți.
- 13420** Fericiti cei curați la inimă că nici un cuget r u  i bate.
 Fericiti cei milostivi că de la toți «*Bogdaproste*» aud.
 Fericiti cei bl nđi că de toți se iubesc.
 Cei în mare fericire mult să se p zesc  bine, să nu cumva
 să le vie r ul în fericire,
 Cel mai intâi cu s'a t m duit de patima dragostii, acela
 mai fericit.
- 13425** Cel slobod de patimi, cel mai fericit pe lume.
 Cel ce e în fericire necazul nu'l cunósce p n  ce în el
 nu cade.
 Cel ce bună muere a dob ndit cu însuși fericirea s'a că-
 s torit.
 Cel ce nu se turbur  de orice intâmplare, acela mai fe-
 ricit.
 Cine n'a încercat pe lume vre-un necaz, acela nu cunósce
 al fericirii haz.
- 13430** Buna fericire nu stă în bogăție ci într'o mulțumire a inimii
 de starea ei.
 Buna fericire saș n'are nici de cum.
 Bună muere de vei dob ndi, fericit vei fi c t vei trăi.
 De trei ori mai fericit cel ce s'a învrednicit să se nască
 pe pat m le, s  tr iesc  fără valuri și să de și bun
 sfirșit.
 De trei ori mai fericit cel ce s'a învrednicit st p n a'și
 dob ndi, bun și ne 'nsurat.

Pentru Fermecați i Fermece

- 13435** La fermece creșemînt nici cum tu să dai, că nici aū fost
nici vor fi în ființă pē pămînt.
Fermecele sē înțeleg cele mai mari înșelăciuni, ca nisce
întregi minciuni.
Ceī fermecați ca nisce turbați alergă după vrăjitoare.
Ceī fermecați cu totul lipsiți dē ori-ce simțire.
Ceī fermecați nu vĕd, nu aud, nu simt ori-ce în casă sē
mișcă.
- 13440** Ceī fermecați, dē ochi, dē mîini și dē picere sūnt legați.
Ceī fermecați dē tot stricați.

Pentru Fete i Fetițe

Veđi *Copii*.

Pentru Feciorie

Veđi *Copii*.

Pentru Fețe

- Alegerea fețelor după gustul omului.
Inima omului schimbă fața lui; d'aceia după față poți cu-
nósce ce în inima lui hrănesce.
Inima când sē înveselesce, fața înfloresce.
- 13445** Mulți la față voioși dar la inimă scârboși, și mulți la față
urîți dar la inimă blândi.
Nu căută la față, ci la năravul ce-are 'n față.
Nu la față să te uîți, ci la ceea ce auđi dē la acea față.
Fața împodobită puțină slujbă arată.
Fața roșiie la vedere cu mult mai frumósă, cea négră te
'ntristéză, cea albă te 'nveselesce și cea galbenă dē aur
mult ęți folosesce.
- 13450** Fața roșiie și albă la obraz sē întrébă.
Fața să 'ți fie tot-dé-una veselă, că cea posomorită din
frumos urit te-arată.
Fața cea mai frumósă, ceea-ce sē rușinézá.
După față sē cunósce cel-ce sē rușinézá.

Pentru Fiare

Veđi *Heare*.

Pentru Fii

Vezi *Copii*.

Pentru Ființă

Orî-ce în ființă după fire nici cum pîere, dă cât se schimbă
când într'un chip când într'altul, precum din țărîna omul,
și omul în țărîna.

- 13455** Ce-ai fost? și ce-ai să fii? nimeni te întrebă, ci ce ești
acum? aceea te întrebă.

Pentru Filantropie

Vezi *Misanthropie*.

Pentru Filosofii i Filosofie

Pă schiopii și pă orbii toți ăi miluiesc orî-unde ăi întîlnesc,
iar pă vre un filosof nici că se uită la el, că schiop și
orb, orî-cine nădăjduiesce s'ajungă, iar filosof nici odată.
Filosofia mult cinstesce pă cel-ce în spinare o duce.
Filosofia se silesce să afle adevărul, pentru că mult ăi iu-
besce; filosofia se silesce să ne depărteze dă orî-ce pa-
timă sufletescă și trupescă ca să nu ne vătămăm; filo-
safia se silesce să ne lumineze ca sórele pă lume, ca să
nu ne poticnim în întunericul nesciinței; filosofia ne
învață legile cele mai bune; filosofia numai ne-arată da-
toriile firesci și neapărate ale omenirei; filosofia în sfîrșit
ne dășteptă buna socotință, ce ne deosebesce dă orî-ce
dobitoc.

Filosofia te învață să urmezi fără nici o lege ceea-ce legea
poruncesce.

- 13460** Filosofii pururea cuvînt cer la orî-ce.
Filosoful orî-unde s'o duce, dă pămîntén se socotesce, că
pă toți folosesce.
Filosoful când se înalță și 'n cinul cel mai mare merge
ca racul înapoi, că cinstea dă filosof mai presus dă orî-ce
cin.
Filosoful se sfîrșasce pentru binele obștesc.
Filosoful când se 'nsoră, piste cea mai neună dă.
13465 Cele mai mari greșeli filosofii le fac.

Pentru Filotimie

Nică unul fără filotimie, cât dă mică fie.
 Filotimia lucrul cel mai cinstit, că te face, vrând nevrând,
 să te porți cinstit.
 Cine cade la filotimie 'n veci n'are odihnă.

Pentru Filoxenie

- Filoxenia cea mai mare virtute.
13470 Filoxenia te-arată părinte tuturilor.
 Filoxenia țe-aduce cinstea cea mai mare.
 Filoxenia dar Dumnețeesc.

Pentru Fire i Ceii greii la fire

Vezi Obicea.

- Ale firei nimeni póte a le popri.
 O fire, din fire rea, iese firea cea mai rea.
13475 Ale firii jucărele încă până acuma nu s'a putut descoperi
 tóte, ci după óre-care semne ghicesc câte voiesce.
 Orí-ce se nasce, din ceia-ce se nasce a aceluí fire dobândesce.
 O ce grozavă și cumplită fire a se jucă cu vieța omului
 ca cu o păpușă.
 Cu cel greú la fire cu mare nevoie te slujesci cu el.
 Nimic alt mai bine dă cât a dobândi firea cea mai rea.
13480 Nicí a bărbatului nicí a muierii fire o poți cunoște, mai
 'nainte până a nu băga într'un jug p'amîndoi.
 Piste putință a popri ceea-ce firea cere.
 Piste putință a se ascunde firea omului orí-unde.
 Piste putință a se schimbă ceea ce, din fire, într'un chip s'a
 zămislit.
 Firea orînduiesce și vremea și sorocul la orí-ce ce se urméză.
13485 Firea ca să ție pururea în ființă némul, soíul și felul a
 orí-ce ființă, a înzêstrat orí-ce ființă c'o dragoste nemăr-
 ginită spre înmulțirea ei.
 Firea mai mare dă orí-ce putere.
 Firea la bărbat putere 'i-a dat, la șérpe minte, la vulpe vi-
 clenie, la iepure frică la hiare cruđime, la elefant mărime,
 la cal alergătură, la boú muncă, la păun frumusețe, la
 miel blândețe și la mușere dulcétă.
 Firea ne arată multe luminate, dar și mai multe cu totul
 întunecate.

- Firea nu îngăduiesce muierea să poruncască.
- 13490** Firea rob și domn nu cunósce pē lume, cā pē toți dē opotrivā ēi socóte în lume, și iarāși dē opotrivā pē toți ēi dēpártézā din lume.
Firea pē tóte le schimbā, pē tot césul și minutul, dar mai lesne pē om.
Firea tăcutā nu e plăcutā.
Firea fără munca ta nu'ți dā hrana ta.
Firea cea rea, când putere 'n mână ieā, o lume prāpădesce.
- 13495** Firea din óse țērînā ne face.
Firea dē obște pārinte sē socotesce.
Firea rea, anevoie o poți schimbā.
Firea blāndā, semn dē înțelepciune.
Ceea-ce din fire, anevoie a sē schimbā sau dē ea a scāpā.
- 13500** Firea rea piste putință a sē mai îndreptā.
Ceea ce firea dē trebuință ne-a dat, cu greú ni sē pare.
Ceí dē opotrivā și dē asemene fire, firesce sā și iúbesc după a lor fire.
Ce înșelătóre firea muieréscă!
Cine firea o silesce piste a ēi putere, lui și aduce iar nu firii durere.
- 13505** Cel greú la fire orí-ce bagā în el scóte îndatā pē gurā.
Cel greú la fire rīgătesce dē orí-ce.

Pentru Fóme i Fómete și Sete i Setoși

- Omul când ȳ-e fóme nu ieā dē cuvînt, cā cuvîntul atunci gol mai rēu dē cāt fómea.
Cu munca numai, la vremea ēi, poți scāpā dē fómete.
Când cāmpul plin dē plugarī ēl veđi și dē ómenī muncitorī cu sapa în mână, dē fómete grijā nici cum sā mai aĩbí.
- 13510** Când ȳ-e fóme, māmăliga cea mai bunā dēmāncare.
Când și vrājmașul tēu pătimesce dē fóme, aflā-te lângā el c i cele trebuincióse.
Nici un cuvînt dē 'ndreptare sē cere dē la orí-care, la fómetea cea mare.
Numai cu cuvîntul nu astîmperī fómea.
Până a nu flāmānđi, și când ești îndestulat, sā'ți aduci aminte dē fóme și dē lipsā.
- 13515** Fómea mare gust ȳe-aduce.
Fómea mare rușine.
Fómea bóla cea mai mare, fómea sila cea mai mare, fómea nevoia cea mai mare.
Fómea bucatele le aratā mai dulci.

Fómetea vrăjmaş mare celui ce fără preget pururea muncesce.

13520 Fómetea lăcuiesce lângă cel ce nu muncesce.

Fómetea mumă pe lene 'şi-a dobândit.

Fómetea se lipesce de cel ce se lenevesce.

Fómetea şi setea mare, inima tare o slăbesce, iar o mică bătură, cu hrană după măsură, mult, mult o întăresce.

Ce supărare mai mare de cât fómetea cea mare.

13525 Cine muncesce la pământ n'are frică de nici o fóme.

Dulce pâinea la cel flămând dar şi apa mai dulce la cel secetos.

Pentru Foc

Focul, apa şi norodul d'opotrivă năvălesc şi de nimeni se popresc.

Pentru Folos

Orî-ce mişcare spre folos obştesc, cu cugetare bună, ţe-a-duce ţie cinstea cea mai bună şi la obşte rodul cel mai bun.

Unde folosul acolo şi slavă.

13530 În foc să nu intri pentru un mic folos.

Unde fiesce-care 'n parte cunoşce şi al seû folos şi folosul cel obştesc atunci, cu bucurie, şi el se jertfesc pentru acel obştesc folos.

Nu ceea-ce ţie-ţi place ci ceea-ce la obşte folos face.

Pururea să gândesci cu ce pe altul să folosesci.

Puţini cei-ce se socotesc pentru folos obştesc, dar cu mult mai puţini cei-ce se sîrguesc spre acel folos.

13535 Folosul obştesc mai mult se gonesce, de cât cel în parte, că în cel obştesc intri şi tu.

Folosul obştesc să fie temeul orî-ce orînduiei.

Ceea-ce la cei înţelepţi aduce folos mare, la cei nebuni din potrivă le este spre vătămare.

Ceea-ce spre folos ne este, anevoie a cunoşce.

Ceea ce pe unul folosesce pe altul rău îl necăjesce.

13540 Şi clopote de veî trage la urechea celui surd, şi cât de mult pe cel mort îl veî tămîia, şi celui bét de 'i veî dà vin mai mult să bé, tóte pierdute se 'nţeleg şi în zadar se socotesc, fără nici un folos.

Pentru Fum

Veđi *Picătură*.

Pentru Furi și Furțișag

Vezi *Tâlhari*.

Pentru Furcă

Intâiu furca, apoi argéoa și cele-l-alte în urmă, nici una
însă să nu'ți scape din mână.

Furca la muiere cea mai mare avere.

Furca, furca să te 'mbrace, iar nu lenea să te calce.

Furca și argéoa, răsboiul muierilor.

Pentru Fuse

13545 Fusul la muiere cel mai de folos.

Fusul slujba muierii.

Fusul hrana muierii.

Pentru Fuduli și Fudulie

Mai lesne fudulul se lépădă d'a dragostiî dulcătă, de cât
de-a fuduliei zădărnice.

Cel fudul, când n'are și ce să mănânce, se scobesce p'ntre
dinți ca s'arate c'a mâncat.

13550 Cel fudul când se trage la vre-o închisóre ȃice că'l chie-
mă la cel mai mare sfat.

Cel fudul povesteste câte în vis a vădut, ca când chiar
le-ar fi avut.

Cel fudul s'arată că tóte le scie, câte se grăiesce la cea
mai înaltă curte, cu mult mai înainte.

Cel fudul se mulțumescce c'o plecăciune de cap, mai mult
de cât cu ori-ce dar scump.

Cel fudul se 'mpodobesce cu scule mincinóse, și vai de cel
ce va ȃice că sânt mincinóse.

Pentru Făgăduieli

13555 Ori nu mai făgădui, saũ, de făgăduiescĩ, îndată să și îm-
plinescĩ ca să nu rămâi de ris.

În pat când ești cu muiere nici odată să făgăduiescĩ, iar
de făgăduiescĩ, să nu'ți ții făgăduința, ca să nu te că-
iescĩ.

Când auđi făgăduieli mari atunci te lasă să te lauđi, nu-
mai cu nădejdea.

Când auđi făgăduieli mari și multe și plăcute nici una să mai aștepți.

Când nu va să te ajute, atunci ęți dă cea mai mare făgăduință.

13560 Când cele rele făgăduiesc nu'ți păzi cuvântul tĕu.

La cea ce nu poți nici ție'ți să'ți ajuți, nu mai făgădui altuia să'ți ajuți.

Lenea și interesul ne ține cu nădejdea celor mai zadar-nice făgăduieli.

Lesne făgăduim anevoie împlinim.

Lesne din gură dar anevoie din mână a împlini ceea ce făgăduim.

13565 Mai bine mai puține și să le urnesci, dĕ cât multe să făgăduiesc și nici una să urnesci.

Mai bine să nu făgăduiesc și îndată să împlinesc, dĕ cât după făgăduială o îndelungă și zădarnică adăstare.

Mai bine dare cât dĕ mică, fără nici o făgăduință, dĕ cât făgăduieli mari și nici cea mai mică dare.

Mari slujbe să arĕți fără nici una a făgădui.

Multe făgăduieli la ori-cine când auđi, și pricină necontenite

spre a le împlini, tóte dĕ mincinóse tu să le înțelegi.

13570 Mult omul făgăduiesce ca să póta scăpă și dĕ cel puțin ce póte da.

Nădejdea și rușinea pĕ toți ne îndĕmnă multe să făgăduim, dar síela și interesul nu ne iértă tóte să le împlinim.

Piste puțința ta nici cum să făgăduiesc, că mincinos te numesc când nu împlinesc.

Statornic să fi la ceea ce făgăduiesc, că dĕ bună voie ai făgăduit, nimeni nu te a silit.

Făgăduiela să'ți fie faptă urmată, iar nu vorbă deșartă.

13575 Făgăduiela fără împlinire, mórtă sé înțeleg.

Făgăduiela dĕ la om mare nici o nădejde are.

Făgăduința celor mari întemeiată pĕ apă.

Făgăduința ce dai datorie sé 'nțeleg, și fără prelungire să 'ți iewa a ei săvîrșire.

13580 Cea ce făgăduiesc nici cum să întorc, și dĕ te veí căl.

Cei mai mulți rĕspund cu «*dacă*» la cea ce n'au dĕ gând să facă.

Cei mari lesne făgăduiesc, ca mai lesne să dobândescă ceea ce ei voiesc.

Cel-ce lesne făgăduiesce, și mai lesne sé jură, nici una nici alta în adevĕr ęți spune.

Cel-ce făgăduiesce și nu împlinesce, vrăjmaș dobândesce pĕ cel ce i făgăduiesce.

Dĕ ai făgăduit odată, păzesce'ți făgăduința, ca să nu iewi mincinos.

- 13585** Dă cât să făgăduiesci minuni mai bine arată fapte, fie și mai mici.
Dă la cel ce multe făgăduiesce nimic să aștepti.

Pentru Făcători de rele

Vezi *Facere de bine*.

Pentru Făcători de bine

Vezi *Facere de bine*.

Pentru Făclii

Cu făclia fără faptă foc îți aprinzi în cap îndată.
Fapta ta roagă pe Domnul iar nu făclia ce aprinzi la Domnul, că Domnul trebuința nici cum are de ea.
Făclia când o aprinzi, pentru blestemățiile tale te rogi, să îți de foc cu ea la casa ta.

Pentru Făleți

Vezi *Fală*.

Pentru Femei

- 13590** Partea femeiească pururea s'o laudă, pururea s'o cinstesci, pururea să'i ajuți, dar ei să nu te încrezi, nici adese-ori să o vezi.

Pentru Fără de omenire

Vezi *Omenire*.

Pentru Fără-de-lege

Vezi *Lege*.

Pentru Fabrici

Fabricile să le înmulțesci ca ieftinătate să dobândesci.

Maî mult să muncesci și maî mult să suferi, pentru a frate
tău odihnă.

Maî bine cărnuri să mănânci, de cât cu fasolea în gură și
rău să chinuiesci pe fratele tău.

Nici la masă să ședî, nici în pat să te culci până nu vei
află frații tăi ce mănâncă și pe ce pat se culcă?

Numirea de frate nu te-arată de frate dacă nu urmezi cele
de frate.

13650 Pentru fratele tău și viața să țe-o puî.

Pasărea pe pasăre nici cum se pizmuiesce, pentru pasiunea
ce găsește nici cuibul una altele îl ăa, și frate cu frate
să se mănâncă ca un câine pentru o 'mbucătură de pâine,
o! ce lăcomie!

Singur nimeni nu te ascultă, iar împreună cu frații tăi toți
tremură de tine.

Toți dintr'o mamă fiind născuți, toți de frați se înțeleg.

Frate cu frate într'o unire, cetatea cea maî tare.

13655 Fratele frate la necazuri să s'arate.

Fratelui tău să nu-î ăici «*Pas de ceri la altul*» ci «*vino să-ți
daū eū.*»

Frate pe frate când va ajută cine împotriva le vor stă.

Cine pe frate-său nu mângăie vrăjmaș lui se socotesce, și
cine îl lasă să móră de fôme ucigaș lui se socotesce.

De frate tău să te înduri, pe frate tău să'l miluiesci, iar
nu Domnului să-î dăruiesci; că Domnul trebuință d'a ta
ajutorință nici că are nici că cere, pre cum însuși a
grăit: «*Când de frate tău nici cum tu ai îngrijit, la mine
tu nici cum ai maî gândit, și cea-ce la ai mei frați
voi lor le-ați făcut, mie mi-ați făcut.*»

Pentru Fricoși și Frică

Veđi *Sfală*.

Pentru Frumóse, i Frumoși și Frumusețe

13660 A minții frumusețe, aceea se'nțelege cea maî frumósă fru-
musețe.

Acea e frumusețe ce, pe lângă frumusețe, are și minte
frumósă.

Omul cel împodobit cu învățături și alte daruri, acela maî
frumos.

Cu cât maî mult te uști la cea frumósă, cu atât maî mult
te întunecă și te adórme.

Cu cât maî frumósă, cu atât maî primejdiósă.

- 13665** Cu mult mai frumoasă frumusețea sufletului de cât a obrazului.
 Curse și plasă se 'nțeleg frumusețele pe lume, că, pe cel mai cu deșteptă minte, lesne îl îmbată și de el se prinde.
 La întuneric totă mușerea e frumoasă.
 La lumina lumînării și cea mai urită s'arată frumoasă.
 Lucru frumos ori ce 'i pune pe el îl prinde.
- 13670** Lucru frumos mângăie omul.
 Mai scurtă 'n zile de cât frumusețea nimic e alt pe lume, că, până o vești, ea îndată pierе.
 Nu la față ci la fapte să te-arăți frumos.
 Numai orbul întrebă de ce ómenii iubesc tot ceea-ce e frumos.
 Nu numai frumoasă tu să te-arăți, dar și cu plăcere, că plăcerea întrece ori-ce frumusețe.
- 13675** Nu pentru frumusețe, ci mai mult pentru virtute tu să te fălesc, că frumusețea numai la mușere fală.
 Pociturile, schimonositurile și grimasurile din frumos urit te-arată; departe de ele.
 Păzeste-te să nu te supuiе genele frumusețelor, că te calcă subt picere.
 Să nu ȃci că e frumoasă, ci să ȃci că ție 'ți place, dacă vești să 'i placі.
 Să 'ți faci ochii 'n patru când te uști la frumusețe.
- 13680** Frumoasă verdęta, frumoșe zorile, dar cu mult mai frumoși nuriі mușerilor.
 Frumoasă cu frumoasă nu pot trăi într'o casă.
 Frumusețea, avere nestatornică.
 Frumusețea amăgesce și pe cel mai tare 'n minte.
 Frumusețea ęți grăiesce tăcęnd.
- 13685** Frumusețea în adevăr cel mai dulce dar în lume, dar și greșeli mai multe a pricinuit pe lume.
 Frumusețea în obraz, la mâini și la picere se vede a lăcuі.
 Frumusețea, cu cât mai mare, cu atât credință nici cum are.
 Frumusețea, cu cât mai rar s'arată, cu atât și slavă mai mare dobăndesce.
 Frumusețea cu mândrie ochii ne i mângăie.
- 13690** Frumusețea când te fermecă numai îndată rămăi cu gura căscată.
 Frumusețea cât de caldă, numai rece să nu fie.
 Frumusețea la ori-cine, trage ori ce ochiu la sine.
 Frumusețea la mușere are mare putere, că pe cel mai voinic el arată de nimic.
 Frumusețea la mușere, mari năcazuri ęi aduce.
- 13695** Frumusețea la mușere mândră, mai frumoasă o arată.

Frumusețea la muieră p'e cei mai mulți, 'i-a rănit.
 Frumusețea muierii înveselesce fața ei.
 Frumusețea musafir, că cum vine așa se duce.
 Frumusețea pentru tinerețe iar nu tinerețea pentru frumusețe.

- 13700** Frumusețea p'e tăcute țăi grăiesce.
 Frumusețea s'o cinstesci iar nu ei să te închină, ca nu cum-va să te robesci.
 Frumusețea să se 'mpodobescă cu cinstea când să gătesce.
 Frumusețea se cinstescă când este frescă, iar nu când se plăsmuiesce.
 Frumusețea săgetează mai rău d'e cât ori-ce săgătă.
- 13705** Frumusețea stă în ceia-ce mângâie p'e om la vedere.
 Frumusețea trupului d'e joi până mai apoi, iar a sufletului în veci pomenită.
 Frumusețea farmecul muierilor, vai d'e cele ce nu 'l are.
 Frumusețea fără greșală și bătrâni curînd înșală.
 Frumusețea cea mai dulce, cea ce singură țăi ăice «*vino, vino la mine.*»
- 13710** Frumusețea ține d'e ađi până mâine ș'apoi se calcă d'e însuși tine.
 Frumusețe cu dulceta țăi aduce vieta.
 Frumusețe la muieră se cere și voinicie la bărbat.
 Frumusețe se 'nțelege a minții podoba.
 Ceea-ce mie'mi place aceea mai frumos.
- 13715** Cel ce se închină la frumusețe ca la o iconă, uscat ca icona rămâne.
 Cine are frumoasă, la nunți nu merge, că pururea are nuntă în casă; și cine are urită, p'e morți nu 'i petrece, că pururea are mörte în casă.
 Cine cunósce mai bine p'e cea mai frumoasă și p'e cea mai dragăstósă? d'e cât cel ce o privesce în ochii sei, cu ochi curați iar nu fermecați.
 Cine frumoasă se nasce, se nasce măritată.
 Bună dimineta a frumuseții nasul se 'nțelege.
- 13720** Dooe frumoșe, piste putintă a petrece într'o locuință.
 Dulceta frumuseții într'adevăr stă la a ochiului mângăiere, după a lui plăcere.
 D'e multe ori frumusețea ăși primejduiesce vieta.
 Și celui mai prost ăi place la frumoasă să privescă.

Pentru Frăție

Veđi *Frați*.

Pentru Friu și Înfrinare i Înfrinați și Dēsfrinare i Dēsfrinați

Înfrinarea la orî-ce, cinste mare ești aduce.

13725 Înfrinarea la tôte o frică dē a pătîmi, cui nu 'i pasă dē patîmi nici o înfrinare are.

Înfrinarea la bētrânețe cam dē nevoie sē 'nțelege.

Înfrinarea plăcerilor îndelungarea vieții.

Înfrinarea sē măresce cînd dēpărtare dobîndesci, dē cele ce poftesci.

Înfrinarea cinste la muierî și voinicia cinste la bărbați.

13730 Înfrinarea dē la noi dē tot sē dēpărtēzā, cînd dēsfrătarea pē noi tare ne îmbrățișēzā.

La bētrânețe în zădar te înfrinezi, cā ele pē tine, mai nainte dē cāt tu pē ele, te-aū înfrinat.

Nu legea, nu pravila, nici frica nici nădejdea sā te înfrineze ci însuși a ta bunā-voință.

Friul cînd sē slăbesce în prăpastie te trântesce.

Cei înfrinați pururea s'aratā blândi, iar cei dēsmerdați pururea mîncinoși, și cei dēsfrinați pururea ticăloși. Alege care 'ți place.

13735 Cine dē rușine nu sē înfrinēzā dē nimic alt sē mai pōte înfrinā.

Orî-ce dēsfrinare aduce plăcere ce 'n urmă te sfășie.

Un vierme invitēzā pē om la dēsfrinări, p'acela sā 'l domoli cu friul rușinii.

Cu cāt mai mult te supui la plăcerile dēsfrinării, cu atāt mai mult vieța țe-o scurtezi.

La o mare dēsfrinare, întristarea îndată după poftā ne aștēptā.

13740 La cele dē dēsfrinare urechile sā ți le astupî, ca nu cumva sā te înșale poftele vătēmătore.

Lucrul cel mai necinstit, a ajunge omul rob al uritei dēsfrinări.

Mai bine mort dē cāt innecat și cufundat în dēsfrinări, și dēsmierdări i dēsfrătări, c'atunci pē mai mulți omori.

Piste mēsură dēsfrătare, saū vorbā mai multā la cele dē dēsfrinare, te duce la peire, d'aceea dē ele sā te feresci tocma ca dē ciumā.

Cele vechi spre înfrinare, cele noi spre dēsfrinare.

13745 Cele dē dēsfrinare, și cele dē dēsfrătare, cum și cele dē dēsmierdare cu vorbe dulci sē grăiesc; d'aceia cu înlesnire la dērăpēnare te duce.

Cel dēsfrinat în plăceri sē prăpădesce.

Cel dēsfrinat în dēsfrătări târziu sē cāiesce, cînd nu 'i mai folosesce.

Cel dēsfrīnat sē 'nțelege fiul pericīunii.

Cel dēsfrīnat, din pruncie tārđiū sē dēsțeptă, cānd vremea nu 'l mai iertă.

13750 Dēparte dē dēsfrīnare ca sǎnătatea șǎ 'ți fie tare.

După dēsfrīnare, plecate și cǎința.

Dēsfrīnarea o dulcētă cu turbare dē pofte, ce vieța țe-o scurtéză.

Dēsfrīnareā jos te aruncă, înfrīnarea sus te urcă. Alege care 'ți place.

Dēsfrīnarea cu cuvīntul sǎ țe-o înfrīneze și cu mintea sǎ țe-o dēpărtezi.

13755 Dēsfrīnarea cānd te coprinde și mēduva țe-o usucă.

Dēsfrīnarea la om întăiū rușinea i-o rīdică.

Dēsfrīnarea la orī-ce te face sē greșesci.

Dēsfrīnarea, la muferi cea mai mică greșală dē ele sē so-cotesce.

Dēsfrīnarea la tinerețe țe-aduce la bētrānețe molēcīunea cea mai mare.

Dēsfrīnarea mai mult cresce cānd dēsmiērdări dobāndesce.

13760 Dēsfrīnarea raīul muferilor și înfrīnarea iadul lor.

Dēsfrīnarea te amārēsce și trupesce și sufletesce.

Dēsfrīnarea, dēsfătarea și dēsmiērdarea, virtutea tótă țe-o sugē și țe-o usucă.

Dēsfrīnatul jērtfă dēsfrīnării lui sē duce.

Pentru Haīne i Vēs̄mīnte

In casă mai prosticel sǎ te porți la haīne, p'afară mai împodobit nițel, dar nu piste mēsūră; însă și la una și la alta curat cāt sē pōte.

13765 Vēs̄mīnte curate pururea sǎ porți, iar nu cu aur și argint încārcate; cǎ, cea dīnlăiū te arată cǎ tu cīnstesci haīna ca un om dē nēm mare, iar ceea-l-altă cǎ tu dē haīnă te cīnstesci, ca un om dē nimic.

Nu în haīne scumpe ci în curate fōrte sǎ te arēți frate, cǎ curățenia podōba omului cea mai cīnstită, dē cāt o haīnă mult pēțuită.

Nu haīna pē tine sǎ tē cīnstescă ci tu pē haīnă sǎ o cīnstesci.

Haīna împodobesce trupul și darurile sufletul.

Haīna largă, barbă lungă și chīulaful în cap, smerenīe țe arată, dar și semn dē fătārnīcie.

13770 Haīnă nēgră dooē lucruri însemnăză, orī întristare saū pefăcută smerenīe, iar cea-l-altă pururea veselīe.

Haîna pentru îmbrăcăminte iar nu pentru podóbă, că te arată dē păpușă.

Haîna cea veche păstrează pē cea nooă.

Haîna, cinstea rușinei.

Haîna négră în zădar, când fapta te vădesce ce cuget în tine sufletul tēu hrănesce.

13775 Haîna soiósă sau prăfuită să nu puî pē tine, că te arată ca pe un porc tăvălit în tină.

Haîna négră piste tot nicî cum tu să porți, că te arată ca un drac împelițat; nicî mohorită că te arată ca un cioclu; nicî albă dē tot că te-arată ca un mort, în pânză albă 'nfășurat; nicî roșie piste tot, că te arată cu un ciomag la spinare și ca un măcelar, cu cuțitul la brîu, ca un lup în sânge înnotând; nicî pestriță sau în dooē fețe că te-arată dē fățarnic, ca un taler cu dooē fețe; ci cu mult mai bine haîna cu florî împodobită, ce te arată ca o grădină înflorită.

Haîna dēscusută te arată dē om prost.

Cel ce are dooē haîne, să dé una din ele celui ce nu are, c'amîndoi dē opotrivă să aibă câte una, așa Domnul poruncesce.

Pentru Hatîr

A să întrece la fapte bune, vieța împărăției, iar a să întrece la hatîruri, sfîrșitul împărăției.

13780 Un hatîr, și numai, dē vei face, unul după altul să face. Ca să scapi dē hatîruri fă-te surd și mut.

Când hatîrul poruncesce, dreptatea să isgonesce.

Hatîrurile dērăpēnă cele mai mari împărății.

Hatîrul nu cunósce nicî lege, nicî o pravilă.

13785 Hatîrul Domnului, dreptatea să 'nțelege.

Hatîr la unul, hatîr la altul, dreptatea s'a pierdut.

Hatîr dē catîr puțină dēosebire la slovă are, dar și la înțelegere nu mai multă dēosebire.

Pentru Heare sau Fiare

Hearele dē om să dēosebesc după ghiare și după colți, ce cu unele sfâșie și cu altele rupe; cine ca ele urméză, heară să socotesce.

Pentru Holeră

În vremea dē holeră, ca să poți scăpa dē ea, să ieși la

aer curat, unul d'altul cam d'eparte, stomachul mai ușor, curățenie cât se p'ote, iar d' te vei smerdui, d' ea frică-te cât vei puté și stomachul să țe 'l curățî.

Pentru Hotare

- 13790** Hotarele să nu le strămuți, că mult pămînt nu'ți trebuie când d'aci te duci.

Pentru Hotărîri

Incredințare să dai la ceia-ce ți se pare, iar hotărîre nici cum după cum ți se pare, ci cu mult mai bine după cum se cuvine.

Ca să hotărîesci drept, trebuie să cercetezi t'ote cu deamă-nutul și mai mult să te chipzuiesci.

Chipzuirea cu îndoielă, iar hotărîrea cu statornicie să fie. Cu cât se vede ore-ce mai mult încurcat cu atît mai mult să nu te pripesci să dai hotărîre.

- 13795** Când hotărasce, la «decî» să nu grăiesci cu limba ceasornicului ce unuia 'i arată un ceas, ș'altuia alt ceas, ci cu limba magnitudinului ce pururea arată un punct hotărît. Până p'amîndoi nu vei așcultă, hotărîre nu vei da.

Să nu te pripesci la hotărîrea ta, până ce bine nu vei cercetă, însă la hotărîre după cercetare nu vei întărzia. Hotărîrea d' cu ȃioa n'optea se clocesce.

Ceea-ce o îndelungată vreme nu p'ote hotărî, într'un minut se hotărasce, când vremea ęi vine.

- 13800** Cine lesne hotărasce lesne să și grăiasce. Cine se grăbesce la hotărîre, pururea cam greșasce.

Pentru Hoți i Hoții

Veđi *Tâlhar*.

Pentru Hrană

Omul firesce cere hrană cum și dobitocul, d'aceia să le slobodi hrana cea cuviinciosă.

Vai d' cel-ce așteptă muiera lui să'l hrănescă.

Cu ostenela ta tu să te hrănesci iar nu cu munca altuia, c'așa Domnul a poruncit, când p' tine te a zidit, ȃicînd: *«în sudorea ta vei mânca p'ăinea ta.»*

- 13805** Cu ceia-ce ai învățat cu aceia să te și hrănesci; la altele să nu mai gândești că pierzi și ceia-ce ai învățat.
Hrana cât mai simplă atât mai folositoare.
Hrana țărănească cu mult mai bună de cât cea împăratăască.
Cine are îmbelșugare de cele de hrană, puțin ăi pasă când moneda n'are.
Dă ai cu ce, hrănesce pe mai mulți, ș'în veci vei fi pomenit.

Pentru Hrăpire

- 13810** Feresce-te de hrăpire că te duce la peire.
Hrăpirea te asemănă cu cel-ce ăea în ghiare.
Hrăpirea din fire la uli și vultură s'a dat, că au ghiare de hrăpit, când și tu hrăpesci ca ei urmezii.
Hrăpitorul fur de față.

Pentru Ceii însemnați

Vezi *Senin*.

Pentru Ceii vestiți

Vezi *Vestiți*.

Pentru Ceii grei la fire

Vezi *Fire*.

Pentru Ceii cu minte

Vezi *Minte*.

Pentru Ceii mari i Cele mari și Ceii mici i Cele mici

- Al celui mare «*așă voiă eă*» după a lui putere cu siluirea are rudenie mare.
- 13815** Acela mai mare ce la nici o patimă nu se supune.
Acela mai mare se socotesce ce'î rămâne pomenirea în veci neclintită pentru folosul de obște ce a adus la ceii întunecați cu dășteptătorea minții.
Așă des la ceii mai mari să nu pré te duci, că, mai rar vedându-te, mai multă cinste țe-arată.
Ómeni ceii mari, cât de departe fie, unul pe altul se scie.

Omul cu cât mai mare este cu atât mai mulți  l pizmuiesc  i  l zavistesc.

- 13820** Om mare te numesci c nd pentru alții te jertfesci.
Om mare te socotesci c nd cele din urmă îndată le ghicesci.
Or i să nu te apropii de cel mare, or i s  grăiesci lui după cum lui îi place.

Unde cei mari să arată necinstiți, acolo cei mai mici, cu mult mai necinstiți; că cei mici dă la cei mari; pildă feau ca nisce miei  i după ei să feau ca oile după capre.

Urgia celui mare albesce p rul celui mic; ca să nu albesci fără vreme cam d parte d  cei mari.

- 13825** In adev r cei mari nu  i petrec vremea lor la lucruri d   meni mici, dar  i cei mici în adev r nu greșesc la cei mari.

In putere slab   i avere mare fiind, poți ajunge om mare, iar în moleciune, robie  i tic loșie pururea prost r m i.
Vei să te iubesc  cel mai mare? pururea s i vorbesci după placul lui.

Vremea p  cel mare îndată  l tr ntesce, c nd din or nduieel  s  poticnesce.

Cam mai d parte dă la cel mai mare al tău, ca să scapi d  or -ce rău.

- 13830** Care e mai tare, acela  i mai mare.

Ca să ajungi mare trebuie să începi dă la cele mai mici.
Cu c t mai mare ești, cu at t vrăjmași mai mulți dob ndesci.

Cu c t mai mare ești cu at t mai bl nd să te-ar ți, la ceice vin la tine, d  rușine iar nu dă frică să să îchine la tine.

Cu c t mai mare ești, cu at t mai mic la toți să te-ar ți; că cel ce mic să arată, d  mare să socotesce.

- 13835** Cu c t mai mare ești cu at t d  mai mulți ai să  ngrijesci.
Cu c t mai mare ești d  supușii t i, cu puterea ta, cu at t să fi  i cu  ntelegciunea ta.

Cu c t mai mare te vei ar t , cu at t mai mult urmările tale le vor cercet .

Cu c t mai mare doresci să te faci, cu at t slugă la mai mulți te faci.

Cu cei mai mari ai tăi nici în căruță, nici în teleguț .

- 13840** Cu cei mai mari ai tăi cea mai mare greșal , a ta să socotesce.

Cu ce ochi vei căută la cei mai mici ai tăi, cu asemenea ochi  i la tine să vor uita.

Cu cei mai mari, mai rar  i mai d parte d  ei, ca să ai bi parte d  ei.

Cu cei mai mari să te feresci ca să nu te  tov r șesci.

- Cu cel mai mare al tău, nici să te sfădesci, nici mâna să țe-o 'ntorcă, nici în cărți să joci, nici prieteșug să faci, ci să te feresci de el ca de cel mai mare rău.
- 13845** Cu cel mai mare la vorbă mult să nu te întinzi, dacă vei să'l mai vezi.
- Cu cel mai mare de cât tine vorbă scurtă, și pe spunci, că vorba lungă pagubă la pungă.
- Cu cel mai tare de cât tine să nu te iei de păr, că vei rămânea fără păr.
- Cu cel mai slab și mai mic de cât tine, nici cum mîntea să țe-o puî.
- Cătră cei mai mari nici cum să îndrăsnesci a le arêta greșalele lor, și mai ales când sînt cu alții de față, ci ca nisce grêseli străine să le arêți lor.
- 13850** Cătră cei mai mari pururea cu plecăciune, ca să nu dobandesci uricîune.
- Când întîlnesci pe ore-cine din cei mai mari ai tăi, plécă-te și fugi, că de vei zăbovi, nu sciî unde-î s'ajungi.
- Când te întîlnesci cu cel mai mare al tău, să n'aștepti tu de la el plecăciune, ci tu mai întăiu să'l cinstesci pe el, cu căciula în mână.
- Când te chiémă cel mai mare, fă-te bolnav, ca să scapi.
- Când te duci la cel mai mare nici cum să ceri ceva, că mai bine tu lui să-î dai ceva, dacă vei să te cinstesci.
- 13855** Când cel mare cu tine glumesce, împotrivă să nu-î grăiesci, că vinovat te găsesci.
- Cât de mare vei ajunge socotesce că ești om, și la tóte supus, ca cel mai mic om.
- La cei mai mari cu plecăciune, la cei mai mici cu îndurare, și la cei d'opotrivă cu dragoste mare.
- La cei mai mari, mai mari nevoi.
- La cel mai mare, când te înfățișezi, cu cinste lui să-î grăiesci.
- 13860** Mai bine într'un bordeiî om mare să te arêți, de cât într'un palat și ca un bătut.
- Mai bine mare să te arêți la cea mai mică cinste, de cât de tot mic la cea mai mare cinste.
- Mare acolo se întelege, ce nici cum gîndesce a face vre-un rău.
- Mare acolo se 'nțelege, ce d'esteptă mîntea omenescă.
- Mare să trăiesci cu iubirea de omenire, cu drépta judecată și cu facerea de bine.
- 13865** Mare de mare nici cum frică are, până ce unul pe altul nu se vede călare.
- Molecîunea și trândăvia celor mari, pe cei mai mici ei innécă în munci și 'n chinurile cele mai mari.

- Mare și sfânt te vei socoti și după mórtea ta, când vei lăsa spre pomenirea ta fericirea norodului tău.
- Nici un om mare s'a cinstit până când a trăit, atât cât s'a cinstit după ce a murit.
- Nici un om mare sfârșit bun n'a văduț nici dă cum, că zavistia pe toți ți defăimă.
- 13870** Nici cum să te potrivești cu cei mai mari dă cât tine, ca să nu scapeți din starea ce te afli.
- Nici să pizmuiești, nici să zavistesci pe cei mai mari dă cât tine, nici să te asemeni lor, ca bine ție să 'ți fie.
- Nu rivni la mărimea celui mare, că nu scii ce sfârșit va dă.
- Nu cel-ce din mare ajunge mic, se socotesce om mare, ci cel-ce din mic ajunge mare, acela om mare.
- Nici pe cel mai mic să superi socotindu'l dă nimic, că și țințarul este mic, dar reu te pișcă când asupra 'ți pică.
- 13875** Pururea cei mici pățimesc după greșalele celor mari.
- Puține splashne la cei mari găsesci, că îndurarea nici cum o cunosc.
- Păzesce-te dă cel mare să nu cumva să se puie pe tine călare.
- Păzesce-te, și 'ți dă sama, când cu cel mai mare în vorbă te afli, să nu cumva să 'ți scape o vorbă ce lui nu-i place.
- Pe cei mai mici să te feresci să nu-i calci cu piciorul, nici piste nas să le dai, că cea mai mare cinste dă la ei să ai.
- 13880** Pe cei mari să-i cinstesci, d'acei cumpliți să te sfiesci.
- Pe cel mai mare și mai bătrân la ori-ce adunară să'l cinstesci cu locul tău, când alt loc nu mai are.
- Pe cel mare o lume îl cercetéză și'l judecă, că toți la el privesc.
- Fă-te mic la cel mai mare, ca să dobândesci cinste mai mare.
- Să nu socotesci că nu vei scăpăta odată din averea ta, din cinstea ta, din puterea ta, cât dă mare și puternic vei fi că vremea nestatornică tocma, ca o rotă, aci o spiță dă jos o veți cu capul în tină, aci pe cea dă jos, sus, cu mare mândrie; d'o asemenea întâmplare mult să te păzesci, ca să nu ȳici: vai dă mine
- 14885** Cea mai mare pîedecă aceluși mare, când cade a vedé pe cel mai mic c'a intrat în slava lui.
- Cei mai mari în adevăr suferă cele mai mari necazuri, că mândria nu ți iértă să se dăpărteze d'asemene necazuri.
- Cei mai mari gândesc numai la interesul lor.
- Cei mai mari, cu crușimea lor, țin pe cei mai mici subt jugul lor.

- Cei mai mici se deprind cu pildele celor mai mari.
- 13890** Cei mari aud cu mare părere de rău a celor mai mici cuvinte, când cu mult sunt mai bune, de cât ale lor cuvinte. Cei mari, când își varsă patimile lor, tot poporul să smerduiesce.
- Cei mari, la bane și poveste mai mult poftesc, iar adevărul departe îl isgonesc.
- Cei mari mai mult folosesc când se slujesc cu oameni învățați, de cât când sunt ei învățați.
- Cei mari pe cei mici pururea îi apasă; vai de ei când vor cădea în asemenea povări.
- 13895** Cei mari pe cei mici pururea împilază, că de la ei pururea ore-ce să dobândescă.
- Cei mari se înțeleg lumina lumii; când dar lumina va fi întunecată întunericul cu cât mai mare?
- Cei mari se fac că știu și ceea-ce nu știu, și vai de cei ce le va dice că nu știu nimic.
- Cei mari scăparea lor în putere ș-o bizuiesc, iar cei mici în șiretlicuri.
- Cei mari după morțe li se cunoște meritul lor, c'atunci îi judecă fără nici o șială.
- 13900** Cei mari, de cei mici și de cei sermani nici cum le pasă, nici gândesc la ei, socotind că nici odată o s'ajungă la ei; o, ce greșită socotință!
- Cei mari de cei proști să se deosebescă cu urmări de cinste. Cei mici se odihnesc când cei mari îngrijesc.
- Cel cu putere mare nu cam răspunde pentru faptele sale. Cel mai mare când vorbește, dintr'o sută ce îți grăiesce una pentru tine iar cele-lalte toate pentru el privesce.
- 13905** Celor mai mari să le dai supunere și ascultare, celor mai bătrâni cinste cât să poți, celor mai mici de cât tine dragoste părintescă, celor deopotrivă cu tine îmbrățışare frățescă, celor ce te slujesc mâncare bună și băutura și mai bună, și celor ce te nvață mulțumire ș'o răspătare bună.
- Celor mari se cuvine lumină celor mici să fie, că cei mici pururea după cei mari se țin.
- Celui mare i se cuvine să auză defăimări și să facă bune urmări.
- Cel mare pururea în necazuri să sfârșească.
- Cel mai mare poruncesce, cel mai mic chinuiesce.
- 13910** Cel mai mare dintre voi slugă să fie tuturor, c'asa Domnului poruncesce.
- Cel mai mic cu cel mai mare nu pre are dragoste mare. Cel mai mic la orice vrăjmaș, pururea celui mai mare.

Cel mare, uită ori-ce facere de bine vede de la tine, că o socotesce ca o datorie.

Cel mare cu cel mic, și cel mic cu cel mare, să se ajute împreună, ca toți să petrecă viața cea mai bună.

13915 Cel mare până-și folosesci să slujască de tine după ce folosul ei lipsesce te lipsesce, și pe tine.

Cel mare celui mic pururea vină, 'i găsesce.

Cel mare ce pe môle pururea se odihnesce, certă pe cel ce dioa noaptea priveghază pentru cel-ce nu visază.

Cel mic la cel mare îndrăsnelă n'are adevărul să-și arate, că 'ndată el bate la spate.

Cel mic te cinstește, cel mic te hrănesce, cel mic te îmbracă, cel mic te 'ncăldește; mângâie-l și tu pe el.

13920 Cel-ce mai mare va să fie, slugă tuturilor să fie, ca toți ai lui să-și fie.

Cel-ce nu bagă samă la cele mici îndată cade din cele mari.

Cel-ce cele mici nu primesce, anevoie cele mari dobândește că din cele mai mici către cele mai mari pășim.

Cine tot la cele mici să silește la cele mari nici cum isbutesce.

Din gura celor mai mici poți afla faptele celor mai mari.

13925 Din mic mare când ajungi, adu-ți aminte de cei mici ca să nu ajungi îărăși ca cei mici.

Din cele mici la cele mari să te urci, precum pe scară te urci, că de vei păși piste cap vei veni.

Dăparte de cei mari, sau de 'i veți mai des, vorbesce lor după placul lor, fie și minciună, că cu adevărul necinste vei păți, de nu și bătăi.

Și cel mai iscusit, și cel mai prost la minte, și cel mai bogat, și cel mai sărac, de la mic până la mare are mijloace de urmare la cele mai urite fapte care când, nu le urmază, atunci arată că e om mare.

Pentru Cei mici

Vezi *Cei mari*.

Pentru Cei sloboși la mână

Vezi *Cămerși*.

Pentru Cei tari

Cel mai tare, acela poruncesce, cel mai slab, numai sgomot face mare.

13930 Cel mai tare p[er] cel mai slab pururea  l chinuiesce  i r u  l pilesce.

Pentru Ce  f[ar]ă d[eu] lege

Ve i *Lege*.

Pentru Ce  f[ar]ă d[eu] minte

Ve i *Minte*.

Pentru Ce  buni

Ve i *Buni*.

Pentru Ce  d[eu] aprópe

Ve i *Aprópe*.

Pentru Ce  d[eu] opotriv[ă]  i nepotrivire

La r sboi , la joc  i la dreptate toi  d'opotriv[ă] s[er]  n leg. Nepotrivirea cea fir[er]sc[ă], dup[ă] a Domnului voin , iar cea omen[er]sc[ă], dup[ă] a omului putere.

Ce  d[eu] o potriv[ă], aceia 'n prieteşug mai buni.

Ce  d[eu] o potriv[ă], unul d[eu] altul s[er] ține.

13935 Ce  d[eu] o potriv[ă], cu cinste  i dragoste între ei petrec, iar ce  din potriv[ă], duşmani s[er] socotesc.

Pentru Cele ascunse

Ve i *Ascundere*.

Pentru Cele urite

Ve i *Ur ciune*.

Pentru Cele  ntunecate

Ve i * ntuneric*.

Pentru Cele vechi

Ve i *Cele noi*.

Pentru Cele viitoare

Veđi *Urmă*.

Pentru Cele cu anevoie și piste puțință

Să te dădai cu cele mai dă anevoie, ca la tóte să nu aibí cea mai mică nevoie, pildă luând dă la mâna stângă ce nimic faci cu ea, iar frîul calului mai bine  l  iř, cu ea te-ai d prins.

Cel-ce cele piste puțință gonesce, nebun întreg s  socotesce. Șí cele mai anevoie lesne le  nt mpin m c nd am vrea cu to ii mijlóce s  aflăm.

Pentru Cele luminate

Cele luminate să nu te  ncerc  să le t lcuiesc , că mai mult te încurcă.

Pentru Cele mari

Veđi *Cel mar *.

Pentru Cele mici

Veđi *Cel mică*.

Pentru Cele neschimbătore

Veđi *Schimbare*.

Pentru Cele noi

13940 Pururea cele noi ni s  pare lucruri mari, șí în urmă ne mirăm mai mult d  cele vechi.

Cele noi după cele vechi mai bine să  ndrept z .

Pentru Cele piste puțință

Veđi *Cele cu anevoie*

Pentru Cele próste

Veđi *Prostie*.

Pentru Cele rele

Veți *Rele*.

Pentru Cele simple

Cele simple mult folos ne-aduce, iar cele îmbinate ne întunecă de tot.

Pentru Cele scurte

Veți *Scurte*.

Pentru Cele stricate

Când nici cum mai dregi ceea ce se strică, pururea mai mult pierzi; d'aceia cele stricate să le dregi, ca nu mai mult în urmă să cheltuiesci, că cine se 'ndură de cuiș, pierde și potcova.

Pentru Cele sfinte

Veți *Sfințenie*.

Pentru Cele trecute

Veți *Urmă*.

Pentru Cele ce se ȳic

Veți *Dicere*.

Pentru Cele bune

Veți *Bune*.

Pentru Cele din urmă

Veți *Urmă*.

Pentru Cele dulci

Veți *Dulcicȳă*.

Pentru Cele de prisos

Vezi *Prisos*.

Pentru Cele de trebuință

Vezi *Trebuință*.

Pentru cele de față

Vezi *Urmă*.

Pentru Cel necurat

Fugi de cel necurat, nici cum să te atingi de el, că jos te trântesce precum pe el 'l-a trântit din cer.

Pentru Cerere și Cerșetori

- 13945** A cere, lucru cel mai de rușine, dar fără a cere numai călugării mânâncă, că pe la toți d'a-gata găsesc. Când ceri și nu'ți dă, mulțumesc-te că te'nvață să te hrănesci cu munca ta, iar nu d'a-gata cu mila altuia. Mai supărător și mai scârbos lucru, de cât a cere de la altul, nimic alt pe lume, atât la cel-ce cere cât și la acel de la care cere. Mai bine din munca ta cât poți să te hrănesci, de cât să ceri milă, cu talerul în mână. Nici odată să nu ceri ci mai lesne să dai, ca de toți să te cinstesci; iar mult să te păzesci ca nu cum-va, în urmă, la toți să te căciulesci.
- 13950** Nu lăsa să ceră pe cel-ce nu poate munci, ci'i dă până a nu cere, ca să nu mai ceră, ș'atunci nici un cerșetor pe lume nu vei mai vedea. Pentru tine să ceri, să'ți fie mare rușine, dar pentru altul s'o faci cu mare îndrăsnelă. Cine cere nu pierde, dar nici nume bun are. Cel-ce cere nu necinstesc-te iar cel-ce miluiesce mare mângăiere dăruiesce. De cât să ceri de la Domnul să'ți de d'a-gata în gură, cu «*dōmne miluesce-mē*», mai bine muncesce ȳicēnd «*dōmne ajutā-mē*» în loc de miluesce-mē, c'atunci numai e'ți va da Domnul fără a cere, precum însuși Domnul ȳe-a poruncit, când te-a zidit.
- 13955** Dēprinde-te, când ceri, cu nedarea acelora de la cari ceri, că, când nu'ți va da, să nu'ți pară rēu.

Dă dooă și dă trei ori pôte cerênd veî căpêtă, iar dă aci înainte «*fugi d'aci*» veî auđi.

Pentru Cercare

Veđi *Incerare*.

Pentru Cernit

Nimeni să nu se cernescă dintr'altă pricină dumneđeiască.

Pentru Certare

Celui mai mic, mai mică și certarea, iar celui mai mare, cu mult mai mare.

Certarea cu cuvînt, cea mai bună povađa.

13960 Cine cêrtă pe cel necăjit, cumplit om se 'nțelege.

Pentru Cercetare

A cercetă cu deamăruntul, la cel mai scump privesce.

Omul ce mult cercetěză nu dôrme în odihnă.

Ore ce ce veî să cercetezi, grăiesce pentru el la mai mulți, ș'atuncî veî află adevêrul.

În tôte dîlele să cercetezi, ce folos în casă țe-ai adus, cu munca ce ai pus, și ce bine ai făcut altuia ca tine, și aflând că nimic, să certî pe însuși tine.

13965 Când cercetezi, să cercetezi ca cuvîntul la etimologie, dêsghinându'l din tôte părțile lor.

Când cercetezi, să scii ce cercetezi, și cu mult mai bine

dê cât acela pe care cercetezi, ca să nu rămâi dê rușine.

La cercetare când faci, cu cei mai credincioși ai tîi, tu să te slujascî, ca adevêrul să dobândescî.

Mai bine ale tale dê cât cele străine să ți le cercetezi, că d'ale tale tu te folosești, iar dê cele străine acei străini.

Nu pofti a cercetă ce nu e în mâna ta.

13970 Nu pré multă cercetare, că cea piste măsură te supune la greșală.

Nu ce dîci tu pentru tine, ci cei-l-alți ce dîc, aceia să cercetezi.

Nu cercetă cele mai presus dê cât tine, că țe-aduce po-ticnire.

Să nu cercetezi lumea cum s'a făcut, când s'a făcut și

cine a făcut'o; ci mai bine cercetéză cum să te porți în lume ca lumei să-i plăci.

Să nu cercetezi nici să vezi să afli ce face orî-cine în cămara sa.

13975 Să nu cercetezi slugă străină, ce n'o stăpânesci.

Cel ce cu neconținere cercetéză cele străine, în veci bolesce fără a fi bolnav.

Cel ce mult cercetéză, și va să se afle tóte, cu unul grăiesce și l'altî dece ascultă, într'un loc se uită și într'alt loc vede, urechile ca iepurile adese-orî și le mișcă, nóptea ochii nu'î închide, dă grijă mare ce are; nu care cumva s'a întîmplat ceva ce el nu le-a aflat, iar plata lui este, după ostenélă, urîciunea dă la ómeni, și după mórte, aude «*pecat că nu s'a dus cu mult mai dă mult*».

Ce mai cercetezi cele din gunóie când grămada o înghiți? Cine nu cercetéză după cum se cuvine, pururea în greșală se află.

13980 Dă cât ale altora pururea să cercetezi, mai bine ale tale să le îndreptezi.

!Pentru Cerșetori

Vezi Cerere.

Pentru Cetăți și Cetățeni

Cei întelepți cetățeni, cetățile le 'mpodobesc, iar cei fără dă minte curînd le prăpădesc.

Cetatea se umple dă unul și numai bun, iar dă cei răi, cât dă mulți, curînd se pustiesce.

Cetatea ta să'ți fie dragostea norodului.

Pentru Ciumă

La ciumă să fii cel dintâu la fugă, și la întórcere înapoi, dă cât toți cel mai din urmă.

13985 Cine înainte fuge și se întórcce mai în urmă, la vreme dă ciumă, acela are minte mai bună.

Pentru Ciudă i Ciudate

Nu te supără dă cele ciudate, că firea le scóte vrînd să se jóce cu lumea.

Pentru Cicală

Maî bine singur și fără masă, dă cât cu cicala în casă.
 Maî bine bătut dă cât cicălit.
 Nu cicăli pe bărbat în tot minutul și în tot césul, că nu
 scii ce 'ți va aduce césul.

Pentru Cinurî

- 13990** Cu cât maî lesne a ajunge în cele maî mari cinurî, cu atât
 maî anevoie a le întrebuița maî bine.
 Cu cât maî rar o cinste d'un cin se dă, cu atât maî mare
 cinste acel cin ții aduce.
 Cele maî mari cinurî adese-orî stau în mâinele celor ce
 nu aũ minte.
 Cine cere cinurî mari, întâiũ să se facă vrednic dă cinurî
 mari, ca să nu le necinstescă.
 Cinul cel maî mare să'l socotesci l'acela ce se arată cu
 cinste maî mare.
- 13995** Cinurile, cu cât maî mari cu atât adevărul ël urăsc, că
 nu'l cunosc.

Pentru Cinste i Cinstiți și Necinste i Necinstiți și Trepte dă cinste

Anevoie găsesci om să nu se mânje, când ți prețuiesci
 cinstea lui maî jos; dar cu mult maî anevoie să poți
 cinsti pe om, cât să se mulțumescă.

Anevoie să găsesci cinste după dăstoinicia ta, că fiesce
 care o păstrează pentru neghîobia sa.

Atunci maî mult te cinstesce, când cele dă necinste tu le
 urăsci.

Acea cinste adevărată ție să țe-o socotesci: nu ceea ce
 dă frică, dă față 'ți aduce ție, ci cea ce fiesce care în
 parte îți dă ție, mirându-se d'a ta minte.

- 14000** Acea cinste se gonesci ce, și după urma ta, în veci se
 pomenesce.

Acela numai ocărăscesce, înjură și necinstesce, cel ce nu cu-
 nôscesce cinstea.

Iubirea dă cinste ne orbescce și ne-aruncă în cea maî
 mare prăpastie dă orî-ce primejdie.

Omul nici odată se satură dă cinste că cinstea saț n'are.
 Omul nu după haine, ci după fapte, cinste dobândesce.

- 14005** Orî pe cine întilnesci, cinste lui să-i dăruiesci, ca maî
 multă dă la el tu să dobândesci.

Orî-ce nenorocire nu'ți póte luà cînstea ta, când scii cum s'o păstrezi.

Orî-ce rar sê găsesce, aceia mai mult sê cinstesce.

Unde folos mai mare, acolo și cinste mai mare.

Unde bogatul numai sê cinstesce, iar săracul sê necinstesce, acolo cînstea dē batjocură este.

14010 In capul cărții cînstea ta să sê scrie.

Intâiū la cinste să gîndesci, apoi la plăceri să te socotesci.

Intâiū slugesce, apoi cere cinste.

Inceperea la fapte bune, cînstea ta să'ți fie.

Veī să te cinstescă? cinstesce și tu pē altul, că cînstea cinste cere.

14015 Gonesce cînstea cea ție potrivă, că cea mai mare te dă la vale.

In cea mai mare tréptă când te veī urcà, fie'ți frică dē cãdere, că lesne dē sus aluneci jos.

Ca vieța omului nici un lucru mai scump pē lume, dar cînstea cu mult mai scumpă.

Ca să'ți fie muiera ta cinstită, trebuie și tu mai mult să o cinstesci.

Ca să dobîndesci cinste și nume mare, trebuie să faci curte la damele dē curte.

14020 Cu cât mai mult te cinstesci, cu atît mai multă cinste doresci, ca pē toți să'i întreci.

Cu cât mai mult dē cei-l-alti, la cinste, te dēosebesci, cu atît, și cu fapte bune, dē ei să te dēosebesci.

Cu cât mai mult te cinstesci, când o greșală ierți, dē cât când veī s'o rēsplătesci.

Cu toți dē opotrivă cinstit să te porți, ca dē la toți d'opotrivă laudă să dobîndesci.

Cu tu și dumnéta mai mare cinste dobîndesci, dē cât cu voi și dumnévóstră, că unul singur ești, iar nu doi, și mai ales că însuși lui Dumnezeu ăi dîcem tu iar nu voi.

14025 Cu cei fără dē lege te-ai întovărășit, cînstea îndată țe-ai sfîrșit.

Cu cînstea banī să dobîndesci, iar nu cînstea cu banī, c'atunci nu sē mai dîce cinste, ci marfă pē banī cumpărată.

Cu cinste și vrednicie i cu muncă necurmată, dobîndesci pîne caldă.

Cu dragoste cătră toți, cu îndurare cătră cei slabi, și cu dreptate cătră toți, te cinstesci dē cătră toți.

Când intri la ospet toți te cinstesc după cînstea némului tēu, iar când ieși dē la ospet, după cînstea graiului tēu.

14030 Când cu faceri dē bine p'un norod norocesci, cînstea cea mai mare dē la toți dobîndesci.

Când fapta bună ții lipsese, nimeni te mai cinstese după
a tatălui tău cinste.

Când cinstesci pe ore-cine, piste măsură și cuviință, bătaie
de joc și ocară se'nțelege.

La nimic alt să gândești de cât la cinste să dobândești,
însă după vrednicia ta.

Când din depărtarea domnului te vei sui de odată în cea
mai înaltă treptă, fără a pași din treptă în treptă, piste
putință a te ține într-o cea înaltă treptă.

14035 La tinerețe să cinstesci bătrânețele, și la bătrânețe tine-
rețele, că la amîndooă întîmplări să te cinstescă, pen-
tru că cinste la cinste merge.

Mai mult ne cinstesc cei din urmă, de cât cei din vremea
noastră, pentru că cei din urmă să ieau după noi.

Mai mult cinstea de cât dobânda ne înveselește.

Mai nici unul ce nu'și iubese cinstea lui și n'o slăvesce.

Mai bine cu cinste să mori, de cât cu necinste să trăiesci,
necum să și împărătești.

14040 Mai bine la cinste, de cât la avere să rîvnesci, c'averea
și la cei proști poți găsi îndestulă, iar cinste la ei nici
cât o nulă.

Mai bine mic și cinstit, de cât mare și necinstit.

Mult, mult să cinstesci, cinstea, voinicia și înțelepciunea,
ca să dobândești asemenea slugi.

Mărimea cinstei să socotesce după slujba cu care s'a do-
bândit cea cinste.

Nimeni să plînge când d'opotrivă se cinstese.

14045 Necinstea cea mai mare, să'î ții că nu scie ceia ce ții.
Nimic alt mai scump ca cinstea la om.

Nici cinstea, nici averea fără bună socotință, zăbovesce
multă vreme.

Nu e îndestul a lăuda pe cei cinstiți, trebuie să te și ții
pururea după ei, și să te slujăști cu ei.

Nu e vrednic de cinste cel ce nu cunoște cinstea.

14050 Nu locul pe care ședii să te cinstescă pe tine, ci tu să
cinstesci locul pe care tu ședii.

Numai cu șederea, fără nici o mișcare, cinste nici cum do-
bândești.

Nu se cuvine să dai cinste celui ce urmăzește fapte de ne-
cinste.

Pentru cinstea ta, viața ta să ți-o jertfesci, că viața ne-
cinstită pedepsă în veci.

Pizma privește a'ți strică cinstea, dar tu de cinste nu te
lăsă că va veni vremea să te cinstescă și fără voia lor.

14055 Piste puțință a cinsti pe om, cu câtă cinste cere el.

Pofta mare de cinste, te duce la mândrie.

Pururea să te păzesci, cinstea ta să nu țe-o mânjesci.

Pē acela mai mult să cinstesci, ce pentru a lui cinste, pentru a lui țeră, pentru al obștei folos cade în primejdiu.

Pē orī-ce bătrân să'l cinstesci tu, ca pē un părinte și pē orī-ce tînēr ca pe un copil al tēu.

14060 Pē câtă vreme poți ajută, numai pē acea vreme cinste poți căpeta.

Pē trépta cea mai dē jos umbli ca pē jos, iar pē cea mai dē sus lesne aluneci în jos.

Pē toți să'i cinstesci, fie mic fie mare, iar pē cei mai bătrâni cu dēosebire.

Pē cei mari să'i cinstesci și lor să te pleci, însă dē tot să nu te umilești.

Pē cei mici și pē cei mari cu dragoste să'i cinstesci, și la toți dē obște cu dulcēță să le grăiesci, ca pē toți să'i dobândesci.

14065 Pē cei ce urmēză bine, cinstesce cu bine, ca pildă dē la ei să ieā și cei-l-alti, iar pē cei rēi să'i mustrezi ca să'și vie în cunoscință.

Pē cel mai cinstit ca un model să'l păstrezi, și după el să urmezi.

Pē cine nu cinstesci, după cuvenita lui cinste, să 'nțelege că'l necinstesci.

Plecarea spre cele bune la cinste ne duce, iar spre cele rele necinste ne aduce.

Rușine mare la om dē tot să se umilēscă, când cinstea lui s'atinge.

14070 Silesce-te să dobândesci cinste cu munca ta, c'acea cinste eți rămâne în veci nemuritoare.

Să nu priimesci a plecā sau a îngenucheā înaintea ta, spre cinstea ta, ca la Dumneđeu, ci cinstea să ți să dea, cu dare dē mână, ca o adevērire dē dragoste curată.

Tótă cinstea ta să 'ți fie virtutea ta.

Spre a ajunge la trépta cea mai înaltă, pe lâng'a nēmului cinste, trebuie să mai dobândesci minte mare, vrednicie bună, și cinstită omenire, ca să nu necinstesci trépta ce dobândesci.

Trépta cea mai înaltă să te arate mai plecat ca stăpânul sluga slugii.

14075 Trépta cinstei cei mai mari, cere cheltuēlă mare.

Cea mai mare fericire când lasă omul la mórte, cinste la cei din urmă.

Cei mai mulți se cinstesc dē vrednici la orī-ce, nu după dēstoīnicia lor, ci după puterea lor.

Cei-ce se cinstesc, pentru dare dē bani, cinstea lor un vînt.

Cei-ce d'opotrivă cinste dobândesc, unul pe altul nici cum se pizmuiesc.

- 14080** Cei cinstiți și dăstoinici adese-orî se necinstesc și se osîndesc de cei mai proști și neghîobi, că nu cunosc neghîobii și nerozii, nici cinste, nici dăstoinicie ce de la ei lipsesc.

Cei de buni părinți și 'n blăstemății tăvăliți, nu se mai cinstesc după nîmul lor.

Cele de cinste la cei nebuni, la cei înțelepți aduc necinste.

Cel născut în trepte mari se mulțumesc cu cea-ce stăpânesce, iar cel-ce din mic mare ajunge, lumea totă nu-î ajunge.

Cel-ce cu nici un folos la obște vine, nici o cinste lui i se mai cuvine.

- 14085** Cel-ce n'are trebuință de tine, nici cum te mai cinstesc. Cel-ce nu-și păzesc cinstea, pedepsa lui cea mai mare să se numescă necinstit.

Cel-ce gonesce trepte mari de cinste, piste cuviință, curînd se poticnesce.

Cel-ce te necinstesc după ce te-ai înălțat, nu pe tine necinstesc ci pe cinstea ce ai luat.

Cel-ce cinste de la obște cere, trebuie mai întăiu pentru obște să se ostenescă.

- 14090** Cel-ce 'și iubesce cinstea fuge de laudă, că cinstea lui cea mai mare laudă.

Cine eși iubesce însuși a lui cinste, nici odată urmăză fapte de necinste.

Cine va să dobîndescă cinste adevărată, numai prin dăstoinicia sa pôt să o dobîndescă.

Cine nu cunósce ce preș are cinstea, nu se socotesce vrednic de cinste.

Cine nu simte necinstea, nici o cinste cunósce.

- 14095** Cine necinstesc pe stăpân, pe muieri și pe cei ticăloși, cel mai spurcat om se 'țelege, că nu se îndură de cele slabe.

Cine cinstea nu ș'o iubesce, adese-orî greșasce, iar cine ș'o iubesce, cam rar de tot greșasce.

Cine cinstea ș'a pîrduț'o, a murit ticălosul cu mult mai înainte, pînă a nu-î veni césul.

Cine cinste vîneză, la necazuri să se încrédă.

Cine de muieri nu se cinstesc, de toți se batjocoresce.

- 14100** Cine de cinste așa îndată, s'a săturat vre-odată?

Cine 'și păzesc cinstea, nu se căiesce când pîrde óre-ce, cât de mult va pîrde, că cinstea mai presus de cât óri-ce avere.

Cinstea o greutate la cel-ce nu scie s'o pórte.

Cinstea omului cinstit, cu mórtea nici cum pîere.

Cinstea ostaşului vitejia, a judecătorului dreptatea, a neguţătorului cumpîna dréptă, a ucenicului silinţa, a dascălului buna învăţătură, a slugii, credinţa; a dohtorului, tîmăduirea; a stăpînului, buna ocârmuire; a călugărului, smerenia; a muierii, înfrînarea; şi a tuturor de obşte cugetul cel bun.

14105 Cinstea ostaşului, să móră în rêsboiŭ sau biruitor să se întórcă din rêsboiŭ.

Cinstea odată de veî pîerde-o, anevoie a o mai dobîndi.

Cinstea în adevêr lucru mincinos, dar la toţi voios.

Cinstea însufleţeză pîe orî-cine la orî-ce.

Cinstea, coróna muierilor.

14110 Cinstea întrece orî-ce lege.

Cinstea, cu banî când se cumpără, sărăcie ăi aduce.

Cinstea cu banî nu se cumpără, ci numai cu vrednicie.

Cinstea când ŷe-ai pîerduťo, vieťa ŷe-ai pîerduťo.

Cinstea când ŷe-ai călca o, mai bine să te scoborî din scaun.

14115 Cinstea cât la bărbat, îndoita la muiere.

Cinstea la omenie cea mai mare bogăťie.

Cinstea la om mai mare de orî-ce avere mare; c'avearea cât de mare o pîerde după a lui sfirşit, iar cinstea în veci rêmâne, şi după a lui sfirşit.

Cinstea la om cea mai mare, a se bate pân' la mórte pentru ŷeră în rêsboiŭ.

Cinstea la om, cea mai mare podóbă.

14120 Cinstea la priimire, după haîne ŷi se dă, iar la eşire, după purtarea cu care te-ai arêtat.

Cinstea la tóte, d'o veî păzi, nici cum tu veî greşii, nici că te veî căi.

Cinstea la tóte plăcută şi fórte dorită.

Cinstea la cel cinstit în adevêr privesce.

Cinstea, legea cea mai mare.

14125 Cinstea mai mult se cuvine la cel de la care folos la obşte vine.

Cinstea merge la cel ce-o cinstesce.

Cinstea muierii mai pîresus de orî-ce cinste.

Cinstea muierii mândria.

Cinstea némului nu 'ŷi dă nici pâine să mînânci, dacă nu veî munci ca cel cu opinci.

14130 Cinstea némului se întemeiezá cu înfrînarea muierii.

Cinstea némului stă în nîravurî bune, iar nu în moşii şi strâmoşii.

Cinstea némului stă întru a urma cele după cinstea némului tîi.

- Cinstea némului tēu nicī cum ęți ajută, când mintea cu tine nicī cum sē luptă.
Cinstea némului tēu stă în vrednicia ta.
- 14135** Cinstea némului fără năravuri bune, întru nimic sē so-cotesce.
Cinstea nimeni pôte să o rīdice, dē unde sē cuvine.
Cinstea noastră spīnzură din a celor-l-alte judecāți.
Cinstea nu sē vestejesce nicī la cēsul morții.
Cinstea pē toți ęi dēsmiērdă.
- 14140** Cinstea preț nicī cum are, și ferice dē cine o are.
Cinstea prin slujbe, iar nu prin bani sē cāstīgă.
Cinstea, rēsplătire la făcētorul dē bine.
Cinstea nu sē cuvine, la cel ce sāvīrșesce ori-ce pôte să facă, ci la cel ce sāvīrșesce ceea ce pôte să facă.
Cinstea s'o iūbesci dar nu cu lācomie, cā precum la mân-care lācomia ęți aduce, dē stomah stricare, așa și la cinste lācomia mare, ęți aduce mare dērāpēnare.
- 14145** Cinstea soldatului nicī odată sē pierde.
Cinstea să o dai celui ce s'a arētat și la tinerețe, fără nicī o lechea.
Cinstea să nu țe-o pierdī nicī la cea mai mare nevoie și nēcaz, cā cine 'și pierde cinstea, viēta 'și-a pierdut'o.
Cinstea să nu țe-o spurci cu pedēpsa unui prost dē minte, cā nu scie ce face.
Cinstea să te îndemne la ori-ce mișcare, ca pururea să fi cālare.
- 14150** Cinstea să domnēcă în tóte urmările tale și să însoțescă tóte vorbele tale.
Cinstea să dobāndesce cu întrecerea dēsțoiniciei tale.
Cinstea să țe-o dé dēsțoinicia ta.
Cinstea să dobāndesce cu împlinirea îndatorirelor tale.
Cinstea să n'o atingi, cā te veđi cu totul stins.
- 14155** Cinstea să țe-o ții d'aprópe, cinstea să țe-o strīngi în brațe, dē ea să te lipesci, dē ea să nu te dēpărtezi, ca să te uiți după ea, să umbli după ea cu ochii dēschiși ori unde s'o duce, ca nu cumva să sē rātăcēcă și în prāpăstii să te trāntēcă.
Cinstea ta să stea, întru a nu cādē norodul în dēs-nă-dējduire.
Cinstea faptelor bune pururea să gonesci, c'a faptei bune cinste în veci nemuritóre.
Cinstea fetei, zestrea ei.
Cinstea fecióriei mai presus dē ori-ce cinste.
- 14160** Cinstea firesce la fapte bune privesce.
Cinstea ce ai dobāndit urmând cinstei, și sē chezășuiesce mai mare cinste în urmă.

- Cinstea cea mai adevărată ori-ce i se cuvine, după mörte se dă, că, până ce trăiesce, ori că să pizmuiesce, ori că de frică el cinstesce.
- Cinstea cea adevărată, cea după fapte bune dată.
- Cinstea cea mai mare, aceluia i se cuvine ce se jërtfesce pentru țera sa.
- 14165** Cinstea cea mai mare cu mari necazuri se dobândesce.
- Cinstea cea din urmă la cel ce móre este, să'l ducă la grópă cu mare podóbă.
- Cinstea cea după mörte, cea mai mare cât se póte, când în veci se pomenesce.
- Cinstea cea de opotrivă pe toți ęi arată prietenii de opotrivă.
- Cinstea ce odată te-ai depărtat de ea anevoie a o mai căpeta.
- 14170** Cinstea celor bătrâni a îndreptă pe cei tineri.
- Cinstea celui bogat nu privesce la el, ci la a lui bogăție, iar a celui învățat la a lui învățatură, cât de sărac fie.
- Cinstea, cel d'întăiu temeiu a vieții omenesci.
- Cinstea ce ni se dă de la toți cu mulțumită, în veci e pomenită.
- Cinstea biruiesce și pe cel mai vitez.
- 14175** Cinstea cinste ne poftesce, și cinstea cinste țe-aduce.
- Cinstea bună trece și la cei din urmă.
- Cinstea bărbatului pe lângă a muierii, întru nimic se socotesce.
- Cinstea din fapte bune nici odată se răpune.
- Cinstea de la obște, cea mai mare cinste.
- 14180** Cinstea de sine vine la cine se cuvine.
- Cinstea și credința, cea mai sigură bogăție, că nici marea le innecă, nici focul le topesce, nici nenorocirea le risipesce.
- Cinstea și dragostea ce de frică ți se dă, este o înșelăciune ce'n numire numai stă.
- Cinste voiesci să dobândesci? cinstit să te porți.
- Cinste ca să porți, viața ta țe-o jërtfesci, pentru folos obștesc.
- 14185** Cinste la om aceea se înțelege, cea pentru a lui daruri.
- Cinste mare, primejdie mare.
- Cinste piste cuviință, necinste se 'nțelege.
- Cinste poftesci să dobândesci, cinstesce și tu pe altul.
- Cinste să dai celui ce după lume s'a dus, ca și ție asemenea să'ți de, când după el te vei duce.
- 14190** Cinste după slujbă, spre plată să ceri, iar nu dobândi mari, că cinstea se înțelege plata cea mai mare.
- Cinste de om să ceri, iar nu mai presus de om, că Dumnezeu om te-a făcut, iar nu Dumnezeu ca el.

- Cinste dă voiescî, cu munca o dobîndescî.
 Cinste sîe cuvine celui ce scie cum s'îi înfrîneze patimile,
 cînd  l cuprind.
 Cinste  i laud  mare la un st p n, c nd după lege s'arată
 bun st p n.
- 14195** Cinstece m i mult p  cel vrednic d  cinste, fie d  ori-
 ce tr pt .
 Cinstece p  ori-cine  'atunci cinstea vine la tine.
 Cinstece p  cel cinstit  i m i mult te vei cinsti.
 Bog tia ta ca un musafir vine, iar cinstea ta  i în urma
 ta r m ne.
- După cinstea ce vei da, asemenea cinste vei c p ta.
- 14200** D osebirea cinstei  i a marei bog tii, cea m i mare vrajbă
  ntre  meni bag .
 D parte d  cele ce' i strică cinstea ta  i credința ta, că'n
 veci r m i necinstit.
 D  vei cinste s  dob ndesci, p  dame să le cinstesci.
 D  cinstea omului nici cum să te atingi, că cinstea m i
 scumpă  i d  c t vieța, la cel ce o cunósce.
 D  Domnul să te temi, p  p rin i s i cinstesci, d  prie-
 tinii să te ru inez ,  i legilor să te supui dacă vei cinste
  i laud  dă la to i s  dob ndesci.
- 14205** Omul cinstit,  i după m rte, cinstea nu ' -o pierde.
 Unde cinstea nu să cinstesce, acolo cel cinstit să pare
 un lucru f rte ciudat.
 Ur t  i d  ru ine p  cel cinstit să nu-l bag  în s m ,
 c nd vre-o nenorocirea vine.
 Cu c t m i cinstit ești, cu at t m i mult cinstea d  tine
 să ține.
 Cu mult, cu mult m i cinstit, cel din mic mare, d  c t
 cel mic din mare.
- 14210** C nd d  fa a te cinstesc, acea cinste mincin s .
 Nimeni nu p te fi cinstit, cu n ravuri cumplite.
 Cel-ce e drept acela  i cinstit.
 Cel cinstit cu sciin e p te face mult bine, iar fără sciința,
  i d  voiesce s  facă vre-un bine, nu scie nici cum să
  nc p , nici cum să s r esc .
 Cel cinstit la cinste pururea g ndesce.
- 14215** Cel cinstit, slug  cinste are.
 Om p  om să nu necinst c , că  i el om este  i necinstea
 merge atunci  i la el.
  n cea m i mare cinste,  'n cea m i mare stare, nici cum
 celui sărac s i dai necinste, că nu scii p n  mâine d 
 vei putea av   ntr g  a ta cinste.
 Ca necinstea nici o ped ps  m i grea.
 Ca să nu te necinstesci, p  nimeni să nu necinstesci.

- 14220** Mare și urită necinste după răsboi, lui 'și aduce cel-ce d'armă lovitură, în spate eși aduce.
Necinstea ce se va face la unul din cetățeni, a ta necinste s'o socotesci, că și tu cetățen ești.
Să nu necinstesci pe cel bătrân, pentru bătrânețele lui, că și la tine îndată vor veni.
Cea mai mare necinste, a fugi din răsboi fără nici o cinste.
Cel mai necinstit în lume, cel ce fuge de a se jertfi pentru patria sa, pentru muma ce l'a născut, pentru muma ce l hrănesce până la morțe.
- 14225** Cel ce începe, de la cei mai de aproape, a 'i necinsti și a 'i defăima, pe cei-l-alți curînd, în rînd eși va lua.
De om necinstit mult să te feresci, și nici cum lui să te îndatorezi.
De te vor necinsti din prostia minții, nu băgă în sémă, iar din răutate, de iertare s'aibă parte, c'atunci să socotesce ca măgarul, ce s'a iertat de stăpân când cu piciorul l-a lovit.

Pentru Citire

Insuffă copilului plăcerea de a citi, și toate cele-l-alte le va învăța numai cu citania sa.

Când citești și când privești alege ce e mai bun, și cele-l-alte lasă-le pentru alții.

- 14230** Nu e rușine a citi, ci mai rușine, a nu ști a citi.
Cel ce citește trebuie să înțelgă ceia ce citește, și apoi să citescă.

Pentru Gene

Veđi *Ochi*.

Pentru Genuche

Genuchele țe-arată puterea vrîstei tale, de ele să te îngrijesci.

Pentru Gîumerți

Veđi *Sgârçiți*.

Pentru Gineri

Care bun ginere lui și-a nemerit, încă un fiu a mai do-
bândit, iar cel din potrivă, și-a pierdut și p'a sa fată.

Pentru Baie

Vezi *Imbălătura*.

Pentru Batjocoritori și Batjocuri

Vezi *Clevetire*.

Pentru Baluri și Teatre

Pě la baluri mai rar, pě la teatre mai des, c'acela te dės
frîneză, și acesta te înfrîneză.

14235 Când te chiemă pě la baluri să alergă înaintea tuturor,
când te chiemă la vre-o muncă să rămăi în urma tu-
tului.

Pentru Bani

O ce minune înfricoșată a puterii banilor! Când cel în
necazuri și chinuri va să ți se jeluiescă, slugele dic pě
din afară «nu e boierul acasă» sau, «n'are vreme să te
vață». Înțelepciunea când va să vie la tine, porțile în-
chise tôte le găsesce; buna credință când va să vață,
nimeni o lasă să intre în casă; adevărul când va să ți
grăiescă nimeni nici cum ël ascultă; dreptatea când va
să ți se înfațișeze, zovóre pě la ușe, țepene găsesce;
mila și îndurare când vor să te mângâie, toți dē dē-
parte le isgonesc; numai banul când va să te visitari-
sască și porți și uși dē sine se dėschid.

Ca să poți găsi bani ori-când ai trebuință, trebuie să plă-
tesci cinstit și la sărac.

Cu banul numiri multe nimeni a dobândit, că vamă să
numesce la cel ce plătesce pentru marfa sa, dajdie îm-
părătescă la cel ce și răspunde dréptă cisla sa; preț dē
marfă la cel ce și vinde, în tîrg marfa sa; plata dréptă
la cel ce ți slujasce pentru slujba sa; și milă plăcută la
cel ce dă pentru sufletul său; și alte mi și sute pě la
toți plăcute.

Cu bani gata numai îndată faci prieten pě ori-cine.

- 14240** Cu banul în gură dreptatea o ai în mână.
 Cu banul, mai lesne dă cât cu cuvîntul, îndupleci pe oricine.
 Când banul grăiesce, lumea contenesce.
 Când banul se arată, dreptatea se ascunde.
 Cârma trebuințelor, banul se înțelege.
- 14245** Cât dă mulți bani tu vei avea, cât dă mulți bani tu vei da, dă bôle și dă bătrânețe nici cum te vei depărta, nici dă mörte vei scăpa.
 Mai bine c'un ban în gură, dă cât cu miș și sute deșarte cuvinte din gură.
 Nici un ban mai rău pierdut, dă cât cel la joc dă cărți vîndut.
 Nici calul fără frîu, nici banul fără minte el poți ține să nu fugă.
 Rob banului nici cum să te faci, dar nici iarăși slobod în voia lui să'l lași, că și dă una și dă alta nici un folos ai.
- 14250** Suirea banilor dintr'un preț într'altul, cea mai mare dărăpănare și sărăcie a unei țări.
 Toți ascultă pe banul la orî-ce poruncă.
 Fără ban în mână, la nimeni nici cum plăci.
 Frate și ruda ta cea mai dă apröpe, banul se'nțelege.
 Ceii ce dă lume s'au depărtat, dă lăcomia banilor mai mult s'au adăpat.
- 14255** Cel ce în haine negre pururea viețuiesce, dă lăcomia banilor nici cum se mai părăsesce.
 Cine are bani, împărat se înțelege, că ce e voia face.
 Cine-ți face cu mâna, când vede bani în mână, acela nu te mai vede, până ce nu-î puî banul în mână.
 Cîntea și dragostea celui mai mare, stă în banul ce-î vei da.
 Bani ascunși și îngropați tu nici cum să ții, că nici un folos ai dă la ei, nici tu, nici altul orî-cine.
- 14260** Bani în cărți să cheltuiesc cu mare plăcere, dar și ne duc la mare scădere.
 Bani la om umblă din mână 'n mână, d'aceea unul astă-çi are mult, ș'altul mâine mai nimic.
 Bani la nimic alt folosesc, dă cât la schimbarea celor trebuincioșe; când dar cele trebuincioșe mai puține vor fi, dă bani trebuința mai puțină vom avé.
 Bani strîngătorului, pe mâna risipitorului.
 Bani în pungă dacă ai, pe toți rude și prieteni ei ai.
- 14265** Bani îndestui și cei proști pot avé, iar mintea întregă puțină o pot păstră.
 Bani cu împrumutare te supune förte tare.
 Banul, isvorul minunilor.

Banul unde se ivesce dreptatea contenesce.

Banul în adevăr minciună întregă, dar și cumpenă dréptă
că cu el drămuiesci, și cu el prețuesci ori-ce slujbă, și
ori-ce marfă.

14270 Banul întunecă și cea mai mare minte.

Banul, în cer și pe pământ, toate le stăpânesce și toate lui
i se supun, ca la un stăpân.

Banul, viața omului.

Banul, vinul și muiera foarte de aproape se îngrijesci de
ele, de vei să le aibi pe deplin întregi.

Banul vrajbă între frați, între părinți și iubiți, între bogați
și săraci; că pe toți, de dragoste, ei arată depărtați.

14275 Banul, grijă și durere multă ne aduce, că când el ai, mult
te îngrijesci de el, când nu'l ai mult te chinuiesci.

Banul grăiesce mai bine de cât toți.

Banul grăiesce, și fără gură, toate limbele de obște.

Banul, călăuză când merge înainte, intri pe ușa raiului, cu
mâinele în șolduri.

Banul când grăiesce, ori-ce gură amortește.

14280 Banul când grăiesce, tot cuvântul se topesce.

Banul când prididesce, dreptatea se risipesce.

Banul la tinerețe când lipsesce, și la bătrânețe se ivesce,
l'amîndooă întâmplări în greșală se găsesce.

Banul numai se ivesce, și ori-ce simțire amortește.

Banul nu după fire ci după lege s'a prețuit, ca ori-ce de
opotrivă cu el să se tocmescă.

14285 Banul, puterea cea mai mare.

Banul putere dumnezeiească, că îndată te iertă de ori-ce
pecat.

Banul pe om el orbesce, și sufletul rău el spurcă.

Banul pe mulți în pierdere de viață 'i-a pus.

Banul pe toți de obște, de la mic până la mare, subț a
lui picere ei are.

14290 Banul prețul lui nu ș'el are adevărat, că când vei, și cum
vei, așa prețul lui, tu el hotărâschi.

Banul prietini și pe vrăjmași ei face.

Banul rostesce ori-ce limbă, fără una a 'nvătă.

Banul ridică ori-ce rușine.

Banul se cinstesce pentru trebuință; cine n'are trebuință,
cinste lui nici cum ei mai dă.

14295 Banul te cinstesce, banul te slăvesce, banul te urcă în cer,
banul te învață și ori-ce știință.

Banul te strînge de gât, când vei să spuți adevărul.

Banul te depărtază de ori-ce credință.

Banul cele mai multe netrebnicii acopere, după ce le ur-
meză.

Banul, cel mai înlesnitor mijloc al schimburilor celor trebuincioase, d'aceea el și cinstim.

14300 Banul, cel mai cinstit și cel mai cu putere.

Banul, biruitor pururea te arată.

Banul, bucuria celor sgârceți.

Banul, dragoste și cinste, cu grămada ești aduce.

Banul, și pe cel mai prost, el arată de învătă.

14305 Banul, și cele rele, bune ni le arată.

Dă la mic până la mare, toți banului se închină.

Și raiul se deschide, la cel-ce baniî întinde.

Pentru Barbă

Cu barba lungă până 'n pământ, nu poți câștiga nici un cuvânt, când te vor judeca de cele ce ai urmat, aici pe pământ.

Mai bine creeri din cap, de cât barbă lungă sub cap.

14310 Nu te fâli în barbă lungă, când mintea ți e scurtă.

Nu barba să ți-o vâpsești, ci genuchele mai bine.

Cine barba ște-o vâpsește, va pe tine să înșele, dar însuși se înșală, că puterea el vădesce.

Barba, când albesce, s'o lași cât de lungă, că vedând-o mai des, să te rușinezi de ea.

Barba te împodobesce, iar învătă nici cum te arată, nici înțelept, nici de cinste.

14315 Barbă lungă și capra are, dar minte nici cum are.

Barbă lungă, minte scurtă.

Pentru Basne și Băsnitori

Basnele să le ascuți, dar creșemint nici cum să le dai.

Basne dulci, la dragoste te duce.

Basna, vorbă mincinosă, dar arată adevărul.

14320 Basnul mincinos, dar la năravuri trebuincios.

Basnul fără pildă, nici un dor are.

Basnele la toate dobitocele, glas de vorbă le a dăruit.

Pe băsnitor să'l ascuți, dar nu multă vreme, că pierdi vremea în zădar.

Pentru Babe

Când urlă vre-un câine, sau vre-o cióră crâncănesce, babele se spăimânteză, socotind că semn de morțe însemneză.

14325 Babele de cele trecute pururea birfesc.

Pentru Bét

Veđi *Beți*.Pe ntru Beți, Beții, Bețivi i Bătură și Trezi
i Trezie

Orî să nu beî piste măsură, orî să fugî de bătură.
Un pahar mai mult, de vei bea, vieța țe-ai bătură.
Învăț-te de la cel bét, să nu trăiesci și tu bét.
Între beți, altul tréz, el numai s'arată bét.

14330 Vai de cei ce alérgă, după bătură și jocuri, că se topesc
fără foc.

Vederea numai celui bețiv, te face să te 'nfricoșezi de beție.
Cu cât mai mult la masă bem, atât mai mult ne îmbetăm.
Cu cât nepotrivit, a vedé un bét stând între cei trezi, cu
atât mai urît a ședé cel tréz între cei beți.

Cu cei mai proști, când beî la masă, feresce-te nici gri să
dici, că de për te 'ncaibără.

14335 Cu cel bét, când ești tréz, nu pré multe vorbe, că te aréți
tu bét și acela tréz.

Când, la masă, paharul adese-orî te 'nconjură, păzesc-te
atunci mai bine, că vinul peșin te fură.

Când te puî la bătură, socotesce și la cele din urmă, că
multe greșeli te 'nconjură.

Când heî cu óla, s'éști păzesci mintea mai bine, ca nu cum-
va în ólá să rămăie.

La bătură, cu nimeni să te apuci în sfadă, că pururea ră-
măi în códá.

14340 Lécul cel mai bun, la orî-ce beție, să 'ți dëshchiđi ochii bine
și să privesci pē cel bét.

Mai ales la bătură, cu socotința mai bună, ca să nu te
căiesci mai în urmă.

Mult mult să te păzesci, la bătură când te aședî, ca nu
cumva pē tine vinul să te bé, în loc tu pē el.

Nici sécetos să fii de vin, nici să beî piste măsură că
cel-ce vinul ăl biruiesce, nici gura, nici mintea, nu sé
mai stăpânesce.

Nu iubi vinul pré mult, că dragostea băturăi țe-aduce ti-
căloșie.

14345 Pururea la bătură să găsesci o măsură, ca nici vinul să
te supue, nici tu fără chîef să fii.

Pururea să beî, cât ai trebuință, și nici măcar odată, piste
trebuință.

Pē om la beție, să aștepți, ca să'l cunoscî, că beția când
él coprinde, atunci năravul ș'él dëshchide.

Pě bețiv, când ăl cinstesci, cu paharul să'l cinstesci, c'atunci cinstea cea mai mare lui ăi dăruiesci.

Până a nu te 'mbětà, încetězà tu d'a bea.

14350 Să te rușinezi, dē ceī împreună cu tine la masă, pentru multă bētură.

Tu să beī vin, dar nu vinul pē tine.

Fugī dē bētură multă, că o bētură fără măsură, și pē cel mai cu minte, ăl arată fără minte.

Cea mai mică beție, lesne te duce la sărăcie, când nu petreci nicī cum în trezie.

Ce e în inima trēzului, stă în gura bētului.

14355 Ceī-ce nicī cum vor să bē, nebunī sūnt și făr' dē minte, că vinul înveselesce, pē ceī-ce beaū cu minte.

Cel coprins dē bētură, nu scie ceea-ce iese din gură.

Cel-ce plānge 'n bētură, vinul în cap ăi urlă.

Cel bēt, în oglindă să sē uīte bine, ca un gând să bē, nicī cum să-ī mai vie.

Cel bēt, împērat sē socōtesce, și dē nu este.

14360 Cel bēt, tōtă đioa dē gālcévă sē ține, orī cu cine vine.

Cel bēt, dē cel turbat, nicī o dēosebire are.

Cel bețiv, sē cunōsce după haīna ruptă și prōstă.

Cine umblă șovăit, cel dē beție lovit.

Cine va să cunōscă beția mai bine, să sē uīte la cel bēt, când asupra lui el vine.

14365 Beția aprinde tōte cele rele, și dēpărtězà dē la om rușinea dē tot.

Beția afară dă orī-ce aī ascuns în sufletul și 'n inima ta.

Beția înmulțesce mânia, împuținězà vīrtutea, micșorězà mintea și în urmă gol te lasă.

Beția la om, cea mai grea bōlă, că lēc nicī cum are, până în cēsul din urmă.

Beția, până a nu muri, simțirile țe le rīdică.

14370 Beția, curvia și lăcomia, scurtare dē vīță.

Bețivul, când vinul din olă să sfirșesce, spală olă și bē.

Bețivul când bē, mīntea pē nas o scōte, ca o flăcărăie dē foc.

Bețivul, și când nu sē îmbată, tot bēt sē arată.

Bețivul, și când dōrme, tot vin vede și visězà.

14375 Bețiv sē 'nțelege, cel-ce fără vreme bē, și piste măsură trece.

Bētura cu măsură, sănătatea țe-o întemeieză, iar piste măsură, rēu în cap ăți urlă.

Bētura piste măsură, și băile cele dese, cum și dēsfrīnarea număi îndată te trimete pē ceīa-l-altă lume; dē veī să mai zăbovesci, feresce-te dē ele.

Din multă bētură, cele mai rele cură, care le și dobândesci, după ce bine le plătesci.

- După băutura, gâlcéva îndată urlă.
14380 Dē ne am ameți până a nu ne îmbêtă, puțin vin am bé,
 iar acum ne îmbêtăm, pē negândite bēnd cu chiuite.
 Dēparte dē băuturi, până a nu te îmbēta, că mintea celui
 bēt alérgă neînfrinat, ca un cal învierșunat, când îi
 scapă friul din cap.

Pentru Bine, Bune, Bunî, Bunătăți și Nebunî, Nebunii

Veđi *Rele*.

- Omul nebun, când vorbește, din mâini și din picere nici
 cum contenesce, că cu tóte grăiesce.
 Un nebun numai turbură un norod și miî dē înțelepți
 d'abea ăl potolesc.
 Un nebun, și numai, pē mulți înțelepți frămîntă, iar înțe-
 lepți miî și sute, nici la un nebun măcar, póte pune
 minte.
- 14385** Urit să te ieî după cei nebunî, dar cu mult mai urit să
 nu te ieî după cei mai bunî.
 Invață și pē cei nebunî, cât e prin putință, că pē negândite,
 vor dobândi și ei minte.
 Intre nebunî, înțelept nici cum să veî să te-arēți, că tu
 atunci mai nebun dē cât ei te veî socoti.
 Înțelept nici cum, dar prieten în adevēr, omul cel nebun
 dē multe-orî s'arată.
 Vaî dē cel ce a nemerit la ușă dē nebun.
- 14390** Gura nebunului, primejdie la mulți aduce.
 Cu cât mai mult se fălesce nebunul, cu atât mai mult,
 eși arată prostia sa.
 Cum plângi pē cel mort că 'i-a lipsit lumina, așa și pē cel
 nebun să plângi, că i a lipsit mintea.
 Cu nebunul când vorbești, după placul lui să-î grăiesci,
 dacă veî să nu pătimești.
 Cu nebunul când grăiesci dē dēparte să te feresci.
- 14395** Cu nebunul nici în clin, nici în mănecă, că dē viu te
 mănâncă.
 Cu cel nebun și neînțelegător nu îndelungi la vorbă, că
 mare foc eți aprinđi la capul tēu.
 Cu cel nebun și făr' dē minte, nici în căruță nici în teleguță.
 Când un nebun întrébă, miî și sute dē 'nțelepți nu sciū
 ce să-î răspundă.
 Când întâlnești vre-un nebun, dēparte dē el să ocolesci
 din drum.
- 14400** Când grăiesci cu cel nebun, aibi cōmagul lângă tine.

Când nu bagî de sémă ocările celui nebun, atunci el faci
pě el să crape de nēcaz.

Când toți nebuni, cine înțelept va să se arate, acela mai
nebul să socotesce.

Cât de mică nebulie vei arėta în lume, de numele «nebul»
nici cum vei scăpă, că fapta te botėză.

Leneșul ȃice «*n'am putere*», sgărcitul «*n'am bani*» și ne-
bulul «*numai cū cuminte*».

14405 Mai lesne hīarā a supune de cāt minte la nebuni a pune.
Mai nebun de cāt cel ce pě sine se laudă, p'altul nu vei
putea gāsī.

Mai toți nebuni ne socotesc unul mai mult, ș'altul mai
puțin, când greșim la cele bune.

Mai bine în foc de cāt c'un nebun în joc.

Mai bine înțeleptul să te dobândescă, de cāt nebunul să
te cinstescă.

14410 Mai bine să te întâlnești cu urși și cu lei, când puii lor
eī ieī, de cāt cu nebunul în furia lui.

Mai bine ciomag la cap, de cāt c'un nebun la sac.

Măcar la bōlă să te-arėți, că ai suflet de om bun, când
fără bōlă, pururea ești nebun.

Nebunii cheltuiesc și înțelepții dobândesc.

Nebunii cu duh, cei mai mari nebuni.

14415 Nebuni numai singuri eī vorbesc.

Nebunii pě tōte ulițele, iar înțelepții nici la un colț măcar.

Nebunul atunci și el se miră, când, din întimplare, face și
el vre-un lucru mare.

Nebunul, orī pě cine vede, ca el nebun eī crede.

Nebunul învățat, mai rău de cāt orī-ce rău.

14420 Nebunul jōcă, fără a-ī cāntă cineva.

Nebunul, cāința nici pocāința cunōsce.

Nebunul, când eī sfātuiesci, socotesce c'eī necinstesci.

Nebunul, mai lesne ascultă de bicū și de ciomag, de cāt
de vorbă dulce și plăcută.

Nebunul, nici cum îmbėtrānesce, nici cum pēr alb dobāndesce.

14425 Nebunul, nici grijă nici nādejde are.

Nebunul, numai, și prostul urasce pě cel ce'l dēștėptă.

Nebunul, pururea singur, că orī toți fug de el, orī el de
toți.

Nebunul p'în crăpături se uită în casă, iar înțeleptul bate
la ușă.

Nebunul se cunōsce din graū și din mișcare.

14430 Nebunul tare strigă, dar puțin eī ascultă.

Nebunul, de sfat nici cum pōte luā.

Nebunul, și când eī bați, nici cum siunte ce eī faci.

Nebunul, și când dōrme, la nebunii gāndesce.

Nebun cu nebun lesne se 'nțeleg, cum și înțelept cu alt înțelept.

14435 Nebun cu nebun se învoiesc la drum.

Nebun pe nebun cunoșce, și 'nțelept pe înțelept.

Nebun se socotesce și fără socotință, cel ce tocma la sfârșit, cade la pocăință, când nu mai e cu puțință.

Nebun cel ce alérgă la cel ce nu 'l chiémă, nebun și cel ce răspunde făr' d'al întrebă ore-cine, dar cu mult mai nebun cel ce se laudă de învățat, fără a avé sciință de cea mai mică sciință.

Nebun de nebun se miră, nebun de nebun se sfiesce.

14440 Nebunul, pretutindenea nasul ș'el vîră, ca să afle ce se fierbe în fie-ce ólă.

Nici săpunul la arap, nici sfatul la cel nebun prinde loc de ceva bun.

Nu mai nebunul tóte le găsesce cu înlesnire.

Nu te pune cu nebunul și cu cel prost de minte.

Nu te dà la nebulie, c'a urmă netrebniciș privesce la cei mai proști.

14445 Pe drum când te întâlnești cu vre-un nebun, abate-te tu din drum, și lasă drumul slobod numai pe séma lui.

Feresce-te, de veri-care când ăl veđi că minte n'are.

Fugă din calea nebunului, că nici el pe tine, nici tu pe el, s'el întâlnești.

Cétă de nebuni când veđi, ca de lupi de ei departe să te depărtezi.

Celui chel, să nu 'i ăici chel, nici celui nebun, nebun ca să nu ăei în cap un cîomag bun.

14450 Cel mai mare nebun, cel ce se socotesce numai pe sine înțelept.

Cel nebun nu vede nici înainte, nici în urmă.

Cel nebun tóte de lemn le socotesce și fără nici o împiedicare.

Cel nebun și făr' de minte nici după ce greșasce, nici cunoșce, nici se căfiesce, iar la pocăință nici cum mai gândesce.

Cel ce înverșunéză pe cel nebun, întâi el gustă din nebunia lui.

14455 Cine se pune cu nebunul, mai nebun este.

Din mâna celui nebun nu s'astăptă nici un bun.

Departe de om nebun, că te bagă în belea.

Departe de cel nebun, ca să nu te socotesci și tu ca el nebun.

Și de trăiesci cu un nebun, dar nebun să nu mori.

14460 La oră-ce vreme, și la oră-cine, nebunia ăși găsesce a sa adăpostire, că ea vine și se duce după a omului îndelnicire.

- Nebunia, împărăteasa lumii, că pe toți ei stăpânesce.
 Nebunia cu înțelepciunea d'a dreptul se împotrivesc.
 Nebunia la bătrânețe întrece cu mult pe cea din tinerețe.
 Nebunia la bătrânețe de ce merge să măresce.
- 14465** Nimeni nu 'și mărturisește nebunia ce 'l stăpânesce.
 Filosofii eși bat joc de nebunia ómenilor, neguțătorii dobândesc din nebunia ómenilor, iar comedianii și joc eși bat de nebunia ómenilor și dobândesc din nebunia lor.
 Cea mai mare nebunie a omului se 'nțelege, când va să se numescă numai el înțelept.
 Cine 'și cunoște nebunia, și la toți ș'o mărturisește, de înțelept se socotesce.
 Dacă nebunia ne-ar aduce vre-o durere, mai în toate casele ai auzi «*vaș de mine*».
- 14470** Nebunia de om se lipesc, ca o bálă lipicíosă, d'aceea fugi de ea, ca de ciurma cea mai rea.
 Al omului bine acela se socotesce, ce pe el el folosesce, și de toți de obște, de bun se priimesce.
 Atunci numai cunoștem binele din rău, când pe unul pierdem și altul dobândim.
 Ori-cine cum se trece la uitare se pune, iar rēul mai multă vreme se ține minte.
 Ori-ce de toți se doresce, și spre bine la toți privesce, aceea se socotesce de bine firesce.
- 14475** Un bun pentru obște pe cât de mic, cu mult mai mare se socotesce de cât cel mai mare bine, ce privesce numai la unul în parte, iar nu la obște.
 Întórcerea spre bine nu 'ți aduce rușine.
 Cu binele pe rău pururea să biruiesci, ca cel mai bun să te numesci.
 Cu binele din copilărie pururea să te dedai, că parte de cinste pururea să ai.
 Când vei să faci bine, tot-dé-una isbutesci, iar când la rău gândești, rēul asupra'ți ől pornesci.
- 14480** Când faci cuiva bine, d'opotrivă bine poți aștepta ție, iar când vei face rău, așteptă mai mare rău.
 Când poți face un bine, fălai fără a cercetă mai mult, către cine ől faci, că óre-cine 'l cunoște și binele și pe tine.
 Când binele altuia voiesci, milă de la Domnul dobândești.
 Cât de anevoie a face un óine, atât de lesne a face miș și sute de rele.
 Nicī să te bucuri de cel mai mare bine, nicī să te întristezi de cel mai mare rău, că nicī la una nicī la alta sfirșitul nu 'l cunoști, de este bun sau de e rău.
- 14485** Până nu dai de rău, binele ce ai nicī cum ől cunoști.

- Silesce-te să lași măcar un bine în urma ta, ca să grăiescă
dă bine în urma ta, pentru tine.
Să te bucuri de binele altuia, ca când l-ai fi dobândit
însuși tu.
Spre a se săvârși ore-ce bine obștesc, trebuie să se unescă
într'o glăsuire, voința și puterea stăpânirei, cu mintea
împreună.
Ce anevoie a să găsi om să iubească binele obștesc.
- 14490** Cel ce nici de frică, nici de nădejde urmăzează cele drepte,
acela simte și cunoște binele în adevăr.
Binele într'un chip numai se arată, iar răul, ca o mască, în
multe chipuri se schimbă.
Binele când ăl ai, nu 'l cunoști până nu 'l pierzi.
Binele la vremea lui se cunoște de bine.
Binele nu numai s'el pomenesci, dar s'el și săvârșesci.
- 14495** Binele nu se 'nțelege, nici cum în cel mult, ci în puțin
și bun.
Binele nu se 'nțelege de bine, de nu se va urmă și bine.
Binele ce-ai dobândit nici odată să'l uiți, fie cât de mic, și
de la cel mai mic.
Binele ce ori-cine așteptă de la tine, un ajutor ș'un sfat
bun, se 'nțelege după fire.
Binele ce poți să faci, să nu'l mai cercetezi de se cuvine
să'l faci, ci cum mai bine să'l faci.
- 14500** Binele ce prin mână 'ți trece, nu'l lăsa nesăvârșit.
Binele ce faci, nu numai pentru vremea de acum, ci și pentru
cea din urmă să te silești să'l faci.
Binele ce faci toți ăl primesc, dar bine pentru bine să faci,
anevoie gădesci.
Binele de toți este cunoscut, dar de puțină urmat.
Binele și răul nu de la noroc atât, cât de la minte, mai
mult ăți vine.
- 14505** Bine pentru bine și rău pentru rău, ție 'ți să 'ți aștepți.
Bine piste bine la cel norocit ăi vine, și rău piste rău la
cel nenorocit cu greu.
Din ăi în ăi, să te silești să faci o schimbare spre mai
bine, că la binele desăvârșit, anevoie a ajunge așa de
curînd.
Și când te va vinde ore-cine, tu bine lui să-î voiesci,
precum și Domnul Iudii bine i-a voit.
Acela mai bun ce la mulți folosește, iar nu numai la
tine.
- 14510** Mai bine una și bună, de cât mii și sute, și toate ne-
plăcute.
Nu te întristă atât, când cele bune nu le dobândesci, cât
când le pierzi după ce le dobândesci.

- Puțin câte puțin, spre cele bune pășind, cel mai înțelept la toți te vei arătă.
Sufletul ce poftesce, acela omul de bune le socotesce.
Tóte póte fi bune, cu necazuri la om vine.
- 14515** Cel-ce de toți d'opotrivă se doresce, acela de toți, de bun se socotesce.
Ce e mai sigur aceea și mai bun.
Ce cu anevoie, cele bune pe lume!
Cele bune cu anevoie, cele rele cu înlesnire; d'aceea l'acestea mai lesne alunecăm.
Cele bune cu cele rele amestecate se ved înaintea ochilor noștri, în felurimi de chipuri; ferice de cine le póte deosebi.
- 14520** Cele bune cu cele rele împreună s'au ivit; d'aceea când unele, când altele, ne vin neconținut.
Cele bune le cunoșcem pentru că le lăudăm, dar nu le urmă, pentru interesul ce avem.
Cele bune să le iubesci, cu cele rele să te deprinzi cu ele, ca să nu le mai simți.
Cele bune fără muncă nici cum se pot dobândi.
Cele după cuviință, acelea și mai bune.
- 14525** Cele de trebuință, acelea numai se 'nțeleg de bune, iar cele de prisos ıeaú nume de nu bune.
Din început cele bune pentru cei buní sânt lăsate, dar din potrivă la cei răi le vedem mai lesne date.
Din nesciința, nici odată putem cunoșce îndată ceea-ce e mai bun, până nu încercăm, dar și după încercare cele mai multe ne înșală.
Din tóte, ca albine, cele mai multe să aduni, ca și tu ca ea să'ți umpli de miere tótă căsuța ta.
Din tóte cele bune, fruntea de vei alege, de frunte te vei alege.
- 14530** De cele bune tare să te ții, că drumul spre cele răle alunecos se vede.
A fi bun pe dēplin cu cea mai mare nevoie.
Atunci bun te numesci, când omenirea o iubesci.
Acela mai bun, cel ce ne dă sfat mai bun.
Ómeniı ceı bunı, dacá nenorociri aú, ori-cá mor de micı, saú cá nu se cunosc de cât după mórtea lor.
- 14535** Ómeniı ceı bunı, și de se duc și mor, dar nume nemuritor lasă în urma lor.
Omul cel bun, după lege, slujitor dreptății se 'nțelege.
Omul bun, se cunoșce după lauda și cinstea ce de la alții dobândește.
Omul bun sfânt se numesce, iar cel nebun, necurat.
Om bun, se 'nțelege cel ce nu face nici un rău; dar cu mult mai bun, cel ce póte face rău și nici cum el face;

- și desăvârșit bun, cel ce poate răsplăti cu rău, și din potrivă, răsplătesce cu bine.
- 14540** Un om bun, pe mulți nebuni izbăvesce, iar miș de nebuni, nici p'un bun măcar.
- Cu cuvinte bune, și urmări rele, nu te 'nțelegi de bun.
- Cu cei buni, tu de vei petrece, bun și înțelept ca ei te vei înțelege, iar cu cei răi și nebuni, mai rău și mai nebun, cu mult de cât ei.
- Maș tot-dé-una cei buni se jertfesc pentru cei răi.
- Pē omul cel bun, lesne ȳ faci rău, iar împotrivă bun, anevoie pē cel rău.
- 14545** Pē cei buni, cu cei răi. să nu'i aibi la o cinste, dacă vei și tu să'ți dobândesci cinste.
- Pē cei buni, cu dragoste, și pē cei răi, cu blândețe mult să te silești, ca prietini să'i dobândesci.
- Cei buni la fire, pururea blândi și sfoși.
- Pē cei buni, să 'i priimesci de prietini, ca să te îndemne la faceri de bine, iar pē cei răi de vrăjmași, ca să te poprască de cele rele.
- Cei buni și blândi lesne se înșală, că pē toți ȳ socotesc ca pē însuși ei.
- 14550** Cel bun și drept de toți lăudat, dar pururea în lipsă s'o aflat.
- Bun acela se 'nțelege, ce altuia bine face.
- Bunul cât de bun fie, până nu 'l pierdi din mână nici cum ȳ poți cunoșce.
- Bun pē bun și de greșasce, nici odată ȳ urasce, așa și tu urmază, ca toți în bine să credă.
- Bun și drept se înțelege, nu atât cel ce nu năpăstuiesce, cât cel ce poate năpăstui, dar nu voiesce.
- 14555** Din buni ȳese rău, și din rău bun, după firea fiesce căruia.
- După mörte, tot omul de bun se cinstesce.
- În vreme de pace, cele mai multe bunătăți, și în vreme de rēșboiu, cele mai puține rēutăți, să te silești să urmez.
- Cu mult mai bine la bunătăți, fie și de silă, de cât la rēutăți, de a ta bună voie.
- Cu bunătatea mai puține ocări auți.
- 14560** Mulți iubesc bunătățile, dar puținii le urmază.
- Bunătatea una este și numai cu o față, iar rēutatea pē cēs pē cēs se schimbă la față, ca să nu se cunoască.
- Bunătatea la om darul cel mai mare.
- Bunătatea să ȳ-o închipuiesci, în mintea ta așa de frumoșă, în cât să nu te poți deslipi de ea.
- Bunătatea trebuie să se dovedescă, iar frumuseȳea, din potrivă, nici o dovadă cere.

- 14565** Bunătatea dooë domnii are : să nu facă rău nimēnuia, și să facă bine tutulor.
 D'am avé voința, după cum avem puțința, multe bunătăți am face.
 Duhul mare dē mirare; frumusețea se slăvesce; vîrtutea se cinstesce, iar bunătatea dē toți se iubesce.

Pentru Biciu

Nu tot cu biciul ca să nu se întorcă asuprați.
 Biciul să'l aibi dē speriat, iar nu dē bătut.

Pentru Bilșugare

- 14570** Când văile rēsună dē glasul oilor, și dēlurile le veți pline dē cireți dē vite, câmpurile acoperite dē sēmēnături, și marea plină dē corăbi, atunci să aștepți bilșugarea țerii tale.

Pentru Biruință

- Anevoie se biruiesce cel ce va mai bine să mōră dē cât să se biruiescă.
 Atunci pē altul veți birui când mai întăiu, interesul tēu ăl veți birui.
 Înaintea rēșboiului să te gătesci, ca să poți să biruiesci la orī-ce gândesci.
 Dīoa biruinței, și dē întristare.
- 14575** Ca să biruiesci pē cei din potrivă, trebuie să stăpānesci mânia ta.
 Cât dē mică biruință, la mulți vīeța le-o rīdică.
 Nu întru mulțimea oștirilor biruința ta, ci întru buna orīnduieală a mai marilor lor.
 Nu cu vicleni ca vulpea, ci cu arma în mână să biruiesci pē vrājmașul tēu.
 Pururea să te silescī, cu fapte bune să biruiesci.
- 14580** Pē toți să'i biruiesci, nu cu arme, nici cu crușime, nici cu muncă și cu chinuri, ci cu blāndețe și 'ndurare, c'atunci te numesci om mare.
 Sē bucură și se înveselesce cel ce 'n rēșboiu a biruit, când vede lungiți pē pāmīnt mi și sute dē ostași într'un minut toți periți, ce multă vreme a trebuit să 'i vadă străluciți în flōrea tinerețelor; o! ce cumplită biruință!

Cea mai mare biruință, a birui omul pe însuși sine,
Ce nestatornică biruință la răsboi! că astăzi la unul, și
măine la altul sare ea precum nu va.

Cel ce să biruiesce, acela bir plătesce.

14585 Cine strigă mai tare, acela biruiesce.

Cine mai mult ține, acela biruiesce.

Cine norode biruiesce, acela de muieri mai lesne se biruiesce.

Cine pe sine biruiesce îndată cinste dobândește.

Cine biruiesce cu vârsare de sânge, s'asemănă cu lupul
ce înnotă în sânge.

14590 Biruința la răsboi, ș'în arme, ș'în îndrăsnelă, iar pe sine
a birui, stă în mintea cea mai mare.

Biruința la răsboi, când la unul când la altul, după întâmplări se mută.

Biruința s'o aștepti, din însuși curajul tău, și din iscusința
ta, iar nu d'a gata de la Domnul.

Pentru Birnici

Nu în bani de la birnici să nădăduiesci, ci în mulțimea
vitelor lor, c'atunci ai de unde, să întâmpini orice
cheltuieală.

Pe birnici să'i scutesci, de orice năpăstuire că ei, cu
munca lor, eți țin totă împărăția ta.

Pentru Biserici

14595 În biserică când te duci, la cei ce citesc s'ascuți, iar nu
să șoptesci, sau să pișpăiesci când cu unul când cu
altul.

Biserica lui Dumnezeu, lumea totă se 'nțelege, și preoți
spre slujba ei, toți omenii cei buni.

Biserică, când clădesci, s'o înzestreză cu cele ei trebuin-
ciose, și de ea să îngrijasci ca de însuși casa ta, iar
nu s'o năpustesci, să între vite în ea în loc de preoți,
spre slujbă.

Pentru Bole și Bolnavi

Omul când se îmbolnăvesce cel mai mic ei poruncesce.

O bolă vindecă pe alta când vine una după alta.

14600 Ca să nu te îmbolnăvesci nici trupește nici sufletesce,

- doe lucruri se păzesci; pentru a trupului bună pază de răcălă și la mâncare orinduielă, iar lăcuința în cel mai curat aer; iar pentru a sufletului depărtare de orice întristare, și urmare la toate după cugetul cel bun.
- Ca să scapi de ori-ce bôlă, sângele și stomahul să ți le curăți fără greșală.
- Cu 'nfrinarea poftelor, cu liniștirea minții, cu dietă bună, cu o muncă potrivită, și cu o plimbare pe jos, sau călare, scapi de multe bóle.
- Curețenia stomahului, ușurința bólei.
- La început să te silești pe bolnav să'l tămăduiești, iar nu pe la sfârșit, când nu mai are nici o nădejde de scăpare.
- 14605** La bôlă sufletescă, doctorie duhovnicescă.
 Mai bine mórte, de cât bôlă necurmată.
 Mai bine tu să bolesci, de cât la bolnav să slujasci.
 Mulțimea de bóle, la dohtor pâine môle.
 Nici o bôlă e mai grea de cât întristarea.
- 14610** Nici o bôlă mai mare ca bôla nesațului.
 Nici odată la bôlă să gândesci, că mai rău te 'mbolnăvesci.
 Nu numai pe cel de trup bolnav, să vezi să'l tămăduiești,
 ci cu mult mai mult pe cel ce cu sufletul bolesce.
 Nu te lenevi a cercetă pe cel bolnav.
 Piste puțință a se sculă toți ómenii din bóle.
- 14615** Pe bolnav când el cauți, fie cât de sărac, d'opotrivă să'l cauți ca și pe cel bogat.
 Pe bolnav să nu'l ascuți că mai rău ți faci, ci și cuțitul și dohtoria, fie cât de grea, fără milă să le urmez, precum și când trebuința cere.
 Pe țeranul din norodul tēu, când se 'mbolnăvesce să'l cauți, nu numai cu dohtori ci, cu mult mai mult, cu cele trebuincioase de hrană, cu ușurința muncelor, și cu o bună ocrotire despre năpăstuirii; că el mai de multe ori se 'mbolnăvesce de flămânție și de chinurile muncilor, de cât de cele-l-alte bóle.
 Cel mai mare vrăjmaș al bólelor dohtorul se 'nțelege.
 Cel bolnav, cu nădejdea de sănătate se mângâie.
- 14620** Cine nu se 'mbolnăvesce la Domnul nici-cum mai gândesce.
 Bôla ascunsă, mai rea ca ori-ce bôlă.
 Bôla intră cu carul și iese pe urechiă acului.
 Bôla, unde găsesce odihnă mai bună, acolo zăbovesce.
 Bôla în mâna Domnului stă să o alineze.
- 14625** Bôla îndelungată ții ridică, de tot, ori ce curaj ce-a mai rămas.
 Bôla vine cu poșta și se întorce pe jos.
 Bôla cu căldură nu e cam bună.

- Bóla lungă trece primejdia rea.
 Bóla lungă bētrânețe ne-aduce.
- 14630** Bóla pat móle unde găsesce, acolo sē odihnesce.
 Bóla sufletescă cu nimic alt să tāmăduiesce, dē cât cu
 dobândirea pricinii, ce o pricinuiesci.
 Bóla trupului lesne sē vindecă, iar a sufletului cu mare
 nevoință.
 Bóla cea iute cu mult mai lesne sē tāmăduiesce că pē do-
 litor ăl deștēptă.
 Bóla cea mai grea la cel sfadnic, sē 'nțelege când nu mai
 găsesce cu cine să sē mai sfădescă.
- 14635** Bóla biruiesce și pē cel ce în rēsbóite pē toți 'i-a biruit.
 Bóla dē grab s'o cercetezi, să n'o ții ascunsă că sē'nră-
 dăcinéză, nu mai scapi dē ea.
 Bóla și bētrânețele cu bani nici cum sē dēpărtéză.
 Boleșnita cea mai mare când mintea sē smintesce.
 Bolnavul, supērător la cel ce 'ngrijasce dē el.
- 14640** Bolnavul, tot dē mórte grăiesce, dar nici odată crede că
 o să móră.
 Bolnavul cu dohtorii trăiesce.
 Dacă numai cu suflarea s'ar ridica bóla, nici un bolnav
 s'ar mai află.
 Din cea mai mică a sufletului durere, bóla mare sē aprinde,
 ce nici o tāmăduire, dē ea sē póte prinde.
 Dē bóle lumesci, mult să te feresci, ca să nu te primej-
 duiesci.
- 14645** Dē bolnav să te feresci, dē trupul lui să nu te lipesci ca
 să nu te smerduiesci.

Pentru Bogați i Bogăție

Veđi *Săraci*.

Pentru Bolnavi

Veđi *Bóle*.

Pentru Bondoci

Cel bondoc, mic dē trup și'ndesat sē vede, iar inimă mare
 are și putere și mai mare.

Pentru Bordeie

Bordeiul mieu, mai bun, ca orī-ce palat strein.

Pentru Buze

Buzele să nu le strîmbezî, nici dăstrămate să le arêți, sau dinții să îți rînjesci, când cu orî-cine vorbești, că te-arêți de maimuță, în haîne boîerescî.

Buzele tale viclenie nici cum se grăiescă.

14650 Buzele cele viclene, otravă varsă unde sărută.

Buză de buză când se prinde, foc în inimă ți-aprinde.

Pentru Bucate, adică Sămănături și Cele de masă

Vezi Mîncare.

Veî să afli bucatele tôte de sunt bune? du-le la cel flămând, să ți le încerce.

La strînsul bucatelor, nimenî fără trébă să rămâie p'acasă.

Până nu veî pune bucatele în ambare, nu te lasă de munca lor, fie cât de mare.

14655 Felurimea bucatelor, stricarea stomahului, ș'a stomahului stricare, a sănătății dărăpănare, de veî mai mult să trăiescî, feresce-te de ele.

Cel ce măresce prețul bucatelor, îndată dobândește blăstemul noródelor.

Bucata la masă, când o miroși la nas, nici cum s'o mai puî la masă.

Bucate de felurî multe, cere și bęuturî mai multe, și bęuturile cele mai multe, mintea dîn loc țe-o smintesce.

Pentru Bucurescî

Bucurescî, mehenghîul streinilor, c'a tuturor rugină o dă pę față.

Pentru Bucurie

14660 Ori-ce bucurie, făr' de mică întristare, nu'și are a sa stare. Piste măsură, nici să te bucurî, nici să te 'ntristezi, că și una și alta la vătămare privesc.

Să te bucurî, orî-când veđi pę orî-cine 'n veselie.

Ce bucurie la muferę mai dulce, de cât când pântecelę rod eî eî aduce.

Bucuria, întristarea și spaima cea mare, orî mintea țe-o smintesce, sau mórtea țe-aduce făr' de veste.

- 14665** Bucuria cu 'ntristarea, surorî nedespărțite, căci una după alta, ca ziua și noaptea, vine și se duce, d'aceea tu, nici mult să te bucurî nici pré mult să te întristezi.
Bucuria, cât de mică, inima țe-o odihnesce, iar întristarea țe-o topesce.
Bucuria ne 'nveselesce, și vieță ne dăruiesce.
Și bucuria cu măsură și întristarea după măsură, merge pe urmă bună.

Pentru Bune, Buni, Bunătăți

Veđi *Bine*.

Pentru Bună diminéța

Veđi *Diminéța*.

Pentru Burtă

Burta priimesce multe și puține.

Pentru Buhăbie

Veđi *Trândăvie*.

Pentru Běuturi

Veđi *Beți*.

Pentru Băi

Veđi *Băietură*.

Pentru Bănuială i Bănuitori

Veđi *Indoieală*.

Pentru Bărbați i Bărbăție

Veđi *Muierî*.

- 14670** Acum bărbatul se cunună, nu cu mușerea sa, ci cu zestrea

- eî, ce dă tot străină la el să privesce, și piste puțină vreme, cu totul ăi lipsesce, împreună cu muîerea.
- O muîere, și numai, piste puțină să mulțumesci, ne cum la dooă și la mai multe să pândesci.
- Omul bărbat, nici o dată în lipsă să află.
- Orî să aibi muîere bună, orî nici dă cum.
- Orî-ce patimă, fie cât dă grea, cu mult mai mică să ntelege, dă cât lipsa dă bărbat.
- 14675** În mijlocul muîerilor nu ședă multă vreme, ca să nu pierdă numele dă bărbat.
- Vai dă tine, când muîerea ăți va da cu piciorul.
- Vai dă bărbatul acela, ce muîerea ăi îmbună!
- Vătaf dă muîeri să te păzesci să nu te faci, nici cum și nici odată.
- Cautăți ție muîere, ajutor muncilor tale.
- 14680** Ca să plăci la muîeri, trebuie să le laudă dă câte orî le grăiesci.
- Ca să schimbi la gusturi, alege pe cea mai frumósă; ca să dobândesci nevastă dă casă, alege pe cea mai dă ispravă; ca bine să te hrănescă, alege pe cea mai bogată.
- Cu muîere când glumesci, sufletul să nu țe-l pleci.
- Cu muîere măritată, nici să glumesci, nici în pilde să grăiesci, ca să nu te încurci în mai mari necazuri.
- Cu muîerile mai lesne te dădăi să vorbesci, dă cât cu bărbații, dar feresce să nu te atingă dă cinstea lor, că vai dă tine.
- 14685** Cu bărbațiiile nóstre, mai dă multe orî, pizmă și uricîune dă la cei l-ăți dobândim.
- Când ăți alegi muîere, păzesce-te să nu iésă în potriua gândului tău, lucru cel mai anevoie a nemeri.
- Când vei să vorbesci cu muîere, trebuie mai întău să înveți limba ei, ș'apoi să'i grăiesci.
- Când vei gândi numai la o muîere, mai odihnit vei dormi.
- Când muîerea te iubesce și cinstea țe-o păzesce, trebuie și tu să'i suferi, cele-l-alte ale ei cusururi.
- 14690** Când muîerea numai te mângăie, atunci numai să dăci *«ferice dă mine»*.
- Câte scie satul, nu scie bărbatul.
- Credința la muîere, nici cum să țe-o dai, că nu o mai ai.
- La orî-ce ăți cunoscă bărbăția ta să nu te dai înlăturî, ci în faptă să țe-o arăți, ca cinste să dobândesci.
- La vîers dă muîere să nu ascultă multă vreme, căți amăgesce îndată tótă mintea ta.
- 14695** La muîere cu dulcătă, că într'alt chip te dă pe ghîetă.
- La muîere când te uiți, cu patru ochi să te uiți, ca să nu te întuneci.

- La muġere cġnd te uiġi, luminare sġ nu-ġ aduci, cġ ġndatġ te ġnșeli.
- La muġere cġnd te uiġi, sġ te ștergi bine la ochi, ca nu cumva sġ te 'ncurci.
- Maġ mult pġ tine sġ ġvinovġtesci, dġ cġt pġ soġia ta, ce dġ la tine pildġ ġea.
- 14700** Mare rușine la bġrbat, muġerea sġ'l hrġnescġ.
- Muġerea altuġia sġ nu ġndrġsnescġ a luġ, c'asemene șġ p'a ta, alġii o vor lua, dupġ chiar pilda ta.
- Muġerea eșġ lasġ pġrġntġii sġi pentru dragostea ta, muġerea eșġ dġ cinstea șġ viġta ei ġn mġinele tale, muġerea eșġ dġ copii pentru veșnicia nġmuluġ tġu, muġerea eșġ gġtesce jertfelnicul cel maġ curat, pentru ea șġ tu trebuie sġ te jertfescġ.
- Muġerea voġnicġ, copii voġnici eșġ face, ġar cea molecitġ, dġ tot molecġtișġ; d'aceea alegeșġ muġere voġnicġ, șġ la trup șġ la minte, c'asemene copii sġ dobġndescġ.
- Muġerea cġt dġ bunġ, sġ n'o slġbescġ din frġu.
- 14705** Mġna celui bġrbat sġ umple dġ avușie.
- Nu ġncredġnța la muġerea ta tġtġ averea ta.
- Nu cu vorbe aspre ci cu vorbe dulci, pġ muġere s'o ġndupleci.
- Numġi cu un ochġu, nici cum șġ nici odatġ sġ ġngrijescġ dġ muġerea ta.
- Nu te uġta ġn oglindġ, ci la semne ca sġ lovesci, cġ oglinda pentru muġeri, ġar semnul pentru bġrbașġ.
- 14710** Nu te lingușġ pġ lġngġ muġere, cġnd cġntġ ea dġ dor.
- Nu'șġ pune mintea cu muġerea cġnd greșasce sġ o bașġ, cġ muġerea sġ'nștelege ca un dichis dġ casġ, ce cu cġt el trġntescġ el maġ rġu sġ stricġ, ġar cu cġt el pġstrezi șġ maġ mult el cġntescġ, cu atġt maġ mult 'ș-e drag, cu el sġ te slujescġ.
- Putere asupra ta muġerii sġ nu-ġ daġ.
- Pġzesce-te cġt vei putea sġ nu te ġncalece vre-o muġere cumva.
- Pġzesce 'șġ muġerea, dġ piș-piș muġeresc.
- 14715** Pġ muġerea ta nici cum s'o mġhnescġ cumva, cġ cġsta ta pġtġmesce.
- Pġnġ ce eșġ ai puterea șġ starea ġnrġgġ, tġte muġerile te cġntesc, cum le pġrđi nici ġnsușġ nevġsta ta; pġzesce-le sġ nu scapeșġ, nici din una, nici din alta, ca sġ le ai pururea pġ tġte voġose.
- Firea a fġcut șġ Domnul a poruncit, ca bġrbatul sġ stġpġnescġ pġ muġerea sa, dar urmarea sġ vede acum cam ġmpotrġvġ.
- Cel cu bġrbașġie mare rabdare are, la ori-ce ġntġmplare.

- Cel mai moșic bărbat, când nevêsta i sê plêcă, mai mult o cinstesce.
- 14720 Cel bărbat cu bărbăție dê orî-ce primejdie, nici o grijă are.
Ce rêu mai mare la bărbat, dê cât când êși pierde mu-
iere bărbată!
- Bărbatul în adevêr, cap casei după lege, dar și mușerea
ajutor bărbatului sê 'nșelege.
- Bărbatul îngerul mușerii, bărbatul sufletul mușerii, bărbatul
scăparea ei.
- Bărbatul ca un foc, iar mușerea făr' dê foc sê arde.
- 14725 Bărbatul capul mușerii, bărbatul legea mușerii, bărbatul
crucea mușerii.
- Bărbatul cu mușerea într'o glășuire sã petrêcă și dragostea
între ei neclintitã sã sê gãsêscã.
- Bărbatul cu mușere bunã viêță îndoitã trãiesce.
- Bărbatul când pãtimesce, mușerea c'o mângâiere patima
'i-o potolesce.
- Bărbatul la zestre mai mult privesce, când mușere êși
alege, d'aceea și mușerea mai lesne îl stãpãnesce.
- 14730 Bărbatul la frumuseșe iar mușerea la putere, d'opotrivã
rîvnã aũ.
- Bărbatul pentru nevêstã viêța sã 'și-o jêrtfêscã.
- Bărbatul pê mușere cu dragoste sã o cheme, și mușerea
pê bărbat cu mare rușine sã'l priimêscã în pat.
- Bărbatul pê nevêstã mai mult dê cât pê sine, pururea s'o
cinstêscã.
- Bărbatul sê cuvine vrednic dê casã sã fie, și s'o umple
dê bucate, iar nevêsta sê cuvine sã pãstreze ale casei
și pê bărbat sê'l asculte, c'acestea sunt datoriile lor.
- 14735 Bărbatul sã poruncêscã în casã și sã stãpãnescã.
Bărbatul sã pãzêscã cinstea nevetei sale
Bărbatul temêtor își învață pê mușere curvã.
Bărbatul te pîrlesce, iar mușerea te jêrtfesce.
Bărbatul ce în oglindã ca mușerea sê gãtesce, firea l'a fãcut
bărbat, și el s'aratã mușere.
- 14740 Bărbatul dupã vînã și mușerea dupã dinți.
Bărbatul dê mușere mai lesne sê înșalã, dê cât mușerea
dê bărbat, lucru cam din potrivã și dê mare mirare.
Bărbatul, bărbat trebuie sã s'arate și mușerea pite late, tre-
buie sã ne-arate.
- Bărbat cu dooê mușeri, cu mare nevoință, iar mușerea
cu doî băbățî, cu mare înlesnire.
- Bărbățîi în adevêr fac isprãvile cele mai mari, însã pê ei
fãrã îndoielã mușerile ei nasc băbățî.
- 14745 Bărbăția sufletului, cel mai mare dar.

Pentru Bărbăție

Vezi *Bărbați*.

Pentru Băsnitori

Vezi *Basne*.

Pentru Bătaie

Vezi *Răsboiă*.

În loc de toiege, țitele să ți le dai, ca în loc de sânge lapte să vezi că curge.

Intâiu cu sfatul, apoi cu dojana și în urmă cu bătaia, la cel ce nu ȳea nici de una nici de alta.

Când bați pe orî-cine, bagă de sémă la lovitură că, de multe orî, o palmă numai, și mórte aduce c'o lovitură. Mai mult cu spaima de cât cu bătaia să înfricoșezi pe orî-cine.

14750 Fugi de unde cel bătut plătesce glóba, celui ce l'a bătut. Bine e, fără bătaie, dar când nu se póte, locul de bătaie spinarea se 'nțelege.

Pe om orî, în ce parte a trupului ȳl vei bate, tot o bătaie se 'nțelege, ca oul ce în cap ȳl vei ciocni, tot aceea spargere ȳ faci; d'aceea mai bine cu cuvîntul să'l lovesci, c'atunci nici o vătémare ȳ faci.

Pentru Bătaie de Joc

Vezi *Clevetire*.

Pentru Bătălii

Vezi *Răsboiă*.

Pentru Bětrâni, Bětrâne i Bětrânețe

Vezi *Tineri, Tinerețe și Căruntețe*.

Omul când îmbětrânesce, atunci la cele sufletesci gândește. Omul, la bětrânețe și de mai are poftă, la cele din tinerețe, dar rușinea nu ȳl iértă să'și mai arate acea poftă.

14755 Omul dacă îmbětrânesce grețos se pare la coconași. Orî-ce să învețe și îmbětrânesce, aprópe de peire este.

- Orî-ce greutate ne aduc cu venin, bătrânețele când ne vin.
Urît bătrânul ce în dēsfrînări vieța ș'o petrece.
Înainte alergând în bătrânețe te veđi cădënd, nici cum
la ele gândind.
- 14760** Intre bătrâni să te amesteci, și de cel mai înțelept să te
lipesci.
Vai de acela când ajunge, de 'l întrébă bătrânețele: unde'ți
sunt tinerețele?
Vai de cēsul acela când tinerețele, de la noi se dēpărtéză,
și bătrânețele ne îmbrățișeză.
Vai de cel ce nu îngrijesce de bătrânețe la tinerețe.
Grele sũnt bătrânețele, ușore sũnt tinerețele.
- 14765** La bătrânețe, tînēr să te arēți, și la tinerețe bătrân.
Copii cu arșicele și bătrânii cu povețele.
Cununa bătrânețelor înțelepciunea.
Când tinerii cumva greșesc, bătrânii ęi dojenesc, dar când
bătrânii vor greși, cine de ei vor îngriji.
Când cei bătrâni nebuni, copiii ce vor fi?
- 14770** La bătrânețe dacă vei damele mai des să te vađă, trebuie
să aibi un tînēr pururea lângă tine.
Mai înainte bătrânețele mult se cinstea și dēstoinicia mai
presus se slăvea, iar acum și una și alta de vrăjmaș
rēmăseră.
Mai bine tînēr și de tot cinstit, de cât bătrân și'n blēstē-
mății tăvălit.
Măcar acum la bătrânețe învață-te cu blândețe, dacă până
acum ai fost de tot cumplit.
Nimic alt mai cumplit în lume de cât bătrânețele, că cum
ele se ivesc, în cap te lovesc, vederea și mintea curînd
se întunecă, capul în jos se plēcă, picerele și mǎnile
nici cum ęți mai slujesc, urechile asurđesc, frumusețea
se rîdică, vîrtutea se slăbesce, de muierî te dēslipește,
orî-ce chinuire fără nici o milă.
- 14775** Povara ochilor în adevēr obositóre, d'aceea bătrânețele
în adevēr amare.
Numai mórtea pe bătrâni ęi póte tāmădui de bóla bătrā-
nețelor; o! ce tāmăduire!
Pururea să îngrijesci ca bătrânețe cinstite la bătrânețe să
dobândesci.
Pe cei mai bătrâni ca pe nisce părinți să 'i cinstesci.
Rógă-te lui Dumnedęu ca bătrânețele să 'ți fie cu bine.
- 14780** Să te rușinezî de căruntețele celui bătrân, ca și de tine
măine alții să se rușineze.
Pe bătrâni muierile nu 'i pré iubesc că nu le mai slujesc.
Să cinstesci pe cei bătrâni și de sfat să le mulțumesci,
c'asemenea la vreme și tu să dobândesci.

- Puțini cei ce știu, să s'arate bătrâni.
 Tóte bătrânețele se vestejesc și 'ndată te părăsesc, numai înțelepciunea cu cât îmbătrânesc, cu atât mai mult înflorește.
- 14785** Fugî departe de bătrâne, că lesne ele sparg casele cele mai bune.
 Frică să 'ți fie mare de bătrânețe că te ajung, că nu vin singure ele, bată-le Dumnezeu!
 Ce e mai urit în lume de cât bătrânețe grele!
 Ce urit la vedere, bătrânețe necinstite.
 Cel ce nici la bătrânețe nu se dășteptă, nebun întreg se socotesce.
- 14790** Cel ce cere bătrânețe lungi, rîvnesce la necazuri și la chinuri.
 Cine bătrânețele nu le cinstesce, cel mai necinstit se socotesce.
 Cine 'și aduce aminte d'ale sale tinerețe, mare mahnire dobândește l'ale sale bătrânețe.
 Bătrânețe odihnite, să te rogi lui Dumnezeu, să 'ți dé la vremea lor.
 Bătrânețe urite anevoie a le schimbă.
- 14795** Bătrânețele alt loc numai aú, de cât sfîrșitul vieții.
 Bătrânețe adince, bólă necurmată.
 Bătrânețele cum se ivesc, la tinerețe poftesc.
 Bătrânețele cu cele trecute te învață ca cel mai bun dascăl, dar cam pē la sfîrșit.
 Bătrânețele când vin, vin cu tóte cele rele.
- 14800** Bătrânețele la om, iérna vieții sale.
 Bătrânețele la om bune, când și tóte cele-lalte bune.
 Bătrânețele la om lesne se cunosc, când genuchelc ęți slăbesc, și jos la pămînt se plécă, fața ęți se sbircesce, spatele ți se gârbovesce și gogóșă dobândește; plăcerile de olac de la tine fug.
 Bătrânețele minte nici cum ęți aduc, d'aceea și la bătrânețele, de minte să te îngrijesci.
 Bătrânețele pē om greu și réu ęl chinuiesc, și fără milă pururea ęl necăjesc.
- 14805** Bătrânețele rupe și pătrunde tóte ale trupului puteri.
 Bătrânețele singure ele cea mai grea bólă.
 Bătrânețele să le cinstesci, că și tu le aștepti.
 Bătrânețele cer vieță liniștită; ferice de cine a dobândit-o.
 Bătrânețele cinstite — însă cele nespurate.
- 14810** Bătrânețele și când noi le-am dori, bine ar fi a nu le mai dobândi.
 Bătrânețele și mórtea dooē rele neapērate, ce pururea ne așteptăm fără a gândi la ele.

- Bêtrânețele și somnul ne arată drumul călătoriei după această lume.
 Bêtrânețele și bólele, curierii morții.
 Bêtrânii obicinuiesc a dà sfatul cel mai bun, ca să se arate în lume că dau și pilde bune.
- 14815** Bêtrânii în adevêr dê tinere aũ trebuință, dar și bêtrânele dê tineri mai mare trebuință.
 Bêtrânii la bêtrânețe încep a sfãtui, când numai pot urmã cele din tinerețe.
 Bêtrânul în trei picere, cu capul între picere.
 Cei bêtrâni în dooă gânduri copii mici se socotesc, odatã 'n copilãrie, ș'altã datã în cele mai adânci bêtrânețe.
 Celor bêtrâne muieri, numai muierea bêtrânã le dã piste nas.
- 14820** Cel ce îmbêtrânesce, se vede că nu s'a slujit nici odatã dê dohtori.
 Cel bêtrân și fără minte tot copil este.
 Bêtrâna când se gătesce, la óre-ce mai poftesce.
 Bêtrâna, când se socotesc că numai e dê iubit, inima s'a topit.
 Cei bêtrâni n'aũ trebuință d'a mai învățã, dê cât să 'și aducã aminte cele ce aũ învățat, că îndestul le este, a le urmã când vremea nu-ĩ mai este, a mai învățã.
- 14825** Bêtrânețele cam multe suferã, că vremea îndelungatã, multe întâmplãri ne aduce.
 Bêtrânul între fete, mai bine se înveselesce, iar fetele între bêtrâni posomorite s'aratã.
 Bêtrânul cu muiere tânãrã întineresce lângã ea, iar tânãra cu bãrbat bêtrân îmbêtrânesce dupã el; vaĩ dê amĩndoi!
 Bêtrânul când jócã 'n horã, cu pãrul îmbêtrânesce, cu mintea întineresce.
 Bêtrânul când cade pã ghiețã și nu póte a se sculã, atunci numai simte bêtrânețele.
- 14830** Bêtrânul când pãtinesce să mórã mai bine voiesce, cum mórtea se ivesce ñice că trupul nu mai pãtinesce.
 Bêtrânul când se mãnie, anevoie se dẽsmãnie.
 Bêtrânul cât dê dulce, supãrare la tineri aduce.
 Bêtrânul la bêtrânețe mai mult la pãmĩnt se uĩtã, și la el mai mult se plãcã, unde a merge se pripesce.
 Bêtrânul anevoie crede, pentru că mai multe în lume a pãșit.
- 14835** Bêtrân cu bêtrân se pot înțelege, și tânãr cu tânãr, iar muierea cu amĩndoi vorbã dulce are.
 Bêtrân la trup se te-arãțĩ, iar nu la minte.
 Bêtrân se 'nțelege, cel ce vede ș'ĩnainte ș'ĩnapoi, și cel ce nu se cãiesce nici înainte nici ĩnapoi.

După tinerețe așteptă bătrânețe.

Dă veți să te încălzești la ierba bătrânețelor, căpuiesce-te
mai bine din vara lor.

14840 Dăparte de casa ta muieră bătrână, când nevastă tânără
ai lângă tine.

Și cea mai bătrână până în sfârșit, duce dorul cântecului
de zori.

Pentru Bășină

Vezi Rigîtură.

Pentru Blagoslovenie și Blăsteme i Blăstemați și Blăstemății

Cu mână blagoslovescî, dar păcatul în cap nici cum ă
lovescî, fără 'ndreptare de rea urmare.

Cel mai mic de la cel mai mare blagoslovenie ăea, iar nu și
din potrivă.

Blagoslovenia părinților, tăria caselor.

14845 Omul dădat cu blăstemății, în ăioa ce n'a făcut nici o
blăstemăție, n'o socotesce de ăi.

Omul blăstemă, iar în mână Domnului stă să'l asculte
său nu.

Când nu putem răsplăti ore-căruia la blăsteme alergăm.

Mai bine cel năpăstuit să te blăsteme, de cât să te bla-
goslovăscă, că blagoslovenia de silă mai rea de cât
blăstemul.

Pă cine veți să blăstemî, dăstul e să'ă dăci: «*să n'aibă parte
de nevastă*».

14850 Cel din fire blăstemat, cu miș și sute faceri de bine, nu
cunăsece, că s'a îndatorat.

Bine să cuvăntezi și să blagoslovescî pe cel ce te blăstemă,
c'atunci blăstemul pe el cade.

Blăstemat de Domnul, cel ce nu iubesce pe fratele său,
dar cu mult mai blăstemat cel ce se arată, vrăjmaș și
dușman fratelui său.

Blăstemul părinților, pedăpsa Domnului.

Blăstemul slugii, pentru neplată de slujbă, cea mai mare
blăstem.

14855 Blăstemățiile, născocirile celor mai de necinste.

Blăstemățiile să le urăscî, iar pe cel blăstemat să'l îndrep-
tezî, ca dohtorul ce urăsece ori-ce bolă, iar pe bolnav
să silesce să'l tămăduăscă.

Blăstemățiile cele mai mari pe la curțile cele mai mari.

Pentru Blesteme, Blestemați i Blestemății

Veđi *Blagoslovenie*.

Pentru Blândi și Blândețe

Veđi *Răbdare*.

- Omul blând cel mai bun dohtor al inimii se 'nțelege.
 Impărătesa albinelor, pentru ale ei blândețe, șade ne-atinsă
 în mijlocul acelor; așa, și tu, vei șede în mijlocul no-
 rodelor, cu sulite înarmate dacă blândețe vei avé.
- 14860** In cea mai mare tréptă de te vei sui, blândețele să nu
 le pierđi, iar asprimea firii cu totul s'o dăpărtezi.
 Cu nevoința și munci se ispitesce cel blând și mult răb-
 dător.
 Cu fire blândă, pe toți prietenii ei ai.
 Cu blândețe bune mai multă dragoste dobândesci.
 Mai întâiu cu blândețele de cât cu cruđimea, că și la rană
 dohtorul mai întâiu cu blasturi, apoi cu cuțitul.
- 14865** Nimeni pentru blândețe vre'odată s'a căit, iar pentru cru-
 đime și asprime, de miș și sute de ori.
 Fericiți cei blândi, că nu cunosc mânia.
 Fericiți cei blândi, că cea mai tare mânia lesne o înduplecă.
 Cei slabi din fire și blândi se ved din fire.
 Cei cu inimă blândă uită răul ce a pățit, cât de mare va
 fi fost.
- 14870** Cel mai mare dar blândețele la om.
 Cel blajin firesce, dragoste dobândește.
 Cel blând cătră ai săi, de obște blând se numesce.
 Cel blând la toate curind, se înduplecă nevrând.
 Cel blând mai lesne iértă.
- 14875** Blândețe, cu îndurare, prea rare.
 Blândețele unui domn supus, ține pe norod.
 Blândețele la omenire privesc, iar cruđimea la hăire.
 Blândețele mai tăioșe, de cât ori-ce armă de rășboi.
 Blândețele, străja domnilor.
- 14880** Blândețele, dohtorul inimii.
 Blândețele, dragoste de la norod țe-aduce.
 Blândețele, și pe cel mai cumplit, lesne el îmblândește.
 Blând la inimă să fii, că cu blândețe bune pe toți ei poți
 dobândi.
 Blând să te aréți ca mielul, iar nu cumplit ca leul.
- 14885** Blând să te aréți ca mielul, nu de frică, sau de vre-o nă-
 dejde, ci de a ta bună voie.
 Dăparte cei blândi de cei cumpliți, ca miei de lup.

Pentru Brațe

Veđi *Imbrățișare*.

Pentru Brănișor

La brănișor să nu 'ndrăsesci, unde nu stăpânesci.
Brănișorul în adevăr mult te strînge, dar fața țe-o dăstrînge
și rușinea țe-o păstrează.

Brănișorul cum ël slobođi, rușinea de la tine îndată se
dăpărtéază.

14890 Brănișorul lucru sfând, de el să nu te atingi fără voie dată.
Brănișorul nici odată nici să'l legi, nici să'l deslegi, de
fața cu altul.

Brănișorul strîns, cât vei putea să'l ții, că cinstea țe-o
păstrează.

Pentru Da

Veđi *Au*.

Pentru Dajdie

Dajdia cât mai mare și mai grea, cu atât mai rea.

Dajdia, preț mai jos de o piele, iar nu de două piei,
că îndată piei.

14895 Dajdia mai ușoră ca să n'o pierđi de tot.

Dajdia după putere, sfântă și la toți plăcută, iar cea im-
potrivă, cărtelă și măhnire.

Dajdia după puterea aceluia de care ceri, iar nu după
voia ta, ca să poți să o ceri.

Dăjdiile nu pe cele de trebuință, ci mai bine pe cele de
prisos, să le încarci; că fără cele de prisos poți trăi
ori-cum, iar fără cele de trebuință nici cum.

Pentru Dame

Cu damele când vorbești mai mult minciuni se le grăiesci,
dacă vei să le dobândesci.

14900 Cine dame nu cinstește, cel mai necinstit se numește.

Damele să socotesc icónele bărbaților.

Damele de curte pururea tinere se înțeleg, d'aceea se ție
că nici odată îmbătrânesc.

Dă dimineță când te scolii întâiu de dame să dai cu ochii,
ca să-ți mérgă tóte cu ugur.

Pentru Danțuri

Veđi *Jocuri*.

Pentru Dar, Dare și Darnici i Dárnicie

Apa, focul și mușierea cu cât mai mult le dai, cu atât mai mult cere.

- 14905** Așa cum ției dă și tu îndauă, ca să mai ției ș'altă dată.
Orî-ce dare, firesce milostenie se socotesce.
Orî-ce dare la vremea ei, prinde loc de mare dar, fie darul cât de mic, dar piste vremea lui, întru zădar se 'nțelege, fie darul cât de mare.
Orî-ce dar de la vrăjmaș, pagubă țe-aduce.
Orî-ce Domnul ne dă, de bine să'l luăm, că nu scim tainele Domnului.
- 14910** O ce vie bucurie, când veđi darul c'o să vie.
Un «*fine*» fie cât de mic, cu mult mai mult să prețuiesce, de cât miș și sute de «*așteptă c'ei voiă da*»; că unul e sigur, dar cel-l-alt cu nădejde.
Cui 'i-e milă de daruri, strigare și cârtelă asupra lui adună.
Cu mult mai de rușine să nu dai când ești cere, de cât să nu dobândescă cel ce de la tine cere.
Cu darea, să trage bine orî-ce inimă la tine.
- 14915** Cu darul să nu întârziezi, că în zadar vei da, când piste vreme vei da.
Când vei să dai, curînd să dai, că de vei zăbovi, la vreme nu vei nimeri.
Când dai, să dai cu îndurare că mult dar are.
Când vei ceva să dai, veđi mai întâiu cui dai, apoi pe tine, cel ce vei să dai, și în urmă, ceea ce vei să dai, ca toate potrivite după a lui cinste și după a lui putere să fie dăruite.
Când vei să dai ceva n'arêtă mai înainte, celor dup'împrejurul tēu, ceea ce vei să dai, până nu vei da darul din mîna ta.
- 14920** Când dai cuiva ceva, pururea să socotesci că mai mult dobândesci, de cât ceea ce dăruiesci; căci mai mult te folosesci, cu îndatorirea, ce de la acela dobândesci.
Când dai, să nu cercetezi la cine dai, că pururea la un om ca tine dai.
Când dai, să dai cu față veselă și voiósă, ca ș'altă dată să mai găsescă la tine voiե voiósă.
Când dăruiesci, darul îndată să'l puă la uitare, iar când ești dăruiesce să nu'l uști în veci.
Cât de puțin tu vei da, mult se 'nțelege la cel ce n'are.

- 14925** La mâna noastră este să dăm, dar după ce dăm nu mai putem înapoi să luăm, că necinste căpătăm.
 La dare mai mult pierde cel ce priimesce, de cât cel ce dă, că cel ce dă, pierde ceea ce dă, iar cel ce priimesce, pierde slobodenița sa, lucru cel mai scump în lume, când supus rămâne și îndatorat, celui ce 'i a dat.
 Mai bine să nu dăruiesci, de cât să dăruiesci, ce nu poți să împlinesci.
 Mai bine de la morți să ieși și să dai la cei vii, de cât de la vii să hrăpesci ca pe cei morți să'i hrănesci, lucru piste fire.
- Nimeni nu ȳice «*ȳe-ne dómne*», ci toți «*dă-ne dómne*».
- 14930** Nu lăudă ori-câți vor da, că în urmă vei căută și nu vei căpeta.
 Nu se cuvine să lepezi darul în ochi când ȳl vezi, că dacă să duce n'are cine'l mai aduce.
 Nu toți cei ce alergă dobândesc la daruri, ci cel ce pe alții întrece, acela dobândește nume vrednic de daruri.
 Pururea să dăruiesci, pururea să miluiesci, însă cât e prin puțință, ca să nu te găsești și tu în lipsă.
 Pe calea dreptății lesne rătăcesci, când vre-un dar înainte merge călăuză.
- 14935** Pe cei ce daruri în casă ȳți aduc, ca să te mistuiescă, de parte de casa ta tu să'i osîndesci; iar pe cei ce la tine, vine să cêră de la tine, în casă să'i priimesci, că la cei dintău, tu te îndatorezi, iar la cei din urmă tu pe ȳei ȳi îndatorezi.
 Până când poți dá nimeni te urasce, cum stai din dare nimeni te mai vede.
 Să dai când ai ca să poți găsi și tu, când nu vei avea.
 Toți a cere alunecă, iar a da se încurcă.
 Ceea ce nu dá Domnul nu póte luà omul.
- 14940** Ceea ce Domnul ne dăruiesce, cu dragoste se primesce, fie bine, fie rău, că omul nu cunoște al său bine, ș'al său rău.
 Ce urit se pare, când cel ce n'are dá celui ce are.
 Celui ce dá, i se dá, că darea dulce, dare ne aduce.
 Cel ce nu dá nici Domnul lui ȳi dá.
 Cel ce grăbesce la dare, de multe ori dá, iar cel ce zăbovesce, mai nici odată dá.
- 14945** Cel ce dar priimesce de la cel ce'l mituiesce foc ȳși bagă în casa sa.
 Cel darnic de toți se laudă.
 Cine daruri priimesce, rob darurilor se priivesce, că lor rău se supune.
 Darea cu dragoste când se dá, pe om îndatoreză.

- Darea, cât de mică fie, cinste ții aduce ție.
- 14950** Darea, cât de próstă fie, la vreme când se dă, prinde loc de bogăție.
 Daré cu peșin, măi bună de cât orî-ce făgăduielă.
 Darul orbesce și pe cel cu patru ochi.
 Darul care faci prin ascuns de altul, acela pentru tine grăiesce către altul.
- 14955** Darul cu interes, spre năpăstuire, foc în casă ții aprinde.
 Darul în curînd se 'nvechesce, și îndată se și uită.
 Darul către cunoscători, nici cum mórte are.
 Darul când întârđiezá, și la vreme nu se 'nfățiséză, pierde numele de dar.
 Darul la vremea lui, că piste vreme nu se măi đice dar.
 Darul, la sărac, cât de mare să'l faci, iar la cel bogat, orî nu'l măi face saú fórte mic să'l faci.
- 14960** Darul lesne te înșală cât de măreț te veí ține.
 Darul nu după mărime, ci după dragoste se prețuiesce.
 Darul pentru mituire mintea țe-o întunecă, și sufletul jos țe-l culcă.
 Darul fie cât de mic, cinste aduce la cel măi mic.
 Darul cinste aduce celui ce dăruiesce, și celui ce'l priimesce.
- 14965** Darul dulce, de la mână dulce.
 Darul după dare vieță numai are, ci în grópă se îngrópă darul cu darea împreună.
 Darul cu cuvinte multe n'are trebuință.
 Dar fără folos, nici un dar are.
 Dar, dár aduce.
- 14970** Dar de un dram la cel de aprópe, se 'nțelege ca d'o sută, la cel departe.
 De cât nimic, fie darul cât de mic.
 Darnic cătră scăpetați să te-arėți și cătră săraci.
 Din ceea ce aí tu, dă și celui ce n'are, ca pentru acela Domnul la tine are.
 Dėprinde-te cu darurí micí, la cele măi marí să nu te nevoiescú.
- 14975** Domnul îndestul ne dă, dar lăcomia ne face tot măi mult să cerem.
 Dărnicia are mâna slobodă și ușa dėschisă.
 Dă celui ce are lipsă ca și ție altul, asemenea să'ți dé, când și tu veí avea lipsă.

Pentru Darurí, adicá Dėstoiniciú sufletescú și Talanturí

Omul darurile firesce nu le cam dobăndesce, ci cele măi multe prin adesea dėprindere.

Un dar, și numai, cu anevoie dăsvârșit să'l ai, necum mai multe să te arăți că ai.

- 14980** Cu mult mai cinstit cel ce n'are nici un dar, de cât cel ce are multe daruri, dar nici unul scie cum să șe'l cinstească.

Cu daruri cât de mici, dacă scii să le-arăți, multă cinste dobândesci.

La ori-ce adunare darul cel mai mare, vorbă potrivită și purtare cinstită.

Mii și sute de daruri nimic nu ne folosesc, când norocul în potrivă ne stă la ori-ce.

Multe daruri se schimbă în cele mai mari greșeli, când mintea nici cum ne mai stăpânesce.

- 14985** Mândria ne face să ne arătăm cu daruri, și când nici un dar avem.

Nici un om, pe lume, cu toate darurile pe deplin.

Nu pentru daruri strămoșesci, tu să te fălesc, ci pentru ale tale, cinste să dobândesci.

Nu din ce țără, nici din ce nēm tu te trag, ci ce daruri țe-ai dobândit, acesta să cercetezi.

Pentru că numai l'ale noastre daruri pururea privim, d'aceea nu cunoșcem darurile celor-l'alți.

- 14990** Pe toți Domnul de obște cu daruri i-a înzestrat, iar pe cel înțelept, cu minte mare de bărbat, ce la mulți e dorită, dar la puțini dăruită.

Multe daruri pe din afară se ved plăsmuite, care se și cinstesc mai mult de cât cele adevărate.

Să îndestulezi pe cei flămânți, să cauți pe cei bolnavi, să adapi pe cei săcetoși, să primești pe cei străini, să îmbraci pe cei goi, să îngropi pe cei morți, acestea sunt darurile cele mai mari la om.

Toate darurile la om, nici cum se pot afla.

Tot darul ce Domnul țe-a dăruit, întrebuintează'l spre folos obștesc, ca să îndatorezi pe cel ce ți l'a dăruit.

- 14995** Fiesce-care, în parte, de deosebit dar are parte.

Cel cu daruri încărcat, când nu'și arată nici un dar, se'nțelege fără dar.

Cel mai mare dar la om, să nu fie nici cum, nici fățarnic, nici zavistnic.

Cel mai mare dar, a scie ore-cine când să tacă și când să grăiescă

Cel fără nici un dar nu poate cunoște ce dar are darul.

- 15000** Cel ce darul țe'l făgăduiesce, nu mai e vrednic de nici un dar.

Dar, acela se'nțelege, ce la om cinste i'aduce.

Darul căsătoriei, viața se'nțelege cea mai liniștită.

Darul nu stă în părul capului, nici în barba cea mare de sub cap, nici în mintea capului.

Darul înțelepciunii, mai mare de orî-ce frumusețe.

15005 Darul slugii cel mai mare, să fie credincioasă.

Darul tîu atunci mai mult să pôte cunoșce, când cei ce te pizmuiesc, siliți sînt să te laude.

Darul dă la popa când te blagoslovesce, nici un dar are fără dare.

Darurile nîstre ne aduc cinste dă la cei dă cinste, iar norocul dă la noroc.

Darurile firii, mai pră sus dă orî-ce dar, ce dă la noroc ne vine.

15010 Darurile întru zadar le păstrezi asupra'ți, când nu știi cum să le întrebunțezi.

Darurile dă la Domnul când să împărțesc, în multe chipuri să ivesc.

Darurile dă toți să pizmuiesc, dar la vremea lor pă toți ăi biruiesc.

Darurile ți le poți arăta, dar inima nici odată.

Din darul ce Domnul ție țe-a dat, împărțasesce și tu pă altul, că cu acest mijloc să măresce darul.

15015 Dă multe-orî la cei mai mici să gălesc mai multe daruri, ce pă la cei mai mari anevoie să gălesc.

Și cel mai mare dar interesul ăi sugrumă.

Pentru Dascăli

Veđi Judecători, Doctori.

Cu ce dascăl lăcuiesc, a lui nărav dobândesci.

La multe, dascălul, dă la copii să'nvață.

Nu ce dascălul te învață, ci ce înveți dă la acel dascăl, aceea să cercetezi.

15020 Firea și vremea, dascălul cel mai bun.

Pă dascăl să'l cinstesci și, dă cât pă părinți mai mult să'i iubesci, că părinții ăți dă vieță, iar dascălul te înveță cum să'ți petreci vieța.

Fugi dă acel dascăl ce nu urmază cu fapta, după a lui către tine povată.

Dascăli buni, lui Dumnezeu să te rogi să dobândesci.

Dascăli buni să'ți alegi, când pă copii vei să'i înveți că, după ale lor năravuri, să învață și copii.

15025 Dascălul norocire nici cum pôte'ți da, dar te pregătesce pentru norocire.

Dascălul, doică a inimii și a duhului.

Dascăl cu năravuri rele, co-asemene năravuri învață pe copii.

Dascăl de ucidere, cel ce învață la duel; departe de el.

Pentru Datorie

- 15030 Ori-ce după datorie, fie cât de dulce, supărare ne aduce. Când datoria sa nimeni ș'o păzesce, tot se prăpădesce. Urméză-ți datoria ta, c'acésta numai te cintescé. Nici o datorie mai mare cătră fire, de cât a dobândi rod din pântecel se.
- Noi datoria să ne-o împlinim, cele-l-alte la Domnul să le lăsăm.
- Fătărnicia s'o depărtezi, frăția s'o îmbrățișezi, la virtute să te pleci, robia s'o pizmuiesci, slobođenia s'o ocrotesci, de milă și îndurare să te ții foarte tare, ca să te cunoscă că păzesci datoriile omenesci.
- 15035 Cea mai mare datorie a cinsti legile, și lor să te supui; d'acestea să te ții.
- Cei ce și împlinesc datoriile lor, se înțeleg c'a săvârșit cea mai mare ispravă.
- Datoria soldatului a se arăta de om voinic, iar a stăpânului de om drept.
- Datoria să te-o împlinesci, nici cum să te lenevesci, că cu acésta dobândesci cinste mare și avere.
- Datoria filosofului, să descopere adevărul, iar a stăpânului, să urmeze după adevăr.
- 15040 Datoria stăpânului, a îngriji de slugi ca de însuși el.
- Datoria oblăduitorului, a păzi, de obște, pacea și dreptatea.
- Datoria celor mai mari, a ocroti pe cei mici.
- Datoria omului după porunca Domnului: celor flămânzi să le dai demâncare, celor săcetoși să le dai să bé, pe cel străin să'l priimesci, pe cel gol să'l îmbraci, pe cel bolnav să'l cauți, pe cel la închisore să'l cercetezi, pe cel rob să'l dësrobesci fie de ori-ce ném, că toți frați ne înțelegem, dintr'un om fiind născuți, aceste sunt datoriile omenirei, care când le vei păzi, atunci te poți numi Dumneșeu și om.
- Datoriile muierii cinstea, credința și supunerea către bărbat, îngrijirea de copii, și iconomicării; iar ale bărbatului să și iubească muierea sa, și însuși viața lui să și-o jertfescă pentru ea.
- 15045 De Domnul să te temi, legelor să te supui, pe părinți să-i cinstesci, de copii să îngrijesci, pe norod să'l ocrotesci, ca nisce datorii ale omenirei să le socotesci.

Dragostea, pacea, unirea și slobodnia, cele mai de temeiū datorii după fire.

Dreptatea, cinstea și cugetul cel bun, cele mai mari ale omului datorii.

Pentru Datorii de bani și Datornici

Când ești plătesci datoria lesne mai poți găsi ș'altă dată, marfă, bani în datorie.

Cel ce 'n datorie a cădūt, viața s'a scurtat-o.

15050 Cine slobod de datorii, acela mai bogat.

Datoria cât de 'ndată să te silești s'o plătesci, că de zăbovesci, și pe altul păgubesci, și ție nimic folosesci.

Datornicul somn ușor nu dorme, când datoria ș'o socoțesce și la creditori gândesce.

Pentru Delicatețā

Dē când s'a ivit delicatețea în lume, năravurile cele bune cu totul a lipsit.

Pentru Despotism

Despotismul lege are voința lui, d'aceea cea mai cumplică stăpânire cu cruțime.

15055 Despotismul după ce grămădesce tôte ticăloșiile pe norod, apoi el silește ca, la ori-ce greșală, să mărturisescă că tot el greșasce.

Pentru Deciu

Vedē Judecătōrē.

Ori-ce deciu de judecatā, lasā la o parte rana nevindecatā. Ce nedomerire de deciu?! când s'ar cere dovedē de cel adevērat părinte al copilului.

Pentru Degete

Cu degetele să nu mănânci, nici vre-odată să te lingi, că scārbā aduci la cel ce te vede.

Pentru Dietă

Cel ce petrece cu dietă piste măsură, acela nu se bucură de viața sa, că dieta cea mai mare, bóla cea mai mare, d'aceea și pururea bolesce.

Pentru Dichisuri

15060 Dichisurile casii mai simple și temeînice, iar nu împodobite și vremelnice, că punga țe-o scutură.

Pentru Diminéța

Bună diminéța când auđi, de la muiere întâi s'o auđi, ca să 'ți mérgă tótă ڃioa cu bine.

Pentru Dinți

Veđi *Buz.*

Treideci și doi de dinți are omul în gură, dar nici doi nu-ı rămâne până în urmă.

Dinții curați să țe-ı păstrezi, gura mai des să țe-o speli, că a lor curățenie, depărtéză de ele ori-ce putredățune, și ori-ce putóre.

Dinții la masă și cu alții de față nici cum să țe-ı scobesci.

Pentru Dojană i Dojenire

Veđi *Sfat.*

15065 Nu dojáni pe cel rău, că 'ndată te va urí, și vrăjmaș ęi vei dobândi, ci mai bine pe cel bun, că mulțumită vei dobândi.

Până a nu cercetă, nu te pripri la cértă c'intăi să te îndes-tulezi, apoi să dojánesci.

Să te feresci a dojáni pe cel sfios și fricos, că'l aduci la nebunie.

Cel ce nu ęea de dojană, nici odată minte învață.

Dojana la o parte de cuvint are parte.

15070 Dojana la cel înțelept, cea mai bună învățatură.

Dojana părintescă cea mai bună la copii, și dulce tămăduire, sufletescă și trupescă.

Dojana cei înțelepți cu dulcetu' o priimesc, iar cei fără de minte departe o isgonesc.

Dojana Domnilor, grea și rea se pare la ai-lui slujitori; când ei de cele ce pe norod dojanesc, nici cum să părăsesc.

Dojenim pe alții pentru greșalele lor, mai de multe ori vrând să arătăm că noi nu greșim.

15075 Dă vrei să fii slobod de ori-ce dojană, feresce-te de cele de ocară.

Pentru Domni i Stăpânitori și Domnie

Vezi *Slugă*.

Ori-ce Domn va fi, bun pentru toți nu poate fi, pentru că toți nu sunt buni.

O ce fericiri, când norodul cade la picerile unui Domn, și de el se roșă, să se stăpânescă.

Unsul lui Dumneșeu, nici cel ce voiesce, nici cel ce alergă, ci numai cel ce din noi Domnul vrea, el îl alege.

Unde vezi mulți Domni, acolo și mulți nebuni.

15080 Urît Domnul acela ce al său folos, numai și numai vîneză, urît și acela ce fără cuvînt ori-ce va urnieză, dar cu mult mai urît cel ce de lege se depărtază.

Infrinarea unui Domn, cea mai mare fericire, la norodul său. Ca magnitul tu să tragi tot norodul către tine, cu cea mai dulce dragoste părintescă, dacă vei în veci casa ta să domnescă.

Casa Domnului să fie îmbrățișarea celor văduve, masa celor săraci, adunarea celor înțelepți, scăparea celor nevinovați și sprijinirea celor năpăstuiți.

Cu ochii tăi să îngrijesci de norodul tău, ca ciobanul de oi.

15085 Cuvîntul Domnului, sfînt se înțelege.

Cu greu a se împotrivi, ori-cine la Domnul său.

Cu mâna îndreptătoare, ca o apărătoare, tu pe toți de nedreptate să-i aperi după dreptate.

Cu mână blîndă să arăți slujba supușilor tăi.

Curtea Domnului, de omeni când este mai plină, atunci de pișpăitori este mai pustie.

15090 Cu cei fără de lege nici cum tu să te slujasci, c'ale lor rele urmări ale tale se'nțeleg.

Către supuși să te arăți strașnic cu înfricoșarea, și blînd cu îndurarea.

Când ocărmuiesci, pentru norod să îngrijesci, ca cărmaciul de corabie, iar pentru tine nimic să mai gîndesci.

- Când norodul din muncă încetază, Domnul atunci la muncă
mai mult să se siléscă.
- Când nu poți să cârmuiești, Domn să nu te mai numești.
- 15095** Când Domnul e uită, norodul la el nu se mai uită.
Când Domnul va iubi pe supușii lui, ca părintele pe copii,
atunci va îngriji de ei tocma ca un părinte.
Când Domnul va cinsti faptele cele bune, tot norodul său
după el să va luă.
- Când Domnul greșasce, norodul se poticnesce.
Când Domnul pe norod ușurează, atunci norodul pe Domn
îmbărățișeză.
- 15100** Când Domnul se îmbracă cu buna dreptate, norodul se
désbracă de rea nedreptate.
Când Domnul de Domnul temere are, atunci norodul frică
de nimeni are.
Când boierii ajung cu opinci în picere, și cu briu de teiu
încinși, atunci Domni se înveselesc.
La cei pe lângă tine, putere mare și îndelungată nici cum
să le dai, că sfârșind după la alții pe tine o să cadă.
La Domnul vreme nu se caută, că cu vreme și fără vreme
trebuie să priméscă.
- 15105** La Domnul puțin somn și muncă mai îndelungată.
Mai ticăloși de cât Domni și vrednici de jale, nimeni alții
pe lume.
Minte, minte la cel ce va norode să stăpânéscă, iar nu
frumusețe și podóbă muieréscă
Mult, mult să te bucuri, și să te înveselesc, când pe no-
rod veți vesel și voios.
Mulțimea norodului cea mai mare cinste a Domnului.
- 15110** Mulți nici cum să poruncéscă, ci unul numai să grăféscă,
cel ce Domnul ne a dăruit, ș'al său uns l'a și numit.
Muncele și necazurile la Domni mai mult sunt date, d'a-
ceea și îmbétrănesc numai îndată.
Nici amorul cu tovarăș, nici doi Domni într'un scaun, ca
nisce tovarășii.
Nici să aibi pe lângă tine omeni răi și blestemați, nici
credemint cumva să dai, la orî-ce ei eți vor spune, că
tote ale lor greșeli asuprați le vor pune, încă și pe
tine călare se vor pune.
Nu cu dinții tu să musci, ci cu limba pe norod, l'al său
păș tu să l lingi, c'a cănele l'a sa rană.
- 15115** Porunca Domnului nici cum să mai întórce; d'aceea Dom-
nul mai nainte de poruncă bine să se socotéscă.
Puterea Domnului, dragostea norodului.
Pe fiesce-care să l întrebuițezi la ceea ce el se indelet-
nicesce, ca cu slujba sa se pótă să te mulțuméscă.

Pomenirea, răsplătirea Domnilor.

Pă Domnul să nu' l fericesci, ci pururea să ȃci: Domnul să' i ajute! că cel mai ticălos om se află în fericile lui.

- 15120** Până ce căciulă naltă, porți în cap ca o berată, toți te strigă: Domnul nostru; cum te vęd făr' de ea, se 'n-torc cu spatele la tine.

Precum voiesci ca Domnul la tine să se arate, așa și tu te arată la supuși tēi.

Precum cămila cea sburătoare de la ooe ochii sēi nici cum eși depărtéză, că cu ochii le clocesce, așa și Domnul ochiul sēu, de la supuși sēi, nici cum să s'el depărteze ci cu el să' i încăldésză.

Suflet curat să însuffi la ai tēi supuși.

Să te feresci cât vei putea să nu te dai cu totul în mână altuia, fie și cel mai de aprópe.

- 15125** Stăpânirea ta să țe-o cărmuiesci, ca cărmaciul corabia, dacă vei se mérgă multă vreme neclintită.

Slavă Domnului, norodul cel mare.

Fericirea norodului, cea mai mare slavă a Domnului.

Firea Domnului cea blândă eși întăresce stăpânirea.

Cea mai mare neodihná în sín la Domnul lăcuiesce.

- 15130** Cele trecute se îndreptéză, cele de față se cercetéză și cele din urmă se întîmpină; acestea Domnul să le păzésză.

Cel în parte când greșasce, pentru el numai greșasce, iar

Domnul când greșasce, pentru un norod întreg greșasce.

Cel ce are ce mănca în casa sa, acela Domn se înțelege.

Cel ce spre bine povătuiesce pă Domn, de Domnul atunci nu s'ascultă, iar în urmă mai mult se cinstesce, când Domnul se căiesce.

Cel ce bine ne ocărmuiesce, acela în adevăr Domnul nostru ăl mai bine se socotesce.

- 15135** Cel ce ține schiptru 'n mână, nici cum se necinstesce.

Ce mai dulce la un Domn de cât a cunósce dragoste de norod, care cu nimic alt se dobândesce, de cât cu blândetele.

Cinstea Domnului la toți de obște privesce, iar greșala lui pă toți eși molesesce.

Cinstea Domnului stă întru a urma cele după pravilă, iar nu cele după voia lui.

Bogăția Domnului, cinstea de la norodul sēu.

- 15140** Blândetele și îndurarea arată pă Domn milos, însă nu și strașnic.

Datoria unui Domn este de a găsi mijlóce cum să întemeieze drepturile omenirei.

Domn este acela cel ce scie să domnéscă întâi în casa sa.

- Domnul acul său nici cum să'l întrebuițeze precum urmază cu acul său și împărătesa albinelor.
- Domnul are ochi dar nu vede, urechi are dar nu aude, minte bună dar nu cunoște, când lingușitorii, zavistnicii și vindetorii i fățarnicii din toate părțile îl încunjură.
- 15145** Domnul iepuresce să doarmă, ca și dorind să vadă.
 Domnul ocrotitorul prăvililor.
 Domnul o rudă numai are, pe singură dreptatea.
 Domnul numai i s'a dat la toți să poruncască, că unul numai trebuie pe toți să stăpânescă.
 Domnul un stăpân eși are, pe însuși legea.
- 15150** Domnul ușa și urechea deschise să le aibă, că oricine către el cu umilintă alergă.
 Domnul îndreptător celor strîmbe să s'arate.
 Domnul înțelept, sănătatea norodului.
 Domnul vorba ce o dă nici cum s'o mai întorcă.
 Domnul ca albina pentru alții să roiască.
- 15155** Domnul ca pavăză la norod să s'arate.
 Domnul ca un isvor de daruri să curgă.
 Domnul ca un părinte, la toți c'ai săi copii, pururea să s'arate.
 Domnul ziua, noaptea să nu doarmă, ci mai mult să preveghize, ca o străjă ne-curmată că norodul lui de gâtul lui să spînzură.
 Domnul, ca Domnul din cer, trebuie să fie mult milostiv, îndelung răbdător și lesne iertător.
- 15160** Domnul ca să placă la al său norod, trebuie să se îndeparteze de orice patimă.
 Domnul, ca leul privesce și ca găina pe puil ei, pe norod să'l ocroteze.
 Domnul, ca stéoa să lumineze, ca să nu se poticneze.
 Domnul, ca un Dumnezeu de supuși să se cinstască.
 Domnul c'o suflare te umple d'orice știință mare ca la orice slujbă va vré să te întrebuițeze, or scii or nu scii, c'o suflare numai asupra-ți, te face de scii; fericite de cine a dobândit asemenea suflare.
- 15165** Domnul, cu anevoie poate afla adevărul, de la cei de pe lângă el.
 Domnul cu o dreptate pe toți să'i potrivască, ca cumpena ce drămuiesce și aur, și argint, și ferul cel mai prost.
 Domnul cu un cuvînt din croitor te face judecător.
 Domnul cu cât mai bogat, cu atât mai sărac, că trebuințele nu'l iertă nici de cum să se îmbogățască.
 Domnul cu blîndețe la toți să se uite, și pe nici unul la vreme să nu uite.
- 15170** Domnul către mită, cîng se socotesc.

- Domnul către frați, nu ca un frate, ci ca un Domn să se arate, și frații către Domn, nu ca către frate, ci ca către Domn să se porțe.
- Domnul când ascultă p'un nelegiuît cumplit, tot norodul pătimesc.
- Domnul, când greșasce, pentru un norod întreg greșasce. Domnul când miluesce mai mult dobândesce, că mila Domnului îl găsesce.
- 15175** Domnul, când n'are cine să-î spuie adevărul, pururea greșasce prin nesciință.
- Domnul când se mânia, urgie aștepți s'êți vie.
- Domnul, când s'ar ridica răspunderea d'asupra sa, atunci numai în odihnă și-ar petrece vieța sa.
- Domnul când domnesce, după a lui cinste să domnescă. Iar nu după a celuiia ce priimesce darul.
- Domnul cârma în mâna lui să 's-o ție, ca unde merg el să scie.
- 15180** Domnul la norod, ca ochiul la trup, d'aceea să mERGă călăuză înainte, ca nu cum-va norodul să se poticnescă.
- Domnul la norod cea mai mare slugă, că norodul slujasce la unul și numai, iar Domnul la toți.
- Domnul la doi stăpâni trebuie să se supue, ca în pace să domnescă, la Dumnezeu și la pravilă.
- Domnul mai mult să păzască pe norodul său de slujbașii săi, de cât de vrăjmașii săi.
- Domnul mai mult să se înarmeze împotriva lingușitorilor, pișpăitorilor și fățarnicilor, de cât în potrivea vrăjmașilor.
- 15185** Domnul multe poruncesce, dar sluga puține face.
- Domnul nu se cade nici să plângă nici să fâlăscă, ci pururea vesel către toți să s'arate.
- Domnul nu se cuvine să se mânia pe orî cine.
- Domnul patimă să aibă nici cum se cuvine, ca să pótă judecà ale altor patime mai bine.
- Domnul pentru ai săi supuși dator e să îngrijască, ca nimic să le lipsescă.
- 15190** Domnul pentru norod, iar nu norodul pentru Domn.
- Domnul pildă cinstei la toți să s'arate.
- Domnul pe norod învață cu ale sale pilde, spre bine sau rău.
- Domnul, pe norod precum la cinste întrece, așa să'l întrécă și la fapte de cinste.
- Domnul, pretutindenea, trebuie să fie ca în casa sa.
- 15195** Domnul să asemănă cu Domnul din cer; acela nici să mânia, nici să mândresce, așa și tu urméză, ca să nu necinstesci icóna celui cu care te asemeni.
- Domnul nici cum rude are, ci pe toți de fii ai săi îi are.

- Domnul ridică sărăcia unui norod întreg.
 Domnul se odihnesce când norodul se înveselește.
 Domnul se înfrineze pe cei rău nărașiți, ca în liniște să se petrecă cei buni și liniștiți.
- 15200** Domnul se înțelege cumpăna dreptății.
 Domnul se înțelege cu ochiul de șerpe neadormit, ca nu cum va adormind lupii să vie, și pe norod să-l înghiță.
 Domnul să se păzescă nici cum să dobândescă de la om amărit blestem mai amărit.
 Domnul să se socotescă, că când mâine n'ar domni.
 Domnul să se ferescă să nu de pildă rea, că precum Domnul așa și norodul va urma.
- 15205** Domnul singur pentru norod trebuie să se jertfescă.
 Domnul, scăparea nevinovaților.
 Domnul, sluga celor ce le poruncesce.
 Domnul sluga dreptății și apărătorul legii.
 Domnul slujasce cu mintea, d'aceea pretutîndinea se află nelipsit, ca când ar fi de față.
- 15210** Domnul tată tuturilor, după lege se înțelege.
 Domnul ticălos și fără nici o vrednicie, cangrena norodului
 Domnul fie cât de bun, însă singur și de sineși nici cum să poruncescă, ci pururea împreună cu graiul legii ce se pune.
 Domnul, folosul norodului să-l vîneze.
 Domnul fără socotință, p'ai săi supuși ăi răsipesce.
- 15215** Domnul frate să s'arate fiesce căruia în parte, și Domn stăpânitor de obște tuturilor.
 Domnul hotărăsce de morțe după lege, dar hotărîrea o dă cu șuróie de lacrămî.
 Domnul cea mai mare grijă avînd asupra lui, trebuie cu ochii o sută, ca Argos să privegheze.
 Domnul cel de jos mult ăfi ajută, când și cel de sus la tine se uită.
 Domnul cel după pămînt, în locul celui din cer, de obște se socotesce.
- 15220** Domnul ce de alții se stăpănesce, nevrednic de a stăpâni se socotesce.
 Domnul bine să cunoscă, că ómenii ce stăpănesce sunt asemenea ómenî, întocma ca el.
 Domnul, d'al său norod, ca un cioban de oi, din vreme să îngrijască.
 Domnul, dator e să apere vieța, cinstea și averea supușilor săi.
 Domnul de obște slugă tuturilor împreună, și Domn fiesce căruia în parte.

- 15225** Domnul dă Domnul mai mare temere să aibă, cu cât mai mulți supuși în stăpânire are.
 Domnul dreptatea dă soție să o aibă, cu cât mai mulți supuși în stăpânire are.
 Domnul și când dărmă ochiul lui să privișteze.
 Domn fiind, părinte obștesc te socotesci, d'aceea pe toți, ca nisce copii ai tăi să 'i socotesci, și d'opotriva să 'i ocrotesci.
- Domn, Domnul te-a făcut, ca lui la toate să 'i semeni.
- 15230** Dă veți ajunge dregător și dă norode îndreptător, nu lăsa din mâna ta cumpăna și cârna ta.
 Cumpăna, crușimea și nedreptatea, domnia te-o sapă și nici că pricepi când cade.
 La domnie, ca la amor, tovarășie nu încapă.
 Mare sarcină doare cel ce la domnie rîvnește.
 Cel ce scie să cărmuiescă, într'o parte și într'alta, după cum vîntul îl bate, acela scie să domnească.
- 15235** Cine domnie cumpără, cumpără căință.
 Domnia, grija cea mai mare.
 Domnia la Domn, întregă robie.
 Domnia plină dă ghimpă; ori unde te 'ntorci, tot dă ghimpă te atingi.
 Dulce e domnia, dar amare și grele ale ei necazuri.
- 15240** Și cel mai mic și cel mai mare, după a lui stare domnie în casă 'și are.

Pentru Domnie

*Vedă Domniile stăpâni-
torii.*

Pentru Domnul din cer adică Dumneșeu și Dumneșeire

- Alegere dă fețe sau dăosebire înaintea Domnului nu se priimesce, ci toți dă o potrivă.
 Ascunde-te puțin, puțin, până va trece mânia Domnului.
 Atunci pe Domnul cinstești, când fapte bune urmezi.
 Adese-ori Domnul ispitescă, pe cel ce el iubesce.
- 15245** Omul te vede în față, iar Domnul în inima ta se uită.
 Ori-ce p'ascuns vei urmă, pe Domnul nu 'l vei înșelă.
 Ori-ce dă la Domnul ne vine să 'i mulțumim dă bine, că nu scim pentru ce ne vine.
 Unul Domnul numai, bun.
 Unul Domnul numai scie ce în urmă o să 'ți vie.

- 15250** Unde vei scăpa de urgia Domnului?
 Un Dumneșeu în cer, ș'altul pe pământ, când vei avé, mai
 bun noroc vei avé.
 Urechea Domnului tóte le aude câte pișpăitorul pișpăește,
 la ureche și 'ți șoptește.
 Infricoșat se cađi în mâna Domnului, când tu vei greși și
 nu te vei pocăi.
 În cer mai mare stare, de Domnul se n'aibí uitare.
- 15255** Védând cerul și pământul, și tóte cele din lume, pe însuși
 Domnul veđi.
 Gândul Domnului nici cum cunoscut omului ori-cum.
 Ca să cunoști pe Domnul, întâi pe tine să te 'cunoști
 mai bine.
 Cuvîntul Domnului, hrana sufletului.
 Cu cântări să praslăvesci, pe Domnul, și să 'i mulțumesci,
 și când el ęti va da ție, ceea-ce nu 'ți place ție.
- 15260** Cu cât mai mult cercetezi ale Domnului zidirí, cu atât
 mai mult mă mir d'ale lui mari lucrări.
 Cu Domnul să începí, cu Domnul să sfirșesci, la ori-ce
 gândesci.
 Când urmezí poruncele Domnului, atunci lui să slujasci,
 la ori-ce gândesci.
 Când va Domnul cel de sus, va și cel de jos.
 Când poruncele Domnului le lásam la o parte, de Domnul
 n'avem parte.
- 15265** Când te apuci de ori-ce lucru, la Domnul să gândesci, și
 când începí la lucru și când sfirșesci de lucru.
 Când te culci și când te scolí, Domnului să 'i mulțumesci,
 de ceea-ce dobândesci.
 Când te rogi la Dumneșeu, să te ierte d'ore-ce, întâi iertă
 tú celor ție greșiți, apoi rógă-te de Dumneșeu să se
 împliněscă ceea ce în tóte ęilele ęici: *«și ne iertă nooș
 greșalele nóstre precum iertăm și noi greșitilor nóștri.»*
 Când te rogi lui Dumneșeu să nu te desnădeșduiesci.
 Când tóte cu putință se socotesc la Domnul, tóte și tu cu
 credință așteptă de la Domnul.
- 15270** Când Domnul ęti dá, nimeni ęti póte lua.
 Când Domnul va cu noi, cine 'n potrivă ne va sta?
 Când Domnul ne ajută, réul de la noi se mută.
 Când Domnul ne va 'nlesni, și pe nisip vom pluti
 Când Domnul te sprijiněză în zădar vrăjmașul te înfri-
 coșěză.
- 15275** Când Domnul de noi cu totul se depărtěză, tóte cele réle
 ne încunjurěză.
 La ori-ce lucru când începí, de Domnul să te rogi, sfirșit
 bun să 'ți dăruiescă.

- La câte în lume te uîți și veđi, p  Domnul veđi.
 La Domnul cuvinte mai puține, și fapte bune mai multe,
 că cu fapta bună mai bine te  chini .
- Lăsați p  Domnul în pace, și urmați poruncii lui, c tunci
 Domnul se cinstesece, c nd urmați poruncii lui.
- 15280** Mai lesne c o faptă bună, d  c t cuvinte multe, p  Dom-
 nul  l  ndupleci.
 Mai mult din m nii d  c t din gură, p  Domnul să'l cin-
 stesci.
 Mai bine o  i în casa Domnului, d  c t mii și sute în casa
 ne-legiuitului.
 Mai bine în mila Domnului, d  c t în m na omului, că
 Domnul mult  ndur tor, iar omul nici cum se  ndur .
 Mai bine cu frica Domnului în s n, d  c t cu orice  nv -
  tatur .
- 15285** Mai bine să cređi p  Domnul, și lui să te supui, ș'ale lui
 porunci să urmezi, d  c t ale slugilor lui, că și tu sluga
 Domnului ești.
 Mai bine cu Domnul să te tocmesci, d  c t cu slugile
 lui, și mai bine p  el să'l ascuți d  c t p  slugile lui,
 ce au călcat legea lui.
 Nimeni p te st  împotrivă l'a Domnului voință.
 Nimeni p  Domnul vede, iar el p  toți  i vede.
 Nimic alt tu să poftesci, d  c t dragoste dă la Domnul,
 pururea s  dob ndesci.
- 15290** Nimic să nu ceri împotriva voinții a Domnului din cer.
 Nici odată p  Domnul, pentru copii să'l m hnesci, că c t
 d  mulți  ți dăruiesce el d   i  ngrijesce.
 Nici cu fapta, nici cu g ndul, poți înșelă vr'odată, p  Dom-
 nul la vr'o urmare.
 Nici Domnul dăruiesce la toți d  opotriv ; că unuia dă
 cu dramul, și altuia cu c tutarul, după a lui dr pt  so-
 cotință.
 Nu g ndi că Domnul  re nu te vede, și c nd a ta faptă
  n lume se vede.
- 15295** Nu cu lacrămi p  obraz, și cu g ndul la satana, ci cu
 inimă curată, să te rogi la Dumn d u; că Domnul inima
  e-o cercetez , și după ea te judec .
 Nu cum va omul, ci precum va Domnul.
 Numai Domnul cunoște g ndul și mintea, la toți d  obște.
 Nu numai din buze s  cinstesci p  Domnul, ci cu mult
 mai bine din cuget curat.
 Nu sili p  Domnul piste a lui voință, că nu scii ce ceri.
- 15300** Nu se cuvine noo  să ne mâhnim p  Domnul, ori bine
 dă ne dă, ori și vre-un r u, că noi nici binele, nici
 r ul al nostru nu'l cunoșcem.

Nu te vei pute ascunde de Domnul cu fapta ta, că Domnul și gândul tău, nu numai fapta ta cunoșce.

Nu cel ce strigă Domne! Domne! ascultat de Domnul este, ci cel ce împlinesce porunca Domnului.

Pă Domnul să'l cinstesci, și mult să'l măresci, în inima ta cu fapta ta, iar nu cu deșarte cuvinte.

Pă Domnul, și de nu'l vezi, de el să te înfricozezi, și mult să te sfiesci.

- 15305** Să nu gândești cumva că pe Domnul vei înșelă cu orice faptă a ta, că el te vede d'aproape, în totă viața ta ori unde te vei ascunde.

Tote fără îndoielă la Domnul stai în polă, și el precum voiesce așa le împărtesce.

Fără a Domnului voință, și fără a lui știință, nici să duce, nici nu vine, nici trăiesce ore-cine.

Frica Domnului gonesce păcatul.

Ceea-ce e de la Domnul hotărât pentru tine, n'o vei pute depărta nici cum.

- 15310** Cea mai mică mișcare a Domnului, frământă tot pământul și totă marea.

Cel ce cu numele Domnului despoie și jăfuiesce, satana să socotesce.

Cel ce cinste dumnezeiescă cere, smintit la minte să n-țelege.

Domnul a dat, Domnul a luat, la orice întâmplare fie cât de mare, pururea tu să daci, c'atunci mânuirea fugă de la tine.

Domnul inima țe-o cercetază, la ce ea cugetază.

- 15315** Domnul însuși dragoste; cine dragoste păzesce, de Domnul să lipesce.

Domnul voiesce ca tot omul să fie fericit, și pentru acesta pe lume l'a și zidit.

Domnul cu un «*ierlă-mă Domne!*» peșin să înduplecă, și tu către frate-tău te arăți fără milă.

Domnul cu noi și la bine și la rău, pururea să daci.

Domnul cu bine răsplătesce celui ce iubesc, pe toți de obște frățesce.

- 15320** Domnul mânie n'are firesce, ci după fapte fiesce-căruia răsplătesce.

Domnul mântuirea celor drepti.

Domnul mândrilor le stă cu totul împotriva, iar pe cei smeriți ei miluiesce.

Domnul ne răsplătesce, când prin gând nu ne plesnesc.

Domnul nici cum să înșelă, fie darul cât de mare.

- 15325** Domnul nu cu laude, ci cu fapte să cinstesc.

Domnul pe om ispitesce, dar nu'l pedepsece.

- Domnul pe om, cu nădejdea mult  l m ng ie  i'l hr nesce.
- Domnul pe om c nd se m hnesce,  nt i  mintea i-o smin-tesce.
- Domnul pe cel m ndru, din scaun jos l'a aruncat, iar pe cel smerit, în locul lui l'a a e at.
- 15330** Domnul pe cine  ubesce, cu n cazur  ca pe Iob,  l cerce-t z , d  are răbdare să va a.
- Domnul se cinstece cu mult mai bine, cu fapte bune d  c t cu cuvinte multe  i d şarte.
- Domnul spre r spl tire, cumpli i st p ni ne dă.
- Domnul sprijinirea celor ce se tem d  el.
- Domnul t te le vede  i le aude, d'aceea nu te mai as-cunde.
- 15335** Domnul trebuința n'are d'a ta avere mare, ca lui să i-o h r zesci, că el  e-a dăruit'o, ci d  cugetul cel bun către  nsu i al tău frate.
- Domnul celui ce rău g ndesce, c nd cu g ndul nu g n-desce, atunci  i r spl tesce.
- Domnul cere fapte bune, iar nu dă farisei cuvinte.
- Domnul dă la noi nimic alt mai mult cere, d  c t o în-durare  i fapte bune, cea mai lesne  i mai u or  ur-mare; d'ac sta să te  ii.
- Domnul din cer nu se cinstece, cu lenea  i trândăvia din  ioa d  s rb t re, ci cu mult mai bine cu munca  i strădania, din  ioa d  lucr t re.
- 15340** D  Domnul mai  nt i  mult să te temi, apoi pe p -rin i mult mult s i cinsteaci  i în urmă pe cei b tr ni, d  p rin i s i socotesci.
- Drept este Domnul,  i drepte s nt judec ile lui
- Unde p ra, ocară  i viclenia lipsesce, acolo Dumne  u lăcuiesce.
- Intru zadar chemi pe Dumne  ul t u, c nd vei să faci vre-un r u, c'ascultare nu' i va da la guri a ta.
- Cu îndelungă răbdare,  i cu mare îndurare, i grabnică ier-tare,  i cu bl nde e dulci, d  Dumne  u te socotesci or  unde te duci.
- 15345** Fără voia lui Dumne  u, nimic în lume se mi c .
- Cine d  Dumne  u temere are, acela d  om haractir are.
- Dumne  u unde voiesce, chiar legea firii se biruiesce.
- Dumne  ul dă la tine nici aur nici argint, nici v şminte scumpe cere, nici laude îndelungate cu cuvinte d şarte, ci numai o faptă bună, cu bună cugetare, că cu ac sta  i numai se cinstece dumne eirea.
- D  ai bună credința către Dumne  u, nădejdea s   e-o aibi către  nsu i Dumne  u.

Pentru Dor și Dorință

Veđi *Lacrămuri*.

- 15350** Ori-ce e poprit, aceea și mai dorit.
 Când omul doresce, la ghicitori gândesce.
 Când nu nimeresci ceea ce doresci, nici cum să te mahnesci, că vremea le aduce, când cu gândul nu gândesci.
 Când nu dobândesci ceea ce doresci, nici cum să te mahnesci, că vremea le aduce când cu gândul nu gândesci.
 Când nu dobândesci, ceea ce doresci, ticălos te socotesci.
- 15355** Multe sânt dorite, dar nu tóte dē folos.
 Cel ce doresce fericirea iubesce, dar și bólă dobândesce.
 Cine cântă dē dor, inima ș-o topesce.
 Dorul cât dē dēparte, te vede în ochii lui.
 Dorul muierii inima 'i-o sfășie, și ca pē cărbuni o sfirie.
- 15360** Dorul după lege, dohtorul cel mai bun al dragostei sē 'nțelege.
 Dorul după mórte, la mulți aduce mórte.
 Și în vis omul când vede ceea ce ăl doresce, durerea i sē potolesce, saū ea mai mult i s'aprinde.

Pentru Dormire

Veđi *Somu*.

Pentru Dohtori și Dohtorii

Veđi *Călugări*.

- Ajutorul dohtorului la un bolnav, până ce mórtea ăl scapă dē bólă.
 Unul către altul dohtor bun sē arată, dar pē însuși sine nu sē póte tāmădui.
- 15365** Unde dohtori mai mulți, acolo și bolnavi mai mulți.
 Cu capul rece, cu picerile calde și cu pantecele cam ușor, eți bați joc dē dohtori.
 Când dohtorii sē plâng, lumea sē înveselesce.
 La bolnav ca un dohtor nici cum sē te arēți, fără a fi dohtor, că mai mare vătēmare ęi aduci ca un dohtor.
 La dohtor, la dascāl și la duhovnic, poruncă nu încape, nici înfricoșări cu ocări și dojēni ci mai mult rugăciune, și plată mai bună.
- 15370** Mai bine nici o dohtorie, dē cât dohtorie cu greșală.
 Mai bine fără dohtor, dē cât cu prost dohtor.
 Mulțimea dohtorilor scurtare dē viēță.

Nimic alt mai cu'nlesnire, dă cât dohtor a te arêtà către orî-cine.

Sănătatea omului, sărăcia dohtorului.

15375 Firea, vremea și răbdarea, cei mai buni dohtori dă multe bóle tămăduitori.

Hrana dohtorului, bóla ómenilor.

Cel ce póte vindecà pè cel rêu dè bóla lui, acela sè în-țelege dohtorul cel mai bun.

Cine eși iubesce vieța, pè dohtori bine să'i mulțumescă.

Dieta, mișcarea și veselía cu bună măsură, cele mai bune dohtorii spre paza sănătății.

15380 Dohtorii obicinúesc bólele să le mărescă, ca cinste în urmă mai mare să dobândescă: călugării obicinúesc greșalele să le mărescă, și pécate ne-iertate tóte să le numescă, ca dare mai mare dè la toți să dobândescă; iar lăutarii uréză nunți mari și veselii ca să aibă cu ce să trăiescă: ghici carii din ei eși vor mai bine.

Dohtorii din bolnavi, câți și câți omórá! și din vină sânt afară.

Dohtori și prietini, când vei să 'ți alegi pè cel ce mai lesne iértă.

Dohtorul când ríde, semn dè sănătate.

Dohtorul c'o pipăire ghicesce bóla, ce'ți aduce peire.

15385 Dohtorul la bolnav merge, cu toporul în mână, și dè lovesce bóla în cap, ferice dè bolnav! iar dè va lovi pè bolnav, vai dè capul lui!

Dohtorul flecar la bolnav mai mare bólá.

Dohtorul sè 'mbolnăvesce când bolnav nici cum găsesce, și călugărul bolesce când puținí sè duc din lume, iar lăutarul rêu zace când nunți și veselii nimeni în lume face.

Dohtorul, hirurgul și spițerul, trei pozne curióse, la bolnav, când bolesce: cá unul díce: «scóteți limba», altul díce: «întindeți mâna»: și cel-l-alt díce: «întórceți curul».

Dohtorul din bóle hrana lui eși are, și călugărul dè la morți mai mult dobândesce, iar lăutarul sè hrănesce din nunți și din veselii; ferice dè cel ce are parte dè lăutari.

15390 Dohtorul dè pâine la Domnul când sè rógă, bólele la ómeni cere să sè înmulțescă: și călugărul când díce: Dómne miluiesce-mè! foc și píjcol cere pè pámînt; iar lăutarul când sè 'nchină, nunți mari și veselii cere dè la Domnul; ghici acum, din câte trei, care mai bine sè rógă.

Dohtor bun te vei numi, când vei tămădui.

Dohtor și cântăreț orî-cine sè socotesce, fără a fi în fință.

Pentru Dobitoci și Dobitocie

Veți *Vite*.

Pentru Dobândă

Veți *Câștig*.

Pentru Duel

Duelul morțe nebunescă, că cu rău va să răsplătescă:

Duelul, morțe fără judecată.

15395 Duelul, ucidere din smintela minții.

Duelul, morțe d'o filotimie próstă.

Duelul, morțe de bună voiă, și cu cea mai mare plăcere.

Duelul d'o dată dooș suflete ridică, pentru o pricină mică.

Dē ce la duel? când pravilă de greșeli avem.

Pentru Dulceta i Cele Dulci

15400 La cele mai dulci când piste măsură te duci, de dulceta te usuci.

Mulți plini de dulceta, dar gréta ne-aduce, când ne năpădesc cu multa lor dulceta.

Nici o dulceta bună dacă nu e spre folos.

Fugi d'acea dulceta ce'ti aduce amăriciune în urmă.

Cine n'a gustat nici o amăriciune, ce e dulce nu 'ntelege.

15405 Dulcetile vietii, mari patimi ne-aduc.

Dēparte de ori-ce dulce, când supărare te-aduce.

Pentru Dumneșeu și Dumneșeire

Veți *Domnul din cer*.

Pentru Dumbrăvi

În dumbravă când tu dormi, cucul te deșteptă și privighitoarea te deșmierdă.

Dumbrava se 'nveselesc, când frunza ei înverdesce.

Pentru Dureri

Aoleo! Aoleo! ușurează durerea.

15410 Veți să afli ce dureri suferă, cel ce se chinuesce, cel ce se

rănesce, și cel ce se înjunghe? mergi la măcelărie și te vei îngrozi de strigări, de văitături și de gemături.
Ce durere mai amară, de cât când muma de copil se desparte.

Cine n'a încercat nici o durere, nici o îndurare de altul are.
Din durere, durere se nasce, când bóla nu se cunoște.
Durerea îndelungată, mai rea de cât mórtea.

- 15415** Durerea pe lângă frumusețe, întru nimic se socotesce.
Durerea de picere, mai mult iubesce pe cel ce nu muncesce.

Pentru Duh

Isteciuinea duhului și mărimea sufletului, ne scapă de mari primejdii.

Omul cu duh mai mic, dar cu inima mai bună cu mult întrece pe cel cu duh mare.

Ca să'ți ai duhul întreg, trebuie mai cu sémă pururea să'ți păzesci întregimea sănătății, puterea minții și sănătatea sufletului.

- 15420** Cu anevoie a cunoște, prețul duhului la orî-cine.
Când mâna'țe cumplită, în zădar te fălescî în mărimea duhului.

Mai bine cu duh mai mic și cu dulcétă la vorbă, de cât cu duh mai mare și asprime și mai mare.

Mai bine duh cu măsură, de cât socotință piste măsură.
Mai bine duh mai mic și cu liniște, de cât duh mai mare și plin de necazuri.

- 15425** Micșorarea duhului ne face îndărătnici, pentru că nu cunoșcem mai mult de cât ceea-ce vedem.

Mărimea duhului stă, întru a face pe orî-cine să înțelégă lucruri mari, cu vorbe puține, iar prostia duhului, când multe vorbescî și nimic grăiescî.

Nici nesciința greșală a duhului, dar nici duhul semn de sciință.

Numai cu duh mare fără bună socotință, nu poți cunoște ce e de folosință.

Numai cu duhul, fie cât de mare, făr' o dulce purtare, nu poți plăcé mai la nime.

- 15430** Numai cu duh mare, fără înfrinare, nu ești mai pre sus de orî-ce greșală.

Nu pré mult cu duhul să te adincezi, ca să nu'ți ieși din minți.

Póte că nebulia se póte vindeca, iar duhul cel pocit nici într'un chip se póte vindeca.

- Poți sfătui pe ori-cine, dar duh de înțelepciune nici cum
 ăi poți da.
- Simțirea duhului cea mare, ăși aduce vătămăre.
- 15435** Tóte isprăvile duhului celui mare, din patimă isvorăsc.
 Ceî cu duh nu s'ar cunósce, dacă și din cei proști nu s'ar
 vedea pîntre ei.
 Ceî cu duh mai mult, mai greu greșesc de cât cei fără de
 minte.
 Ceî proști de duh, îndată se sperie și de însuși umbra lor,
 iar cei cu duh mare, nici de cele mai minunate.
 Cele mai mari duhuri se ved fără rod, când nici o idee au
 cu temei de óre-ce.
- 15440** Cel cu mai mare duh, mai lesne cade în mai mari greșeli,
 că tóte le socotesce de lesne.
 Cel cu mare duh la tóte n'are cuvînt, că duhul cel mare
 nasce și bune și rele.
 Cel cu duh mare mai lesne alunecă, și se poticnesce când
 numai în el se bizuiesce.
 Cel mai mare duh, la mai mari greșeli supus.
 Cel ce póte mai nainte a vedé cele din urmă urite în-
 tîmplări, și se póte depărta de ele, acela se'nțelege cu
 mai mare duh.
- 15445** Cel ce pré mult se silesce să'si arate duhul său, îndată
 șe'l pierde.
 Cel ce'si ascunde duhul lui cel mare, ăși micșorează nu-
 mele său.
 Cine duhul gonesce, ăși pierde și duhul său.
 Duh ușor, se jócă omul cu el ca cu o mince.
 Duhul încet încet se măresce, când la cele de mărire se
 silesce.
- 15450** Duhul cât de mare, cât de deștept și cât de pătrunđător
 fie, dacă trece piste măsură, de nebun se socotesce.
 Duhul mult se întinde, când face minți o bună arătură.
 Duhul nici cum póte sta fără nici o mișcare, că și când
 el se gândește, mai mult în sine lucrăză.
 Duhul nu póte săvîrși nici o ispravă, până ce vre-o patimă
 nu'l va îmboldi la vre-o mișcare.
 Duhul nu după ném merge, ci după isteciunea minței.
- 15455** Duhul podóbă firăscă la om; nu'l împodobi mai mult, că
 mai rău ăl întunecă.
 Duhul pătrunđător începeră ne-arată, iar săvîrșirea lor la
 cei din urmă o lasă.
 Duhul se cunósce după rostul graiului și după isprava lui.
 Duhul să țe-l deprinđi la cele mai înalte sciințe.
 Duhul stă întru a isvodi cele bune și folositoare omenirii,
 iar nu din potrivă, c'atunci se numesce furie și năbadaie.

- 15460** Duhul fie cât de mare când n'are nici un dor, de batjocură se socotesce.
 Duhul cel mare al muierii, la isvodiri de măglisiri privesce.
 Duhul cel mare îndată te cufundă, iar cel mai potrivit te pörtă pe fața mării, bătându-te de zefirul cel mai dulce.
 Duhul cel pre întins, cu cât la mai mari lucrări se'nfige, co-atât mai rău se'ncurcă.
 Duhul descoperă simțirea minții.
- 15465** Duhul și prostia, frumusețea și uricîunea, puterea și slăbiciunea, cele mai mari între ómeni deosebirii.
 Duhurile cele mari când greșesc, greșesc desăvîrșit.
 Duhurile cele necurate pururea la turburări pândesc și născocesc.
 Duh poți găsi la orî-cine, dar nu cu cuget curat.
 Duh se pöte găsi și la un nebun, dar judecată nici de cum.
- 15470** Duh desăvîrșit, cel ce nemeresece orî-ce la vremea ei.
 Deosebirea duhurilor, spargere de casă.
 Dêprînderea duhului ei măresce iscusința lui.
 Și cel mai mare duh, fără un dulce și viu grai, nici o plăcere are.
 Știința din duh se nasce, că cel fără duh nimic nu cunoște.

Pentru Duhovnici

Veđi Dohtori.

- 15475** Vai de duhovnici, când vor lipsi pécătoșii!
 Duhovnicul pe pécătoși bine ei povățuiesce, iar el nici una păzesce din câte lor le grăiesce.
 Duhovnicii de cât toți mai învățați să fie, că de la ei toți așteptăm povățuirii să luăm; vai de acel popor ce duhovnici nevoieși au.

Pentru Dușmani i Dușmănie

Veđi Vrajbă.

Pentru Dêopotrivă

Veđi Cei dêopotrivă.

Pentru Dăosebire

Când dăosebirea va lipsi, și toți d'opotrivă vor fi, nici o gâlcăvă se va mai ivi.

Toți împreună vor să fie dăopotrivă, unul cu altul, iar fiesce-care în parte va să aibă dăosebire, unul de altul, d'aceea și ne pizmuim unul cu altul.

15480 Dăosebirea între ómenî destoinicia se'nțelege.

Pentru Dajdiî

Veđi *Dajdie*.

Pentru Dăsghinare

Unde dăsghinare acolo și tulburare, vaî de cel ce se dăsghinéză de fratele seú.

Când cei mai mici innótă în muncă necontentit, și'î veđi că se tăvălesc în cea mai mare ticăloșie, iar cei mai mari plutesc piste orî-ce dăsfătare, atunci să aștepți cea mai mare dăsghinare.

Sărăcia din robie, robia din slăbiciune, slăbiciunea din neunire, neunirea din dăsghinare; vaî de cel ce să dăsghinéză.

Dăsghinarea între ómenî, prăpădenia ómenireî.

15485 Dăsghinarea între prietenî, îndemnare de satană.

Dăsghinarea între frați, peirea lor.

Pentru Dăsmierdare

Dăsmierdarea la copii, dăsfрінare le aduce.

Dăsmierdarea la copii, cu cele mai rele năravuri ăi îmbracă.

Dăsmierdarea se 'nțelege muma durerilor la copii, d'aceea de copii departe s'ó isgonesci.

15490 Dăsmierdarea cea mare, sfios și ticălos pe om ăl face.

Pentru Dăsnădăjduire i Dăsnădăjduiți

O! ce amar ti se pare când veđi pe altul că'ți ăea îmbrăcătura din gură! la ce dăsnădăjduire te aduce!

Vieța când n'ar ave nici un sfârșit pe lume, dăsnădăjduire nu s'ar pomeni pe lume.

- Ca dĕsnădĕjduirea nicĭ o patimă mai grea.
Când omul sĕ dĕsnădĕjduiesce, viĕța ș'o primejduiesce.
- 15495** Când norodul la dĕsnădĕjduire cade, tocma atunci sĕ socotesce cum pĕ stăpân să 'l înfrineze, feresce-te d'o asemenea întîmplare.
Când sĕ topesce unul dĕ chinurĭ, nicĭ o nădejde ęi mai rĕmăne, ș'îndată cade la dĕsnădĕjduire.
La dĕsnădĕjduire pururea cu 'mpotrivire, șĭ nicĭ cum ęi să te supui.
La dĕsnădĕjduire puterea sĕ măresce, că ca un nebun omul sĕ pornesce.
Nicĭ cum dĕsnădĕjduire, că vremea la orĭ-ce, în tot cĕsul șĭ în tot momentul, în tot chipul sĕ schimbă.
- 15500** Număi cĕi dĕsnădĕjduiți cad în relele cele mai cumplite.
Nu te dĕsnădĕjdui, că nădejdea cu răbdare, într'un minut te pune călare.
Pĕ nimenĭ să nu aduci la dĕsnădĕjduire, ca să nu cađă asupra ta.
Primejdiile cele mai mari pricinuite din dĕsnădĕjduiri, ne-aũ scos la meidan pĕ cĕi mai mari ómenĭ, ce ne-aũ trecut din întunerice la lumină, șĭ ne-aũ îmbuibat dĕ cele mai multe folosuri ómenescĭ.
Să nu te dĕsnădĕjduiescĭ nicĭ la cel mai mare necaz, că nădejdea, ușurința la orĭ-ce necaz.
- 15505** Să nu te dĕsnădĕjduiescĭ, nicĭ cum șĭ nicĭ odată, ci vremiĭ să te plecĭ șĭ pĕ ea să o așteptĭ.
Tot-dĕ-una să muncescĭ, șĭ nicĭ cum să stăpănescĭ ceea-ce cu munca ta dobăndescĭ, cea mai mare dĕsnădĕjduire.
Feresce-te să nu cađĭ în dĕsnădĕjduire șĭ 'n ticăloșie, c'a-mîndooĕ d'opotrivă ęți stîrșasce viĕța, fără vremea ęi.
Cea mai mare greșală, ce dĕ nevoie să urmĕză, dĕsnădĕjduire sĕ 'nțelege.
Cel ce cu totul dĕsnădĕjduit este, la turburări găndesce.
- 15510** Cine număi are nicĭ o nădejde, la dĕsnădĕjduire dĕ mare nevoie cade.
Dĕsnădĕjduirea la turburare duce pĕ cel mai dulce.
Dĕsnădĕjduirea singură, ea pĕ ea sĕ sfășie cu unghiile sale.
Dĕsnădĕjduirea sufletul dĕ tot țe'l turbură.
Dĕsnădĕjduirea, slăbiciunea sufletului.
- 15515** Dĕsnădĕjduirea te duce la cele mai urite fapte, d'aceea dĕ ea fugĭ cât vei putĕ dĕparte.
Dĕsnădĕjduirea te bagă în rĕscóle, fără voia ta.
Dĕsnădĕjduirea n'are frĭu dĕ poposit, că la nimenĭ sĕ supune.
Dĕsnădĕjduirea șĭ pĕ cel sărac, șĭ pĕ cel bogat, șĭ pĕ cel slab șĭ pĕ cel tare, d'opotrivă stăpănesce.

Dē multe ori dēsnađđuirea biruiesce ori-ce răbdare.

- 15520** Dēpărtarea din casa părintescă, cea mai mare dēsnađđuire.

Pentru Dēsrobire

Veđi *Robi*.

Pentru Dēpărtare

Când toți sē dēpărtéză dē tine, socotesce-te ca într'un mormînt.

Mai bine mórte dē cāt dēpărtare, că mórtea te scapă dē ori-ce necaz, iar dēpărtarea te chinuiesce cu ori-ce necaz.

Cel ce sē dēpărtéză din lume, socotindu-se pē sine numai, sfânt, cel mai spurcat și nelegiuit în lume sē 'nțelege; iar cel ce împărtășéză, pē cei asemenea lui, dē dragoste, dē închinare, dē dobânda muncii sale, acela în adevēr cel mai sfânt și mai cinstit.

Cel ce dē muiere sē dēpărtéză, trupul lui și 'l urasce, că muierea, parte din trupul lui după lege sē 'nțelege.

- 15525** Cel ce dē muiere sē dēpărtéză, dē legiuirea Domnului sē dēpărtéză; d'aceea cu drept cuvînt nelegiuit sē 'nțelege, când legea Domnului calcă.

Pentru Dēprindere

Ca să te dēprinđi la ori-ce trebuie sē muncesci continuu. Cu adesa urmare, omul sē dēprinde, la ori-ce și sē dedă. La îndurare, la recunoscință și la dragoste, mult să te dēprinđi, dēpărtând sfiala dē la ele.

La dēprinderi să te arēți voinic și fôrte tare, ca să dobândesci aceea-ce gonesci.

- 15530** Să te dēprinđi a gândi și a cugeta, la ceea ce'ți aduce cinste și slavă.

Tôte cu dēprinderea sē pot dobândi; d'aceea putem și cu cele bune să ne dēprindem când ne vom sili, și dē cele rele ne vom dēpărtă.

Tôtă dēprinderea cu acela sē dedă, cu care sē obicînuiesce mai adese-ori.

Cei mai mulți, anevoie să 'și scótă din cap o idee ce, greșit, din dēprindere a dobândit; d'aceea pururea cu cele dē temeiu tu să te dēprinđi.

Dēprinderea aduce plăcere la cele rele, până când eși bate joc dē ele.

- 15570** Mai bine dăfăimare spre folos, de cât laudă spre dărăpă-nare.
 Nicî ale altora tôte să le dăfăimezi, nicî ale tale tôte piste măsură să le măresci, că la amindooe d'opotrivă greșescî.
 Nicî o muîere să dăfaimî, ci pē tôte să le laudî, ca mai mare cinste tu să dobândescî.
 Nicî un om pē lume fără dăfăimare, la unul mai mică, la altul mai mare.
 Pē cel-ce la tine dăfaimă pē orî-cine, să'l dăpărtezi de la tine tocma ca p'un căine, că te mușcă pē furîș.
- 15575** Până a nu cerceta dăfăimarea ce vor face, nicî osândă nicî piedică nu se cuvine a face.
 Silesce-te a te îndrepta când alții te vor dăfaima de te vor asculta, iar dacă nu, ȑi și tu cum ȑic ei, numai să scapî de ei, că cei pē din afară mai bine vor judeca.
 Să nu dăfaimî pē nimenî până ce nu vei cădea și tu în dăfăimare, ca să cunoscî dăfăimarea ce greșală mare are.
 Să te ferescî de dăfăimare, și cu mult mai mult de o nă-paste mare.
 Feresce-te d'a dăfaimă vre odată vre-o muîere, că foc a-prinđî în capul tēu.
- 15580** Feresce-te să nu cađî în dăfăimare de muîere.
 Fără dăfăimare de vei să petrecî, de urmări urite cu totul să te ferescî.
 Cel-ce dăfaimă pē fratele sēu, hulesce pē Domnul sēu ; d'aceea nu dăfăimare, ci mai bine îndreptare.
 Cel-ce de față te laudă și pē din dos te dăfaimă, urită javră se socotesce.
 Dacă îndrăsnesci să faci cele ce nu se cuvine, priimesci dăfăimarea ce ȑie ȑi se cuvine.
- 15585** Dacă nu'ȑi place dăfăimarea celor rele, fugî cât vei putea de ele.
 Dăfăimarea într'un cuvînt, iar îndreptarea ei cere miî și sute de cuvinte.
 Dăfăimarea cât de mică la minte te pișcă.
 Dăfăimarea uriciósă, că de viéță primejdiósă.
 Dăfăimarea, năpatea și bătaia de joc, fapte de satană.
- 15590** Dăfăimarea, pururea pē cel mai drept cade.
 Dăfăimătorul de însuși fierea și veninul lui se otrăvesce și se topesce ca céră de foc.

Pentru Dășărtăciune

Veđi Zădarnic.

Pentru Dîrzi i Dîrzie

Vezi *Indrăsnelă*.Pentru Dragoste i Draguți, Drăguțe, și Drăgostoși
i Drăgăstose și Drăgălași

A unuia către altul dragoste curată, prieteșug ne arată.
Anevoie a sluji până în sfîrșit, la dragoste fără smintelă.
Anevoie se găsește drumul dragosteî, cei adevărate.

15595 Aducerea aminte d'o dragoste depărtată, grópa ție țe-o sapă.

A dragosteî putere cu mult mai mare de ori-ce putere mare.

A dragosteî plată, sărutare îndată, ș'a dragosteî sărutare, otravă într'insa are.

A dragosteî săgétă, cu mult mai iute și de cât însuși fulgerul.

A dragosteî săgétă, cu sărutare ne deșteptă.

15600 A dragosteî făgăduință, nădejde fără credință, și cu mare căință.

Iubirea de cinste în foc te bagă, lăcomia te îndopă, cu jafuri și prădi, interesul te orbesce, pizma și zavistia, dērăpēnarea lumii, iar dragostea curată unirea tuturilor.
Inima de dragoste nici cum să'ți fie sēcă, ci cum una se va depărtă, alta'n loc va intră.

Ale dragosteî întimplări numai pătimașul le pôte cunoște.
Omul nu pôte cunoște zădărnicia dragosteî, până când de ea nu se topesce.

15605 Ori-cum te veî depărtă, d'o dragoste veche, numai de cât te întorci iarăși la ea.

Ori-ce patimă la greșeli ne duce, iar dragostea de tot ne face de ris, că'și bate joc de noi.

Unul cu altul când s'ajută, atunci dragoste mai multă.

Unde e dragoste, acolo și vieță mai bună.

Unde tóte de obște, acolo și dragoste mai multă se găsește, că d'acolo zavistia cu totul lipsesce.

15610 Unde cinstea lipsesce cea de opotrivă, acolo din potrivă nici o dragoste se mai găsește.

Unde dragostea împērătesce, acolo greșelile întru nimic se socotesce.

Unde dragoste curată, acolo vieță nevătēmată.

Invoielă dragosteî, pe buze numai să face, d'aceea puțin și ține.

Impotriva dragosteî nici o armă se găsește, iar temerea o topesce.

- 15615** In cea mai mare dragoste, temerea cum se va ivi, dragostea îndată va pieri.
 Indoită dragostea a unei muieri către un bărbat, de cât a unui bărbat către o muieră.
 Vai de cel ce la bătrânețe de dragoste se cuprinde.
 Vięta dragostei până ce se ved, unul cu altul.
 Vorbă scurtă și dragoste lungă.
- 15620** Ghimpe de albină dragostea 'și-a dobândit, în cine el înfigi, pëshin l'a și rănit.
 Ca se dobândesci dragoste de la muieri, trebuie pentru ele să te jertfesci.
 Ca să dobândesci, dragoste de la cei mari, trebuie să'ți vinđi tótă moștenirea părintescă.
 Ca dragostea să dobândesci să'ți dëshchiđi urechiile l'ale ei cuvinte.
 Chinurile dragostei, și de se ved grozave, dar cu dulcęta se priimesc.
- 15625** Chipul dragostei unul este, dar ale ei închipuiri multe și dëosebite.
 Cu cât mai mult zăbovesci cu dragostea când grăiesci, cu atât mai mult te căesci, de dragoste când te biruiesci.
 Cu cât mai mult te feresci, cu atât mai lesne de dragoste te lipesci.
 Cu cât mai dulce limba dragostei la început, cu atât mai amară pe la sfirșit.
 Cu sila dragoste nu se dobândesce.
- 15630** Cu mojieci și cu cumplire dragoste nu dobândesci.
 Cu sărutare dulce dragostea ne împunge.
 Cu tótă împotrivire a omului îndărătnic, dragostea el biruiesce, și când inima i se 'mpietresce.
 Cu dragostea să nu te joci, că la cel mai mare foc, ea isbândesce, iar cu fuga se topesce.
 Cu dragostea și cu credința pe toți un trup ei faci, și tu te aręți sufletul aceluı trup.
- 15635** Cu bani poți căpęta dragoste de la toți până ai cu ce a o cumpęra.
 Când greșesci la dragoste, se tremuri de frieă de ceea ce iubesci.
 Când nevoia stăpânesce, dragostea lipsesce.
 Când ne săturăm de dragoste, începem la necredință.
 Când dragostea contenesce anevoie se mai dobândesce.
- 15640** Când dragostea ęți grăiesce, ce'ți mai pasă de orı-ce?
 Când dragostea se ivesce, prieteșugul se înnoiesce.
 Când dragostea se'mpotrivesce, atunci mai rău te rănesce.
 Când dragostea se jócă cu tine, atunci tu mai mult să te sfiesci de ea.

Când dragostea 'ți dă sărutare, atunci te 'nvîrtesce în frigare.

- 15645** Când dragoste între ómenî, nici o greșală între ei.
Cât de rău omul să fie, dacã la dragoste cade, îndată se îmblândește.
L'al dragostei jurãmînt nici cum să dai cređemînt.
La dragoste când gîndesci, mai fericit te socotesci, când nimic nu scii, de cît când tóte le scii.
La dragoste, la laudã, la slavã și la poftë, mare mësura se păzesci, ca să nu te cãfesci.
- 15650** La dragoste, tãcerea semn de priimire.
La dragoste de om mare, temeiú nici cum să puî tare.
La dragoste și la cinste să te întreci cu frații tãi.
L'a dragostei fãgãduielã să aibi mare îndoielã.
Limba de tot ți se móie, când dragostea grãiesce.
- 15655** Mai bine înșelat de dragoste, de cît neînșelat și fãrã dragoste.
Mai bine mórte, de cît se cađi cu totul la dragoste; cine a încercat-o, acela numai o cunoște.
Mai bine pãine próstã și plinã de dragoste, decît bucate împërãtesci, cu uriciune și vrajbã.
Mai bine sãrac cu dragoste, decît bogat cu uriciune.
Mai bine dragoste mai puținã și ajutor mai mult.
- 15660** Magnetul dragostei nimeni el cunoște, de cît cel pe care el, la el el trage.
Mare ranã ne dëschide, dragostea când se închide.
Mijlócele dragostei multe și nepricepute; d'aceea pe nesimțite, ne'nșalã și ne coprinde.
Multe lécuri se pot gãsii de patima dragostei, dar nici unul fãrã greșalã ca depãrtarea de la ea.
Multã mângãiere nooã ne-aduce, și în vis când vedem, dragostea cea dulce.
- 15665** Mulți ar putea scãpã de rësboiul dragostei, de nu s'ar luptã cu cea mai mare dulcëtã.
Ne plãngem de dragoste și când avem îndestul, ca pururea sã cãpëtãm dragoste mai multã.
Nimeni nu póte ghici când la dragoste o să cadã.
Nimeni nu se póte ascunde când dragostea el ajunge.
Nimic piste putințã, la dragoste se 'nțelege.
- 15670** Nici o dragoste mai mare ca dragostea de mumã, cãtrë cei din pãntecele ei.
Nici la tinerete, nici la bëtãrãnete, de dragoste nici cum să nu grãiesci vre-un rău, cã, și la o vírstã și la alta, supus ei te socotesci.
Nici masa fãrã veselie, nici dragostea fãrã mângãiere are vre-o plãcere.

- Nici dragoste, nici uriciune, în veci nu ține.
Nóptea, dragostea mai dulce se pare.
- 15675** Numai necuratul eși bate joc de dragoste.
Numai cel ce iubește cunoște dragostea ce este.
Numai dragostea iertă greșalele din dragoste.
Pentru dragoste să grăiesci, când în flacăra ei te găsești.
Puterea dragostei, moleciunea omului.
- 15680** Pușca lovesce la semn, și dragostea în inimă, că inima se 'nțelege, semnul însemnat al ei.
Rana dragostei din săgéta ei dobândită, nu se vindecă de cât cu altă săgéta mai otrăvită.
Rodul dragostei, copilul se 'nțelege, și unde copiii mai mulți, acolo dragostea a zăbovit mai mult.
Sila ce 'și face ore-cine, spre a se depărta d'a dragostei săgéta, mai cumplită se arată, că mai rău el rănesce de cât a dragostei săgéta.
Silesce-te să dobândesci dragoste de la toți, ca să poți trăi împreună cu toți.
- 15685** Să te feresci cât vei pute d'a dragostei săgéta, că la ficați te lovesce, fără veste.
Săgéta dragostei unde rănesce, lec nu se mai găsește.
Săgéta dragostei din ochi când sboră, în inimă se scoboră, și cu cât mai bine intră, cu atât mai anevoie iese.
Săgéta dragostei dulce, dar plină de otravă.
Slăbiciunea dragostei la muieri se iertă, că cu ea și numai, pe bărbați ei biruiesc.
- 15690** Stafia dragostei, statornicia se 'nțelege.
Taia dragostei, sub pole stă.
Tótă dragostea stă în dulcéța obrazului, ce ochiul numai o cunoște, și-i aduce plăcere.
Tolba dragostei de aur strălucese ca un sóre, dar săgețile se ved unse cu otrăvită unsóre.
Fetele și bêtărâni de dragoste să nu grăiască ca să nu se smerduiescă.
- 15695** Firea când ajunge, l'a dragostei vreme, nici cum din calea ei se mai póte popri.
Focul, numai de aprópe, te arde și te pálesce, iar dragostea cu cât mai departe, cu atât mai rău te frige și te pílesce.
Fulgerul ochii te-î întunecă, iar săgéta dragostei mintea te-o turburá.
Fugi de dragostea viclénă și de dulcea sărutare a omului viclén și aceluí fățarnic, că și unul și altul ca Iuda te vinde; cine acésta n'a páțit'o, nu o póte cunoște.
Fără dragoste, în lume nimic nu póte stá.

- 15700 Cea mai mare minune, a dragostei se 'nțelege, când te face să iubești fără voia ta pe cel ce nu te iubește. Cei de la cari cumpărăm dragoste cu bani, ochii noștri ei iubesc dar nu pe înșine noi, că cum stai din numărât, dragostea s'a mutat.
 Cel coprins de dragoste, blând nu se vede a fi.
 Cel nesmintit, dragostea în veci nu-o uită.
 Cel ce se înșală de dragoste, când iubește, cu mult mai fericit de cât cel ce la a ei înșelăciune nici cum se spune.
- 15705 Ce despărțire în lume mai amară, de cât când dragostea fuge din cămară!
 Cine la dragoste cade, întâiu mintea i se scade.
 Cine n'a gustat din plăcerea dragostei, nu poate cunoște fericirea ei.
 Cine 'n lațul dragostei n'a dat vre-o dată, acela numai nu cunoște plăcerea dragostei.
 Cine în lume n'a început a dragostei dulcătă, acela nu cunoște nici a blândetelor dulcătă.
- 15710 Cine de dragoste se ține, ș'a luat dioa bună de la înțelepciune.
 Cine 'ți arată multă dragoste nu te cam iubește, că ca un fătarnic te iubește.
 Cine dragoste nici cum simte, în nesimțire se chinuiesce.
 Cine 'și crîmpotéză dragostea către muiere, vieța ș'o crîmpotéză.
 Cinstea cea mai mare să fii statornic la dragoste.
- 15715 Din trebuința ce am eu de tine și tu de mine, se nasce firesce o dragoste între mine și 'ntre tine.
 Din dragoste se nasce ori-ce facere de bine.
 Din dragoste toate 'n lume s'aun născut.
 Dooe lucruri după fire, a s'ascunde după fire: dragostea și beția; c'amîndooe, după vorbă și după uitătură, și când chiar se tănuiesc, ele mai mult se vădesc.
 Dulceta dragostei, ghimpele ei.
- 15720 Dulceta dragostei, fără statornicie îndată da în acrit.
 De vei să dobândesci dragoste de la cei mai mari, laudă-le cusururile lor, ca nisce mari isprăvi.
 Dêparte de tine dragostea cea desfrînată, că cinstea te-o ridică, minte te-o întunecă și pe tine jos te-aruncă.
 Dêparte de cea dulce a dragostei sărutare, că ca albina 'ți da în gură mîerea cea mai dulce, dar rêu te împunge.
 Dêpărtări de vieță, cu mult mai bine la ori-cine, de cât pururea o petrece fără dragoste în vieță.
- 15725 Dragostea alifia cea mai dulce, la rânile ce ea ne aduce.
 Dragostea amortșese ori-ce simțire firesce.

- Dragostea amorțire dulce de glas, nooă ne-aduce.
 Dragostea, arma mușierii.
 Dragostea adevărată, cea mai curată înclinare.
- 15730** Dragostea adevărată, cea mai mare înfrinare.
 Dragostea e cu haz, dar despărțirea ei cu mare necaz.
 Dragostea isvorasce dintr'o taină a sufletului, ce nu se
 poate grăi, de cât numai prin bătaia inimii.
 Dragostea inimă n'are, și în inimă lăcuiesce.
 Dragostea, inima sufletului.
- 15735** Dragostea intră în ori-ce inimă, fie cât de cumplită.
 Dragostea intră cu viclenie, locul ce se arată cu mândrie.
 Dragostea intră p'în toate câte sunt pe pământ, și pe sub pământ.
 Dragostea o plecare cu plăcere, a unei inimii către alta.
 Dragostea ochi n'are, d'aceea orbesce cade pe ori-cine cade.
- 15740** Dragostea odrăslesce, când d'opotrivă se păzesce.
 Dragostea în inimă se îngropă, și credința în suflet.
 Dragostea în adevăr sfânt lucru se nștelege, dar Domnul să te ferescă de dragoste nebună.
 Dragostea în lume creșemint n'are, că de ori-ce pricină îndată se stinge.
 Dragostea împreună și cele mai depărtate inimii.
- 15745** Dragostea întunecă și mintea cea mai luminată.
 Dragostea între oameni, potrivirea duhurilor.
 Dragostea într'un minut se prinde cum n'ai creșut, și iarăși într'un minut se stinge cum n'ai vășut.
 Dragostea înfocată se stinge mai îndată, iar cea mai próstă mai îndelungată.
 Dragostea înfocată fericirea cea mai mare, când ține vreme mai mare.
- 15750** Dragostea înflorește, când nici o temere dobândesce.
 Dragostea în bănușelii, pururea petrece.
 Dragostea înșală și pe cel ce n'are la ea nici o plecare.
 Dragostea jos țe-aruncă sabia din mâna ta.
 Dragostea cam de toți unul din cele mai mari, daruri se socotesce.
- 15755** Dragostea co-a ei săgétă, căsătorie ne arată.
 Dragostea cu ale ei blândețe pe ori-cine supune, iar uriciunea cu crușime, departe unul de altul pe cei mai iubiți ei pune.
 Dragostea c'o vorbă dulce, la priimire ne aduce.
 Dragostea, comóra inimii.
 Dragostea cu interes nu se nștelege dragoste, că îndată te năpustesce, cum interesul lipsesce.

- 15760 Dragostea cu o săgétă dooă inimă și îndată, le pătrunde
dă o dată.
Dragostea cu uriciunea, în veci se pizmuiesc.
Dragostea, cuvîntul ăi dă la o parte.
Dragostea cu mângâierea, se dobîndesce de obște.
Dragostea cu cât mai mult iubesce, cu atît mai mult te
învată să iubești.
- 15765 Dragostea cu mult mai nestatornică, de cât uriciunea în-
tre omeni se arată.
Dragostea cum se mișcă, peshin la ficiați te ghimpă.
Dragostea cu nădejdea, mai mult se hrănesce.
Dragostea cu plăcere, cea mai mare fericire.
Dragostea cu îndatorire, nu se'nțelege într'o unire.
- 15770 Dragostea curînd s'aprînde, dar și curînd se stinge.
Dragostea cu cât mai mare, momela ei te înșală.
Dragostea cu datoriile anevoie se unesce, că una cere slo-
bozenie și cea-l-altă robie.
Dragostea călăuză plécă la cei ce ei i se plécă.
Dragostea când isbândesce, la căsătorie privesce.
- 15775 Dragostea când vine, cu săgeți dulci te'impunge, iar când
fuge, amar te frige.
Dragostea când grăiesce, orî-ce gură amorțesce.
Dragostea când contenesce, orî-ce trup se vestejesce.
Dragostea când lăcriméză, atunci mai mult te pîrjoléză.
Dragostea când s'a ivit, ea mai înainte te-a rănit.
- 15780 Dragostea când se aprinde, și de ea nu pôte să se mai
stăpânescă.
Dragostea când se umple și de se răvarsă, vasul tot plin
ăi lasă.
Dragostea când se jócă cu tine, cu mult mai primejdiosă
de cât când se înverșunéză.
Dragostea când se mînie, mintea schimbă în nebunie.
Dragostea când pîere, plăcerea se cufundă.
- 15785 Dragostea când se'ntrece, și munții se dăspart ca drum
slobod să'î lase.
Dragostea când se'nnoiesce, mai tare se ivesce, ș'atît de
mult se măresce în cât nu se mai socotesce.
Dragostea când se depărtéză, sufletul din bătaie nu mai
încetéză.
Dragostea când te cuprinde, mintea nu te mai prinde.
Dragostea când te mângâie, la inimă te sfășie.
- 15790 Dragostea când te pîrjolesce, atunci vieța vieța să soco-
tesce.
Dragostea când te rănesce, mintea nu'ți mai folosesce.
Dragostea când doresce, cu ah! și va! se hrănesce pînă
ce te topesce.

- Dragostea, cât dē amară, păzesce cele dē taină.
 Dragostea când țe-a lipsit, ți că ai murit.
- 15795** Dragostea cât dē ușoră, la inimă sē scoboră.
 Dragostea cât dē mare, supusă la întristare.
 Dragostea cât dē mică, la inimă te pișcă.
 Dragostea cât dē dēparte, te mai chiēmă ș'altă dată.
- 15800** Dragostea la omenire, multe greșeli acoperă.
 Dragostea la om când cade, pē inimă sē aședă.
 Dragostea la început, ore-ce la început, iar în urmă, mai pē sponci.
 Dragostea, la început, cam adevărată, iar mai la urmă dē tot mincinósă.
 Dragostea la vremea ei este cu mare haz, iar piste vreme cu mare necaz.
- 15805** Dragostea la nici o pravilă póte să sē supuie.
 Dragostea, la toți ne aduce vieța cea mai dulce.
 Dragostea, la frumusețe nici să uită nici gândesce.
 Dragostea la bătrânețe, mai mult sē măresce, că pē la sfirșit privesce.
 Dragostea la bătrânețe, privesce mai cu blândețe.
 Dragostea lumea a umplut'o dē oameni și, d'ar lipsi din lume, lumea s'ar istovi.
- 15810** Dragostea mai ușoră dē cât pana cea mai ușoră; d'aceea pururea în vînt sboră.
 Dragostea mai lesne te înșală, când nu bagī dē sémă.
 Dragostea, mintea omului îndată i-o schimbă.
 Dragostea, mintea mai întăiu țe-o fură.
 Dragostea muierii, nu cunósce sațiu.
- 15815** Dragostea muierii către bărbat ține, până dá piste alt bărbat.
 Dragostea muierilor, o lingușire mincinósă, ca să nu ȃic, o croconieicie, și cu mult mai mult e fățarnicie.
 Dragostea multă vreme nu sē póte ascunde, unde ea sē lipescē.
 Dragostea multă vreme prieteșugul nu ș'ł ține.
 Dragostea mult s'o cinstesci, dacā veī s'o dobândesci.
- 15820** Dragostea, muma îndurării.
 Dragostea nectarul vieții, ce îndată te îmbată și beția ei te înveselesce.
 Dragostea nebunii clocesce, că te face să iubesci când pē una, când pē alta, după cum tu nu voiesci.
 Dragostea nici minte, nici rude, nici prietini are.
 Dragostea nici pizmuiesce, nici zavistesce, nici împotriva gândesce.
- 15825** Dragostea norodului, fericirea Domnului.
 Dragostea norodului cea mai mare putere a stăpânirii.

- Dragostea nu ostenesce, cât de mult iubesce, și de nu se odihnesce.
- Dragostea nu caută nici la cinste nici la avere, nici frică de ore-cine are să o poprască.
- Dragostea numai trebuință de dascăl n'are.
- 15830** Dragostea nu ne întrăbă, nici când începe, nici când încetăză; d'aceea să nu ne mâhnim, d'a ei statornicie, că nu e în mâna noastră, nici să iubim nici să încetăm de a iubi.
- Dragostea nu numai prin cuvinte ci mai mult prin fapte, să țe-o arăți, frate.
- Dragostea nu se supune nici la legi nici la porunci.
- Dragostea nu se sperie de nici o primejdie, că 'n foc și 'n apă intră pentru o mică plăcere.
- Dragostea peșin se pierde, când nădejdea nu se mai vede.
- 15835** Dragostea piste măsură, pe nesimțite cade la temerea cea mai bună.
- Dragostea piste fire n'are lecuire.
- Dragostea, poruncă nici cum ascultă.
- Dragostea potolesce cea mai mare mânie.
- Dragostea, poftă sufletescă.
- 15840** Dragostea pe nesimțite te strînge la cuțite.
- Dragostea pe nesimțite și la vîrstă fără dinte, te coprinde și te 'ntinde.
- Dragostea pe tinerime, mai mult vîneză cu iuțime.
- Dragostea pe toți întunecă și într'o cursă ăi aruncă.
- Dragostea pe tăcute cu semn din ochii grăiesce.
- 15845** Dragostea pe cine ródé, până la os ăl ródé.
- Dragostea pe cine pișcă, din loc nu se mai mișcă.
- Dragostea rău rănesce, și iarăși ea tămăduiesce rănile ce a făcut.
- Dragostea s'a născut în cea mai mare nestatornicie.
- Dragostea saț n'are.
- 15850** Dragostea singurătate, pururea gonesce.
- Dragostea sufletescă cea mai adevărată dragoste, iar nu și cea trupescă, că cea sufletescă până în sfîrșit ține, iar cea trupescă îndată pierce cum fața se sbîrcesce, cu tóte ale ei fágăduielii, cu tóte ale ei dulci cuvinte, cu tóte ale ei jurăminte.
- Dragostea, sufletul inimii.
- Dragostea suflet mai blând unde găsesce acolo se lipesc.
- Dragostea se îngropă cum cununile în cap se pun, peșin atunci intră temerea în locul dragostii.
- 15855** Dragostea se cunoesce când începe a se nasce, că cum ea ăți zîmbesce, îndată se și lipesc.
- Dragostea se măresce, când interesul ne-o dospesce.

- Dragostea să n'o vindecî că mai rău te vatămă.
 Dragostea se 'nveselesce, când de față se ivesce, iar nu
 și când ascunsă se păzesce, c'atunci ea bolesce.
 Dragostea se schimbă după inimii plăcere; d'aceea nici
 cum statornicie are.
- 15860** Dragostea se risipesce, cum supărarea se ivesce.
 Dragostea se dobândește între cei d'opotrivă, cu cei ce
 petrec împreună.
 Dragostea săgătă dulce, că ori-unde ea se duce, ochii după
 ea ne duce, și în potrivea ei ne punem ca d'a dreptul s'o
 priimim.
 Dragostea să țe-o arăți mai mult către cel aproape de tine,
 de cât către însuși tine.
 Dragostea, taîna dumnezeiască.
- 15865** Dragostea stăpân mai mare de cât ori-ce stăpân pe lume,
 că de nimeni frică are.
 Dragostea ta către patria ta, cea mai sfântă, cea mai cin-
 stită, cea mai curată, și cea mai folositore; de ea să
 te ții.
 Dragostea te învață cum, și când, și cât, și ce să grăiesci
 cu ea.
 Dragostea, temeul societății.
 Dragostea tôte le suferă, la tôte se împotrivesce, și nimeni
 poate să-i stea împotriva.
- 15870** Dragostea tôte lesne le găsesce, și nimic cu anevoie.
 Dragostea firesce, iar nu de frică se dobândește.
 Dragostea firesce patimă obștască; d'aceea la tôte din câte
 sunt pe lume nici cum ea lipsesce.
 Dragostea firesce, pace întru omeni voiesce, și pacea între
 omeni cea mai mare fericire se socotesce.
 Dragostea simțitore, c'ori-ce se mișcă o supără, cu temerea
 o rănesci, cu necredința o prăpădesci; feresce-te de amîn-
 dooă.
- 15875** Dragostea focul cel mai ne-stîns.
 Dragostea fură mintea și a celui înțelept.
 Dragostea fără interes, cea mai curată dragoste.
 Dragostea fără îndurare, nici un dar are.
 Dragostea fără greșală, astăzi pe unul, și mâine pe altul,
 și pe toți d'a rîndul ei mîngăie.
- 15880** Dragostea fără cinste nu ține multă vreme, d'aceea mult
 să o cinstesci ca să nu o pierdi.
 Dragostea frică n'are nici de vînturi, nici de ape, nici de
 focul cel mai mare.
 Dragostea, fruntea tuturilor celor-lalte daruri.
 Dragostea frățescă lanț nesfîrșit.
 Dragostea cea înfocată, când te cuprinde, d'o dată eți

aduce îndată, suspinuri și oftături, dureri mari și urite valuri.

- 15885** Dragostea cea înfocată nu se satură nici odată de ah!
și vai! ce îndată dobândește, cum se arată.

Dragostea cea înfocată pierе numai îndată.

Dragostea cea mai dulce inima țe-o suge, când nu do-
bândești, ceea ce doresci.

Dragostea cea curată să te ved și să mă veđi, fără nici
un interes.

Dragostea cea nooă, nu pré au nici o putere, iar cea
mai veche, mai statornică se vede, că de și să înve-
chesce, din minte nu 'ți lipsesce.

- 15890** Dragostea, cinstea și slava, se pot cumpăra și cu bani,
iar înfrînarea se păzesce de frică și de rușine, și cugetul
cel bun din buna voință.

Dragostea, bine de nu te veї păzi, numai îndată fermecat
te arată.

Dragostea birușesce ori-ce împiedecare găsesce.

Dragostea biciul inimii, rău răsplătesce când iubesce.

Dragostea din ochi, pēșin otrava eși o varsă.

- 15895** Dragostea din jocuri, din glume, și din cântece, îndată
se aprinde.

Dragostea din minți te scôte, și fără voință.

Dragostea din slăbiciune, iar uriciune din saț.

Dragostea d'întăiu cam ușoră se arată, iar cea după ea
cu mult, cu mult mai grea.

Dragostea din fire nebună se 'nțelege.

- 15900** Dragostea dulce, dar patimi ne-aduce.

Dragostea după datorie, nu ca dragostea după amor.

Dragostea de amor, ține cât un nor.

Dragostea adevărată, cea din suflet curat.

Dragostea adevărată, între bărbat și muierе, puțină vreme
ține, iar mila și îndurarea, a unuia de altul, la cei mai
mulți până în sfârșit ține.

- 15905** Dragoste adevărată cine a dobândit, acela mai fericit.

Dragostea de ochi când te iea, alergă cu gura căscată
după ea.

Dragostea de la om rău, țe-aduce mai mare rău.

Dragostea de muierе, mare dar are la cine o are.

Dragostea de nópte, un dar mare la tóte.

- 15910** Dragostea de prieten, la nici un interes privesce.

Dragostea de departe, săgetéză pe toți în parte.

Dragostea, de rușine numai sfială are.

Dragostea ține de joї până mai apoi, iar datorja mai în-
delungată, alege care eți place.

Dragostea și când tace mai multă vorbă face.

- 15915** Dragostea și când dórme nimeni să n'o cređă, că dórme iepuresce.
 Dragostea și norocul órbe din fire fiind, orbesce cade piste fire, și pe cine nu se cuvine.
 Dragostea și pacea, dreptatea și adevérul, un cuget au câte patru.
 Dragostea și plăcerea cinstea frii.
 Dragostei mult e place, în chinuri să bage inima ce e place.
- 15920** Dragoste curată și adevărată, acolo poți găsi unde cu anevoie o poți încredința.
 Dragoste cu sila în zădar gonesci, că omul de bună voie dragostei se supune.
 Dragoste când nu putem dobândi ne întórcem la ocări, pentru că nu putem răsplăti cu dragoste uricune.
 Dragoste mai puțină, ca să'ți poți avé sănătatea mai bună.
 Dragoste ne-fățarnică pururea să aréți către cel ce'l iubesci.
- 15925** Dragoste, pacoste.
 Dragoste sufletescă iar nu trupescă, dacă vei să te spăsesci.
 Dragoste statornică, aceea se 'nțelege, ce nici cum se satură, să se uite în ochii tēi.
 Dragoste statornică și cu totul neclintită, cel mai mare dar la om.
 Dragoste cine dobândesce, sluga e se socotesce.
- 15930** Dragoste mare deosebire are, ș'anevoie a le cunósce.
 Drumul dragostei nimeni țe-l arată, ci singur el ți se arată.
 Și însuși dragostea cam din deprindere se prinde.
 Și pe cea mai amorțită și cu totul adormită, dragostea o dēstéptă.
 Omul drăgăstos, în societate mai dulce se arată de cât ori-ce frate.
- 15935** Un drăguț pe altul de vrăjmaș el socotesce, fie și prieten.
 Ca dorul de drăguță când te depărtezi, nici o bólă mai grea.
 Lăcrimele drăguței, eți pătrunde inima, țe-o sfășie, țe-o topesce, cine póte stă împotriva lor.
 Ceea ce firea a făcut drăgăstos, piste putința a nu plăce la toți.
 Dooe drăguțe, anevoie a avé de odată, că una din dooe te va lăsa fără voia ta: dar ferice de cine a putut să le aibă p'amíndooe.
- 15940** Drăguțul lesne se depărtéză, iar bărbatul, cam anevoie; d'aceea mai bine cu bărbat, de cât cu drăguț.

Drăguțul dé bărbat deosebite are, numai după nume.
Drăgălășia întrece, ori-ce podóbă" de muiere.

Pentru Draci

Unde muiera nu calcă, acolo dracul crapă.
Mintea ta; dracul tēu.

Pentru Dregători i Dregătorii

- 15945** Când pe dregători ții în mai tare frū, atunci norodul
nu cam pătinesce; étă tāmăduirea norodului.
Când te 'mpodobesci să mergi la dregătorii, în cap să 'ți
puî îndurarea și'n mâini dreptatea.
Cinstea, rușinea și sfiala, și cugetul cel bun, cele mai mari
datorii ale unui dregător.

Pentru Dreptate i Drepti și Nedreptate i Nedrepti și Drepturile omenirii

- A cunósce dreptatea privesce la cuget bun.
Voim dreptatea ca să nu ne năpăstuiéscă alții, dacă d'a-
césta n'am avé frică, dreptatea ar peri.
- 15950** Interesul d'oparte, și lăcomia de alta ne face să nu păzim
nici o dreptate.
Ori unde te întorci, dreptatea călăuză înainte să o porți.
Ori-ce lucru în lume de unii se cinstesce, și de alții se
defaimă; numai dreptatea și adevărul, de toți de obște
se măresce și se slăvesce, dar din nenorocire nu se cam
urmézá.
Umbă pe calea dreptății dacă vrei să te numesci drept.
Unde dreptatea lipsesce, acolo tâlhăria împărătesce.
- 15955** Unde șireții nu se ascultă, acolo dreptatea isbutesce.
Intăiu la dreptate să cauți, apoi la cele-l-alte, fie de ori-ce
trebuintă.
Urmare pe calea cea dreptă, plăcută Domnului, iar nu cea
strimbă, urciune 'i aduce.
Ca pétra pe care 'ncercă aurul și argintul, așa și tu drept-
tatea s'o încerci cu cugetul cel mai bun,
Ca să potă dobândi norodul tēu dreptate, spinzură o sabie
asupra dregătorilor și judecătorilor.
- 15960** Cu cât mai mult te depărtezi de dragostea dreptății, cu
atât mai mult te apropii de scăderea ta.

- Cumpăna dreptății atunci este dreptă, când dragostea banilor n'o atîrnă la o parte.
 Cu frică și cu suspinuri vei petrece pe pămînt totă viața ta, când de dreptate te vei depărtă.
 Cu dreptatea te încingi, ca cu cel mai frumos brîu.
 Cu dreptatea ta să ungi, jertfelnicul lui Dumnezeu.
- 15965** Când toate de o potrivă dreptate se 'nțelege.
 Când cei ce năpăstuiesc eși ieau osînda lor, toți cei-l-alți eși dobândesc dreptatea lor.
 Când cei bogați cu cei săraci într'un glas se vor uni, atunci la toți d'opotrivă, dreptate va sosi.
 Când dreptatea vei păzi, frică nu vei avé nici de Dumnezeu, că însuși Dumnezeu dreptate este.
 Cât de mare dreptate tu vei avé, în veci nu vei căpeta de la cei nelegiuiți, până ce mită nu le vei da.
- 15970** Legea, dreptatea ta.
 Mai întăiu dreptatea s'o iubesci, apoi s'o urmezî, c'atunci scii cum s'o urmezî.
 Mai bine o părticică, fie cât de mică, și cu bună dreptate, de cât bogăție mare și cu strîmbătate; că una eți este de ajuns, iar cea-l-altă de prisos, cu vătămarea altuia.
 Mai bine cu iubire se dă dreptate și fără nici o știință, de cât cu știință de dreptate și urmări de strîmbătate.
 Mai bine cu haîna dreptății, îmbrăcat să te arêți, de cât cu cea mai scumpă hlamidă împêrătéscă.
- 15975** Mai bine nici cum să scii calea dreptă a dreptății, de cât să o scii și de ea să te abați.
 Mai bine pagubă cu dreptate, de cât dobândă cu strîmbătate; că una te slăvesce și alta te necinstesce.
 Neputința nu ne iértă, nevoia nu ne slobode să dobîndim dreptate când în robie ne aflăm.
 Nu e d'estul numai a cunósce, ce e cu dreptate, ci să și urmezî după acea dreptate.
 Nu pentru ca să te hrănesci, ci ca cinste să dobîndesci, dreptatea să o păzesci.
- 15980** Până a nu urmă orî-ce bine să te socotesci, ca dreptatea la toți bine să o păzesci, și naintea dreptății mai nainte să puî, tocma ca o oglindă, mila și îndurarea.
 Precum nu vei să 'ți ieă ale tale altul, așa și tu să nu ieî ale altuia, acésta se 'nțelege dreptate; iar să faci și tu altuia un bine, precum vei să 'ți faci și ție altul, acésta se 'nțelege îndurare.
 Sângele nevinovat strigă «*dreptate*».
 Slobod la dreptate și la judecată cu cuget curat, iar la prieteșug cu inimă curată.

Spre a se păzi dreptatea într'un norod, neclintită, trebuie toți de o potrivă să se mâniae forte când unul se va năpusti cu cea mai mică nedreptate.

15985 Toți iubesc dreptatea, dar nimeni o urmază, că o lasă la alții ca aceia să o urmeze.

Toți strigă dreptate, dar nici unul de dreptate se satură, că pururea flămândi de ea se ved.

Fiți drepti ca părintele nostru cel din cer, așa poruncește Domnul.

Cei mai mulți dreptatea o strîmbază când la ei nu privesce.

Ce cu anevoie dreptatea se urmază!

15990 Cele după lege, nu și după dreptate toate; iar cele după dreptate, toate după lege se 'nțelege.

Cel ce umblă pe calea dreptății, nici cum se poticnesce.

Cel ce vinde dreptatea Iudă se 'nțelege, c'acela pe cel mai drept pe banii gata l'a vindut.

Cel ce din dreptate se 'ntorce la strîmbătate, nu 'și va mai găsi luiși nicăiri dreptate.

D'opotrivă către toți cu dreptatea să te porți, că domn părinte la toți te socotesci de toți.

15995 D'opotrivă când toți avem, acesta, după lege, dreptate se înțelege.

Dragostea dreptății la mulți se găsește, dar dreptatea se 'mplinesce de cei mai puțini.

Dreptatea aude numai c' o ureche, cu ceea ce ascultă numai pe cei drepti, că cea-l-alta surdă pentru cei nedrepti.

Dreptatea are lege, ca nici cum hatîr, nici altuia să facem nici de la altul să așteptăm.

Dreptatea are nună pe cinstea cea bună.

16000 Dreptatea, ori unde te'i duce, cinste îți aduce.

Dreptatea unde stăpînesce, acolo norodul ăi înmulțesce.

Dreptatea, in adevăr, se păzesce cam de frică, ca să nu ne ăa alții ale noastre.

Dreptatea împărătesa tutulor faptelor bune, d'aceea de la împărat nici cum să se depărteze, ci ca o împărătesă împreună cu el, pururea să împărătescă.

Dreptatea îndurare sau milă nici cum are.

16005 Dreptatea c'o mână pedepsește, și cu cea-l-altă mai mult cinstesce.

Dreptatea, cununa celor ce o păzesce.

Dreptatea cu pacea când se îmbrățișază, fericirea ne încunjurază.

Dreptatea cumpena celor de cuvîntă.

Dreptatea călăuză pururea se 'ți fie ție la ori-ce gîndesci să faci.

- 16010** Dreptatea călăuză pe cuvînt îl are.
 Dreptatea, c tr  altul c nd o ve  păzi, se 'n telege dreptate,
 iar nu numai c tr  tine.
 Dreptatea c nd se urm z ,  ioa nóptea luminez .
 Dreptatea la judecător cea mai mare cinste, ce pu ini o
 dob ndesc.
 Dreptatea luminez ,  i ochiul trupesc  i pe cel sufletesc,
 ce s rele nici cum îl vede.
- 16015** Dreptatea meterez înainte d'o ve  pune, frică d  necinste
 nici cum ve  av .
 Dreptatea n'ascultă nici la lacrămi, nici la daruri.
 Dreptatea nu cu bani, nici cu jurămint, ci după lege la
 to i d opotriv  s'o  mpar i.
 Dreptatea numai nemuritoare, iar str mb tatea sluga morții.
 Dreptatea pururea în s r cie petrece, d'aceea la cei mai
 mul i se arată rece.
- 16020** Dreptatea p zesce pacea  i lini tea d  ob te.
 Dreptatea s'o urmez  nu numai cu cuv ntul, ci mai mult
 cu fapta.
 Dreptatea să lumineze, dreptatea s  'mbr i eze scaunul
  mp r tesc, ca un scaun ceresc.
 Dreptatea se întelege a Domnului soție.
 Dreptatea se'n telege cea mai d nt i  a omului datorie.
- 16025** Dreptatea se'nchipuiesce fără ochi  i fără m ini, că nici în
 obraz se u t , nici mită priimesce.
 Dreptatea se pr p desce, c nd str mb tatea  mp r tesce.
 Dreptatea se dă celui mai cu putere, c nd str mb tatea
 poruncesce.
 Dreptatea sf nt , iar nu dă to i priimit .
 Dreptatea, temeiul st p nirii.
- 16030** Dreptatea aceea se socotesce la fiesce care în parte,  i la
 to i d  ob te d'o potrivă folosesce.
 Dreptatea d  nimeni frică are, dar to i  i st  în potrivă.
 Dreptatea  e-o 'ntunecă mita d  bani, c nd judec .
 Dreptatea  e-o dob ndesci d'unde cu g ndul nu g ndesci.
 Dreptatea, fruntea darurilor.
- 16035** Dreptatea  i îndurarea la ori-ce gre al , ca alifia la ori-ce
 rană să le potrivesci ca să t m duiesci.
 Dreptate se întelege, ceea ce dă o potrivă la to i împarte
 dreptul lor după lege.
 Dreptate fără dar, aștepti în zădar c nd darul se priimesce.
 Dreptate să dai  i celui mai cumplit, c nd cunosc  că
 are.
 Omul drept, ori unde va fi, fără grijă p te fi.
- 16040** Omul drept,  dat  p ere, unde dreptatea d rme.
 Omul drept, sluga drept ii.

Înainte celui drept, strîmbătatea n'are drept.
Gura celui drept mare putere are, când i s'ă ascultare.
Țile peste țile, țilele celui drept, că în veci numele lui nu
piere.

- 16045** Când împăratul drept, slugile lui cu mult mai drepte.
Când cei drepti s'ă cinstesc, noródele s'ă nveselesc.
Piste puțință cel drept d'ă toți s'ă s'ă laude, când zavistia
p'ă toți, tare ăi stăpănesce.
P'ă cel drept Domnul din gunóie ăi ridică și piste noróde
ăi pune.
Rodul celui drept nici cum s'ă risipesce, că dobânda s'ă n-
țelege celor năpăstuiți.
- 16050** Numele celui drept, în veci s'ă pomenesce.
Sufletul celor drepti, în sînul Domnului s'ă încăldesce și
s'ă odihnesce.
Slava celui drept, și când îmbetrănesce, ea mai mult în-
fioresce.
Cel ce n'are omenire, om drept nu póte fi.
Cel ce d'ă bani s'ă biruiesce, nu póte fi drept firesce.
- 16055** Cel drept, la s'ăfșitul s'ău cu liniște s'ă duce.
Cel drept, moștenirea sa la copii d'ă copii o lasă.
Cel drept nici d'ă Domnul frică are, că însuși Domnul
dreptate este.
Cel drept năpaste nici cum împarte.
Cel drept, și d'ă va cădea, îndată s'ă va sculă, că Domnul
e cu el.
- 16060** Buzele celui drept, ad'ăv'urul grăiesce.
Din buzele celui drept, m'iere și lapte curge.
D'ă nevoie, și cel drept la nedreptate cade.
Drept acela mai mult s'ă n'țelege, nu cel ce nu năpăstuiesci,
ci cel ce póte s'ă năpăstuiască și nu voiesce.
Drept s'ă n'țelege, nu cel ce drept legiuiesce, ci cel ce legea
păzesce.
- 16065** Drept s'ă fii mai bine d'ă cât bun la fire.
Drept fără îndurare nici cum póte fi.
Iubirea d'ă nedreptate nici cum s'ă te stăpănescă, că foc și
p'ăj'ol, țe-aprindă în capul t'ău.
Ori-ce 'mpotriva legii, nedreptate s'ă n'țelege.
Unde cugetul nedreptatea n'ó depărt'ăză d'ă la om, acolo
frica îndată o risipesce, c'ăcestea numai dooă înfrin'ăză
p'ă om.
- 16070** Unde nelegiuitul stăpănesce, acolo nedreptatea în tron s'ă
întórece.
Nedreptatea cuvint n'are.
Nedreptatea la toți ne este urit'ă, numai când însuși noi
d'ă la alții o p'ășim, iar pentru cei-l-alți, nici g'ândim la ea.

- Nedreptatea p e dreptate, r eu  i grozav o supune, c and neleg iuitul interes înainte a ei s e pune.
- Nedreptatea, necinstea, cumplicarea  i cru iimea ne-aduce la d esn ad ejduire,  i d esn ad ejduirea la nesupunere,  i nesupunerea la cea mai grozav  turburare. Dac a d e te vei d ep arta d e cele dint ai u, nu te vei mai îngriji d e cele din urm a.
- 16075** Nedreptatea r est orn a  i scaunele celor mai puternici.
Nedreptatea, dup a lege, aceea s e'n telege, ce împotriva legii t ote cur nd le culege.
Nici o r eutate mai mare d e c at nedreptatea.
Nici s a g andesci la nedreptate, necum s a  i urmez i.
Nu va sc ap a cel nedrept d' a Domnului judecat a.
- 16080** Nu s em ena nedrept a i, c a ch iar pentru tine,  ndecit le vei aduna.
Cei ce s'au obi cnuir la nedrept a i p e lume, os ind a li s e cuvine, ca s a scape omenirea d'asemenea t alhar i.
Cele ce cu nedreptate s'adun a, cur nd diavolul le adun a.
Cel nedrept, dreptatea nici cum o cun osce.
Cel ce  ubesce nedreptatea, sufletul s eu mai  nt ai u  'il a urit.
- 16085** Din t ote nedrept a ile, aceea mai grea, ce nici la c ain a, nici la poc ain a, nici cum mai g andesce, nici p ar asire face.
D e nedreptate s a te feresci, d e dreptate  'indurare mult s a te lipesci, dac a vei s a te sl avesci.
Vie ta, cinstea, propietatea, slobodenia, pacea  i unirea, cele mai temeinice drepturi ale omului, iar nedreptatea, asuprirea, necinstea, necredin a, robia, chinurile, jafurile, siluirea, neunirea, pizma, zavistia, f a arnicia, drepturile neomenirii pricinuite d e diavoli, alege care- i folosesce,  i trupesce  i folosesce.
Slobod omul s' a n ascut d e la cel ce l' a f acut, iar nu rob unul altu a, slobod s e'n telege s a fii p an a în sf ir it; ac est a este dreptul t eu.
Cine dreptul s eu nici cum  'el cun osce, acela cu to i în strad a s e g asesce.
- 16090** Drept al t eu s e socotesce, s a' i st ap nesci p e s ema ta, ceea-ce cu munca ta, tu  'i dob andesci.
Dreptul t eu s a  e-l p azesci,  i îndatorirea s a  e-o  mplinesci.
Cel mai sf ant drept al omenirii, slobodenie s e'n telege dup a ori-ce lege.

Pentru Drepturile omenirii

Ve i *Dreptate*.

Pentru Drepti

Vezi *Dreptate*.

Pentru Dregere

Ceea-ce cu mai puțin la început poți dregere, mai în urmă cu mult mai mult nu vei putea dregere.

Pentru Drumuri

Când de unul din cei mari se va poticni p'un drum, atunci drumul se îndreptăză.

- 16095** La drum pururea cu pâinea în sîn să fii.
Cine lângă drum zidesce, mulți stăpâni dobândesce.
Drumurile să le dregi, drumurile să le îndreptezi, și cu umbră să le împodobesci, ca mai bine să te înlesnesci la ori-ce trebuință.

Pentru Țeră și Patrie și Patrioți i Patrihoți și Compatrioți, i Concetățeni

Ajută țera ta precum și ea te ajută.

Acea țera, a ta țeră, pururea s'o socotesci, unde mai bine trăiesci.

- 16100** Iubirea de patrie, patima cea mai cinstită, ca o datorie firăscă ce-ți aduce cinstea cea mai mare.
Omul fără patrie, ca un copil fără mamă, d'aceea nu te depărtă de țera ta.
Ori-ce locuitor, dator să de ajutor l'ale țerii cheltuie-lă.
Ori-ce cinste la o țeră, când începe a se lumina de la însuși hoierii săi.
Acolo țera se dăstăpă, unde mai mulți dascalii cu felurimi de științe se gădesc.
- 16105** Unde omul în fericire, acolo și țera lui.
Unde multă vorbă pentru țera noastră, acolo nimic spre folosul ei.
Urît și nelegiuit, cel-ce zăbovesce țera lui să o ajute, iar s'o vatemă cum-va iute se silesce.
In rășboi de vei peri pentru a ta țeră, ca un sfânt te vei duce din țera ta.
Intăiu țera ta să țe-o cunoscă bine, apoi alte țeri să mai cercetezi.

- 16110 In ce loc te vei nasce, acel loc țera ta, dar săracul, țera lui unde găsește să mănânce.
 Vai de țera aceea, unde cu biciul începe și cu ciomagul isprăvesce.
 Vai de țera aceea, unde bărbații se mărită și muierile se însoră.
 Glasul țerii tale precum se păzesce, în limba ce tu grăiesci, așa să se păzescă în inima ta, ce pentru ea hrănesci.
 Ca în țera ta, nicăiri nu poți găsi, nici tată nici mamă, nici frate, nici soră, nici măcar un prieten.
- 16115 Ca cinste după răsboi mare să dobândesci, cu sabia în mână, pentru a ta țeră, sufletul să ți-l jertfesci.
 Cu credință să slujăsci pururea țerii tale, și pentru ea să te jertfesci, la ori-ce întimplare.
 Cu negoțul de oparte, și cu lucrarea pământului d'altă parte, umpli țera de bogăție; iar cu învățătura din toate părțile, umpli țera de științe.
 Cu paguba ta, țera ta s'o împodobesci, c'atunci și tu bogat te socotesci.
 Când o țeră se supune la un strein, cunoscut este că n'are bun stăpân.
- 16120 Când să rănesce o mână, luptă-te cu ceea-l-altă ca să nu rămâie țera ta în jaf, c'atunci nici ceea nerănită nimic nu'ți mai folosește.
 Când se bate pentru țeră, nici să mai gândescă, nici să se mahnescă, c'în răsboi o să piară.
 Când și Domnul țerii la interes privește, atunci în adevăr țera se prăpădesce.
 La răsboi pentru țeră, când și cel mai de aproape cade în bătălie, mai mult să te bucuri.
 La răsboi pentru țeră mărtea s'o calci în picere.
- 16125 La cele pentru țeră, vrăjmășia între noi să rămâie afară.
 Limba ta o poți uita, dar țera ta nici odată să o uiți.
 Lucru pământului și înmulțirea turmelor, bogăția țerii.
 Mai bine odată în răsboi pentru țeră, de cât în robie să pieri de o mie și de sute de ori.
 Mai bine în țeră streină, de cât strein în țera ta.
- 16130 Mai bine cu năravuri bune și vitejii și mai bune, țara ta s'o împodobesci, de cât cu zidiri și palaturi împărătesci.
 Mai bine să te omori pentru țera ta, de cât țera s'o prăpădesci pentru slava ta.
 Nimic alt în lume mai dulce și mai dorit, de cât a ta țeră, unde copii ți-ai dobândit.
 Nimic alt mai de dorit de cât a noastră țeră, când cu depărtare de ea, suntem afară.
 Nimic mai dulce 'n lume de cât a țerii mele nume.

- 16135** Numai când te rătăcesci, atunci la țera ta rîvnesci și de ea doresci.
 Nu cei din afară, ci cei din lăuntru, țera o prăpădesc, când legea n'o păzesc.
 Nici frică, nici sfială, la răsboi să aibi, când pentru țera ta cu vrăjmașul tău te lupți, c'împotriva să 'ți arăți totă virtutea ta.
 Numele țerii tale rușine să 'ți aducă, când pentru ea tu nu te jertfesci.
 Patria săracului, unde găsește pâine, când nu poate munci.
- 16140** Pentru a ta țeră în foc să arzi fără sfială, ca cel ce pentru a lui țeră se jertfesc, pentru ai săi se jertfesc.
 Pentru a ta țeră, vrajba ce ai cu altul, să țe-o lași la o parte.
 Pentru cinstea țerii tale, nu pace ci răsboi, nu viață ci moarte, cu mult mai bine să poftesci, ca și ea în urmă pe urmașii tăi, mai mult să-ți cinstescă.
 Pentru țera ta să te jertfesci și să te răsboiesci, dar nu și pentru a supune țeră străină.
 Pentru țera ta sângele să țe-l verși, ca în veci ca un sfânt să te pomenesci.
- 16145** Pentru țeră și copii, și pentru a ta soție, i scăpare din robie, sabia să țe-o încingi, și 'n răsboi să te împingi, de viață nici o grijă, nici nădejde să dai ție, ca urmașii tăi să petrecă în odihnă.
 Pe cei fugiți din țera ta, să-ți aduci la locul lor, ca să nu 'ți rămâie țera pustie.
 Slujba către țeră, cea mai mare cinste ție să țe-o socotesci.
 Slujbele țerii cu bani când se vînd, vai de țeră și de tine. Toți d'opotriva să pătimim pentru țeră, că toți noi împreună sîntem o țeră.
- 16150** Sângele tău pentru țera ta să țe-l verși, iar nu sângele țerii, pentru folosul tău să'l sugi.
 Să mori pentru țera ta, cinstea cea mai mare.
 Slujbă către țera ta, cu dostoînicia ta, pururea să arăți, iar nu nîmul și cinstea strămoșilor tăi, din cari tu te tragi.
 Fericiți cei isgoniți pentru țera lor, că în veci se vor pomeni.
 Firea ne silește a iubi a noastră țeră; cine n'o iubesc, străin se socotesc.
- 16155** Fiesce-care cu ce poate, să 'și ajute țera lui.
 Fiii de părinți, firesce, la bătrînețe îngrijesc; când fiii la răsboi, pentru țeră vor pieri, atunci țera p'acei părinți în locul fiilor să-și hrănescă.

- Cea mai mare slujbă către țera ta, tu vei arătă, când pentru ea înainte cu pieptul tău, tu vei stă.
- Cea mai mare fericire, a pieri óre-cine pentru a lui țeră.
Ceî străini, pe țeră, în jaf o dă și pradă.
- 16160** Cel cu credință către țeră, din răsboiū nicî cum afară, când țera dă el trebuință are.
Cel lacom și cumplit, țerii lui, ca un străin, foc și pîrjol ei dă.
Cel ce pentru binele țerii sale vorbesce, cât dă mult va grăi, puțin se socotesce.
Cel ce slujasce țerii sale n'are trebuință dă strămoși, că țera lui, strămoșii lui.
Cel ce se jertfesce pentru a lui țeră, aceluia i se cuvine cinstea cea mai mare.
- 16165** Cel ce d'a lui țeră, la vreme dă nevoie, aiurea se depărteză, la nicî o altă vreme, n'are cuvînt dă 'ndreptare.
«*Ce 'mî pasă pentru țeră*», nicî odată tu să ȑici, c'atunci țera se prăpădesce și tu împreună cu ea.
Cine are stare, orî unde s'o duce, țera lui cu el ș'o duce.
Cine pentru țeră în răsboiū va pieri, numele lui în veci se va pomeni.
Cine pentru țera sa mult se sírguiesce, cel mai bun părinte dă toți se socotesce.
- 16170** Cine pentru țeră se jertfesce, slava lui i se jertfesce.
Cine bilșugarea țerii sale va, pe norod săl dăprindă la lucru dă pămînt.
Cine țerii sale slujasce, acela mai cinstit, fără a avé vre-un chin dă ném.
Cine 'n potriva patriei sale se scólă, vrăjmaș patriei se socotesce.
Cine bogăția țerii sale poftesce, negoț slobod ei să lase, și cu fabrici s'o împodobescă.
- 16175** Cinste să 'ți fie ție, când tu te vei jertfi, pentru țera ta.
Cine fără plată, nu va să mérgă la răsboiū pentru țera lui, acela cel mai necinstit dă către țeră se socotesce.
Dragostea patriei tale și folosul obștesc, datoria cea mai sfântă a orî-cărui se 'nțelege.
Dragoste către țera ta, ca a părinților către copii, că și copiii tăi, în țera ta se 'nțeleg.
Țera când pătinesce, nimeni în parte se odihnesce.
- 16180** Țera noastră, muma noastră.
Țera se 'nțelege ca o mumă a tuturilor, ce în pântecel ei pe toți ei cresce, pe toți ei hrănesce.
Țera ta părinții tăi, țera ta copiii tăi, țera ta soția ta, țera ta viața ta; dă ea mai mult să îngrijesci, și pentru ea să te jertfesci.

Țera ta să țe-o iubesce, și 'n cel mai mare foc pentru ea
să năvălesce.

16185 Țera ta să țe-o ocrotesci, iar nu la străină să gândești.
Țera cea săracă de lăcuiori, la leneși a'i cunoșce.

Țerii tale să'i slujesci cu cel mai mare folos, că din ea
și tu dobândesci folos.

Țerile se pustiesc, din lăcomia celor mari.

Și chiar morțe să priimesci, fără nici o sfială, pentru a ta
țără.

Un semn și numai bun, de patriot bun, când se bate pentru
țără, la rășboi fără sfială, iar de patri-hoți, miș și sute
nenumărate.

16190 Când patri-hoții vor peri, atunci patrioții cu patria împre-
ună se vor înveseli.

Când totă omenirea iubesce, atunci te numesci patriotul
lunii, iar din potrivă, patrihoț, că fugi de la lume pentru
în parte folos.

Patria ta totă lumea, că în lume te-ai născut, d'aceea pe
toți, ca nisce patrioți să-i socotesci.

Nu pe cel ce numai strigă «*pentru țără, pentru țără,*» ci pe
cel ce se sîrguiesce, și se jertfescce pentru țera sa, p'a-
cela să'l socotesci de patriot.

Patriot bun se înțelege cel ce cu credință slujasce țerii
sale, iar patrihoț cel din potrivă.

16195 Patrihoții un dar și numai au, că aduc pe norod la dēs-
nădējduire, și din dēs-nădējduire se nasce isgonirea lor.

Pentru țera ta, fără plată să slujesci, fără plată să alergi
la rășboi spre jertfire, ș'atunci te numesci patriot a-
devărat.

Pentru binele țerii tale, fie pentru tine cât de rău, ori ce
nēcaz să suferi, ca nume de patriot să dobândesci.

Pe patriotul tēu mult să'l iubesce, dar și pe străin să nu'l
urăsc.

Fiu adevărat al patriei sale cel ce vieța sa ș'o pune pen-
tru patria sa, iar cel ce din potrivă patria sa o pune
pentru a lui vieță, acela bastard fiu, după lege, se 'nțelege.

16200 Cel ce eși vinde țera sa, patrihoț se 'nțelege, după ori-
ce lege.

Cel ce țera sa în jaf și pradă o dă, bașpatrihoț, cu drept
cuvint se numescce.

Dragostea patrihoților tēi, cea mai mare și mai tare pu-
tere a stăpânirei tale, iar a patrihoților, dērăpēnarea ei;
alege care eți place.

Pentru Țelină

Țelină să spargi, de cu primăvară, ca să poți căpeta de dooă orî pē vară.

Pentru Țeremonii

Tóte țeremoniile cât dē strălucite și pompóse fie, numai la o vedere privesc, că cum se săvîrșesc la uitare se pun.

Pentru Ținere dē minte

16205 Cu ținerea dē minte dē cele mai dînainte, pururea să te 'ndreptezi la cele din urmă.

Cel ce are să ȳea pururea, ține minte, iar cel ce are să dé, nu-și mai aduce aminte.

Ținerea dē minte, una din darurile cele mai mari.

Ținerea dē minte, cam anevoie să stinge.

Ținerea dē minte dē multe orî ne vatēmă, dar și la multe ne dēștéptă.

16210 Ținerea dē minte, dē cele mai dînainte, mult ne turbură, și ne mâhnesce, când cele rēle ne găsesce.

Pentru Țerani

Vai dē ticăloșia a țeranului pē lume! că țeranul ne hrănesce, țeranul ne îmbracă, țeranul ne plătesce, țeranul ne cinstesce, țeranul pentru noi ȳioa și nóptea muncesce, până ce să sleiesce, și noi, spre mulțumire, arētăm lenevire l'ale lor trebî în parte, și o mare nedreptate, lă-sându-ȳ, ca pē nisce ticăloși, în negura nesciinței, în ră-tăcirea minței, în cele mai mari necazuri și chiar în lipsa hranei vieței lor.

Bucuria țeranului, când se vede la masă încunjurat dē copii.

Țeranul cu cât mai mulți copii are, cu atât mai bogat se socotesce, când în lenevire nu se tăvălesce.

Pentru Țerînă

Tóte din țerînă, ș'în țerînă iarăși, la vremea lor se întorc, una după alta, în veci neconținut.

16215 Țărîna ești că din țărîna te-ai făcut, ș'în țărîna te vei duce.

Pentru Țițe

Cine la țițe a ajuns, în genuche jos s'a pus.
Țițele când se 'ntăresc, vîrsta fetei ne vestesc.
Țițele hrana cea mai bună la copii.

Pentru Șopte

Veđi *Lingușire*.

Pentre Șireți și Șiretlicuri

Cu cât mai mult te depărtezi de șiretlicuri, cu atît mai mult te apropii de adevăr.

16220 Să te ferescă Dumneđeu să nu dai piste șireți, când ai vre-o judecată, că și judecata și pe tine te pierđi.
Fire de șiret, a înșelă pe orî-cine.
Cine încurcă pricinele ca nici el să le mai dăscurce, acela se 'nțelege cel mai mare șiret.
Șiretul pravila de tot o întunecă.
Șireții au isvodit cele mai mari învălmășeli ; departe de ei.

Pentru Șóle

16225 Dă șóle de orî-ce sciintă țera ta să fie plină, că de la ele așteptă lumina țerii tale.

Pentru Schiopi

Cu cel schiop de vei trăi, te vei învăța și tu a schiopeta.
Schiopul la răsboi mai bine se bate, că din răsboi nici odată nici cum poate fugi.

Pentru Schimnici

Schimnicii, mai cufundați în păcate se găsesc, când datoria omenescă, rînduită de la Domnul, nici cum o păzesc; că pe cel ce Domnul ca să le placă a lăsat, ei de acela cu totul s'au depărtat.
Schimnicii, și de se socotesc că nu păcătuiesc, dar mai

mult greșesc că cu mintea se duc l'asemănare de Dumneșeu, când ca cel ce a vrut să s'asemene cu Dumneșeu, din ceriș pē pămînt, de mândrie, a cãdut, și din inger ceresc, necurat s'a vëdut.

Pentru Sciințe și Nesciințe

- 16230** Atunci sciințele se vor îndreptă, și se vor înmulți, când cei ce scim pentru ele, între ei se vor uni.
Acēsta este cea mai adevērată, că nu putem cunōsce ceea ce nu scim, și d'aceea țicem că tōte le scim, fără a sci ce-va în adevēr.
Orī-ce sciință când se odihnesce, îmbētrānesce și se vestejesce, iar când ostenesce, atunci întineresce și înfioresce.
Orī-ce sciință pentru un sfișit, se 'nvață, acel sfișit s'el dobāndesci.
Orī-ce sciință te deștēptă, iar munca cu sciință mai mult te hrānesce.
- 16235** Orī-ce sciință fără silință, nici cum se pōte dobāndi.
Orī-cine va orī-ce, ca el mai întāi s'o scie; d'aceea când aude lē la altul, s'arată cu mândrie, că el de mult o scie, pentru că nu pōte suferi, el în urma altora, să s'arate c'a aflat.
O sciință când înveți, învaț-o deșāvīșit, ca și tu de ea să te folosesci, și s'o pōți face mai luminată, și mai folositoare și la cei din urmă.
Greșită sciință mai de tōte avem; acēsta ne face, la cele mai multe să ne înșelām, și să ne rātācim.
Vai de cel-ce se socotesce, că tōte le scie, c'acela mai lesne greșasce.
- 16240** Gramatica o sciință ce la voința omului stă, pentru că orī-ce cuvînt, cum vrei așā el îndupleci precum și nomenclatura. Că orī-ce nume veți, acela puți la orī-ce. Fisiica și himia, cele mai înșelătore sciințe, că la cele mai multe cu ele greșesci; iar matematica cea mai temeinică sciință, și fără nici o greșală, nici vre-o schimbare.
Ca să putem dobāndi sciința bună de orī-ce, trebuie mai întāi pricinele lor să le cunōscem, dar fiind-că asemenea pricini sînt multe ș'întunecate, d'aceea și sciința lor mică și ne 'ndeplinită.
Cu cât mai mult înveți cu atāt mai mult cunoscī că nimic scii; iar cel-ce nimic scie, socotesce că tōte le scie.
Cu cât mai mult scii, cu atāt mai mult înveți a sci.
Cu bună sciință pururea să grāiesci, că mai mult să strălucesci.

- 16245** Cu știință sëmuesce și mai bine ghicesce, cel înțelept cele viitoare.
 Când ai cunoște câte nu știi, atunci ai pricepe că nimic știi.
 Când ne povestesc ore-cine ceea-ce nu șcim, noi ne facem că o șcim cu mult mai de 'nainte ; de aceea nu le șcim bine, și îndată ne înșelăm.
 Când cel mai mare iubesce ori-ce știință, atunci cea știință, de obște isbutesc și se înmulțesc.
 Când știința se mărginesc, atunci întunericul împărătesc, și norodul se chinuiesc din nesciința lui.
- 16250** Cău de mult să știi, să nu ții că știi, ci rodul din știința ta să arate că știi.
 La învățatură multe științe să înveți, spre a le cunoște; însă, în urmă, numai de una să te ții, ca desăvârșit ca acela să te arăți, că cine doi iepuri gonesc, nici unul prinde.
 La cei fără nici o știință, să te-arăți și tu cu nici o știință, că mai bine isbutesci, iar din potrivă te primejduiesci.
 Când vei pentru știință vorbe mai puține, că te-arată fără nici o știință în potrivă urmând.
 Mai bine nesciință cu trezie, de cât știința cu beție.
- 16255** Mai bine puține știind să te-arăți că știi mult, de cât multe știind s'ăști ascunzi talentul tău, arătând că nu știi.
 Mai bine să nu știi, de cât greșit să știi cea-ce știi.
 Mai bine fără știință, de cât cu rea știință.
 Mare știință, a ști ore-cine cum să se ferescă de cele rele.
 Negotul bogăție te-aduce, lucrarea pământului îndestulare de hrană, meșteșugul înlesnirea celor trebuincioase, iar învățatura te umple de științe.
- 16260** Mai bine o știință desăvârșită, de cât multe și toate greșite.
 Nici odată nimenuia să mai ții că nu știe, că la cinstel el isbesci.
 Nici o știință mai bună de cât a cunoște adevărul din minciună, și nici o scară mai scârbosă, de cât a lua minciuna drept adevăr.
 Nici un om la toate cu deplină știință, ci unul mai mult și altul mai puțin de ore-ce are știință; iar cel-ce s'arată că toate le știe în adâncimea lor, dășertăciunea lui și-o arată.
 Norodul cu cât mai puțin știe, cu atât mai mult socotesc că știi; iar cel învățat cu cât mai mult știe, cu atât cunoște că nimic știe.
- 16265** Nu e îndestul numai să dobândesci științe, ci mai mult să te înveți cum să le întrebuințezi.
 Nu te mândri în științe, fără de dăstoinicie.

Nu te speria când auđi că cutare scie multe sciințe, sau multe limbă, că nici una scie după cum se cuvine.

Rădăcina sciințelor fórte amară, iar rodul lor fórte dulce. Silesce-te să dobândesci sciință de ori-ce, ca să nu umbli ca un orb.

16270 Să nu te rușinezi a întreba să înveți ceea-ce nu scii, c'a-minterea pururea, nimic nu vei sci.

Să nu țe-arėți sciința, unde nu cere trebuința, c'acolo te-arėți că nimic scii.

Tóte le scie dar nimic pricepe, cel ce se fălesce de toți mai învățat.

Trei feluri de sciințe: a nu sci nimic, a sci rău ceea ce scie, și a sci ceea nu trebuie să scie; cea d'întăiu mai bună de cele dooë din urmă.

Cea mai mare sciință, și de mare trebuință, a sci unul cum să se ferescă să nu se smerduiască de pilda cea rea.

16275 Să te întreci cu altul la o sciință, cinste ęți aduce și folos mai mare; iar să pizmuiesci pe cel ce are mai bună de cât tine sciință, cu necinstea ce 'ți aduce, la ficiați te rănesce; alege care 'ți place.

Cea mai bună sciință, a sci omul cum să 'și înfrineze gura, și mai ales pe la mese.

Cea mai bună sciință ceea ce te învață, să te depărtezi de ori-ce greșală.

Ceea ce nu scii nu te arėtà că scii, că rămăni de rușine la o cercetare.

Cei fără nici o sciință, nici o deosebire de dobitoce au, de cât numai după chip.

16280 Cel învățat cunoșce că nimic scie, cât de mult ar sci; iar cel prost socotesce, că tóte le scie, fără a sci ceva.

Cel cu o sciință bună, când n'are mijloc să 'și publicuiescă acea sciință spre folos obștesc, nici pe el, nici pe altul folosesce; d'aceea ajutați, ca și voi să vă folosiți, și el să nu ăică: «*gėba am muncit*».

Cel cu minte cunoșce ce scie și ce nu scie; iar nebulul tóte le scie, și va de tine d'ei vei ăice că nimic scie.

Cel mai prost la sciințe, acela mai mult flecăresce.

Cel fără nici o sciință, lesne cade în netrebnicii, că n'are cu ce să 'și petrecă vremea.

16285 Cel fără nici o sciință, slugă ajunge la cel cu sciință; de vei copilul tēu slugă s'ajungă, lasă 'l în nesciință; iar de vei din potrivă, învață 'l măcar la o sciință.

Cel fără nici o sciință, cea mai mare greotate a pământului se 'nțelege.

Cel ce mai mult scie, acela stă mai mult la îndoielă, că la nimic va să nu greșască, lucru piste puțință.

Cel ce mai puțin scie, la băuturi mai mult grăiesce.

Cel ce mai bine scie, toate ca pînă vis scie.

16290 Cel ce bine scie, la vreme să nu tacă, ca cînte și laudă mai multă să dobîndescă.

Cel ce scie multe, însă nici una cu temei, acela se 'nțelege că nici nu scie.

Cine se socotesce că scie mai mult, acela scie mai puțin, că nu cunoște ceea ce scie.

Cine 'și bate joc de științe, arată că nici una scie.

Cine scie multe limbi, nici una bine scie.

16295 Cine scie să 'și acopere nesciința, mai învățat se vede de cât cel ce se fălesce de știința sa.

Bună știință se 'nțelege, când putem cunoște adevărul din minciună, și ceea ce ne folosește din ceea ce ne este spre vătămăre.

Din toate științele omul cea mai mică parte dobîndesce, și aceea nu precum el voiesce, nici când el voiesce.

De cât știință greșită, mai bine nesciință.

De toate științele să ieși idei, de se poate, iar de ceea ce 'ți place, și 'ți folosește mai mult, d'aceea să te ții mereu, ca să poți înainta.

16300 De cel ce încă nici cum s'au întîmplat, nici o știință putem avea.

Și ceea ce ști pe lume să te faci că nu ști, ca mai bine să afli.

Și cel mai învățat, nici cum scie cu desăvîșire, că încă Domnul tainele lui nu ni le-a arătat.

Știința, ochiul sufletului.

Știința, cât de mare, la cel ce nu scie cum s'o întrebunțeze spre vătămăre ei este.

16305 Știința fără deprindere, în zădar se fălesce, că mai nimic folosește.

Știința ce ai dobîndit, armă dreptății s'o arăți.

Știința cea mai grea, a învăța ore-cine cum să se porțe cu damele.

Știința de orice ca o bogăție; unul mai mult are, altul mai puțin, și, ca să te îmbogățesci, trebuie să te lipsesci de cel ce are mai mult.

Știința de năravuri bune, cea mai bună învățatură.

16310 Științe ai dobîndit? nu le țin ascunse, că precum din comora cea ascunsă nici un folos vești, așa și din știință când ascunsă o păzesci.

Științele împodobesc mintea cea mai adîncă.

Științele când se cîntesc, atunci se înmulțesc.

Științele firești, dar de om s'au descoperit.

- Sciințele cele bune să poftesci să le dobândesci, iar cele rele nici să le auzi.
- 16315** Vięta scurtă, când nu scim cum să o petrecem, cum te dęștepti, ętă și mórtea aci; d'aceea și petrecem, în cea mai mare ticăloșie a nesciinței.
- Sciința și mintea ne vin cam în urmă, pę când nu ne mai pot folosi, d'aceea și nu ne mai putem îndrepta.
- Greșalele mai dę obște, din nesciință se înțeleg; dę nu vei omul să 'ți greșască, nu'l lăsă în nesciință, c'a ta greșală se înțelege, când ęl poți scăpă din negura nesciinței, și nu 'l scapi.
- Ca nesciința, nici un lucru mai greș și mai nesuferit.
- Cu cât mai mult cunosc ore-ce mai bine, cu atât mai mult mă mir dę cea mai d' înainte a mea nesciință.
- 16320** Mai bine nesciință cu înțelepciune, dę cât sciință mare și cu dęsfrinare.
- Mai bine cel ce nu scie să tacă și să crędă, că ceea-ce piste puțință la om se înțelege, cere trebuință numai dę credință.
- Mult, mult să te rușinezi dę nesciința ta.
- Nesuferit omul, cel ce nimic scie, și se socotesc că tóte le scie.
- Nesciind cele din urmă, la multe greșim pę lume.
- 16325** Nesciința, al duhului întuneric.
- Nesciința, isvorul celor mai rele pę lume.
- Nesciința în lume, mulți ómenii prepune.
- Nesciința cu gură-cască, frați dę cruce se înțeleg.
- Nesciința cam la toți dę obște, la unul mai mult la altul mai puțin.
- 16330** Nesciința, micșorarea duhului.
- Nesciința, mintea țe-o întunecă.
- Nesciința, muma greșalelor.
- Nesciința, nici odată să n'o pedepsesci, ci mai bine s'o cercetezi, și s'o îndreptezi, că vinovată nu este, ci vinovat să socotesc cel ce n'a dęșteptat-o.
- Nesciința, nóptea minții, însă nópte fără lună și făr' dę stele.
- 16335** Nesciința, nu numai cu cuvintul, dar și cu fapta mai mult greșasc, că și pę cel nevinovat, în osindă l'a aruncat.
- Nesciința, nu se înțelege pecat.
- Nesciința, pę om în multe greșeli ęl bagă.
- Nesciința, rătăcire întręgă.
- Nesciința, se înțelege împērátęsa greșalelor.
- 16340** Nesciința tóte le crede, la tóte se supune, necunoscând nici adevérul, nici minciuna dintre ele.
- Nesciința celor bune, pricină dę ccle rele.

Nesciința de ori-ce la ticăloșie pe om îl duce; nu 'l lasă
fără nici o știință, ca să nu cadă în lipsă.

Nesciința de ori-ce, lesne te înșală; d'aceea la ori-ce, cre-
dămint așa de lesne, nici cum tu să dai.

Nesciința și dobitocia, isvorul greșalelor.

16345 Nu te supăra de nesciința celor-l-alti, nici să 'ți bați joc
de ei, că firea nu 'i-a făcut dăștepti, sau că n'au avut
cine să 'i dăștepte, ci mai bine tu să te silești spre
dășteptăciunea lor.

Să nu te rușinezi, și de la cel mai mic a afla și a auzi
ceea ce nu știi.

Ceea-ce nu știi, cum să întrebunțezi, lasă pentru cel ce
știe.

Cel ce nu știe mai bine să tacă, ca să nu ăți arate
nesciința întrăgă.

Cel ce nu știe, nici ceea ce are, nici ceea ce 'i lipsesce,
curind în lipsă de tôte să găsesce.

16350 Ce? și când? o să ne vie de la Domnul, nimeni știe.

Din nesciință, și din dobitocie, nici un bine s'a văduț, ci
din potrivă tôte greșalele cele mai rele.

Pag

>

>

>

>

>

>

A

ERRATA

- Pag. 128, linia 18, a se adaogà numărul de ordine **2370**.
- > 176, > 24, *față* în loc de *parte*.
 - > 234, > 27, **Comorî** în loc de **Comorîu**.
 - > 388, > 9, **Mână** în loc de **Mân**.
 - > 480, > 14, **Preget** în loc de **Preg**.
 - > 481, > 20, *Imprietenire* în loc de *Inprietenire*.
 - > 562, a se pune între liniile 12 și 13: *Vezi Sgărcitură*.
-

Cap.

S C A R A

	Pagina
Titlu	1—6
Cap. XIX. Povăţuirî i cuvinte adevărate	7—747
Pentru aer	7
Pentru aiđuci	7
Pentru ađuire	8
Pentru aur	8
Pentru avere	8—13
Pentru avocaţi	13
Pentru ajutor	13—15
Pentru acoperiş	15
Pentru ale năstre	15
Pentru alergătura	16
Pentru alegere	16
Pentru alunite	16
Pentru albire	16
Pentru amor	16—19
Pentru amăgiri şi amăgitori	19
Pentru anevoie	19
Pentru antipatie şi simpatie	19
Pentru apa uitării	19—20
Pentru ape	20
Pentru apărare	20
Pentru aprăpe şi apropiere şi cei de aprăpe	20
Pentru arătare	21
Pentru arături	21
Pentru arme	22
Pentru archierei	22
Pentru argea	22
Pentru argint	22
Pentru asemănare	22—23
Pentru asuprire şi asupritori	23
Pentru ascultare şi ne-ascultare	23—25
Pentru ascundere şi cele ascunse	25
Pentru asprime	25
Pentru afumături	25
Pentru aflare	25
Pentru Afrodita	25
Pentru ah! şi vah! şi vai! şi văitat	26
Pentru abusuri	26

	Pagina
Pentru adunări	26—27
Pentru aducere aminte	27
Pentru adevăr	27—33
Pentru „aşa voiu eu!“	33
Pentru aşedare	33
Pentru aşeptare	34
Pentru aşternut şi înveliș	34
Pentru egoism	34
Pentru englezele	35
Pentru epitropie	35
Pentru eresuri şieretici	35
Pentru iernă	35
Pentru iatac	35
Pentru iad şi raîu	35—36
Pentru iertare, iertăciune	36—37
Pentru iubire	37—39
Pentru iubire de avere	39
Pentru iubire de argint şi iubitori de argint	39—40
Pentru iubire de omenire	40
Pentru iubire de sine sau sinubire	40
Pentru iubire de slavă	41
Pentru iubire de cinste	41
Pentru iubire de bogăție	41
Pentru iușime şi iușelă	41
Pentru Iuda	41
Pentru isvode şi isvodiri	41—42
Pentru ismene	42
Pentru isbulire	42
Pentru isbândă	42
Pentru icone	43
Pentru iconomi şi economie, şi risipitori şi risipă	43—44
Pentru inimă şi inimoși	44—46
Pentru incuiziție	47
Pentru interes	47—49
Pentru intrare în casă	49
Pentru intriganți şi intrigi	49
Pentru iscodă, iscodiri şi iscoditori	50
Pentru iscusință şi iscusiti	50
Pentru ispită	50
Pentru isprăvi	51
Pentru isteciune şi isteți	51—52
Pentru istorii şi istorici	52
Pentru idee	52—53
Pentru ôste, ostași şi oștiri	53
Pentru oglindă	54
Pentru oglăsuire	55
Pentru ochi	55—56
Pentru ocări şi injurături	56—57
Pentru ocărnuire	57
Pentru ocrotelă	57
Pentru om şi omenire	57—74
Pentru omor, ucidere şi ucigași	74
Pentru opinie	75
Pentru oprire	75

	Pagina
Pentru orașe	75
Pentru orînduială și rînduială și ne-orînduială	75—76
Pentru orbî și orbire	76
Pentru osîndă	76—77
Pentru ospete	77
Pentru ostași	77
Pentru ostenelă	77
Pentru oftat, ohtat	77
Pentru obiceiū	77—78
Pentru obiăduire	78
Pentru obraz	78—79
Pentru obraznici și obrăznicie	79—80
Pentru obște	80
Pentru odihnă și ostenelă și ne-odihnă	80—81
Pentru odăi	81
Pentru oștiri	81
Pentru uitare	81—82
Pentru uitătură	82
Pentru umilință	82—83
Pentru umblet	83
Pentru unire și ne-unire	83—85
Pentru unghii	85
Pentru unsul lui Dumnedeu	85
Pentru urare	85
Pentru urechi	85
Pentru urciune i cele urite	86—87
Pentru urcare, suire și scoborire	87
Pentru urmă i cele din urmă, i cele petrecute, i cele viitoare și cele de față	87—88
Pentru urmări	89—92
Pentru ursitoare	92
Pentru ursuzi	92
Pentru urgie	92
Pentru ucenici	92
Pentru ucidere și ucigași	92
Pentru ușă	92
Pentru învierșunare	92—93
Pentru învinovățire	93
Pentru învoeli, învoiri și legături	93
Pentru înveliș	93
Pentru învățare, învățatură, învăsați și ne-în- văsați	93—100
Pentru îngrijire și îngrijitori	100
Pentru îngrășare, grași și grăsimi	100
Pentru înjurături	100
Pentru închinăciune	100—101
Pentru închisore	101
Pentru încoronație	102
Pentru încăpere	102
Pentru incredințare și încredere	102
Pentru înlesnire	102
Pentru înaintare	102
Pentru înălțare	102
Pentru împiedicare	102
Pentru împotrivire	102—103

	Pagina
Pentru împărați și împărăție	103—104
Pentru împăciuire	104
Pentru împreunare	104
Pentru împrietenire	104
Pentru împrumutare și împrumutători	104—105
Pentru însemnări	105
Pentru însoțire	105
Pentru însurare, însurați și însoțire	106
Pentru însărcinare și sarcină	106
Pentru înscrișuri	106
Pentru înstreinare	106
Pentru întunecare și cele întunecate	107
Pentru întîlnire	107
Pentru întîmplări	107—109
Pentru întârziere	110
Pentru întreprindere	110
Pentru întregime	110
Pentru întrecere	110—111
Pentru întrebare	111
Pentru întrebuițare	111
Pentru întristare	111—114
Pentru înfricoșare	114
Pentru înfrinare și înfrînași	114
Pentru începere	114
Pentru încercare și cercare	114
Pentru încet, grabă și pripă și zăbavă	115
Pentru îmbuibare, îndestulare, flămîndi și flă- mîndire, sătul și săturare	115—116
Pentru imbucătură	116
Pentru îmbăietură și băi	116
Pentru îmbălătură	116
Pentru îmbrăcăminte	116
Pentru îmbrățișare și brațe	117
Pentru îndatorire	117
Pentru indoială, bănuială și bănuitori	118
Pentru înduplecare	118
Pentru îndurare și ne-îndurare	118—119
Pentru îndărătnicie și îndărătnicii	119—120
Pentru îndestulare	120
Pentru îndreptare	120
Pentru îndrăsnelă și îndrăzneți, dirzi și dirzie, semeși și semeșie	120—122
Pentru înțelepciune și înțelepți și ne-înțelep- ciune	122—128
Pentru înțelegere, neînțelegere și ne-înțelegē- tori	128—129
Pentru înșelători și înșelăciune	129—131
Pentru vai și văităt	131
Pentru vatră	131
Pentru veacuri	131
Pentru verese	131
Pentru verigașe	131
Pentru veselie	131—132
Pentru veste și vestitori	132
Pentru vestiși	132—133

	Pagina
Pentru vecini și vecinătate	133—134
Pentru vedere	134
Pentru viața și viațuire	135—141
Pentru viae	141
Pentru viațuire	141
Pentru viitoare	141
Pentru visite	141—142
Pentru vicleni, viclenii, viclesug și fățarnici, fățarnicii și prefăcuți	142—146
Pentru vin	146—149
Pentru vini, vinovați, învinovățire, nevinovați, nevinovăție, ne-învinovățire	149—150
Pentru virtute	150—151
Pentru vise	151—152
Pentru vistierie	152
Pentru vite i dobitoce și dobitocie	152
Pentru viteji i vitejie, voinicii i voinicie, nevo- iași și ticăloși i ticăloșie	152—155
Pentru voie, voință și vrere	155
Pentru voitori de bine	155
Pentru vorbă, grai și graire, grăitori de bine și de rău și tăcere și tăcuți	155—168
Pentru vulpe	168
Pentru vătămăre și vătămătoare	169
Pentru veduve	169
Pentru veshminte	169
Pentru vînă	169
Pentru vînat, vînătoare și vînători	170
Pentru vîndare și vîndători de omeni ca Iuda	170
Pentru vîndare și vîndători de robi	170—171
Pentru vîndare și vîndători de marfă și cele-l- alte	171
Pentru vîrstă	171
Pentru virtute	171
Pentru vrajbă și vrăjmaș și dușmani i duș- mănie	172—174
Pentru vreme și pierderea de vreme	174—179
Pentru vrare	179
Pentru vrednici i vrednicie și dostoynicii i dēs- toynicie	179—181
Pentru vrăjitori i dēs-cântători și vrăjitori i dēs- cântători	182
Pentru vrăjmași	182
Pentru gasdă de hoți	182
Pentru ghiciri și ghicitori i prooroci	182
Pentru golăciune	182
Pentru gură	182—184
Pentru gust	184—185
Pentru gustare	185
Pentru gătélă	185—186
Pentru gâlcevuri	186—187
Pentru gând	187—188
Pentru gir-mîr	188
Pentru glume	189
Pentru grai, graire și grăitori de bine și de rău	189

	<u>Pagina</u>
Pentru grabă	189
Pentru grași și grăsime	189
Pentru greță și grețoși	189
Pentru greotăți	190
Pentru grețoși	190
Pentru greșeli	190—201
Pentru griji, îngrijire, îngrijitori și ne-îngrijire	201—203
Pentru gropă	203
Pentru grozăvie	203
Pentru grăire și grăitori de rău, de bine	203
Pentru grăsime	203
Pentru grădini	203
Pentru jale	203
Pentru jafuri i jefuitori	203—204
Pentru jocuri i danțuri	204
Pentru jocuri de cărți și la noroc	204
Pentru jug	204—205
Pentru jurământ i călcare și călcători de jurământ	205—207
Pentru judecători și judecăți	207—212
Pentru jalbi	212
Pentru jertfe	212—213
Pentru jăfuitori	213
Pentru jîngășie	213
Pentru zavistie și zavistnici și pizmă, pizmuire, pizmași i pizmătăreți	213—217
Pentru zarafi	217
Pentru zadarnici i zădărnicie sau deșertăciune	218
Pentru zestre	218—219
Pentru ziua și nopțe	219
Pentru zîmbire	219
Pentru țicere și cele ce se țic	219—220
Pentru zidari, zidiri și lemnari i clădiri	220
Pentru zugravi	220
Pentru zule	220
Pentru zulufi	220
Pentru zalog	220
Pentru zăbavă	221
Pentru zădărnicie	221
Pentru sgârcitură i sgârceți și scumpi i scumpețe, și giumerți și slobodi la mână	221—224
Pentru smerenie și smeriți, i plecați și pleacăciune	224—227
Pentru sbierețe	227
Pentru cal	227
Pentru cale, călători și călătorie	227
Pentru cantaragii și cântar	227—228
Pentru cap	228
Pentru capriți	228
Pentru car	228
Pentru caraghioși	228
Pentru carte	228
Pentru casă	229
Pentru casnici	230
Pentru cheie	230

	Pagina
Pentru chezași și chezășie	230—231
Pentru cheltuțeli	231—232
Pentru chemare	232
Pentru chef	232
Pentru chiorî	232
Pentru chinuî	233
Pentru chipzuire	233
Pentru cojoc	233
Pentru cochetărie	233
Pentru cocoșași	233
Pentru colivi	233—234
Pentru comandiri	234
Pentru comedii	234
Pentru comori	234
Pentru condeiu	234
Pentru copii, copilărie și fii, fete, feciorie, fetie și părinți	235—246
Pentru copilărie	246
Pentru coraj, curaj	246
Pentru coronă	246
Pentru corăbii	247
Pentru cuviință	247
Pentru cuvinte, cuvîntare și cuvîntători	247
Pentru culcare	251
Pentru cumpănă	251
Pentru cumpătare	252
Pentru cumpîlire i cumpliți și crușime	252—254
Pentru cunoscînță i cunoscători, și ne-cunoscé- tori și nemulțămire i ne-mulțămitori și ne-re- cunoscînță i ne-recunoscători, și recunoscînță i recunoscători	254
Pentru cununii	256—257
Pentru curaj	257
Pentru curățenie	257
Pentru curve, curvie și curvari și preacurvie	257
Pentru cursari	258
Pentru curse	258
Pentru curte și curtezani	258—259
Pentru cusururi	259—260
Pentru cutremur	260
Pentru cuget și cugetare	260—262
Pentru cucernici	262
Pentru cușit	262
Pentru cociug	263
Pentru caî	263
Pentru căință, căire și pocăință	263
Pentru cântare	264
Pentru căutătură	264
Pentru călugări și călugărițe	264—265
Pentru călăuză	265
Pentru călători, călătorie	265
Pentru călcare și călcători de jurămînt	266
Pentru cămașă	266
Pentru căpuire	266
Pentru căruntețe	266

	Pagina
Pentru cărți, adică scrisori și cărți de citit, de învățături, de științe	266
Pentru căsătorie, căsnicie și casnici	266—269
Pentru căscat, căscătură și tușit	269—270
Pentru căciulă	270
Pentru cădere și scădere	270
Pentru câini	270—271
Pentru cântar	271
Pentru cântece, cântări și cantăreți	271—272
Pentru câștig, dobândă și dobânzi	272—275
Pentru cârmă, cârmuire, ocârmuire	275
Pentru cârpituri	275
Pentru cârtelă și cârtitori	276
Pentru clevetire, clevetitori i batjocoră, batjocoritori și bătaie de joc	276—277
Pentru clădiri	277
Pentru credință, credincioși, credință și încredințare, încredere și ne-credință, ne-credincioși	277—282
Pentru creștere de copii	282
Pentru creștini	282
Pentru critică	283
Pentru crușime	283
Pentru laudă i laudători	283—286
Pentru lacomi	286
Pentru lăgân	286
Pentru legătură	286
Pentru lemniari	286
Pentru lene, lenevire, leneși i trândăvie și molciune	286—290
Pentru lepădare de lume	291
Pentru lege, adică credință către Domnul și cei fără-de-lege	291
Pentru legi i legiuiri, adică pravili, și legiuitori și nelegiuiri i nelegiuitori și cei fără-de-lege	291—298
Pentru limbă și limbuți	298—300
Pentru liniște și turburări	300
Pentru lingușire și lingușitori, i piș-piș și piș-păitori, pișpăituri și ciocoi i ciocoinicii și șopte	300—305
Pentru lingăi	305
Pentru lipsă	305
Pentru logodnă	306
Pentru loc	306
Pentru luare	306
Pentru lucrare de pământ	307
Pentru lucrare, lucrări și lucruri	307—310
Pentru lume	310—312
Pentru lumină	313
Pentru lumânare	313
Pentru lupte	313
Pentru lux	313—315
Pentru lăută și lăutari	315
Pentru lăcomie și lacomi la avere și năncare și saț, i nesaț, nesățioși	315—317

	Pagina
Pentru lăcuință	317
Pentru lacrimi	317—318
Pentru mare	318
Pentru mari	318
Pentru marturi i mărturii	318—319
Pentru marfă	319
Pentru masă	319—320
Pentru mască	320
Pentru mașine	321
Pentru merinde	321
Pentru merit	321
Pentru mergere	321
Pentru meserii	321
Pentru meșteri, meșteșugari și meserii i meș- teșugiri	322—323
Pentru mijlocitori și mijloce	323
Pentru milostenie, milostivi, milostiviri și mila și nemilostivi, nemilostivire	323—326
Pentru miniștri	326
Pentru minuni	326
Pentru minte	327—334
Pentru minciuni și mincinoși	334—337
Pentru misantropic	337
Pentru mirare	337
Pentru miros	338
Pentru misidii	338
Pentru milă	338—339
Pentru mici	339
Pentru mișelie	339
Pentru morțe, morți, răposați și muritori i mor- tăciune	339—346
Pentru mojici și mojicie	346
Pentru moleciune	346
Pentru monopol	346
Pentru mormînt și gropă	347
Pentru mortăciuni	347
Pentru morți	347
Pentru mode	347—348
Pentru moștenire și moștenitori	348
Pentru mușiere urită	348
Pentru mușiere înțeleptă	348—349
Pentru mușiere viclenă	349
Pentru mușiere vrednică și bărbată	349
Pentru mușiere grasă	349
Pentru mușiere casnică	350
Pentru mușiere cochetă și cochetărie	350
Pentru mușiere credincioasă	350
Pentru mușiere leneșă	350
Pentru mușiere limbută, și cicală i cea tăcută	350—351
Pentru mușiere mândră	351
Pentru mușiere ne-sățioasă	351
Pentru mușiere rea	351—352
Pentru mușiere rușinosă și cea fără de rușine	352
Pentru mușiere tăcută	352
Pentru mușiere temătoare	352

	Pagina
Pentru muieră fermecătoare	353
Pentru muieră fără rușine	353
Pentru muieră frumoasă	353
Pentru muieră cicală	353
Pentru muieră cinstită	353—354
Pentru muieră bună	354
Pentru muieră bărbată	354
Pentru muieră bătrână	354
Pentru muieră blagoslovită	354
Pentru muieră dulce	355
Pentru muieră desfrînată	355
Pentru muieră drăgălașă	356
De obște pentru muieri	356—370
Pentru mucaliți și caraghioși	370
Pentru mulțumire	370—371
Pentru mume	371—372
Pentru muncă și muncitori	372—378
Pentru muncitori	378
Pentru muritori	378
Pentru mustrare	378
Pentru mucă	378
Pentru mănăstiri	378
Pentru măreți	379
Pentru mări	379
Pentru mărinimie adică inimă mare, curaj	379
Pentru mărire	380
Pentru măritiș	380
Pentru mărturie	380
Pentru măsură	380—381
Pentru măști	381
Pentru mățanii	381—382
Pentru mâini	382—383
Pentru mânie și mânioși	383—388
Pentru mânioși	388
Pentru mână	388
Pentru mângăiere	388—389
Pentru mîncare	389—390
Pentru mîntuire	390
Pentru mândri și mândrie	390—395
Pentru mîhnire	395
Pentru nazuri	395
Pentru nas	396
Pentru nascere și facere de copii	396
Pentru nemi și nemiuri	396—399
Pentru ne-ascultare	399
Pentru ne-orînduială	399
Pentru ne-odihnă	399
Pentru ne-unire	399
Pentru ne-învovățire	399
Pentru ne-învățai	399
Pentru ne-îngrijire	399
Pentru ne-îndurare	399
Pentru ne-înțelepciune	399
Pentru ne-înțelegere și ne-înțelegători	400
Pentru neveste	400

	Pagina
Pentru nevinovați i nevinovații	400
Pentru nevoi i nevoiețe	401
Pentru nevoiași	401
Pentru negliobi, nerođi i nerođie	402—403
Pentru negoț, negustorie și negustori	403
Pentru necazuri și necăjiți	403—407
Pentru necuratul	407
Pentru necunoscători	407
Pentru necredincioși i necredință	407
Pentru ne-legiuiri și ne-legiuiri	407
Pentru nemerire	407
Pentru nemernici	407
Pentru ne-mislotivi, nemislotivire	408
Pentru ne-mulțămire i ne-mulțămitori	408
Pentru ne-muncitori	408
Pentru ne-norociri i nenorociți	408
Pentru ne-potrivire	408
Pentru neputință i neputincioși	408
Pentru ne-plăceri	408
Pentru ne-pricepere	408
Pentru ne-recunoscință i ne-recunoscători	408
Pentru nerođi și nerođie	408
Pentru ne-răbdare	408
Pentru nesăț i nesățioși	408
Pentru nesimțire i nesimțitori	409
Pentru nesocotință	409
Pentru nesomn	409
Pentru neschimbătore	409
Pentru ne-statornici i ne-statornicie	409
Pentru ne-temere	409
Pentru netrebniți și netrebniți	409
Pentru ne-cinste i necinstiți	409
Pentru nebuni i nebuni	410
Pentru ne-dreptate i nedreptăți	410
Pentru ne-sciință	410
Pentru nimic i nimicuri	410
Pentru nopțe	410
Pentru noróde	410—415
Pentru noroc i norocire și norociți și nenoro- cure i nenorociți	416—423
Pentru nu și da	423
Pentru noră	423
Pentru nobili	423
Pentru nume	423—425
Pentru nunți	425
Pentru nuri	425—426
Pentru nurori	426
Pentru năpaste, năpăstuire și năpăstuiți i ne- păstuitori	426—428
Pentru năravuri și rău năraviți	428—430
Pentru nădejde	430—434
Pentru nădușală	434
Pentru pagubă	434
Pentru pază	434
Pentru palaturi	435

	Pagina
Pentru palmă	435
Pentru parte	435
Pentru pat	435
Pentru patini și pătimași	435—440
Pentru patrie și patrioți i patrihoți	440
Pentru pahare	440
Pentru pace, împăcăciune și pentru răsboiu i bătălii	440—446
Pentru pene	446
Pentru petrecere împreună	446
Pentru petrecerile de vreme	446
Pentru pedepsi	447
Pentru piept	448
Pentru pierdere de vreme	448
Pentru piznă, pizmuire și pizmași i pizmă- reți	448
Pentru picătură	448
Pentru pilde	448—450
Pentru pipăire	450
Pentru picere	450—451
Pentru piș-piș și pișpăitori i pișpăituri	451
Pentru poeți	451
Pentru povară	451
Pentru povățuire, i povățuitori și sfat, sfătuire i sfătuitori i sfătoși	451—455
Pentru poveste	455—456
Pentru pocăință	456
Pentru politică	456
Pentru pomeni	456
Pentru pomenire	456
Pentru pomi	457
Pentru popi și preoți	457
Pentru propriere și oprire	457
Pentru poroclelă	457
Pentru porunci, poruncitori și călcare de po- runcă	457—458
Pentru posomorire	458
Pentru post	458—459
Pentru poticnire	459—460
Pentru poftă	460—462
Pentru podóbe	462—463
Pentru pungă	463—464
Pentru pureci și păduchi	464
Pentru purtare	464
Pentru pustietate	465
Pentru putere i putință și puternici, putineoși și ne-putință i neputineoși	465—467
Pentru puturoși	467
Pentru puțin	467
Pentru pușcă	467
Pentru păgubași și păgubi	468
Pentru păgâni și păgânătate	468
Pentru păcate și păcătoși	468—469
Pentru pământ	469—470
Pentru pământeni	470

	<u>Pagina</u>
Pentru p \ddot{e} r	470—471
Pentru p \ddot{a} rer \ddot{e}	471
Pentru p \ddot{a} rin \ddot{t} i	471
Pentru p \ddot{a} rtinire	471
Pentru p \ddot{a} s	471
Pentru p \ddot{a} strare	472
Pentru p \ddot{a} tima \ddot{s} i \ddot{s} i p \ddot{a} tim \ddot{i}	472
Pentru p \ddot{a} hare	472
Pentru p \ddot{a} duch \ddot{i}	472
Pentru p \ddot{a} ine	472
Pentru p \ddot{a} ntece	472—473
Pentru p \ddot{a} r \ddot{a} \ddot{s} i p \ddot{a} ritor \ddot{i} , p \ddot{a} ri \ddot{s} i	473—474
Pentru p \ddot{a} l \ddot{a}	474
Pentru p \ddot{a} lecare	474
Pentru p \ddot{a} lecat \ddot{i} \ddot{s} i p \ddot{a} lecat \ddot{i} une	474
Pentru p \ddot{a} limbare	475
Pentru p \ddot{a} l \ddot{o} i	475
Pentru p \ddot{a} lug i plugar \ddot{i} \ddot{s} i plug \ddot{a} rie	475
Pentru p \ddot{a} l \ddot{e} cer \ddot{i} \ddot{s} i ne-p \ddot{a} l \ddot{e} cer \ddot{i}	476—479
Pentru p \ddot{a} l \ddot{a} ngere	479
Pentru p \ddot{a} vil \ddot{a}	479
Pentru p \ddot{a} znic \ddot{e}	479
Pentru p \ddot{a} recurvie	479
Pentru p \ddot{a} reo \ddot{t} i	479
Pentru p \ddot{a} revedere	479
Pentru p \ddot{a} rejudicare	479—480
Pentru p \ddot{a} repunere	480
Pentru p \ddot{a} recupe \ddot{t} i	480
Pentru p \ddot{a} refacere \ddot{s} i p \ddot{a} ref \ddot{a} cut \ddot{i}	480
Pentru p \ddot{a} reget	480
Pentru p \ddot{a} re \ddot{t}	480
Pentru p \ddot{a} rieten \ddot{i} , \ddot{i} mp \ddot{a} rietenire \ddot{s} i p \ddot{a} riete \ddot{s} ug	480—494
Pentru p \ddot{a} riete \ddot{s} ug	494
Pentru p \ddot{a} rimire	494—495
Pentru p \ddot{a} rivighere	495
Pentru p \ddot{a} rivilegiur \ddot{i}	495—496
Pentru p \ddot{a} rim \ddot{e} jd \ddot{i}	496
Pentru p \ddot{a} rim \ddot{a} var \ddot{a}	496
Pentru p \ddot{a} rip \ddot{a}	496
Pentru p \ddot{a} risos i cele d \ddot{e} p \ddot{a} risos \ddot{s} i trebuin \ddot{t} e i cele d \ddot{e} trebuin \ddot{t} \ddot{a}	496—498
Pentru p \ddot{a} rihan \ddot{a}	498
Pentru p \ddot{a} ricepere \ddot{s} i nep \ddot{a} ricepere	498—499
Pentru p \ddot{a} ricin \ddot{i}	499
Pentru p \ddot{a} rooroc \ddot{i}	499
Pentru p \ddot{a} rovisie	499
Pentru p \ddot{a} roprietate	499—500
Pentru p \ddot{a} rostie \ddot{s} i p \ddot{a} ro \ddot{s} t \ddot{i}	500—501
Pentru p \ddot{a} rotec \ddot{t} ie	501
Pentru p \ddot{a} rob \ddot{a} luire	502
Pentru p \ddot{a} rvil \ddot{i}	502
Pentru p \ddot{a} rv \ddot{a} nz	502
Pentru p \ddot{a} rv \ddot{a}	502
Pentru p \ddot{a} razim	502
Pentru p \ddot{a} rv \ddot{a}	502

	Pagina
Pentru raritate	502
Pentru recunoscință i recunoscători	502
Pentru rele	502
Pentru risipitori i risipă	502
Pentru robii, i robie și desrobire	503—504
Pentru roduri și rodire	504—505
Pentru rugăciune	505—506
Pentru rude și rudenie	506—507
Pentru rușine și rușinoși	507—509
Pentru răi	509
Pentru rău, rele i răi, răutăcioși și răutate	509—518
Pentru răsvățire	518—519
Pentru războiul	519
Pentru răni	519
Pentru răposați	519
Pentru răspunsuri	519—520
Pentru răsplătire	520—521
Pentru răstrijte	522
Pentru răsfățare și răsfățati	522
Pentru rălăcire	522
Pentru răcéală	522
Pentru răbdare, suferire și nerăbdare	522—524
Pentru rîvnă	524—525
Pentru rigăitură i strănutat și bășină	525
Pentru rînduială	525
Pentru rîs	525—526
Pentru salată	526
Pentru sapă și săpătură	527
Pentru sarcină	527
Pentru satana	527
Pentru sabie	527
Pentru saț	527
Pentru semeți i semeție	528
Pentru semne i cei însemnați	528
Pentru sete i secetoși	528
Pentru seceriș	528
Pentru siguranță	528
Pentru silință	528—529
Pentru silă și siluire	529
Pentru simpatie	530
Pentru simbrie	530
Pentru simțiri și nesimțiri i nesimțitor	530 - 531
Pentru siuubire	531
Pentru singurătate	531
Pentru sihastru și sibastrie	531
Pentru sórtă	531—532
Pentru socoteli	532
Pentru socotință i nesocotință	532—534
Pentru socrii	534
Pentru soli	534
Pentru somn i nesomn și dormire	534—536
Pentru somnoroși	536
Pentru soróce	536
Pentru sodomiți	536
Pentru soție	537—538

	Pagina
Pentru societate	538
Pentru suire	539
Pentru suvenir	539
Pentru sughiț și suspinuri	539
Pentru superstiție	539
Pentru supunere și supuși	539—541
Pentru supărare	541—542
Pentru surdii	543
Pentru suspinuri	543
Pentru suferire	543
Pentru suflet	543—546
Pentru săvârșire	546—547
Pentru sēmēnat, sēmīnța și sēmēnatură	547
Pentru sănătate i sănătoși	547—548
Pentru săpături	548
Pentru săraci i sărăcie și bogați i bogăție	548—558
Pentru săritură	558
Pentru sărutare	558—559
Pentru sărăcie	559
Pentru sērbători	559—560
Pentru sătuli și sărutare	560
Pentru sânge	560
Pentru sîrmani	560—561
Pentru scară	561
Pentru schimbare i cele neschimbătoare	561—562
Pentru scoborîre	562
Pentru scuipat	562
Pentru scumpete și scumpi i sgârșiți	562
Pentru scurte	562
Pentru scăpare	562
Pentru scăpetați	562
Pentru scărpinat	562
Pentru scădere	563
Pentru scârbă	563
Pentru scriere, scriitori, înscrisuri, scrisori i cărți	563
Pentru slavă	563—564
Pentru slabii i slăbiciune	565
Pentru slove	565
Pentru slobozenie și slobođi	565—567
Pentru slugă	567
Pentru slujitori	567
Pentru slujbe i slujbași și slujitori	567—571
Pentru slutire	571
Pentru slugi	571—573
Pentru slăbiciune	573
Pentru spaimă și speriat	573
Pentru spate	574
Pentru speriat	574
Pentru spovedanie	574
Pentru spurcați	574
Pentru spășanie	574
Pentru sprincene	574
Pentru stare	574—575
Pentru stat	575

	Pagina
Pentru statornică i statornicie și nestatornică i nestatornicie	575—576
Pentru stomah	576—577
Pentru stăpâni i stăpânitori și stăpânire	577—585
Pentru strașnică	585
Pentru străjă	585
Pentru străini i străinatate și înstrăinare	585—586
Pentru strigare	586
Pentru strănutat	586
Pentru strășnicie i strășnică	586
Pentru strîmbătate și strîmbă	587
Pentru sfat, sfătuire i sfătuitoare	587
Pentru sfadă	587—588
Pentru sfetnică	588
Pentru sfială i sfișoi și frică i fricoși și înfri-coșări	588—590
Pentru sfințenie i sfinți și cele sfinte	590
Pentru sfătoși	590
Pentru sfișitul vieții	590—591
Pentru sfișitul lucrurilor	591
Pentru taîne	591—592
Pentru tagă și tăgăduire	593
Pentru talanturi	593
Pentru tari	593
Pentru tată	593
Pentru teatre	593
Pentru temere adică, frică, sfială și netemere	593—594
Pentru temere între casnici adică zule și netemere i temători și temătoare	594—596
Pentru ticăloși i ticăloșii	596
Pentru timpuri	596
Pentru tinerețe i tineri	596—598
Pentru tirani și tiranie	598—599
Pentru tipar	599
Pentru titluri	599
Pentru toiag	599
Pentru toletă	599
Pentru tovarăși i tovarășie	599—600
Pentru tocmelă	600
Pentru turburări	600
Pentru tușit	600
Pentru tăgăduire	600
Pentru tăcuși	600
Pentru tăcere	600
Pentru talmăcire	600
Pentru tâlhari și furi i furtișag și hoși i hoși și cursari	600—601
Pentru țig adică tocmelă	601
Pentru țig de vîndare	601—602
Pentru trai	602
Pentru treaz	602
Pentru trezi i trezite	603
Pentru trecut	603
Pentru trepte de cinste	603
Pentru trecere	603

	Pagina
Pentru trebi	603
Pentru trebuințe	603
Pentru triste omului	603
Pentru tron	603—604
Pentru trup	604
Pentru trudă	604
Pentru trăsnet	604
Pentru favor	604
Pentru fală, falnici i făleți	604—605
Pentru fantasie	605
Pentru fapte	605—609
Pentru facere de copii	609
Pentru facere de bine i făcători de bine și vo- itori de bine și făcători de rele	609—612
Pentru fabrică	612
Pentru față	612
Pentru ferelă	612—613
Pentru fericire și fericite i fericiti	613—617
Pentru fermecați i fermece	618
Pentru fete i fetițe	618
Pentru feciorie	618
Pentru fețe	618
Pentru fiare	618
Pentru fi	619
Pentru fință	619
Pentru filantropie	619
Pentru filosofi i filosofie	619
Pentru flotimie	620
Pentru floxenie	620
Pentru fire i cei grei la fire	620—621
Pentru fόμε i fómete și sete i setoși	621—622
Pentru foc	622
Pentru folos	622
Pentru fum	622
Pentru furi și furtișag	623
Pentru furcă	623
Pentru fuse	623
Pentru fuduli și fudulie	623
Pentru făgădueli	623—625
Pentru făcători de rele	625
Pentru făcători de bine	625
Pentru făclii	625
Pentru făleți	625
Pentru femeii	625
Pentru fără de omenire	625
Pentru fără-de-lege	625
Pentru fabricii	625
Pentru flecari i flécuri	626—627
Pentru flori	627
Pentru fluere	627
Pentru flământii i flământite	627
Pentru frați i frăție unde și tot omul se soco- tesce de frate	627—628
Pentru fricoși și frică	628
Pentru frumoșe i frumoși și frumoșe	628—630

	Pagina
Pentru frăție	630
Pentru friu și înfrinare i înfrinași și desfrinare i desfrinași	631—632
Pentru haïne i vsminte	632—633
Pentru hatir	633
Pentru heare-sau fiare	633
Pentru holeră	633—634
Pentru hotare	634
Pentru hotăriri	634
Pentru hoți i hoții	634
Pentru hrană	634—635
Pentru hrăpire	635
Pentru cei însemnași	635
Pentru cei vestiși	635
Pentru cei grei la fire	635
Pentru cei cu minte	635
Pentru cei mari i cele mari și cei mici i cele mici	635—640
Pentru cei mici	640
Pentru cei sloboși la mână	640
Pentru cei tari	640
Pentru cei fără-dě-lege	641
Pentru cei fără-dě-minte	641
Pentru cei bunți	641
Pentru cei-dě-aprópe	641
Pentru cei-dě-opotrivă și nepotrivire	641
Pentru cele ascunse	641
Pentru cele arite	641
Pentru cele întunecate	641
Pentru cele vechi	641
Pentru cele viitoare	642
Pentru cele cu anevoie și piste putință	642
Pentru cele luminate	642
Pentru cele mari	642
Pentru cele mici	642
Pentru cele ne-schimbătoare	642
Pentru cele noi	642
Pentru cele piste putință	642
Pentru cele próste	642
Pentru cele rele	643
Pentru cele simple	643
Pentru cele scurte	643
Pentru cele stricate	643
Pentru cele sfinte	643
Pentru cele trecute	643
Pentru cele ce se-dic	643
Pentru cele bune	643
Pentru cele din urmă	643
Pentru cele dulci	643
Pentru cele-dě-prisos	644
Pentru cele-dě-trebuință	644
Pentru cele-dě-fașă	644
Pentru cel necurat	644
Pentru cerere și cerșători	644—645
Pentru cercare	645

	Pagina
Pentru cernit	645
Pentru certare	645
Pentru cercetare	645—646
Pentru cerșetori	646
Pentru celăți și celățeni	646
Pentru cînmă	646
Pentru ciudă i ciudate	646
Pentru cicală	647
Pentru cinuri	647
Pentru cinste i cinstiți și necinste i necinstiți și trepte de cinste	647—656
Pentru cifre	656
Pentru gene	656
Pentru genuche	656
Pentru gîmerti	656
Pentru gineri	657
Pentru baie	657
Pentru batjocoritori și batjocuri	657
Pentru baluri și teatre	657
Pentru bani	657—660
Pentru barbă	660
Pentru hasne și băsnitori	660
Pentru babe	660
Pentru bêt	661
Pentru beți, beții, bețivi i bețuturi și trezi i trezie	661—663
Pentru bine, bune, buni, bunătați și nebuui, nebuuii	663—670
Pentru biciu	670
Pentru bilșugare	670
Pentru biruință	670—671
Pentru birnici	671
Pentru biserici	671
Pentru bôle și bolnavi	671—673
Pentru bogăți i bogăție	673
Pentru bolnavi	673
Pentru bondoci	673
Pentru bordeie	673
Pentru buze	674
Pentru bucate, adică sēmănături și cele de masă	674
Pentru Bucuresci	674
Pentru bucurie	674—675
Pentru bune, buni, bunătați	675
Pentru bună diminéță	675
Pentru burtă	675
Pentru buhăbie	675
Pentru bețuturi	675
Pentru băi	675
Pentru bănuială i bănuitori	675
Pentru bărbați i bărbăție	675—678
Pentru bărbăție	679
Pentru băsnitori	679
Pentru bătaie	679
Pentru bătaie de joc	679
Pentru bătaii	679

	Pagina
Pentru bătrâni, bătrâne i bătrânețe	679—683
Pentru bășină	683
Pentru blagoslovenie și blăsteme i blăstemați și blăstemății	683
Pentru blăsteme, blăstemați i blestemății	684
Pentru blândețe i blândețe	684
Pentru brațe	685
Pentru brănișor	685
Pentru da	685
Pentru dajdie	685
Pentru dame	685
Pentru danțuri	686
Pentru dar, dare și darnici i dărnicie	686—688
Pentru daruri adică deștoinicii sufletesci și ta- lanturi	688—690
Pentru dascăli	690—691
Pentru datorie	691—692
Pentru datorii de bani și datornici	692
Pentru delicatețe	692
Pentru despotism	692
Pentru deciu	692
Pentru degete	692
Pentru dietă	693
Pentru dichisuri	693
Pentru diminéță	693
Pentru dinți	693
Pentru dojană i dojenire	693—694
Pentru Domni i stăpânitori și Domnie	694—700
Pentru domnie	700
Pentru Domnul din cer adică Dumneșeu și Dumneșeire	700—704
Pentru dor și dorință	705
Pentru dormire	705
Pentru dohtori și dohtorii	705—706
Pentru dobitoce și dobitocie	707
Pentru dobândă	707
Pentru duel	707
Pentru dulcéta i cele dulci	707
Pentru Dumneșeu și dumneșeire	707
Pentru dumbrăvi	707
Pentru dureri	707—708
Pentru duh	708—710
Pentru duhovnici	710
Pentru dușmani i dușmănie	710
Pentru deopotrivă	710
Pentru deosebire	711
Pentru dajdi	711
Pentru deșghinare	711
Pentru deșmărdare	711
Pentru deșnădeșduire i deșnădeșduiri	711—713
Pentru deșrobire	713
Pentru deșpărtare	713
Pentru deșprindere	713—714
Pentru dărnicie	714
Pentru deșcoperire	714

	<u>Pagina</u>
Pentru descântători i descântături	714
Pentru despărțire	714
Pentru dostoynici i dostoyniciu	714
Pentru desfătări	714—715
Pentru desfrinați i desfrinări	715
Pentru dăători	715
Pentru defăimare i defăimători	715—716
Pentru desșălăciune	716
Pentru dirzi i dirzie	717
Pentru dragoste i draguți, draguțe și dragostoși i dragăstose și dragălași	717—729
Pentru draici	729
Pentru dregători i dregătorii	729
Pentru dreptate i drepti și nedreptate i ne- drepti și drepturile omenirii	729—734
Pentru drepturile omenirii	734
Pentru drepti	735
Pentru dregere	735
Pentru drumuri	735
Pentru țără și patrie și patrioți i patrihoți și compatrioți	735—739
Pentru țelină	740
Pentru țereonii	740
Pentru ținere de minte	740
Pentru țerani	740
Pentru țerina	740—741
Pentru țife	741
Pentru sôpte	741
Pentru șireți și șiretlicuri	741
Pentru scóle	741
Pentru schiopi	741
Pentru schimnici	741—742
Pentru sciințe și ne-sciințe	742—747
Errata	479